

HRVATSKI ENCIKLOPEDIJSKI RJEČNIK

Nes-Per

HRVATSKI ENCIKLOPEDIJSKI RJEČNIK

Hrvatski enciklopedijski rječnik sadrži:

110.000	osnovnih riječi i izvedenica
47.000	hrvatskih imena, prezimena i lokaliteta njihove rasprostranjenosti
18.000	obrađenih imena iz zemljopisa, povijesti, mitologije i opće kulture

ISBN 953-6045-36-2

HRVATSKI ENCIKLOPEDIJSKI RJEČNIK

Nes-Per

Autori:

prof. dr. Vladimir Anić, dr. Dunja Brozović Rončević,
prof. dr. Ivo Goldstein, Slavko Goldstein, mr. Ljiljana Jojić
(glavna urednica), prof. dr. Ranko Matasović (glavni urednik),
prof. dr. Ivo Pranjković

Stručni suradnici:

dipl. inž. Antun Alegro, mr. Sanja Brbora, Hrvoje Brozović,
Silvana Brozović, Ljiljana Cikota, prof. dr. Tomislav Cvitaš,
Lara Černicki, prof. dr. Šandor Dembitz, prof. dr. Radovan
Erben, dr. Nada Gašić, dr. Pavle Goldstein, Mate Kapović,
Iva Körbler, mr. Vlasta Kovač, Igor Kusin, Jadranka Pintarić,
prof. dr. Dražen Poje, dr. Mirna Sentić, mr. Tomislav Stojanov,
prof. dr. Juraj Šiftar, dr. Nada Vajs-Vinja, Čedomir Višnjić,
dr. Vesna Zečević, prof. dr. Tomislav Živković

Zajedničko izdanje:

EPH d.o.o. Zagreb i Novi Liber d.o.o. Zagreb

Copyright:

Novi Liber, 2002, 2004.

Za izdavače:

Stipe Orešković, Sanja Petrušić Goldstein

ISBN 953-6045-28-1 (cjelina)

ISBN 953-6045-36-2

HRVATSKI ENCIKLOPEDIJSKI RJEČNIK

Nes-Per

N

něsabrān *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ *pren.* koji nije sabran; rastresen // **něsabrāno** *pril.* na nesabran način; rastreseno [~ *slušati*]; **něsabrānōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ stanje onoga koji je nesabran

✧ NE- + v. sabrati, sabran

nesaglēdiv *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ koji se ne može sagledati, koji nema kraja, kojemu se ne vidi mjera, intenzitet ili kraj [~ *e posljedice*] // **nesaglēdivōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ svojstvo onoga što je nesagledivo

✧ NE- + v. sagledati

nesagōriv *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩, v. neizgoriv, *opr.* sagoriv

✧ NE- + v. sagorjeti, sagoriv

něsamostālan *prid.* ⟨*odr.* -lnī⟩ koji se ne odlikuje dovoljnom samostalnošću ili nije nimalo samostalan [~ *dječak*], *opr.* samostalan // **něsamostālnō** *pril.* na nesamostalan način [~ *živjeti*]; **nesamostālnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ svojstvo onoga koji je nesamostalan ili onoga što je nesamostalno

✧ NE- + v. samostalan

něsanica ž nedostatak sna, nemogućnost padanja u san; besanica

✧ NE- + v. san

nesavītljiv *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ **1.** koji se ne može savijati; krut [~ *materijal*] **2.** *pren.* odlučan, nesalomljiv, postojan [~ *političar*] // **nesavītljivo** *pril.* na nesavītljiv način; odlučno; **nesavītljivōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga koji je nesavītljiv ili svojstvo onoga što je nesavītljivo

✧ NE- + v. saviti, savītljiv

nesāvjestan *prid.* ⟨*odr.* -snī⟩, *opr.* savjestan // **nesāvjesno** *pril.* na nesavjestan način [~ *raditi*]; **nesāvjesnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga koji nije savjestan

✧ NE- + v. savjest, savjestan

nesavlēdiv (**nesavlēdljiv**) *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ koji se ne može savladati // **nesavlēdivo** *pril.* na nesavladiv način [~ *navaliti*]; **nesavlēdivōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga koji je nesavladiv ili svojstvo onoga što je nesavladivo

✧ NE- + v. savladati, savladiv

nesāvvršen *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ koji nije savršen, koji ima mane; manjkav, nepotpun // **nesāvvršeno** *pril.* na nesavršen način [~ *svirati*]; **nesāvvršenōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga koji je nesavršen ili svojstvo onoga što je nesavršeno

✧ NE- + v. savršen

něsebičan *prid.* ⟨*odr.* -čnī⟩ koji nije sebičan, koji se daje nesebično; požrtvovan, darežljiv // **něsebičnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga koji je nesebičan ili svojstvo onoga što je nesebično

✧ NE- + v. sebičan

něseser (**nesesēr**, **nesēsēr**) *m* ⟨G nēsesera/nēsēséra⟩ *razg.* mali putni kovčeg ili kutija za najnužnije toaletne potrepštine

✧ *fr.* nécessaire

něshvačānje *sr* nesposobnost da se shvati, pomnjanje sposobnosti ili volje da se uoče činjenice i njihovi odnosi, *opr.* shvaćanje, v. shvaćati // **něshvačen** *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ koji nije shvaćen; nerazumljiv, neprihvaćen; **něshvačenōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ stanje i položaj u društvu onoga koji je neshvaćen; **něshvātjljiv** *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ **1.** *opr.* shvatljiv **2.** koji prelazi sva očekivanja po nelogičnosti, nepredvidljiv, nemoguć, neubrojav [~ *postupak*; ~ *nemar*; ~ *a glupost*; ~ *čovjek*]; **něshvātjljivōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga koji je neshvatljiv ili svojstvo onoga što je neshvatljivo

✧ NE- + v. shvatiti (shvaćati)

nèsigūr|an *prid.* ⟨*odr.* -mī⟩ **1.** koji nije siguran [~*an* u konačan *ishod*; *rezultat* je ~*an*] **2.** koji nije pouzdan [*pomoć* je ~*na*] **3.** koji se mijenja [*vrijeme* je ~*no*] // **nèsigūrno** *pril.* na nesiguran način; kolebljivo, nepouzdan [~ *se osjećati*]; **nesigūrnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ *psih.* **1.** osjećaj bespomoćnosti koji se javlja zbog neizvjesnosti ciljeva, ideala, sposobnosti i veza **2.** stanje onoga koji je nesiguran

✧ NE- + v. siguran

nēsīlica, v. nesti

nesimetrič|an *prid.* ⟨*odr.* -čnī⟩ koji nije u simetriji; nerazmjern, neskladan // **nesimetrično** *pril.* na nesimetričan način; **nesimetričnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ svojstvo onoga što je nesimetrično; nepravilnost

✧ NE- + v. simetrija, simetričan

nesistematič|an *prid.* ⟨*odr.* -čnī⟩ koji se ne pridržava nekog određenog sistema; nesustavan // **nesistematičnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga tko je nesistematičan i svojstvo onoga što je nesistematično; nesustavnost

✧ NE- + v. sistem, sistematičan

nēsīt *m zool.*, v. pelikan

✧ NE- + v. sit

nēskafe *m* kava koja se radi brzo, *usp.* IN-STANT- (1)

✧ *njem.* i *fr.* Nescafé®, zaštićeno ime proizvođača tvornice Nestlé

nēsklad *m*, *opr.* sklad // **nēskladan** *prid.* ⟨*odr.* -dnī⟩, *opr.* skladan; **nēskladno** *pril.* na neskladan način; **nēskladnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ svojstvo onoga što je neskladno

✧ NE- + v. sklad

nēsklāpan *prid.* ⟨*odr.* -pnī⟩ neskladan, stilski loš [~ *izraz*] // **nēsklāpno** *pril.* na nesklapan način; **nēsklāpnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ pomanjkanje potrebnog dobrog pristajanja između pojedinih dijelova cjeline, svojstvo onoga što je loše sastavljeno ili oblikovano [~ *rečenice*]

✧ NE- + v. sklop, sklapati

nēsklon (komu, čemu) *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩, *opr.* sklon // **nēsklonōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ stav onoga koji je nesklon; **nesklōnjiv** *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ koji se ne može sklanjati; indeklinabilan [~*a imenica*]; **nesklōnjivōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ *lingv.* svojstvo imenice ili imenske riječi da se ne može sklanjati; indeklinabilnost

✧ NE- + v. sklon

nēskroman *prid.* ⟨*odr.* -mni⟩, *opr.* skroman // **nēskromno** *pril.* na neskroman način [~ *živjeti*]; **nēskromnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩, *opr.* skromnost

✧ NE- + v. skroman

nēskūčen *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩, *opr.* skučen // **nēskūčenōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga koji nije skučen ili svojstvo onoga što nije skučeno, osobina onoga koji se odlikuje širim vidicima

✧ NE- + v. skučiti se, skučen

nēsłān *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ **1.** koji je bez soli, u kojem nema dovoljno soli **2.** u kojem nema teka; bljutav **3.** kojemu nema mjesta; neumjestan [~*a šala* neugodna, neduhovita podvala]

✧ NE- + v. slan

nēsłāvan *prid.* ⟨*odr.* -vni⟩ koji ništa ne valja, koji je loše ispao u rezultatu [~ *ishod bitke*; ~ *rezultat (rada)*], *opr.* odličan, izvrstan, slavodobitan // **nēsłāvno** *pril.* na neslavan način [~ *propasti*]; **nēsłāvnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ osobina onoga koji je neslavan

✧ NE- + v. slava, slavan

nesłāvēnskī *prid.* koji se odnosi na neslavene [~ *jezik*]

✧ NE- + v. Slaveni, slavenski

neslobōda ž ⟨G *mn* neslobōdā) razni oblici života ili stanja ograničene slobode ili stanja i djelovanja oprečnih slobodi // **nēslobodan** *prid.* ⟨*odr.* -dnī⟩ **1.** koji nije slobodan **2.** nedovoljno slobodan, onaj kojemu je sloboda ograničena djelovanjem koga ili čega

✧ NE- + v. sloboda

nēsloga ž razilaženje, nemogućnost zajedničkog skladnog djelovanja. rada itd., *opr.* sloga // **nēsložan** *prid.* ⟨*odr.* -žnī⟩, *opr.* složan; **nēsložnōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ stanje onoga što je nesložno

✧ NE- + v. složiti, sloga

nesłōmljiv *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ **1.** koji se ne može slomiti [~ *materijal*] **2.** *pren.* koji se ne može pokoriti [~ *otpor*] // **nesłōmljivo** *pril.* na nesłōmljiv način; čvrsto [~ *se odupirati*]

✧ NE- + v. slomiti

nēsłūčen *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ koji ima tako velike razmjere, oštrinu itd. koji se unaprijed nisu mogli ni naslutiti [*stekao* ~*o bogatstvo*; *bitka* ~*ih razmjera*; *s* ~*om žestinom* (govoriti, *napadati* u ratu)] // **nēsłūčenōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ svojstvo onoga što je neslučeno

✧ NE- + v. slutiti

nēsłūžen *prid.* ⟨*odr.* -ī⟩ koji nije služben [~

poziv]; *privatan* // **nèslužbeno pril.** na neslužben način [~ *izjaviti*]

✧ NE- + v. sluga, službeni

nèsmānjen prid. (odr. -i) koji zadržava uvijek istu snagu ili intenzitet, koji se nije smanjio [s ~im *poletom* (*raditi*) s ~om *snagom*; s ~om *žestinom* uvijek jednakim (znatnim) intenzitetom, s jednakom snagom, nasrtljivošću, upotrebom sile itd. (o nastojanjima, dokazivanjima i upotrebi dokaza, izvođenju napada u sportskim igrama, vojnim operacijama itd.)] // **nèsmānjenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nesmanjeno

✧ NE- + v. smanjiti

nèsmiljen prid. (odr. -i) 1. koji nema milosti; nemilosrdan [~ u *postupcima*] 2. koji je neprijeporan, kojemu se nemoguće suprotstaviti [~a *činjenica*] // **nèsmiljeno pril.** nemilosrdno, bez ograničenja u žestini kojom se iskazuje ili ostvaruje [~ *kritizirati*; ~ *napadati koga*]; **nèsmiljenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nesmiljen ili svojstvo onoga što je nesmiljeno

✧ NE- + v. smiliti (se)

nèsmotren prid. (odr. -i) kojem nedostaje pažnje, opreza ili koncentracije; nepažljiv, neprezan, *opr. smotren* // **nèsmotreno pril.** na nesmotren način; lakoumno, nepromišljeno [~ *povjerovati*]; **nèsmotrenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nesmotren ili svojstvo onoga što je nesmotreno; **nesmotrenjāk m** (G nesmotrenjāka, V nèsmotrenjāče, N mn nesmotrenjāci) onaj koji je nesmotren, koji se nesmotreno ponaša; **nesmotrenjākinja** ž, v. nesmotrenjak

✧ NE- + v. smotriti, smotren

nesnalāžljiv prid. (odr. -i) 1. koji se ne zna snalaziti, koji nije okretan 2. koji nije dorastao situaciji, *opr. snalažljiv* // **nesnalāženje sr** osobina onoga koji se ne umije snaći; izgubljenost, dezorijentiranost, *opr. snalaženje*, v. snalaziti; **nesnalāžljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina ili stanje onoga koji je nesnalazljiv; *nesnalāženje*

✧ NE- + v. snaći, snalažljiv

nèsnosān prid. (odr. -snī) koji se ne može podnositi; nepodnošljiv [~na *vručina*; ~na *žena*] // **nèsnosno pril.** na nesnosan način [~ *dosadivati*]; **nèsnosnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nesnosno, osobina ili postupak onoga koji je nesnosan; **nesnošljiv prid.** (odr. -i) koji nema sposobnost da prihvati

drugoga (ob. o vjerskoj, nacionalnoj ili drugoj mržnji) [*vjerski* ~; *nacionalno* ~; *klasno* ~]; netrpeljiv, netolerantan, *opr. snošljiv*, trpeljiv, tolerantan; **nesnošljivo pril.** na nesnošljiv način; netolerantno [~ *postupiti*]; **nesnošljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina i djelovanje onoga koji je nesnošljiv

✧ NE- + v. snositi

Nèso m mit. kentaur, ubio ga Heraklo kada mu je ovaj htio ugrabiti ženu Dejaniru; na samrti Neso, obmanuvši da je ljubavni napitak, daruje Dejaniri svoju otrovnu krv koja će usmrtniti Herakla

nèsolidān prid. (odr. -dnī) 1. koji nije čvrst; nepouzdan [~na *gradnja*] 2. čije su karakteristike sumnjive ili dvojbene [~an *život*; ~na *argumentacija*] // **nesolidnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga tko je nesolidan i svojstvo onoga što je nesolidno; nepouzdanost

✧ NE- + v. solidan

nèsolidāran prid. (odr. -rnī) 1. koji ne iskazuje solidarnost 2. koji se ne slaže

✧ NE- + v. solidaran

nespāvanje sr nesanica

✧ NE- + v. spavati, spavanje

nespojiv (s čim) prid. (odr. -i), *opr. spojiv* // **nespojivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nespojivo i osobina onoga koji je nespojiv

✧ NE- + v. spoj, spojiv

nèspokōj m duševni nemir // **nèspōkojan prid.** (odr. -jnī), *opr. spokojan*; **nespokōjnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je nespokojan

✧ NE- + v. spokoj

nèspōran prid. (odr. -rnī), *opr. sporan* // **nèspōrnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću), *opr. sporost*

✧ NE- + v. spor², sporan

nèspōrazum m 1. zabuna u razmjeni misli, pogrešno shvaćanje 2. razilaženje u stavovima i načinu razmišljanja

✧ NE- + v. sporazum

nèsposoban prid. (odr. -bnī), *opr. sposoban* [~ *za vojsku* onaj koji je nakon pregleda odbijen od služenja vojske] // **nèsposobno pril.** na nesposoban način [~ *raditi*]; **nesposobnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nesposoban; **nesposobnjāk m** (G nesposobnjāka, V nèsposobnjāče, N mn nesposobnjāci) *razg.* onaj koji je nesposoban; **nesposob-**

njáković *m* *razg.* onaj koji je nesposoban;
nesposobnjákovička *ž* ⟨G *mn* -ā/-ī), *v.* ne-
 sposobnjaković

✧ NE- + *v.* sposoban

nespoznatljiv *prid.* ⟨*odr.* -ī), *opr.* spoznatljiv
 // **nespoznatljivost** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću)
 osobina onoga što je nepoznatljivo, *opr.* spo-
 znatljivost

✧ NE- + *v.* spoznati, spoznatljiv

nespreman *prid.* ⟨*odr.* -mni), *opr.* spreman
 // **nespremno** *pril.* na nespreman način [~
odgovarati na ispitu]; **nespremnost** *ž* ⟨G -osti,
 I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nespre-
 man ili svojstvo onoga što je nespremno

✧ NE- + *v.* spremati, spreman

nespretan *prid.* ⟨*odr.* -tnī), *opr.* spretan
 // **nespretno** *pril.* na nespretan način; nevje-
 što, *opr.* spretno; **nespretnjaković** *m* *razg.*
 onaj koji je nespretan; **nespretnjakovička** *ž*
 ⟨G *mn* -ā/-ī), *v.* nespretnjaković

✧ NE- + *v.* spretan

nesputan *prid.* ⟨*odr.* -ī) **1.** (doslovno) koji nije
 sputan, svezan (kad konj nije sputan i sl.)
2. pren. koji je spontan, slobodan u opohenju
 i izražavanju; nezeran, prirodan, *opr.* sputan,
 zavezan // **nesputanost** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-oš-
 ću) stanje i djelovanje onoga koji je nesputan
 (ob. 2)

✧ NE- + *v.* sputati, sputan

nesrazmjer *m* nedostatak, nepostojanje sklada
 između dijelova neke cjeline [*biti u ~u; sta-
 jati u ~u* (prema čemu ili komu)]; dispropor-
 cija, nerazmjer

✧ NE- + *v.* srazmjer

nesreća *ž* **1.** stanje bez sreće **2.** loša sre-
 ća, loš stjecaj okolnosti; peh **3.** nezgoda
 [automobilska ~a] **4. a.** onaj koji ništa ne
 valja, neodgovoran u djelovanju [*ona ~a je
 sve prodala; ~a jedna, ništa od njega neće
 biti*] **b.** onaj koji se upropaštava, koji radi
 sebi na štetu, koji živi kako ne treba [*mnogi
 su mu htjeli pomoći, ali ~a ne prima savjete*]
 // **nesrećom** *pril.* po nesreći, na nesreću,
 nesretnim slučajem, *opr.* srećom; **nesretan**

prid. ⟨*odr.* -tnī) **1. a.** koji je bez sreće, koji
 nema sreće **b.** koji ne sadrži ili donosi sre-
 ću **2.** zlosretan, neprikladan, neupotrebljiv;
nesretnica *ž.* *v.* nesretnik; **nesretničin** *prid.*
 koji pripada nesretnici; **nesretnik** *m* ⟨V -iće,
 N *mn* -ici) **1.** onaj koji nema sreće, koga stal-
 no prati nesreća **2. refer.** onaj koji trenutno
 nema sreće, koga je zadesila kakva nesreća

3. ekspr. onaj koji izaziva sažaljenje (zbog
 bijede, gluposti itd.) [~ *mi se jučer javio*];
nesretno *pril.* na nesretn način [~ *pasti*]

✧ NE- + *v.* sreća

nesređen *prid.* ⟨*odr.* -ī), *opr.* sreden
 // **nesređeno** *pril.* na nesreden način [~
govoriti], *opr.* sredoeno

✧ NE- + *v.* srediti, sreden

nesročnost *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću) *lingv.* gra-
 matičko neslaganje riječi u rečenici koje su
 sintaktički ovisne jedne o drugima

✧ NE- + *v.* srok, sročnost

nesrodan *prid.* ⟨*odr.* -dni) koji nije u rodu ili
 nije blizak po opisu ili opisanim svojstvi-
 ma [~*na biljka; ~na životinja*], *opr.* srodan
 // **nesrodnica** *ž.* *v.* nesrodnik; **nesrodnik**
 (komu) *m* ⟨N *mn* -ici) onaj koji nije u rodu s
 kim, *opr.* srodnik; **nesrodnništvo** *sr.* *opr.* sro-
 dništvo; **nesrodnost** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošć-
 u) svojstvo onoga što nije srodno, *opr.* sro-
 dnost; **nesrođen** *prid.* ⟨*odr.* -ī), *opr.* srod-
 en; **nesrođenost** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću),
opr. srodenost

✧ NE- + *v.* sroditi se, srodan

Ness Loch (izg. Nës Lòh) *m* *geogr.* jezero u SZ
 Škotskoj u kojem prema legendi živi Nessie,
 pretpovijesna golema neman slična vodenoj
 zmiji

nestabilan *prid.* ⟨*odr.* -lnī) **1.** koji nije dobro
 postavljen s obzirom na podlogu ili postolje,
 koji se ruši, pada **2. pren.** koji nije pouzdan,
 stalan, čvrst; nepostojan // **nestabilnost** *ž*
 ⟨G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga tko je
 nestabilan i svojstvo onoga što je nestabilno;
 nepostojanost

✧ NE- + *v.* stabilan

nestalan *prid.* ⟨*odr.* -lnī) **1.** promjenjiv, smje-
 njiv, privremen, *opr.* stalan **2. arh.** nesiguran
 [novinarstvo je ~no zvanje] // **nestalno** *pril.*
 na nestalan način; nepostojano, promjenjivo;
nestalnost *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću) osobina
 onoga koji je nestalan ili svojstvo onoga što
 je nestalno

✧ NE- + *v.* stati, stalan

nestašan *prid.* ⟨*odr.* -šni) živahan, neobuzdan,
 nemiran (o djeci) // **nestaško** *m* ⟨N *mn* -šci)
razg. onaj koji je nestašan; **nestašluk** *m* ⟨N
mn -uci) *razg.* postupak onog koji je nesta-
 šan; nestašnost, nepodopština; **nestašno** *pril.*
 na nestašan način [~ *se loptati*]; **nestašnost**
ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji
 je nestašan

✧ NE- + *v.* stati

nëstati (Ø) *svrš.* (prez. nëstanëm, pril. pr. -ävši, imp. nëstani, prid. rad. nëstao) **1.** prestati postojati, više ne biti [*nëstalo je (struje)*] **2.** prestati biti prisutan, izgubiti se iz vida; iščeznuti // **nëstajati** (Ø) *nesvrš.* (prez. -jëm, pril. sad. -jući, gl. im. -anje), v. nestati; **nëstanak** *m* (G -anka, N *mn* -anci) **1.** prestanak postojanja; propadanje, nestajanje [*~ električne energije*] **2.** stanje neprisutnosti [*~ čovjeka*]; **nëštašica** ž stanje kad na tržištu nema nekog proizvoda ili ga ima mnogo manje nego što se traži
 ✧ NE- + v. stati

nëstatutāran *prid.* (odr. -rni) koji nije u skladu sa statutom

✧ NE- + v. statut, statutarni

nësti (što) *nesvrš.* (prez. nësëm, pril. sad. nësüći, prid. rad. nësao, prid. trp. nësen, gl. im. nësënje) nositi jaja [*kokoš nese jaja*] // **nësilica** ž kokoš koja dobro i redovito nese jaja; nosilja

✧ *prasl.* i *stsl.* nesti (*rus.* nestí, *češ.* nésti), *lit.* nešti ← ie.*h₁nek' - (*lat.* nancisci: postići, *grč.* enegkeîn: odnio je)

Nëstor *m* **1.** v. ♦ **2.** mit. pilski kralj, sin Nelejev, najstariji i najmudriji savjetodavac Agamemnonove vojske u pohodu na Troju **3.** (nestor) *ekspr. a. pren.* mudar, častan starac **b.** najstariji i najčasniji član nekog društva ili neke zajednice [*~ naše lingvistike*]

♦ m. os. ime, (uglavnom kod *pravosl.* kaludera); *zast.* ✧ *pr.*: **Nëstérović** (Požega), **Nëstić** (330, Medimurje, Velika Gorica, Koprivnica, Sisak, v. i Ernest), **Nëstorov** (Vukovar, Karlovac, Dubrovnik), **Nëstórović** (160, Sisak, I Slavonija, Primorje, Istra)
 ✧ *grč.* Nësťor

nestorijanizam *m* (G -zma) *rel.* učenje carigradskog patrijarha Nestorija prema kojem Krist ima i božansku i ljudsku narav; Marija nije Bogorodica, već samo majka čovjeka Isusa; u Isusu je Sin Božji boravio samo privremeno; duofizitizam, nestorijanstvo // **nestorijānac** *m* (G -nca, N *mn* -nci, G nestorijānācā) *rel.* pristaša nestorijanizma, samostalne kršćanske crkve nastale u 5. st., do danas se održala u Iranu, Iraku, Siriji, Indiji i SAD; **nestorijānstvo** *sr.* v. nestorijanizam

✧ prema patrijarhu Nestoriju (380–451)

nëstranački *prid.* koji ne pripada nijednoj stranci, *opr.* stranački

✧ NE- + v. stranka, stranački

Nëstroy (*izg.* Nësťroj), **Johann Nepomuk**

(1801–1862), austrijski dramski pisac i glumac, pisao komedije pune satiričkog duha; najpopularnija ličnost bečke pozornice 19. st.

nëstrpljiv *prid.* (odr. -i) koji nema strpljivosti za što, koji se ne može strpjeti, *opr.* strpljiv // **nëstrpljenje** *sr.* v. nestrpljivost; **nëstrpljivac** *m* (G -ivca, N *mn* -ivci) onaj koji je nestrpljiv; **nëstrpljivčev** *prid.* koji pripada nestrpljivcu; **nëstrpljivka** ž (G *mn* -ā/-i), v. nestrpljivac; **nëstrpljivo** *pril.* bez dovoljno strpljivosti, jedva čekajući što, premalo/nedovoljno strpljivo [*~ čekati*; *~ željeti što*; *~ iščekivati*]; **nëstrpljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nestrpljiv; nestrpljenje

✧ NE- + v. strpljiv

nëstručan *prid.* (odr. -čnī) **1.** koji nema struke, koji nema znanja za posao koji obavlja [*~ radnik*] **2.** koji nije obavljen stručno [*~ rad*] // **nëstručno** *pril.*, *opr.* stručno [*~ raditi*]; **nëstručnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću), *opr.* stručnost; **nëstručnjāčki** *prid.* koji se odnosi na nestručnjake; **nëstručnjāčki** *pril.* kao nestručnjak, na način nestručnjaka; **nëstručnjāk** *m* (N *mn* -āci) **1.** *pejor.* loš stručnjak, onaj koji nema uopće ili nema dovoljno stručnosti u svom poslu **2.** onaj koji je izvan neke struke, koji se ne bavi strukom (o kojoj se govori), onaj kojemu ta struka nije posao ni usmjerenje u radu; **nëstručnjāštvo** *sr.* nestručnost, svojstvo nestručnjaka, opća nestručnost kao pojava u društvu

✧ NE- + v. struka, stručan

nëstvāran *prid.* (odr. -rni) **1.** koji nije stvaran; nezbiljski, izmišljen, *usp.* realan, *opr.* stvaran **2.** koji se pričinio; sablastan // **nëstvārnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nestvarno, *usp.* nerealno

✧ NE- + v. stvar, stvaran

nësüden *prid.* (odr. -i) onaj koji nije postao ono što je trebao biti ili se pretpostavlja da je želio biti, koji stjecajem okolnosti nije ušao ili kojemu nije bilo suđeno da uđe u odnose koji su bili zamišljeni [*moj ~ tast* = koji je trebao postati moj tast, ali nije] // **nesuđenica** ž, v. nesuđenik; **nesuđenik** *m* (G nesuđenika, V nësüdeniče, N *mn* nesuđenici) voljena osoba koja nije komu bila suđena

♦ *pr.* (nadimačko): **Nësuda** (Karlovac, Osijek)

✧ NE- + v. sud, suđen

nesuglasan *prid.* ⟨odr. -sni⟩, *opr.* suglasan
// **nesuglasica** ž 1. spor riječima, razmjena oštrijih riječi [došlo je do ~e]; spor 2. neslaganje u mišljenju [biti u ~i (s kim)]; nesuglasje 3. pomanjkanje potrebnog sklada u radu, djelovanju ili funkcioniranju [to je u ~i s propisima]; neslaganje, nesklad, razrožnost, raskorak, razilaženje, nesuglasje; **nesuglasje** *sr.*, *v.* nesuglasica (2,3); **nesuglasnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩, *opr.* suglasnost

✧ NE- + *v.* suglasje, suglasan

nesukladan *prid.* ⟨odr. -dni⟩ koji nije sukladan [~ trokut]

✧ NE- + *v.* sukladan

nesumjrljiv *prid.* ⟨odr. -i⟩, *opr.* sumjrljiv
// **nesumjrljivost** ž *fil.* ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ izraz koji označuje gledište o nepostojanju zajedničkih mjerila neovisnih o teoriji, a koja bi služila za to da se objektivno prosudi vrijednost znanstvenih teorija

✧ NE- + *v.* sumjera, sumjrljiv

nesumnjiv *prid.* ⟨odr. -i⟩ koji ne dopušta sumnju, o kojem se ne može sumnjati, koji se ne dovodi u pitanje // **nesumnjivo** (I) *pril.* na nesumnjiv način, bez sumnje, jasno, pouzdano; **nesumnjivo** (II) (čest.) riječ koja pojačava značenje cijele rečenice ili teksta u kojem se nalazi [to je, ~, jedan od najboljih slikara; ~, to je jedan od najboljih slikara; to je jedan od najboljih slikara, ~]; **nesumnjivost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je nesumnjivo, onoga što ne ostavlja mjesta sumnji, onoga što je nedvojbeno

✧ NE- + *v.* sumnjati, sumnjiv

nesusretljiv *prid.* ⟨odr. -i⟩, *opr.* susretljiv
// **nesusretljivo** *pril.* na nesusretljiv način; **nesusretljivost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je nesusretljiv

✧ NE- + *v.* susresti, susretljiv

nesustavan *prid.* ⟨odr. -vni⟩, *opr.* sustavan
// **nesustavno** *pril.* na nesustavan način [~ predavati]; **nesustavnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je nesustavan ili svojstvo onoga što je nesustavno

✧ NE- + *v.* sustav

nesuvisao *prid.* ⟨odr. -sli⟩, *opr.* suvisao [imati ~le izjave] // **nesuvislo** *pril.* na nesuvisao način [~ pričati]; **nesuvislost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩, *opr.* suvislost

✧ NE- + *v.* suvisao

nesvakidašnji *prid.*, *v.* nesvakidašnji
// **nesvakidašnji** *prid.* izniman, koji se rijetko događa, rijedak [~ događaj]; nesvakida-

nji, *opr.* svakidašnji; **nesvakodnev** *prid.* ⟨odr. -vni⟩, *opr.* svakodnev

✧ NE- + *v.* svakida(š)nji

nesvijest ž ⟨G -i, I -i/-ešću⟩ 1. *pat.* bolesno stanje bez svijesti [pasti u ~]; nesvijestica 2. *pov. zast.* nesvjesnost, neprosvijedenost Δ **duboka** ~ *razg.* koma (1) // **nesvjesno** 1. *pril.* na nesvijestan način 2. *sr. psih.* dio psihe ili psihičkih funkcija čiji sadržaj tek rijetko dolazi u svijest; **nesvjesnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ 1. *zast.* nesvijestica 2. stanje onoga koji je nesvijestan, *opr.* stanje svijesti, svjesnost; **nesvijestan** *prid.* ⟨odr. -sni⟩, *opr.* svjestan [~ pokret pokret izveden bez utjecaja volje, koji nije voljna radnja]; **nesvijestica** ž stanje bez svijesti kad se ona izgubi djelovanjem čega (gubljenjem zraka, jakim iznenađenjem, uzimanjem lijeka itd.) i kad osoba ne vlada funkcijama tijela; nesvijest (1)

✧ NE- + *v.* svijest

nesvodljiv (nesvōdiv) *prid.* ⟨odr. -i⟩ koji se ne može svesti na što [~ na jednostavne pojmove], *opr.* svodljiv // **nesvodljivost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je nesvodljivo [~ na jednostavne pojmove]

✧ NE- + *v.* svesti, svodljiv

nesvrhovit *prid.* ⟨odr. -i⟩, *opr.* svrhovit
// **nesvrhovitost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je nesvrhovito

✧ NE- + *v.* svrha, svrhovit

nesvrstan *prid.* ⟨odr. -i⟩ koji nije raspoređen // **nesvrstanost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ *pol. ideal.* pojam koji označuje međunarodni položaj i vanjsku politiku onih zemalja koje nisu svrstane u vojno političke blokove velikih sila; nastala kao reakcija na blokovsku podjelu svijeta, hladni rat i globalnu utrku u naoružavanju, *usp.* bipolarizam

✧ NE- + *v.* svrstati

nesvršen *prid.* *lingv.* kojemu nije svršila radnja, zbivanje ili stanje; imperfektivni [~ glagol] // **nesvršenost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je nesvršeno

✧ NE- + *v.* svrha, svršiti

nesvrzljiv *prid.* ⟨odr. -i⟩ koji se ne može svrgnuti, *opr.* svrzljiv

✧ NE- + *v.* svrgnuti, svrzljiv

neškodljiv *prid.* ⟨odr. -i⟩ koji ne škodi, ne šteti // **neškodljivo** *pril.* na neškodljiv način; nešetno; **neškodljivost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je neškodljivo

✧ NE- + *v.* škoda, škodljiv

nešpula (nešpola) ž *bot. reg.*, *v.* mušmula

✧ *mlet.* nešpola *tal.* nespola

nèštedimicē (nèštedicē) pril. 1. rastrošno, rasipnički (o novcu i drugome što se troši ili rabi) 2. ne štedeći, nemilosrdno, bez milosti 3. nesebično, ne škrtareći, velikodušno [*svoje ideje rasipao je i davao drugima ~*], *opr.* škrt, sebično, sitničavo

✧ NE- + v. štedjeti

nèšto zam. neod. <G nèčeg(a)/nèčesa zast., D L nèčemu/nèčem> 1. u službi imenice označuje nepoznat uzrok, pojavu, predmet ili biće [*~ me boli*] 2. u službi priloga: malen, neugledan, komadić [*~ kućice, razg.*] 3. u službi priloga nesamostalno u zn.: a. malo, u maloj količini i sl. [*~ zemlje*] b. oko, otprilike [*~ oko*] c. zbog nèčega, povodom čega, u povodu čega [*~ je ljut*] d. malo, pomalo, donekle [*~ (malo) se bavi pisanjem*] 4. (u situaciji koja podrazumijeva razvoj događaja, sklapanje posla itd.) ostvarit će se, dogodit će se [*rodit će se ~, pren. = bit će ~*] 5. (ob. + etički dativ »mi« ili »nam«) čest. [*draga gospođice, ~ ste nam danas jako elegantni*]; ob. kad se pretpostavlja da za što postoji neki poseban razlog ili svrha (ovdje: da se obukla radi koga, s posebnom željom da se sviđi i sl.) 6. (uz neod.) netko

✧ NE- + v. što

nèt² m (N mn -ovi) sport 1. mreža u tenisu i odbojci 2. udarac pri kojem lopta ili loptica dotakne mrežu, ali prijeđe na polje protivnika; nec 3. mreža (informacija itd.)

✧ engl. net

nèt¹ (I) prid. <indekl. reg. pristojan, uljudan, uredan (o ljudima i postupcima) [~ osoba; ona je ~; to nije bilo baš sasvim ~] // nèt¹ (II) pril. reg. pristojno, uljudno, uredno (o ljudima i postupcima)

✧ njem. nett

netaktičan prid. <odr. -čnī> koji nema takta, koji nema osjećaj mjere, smisao za ponašanje u društvu // netaktično pril. na netaktičan način [~ pozdraviti]; netaktičnost ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga tko je netaktičan i svojstvo onoga što je netaktično; nespretnost, neobzirnost

✧ NE- + v. takt, taktičan

netalasanje sr ekspr. razg. stanje mirovanja u društvu, udovoljavanje prešutnom dogovoru u društvu da se ništa ne poduzimlje i da se ništa ne čini što bi uznemirilo vlast, *opr.* talasanje, v. talasati

✧ NE- + v. talas, talasati

nèteča ž zast. mrtvica, spora tekućica

◆ *hidronim.*: **Nèteča** (ob. riječne bare, kod Virovitice, Slatine, Bjelovara, uz Savu), **Nèteka** (spori potoci i jezerca u Lici, Banovini, Zagori)

✧ v. teći

nèting m (N mn -nzi) žarg. vrsta ljubavne igre »od kose do nožnog palca«, *usp.* peting

✧ engl. netting

netipičan prid. <odr. čnī> koji nije uobičajen ili karakterističan [~ni oblik ponašanja]; atipičan, opr. tipičan

✧ NE- + v. tip, tipičan

nètko zam. (neodređena) <G nèkog(a), D L nèkom(e/u), I nèkim> neki subjekt, neki čovjek, neka osoba neodređen subjekt ili vršilac radnje [Ima li ~ nešto pitati?]; bilo tko, ma tko (od prisutnih ili odsutnih)

✧ NE- + v. tko

nèto prid. <indekl. trg. 1. težina robe bez omota 2. čista cijena robe nakon odbitka popusta 3. čist prihod nakon odbitka svih rashoda, opr. bruto Δ ~-dobit ekon. pozitivan rezultat poslovanja poduzeća koji se iskazuje kao dobit; ~ nacionalni proizvod ekon. bruto društveni (nacionalni) proizvod ili tržišna vrijednost proizvedene robe i usluga nekog gospodarstva umanjena za amortizaciju

✧ tal. netto: čist

nètočan prid. <odr. -čnī> 1. koji ne odgovara istini [~ podatak] 2. koji nije ispravan ili precizan [~ sat] 3. koji kasni [~ vlak] // nètočno pril. na netočan način; pogrešno, neistinito [~ računati]; nètočnost ž <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što nije točno ili osobina onoga koji nije točan

✧ NE- + v. točan

netoleràntan prid. <odr. -tnī> koji nije tolerantan; nesnošljiv, netrpeljiv // netoleràncija ž, v. netolerantnost; netoleràntno pril. na netolerantan način; nesnošljivo [~ se nametati]; netoleràntnost ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga tko je netolerantan; netrpeljivost, nesnošljivost, netolerancija

✧ NE- + v. tolerancija, tolerantan

nètom (I) (Ø, poslije, nakon čega) vezn. vremenski zavisni, tek što, čim [posjetio sam ih, ~ sam stigao] // nètom (II) pril. zast. jez. knjiž. maloprije, nedavno [stigao sam ~]

✧ NE- + v. taj

nètopir m arh. knjiž., v. šišmiš

◆ *pr.* (nadimačka): **Nètopil** (Kutina, Bjelovar, Velika Gorica)

◇ *prasl.* *netopyn, (*rus.* nétopyr', *polj.* nie-toperz) ← *ie.* *nek"to-peryo-: noćni letač ≈ *v.* noć + *v.* pero

netòpiv *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji se ne može otopiti, *opr.* topiv

◇ NE- + *v.* topiti, topiv

nètrāgom *pril.* bez traga, bez ikakva znaka o postojanju [~ *nestati*]

◇ NE- + *v.* trag

nètremicē *pril.* ne trepnuvši, vrlo pažljivo, vrlo pozorno, napeto [~ *gledati*]

◇ NE- + *v.* treperati, treptati

nètresak *m* ⟨G -ska, N *mn* -sci⟩ *bot.*, *v.* čuvar-kuća

netrpeljiv *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ *razg.* koji nije trpeljiv; nesnošljiv, isključiv, netolerantan // **netrpeljivo** *pril.* na netrpeljiv način; nesnošljivo; **netrpeljivost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je netrpeljiv ili svojstvo onoga što je netrpeljivo

◇ NE- + *v.* trpjeti, trpeljiv

nètržišni *prid.* koji nije tržišni, *opr.* tržišni

◇ NE- + *v.* trg, tržišni

netto *prid.*, *v.* neto

Nettuno (*izg.* Netūno) *m* grad u Italiji, na obali Tirenskoga mora, 50 km J od Rima // **net-tunski** (*izg.* nētunski) *prid.* koji se odnosi na Nettuno Δ **Nettunske konvencije** *pov.* sporazum sklopljen 1925. o rješavanju praktičnih (napose graničnih) pitanja između Države SHS i Kraljevine Italije

netvòrben *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji nije tvorben, koji nema tvorbu; nemotiviran Δ ~a **riječ** riječ čije značenje ili izraz ne možemo dovesti u vezu s kojom drugom riječju u jeziku (npr. sumpor); nemotivirana riječ

◇ NE- + *v.* tvoriti, tvorba

network (*izg.* nètwork) *m inform.* niz računala međusobno spojenih koji se služe programskom opremom pomoću koje imaju pristup zajedničkoj opremi (npr. pisaču) i mogućnost međusobne razmjene informacija; mreža Δ ~ **drive** (*izg.* ~ drāv) *inform.* diskovni pogon koji je na raspolaganju svim korisnicima računala uključenim u mrežu; takvi pogoni obično arhiviraju datoteke za veći broj ljudi neke radne skupine

◇ *engl.*

net worth (*izg.* nèt vòrt) *m ekon.* stvarna vrijednost imovine vlasnika poduzeća, iskazana kao razlika koja preostane kada se od stvarne

vrijednosti aktive poduzeća odbiju svi dugovi (dobavljačima, bankama i sl.)

◇ *engl.*

neubròjiv *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ na kojeg se ne može računati, koji nije uračunljiv // **neubròjivost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ **1.** osobina onoga koji je neubrojiv **2. pravn.** stupanj duševnog poremećaja koji onemogućuje postojanje pravne odgovornosti ili sposobnosti osobe

◇ NE- + *v.* ubrojiti

neučinkòvit *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji ne daje učinak, koji nema učinka; nedjelotvoran, *opr.* učinkovit // **neučinkòvito** *pril.* na neučinkovit način; **neučinkòvitost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je neučinkovito ili osobina onoga koji je neučinkovit

◇ NE- + *v.* učinkovit

neudoban *prid.* ⟨*odr.* -bni⟩ koji nije udoban [~ *krevet*] // **neudobno** *pril.* na neudoban način [~ *ležati*]; **neudòbnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je neudobno

◇ NE- + *v.* udoban

Neue Sachlichkeit (*izg.* nòje sàhlihkajt) nova stvarnost, *v.* nov Δ

Neugebauer (*izg.* Nojgebàuer) **1. Norbert** (1917), scenarist, najbliži suradnik svojega brata Waltera, pisac tekstova i koredatelj **2. Walter** (1921–1992), hrv. crtač, majstor klasičnog figurativnog stripa (*Patuljak Nosko*, *Gladni kralj*, *Mali Muk*) i crtanih filmova klasične animacije (*Veliki miting*, *Veseli doživljaj*, *Vrtni patuljci*, *Trac* i dr.)

neuglađen *prid.* ⟨*odr.* -i⟩, *opr.* ugladen // **neuglađeno** *pril.* na neuglađen način [~ *se ponašati*]; **neuglađenost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je neuglađen ili svojstvo onoga što je neuglađeno

◇ NE- + *v.* ugladiti, ugladen

neuglèdan *prid.* ⟨*odr.* -dni⟩ **1.** koji je bez ugleda; beznačajan, nevažan **2.** koji ne izgleda naročito; neprivačajan // **neuglèdno** *pril.* na neugledan način [~ *izgledati*]; **neuglèdnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je neugledan ili svojstvo onoga što je neugledno

◇ NE- + *v.* ugledati, ugledan

neugòdan *prid.* ⟨*odr.* -dni⟩ koji nije ugodan; nelagodan, neprilican, nezgodan, *opr.* ugodan // **neugòda** ž *psih.* negativni čuvstveni modalitet, *opr.* ugoda; **neugòdno** *pril.* na neugòdan način, bez ugode; **neugòdnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ učinak postupka koji je neugo-

dan [*priređiti* ~ (*komu*) *doživjeti* ~(*i*) *imati* ~(*i*) (*zbog* čega)]; **neugode** *prid.* <odr. -i> koji nije ugodan; nenaštiman [*~ klavir*]

✧ NE- + v. ugoditi, ugodan

neuhvatljiv *prid.* <odr. -i> 1. koji se ne može uhvatiti jer se brzo i nepredvidljivo kreće, jer stalno žuri, mijenja mjesto i sl. [*lasica je ~a; ~ kukac*] 2. kojega/koji je teško razumjeti, neshvatljiv [*~a ideja*], *opr.* uhvatljiv 3. koji stalno nestaje, kojeg nema ondje gdje se očekuje da će biti, kojega nikada nema kad je potreban, koji se gubi, koji nestaje kad je potreban // **neuhvatljivo** *pril.* na neuhvatljiv način [*~ bježati*]; **neuhvatljivost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je neuhvatljivo ili osobina onoga koji je neuhvatljiv

✧ NE- + v. uhvatiti, uhvatljiv

neujednačen *prid.* <odr. -i> koji nije ujednačen s drugim, koji odstupa od čega drugoga; neusklađen [*~ rad motora*]

✧ NE- + v. ujednačiti, ujednačen

neuk *prid.* <odr. -i> koji nije stekao nikakva znanja, koji živi u neznanju; neobrazovan // **neuko** *pril.* na neuk način [*~ raspravljati*]; **neukost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neuk

✧ NE- + v. učiti

neuključen *prid.* <odr. -i> koji nije uključen

✧ NE- + v. uključiti

neukoričen *prid.* <odr. -i> koji nije ukoričen, koji nema korice [*~a knjiga*], *opr.* ukoričen, v. ukoričiti // **neukoričenost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> stanje onoga što je neukoričeno

✧ NE- + v. ukoričiti

neukrotiv *prid.* <odr. -i> 1. koji se ne može ukrotiti, koji se ne podvrgava procesu kroćenja (o životinjama koje se krote) [*~ lav*], *opr.* ukrotiv 2. a. koji je bujnog temperamenta ili vrlo žive naravi, koji se ne uklapa u društvene ili dnevne obveze, koji se ne smiruje, koji je u stalnom traženju [*~ temperament; ~ čovjek; ~a priroda*], *opr.* miran, staložen b. koji se teško podvrgava obliku, smjeru i sl. koji se traži ili mu se želi dati [*~a kosa*], *opr.* podatljiv // **neukrotivost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je neukrotivo ili osobina onoga koji je neukrotiv

✧ NE- + v. ukrotiti, ukrotiv

neukus *m* djelovanje i posljedica pomanjkanja ili nemanja ukusa // **neukusan** *prid.* <odr. -sni> 1. koji je lošeg, neugodnog okusa [*~na hrana*] 2. koji je posljedica lošeg ukusa [*~na*

haljina]; **neukusno** *pril.* na neukusan način [*~ se oblačiti*]; **neukusnost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> 1. svojstvo onoga što je neukusno, što ima loš okus 2. postupak onoga koji je neukusan; pomanjkanje ukusa

✧ NE- + v. ukus

neuland (izg. nòjland) *m tipogr.* osebujno verzalno pismo, oblikovano u maniri drvoreza

✧ *njem.* Neuland, autor R. Koch (1925)

neuljudan *prid.* <odr. -dni> koji se ne ponaša uljudno; nepristojan, neučtiv // **neuljudno** *pril.* na neuljudan način; nepristojno [*~ pozdraviti*]; **neuljudnost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neuljudan, svojstvo onoga što je neuljudno; **neuljude** *prid.* <odr. -i> koji nije uljude, koji ne zna ili ne priznaje civilizacijske norme; neciviliziran; **neuljudenost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neuljude ili svojstvo onoga što je neuljudeno

✧ NE- + v. uljudan

Neum *m* grad i općina u BiH, na obali Jadrana, jedini izlaz BiH na more Δ ~-**Klek** *geogr.* zaljev u JI dijelu Neretvanskog kanala, na teritoriju BiH, zagrađen sa Z malim kamenitim poluotokom Klekom

neuma ž <G *mn* nēumā> *glazb. pov.* znak srednjovjekovnog notnog pisma // **neumatski** *prid.* koji se odnosi na neumu Δ ~-**a notacija** *pov. glazb.* u srednjem vijeku sustav znakova za bilježenje melodijske linije, napose jednoglasnih napjeva gregorijanskog pjevanja

✧ *srlat.* ← *grč.* pneūma: dah

neūman *prid.* <odr. -mni> koji nije uman; pri-

glup

✧ NE- + v. um, uman

Neumann¹ (izg. Nēimen), **John von** (1903–1957), mađarsko-američki matematičar, razradio matematičke okvire kvantne mehanike, utemeljitelj teorije o igrama (»minimax teorem«); slijedeći aksiomatsku metodu postavio tzv. Neumannovu organizaciju računala prema kojoj je izgrađena većina suvremenih računala

Neumann² (izg. Nòjman) 1. **Alfred** (1895–1952), njemački pisac povijesnih romana i drama; od 1933. u SAD-u 2. **Johann Balthasar** (1687–1753), istaknuti njemački arhitekt i graditelj kasnoga baroka 3. **Robert** (1897–1975), austrijski književnik, od 1934. u Engleskoj; ironične i parodične pjesme, satirička proza s aktualnim motivima 4. **Zlatko**

(1900–1969), hrv. moderni arhitekt, funkcionalist; bliski suradnik A. Loosa u Beču i Parizu; projektirao mnoge industrijske objekte u Hrvatskoj

neumijeće *sr* izrazito loše savladana vještina u čemu, nesposobnost da se bude umješan; neznanje čega kao vještine [*naše ~ u tome kako se čuvaju starine*] // **neumješan** *prid.* (odr. -šni) koji nije umješan; nespretan, nedovoljno spreman da što spretno učini ili provede [*~ trgovac; ~ zanatlija*], *opr.* umješan; **neumješnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga koji je neumješan
✧ NE- + v. umjeti, umijeće

neumiješan *prid.* (odr. -i) koji nije umiješan, koji se nije miješao u što, koji je ostao čist, nekompromitiran, *opr.* umiješan
✧ NE- + v. umiješati, umiješan

neumitan *prid.* (odr. -tni) neizbježan, neotklo-njiv // **neumitno** *pril.* na neumitan način; neminovno, neizbježno; **neumitnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je neumitno
✧ NE- + v. umjeti

neumjeren *prid.* (odr. -i), *opr.* umjeren // **neumjerenost** *pril.* na neumjeren način; pretjerano [*~ piti*]; **neumjerenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je neumjeren
✧ NE- + v. umjeriti, umjeren

neumjestan *prid.* (odr. -sni), *opr.* umjestan [*~tan postupak; ~ne riječi; ~no ponašanje; ~an prijedlog*] // **neumjesno** *pril.* na neumjestan način; neprilično, nezgodno [*~ prigovarati*]; **neumjesnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je neumjestan
✧ NE- + v. umjestan

neumješan, v. neumijeće

neumljiv *prid.* (odr. -i) koji nema milosti; nemilosrdan // **neumljivo** *pril.* na neumljiv način; nesmiljeno, nepopustljivo [*~ zahtijevati kaznu*]; **neumljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je neumljivo ili osobina onoga koji je neumljiv
✧ NE- + v. umoliti, umoljiv

neumoran *prid.* (odr. -rni) koji se ne može umoriti // **neumorno** *pril.* na neumoran način [*~ vježbati*]; **neumornost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je neumoran
✧ NE- + v. umoriti, umoran

neumrljiv *prid.* koji vječno traje, čije je djelo živo i nakon smrti ili nestanka // **neumrljost**

ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je neumrljiv

✧ NE- + v. umrijeti, umrljiv

neuništiv *prid.* (odr. -i) 1. koji se ne može uništiti [*~ čovjek; ~ karakter*] 2. koji je vrlo trajan, kao neuništiv [*~ automobil; ~e cipele*] // **neuništivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je neuništivo ili osobina onoga koji je neuništiv
✧ NE- + v. uništiti, uništiv

neubičajen *prid.* (odr. -i) koji se nije uobičajio, koji nije ušao u upotrebu [*gitara u simfonijskom orkestru je ~a*], *opr.* uobičajen // **neubičajeno** *pril.* na neubičajen način; nesvakidašnje [*~ se ponašati*]; **neubičaje-nost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je neubičajeno
✧ NE- + v. uobičajen

neupadljiv *prid.* (odr. -i) koji nije upadljiv; neočljiv [*~a boja*] // **neupadljivo** *pril.* na neupadljiv način; neočljivo, neopazice [*~ se približiti*]; **neupadljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je neupadljiv ili svojstvo onoga što je neupadljivo
✧ NE- + v. upasti, upadljiv

neupisan *prid.* (odr. -i) koji još nije upisan ili se nije uspio upisati (u školu, na fakultet i sl.) [*ostao je ~*], *opr.* upisan, v. upisati
✧ NE- + v. upisati

neupitan *prid.* (odr. -i) koji nije upitan, kojega nitko nije pitao (ob. kad govori a da ga nitko ne pita), koji se javlja za riječ ili iznosi svoje mišljenje javno, a da ga nitko nije pitao (kad se to očekuje), nepitan // **neupitan** *prid.* (odr. -tni) koji ne dolazi u pitanje, koji ima takve odlike da se u nj ne može sumnjati, koji izdržava svaku kritiku ili ispit valjanosti, dokazan, koji je izvan sumnje po kakvoći i po onome što su očekivanja i potrebe, *opr.* upitan; **neupitnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je neupitan, svojstvo onoga što je neupitno
✧ NE- + v. upitati, upitan

neuporabljiv *prid.* (odr. -i) koji se ne može rabiti // **neuporabljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je neuporabljiv ili svojstvo onoga što je neuporabljivo
✧ NE- + v. uporabiti, uporabiv (uporabljiv)

neupotrebljiv *prid.* (odr. -i) koji se ne može upotrijebiti; neuporabiv // **neupotrebljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji

je neupotrebljiv ili svojstvo onoga što je neupotrebljivo

✧ NE- + v. upotrebljiv, upotrijebiti

neupravljan *prid.* (odr. -vni) koji nije upravan, usmjeren na koga ili što △ **~ni** (*indirektni*) **govor** *lingv.* nedoslovno navođenje sadržaja nečijih riječi preoblikom upravnog govora iza kakva glagola u zavisnosloženu rečenicu (npr. upravni govor »Tvrdim: Dolazim!«, neupravni govor »Tvrdim da dolazim.«), *opr.* upravni (direktni) govor, v. upravni △

✧ NE- + v. uprava, upravni

neupućen *prid.* (odr. -i) 1. koji nije upućen 2. koji nema potrebno znanje o čemu 3. koji nije obaviješten o čemu // **neupućeno** *pril.* na neupućen način [*~ raspravljati*]; **neupućenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji nije upućen

✧ NE- + v. uputa, upućen

NEUR-, NEURO- kao prvi dio riječi znači živčani, koji se odnosi na živce [*neuropsihijatrija*] ✧ grč. neuro-; *neuron* ≈ *lat.* *nervus*: živac

neuračunljiv *prid.* (odr. -i) *pravn.* koji je u vrijeme izvršenja krivičnog djela u nemogućnosti da pravilno i potpuno rasuđuje o svome postupku [*~ čovjek*]; abnormalan, neubrojiv, *opr.* uračunljiv // **neuračunljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je neuračunljiv

✧ NE- + v. uračunati, uračunljiv

neuràlgija ž *pat.* učestala, jaka, grčevita i teško podnošljiva bol živca, posebno osjetljive bolne točke su na izlaznim mjestima živca // **neuràlgičan** *prid.* (odr. -čni) koji je zahvaćen neuralgijom △ **~na točka** 1. *dosl.* točka u kojoj je središte onoga što je zahvaćeno neuralgijom 2. *pren.* osjetljivo mjesto (slabo mjesto u radnom procesu, politički nestabilna regija i sl.)

✧ NEUR- + -ALGIJA

neurastènija ž *pat.* opća živčana bolest, živčana slabost, iscrpljenost, rastrojenost; naziv koji se općenito upotrebljava za sindrom vegetativne distonije kao posljedica fizičke i psihičke iscrpljenosti i stresa, bolest praćena tegobama (glavoboljom, vrtoglavicom, nesanicom, znojenjem itd.) // **neurastèničan** *prid.* (odr. -čni) koji ima svojstva ili boluje od neurastenije [*~ postupak*]; **neurastèničarka** ž (G *mn -ā/-i*), v. neurastenik; **neurastènično** *pril.* kao neurastenici, na način neurastenika

(reagirati); **neurastènik** *m* (V -iće, N *mn -ici*) onaj koji boluje od neurastenije [*teški ~*]

✧ NEUR- + v. astenija

neuravnòtèžen *prid.* (odr. -i) koji nije uravnotežen (o osobi) [*~ čovjek*]; labilan, *opr.* uravnotežen // **neuravnòtèženo** *pril.* na neuravnotežen način; nesredeno, neujednačeno; **neuravnòtèženost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina ili stanje onoga koji je neuravnotežen

✧ NE- + v. uravnotežiti, uravnotežen

nèuredan *prid.* (odr. -dni), *opr.* uredan // **nèuredno** *pril.* na neuredan način, bez reda, bilo kako; **nèurednost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je neuredan ili stanje onoga što je neuredno

✧ NE- + v. urediti, uredan

neurektòmija ž *med.* operativno uklanjanje dijela živca radi liječenja neuralgije [*izvesti ~u*]

✧ NEUR- + -EKTOMIJA

neùrit *m* (G *neurita*) *anat.* živčano vlakno, izdanak živčane stanice

✧ NEUR- + -IT

neuritis *m pat.* upala koja ob. zahvaća više živaca u spletu i izaziva razne osjetne i druge smetnje

✧ NEUR- + -ITIS

neurobiòlogija ž *biol.* grana biologije koja se bavi proučavanjem živčanog sustava i njegovom strukturom

✧ NEURO- + v. biologija

neurodermìtis *m pat.* upala kože i kožne promjene za koje se pretpostavlja da su posljedica emotivnih ili neurotskih poremećaja, karakterizira ih svrbež kože, crvenilo i žarenje

✧ NEURO- + v. dermitis

neuroendokrinòlogija ž *med.* znanost o odnosima između živčanog sustava (osobito mozga) i endokrinog sustava

✧ NEURO- + v. endokrinologija

neurofarmakòlogija ž *farm.* grana kliničke farmakologije koja se koristi novim spoznajama o nastanku bolesti živčanog sustava, pa nizom snažnih lijekova nastoji racionalizirati terapiju tih bolesti

✧ NEURO- + v. farmakologija

neurofibròm *m* (G *neurofibróma*) *pat.* neočahuren, dobroćudni tumor mekog tkiva

✧ NEURO- + v. fibrom

neurofibrosàrkòm *m* (G *neurofibrosarkóma*)

pat. rijedak zloćudni tumor mekog tkiva koji se najčešće javlja na vratu, podlaktici i stražnjici odraslih osoba

✧ **NEURO-** + *v.* fibrosarkom

neurofiziologija *ž med.* znanost koja istražuje odnos između strukture živčanog sustava i njegovih funkcija

✧ **NEURO-** + *v.* fiziologija

neurohormôn *m* (G *neurohormóna*) *fiziol.* kemijski prijenosnik koji se stvara u hipotalamusu i djeluje na razne stanice

✧ **NEURO-** + *v.* hormon

neurokémija *ž biol. kem.* grana kemije koja se bavi živčanim sustavom, uključujući kemijske spojeve u njemu i prolazak živčanih impulsa kroz živčanu stanicu

✧ **NEURO-** + *v.* kemija

neurokirurgija *ž med.* grana medicine koja se bavi kirurškim liječenjem bolesnih procesa u središnjem živčanom sustavu, moždanim živcima, perifernim živcima i u autonomnom živčanom sustavu

✧ **NEURO-** + *v.* kirurgija

neuroleptik *m* (N *mn* -ici) *farm.* lijek za smirivanje živaca

✧ **NEURO-** + *grč.* lēpsis: hvatanje

neurolingvistika *ž* (D L -ici) *lingv.* znanstvena disciplina koja se bavi proučavanjem neuroloških osnova govora i implementacija jezične sposobnosti u mozgu

✧ **NEURO-** + *v.* lingvistika

neurologija *ž med.* grana medicine koja se bavi bolestima živčanog sustava, mozga, kralješnične moždine, vegetativnih i perifernih živaca // **neuròlog** *m* (N *mn* -ozi) liječnik specijalist za bolesti središnjeg živčanog sustava i perifernih živaca; **neurološki** *prid.* koji se odnosi na neurologiju [~ *rječnik*]; **neuròloški** *prid.* koji se odnosi na neurologiju i neurologe [~ *odjel*]; **neuròloški** *pril.* kao neurolog, na način neurologa

✧ **NEURO-** + *-LOGIJA*

neurôm *m* (G *neuróma*) *pat.* izraslina na živcu, tumor ganglijskih stanica i živčanih vlakana *ca rij.* živčanik

✧ **NEUR-** + *-OM*

neurôn *m* (G *neuróna*) *anat.* živčana stanica

✧ *grč.* neurôn

neuropatija *ž pat.* bolest živaca // **neuròpat** *m pat.* živčani bolesnik, onaj koji ima bolesne živce

✧ **NEURO-** + *-PATIJA*

neuropatologija *ž med.* dio medicine, disciplina koja proučava živčane bolesti // **neuropatolog** *m* (N *mn* -ozi) *med.* liječnik specijalist koji se bavi analizom patoloških promjena živčanog tkiva

✧ **NEURO-** + *v.* patologija

neuroprijenosnik *m* (N *mn* -ici) *anat.* kemijska tvar koja se nalazi u živčanom sustavu i koja prenosi živčane impulse (dopamin, serotonin i dr.); neurotransmiter

✧ **NEURO-** + *v.* prenijeti, prijenosnik

neuropsihijatrija *ž med.* grana medicine, znanost koja proučava i liječi živčane i duševne bolesti // **neuropsihijatar** (**neuropsihijatar**) *m* (G -tra, N *mn* -tri) *med.* liječnik specijalist u neuropsihijatriji; **neuropsihijátrica** *ž, v.* neuropsihijatar

✧ **NEURO-** + *v.* psihijatrija

neuròpter *m zool.* kukac nadreda *Neuropteroidea* s dva para mrežastih krila izražene nervature; mrežokrilac

✧ **NEURO-** + *-PTER*

neurorèceptor *m anat.* vezno mjesto u središnjem živčanom sustavu za psihoaktivna sredstva, neuroprijenosnike i hormone

✧ **NEURO-** + *v.* recepcija, receptor

neuroticizam *m* (G -zma) *psih.* jedna od tri osnovne, kontinuirane i međusobno neovisne dimenzije Eysenckova modela ličnosti; u određenom stupnju prisutan je kod svih ljudi, pri čemu nizak stupanj neuroticizma označava čuvstvenu stabilnost, a visok stupanj čuvstvenu labilnost

✧ *v.* neuroza, neurotički + *-IZAM*

neuròtik, *v.* neuroza

neuròtoksîn *m* (G *neurotoksína*) *med.* tvar koja djeluje štetno ili uništavajuće na živčano tkivo

✧ **NEURO-** + *v.* toksin

neuròtómija *ž med.* kirurško presijecanje živca

✧ **NEURO-** + *-TOMIJA*

neurovegetativan *prid.* (odr. -vni) *biol.* koji pripada, koji se odnosi na živce dišnih organa i organa za prehranu

✧ **NEURO-** + *v.* vegetirati, vegetativan

neurózia *ž med.* psihičke smetnje koje bolesnicima stvaraju poteškoće u svakodnevnom funkcioniranju; ob. posljedica psihičkih konflikata koji nastaju u djetinjstvu, a u kasnijem su životnom dobu potisnuti i ostaju nesvesni; razlikuje se od psihoza koje znatnije mijenja-

ju ličnost, a osobito odnos prema stvarnosti [*patiti od ~e*] Δ **anksiozna** ~a *pat.* kronična i trajna strepnja obilježena autonomnom hiperaktivnošću; **fobična** ~a *pat.* intenzivan strah od nekog predmeta ili situacije koju osoba svjesno prepoznaje kao bezopasnu // **neuròtičan** *prid.* (*odr.* -čnī) koji pati od neuroze; **neuròtičar** *m* onaj koji pati od neuroze; neurotik; **neuròtičarev** (**neuròtičarov**) *prid.* koji pripada neurotičaru; **neuròtičarka** *ž* <G *mn* -ā/-ī>, v. neurotičar; **neuròtičarski** *prid.* koji se odnosi na neurotičare; **neuròtičarski** *pril.* kao neurotičar, na način neurotičara; **neuròtičkī** *prid.* koji se odnosi na neurotike [*~o ponašanje*]; **neuròtički** *pril.* kao neurotik, na način neurotika; **neuròtično** *pril.* kao neurotik, na način neurotika; **neuròtičnost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neurotičan; **neuròtik** *m* <V -iče, N *mn* -ici>, v. neurotičar; **neuròtski** *prid.* koji se odnosi na neurozu i neurotike Δ ~ **karakterpsih**. **1.** Adlerov naziv za skup osobina i načina ponašanja kojima se pojedinac nastoji obraniti od osjećaja inferiornosti **2.** dispozicija za nastanak neuroze **3.** oznaka za osobu koja pati od neuroze; **neuròtski** *pril.* kao neurotik, na način neurotika
 ✧ *nlat.* neurosis = NEURO- + -OZA

nëuroznanost *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> *med.* istraživanje funkcija mozga i neuroloških supstrata ponašanja; uključuje anatomiju, genetiku, biokemiju, psihijatriju itd.
 ✧ NEURO- + v. znanost

nëusiljen *prid.* (*odr.* -ī) koji nije usiljen; prirodan // **nëusiljeno** *pril.* na neusiljen način; prirodno [*~ recitirati*]; **nëusiljenost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neusiljen ili svojstvo onoga što je neusiljeno
 ✧ NE- + v. usiliti, usiljen

nëuskładiv *prid.* (*odr.* -ī) koji se ne može uskladiti [*~ termin*]
 ✧ NE- + v. uskladiti, uskladiv

nëuspjeh *m* <N *mn* -esi> nepovoljan ishod odluke, radnje, događaja i sl.; pomanjkanje uspjeha [*doživjeti ~*; *biti osuđen na ~*]; bezuspjeh, *opr.* uspjeh // **nëuspjio** *prid.* (*odr.* nëuspjeli) koji nije izveden kako treba, koji nije doživio uspjeh [*~io arhitekt*; *~io projekt*; *~jela ideja*], *opr.* uspio; **nëuspjelo** *pril.* na neuspjio način, bez uspjeha [*~ pokušavati*]; **nëuspjelost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> stanje onoga koji je neuspjio ili svojstvo onoga što je neuspjelo; **nëuspješan** *prid.* (*odr.* -šni) koji

nema uspjeha ili ne postiže znatnije uspjehe (ob. u općenitom značenju u karijeri, poslovi-ma i emocionalnom životu) [*~ muškarac*; *~ političar*; *~ književnik*]; bezuspješan, *opr.* uspješan; **nëuspješno** *pril.*, *opr.* uspješno; **nëuspješnost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je uspješan; bezuspješnost
 ✧ NE- + v. uspjeh

nëusporëdiv *prid.* (*odr.* -ī) koji nije usporëdiv, koji se ne može usporediti s čime // **nëusporëdivost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je nëusporëdiv ili svojstvo onoga što je nëusporëdivo
 ✧ NE- + v. usporediti

Neustädter (*izg.* Nöjsteter), **Josip, barun** (1796–1866), krajiški oficir, prijatelj bana Jelačića s kojim sudjeluje u pohodu na Ugarsku 1848–1849, zatim zapovjednik Osijeka, dobiva čin podmaršala; poznat po memoarima *Ban Jelačić i događaji u Hrvatskoj od godine 1848.*

nëustāvan *prid.* (*odr.* -vni) koji nije u skladu s ustavom, *opr.* ustavan // **nëustāvno** *pril.* na neustavan način; protuustavno [*~ izglasati zakon*]; **nëustāvnost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je neustavno
 ✧ NE- + v. ustav, ustavan

nëustōn *m* <G *neustōna*> *ekol.* zajednica vodenih organizama na površini mirne vode (alge, kukci, ličinke i niži račići)
 ✧ *njem.* Neuston ← *grč.* *neustós*: plivajući = nēin: plivati

nëustrašiv *prid.* (*odr.* -ī) koji se ne straši, koji se ne boji; hrabar, smion // **nëustrašivo** *pril.* na neustrašiv način; **nëustrašivost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neustrašiv
 ✧ NE- + v. ustrašiti

nëutaživ *prid.* (*odr.* -ī) **1.** koji se ne može utažiti, ugasiti [*~a žed*] **2.** koji se ne može zadovoljiti [*~a želja*] // **nëutaživost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je neutaživo
 ✧ NE- + v. utažiti, utaživ

nëutemeljen *prid.* (*odr.* -ī) koji ne počiva na činjenicama, koji nema oslonca u argumentima ili dokazima; neosnovan, nezasanovan, *opr.* utemeljen, v. utemeljiti **(2)** // **nëutemeljeno** *pril.* na neutemeljen način; **nëutemeljenost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je neutemeljeno
 ✧ NE- + v. utemeljiti, utemeljen

nëutjecajan *prid.* (*odr.* -jni) onaj koji nema utjecaja, *opr.* utjecajan
 ✧ NE- + v. utjecati, utjecajan

neutješiv (neutješljiv) *prid.* <odr. -i> koji se ne može utješiti; neutješan // **neutješan** *prid.* <odr. -šni>, v. neutješiv; **neutješivo** *pril.* na neutješiv način [~ *žaliti*]; **neutješivost (neutješljivost)** ž <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je neutješivo, osobina onoga koji je neutješiv; neutješnost; **neutješnost** ž <G -osti, I -osti/-ošću>, v. neutješivost
 ✧ NE- + v. utješiti, utješljiv (utješiv)

neutješnost, v. neutješiv

neutljiv *prid.* <odr. -i> koji se ne može utoliti; nezajažljiv [~a *glad*; ~a *žed*]

✧ NE- + v. utoliti

neutran *prid.* <odr. -lni> **1.** koji ne pristaje ni uz jednu stranu, koji se ne želi opredijeliti; nepristran, nesvrstan **2. kem.** koji ne daje ni lužnatu (bazu) ni kiselu reakciju **3. fiz.** koji je bez električnog naboja **4. bot.** bespolan, aseksualan Δ ~**na boja** *razg.* tonovi bijelog, crnog i sivog // **neutrāl** *m* <G neutrála> *lingv.* umjetni jezik, konstruiran 1903. i zamišljen kao svjetski jezik budućnosti; **neutrālac** *m* <G -lca, N *mn* -lci, G neutrālācā> *razg.* onaj koji je neutralan u nekom sukobu; neutralist; **neutrālist (neutralist)** *m* pristaša neutralističke politike, onaj koji se ne svrstava; **neutrālistkinja (neutrālistica)** ž, v. neutralist; **neutralizacija** ž **1. pol. a.** stvaranje, ostvarivanje neutralnosti b. objava neke države da zauzima neutralan stav **2. kem. a.** uklaňanje kiselosti ili bazičnosti neke otopine pomoću dodavanja alkalične odnosno kisele otopine do neutralne reakcije, koja se pokazuje indikatorima **b.** svaka međusobna reakcija kiselina i baza pri čemu se stvara sol i voda **3. vojn.** sprečavanje djelovanja; osujećivanje, onemogućavanje [~ *vojnih djelovanja*] **4. lingv.** ukidanje opreke, dokidanje razlikovnosti između dvaju fonema; **neutralizam** *m* <G -zma> *pol.* nastojanje na neutralnosti u mirnodopskim i ratnim prilikama u odnosima među državama; **neutralizirati** (koga, što) *dv. (prez. neutralizirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -anje) **1.** provesti/provoditi neutralizaciju **2. pren.** osujetiti/osujećivati, onemogućiti/onemogućavati, onesposobiti [~ *protivnika*]; **neutrālno** *pril.* na neutralan način; **neutrālność** ž <G -osti, I -osti/-ošću> **1.** osobina onoga koji je neutralan, onoga što je neutralno; neutralan stav, nemiješanje u tuđe sporove **2. pravn.** pravno i političko stanje države koja u slučaju rata ne sudjeluje u*

njemu niti pruža pomoć zaraćenim stranama **3. a.** gubljenje krajnje izraženih svojstava **b.** stanje bez svojstava [~ *okusa*; ~ *mirisa*]
 ✧ *lat.* neutralis = neuter: ni jedan ni drugi

neutrino *m* *fiz.* elementarna čestica, lepton, bez električnog naboja (električki neutralna) i spina 1/2 (fermion), bez mase (ili vrlo male mase); postoje tri vrste neutrina: elektronski (znak ν_e), mionski (znak ν_μ) i tau (znak ν_τ)
 ✧ *tal. (konstr. talijanski fizičar E. Fermi, 1933)*

neutrōn *m* <G neutrōna> *fiz.* elementarna čestica, barion, bez električnog naboja i spina 1/2 (fermion), mase približno jednake protonu, sastavni dio atomske jezgre Δ **slobodni** ~ neutron koji se nalazi izvan jezgre, raspada se u proton, elektron i elektronski antineutrino s poluživotom od o. 10 minuta // **neutrōnika** ž *fiz.* <D L -ici> grana fizike koja proučava svojstva i ponašanje neutrona; **neutrōnskī** *prid.* koji se odnosi na neutrone Δ ~**a bomba** *vojn.* nuklearno oružje koje pri eksploziji uglavnom u prvoj minuti oslobađa energiju u obliku neutronskega zračenja; ~**a zvijezda** *astron.* zadnja faza u razvoju zvijezde s masom od 1.4 do 2 mase Sunca; ~**i generator** akcelerator za proizvodnju snažnog toka neutrona; ~**o zračenje** *fiz.* čestično ionizirajuće zračenje koje nastaje u nuklearnim reaktorima i sl. i koje se nalazi u svemiru
 ✧ v. neutralan + -ON

neutrosfēra ž *meteor.* sloj zraka u atmosferi između površine Zemlje i ionosfere, u kojem je koncentracija iona praktički zanemariva
 ✧ v. neutralan (1) + -SFERA

neutrūm *m* *gram.* srednji gramatički rod [ovo *polje*; to *selo*; imenica u ~u]
 ✧ *lat.* neutrum: nijedno

neutvrđen *prid.* <odr. -i> koji nije utvrđen; nedokazan, neutemeljen, klimav, *opr.* utvrđen, v. utvrditi // **neutvrđenost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> stanje onoga što je neutvrđeno
 ✧ NE- + v. utvrditi

neuvīdāvan *prid.* <odr. -vni>, *opr.* uvidavan // **neuvīdāvno** *pril.* na neuvīdavan način [ponijeti se ~]; **neuvīdāvnost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neuvīdavan
 ✧ NE- + v. uvid, uvidavan

neuvjen *prid.* <odr. -i> **1.** koji nije uvijen **2. pren.** otvoren, iskren [~ *razgovor*; ~e *riječi*] // **neuvijeno** *pril.* otvoreno, iskreno, odrješito, nedvosmisleno, bez uvijanja

(predodžba da se nešto uvijek i ostavlja ljepši dojam) [*rekao je ~; predočiti ~ probleme*], *usp.* uviti; **neuvijenost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je neuvijen

✧ NE- + v. uviti, uvijen

neuvjerljiv *prid.* ⟨*odr.* -i⟩, *opr.* uvjerljiv // **neuvjerljivo** *pril.* na neuvjerljiv način [~ *lagati*]; **neuvjèrljivost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je neuvjerljiv ili svojstvo onoga što je neuvjerljivo

✧ NE- + v. uvjeriti, uvjerljiv

neuvježban *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji nije uvježban; nepripravan, nepripremljen, *opr.* uvježban, v. uvježbati // **neuvježbano** *pril.* na neuvježban način [~ *nastupiti*]; **neuvježbanost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ stanje onoga što nije uvježbano

✧ NE- + v. uvježbati

neuzdržan *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji nije uzdržan; raspojan, neutoljiv, *opr.* uzdržan

✧ NE- + v. uzdržati se, uzdržan

neuzvrācen *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji nije uzvrācen [~ *a ljubav*], *opr.* uzvrācen, v. uzvratiti

✧ NE- + v. uzvratiti

nevakat *m* ⟨G -kta, N *mn* -kti⟩ *reg. ekspr.* loše odabran čas, nevjekije za provedbu ili izvođenje kakve radnje, zao trenutak [*doći u ~; snijeg u ~*]; nedoba

✧ NE- + v. vakat

nevaljan *prid.* ⟨*odr.* -i⟩, *opr.* valjan // **nevaljalac** *m* ⟨G -ālcā, N *mn* -ālcī⟩ onaj koji je nevaljao, neposlušan; **nevaljalština** ž postupak nevaljalca, ono što čini onaj koji je nevaljao [*velika/teška ~a; njegova ~a = on je napravio ~u*]; **nevaljao** *prid.* ⟨*odr.* -alī⟩ **1. a.** koji je loših svojstava; opak, pokvaren **b.** koji je loše odgojen (o osobi) **2.** koji nije upotrebljiv; neupotrebljiv (o stvarima); **nevaljanost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je nevaljano

✧ NE- + v. valjati, valjan

nevāzan *prid.* ⟨*odr.* -žni⟩, *opr.* važan

✧ NE- + v. važan

nevāžēci *prid.* koji ne važi, ob. jer ne udovoljava propisima i sl., koji se ne priznaje [~ *glasački listić*; ~ *glas*], *usp.* nevaljan, *opr.* važeći

✧ NE- + v. važan, važeći

nevelik *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji nije velik; omanji

✧ NE- + v. velik

nēven *m bot.* ukrasna biljka (*Calendula officinalis*) iz porodice glavočika (*Compositae*), u

pučkoj medicini služi kao antiseptik; kalendar

◆ **Nēven** *m.* os. ime (narodno); *hip.*: **Nēno**;

ž. os. imena: **Nēvena**, **Nēvēnka**; *hip.*: **Nēna**

✧ *pr.*: **Nēvēnka** (Split, Zadar, Rijeka, Omiš)

✧ NE- + v. venuti

nēvēnka ž ⟨G *mn* -enākā/-i⟩ *bot.* biljni rod (*Xeranthemum*) iz porodice glavočika (*Compositae*); poljska metla

✧ NE- + v. venuti

nēvēra ž *meteor.* iznenadna oluja na Jadranu i priobalju, često s grmljavinom // **nēvērin** *m* ⟨G *neverina*⟩ *meteor.* manja, slabije izražena nevera, kraćeg trajanja

✧ *mlet.* nēvēra ← *nivaria: snježna mećava ≈ *lat.* nix: snijeg

nēverbāljan *prid.* ⟨*odr.* -lnī⟩ koji nije izražen riječima, koji nije iskazan sredstvima ljudskog jezika Δ ~ **ni jezik** sustav znakova koji izražava neke poruke bez riječi; grimase, geste i pokreti dijelovima tijela (npr. jedan ili više kružnih pokreta dlanom po želucu kao značenje da je što prijalo kao jelo, da se jede s užitkom)

✧ NE- + v. verbalan

nēveseo *prid.* ⟨*odr.* -eli⟩, *opr.* veseo (**1,3**) // **nēveselost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩, *opr.* veselost

✧ NE- + v. veseo

nevēsika ž *bot.* biljni rod (*Athamanta*) iz porodice štitarki (*Umbelliferae*)

Nevesinje *sr* naselje u I Hercegovini, 4100 stan.

◆ *pr.*: **Nevesinjac** (Zagreb, Sesvete)

nēvēzan *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ **1.** koji nije vezan; slobodan [~ *konj*] **2.** bez strogog programa; improviziran, slobodan [~ *razgovor*]

✧ NE- + v. vezati, vezan

nēvičan *prid.* ⟨*odr.* -čnī⟩ koji nije vičan; nevješt, nenavikao, *opr.* vičan // **nēvično** *pril.* na nevičan način; nenaviklo [~ *kositi*]; **nēvičnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je nevičan

✧ NE- + v. vičan

nevidljiv *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji se ne može vidjeti // **nevidljivo** *pril.* na nevidljiv način, tako da se ne vidi; neopazice; **nevidljivost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ osobina ili stanje onoga koji je nevidljiv, svojstvo ili stanje onoga što je nevidljivo; **nēviden** *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji još nije viđen u ukupnosti svojih osobina; izniman, senzacionalan; **nēvidenost** ž ⟨G -osti, I

-osti/-ošću) osobina onoga koji je neviden ili svojstvo onoga što je nevideno

✧ NE- + v. vid, vidjeti

Nèvidāne *sr mn* naselje na otoku Pašmanu, 628 stan. // **Nevidānac** *m* (**Nèvidānka** *ž*) <G -nca, N *mn* Nevidānci) stanovnik Nevidana; **nèvidānski** *prid.* koji se odnosi na Nevidane i Nevidance

♦ villa Neviana (*ant.* ime što se pučkom etimologijom povezuje s ne vidjeti)

nèvin *prid.* <odr. -i> **1.** koji nije kriv, na kojemu ne leži krivica; nedužan, *opr.* kriv **2.** bezazlen, naivan, nedužan, *opr.* iskusan, prepređen **3.** koji je bez seksualnih iskustava // **nevināšce** *sr* <G -ta/-a> **1.** malo dijete **2.** *pren.* nepokvarena, bezazlena osoba △ **izigravati** ~ praviti se naivnim; **nèvino** *pril.* na nevini način; nedužno, bezazleno; **nèvinost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> stanje onoga koji je nevini i one koji je nevina

✧ NE- + *prasl.* i *stsl.* vina: krivnja (*rus.* vinā, *polj.* wina), *lit.* vaina: greška = *lat.* vindex: osvetitelj

nèviteški *prid.* koji se odnosi na onoga koji po ponašanju nije vitez, koji nije častan i nema željena dobra svojstva // **nèviteški** *pril.*, *opr.* viteški

✧ NE- + v. vitez, viteški

nèvjenčan *prid.* <odr. -i> koji još nije vjenčan, koji je u izvanbračnom odnosu [~ *brak*] // **nèvjenčano** *pril.* na nevjenčan način [~ *živjeti*]

✧ NE- + v. vijenac, vjenčati

nèvjera *ž* **1.** čin kojim je prekršena vjernost [*bračna* ~] **2.** nevjerovanje u ono u što tko očekuje da će se vjerovati; nevjerica, sumnja, sumnjanje **3.** *pejor.* tuda vjera kad se shvaća kao kriva, nevjernička // **nèvjerac** *m* <G -ērcā, N *mn* -ērci>, v. bezvjerac; **nèvjeran** *prid.* <odr. -rni>, *opr.* vjeran; **nèvjerčev** *prid.* koji pripada nevjeru; **nèvjerica** *ž* jako izražena skepsa, jako izražena sumnja u što [*slušati s* ~om; *gledati s* ~om]; **nèvjernica** *ž* nevjerna žena; **nèvjerničin** *prid.* koji pripada nevjernici; **nèvjernički** *prid.* koji se odnosi na nevjernike; **nèvjernički** *pril.* kao nevjernik, na način nevjernika; **nèvjernik** *m* <V -iče, N *mn* -ici> **1. a.** onaj koji ne vjeruje u ono u što tko očekuje da će se vjerovati; sumnjičavac **b.** onaj koji ne priznaje vjeru; ateist **2.** *pejor.* onaj koji pripada tuđoj vjeri kad se shvaća kao kriva **3.** onaj koji je pre-

kršio vjernost; **nèvjerno** *pril.* na nevjeran način; izdajnički [~ *postupiti*]; **nèvjernost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je nevjeran; **nèvjerovāni** *prid.* koji ne vjeruje; sumnjičav [~ *Toma*]

✧ NE- + v. vjera

nevjerojatan *prid.* <odr. -tni> **1.** u koji je nemoguće povjerovati, *opr.* vjerojatan **2.** koji nekim svojstvom iznenađuje [~ *čovjek*]; izniman, izuzetan // **nevjerojātnost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je nevjerojatno

✧ NE- + v. vjerojatan

nèvjesta *ž* **1.** ona koja se udaje; mladenka, mlada **2.** sinova ili bratova žena; snaha

♦ *pr.* (nadimačka): **Nèvestić** (Vinkovci, I Slavonija, Prigorje), **Nèvistić** (150, Imotski, I Slavonija, Brač), **Nèvjestić** (Z Slavonija)

✧ *prasl.* i *stsl.* nevěsta (*rus.* nevěsta, *polj.* niewiasta) = NE- + *prasl.* *vēsti: poznat; prvotno je značenje »nepoznata (žena)«

nèvješt *prid.* <odr. -i> koji nema vještina, koji nije spretan u obavljanju kakvog posla; nevičan // **nèvješto** *pril.* na nevješt način; nespretno [~ *voziti*]; **nèvježa** *m razg.*, v. nespretnjaković

✧ NE- + v. vješt

nevlādin *prid.* koji ne pripada ili nije ovisan o vladi (vlastima) [~a *organizacija*]; građanski, *opr.* vladin

✧ NE- + v. vladati

nevōdnjik *m* (N *mn* -ici) *pom.* otvoren ribarski čamac izbočenih bokova, s pramcem u obliku klina i krmom u obliku slova V; njime se tegle mreže plivalice na Volgi

✧ *rus.* nevōdnik

nevōlja *ž* **1.** zlo, nesreća, bijeda **2.** nužda, potreba **3.** *pejor.* onaj koji je bijedan; jadnik, siromašak, nesretnik // **nèvōljan** *prid.* <odr. -ljni> **1.** koji je bez utjecaja volje, bez izravnog djelovanja volje, koji se javlja ili obavlja kao radnja; nehotičan, *opr.* voljan, hotimičan **2.** jadan, sirot, bijedan, nemoćan, sav nikakav **3.** bezvoljan [*sav sam nekako* ~]; bezivotan, apatičan; **nèvōljko** *pril.* protiv volje, s malo volje; nerado, nelagodno; **nèvōljko** *st* *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je nevoljko [*pristati s* ~šću]; **nèvōljnica** *ž*, v. nevoljnik; **nèvōljničin** *prid.* koji pripada nevoljnicu; **nèvōljnik** *m* <G -iče, N *mn* -ici> **1.** onaj kojega pritišće nevolja, koji se muči s neimaštinom, siromah, onaj koji je u nepri-

likama materijalne ili druge prirode **2.** onaj koji pati od pomanjkanja volje za što, onaj koji je bezvoljan; **něvoljnikič prid.** koji se odnosi na nevoljnika; **něvoljnikič pril.** kao nevoljnik, na način nevoljnika; **něvoljno pril.** bez volje, *opr.* voljno (s voljom); **něvoljnost** ž <G -osti, I -osti/-ošču> osobina onoga koji je nevoljan

◆ *pr.* (nadimka): **Něvolić** (Vrbovec, Baranja), **Něvoljić** (26, Sinj, Pula)

◇ NE- + v. volja¹

něvoljen prid. <odr. -i> koji nije voljen, *opr.* voljen, v. voljeti // **něvoljenost** ž <G -osti, I -osti/-ošču> stanje onoga koji je nevoljen

◇ NE- + v. voljeti

něvrijedan prid. <odr. -dni> **1.** koji nije vrijeme; bezvrijedan **2.** nedostojan

◇ NE- + v. vrijediti, vrijedan

něvrijeme sr (G *něvremena*) **1.** općenito ružno vrijeme (vrlo jak vjetar, grmljavina, pljusak, tuča i sl.), nepogoda, *opr.* lijepo vrijeme, v. vrijeme **(7)** **2.** nezgodno doba, vrijeme za obavljanje čega [u ~ u nezgodno vrijeme, u zao čas] // **něvremenski prid.** onaj koji se ne zbiva u vremenu kao određenoj mjernoj jedinici, koji se ne mijenja protjecanjem vremena, *opr.* vremen, vremenit

◇ NE- + v. vrijeme

něvus m term. znamenka, madež na koži, nenastljedna mana kože (ima ih pigmentarnih, nepigmentarnih, dlakavih i dr.)

◇ *lat.* naevus

new (izg. njû) *m inform.* naredba u računalnim programima za otvaranje novog dokumenta

◇ *engl.*

New Age (izg. Njû Ėidž) *m glazb.* suvremena, mahom instrumentalna glazba rođena iz estetike koja zagovara unutarnju harmoniju i meditaciju; karakterizira je ritmička nena-metljivost, instrumentalistička perfekcija i slojevit aranžmani

◇ *engl.*: novo doba

new balls (izg. njû bôls) *sport* u tenisu povik suca kojim traži da se lopte zamijene novima (ob. nakon 9 ili 11 odigranih gemova)

◇ *engl.*

New Deal (izg. Njû Dîl) *m ekon.* skup anti-kriznih ekonomskih mjera i načela koje su progresivne snage Demokratske stranke pod vodstvom predsjednika F. D. Roosevelta 1933. uvele u SAD-u (davanje povoljnih kredita, pomoć farmerima, otvaranje velikih

javnih radova i sl.); njima je postupno savladana velika ekonomska kriza (1929–1932) čime su stvoreni temelji države blagostanja // **njûdîlovski prid.** koji se odnosi na New Deal

◇ *amerengl.*: novo poslovanje, nova pogodba

new look (izg. njû lûk) *m term.* **1.** općenito »novi izgled« u oblačenju koji podrazumijeva promjenu dojma što ga želi ostvariti neka osoba (dječaćki izgled, naglašeno ženstven i sl.) **2.** (New Look) stil ženske odjeće koji je uveo Ch. Dior 1947; karakterizira ga silhueta sa širokim ramenima, uskim pasom, dugačkom suknjom i često naglašenim bokovima

◇ *engl.*: novi izgled

Newmann (izg. Njûmen), **Barnett** (1905–1970), američki slikar; najznačajniji predstavnik apstraktnog ekspresionizma i preteča tzv. slikarstva bojanog polja, platna velikog formata intenzivnog kolorita monokromnih ploha ili s okomitim prugama

New Orleans (izg. Njû Őrliëns) *m riječno-morska luka i grad* na Mississippiju prije njegova utjecanja u Meksički zaljev (Louisiana, SAD), 496.900 stan. Δ ~ **jazz** (izg. ~ džëž) *glazb.* najstariji stil džeza nastao u New Orleansu početkom stoljeća na tradiciji marševskih limenih glazbi s orkestrima u kojima kornet ili truba sviraju glavnu melodiju, harmonije trombon, kontramelodiju klarinet, a ritam sekciju bubnjevi, truba, bendžo i gitara // **njuŕliënski prid.** koji se odnosi na New Orleans

◇ *amerengl.*

New Romantic (izg. Njû Romëntik) *m glazb.* podžanr new wavea; pojavio se poč. 1980-ih u V. Britaniji; osim tradicije glama i art rocka iz 1970-ih i uporabe sintesajzera, novoromantičari njeguju osebujući stil odijevanja (istočnjačke hlače, ešarpe, tunike, vrpce u kosi i sl.)

◇ *engl.*: novi romantizam

newsgroup (izg. njûzgrup) *m int.* novinska grupa, v. novinski Δ

◇ *engl.*

newsmagazine (izg. njûzmagazin) *m publ.* tjednik koji tekstem i ilustracijama u vrlo širokom tematskom spektru nastoji sažeti informacije i komentare o najvažnijima zbivanjima i problemima proteklih 7 dana

◇ *engl.*

New South Wales (izg. Njû Säut Vëilz) *m* *geogr.* država u *JI* dijelu Australije, 801.600 km², 6,0 mil. stan., glavni grad Sydney, na području N. S. W. je i Canberra, glavni grad Australije

Newton (izg. Njûtn), **Isaac, Sir** (1642–1727), engleski fizičar, matematičar, astronom i filozof, jedan od najvećih znanstvenika svih vremena; otkrio je zakon gravitacije, s tri zakona gibanja postavio temelje moderne fizike, u matematici otkrio infinitezimalni račun, uveo korpuskularnu teoriju svjetlosti // **newton** (izg. njûtn) *m fiz.* SI jedinica sile (znak N), definirana silom koja masi od 1 kg daje ubrzanje od 1m/s² (N = kg·m/s²)

New Traditionalists (izg. Njû Tradišnalists) *m mn glazb.* novi tradicionalisti, obnovitelji izvorne country glazbe
 ✧ *engl.*

new wave (izg. njû vëjv) *m glazb.* »nova pop glazba« nakon pojave punka; ime podrazumijeva stilski različite glazbenike (od ska/reggaea i power-popa do tradicionalnog rocka, synthi-popa i dr.)
 ✧ *engl.*: novi val

New York (izg. Njû Jörk) *m* (G New Yorka)
 1. najveća luka i najveći grad SAD-a, 7,3 mil. stan. (s predgrađima 14,6 mil. stan.)
 2. *geogr.* savezna država u *SI* dijelu SAD-a, 127.193 km², 18 mil. stan., glavni grad Albany // **Njûjorčanin** *m* (**Njûjorčanka** *ž*) (N *mn* Njûjorčani) stanovnik New Yorka; **njûjorški** *prid.* koji se odnosi na New York i Njujorčane, koji pripada New Yorku △ ~a **burza** najstarija i najveća američka burza (osnovana 1792); NYSE (New York Stock Exchange)

nezabludivost *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) nepo- grešivost, infalibilitet
 ✧ NE- + v. zabluda

nezabòravak *m* (G -rāvka) *bot.*, v. potočnica
 ✧ NE- + v. zaboraviti

nëzaborāvan *prid.* (odr. -vnī) koji ili kojega se ne može zaboraviti, koji ili kojega se pamti, koji ili kojega ne može prekriti zaborav [~ *profesor*; ~ *dogadaj*; ~ *prijatelj* (ob. s pozitivnim sklonostima i razlozima)] // **nezabòravljen** *prid.* (odr. -i) koji nije zaboravljen; **nezabòravljiv** *prid.* (odr. -i) koji ne zaboravlja, koji pamti; **nezabòrávnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je

nezaboravan ili svojstvo onoga što je nezaboravno

✧ NE- + v. zaboraviti

nezacjèljiv *prid.* (odr. -ī) koji ne može zacijeliti // **nezacjèljivost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nezacjeljivo
 ✧ NE- + v. zacijeliti

nezāčinjen *prid.* (odr. -ī) 1. u kojem nema nimalo začina, koji je bez začina, *opr.* začinjeno, v. začiniti 2. nedovoljno začinjeno, u kojem je premalo začina
 ✧ NE- + v. začiniti

nëzadovòljan *prid.* (odr. -ljnī) koji nije zadovoljan, kojega nešto smeta // **nezadovoljāvajući** *prid.* koji ne zadovoljava potrebe, očekivanja itd., *opr.* zadovoljavajući; **nëzadovòljnica** *ž*, v. nezadovoljnik; **nëzadovòljničin** *prid.* koji pripada nezadovoljnicu; **nëzadovòljnički** *prid.* koji se odnosi na nezadovoljnika; **nëzadovòljnički pril.** kao nezadovoljnik, na način nezadovoljnika; **nëzadovòljnik** *m* (V -iče, N *mn* -ici) onaj koji nije zadovoljan; **nezadovoljstvo** *sr* stanje onoga koji je nezadovoljan [veliko ~], *opr.* zadovoljstvo
 ✧ NE- + v. zadovoljan

nezadrživ (**nezadržljiv**) *prid.* (odr. -i) koji se ili koga se ne da zadržati u kretanju ili nastojanju, koji napreduje u kretanju ili nastojanju bez zadržavanja ili zaustavljanja // **nezadrživo** *pril.* na nezadrživ način [~ *prodirati*]; **nezadrživost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nezadrživ ili svojstvo onoga što je nezadrživo
 ✧ NE- + v. zadržati, zadrživ

nezahvaćen *prid.* (odr. -i) 1. neobuhvaćen 2. koji nije zahvaćen [~ *bolešću*; ~ *gripom*], *opr.* zahvaćen
 ✧ NE- + v. zahvatiti (zahvatiti)

nëzahvāljan *prid.* (odr. -lnī) 1. koji ne izražava zahvalnost, koji se ne odužuje hvalom ili zahvalom, *opr.* zahvalan 2. koji nije izdavan, koji se ne isplati [to je ~na *investicija*], *opr.* zahvalan // **nëzahvālница** *ž*, v. nezahvalnik; **nëzahvālnički** *prid.* koji se odnosi na nezahvalnike; **nëzahvālnički pril.** kao nezahvalnik, na način nezahvalnika; **nëzahvālник** *m* (G -iče, N *mn* -ici) onaj koji nije zahvalan; **nëzahvālno** *pril.* na nezahvalan način [ponijeti se ~; ~ je (o tome govoriti) rizično je, nije sigurno (da će se točno pogoditi)];

nezahválňost ž (G -osti, I -osti/-ošću) odlika onoga koji je nezahvalan

✧ NE- + v. zahvala, zahvalan

nezainteresiran (za što) *prid.* (odr. -i), *opr.* zainteresiran // **nezainteresirano** *pril.* na nezainteresiran način [~ *promatrati*];

nezainteresiranost ž (G -osti, I -osti/-ošću) odlika onoga koji je nezainteresiran

✧ NE- + v. zainteresirati, zainteresiran

nezajazljiv *prid.* (odr. -i) **1.** *rij.* koji se ne može zajaziti **2.** *pejor.* koji je neograničen u zahtjevima; pohlepan, neumjeren, nezasan // **nezajazljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nezajazljiv (**2**); nezasićenost

✧ NE- + v. zajaziti, zajazljiv

Nezakcij *m* *pov.* gradina, prijestolnica istarskog plemena Histra (u blizini Vizače kod Pule)

nezakonit *prid.* (odr. -i) koji nije u skladu sa zakonom, koji je u suprotnosti sa zakonom, *opr.* zakonit △ ~o *dijete* dijete rođeno izvan bračne zajednice, vanbračno dijete // **nezakonito** *pril.* protivno zakonu [~ *stečena imovina*]; **nezakonitost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nezakonito [~ *postupka*]; **nezakonski** *prid.*, *opr.* zakonski

✧ NE- + v. zakon, zakoniti

nèzakopčan *prid.* (odr. -i), *opr.* zakopčan

✧ NE- + v. zakopčati, zakopčan

nezamisliv *prid.* (odr. -i) **1.** koji se ne može zamisliti **2.** koji je izniman prema razmjerima, dimenzijama, dosežima itd. [~ *prostor*; ~a *glupost*] // **nezamislivo** *pril.* na nezamisliv način; **nezamislivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nezamislivo, osobina onoga koji je nezamisliv

✧ NE- + v. zamisao, zamisliv

nezamjenjiv *prid.* (odr. -i), *opr.* zamjenjiv // **nezamjenjivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nezamjenjiv i svojstvo onoga što je nezamjenjivo

✧ NE- + v. zamijeniti, zamjenjiv

nezamjetljiv *prid.* (odr. -i), *opr.* zamjetljiv // **nezamijećen** *prid.* (odr. -i) koji nije zamijećen; **nezamijećenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nezamijećen ili svojstvo onoga što je nezamijećeno;

nèzamjetan *prid.* (odr. -tni), *opr.* zamjetan; **nezamjetljivo** *pril.* na nezamjetljiv način; neopazice, neprimjetno [~ *se ušuljati*]; **nezamjetljivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću)

osobina onoga koji nezamjetan ili svojstvo onoga što je nezamjetno

✧ NE- + v. zamijetiti, zamjetljiv

nezanemàriv *prid.* (odr. -i), *opr.* zanemariv

✧ NE- + v. zanemariti, zanemariv

nezanimljiv *prid.* (odr. -i) koji nije zanimljiv; dosadan // **nezanimljivo** *pril.* na nezanimljiv način [~ *pripovijedati*]

✧ NE- + v. zanimati se, zanimljiv

nezaobilazan *prid.* (odr. -zni) koji se ne smije zanemariti kad se što radi ili kad se o čemu razmišlja, s kojim se mora računati, bez kojega se ne može, koji se ne može ili ne smije previdjeti [~an *problem*; ~na *činjenica*], *opr.* zanemariv // **nezaobilaznost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nezaobilazno ili osobina onoga koji je nezaobilazan

✧ NE- + v. zaobiti, zaobilazan

nezàpàmćen *prid.* (odr. -i) koji je takav kakav se ne pamti [~o *nevrijeme*; ~a *zima*; ~a *žega*]

✧ NE- + v. zapamtiti

nezàpažen *prid.* (odr. -i) koji nije zapažen koji nije pobudio pažnju ili pozornost [~ *koncert*] // **nezàpaženo** *pril.* na nezapažen način [~ *izlagati*]

✧ NE- + v. zapaziti, zapažen

nezàposlen *prid.* (odr. -i) koji nije zaposlen, koji nema posla [~ *radnik*] // **nezàposlenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je nezaposlen, koji nema posla u svome zvanju

✧ NE- + v. zaposliti, zaposlen

nezàraćenost ž (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** stanje bez rata **2.** *pol. pov.* pokušaj nekih zemalja da na početku drugog svjetskog rata stvore novu kategoriju u ratnom pravu, tako da zadrže neutralnost, ali da u sukobu iskazuju posebnu sklonost i dobronamjernost jednoj od strana

✧ NE- + v. zaratiti, zaraćenost

nezàsijàn *prid.* (odr. -i) koji nije zasijan [~a *oranica*]

✧ NE- + v. zàsijati

nezásitan *prid.* (odr. -tni) **1.** koji se ne može zasiti čega, koji se ne može najesti **2.** koji je proždrljiv, koji je uvijek željan bogatstva, novca, časti itd.; nezasićljiv // **nezàsícen** *prid.* (odr. -i) koji nije zasićen, koji čega nema u dovoljnoj mjeri △ ~i *spojevi kem.* organski spojevi koji u molekuli imaju dvostruke ili trostruke veze pretežno između atoma ugljika; **nezásitljiv** *prid.* (odr. -i), v. nezasićtan; **nezásitnica** ž, v. nezasićtnik; **nezásitník**

m (V -iće, N *mn* -ici) onaj koji je nezasan; **nězasitno** *pril.* na nezasan način [~ *čitati*]; **nezásitnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nezasan

✧ NE- + v. zasiti, zasitan

nezaštićen *prid.* (odr. -i) koji nema zaštitu od čega, koji nije obložen, izoliran, tehnički opremljen [~ *građanin*; ~ *od vlage*; ~ *od nasilja*; ~ *od samovolje*], *opr.* zaštićen, v. zaštititi // **nezaštićenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je nezaštićen ili onoga što je nezaštićeno

✧ NE- + v. zaštititi

nezatmljiv *prid.* (odr. -i) koji se ne može zatomiti, *opr.* zatomljiv

✧ NE- + v. zatomiti, zatomljiv

nezaustavljiv *prid.* (odr. -i) koji se ili kojega se ne može zaustaviti u kretanju ili nastojanju, kojega se ne može zaustaviti kad kreće ili kad počne nastojati oko čega; nezadrživ

✧ NE- + v. zaustaviti

nezavēden *prid.* (odr. -i) 1. *admin. služb.* koji nije unesen u službenu knjigu, koji nije zaveden, koji nije unesen kao službeni podatak [*ocjene nisu ~e u dnevnik*] 2. *opr.* zaveden

✧ NE- + v. zvesti, zaveden

nezávidan *prid.* (odr. -dni) kojemu se ne može zavidjeti [~ *položaj*], *opr.* zavidan

✧ NE- + v. zavidjeti, zavidan

nezávislan *prid.* (odr. -sní) koji ne zavisi od drugoga, koji samostalno i bez tuđeg utjecaja oblikuje svoje misli, djelovanje i način postojanja [~ *no mišljenje*; ~ *na država*; ~ *an pogled na svijet*]; neovisan Δ **Nezávisna**

Država Hrvatska *pov.* država proglašena 10. 4. 1941. na području većeg dijela Hrvatske i BiH pod pokroviteljstvom Trećega Reicha i fašističke Italije; na vlast su iz emigracije došli pripadnici ustaškog pokreta na čelu s Antom Pavelićem; trajala do svibnja 1945. // **nezávisno** *pril.* na nezavisan način; samostalno [~ *zastupati*]; **nezávisnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) 1. stanje onoga koji ne zavisi od drugoga; neovisnost 2. *pravn.* pravo i mogućnost države da samostalno odlučuje o svom ustroju, o unutarnjoj i vanjskoj politici

✧ NE- + v. zavisiti, zavisen

nezavršiv *prid.* (odr. -i), *opr.* završiv

✧ NE- + v. završiti, završiv

nězbiljskí *prid.* koji se ne pojavljuje u zbilji, koji nije stvaran, koji se ne pojavljuje u stvarnosti, *opr.* koji je uistinu, koji je zai-

sta (što, ovdje/ondje itd.), zbiljski, stvaran, istinski

✧ NE- + v. zbiti se, zbiljski

nězbrinūt *prid.* (odr. -i) koji nije opskrbljen; zapušten // **nězbrinūtost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je nezbrinut

✧ NE- + v. zbrinuti

nězdrav *prid.* (odr. -i) 1. koji nije zdrav, koji ima zdravstvenih tegoba, koji je bolestan [~ *čovjek*], *opr.* zdrav 2. koji djeluje tako da stvara podlogu za razne bolesti [*dolina Neretve bila je ~ kraj i kazneno mjesto za učitelje*] 3. *pren.* koji nije primjeren potrebama i prema tome može uzrokovati teškoće, koji je pogrešan i štetan [~ *a ideja*; ~ *a zamisao*] // **nězdravo** *pril.* na nezdrav način 1. štetno, škodljivo, loše 2. bolesno, nenormalno; **nězdravost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je nezdrav ili svojstvo onoga što je nezdravo

✧ NE- + v. zdrav

nezemálskí *prid.* koji nije zemaljski

✧ NE- + v. zemlja, zemaljski

nězgoda ž nemio događaj; neprimljiva, nesreća // **nezgodácija** ž *razg.* nezgoda kao stjecaj okolnosti, nepovoljan stjecaj okolnosti, neželjena slučajnost; nezgoda, neprimljiva, komplikacija; **nězgodan** *prid.* (odr. -dni) koji nije zgodan; neprijatan, neugodan [*dovesti koga u ~ položaj*]; **nězgodno** *pril.* (uz sponu je) nije prikladno, nije ugodno, ne prilici [~ *je tako postupiti prema starijem čovjeku*; ~ *je tako upasti nepozvan u društvo*]

✧ NE- + v. zgoda

nězgrāpan *prid.* (odr. -pní, *komp.* nezgrāpniji) u kojem nema profinjenosti, harmonije i sl.; neskladan; nespretan // **nězgrāpno** *pril.* na nezgrapan način [~ *hodati*]; **nězgrāpnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nezgrapan ili svojstvo onoga što je nezgrapno

✧ NE- + v. zgrabiti

neznabōžac *m* (G -ošca, V něznabōšče, N *mn* -ošci) onaj koji ne poznaje Boga (sa stanovita onoga koji govori), koji nije upoznao pravoga Boga; poganin // **neznabōšev** *prid.* koji pripada neznabošću; **neznabōštvo** *sr rel.*, v. bezbožništvo; **neznabōžackí** *prid.* koji se odnosi na neznabošce; **neznabōžackí** *pril.* kao neznabošci, na način neznabošca; **neznabōžan** *prid.* (odr. -žni) koji ne poznaje Boga

✧ NE- + v. znati + v. bog

neznànstven *prid.* <odr. -i> koji nije rađen po metodama koje traži znanost, koji ne udovoljava kriterijima znanstvene metode, *opr.* znanstven

✧ NE- + v. znanost, znanstven

neznànje *sr* nepoznavanje činjenica o čemu, nepostojanje znanja // **nèznàjša** *ž ekspr. rij.* neznanica; **nèznàlac** *m* <G -àlca, N *mn* neznàlci> onaj koji ne zna ono što je potrebno znati kao stručnu ili praktičnu potrebu, koji nije upućen u takvo znanje, neupućen [on/ona je pravi ~; ~ u tome; ~ u čemu], *opr.* znalac; **nèznàlački** *prid.* koji se odnosi na onoga koji nije znalac; **nèznàlački** *pril.* bez znanja, kao nezalac, na način onoga koji nije znalac, *opr.* znalčki; **nèznàlaštvo** *sr* ukupnost onoga od čega pati neznanica, neznanje struke, neobaviještenost u stručnim znanjima; **nèznàlica** *ž* (N *mn* -e) *pejor.* onaj koji ništa ne zna (ob. želi pokazati da zna, o stručnjacima i stručnim znanjima); **nèznàlicè** *pril. rij. knjiš.* ne znajući, bez udjela znanja [pristao ~]; **nèznàličin** *prid.* koji pripada neznanici; **nèznàn** *prid.* <odr. -i> koji je nepoznat, *opr.* znan Δ ~i **junak**, v. junak Δ [grob ~og junaka]; **neznànac** *m* <G -nca, V nèznànčè, N *mn* -nci, G nèznànčà> onaj koga prisutne osobe ne poznaju; **nèznànčev** *prid.* koji pripada neznancu; **nèznànka** *ž* <G *mn* -à/-i>, v. neznanac; **nèznàno** *pril.*, ob. u: [~ gdje nigdje određeno, u nepoznatom kraju, u nigdini, u nigdinu, u nepoznatom, gdje se ne može znati ni opisati; ~ kad u neodređenom času u prošlosti ili budućnosti]

◆ **Nèznad** *m.* os. ime (davalo se djeci kojoj se nije znao otac) *zast.* ✧ *pr.*: **Neznàdović**, **Neznànec** (Đurdevac), **Neznànović** (Našice, Zadar, Moslavina)

✧ NE- + v. znati, znanje

nèznàtan *prid.* <odr. -tni> 1. koji je bez osobite vrijednosti ili važnosti; beznačajan 2. koji je male veličine; sitan // **nèznàtno** *pril.* malo, beznačajno; **nèznàtnòst** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neznan ili svojstvo onoga što je neznačno

✧ NE- + v. znak, znan

nèzrelo *prid.* <odr. -li> 1. zelen, nedozreo [~lo voće] 2. koji nije odrastao [~o mladić] 3. koji je napravljen površno [~o radu] // **nèzrelò** *pril.* na nezreo način [~ se ponašati]; **nèzrelòst** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je nezreo ili svojstvo onoga što je nezrelo

✧ NE- + v. zreti, zreo

Nezval (izg. Nèzval), **Vítezslav** (1900–1958), češki književnik i pionir češke književne avangarde; s Karelom Teigom sastavio »Manifest poetizma« 1928. godine, bio je na čelu skupine čeških nadrealista, prevodio francuske pjesnike (Rimbaud, Eluard), pisao poeziju, drame, putopise (*Most, Pantomima, Pjesma noći*)

nèzvàn *prid.* <odr. -i>, v. nepozvan

✧ NE- + v. zvati, zvan

nèželjen *prid.* <odr. -i> koji nije željen [~o dijete], *opr.* željen, v. željeti

✧ NE- + v. željeti, željan

nèženja *m* onaj koji nije oženjen i koji se nije ženio (a u dobi je u kojoj se očekuje da bi mogao biti), *usp.* usidjelica

✧ NE- + v. žena, ženiti

nèživ *prid.* <odr. -i> 1. *biol.* koji nema obilježja života ili života bića [~a tvar], *opr.* živ 2. nedovoljno živ, premalo živahan, nedovoljno dinamičan, bez događanja [~o dijete; ~a kulturna atmosfera] // **nèživòst** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je neživo ili osobina onoga koji je neživ; **nèživotan** *prid.* <odr. -tni>, *opr.* životan; **nèživotnòst** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je neživotan

✧ NE- + v. živ

Ni *kem.* simbol za element nikal

ni! 1. *vezn.* pri izlaganju i nabranjanju poriče postojanje ili prisutnost [~ tu ~ tamo] 2. *čest.* za pojačavanje negativnog iskaza u odricanju i nijekanju u dvostrukoj negaciji [nitko nije ~ došao] 3. prefiks niječnih (odričnih) zamjenica koji se u padežnim oblicima odvađa [~ od koga; ~ u čemu; ~ na koji; ~ s kim] 4. naglašava iskaz uz negativni predikat [nije ~ došao]

✧ *prasl.* i *stsl.* ni (*rus.* ni, *polj.* ni, *ani*), *lit.* nei ← *ie.* *ney (*lat.* ni, *got.* nei)

ni² *m* 1. *lingv.* trinaesto slovo grčkog alfabeta 2. *pov.* u grčkom sustavu bilježenja brojeva oznaka za 50

Niagara (izg. Nijagàra) *ž geogr.* rijeka na granici SAD-a i Kanade, duljina 58 km, spaja jezera Erie i Ontario; kod otoka Goat prelijeva se u najveći slap na svijetu, pojam moćne vodene sile

niànci *pril. reg.* nikako, nimalo, *opr.* anci

✧ *tal.* nianzi

Níbelunzi *m mn mit.* u srednjovjekovnoj germanskoj mitologiji i pučkim legendama

nakazni patuljci demonskih moći; u podzemnom svijetu imaju golemo skriveno blago, što im ga u junačkom podvigu otme legendarni junak Siegfried; uz njih su vezane mnoge stare germanske junačke pjesme, balade i legende (*Pjesma o Nibelunzima*, 13. st.); kroz više stoljeća mnogo puta interpretiran motiv u književnosti i glazbi

Nica ž luka, grad i turističko sjedište na Azurnoj obali (Francuska), 342.400 stan.

ničati, v. niknuti

NiCd krat. tehn. vrsta baterije za prijenosne uređaje koja se zasniva na nikal-kadmiju

Niceja ž, v. Nikeja

Nicifor, v. Nikifor

nick (izg. nĭk) *m int.* lažno ime koje netko rabi kada se predstavlja u komunikaciji preko interneta; nadimak

✧ krat., engl. nickname

nickname (izg. nĭknejm) *m*, v. nick

✧ engl.

Nicolaus Rhagusinus, v. Božidarević (Nikola)

Nicolle (izg. Nĭkòl), **Charles** (1866–1936), francuski bakteriolog, otkrio prenositelja pjegavog tifusa; Nobelova nagrada za medicinu 1928.

Nicosia (izg. Nĭkòzija) ž glavni grad Cipra, 168.800 stan. (bez turskog dijela), od 1974. podijeljena na turski (*S*) i grčki (*J*) dio

ničėanac, v. Nietzsche

ničėć (ničė rij. knjiš.) *pril.*, ob. u: [*pasti* ~ (*pred kim*) **1.** (doslovno) iskazati duboko poštovanje vladaru, višem biću ili tlu zemlje uz ljubljenje nogu ili tla **2.** *pren.* odnositi se prema komu suviše bojažljivo, osjećati i pokazivati strahopoštovanje pred kim]

✧ *prasl.* i *isl.* nĭci, v. niknuti

ničĭji *zam.* (neodređena) koji ne pripada nikome, koji nema vlasnika △ ~**a zemlja** pojas zemlje između dviju linija fronte ili dviju državnih granica

✧ v. ni + v. čĭji

ničĭm *zam.* (I), v. ništa

✧ v. ni + v. što

ničāh *m* (G ničāha) *reg.* **1.** brak, ženidba [*žena pod ~om* = udata žena] **2.** *meton. pov.* novac koji muž polaže ženi pri sklapanju braka radi njene materijalne sigurnosti

✧ *tur.* nikāh ← *arap.* nikāh: brak, vjenčanje

nĭdifuge ž *mn zool.* mladunci nekih pernatih životinja (kokoši, gusaka) koji se izlegu s perjem i sposobni su se sami hraniti

✧ *nlat.* nĭdifugae = *lat.* nidus: gnijezdo + *fugere*: bježati, odletjeti

nĭdikóle ž *mn zool.* mladunci nekih pernatih životinja (vrabaca, golubova) koji se izlegu goli, slijepi i bespomoćni

✧ *nlat.* nĭdicolae = *lat.* nidus: gnijezdo + *colere*: nastavati

Niederle (izg. Nĭderle), **Lubor** (1865–1944), češki arheolog i antropolog, u glavnim radovima nastojao objasniti etnogenezu, najstariju povijest i materijalnu kulturu starih Slavena; klasik slavenske arheologije

niello (izg. niēlo) *m* u zlatarstvu, tehnika ukrašavanja metalnih, napose srebrnih predmeta tamnim, gotovo crnim ornamentalnim motivima postupkom koji je sličan emaljiranju, poznatim već u starim civilizacijama Bliskog istoka, u antičkoj Grčkoj i Rimu

✧ *tal.* ← *lat.* nigellus: mrk, crnkast

Niemeyer (izg. Nĭmajer), **Oscar** (1907), brazilski suvremeni arhitekt i urbanist; od 1957. vodi izgradnju brazilskog glavnog grada Brazilije; specifična arhitektura pomalo nestvarnog izgleda (kao da dijelovi građevina lebde, opiru se sili teži)

Nietzsche (izg. Niče), **Friedrich Wilhelm** (1844–1900), njemački filozof koji se u žestokoj moralističkoj i panteističkoj zasnovanoj pobuni protiv dogmi, konformizma i nacionalizma zalagao za »prevrednovanje svih vrijednosti«: u pjesničkoj nadahnutim filozofskim tekstovima (knjige *Tako je govorio Zaratustra*, *Ecce homo*, *Volja za moć*) zastupa totalnu slobodu svakog čovjeka koji sam mora stvarati svoje vrijednosti i nametnuti svoju volju slabijima (»Nadžčovjek«) i tvrdio da je »volja za moć« glavni pokretač čovjeka i svakog života // **ničėanac** (G -nca, N *nn*-nci, G ničėanac) onaj koji je prihvatio ideje F. Nietzschea; **ničėanskĭ prid.** koji se odnosi na F. Nietzschea i ničėance

nĭeve penitēte (izg. ob. niēve penitēte) *m meteor.* ablacijski oblici snijega slični tankim visokim piramidalnim čunjevima; nastaju u visokim planinama tropa i supropa (Ande) pod djelovanjem Sunčeva zračenja, zimskih oborina i dnevnog kolebanja temperatura

✧ *šp.*: pokajnički snijeg

nĭfablepsĭja ž *pat.* zaslijepljenost snježnom bjelinom

✧ *grč.* nĭpha: snijeg + *ablepsĭa*: slijepilo

nĭfāz *m* (G nĭfāza) *reg.* stanje žene porodilje od

trenutka porodaja pa sve dok traje čišćenje

✧ *tur.* nifas ← *arap.* nifās: porodaj

nife *m* (indekl.) *min.* kratica za Zemljinu jezgru, koja se uglavnom sastoji od nikla i željeza

✧ *v.* **nikal** + *lat.* **ferrum**: željezo

nifograf *m* *meteor.* uređaj za kontinuirano bilježenje količine napalog snijega, radi na principu vage

✧ *grč.* **nípha**: snijeg + -GRAF

nigda *pril. reg.*, *v.* nikad // **nigdâr** *pril. reg.*, *v.* nikad; **nigdârjevo** *sr.* ob. u: [(*na*) *sveto* ~, *razg.* nikada (o čemu što se nikada neće ostvariti)]

✧ *v.* **ni** + *v.* **kada**

nigdje *pril.* **1.** ni na kakvom mjestu, ni na kojem mjestu **2. pleon.** odricanje [*nema ga* ~; *nema ~ nikoga*] // **nigdîn** *la* ž dalek nepoznat kraj, daleka zemlja, nepoznata i neodređena [*otići u ~u* izgubiti se neznano gdje]

✧ *v.* **ni** + *v.* **gdje**

niger *m* *žarg.* crnac, pripadnik crne rase, naziv najčešće *pejor.* prizvuka // **nigerskî** *prid.* koji se odnosi na nigera

✧ *amer.engl.* **nigger** ← *šp.* **negro**

Niger¹ (Crnota, Crnić), Toma (o.1450–poslije 1531), biskup skradinski i trogirski, diplomat, humanist, pisac i političar; diplomatskim putevima nastojao dobiti međunarodnu pomoć Hrvatskoj u borbi protiv Osmanlija

Niger² *m* **1. geogr.** država u Z Africi, 1.186.408 km², 8.516.000 stan., glavni grad Niamey **2. geogr.** rijeka u Z Africi, duga 4160 km, izvire u gorju Kong, utječe u Gvinejski zaljev // **Nigérac** *m* (Nigërka ž) <G -rca, N *mn* Nigërani) stanovnik ili državljani Nigera; **nigërskî** *prid.* koji se odnosi na Niger i Nigerane Δ ~o-kordofanski jezici *lingv.* najveća jezična porodica u Africi, obuhvaća o. 1000 jezika (među kojima bantu jezike, fulbe, eve itd.)

Nigërija ž *geogr.* država u Z Africi s izlazom na Gvinejski zaljev, 923.768 km², 91.549.000 stan., glavni grad Abuja (do 1991. Lagos) // **Nigerijac** *m* (Nigerijka ž) <G -jca, N *mn* Nigerijci) stanovnik ili državljani Nigerije; **nigërijskî** *prid.* koji se odnosi na Nigeriju i Nigerijce

night (izg. najt) **1.** ž noć [*London by ~ London* noću] **2. prid.** (indekl.) noćni (i jedno i drugo u vezama riječi) Δ ~ **club** (izg. ~ kläb) noćni klub, bar, klub kao ugostiteljsko mjesto otvorenog ili zatvorenog tipa koji je otvoren

noću ob. sa zabavnim programom, glazbom i plesom; ~ **hospital** (izg. ~ hòspitl) specijalizirana psihijatrijska bolnica u kojoj se bolesnik zadržava i liječi samo preko noći, a preko dana je u obitelji ili obavlja uobičajene poslove

✧ *engl.*

Nightingale (izg. Najtíngail), Florence (1820–1910), engleska bolničarka, na osnovi iskustava iz Krimskog rata (1854–1856) uspostavila posao bolničarke kao žensku profesiju; 1860. u Londonu osnovala prvu na svijetu školu za medicinske sestre (bolničarke)

nigrozîni *m mn* <N nigrozîn, G nigrozîna) *kem.* grupa crnih ili sivih indulina koji se rabe pri bojenju vune, svile, kože itd.

✧ *njem.* **Nigrosin** *engl.* **nigrosine** = *lat.* **niger.** crn, taman + -OZA + -IN

nihájet (I) *reg. ekspr. m* kraj, svršetak [*došao je ~ došao je smrtni čas, kraj života*] // **nihájet** (II) *reg. ekspr. pril.* (čest.) na kraju, napokon [*~ će proći loše, slabo će se provesti i sl.*]

✧ *tur.* **nihayet** ← *arap.* **nihâyâ**

nihil (izg. nihîl) *zam. zast.* ništa; **nil** Δ ~ **admirari** (izg. ~ admirári) ničemu se ne treba čuditi; ~ **ad rem** (izg. ~ äd rêm) ne spada u stvar, ne spada ovamo; ~ **difficile amanti** (izg. ~ difficile amânti) zaljubljenom ništa nije teško; ~ **esse** (izg. ~ èse) biti nitko i ništa; niko-gović; ~ **humani a me alienum puto** (izg. ~ humáni â mē aliénium pûto) ništa ljudsko mi nije strano; ~ **nimis** (izg. ~ nîmis) ništa odviše; ~ **novi sub sole** (izg. ~ nôvi sùb sòle) ništa novoga pod suncem (kad se događaji prepoznatljivo i monotonno ponavljaju); ništa novo, uvijek isto; ~ **obstat** (izg. ~ ôpstat) ništa ne sprečava, ništa ne stoji (protiv izvršenja čega)

✧ *lat.*

nihilizam *m* <G -zma) **1.** način mišljenja u kojem se negiraju svi ustaljeni nazori, načela i vjerovanja **2. fil. a.** filozofsko učenje da ništa zbiljski ne postoji ili da se ništa ne može pouzdano spoznati, *usp.* agnosticizam **b.** teza da nema objektivnog kriterija morala pa je manje-više sve dopušteno i ni za što se ne vrijedi zauzimati [etički ~] **3. sociol.** doktrina nastala krajem 19. st. u carskoj Rusiji koja je u traženju društvenih promjena dopuštala i čak zastupala metode terora // **nihilist** (**nihilist**) *m* **fil.** **1.** sljedbenik mišljenja da su sve tradicionalne vrijednosti i vjerovanja ne-

utemeljena, besmislena i beskorisna **2.** osoba koja ne priznaje nikakva ustaljena načela ni autoritete; **nihilistički** *prid.* koji se odnosi na nihilizam i nihiliste; **nihilistički** *pril.* kao u nihilizmu, kao nihilisti, na način nihilista; **nihilistkinja** (**nihilistica**) *ž.*, v. nihilist
 ◇ *njem.* Nihilismus, v. nihil + -IZAM

nihon kèmpo *m sport* japanski borilački sport, jedan od stilova karatea, nastao prilagođavanjem kineskog boksa japanskim borilačkim vještinama

◇ *jap.*

nijansa *ž* <G *mn* nijānsā/-ī) **1.** postupan prijelaz jedne boje u drugu, primjesa jedne boje drugoj; preljev **2.** *tisk.* razlika u tonu boje ili stupnju svjetloće **3.** *pren.* neosjetna razlika, polagan prijelaz od jednoga k drugome; tananost, preljev [*~ u političkim stavovima*]
 // **nijansirati** *nesvrš.* <prez. nijānsīrām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) **1.** boriti u nijansama **2.** razlučivati (boje, značenja, pojave)

◇ *fr.* nuance = nue: oblak ← *lat.* nubes

nije *3. l. jd* odričnog oblika *prez. gl.* biti¹, v. nisam

nijedan *prid.* zam. (**nijedna** *ž.*, **nijedno** *sr*) odriče prisutnost, postojanje i sl., onoga što označuje imenica uz koju stoji [*~ čovjek*]; nikoji

◇ v. ni + v. jedan

nijedānpūt *pril.* koji izriče da se nešto nikada nije dogodilo; nijednom

◇ v. ni + v. jedanput

nijekati (što) *nesvrš.* <prez. nijēčēm, *pril. sad.* nijēčūci, *imp.* nijēči, *prid. rad.* nijēkao, *prid. trp.* nijēkām, *gl. im.* -ānje) odricati, negirati neku činjenicu ili tvrdnju; poricati // **nijēčan** *prid.* <odr. -čni) koji niječe; negativan [*~ odgovor*]; **nijēčnica** *ž lingv.* čestica kojom se niječe, poriče; negacija; **nijēčno** *pril.* na niječan način [*~ odgovoriti*]

◇ ≈ *rus.* nékat', v. ne

nijēm *prid.* <odr. -ī) **1. a. term.** koji nema sposobnost govora; mutav **b. pren.** koji šuti kao da je nijem, koji ne želi govoriti **2.** bezglasan, okružen šutnjom, koji se odvija u tišini Δ *~a tišina* potpuna tišina; *~i film* film bez zvuka, bezvučni film, *opr.* zvučni film, v. zvučan Δ, *opr.* ton-film, v. ton Δ // **nijēmac** *m* <G -mca, N *mn* -mci, G nijēmācā) onaj koji je nijem; **nijēmo** *pril.* bez riječi, ne govoreći, ne dajući glasa od sebe; **nijēmōst** *ž* <G -osti, I -osti/-ošū) osobina onoga koji je nijem;

nijēmāčki *prid.* koji se odnosi na njemake; **nijēmāčki** *pril.* kao njemak, na način njemaka; **nijēmāk** *m* <G nijēmāka, N *mn* nijēmāci) *jez. knjiž.* nijem čovjek, mutavac; **nijēmica** *ž* nijema žena; **nijēmīčin** *prid.* koji pripada nijemoj ženi; **nijēmōča** *ž* nijemost; **nijēmōta** *ž* *ekspr.*, v. nijemost

◆ *pr.* (nadimačka, etnici ili etnonimi; v. i Njemačka): **Nēmāk** (1, Zaprešić), **Nēmčec** (Virovitica, Podravina, Prigorje), **Nēmček** (Kaštela, Garešnica, Banovina), **Nēmčević** (**Nēmčević**) (Bjelovar, Prigorje), **Nēmčić** (**Nēmčić**) (620, Križevci, Prigorje, sred. Dalmacija, Zagorje), **Nēmec** (**Nēmec**) (850, Medimurje, Podravina, Zagorje, Prigorje), **Nēmček** (Križevci, Zagreb), **Nēmet** (1260, Virovitica, Slavonija, ← *mad.*), **Nēmeth** (Osijek, Slavonija), **Niēmčić** (Križevci, Sinj), **Nijēmčević** (Požega, Podravska Slatina), **Niēmāc** (730, Benkovac, Šibenik, S Dalmacija), **Niēmčević** (100, Benkovac, S Dalmacija, Primorje, Istra), **Nijēmčević** (Požega, Bjelovar), **Nijēmček** (Daruvar, Koprivnica)

◇ *prasl.* i *stsl.* němъ (*rus.* nemój, *polj.* niemy), *latv.* mēms ≈ *engl.* mumble: mumljati

Nijēmac, v. Njemačka

Nijēmci *m mn* <G Nijēmācā) naselje (u blizini Vinkovaca), 2171 stan.

nijet *m isl.* **1.** po islamskim propisima i običajima čestita i dobra namjera u nekom djelu, važnija od oblika u kojem se obavlja (npr. iskrenost molitve važnija je od jezika na kojem se izgovara) **2.** izreka na arapskom ili bošnjačkom (ili hrvatskom) jeziku neposredno prije klanjanja molitve koja sadrži odluku da će osoba klanjati određenu molitvu; nakana da se započne post

◇ *tur.* niyet ← *arap.* niyyā: namjera, nakana, odluka

nijētiti *nesvrš.* <prez. nijētīm, *pril. sad.* -tēci, *gl. im.* -tēnje) *zast.* **1.** žariti, paliti [*~ oganj*] **2. pren.** podjarivati, podgrijavati, poticati [*~ nadu*]

nijōga *ž sociol.* običaj u nekim krajevima Indije prema kojemu muž u obitelji bez djece može naći zamjenika, s kojim će njegova žena začeti

◇ *skr.* niyoga-

Nika *ž* **1. v.** ◆ **2. mit.** krilata božica pobjede i uspjeha, Zeusova pratilja (jer Zeus određuje i dodjeljuje pobjedu) **3. (nika)** *lik. umj.* simbol

pobjede, prikazana kao krilato biće u letu s lovorovim vijencem, povezom i palminom grančicom

♦ **Nika, Níke** ž. os. ime, *rij.*

◇ grč. níkē: pobjeda

níkad (**níkada**) *pril.* ni u koje vrijeme, nema vremena kad se može dogoditi, ni u kakvoj prilici; nigda, nigdar

◇ v. ni + v. kada

níkak[āv 1. *zam. prid.* (odr. -kvī) koji odriče postojanje ili prisutnost onoga što znači imenica [*nemate ~ve izgledu*] **2.** *prid. pejor.* loš, slab, bezvrijedan, loše kvalitete [*~av stručnjak*]

◇ v. ni + v. kakav

níkako *pril.* (čest.) uz negaciju; ni na koji način, ni u kojem slučaju, nipošto [*ne može ~*]

◇ v. ni + v. kako

nikal (**nikl**) *m* (G nikla) *kem.* element (simbol Ni, atomski broj 28), bijeli metal, feromagnetičan, tvrd i kovak; spojevi nikla služe za bojenje stakla i keramike // **níklati** (što) *nesvrš.* (prez. -ām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje) prevlačiti niklom, učiniti da površina bude od nikla i time zaštićena od hrđe

◇ *njem.* Nickel ≈ šved. kopparnickel ← *njem.* Kupfernickel: bakreni vrag (demon), jer je izgledao poput bakra, a nije bakren

níkamo *pril.* ni na koje mjesto

◇ v. ni + v. kamo

Níkarāgva ž *geogr.* država u Srednjoj Americi s izlazom na Tihí ocean i Karipsko more, 130.682 km², 4.265.000 stan., glavni grad Managua // **Níkarāgvānac** *m* (**Níkarāgvānka** ž) (G -nca, N *mn* Níkarāgvānci, G Níkarāgvānācā) stanovnik ili državljani Níkarāgve; **níkarāgvānskī** *prid.* koji se odnosi na Níkarāgvu

Níkeja (**Níceja**) ž *pov.* antički grad u SZ Maloj Aziji, tu su održani opći crkveni sabori // **níkejskī** *prid.*, ob. u: △ **Níkejskī koncili** *pov. kršć.* Prvi (325) i Sedmi (787) ekumenski koncil održani u Nikeji; na Prvom odbačeno arijanstvo, na Sedmom ikonoklazam; **Níkejsko Carstvo** *pov.* carstvo sa središtem u Nikeji 1204–1261, traje za latinske vlasti u Carigradu; ~o **vjerovanje** (**dogma**) *teol.* jedno od osnovnih kršćanskih vjerovanja (»Krist je jedne biti s Ocem«), onako kako ga je u načelu formulirao Carigradski koncil 381. i potvrdio koncil u Halkedonu 451 (ali se poziva na autoritet Prvog Nikejskog koncila)

niketāmíd *m* (G níketamída) *farm.* dietilamid nikotinske kiseline kao vodena otopina primjenjuje se kod otrovanja narkoticima i postoperativnog kolapsa

◇ v. níkotin + v. amíd

Níkifōr (**Nícifōr**) **1.** ime četiri bizantski cara (9–11. st.) **2.** I bizantski car (802–811), proveo niz mjera za jačanje obrambene moći Bizantije **3.** II **Foka** (o.913–969), bizantski car (963–969), u borbama protiv Arapa povratio Cipar, veći dio Sirije s Antiohijom i Mezopotamiju; pridonio procvatu manastira na Atosu

níknuti (**nići**) *svrš.* (prez. -nēm, *pril. pr.* -ūvši, *imp.* níkni, *aor.* níknuh/níkoh, *prid. rad.* níknuo/níkao, *pril. pr.* níknūvši/níkāvši)

1. prirodnim rastom iz zemlje ili tkiva pojaviti se na površini (biljka, zubi) **2.** *pren. a.* pojaviti se ili ukazati se pogledu naglo kao da je izniklo **b.** nastati, pojaviti se negdje ili na nekom području (ideje, pokreti itd.) // **nícati** *nesvrš.* (prez. níčēm, *pril. sad.* níčūči, *gl. im.* -ānje), v. níknuti

◇ *prasl.* *níknōti (*stsl.* viz-níknōti, *rus.* níknut', *polj.* wníknać), *lit.* níkti: baciti se ? ≈ grč. néikos: svada

níko, v. nítko

níkojī *zam. prid.* nijedan, nikakav

◇ v. ni + v. koji

Níkola 1. v. ♦ **2.** ime šestorice papa (9–15. st.), dvojice bizantskih patrijarha (9–12. st.), dva ruska cara (18–20. st.), jednog crnogorskog kralja (19–20. st.) **3.** **Damascenskī** (1. st. pr. Kr.–poč. 1. st.), grčki povjesničar i filozof (bavio se peripatičkom filozofijom), prijatelj Heroda Velikog i cara Augusta **4.** **Firentinac** (?–1505), talijanski graditelj i kipar, predstavnik zrele toskanske renesanse, radio pretežno u Dalmaciji (kapela bl. Ivana Ursinija u trogirskoj katedrali, kupola i svodovi šibenske katedrale i dr.) **5.** **Modruški** (N. Kotoranin, N. iz Majina) (o.1427–1480), hrv. humanist, biskup senjski i modruški, ostavio zapis o propasti bosanskoga kraljevstva, zalagao se za uporabu glagoljice **6.** II (**Níkolaj Aleksandrovič Romanov**) (1868–1918), posljednji ruski car (1894–1917), okrutno gušio revolucionarni pokret u Rusiji; strijeljali ga ruski komunistički revolucionari, zajedno s obitelji // **Níkolínje** *sr* dan Sv. Nikole, slavi se 6. prosinca; **níkolínjskī** *prid.* koji se odnosi na Níkolínje

♦ m. os. ime (svetačkoga podrijetla; Sv. Nikola štuje se kao zaštitnik pomoraca); isto: **Mikula**; *hip.*: **Kóla** *zast.*, **Kōlja** (← *rus.*), **Níke**, **Níko**, **Níkša**, **Níno**, **Nínoslav**, **Níša** (*pravosl.*); ž. os. imena: **Nikolēta** (← *tal.*), **Nikolína** ♦ *pr.*: **Kōlić** (2195; Pokuplje, Istra), **Míkac** (1090, Zagorje, Međimurje, Podravina, Istra, v. i Mihovil), **Mikācinīć** (Bjelovar, Đurđevac), **Mikāč** (Posavina, Pokuplje), **Mikāčević** (Bjelovar, Prigorje), **Mikačić** (190, Split, sred. Dalmacija, Posavina, Zagorje), **Mikec** (790, Međimurje, Prigorje, Zagorje, Podravina, v. i Mihovil), **Mikecin** (Zadar, S Dalmacija, okolica Zagreba), **Miklāušić** (Primorje, Podravina, Posavina, sred. Dalmacija), **Miklāužić** (260, Pregrada, Zagorje), **Miklāvčić** (Buzet, Osijek), **Miklāvec** (Jastrebarsko, Rijeka), **Mikleč** (180, Zagreb, okolica Zagreba), **Miklečić** (300, Križevci, Prigorje, Zagorje), **Miklenić** (140, Zagreb, Pregrada, Samobor, Moslavina), **Mikles** (Koprivnica, Bjelovar), **Mikleš** (Darugar), **Mikletić** (Vukovar, Pula, Rijeka), **Mikleus** (Opatija, Labin), **Mikleuš** (Labin, Buje), **Miklēušević** (120, Slavonski Brod, I Slavonija, Istra), **Miklež** (Samobor), **Miklica** (Bjelovar, Prigorje), **Mikličanin** (Vukovar), **Mikličić** (Novi Marof, Križevci), **Miklić** (350, Đurđevac, Crikvenica, Podravina, Posavina), **Miklik** (Bjelovar, Vrbovec), **Miklin** (**Miklīn**) (Križevci, Čakovec, Prigorje, Zagorje), **Mikliš** (Sisak, Požega), **Miklobušec** (Novi Marof, Križevci, Prigorje), **Mikloš** (100, I Slavonija, Podravina, Banovina, ← *mad.*), **Miklošević** (Vinkovci, I Slavonija, okolica Zagreba), **Miklošić** (140, Varaždin, Zagorje, Podravina), **Mikloška** (110, Zagreb, Međimurje, ← *mad.*), **Miknić** (Rab, Primorje), **Míko** (160, Varaždin), **Mikoč** (Kutina), **Mikóčević** (Sisak), **Mikodanić** (Valpovo, Slavonija), **Mikojević** (**Mikójević**) (Nova Gradiška), **Mikola** (Osijek, I Slavonija, Primorje), **Mikolaj** (180, Čakovec, Koprivnica, ← *mad.*), **Mikolaš** (Virovitica, Osijek, okolica Zagreba), **Mikolašević** (Donji Miholjac, Slavonija uz Dravu), **Mikolāvčić** (Buzet, Istra), **Mikolčević** (280, Nova Gradiška, Slavonski Brod), **Mikolčić** (170, Virovitica, Podravina, Slavonija), **Mikoli** (**Mikōli**) (Pazin, Istra), **Mikolić** (230, Virovitica, Slavonija, Istra), **Mikolin** (Baranja,

Valpovo), **Mikošević** (**Mikóšević**) (Sesvete), **Mikošić** (Čazma, Sesvete, Požega), **Mikota** (Jastrebarsko), **Mikotić** (Koprivnica), **Míkov** (Zlatar Bistrica, Rijeka), **Mikōvčić** (Virovitica, Gospić, Sisak, Pula), **Mikovec** (**Mikóvec**) (Kutina, Vrbovec), **Miković** (510, Velika Gorica, Zlatar Bistrica, Pokuplje, Banovina), **Miksić** (Zagreb, Split), **Mikš** (Osijek, Našice), **Mikša** (710, Krapina, Zagorje, Pokuplje, Podravina, ← *mad.*, v. i Mihovil), **Mikšaj** (Zagreb, Zlatar Bistrica), **Mikšec** (Bjelovar), **Mikšić** (620, Karlovac, Pokuplje, Banovina, Podravina), **Mikšik** (Požega, Posavina), **Mikuc** (Karlovac), **Mikula** (Virovitica, I Slavonija), **Mikulāj** (Međimurje, Mikolaj), **Mikulān** (280, Međimurje, Zagorje, Podravina), **Mikulāndi** (Bjelovar, Koprivnica), **Mikulāndra** (650, Šibenik), **Mikulandrić** (Karlovac, Pokuplje), **Mikulāš** (Pregrada, Zagorje, Prigorje), **Mikulčić** (1090, Novi Marof, Zagorje, Banovina, okolica Zagreba), **Mikulec** (**Mikúlec**) (780, Zlatar Bistrica, Zagorje, Podravina), **Mikulek** (180, Varaždin, Zagorje, Međimurje, I Slavonija, Prigorje), **Mikuleta** (Čazma, Moslavina), **Mikuletić** (**Mikuletić**) (Rijeka, Opatija), **Mikulica** (Ogulin, Osijek, Sisak), **Mikulič** (Čakovec), **Mikuličić** (410, Rijeka, Delnice, Primorje, sred. Dalmacija), **Mikuličin** (Šibenik, Zadar), **Mikulić** (3440, Biograd, sred. i S Dalmacija, Primorje, Banovina, Zagorje, Međimurje), **Mikulīn** (250, Velika Gorica, Pokuplje), **Mikulíneć** (Sesvete, Velika Gorica), **Mikulínjak** (Koprivnica, Ludbreg), **Mikúlka** (Bjelovar, Split), **Mikuljān** (330, Labin, Pokuplje, Lika, Zagorje), **Mikuljević** (**Mikúljević**) (Vukovar), **Mikūš** (550, Donja Stubica, okolica Zagreba, Prigorje, ← *mad.*, v. i Mihovil), **Mikuša** (Samobor, Beli Manastir), **Mikušević** (**Mikūšević**) (Jastrebarsko, okolica Zagreba, Moslavina), **Mikušić** (Vrbovec, Moslavina, Banovina), **Niče** (Vinkovci, Grubišno Polje), **Ničetić** (Dubrovnik, Poreč), **Ničić** (Osijek, Rijeka, Varaždin, Virovitica), **Nikačević** (Đakovo, Vukovar), **Nikčević** (Zagreb, Istra, Primorje), **Niketić** (Dubrovnik, Osijek, Sesvete), **Nikičić** (Slavonski Brod, Posavina), **Nikić** (870, Vukovar, Posavina, Banovina), **Nikin** (Osijek, Buje), **Nikitović** (Kutina, Dubrovnik, S Dalmacija), **Nikl** (140, Samobor, Podravska Slatina), **Niklāj**

(Đakovo, Vrbovec), **Nikles** (Bjelovar, Čazma), **Nikolčević** (Vinkovci, Zabok, Opatija), **Nikola** (Delnice, sred. Dalmacija, Banovina), **Nikolac** (330, Ploče, J. Dalmacija, Primorje), **Nikolaj** (Primorje), **Nikolajević** (Rijeka, Osijek, Zadar, Split, uglavnom *pravosl.*), **Nikolaš** (Zagora, Slavonija, sred. Dalmacija), **Nikolášević** (Osijek, Slavonija), **Nikolaus** (Ludbreg, Vrbovsko), **Nikolčić** (I Slavonija, Istra), **Nikolčić** (Metković, Dugo Selo), **Nikolic** (Metković, Vinkovci), **Nikolić** (6790, Dalmacija, Primorje, I Slavonija, Zagora), **Nikolin** (Osijek, Baranja), **Nikoliš** (Petrinja, Pokuplje, Kordun, I Slavonija), **Nikolov** (Istra, sred. Dalmacija, Z Slavonija), **Nikolozo** (Županja, Bjelovar, Glina), **Nikoljačić** (Županja, Posavina), **Niković** (Vrbovsko, Brač, Istra), **Nikpālji** (140, Arbanasi u Zadru, Nik(ola) + Paulus, ← *alb.*), **Nikša** (Đurđevac, Biograd), **Nikše** (Split, Vinkovci), **Nikšić** (1530, Gospić, Lika, Primorje, Gorski kotar, Slavonija), **Nišević** (700, Dvor, Banovina, Kordun), **Nišić** (Gvozd, Podravina, Posavina) ◇ *top.* (naselja): **Nikolići** (Ogulin, 69 stan.), **Nikšići** (Vrbovsko, 33 stan.)

nikolait *m* <G nikolaíta> *pov. rel.* 1. pripadnik gnostičke sekte u Maloj Aziji iz 1. st. koja je propovijedala nemoralnost i raskalašenost, *usp.* adamit 2. katolički redovnik koji nije htio živjeti u celibatu (11. st.)

◇ *lat.* Nicolaita ← *grč.* Nicolaitēs

Nikolić, Vera (1948), srp. lakoatletičarka, nastupala za zagrebački *Dinamo*; svjetska rekorderka na 800 m 1968, prvakinja Europe u istoj disciplini 1971.

nikolik *zam.* izriče nepostojanje koga ili čega u pitanju koliko // **nikoliko** *pril. razg.* nijedan, ništa (u dijaloškoj situaciji na pitanje »koliko«)

◇ *v.* ni + *v.* koliki

Nikoliš, Gojko (1911–1995), liječnik, medicinski znanstvenik, književnik, general JNA, Srbin iz Hrvatske, dobrovoljac građanskog rata u Španjolskoj, načelnik vojnog saniteta u NOVJ 1941–1944. i JNA (JA) 1945–1971; u javnosti poznat po memoarima *Korijen, stablo, pavetina*, jednoj od najboljih memoarskih knjiga iz predratne Jugoslavije i 2. svjetskog rata na hrv. jeziku; kao član SANU među prvim se usprotivio tekstu poznatog *Memoranduma* 1986–1987.

Nikòpol *m pov.* utvrda na dunavskoj obali, S Bugarska △ **bitka kod ~a** *pov.* bitka kršćanske vojske 1396. pod vodstvom Žigmunda Luksemburškoga protiv Osmanlija; porazom kršćana razbijene iluzije o rekonkvisti, stabilizacija osmanske vlasti na Balkanu

nikotin *m* <G nikotína> *kem.* C₁₀H₁₄N₂, aktivni sastojak duhana, otrov i narkotik // **nikotinizam** *m* <G -zma> *pat.* trovanje nikotinom; **nikotinski** *prid.* koji ima nikotina, koji sadrži nikotin △ ~a **kiselina** *kem.* C₅H₄N·COOOH, piridin-karbonska kiselina, jedan od važnih sastojaka B-kompleksa ◇ *fr.* nicotine ≈ *nlat.* herba nicotiana: Nicotova trava, prema francuskom diplomatu J. Nicotu (1530–1600) za koga se drži da je donio duhan u Francusku

Nikòzija *ž. v.* Nicosia

niš *čest. reg. ekspr.* 1. (u dijalogu ili u situaciji gdje se vide ili podrazumijevaju okolnosti) u zn. ništa, nema, nije, ne može, ne funkcionira, ništa od toga [*mislio sam da će auto krenuti kad poguramo, ali ~*] 2. riječ kojom se u raznim vezama karikira slabo znanje njemačkog jezika [*~ deutsch; ~ sprechen*]

◇ *njem.* nichts

Nikšić¹ *m* grad u Crnoj Gori, 56.500 stan. // **Nikšićanin** *m* (**Nikšićanka** *ž*) <N mn Nikšićani> stanovnik Nikšića; **nikšićki** *prid.* koji se odnosi na Nikšić i Nikšićane [*Nikšićko polje*]

Nikšić², Radovan (1920–1987), hrv. arhitekt, stvarao u duhu racionalnih, funkcionalističkih načela oblikovanja prostora; specijalist za škole (osmogodišnje škole u Dubravi, Trnskom, Zaprudu, Srednjacima, Prečkom, zgrada Pučkog otvorenog učilišta u Zagrebu)

niktalopija *ž pat.* bolest očiju kod koje bolesnici vide bolje u tami nego danju; dnevno sljepilo

◇ *grč.* nýks <G nyktós>

◇ *noć* + -OPIJA

niktofobija *ž psih.* 1. noćni strah u djece 2. strah od mraka

◇ *grč.* nýks: *noć* + -FOBIJA

niktūrija *ž pat.* učestalo mokrenje noću; znak srčanih bolesti, dijabetesa, neuroze

◇ *grč.* nýks: *noć* + -URIJA

nikturlab *m pov. pom.* astronomski instrument s kraja 16. st. služio je za određivanje geografske širine na kojoj se brod nalazi

◇ *grč.* nýks: *noć* + *v.* (astro)lab

nikuda (**nikud**) *pril.* ni u kojem pravcu (uz zanjekanu radnju)

✧ v. ni + v. kuda

nil (izg. níl) *zam.*, v. nihil

✧ *lat.*

Nil *m geogr.* rijeka u I i SI Africi, najduža rijeka na svijetu (6648 km), nastaje spajanjem Bijelog i Modrog Nila kod Kartuma, utječe u Sredozemno more; redovite godišnje poplave u sušnoj klimi omogućuju poljoprivredu i određuju ritam cjelokupnom životu uz obale donjeg toka rijeke // **nilski** *prid.* koji se odnosi na Nil $\Delta \sim$ **konj**, v. konj Δ

nilóti *m mn* (N nilót, G nilóta) *antrop.* pripadnici negrida s gornjega toka Nila, rastom najviši među svim afričkim rasama // **nilótski** *prid.* koji se odnosi na nilote $\Delta \sim$ **jezici** *lingv.* jezici koji se govore oko gornjeg toka Nila, svrstavaju se u nilosaharsku porodicu
✧ *lat.* Niloticus $\leftarrow$ *grč.* Neilótikós: Nilov, nilski (prema afričkoj rijeci Nil)

nimalo *pril.* ni najmanje, ni u kojoj mjeri

✧ v. ni + v. mal'

nimbostratus *m meteor.* rod oblaka mješovitog sastava (kapljice vode i kristalići leda) koji daje trajnu oborinu (kišu ili snijeg), javlja se kao tamni, debeli sivi sloj oblaka, podnica kojeg se nalazi na nekoliko stotina metara nad tlom, a vrh može doseći i razinu visokih oblaka

✧ v. nimbus + *lat.* stratus: vrsta sivog oblaka

nimbus *m 1. meteor. zast. a.* tamni, sivi oblak iz kojeg padaju oborine **b.** pljusak, nevriježme **2. pov.** naslikani krug oko glave nekih careva na antičkom novcu **3. umj.** sjajni krug oko glave, aureola božanstava (u egipatskom, grčkom, rimskom i kršćanskom slikarstvu); aura, svetokrug **4. pren.** ugled (često i nezasluzen), slava [on ima ~ velikog glumca] **5. pren.** nepristupačnost, nedostižnost, zaštitni obruč
✧ *lat.*: kišni oblak

Nimcovič (Nimzowitsch), Aron Isajevič (1886–1935), ruski šahist, poslije 1. svjetskog rata živio u Danskoj; autor poznatih šahovskih teorija otvaranja

nímet *m reg. ekspr. 1.* Božji dar, dar s neba **2.** blagoslov [ovo mi je dijete ~; dobio sam ovo dijete s ~om] **3. pren.** kruh kao zalogaj Božji

✧ *tur.* $\leftarrow$ *arap.* ni'mā: blagodat

nímfa ž (G mn -ā/-i) **1. (mn) mit.** brojne grčke

božice, najčešće ljepotice i djevice, koje su nastanjivale oceane (okeanide), izvore i rijeke (najade), šume i drveće (drijade), gore (oreade); pratitelji su im bili satiri i Pan; bile su sklone ljudima **2.** lijepa djevojka viktog i njeznog stasa **3. anat.** usmine stidnice **4. zool.** drugi stupanj metamorfoze insekata, spolno nezreli oblik koji se razvija na kopnu i u vodi; kukuljica // **nímfej** *m* (G nímféja) **1.** svetište nimfa **2.** prirodna ili sagrađena spilja s vrelom, vilinska spilja **3.** ženska kupaonica u Grka i Rimljana; **nímfeta** ž (G mn nímfētā) *razg. 1.* maloljetnica s prerano izraženom erotičnošću kojom privlači zrele muškarce; nimfica **2.** tip filmske zvijezde naglašeno erotične vanjštine; **nímfica** ž, v. nímfeta

✧ *grč.* nýmphē

nímféja ž *bot.*, v. lopoč

✧ *nl.* nymphaea, *usp.* nimfa

nímfolept (**nímfoľeľt**) *m* onaj koga su nimfe zatratile, zaludile

✧ *grč.* nymholēptós: onaj kojega su nimfe zarobile $\approx$ v. nimfa + v. ľeľtós: uhvaćen

nímfomānija ž *psih.* bolesna nezadovoljstvenost seksualne požude u žena; andromanija // **nímfomān** *m* (G nímfomāna) *žarg.* općenito, seksualno nezajazljiva osoba; **nímfomānka** ž (G mn -nākā/-i) **1.** ona koja pati od nímfomanije **2. razg.** koja luduje za muškarcima; **nímfomānski** *prid.* koji se odnosi na nímfomaniju i nímfomane; **nímfomānski** *pril.* kao nímfoman, na način nímfomana
✧ v. nimfa + -MANIJA

NiMH *krat. tehn.* vrsta baterije za prijenosne uređaje koja se zasniva na nikal-metal-hibridu

Nin *m (ant. Aenona)* (G Nina) gradić (u blizini Zadra), 1692 stan., jedna od prijestolnica rannosrednjovjekovne hrvatske države // **nínski** *prid.* koji se odnosi na Nin i Ninjane [Nínska biskupija] Δ **Nínski Stanovi** naselje (u blizini Zadra), 556 stan.; **Nínjanin** *m* (Nínjānka ž) (N mn Ninjani) stanovnik Nina

níndža *m* (N mn -e, G nínđža) **1. pov.** udruženje pobunjenika u feudalnom Japanu (najmljene ubojice) **2.** ratnik koji poznaje umijeće prikradanja koje se razvilo u feudalnom Japanu i izgradilo kao borilačka vještina; »nevidljivi borac«, njinja

✧ *jap.* ninja $\approx$ nin: izdržati + -ja (sha): osoba

Niníva *ž* *pov.* asirska prijestolnica, u Mezopotamiji, u gornjem toku Tigrisa

ninja *m*, *v.* nindža

nin-pô-mikjo *m* *sport* duhovni nindža trening, vježbanje nindža duha

✧ *jap.*

Nintendo *m* naziv za jednu od igračih konzola koje se priključuju na televizor, *usp.* Playstation

✧ prema nazivu tvrtke®

Nioba (Nióba) *ž* *mit.* tebanska kraljica, Tantalova kći, pretjeranom samouvjerenošću i hvalisanjem o broju (sedam sinova i sedam kćeri) i ljepoti svoje djece izazvala je titanku Letu, majku Apolona i Artemide; djeca su joj pobijena, a nju Zeus pretvara u stijenu koja vječno plače // **niobizam** *m* <G -zma> *pat.* stanje u kojem bolesnik stalno plače i nariče nad svojom sudbinom; kronično samooplakivanje

nióbij *m* *kem. element* (simbol Nb, atomski broj 41), metal srodan tantalu s kojim se zajedno pojavljuje u rudama; upotrebljava se za oplemenjivanje čelika i u legurama za termoelemente u nuklearnim reaktorima

✧ *nlát.* niobium, prema Niobi, kćeri Tantala

niodakle *pril.* ni od koga mjesta // **niotkále** *pril.* 1. (Ø) niotkud, ne znano otkud, ni s koje strane 2. (s G) nikako (ga) nema [na drveću se osušilo lišće, a ~ povjetarca]; **niotkle** *pril.*, *v.* niodakle, niotkuda

✧ *v.* ni + *v.* odakle

niotkuda (niotkud) *pril.* 1. (prostorno) ni s koje strane, ni iz kojeg smjera, ni iz kojega kraja; niotkle 2. (u dijaloškoj situaciji na pitanje otkuda?) ni s kakvog mjesta koje bi trebalo posebno obilježiti, ne odande gdje sam nešto radio ili obavljao [A: Otkuda ti (ovdje)? B: ~]

✧ *v.* ni + *v.* otkud

nipofil *m* <G nipofila> ljubitelj Japana i svega što je japansko

✧ *jap.* nippon: Japan + -FIL

nipofób *m* <G nipofóba> neprijatelj, mrzitelj Japana i svega što je japansko

✧ *jap.* nippon: Japan + -FOB

nipošto *pril.* 1. (čest.) ni u kojem slučaju, nikako [ne mogu ~; ~ ne mogu na to pristati] 2. (u odgovoru na pitanje pošto?) ni za koju cijenu izraženu novcem [A: Pošto (to prodaješ)? B: ~] 3. *rij.* nimalo, ni najmanje [za svjetsku književnost nije se ~ brinuo]

✧ *v.* ni + *v.* pošto

niralamba *ž* *sport* vježba u joga-disciplini: sarvangasana bez podupiranja; trup i noge su u vertikalnom položaju s osloncem na ramenima i potiljku; ova vježba jača vratne, ledne i trbušne mišiće; svijeća

✧ *skr.*

nirgūna *ž* *term.* vrsta joga meditacije (doslovno »bez kvalitete«)

✧ *skr.*

nirñberški, *v.* Nürnberg

nirvana *ž* 1. stanje postignutog mira i oslobođenja od patnje pojavnog života 2. *rel.* u budizmu, ugasnuće karme, čime se završava krug od rođenja do smrti; iracionalna transcendentija koju je Arhat postigao, ali Bodisatva odgodio 3. *rel.* u hinduizmu, izbjavljenje kroz sjedinjenje Atmana s Brahmom; mokša

✧ *skr.* nirvana-: kraj, prestanak, koji je iščezao, utruo

nísam (nijesam *pov. knjiš. reg.)* (nísí, níje, nísmo, níste, nísu) odrični oblik *prez. gl.* biti¹

✧ *v.* ni + *v.* biti¹, jesam

nísan (nísān) *m* 1. *jud. a.* sedmi mjesec židovske godine, po aktualnom kalendaru, označava početak proljeća; mjesec u kojem se slavi Pesah **b. *rel. zast.* prvi mjesec po računanju od izlaska židovskoga naroda iz Egipta **c.** ožujak/travanj prema gregorijanskom kalendaru (14. travnja do 13. svibnja) 2. mjesec travanj po julijanskom kalendaru 3. *isl.* četvrti mjesec po suvremenome arapskom kalendaru, koji se podudara s gregorijanskim; travanj 4. *reg.* kiša koja pada u ovom mjesecu**

✧ *hebr.* nīcān ← *asir.*, *tur.* nisan ← *arap.*

nīsān ← *asir.*

níska, *v.* níz

NISKO- kao prvi dio riječi znači: 1. koji je nizak u opreci prema visokom u istoj vrsti [niskogradnja, *opr.* visokogradnja] 2. koji ima čega u maloj mjeri prema istome u vrsti [niskokaloričan koji ima malo kalorija, *opr.* visokokaloričan]

✧ *v.* nizak

niskobudžetski *prid.* koji je raden s niskim budžetom; za koji su utrošena skromna sredstva; jeftin

✧ NISKO- + *v.* budžet

niskogradnja *ž* građevinski radovi usmjereni uglavnom na izgradnju cesta, mostova, tune-la itd., *opr.* visokogradnja

✧ NISKO- + *v.* graditi, gradnja

niskonáponski *prid.* koji se odnosi na struju niskog napona

✧ NISKO- + *v.* napon, naponski

niskostablašica *ž agr.* vočka stabla do 80 cm

✧ NISKO- + *v.* stablo

niskotiražni *prid.* koji ima nisku, malu, nedovoljnu tiražu (ob. *pejor.* o novinama, tjednicima i sl.)

✧ NISKO- + *v.* tiraža, tiražni

niskotlačni *prid.* koji se odnosi na niski tlak, koji ima niski tlak // **niskotlakáš** *m* (G niskotlakáša) *razg.* onaj koji ima nizak krvni tlak; hipotoničar; **niskotlakášev** *prid.* koji pripada niskotlakašu; **niskotlakášica** *ž, v.* niskotlakaš

✧ NISKO- + *v.* tlak

niskotónac *m* (G -nca) *tehn. razg.* vrsta zvučnika koji reproducira niske tonove (za razliku od visokotonca i srednjotonca)

✧ NISKO- + *v.* ton

nistágmus *m* *fiziol. pat.* nevoljno treperenje očiju; važan je pokazatelj u neurologiji, otologiji i oftalmologiji, može biti prirodan ili uzrokovan organskim bolestima uha, oka ili mozga

✧ *nlat.* ← *grč.* nystagmós: treperenje

niša *ž* (G *mn* niša) **1.** *arhit.* udubljenje u zidu za smještaj kipova, vaza ili predmeta **2.** *vojn.* udubljenje pod prsobranom u šančevima, zaštićeno od neprijateljske vatre

✧ *fi.* niche = *lat.* nidus: gnijezdo

nišador *m* *reg. kem., v.* salmijak

✧ *tur.* nişadır ← *arap.* nişadır ← *perz.* newš-
adur, nešadur

nišan *m* **1.** cilj, biljeg, meta u koju se strijelja **2.** dio vatrenog oružja koji omogućuje uspješno ciljanje ciljnik **3.** *reg.* nadgrobni kamen postavljen po islamskim propisima **4.** *reg.* dar koji se daje djevojci prilikom zaruke ili prosi-dbe **5.** *reg.* orden, odlikovanje // **nišandžija** *m* (N *mn* -e) *služb. pov.* **1.** onaj koji cilja (u terminologijama koje nose obilježje iz vojske Osmanskog Carstva, bez utjecaja međunarodnih francuskih termina, npr. u vojsci Kraljevine Srbije i zatim Jugoslavije) **2.** *zast. ekspr.* strijelac; **nišaniti** (Ø) *nesvrš.* (prez. -im, pril. sad. -neći, gl. im. -njenje) *vojn.* tražiti cilj pomoću nišana prije otvaranja vatre (iz oružja); ciljati; **nišanskī** *prid.* koji se odnosi na nišan [-a sprava]; ciljnički

◆ *pr.* (prema zanimanju): **Nišandžić** (Županja, I Slavonija)

✧ *tur.* nian ← *perz.* nišan

nišeste *sr* (G -ta) *reg.* **1.** brašno nastalo rasti-ranjem, a ne mljevenjem zrnja **2.** pšenični škrob u prahu **3.** vrsta halve (slastice) spravljene od takva brašna

✧ *tur.* niasta ← *perz.* nišaste

niškōristi (I) *m* (indekl.) *razg.* onaj koji ništa ne radi, od kojega nema nikakve koristi [to je jedan ~] // **niškōristi** (II) *prid.* (indekl.) koji je beskoristan, koji je bez vrijednosti

✧ *v.* ništa + *v.* korist

ništa (G ničega/ničeg, I ničim) **1.** *zam.* odrična imenička, nijedan predmet, stvar, pojava ili događaj **2.** *pril.* nikako, nimalo **3.** *sr.* ono što nema vrijednosti ili značenja [jedno veliko ~] **4.** (s N) *razg.* (u dijaloškoj situaciji ili u prilici kad se što podrazumijeva) kao riječ oštre zabrane, ne dolazi u obzir, nikako!, nipošto! [A: Ja bih čokolade B: ~ čokolada, sad je vrijeme ručka!] **5.** *razg.* nimalo [nije mi ~ žao = nije mi nimalo žao] **6.** a. (uz zani-jekani glagol) [nije ~ postigao] **b.** *razg.* (uz glagol koji nije zanijekan) [prčkao, prčkao i ~ postigao] // **ništarija** *ž* *pejor.* bezvrijedna, nečasna osoba; **ništav** *prid.* (odr. -i) ništavan; **ništavan** *prid.* (odr. -vni) **1.** koji ne važi, koji je prestao važiti; poništen **2.** bijedan, nika-kav; **ništavilo** *sr* **1.** praznina, beskra-jnost praznog prostora **2.** ono što je beznačajno, bezvrijedno; **ništavnōst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je ništavan, svojstvo onog što je ništavno Δ ~ *prav.* **1.** svojstvo čina koji je zakonom proglašen nepostojećim; ništetnost **2.** *pol.* nepostojanje bilo kakvog pravnog učinka jedne izjave, čina, odluke ili ugovora, kao rezultat neke manjkavosti ili neispunjenja nekog uvjeta; **ništetan** *prid.* (odr. -tni) ništavan (**1**); **ništetnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću), *v.* ništavnost; **ništica** *ž* naziv za znak »0« izvan skupa prirodnih brojeva koji označuje nepostojanje količine; nula Δ **moralna** ~ osoba bez moralnih vrijednosti; **ništiti** *nesvrš.* (prez. -im, pril. sad. -tēći, gl. im. -tjenje) poništavati, ukidati

✧ *v.* ni + *v.* što

nīt *ž* (G -i, I -i) **1.** nešto što je tanko i po izgledu kao konac **2.** *pren.* neprekinut slijed čega, nešto što se potanko može pratiti kako teče, razvija i sl. [i-zgubiti ~] **3.** *inform.* nezavisni skup naredbi koji se samostalno izvršavaju u programu Δ **Arijadnina** ~ *mit.* način da se čovjek izvuče iz teškog položaja, odande gdje je zalutao; **crvena** ~ glavna misao, ona

koja se provlači kroz sve // **nĭtast** *prid.* (odr. -i) koji je u obliku niti; **nĭtavōst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) *agr.* bolest biljnih kultura koja smanjuje prirodu [~ *krumpira*]

✧ *prasl.* *nĭtĭ (rus. nit', polj. nić), lit. nytis = lat. nere: tkati

Nithardt (izg. Nithart), v. Grĭnewald

nĭti 1. *vezn.* sastavni (upotrebljava se samo udvojeno) u odričnoj rečenici pri nabranjanju pojmova za koje se poriče postojanje ili prisutnost 2. riječca za pojačano odricanje

✧ v. ni

nĭtko (nĭko) (G nĭkoga, D L nĭkomu) 1. *zam.* odrična imenička, za osobe u zn. nijedna osoba, nijedan od ljudi 2. *pren. pejor.* bezvrijedan čovjek; ništavilo // **nĭko** *zam. razg. knjiš.*, v. nitko; **nĭkōgović** *m pejor.* onaj tko nema imena, koji ništa ne znači, koji je nitko (2); **nĭtkōv** *m* (G *mn* nĭtkōva) hulja, nečastan čovjek; **nĭtkōvluk** *m* (N *mn* -uci) *eksp. reg.* postupak podla čovjeka, ništarije, nitkova; nečastan čin; **nĭtkovskĭ** *prid.* koji se odnosi na nitkove i nitkovluk; **nĭtkovski** *pril.* na način nitkova, kao nitkov

✧ v. ni + v. tko

nĭtna ž (G *mn* nĭtnā/-i) *reg.* metalna spojka koja čvrsto i trajno spaja dijelove; zakovica (za razliku od spojeva s maticama i vijcima) // **nĭtati** *nesvrš.* (pres. -ām, pril. sad. -ajući, gl. im. -anje) 1. (što) *reg.* zakivati nitnom, učvršćivati nitnama 2. (koga) *žarg.* vući koga za nos, izigravati, stvarati poteškoće, gnjaviti; **nĭtner** *m reg.* onaj kojemu je posao zakivanje nitni; **nĭtnerice** ž *pl. tantum razg.* sportske hlače ukrašene kovnim ukrasima, nitnama; rebatinke

✧ *njem.* Niet

nĭtrāti *m mn* (N nĭtrāt, G nĭtrāta) *kem.* soli dušične kiseline; u prirodi nastaju iz amonijaka i iz organskih tvari koje sadrže dušik djelovanjem mikroorganizama; služe kao gnojivo i eksplozivi te u tiskarstvu // **nĭtrācija** ž *kem.* 1. uvođenje nitrogrupe -NO₂ u molekulu organskog spoja s pomoću miješanja s dušičnom kiselinom 2. površinsko otvrdnjivanje čelika stvaranjem prevlake nitrida nakon djelovanja amonijaka na povišenoj temperaturi; **nĭtratnĭ** *prid.* koji pripada nitratu Δ ~a **kiseline** *kem.* HNO₃, bezbojna tekućina koja se dimi na zraku, jedan od najvažnijih anorganskih spojeva, u prirodi dolazi samo u obliku soli (nitrata)

✧ NITRO- + -AT(I)

nĭtrĭdi *m mn* (N nĭtrĭd, G nĭtrĭda) *kem.* spojevi metala s dušikom; tvrdi su i otporni prema visokim temperaturama

✧ NITRO- + -ID(I)

nĭtrifikācija ž *kem.* pretvaranje amonijaka i amonijevih soli u nitrite i nitrata s pomoću bakterija u tlu; jedan od procesa kruženja dušika u prirodi

✧ NITRO- + -FIKACIJA

nĭtrĭli *m mn* (N nĭtril, G nĭtrĭla) *kem.* organski cijanidi, spojevi koji nastaju od ugljikovodika zamjenom H-atoma skupinom -CN (npr. acetonnitril CH₃CN)

nĭtrĭti *m mn* (N nĭtrĭt, G nĭtrĭta) *kem.* soli dušičaste kiseline, nastaju redukcijom nitrata // **nĭtrĭtnĭ** *prid.* koji pripada nitritu Δ ~a (dušičasta) **kiselina** *kem.* HNO₂, slaba kiselina koja može postojati samo u otopinama

✧ NITRO- + -IT

NITRO- kao prvidio riječi znači dušik, da je što u vezi s dušikom

✧ *grč.* nitron: salitra

nitrocelulōza ž *kem.* bijela lako zapaljiva vlačnasta masa, celulozni nitrat koji služi za proizvodnju koloida, celulozida i sl., tzv. praskavi pamuk

✧ NITRO- + v. celuloza

nĭtrogĕn *m kem.*, v. dušik // **nĭtrogenskĭ** *prid.* *kem.*, v. dušični

✧ NITRO- + -GEN

nitroglicerĭn *m* (G nitroglicerĭna) *kem.* C₃H₅(ONO₂)₃, uljasta vrlo eksplozivna tekućina od koje se pravi dinamit, a služi i kao lijek protiv stenokardije; nitroglicerol, glicerol-trinitrat

✧ NITRO- + v. glicerol

nĭtrolak *m kem.* lak s nitrocelulozom kao vezivnim sredstvom

✧ NITRO- + v. lak¹

nĭtrospōjevi *m mn* spojevi s nitrogrupom -NO₂ vezanom za C-atom; dobivaju se nitriranjem; redukcijom daju amine; služe kao međuprodukti u sintezama bojila i lijekova i kao eksplozivi

✧ NITRO- + v. spoj

nĭtrōza ž *kem.* nitrosumporna kiselina kao međuprodukt u postupku proizvodnje sumporne kiseline u olovnim komorama; ima samo povijesno značenje

✧ NITRO- + -OZA

nĭukoliko *pril.* ni u najmanjoj mjeri, ni za malo, ni za najmanje

✧ v. ni + v. ukoliko

nivácija ž, v. erozija

nivální *príd. ríj. knjiš.* koji se odnosi na pojave vezane uz snijeg ili na područje pod vječnim snijegom

✧ *lat.* nivalis: snježni ≈ nix: snijeg

nivelēta ž ⟨G mn nivelētā⟩ *tehn.* 1. libela, razulja (libel, »vaservaga«) 2. pravac koji određuje jednaku visinu, jednaka razina

✧ *fr.* nivelette

nivelīr m ⟨G nivelīra⟩ *tehn.* instrument za mjerenje apsolutnih visina odn. visinskih razlika između zemljišnih točaka geometrijskom metodom; razulja, libela, nivelin // **niveláci-ja** ž 1. rezultat niveliranja 2. postupak kojim se postiže da svi dijelovi tla budu u istoj razini; poravnavanje; **nivēlātor** (nivelātor) m onaj koji izravna, poravna, spravnjuje ili izjednačava; **nivēlin** m ⟨G nivelīna⟩ *reg.*, v. nivelir; **nivelīrati** (što) *dv.* ⟨*prez.* nivēlīrām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) 1. provesti/provoditi postupak kojim se određuje razlika između dviju ili više točaka površine 2. (po)ravnati, svoditi na jednu ravninu, izjednačavati, otklanjati razlike

✧ *njem.* Nivellier (instrument) ≈ nivellieren: nivelirati ← *fr.* niveler

nivēlmān m ⟨G nivelmāna⟩ određivanje visinskih točaka na zemaljskoj površini

✧ *fr.* nivellement ≈ niveler: v. nivelirati

nivō m ⟨G nivōa, N mn nivōi⟩ 1. visina kakve površine (npr. vode) [*visok/nizak* ~]; razina 2. stupanj na kojem se što nalazi [*ispod* ~a ispod prosječnosti] 3. stupanj društvenog ophođenja i ustaljenih konvencija [*(biti) na* ~u držati potrebnu visinu u društvenom ophođenju; *na najvišem* ~u na najvišoj razini stručnosti, ovlaštenja itd.]

✧ *fr.* niveau

nīvogram m *hidr.* osnovni dijagram koji pokazuje promjenu visine vodostaja tijekom vremena

✧ v. nivo + -GRAM

nīvometar m ⟨G -tra, N mn -tri⟩ *tehn.* naprava za mjerenje debljine snijega

✧ v. nivo + -METAR

nivōse m, v. nivoz

nivōz (nivōz) m ⟨G nivōza⟩ *pov.* četvrti mjesec francuskog republikanskog kalendara, traje od 21/23. prosinca do 20/22. siječnja

✧ *fr.* nivōse

Nixon (izg. Nikson), **Richard** (1913–1994), američki političar i državnik, republikanski

predsjednik SAD-a 1969–1974; poslije bezuspješnog rata u Vijetnamu zaključio Pariški mir (1973); prvi predsjednik SAD koji je posjetio Kinu i poslijeratni SSSR (1972); dao ostavku zbog afere Watergate, v.

nīz m ⟨N mn nīzovi⟩ 1. biseri, zrna i sl. nanizani na nit; niska 2. više osoba, predmeta ili pojava jedan pored drugoga ili jedan za drugim [~ ljudi; *aritmetički* ~; ~ godina; *to se vidi u* ~u *primjera* = u više primjera] 3. *mat.* funkcija koja prirodnim brojevima 1, 2, ..., n, ... pridružuje realne ili kompleksne brojeve $a_1, a_2, \dots, a_n, \dots$ (članovi niza) [*rastući* ~; *opadajući* ~; *alternirajući* ~; *divergentni* ~]; progresija Δ **aritmetički** ~ *mat.* niz brojeva u kojemu se svaki sljedeći dobiva dodavanjem istoga broja (diferencije niza), npr. 1,4,7,10,...; **ci-jeli** (**čitav**) ~ mnogo, sijaset, više pojedinih primjeraka ili osoba [*ima toga čitav* ~; *snašao ga čitav* ~ *nevolja*]; **geometrijski** ~ *mat.* niz brojeva od kojih se svaki sljedeći dobiva množenjem prethodnoga sa stalnim brojem (kvocijentom niza), npr. 1,2,4,8,16, itd.; **kuća u** ~u, v. kuća Δ // **nīska** ž ⟨D L -sci/-i, G mn -ā/-i), v. niza; **nīza** ž ⟨N mn nīze⟩ *knjiš.* niz (1) [~ *bisera*]; niska; **nīzānka** ž ⟨G mn -ā/-i) *neol.* 1. serijski film, serijal 2. feljton koji izlazi u novinama, niz podlistaka; **nīzati** (se) *nesvrš.* ⟨*prez.* nīžēm (se), *imp.* nīži (se), *pril. sad.* nīžūci (se), *príd. rad.* nīzao (se), *príd. trp.* nīžān, *gl. im.* -ānje) 1. (što) nadijevati na nit zrna, bisere itd., praviti niz, nisku 2. (što) a. redati, stavljati jedno za drugim b. nabrajati jedno za drugim 3. (se) pojavljivati se u nizu, slijediti jedan iza drugoga

✧ *prasl.* i *stsl.* nizъ (rus. niz, češ. niz: dolje) ← *ie.* *ni-: dolje (*skr.* ni-), pod utjecajem *prasl.* *viz- (v: uz)

nīz *prij.* (s A) 1. izražava kretanje od više točke prema nižoj [~ *ulicu*] 2. u odnosu na ono što znači riječ u akuzativu [*ruke* ~ *tijelo*]

✧ v. nīz

nīza, v. nīz

Nīza ž naselje (u blizini Našica), 563 stan. // **Nīžanin** m (**Nīžānka** ž) ⟨N mn Nīžani⟩ stanovnik Nize; **nīžānski** *príd.* koji se odnosi na Nizu i Nižane

nīzak *príd.* ⟨*odr.* nīskī, *komp.* nīži) 1. a. koji ima malu visinu, kratak u vertikalnom pravcu [~ *čovjek*] b. koji je na maloj visini u odnosu na vodoravnu površinu [~ *let*] 2. koji je ispod prosjeka po visini, razini, količini

itd. [~ urod] **3.** *pejor.* nemoralan, nečastan, podao [~ postupak] **4.** (*komp.*) **a.** mlađi po položaju, rang [niži službenik] **b.** slabije razvijen [niži organizmi] // **nisko pril.** (*komp. niže*) **1.** **a.** na malo vertikalnoj udaljenosti od površine, blizu tla **b.** *pren.* na malo visini u društvenom položaju; necijenjeno **2.** *pejor:* podlo, podmuklo, nečasno [~ postupiti]; **niskost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nisko (**2**); podlost, podmuklost, nečasnost; **nizina** ž (G *mn* nizina) **1.** *geogr.* svojstvo onoga što je na nižoj visini nad morem, što nije visoko **2.** *razg. a.* ravan teren na nižoj visini od onoga koji ga okružuje **b.** nizak teren, ondje gdje je ulegnuto; **nizinski prid.** koji se sastoji od, koji čini, koji se odnosi na nizinu (**1, 2**); **nizē** (I) *prij.* (s G) na nižoj razini u odnosu na neku točku ili visinu [stanuje ~ crkve], *opr.* više; **nizē** (II) *pril.* (*komp.*), v. nisko [spusti se ~]

◆ *pr.* (nadimačka): **Nizek** (Sveti Ivan Zelina)

◆ *prasl.* *nizьkъ (*rus.* nizkij, *polj.* nizky) = v. niz

nízalica ž *bot.* lijepi čovjek, v. čovjek Δ

nizām m (G nizāma) **1.** *pov. a.* regularna vojska u Osmanskom Carstvu, ustanovljena 1826. **b.** vojnik te vojske **2.** *reg. red,* poredak; borbeni poredak // **nizāmlija** m (N *mn* -e) *pov.* pripadnik carske vojske nizama

◆ *tur.* ← *arap.* nizām

Nizāmi (**Nezāmī**, Ilyās ben Yūsuf) (o.1141–1209), najveći pjesnik romantičarske perzijske književnosti; unio kolokvijalni jezik u epsku literaturu, u epovima (*Pentologija*, pet knjiga, o. 30.000 stihova), evocira narodnu predaju, staru perzijsku mudrost i filozofiju (peta knjiga psihološko-filozofski ep o Aleksandru Velikom)

nīzanj m (G -znja, N *mn* -znji) *bot.* šumska zeljasta biljka (*Hacquetia epipactis*) iz porodice štitarki (*Umbelliferae*); paprenjak, volovsko oko, žutulja

◆ v. niz

nīzastrānu (**niz strānu**, **niza strānu**) (Ø) *pril.* nizbrdo

◆ v. niz + v. strana

nīzašto (**nīzašta**) *pril.* **1.** za beznačajnost, za vrlo mali novac, za bagatelu [radim ~, *razg.* = radim za ništa; *trudio sam se* ~], *usp.* ništa **2.** (način pisanja uz: ni za što) ni pod koju cijenu [ne bih to radio ~ na svijetu]

◆ v. ni + v. za + v. što

nīzbrdo pril. **1.** niz strminu, prema dnu brijega, *opr.* uzbrdo **2.** *pren.* sve gore i gore (za poslove i sl.) // **nizbrdica** ž teren koji se spušta, koji pada u odnosu na smjer gledanja ili kretanja; kosina, nagib; **nizbrdicē pril.** niz brdo, naniže, niz strminu, *opr.* uzbrdice

◆ v. niz + v. brdo

nīzdlaku (način pisanja uz: niz dlaku) (kome, čemu) *pril.* tako da sve odobrava, odobravajući, ulagujući se, povlađujući, pristajući uz što, *opr.* uzdlaku

◆ v. niz + v. dlaka

nizina, v. nizak

Nizozēmskā ž (D L -ōj) *geogr.* država u Z Europi s izlazom na Sjeverno more, 41.526 km², 15.302.000 stan., glavni grad Amsterdam, sjedište vlade Den Haag; Holandija // **Nizozēmac** m (**Nizōzēmkā** ž) (G -mca, N *mn* Nizozēmcī) stanovnik ili državljanin Nizozemske; **nīzozēmskī prid.** koji se odnosi na Nizozemsku i Nizozemce Δ ~ **a škola umj. glazb.** visoko razvijena glazbena škola u 15. i 16. st. obilježena osobitim stilom vokalnoga višeglasja (G. Dufay, G. Binchois i dr.); ~ **jezik lingv.** zapadnogermanski jezik s 14,6 mil. govornika u Nizozemskoj i 5 dijelu Belgije (pod nazivom flamanski)

nīzvodno pril. u pravcu toka rijeke ili potoka; nizvodice, *opr.* uzvodno // **nizvodicē pril.**, v. nizvodno [plivati ~]; **nīzvodu** (način pisanja uz: niz vodu) *pril.* onako kako teče voda, tokom, smjerom toka vode

◆ v. niz + v. voda

nīžē, v. nizak

nīžerázredan prid. (*odr.* -dnī) **1.** koji u školi pohada niže razrede, koji se odnosi na niže razrede škole (po tradiciji ob. 1. do 4. razreda gimnazije, danas odgovara 5. do 8. razreda osmogodišnjeg osnovnog školovanja), *opr.* višerazredni (po tradiciji od 5. do 8. razreda gimnazije, danas odgovara od 1. do 4. razreda) **2.** *sport* onaj koji nije u 2. razredu (ligi itd.) natjecanja, često onaj koji je ispod 1. i 2. razreda u gradskim i lokalnim oblicima organiziranog sportskog nadmetanja

◆ v. nizak + -RAZREDAN

Nīžnjī Nōvgorod m grad i luka na Volgi (Rusija), 1.445.000 stan. (1932–1990. Gorki)

Nkrumah (*izg.* Nkrumah), **Kwame** (1909–1972), zapadnoafrički politički vođa, prvi premijer i prvi predsjednik Gane; na čelu

države od nezavisnosti 1957 do 1966.; zastupao političku borbu nenasilnim sredstvima, nezavisnost afričkih zemalja i vanblokovsku (nesvrstanu) politiku

NKVD *krat. pov. pol.* ured vlade (ministarstvo) koji je rukovodio policijskim i obavještajnim službama SSSR-a 1934–1946 (1918–1922. Čeka, 1922–1934. GPU, 1946–1953. MVD: Ministarstvo unutrenjih djela); od 1953. iz ministarstva izdvojen KGB (Komitet gosudarstvenoj bezopasnosti); sve do raspada SSSR-a glavni instrument političke i opće represije, u nekim razdobljima i surovog terora; nadležan za organizaciju i rukovođenje GULAG-om

✧ *rus.* Narodnyj komesarijat unutrenjih djela

NLO *krat.* neidentificirani leteći objekt (*engl.* UFO)

nō *m* ⟨G nōa⟩ *kazal.* 1. tradicionalna herojska japanska kratka drama s plesom i pjevanjem 2. maska u japanskom kazalištu

✧ *jap.:* talent, sposobnost

No *kem.* simbol za element nobelij

no (I) *vezn.* 1. (iza komparativa) *zast.* [bolji ~ on = bolji nego on, bolji od njega] 2. (u suprotnom značenju) [Imao je velike planove, ~ došla su loša vremena i gladni dani]; ali // **no** (II) *čest.* (u dijaloškoj situaciji na riječi sugovornika) itekako, nego što, još kako, da samo znaš [A: Kad Jelena odluči da se kuća uredi, onda nema šale B: ~]

✧ *prasl.* *no, *nu (*stsl.* nъ, *rus.* no, nu), *lit.* nu ← *ie.* *nu: sada (*lat.* nun-c, *grč.* nŷn)

nōa *ž antrop.* 1. riječ koja označava da je čemu nema natprirodne snage ili da je ima vrlo malo, *opr.* tabu 2. riječ koja označava da je što dopušteno

✧ *havaj.*

Nōa *m* ⟨G Nōe, I Nōom⟩ *bibl.* jedini čovjek koji je sa svojom obitelji preživio opći potop u arci što ju je izgradio na Božju zapovijed; praotac svih ljudi // **Nōin** *prid.* koji pripada Noi [~a arka] Δ ~a **žrtva** *bibl.* žrtva zahvalnica koju je Noa podnio Bogu nakon što se povukla voda općeg potopa; ~o **pijanstvo** Noin sin Kam (Ham) ruga se golotinji oca koji se u pijanstvu otkrio. Sem i Jafet (drugi N. sinovi) diskretno ga pokriju pa ih otac blagoslovi, a Kama i potomstvo mu (Kanaance) prokune i odredi da budu sluga Semu i Jafetu

✧ *hebr.* noah

Nobel (izg. Nōbel), Alfred (1833–1896), šved-

ski kemičar, izumitelj dinamita i utemeljitelj Nobelove zaklade iz koje se svake godine dodjeljuju Nobelove nagrade (za kemiju, fiziku, medicinu, književnost, ekonomske znanosti i za očuvanje mira u svijetu) // **Nōbelov** *prid.* koji pripada Nobelu Δ ~a **nagrada** nagrada koja se svake godine podjeljuje onim pojedincima (ili institucijama) koji su stekli najviše zasluga za čovječanstvo svojim otkrićima i djelovanjem na području fizike, kemije, medicine ili psihologije, književnosti, ekonomskih znanosti i u promicanju mirotvorstva; **nōbelovac** *m* ⟨G -ōvca, V -ōvče, N mn -ōvci⟩ dobitnik Nobelove nagrade; **nōbelōvčev** *prid.* koji pripada nobelovcu; **nōbelōvka** *ž* ⟨G mn -ā/-i⟩, v. nobelovac

nōbelij *m kem.* umjetno dobiveni transuranski radioaktivni element (simbol No, atomski broj 102)

✧ prema A. Nobelu, v.

nōbet *m reg. pov. zast.* 1. smjena u stražarenju; straža 2. *meton.* utvrđeni red po kojem više osoba obavlja isti posao jedna za drugom; turnus

✧ *tur.* nōbet ← *arap.* nāwbā: red, turnus

nobile officium (izg. nōbile ofīcium) časna dužnost; dužnost i pravo koga da učini što dobro

✧ *lat.*

nobilitēt *m* ⟨G nobilitēta⟩ 1. a. plemstvo, plemićko podrijetlo, ukupnost prava plemića b. aristokracija 2. plemićko ponašanje, viteštvo 3. izuzetnost u položaju, podrijetlu, vrednovanju i pravima // **nobilitācija** *ž* dodjeljivanje plemićkoga naslova, proglašenje neke osobe plemićem; **nobilizirati** (koga) *dv.* (prez. nobiliziram, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) proglasiti/proglašavati plemićem, dodijeliti/dodjeljivati plemićki naslov

✧ *njem.* Nobilität ← *lat.* nobilitas ≈ nobilitate: oplemeniti ≈ nobilis: plemeniti

nōbl (I) *prid.* (indekl.) *razg.* 1. koji se ponaša kao plemić, poput plemića 2. koji je otmjen, dostojanstven [~ gospodin] // **nōbl** (II) *pril.* plemenito, dostojanstveno [~ se ponašati; ponijeti se ~]

✧ *fr.* noble, v. nobilitet

noblēsa (noblēsa) *ž* ⟨G mn noblēsā⟩ *razg.* 1. plemstvo, aristokracija, »visoko društvo« 2. otmjenost, plemenitost, gospodstvenost Δ **noblēsse oblige** (izg. noblēs obliž) plem-

stvo obvezuje; stil ponašanja i osjećaj časti u patricijskim i aristokratskim slojevima; obveza na časno i odgovorno ponašanje onih koji su visoka roda ili na istaknutom društvenom položaju

✧ *fr.* noblesse, *v.* nobilitet

nócia *ž fil.* 1. neposredna općenita, približna spoznaja (o čemu), spoznaja 2. pojam, misao, koncept 3. osnovno značenje

✧ *lat.* notio

nocturna (izg. noktùrna) *biol.* organizmi koji su aktivni samo noću, *usp.* nokturalan, *opr.* diurna

✧ *v.* nokturn

nóć *ž* (G nōci, I nōci/nōću, G *mn* nōci) 1. vrijeme tame od potpunog zalaska Sunca do sljedećeg izlaska 2. tama u to vrijeme [gluha (*mrkla, potpuna, duboka*) ~] 3. večer posvećena određenim zbivanjima [~ *vještica*] △ **polarna** ~ razdoblje kad u polarnom pojasu Sunce ne izlazi; **venecijanska** ~ svečani doček ili ispraćaj priređen tako da mnogo rasvijetljenih brodova izidu u luku ili u kanal i prate onoga tko dolazi ili odlazi // **nóčas** *pril.* 1. u noći koja je prošla, protekle noći 2. *razg.* ove noći koja dolazi; **nóčasnji** *prid.* koji se zbiva ove noći ili protekle noći [~ *dogadaji*]; **nóčca** *ž hip.* od noć; **nóćenje** *sr* 1. (*gl. im.*), *v.* noćiti 2. *term.* noć provedena u hotelu [*broj* ~a, *ekon.*]; **nóčište** *sr* mjesto spavanja, prenočište; **nóčiti** (Ø) *dv.* < *pres.* -im, *pril. sad.* -čēci, *pril. pr.* -ivši, *gl. im.* -čēnje) provesti, provoditi noć; počivati noću; **noćivati** *nesvrš.* < *pres.* nōćujēm, *pril. sad.* nōćujući, *gl. im.* -ānje), *v.* noćiti; **nóćnī** *prid.* 1. koji se odnosi na noć, koji pripada noći [~i *sati*; ~i *strah*] 2. koji biva noću [~i *napad*] △ ~a **sljepoća**, *v.* hemeralopija; ~i **žar** vrlo slabo svjetlo, različito od mjesečevog svjetla i svjetla zvijezda što je vidljivo na noćnom nebu; nastaje selektivnom apsorpcijom UV i X zračenja Sunca po atomima i molekulama u visokoj atmosferi; **nóćnik** *m* (N *mn* nōćnici)

1. *knjiš.* onaj koji bdije noću, koji se kreće noću (»Noćnik« I. Mažuranić) 2. *razg.* noćni tip, onaj koji radije radi noću nego danju 3. *meteor.* lokalni vjetar obratnog smjera od danika, puše noću niz obronke planine prema dolini; gornjak, *opr.* dolnjak; **nóću** *pril.* u vrijeme kad je noć, po noći

✧ *prasl.* *notijь (*stsl.* nošti, *rus.* noč', *polj.* noc), *lit.* naktis ← *ie.* *nok'ts (*lat.* nox, *grč.* nýks)

noćobdija *m* (N *mn* -e) 1. osoba koja kasno liježe, koja je budna noću 2. *pov.* osoba koja noću pazi na javni red i mir u gradovima

✧ *v.* noć + *v.* bdjeti

noćurak *m* (G -rka, N *mn* -rci, G nōćūrākā) *bot.* pretežito američki biljni rod (*Mirabilis*) iz porodice *Nyctaginaceae*, neke vrste se uzgajaju kao ukrasne (peruanski n. *M. jalapa*); akšam, akšamčiček

✧ *v.* noć

Nodier (izg. Nodjē), Charles (1780–1844), francuski književnik, prirodoslovac i leksikograf; 1812–1813. službenik Napoleonovih Ilirskih provincija; prvi Francuz koji je pisao o južnoslavenskoj narodnoj poeziji i njene motive koristio u svojem književnom radu

Nodilo, Natko (1834–1912), hrv. povjesničar i sveučilišni profesor, jedan od prvaka i glavnih ideologa narodnog pokreta u Dalmaciji; narodni poslanik na Dalmatinskom saboru, zalagao se za ujedinjenje Dalmacije s Hrvatskom (*Prvi ljetopisci i davna historiografija dubrovačka, Religija Srba i Hrvata, Historija srednjega vijeka za narod hrvatski i srpski*)

nōdule *ž mn min.* mineralna tijela izgrađena od submikroskopski sitnih zrna kvarca ili kalcedona i rožnjaka

✧ *lat.* nodulus: čvorić

nōduli *m mn pat.* kožne erupcije; čvorići u koži ili potkožnom tkivu, javljaju se npr. u reumatoidnom artritisu kod sarkoidoze

✧ *lat.* nodulus: čvorić

noëtika *ž* (D L -ici) *fil.* učenje o pojmu, spoznaji ili mišljenju, spoznajna teorija; spoznaja putem misaonog uvida, nasuprot osjetilnog // **noëtički** *prid.* koji se odnosi na noetiku; **noëtički** *pril.* kao u noetici, na način noetičara

✧ *grč.* noëtikós

noéza *ž fil.* akt intencionalne svijesti u kojem se, prema fenomenološkoj filozofiji, osvješćuju osjetilni doživljaji

✧ *grč.* nóēsis: misao, pamet

nògla *ž* (D L nōzi, A nōgu, N *mn* nōge, G nōgū/nōgā *reg. knjiš.*) 1. *anat. a.* ud čovjeka i životinja kojim se hoda b. dio toga od prstiju do gležnja [*ima veliku* ~u; *ima* ~u *broj* 39] 2. *pren.* dio na kojem neki predmet stoji, npr. stol // **nogāri** *m pl. tantum* 1. postolje od po dva odijeljena trupca koji se sastaju, služe da se na njih nešto stavi i obrađuje [*ti/ovi* ~]

2. stalak ili postolje koje ima noge; **nògat** *prid.* <odr. -i> 1. koji ima velika stopala, koji nosi veliki broj cipele 2. koji ima duge noge; krakat (o osobi); **nògatòst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je nogat; **nògavica** ž dio hlača ili gaća koji obuhvaća nogu; **nògčica** ž *hip.* od noga; **nògírati** (koga) *dv.* (prez. nògírām, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) žarg. riješiti/rješavati se koga, (o)tjerati ga od sebe, jednostrano prekinuti vezu s kim; dati nogu (npr. kad djevojka prekine vezu s momkom itd.); **nòžica** ž <G mn nòžica> 1. dem. od noga 2. term. jedan od krakova na kojem stoji kakva sprava, aparat itd.; **nòžice** ž *pl. tantum*, v. škare; **nòžje** *sr anat.* zastopljje; tarsus; **nòžni** *prid.* 1. koji se odnosi na nogu [~ *prst*] 2. koji se obavlja nogom [~ *pogon*]

♦ *pr.* (nadimačka): **Nògalo** (150, Imotski, J. i sred. Dalmacija, Posavina), **Nògalj** (22, Čazma, Ivanec), **Nògić** (180, Glina, Banovina, Imotska krajina), **Nògčica** (Metković, Požega), **Nòžica** (Dubrovnik, Prigorje, Zagorje), **Nòžina** (Kaštela, sred. Dalmacija, Istra, v. i nož), **Nòžinić** (320, Dvor, Banovina, Posavina, v. i nož), **Nòžinović** (Split, v. i nož) ♦ *top. mikrotop.* (manji potoci ili lokaliteti): **Nòžica** (Žirje), **Nòžice** (Zagreb, Požega)

♦ *prasl. i stsl.* noga (*rus.* nogá, *polj.* noga), *lit.* naga; kopito

nògomēt *m sport* igra u kojoj se lopta udara nogom i glavom (nerukama), cilj igre je pobjeda postizanjem više zgoditaka (golova) △ **malí** ~ nogomet na igralištu manjih dimenzija od uobičajenog // **nogomētāš** *m* <G nogomētāša> igrač nogometa; fudbaler; **nogomētāšica** ž, v. nogometaš; **nogomētāški** *prid.* koji se odnosi na nogometaše; fudbalski; **nogomētāški** *pril.* kao nogometaš, na način nogometaša; **nogomētati se** *nesvrš.* <prez. -ām se, *pril. sad.* -ajūči se, *gl. im.* -ānje> *pejor.* igrati nogomet (shvaćeno kao gubljenje vremena, neozbiljan posao i djelatnost niže vrste od ozbiljnog fizičkog i umnog rada); **nògomētnī** *prid.* koji se odnosi na nogomet, koji služi za nogomet [~ *a lopta*]; fudbalski

♦ v. noga + v. metnuti, metati

nògostūp *m*, v. pločnik

♦ v. noga + v. stup

Noguchi (izg. Nogučī), **Isamu** (1904–1988), američki moderni kipar i dizajner, izveo mnoštvo skulpturalnih parkova i vrtova (javne i privatne namjene)

nòhut *m*, v. naut

Noise (izg. Nòjz) Noise Rock △ ~ **Rock** (izg. ~ Ròk) *glazb.* podvrsta alternativnog rocka u 1980-ima, temeljen na kakofonijskom gitar-skom zvuku, izobličenjima zvuka i elektronski stvorenoj buci nauštrb melodije; Noise // **noiser** (izg. nòjzer) *m glazb.* izvođač noise glazbe

♦ *engl.:* buka, šum

nòj *m* <N mn nòjevi> *zool.* ptica trkačica (*Struthio camelus*) iz reda nojevki (*Struthionidae*); najveća živaća ptica jakih, dugih nogu [ima noge kao ~] // **nòjev** *prid.* 1. koji pripada konkretnom noju 2. koji pripada nojevima [~ *o perje*]; **nòjevskī** *prid.* koji se odnosi na nojeve △ ~ **a politika**, ~ **o ponašanje** politika ili ponašanje koje zatvara oči pred nepoželjnim činjenicama, koja bježi od toga da rješava probleme, nastojanje da se ne vidi ono što je potrebno vidjeti (predodžba noja koji je zavukao glavu u pijesak pred opasnošću); **nòjevskī** *pril.* kao noj, na način nojava

-**NOJA**, -**NOIČKI** kao drugi dio riječi znači mišljenje, svijest, zamišljanje [*paranoja*]

♦ *grč.* -noia ≈ nóos: razum

nòklat *m* <G nòkta, L nòktu, N mn nòkti, G nòkātā/nòktijū> 1. *anat.* rožnata izraslina na vrhovima prstiju ruku i nogu 2. *razg.* svaka rožnata izraslina na nogama životinja, *usp.* kandža // **nòktić** *m* <G mn -ićā> *dem.* od nokat

♦ *prasl. i stsl.* nogiti (*rus.* nógot', *češ.* nehet), *lit.* nagutis ≈ v. noga

nokaut *m* 1. *sport* nesposobnost jednog od boksača da zbog primljenog udarca ili iscrpljenosti nastavi borbu (*kraat.* k.o.) 2. *pren.* potez ili manevar, argument i sl. koji donosi potpunu pobjedu i onemogućuje suparnika △ **klasični** ~ *sport* prekid borbe pošto se jedan od boksača ni nakon odbrojavanja do 10 ne podigne na noge i dovoljno ne pribere da nastavi borbu; **tehnički** ~ *sport* prekid borbe pošto, po ocjeni suca, jedan od boksača nije sposoban nastaviti borbu, iako stoji na nogama // **nokautēr** *m* <G nokautéra> *razg.* boksač koji tako boksa da borbu odlučuje nokautom (ob. ne pridajući dovoljno važnosti taktici prilagođenoj borbi u punom trajanju); **nokautírati** (koga) *dv.* <prez. nokautírām, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* nokautírān, *gl. im.* -ānje> 1. *sport a.* oboriti/obarati nokautom b. udariti/udarati

koga snažno šakom **2.** *žarg.* poraziti koga u dijaloškoj borbi

✧ *engl.* knockout

nòkdäun *m sport* prekid borbe u boksu zbog privremene nesposobnosti boksača da nastavi borbu (zbog pada boksača na tlo, kada po procjeni suca boksač ne pruža otpor i sl.) [*biti u ~u*]

✧ *engl.* knock down

nòkl *m* (**nòkla** *ž*) ⟨N *mn* -i, G *nóklā*⟩ *reg. kulin.* jelo od tijesta koje se zahvaća žlicom i stavlja u vruću vodu da se skuha; žličnjak, njok // **nòklice** *ž mn dem.* od nokla

✧ *austr.* Nockerl = *njem.* Nocke

nòksa *ž 1. med.* nešto što štetno djeluje na zdravlje, uzročnik bolesti, naziv za bilo kakva uzročnika bolesti **2.** šteta, krivica, prijestup

✧ *lat.* noxa

nòkšir *m* ⟨G *nòkšira*⟩ *reg. zast.* noćna posuda, kahlica, vřčina, bukalin

✧ *njem.* Nachtgeschirr

nòktua *ž zool., v.* sova

✧ *lat.* noctua

nòkturn *m rel. 1. pov.* noćna molitva starokršćanskih asketa; običaj su zadržali neki strogi redovi **2.** prema rimskom brevijaru, dio matutina koji se anticipira prethodno poslijepodne **3.** u današnje vrijeme, dio časoslova koji svećenici i redovnici mole prije spavanja // **nòkturāljan** *prid.* ⟨*odr.* -lni⟩ **1.** koji je mračan, taman **2.** koji se događa noću, koji živi samo po noći [~*lni organizmi* nocturna, *opr.* diurna]; noćni

✧ *srlat.* nocturna ← *lat.* nocturnus: noćni

nòkturno *m* ⟨G *mn* noktúrnā⟩ **1. glazb. a.** kompozicija sanjarskog, melankoličnog karaktera (omiljena u 19. st. kao klavirska minijatura) **b.** (notturmo) u 18. i 19. st. višestavčana kompozicija za puhače i gudačke instrumente **2. umj.** književno ili likovno djelo koje obrađuje sanjarske motive i ugođaje noći

✧ *fr.* nocturne ≈ *tal.* notturno

Nolde (izg. Nólde), **Emil** (1867–1956), njemački ekspresionistički slikar i grafičar; surađivao sa slikarima iz ekspresionističke grupe *Die Brücke*, ali nije preuzeo njihove teme (velegrad, svakodnevni život); slikao pejzaže i mrtve prirode

nolens volens (izg. nòlens vòlens) *pril.* hoteći ne hoteći, htio ne htio, milom ili silom

✧ *lat.*

noli (izg. nòli), ob. u: Δ ~ **me tangere** (izg. ~

mê tângere) ne dotiči me se! (Evangelje po Ivanu), ne diraj u mene; ~ **turbare circulos meos** (izg. ~ turbáre cirkulos mēos) ne diraj moje krugove; navodne Arhimedove riječi rimskom vojniku koji mu je pri opsadi Sirakuze (212. pr. Kr.) provalio u kuću kad je u pijesku risao geometrijske krugove; ne kvari mi moje osnove

✧ *lat.* nolo: ne htjeti

-NOM, -NOMAN, -NOMIČKI, -NOMIJA kao drugi dio riječi znači da je što zakonito, po zakonu, prema pravilu, koji uzakonjuje, zakonski [*ergonomija*]

✧ *grč.* -nomos: zakonski; -nomia: zakonitost ≈ *nómos*: zakon

nóm *m pov.* starogrčka obredna pjesma u čast boga Apolona

✧ *grč.* nómōs

nóma¹ *ž pat.* gangrenozno raspadanje sluznice koje se pojavljuje kod slabunjave djece i kao posljedica nekih zaraznih bolesti

✧ *nlat.* ← *lat.* nome: rana, čir ← *grč.* nomé: hranjenje, grizeње ≈ *némein*: hraniti, pasti, gristi

nóma² *ž pov.* upravna jedinica u starom Egiptu, *usp.* nomarh

✧ *grč.* nomós

nómād *m* ⟨G *nomáda*⟩ **1. a.** pripadnik skupine bez stalne postojbine, onaj koji se seli (lovci, ribari, stočari); selilac **b. pren.** onaj tko se često seli i mijenja boravište, stan itd. **2.** skitalac, lutalica // **nomadizam** *m* ⟨G -zma⟩ *psih.* bolesna težnja za putovanjem; dromomanija; **nómadski** *prid.* koji se odnosi na nomade [~ *narodi*]; **nómadski** *pril.* na način nomada, kao nomadi

✧ *grč.* nomás: stada na ispaši

nómārḥ *m* ⟨N *mn* -rsi⟩ *pov.* kotarski, civilni ili vojni glavar u starom Egiptu; upravitelj nome

✧ *grč.* nomárkhēs

nomen (izg. nòmen) *m 1. ime 2. gram.* zajednički naziv za imenske riječi (imenice, zamjenice, pridjeve i brojeve) Δ ~ **est omen** (izg. ~ èst òmen) ime je znamen, znak, slutnja, tj. često samo ime nosi neko značenje koje se poklapa s osobinama ličnosti; ~ **nescio** (izg. ~ nēscio) ime ne znam *krat.* N.N.

✧ *lat.*

nomenklatúra *ž 1. a.* popis termina, šifara i ostalih znakova potrebnih u nekoj djelatnosti; terminologija, nazivlje [*linearne* ~e;

kemijske ~e] **b.** metode sistematizacije tih termina **2. a.** popis imena (inventar, katalog, sadržaj) **b. pol.** predviđen redoslijed u nekoj hijerarhiji, ljudi koji su u kombinaciji za raspodjelu položaja i funkcija [*politička* ~a] △ **bazelska** ~a *med.* anatomsko nazivlje ustanovljeno u Baselu 1895. u cilju standardizacije i objedinjenja (BNA), time je latinska terminologija prihvaćena kao međunarodna // **nomènklatòr (nomenklàtòr)** *m* **1. pov.** u starom Rimu, rob koji je imao zadatak da svome gospodaru za jutarnjeg prijema potihom kazuje imena pojedinih osoba kako bi ih on pri pozdravljanju mogao nazvati po imenu, kazivač imena **2.** lista, registar imena **3.** priručnik koji navodi nomenklaturu određene struke

◇ *lat.* nomenclatura: prozivanje po imenu, popis imena ≈ nomenclator, nomeculator: koji objavljuje imena ≈ nomen: ime + calator: izvikivač (calare: zvati)

nòminal|an *prid.* (<dr. -lni) koji postoji samo po imenu, na papiru, a ne stvarno; nazivni △ ~**na cijena (vrijednost)** *bank.* cijena koja naznačuje vrijednost nekoga proizvoda ili vrijednosnog papira (tj. vrijednost koja je na njemu označena), dok se stvarna kupoprodaja obavlja po cijenama koje se utvrđuju prema tržišnim uvjetima, *opr.* realna vrijednost, *v.* realan △ // **nomínácija** ž čin nominiranja, prijedlog za dobivanje nagrade, imenovanje, naimenovanje [~ *za Oskara*]; **nomínál|a** ž **1.** vrijednost službeno određena nekoj jedinici novca prema drugoj (za razliku od tržišne) **2.** cijena poštanske marke koja vrijedi u poštanskom prometu (za razliku od filatelističke vrijednosti) [*prodavati po ~i*]; **nominalizam** *m* <G -zma> **1. fil. pov.** učenje srednjovjekovne filozofije po kojem su opće ideje samo pojmovi (imena) izvedeni iz objektivno postojećih stvari, koje su primarne, a njihovi pojmovi (imena) sekundarni **2. ekon.** kraći naziv za nominalističke teorije novca, koje vrijednost i ulogu novca u procesu prometa izvode iz državnih odredaba; **nomíníratí** (koga) *dv.* <prez. nominirām, pril. sad. -aju-ći, pril. pr. -avši, gl. im. -anje> **1.** imenovati, nazvati/nazivati **2.** (Ø, za što) predložiti/predlagati u užu izbor za neke nagrade, gdje se nominiranje objavljuje i već ono predstavlja čast i priznanje [~ *za Nobelovu nagradu*; ~ *za Oskara*]

◇ *lat.* nominalis = nomen: ime ≈ nominare: imenovati, *v.* nomen

nomina sunt odiosa (*izg.* nōmina sūnt odiōza) mrsko je spominjati imena; imena se ne spominju

◇ *lat.* (Ovidije)

nòmínatívm *m gram.* padež kojim se imenuje, prvi padež

◇ *lat.* nominativus

NOMO- kao prvi dio riječi znači zakon, pravilo; koji se odnosi na zakone, pravila [*nomokanon*]

◇ *grč.* nomo-; nōmos: zakon

nomofilaci *m pov.* u antičkim grčkim državama, kolegij činovnika koji je pazio da se ne krše zakoni

◇ *grč.* nomophylaktikes: zaštitni ≈ phylássein: čuvati, štititi

nomogràfija ž **1.** pisanje zakona **2. mat.** disciplina koja se bavi teorijom i konstrukcijom nomograma

◇ **NOMO-** + **-GRAFIJA**

nòmogram *m mat.* specijalni crtež, grafikon koji prikazuje ovisnost dviju ili više veličina; grafička predodžba nekog matematičkog zakona

◇ **NOMO-** + **-GRAM**

nomokànon *m pov.* bizantski zbornik državnih i crkvenih pravnih propisa

◇ **NOMO-** + *v.* kanon

nomològija ž **1. fil.** znanost o zakonima mišljenja, psihičkih procesa, zbivanja **2.** znanost o općim zakonima kretanja, zbivanja

◇ **NOMO-** + **-LOGIJA**

nòmòs *m 1. pov. pravn.* ono što je dodijeljeno, pridijeljeno; običaj, red, zakon, moralni zakon, dužnost, pravni propis koji važi za sve **2. fil.** pojavljuje se kao razlika prema prirodnom zakonu koji je općenit, dok je nomos dogovor, ugovor, običaj prilagođen konkretnoj situaciji **3. glazb.** **a.** naziv u staroj Grčkoj za ustaljene tradicionalne napjeve i melodijske formule koje su služile kao uzori pri stvaranju novih melodija **b.** kraći melodijski obrazac za govorenje Homerovih stihova

◇ *grč.* nōmos: zakon

nomotèhnika ž <D L -ici> vještina ili umijeće sastavljanja zakona i propisa

◇ **NOMO-** + *v.* tehnika

nomotètika ž <D L -ici> *fil.* metodološki pojam koji označava način otkrivanja zakonitosti

prirodnih događanja, znanstveni postupak prirodnih znanosti // **nomotetički** *prid.*

1. koji se odnosi na nomotetiku **2.** koji se zasniva ili proizlazi iz zakona **3.** koji određuje zakone; legislativan Δ ~ **a znanost** znanost koja se bavi otkrivanjem prirodnih zakonitosti, *opr.* idiografska znanost, v. idiografski Δ ; ~ **i pristup psih.** proučavanje i iznalaženje općih, univerzalnih zakonitosti, *opr.* idiografski pristup, v. idiografski Δ

✧ NOMO- + -TETIKA

non (izg. nōn), ob. u: Δ ~ **bis in idem** (izg. ~ bis in idem) ne dvaput o istom, presudenoj stvari ne može se ponovno suditi; ~ **deceť** (izg. ~ dēcet) ne priliči se, ne dolikuje; ~ **plus ultra** (izg. ~ plūs ũltra) ne više od onoga što jest, tako da bolje ne može; ~ **possumus** (izg. ~ pōsumus) ne može; prelazi našu moć; ~ **quis, sed quid** (izg. ~ kvīš, sēd kvīd) ne tko, nego što; ~ **testatum** (izg. ~ testātum) nije provjereno; bez jamstva (*krat.* N. T. stavljana uz neprovjerenu novinsku vijest, a čitana njemačkim abecediranjem glasi Ente, što znači patka; odatle je nastala uzrečica: novinska ili novinarska patka)

✧ lat.: ne

NON- kao prvi dio riječi znači »ne«, da je nešto suprotno onome što znači drugi dio [*nonkonformizam*]

✧ lat. non-; non (negativna čest.): ne (negacija osnovne riječi)

nōna ž **1. pov. a.** deveti sat kod starih Rimljana i u srednjem vijeku; danas bi to bilo rano poslijepodne, između otprilike 14 i 17 sati **b.** kasnije, zbog pomicanja vremena do kojeg se posti, naziv za podne **2. kat.** dio časoslova koji se moli oko tri sata popodne **3. glazb. a.** deveti stupanj dijatonske ljestvice **b.** interval između prvoga i devetoga dijatonskog stupnja, zvuči disonantno

✧ lat. nonus: deveti

nóna¹, v. nono

nóna² ž *reg. rij.* katolička redovnica, koludrica, usp. švora

✧ njem. Nonne ← *srlat.* nonna

nonāgōn m ⟨G nonagóna⟩ *mat.* deveterokut // **nōnagonālan** *prid.* ⟨*odr.* -lni⟩ deveterokutan

✧ v. nona + -GON¹

nōnakord m *glazb.* peterozvuk, glazbeni akord koji se sastoji od terce, kvinte, septime i none počećši od najnižega tona; to je zapravo se-

ptakord kojemu je dodana još jedna terca

✧ v. nona + v. akord

no-name (izg. no-nēm) *prid.* ⟨*indekl.*⟩ *publ.* koji je bez imena, anonimno, bez oznake autora, ob. u kombinaciji s pojmom na koji se odnosi [~*-kaseta* piratska kaset, gusarsko izdanje koje krši propise o autorskom pravu i sl.]

✧ engl.

nōnárja ž *pov.* starorimski naziv za prostitutku ✧ lat. nonaria, v. nona (**1**) (jer se nije smjela pojaviti na ulici prije devet sati navečer)

nōnēt m ⟨G nonēta⟩ *glazb. 1.* skladba za devet glasova ili solističkih instrumenata **2.** orkestar od devet instrumenata ili skupina od devet pjevača

✧ engl. nonet, njem. Nonette, tal. nonetto ← lat., v. nōna

nonfiction (izg. nōnfikšn) m *umj.* pisanje o zbiljskim činjenicama, događajima, osobama; pravac u suvremenoj književnosti, *opr.* fiction

✧ engl.

nōnijas m *zool.* teški polukrvni konj anglonormanskog podrijetla; ustrajan i otporan; nekoć raširen u našim nizinskim krajevima, danas ga potiskuje lakši lipicanac

nonilijūn m ⟨G nonilijúna⟩ broj koji se piše brojkom 1 i 54 nule, 10⁵⁴

nōnias m *tehn.* pomična ljestvica za očitavanje desetinki jedinica na ljestvicama mjerila i mjernih instrumenata (kutomjera, geodetskih i astronomskih instrumenata)

✧ prema Portugalcu Petrusu Noniusu (1492–1577) za kojeg se držalo da je spravu konstruirao iako je zapravo to učinio 1636. Nizozemac Petrus Vernier (1580–1673)

nonkonformizam m ⟨G -zma⟩ neslaganje s uobičajenim normama, nepokoravanje, individualizam (osobito u političkim i društvenim pitanjima) // **nonkonformist** (**nonkonformist**) m onaj koji se ne podređuje ustaljenim konvencijama, običajima i vladajućim mišljenjima; koji ostaje pri svojim stavovima i onda kad je u manjini ili osamljen; individualist, neposlušnik; **nonkonformistički** *prid.* koji se odnosi na nonkonformizam; **nonkonformistički** *pril.* kao nonkonformisti, na način nonkonformista; **nonkonformistkinja** ž, v. nonkonformist

✧ NON- + v. konforman, konformizam

nônkul *m reg. zast.* 1. redovnički iskušnik, novak 2. sakristan

✧ *tal.* novizio

nóno *m reg. fam.* djed // **nóna**¹ *ž reg. fam.* baka

✧ *pr.*: **Nónković** (320, Knin, S Dalmacija, I Slavonija)

✧ *tal.* nonno, nonna ž

non-paper (*izg.* nan-péjpr) *m dipl.* neslužbeni diplomatski dokument kojim se iznosi neki prijedlog, formulacija, nacrt, amandman ili sl., s kojim se autor ne želi formalno identificirati, »papir koji ne postoji«

✧ *engl.*

nonpàrel (nonparèl) *m tisk.* 1. vrsta sitnih tiskarskih slova veličine šest tipografskih točaka 2. tekst tiskan takvom veličinom slova [*ovaj tekst je u ~u*]

✧ *fr.* nonpareil

non plus ultra, *v.* non Δ

nònsens *m razg.* besmisao, besmislica, glupost

✧ *engl.* nonsense

nòn-stòp (I) *prid.* ⟨*indekl.*⟩ *razg.* koji stalno radi, koji radi bez prekida (npr. trgovina); neprestan [*~ radno vrijeme*] // **nòn-stòp** (II) *pril.* *žarg.* stalno, neprekidno, bez prestanka [*radim ~; uzrujava se ~; pričati ~*]

✧ *engl.*

nonšalànsa *ž* ⟨*G mn -ā/-ī*⟩ osoba ili njezino ponašanje kojem nedostaje žestine; nehaj, nemarnost, ležernost, neusiljenost // **nonšalàntan** *prid.* ⟨*odr. -tnī*⟩ koji se ne uzrujava ni oko čega; opušten, neusiljen, nehajan; **nonšalàntno** *pril.* na nonšalantan način, opušteno, neusiljeno; **nonšalàntnòst** *ž* ⟨*G -osti, I -osti/-ošću*⟩ osobina onoga koji je nonšalantan; opuštenost, neusiljenost, nemarnost

✧ *fr.* nonchalance

non troppo (*izg.* non tròpo) *pril. glazb.* uputa na partituri: ne previše [*allegro ma ~*]

✧ *tal.*

noològija *ž fil.* znanstvena disciplina, prati učenje o duhu i čistom mišljenju kojim se nastoje pomiriti proturječja između objektivnoga i subjektivnoga

✧ *grč.* nòos: razum + -LOGIJA

noosféra *ž* područje u kojem živi čovjek i koje je predmet njegovih istraživanja: atmosfera, biosfera itd.

✧ *grč.* nòos, noûs: razum + -SFERA

nòpāl *m* ⟨*G nopála*⟩ *bot.* 1. kaktus iz roda

Napolea 2. plod toga kaktusa nalik bodljikavoj kruški; na njemu živi štitasta uš košenila

✧ *meks.šp.* ← *nahuatl*: nahpalli

nopàlín *m* ⟨*G nopalina*⟩ fina grimizna, crvena boja koju daje štitasta uš košenila

✧ *v.* nopal

no pasarán (*izg.* no pasarân) *uzv.* »neće proći!« u značenju: fašizam neće proći, lozinka španjolskih republikanaca za vrijeme građanskog rata u Španjolskoj 1936–1939.

✧ *šp.*

nòpě *m* ⟨*G nopèa*⟩ čvorasta tkanina izrađena u cijelosti ili djelomično od efektne čvoraste pređe

✧ *njem.* Noppe

nòr *prid.* ⟨*indekl.*⟩ *reg. ekspir.* lud, budalast // **nórac** *m* ⟨*G -rca, N mn -rci, G nōrācā*⟩ štokavski oblik riječi prema norc; **nòrc** *m* ⟨*G -a, G mn nōrācā*⟩ *reg. ekspir.* ludak, glupan, budala; **nòrija (norija)** *ž reg. ekspir.* ludovanje, gluparenje, budalaština; norijada; **norijáda** *ž*, *v.* norija; **nòriti (norèti)** ⟨*Ø*⟩ *nesvrš.* ⟨*prez. -im, pril. sad. -reči, gl. im. -rènje*⟩ *reg. ekspir.* ludovati, budaliti

✧ *pr.* (nadimačka): **Nórac** (Slavonski Brod, Sinj)

✧ *njem.* Narr. ludak

noradrenàlín *m* ⟨*G noradrenalína*⟩ *fiziol.* adrenalinu srodan hormon moždine nadbubrežne žlijezde, primjenjuje se u medicini za održavanje normalnog krvnog tlaka, osobito kod kolapsa i šoka, za liječenje alergija i glaukoma

✧ *v.* nor(malan) + *v.* adrenalin

norbertínac *m*, *v.* premonstratenzijanac

Nordau (*izg.* Nòrdau), **Max** (1849–1923), austrijski književnik, istaknuti židovski aktivist; u romanima i esejima razotkriva i kritizira laži suvremene civilizacije; jedan od osnivača cionističkog pokreta (1897) (*Konvencionalne laži kulturnoga čovječanstva, Izopačenost, Bolest stoljeća*)

nòrder *m*, *v.* norter

nòrdijski *prid.* koji se odnosi, koji pripada sjeveru; sjeverni (ob. iz perspektive sred. i Z Europe) Δ ~ **jezici** *lingv.* sjeverna grana germanskih jezika; prostore se od Islanda do Švedske // **Nordíjci** *m mn* ⟨*N Nordíjac, G -jca*⟩ *antrop.* pripadnici sjevernogermanskih naroda (Danci, Švedani, Norvežani, Islandani, Ferojci); Skandinavci; **nordistika** *ž* ⟨*D L -ici*⟩ znanost koja se bavi proučava-

njem nordijskih naroda, njihovih jezika, povijesti i kulture

✧ *njem.* Nord: sjever

nõrfolk *m* (N *mn* -lci) muška i ženska jakna do bokova izrađena od vunenog tvida s nadšivenim džepovima i pojaskom u struku; popularna u drugoj pol. 19. stoljeća [*obući* ~]

✧ *engl.* Norfolk jacket

nõrhaus *m reg.* 1. duševna bolnica; bolnica za duševne bolesti [*otiči u* ~] 2. *eksp.* iron. velika strka, zbrka među ljudima i pojmovima, pometnja, konfuzija, luda kuća [*ovo je pravi* ~]

✧ *njem.* Narrenhaus, *usp.* nor

nõri *m* (G -ja) *kulin.* listići sušene alge, grimizne boje koja se vraća kad se priži u prvobitnu zelenu, upotrebljava se u makrobiotičkoj kuhinji, posebno kao sastavni dio sušija

✧ *jap.*

Nõrik *m pov.* u antičko doba istočnoalpska pokrajina sa središtem u današnjoj Koruškoj, na J dopirala do Celja (*ant.* Celeie) // **Nõričanin** *m* (**Nõričanka** *ž*) (N *mn* Nõričani) stanovnik Norika; **nõrički** *prid.* koji se odnosi na Norik i Noričane Δ **Nõričko kraljevstvo** *pov.* kraljevstvo u Noriku, u 1. st. pr. Kr. inkorporirano u Rimsko Carstvo

Nõrin *m* (G Norína) *geogr.* rječica, pritok Neretve, uz nju se nalazio antički gradić, *usp.* Naroná

nõrit *m* (G noríta) *min.* dubinska eruptivna stijena

✧ *norv.* Norge: Norveška + -IT

nõrm|a *ž* (G *mn* -ä/-i) 1. pravilo, propis, obrazac, kriterij prema kojem se određuje kako bi nešto trebalo biti [*pravna* ~a; *moralna* ~a] 2. *lingv.* ukupnost leksičkih, gramatičkih i pravopisnih propisa za pravilno sluzenje jezikom [*jezična* ~a; *gramatička* ~a; *leksička* ~a; *govorna* ~a; *izgovorna* ~a] 3. utvrđena mjera ili količina čega [*dnevna* ~a *potrebnih vitamina*] 4. *fil.* vrijednost utemeljena na principu »trebanja« (po Kantu), tj. kako bi trebalo biti, neovisno o tome kako zaista jest [*logička* ~a; *estetička* ~a] 5. *antrop. lingv.* standardna pozicija ili oblik prema kojemu se nešto određuje (npr. u medicini ili jeziku) Δ **društvene** ~e skup obrazaca o međusobnom odnošenju ljudi u društvenim zajednicama prema kriteriju kako bi trebalo biti, kako to zajednica zahtijeva, a ne kako zaista jest; **običajna** ~a nepisana pravila o

ponašanju i postupcima pojedinaca, obitelji i/ili društvene zajednice koja su se uvrježila dugotrajnim i redovitim održavanjem i poštivanjem stvorene tradicije; **radna** ~a radni učinak što ga jedan ili više radnika moraju postići na određenom poslu pod određenim uvjetima [*prebaciti* ~u u radu postići veći uspjeh nego što je određeno normom; raditi bolje i postići više nego što norma traži]

// **normätiv** *m* (G normatíva) 1. planirane vrijednosti za potrebni utrošak materijala, rada i ostalih ulaganja u proizvodnji, po kojima se izrađuje troškovnik, proračun i planira prodajna cijena 2. utvrđeni minimum kvalitete proizvoda; utvrđeni elementi za proizvodnju (npr. sirovinski sastav) koji garantiraju određenu kvalitetu; **normatívac** *m* (G -vca, N *mn* -vci, G normatívacä) onaj koji nastoji utvrditi norme, koji je pristaša uvođenja čvrstih normi (npr. u jeziku), koji sve svodi na normu; **nõrmätiv|an** *prid.* (odr. -vni) koji se odnosi na normu Δ ~na **gramatika** *lingv.* gramatika koja ustanovljuje norme, koja određuje pravilne oblike riječi i konstrukcija; ~ne **znanosti** zajedničko određenje svih znanstvenih disciplina koje ispituju praktične ljudske odnose i temelje se na prvenstvu praktičnog uma nad teorijskim; ~ni (**opći**) **akti** *pravn.* 1. zakoni, uredbi i drugi pravni propisi na razini države 2. statuti, pravilnici i drugi opći akti privrednih poduzeća, institucija i društvenih organizacija koji imaju pravnu snagu; **normätívka** *ž* (G *mn* -ä/-i), *v.* normativac; **normírac** *m* (G -rca, N *mn* -rci, G nõrmíracä) onaj koji utvrđuje norme što ih je pojedinac radnik dužan ostvariti u radnom procesu i vodi evidenciju o realizaciji tih normi; **normíratí** *dv.* (prez. nõrmíram, *pril. sad.* -ajüci, *pril. pr.* -äviš, *gl. im.* -anje) postaviti/postavljati normu, odrediti/određivati propis; propisati/propisivati; **normírcëv** *prid.* koji pripada normircu; **nõrmírka** *ž* (G *mn* -ä/-i), *v.* normirac; **normizácija** *ž* 1. stanje uspostavljenog sustava normi, sustav normiranja iskazan u propisima, brojkama i formulama itd. 2. normiranje, *usp.* normirati 3. *admin.* rad na određenju normi i normativa

✧ *lat.*: dvodjeljski kvadar, pravilo, predložak

nõrmäljan *prid.* (odr. -lni) 1. koji je uobičajen ili redovit; tipičan [*~na temperatura za ovo doba godine*] 2. koji je kako treba da bude,

kako to zakoni i običaji traže; pravilan, propisan [*~no funkcioniranje pravosudnog sustava*] **3.** koji je duševno i tjelesno zdrav [*~an čovjek*] Δ *~na otopina* kem. naziv za otopinu koja u jednoj litri sadrži jedan gram-ekvivalent neke tvari // **normálja** ž **1.** mat. pravac koji zatvara pravi kut sa zadanim pravcem ili ravninom; perpendikulara, okomica **2.** razg. obično, redovito, ispravno stanje [*vratio sam se u ~u*]; prosjek Δ *~a krivulje (u nekoj točki)* mat. pravac okomit na tangentu krivulje u toj točki; **normalizácija** ž **1.** dovodenje u normalno stanje **2.** reguliranje; **normalizírati** (koga, što, se) dv. (prez. normalizíram (se), pril. sad. -ajúći (se), pril. pr. -ávši (se), gl. im. -anje) **1.** vratiti/vraćati (se) u normalno stanje, u normalne okvire, vratiti/vraćati (se) u uobičajene tokove **2.** ujednačavati (npr. u industrijskoj proizvodnji); **nòrmálka** ž (D L -lci, G mn -ā-ī) pov. razg. osnovna škola, opća pučka škola; **nòrmálno** pril. na normalan način; uobičajeno; **normál-nōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je normalan ili svojstvo onoga što je normalno

✧ lat. normalis: napravljen u skladu s drvo-djelskim kvadrom = norma

Normandija ž geogr. pokrajina u Francuskoj na obali kanala La Manchea, u 2. svjetskom ratu područje desantne operacije (6. 6. 1944.) kojoj je bio cilj otvaranje druge fronte u Europi // **normándijskī** prid. koji se odnosi na Normandiju [*~a obala*]; **Normándanin** m (**Normándanka** ž) (N mn Normándani) stanovnik Normandije

✧ fr. Normandie: Normandija

Normáni m mn (N Nòrmán, G Normána) pov. etn. germanski narod s prapostojbinom u Skandinaviji (zvani i Vikinzi) koji su se u 10. st. naselili u S Francuskoj i stopili sa starosjediocima; osnovali vojvodstvo i poduzimali osvajачke pohode na J Italiju, Siciliju, Wales, Škotsku i Irsku; osvojili Englesku 1066. // **nòrmānski** prid. koji se odnosi na Normane Δ *~stil* pov. umj. inačica romaničkog stila koji se razvio u Normandiji u 11. st.; **nòrmānski** pril. kao Normani, na način Normana

✧ stnorr. Nordmenn: Normani, Vikinzi

nortêno m glazb. glazbeni žanr nastao u graničnom pojasu Meksika i SAD-a miješanjem latinoameričkih, europskih (valcer) i country utjecaja, zvan i tex-mex

✧ amer.šp. norteña: koja je sa sjevera

nòrter (**nòrder**, **nòrtes**) m meteor. jaki, često i olujni hladni S vjetrovi koji pušu u Meksičkom zaljevu i S i sred. Americi

✧ šp.

Northern Bluefin (izg. Nòrdern Blüfin) m term. meso tune sa S polutke Zemlje, opr. southern bluefin

✧ engl.

Northrop (izg. Nòrtrp), **John Howard** (1891–1987), američki biokemičar, istraživač fermenta, antitoksina i bakteriofaga; jedan od dobitnika Nobelove nagrade za kemiju 1946.

Norveškā ž (D L -køj) geogr. država u Z i SZ dijelu Skandinavskog poluotoka s izlazom na Atlantski ocean, 323.878 km², 4.308.000 stan., glavni grad Oslo // **nòrveški** prid. koji se odnosi na Norvešku i Norvežane Δ **Norveška škola** meteor. znamenita skupina norveških meteorologa na čelu s J. Bjerknesom koja je u analizu vremena uvela vremenske fronte i razvoj ciklone; *~rak zool.*, v. škamp; **Norveško more** geogr. rubno more Atlantskog oceana, odnosno Sjevernog ledenog mora, 1.547.000 km², najveća dubina 4020 m; **nòrveški** pril. kao Norvežanin, na način Norvežana; **Norvéžanin** m (**Norvéžanka** ž) (N mn Norvéžani) stanovnik i državljanin Norveške

nōs m (G nōsa, A nōs, L nōsu, N mn nōsovi)

1. a. anat. organ njuha i jedan od dišnih organa u ljudi i životinja **b.** meton. njuh [*imati dobar ~*] **2. razg.** (+ potenc.) ono što se ističe kao nos na licu (npr. šiljak opanka i sl.) // **nōsat** prid. (odr. -ī) koji ima veliki nos; **nōsatōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nosat; **nōsić** m dem. od nos;

nōsina ž augm. od nos; nosurda; **nōsnī** prid. koji se odnosi na nos [*~a šupljina*]; **nōsnica** ž anat. jedan od dvaju otvora nosa; **nōsonja** m (N mn -e) pejor. onaj koji ima velik nos;

nōsūrda ž, v. nosina

♦ pr. (nadimačka): **Nóse** (Karlovac, Pokuplje), **Nōsek** (Bjelovar, Prigorje, Zagorje), **Nōsetić** (Jastrebarsko, Pokuplje), **Nōsić** (260, Imotski, Dalmacija, Kordun, I Slavonija), **Nōskov** (Osijek), **Nōsković** (Samobor, Zaprješić), **Nōso** (Petrinja, Zagreb), **Nōsović** (Virovitica, Dubrovnik)

✧ prasl. i stsl. nosъ (rus. i polj. nos), lit. nosis ← ie. *neh₂s- (lat. nasus, skr. nāsā)

nōsatīca ž zool., v. volina²

✧ v. nos

nosce te ipsum (izg. nösce tē ĩpsum) spoznaj sam sebe

✧ *lat.*, prijevod grčkog natpisa na Apolonovom proročistu u Delfima

noséma ž *pat.* bolest odraslih pčela koju izaziva parazit *Nosema apis* dolazeći s hranom u crijevni sustav pčele

✧ *nlat.* nosema, uzročnik bolesti ≈ *grč.* nösēma: bolest

nösiti (koga, što, se) *nesvrš.* < *pres.* nösīm (se), *pril. sad.* nösēči (se), *prid. rad.* nösio (se), *prid. trp.* nōšen, *gl. im.* nōšnje) **1.** a. tijelom (u pokretu) ili čim drugim držati što odozdo u svoj težini **b.** mijenjati mjesto, izdržavati kao teret u kretanju; prenositi **2.** a. imati na sebi kao odjeću, obuću, ukras, pomagalo itd. **b.** imati kakav strani predmet u tijelu **c.** imati kao obilježje, ime, dan itd. **3.** ostavljati jaja (o domaćoj peradi i pticama), *usp.* nesti **4.** a. davati plod, radati (o zemlji, životinjama) **b.** davati stalan prihod **5.** imati domet, domašaj [*puška nosi 2 km*] **6.** imati dijete u utrobi, biti u drugom stanju, biti noseća **7.** (se) *pren.* sukobljavati se s čim; hrvati se [*dobro se nosi s njima*] **8.** (što) služiti se čime kao pomagalom koje nadomješta koji organ ili dio tijela ili poboljšava njegov rad [*~ očale*; *~ štap*] **9.** lagano i dobro skidati što s površine, lagano kositi travu, brijati itd. [*kosa dobro nosi* = oštra je; *britvica dobro nosi* = oštra je] // **nösáč** *m* < *G* nosáča) **1.** ono što nosi (stup i sl.) **2.** onaj kojemu je posao da nosi (teret i sl.) Δ ~ **helikoptera**, ~ **zrakoplova** brod koji je ureden tako da omogućuje slijetanje i uzlijetanje zrakoplova ili helikoptera; **nösáčica** ž, v. nosač; **nösati** (što, koga) *nesvrš.* < *pres.* nösām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje) nositi tamo-amo, nositi besciljno u raznim smjerovima i po raznim mjestima; **nösēči** *prid.* **1.** v. nosiv [*~ zid*] **2.** (noseća) u drugom stanju; trudna (žena); **nösila** *sr pl.* tantum naprava za ručno prenošenje bolesnika i ranjenika [*staviti na ~*]; **nösilac** *m* < *G* -ioca, *N mn* -ioci) *refer.* **1.** onaj koji nosi **2.** u nekim vezanim zn. koji nosi, obnaša, prenositi, zastupa i sl. [*~ ideje*; *~ shvaćanja*; *~ medalje*; *~ odlikovanja/odličja*; *~ nagrade*]; zastupnik **3.** onaj koji je glavni, najvažniji, najbolji [*~ skupine*]; **nösilica** ž **1.** nesilica **2.** dio konstrukcije itd. koji nosi, *usp.* nosač (**1**); **nösilja** ž **1.** ona koja nosi; nosačica **2.** *rij.*, v. nesilica; **nösiljka** ž (< *D L* -ljci, *G mn* -iljākā/-i) **1.** prije-

vozno sredstvo koje prenose ljudi ili životinje; sjedalo ili ležaljka često zaklonjena zastorima s dva paralelna rukohvata za nosače **2.** otvoreno ili zakriveno sjedište (ili ležaj) koje se nosi pomoću motki i koje služi za prijevoz (u nekih starih naroda posebno za velikodostojnike i vladare); **nösiočev** *prid.*, v. nositelj; **nösitelj** *m*, v. nosilac; **nösitelj** *prid.* koji pripada nositelju; nosiočev; **nösiteljica** ž, v. nositelj; **nösiv** *prid.* < *odr.* -i) koji nosi [*~ i zid*]; noseći; **nösivo** *sr 1. rij.* odjeća **2. razg.** nošnja; **nösivost** ž < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) količina tereta koju može ponijeti neko vozilo ili kojom se može opteretiti građevna konstrukcija, maksimalno dopušteno opterećenje Δ **kamion ~i 6 tona** kamion u koji se može natovariti 6 tona tereta; ~ **broda** *pom.* razlika između najveće istisnine (ukupne mase nakrpanog broda) i istisnine praznog broda; **nösnja** ž (< *G mn* nösñjā/-i) odjeća i obuća domaće izrade i prirodne tkanine i platna, tipična za pojedine krajeve ili gradove [*gradska ~*; *seoska ~*]

◆ *pr.* (nadimačka): **Nösaj** (Rijeka)

✧ *prasl.* *nositi, iterativ od *nesti (*rus.* nestí, češ. něsti), v. nesti

noskápīn *m* < *G* noskapīna) *farm.* sastojak opijuma, djelotvoran protiv kašlja; narkotin

✧ tvorničko ime^o

NOSO- kao prvi dio riječi znači bolest, koji se odnosi na bolest [*nosofobija*]

✧ *grč.* noso-; nösos: bolest

nosofobija ž *psih.* strah od bolesti

✧ NOSO- + -FOBIJA

nosogrāfija ž *med.* opis, opisivanje bolesti

✧ NOSO- + -GRAFIJA

nosolōgija ž *med.* znanost o bolestima i njihovoj klasifikaciji

✧ NOSO- + -LOGIJA

nösorog *m* < *N mn* -ozi) *zool.* veliki neparnoprstaš (*Rhinoceros*) iz podreda nosoroga (*Rhinocerotidae*), ima jednu ili dvije rožnate izrasline na njušci, živi u Africi i Aziji (indijski n. *R. unicornis*; afrički n. *Diceros bicornis*)

✧ v. nos + v. rog (*kalk.*, prema *njem.* Nashorn i *lat.* rhinoceros ← *grč.*)

nostàlgija ž jak osjećaj čežnje ili patnje za nečim što je bilo ili prošlim i izgubljenim razdobljem (za prijateljima, domovinom, starim ljubavima i sl.); sentimentalni žal za minulom srećom, vremenom, prijateljima i

sl. // **nostálgičan** *prid.* ⟨*odr.* -čnī) koji osjeća nostalgiju; **nostálgičār** *m* **1.** onaj koji je nostalgican **2.** *iron.* onaj koji pati za prošlim i izgubljenim; **nostálgičārev** (**nostálgičārov**) *prid.* koji pripada nostalgičaru; **nostálgičārka** ž ⟨*G mn -ā/-ī*), *v.* nostalgičar; **nostálgično pril.** na nostalgican način; čeznutljivo; **nostálgič-nōst** ž ⟨*G -osti, I -osti/-ošću*) osobina onoga tko je nostalgican

✧ *nlat.* nostalgia ← *grč.* nóstos: povratak kući + -ALGIJA

Nostradámus (pravim imenom Michel de Nostre-Dame) (1503–1566), francuski astrolog i liječnik Karla IX, čuven po svojim proročanstvima objavljenim u knjizi *Proročanstva* (*Prophéties*, 1555), pisana u maglenim, često nesuvislim metaforama, mješavinom francuskih, španjolskih, latinskih i hebrejskih riječi

nostrificirati *dv.* ⟨*pres.* nostrificirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) dati/davati kakvoj ispravi valjanost domaće isprave, priznati/priznavati inozemnu ispravu // **nostrifikācija** ž postupak kojim se kakvoj ispravi (ob. školskoj) stečenoj u inozemstvu daje valjanost domaće isprave

✧ *njem.* nostrifizieren ≈ *lat.* noster: naš + -FICIRATI

nōstromo (**noštrōmo**) *m pom.* **1.** vođa palube, čin u pomorstvu **2.** u lučkoj službi bio je napteljar [~ *od porta*]

✧ *tal.* ← *šp.* nuestro ← *nuestro*: naš + amo: gospodar

nošnja, *v.* nositi

nóta ž **1. glazb.** grafički znak za glazbeni ton **2. dipl.** dopis jedne države drugoj s posebnim značenjem i s određenim povodom **3.** kraća bilješka, primjedba, napomena // **notācija** ž **1. a.** bilježenje, označivanje **b.** sustav znakova u nekoj znanosti koji služe za obilježavanje izraza i simbola [*matematička* ~; *kemijska* ~] **2. glazb.** bilježenje nota; notni sustav; **notālan** *prid.* ⟨*odr.* -lnī) *glazb.* koji se odnosi na note, koji je po notama; **notālist** (**notalist**) *m* onaj koji svira ili pjeva po notama; **notālistica** (**notālistkinja**) ž, *v.* notalist; **nōtnī** *prid.* koji se odnosi na note [~ *tekst*]

✧ *srlat.* nota ← *lat.*: znak, bilješka

nota bene (*izg.* nōta bēne) *uzv.* dobro upamti! ne zaboravi! *krat.* N. B.

✧ *lat.*

notabilitēt *m* ⟨*G* notabilitēta) **1.** ugled, uvaž-

enost, viđenost, istaknutost, dobar glas [~ *ugledne tvrtke*] **2.** uvažena ličnost, ugledna osoba, osoba koja uživa opće poštovanje u društvu i javnom građanskom životu [*on je* ~]

✧ *njem.* Notabilität ≈ *lat.* notabilis: znatan **notafilija** ž *iron.* ljubav prema novčanica-ma, banknotama; skupljanje novčanica // **notafilist** (**notafilist**) *m iron.* ljubitelj banknota, skupljač novčanica; **notafilistica** ž, *v.* notafilist

✧ *v.* (bank)nota + -FILIJA

nōtār *m* ⟨*G* notāra) *pov.* osoba ovlaštena da sastavlja javne isprave, ovjerava potpise, prijepise i druge dokumente; javni bilježnik, pisar, brzopisac, notaroš // **nātāroš** *m reg. zast.*, *v.* notaroš; **notārev** (**notárov**) *prid.* koji pripada notararu; **notārica** ž, *v.* notar; **notāričin** *prid.* koji pripada notarici; **notarijāt** *m* ⟨*G* notarijāta) *pov.* služba notara u srednjem vijeku koju su organizirali i plaćali tadašnji gradovi-komune; **nōtāroš** *m pov. reg.* (seoski) bilježnik, notar; nataroš; **nōtārski** *prid.* koji se odnosi na notare [~ *spisi*]; **nōtārski pril.** (obavljeno) kao notar, na način notara; **notāta** (**notāta**) *sr mn* zabilješke, napomene, bilješke; **notī-rati** (što) *dv.* ⟨*pres.* nōtirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) (za)bilježiti, zapisati/zapisivati radi podsjećanja, evidentirati upisivanjem podataka o čemu, (za)pamtiti

✧ *njem.* Notar ← *lat.* notarius ≈ notare: bilježiti

notebook (*izg.* nōutbuk) *m inform.* prijenosno računalo, *v.* računalo Δ

✧ *engl.*

nōtes *m* manja džepna bilježnica; podsjetnik

✧ *fr.* notes: note ≈ *lat.* nota

nōtica ž sitna vijest, bilješčica, kratka obavijest (npr. u novinama) [*dati* ~u; *objaviti* ~u]

✧ *njem.* Notiz ← *lat.* notitia: poznavanje ≈ notus: koji je znan

notificirati (što) *dv.* ⟨*pres.* notificirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) (iz-)vršiti notifikaciju // **notifikācija** ž **1. dipl.** obavijest jedne zemlje drugoj u vezi s kakvim međunarodnim aktima **2.** obznana, priopćenje, proglaš

✧ *njem.* notifizieren ← *srlat.* notificare

nōtije ž *mn pov. pravn.* dijelovi imanja koji se ostavljaju u naslijeđe izvanbračnoj djeci

✧ *srlat.* nothiae ≈ *lat.* nothus: izvanbračni ← *grč.* nóthos

nótnštender *m reg. žurg. zast.* stalak za note

✧ *njem.* Notenständer

nótofac *m bot.* biljni rod (*Nothofagus*), raširen u Južnoj Americi, Australiji i Novom Zelandu

✧ *nlăt.* Nothofagus ≈ *grč.* nōthér: lijen, mli-tav + phagein: jesti

nòtokord *m, v.* korda¹ (2)

nòtōrlan *prid.* ⟨*odr.* -rni⟩ **1.** koji je općepoznat; očigledan [~*na činjenica*] **2.** koji je na lošem glasu; ozloglašen [~*ni lažov*] // **nòtōrno pril.** općepoznato, očigledno, ozloglašeno

✧ *srlat.* notorius ≈ *lat.* notus: poznat

not ready (izg. nòt rèdi) *uzv. sport* povik primaoca servisa (u tenisu i stolnom tenisu) kojim upozorava servera i glavnog suca da iz opravdanih razloga još nije pripremljen za vraćanje servisa

✧ *engl.*

Notre-Dame (izg. Nótr-Dâm) *ž* stari francuski naziv za Majku Božju, a po tome i za crkve koje su joj posvećene (najpoznatija je rano-gotička pariška, 13–14. st.)

✧ *fr.* Naša Gospa

notturno (izg. notùrno) *m, v.* nokturno

nòtzic *m reg. zast.* pomoćno sjedalo, ob. u kিনি-ma, kazalištima i koncertnim dvoranama

✧ *njem.* Notsitz

noumenôn *m* ⟨*G* noumenóna) *fil.* ono što je promišljeno, što se može spoznati samo duhom ili čistom mišlju (npr. kod Platona ideje, svijet ideja) // **noumenální** *prid.* koji je samo zamišljen poput noumenona i koji pripada oblasti čistih misli, nasuprot svijetu čistih fenomena

✧ *grč.* nooúmena

nouveau riche (izg. nuvò riš) *m sociol.* **1.** onaj koji se na brzinu obogatio zahvaljujući ratnim i sl. okolnostima; skorojević **2. meton.** onaj koji napadno ističe svoje bogatstvo kako bi time nadoknadio one nedostatke koji kompromitiraju društveni položaj što ga se domogao

✧ *fr.* ≈ nouveau: nov + riche: bogat

növ *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ **1.** koji je tek izrađen, tek nastao, na kojemu se to vidi, koji se tek pojavio itd. [~ *novcat* pojačano za potpuno nov, neupotrebljavan] **2.** drugi, drugačiji nego (ovaj) do sada **3.** koji smjenjuje koga ili što **4.** koji je uslijedio poslije čega što mu prethodi △ **Nova Europa** politički i književni časopis građanske jugoslavenske orijentacije, Zagreb 1920–1941; **Nova godina** dan 1.

siječnja, početak kalendarske godine; **Nova Hrvatska** mjesečnik od 1958, polumjesečnik 1974–1990, glasilo hrv. političkih izbjeglica, izlazio u Londonu; ~**a lijevica** naziv za heterogene grupe, ob. mladih ljudi koje su se 1960-ih i 1970-ih pojavile i djelovale s radikalnim tezama socijalnog bunta, ali izvan komunističkog pokreta; ~**a slika umj.** jedan od naziva za slikarstvo koje se 1980-ih, nakon pretežito konceptualne umjetnosti, ponovno vraća vizualnoj predodžbi; ~**a stvarnost pov. umj.** pravac u njemačkoj i europskoj umjetnosti koji se nakon 1. svjetskog rata javio kao reakcija na ekspresionizam i težio realnijem prikazivanju stvarnosti (Neue Sachlichkeit); ~**e tendencije umj.** međunarodni pokret 1960-ih koji obnavlja zanimanje za avangardu; ~**i filozofi** smjer u filozofiji (po nekim tumačenjima nastao na tradicijama prosvjetiteljstva); **Novi list** dnevne novine 1900–1907. u Sušaku i Rijeci, glavni urednik F. Supilo; obnovljene 1947. u Rijeci, od 1990. sve utjecajnije nezavisno političko glasilo liberalno-demokratske orijentacije; ~**i realizam umj.** smjer u suvremenoj likovnoj umjetnosti blizak dadaizmu; **Novi svijet publ.** naziv za američki kontinent i Australiju, u opreci prema Starom svijetu (Europi, Aziji i Africi); **Novi val** pokret u francuskoj kinematografiji 1960-ih koji su predvodili J. L. Godard, F. Truffaut, A. Resnais; karakterizira ga eksperimentalna fotografska tehnika, improvizacija i odbacivanje tradicionalne montaže; ~**i vijek** razdoblje povijesti od kraja srednjeg vijeka do danas (početak prema otkriću Amerike 1492); **Novi zavjet** kanonske biblijske knjige (4 evanđelja, Djela apostolska, 21 poslanica, Apokalipsa), izvorni Isusov nauk i izvor kršćanske vjere (povezna nit sa *Starim zavjetom* je inkarnacija Kristova); ~**o srebro** slatina bakra, nikla i cinka koja služi u industrijske svrhe i proizvodnju različitih predmeta // **nováčiti** (koga, što) *nesvrš.* ⟨*prez.* nováčim, *pril. sad.* -čěci, *prid. trp.* nováčēn, *gl. im.* -čěnje) **1. služb.** pozivati novake, uzimati u vojsku one koji prvi put služe; regrutirati **2.** uvoditi novosti, uvoditi ono što je novo, uvoditi novotarije; **nováč-kī** *prid.* koji se odnosi na novake; **nováčki** *pril.* kao novak, na način novaka; **nòvāk** *m* ⟨*G* nováka, *N mn* nováci) **1.** novi vojnici, tek uzet u vojsku; regrut **2.** novi učenik, član

kakve zajednice i sl.; **novàkinja** ž, v. novak; **nòvátor** (**novátor**) *m* onaj koji hrabro uvodi nešto novo (patent, poboljšanja u proizvodnji ili organizaciji), unosi nove ideje; **nòvátorski prid.** 1. koji se odnosi na novatore 2. koji se odnosi na proces nastao zaslugom novatora; **nòvátorski pril.** kao novator, na način novatora; **nòvcat** *prid.* (<odr: -i) pojačani izraz za nov [*kupio sam nov novcat kaput*], *usp.* nov; **novina** ž (<G *mn* novinā) nova pojava, pronalazak, novi način, promjena koja smjenjuje što prethodno; novost; **novirati** (Ø, što) *dv.* <prez. nòvirām, *pril. sad.* -ajūći, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) propisati/propisivati što novo; **nòvost** ž (<G -osti, I -osti/-ošću) 1. v. novina 2. v. novotarija 3. nova vijest 4. (Novosti) (*mn*) prvi hrv. moderno uređivani dnevnik, izlazio u Zagrebu 1907–1941, najtražnije hrv. novine svojega vremena; **novòta** ž *pravn.* nova činjenica ili dokaz koji se iznosi u sudskom postupku; **novòtār** *m* (<G novotāra) onaj koji uvodi novotarije, sklon novotarijama, *usp.* novotar; **novotarija** ž *pejor.* neprikladna ili ne osobito vrijedna nova stvar; novost; **novòtarka** ž (<G *mn* -ā/-i), v. novotar ♦ **Nòvák** *m.* os. ime, *zast.*; *hip.*: Nòko, **Nòvica** ♦ *pr.* (od imena i etnici), *usp.* Nājman (Međimurje, Z Slavonija, ← *njem.* Neumann); **Nòković** (Benkovac, Dubrovnik, S Dalmacija), **Nòvačac** (**Nováčec**) (Novska), **Nòvačić** (840, Lika, Z Slavonija, okolica Zagreba, Zagorje), **Nòvački** (**Nováčki**) (160, Krapina, Zagorje, I Slavonija), **Nováčko** (Varaždin, Zagorje, Prigorje, Podravina), **Nòvák** (1190, Međimurje, Hvar, Zagorje, I Slavonija, najčešće češko prezime), **Novákov** (Buje, Istra), **Novákov** (5150, Kordun, Lika, S Dalmacija, Slavonija), **Nóvić** (150, Vinkovci, Istra, I Slavonija), **Novina** (160, Donja Stubica, okolica Zagreba), **Nòvinc** (240, Delnice, Z Slavonija, Primorje), **Nóvin** (120, Međimurje, Crikvenica), **Novinščák** (**Novinščák**) (Međimurje), **Nóvko** (110, Varaždin, Zagorje), **Nóvković** (920, Kordun, Lika, Pokuplje, Banovina), **Nòvljaković** (**Novljaković**) (Banovina), **Nòvosel** (5040, Jastrebarsko, Varaždin, Pokuplje, Zagorje), **Novoselac** (530, Županja, Slavonija), **Nòvoselc** (Sisak), **Novosélec** (950, Varaždin, Zagorje, okolica Zagreba), **Novšelić** (390, Valpovo, Samobor, I Slavonija, S Dalmacija), **Novšelnik** (Ivanec, Orahovica, Z Slavonija),

Novosélović (Slavonski Brod), **Nòvotni** (240, Z Slavonija, Posavina, ← *češ.*), **Novotny** (izg. Nòvotni) (Zagorje, Podravina, ← *češ.*) ♦ *top.* (naselja): **Nòvi Grād** (Slavonski Brod, 350 stan.), **Nòvi Grādac** (Virovitica, 258 stan.), **Nòvigrād na Dòbri** (Duga Resa, 137 stan.), **Nòvò Břdo** (Grad Zagreb, 115 stan.), **Nòvò Břdo Mrěžničkò** (Duga Resa, 138 stan.), **Nòvò Kúsonje** (Slatina, 48 stan.), **Nòvò Mjěsto** (Sveti Ivan Zelina, 149 stan.), **Nòvò Nevěšínje** (Beli Manastir, 115 stan.), **Nòvò Obilicevo** (Virovitica, 172 stan.), **Nòvò Pětrovò Pòlje** (Orahovica, 177 stan.), **Novosělci** (Sisak, 77 stan.; Požega, 216 stan.), **Nòvò Šelište** (Petrinja, 301 stan.), **Nòvò Šelo** (Požega, 439 stan.; Čazma, 67 stan.; Pakrac, 191 stan.; Brač, 205 stan.), **Novoselo Bilájskò** (Gospić, 157 stan.), **Nòvò Šelo Bosíljevskò** (Grad Zagreb, 69 stan.), **Nòvò Šelo Garešničkò** (Garešnica, 88 stan.), **Nòvò Šelo Glinskò** (Glina, 239 stan.), **Nòvò Šelo Korěničkò** (Korenica, 78 stan.), **Nòvò Šelo Lásinjskò** (Gvozd, 91 stan.), **Nòvò Šelo Lekěničkò** (Velika Gorica, 31 stan.), **Nòvò Šelo na Drávi** (Čakovac, 608 stan.), **Nòvò Šelo Őkičkò** (Jastrebarsko, 149 stan.), **Nòvò Šelo Palánječkò** (Sisak, 585 stan.), **Nòvò Šelo Pěrjasičkò** (Duga Resa, 15 stan.), **Nòvò Šelo Pòdravskò** (Ludbreg, 278 stan.), **Novoselo Trnovačkò** (Gospić, 112 stan.), **Nòvò Šelo Žumberačkò** (Grad Zagreb, 51 stan.), **Nòvò Tòpòlje** (Slavonski Brod, 223 stan.), **Nòvò Zvěčevò** (Požega, 113 stan.) ♦ *prasl.* i *stsl.* novъ (*rus.* nóvyj, *polj.* nowy), *lit.* naujas ← *ie.* *newos (*lat.* novus, *grč.* néos)

nòva ž *astron.* zvijezda koja zbog unutarnje eksplozije naglo zablista povećavajući sjaj za 7 do 16 zvjezdanih veličina

♦ *nlat.* nova ← *lat.* novus: nov

Nòvā Bükovica ž naselje (u blizini Ploča), 1070 stan. // **nòvobukovički prid.** koji se odnosi na Novu Bukovicu

nòvjac *m* (<G nòvca, N *mn* nòvci, G nòvčā) 1. sredstvo plaćanja u kovanim ili papirnatim komadima u raznim vrijednostima (apoenima) [*bez ~ca/~aca; puno ~ca/~aca; za male ~ce/~ce; trka za ~cem; biti pri ~cu*]; lova 2. a. pojedini komad kovanog novca; novčić, para b. neki iznos u novcu 3. *meton.* bogatstvo, posjedovanje novca Δ **krupan ~ac** 1. novac u velikim apoenima u papiru (npr. novčanica od 1000 jedinica i sl.) 2. veli-

ka svota, mnogo novca, znatan iznos; **prljavi** ~**ac** 1. novac stečen sumnjivim ili kriminalnim poslovima 2. novac sumnjiva podrijetla koji je opran, legaliziran; **sitan** ~**ac** sitniji (kovani ili u malim vrijednostima u papiru) // **nõvãanji prid.** koji poãiva na novcu, koji se sastoji u novcu Δ ~**a jedinica** zakonom odreðena jediniãna vrijednost i naziv novca; ~**a uputnica** dokument kojim se upućuje novac poštom; ~**i (monetarni) sustav** ukupnost zakonskih mjera koje odreðuju vrstu i jedinice novca u nekoj državi te njegov odnos prema drugim vrstama novca u drugim državama; ~**o tržiste ekon.** tržište novca i kratkoroãnih vrijednosnica; **nõvãanica** ž papirnati komad novca; **nõvãano pril.** pomoću novca, novcem, u novcu, u odnosu na novac [pomagati ~; dobro stajati ~]; **nõvãar m** <G novãara> bankar; **nõvãarski prid.** koji se odnosi na novãare i novãarstvo [~ zavod]; **nõvãarski pril.** kao novãari, na naãin novãara; **nõvãarstvo sr knjiš.** 1. bankovno poslovanje, bankarstvo 2. općenito, rad s novcem koji se ulaže, kupuje, daje uz kamatu itd.; **nõvãić m** 1. *dem.* od novac 2. jedan komad kovanog novca, bez obzira na povijesno razdoblje ili zemlju; para, *usp.* novac (2a)
 ✧ v. nov (od starijega *novi pjenez, gdje je pjenez: novac)

novãcija ž 1. *pravn.* ugovor izmeðu vjerovnika i dužnika po kojem se ukida stara obveza na raãun nove 2. općenito, zamjena staroga novim, obnavljanje // **novacijãan m** <G novacijãana> pov. rel. pripadnik kršãanskih shizmatika (3. st.) koji su zahtijevali da kršãani koji su prilikom progona u Carstvu zatajili svoju vjeru (tzv. lapsi) ne mogu više biti primljeni u kršãansku općinu

✧ *lat.* novatio: obnova = novare: obnoviti
Nõvã Gradiška ž grad u Z Slavoniji, 14.044 stan.; Gradiška // **Novogrãdišãanin m** (Novogrãdišãanka ž) <NmN Novogrãdišãani> stanovnik Nove Gradiške; **novogrãdiški prid.** koji se odnosi na Novu Gradišku

Nõvã Gvinéja ž *geogr.* otok u Tihom oceanu, po veliãini, drugi na Zemlji, 785.000 km², 5,0 mil. stan.

Nõvãk 1. Grga (1888–1978), hrv. povjesničar i arheolog, predsjednik JAZU 1958–1978; znaãajna arheološka otkriãa na Hvaru i na drugim lokalitetima u Dalmaciji; brojni znanstveni radovi o pojedinim dalmatinskim gradovi-

ma i općoj povijesti Dalmacije (*Issa i isejska država, Prošlost Dalmacije, Pučki prevrat na Hvaru 1510–1514*) 2. **Slobodan** (1924), hrv. književnik, jedan od vodećih poslijeratnih hrv. romanopisaca i pripovjedaãa (*Izgubljeni zaviãaj, Mirisi, zlato i tamjan, Izvanbrodski dnevnik*) 3. **Viktor** (1889–1977), sveuãilišni profesor u Zagrebu i Beogradu; znanstveni doprinos često je podvrgavao političkom integralnojugoslavenskom i anticrkvenom svjetonazoru (*Vuk i Hrvati, Magnum crimen*) 4. **Vjenceslav** (1859–1905), romanopisac i pripovjedaã hrv. književnog realizma; pisac rodnoãa Senja (*Pod Nehajem, Posljednji Stipanãići*), muke intelektualca u sukobu s okolinom (*Dva života, Tito Dorčić*) i teškog života gradske sirotinje i siromašnih ðaka (*U glib, Iz velegradskog podzemlja*)

Nõvã Kãpela ž naselje u Slavoniji, 1018 stan.

// **novokãpelski prid.** koji se odnosi na Novu Kãpelu

Novãki m mn naselje (u blizini Ivanca), 598 stan.

Novãki Bistrinski m mn naselje (u blizini Zagreba), 873 stan.

Novãki Šãmoborski m mn naselje (u blizini Šãmobora), 1434 stan.

Novãkovec m <G -õvca> naselje (u blizini Čakovca), 1068 stan. // **Novãkovãanin m** (Novãkovãanka ž) <NmN Novãkovãani> stanovnik Novakovca; **novãkoveãki prid.** koji se odnosi na Novakovec i Novakovãane

Novalis (izg. Novãlis) (1772–1801), njemaãki rani romantiãar, pjesnik koji vjeruje u realnost snova, u san koji može preobraziti stvarnost (*Himne noći*), nastojao je ujediniti poeziju, filozofiju i znanost u alegorijsku interpretaciju svijeta (*Vjera u Ljubav*); središnja slika njegovih vizija, plavi cvijet, postao je široko prihvaćen simbol romantiãarskog nadahnuća

Novãlja ž naselje na Pagu, 1912 stan. // **Novãljac m** (Novãljika ž) <G -ljca, NmN Novãljci> stanovnik Novalje; **novãljski prid.** koji se odnosi na Novalju i Novaljce

Nõvã Ljeskovica ž naselje (u blizini Požege), 575 stan. // **Novoljeskovãanin m**

(Novoljeskovãanka ž) <NmN Novoljeskovãani> stanovnik Nove Ljeskovice; **novoljeskoviãki prid.** koji se odnosi na Novu Ljeskovicu i Novoljeskovãane

Nõvã Rããa ž naselje (u blizini Bjelovara), 570

[~i *papir*] $\triangle$ ~a *agencija* publ. informativna ustanova koja prikuplja aktualne informacije i slikovnu građu i dostavlja ih različitim uredništvima; ~a *grupa* int. skup članaka (poruka) na Usenetu koji su vezani zajedničkom temom; *nòvinstvo* sr ukupnost djelatnosti na izdavanju i pisanju novina

✧ v. nov

Nòvi Pàžār *m* grad u dolini Raške, JZ Srbija, 41.000 stan., glavno središte Sandžaka

Nòvi Sàd *m* glavni grad Vojvodine, na lijevoj obali Dunava, 179.000 stan. // **nòvosadski** *prid.* koji se odnosi na Novi Sad i Novosadane $\triangle$ **Novosadski dogovor** *pov. lingv.* dogovor hrv. i srp. književnika i lingvista održan u Novom Sadu 1954, o tome da su srpski i hrvatski jedan i jedinstven jezik; iz toga je slijedio naziv hrvatskosrpski ili srpskohrvatski jezik, te tzv. novosadski Pravopis tiskan istovremeno u Zagrebu i u Beogradu 1960; **Novosàdanin** *m* (**Novosàdànka** *ž*) (N mn Novosàdani) stanovnik Novog Sada

novitèt *m* (G novitèta) ono što je novo na tržištu kao prodajni artikl, novi proizvod, ono što je novost u smislu mode ili kao kakav pronalazak u proizvodnji, potrošnji i sl. [*modni* ~; *proizvodni* ~] // **novitàda** *ž* (G mn -i/-à) *reg.* novost, novitet [*ima li kakvih* ~; *imam* ~] ✧ *njem.* Novität ← *lat.* novitas

Nòvi Vinodolski *m* naselje (u blizini Crikvenice), 3851 stan.; prvi put se spominje u Vinodolskom zakoniku (1288) kao posjed kneza Frankapana // **Nòvljanin** *m* (**Nòvljànka** *ž*) (N mn Nòvljani) stanovnik Novog Vinodolskog; **nòvljanski** *prid.* koji se odnosi na Novi Vinodolski i Novljane

Nòvi Zèland *m geogr.* država u JZ dijelu Tihog oceana, 268.103 km², 3.434.000 stan., glavni grad Wellington // **novozèlandski** *prid.* koji se odnosi na Novi Zeland i Novozelandane; **Novozèlándanin** *m* (**Novozèlándànka** *ž*) (N mn Novozèlándani) stanovnik ili državljanin Novog Zeland

nòvljanski *prid.* koji pripada, koji se odnosi na mjesta koja se zovu Novi, složena su s tim imenom kao drugim dijelom ili je to drugi dio imena [*Novi, Bosanski Novi; Herceg-Nov* = *novljanski* (*hercegnovljanski*)]

NOVO- kao prvi dio riječi znači nov, koji je nov, koji donosi nešto novo [*novokain*]

✧ v. nov

Nòvò Čiče *sr* naselje (u blizini Velike Gorice), 852 stan.

novogòdišnji *prid.* koji pripada, koji se odnosi na novu godinu

✧ NOVO- + v. god, godina

nòvogovòr *m* način izražavanja, izmišljanje riječi i davanje novih značenja riječima (često omogućuje da se prikriju namjere onoga tko govori ili da se izbjegne jasno izražavanje i izjašnjavanje) // **nòvogovòrni** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na novogovor ✧ NOVO- + v. govor (takva kovanica pojavljuje se po prvi put u romanu G. Orwella 1984.)

novogràdnja *ž* zgrada koja se gradi ili novougrađena zgrada

✧ NOVO- + v. graditi, gradnja

nòvogrèčki *prid.* koji se odnosi na novovjeke Grke [~ *jezik*]

✧ NOVO- + v. Grčka, grčki

novoiimenovàni *prid.* (uz riječ koju određuje) koji je nedugo imenovan [~ *ravnatelj škole*]

✧ NOVO- + v. ime, imenovati

novoižabràn *prid.* (odr. -i) koji je netom izabran [~i *zastupnici*]

✧ NOVO- + v. izabrati, izabran

novoižmišljen *prid.* (odr. -i) koji je izmišljen u novije vrijeme ili nakon čega srodnog što je postojalo prije [~ *problem*]

✧ NOVO- + v. izmisliti

novokàin *m* (G novokàina) *farm.* prašak bez boje i mirisa, upotrebljava se u medicini kao sredstvo protiv bolova; prokain

✧ tvorničko ime®

novokompòniràn *prid.* (odr. -i) **1.** *glazb.* koji je kao glazbena kompozicija nastala u novije vrijeme, često kao replika, muzički citat, imitacija i sl. [~a *narodna pjesma*] **2.** *rij.* koji je u skorije vrijeme organiziran; usklađen, oblikovan [~a *kompozicija vlaka*] **3.** *meton. žarg.* kojega je tko postavio na položaj ili dužnost bez potrebnih uvjeta, predradnji, bez potrebnog znanja i sl.; izmišljen, izvučen iz rukava, izvučen iz anonimnosti, lažan [~i *bogataš*; ~ *plemić*; ~ *intelektualac*]

✧ NOVO- + v. komponirati

novolàtinski *prid.*, ob. u: $\triangle$ ~ **jezik** *lingv.* književni latinski jezik od humanizma dalje

✧ NOVO- + v. Latini, latinski, *usp.* neolatiniski

novonàstali *prid.* **1.** koji je nastao u novije vrijeme **2.** koji je nastao nakon čega ili nekim procesom od čega [~ *kemijski spoj*]

✧ NOVO- + v. nastati

novootkriven *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ **1.** onaj koji je otkriven u novije vrijeme, koji je nedavno otkriven **2. iron.** koji je u sebi neočekivano otkrio još nepoznata svojstva, ob. oprečna poznatim ili dosadašnjim svojstvima [~i *pa-triot*; ~i *moralist*]; novopečen

✧ NOVO- + v. otkriti, otkriven

novopečen *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ *iron.* koji je još nov, koji je tek što postao i sl. [~i *muž*; ~a *zvijezda filma*]

✧ NOVO- + v. peći, pečen

novopostavljen *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji je postavljen u novije vrijeme ili nakon čega ili koga [~*stup*; ~ *službenik* onaj koji je kao novi postavljen na dužnost]

✧ NOVO- + v. postaviti

novopronađen *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji je pronađen u novije vrijeme

✧ NOVO- + v. pronaći

novorođen *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji se tek rodio [~o *dijete*] // **novorođenče** *sr* ⟨G -ta, zb. -čad⟩ dijete koje je tek rođeno, dijete u prvom mjesecu života

✧ NOVO- + v. rod, roditi

Novosélec *m* ⟨G -lca⟩ naselje (u blizini Ivanić Grada), 1595 stan. // **Novosélčanin** *m* (Novosélčanka *ž*) ⟨N *mn* Novosélčani⟩ stanovnik Novoselca; **novosélčanski** *prid.* koji se odnosi na Novoselec i Novoselčane

Nõvõ Selo *sr* naselje na Dravi (u blizini Čakovca), 608 stan. // **nõvoselski¹** *prid.* koji se odnosi na Novo Selo; **Novosëljanin** *m* (Novõsëlka, Novosëljanka *ž*) ⟨N *mn* Novosëljani⟩ stanovnik Novog Sela

Nõvõ Selo Rõk *sr* naselje (u blizini Čakovca), 1443 stan. // **nõvoselski²** *prid.* koji se odnosi na Novo Selo (Rok)

Novõseljani *m mn* naselje (u blizini Bjelovara), 790 stan. // **novõseljanski** *prid.* koji se odnosi na Novoseljane

Novosibirsk *m* grad u JZ Sibiru na rijeci Ob, 1.446.000 stan. // **novosibirski** *prid.* koji se odnosi na Novosibirsk

novotomizam *m, v.* neotomizam

novotvorènica *ž lingv.* riječ ili izraz novijeg postanja, osjeća se kao nov te ne pripada ustaljenoj jezičnoj tradiciji, može nastati razvijanjem područja na koje se riječ odnosi ili razvijanjem unutarjezične stilizacije (parobrod, telefon, alunirati, ekologija, kisik; popridjevljenje, samobitnost, dražica, brzoglas, bitnica)

✧ NOVO- + v. tvoriti

Nõvõ Virje *sr* naselje u Podravini, 1601 stan.

// **Novovírjanin** *m* (Novovírjanka *ž*) ⟨N *mn* Novovirjani⟩ stanovnik Novog Virja; **novovírjanski** *prid.* koji se odnosi na Novo Virje

novovjek *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji pripada novom vijeku; suvremen, moderan // **novovjekovni¹** *prid.* koji se odnosi na razdoblje novoga vijeka [~a *povijest*]

✧ NOVO- + v. vijek

novozávjetni *prid.* koji pripada, koji se odnosi na *Novi zavjet* [~ *spisi*]

✧ NOVO- + v. zavjet, zavjetni

Nõvskå *ž* grad u Slavoniji, 8053 stan.

// **Nóvljanin** *m* (Nóvljanka *ž*) ⟨N *mn* Nóljlani⟩ stanovnik Novske

nõvum *m* **1.** novi moment u promijenjenim okolnostima, podatak koji mijenja osnove za zaključak **2.** okolnost koja nakon jednog postupka daje povoda da se pokrene novi **3.** općenito, nešto novo, novost

✧ *lat.* ← novus: nov

Nowcasting (izg. Naukåsting) *meteor.* kratki opis sadašnjeg vremena i kratkoročna prognoza vremena za iduća dva sata

✧ *engl.*

noxa (izg. nõksa) *ž, v.* noksa

nõzdrvja *ž anat.* jedan od dva otvora njuške koji po organskoj funkciji odgovara nosu [konjske ~e]

✧ *pr.* (nadimačko): **Nozdroviczky** (izg. Nozdrovicki) (Rijeka) ✧ *top.* *mikrotop.* (često na otocima za rtove, uvale ili manje uzvisine): **Nõzdra** (otoci Zadra i Šibenika), **Nõzdre** (Silba), **Nõzdrovača** (vrelo kod Makarske)

✧ *prasl.* *nozdry (stsl. nozdri, rus. nozdrjá, polj. nozdrza), v. nos

nõž *m* ⟨G nõžu, V nõžu, N *mn* nõževi⟩ **1.** ručno oruđe za rezanje i hladno oružje za sječenje i bodenje [kuhinjski ~; kirurški ~; lovački ~]

2. dio sprave koji ima oštricu i služi za rezanje (npr. u stroju za mljevenje itd.) **3. meton.**

a. operacija [čeka ga ~ čeka ga operacija, ne može izbjeći operaciju] **b.** osvetnički udarac nožem [čeka ga ~ probost će ga nožem]

// **nõžår** *m* ⟨G nõžåra⟩ onaj koji izrađuje noževe [majstor ~]; **nožårev** (nožårov) *prid.* koji pripada nožaru: **nožårstvo** *sr* obrt izrade noževa; **nõžice** *ž pl. tantum*, v. škare; **nõžic** *m dem.* od nož; **nõžinja** *m* ⟨N *mn* -e⟩ *pejor.* nož (ob. u zn. velikog ili prijetećeg noža)

[izvući ~u, potegnuti ~u]

♦ *pr.* (nadimačka i prema zanimanju): **Nóžak** (Zabok, Zagorje, Kordun), **Nožanić** (Požega), **Nožar** (Kostajnica, Banovina), **Nožarić** (Pakrac, Karlovac, Petrinja)
 ♦ *prasl. i stsl.* nožь, (*rus.* nož, *polj.* nóż) = *grč.* nýssein: bosti
nůžni, *v.* noga
Np 1. *kem.* simbol za element neptunij **2.** znak za jedinicu razine neper
npr. *krat.* naprimjer (na primjer)
Ns *kem.* simbol za element nilsborij, isto što i hanij
NSB *krat.* Nacionalna i sveučilišna biblioteka, *v.* NSK
NSK *krat.* Nacionalna i sveučilišna knjižnica
nt znak stare jedinice svjetlosti, nit
NTSK *krat.* *tehn.* način emitiranja televizijskog signala koji se rabi u SAD-u, Kanadi, Japanu i dr. zemljama, *opr.* PAL
 ♦ *engl.* National Television Systems Committee
nů 1. *vezn. arh.* (riječ koja na početku rečenice povezuje s prethodnim tekstom) međutim, ali [*Mnogo je želio činiti za druge, ~ nevolje bijahu preteške za nj*] **2.** *uzv. razg.* (riječ za skretanje pozornosti na što, poziv na obraćanje pažnje); gle, gledaj, pazi, vidi [~ , *neka vidim* čekaj da vidim; ~ *me vidi* (ti) mene, gle što mi se događa, gle što sam rekao (kao da se govornik sam sebi čudi ili se sam sobom iznenaduje); ~ *vraga!* ~ *čuda!*] // **nůkati** (koga) *nesvrš.* (*pres.* -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) *arh. jez. knjiž.* nagovarati, poticati
 ♦ *prasl.* *nu (*rus.* i *polj.* nu) = *v.* no
Nubija *ž. geogr.* kraj u J Egiptu i SI Sudanu, između Libijske pustinje i Crvenog mora // **Nubijac** *m* (*Nubijka* *ž*) (G -jca, N *mn* Nubijci) (nekadašnji) stanovnik Nubije
nůbilan *prid.* (*odr.* -lni) koji je sposoban za brak
 ♦ *lat.* nubilis = nubere: vjenčati se, *usp.* nupcija
nůbilāran *prid.* (*odr.* -rni) koji je oblačan; taman
 ♦ *lat.* nubilus
nůbuk *m* vrsta gotove kože, baršunasta izgleda
 ♦ *njem.* Nubuk ← *engl.* Nubuck
nůcelus *m bot.* tkivo u unutrašnjosti sjemenog zametka obavijeno integumentima; tijekom razvoja embrija apsorbira se ili se razvija u perispermu
 ♦ *nlat.* nucellus = *lat.* nux, *v.* nukleus

nuda proprietas (*izg.* nūda proprietas) puki naslov, pravna, ali ne i stvarna vlast
 ♦ *lat.*
nuda veritas (*izg.* nūda vēritas) gola (čista) istina
 ♦ *lat.*
nude look (*izg.* nūd lūk) *prid.* (*indekl.*) *term.* koji je u boji kože (npr. kakav odjevni predmet, ob. ženske čarape) i ostavlja dojam nagog tijela
 ♦ *engl.*
nudis verbis (*izg.* nūdis vērbis) golim (tj. jasnim) riječima
 ♦ *lat.*
nūditi (*se*) *nesvrš.* (*pres.* -īm (se), *imp.* nūdi (se), *pril. sad.* -deči (se), *gl. im.* -đenje) **1.** (koga čime, komu što) **a.** predstavljati što da se prihvati, odbije ili razmisli o prijedlogu **b.** izražavati spremnost ili iskazivati nakanu [~ *da preuzme brigu o djeci*] **2.** (*se*) stavljati na raspolaganje svoje usluge // **nūditelj** *m* onaj koji nudi što, ponuđač; **nůtkati** (koga) *nesvrš.* (*pres.* -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) često i uporno nuditi, gnjaviti nudenjem
 ♦ *prasl. i stsl.* nuditi (*rus.* nudít': prisiliti, *polj.* nudzić) = *stengl.* néad: sila, nužda
nudizam *m* (G -zma) *razg.* smjer u kulturi tijela koji počiva na izlaganju nagoga tijela djelovanju sunca; nudistički pokret, naturizam // **nudirati** (*se*) *dv.* (*pres.* nūdirām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *pril. pr.* -āvši (se), *gl. im.* -ānje) *razg.* sunčati se i kupati nag, gol; biti nudist; **nūdíst** (**nūdíst**) *m* poklonik nudizma, osoba koja se sunča gola; golač; **nūdístičkī** *prid.* koji se odnosi na nudizam i nudiste Δ ~ **a plaža** plaža predviđena za nudiste ili na kojoj borave nudisti; **nūdístički** *pril.* kao nudist, na način nudista; **nūdístkinja** (**nūdística**) *ž, v.* nudist
 ♦ *njem.* Nudismus = *lat.* nudus: gol
nūdibret *m reg.* daska na kojoj se valja tijesto
 ♦ *njem.* Nudelbrett
nůdle *ž mn* (G *mn* -ā) valjušci za juhu; njoki // **nūdlice** *ž mn dem.* od nudla
 ♦ *njem.* Nudeln
nūdīvalger *m reg.* valjalo, valjak, razvijač (tjestar, oklagija, matazel)
 ♦ *njem.* Nudelwalker
nudofobija *ž psih.* bolesno zaziranje od vlastite golotinje
 ♦ *lat.* nudus: gol + -FOBIJA
nùdokemp *m term.* nudistički kamp
 ♦ *engl.* nudist camp

nudomànija ž *psih.* bolestan nagon da se bude bez odjeće, pretjerana sklonost golotinji

✧ *lat.* nudus: gol + -MANIJA

nùerski *prid.*, ob. u: Δ ~ **jezik** *lingv.* jezik šari-nilske grane nilosaharskih jezika, govori se u Sudanu

nùgat *m* 1. *kulin.* slastica od oraha (lješnjaka, badema ili pistacija) umiješanih u smjesu rastopljena šećera, meda s vanilijom i tučenih bjelanjaka 2. *vrsta* tvorničkog slatkiša s nadjevom u holipu

✧ *fr.* nougat

nūjan *prid.* (*odr.* nūjni) *ekspr.* sjetan, melankoličan

nūkati, *v.* nu

nukūte *m* *sport* udarac prstima u karateu

✧ *jap.*

nukleīnskī *prid.*, ob. u: Δ ~ **e kiseline** *biol.* visokomolekulski spojevi (najveće organske molekule, DNA i RNA), bitni sastojci staničnih jezgara i nosioci genetskih informacija živih organizama

✧ *njem.* Nuklein(säure)

NUKLEO- kao prvi dio riječi znači jezgra; koji se odnosi na (staničnu, atomsku) jezgru; jezgro- [*nukleoproteīdi*]

✧ *lat.* nucleus: jezgra

nukleóni *m mn* (N nukleōn, G nukleóna) *fiz.* zajednički naziv za proton i neutron, tj. za čestice koje čine atomsku jezgru // **nukleōnika** ž (D L -ici) dio fizike, bavi se proučavanjem nukleona, tj. atomske jezgre

✧ NUKLEO- + *v.* (elektr)on(i)

nukleoproteīdi *m mn* *biol.* (N nukleoprotēid, G nukleoprotēida) *kem.* bjelančevine sastavljene od nukleinskih kiselina i jednostavnih bazičnih proteina (histona), najvažniji sastojci biljnog i životinjskog tkiva; nukleini

nukleotīdi *m mn* (N nukleotīd, G nukleotīda) *kem.* osnovne ponavljajuće jedinice (monomeri) u sastavu nukleinskih kiselina

✧ NUKLEO- + -ID(I)

nūkleus *m* 1. središnji ili ključni element oko kojeg se okupljaju drugi elementi [*~ političke stranke*] 2. *osnova* za budući rast i razvoj [*~ poduzeća*] 3. *biol.* složeno, ob. sferično tijelo u živećoj stanici koje kontrolira metabolizam, rast, reprodukciju i nasljedne faktore u stanici; jezgra 4. *fiz.* jezgra atoma, sastoji se od protona i neutrona i sadrži većinu atomske mase, ima pozitivan naboj *Ze* gdje je *Z* atomski broj elementa (broj protona u jezgri),

a *e* je elementarni naboj (jednak naboju elektrona) // **nukleácija** ž *meteor.* proces kojim specifične čestice u atmosferi, tzv. jezgre, dovode do toga da vodena para prelazi u tekuće ili kruto stanje, ili iz tekućeg u kruto stanje Δ **homogena** ~ spontana nukleacija koja se odvija bez prisutnosti aerosola – jezgara nukleacije, na temperaturama zraka nižim od -40 °C; **nukleárac** *m* (G -rca, N *mn* -rci, G nukleārācā) *razg.* onaj koji se bavi nuklearnom fizikom ili atomistikom; **nukleárčev** *prid.* koji pripada nuklearcu; **nukleārka** ž (G *mn* -ā/-i) *razg.* nuklearna elektrana, *v.* nuklearni Δ [*~ u Krškou*]; **nukleārnī** *prid.* koji se odnosi na atomsku jezgru [*~a energija*] Δ ~ **a eksplozija** oslobađanje energije nuklearnog eksploziva na principu fisije, odnosno termonuklearnog eksploziva na principu fuzije pri nuklearnoj eksploziji; ~ **a elektrana** vrsta termoelektrane u kojoj toplinu stvara reakcija atomske fisije u reaktoru, ona potom goni turbinu i generator; nuklearka; ~ **a (atomska) energija** energija sadržana u jezgrama atoma koja se oslobađa pri atomskoj fisiji i fuziji; ~ **a fisija** *fiz.* dobivanje energije razbijanjem teških elemenata (uran, plutonij); ~ **a fizika**, *v.* fizika Δ ; ~ **a fuzija** *fiz.* dobivanje energije spajanjem lakih elemenata (hidrogenska bomba, vodik); ~ **a kemija** *kem.* grana kemije koja se bavi tvarima i procesima što nastaju u nuklearnoj jezgri; ~ **a medicina** *med.* grana medicine koja se bavi primjenom radioaktivnih elemenata u dijagnostici i terapiji; ~ **a reakcija** proces uzrokovan uzajamnim djelovanjem atomske jezgre i projektila (fuzija i fisija); ~ **a tehnika** postupci, procesi i oprema za oslobađanje nuklearne energije i pretvaranje u neki drugi oblik (toplinu, električnu energiju); ~ **a transmutacija** pretvaranje jezgara *kem.* elemenata jednih u druge pri nuklearnim reakcijama; ~ **a zima** *meteor.* teorija po kojoj bi masivni napad nuklearnim bombama mogao prouzrokovati katastrofalnu promjenu klimatskih prilika na Zemlji: nastalo bi globalno ohlađivanje uslijed blokiranja Sunčevih zraka masivnim oblacima dima i pepela; ~ **i brod** *pom.* brod na kojem se za pogon turbinskog sistema koristi toplinska energija proizvedena razbijanjem (fisijom) atoma urana u brodskom reaktoru; ~ **i procesi** promjene stanja i sastava atomskih jezgri; ~ **i raspad** prijelaz atomskih jezgri iz višeg u

niže energetska stanja u z odašiljanje fotona ili čestica; **~i rat** oružani sukob u kojem se upotrebljava nuklearno oružje; **~i reaktor** uređaj u kojemu se odvija kontrolirana fisija u svrhu istraživanja ili proizvodnje energije pomoću nekog usporivača (npr. grafita); **~o gorivo** naziv za tvari koje spontano stupaju u lančane reakcije fisije uz oslobađanje energije; **~o (atomska) oružje** vojn. oružje kojem je bojevo punjenje nuklearni eksploziv

✧ *lat.* nucleus

nùklid *m* (G nuklida) *fiz.* atom ili grupa atoma specificirani brojem protona (atomska broj) i brojem neutrona

✧ *v.* nukleus + -ID

NUL- kao prvi dio riječi upućuje da drugi dio stoji u vezi s nulom [*nul-forma* matematička forma kojoj su koeficijenti jednaki nuli; *nulmatrica* matrica kojoj su svi elementi nula]

✧ *lat.* nullus, *njem.* Null

nùla *ž* (G *mn* nùla) **1.** *mat.* cijeli broj sa svojstvom neutralnog elementa za operaciju zbrajanja ($a + 0 = 0 + a = a$), također kardinalni broj praznog skupa; ništica **2.** *razg.* nulište **3.** *prej.* *pejor.* onaj koji je beznačajan (o osobi, stvari ili pojmu) **4.** *lingv.* odsutnost glasovnog izraza kao oznaka jezičnog značenja; nulti morfem, nulta oznaka Δ **apsolutna** **~a** *term.* nulta točka apsolutne temperature, najniža točka do koje se može ohladiti neka tvar, tj. $-273,15^\circ\text{C}$, odnosno 0 K ; **moralna** **~a** osoba bez moralnih vrijednosti // **nùler** *m, v.* nulerica (2); **nùlerica** *ž* **1.** kosa potpuno ošišana, obrijana [ošišan na ~u] **2.** bijelo brašno posebno mljeveno; nuler (za razliku od »cvajer«) **3.** *razg.* ono što je obrađeno, što se obrađuje i sl. nečim što u nomenklaturi ima oznaku »nula«; **nulificirati** *dv.* (prez. nulificirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) proglasiti/prolašavati ništavnim, poništiti/poništavati, ukinuti/ukidati; **nulifikacija** *ž* proglašenje čega ništavnim, poništenje; **nuliranje** *sr fiz.* vrsta zaštite od dodira previsokog napona; **nùlište** *sr fiz.* čvorište nekog sustava izmjenične električne energije u kojem vlada potencijal Zemlje; **nùlti** *prid.* koji se odnosi na nulu, koji polazi od nule; početni [*~a točka*; *~i položaj*]

✧ *lat.* nullus: nijedan

nulipara *ž reg.* žena koja još nije rodila, koja će prvi put roditi

✧ *nlat.* nullipara $\approx$ NUL- + -PAR(A)

nulla (*izg.* nùla), ob. u: Δ **~ calamitas sola** (*izg.* ~ kalāmītas sōla) nijedno zlo ne dolazi samo; **~ dies sine linea** (*izg.* ~ dīes sīne līnea) nijedan dan bez poteza (kistom); svaki dan treba nešto raditi; **~ poena sine lege** (*izg.* ~ pēna sīne lēge) nijedna kazna bez zakona; kažnjivo je samo ono što zakon kao takvo označuje

✧ *lat.* ← nullus: nijedno

nùl-vèktor *m mat.* vektor kojem je modul jednak nuli, a smjer neodređen

✧ NUL- + *v.* vektor

nulvòdič *m* (G nulvodiča) *fiz.* neutralni vodič; ako su namoti generatora ili transformatora izmjenične struje vezani u zvijezdu, tada je iz zvijezdišta izveden poseban vodič koji služi kao povratni vodič ostalim faznim vodičima; u slučaju nejednolično opterećenih faza nulvodič preuzima razliku faznih struja

✧ NUL- + *v.* voditi, vodič

nùma *ž pov.* kovani novac, kovanica

✧ *lat.* nummus: novac

nùmen *m pov. rel.* **1.** naziv kojim su stari Rimljani imenovali nedokučivu volju i moć bogova **2.** *meton.* božanstvo samo // **nùminòzan prid.** (*odr.* -znī) božanski, koji ulijeva strahopoštovanje

✧ *lat.*

nùmera *ž reg.* (+ *srp.*) **1.** broj, brojka **2.** *reg.* kuća i okućnica, gradilište **3.** *meton.* popularna pjesma; glazbeni broj // **numeracija** *ž* stavljanje brojeva na što, obrojčavanje, označivanje brojevima [*ručna* ~; *strojna* ~; *digitalna* ~]; **numeràlija** *sr mn gram.* brojevi (kao vrsta riječi); numere; **numèrator** (**numèrator**) *m tehn.* naprava za numeriranje, otiskivanje ili očitavanje brojeva; brojač, brojilo; **numèričkī** *prid.* koji se odnosi na broj ili brojeve, koji je u obliku brojeva; brojni, brojčani Δ **~a analiza mat.** grana matematike koja se bavi numeričkim rješavanjem problema nastalih u drugim granama matematike; u primjeni omogućuje pisanje efikasnih i pouzdanih kompjuterskih programa za širok spektar problema; **~e metode mat. inform.** metode namijenjene rješavanju matematičkih problema koje traže rješenja u obliku brojeva, a ne algebarskih izraza; ob. se primjenjuju uz pomoć kompjutera; **~i faktor psih.** jedan od faktora primarne mentalne sposobnosti, ustanovljen je u faktorskim analizama testova intelektualnih sposobnosti, nalazi se u osnovi

zadataka koji uključuju jednostavne brojčane operacije; ~ **i kod** kod koji sadrži samo znamenke i/ili nizove znamenki, npr. binarni kod; ~ **o upravljanje inform.** primjena digitalnih računala za upravljanje procesom proizvodnje; ~ **umerirati** *dv.* (prez. numērīrām, pril. sad. -ajūci, prid. trp. numērīrān, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) označiti/označavati što brojevima (stranice knjige, listove u blokovima, srečke, čekove itd.)

✧ *lat.* numerus = numerare: označavati brojem

numerologija ž proučavanje simbolike ili skrivenih značenja brojeva

✧ *v.* numerus + -LOGIJA

numerus (izg. nūmerus) *m* broj, numer Δ ~ **clausus** (izg. ~ klāuzus) zatvoren broj, tj. odredba da se u neku školu ili službu prima točno određen, ograničen, propisan broj ljudi; ~ **currens** (izg. ~ kūrens) tekući broj, redni broj; ~ **rotundus** (izg. ~ rotūndus) okrugli broj (koji se lako dađe pamtit, 4000 umjesto 3987)

✧ *lat.*

numizmatika ž (D L -ici) **1.** pomoćna povijesna znanost, disciplina koja proučava postanak, razvoj, povijesno, ekonomsko i umjetničko značenje starog kovanog novca, medalja i sl. **2.** sakupljanje starog novca i medalja // **numizmatičar** *m* onaj koji se bavi numizmatikom, sakupljač starog novca i medalja; **numizmatičar** (numizmatičar) *prid.* koji pripada numizmatičaru; **numizmatičarka** ž (G *mn* -ā-i), *v.* numizmatičar; **numizmatički** *prid.* koji se odnosi na numizmatiku [-o društvo]; **numizmatički** *pril.* kako se traži u numizmatici

✧ *njem.* Numismatik = *lat.* numisma ← *grč.* nómisma: novac

numulit *m* (G numulíta) *zool. geol.* fosilni ostatak, okamina sitnih životinja (krednjaci) s pločastim, lećastim do okruglastim vapnenim komoricama koje često imaju oblik kovanog novca

✧ *lat.* nummullus: sitniš + -LIT¹

nūn (nūn) *m* **1. rij.** riba **2. lingv.** četrnaesto slovo feničkog, hebrejskog i drugih semitskih alfabeta **3. pov.** u hebrejskom sustavu bilježenja brojeva oznaka za 50

✧ *hebr.* nūn

núnati *nesvrš.* (prez. nūnām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje) **1.** (koga), *v.* nanati **2.** spavati (kad se tepa djeci)

✧ *onom.*

nunc aut numquam (izg. nūnk āut nūmkvam) sada ili nikada

✧ *lat.*

nūncij *m* **1. kat.** papinski poslanik pri vladi neke države [apostolski ~] **2. pov.** izaslanik Hrvatskoga sabora na nekom drugom saboru u Habsburškoj Monarhiji (npr. u Beču ili Pešti) // **nuncijatura** ž stalno diplomatsko predstavništvo Svete Stolice u nekoj državi, istog ranga kao veleposlanstvo

✧ *lat.* nuntius: glasnik

Nuncijata (Nuncijāta) ž *rel. kat.* **1.** Blagovijest, Navještenje Marijino (vijest da će roditi Isusa) **2.** crkva posvećena Navještenju Marijinu, *usp.* annunziata (**1**)

✧ *tal.* Annunziata

nunčaku *m* (G -ua) **1.** mlat za vršenje riže **2. sport** najpopularnija kobudo vještina Japana, sastoji se u vještom rukovanju dvama drvenim štapovima dugim 30 cm, spojenim užetom ili lancem; jedan se štap drži, drugim se vitla i udara

✧ *jap.* nunchaku

nundīne ž *mn pov.* sajmovi koji su se u starom Rimu održavali svakog devetog dana

✧ *lat.* nundinae

nunkupácija ž *pravn.* imenovanje baštinka, nasljednika

✧ *lat.* nuncupatio

nūpcija ž *pravn.* sklapanje braka, brak; vjenčanje, ženidba // **nupcijahītēt** *m* (G nupcijahītēta) *sociol.* termin kojim se označava pojava sklapanja brakova; podaci o učestalosti vjenčanja i rastave brakova osnova su proučavanja [muški/ženski ~]; **nupturijēt** (nupturijēt) *m* (G *mn* -ēntā/-nātā) muška osoba koja stupa u brak; mladoženja

✧ *lat.* nuptiae = nuptialis: bračni = nubere: vjenčati se

nūr *m* (N *mn* nūrovi) *reg.* **1.** svjetlo **2.** svježina u licu **3. isl.** svjetlost, plamen, koji se prema muslimanskom narodnom vjerovanju pojavljuje na grobovima svetaca ili pobožnih ljudi i na mjestima gdje je zakopano blago

✧ *tur.* ← *arap.* nūr

Nurejev (izg. Nuréjev). **Rudolf** (1938–1993), ruski plesač i koreograf iznimnog dara; emigrirao iz Rusije 1961, svjetsku slavu stekao kao partner M. Fonteyn. *v.* često uspoređivan s V. Njizinskim, *v.* obnovio ugled muških baletnih uloga i značajno proširio baletnu publiku

nùrija *ž pov.* župa, parohija (ob. u Osmanskom Carstvu)

✧ *grč.* enoria

Núrmí, Paavo (1897–1973), finski sportaš, najtrofejniji atletičar suvremenih Olimpijada sa 9 zlatnih i 3 srebrne medalje u dugoprugaškim disciplinama

Nürnberg *m* grad u Bavarskoj, *J* Njemačka, 449.900 stan., snažno kulturno središte, 1930-ih mjesto održavanja godišnjih kongresa nacističke stranke // **nùrnberškí prid.** koji se odnosi na Nürnberg Δ *~i proces* suđenje vodama Hitlerova Trećeg Reicha za ratne zločine 1945. pred Međunarodnim vojnim sudom u Nürnbergu; *~i zakoni* antisemitski zakoni objavljeni 1935. na kongresu Nacionalsocijalističke stranke u Nürnbergu radi »obrane čistoće njemačke arijevske krvi«; uvod su u kasniji genocid što su ga provodili nacisti; *~o jaje* jedna od prvih vrsta džepnih satova koji su se pojavili poč. 16. st.

nús *m* razum, intelekt; bog

✧ *grč.* noús

NUS-, v. NUZ-

núspojava *ž 1.* usputna pojava, pojava koja se javlja uz drugu, popratna pojava uz neku pojavu (dogadanje, bolest, promjena u ljudskom društvu itd.) *2. farm.* neželjeno djelovanje lijekova koje se javlja kod njihove primjene

✧ NUS- + v. pojaviti se, pojava

nusproizvod *m* sporedni proizvod koji u programu proizvodnje ima sporedno mjesto, koji ne ulazi u ono što je temeljno, *opr.* glavni, osnovni, temeljni

✧ NUS- + v. proizvoditi, proizvod

nusprostorija *ž* pomoćna, sporedna prostorija, prostorija u kojoj se ne živi (zahod, kuhinja, kupaoonica, ostava)

✧ NUS- + v. prostor, prostorija

nusšitnjača *ž anat.* male endokrine žlijezde s unutrašnje strane štitnjače koje izlučuju paratiroidni hormon potreban za metabolizam minerala, napose kalcija

✧ NUS- + v. štit, štitnjača

nústorta *ž reg. kulin.* slastica, torta s orasima

✧ *njem.* Nusstorte

Nušić, Branislav (1864–1938), srp. književnik, autor komedija, humoreska, romana, putopisa, feljtona i memoara; stekao veliku popularnost komedijama u kojima ostvaruje specifične nušićevske tipove (sreski načelnik, policijski pisar, skorojević građanin, korupcio-

naši) i originalne komične situacije (*Narodni poslanik, Sumnjivo lice, Gospoda ministarka, Ožalošćena porodica, Autobiografija*)

Nuštar *m* (G -tra) naselje (u blizini Vinkovaca), 4080 stan. // **nuštarskí prid.** koji se odnosi na Nuštar i Nuštrane; **Nuštranin** *m* (**Nuštránka** *ž*) (N mn Nuštrani) stanovnik Nuštra

◆ v. manastir (← *mađ.*)

nutácija *ž 1. astron.* kolebanje Zemljine rotacijske osi a s time u vezi i nebeske polarne osi, oko procesijskog kruga u toku od 26.000 godina (Platonova godina), nastaje uglavnom pod utjecajem Mjeseca, odn. njegove relativno brze deklinacije *2. biol.* autonomna gibanja bilja *3. općenito*, klimanje i kolebanje bilja

✧ *lat.* nutatio

nùtarnji prid., v. unutarnji // **nùtrašnji prid.**, v. unutrašnji; **nùtrašnjost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću), v. unutrašnjost; **nùtrenji prid. reg. rij.**, v. unutarnji; **nutrñnja** *ž* ono što je unutar osobe ili nekog tijela, ono što je skriveno pogledu izvana ili se sastoji od organa kojima se mogu pripisati osjećaji ili ukupno stanje duha ili raspoloženja [*osjećam u ~i; boli me iz ~e; ~a broda* = utroba broda], *opr.* vanjšina

✧ krivim dijeljenjem granice riječi od *prasl.*

*vln qtri, v. utroba

nùtkati, v. nuditi

nutricija *ž knjiš.* hranjenje, prehrana, prehranjivanje // **nutricionist** (**nutricionist**) *m* onaj koji je stručnjak za pitanja prehrane; **nutricionistički prid.** koji se odnosi na nutricionizam i nutricioniste; **nutricionistički pril.** kao nutricionist, na način svojstven nutricionizmu; **nutricionistika** *ž* (D L -ici) disciplina koja se bavi proučavanjem kvalitete i svrsishodnosti prehrane s medicinskog gledišta; **nutricionistkinja** (**nutricionistica**) *ž*, v. nutricionist; **nutricionizam** *m* (G -zma) primijenjena znanost, bavi se problemima prehrane ljudi; **nùtritiván prid.** (odr. -vni) koji pridonosi prehrani, koji ima svojstvo da hrani; hranjiv, prehrambeni Δ *~ni milje biol.* ukupnost tvari koje mogu biti korisne za prehranu i opstanak organizma; **nutritivnóš** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je nutritivno, hranjivost

✧ *lat.* nutritio

nùtrija *ž zool.* glodar (*Myocastor coypus*); uzgaja se radi dragocjenog krzna

✧ *šp.* nutria ← *lat.* lutra

nùvāb *m* ⟨G nuvába⟩ *rij. reg.* sudac, kadija
 △ **mektebi** ~ šerijatska sudačka škola (u
 Sarajevu, 1887–1937)

✧ *arap.* nuwwāb ← nā'ib, v. naib

NUZ- (pred bezvučnim suglasnicima nus-)
 kao prvi dio riječi označava da je drugi dio:
1. uzgredan, usputan [*nusprodukt*] **2.** pomoć-
 ni [*nusprostorija*] **3.** dodatan uz još nekog ili
 što [*nuzzanimanje*]

✧ v. uz

nūzgrēdan *prid.* ⟨odr. -dnī⟩, v. uzgredan // **nū-
 zgrēd** *pril.*, v. uzgred; **nūzgrēdno** *pril.*, v.
 uzgredno

✧ NUZ- + *grēdī, particip od *grēsti: ići

núzla *ž pat. reg.* bolest desni oko zuba, skorbut

✧ *tur.* nezle

nūzzarada *ž razg.* dodatna zarada

✧ NUZ- + v. zarada, zaraditi

nūžda *ž* ⟨G mn nūždā/-i⟩ **1.** neophodna potreba
2. ukupnost potreba koje izlaze iz nevolje, teške
 situacije i sl.; nestašica, neimaština △ **krajinja** ~
pravn. okolnost koja isključuje kaznenost dje-
 la učinjenog radi otklanjanja opasnosti; **mala**
 ~ izlučivanje mokraće; **velika** ~ izbacivanje
 izmeta // **nūžan** *prid.* ⟨odr. -žnī⟩ bez kojega se
 ne može; prijeko potreban, neophodan, nuždan
 △ ~ **na obrana** *pravn.* obrana na koju je bran-
 ilac bio prisiljen zbog agresivnosti napadača;
 ona nije kazneno djelo; **nūždan** *prid.* ⟨odr. -

žnī⟩, v. nužan; **nūžnički** *prid.* koji se odnosi na
 nužnik; **nūžnik** *m* ⟨N mn -īci⟩, v. záhod; **nūžno**
pril. na nužan način; prijeko potrebno; **nūžnosť**
ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ **1.** svojstvo onoga što je
 nužno **2. fil.** odredba kojom se označuje ono što
 ne može biti drugačije, što se ne može drugačije
 zbivati ili misliti

✧ *prasl.* *nudja (stsl. nužda, rus. nūža: siro-
 maštvo), v. nuditi

nyāya (izg. njāja) *ž fil.* jedan od šest skolastič-
 kih sistema u indijskoj filozofiji, učenje o
 načelima formalne logike; kako je prvi zada-
 tak logike da utvrdi sredstva spoznaje, nyaya
 među njima priznaje: opažanje, zaključiva-
 nje, usporedbu i svjedočenje

✧ *skr.*

Nyerere (izg. Nierére), **Julius (Kambarage)**
 (1922), prvi premijer nezavisne afričke drž-
 ave Tanganjike (1961) i prvi predsjednik
 nove afričke države Tanzanije (1964); glavna
 ličnost i koordinator Organizacije za afrič-
 ko jedinstvo; pisao političke eseje (*Sloboda*
i razvoj, *Sloboda i jedinstvo*); preveo dvije
 Shakespeareove drame

Nynorsk (izg. Ninoršk) *m lingv.* norveški pučki
 jezik koji je kao standardni jezik ravnoprav-
 nan s bokmalom, jedan je od dvaju norveških
 standardnih jezika, *usp.* Bokmal (Bokmål)

✧ *norv.*

Nj

nj¹, Nj <indekl.> lingv. **1.** (m) fon. nepčani (palatalni), nosni (nazalni), poluotvorni (sonantni) glas [ovaj nj] **2.** (sr) dvadeseto slovo hrvatske latinice kojim se piše taj glas [malo nj; veliko Nj] **3.** (sr) izvan konteksta [ovo enj; <mn> ova enj]

nj² enkl. obl. akuzativa lične zam. (3. l. jd) m i sr roda, poslije prijedloga [preda nj, uza nj, za nj (puni oblici pred njega, uz njega, za njega)]

✧ od starijega *n-jь, gdje je *n- dodano krivom diobom riječi, v. òn <A njega>

nja uzv. izgovor i konvencija pisanja za imitiranje neskladnih glasova i zvukova, kao i za ironiziranje glazbenih fraza i sl. [njaa-nja-njaa-njanjanjanjanjaa]

✧ onom.

njakati (Ø) nesvrš. <prez. njáčēm, pril. sad. njáčūci, gl. im. -anje> glagol kojim se predočuje oglašavanje magarca; revati // **njáknuti** (Ø) svrš. <prez. njákñēm, pril. pr. -ūv(ši), prid. rad. njáknuo>, v. njakati

✧ onom.

njam (njām-njām) uzv. izgovor i konvencija pisanja za predočavanje zvuka koji se čuje prilikom uzimanja hrane

✧ onom.

Njasa ž, v. Malavi

nj. c. i kr. apost. v. krat. pol. pov. njegovo carsko i kraljevsko apostolsko veličanstvo, naslov cara u Austro-Ugarskoj

njēdra sr pl. tantum <G njēdārā> **1.** knjiš. prsa, grudi **2.** dio odjeće koji prekriva prsa **3.** pren. duboka unutrašnjost zemlje, vode i sl. // **njēdarca** ž dem. od njedra

✧ prasl. i stsl. nēdra (rus. nédra, češ. nádra)

njēga¹ zam. <G A>, v. òn

njēga² ž <D L njēzi> briga oko koga ili oko čega;

staranje, skrb [~ lica; ~ kože; ~ bolesnika] $\triangle$ **intenzivna** ~ bolničko liječenje osobito teških bolesnika u zasebnoj prostoriji, uz danonoćnu brigu stručnog osoblja i uz pomoć mnogih instrumenata; **kućna** ~ briga i stručna pomoć bolesniku u njegovu domu // **njēgovano** pril. na njegovan način; **njēgovanōst** ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je njegovan ili svojstvo onoga što je njegovano; **njēgovatelj** m onaj koji njeguje, pruža njegu; **njegovateljica** ž njegovatelj; **njegovateljčin** prid. koji pripada njegovateljici; **njēgovati** (koga, što) nesvrš. <prez. njēgujēm, imp. njēgūj, pril. sad. njēgujūci, prid. rad. njēgovao, gl. im. njēgovānje> **1.** brinuti se oko čega ili oko koga, pružati mu ono što mu treba za život i opstanak [~ dijete; ~ bolesnika; ~ biljku] **2.** paziti da se što održi, raditi na čemu da bi opstalo i razvijalo se [~ prijateljstvo; ~ ljubav prema glazbi]

◆ m. os. imena: **Njēgoje**, **Njēgomīr**, **Njēgoslav**, **Njēgota**, **Njēgovan**, **Njēgul**
 ◇ pr.: **Njēgotić** (Split), **Njēgovānović** (Vinkovci, I Slavonija), **Njēgovec** (Njēgovec) (Varaždin, Međimurje, Daruvar, Pula), **Njēgojević** (Brač, sred. Dalmacija), **Njēgojević** (Split, Brač), **Njēgač** (Ivanec, Zagorje, Podravina), **Njēgić** (150, Drniš, sred. i S Dalmacija), **Njēgomīr** (Gospić, Daruvar, Buje), **Njēgomīrović** (Osijek, Samobor), **Njēgovāc** (Njēgovāc) (Bjelovar, Prigorje, Z Slavonija), **Njēgovān** (680, Lika, Primorje, S Dalmacija), **Njēgovānović** (Pakrac, Slavonija), **Njēgovec** (Njēgovec) (360, Varaždin, Zagorje, Prigorje), **Njēguš** (Zadar, Split, Drniš)

✧ prasl. *nēga (rus. néga: užitak, češ. něha: blagost)

Njěgoš, Petar Petrović (1813–1851), crnogorski vladika i veliki pjesnik svoga maloga naroda; kao vladar trudio se modernizirati zaostalu zemlju, državnu upravu, školstvo; bogatu narodnu predaju i povijesno iskustvo pretočio u poeziju trajne vrijednosti: filozofski tretirana sudbina kozmičkog čovjeka uronjena u narodnu mudrost i u povijesnu sudbinu Crne Gore (*Gorski vijenac*, *Luča mikrokozma*)

njegov *m zam.* (posvojna prema on) **1.** koji pripada onome o kome se govori **2.** (samo *mn*) **a.** oni koji su njegova obitelj **b.** oni koji su njegovi ljudi (sljedbenici, istomišljenici) **3. a.** zamjenjuje posvojni genitiv [*Brač i ~o vino Brač i vino Brača*] **b.** stoji umjesto genitiva zamjenice on [*~o imenovanje imenovanje njega*]

✧ *v. on*

Njekrasov (*izg.* Njekràsov), **Nikolaj Aleksejevič** (1821–1878), ruski pjesnik, pisao o mučnom životu ruskih seljaka; divljenje seljačkom duhu i vitalnosti seljačkog života izrazio u prilagodbama ruskih narodnih pjesama za djecu // **Njekràsovľjev prid.** koji pripada Njekrasovu

Njěmačā *ž* (G Njěmačē, D L Njěmačōj) *geogr.* **1.** zemlja i država Nijemaca, zemlja i država gdje žive Nijemci kao građanska većina **2. pov. razg. zast.** (u Bosni i Srbiji kao zemljama Osmanskog Carstva) sve zemlje koje pripadaju Habsburškoj Monarhiji i gdje je njemački službeni ili raširen jezik sporazumijevanja (Hrvatska, Slavonija, Vojvodina) // **Nijěmac** *m* (Njěmica *ž*) (N *mn* Nijěmci) pripadnik njemačkog naroda, onaj koji se osjeća Nijemcem; **njěmačkī** *prid.* koji se odnosi na Nijemce i Njemačku [*znati ~i (jezik)*] △ *~a marka* (DEM) novčana jedinica u Njemačkoj, uvedena 1948, a zamijenjena novom valutom, eurom (EUR), poč. 2002; **Njěmački viteški red** *pov.* osnovan 1190. za vrijeme opsade Akke u Palestini u trećem križarskom ratu; germanizirajući Prusku uspostavili su tamo svoju državu, neuspješno ratovali s Rusijom (1242) i Poljskom (1410), formalno ih je ukinuo Napoleon 1809; Teutonski red; **njěmački pril.** kao Nijemci, poput Nijemaca; **Njěmčadija** *ž zb. pejor.* od Nijemci; **njěmstvo** *sr* (G *mn* -tāvā-ā) **1. a.** osjećaj pripadnosti njemačkom narodu **b.** ukupnost osobina Nijemaca **2.** (Njemstvo) ukupnost Nijemaca, svi Nijemci

♦ *pr.* (etnonimi i etnici, *v. i* nijem): **Dājč** (Osijek, Čakovec, ← *njem.*), **Dājčar** (Kutina, Velika Gorica, ← *njem.*), **Dājčman** (Cres-Lošinj, Osijek, ← *njem.*), **Deutsch** (*izg.* Dōjč) (Darugar, ← *njem.*), **Dōjč** (Slavonski Brod, ← *njem.*), **Dōjčić** (Zaprešić, Zagorje, Pokuplje, *v. i* dojka), **Dōjčinov** (Osijek, Split), **Dōjčinović** (140, Karlovac, Pokuplje, Primorje, Istra), **Tedeschi** (*izg.* Tedēski) (Korčula, ← *tal.*), **Todeskīni** (Rijeka, Rab, ← *tal.*), **Todēsko** (Kutina, Z Slavonija, ← *tal.*), **Tudēsko** (Dubrovnik, Rijeka, ← *tal.*)

njěmāk, *v.* nijem

Njěmen *m geogr.* rijeka u Bjelorusiji i Litvi, duga 9376 km, izvire u Litavsko-bjeloruskoj uzvisini, ulijeva sa u Baltičko more

njēn *ž zam.* **1.** (posvojna) koji pripada onoj o kojoj se govori; njezin **2.** nesamostalna riječ koja mijenja konstrukciju rečenice **a.** zamjenjuje posvojni genitiv [*Dalmacija i ~a vina Dalmacija i vina Dalmacije*] **b.** stoji umjesto genitiva zamjenice nje [*~o imenovanje imenovanje nje*], *usp.* njezin // **njězin** *zam.* (posvojna) koji pripada njoj; njen

njěžan *prid.* (odr. -žni) **1.** koji je pažljiv, obziran i prožet blagošću prema kome; koji izražava blagost, dobrotu; blag, usrdan **2.** osjetljiv na utjecaje izvana (zimu, sunce, bolest i sl.) // **njěžnik** *m* (N *mn* -īci) *neol. publ. ekspr.* muški spolni organ (ob. da se jasno pokaže kako se izbjegava nepristojna riječ); **njěžno** *pril.* na nježan način; blago, pažljivo [*~ gladiti*]; **njěžnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nježan i svojstvo onoga što je nježno

♦ **Njěža** *ž* os. ime, *zast.* (*v. i* Agneza) ♦ *pr.*: **Něžāk** (Križevci, Prigorje, *v. i* Agneza), **Něžić** (511, Jastrebarsko, Buzet, okolica Zagreba), **Nižetić** (280, Brač, sred. Dalmacija, Primorje, *v. i* njega), **Nižić** (390, Zadar, Dalmacija), **Njěžić** (220, Primorje, Moslavina, *v. i* Agneza)

✧ *v. njega*

njihati (*se, što*) *nesvrš.* (*prez.* njišēm (*se*), *imp.* njiši (*se*), *pril. sad.* njišući (*se*), *gl. im.* -ānje) **1.** (*se*) ljuljati; zibati *se, usp.* **2.** (*što*) pomicati ono što se vraća uvijek u isti položaj; zibati [*~ kolijevku*] // **njihaj** *m* jedan zamah klatna; **njihalo** *sr* klatno, njihalica, šetalica; **njihālĭka** *ž* (G *mn* njihālĭki) naprava za dječju zabavu; ljuljačka

✧ ? od starijega *nyxati ≈ *lat.* nuere: kimnutu

njihov *zam.* (posvojna prema oni) izriče pripadanje paru ili skupu onih o kojima se govori, *usp.* njegov

njlāš *m* (N *mn* -i) *pov.* pripadnik mađarske fašističke oružane organizacije u 2. svjetskom ratu

✧ *mad.* nylas

njsak *m* (G *njska*, N *mn* *njskovi*, G *njskōvā*) prodorno oglašavanje konja, pastuha; *njska* // **njska** *ž* (D L *njšci*, G *mn* *njšākā/-i*), v. *njsak*; **njskati** (Ø) *nesvrš.* (prez. -ām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje), v. *njštati*; **njsnu-ti** (Ø) *svrš.* (prez. (3. l. *jd*) *njšne*, pril. pr. -ūv(ši), prid. rad. *njšnuo*), v. *njskati*, *njštati*; **njštati** (Ø) *nesvrš.* (prez. (3. l. *jd*) *njšti*, pril. sad. -teći, gl. im. -ānje) glagol kojim se predoduje prodorno oglašavanje konja (ob. kad je razigran ili nemiran); *njskati*

✧ *onom.*

njiva *ž* (G *mn* *njivā*) zemljište koje se obrađuje oranjem, sijanjem i sadnjom; oranica // **njivica** *ž* *dem.* i *hip.* od *njiva*

♦ *mikrotop.*: **Njiva** (zemljišta po Dalmaciji, Lici i Gorskom kotaru), **Njivac** (zaselak kod Šibenika), **Njive** (zemljišta po Dalmaciji, Lici, Gorskom kotaru, Slavoniji), **Njivetine** (zaselak kod Zadra), **Njivica** (zemljišta po Dalmaciji, Lici, Banovini, rt na Rabu) i sl.

✧ *prasl.* i *stsl.* *niva* (*rus.* *níva*, *češ.* *niva*) = *grč.* *neíos*: polje

Njivice *ž* *mn* naselje na otoku Krku, 1169 stan. // **Njivičanin** *m* (**Njivičanka** *ž*) (N *mn* *Njivičani*) stanovnik Njivica; **njivičanski** *prid.* koji se odnosi na Njivičane; **njivički** *prid.* koji se odnosi na Njivice

Njižinski (**Nižinski**) (*izg.* *Njižinski*), **Vaclav Fomič** (1890–1950), ruski baletni plesač i koreograf, od 1909. u Djagiljevljevoj trupi »Ruski balet« u Parizu; spektakularnim skokovima i drugim tehničkim sposobnostima, ljepotom i izražajnošću pojave i profinjanim interpretacijama stekao legendarnu slavu u Europi i SAD-u, nazivan »bogom plesa«

njōk *m* (N *mn* -i) *reg. kulin.* valjušak, okruglica; nokl [*paštica* *s* ~ima; ~i od šljiva; juha *s* ~ima] // **njōkast** *prid.* (*odr.* -i) *pren.* koji je poput njoka, knedlast [~u *licu* koji ima punašno lice, širok mesnat nos i debele usne]

✧ *tal.* gnocco

njōkalic *a* *ž* *žarg.* nos, njuška (o osobi) [*razbiti* ~u]

njōrka *ž* (D L -i) *zool.* sjeverni ronac, ptica vivčarica iz porodice *Alcidae*

njū dīl *m*, v. New Deal

njufaundlānac (**njufaundlender**) *m* (G -nca, N *mn* -nci) *kinol.* krupan pas ob. crne sjajne dlake, uvezen na Newfoundland o. 1600, sličan labradoru, danas uglavnom pas za pratnju

✧ prema Newfoundlandu

njuh *m* *fiziol.* osjetilo mirisa, sposobnost da se primaju i razlikuju podražaji organom njuha // **njuščetina** (**njuškětina**) *ž* *augm.* od *njuška*, *pejor.*; **njuščica** *ž* *hip. dem.* od *njuška*; **njušiti** (se) *nesvrš.* (prez. -im (se), pril. sad. *njušēci* (se), gl. im. *njušēnje*) **1.** (što) (za osobu ob. *iron.*) osjećati, primati podražaj osjetilom mirisa, nosom **2.** (Ø, što, koga) osjetilom njuha tražiti, pretraživati, njuhom ispitivati, dodirivati njuškom (ob. za psa) **3.** *pren. razg.* (što) **a.** predosjećati, slutiti, naslućivati [~ *priliku*; ~ *dobru priliku*; ~ *pare*; ~ *zaradu*]

b. nalaze se lako, saznaju jedan za drugoga gdje su, traže se i nalaze se radi međusobnog pomaganja i povezivanja (o ljudima iz istog kraja, iste nacije, uvjerenja i sl.) **4.** (se) **a.** sam sebe njušiti (ob. o psu) **b.** međusobno se njušiti (o životinjama) **c.** *pren.* tražiti se, nalaziti se, okupljati se (o ljudima sličnih osobina, istog mentaliteta, vjere itd.); **njuška** *a* *ž* (D L -šci/-i) **1.** dio glave životinje s nosom; gubica **2.** *pren. a.* (u šali) lice, usta **b.** *pejor.* ružno lice osobe **c.** *pejor.* antipatična, odbojna osoba **3.** (+ *potenc.*) ono što se na čemu ističe, što je izbočeno (kao njuška); **njuškalo** *sr* *pejor.* onaj koji svuda njuška, koji želi sve saznati, koji zagleda da bi sve ili što više saznao [*to* ~]; **njuškati** *nesvrš.* (prez. -ām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje) **1.** (Ø) brzim i kratkim pokretima tražiti njuhom **2.** (Ø, što, oko čega) *pejor.* željeti sve saznati, zagledati da bi se što više saznalo, *usp.* njuškalo; **njuškětina** *ž*, v. *njuščetina*; **njuška** *ž* **1.** *razg. hip.* od *njuška* **2.** simpatično lice, ljupko lice [*zgodna* ~]; **njušni** *prid.* koji se odnosi na njuh

✧ *prasl.* *njuχ (*rus.* *njuχat*: njušiti)

njujorski, v. New York

nju luk *m*, v. new look

njunjoriti (Ø) *nesvrš.* (prez. -im, pril. sad. -reći, gl. im. -rēnje) *podr.* unjkati

✧ *onom.*

njūpa *ž* *žarg.* jelo, hrana // **njūpalic** *a* *ž* *žarg.* usta (čovjeka), njuška [*udariti koga po* ~i; *razbij mu* ~u]; **njūpati** (Ø, što, se) *nesvrš.* (prez. -ām (se), pril. sad. -ajūci (se), gl. im.

-ânje) *žarg.* **1.** (Ø, što) jesti **2.** (se) uzrujavati se, jesti se, gristi se

✧ *ekspr.*

njürgati (Ø) *nesvrš.* ⟨*pres.* njürgām, *pril. sad.*

-ajūci, *gl. im.* -ânje) *razg.* negodovati, pri-govarati, stavljati primjedbe, pokazivati ne-zadovoljstvo s čim (riječima ili grimasama)

// **njürgalo** *sr.*, v. njurgavac; **njürgavac** *m* ⟨G

-āvca, N *mn* -āvci) onaj koji njurga; brunda-lo, zakeralo; **njürgavčev** *prid.* koji pripada njurgavcu; **njürgavica** *ž.*, v. njurgavac; **njürgavičin** *prid.* koji pripada njurgavici

✧ *njem.* nögeln

njüşka, v. njuh

njütñ *m.*, v. newton

njűzmagazīñ *m.*, v. newsmagazine

O

o (I), **O** 1. <indekl.> lingv. **a.** (m) fon. prema izgovoru stražnji otvornik [ovaj o] **b.** (sr) dvadeset i prvo slovo hrv. latinice i četrnaesto (ili petnaesto) u većini drugih latiničnih sustava u kojim se piše taj glas [malo o; veliko O] **c.** (sr) izvan konteksta [ovo o; <mn> ova o] **2.** pov. u glagoljici oznaka za brojčanu vrijednost 80, a u bosančici 70 **3.** krat. oznaka za otac (kao titula redovnicima) [o. Ivan], usp. fra **4.** krat. mat. znak za opseg **5.** (O) kem. simbol za element kisik **6.** (O) gram. log. oznaka za objekt // **o** (II) prij. **1.** (s A ili L) upućuje na mjesto ili radnju koji su vezani **a.** za površinu, vanjsku stranu čega [loncem o kamen ili kamenom o lonac, teško loncu, posl.] **b.** za nešto što visi [visi o klinu; objesiti o klin]; *pren.* ovisi [ovisi o majci] **2.** **a.** odnosi se na predmet govora, misli, brige, bavljenja, troška [pjevati o ljubavi; ne živi se samo o kruhu, bibl. ne živi se samo od kruha; reći ću o svom trošku spreman sam stradati za svoje riječi] **b.** vrijeme oko, prilikom, prigodom [o Novoj godini]
 ✧ *prasl.* *o, *ob (rus. i polj. o, ob-) ← ie. *h₃ebhi (lat. ob: na, skr. abhi)

o. krat. oko, u zn. otprilike [o. 599 m]

O-, OB- (u nekim riječima i OBA-, pred bezvučnim suglasnicima OP-) u složenim glagolima označava **1.** **a.** materijalno obuhvaćanje predmeta radnjom, okruživanje i prostiranje oko predmeta [okružiti; obasuti; opkopati] **b.** nematerijalno [opjevati; obuzeti; opčiniti] **2.** **a.** dovodenje u stanje izvršenjem radnje [ohrabriti prema hrabriti; osakatiiti prema sakatiti] **b.** opskrbiti, opteretiti, izložiti postupku itd. [osedlati; olistati] **c.** završiti radnju [oprasiti, ojanjiti (o rasplodivanju)] **3.** izvršiti radnju po površini ili na gornjem

dijelu čega, bez obzira na to postoji li osnovni glagol [ogrepsti prema grepsti; okrznuti nema gl.] **4.** biti obuhvaćen radnjom glagola, doveden u stanje [obamrijeti prema mrijeti; obiknuti nema gl.] **5.** uz pozitiv i komparativ pridjeva znači prisutno svojstvo koje ne dominira u zn. onoga što pridjev znači [omalen prilično malen; oblesav prilično blesav]

✧ v. o

ðaskop m term. sprava za provjeravanje ispravnosti jaja

✧ grč. óiôn: jaje + -SKOP

oáza ž **1.** geogr. područje s vodom i vegetacijom u pustinji **2.** *pren.* mjesto koje predstavlja ugodnu iznimku ili utočište u neugodnoj ili nepovoljnoj okolini [~ mira]

✧ lat. oasis ← grč. Óasis: ime grada u gornjem Egiptu ≈ kpt. ouahe

Òb m geogr. rijeka u Sibiru (Ruska Federacija), duga 3650 km, izvire u Altaju, utječe u Karsko more

OB-, OP- kao prvi dio riječi znači prema, pred, zbog, radi, oko [opstipacija]

✧ lat. ob-; ob (prij.)

ob. krat. obično

òba m i sr (òbje ž) (Gobàjū/objijū ž, D L I obàma/objèma ž) i jedan i drugi (za dvije osobe ili stvari muškoga ili srednjega roda) // **òbadvā** m i sr (òbadvje ž) (G obadvàjū/obadvijū ž, D L I obadvāma/obadvjèma ž) i jedan i drugi (za dvije osobe ili stvari muškoga ili srednjega roda); **òbadvje** ž mn (G obadvjèma) i jedna i druga (o osobama ženskoga spola); obje; **òbadvoje** sr (G obadvōga, D L obadvōma) **1.** i jedno i drugo, za dvoje srednjega roda [~ djece; ~ janjadi] **2.** za dvije osobe ili stvari od kojih je jedna muškoga, a druga ženskoga roda, usp. oba, oboje; **obadvōji** prid. br., v.

oboji; **obadvòjica** *m* i jedan i drugi, obojica (za dvije muške osobe); obojica; **òbje** *ž*, *v.* obadvije; **òboje** *sr* < G obóga/obòjega, D L obóma/obóme/obòjem) i jedno i drugo **1.** za dvoje srednjega roda (djece, janjadi) **2.** za dvije osobe ili stvari od kojih je jedna muškoga, a druga ženskoga gramatičkoga roda, *usp.* obadvoje; **òboji** *prid. br.* kojih parova ili skupova ima ukupno dva [~ *opanci*]; obadvoji; **obòjica** *m*, *v.* obadvojica

✧ *prasl.* i *stsl.* oba (*rus.* óba, *polj.* oba), *lit.* abu < *ie.* *h₂e(m)bho_h (*lat.* ambo, *grč.* ám-phō)

obabiti (koga) *svrš.* < *prez.* obabim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obabljenja *ž*) *etnol. razg.* pomoći pri porođaju, izvršiti posao primalje, babice, učiniti što oko porođilje

✧ O(B)- + *v.* baba¹

òbāci, *v.* običi

òbād *m* *zool.* kukac dvokrilac, iz porodice obada (*Tabanidae*), napada konje i goveda (obični ili govedi o. *Tabanus bovinus*, kišni o. *Haematopa pluvialis*, konjski o. *Tabanus astratus*) // **obādati se** *nesvrš.* < *prez.* obādām *se*, *pril. sad.* -ajūci *se*, *gl. im.* -ānje) *pren. reg.* osvrnuti se, biti uznemiren ili trčati nakon ujeda obada (o govedu); **obādina** *ž* *pejor.* od obad, ob. u zn. neugodan obad [*kolika* ~!]

◆ *pr.* (nadimačka): **Òbād** (560, Novi Marof, Zagorje, J Dalmacija), **Òbadić** (500, Čakovec, Zagorje, Prigorje)

✧ *prasl.* *ovadъ (*bug.* ovoid, *polj.* oward); pučkom etimologijom ≈ O(B)- + *v.* bosti

obáda *ž* *glazb. 1. pov. a.* trubadurska pjesma koja se pjevala u zoru; vrsta serenade, zornica **b.** jutarnja pjesma koja se u 17. i 18. st. izvodila u čast kraljeva i prinčeva kod jutarnjih primanja **2.** pjesma rastanka i ples što se izvodi na kraju plesne večeri

✧ *fr.* aubade < *prov.* aubada

obādati (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) *reg. ekspr.* primjećivati koga, davati mu važnosti, obraćati pozornost na koga

✧ *v.* abadati

obādati, *v.* obosti

òbagriti *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obagren) *reg.* obojiti crvenom, purpurnom, grimiznom bojom; ocrcvenjeti

✧ O(B)- + *v.* bagren

obājatiti *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obājačen) *reg.* (+ *srp.*) *razg.* izgubiti

svježinu, ne biti svjež, postati bajat; okorjeti, otvrdnuti

✧ O(B)- + *v.* bajat

òbalja *ž* pojas zemlje uz more, rijeku ili jezero [*riječna* ~a; *morska* ~a; *lijeva* ~a; *na* ~i; *izbaciti na* ~u] // **òbālñĩ** *prid.* koji je dio obale, koji pripada obali, koji ide uz obalu [~a *plovidba*; ~i *pojas*] △ ~a **riba** *rib.* naziv za vrstu ribe koja se zadržava duž obale kopna i otoka na hridinastom dnu (npr. lubin, cipal itd.); ~i **šilj** *bot.* biljni rod (*Galilea*) iz porodice šiljevki (*Cyperaceae*); **òbalskĩ** *prid.* koji se odnosi na obalu [~ *radnik*; ~ *nasip*]

✧ *prasl.* *obvala < O(B)- + *v.* val

Òbala Bjelokosti *ž* *geogr.* država u Z Africi s izlazom na Atlantski ocean, površine 322.463 km², 13.459.000 stan., glavni grad Abidjan; Obala Slonove Kosti

obāliti (što) *svrš.* < *prez.* obālīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obāljen) oboriti ono što pada dužinom iz točke u kojoj stoji, ob. stablo, stup; prevaliti // **obāljevati**¹ (što) *nesvrš.* < *prez.* obāljujem, *pril. sad.* obāljujući, *gl. im.* -ānje), *v.* obāliti

✧ O(B)- + *v.* valjati

òbaliti (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obaljen) zamazati balama, zasliniti // **òbalaviti** (što, se) *svrš.* < *prez.* obalavim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obalavljen), *v.* obaliti; **obalavljevati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* obalavljujē (se), *pril. sad.* obalavljujući (se), *gl. im.* -ānje), *v.* obalaviti; **obāljevati**² (što) *nesvrš.* < *prez.* obāljujem, *pril. sad.* obāljujući, *gl. im.* -ānje), *v.* obaliti

✧ O(B)- + *v.* bale

òbāmrijeti (Ø) *svrš.* < *prez.* obāmřēm, *pril. pr.* -ēvši, *imp.* obāmri, *prid. rad.* obāmro) **1.** ne davati vidljive znakove života **2. a.** ne reagirati na udarac, ubod i sl. (o dijelu tijela) **b.** ne osjećati više, jedva osjećati (koji dio tijela) // **òbāmirati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* -ēm, *pril. sad.* -rūci, *gl. im.* -ānje), *v.* obāmrijeti; **òbāmro** *pril.* na način nekoga koji ne pokazuje znake života [~ *ležati*]; **òbāmřlost** *ž* < G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obamro

✧ O(BA)- + *v.* mrijeti

òbao (**òbal**) *prid.* < *odr.* òbli) koji je bez oštrih rubova, koji je nalik kugli ili polukugli, bez bridova // **òblica** *ž* obli komad drveta dobio od posječenog stabla piljenjem na dva kraja; **òblija** *ž* *neob. kulin.* vrsta kolača, *usp.* holip; **òblina** *ž* < G mn oblina) **1.** svoj-

stvo onoga što je oblo **2.** obla površina, tijelo bez bridova **3.** (ob. *mn*) *razg.* grudi i bokovi ženskog tijela; **oblit**² *nesvrš.* < *prez.* *im, pril. sad.* -lěči, *gl. im.* -lěnje) činiti da što postane oblo; **oblōst** *ž* < (G -osti, I -osti/-ošču) svojstvo onoga što je oblo, *usp.* oblina; **oblōvina** *ž* dijelovi debla dobiveni poprečnim piljenjem

♦ *pr.* (nadimačka): **Obelić** (Varaždin, Pokuplje), **Oblič** (Slavonija) ♦ *mikrotop.* (obično uzvisine): **Obļa blāta** (Vukovar), **Obļa glāva** (Požega, Dubrovnik), **Obļaj** (Senj), **Oblājak** (Knin), **Oblič** (Šibenik), **Oblik** (Šibenik, Omiš, Korčula, Dubrovnik), **Obli kūk** (Senj), **Obļo bŗdo** (Korčula, Dubrovnik), **Obļaj** (Petrinja, Knin) itd.
 ✧ *prasl.* *obyly (rus. oblyj, polj. obły), lit. apvalus: okrugao ≈ *stnord.* valr: okrugao

obārāč, v. oboriti

obārīti (što) *svrš.* < *prez.* obārim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obāren) prelići vrelom vodom i kratko kuhati u pari; popariti

✧ O(B)- + v. bariti

ob-ārt *m* < (G ob-ārta) *umj.* pravac u kojem autor stvara djelo uzimanjem otiska ili odljeva stvarne osobe ili predmeta; objektivna umjetnost

✧ *engl.* ob(jective) art

obāsipati, v. obasuti

obasizati (obasézati), v. opseg

obāsjeti (koga, što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* obāsjan, *gl. im.* obasjánje) **1.** osvijetliti, rasvijetliti **2.** *prez.* ozariti // *obasjánje sr* **1.** < *gl. im.*), v. obasjati **2.** trenutak padanja ili širenja svjetla, rasvjetljavanje **3.** *prez.* svijetli trenutak; nadahnuće; **obasjávati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* obasjávām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje), v. obasjati; **obasjávalo sr**, v. reflektor △ ~ **oblaka meteor.** reflektor za oblake, v. reflektor △

✧ O(BA)- + v. sijati, sjati

obāstati (Ø) *svrš.* < *prez.* obāstanēm, *pril. pr.* -āvši, *imp.* obāstani, *prid. rad.* obāstao) *arh. ekspr.*, v. opstati // **obāstajati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* obāstajēm, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje), v. obastati

✧ O(BA)- + v. stati

obāstrijeti *svrš.* < *prez.* obāstrēm/obāsterēm, *pril. pr.* -ēvši, *prid. trp.* obāstřt) sterući obviti, omotati

✧ O(BA)- + v. sterati

obāsūti (koga, što) *svrš.* < *prez.* obāspēm, *pril. pr.* -ūvši, *imp.* obāspi, *prid. rad.* obāsuo, *prid.*

trp. obāsūt) **1.** sipajući prekriti [~ *cvijećem*] **2.** *prez.* zasuti koga čime, zaokupiti, saletjeti [~ *pohvalama*; ~ *pitanjima*] // **obāsipati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* obāsipām/obāsiplēm, *pril. sad.* -ajūči/-pljūči, *gl. im.* -ānje), v. obasuti
 ✧ od starijega *obāsuti ← O(BA)- + v. sipati

obašāšće (Ø, oko čega) *sr rij.* procesija [~ *oko crkve*]

✧ O(BA)- + v. ići

obaška *pril. reg.* odvojeno, posebno, svaki (svakog) za sebe, pojedinačno, tako da se ne miješa ili ne pomiješa [*sjeli smo* ~; *oprali smo svaki list salate* ~; *svaka vaška* ~, *reg.* (+ *srp.*)]; pobaška

✧ O(B)- + v. baška

obaūtiti (se) *svrš.* < *prez.* obaūtīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obaūčen) **1.** (koga) *rij.* smjestiti, omotati dijete u bautu **2.** (se) *ekspr.* snužđiti se, potuliti se, pokunjiti se, poniknuti (glavom), uvući se u se u lošem raspoloženju [*žalosti (jedna) obaučena* = (ob. u šali) što si se tako snužđio; jade (jedan)!]

✧ O(B)- + v. bauta

obavézati, v. obvezati

obavijest *ž* < (G -ěsti, I -ěsti/-ěšču) **1.** pismeno ili usmeno priopćen podatak ili novost **2.** *tehn.* element spoznaje ili osnovni podatak koji se zahvaljujući kodu može prenijeti i sačuvati; informacija // **obavijěstān** *prid.* < *odr.* -snī) koji se odnosi na obavijest; informacijski, priopćajni [~*na teorija*; ~*ni razgovor*]; **obavijěstīti** (se) *svrš.* < *prez.* obavijěstīm (se), *prid. trp.* obavijěšten, *gl. im.* obavijěštenje) **1.** (koga) dati, poslati obavijest komu o komu ili o čemu, informirati koga, upoznati koga s čim **2.** (se) dobiti obavijest, informirati se, raspitati se; **obavijěšten** *prid.* < *odr.* -ī) **1.** koji je informiran o čemu **2.** koji se dobro razumije u što; **obavijěšteno** *pril.* na obavijest način; informirano; **obavijěštenost** *ž* < (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je obavijestšen; informiranost; **obavjesnica** *ž* *zast.* tipizirani tiskani obrazac (za obavijesti kod zaruka, vjenčanja i sl.); **obavjesnost** *ž* < (G -osti, I -osti/-ošču) ukupnost onoga što sadrži obavijest; informativnost; **obavjěščivati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* obavjěščujēm, *pril. sad.* obavjěščujući, *gl. im.* -ānje), v. obavjěštavati; **obavjěštāč** *m* < (G obavjěštāča, N *mn* obavjěštāči) onaj koji daje obavijesti;

obavještāčica ž, v. obavještač; **obavještājac** m (G -jca, N mn -jci, G obavještājāc) onaj koji se bavi obavještajnim radom; tajni agent; **obavještājčev** prid. koji pripada obavještajcu; **obavještājka** ž (G mn -ā-i), v. obavještajac; **obavještājnī** prid. koji se odnosi na obavještavanje, na tajno prikupljanje podataka (vojnih, političkih i sl.) o nekoj zemlji [~i rad; ~a djelatnost; ~i podatak] △ ~a **služba** organizacija i djelatnost državnih organa na prikupljanju i obradi određenih podataka o drugim državama; **obavještāvati** (koga) nesvrš. (prez. obavještāvam, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje), v. obavijestiti; **obavještēnje** sr, v. obavijest

◇ O(BA)- + v. vijest

obaviti (što) svrš. (prez. obavijēm, pril. pr. -ivši, imp. obavij, prid. trp. obavijen) saviti što oko čega, obuhvatiti čime, omotati, obgrliti rukama // **obavijati** (koga, što) nesvrš. (prez. obavijām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje), v. obaviti

◇ O(BA)- + v. viti

obaviti (što) svrš. (prez. obavim, pril. pr. -ivši, prid. trp. obavljen) izvršiti posao, učiniti, uraditi, izvesti (o poslu, zadatku i sl.) [~ nuždu; ~ posao] // **obavljati** (što) nesvrš. (prez. -ām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje), v. obaviti

◇ O(B)- + v. baviti (se)

obavještājac, v. obavijest

obazreti se svrš. (prez. obazrēm se, pril. pr. -ēvši se, imp. obāzri se, prid. rad. obazrō se) 1. (za kim, za čim) osvrnuti se pogledom, pogledati okrenuvši se 2. (na što, na koga) obratiti pažnju, posvetiti nakratko pozornost čemu, uzeti u obzir // **obāzirati se** nesvrš. (prez. obāzirēm se, pril. sad. -rūci se, gl. im. -ānje), v. obazreti se; **obāzriv** prid. (odr. -i) 1. koji ima obzira; obziran, pažljiv 2. koji sve uzima u obzir; oprezan; **obāzrivo** pril. na obazriv način; **obāzrivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina i postupak onoga koji je obazriv; **obzīr** m uvidavnost prema drugome, prema običajima, pravilima, zakonitostima i razlozima; **obzīran** (prema komu, prema čemu) prid. (odr. -rni) koji je pažljiv, pun obzira; oprezan; **obzīrati se** nesvrš. (prez. -ēm se, pril. sad. -rūci se, gl. im. -ānje) obazirati se; **obzīrno** pril. oprezno, s mnogo obzira; pažljivo; **obzīrnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je obziran

◇ O(BA)- + v. zrijeti

obligato (izg. obligāto) pril. glazb. oznaka za neophodno potreban instrumentalni glas, dionicu

◇ tal.

òbdān pril. knjiš. danju, preko dana // **òbdanica** ž meteor. trajanje svijetlog dijela dana; **òbdanišnī** prid. koji se odnosi na obdanište; **òbdanište** sr (+ srp.) vrtić (2), v.

◇ O(B)- + v. dan¹

obdārīti (koga) svrš. (prez. obdārim, pril. pr. -ivši, prid. trp. obdāren) darovati komu što; nadariti // **obdarēnica** ž, v. obdarenik; **obdarēničkī** prid. koji se odnosi na obdarenike; **obdarēnik** m (G obdarenika, N mn obdarēnici) onaj koji je obdaren; nadarenik; **òbdārenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je obdaren; nadarenost, talent; **obdarīvati** (koga) nesvrš. (prez. obdārujem, pril. sad. obdārujūci, gl. im. -ānje), v. obdariti

◇ O(B)- + v. dar

òbdjeljati (što) svrš. (prez. obdjeljām, pril. pr. -āvši, prid. trp. obdjeljān) okolo, sa svih strana što oblo obraditi djelanjem // **òbdjeljāvati** (što) nesvrš. rij. (prez. obdjeljāvam, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje), v. obdjeljati

◇ O(B)- + v. djelo

obdūkcija ž med. otvaranje i seciranje mrtvog tijela radi proučavanja ili utvrđivanja uzroka smrti itd.; autopsija, razudba // **òbdūcent** (obducēt) m (G mn -nātā) onaj koji vrši obdukciju; **òbdūcīrati** dv. (prez. obdūcīrām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) (koga) med. obaviti/obavljati obdukciju; **òbdūkcijskī** prid. koji se odnosi na obdukciju; obdukcioni; **òbdūkcionī** prid., v. obdukcijski

◇ lat. obductio = obducere: obducirati

òbdulja ž reg. 1. konjska trka 2. nagrada koja se daje trkačima na trci 3. oklada na trkama; ulog // **òbduljāš** m (G obduljāša) reg. zast. konj za trke; trkači konj

◇ tur: öndül

òbečati (komu što, se) svrš. (prez. -ām (se), pril. pr. -āvši (se), prid. trp. obečān, gl. im. obečānje) 1. najavom, riječima pružiti komu nadu ili uvjerenje da će se što dogoditi, da će se što ispuniti, da će tko što dobiti 2. (se) reg. zast. zaručiti se // **òbečānica** ž zast. zaručnica; **òbečānik** m (G obečānika) zast. zaručnik; **òbečānje** sr 1. (gl. im.), v. obečati 2. pružanje nade komu, uvjeravanje koga da

će se što dogoditi, ispuniti [*dati* ~]; **obecáva-
[ti]** *nesvrš.* ⟨*prez.* obecávām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) **1.** (komu, što), *v.* obećati **2.** (Ø) najavlјivati svoje mogućnosti, ostavljati dojam onoga koji mnogo može, pružati nadu **3.** najavlјivati (u smislu priјetnje, odrješite najave) [*~m ti, dobit ćeš ti svoje*] **4.** činiti se vjerojatnim [*ovakvi oblaci ~ju kišu*]

✧ *prasl.* *obvētati (*strus.* obēcāti, *polj.* obiecać) ≈ O(B)- + *prasl.* *vētъ: savjet, vijeće

obedijencija *ž knjiš.* slušanje tuđih naredbi, postupanje bez pogovora; poslušnost, pokornost, neprotivljenje

✧ *lat.* oboedientia ≈ oboedire: pokoravati se

Obedišće *sr* naselje (u blizini Ivanić Grada), 672 stan. // **Obediščanin** *m* (**Obediščanka** *ž*) ⟨*N mn* Obediščani) stanovnik Obedišća; **obediščanski** *prid.* koji se odnosi na Obedišće i Obediščane; obediški; **obediški** *prid.*, *v.* obediščanski

obehārati *svrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* obēharen) potpuno otvoriti cvjetove, razviti ih; rascvjetati (se) (o biljci), procvjetati, ponuditi se oku u beharu

✧ O(B)- + *v.* behar

obehūtiti (**obeūtiti**) (se) *svrš.* ⟨*prez.* obēhūtīm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* obēhūcen) *reg. ekspr.* izgubiti svijest, pasti u nesvijest; onesvijestiti se, obeznaniti se

✧ O(B)- + *v.* behut

obelisk *m* ⟨*N mn* -scī, *G* -sāka/-ā) *umj.* četverobridni kameni stup, koji se prema vrhu sužava; spomenik

✧ *lat.* obeliscus ← *grč.* obeliskos: ražnjic, stošćic, šiljčić ≈ obelós: ražanj, stožac, zašiljen stup

obendјati *svrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* obendјān) *reg. ekspr.* omamiti koga posebno pripremljenim sredstvom, obuzeti koga činima; začarati, omadiјati, opčarati

✧ *tur. beng* ← *perz.* beng, naziv biljke iz koje se dobiva omamlјujuće sredstvo

ober *m reg. 1.* konobar **2.** gornjak u garnituri tzv. mađarskih karata, odgovara dami u francuskim i konju u talijanskim kartama

✧ *krat.*, *njem.* Ober

OBER- kao prvi dio riječi označava više, starije, po zvanju, rangi i sl. ono što je u drugom dijelu [*oberlajtnant*]

✧ *njem.*

obèrek *m* ⟨*N mn* obèreci) *glazb. pov.* poljski narodni ples za par ili skupinu plesača, brza i

živa tempa; krakovjak (plesni napjevi srodni su mazurki); krakovjak

✧ *polj.*

oberlajtnant *m pov. vojn.* čin u vojskama njemačkog službenog jezika; natporučnik // **oberlajtmànuša** *ž reg. knjiš. zast.* oberlajtnantova žena, »natporučnikovica«

✧ *njem.* Oberleutnant

òberliht *m reg.* zastakljeni otvor, ob. na krovu (svjetlarnik) ili prozor iznad vrata i sl.

✧ *njem.* Oberlicht

òberton *m reg.* dopunski, viši ton, o odnosu njegove visine i jačine prema osnovnome tonu zavisi zvuk ili glas (ob. onaj koji izlazi iz usne šupljine)

✧ OBER- + -TON

obescijéniti *svrš.* ⟨*prez.* obèscijēnim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obèscijēnen) **1.** (što) učiniti da što izgubi cijenu **2.** (koga) podcijeniti do krajnje mjere // **obescjenјivati** (što, koga) *nesvrš.* ⟨*prez.* obescjenјujēm, *pril. sad.* obescjenјujući, *gl. im.* -ānje), *v.* obescijeniti

✧ OBEZ- + *v.* cijena

obeshrābriti (se) *svrš.* ⟨*prez.* obēshrābrīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obēshrābrēn) **1.** (koga) učiniti da tko izgubi hrabrost **2.** (-se) izgubiti hrabrost // **obēshrābreno** *pril.*

na uplašen, nemoćan način; **obēshrābrēnōst** *ž* ⟨*G* -osti, *I* -osti/-ošću) osobina onoga koji je obeshrabren; **obeshrābrívati** (koga, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* obeshrābruјēm (se), *pril. sad.* obeshrābruјujući (se), *gl. im.* -ānje), *v.* obeshrabriti

✧ OBEZ- + *v.* hrabar

obèsitas *m term.* prekomjerna deblјina; pretilost, gojaznost

✧ *lat.* ≈ obedere: prejesti se ≈ OB- + edere: jesti

obèskličiti (što) *svrš.* ⟨*prez.* obèskličīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obèskličen) *knjiš.* ukloniti klice, otkličiti; raskužiti, dezinficirati, sterilizirati // **obeskličívati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* obeskličujēm, *pril. sad.* obeskličujući, *gl. im.* -ānje), *v.* obeskličiti

✧ OBEZ- + *v.* kliјati, klica

obeskrijépiti (što) *svrš.* ⟨*prez.* obèskrijēpīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obèskrijēpljen) *admin.* učiniti da što izgubi snagu propisa, da prestane važiti kao ono što je propisano kakvim dokumentom, staviti van snage // **obeskreplјivati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* obeskreplјujēm,

pril. sad. obeskřepljujući, *gl. im.* -anje), v. obeskrijepiti

✧ OBEZ- + v. krepak, krijepiti

oběsmrtiti (koga, se) *svrš.* < *pres.* oběsmrtim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* oběsmrćen) učiniti besmrtnim [veliki filozof, čije bi meditiranje o smrti dostajalo da ga obesmrti, pobjegao je kao zec kad se pojavila kuga] // **oběsmrćenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je besmrtn; **obesmrćivati** (koga, se) *nesvrš.* < *pres.* obesmrćujem (se), *pril. sad.* obesmrćujući (se), *gl. im.* -anje), v. obesmrtiti

✧ O(B)- + v. besmrtn

obesnažiti (što) *svrš.* < *pres.* obēsnažim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obēsnažen) učiniti da što izgubi snagu, vrijednost [~ zakone; ~ argumente] // **obēsnaženost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obesnažen; **obesnaživati** (što) *nesvrš.* < *pres.* obesnažujem, *pril. sad.* obesnažujući, *gl. im.* -anje), v. obesnažiti

✧ OBEZ- + v. snaga

obespamětiti (koga, se) *svrš.* < *pres.* obespamětím (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obespaměćen) učiniti da tko ostane bez pameti, ostati bez pameti, zaludjeti // **obespaměćenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obespamećen

✧ OBEZ- + v. pamet

obesprávití (koga) *svrš.* < *pres.* obēsprávim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obēsprávljen) oduzeti komu prava, lišiti koga prava // **obēsprávljenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obespravljen; **obespravljívati** (koga) *nesvrš.* < *pres.* obespravljujem, *pril. sad.* obespravljujući, *gl. im.* -anje), v. obespraviti

✧ OBEZ- + v. pravo

obeščástiti (koga) *svrš.* < *pres.* oběščástím, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oběščášćen, *gl. im.* obeščášćenje) 1. nanijeti sramotu čijoj časti, čijem dobrom glasu 2. arh. silovati, oduzeti djevičanstvo, nevinost (ob. djevojci) // **oběščášćenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obeščášćen; **obeščášćívati** (koga) *nesvrš.* < *pres.* obeščášćujem, *pril. sad.* obeščášćujući, *gl. im.* -anje), v. obeščástiti

✧ OBEZ- + v. čast

obešetiti (koga) *svrš.* < *pres.* obešetím, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obeštećen, *gl. im.* obeštećenje) nadoknaditi, namiriti štetu kome; odštetiti // **obeštećenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obeštećen, kompenzi-

ranost; **obeštećívati** (koga) *nesvrš.* < *pres.* obeštećujem, *pril. sad.* obeštećujući, *gl. im.* -anje), v. obešetiti

✧ OBEZ- + v. šteta

obeútiti *svrš.*, v. obehutiti

OBEZ- (OBES-, ispred bezvučnih suglasnika **OBEŠ-**) dva prijedloga (o + bez) koji u funkciji prefiksa označavaju lišavanje onoga što osnovna riječ znači [obezvrijediti; obespraviti; obeščástiti]

✧ O(B)- + v. bez

obezbijéditi (koga, što, se) *svrš.* < *pres.* obězbijédím, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obězbijeden, *gl. im.* obězbijedenje) reg. (+ srp.) osigurati, učvrstiti (se)

✧ rus. obezbedit'

obezgláviti (koga, što, se) *svrš.* < *pres.* obězglávim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obězglávljen) 1. rij. skinuti kome glavu, učiniti da ostane bez glave [~ koga na glavosjeku] 2. pren. (koga) lišiti vode 3. (se) izgubiti prisebnost // **obězglávljeno** *pril.* na obezglavljen način; panično, dezorijentirano; **obězglávljenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obezglavljen; **obezglavlívati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* obezglavljujem, *pril. sad.* obezglavljujući, *gl. im.* -anje), v. obezglaviti

✧ OBEZ- + v. glava

obezličiti (koga, što) *svrš.* < *pres.* obězličím, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obězličen) 1. ukloniti obilježja ličnosti, ličnog 2. oduzeti lik, oduzeti komu poseban lik // **obězličenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obezličen; **obezličívati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* obezličujem, *pril. sad.* obezličujući, *gl. im.* -anje), v. obezličiti

✧ OBEZ- + v. lice

obeznáčiti (što) *svrš.* < *pres.* oběznáčím, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oběznáčen) učiniti da ostane bez značenja, da izgubi značenje (o riječima i drugim jedinicama jezika koje imaju značenje) // **obeznáčívati** (što) *nesvrš.* < *pres.* obeznáčujem, *pril. sad.* obeznáčujući, *gl. im.* -anje), v. obeznáčiti

✧ OBEZ- + v. znak

obeznáñiti (se) *svrš.* < *pres.* oběznáñím (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* oběznáñen) izgubiti svijest // **oběznáñjenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obeznanjen; **obeznanjívati** (se) *nesvrš.* < *pres.* obeznánjujem

(se), *pril. sad.* obeznànjujući (se), *gl. im. -anje*), v. obeznàniti

✧ OBEZ- + v. znati

obezobraziti se *svrš.* <*prez.* obezòbrazim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* obezobrazio se> postati bezobrazan // **obezobrazivati se** *nesvrš.* <*prez.* obezobrazujem se, *pril. sad.* obezobrazujući se, *gl. im. -anje*), v. obezobraziti se

✧ O(B)- + v. bezobrazan

obezvrijediti (koga, što) *svrš.* <*prez.* obèzvrijèdim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obèzvrijèđen> **1.** učiniti bezvrijednim, oduzeti vrijednost čemu **2.** osporiti vrijednost komu ili čemu, pokušati prikazati bezvrijednim // **obezvredivati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* obezvredjujem, *pril. sad.* obezvredjujući, *gl. im. -anje*), v. obezvrijediti

✧ OBEZ- + v. vrijediti

obgrliti (koga, što) *svrš.* <*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obgrljen> obuhvatiti rukama u zagrljaj // **obgrljaj** *m* opseg koji čine ruke kad obgrle [jedan ~; dva ~a = jedan ili dva takva opsega shvaćena kao mjera]; **obgrljivati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* obgrljujem, *pril. sad.* obgrljujući, *gl. im. -anje*), v. obgrliti

✧ O(B)- + v. grliti

òbi m (G -ja) ukrasni pojas na kimonu s čvorom na leđima

✧ *jap.* obi

òbičaj m **1.** način života, rada, ponašanja itd. koji se ustalio u nekoj zajednici i koji se kao takav poštuje i prenosi s naraštaja na naraštaj [*narodni ~*] **2. razg.** navika, postupak koji se nesvjesno ponavlja [*njegovje ~ prileći nakon ručka*; iz ~a; po ~u] // **òbičajni** *prid.* koji se odnosi na običaje, koji je utvrđen običajem ili se temelji na običajima Δ ~i zakon, ~o pravo ukupnost običaja koji djeluju kao samostalan izvor prava, nepisani zakoni; **òbičajan** *prid.* <*odr. -čni*> **1. a.** koji se ničim ne ističe, koji nema izrazitog obilježja, najrašireniji [*~an stan* kao svaki drugi, prosječan] **b. term.** sastavni dio naziva mnogih životinja i biljaka [*kuna ~na*; *zelje ~no*] **2.** koji je postao navika, svakodnevan, uobičajen [*~ni doručak*] **3.** (uz druge riječi u pojačavanju negativnog ili pejorativnog značenja) [*ti si za mene ~an lopov*; *~an mangup*; *~na ništarija*] **4. knjiž. zast.** blag, ljubazan, ugodan; **òbičavati** (što) *nesvrš.* <*prez.* običavam, *pril. sad.* -ajući, *gl. im. -anje*> imati običaj, činiti što

češće ili po potrebi; **òbično** *pril.* na uobičajen način, (po)najviše, većinom, najčešće [*~ pijem vodu*]; **òbičnost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je običan ili svojstvo onoga što je obično

✧ od starijega *običaj ← O(B)- + v. vičan

òbići (što, koga) *svrš.* <*prez.* obìdèh, *pril. pr.* obìšavši, *imp.* obìdi, *aor.* obìdoh, *prid. rad.* obìšao> **1.** opisati krug idući oko čega; zao bići **2.** proći unaokolo izbjegavajući koga ili što **3.** proći zalazeći na mnogo mjesta; prokstariti **4. a.** posjetiti, pohoditi [*~ rodbinu*] **b.** posjetiti radi pregleda, kontrole itd.; obaći // **òbaći** *svrš.* <*prez.* obàdèh, *pril. pr.* obàšavši, *prid. trp.* obàdèh> **1.** obilazeći pregledati što/koga [*~ bolesnika*] **2. zast., v. obići**; **obilazak m** <G -aska, N mn -asci> kretanje na više mjesta radi pregleda; razgledavanje, kontrola [*~ grada*]; **obilazjan** *prid.* <*odr. -zni*> koji služi obilaženju [*~ni put*; *~na cesta*]; zaobilazan; **obilaziti** (što, koga) *nesvrš.* <*prez.* -im, *pril. sad.* -zeći, *gl. im. -aženje*>, v. obići; **obilaznica** (**òbilaznica**) *ž* prometnica koja obilazi naselje ili u prometu opterećeno mjesto, omogućuje brže odvijanje prometa i povećava propusnu moć glavne prometnice; **obilazno** *pril.* na obilazan način; zaobilazno [*proći ~*]

✧ O(B)- + v. ići

òbigrati (što, koga, oko čega, oko koga) *svrš.* <*prez.* obìgrām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* obìgrān>, v. obigravati // **òbigravati** (što, koga, oko čega, oko koga) *nesvrš.* <*prez.* obìgrāvām, *pril. sad.* obìgrāvajući, *gl. im. -anje*> *pejor.* salijetati koga, oblijetati oko koga

✧ O(B)- + v. igra, igrati

obiit (izg. òbiit) u značenju »umro jec«

✧ *lat.* ← obire: umrijeti

obijati, v. obiti

obiijediti, v. objeda

obiijeliti (što) *svrš.* <*prez.* obijèlim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obijèljen> učiniti bijelim (ob. u zn. okrećiti) [*~ zidove*] // **obiijeliti** *svrš.* <*prez.* obijèlim, *pril. pr.* -èvši, *prid. rad.* obijèlio/obiijèlila > postati bijelim; **objeljivati** (što) *nesvrš.* <*prez.* objèljujem, *pril. sad.* objèljujući, *gl. im. -anje*>, *usp.* obijeliti

✧ O(B)- + v. bijel

òbijest *ž* <G -esti, I -esti/-ešću> neobuzdanost u ponašanju i zahtjevima // **òbijesnòst** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> stanje onoga koji je obi-

jestan; **obijestan** *prid.* (odr. -sni) koji je pun obijesti

✧ O(B)- + v. bijes

obiknuti (na što) *svrš.* (prez. obiknēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* obiknūt) *reg.* steći naviku, sviknuti se na što; priviknuti se, naviknuti se
✧ od starijega *obvknuti ← O(B)- + v. naviknuti

obilan *prid.* (odr. -lni) koji obiluje čim, uočljivo velik količinom ili brojnošću; izdašan, plodan // **obilat** *prid.* (odr. -i) **1.** koji je u velikoj količini, više nego dovoljan, izdašan **2.** koji je po mjeri oširok, veći nego što je nužna potreba [-e cipele; ~a mjera]; komotan; **obilatost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je obilato; **obilno** *pril.* na obilan način, u velikoj količini, u velikom broju; izdašno; **obilnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je obilno; **obilovati** (čime) *nesvrš.* (prez. obilujēm, *pril. sad.* obilujući, *gl. im.* -anje) imati u obilju, imati obilno čega, biti pun čega, bogat, *opr.* oskudijevati; **obilje** *sr* **1.** velika količina, mnoštvo čega **2.** stanje onoga koji posjeduje više nego što mu je prijeko potrebno; blagostanje

◆ *pr.* (nadimачko): **Obilínović** (Brač, Split)
✧ *prasl.* *obilъ, *obilъnъ (*stsl.* obilъ, *rus.* obil'nyj, *češ.* obilí: žito) ← *obvili, = *stsl.* izvilije: višak

obilaziti, v. obići

obilje, v. obilan

obilježiti (što, koga, se) *svrš.* (prez. obilježim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obilježen) **1.** staviti biljeg, znak na što; označiti (se) **2.** učiniti vidnim, svečano istaknuti radi spomena (kakav važan događaj); proslaviti **3.** iznijeti koga pred javnost da bi se pobudilo opće neprijateljstvo; žigosati, izložiti nemilosti okoline ili javnosti // **obilježavati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. obilježavam (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.* -anje), v. obilježiti; **obilježba** ž (G mn -ā/-ī), v. obilježenost; **obilježenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obilježen (fizičkom manom, predrasudom u društvu, biografijom itd.); obilježba; **obilježivač** *m* (G obilježivača) **1.** onaj koji što obilježava, označuje, markira **2. tehn.** tvar koja se daje lako ustanoviti u vodi ili u zraku i u malim količinama daleko od mjesta ispuštanja; u hidrologiji se koristi za istraživanje toka podzemnih voda, u meteorologiji za istraživanje strujanja u

kompleksnim topografskim i vremenskim uvjetima kao i za istraživanje utjecaja velikih zagađivača na okoliš; traser; **obilježivačica** ž, v. obilježivač (**1**); **obilježivati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. obilježujem (se), *pril. sad.* obilježujući (se), *gl. im.* -anje), v. obilježavati; **obilježje** *sr* **1.** znak, biljeg, oznaka (na cesti, kući itd.) **2.** bitna odlika, značajka, unutrašnji sadržaj, bit, karakter Δ ~a *crkve* oznake crkve, v. oznaka Δ; **razlikovno (distinktivno)** ~e *fon.* glasovna značajka po kojoj se među sobom razlikuju fonemi (npr. zvučnost, nazalnost, usnenost itd.)

✧ O(B)- + v. biljeg

obim *m*, v. obujam // **obiman** *prid.* (odr. -mni) *razg.* opsežan, velik u svojoj vrsti, velikog obujma [~ posao]; **obimnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je obimno

✧ O(B)- + v. imati

obirati, v. obrati

obisnuti se (komu) *svrš.* (prez. obisnēm se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* obisnuo se) objesiti se oko vrata komu, zagrliti oko vrata koga tako da se djelomično pod teretom zagrljaja mora prignuti

✧ O(B)- + v. vješati

obistiniti se *svrš.* (prez. obistinim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* obistinio se) ispuniti se, ostvariti se (za ono što je prije bilo željeno, predviđano, zamišljano, sanjano itd.) // **obistinjavati se** *nesvrš.* (prez. obistinjavām se, *pril. sad.* -ajući se, *gl. im.* -anje), v. obistinjavati se; **obistinjavati se** *nesvrš.* (prez. obistinjuēm se, *pril. sad.* obistinjući se, *gl. im.* -anje), v. obistiniti se

✧ O(B)- + v. istina

obitavati (Ø) *nesvrš.* (prez. obitavam, *pril. sad.* obitavajući, *gl. im.* obitavanje) živjeti na nekom mjestu; stanovati, boraviti, prebivati // **obitavalište** *sr* mjesto gdje se obitava, prebivalište, mjesto stanovanja (za osobe), stanište (za životinje i biljke); **obitelj** ž (I -i/-u) **1. sociol.** temeljna društvena jedinica zasnovana na zajedničkom životu užeg kruga srodnika, ob. roditelja i njihove djece; porodica, familija **2.** (+ *potenc.*) zajednica (ljudi, stvari i sl.) **3. žarg.** naziv za operativnu jedinicu mafije ili kakve druge kriminalne organizacije; klan Δ **nuklearna** ~ *sociol. antrop.* obitelj koja se sastoji od roditelja i djece (za razliku od šire obitelji patrijarhalnog i združnog tipa); ~ **ciklona meteor.** niz ciklona

poredanih uzduž hladne fronte, *usp.* fronta; ~ **oblaka meteor.** skupina oblačnih rodova sličnih po sastavu, visini i vertikalnom razvoju: visoki (ledeni), srednji (miješani) i niski (najčešće vodeni) oblaci te oblaci vertikalnog razvoja; **obiteljski** *prid.* koji pripada obitelji, koji se odnosi na obitelj [~a kuća; ~a mirovina; ~a uspomena]; **obiteljski pril.** kao u obitelji

✧ *prasl.* i *stsl.* obitati (*rus.* obitát') ← *ob-vitati ← O(B)- + *prasl.* *vitati: živjeti (*rus.* vitát', *polj.* witać)

obiti (što) *svrš.* < *prez.* obijem, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obijen), v. obijati // **objiáč** *m* (G objiáč-a) provalnik; **objiáčica** *ž*, v. objiáč; **objiáčki** *prid.* koji se odnosi na objiáče; **objiáčki pril.** kao objiáč, na način objiáča; **objiáti** (što) *nesvrš.* < *prez.* obijám, *pril. sad.* -jajući, *gl. im.* -ánje) na silu ulaziti u zatvorene prostore radi krađe, radi pljačke [~ vrata; ~ banke; ~ brave]; provaljivati

✧ O(B)- + v. biti²

objahati (koga, što) *svrš.* < *prez.* objašem, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* objahān) objumiti nogama, prebacujući poprijeke jednu nogu na jednu, a drugu na drugu stranu, učiniti da što sjedeći bude obuhvaćeno nogama [~ konja; ~ stolicu; ~ klupu (poprijeke sjesti)] // **objahívati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* objahujem, *pril. sad.* objahujući, *gl. im.* -ánje), v. objahati

✧ O(B)- + v. jahati

objasniti (što, komu) *svrš.* < *prez.* objasnim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* objašnjen) **1.** učiniti da što postane jasno, razumljivo; protumačiti, razjasniti **2.** poučiti do detalje, naučiti (koga) // **objásnidbeni** *prid.* koji se može objasniti; eksplikacijski; **objašnjaváti** (što) *nesvrš.* < *prez.* objašnjávám, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -ánje), v. objasniti; **objašnjénje** *sr* **1. a.** tumačenje, razjašnjenje **b.** obrazloženje **2.** neugodan razgovor s oponiranjem, dokazivanjem; prepirka; **objašnjiv** *prid.* < *odr.* -i) koji se može objasniti

✧ O(B)- + v. jasan

objáviti (što) *svrš.* < *prez.* objávím, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* objávljen) **1.** većem broju ljudi ili javnosti priopćiti, oglasiti, proglasiti, obznaniti, učiniti što javnim [~ rat]; obnarodovati **2.** tiskati i sl. [~ knjigu] // **objáva** *ž* **1.** javna obavijest o čemu, oglas upućen javnosti **2. a.** nagovještaj, navještaj, objavljivanje čega **b. rel.** čin vjere u mnogim religijama

kada božanstvo navješćuje čovjeku nešto što nadilazi ljudske spoznajne sposobnosti ili do čega ne mogu svi lako doći svojim razumom [kršćanska ~ po Kristu; muslimanska ~ u Kur'anu] **3.** isprava koja se izdaje jednokratno za neku priliku, npr. za putovanje Δ ~ **rata** obavijest jedne države drugoj da protiv nje započinje rat; **objávítel** *m* onaj koji što priopćuje; objavljivač; **objavlénje** *sr* kršć. ono što se objavljuje [~ Gospodinovo]; pojava, otkrivenje; **objavlíváč** *m* (G objavljíváča), v. objavitelj; **objavlíváčica** *ž*, v. objavitelj; **objavlíváti** (što) *nesvrš.* < *prez.* objavljujem, *pril. sad.* objavljujući, *gl. im.* -ánje), v. objaviti

✧ O(B)- + v. jav, javiti

obje, v. oba

objed *m* glavni obrok u danu, po običaju u sredini dana; ručak // **objedovati** (Ø) *dv.* < *prez.* objedujem, *pril. pr.* -ávši, *pril. sad.* objedujući, *gl. im.* -ánje) blagovati podnevni obrok; ručati

♦ *pr.* (nadimačko): **Objedović** (Sisak, Varaždin, Rijeka)

✧ *prasl.* i *stsl.* *obědъ (*rus.* obéd, *polj.* obi-ad) ← O(B)- + v. jesti

objeda *ž* neosnovana optužba; kleveta, potvora // **objjéditi** (koga) *svrš.* < *prez.* objjédím, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* objjéden) neosnovano optužiti; oklevetati; **objjedan** *prid.* < *odr.* -dní) koji se odnosi na objedu; **objjeditel** *m* potvornik, klevetnik; **objjediteljica** *ž*, v. objjeditelj; **objjédívati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* objjédujem, *pril. sad.* objjédujući, *gl. im.* -ánje), v. objjediti

✧ O(B)- + v. bijeda

objjédiniti (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* objjédiním, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* objjédinjen) učiniti da bude jedno u smislu organizacije (poduzeće, radna jedinica itd.), okupiti i povezati u jedno; ujediniti, sjediniti, združiti // **objjedinjávati** (što, koga, se) *nesvrš.* < *prez.* objjedinjávám (se), *pril. sad.* -ajúći (se), *gl. im.* -ánje), v. objjediti; **objjedinjávati** (što, koga, se) *nesvrš.* < *prez.* objjedinjujem (se), *pril. sad.* objjedinjujući (se), *gl. im.* -ánje), v. objjediti

✧ O(B)- + v. jedan

objekcija *ž* **1.** posjedovanje ili izlaganje suprotnog mišljenja; neslaganje **2.** izraženo nezadovoljstvo zbog kakvog postupka, događaja, greške i sl.; prigovor, zamjerka, prijekor // **objektácija** *ž* prijekor

✧ *lat.* obiectio = obicere: predbaciti

òbjekt *m* (G *mn* -kātā) **1. a.** ono na što je usmjerena radnja ili djelatnost; predmet, stvar **b.** cilj, svrha, zadaća **2.** ono što je izgrađeno; gradnja, zgrada [*stambeni* ~; *industrijski* ~; *turistički* ~] **3. gram.** rečenični dio na koji je usmjerena glagolska radnja **4. fil.** ono što postoji neovisno od svijesti ma kojeg pojedinačnog subjekta; sadržaj na koji se voljna ili misaona djelatnost upućuje **5. prav.** predmet na koji se odnose ovlasti i obveze subjekata u kojem pravnom odnosu [*~ ugovora o zajmu je novac*] **6. inform.** posebna jedinica u objektno-orijentiranom programu, koja se sastoji od određene strukture podataka i pripadajućih rutina za obradu i interakciju Δ **direktni** ~ *gram.* objekt uz prijelazne glagole koji se nalazi u akuzativu; izravni, pravi, bliži objekt; **indirektni** ~ *gram.* objekt koji stoji u genitivu, dativu ili instrumentalu; neizravni, nepravi, dalji objekt // **objektiv** *m* (G objektivā) *tehn.* dio optičkog instrumenta (teleskopa, mikroskopa, kamere i sl.) sa sabirnom lećom ili sustavom leća koje najprije prihvaćaju zrake objekta prema kojem su usmjerene i potom ih u žarištu pretvaraju u sliku [*zoom*~]; **objektivācija** *ž* **1. fil.** postajanje predmetom, čin opredmećivanja; opredmećenje, opredmećenje, postvarivanje, *usp.* objektivizacija **2. gram.** upotreba kojega jezičnoizražajnoga sredstva ili jezične jedinice (riječi, skupa riječi i sl.) kao objekta Δ ~ **volje psih.** ostvarivanje subjektivnih namjera i ciljeva, koji počinju tako objektivno postojati; **òbjektivān** *prid.* (odr. -vni) **1.** koji postoji neovisno o subjektu, njegovim opažanjima, mišljenjima i vrednovanjima; stvaran, predmetan, istinski **2. pren.** koji je pravedan prema suprotstavljenim stranama; nepristran, bez predrasuda Δ ~ **na odgovornost** **1. prav.** odgovornost počinitelja štete za štetu koju prouzročio svojim postupkom ili propuštanjem da nešto učini, ali bez svoje krivnje **2. odgovornost nadređenoga** (u vojsci, poduzeću, instituciji i sl.) za propuste, greške ili kriminalna djela koja su počinila osobe pod njegovom nadležnošću, iako on u njima nije sudjelovao niti za njih znao; ~ **no pravo** skup pravnihi normi (zakon, uredba, pravilnik i sl.), *usp.* subjektivno pravo, *v.* subjektivan Δ ; **objektivirati** (što) *dv.* (prez. objektivirām, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) činiti ili učiniti da što bude objektivno viđeno

ili doživljeno, da se na što gleda objektivno s uopćenog gledišta, nezavisno od subjektivističkih opažanja, mišljenja ili vrednovanja nekog subjekta; postati nepristran, objektivān, *opr.* subjektivizirati; **objektivist** *m* pristaša, zastupnik objektivizma; **objektivistički** *prid.* koji se odnosi na objektivizam i objektiviste; **objektivistički** *pril.* kao objektivist, na način koji promišlja objektivizam; **objektivitēt** *m* (G objektivitēta) svojstvo onoga što materijalno postoji; zbilja, stvarnost, realnost, predmetnost; **objektivizācija** *ž fil.* postajanje predmetom (ostvarenje namjera i želja); opredmećenje, *usp.* objektivacija; **objektivizam** *m* (G -zma) **1. fil.** spoznajno-teoretski pravac prema kojem ima objektivnih istina i vrednota nezavisnih od subjekta; nastojanje da se predmetni svijet shvati kao nešto što postoji ili vrijedi samo po sebi neovisno o subjektu **2. težnja** za nepristranim, netendencioznim, nezainteresiranim; **objektivizirati** (što) *dv.* (prez. objektivizirām, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) činiti ili učiniti da što bude objektivno viđeno ili doživljeno, da se na što gleda objektivno s uopćenog gledišta, *opr.* subjektivizirati; **òbjektivno** *pril.* na objektivān način; nepristrano [*~ presuditi*]; **objektivnōst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** osobina onoga koji je objektivān ili svojstvo onoga što je objektivno; stvarnost, predmetnost **2. pren.** nepristranost, nepostojanje predrasuda, pravednost; **objektīnī** *prid.* koji se odnosi na objekt Δ ~ **o orijentirano programiranje** *inform.* (engl. object-oriented programming) široko rasprostranjen princip programiranja (implementiran u programskom jeziku C++), koji strukturira program kao niz objekata (6), *usp.*

✧ *njem.* Objekt ← *lat.* obiectum ← *obiectus*: bačen, predstavljen, izložen = obiectere: predbaciti, iznijeti = OB- + iacere: baciti

objelodāniti (što) *svrš.* (prez. objelōdānim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* objelōdānjen) *knjiš.* iznijeti na javnost; izdati, objaviti [*~ knjigu*; *~ vijest*] // **objelodānjivati** (što) *nesvrš.* (prez. objelodānījēm, *pril. sad.* objelodānījūči, *gl. im.* -ānje), *usp.* objelodaniti

✧ O(B)- + *v.* bijel + *v.* dan¹

objēruckē *pril.* **1.** objema rukama [*uhvatiti predmet* ~] **2. pren.** od svega srca, svim srcem, vrlo rado, srdačno [*prihvatiti* ~]

✧ *v.* oba. obje - *v.* ruka

òbjesiti (se) *svrš.* < *prez.* -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òbješēn) **1.** (što, koga) pričvrstiti, smjestiti (osobu ili predmet) tako da ne dodiruje tlo svom težinom, da visi [~ *rublje*; ~ *o klin*; ~ *šunku na dim*], *usp.* izvjesiti **2.** usmrtniti koga vješajući ga o konopac koji mu se stegne oko vrata **3.** (se) **a.** izvršiti samoubojstvo vješanjem **b.** pokunjeti se, snemoći [~ *glavu*] **c.** uvrijediti se [~ *nos*] **4.** (se za koga) *pren.* biti ovisan o komu i dodijavati mu // **òbješēn** *prid.* < *odr.* -i) **1.** koji je pričvršćen tako da visi o čemu **2.** koji je po građi ili anatomiji takav da se proteže prema dolje, da ne strši [~ *e uši* (psa) uši pasa ptičara (njemačkog ptičara, mađarske vizle itd.); ~ *a ramena* kosa ramena]; **òbješēnica** *ž* obješena žena; **òbješēnik** *m* < *G* obješenika) obješen čovjek; **òbješēnjački** *prid.* koji se odnosi na obješenjake; **òbješēnjački** *pril.* kao obješenjak, na način obješenjaka; **òbješēnjāk** *m* < *G* obješenjāka, *V* òbješēnjače, *N mn* obješenjāci) onaj koji je vragolast, dovrtljiv; vragolan, zgubidan, vjetropir; **òbješēnjakinja** *ž*, *v.* obješenjak; **òbješēnjāković** *m hip.* od obješenjak; **òbješēnjaštvo** *sr* ukupnost ponašanja obješenjaka
 ✧ od starijega *obvjesiti ← *O(B)*- + *v.* vješati

òbjužiti *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* òbjužio) okrenuti na jugo
 ✧ *O(B)*- + *v.* jugo

òblāčiti¹, *v.* oblak
òblāčiti², *v.* obući
òblāčiti se, *v.* oblak

òblāgati (koga) *svrš.* < *prez.* òblāžēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* òblāgao) *eksp.* u potpunosti zavesti u bludnu lažima
 ✧ *O(B)*- + *v.* lagati

òblāgati, *v.* oblog
òblagoròditi (što) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òblagoròđen) *eksp.* rij. oplemeniti // **òblagoròdāvati** (što) *nesvrš.* < *prez.* òblagoròdāvam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* oblagoroditi [svijet se prosvjetljuje umom, ali ga treba ~ *srce*]; **òblagoròdīvati** (što) *nesvrš.* < *prez.* òblagoròdūjem, *pril. sad.* òblagoròdūjūci, *gl. im.* -ānje), *v.* oblagorodavati
 ✧ *rus.* oblagoródit'

òblajati (koga) *svrš.* < *prez.* òblajēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òblajān) **1.** *v.* olajati **2.** *pren.* ogovarati // **òblajāvati** (koga) *nesvrš.* < *prez.*

òblajāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* oblajati

✧ *O(B)*- + *v.* lajati

Òblak, Danko (1921–1998), hrv. književnik i novinar, pisao reportaže, kritike kulturnih zbivanja; zapažen kao dječji pisac (*Modri prozori*)

òblāk *m* < *V* -āče, *N mn* -āci) **1.** *meteor:* hidro-meteor koji se sastoji od velike nakupine sićušnih kapljica vode i/ili kristalića leda ili obojog koji slobodno lebdi u zraku, ne dotiče tlo **2.** *pren.* **a.** svaka masa čestica koja se kreće zrakom ili lebdi u zraku [~ *k prašine*; ~ *k snijega*] **b.** ono što sliča na oblak (npr. mnoštvo mušica) Δ **orografski** ~ *k meteor:* oblak čija je prisutnost, nastajanje i oblik uvjetovan reljefom Zemljine površine; **prolom** ~ *ka* kiša u velikoj količini ograničenog trajanja, jak pljusak; **rod** ~ *ka meteor:* prema međunarodnoj klasifikaciji oblaci su svrstani u 10 rodova: cirus, cirokumulus, cirostratus, altokumulus, altostratus, nimbostratus, stratokumulus, stratus, kumulus i kumulonimbus; **rotorni** ~ *k meteor:* oblak koji se stvara u zavjetrini većih planinskih barijera, nalik je na altokumuluse, a zrak u njemu rotira oko osi koja je paralelna s planinskom zaprekom i oblak je gotovo nepomičan; **sedefasti** ~ *ci meteor:* oblaci sedefastog izgleda koji se rijetko pojavljuju u stratosferi na visini 25–30 km; nalik su na ciruse ili altokumuluse; sa- stoje se od ledenih kristalića ili prehladenih vodenih kapljica; **svijetleći noćni** ~ *ci meteor:* tanki oblaci nalik na ciruse koji se u višim geografskim širinama rijetko pojavljuju prije izlaska ili poslije zalaza Sunca na visinama između 75 i 90 km; smatra se da ih čine ledeni kristalići sublimirani na meteorskoj prašini; **topli** ~ *k* oblak na temperaturama iznad 0 °C koji se sastoji samo od vodenih kapljica // **òblāčāk** *m* < *G* -čka, *N mn* -čci, *G* òblāč-ākā) *hip.* od oblak; **òblāčān** *prid.* < *odr.* -čni) **1.** koji je prekriven oblacima, pun oblaka **2.** koji je tmuran Δ ~ *ni kat meteor:* predio ili sloj atmosfere u kojem se pojavljuje neki od rodova oblaka (npr. niski, srednji i visoki oblaci te oblaci vertikalnog razvoja); ~ *ni pokrivaci meteor:* oblaci koji pokrivaju cijeli nebeski svod ili samo jedan njegov dio; ~ *ni vjetar meteor:* vjetar određen na temelju mjerenja gibanja oblaka; **òblāčić** *m* **1.** *dem.* od oblak **2.** zaokružena crta koja uokviruje tekst

i koja šiljastim dijelom upućuje na onoga tko govori (u stripovima da se uputi čitatelja tko govori); **obláčina** ž *augm.* od oblak *pejor.* u zn. veliki, tmasti oblak; **obláčiti'** *nesvrš.* < *pres.* obláčim, *pril. sad.* obláčěči, *gl. im.* -čěnje), ob. u: [vedriti i ~ (Ø) imati veliku vlast u rukama, biti vrlo moćan, svemoćan]; **obláčiti se** *nesvrš.* < *pres.* obláčim se, *pril. sad.* obláčěči se, *gl. im.* -čěnje) prekrivati se oblacima, zastirati se oblacima (o nebu); **obláčnost** ž < (G -osti, I -osti/-ošću) *meteor.* općeniti pojam za veličinu zakrivenosti neba oblacima, *usp.* naoblaka [velika/mala ~; jaka/slaba ~]

♦ *pr.* (nadimačka): **Oblačić** (Našice), **Obĺak** (160, Delnice, Primorje, Z Slavonija), **Obĺaković** (110, Petrinja, Virovitica)

♦ *prasl.* *obolkъ ← *obvolkъ (*stsl.* oblakъ, *rus.* oboloko, *polj.* obłok) = O(B)- + v. vući

oblándja ž < (G *mn* -ǎ/-i) *kulin.* tvrdo pečena lomljiva i drobiva kora za kolače; oblata, oblata

♦ *tal.* oblato ← *lat.* oblatum: hostija ← *offerre*: nuditi, prinijeti

oblapōran *prid.* (<odr. -rni) koji je proždrljiv; **oblapōran** // **oblapōrnica** ž, v. oblapornik; **oblapōrničan** *prid.* koji pripada oblapornici; **oblapōrník** m (V -iće, N *mn* -ici) *ekspr.* proždrljivac, izjelica, nezasićnik; **oblapōrno** *pril.* na oblaporan način; proždrljivo, kao oblapornik, s oblapornošću; **oblapōrnōst** ž < (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je oblaporan

♦ O(B)- + *rus.* lópát': žderati

oblást ž < (G -asti, I -asti/-ašču) **1. a.** veliko područje ili zona koja ima prepoznatljiv reljef, klimu, biljni i životinjski svijet, srodnost jezika, naroda itd.; područje **b.** područje istraživanja, područje djelatnosti itd., djelokrug, polje rada, domena, sfera, znanstveno područje **2. a. pov.** administrativna i teritorijalna jedinica u Jugoslaviji (1918–1941) koja je obuhvaćala više kotara **b. pov.** područje prostiranja uprave ili vlasti // **oblásni** *prid.* koji se odnosi na oblast, koji pripada oblasti

♦ *prasl.* *obolstъ ← *obvolstъ (*stsl.* oblastъ, *strus.* obolostъ, *češ.* oblast) ← O(B)- + v. vladati, vlast

oblāt m < (G obláta) **1. pov. a.** (u ranom srednjem vijeku) dijete koje roditelji daju u samostan, gdje se odgaja **b.** svjetovnjak koji živi u samostanu ili blizu njega i koji je sebe i svoje imanje predao samostanu **2. član** redovni-

ke zajednice zadužen za izvođenje određenih obreda, ob. žrtvenih; oblator // **oblátor** m, v. oblat

♦ *lat.* oblatatus ← *offerre*: nuditi, prinijeti, žrtvovati

oblata (**oblatna**) ž **1. v.** oblata **2.** okrugla naljepnica s reklamnom ili obavještajnom porukom

♦ *njem.* Oblate ← *lat.*, v. oblata

oblēka, v. obući

oblenjáci m *mn* (N oblěnják, oblenjáka) koljeno beskolotičavaca (*Aschelminthes*) crvoljika tijela (razredi: kolnjaci, trbodlaci, bodljoglavci, oblići, strunaši, kukaši, valjčari i stapkochaši)

♦ v. obao

oblīca, v. obao

oblīci m *mn* *zool.* razred beskralješnjaka nesegmentirana tijela (*Nematodes*), nemaju krvotok ni dišne organe, većinom su paraziti (bijela glista *Oxyuris vermicularis*, dječja glista *Ascaris lumbricoides*, čovječja glista *Trichuris trichiura*); nematodi

♦ v. obao

obligācija ž **1.** čin čijeg vezivanja moralnim, društvenim ili pravnim obvezama **2.** obvezujuća snaga zakona, ugovora, obećanja ili osjećaja dužnosti **3. ekon.** vrijednosni papir obično s fiksnim iznosom; obveznica, priznanica, zadužnica // **obligācijskī** *prid.* koji se odnosi na obligacije; obligacioni △ ~o (**obvezno**) *pravo pravn.* dio građanskog prava; bavi se obligacijskim (obveznim) odnosima; **obligacionī** *prid.*, v. obligacijski; **obligātan** *prid.* (<odr. -tnī) **1.** koji je pravno ili moralno obvezujući, koji je zadan obligacijom **2.** koji je neizostavan; obavezan, vezovan, obligatoran; **obligatōran** *prid.* (<odr. -rni), v. obligatan

♦ *lat.* obligatio ≈ obligatus: obavezan ← obligare: obvezati

oblījepīti (što, koga) *svrš.* < *pres.* oblījepīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oblījepljen) lijepljenjem prekriti veliku ili cijelu površinu čega (ili prekriti čime što je lijepljivo, što se lijepi) // **oblījepīvati** (što, koga) *nesvrš.* < *pres.* oblījepījēm, *pril. sad.* oblījepījući, *gl. im.* -ānje), v. oblījepiti

♦ O(B)- + v. liječiti

oblījētati (koga, što, oko koga, oko čega) *nesvrš.* < *pres.* oblījēcēm, *imp.* oblījēci, *pril. sad.* oblījēcūci, *gl. im.* -ānje) **1.** letjeti oko koga ili oko

čega **2. pren.** salijetati koga, trčati oko koga ulagajući se, motati se oko koga radi postizanja nekog cilja // **obletjeti** (koga, što, oko koga, oko čega) *svrš.* < *prez.* obletim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* obletio/obletjela ž), v. oblijetati
 ◇ O(B)- + v. letjeti

oblijevati, v. oblititi

oblik *m* (N *mn* -ici) **1.** odnos ravnih i krivih površina u vanjskom izgledu, uoblič-enost vidljivih dijelova; reljef, konfiguracija **2. a.** način na koji što percipiramo, uočavamo; obrisi predmeta, tijela ili osobe [Zemlja ima ~ kugle] **b.** vrsta čega, različit lik ili izgled čega, pojavnost [~ života način života] **c.** vanjska strana umjetničkog djela, *usp.* forma **3. lingv.** skup leksičkih i gramatičkih morfema koji zajedno čine jedinstvenu riječ // **obličje** *sr* **1.** vanjština osobe, tijelo po svom izgledu, opći dojam građe tijela **2.** ukupnost oblika, ono što čine svi oblici kao dojam [vanjsko ~e ukupan dojam oblika]; **oblični** *prid.* koji pripada obliku [~ nastavak nastavak gramatičkog oblika: kuća, kućE itd.]; **oblikovalac** *m* (G -aoca, N *mn* -aoci), v. oblikovatelj; **oblikovān** *prid.* < *odr.* -i) koji je dobio oblik, sreden po vanjštini ili po funkciji [~ dio grada; ~o gradsko naselje]; **oblikovatelj** *m* onaj koji što oblikuje; oblikovalac; **oblikovateljica** ž, v. oblikovatelj; **oblikovati** (se) *dv.* < *prez.* -kujem (se), *pril. sad.* -kujući (se), *pril. pr.* -avši (se), *gl. im.* -anje) **1.** (koga, što) dati ili davati oblik, uobličiti; uobličivati **2.** (se) poprimati oblik
 ◇ O(B)- + v. lik

oblikoslovlje *sr* *zast.*, v. morfologija (1)

◇ v. oblik + v. slovo

oblikotvōran *prid.* < *odr.* -rni) koji djeluje tako da tvori neki oblik, pomoću kojega nastaje oblik

◇ v. oblik + v. tvoriti

oblina, v. obao

obliš *m* *zool.* cijenjena riba plosnatice (*Bothus maximus*) iz porodice plosnatice (*Pleuronectidae*), ima oba oka na lijevoj strani glave; kvrgaš, plat, rombo

◇ v. obao

obliterācija ž *knjiš.* **1.** poništenje marke ili biljega pečatom **2. pren.** brisanje iz pamćenja, puštanje u zaborav **3. pat.** začepljenost krvne žile, izvodnog kanala, cjevastog organa
 ◇ *lat.* obliteratio ≈ obliterare: poništiti

oblititi¹ (koga, što) *svrš.* < *prez.* oblijem, *pril. pr.* -

ivši, *imp.* oblij, *prid. trp.* obliven) zaliti, preli-ti tekućinom po čitavoj površini // **oblijevati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* oblijevām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), v. oblititi

◆ *pr.* (nadimačko): **Oblijan** (Opatija, Ivanić Grad)

◇ O(B)- + v. liti

oblititi², v. obao

oblivōn *m* (G oblivōna) *farm.* sredstvo u liječenju neuroza i straha potiskivanjem i zaboravljanjem uzroka

◇ *lat.* oblivio: zaborav, tvorničko ime proizvoda²⁾

oblizati (se) *svrš.* < *prez.* obližem (se), *pril. pr.* -avši (se), *imp.* obliži (se), *prid. trp.* obližān) **1.** (što) polizati, olizati sve unaokolo **2.** (se) prijeći jezikom po usnama (izražavajući zadovoljstvo prije ili poslije jela) // **oblizivati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* oblizujem (se), *pril. sad.* oblizujući (se), *gl. im.* -anje), v. oblizati; **obliznuti se** *svrš.* < *prez.* obližnēm se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* obližnūt) jednim pokretom jezika prijeći preko usana (vlažeći usne; kao znak da je što vrlo ukusno ili slasno)
 ◇ O(B)- + v. lizati

oblizniti se *svrš.* < *prez.* obližnēm se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* obližnūt) *knjiš.* donijeti na svijet blizance, dvoje (o ženi i ženki) // **obliznjiva-ti se** *nesvrš.* < *prez.* obliznjujem se, *pril. sad.* obliznjujući se, *gl. im.* -anje), v. oblizniti se
 ◇ O(B)- + v. blizanc

obliznji *prid.* koji je blizu, okolni, nedaleki (o čemu većem i nepokretnom) [~a livada; ~i hotel]

◇ O(B)- + v. bliz, bližnji

oblog *m* (N *mn* -ozi) **1.** suh ili navlažen, hladan ili topao komad platna, tkanine ili pletiva kojim se oblaže neko mjesto na tijelu radi liječenja **2.** (+ *potenc.*) *razg.*, v. obloga // **oblāgati** (što) *nesvrš.* < *prez.* oblāžem, *pril. sad.* oblāžući, *gl. im.* -anje), v. obložiti; **obloga** ž (D L -ozi) ono čime se oblaže, sloj koji služi za različite vrste zaštite i izolacije; oblog; **obložiti** (što) *svrš.* < *prez.* obložim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obložen) **1. a.** staviti oblog, omotati, previti **b.** krutu površinu prekriti nečim krutim [~ pločama] **2.** prekriti, prevući čime, pokriti čime što će postati tvrdo kao vidljiva površina [~ lakom]
 ◇ O(B)- + v. ležati, log

oblok *m* (V obloče, N *mn* -oci/oblōki) *reg.* prozor, okno
 ◇ *mađ.* ablak

oblókati se *svrš.* < *prez.* obločēm se, *pril. pr.* -āvši se, *prid. trp.* oblokān) *razg. pejor.* pretjerano se opiti // **oblokávati se** *nesvrš.* < *prez.* oblókāvam se, *pril. sad.* -ajūci se, *gl. im.* -ānje), v. oblokati se

✧ O(B)- + v. lokati

Oblomov (izg. Oblōmov) *m knjiž.* glavni junak istoimenog romana I. A. Gončarova, v. // **oblomóvština** ž pomanjkanje volje za djelovanjem, radom, obvezama; lijenost, inertnost, jalovost, krajnje otuđenje

ōblōst, v. obao

oblōvina, v. obao

obluk *m* (N *mn* -uci) *grad.* svod u obliku luka // **ōblūci** *sr* 1. prednji dio sedla u obliku luka 2. (+ *potenc.*) ono što je u obliku luka

✧ O(B)- + v. luk

oblūtak *m* (G -tka, N *mn* -ūci, G ōblūtākā) riječni, potočni, i kamen uz more koji je valjanjem postao obao; valutak, valutica // **oblūčac** *m* (G -čca, N *mn* -čci, G ōblūčācā) *dem.* od oblutak; **ōblūčast** *prid.* < *odr.* -ī) koji je nalik oblutku; **oblūčić** *m dem.* i *hip.* od oblutak

✧ v. obao

obljetnica ž dan u godini na koji se zbio neki događaj; godišnjica, jubilej // **ōbljetničar** *m* onaj koji slavi obljetnice; **ōbljetničarka** ž (G *mn* -ā/-ī), v. obljetničar; **ōbljetničarski** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na obljetničare; **ōbljetničarski** *pril.* kao obljetničar, na način obljetničara; **ōbljetničarstvo** *sr* (G *mn* -tāvā/-ā) slavljenje obljetnica kao raširena pojava u društvu; **ōbljetnički** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na obljetnice; jubilejski, jubilarni; **ōbljetnički** *pril.* kao kad je obljetnica, na način obljetnice

✧ O(B)- + v. ljeto

obljubiti (koga) *svrš.* < *prez.* obljubīm, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* obljubljen) 1. *zast.* zavoljeti 2. *knjiž.* izljubiti 3. *zast. a.* izvršiti obljubu (nad ženskom osobom) **b.** silovati, obeščastiti (žensku osobu) // **ōbljubja** ž (G *mn* -ūbā/-ī) 1. *pravn. a.* nasilno seksualno općenje [protupravna ~a] **b.** (seksualno) konzumiranje bez kojeg brak nije pravovaljan 2. *term.* koitus, snošaj; **ōbljubljen** *prid.* < *odr.* -ī) 1. < *prid. trp.*), v. obljubiti 2. kojega svi vole, koji je omiljen, popularan [~ *glumac*; ~ *umjetnik*], *opr.* omražen; **ōbljubljenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje i okolnosti u kojima se nalazi onaj koji je obljubljen; omiljelost; **obljublívati** (koga) *nesvrš.* < *prez.*

obljubljujem, *pril. sad.* obljubljujūci, *gl. im.* -ānje), v. obljubiti

✧ O(B)- + v. ljubiti

ōbljutaviti (Ø) *svrš.* < *prez.* ōbljutavīm, *pril. pr.* -īvši, *prid. rad.* ōbljutavio) 1. izgubiti poželjan okus, postati bljutav (ustajala voda, razrijeđena hrana u kojoj je premalo soli itd.) 2. *pren.* postati neukusan // **obljutavljívati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* obljutavljūjem, *pril. sad.* obljutavljūjūci, *gl. im.* -ānje), v. obljutaviti

✧ O(B)- + v. bljutav

ōbmanja ž postupak ili čin koji riječima, slikama, lažnim podacima itd. namjerno oblikuje tuđe pogrešno mišljenje o čemu [izvesti ~u] // **ōbmānuti** (koga) *svrš.* < *prez.* ōbmanēm, *pril. pr.* -ūvši, *imp.* ōbmāni, *prid. rad.* ōbmānuo), v. obmanjivati; **ōbmānutost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je obmanut; **obmanjivāč** *m* (G obmanjivāč-a) onaj koji obmanjuje; varalica, prevarant; **obmanjivāčica** ž, v. obmanjivāč; **obmanjívati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* obmānjūjem, *pril. sad.* obmānjūjūci, *gl. im.* -ānje) lažno kome prikazivati i iskrivljavati činjenice da bi se izvršila prijevara; varati, dovoditi u zabludu

✧ O(B)- + v. mana

obnārodovati (što) *svrš.* < *prez.* -dujēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* obnārodovān) *eksp. retor.*, v. objaviti

✧ O(B)- + v. narod

obnāšati, v. obnositi

obnāžiti (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* obnāžīm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* obnāžen) učiniti nagim; razgoliti // **ōbnāžen** *prid.* < *odr.* -ī) koji je je razodjeven, gol; **obnāžívati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* obnāžūjem (se), *pril. sad.* obnāžūjūci (se), *gl. im.* -ānje), v. obnažiti

✧ O(B)- + v. nag

obnēvidjeti (Ø) *svrš.* < *prez.* obnēvidīm, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* obnēvidio/obnēvidjela ž) 1. za trenutak izgubiti sposobnost vida, ne vidjeti (od izlaska iz tame na svjetlo, od tjelesnih tegoba itd.) 2. *pren.* izgubiti sposobnost zdravog rasuđivanja od zanesenosti čime, zanijeti se čime, zaludjeti se čime, izgubiti kriterije, poludjeti za čim // **obnēvidjelōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je obnevidio

✧ O(B)- + v. ne + v. vid, vidjeti

ōbnōč *pril. knjiž.* noću, preko noći

✧ O(B)- + v. noć

obnösiti *nesvrš.* (prez. obnosim, pril. sad. obnosēci, gl. im. obnošenje) noseći što obilazeći oko čega // **obnašati** (što) *nesvrš.* (prez. obnašam, pril. sad. -ajući, gl. im. -anje) obavljati, vršiti, ob. u kontekstu

✧ O(B)- + v. nositi

obnoviti (se) *svrš.* (prez. obnovim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. obnovljen) **1.** (što) **a.** vratiti porušeno, dotrajalo u prijašnje stanje [~ *spomenik*; ~ *građevinu*] **b.** pokrenuti, oživiti ono što je prije postojalo [~ *napuštene narodne običaje*] **2.** (se) vratiti se u prijašnje stanje Δ ~ u *sjećanju* sjetiti se, osvježiti u sjećanju // **obnavljati** (što, se) *nesvrš.* (prez. obnavljam (se), pril. sad. -ajući (se), gl. im. -anje), v. obnoviti; **obnova** ž **1.** vraćanje čega porušenog, dotrajalog itd. u prijašnje stanje **2. a.** oživljavanje onoga što je bilo zapušteno, zaboravljeno **b.** ponavljanje, ponovno postavljanje [~ *kazališne predstave*] Δ **duhovna** ~ **1. kat.** postupak kojim se vjernik usavršava u kršćanstvu **2.** obnavljanje duhovnih vrijednosti, vraćanje zanemarenih duhovnih vrijednosti; **katolička** ~ *pov.* duhovni pokret u Crkvi kao reakcija na reformaciju; protureformacija; **obnovitelj** *m* onaj koji što obnavlja ili koji je što obnovio; **obnoviteljica** ž, v. obnovitelj; **obnoviteljski** *prid.* koji se odnosi na obnovitelje; **obnovljiv** *prid.* (odr. -i) koji se može obnoviti [~ *a gradina*]

✧ O(B)- + v. nov

obnožak *m* (G -ška, N *mn* -šci) *agr.* sporedna stabljika kukuruza, kukuruzni izdanak

✧ O(B)- + v. noga

obnubilacija ž **1. meteor.** nestajanje sunčeve ili danje svjetlosti; naoblacenje, pomračenje **2. pat.** pomračenje svijesti

✧ *lat.* obnubilare: naoblaciti, zamračiti = nubilus: oblačan, taman

oboa ž (G *mn* obōa) *glazb.* drveni puhaći instrument koji ima pisak s dvostrukim jezičcem // **oboist** *m* svirač na oboi; **oboistica** (oboistkinja) ž, v. oboist

✧ *tal.* ← *fr.* hautbois

obod *m* **1.** vanjski dio predmeta koji se obavija kružno [~ *sita*; ~ *bubnja*; ~ *šešira*] **2. pren.** krajnji, vanjski kružni dio [~ *grada*] // **obodčić** *m dem.* od obod; obodčić; **obodčić** *m, v.* obočić; **obodni** *prid.* koji se odnosi na obod, periferni Δ ~ *kut mat.* kut kojem je vrh na kružnici, a krakovi prolaze još dvjema točkama kružnice; **obodnica** ž rub, opseg, granica, vanjska strana, periferija

✧ *prasl.* *obodь ← *obvodь (*rus.* óbod, *polj.* obód) ← O(B)- + v. voditi

obodriti (koga) *svrš.* (prez. obodrim, pril. pr. -ivši, prid. trp. obodren) uliti, dati kome volju // **obodrenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je obodren; **obodrivati** (koga) *nesvrš.* (prez. obodrujem, pril. sad. obodrujući, gl. im. -anje), v. obodriti, bodriti

✧ O(B)- + v. bodar, bodriti

obogáljiti (se) *svrš.* (prez. obogáljim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. obogáljen) **1.** (koga) učiniti da tko postane bogalj **2.** (se) postati bogalj // **obogaljavati** (Ø, koga, se) *nesvrš.* (prez. obogáljujem (se), pril. sad. obogáljujući (se), gl. im. -anje), v. obogaljiti

✧ O(B)- + v. bogalj

obogatiti (koga, što, se) *svrš.* (prez. obogátim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. obogaćen) **1.** (koga, što) **a.** učiniti bogatim u novcu i materijalnim dobrima **b. pren.** podariti kome što [~ *umjetnički život grada*] **2.** (što) učiniti da što dobije veći udio ili postotak čega u ukupnoj smjesi ili spoju **3.** (se) postati bogat // **obogaćivāč** *m* (G obogaćivāča) tvar koja se dodaje čemu da poveća ili da djeluje na povećanje poželjnih sastojaka (u hrani itd.); **obogaćivati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. obogaćujem (se), pril. sad. obogaćujući (se), gl. im. -anje), v. obogatiti

✧ O(B)- + v. bogat

obogotvoriti (koga, što) *svrš.* (prez. obogòtvorim, pril. pr. -ivši, prid. trp. obogòtvoren, gl. im. obogotvorēnje) učiniti koga bogom ili božanstvom, pripisati božanska svojstva, postaviti kao vrhunsku vrijednost, kao vrijednost svih vrijednosti [~ *državu*, *usp.* statolatrija] // **obogotvorivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. obogotvòrujem, pril. sad. obogotvòrujući, gl. im. -anje), v. obogotvoriti

✧ O(B)- + v. bog + v. tvoriti

obojak *m* (G -ojka, N *mn* -ojci) **1.** komad tkanine koji se ulaže pod stopala u opanke, komad platna u koji se umataju stopala (mjesto čarapa) **2.** komad tkanine u obliku trake kojim se obavijaju noge od gležnja do koljena, dio nekih vojničkih uniformi // **obojčić** *m dem.* od obojčić

✧ od starijega *obvoju(kь) ← O(B)- + v. viti

oboje, v. oba

obojiti (što) *svrš.* (prez. obojim, pril. pr. -ivši,

prid. trp. obojen) **1.** premazati bojom **2. a.** dati određenu boju, ton, nijansu čemu **b. pren.** dodati, okтити, prikazati u posebnom svjetlu (u pripovijedanju i sl.) Δ **obojeni metali** kem. teški metali osim željeza, mangana i njihovih legura (npr. bakar, olovo, kositar i dr.) // **obojadisati** (što) *svrš.* <prez. obojadišem, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* obojadisān) *razg. reg. knjiš.*, v. obojiti; **obojen** *prid.* <odr. -i> koji je premazan bojom; **obojeni** *m mn antrop.* koji nisu bijele rase; **obojenost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je obojeno; **obojiv** *prid.* <odr. -i> koji se može obojiti [-a tkanina]

✧ O(B)- + v. boja

obol *m* **1. pov.** sitan srebrni novac u staroj Grčkoj (šestina drahme) **2. pren. a.** dar u novcu, novčani prilog; donacija **b.** doprinos čemu u duhovnom ili materijalnom smislu [*davati* ~]

✧ grč. obolós

oboljeti (Ø, od čega, na što, na čemu) *svrš.* <prez. obolim, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* obolio) postati, biti bolestan, dobiti bolest, patiti od bolesti // **obolijevati** (Ø) *nesvrš.* <prez. obolijevam, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje>, v. oboljeti; **oboljelost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> stanje onoga koji je obolio; **oboljenje** *sr* **1. term.** početak bolesnog stanja **2. razg.** lakša bolest

✧ O(B)- + v. bol, boljeti

obor *m* ograden prostor za stoku (ob. za ovce ili svinje); tor

✧ *prasl.* *oborь, *obora (*rus.* obóra, *polj.* obora: štala) ← *obvor(a) = *strus.* vora: ograda

oboriti (što, koga) *svrš.* <prez. oborim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oboren) **1.** učiniti da padne po dužini ono što je čvrsto u jednoj točki ili u podnožju; povaliti, prevaliti, srušiti **2. pren. a.** učiniti da tko padne na ispitu ili ponavlja razred **b.** zbaciti s vlasti ili položaja; svrgnuti **c.** sniziti cijenu, obezvrijediti **d.** opovrgnuti, pobiti dokaze ili tvrdnju // **obārāč** *m* <G oba-rāča> dio mehanizma vatrenog oružja koji, pritiskom prsta, pokreće udarnu iglu; okidač, otponac, oroz, kokot; **obārati** (koga, što) *nesvrš.* <prez. obārām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje>, v. oboriti; **oborina** ž vrsta hidrometeora koji pada iz oblaka kao tekuće ili krute čestice u obliku kiše, rosulje, snijega, ledenih zrnaca, solike, tuče i sugradice; padalina,

padavina Δ **efektivna** ~ *hidr.* **1.** dio oborine koji je stigao u riječne tokove kao otjecanje **2.** u navodnjavanju dio oborine koji ostaje u tlu i raspoloživ je biljkama; **radioaktivna** ~ oborina koja je pala kroz sloj zraka koji je bio zagađen radioaktivnim tvarima, koja je apsorbirala te tvari te postala radioaktivna; **oborinski** *prid.* koji potječe od oborine, koji se odnosi na oborine Δ ~ **a voda meteor.** količina vode koja bi se dobila kad bi se sva vodena para u čitavom promatranom stupcu u atmosferi kondenzirala i pala u obliku oborine; **oboriv** *prid.* <odr. -i> koji se može oboriti, kojega se može oboriti, *opr.* neoboriv [- dokaz; ~a tvrdnja]; **oborivost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je oborivo, osobina onoga koji je oboriv

✧ O(B)- + v. boriti se

Oborovo *sr* naselje (u blizini Dugog Sela), 599 stan. Δ ~ **Bistransko** naselje (u blizini Zagreba), 794 stan. // **oborovski** *prid.* koji se odnosi na Oborovo

♦ *pr.* (etnik): **Oborovečki** (Zabok)

oboružati (koga, što, se) *svrš.* <prez. -ām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* oboružān) **1.** opskrbiti oružjem, dati kome oružje; naružati **2. pren.** opskrbiti jakim sredstvima [- znanjem] // **oboružavati** (koga, što, se) *nesvrš.* <prez. oboružāvam (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -anje>, v. oboružati

✧ O(B)- + v. oružje

obositi (Ø) *svrš.* <prez. obosim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* obosio) ostati bos (o onome tko ostane bez obuće ili o konju koji istroši potkove) [*Mala moja nemoj se ponositi/Konj potkovan može i obositi*] // **obosivati** (Ø) *nesvrš.* <prez. obosujēm, *pril. sad.* obosujūći, *gl. im.* -anje>, v. obositi

✧ O(B)- + v. bos

obosti (koga) *svrš.* <prez. obodēm, *pril. pr.* -ōvši, *prid. trp.* obōden) *knjiš.* **1.** udariti rogom, ob. lagnije i bez ulaženja u tkivo i pod kožu **2.** pritisnuti naglo mamuzama konna koliko se želi da se brže kreće (u kasu i galopu); podbosti, *usp.* mamuzati // **obādati** *nesvrš.* <prez. obādām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje>, v. obosti

✧ O(B)- + v. bosti

obostran *prid.* <odr. -i> **1.** koji je s obje strane [-a upala pluća] **2.** koji se odnosi na obje strane; uzajaman, zajednički [-a korist; ~i interes] // **obōstrano** *pril.* na obostran nač-

in [~ *se poštovati*]; **obòstranòst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) svojstvo onoga što je obostrano [~ *interesa*]

✧ v. oba + v. strana

Obote (izg. Obòte) (**Apollo**), **Milton** (1924), premijer i prvi predsjednik nove nezavisne istočnoafričke republike Ugande (1962–1971. i 1980–1985); uspostavio parlamentarnu demokraciju i uspio donekle popraviti ekonomsko stanje u Ugandi

obožavati (koga, što) *nesvrš.* (prez. obožavam, pril. sad. -ajući, gl. im. -anje) **1.** poštovati kao božanstvo (npr. prirodnu silu) **2.** gajiti osjećaje velike ljubavi, diviti se, vatreno pristajati uz koga, biti privržen s oduševljenjem // **obožavalac** *m* (G -aoca, N *mn* -aoci), v. obožavatelj; **obožavatelj** *m* onaj koji obožava koga ili što; vatreni udvarač, oduševljeni ljubitelj, vatreni pristaša, privrženik; obožavalac; **obožavateljica** ž, v. obožavatelj; **obožavateljčin** *prid.* koji pripada obožavateljici; **obožavateljski** *prid.* koji se odnosi na obožavatelje; **obožavateljski** *pril.* kao obožavatelj, na način obožavatelja

✧ O(B)- + v. bog

obračun *m* **1.** račun izvršen nakon nekog posla ili roka, konačni račun poslovanja [godišnji ~] **2.** sukob, razračunavanje // **obračunati** (se) *svrš.* (prez. -am (se), pril. pr. -avši (se), prid. trp. obračunat) **1.** (što) izračunati cijenu čega, izvršiti obračun **2.** (se) **a.** izvršiti obračun s kim; razračunati se **b. pren. razg.** sukobiti se, potući se; **obračunavati** (što, se) *nesvrš.* (prez. obračunavam (se), pril. sad. -ajući (se), gl. im. -anje), v. obračunati; **obračunski** *prid.* koji se odnosi na obračun, kojim se obračunava, koji služi za obračun [~ *dolar*] △ ~ **promet** *trg.* bezgotovinski platni promet preko novčarskih ustanova; **obračunski** *pril.* onako kako se provodi obračun, na način kako traže pravila obračuna

✧ O(B)- + v. račun

obraćati, v. obrat

obrađati *svrš.* (prez. obrađatim, pril. pr. -ivši, prid. rad. obrađatio) dobiti bradu, zarasti u bradu

✧ O(B)- + v. brada

obraditi *svrš.* (prez. obradim, pril. pr. -ivši, prid. trp. obrađen) **1.** (što) izvršiti radove potrebne za ono čemu je što namijenjeno (npr. zemlju, rukopis za objavljivanje, materijal za izradu čega itd.) **2.** (koga) *razg.* postići

da tko misli ili djeluje onako kako drugi od njega traži // **òbrada** ž **1. a.** proces rada kojim se što obrađuje, obrađivanje (npr. zemlje) **b.** davanje oblika, usavršavanje, oblikovanje (pjesme, rukopisa, proizvoda, materijala za izrađivanje čega itd.) **2.** učinak obrade, istraživanje, pripremanje [~ *tržišta*; *elektronska* ~ *podataka*] **3. psih.** nesvjesni postupak koji se sastoji od proširenja i uljepšavanja detalja, osobito onih koji se odnose na simbole ili sadržaj sna △ ~ **podataka inform.** niz postupaka koji uključuju pronalaženje, skupljanje, sortiranje, uspoređivanje, prenošenje podataka i dr.; **òbradba** ž (G *mn* -dābā/-ī), v. obrađa (2); **obradiv** *prid.* (odr. -ī) koji se može obraditi [~ *materijal*]; **òbrāđenòst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) stanje ili svojstvo onoga što je obrađeno; **obrađivač** *m* (G obrađivača) **1.** onaj koji (što) obrađuje **2. tehn.** stroj koji obrađuje tlo; kultivator; **obrađivačica** ž, v. obrađivač; **obrađivački** *prid.* koji se odnosi na obrađivače; **obrađivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. obrađujem, pril. sad. obrađujući, gl. im. -anje), v. obraditi

✧ O(B)- + v. rad¹, raditi

òbradovati (se) *svrš.* (prez. obrađujem (se), pril. pr. -avši (se), prid. trp. obrađovan) **1.** (koga) učiniti koga radosnim; razveseliti, usrećiti **2.** (se) postati radostan; razveseliti se // **òbradováno** *pril.* razveseljeno, usrećeno, radosno

◆ **Òbrād** *m.* os. ime (često u Dubrovniku, prevedeno od v. Hilarij, *usp.* i Radoslav, Veselin, Veseljko) ✧ *pr.*: **Obrāčević** (Z Slavonija), **Òbradov** (Pula, J Dalmacija), **Obrádović** (2820, J Dalmacija, Lika, Banovina), **Òbratov** (120, Šibenik, Dalmacija) ✧ *top.* (naselje): **Obrádovci** (Orahovica, 103 stan.)

✧ O(B)- + v. radost, radovati (se)

Obrádović, Dositej (o.1739–1811), srp. književnik i prosvjetitelj i prvi ministar (popečitelj) prosvjete u Karadordevoj ustaničkoj vladi; zastupao jedinstvo Južnih Slavena, antifeudalnu demokraciju, antiklerikalizam i počeo uvoditi narodni jezik u književnost (*Život i priključenija, Basne, Sovjeti zdrava-gorazuma*)

òbramnica ž *etnol.* povijena motka s kukama na oba kraja o koje se vješa teret i koja se nosi na ramenu; bremenica, brenta

✧ O(B)- + v. rame

obrániti (koga, što, se) *svrš.* (prez. obrānim

(se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obranjen) **1.** (koga, što) **a.** otkloniti ili odbiti napad ili opasnost od koga ili čega (neprijatelja, bolesti, požara itd.) **b.** obrazložiti neki rad pred komisijom [~ *doktorsku disertaciju*] **c.** opravdati od optužbe **2.** natjecanjem zadržati naslov (pivaka i sl.), titulu **3.** (se) **a.** otkloniti opasnost ili napad **b.** opravdati se // **obrambeni** *prid.* koji se tiče obrane, koji služi za obranu [~i *mehanizam*; ~o *sredstvo*; ~a *linija*]; **obrambeno** *pril.* izražavajući spremnost na obranu; **obrana** ž **1.** djelovanje radi otklanjanja ili odbijanja opasnosti od koga ili čega (neprijatelja, bolesti, požara itd.) [*protuavionska* ~; *protutenkovska* ~; *narodna* ~] **2.** *sport* dio momčadi koji u igrama odbija napade protivnika **3.** javno obrazloženje nekog rada pred komisijom [~ *magistarskog rada*] **4.** opravdavanje (od optužbe) **5.** odvjetnik okrivljenog na sudu, branitelj [*riječ ima* ~] Δ ~ **od tuče** *meteor*: sustav sprečavanja ili smanjivanja negativnog djelovanja tuče; **obranáš** *m* (G obranáša) onaj koji se usredotočuje samo na obranu u borbi mišljenja, ogledanju stavova i sl.; **obranášica** ž, v. obranáš; **obranášтво** *sr* način djelovanja obranáša; **obranjiv** *prid.* (odr. -i) koji se može obraniti; branjiv; **obranjivost** ž (G -osti, I -osti/ošču) svojstvo onog što je obranjivo

✧ O(B)- + v. braniti

obrásti *svrš.* (prez. obrástem, *pril. pr.* obrástá-vši, *prid. rad.* obrástao) **1.** (što) rastanjem obuhvatiti, porasti unaokolo do kraja **2.** (u što, čime) biti prekriven čim izraslim, zarasti u što, prerasti čime (kosa, dlaka, brada, trava, korov itd.) // **obrásllost** ž (G -osti, I -osti/ošču) stanje onoga koji je obrastao (npr. u bradu) ili onoga što je obraslo: **obrástati** (što, u što, čime) *nesvrš.* (prez. obrástám, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -ánje), v. obrasti; **obráščivati** (što, u što, čime) *nesvrš.* (prez. obráščujem, *pril. sad.* obráščujući, *gl. im.* -ánje), v. obra-sti

✧ O(B)- + v. rasti

obrát *m* **1.** pokret na obratnu stranu **2.** potpuna promjena prilika, izlaganja, stava itd.; preokret [*došlo je do ~a*] **3.** dosjetljiv izraz ili fraza u stilu i izražavanju Δ **kopernikanski** ~ potpun preokret u načinu mišljenja, uvjerenjima ili iskazivanju stavova u znanosti, politici ili javnom životu // **obraćati** (koga, se, se komu) *nesvrš.* (prez. -ám (se), *pril. sad.* -ajući

(se), *gl. im.* -ánje), v. obratiti; **obračénica** ž, v. obraćenik; **obračénički** *prid.* koji se odnosi na obraćenike; **obračénički** *pril.* kao obraćenik, na način obraćenika; **obračénik** *m* (G obračénika. N *mn* obračénici) **1.** onaj koji se obratio [*vyerski* ~], *usp.* obratiti **(1)** **2.** *iron.* onaj koji je promijenio svoj názor iz interesa, popularnosti ili drugog razloga [*politički* ~]; konvertit; **obračénistvo** *sr* **1.** stanje onoga koji se obratio nekoj ideji, vjeri i sl., *usp.* obraćenik **(1)** **2.** *iron.* svojstvo onoga koji mijenja svoje názore iz interesa; konvertitstvo, *usp.* obraćenik **(2)**; **obráťan** *prid.* (odr. -tni)

1. onaj koji je na drugoj strani, na suprotnoj strani [(*pogledati*) s ~ne strane s (one) druge strane] **2.** onaj koji ide u protivnom smjeru; **obrátište** *sr mat.* točka infleksije; **obráťiti** (se) *svrš.* (prez. obrátim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* obráćen) **1.** (koga) pretvoriti koga u što drugo, učiniti da u mišljenju, vjeri itd. postane drugačiji, (se) pretvoriti se u što drugo, u mišljenju, vjeri itd. postati drugačiji, prevjeriti **2.** (se kome) prvi uspostaviti kontakt s kim, osloviti koga; **obrátnica** ž (**obrátnik** *m*) *geogr.* svaki od zamišljenih paralelnih krugova oko Zemlje na 23 stupnja i 27 minuta od ekvatora (naznačuju granice tropskog pojasa na Zemlji): **1.** sjeverno [*sjeverna ili Rakova* ~] **2.** južno [*južna ili Jarčeva* ~]; **obrátnički** *prid.* koji se odnosi na obrat i obratnicu; **obrátnik** *m* (N *mn* -ici), v. obratnica; **obráťno** *pril.* na drugu stranu, suprotno, nasuprot

✧ od starijega *obvortъ ← O(B)- + v. vratiti

obráti (što) *svrš.* (prez. oběrem, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* obrán) **1.** završiti branje [~ *trešnje*] **2.** skinuti gornji sloj [~ *mlijeko*] **3.** skinuti s obrađene površine [~ *kukuruz*] // **obirati** (što) *nesvrš.* (prez. -rem, *pril. sad.* -rúći, *gl. im.* -ánje), v. obrati

✧ O(B)- + v. brati

obraz *m* **1.** jedna strana čovjekova lica, izmedu nosa i uha **2.** *pren.* čast, poštenje, ponos [*osvjettlati* ~; *nemati* ~a] // **obraščić** *m hip.* od obraz; **obrazac** *m* (G -asca, N *mn* -asci) **1.** tipiziran tekst s rubrikama u koje se upisuju traženi podaci; tiskanica, formular **2.** uobičajen uzorak u načinu rada, ustaljen način, nešto što se prenosi po običaju [~ *ponašanja u društvu*]; **obrazětina** ž *pejor.* od obraz, ob. u zn. debeo, tust obraz (*augm.* = veliki obraz); obrazina: **obrazina** ž **1.** v. obrazetina

2. *ekspr.*, v. maska, krabulja **3.** *rij.*, v. vizir;
obrazni *prid.* koji se odnosi na obraze [~
mišići]

♦ *pr.* (nadimačka): **Obraz** (Samobor, Čazma, Pokuplje), **Obrázović** (Velika Gorica, Bjelovar)

♦ *prasl.* i *stsl.* obrazъ: lik, lice (*rus.* obraz, *polj.* obraz) ← O(B)- + v. rez, rezati

obrazložiti (što) *svrš.* ⟨*prez.* obrazložim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obrazložen, *gl. im.* obrazloženje) potkrijepiti razlozima, objasniti razloge čega // **obrazlagati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* obrazlašem, *pril. sad.* -ažuci, *gl. im.* -anje), v. obrazložiti; **obrazloženje** *sr* **1.** objašnjenje koje se potkrepljuje razlozima, činjenicama i sl. **2.** razlozi koji što potkrepljuju, koji objašnjavaju što; **obrazloživ** *prid.* ⟨*odr. -i*⟩ koji se može objasniti, dokazati, potvrditi; **obrazloživost** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je obrazloživo

♦ O(B)- + v. razložiti

obrazluk *m* ⟨N *mn* -uci) *reg.* dio opreme za upravljanje konjem u kretanju; uzda, vodica, dizgina

♦ v. obraz + -LUK

obrazovati (se) *dv.* ⟨*prez.* obrazujem (se), *pril. sad.* obrazujući (se), *pril. pr.* -avši (se), *prid. trp.* obrazovan) **1.** (koga) pružiti/pružiti komu naobrazbu; školovati, izobraziti **2.** (što) osnovati, sastaviti/sastavljati, stvoriti **3.** (se) dobiti/dobivati naobrazbu, školovati se, izobraziti se // **obrazovanost** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću), v. naobrazba; **obrazovanje** *sr* rezultat procesa stjecanja znanja; naobrazba, izobrazba [visoko ~]; **obrazovni** *prid.* koji se odnosi na obrazovanje, koji služi za učenje [~a ustanova; ~i program]

♦ v. obraz

obrecnuti se (na koga) *svrš.* ⟨*prez.* obrecnem se, *pril. pr.* -uvši se, *prid. rad.* obrecnuo se) *ekspr.* knjiš. grubo, netaktično, osorno što reći ili uputiti riječi komu, osjeći se, okomiti se na koga // **obrecati se** *nesvrš.* ⟨*prez.* -cām se, *pril. sad.* -ajući se, *gl. im.* -anje), v. obrecnuti se

♦ O(B)- + v. brecati (brecnuti)

obreći (što, se) *svrš.* ⟨*prez.* obrečem (se)/ obreknem (se), *pril. pr.* obreknuvši, *prid. rad.* obrekao (se)/obreknuo (se)/obrekla (se) *ž* *arh. knjiš.* obećati (komu što, se) // **obricati** (se) *nesvrš.* ⟨*prez.* obričem (se), *pril. sad.* -ući (se), *gl. im.* -anje), v. obreći

♦ O(B)- + v. riječ, reći

obred *m* **1. rel. a.** ukupnost bogoštovnih čina u monoteističkim vjerama [*kršćanski: rimokatolički, grkokatolički, pravoslavni, adventistički ~ itd.; islamski ~*] **b.** ukupnost čina koji uspostavljaju odnos s višim bićem ili bićima [*antimistički ~*] **2.** propis ili ukupnost propisa o tome kako se obavljaju i dijele sakramenti **3. pren. razg.** ono što se obavlja s osobitim užitkom i zadovoljstvom [*crna kava, to je za mene ~*]; ceremonija, merak // **obredni** *prid.* koji se odnosi na obred Δ ~a **poezija** *knjiž.* lirске narodne pjesme koje se izvedu u sklopu određenog obreda; **obrednik** *m* ⟨N *mn* -ici) *rel.* liturgijska knjiga obrednih tekstova
♦ O(B)- + v. red

obredati se *svrš.* ⟨*prez.* obredam se, *pril. pr.* -avši se, *prid. rad.* obredao se) jedan za drugim, po redu, nešto obaviti, izredati se // **obredavati se** *nesvrš.* ⟨*prez.* obredavam se, *pril. sad.* -ajući se, *gl. im.* -anje), v. obredati se

♦ O(B)- + v. red, redati (se)

obremèniti (koga, što) *svrš.* ⟨*prez.* obremenim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obremenjen) **1.** opteretiti bremenom **2. eksp.** opteretiti // **obremenjivati** (koga, što) *nesvrš.* ⟨*prez.* obremenjujem, *pril. sad.* obremenjujući, *gl. im.* -anje), v. obremeniti

♦ O(B)- + v. brene

Obrénovići *m mn* *srp.* dinastija iz koje su potekli kneževi Miloš, v., Milan I (1839), Mihailo (1839–1842, i 1860–1867), knez i kralj Milan II (1868–1889) i kralj Aleksandar (1889–1903, ubijen u atentatu) // **Obrénović, Miloš** (1780–1860), *srp.* knez (1815–1839, i 1858–1860), vođa Drugog *srp.* ustanka (1815); vještom diplomacijom uspostavio autonomiju dijela Srbije unutar Osmanskog Carstva; rodonačelnik dinastije Obrenovića

obresti se *svrš.* ⟨*prez.* obrestem se, *pril. pr.* -evši se, *prid. rad.* obreo se) *ekspr. knjiš.* naći se nakon kretanja, putovanja i sl. na nekom mjestu, zadesiti se (o osobama) // **obretati se** *nesvrš.* ⟨*prez.* obrečem se, *pril. sad.* obrećući se, *gl. im.* -anje), v. obresti se; **obreti se** *svrš.* ⟨*prez.* -ēm se, *pril. pr.* -evši se, *prid. rad.* obreo se), v. obresti se

♦ **Obren** *m.* os. ime (uglavnom *pravosl.*), *zast.*; može biti i *hip.* od Obrad ♦ *pr.*: **Obrénčević** (Vukovar), **Obrenić** (Slavonija), **Obrenov** (Baranja), **Obrénović** (170, Banovina, Kordun, I Slavonija) ♦ *top.*: **Obrénovac** (grad u Srbiji) ♦ *prasl.* i *stsl.* obrestī: naći (*rus.* obrestī)

obrezati *svrš.* < *prez.* obrežem, *pril. pr.* -āvši, *imp.* obreži, *prid. rad.* obrezao, *prid. trp.* obrezan) **1.** (što) opsjeci, srezati rubove ili krajeve čega, isjeći suvišne krajeve, npr. loze, biljke itd. **2.** (koga) podvrgnuti muško dijete vjerskom propisu intervencije na prevlaci spolovila // **obrežać** *m* < *G* obrezača) ono čime se što obrezuje; **obrežačica** *ž*, *v.* obrezač; **obrezak** *m* < *G* -ska, *N mn* -sci) ono što je obrezano; **obrezanik** *m* < *G* obrezanika, *N mn* obrezanici) onaj koji je obrezan; osušećenik; **obreživ** *prid.* < *odr. -i*) koji se može obrezati; **obrezivač** *m* < *G* obrezivača) onaj koji obrezuje; **obrezivačica** *ž*, *v.* obrezivač; **obrezivanje** *sr 1.* < *gl. im.*), *v.* obrezivati **2.** *v.* cirkumcizija; **obrezivati** (što, koga) *nesvrš.* < *prez.* obrežujem, *pril. sad.* obrežujući, *gl. im.* -anje), *v.* obrezati

✧ O(B)- + *v.* rez, rezati

obrežje *sr knjiš.* zemljište uz obalu // **obrežak** *m* < *G* -ška, *N mn* -šci) *dem.* od obrežje; **obrežni** *prid.* koji se odnosi na obrežje

◆ *pr.* (etnici): **Obreški** (**Obrški**) (Našice, Donji Miholjac), **Obrež** (Zabok, Podravska Slatina), **Obrežanac** (Valpovo) ✧ *top.* (naselja): **Dônja Obrijēž** (Pakrac, 321 stan.), **Görnja Obrijēž** (Pakrac, 284 stan.), **Obrež Kálnički** (Križevci, 199 stan.), **Obrež Vívodinski** (Ozalj, 91 stan.), **Obrež Želinski** (Sveti Ivan Zelina, 59 stan.)

✧ O(B)- + *v.* brijeg

Obri *m mn*, *v.* Avari

obrijati (koga, se) *svrš.* < *prez.* obrijem (se), *pril. pr.* -āvši(se), *imp.* obrij (se), *prid. rad.* obrijao (se), *prid. trp.* obrijan) odstraniti dlake s tijela (ob. s lica) // **obrijan** *prid.* < *odr. -i*) odstranjenih dlaka; gladak, njegovan

✧ O(B)- + *v.* brijeti

obris *m* vanjski rubovi tijela ili površine, nejasno ograničen lik, onako kako se vidi u polutama, magli ili izmaglici; kontura, silueta

✧ O(B)- + *v.* risati

obrisati (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* obrišem (se), *imp.* obriši (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. rad.* obrisao (se), *prid. trp.* obrisan) osušiti ili očistiti trljajući (npr. spužvom, krpom, rupcem, rukavom itd.), ukloniti brisanjem; otrti // **obrisač** *m* < *G* obrisača) *zast.* ručnik, rubac za brisanje obraza

✧ O(B)- + *v.* brisati

obrikati *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* obrikatio) dobiti brkove, postati brkat

✧ O(B)- + *v.* brk

obrlatiti (koga) *svrš.* < *prez.* obrlätim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obrlaćen) zbunjivanjem i na brzinu koga pridobiti za što, uvjeriti u što, zamazati oči komu // **obrlaćenost** *ž* < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) svojstvo onoga koji je obrlaćen, odvraćen od čega; **obrlaćivati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* obrlaćujem, *pril. sad.* obrlaćujući, *gl. im.* -anje), *v.* obrlatiti

obnnuti, *v.* obrt²

obroječiti (što) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obroječen) *konstr. knjiš.* označiti brojkama (ob. za riječ u rječniku označenu malom brojkom kao u matematičkom eksponentom) // **obroječivati** (što) *nesvrš.* < *prez.* obroječujem, *pril. sad.* obroječujući, *gl. im.* -anje), *v.* obroječiti

✧ O(B)- + *v.* broj

obrok *m* < *N mn* -oci, *G* öbrökā) **1.** doručak, ručak ili večera uzeti posebno **2.** količina jela u jednom obroku, porcija **3.** otplata, rata, novac koji se uplaćuje, vraća itd. u ugovorenom iznosu i u ugovorenim rokovima // **obročni** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na obroke [~ način hranjenja (npr. djeteta) = hranjenje podijeljeno u dnevne obroke; ~ način plaćanja = način plaćanja na otplatu, na rate]; **obročno pril.** na obroke, u obrocima, na rate [hraniti se ~; plaćati ~; otplaćivati obvezu ~]

✧ O(B)- + *v.* rok¹

obroniti se *svrš.* < *prez.* obronim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* obronio se) otkidajući se od obronka srušiti se; skotrljati se // **obronak** *m* < *G* -önka, *N mn* -önci) blago nagnuta strana brda, brijega ili planine; **obrončić** *m* *dem.* od obronak

✧ O(B)- + *v.* roniti

obrov *m* < *G mn* öbrövā) *zast.* opkop, jarak, graba ◆ *mikrotop.* (zemljišta, šume, uzvisine): **Obrov** (Karlovac, Slatina), **Obrovac** (Banovina), **Obrova šuma** (Bjelovar), **Obróvčev Móst** (Karlovac) ✧ *top.* (naselja): **Obróvac Sínjski** (Sinj, 991 stan.), **Obróvnica** (Bjelovar, 208 stan.)

✧ O(B)- + *v.* rov, rovati

Obrovac *m* < *G* -vca) **1.** naselje na rijeci Zrmanji (S Dalmacija), 1660 stan. **2.** *publ. pren.* simbol promašenih investicija (poput tvornice glinice u Obrovcu 1970-ih) // **obrovački** *prid.* koji se odnosi na Obrovac i Obrovčane; **Obróvčanin** *m* (**Obróvčanka** *ž*) < *N mn* Obróvčani) stanovnik Obrovca

♦ *pr.* (etnici): **Obròvac** (650, Slunj, Slavonija, Gorski kotar)

òbrstār *m pov. reg. vojn.* u graničarskom žargonu pukovnik vojske Habsburške Monarhije u dijelu s njemačkim službenim jezikom

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Òbrst** (Osijek, Vinkovci), **Óbrstār** (Varaždin, Zagorje)

✧ *njem.* Oberstleutnant ≈ oberst: najviši, vrhovni

òbrstīti *svrš.* ⟨*prez.* òbrstim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òbršćen/òbršten⟩ pojesti što brsteći [koza je ~la lišće]

✧ O(B)- + v. brstiti

òbrt¹ *m* djelatnost obrtnika i izučenih majstora za što je potrebno vladanje posebnim vještinama, umijećima i znanjima // **òbrtnica** *ž* **1.** dozvola za obavljanje obrta **2.** ženska osoba koja posjeduje obrt ili se bavi obrtom; **òbrtnički** *prid.* koji se odnosi na obrtnike; **òbrtnički** *pril.* kao obrtnik, na način obrtnika; **òbrtnik** *m* (V -iče, N *mn* -ići) onaj koji se bavi obrtom, zanatom kao privatnom djelatnošću; **òbrtništvo** *sr* (G *mn* -ā-tāvā) proizvodna ili uslužna djelatnost koju obavlja obrtnik

✧ O(B)- + v. vrtjeti

òbrt² *m* **1.** obrat (2) **2.** dosjetljiv izraz ili fraza u stilu i izražavanju; obrat **3.** optjecaj, obratanje, okretanje, cirkulacija (novca i kapitala) // **òbrnūt** *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ **1.** okrenut na drugu stranu; preokrenut, posuvraćen **2.** koji proturječi drugome; oprečan, obratan; **òbrnuti** (što) *svrš.* ⟨*prez.* òbrnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* òbrnūt⟩ **1.** okrenuti na drugu stranu ono što stoji u mjestu **2.** okrenuti u suprotnom smjeru (u kretanju, neki razgovor, raspoloženje, itd.) **3.** ob. u: [okreni – obrni, razg. uzmi kako god hoćeš, kako god uzmeš, s koje god strane gledao, ovako i onako]; **òbrnuto** *pril.* preokrenuto, posuvraćeno; **òbrtāc** *m* (G obrtāca) *anat.* drugi vratni kralježak; **òbrtāj** *m* krug opisan pri vrtnji oko osi ili oko točke; zavrtaj; **òbrtājni** *prid.* koji se odnosi na obrtaje; **òbrtati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* òbrčēm, *imp.* òbrći, *pril. sad.* òbrćūci, *prid. rad.* òbrtao, *prid. trp.* òbrtān, *gl. im.* -ānje) **1.** okretati na drugu stranu **2.** ulagati u poslove, vršiti transakcije, propuštati kroz ruke (kapital i sl.); **òbrtni** *prid.* koji se odnosi na obrt [~i kapital] Δ ~a **sredstva** dio poslovnih sredstava koja se u cijelosti utroše u proizvodnom postupku (sirovine, resursi i sl.)

✧ v. obrt¹

òbrub *m* ono što je na rubu tkanine ili platna posuvraćeno i zašiveno; porub, opšitak, opš-av // **òbrubiti** (što) *svrš.* ⟨*prez.* òbrubīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òbrubljen⟩ zašiti obrub, porubiti, opšiti; **òbrubljavati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* òbrubljujēm, *pril. sad.* òbrubljujūci, *gl. im.* -ānje), v. obrubiti

♦ *pr.* (nadimačko): **Òbrubić** (Zaprešić)

✧ O(B)- + v. rub

òbrubnjāci *m mn* (N òbrubnjāk) *zool.* razred pretežno morskih žarnjaka (*Hydrozoa*), imaju pravilnu izmjenu spolne (meduze) i nespodne (polipi) generacije (npr. hidra, v.)

✧ v. obrub

òbruč *m* **1.** metalni ili drveni pās u obliku kružnice kojim se učvršćuju i povezuju dūge bačve, kace i druge slične posude [koturati ~; staviti ~] **2. pren. vojn.** okruženje oko neprijatelja; opkola [probiti se iz ~a] // **òbručac** *m* (G -čca, N *mn* -čci, G òbručācā) *dem.* od obruč; **òbručast** *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji je nalik na obruč; **òbručati** *svrš.* ⟨*prez.* òbručām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* òbručao) staviti obruč; **òbručavati** *nesvrš.* ⟨*prez.* òbručāvam, *prid. rad.* òbručāvao, *gl. im.* -ānje), v. obručati; **òbručić** *m* *dem.* od obruč; **òbručni** *prid.* koji se odnosi na obruče; **òbručnjāk** *m* (N *mn* -āci) **1.** (+ *potenc.*) ono što je u vezi **a.** s obručima, izrađivanjem obruča **b.** ono što je na obruče, što se drži ili sastavlja tako da ga stežu obruči **2.** željezno pomagalo, alatka kojom se izrađuju udubine u drvu, dno bačve, dno korita itd.; krumpajsel, kusa

✧ *prasl.* *obrūčь (rus. òbruč, polj. obręcz)

← O(B)- + v. ruka

òbrukati (koga, što, se) *svrš.* ⟨*prez.* -ām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òbrukān) *reg.* osramotiti

✧ O(B)- + v. brukati

òbrušiti se *svrš.* ⟨*prez.* -īm se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* òbrušen) **1.** djelomično se srušiti, urušiti se **2. vojn.** naglo smanjiti visinu leta (o avionu); pikirati (1) // **òbrušivāc** *m* (G òbrušivāca) *vojn.* zrakoplov bombarder; **òbrušavati se** *nesvrš.* ⟨*prez.* òbrušāvam se, *pril. sad.* -ajūci se, *gl. im.* -ānje), v. obrušivati se; **òbrušivati se** *nesvrš.* ⟨*prez.* òbrušūjēm se, *pril. sad.* òbrušūjūci se, *gl. im.* -ānje), v. obrušiti se

✧ O(B)- + v. rušiti

òbrvja *ž* *anat.* dlakom obraslo dno čela iznad oka [nabrati ~e; namršiti ~e] // **òbrvni** *prid.* koji se odnosi na obrvu

✧ *prasl.* *(o)bry (*stsl.* brъvъ, *rus.* brov', *polj.* brew), *lit.* bruvis ← *ie.* *h₃bhruh₂ (*grč.* ophrŷs, *stengl.* brŭ)

obrvati *svrš.*, v. ophrvati

obsidijan *m*, v. opsidijan

obturacija *ž*, v. opturacija

obučiti, v. obuka

obučiti (koga, što, se) *svrš.* < *pres.* obučen (se), *pril. pr.* obūkāvši (se), *prid. rad.* obūkao (se), *prid. trp.* obučen odjenuti (se), staviti (na koga ili na sebe) odjeću; zaodjenuti (se) // **oblāčiti**² (se) *nesvrš.* < *pres.* oblāčim (se), *pril. sad.* -āčēci (se), *gl. im.* oblāčēnje), v. obući; **obleka** *ž reg.* odjeća; **obūčen** (Ø, u što) *prid.* < *odr.* -i) koji se obukao u što; odjeven; **obuća** *ž* sve što se obuva i obuhvaća stopalo, osim čarape (cipele, čizme, papuče, kaljače, opanci itd.); **obučar** *m* onaj koji izrađuje obuću; postolar; **obučarev** (**obučarov**) *prid.* koji pripada obučaru; **obučarka** *ž* < *G mn* -ā-i), v. obučar; **obučarnica** *ž* prodavonica obuće; **obučarski** *prid.* koji se odnosi na obuću i obuće; **obučarstvo** *sr* rad obučara kao privredna ili industrijska djelatnost; **obuti** (se) *svrš.* < *pres.* obūjem (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *imp.* obūj (se), *prid. rad.* obuo (se), *prid. trp.* obuven) **1.** (što) navući na nogu obuću; nazuti, *opr.* izuti **2.** (koga) **a.** navući komu obuću na noge **b.** *pren.* kupiti komu obuću **3.** (se) **a.** navući obuću na noge **b.** navući čarape [- *čarape*]; **obúvalo** *sr* ono što se obuva, pojedini dio obuće, općenito ono što služi kao obuća; **obúvati** (što, koga, se) *nesvrš.* < *pres.* obūvām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. obući; nazuvati, *opr.* izuvati; **obūven** *prid.* < *odr.* -i) koji ima obuću, *opr.* bōs; **obuvénac** *m* < *G* -nca) *agr.* košuljica žitnoga zrna

◆ *pr.* (nadimačka): **Obučina** (Zagreb i okolica, Primorje), **Obučina** (180, Gospić, Lika, Banovina, Posavina)

✧ *prasl.* i *stsl.* obući: obući, obuti (*rus.* obút': obuti, *polj.* obuć) ← *O*(B)- + *uti, *lit.* auti: obući ≈ *lat.* ind-uere

obudovjeti (Ø) *dv.* < *pres.* obudovim, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* obudōvio/obudōvjela *ž*) *knjiš.* postati udovac ili udovica // **obudoviti** *svrš.* < *pres.* obudovim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* obudōvio/obudōvila *ž*, *prid. trp.* obudovljen), v. obudovjeti; **obudovljenost** *ž* < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) stanje onoga koji je obudovio; **obudovljívati** (Ø) *nesvrš.* < *pres.*

obudovljujem, *pril. sad.* obudōvljujúci, *gl. im.* -ānje), v. obudovjeti

✧ *O*(B)- + v. udova, udovica

obuhvatiti (što, koga) *svrš.* < *pres.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obuhvaćen) **1.** ogrliti, objumiti, uhvatiti unaokolo **2.** obuzeti **3.** uključiti, sadržavati [- *nekoliko tema*] // **obuhvaćati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. obuhvatiti; **obuhvāt** *m* rezultat obuhvaćanja; stanje ili postupak kad se obuhvaća koga rukama (npr. deblo raširenim rukama); **obuhvatan** *prid.* < *odr.* -tni) koji se može, koji se da obuhvatiti; **obuhvātno** *pril.* **1.** u širokim potezima, svestrano **2.** na način da se obuhvati, tako da se obuhvati

✧ *O*(B)- + v. uhvatiti

obújam *m* < *G* -jma, *N mn* -jmi/-jmovi) **1.** zapremina, volumen, obim **2.** *mat.* mjera prostorne veličine geometrijskih tijela, za jedinicu mjerenja obično se uzima kocka s bridom jedinične duljine; volumen // **obújamski** *prid.* koji se odnosi na obujam; **obújmica** *ž teh.* metalna ili kakva druga naprava kojom se što pričvršćuje za neki predmet (npr. crijevo za nastavak slavine); štift; **obújmiti** (koga, što) *svrš.* < *pres.* obújmim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obújmjen) obuhvatiti, ogrliti; **obújmljiv** *prid.* < *odr.* -i) koji se može objumiti, obuhvatiti; obuhvatan; **obujmljívati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* obújmljujem, *pril. sad.* obújmljujúci, *gl. im.* -ānje), v. objumiti; **obújmljivost** *ž* < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) svojstvo onoga što je obujmljivo

✧ *O*(B)- + *U*- + *prasl.* *jeti: uzeti v. imati

obuka *ž* < *D L* obūci) **1.** davanje i primanje znanja u okviru nastave, prenošenje znanja učenicima **2.** *razg.* nastava // **obučavatelj** *m* onaj koji obučava; instruktor, trener; **obučavati** (koga) *nesvrš.* < *pres.* obučāvam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. obući; **obučeno** (za što) *prid.* < *odr.* -i) koji je u procesu buke obrazovan, izučen za neku užu specijalnost ili primjenu vještine [- *za specijalca*]; **obučeno** *pril.* instruirano, izvježbano; **obučiti** (koga) *svrš.* < *pres.* obučim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obučen) prenijeti kome znanje obukom

✧ *O*(B)- + v. učiti

oburlati *svrš.* < *pres.* oburlām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* oburlān) *reg.* opšiti rub; obrubiti, porubiti, opervaziti

✧ *O*(B)- + *tal.* orlare

obustaviti (što) *svrš.* < *pres.* -im, *pril. pr.* -ivši,

prid. trp. obustavljen) prekinuti s čime, zauzavati što [~ *isporuku*; ~ *promet*] // **obustava** ž **1.** obustavljanje, prekid čega [~ *rada* štrajk] **2.** odbitak za račun kakva dugovanja od novca koji se mora primiti; **obustavljanje** (što) *nesvrš.* < *pres.* -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. obustaviti

✧ O(B)- + U- + v. staviti

obuti, v. obući

obuzdati (koga, što, se) *svrš.* < *pres.* -ām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* obuzdān) zadržati u granicama poželnog ili dopuštenog; savladati, zauzdati, ukrotiti // **obuzdanost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je obuzdan, koji se obuzdao; svladanost, uzdržljivost, prigušenost; **obuzdāvati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *pres.* obuzdāvam (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. obuzdati

✧ O(B)- + v. uzda

obuzeti (koga, što) *svrš.* < *pres.* obuzmēm, *pril. pr.* -ēvši, *imp.* obuzmi, *prid. rad.* obuzeo, *prid. trp.* obuzēt) **1.** zaokupiti, zahvatiti, spopasti, svladati (za kakav osjećaj, misao itd.) **2. rij.** obuhvatiti, obgrliti, objumiti // **obuzetost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je obuzet čim, obuhvaćen čim, opsjednut čim; **obuzimati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* obuzimām/obuzimlēm, *pril. sad.* -ajūci/-mljūci, *gl. im.* -ānje), v. obuzeti

✧ O(B)- + v. uzeti

obvezati (koga, što) *svrš.* < *pres.* obvēžēm, *pril. pr.* -āvši, *imp.* obvēži, *prid. rad.* obvēzao, *prid. trp.* obvēžān) obuhvatiti obvezom, učiniti da se mora činiti ono što proizlazi iz obveze // **obaveza** ž *razg.*, v. obveza; **obāvēžān** *prid.* < *odr.* -ī) koji je okolo naokolo vezan čime [*sanduk je obavezan konopcima*]; **obāvēzati** *svrš.* < *pres.* obāvēžēm, *pril. pr.* -āvši, *imp.* obāvēži, *prid. rad.* obāvēzao, *prid. trp.* obāvēžān), v. obvezati; **obavezno** *pril.* **1.** obvezatno [~ *provesti*] **2. razg.** svakako [~ *dodi*]; **obvezaj** ž ono što se mora izvršiti, dužnost koju nameću ugovor, propis, moral, obećanje, okolnosti [*izvršiti svoje ~e*; *udovoljiti svojim ~ama*]; obaveza Δ **međunarodna** ~a pravna odgovornost države koja je na neki način (jednostrano, bilateralno ili multilateralno) preuzela obvezu na određeno ponašanje ili djelovanje; **obvēžān** *prid.* < *odr.* -ī) koji ima obvezu, koji osjeća obvezu; obavezan; **obvezaj** *prid.* < *odr.* -zni) **1.** koji se mora učiniti, ispuniti

[*obvezan ispit*]; obavezan, obvezatan **2.** koji se odnosi na obvezu [~ *no pravo*]; **obvēžātan** *prid.* < *odr.* -tni) koji sadrži obvezu, koji se mora obaviti, koji je zadan obvezom; obli-gatan, obavezan; **obvēžātno** *pril.* neminovno, obligatno; **obvezatnost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je obvezatno; **obvēživati** *nesvrš.* < *pres.* obvēžujēm, *pril. sad.* obvēžujući, *gl. im.* -ānje), v. obvezati; **obveznica** ž **1.** v. obveznik **2. ekon.** vrijednosni papir koji je dokument o uplati udjela u nekom kapitalu; obligacija; **obveznički** *prid.* koji se odnosi na obveznike i na obveznice [~ *o poslovanje*]; **obveznički** *pril.* kao obveznik, na način obveznika; **obveznik** *m* < V -iče, N *mn* -ici) onaj koji podliježe nekoj općoj obvezi [*vojni* ~; *porezni* ~]; **obveznost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što počiva na obvezi i onoga što je obvezno

✧ O(B)- + v. vezati

obzidati (što) *svrš.* < *pres.* obzidām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* obzidān) ograditi ili obložiti zidom // **obzidāvati** *nesvrš.* < *pres.* obzidāvam, *prid. trp.* obzidāvān, *gl. im.* -ānje), *usp.* obzidati; **obzide** *sr* ono što nastane obzidavanjem

✧ O(B)- + v. zid, zidati

obzirati se, v. obazreti se

obznāniti (što) *svrš.* < *pres.* obznānim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* obznānjen) *retor.* jedno-smjerno objaviti posebnim oblikom, ob. pi-smenim, s visokog mjesta vlasti i sl., dati na znanje javnosti, narodu i velikim grupama društva; objaviti, razglasiti, reći, kazati što kome, upoznati koga s čim // **obznana** ž *služb.* **1. retor.** proglas **2. rij.** oglas **3. pov.** (Obznana) dekret vlade Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca od 30. 12. 1920. o sužavanju demokratskih prava građana »u nužnoj obrani države«; **obznānjivati** (što) *nesvrš.* < *pres.* obznānjujēm, *pril. sad.* obznānjujući, *gl. im.* -ānje), v. obznāniti

✧ O(B)- + v. znati

obzor *m* **1.** prostor koji se može obuhvatiti pogledom; vidokrug **2.** prividna crta koja kao granica dijeli nebo i površinu Zemlje; horizont **3.** (Obzor) dosad najdugovječniji politički dnevni list (1860–1941); kvalitetno novinarstvo građansko-liberalne orijentacije // **obzoraš** *m* < G obzoraša) **1. pov.** suradnik lista »Obzor« **2.** sljedbenik politike koju je zastupao list »Obzor«; oporbenjak sklon kompromisu; **obzorašica** ž, v. obzoraš;

obzòràškī prid. koji se odnosi na obzoraše;
obzòràškī pril. kao obzoraš, na način obzoraša; **obzòrje sr.** v. obzor (1)

✧ *rus.* obzór, v. zrijeti

očāl m zast. čelik, nado, mazija // **očālān prid.** (odr. -lnī) koji se odnosi na ocal; čeličan

◆ *pr.* (nadimačko): **Ōcelić** (100, Našice, Slavonija)

✧ *mlet.* azzāl = *srlat.* acuale = acus: oštar

ocariniti (što) *svrš.* (*prez.* -im, *pril.* *pr.* -ivši, *prid.* *trp.* ocarinjen) odrediti carinu, naplatiti carinu // **ocarinjiv prid.** (odr. -i) koji se može ocariniti, koji podliježe carini

✧ O(B)- + v. carina

O'Casey (*izg.* Oukějsi), **Sean** (1880–1964), irski pisac realističkih drama o životu i revolucionarnoj borbi svojih sugrađana iz dublinskih slamova; dramsko i tragično uspješno isprepliće s elementima komičnog

ocat m (G očta) vodena otopina octene kiseline, uobičajen začim; kvasina, sirće [*vinski* ~; *jabučni* ~] // **òcten prid.** (odr. -i) 1. koji se odnosi na ocat 2. koji je s octom, koji je vrlo kiseo [*-a salata*] Δ ~ **a kiselina kem.** bezbojna tekućina oštra mirisa (CH₃COOH), rabi se u proizvodnji celuloznog acetata, plastičnih masa, lijekova i sl.; **òcténka ž** (D L -nci, G mn -ā/-i) posuda za ocat; **òctiti nesvrš.** (*prez.* -im, *pril.* *sad.* -těči, *gl. im.* òctěnje) začiniti što octom, dodati čemu ocat; zakiseliti

✧ *prasl.* *ocetb (slov. i, češ. ocet) ← *lat.* acetum

Occam ili Ockham (*izg.* Ōkem), **William** (o.1290–o.1350), engleski teolog, franjevac, kasni skolastički filozof; pokrenuo jedan oblik nominalizma (*Suma ukupne logike*), *usp.* okamizam // **Occamov** (*izg.* Ōkemov) *prid.* koji pripada Occamu Δ ~ **a britva fil.** metodološko načelo u filozofiji znanosti prema kojemu ne treba pretpostavljati više hipoteza nego što je nužno (*lat.* entia non sunt multiplicanda praeter necessitatem); **okamizam m** (G -zma) *pov. teol.* nominalistička škola mišljenja koja poriče da opći pojmovi, npr. »otac« postoje izvan pojedinačnih koje označava opći naziv

oceān m (G oceána) 1. **a. geogr.** velika morska površina između kontinenata [*Atlantski* ~ Atlantik; *Veliki ili Tihi* ~ Pacifik; *Indijski* ~] 2. *meton.* ukupnost morskih voda na Zemlji 2. *pren. poet.* velika količina, mnoštvo, velik broj čega; veliko prostranstvo [*- problema*]

// **oceānārij (oceanārij) m** sustav bazena u prirodnim uvjetima za znanstveno istraživanje i javno prikazivanje morske faune i flore, *usp.* akvarij; **oceānskī prid.** 1. koji se odnosi na oceane [*-a plovidba*; *-a istraživanje*] 2. koji pripada oceanima [*-a struja*] Δ ~ **a kora** čvrsta podloga oceana debljine do 10 km; bazaltna kora, sima

✧ *lat.* oceanus ← *grč.* ōkeanós: Okean: *mit.* Titan, otac bogova rijeka i Okeanida

Oceānija (Oceānija) ž geogr. velike otočne skupine (Polinezija, Mikronezija, Melanezija i Novi Zeland) u srednjem i JZ dijelu Tihog oceana, 821.000 km², o. 9,4 mil. stan.

oceanogrāfija ž grana hidrologije; bavi se opisom mora i oceana // **oceanògraf m** onaj koji se bavi oceanografijom; **oceanògrafkinja ž.** v. oceanograf; **oceanògrafskī prid.** koji se odnosi na oceanografiju, koji pripada oceanografiji Δ ~ **atlas** skupina tematskih karata za određeno geografsko područje s prikazanim oceanografskim elementima; ~ **brod pom.** ploveći laboratorij za istraživanje mora; ~ **elementi** temperatura, slanost, gustoća, morski valovi, struje, reljef, sedimenti morskog dna i dr.

✧ v. ocean + -GRAFIJA

oceanòlogija ž multidisciplinarna znanost koja se sustavno bavi izučavanjem pojedinih mora ili pojedinih područja u oceanima služeći se spoznajama i dostignućima drugih znanosti, *usp.* oceanografija // **oceanòlog m** (N mn -ozi) onaj koji se bavi oceanologijom; **oceanòlògskī prid.** koji se odnosi na oceanologiju kao znanstvenu disciplinu; **oceanòlòskī prid.** koji se odnosi na područje kojim se oceanologija bavi i stručnjake koji se njime bave

✧ v. ocean + -LOGIJA

ocèlot m 1. zool. zvijer (*Felis* ili *Panthera pardus*) iz porodice mačaka, živi u Južnoj i Srednjoj Americi; ozelot 2. *meton.* cijenjeno krzno te životinje // **ozèlot m.** v. ocelot ✧ *njem.* Ozelot = *nahuatl* tlalocelotl = tlalli: polje + ocelotl: tigar, jagur

oceùbòjica m (N mn -e) onaj koji je ubio svoja oca // **oceùbìlačkī prid.** koji se odnosi na oceubojstvo i oceubojice; **oceùbòjstvo sr** (G mn oceubòjstávā/-ā) čin oceubojice

✧ v. otac + v. ubiti, ubojica

Ochoa (*izg.* Očüa), **Severo** (1905–1993), španjolski molekularni biolog, u SAD-u od 1940;

za otkriće enzima koji u bakteriji omogućuje sintezu ribonukleinske kiseline Nobelova nagrada 1959 (s A. Kornbergom)

ocijéditi (što) *svrš.* <prez. oćijédim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oćijéden> **1.** pustiti da iz čega isteče tekućina [*~ tijesto*] **2.** stiskanjem ili uvijanjem učiniti da isteče tekućina [*~ krpu*]; izmikati, isukati // **oćjedina** *ž* **1.** v. iscedjak **2.** ono što se cijedi s neke površine, ono što se slijeva s više strana; **oćjedit** *prid.* <*odr.* -i> s (iz) kojega se cijedi tekućina, koji ne zadržava vodu, suh ili gotovo suh [*~o tlo*]; **oćjédívati** (što) *nesvrš.* <prez. oćjédujém, *pril. sad.* oćjédujúći, *gl. im.* -anje>, v. ocijediti
 ✧ O(B)- + v. cijediti

ocílo *sr* kresivo, ognjilo

oćjena *ž* **1.** vrijednosni sud o komu ili o čemu **2.** brojkom iskazan vrijednosni sud (u školi, na fakultetu) [*dobra/loša ~; prolazna/neprolazna ~; odlična ~; nedovoljna ~*] // **oćjenitelj** *m*, v. ocjenjivač; **oćjéniti** (koga, što) *svrš.* <prez. oćijénim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oćijénjen> **1.** dati komu ocjenu, napisati komu ocjenu [*~ učenika*] **2.** dati mišljenje o komu ili o čemu; procijeniti [*~ situaciju*]; **oćjéniti** *prid.* koji se odnosi na ocjenu i ocjenjivanje [*~e mototрке*]; **oćjenjiv** *prid.* <*odr.* i> koji se može ocijeniti, vrednovati; **ocjenjiváč** *m* <G ocjenjiváča> onaj koji daje, donosi ocjenu; ocjenitelj; **ocjenjiváčica** *ž*, v. ocjenjivač; **ocjenjiváčki** *prid.* koji se odnosi na ocjenjivača $\triangle$ ~ **pogled** pogled kojim tko odmjera, promatra kritički itd.; **ocjenjiváčki** *pril.* na način ocjenjivača; **ocjenjivánje** *sr* **1.** <*gl. im.*>, v. ocjenjivati **2.** davanje ocjene **3.** donošenje vrijednosnog suda o komu ili o čemu; **ocjenjívati** (koga, što) *nesvrš.* <prez. oćjénjujém, *pril. sad.* oćjénjujúći, *gl. im.* -anje>, v. ocijeniti
 ✧ O(B)- + v. cijena

Ockeghem (izg. Okèhem), **Jean d'** (1430–1495), flamanski renesansni skladatelj; majstor francusko-flamanskog stila koji je dominirao europskom glazbom tog doba; pisao sakralna i svjetovna djela, veliki polifoničar, majstor kanona (mise, moteti, *chansons*)

O'Connor (izg. Oukònor), **Frank** (1903–1966), irski književnik, kritičar, prevoditelj gaelske poezije; poznat po kratkim pripovijetkama u kojima realistički prikazuje život Iraca (*Gosti nacije*, *Džem od divljih jabuka*)

OCR *krat. inform.* postupak kojim računalo

prepoznaje slova, znakove i brojeke skenirane optičkim čitačem u obliku slike [*~ softver*]

✧ *engl.* Optical Character Recognition

oćrñiti (koga, što) *svrš.* <prez. oćrñim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* oćrñio/oćrñila *ž*, *prid. trp.* oćrñjen> **1.** učiniti crnim (npr. zid) **2.** *prez.* prikazati u lošem svjetlu (osobu, knjigu, članak); oklevetati // **oćrñjeti** (se) *svrš.* <prez. oćrñim (se), *pril. pr.* -ěvši (se), *prid. rad.* oćrñio/oćrñjela (se) *ž*> postati crn; **oćrñjiváč** *m* <G oćrñjiváča> onaj koji što (se) oćrñjuje (**1**, **2**); **oćrñjiváčica** *ž*, v. oćrñjivač; **oćrñjiváčki** *prid.* koji se odnosi na oćrñjivače i oćrñjivavanje; **oćrñjiváčki** *pril.* kao oćrñjivač, na način oćrñjivača; **oćrñjívati** (koga, što) *nesvrš.* <prez. oćrñjujém, *pril. sad.* oćrñjujúći, *gl. im.* -anje>, v. oćrñiti
 ✧ O(B)- + v. crn

oćrtati (koga, što, se) *svrš.* <prez. -ám (se), *pril. pr.* -ávši (se), *prid. trp.* oćrtán> opisati u bitnim crtama, odlikama; crtanjem okružiti // **oćrtávati** (koga, što, se) *nesvrš.* <prez. oćrtávám (se), *pril. sad.* -ajúći (se), *gl. im.* -anje>, v. oćrtati

✧ O(B)- + v. crta, crtati

oćrvéniti *svrš.* <prez. oćrvénim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oćrvénjen> učiniti crvenim

✧ O(B)- + v. crven, crveniti

oculus (izg. òkulus) *m arhit.* okrugao prozor; osobito čest u razdoblju baroka

✧ *lat.*: oko

oćvásti (ò) *svrš.* <prez. oćvátém, *pril. pr.* oćvávši, *prid. rad.* oćváo>, v. cvasti **1.** prestativasti, završiti cvjetanje **2.** *prez.* ostarjeti, izgubiti svježinu mladosti // **oćváo** *prid.* <*odr.* oćvalí> **1.** koji je izgubio cvijet, koji je prestao cvasti **2.** *prez.* ostario, izgubio svježinu mladosti [*~o mladić; ~la dama*]; **oćvalòst** *ž* <G -osti, I -osti/-ošču> stanje onoga koji je oćvao; uvenulost, ostarjelost; **oćvijeće** *m mn bot.*, v. perijant; **oćvjetati** *svrš.* <prez. oćvjetám, *pril. pr.* -ávši, *prid. rad.* oćvjetáo, *prid. trp.* oćvjetán>, v. oćvasti
 ✧ O(B)- + v. cvijet, cvasti

oćvirak *m* <G -írka, N *mn* -írci> *lokal.*, v. čvarak

♦ *pr.* (nadimačka): **oćvirek** (270, okolica Zagreba, Zagorje, Prigorje), **oćvirk** (210, Zagreb, Pregrada, Beli Manastir, Zagorje)

očáj *m* stanje onoga koji je izgubio svaku nadu, koji je ispunjen beznadom [*u ~u*] // **očájan** *prid.* <*odr.* -jni> **1.** koji se prepustio očaju

2. pren. razg. vrlo loš [~ pjevač]; **očajanje** *sr.*, *v.* očaj; **očajavati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* očajavam, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje) prepustiti se očaju, biti u stanju očaja; **očajnica** *ž.*, *v.* očajnik; **očajnički** *prid.* koji je svojstven, koji se odnosi na očajnika [~ pokušaj]; **očajnički** *pril.* kao očajnik, na način očajnika; beznadno, zdvojno; **očajnik** *m* (V očajniče, N *mn* -ici) onaj koji se prepustio očaju, koji je u beznadnom stanju; **očajno** *pril.* **1.** u očaju, izgubljeno **2. pren. razg.** vrlo loše

✧ OD-(OT-) + ≈ *prasl.* i *stsl.* čajati: čekati, nadati se (*rus.* čajat', *polj.* przycząić się)

očále *ž pl. tantum razg.* naočale // **očālín** *m* (G očalina) *reg.* **1. pov. razg.** cviker [bagulinu i ~ (uzeti); štap i cviker kao znak gospodstva i elegancije] **2. knjiš. rij. a.** lomjon **b.** optički instrument za promatranje dalekih predmeta; dogled, dvogled, dalekozor

✧ *tal.* occhiali

očanica *ž bot.* biljni rod poluparazita (*Euphrasia*) iz porodice strupnikovica (*Scrophulariaceae*) s o. 100 vrsta, neke služe u medicini; vidica

očarati (koga, se) *svrš.* ⟨*prez.* očarām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* očārān) zadiviti (koga, se), ushititi (koga, se) // **očārāno** *pril.* zadivljeno, ushićeno; **očārānost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je očaran; **očaravati** (koga, što) *nesvrš.* ⟨*prez.* očarāvām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje) činiti da se tko zadivi, općini, ushititi, zavede

✧ O(B)- + *v.* čar, čarati

očās *pril. rij. ekspr.* smjesta, odmah, začas, odmah nakon čega, vrlo brzo nakon momenta govora, za tili čas, smjesta nakon čega ili momenta govora, isti čas [pripalili su žigicu i ~ je zaigrala vatrica]

✧ O(B)- + *v.* čas

očēhnuti, *v.* očēšati

očēkívaťi (koga, što) *nesvrš.* ⟨*prez.* očēkujēm, *pril. sad.* očēkujūći, *prid. trp.* očēkívan, *gl. im.* -ānje) **1. a.** vjerovati da će se što dogoditi [~ti kišu] **b.** biti u iščekivanju čega [~ti bebu; ~ti smrt] **2. smatrati** prikladnim da tko što čini [od tebe očēkujem marljiv rad] // **očēkívanje** *sr* **1.** ⟨*gl. im.*⟩, *v.* očekivati **2.** iščekivanje, nadanje, vjerovanje da će se što dogoditi [ispod ~a: iznad ~a: prema ~ima; protivno ~ima: u ~u] △ **blisko** ~ očekivanje rođenja djeteta

✧ O(B)- + *v.* čekati

očēličiti (koga, se) *svrš.* ⟨*prez.* -im (se), *pril.*

pr. -ivši (se), *prid. trp.* očēličēn) ojačati, očvrstnuti // **očēličēno** *pril.* na način da se što ojača, osnaži; **očēličívati** (koga, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* očēličujēm (se), *pril. sad.* očēličujūći (se), *gl. im.* -ānje), *v.* očēličiti

✧ O(B)- + *v.* čelik, čeličiti

Očēnāš (Oče nāš) *m* (G Očēnāša) molitva kršćana koja počinje riječima: Oče naš [pet ~a]

♦ *pr.* (nadimačko): **Očēnāšek** (Čazma, Koprivnica)

očēpiti (koga) *svrš.* ⟨*prez.* očēpīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* očēplēn) **1.** stati kome na nogu, pritisnuti, prignječiti stopalo odozgo **2. pren.** povrijediti koga u razgovoru, napraviti neugodnu aluziju

✧ OD-(OT-) + *v.* čep

očērupati (koga, što) *svrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* očērupān) **1.** očupati perje (ptici, domaćoj peradi) **2. žarg.** materijalno iskoristiti // **očērupāno** *pril.* **1.** tako da se ostane bez perja **2. pren.** bijedno, jadno, iskorisćeno, pokradeno; **očērupānost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je očerupan, svojstvo onoga što je očerupano

✧ O(B)- + *v.* čerupati

očēšati (se) *svrš.* ⟨*prez.* očēšēm (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* očēšān) **1.** (što) **a.** ogrepsti površinu (kože) **b. razg.** oštetiti površinu, ogrepsti [~ automobil/automobilom] **2.** (se) (o koga, o što) **a.** ovlaš u prolazu dodirnuti **b. pren.** povrijediti koga riječima na prost način // **očēhnuti** (se) *svrš.* ⟨*prez.* očēhnēm (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *prid. rad.* očēhnuo (se)⟩, *v.* očēšati (**2**); **očēšāvati** (se) (što, o koga, o što) *nesvrš.* ⟨*prez.* očēšāvām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje), *v.* očēšati, čēšati

✧ O(B)- + *v.* češati

očēšljati (što) *svrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* očēšljān) urediti kosu češljanjem

✧ O(B)- + *v.* češalj, češljati

očētkati (što) *svrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* očētkān) urediti četkanjem [~ odijelom]

✧ O(B)- + *v.* četka, četkati

očēvid *m služb.* utvrđivanje činjenica i okolnosti neposrednim opažanjem (ob. nakon kažnjiva ili za to sumnjiva djela) [izvršiti ~; obaviti ~]; uviđaj // **očēvíčev** *prid.* koji pripada očevicu; **očēvídac** *m* (G -ica, N *mn* -ici, G očēvidāčā), *v.* svjedok; **očēvíčlan** *prid.* (odr. -dni), *v.* očigledan, očit; **očēvidnik** *m* (N *mn* -ici), *v.* svjedok; **oč-**

evídnost ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je očividno

✧ v. oko + v. vid

očevina, v. otac

očí, v. oko¹

očíglédan *príd.* ⟨*odr.* -dni⟩ **1.** koji se jasno može vidjeti; *očít*, *očevídan* **2. pren.** koji je jasan, koji se ne treba dokazivati [~ *primjer*] // **očíglédno** *príl.*, v. očító; **očíglédnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ svojstvo onoga što je očíglédno

✧ v. oko + v. gledati

očínstvo, v. otac

očíst ž ⟨I očísti/očístću⟩ *bot.* biljni rod *Sideritis* iz porodice usnača (*Labiatae*)

✧ v. očístiti

očístiti (koga, što, se) *svrš.* ⟨*prez.* -ím (se), *príl.* *pr.* -ívši (se), *príd. trp.* očístčen) **1.** učiniti što čistim **2.** (što) *pren. razg.* pojesti do kraja [~ *tanjure*] **3.** (koga) *žarg.* okraštiti koga [~ *džepove*] // **očístčeno** *príl.* tako da bude čisto, bez prljavštine, oprano, oribano, umiveno

✧ O(B)- + v. čist, čistiti

očíšte, v. oko¹

očít, v. oko¹

očítati (što, komu) *svrš.* ⟨*prez.* -ám, *príl. pr.* -ávši, *príd. trp.* očítan) **1.** v. ođčítati **2.** izreći, izgovoriti kao s pisanog predloška // **očítáč** *m* ⟨G očítáča) onaj koji očítava stanje električnog ili plinskog brojiča itd.; **očítáčica** *ž*, v. očítáč; **očítávati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* očítávám, *príl. sad.* -ájúći, *gl. im.* -ánje), v. očítati

✧ OD-(OT)- + v. čítati

očítovati, v. oko¹

očnják, v. oko¹

očòvječítí (koga, što, se) *svrš.* ⟨*prez.* očòvječím (se), *príl. pr.* -ívši (se), *príd. trp.* očòvječén) dati ili dobiti svojstva čòvjeaka u punini njegove duhovne nadgradnje // **očòvječeno** *príl.* na način da se što očòvječi; humanizirano, oljudeno

✧ O(B)- + v. čòvjek

očúdití (što) *svrš.* ⟨*prez.* -ím, *príl. pr.* -ívši, *príd. trp.* očúden), v. očúdivati // **očúđenje** *sr* **1.** (gl. *im.*), v. očúdití **2. knjiž.** stilističko sredstvo u književnom djelu s odstupanjem od norme ili od čitateljeva očekivanja radi narušavanja automatizma percepcije; **očúdiváč** *m* ⟨G očúdiváča) onaj koji očúduje; **očúdiváčica** *ž*, v. očúdiváč; **očúdivati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* očúđujem, *príl. sad.* očúđujući, *gl. im.* -ánje) izazivati čúdenje

✧ O(B)- + v. čúdo

očúh, v. otac

očúpati (što, koga) *svrš.* ⟨*prez.* -ám, *príl. pr.* -ávši, *príd. trp.* očúpan) **1.** urediti čúpanjem, čúpanjem potpuno ili djelomično ukloniti dlake ili perje ili travu [~ *pile*; ~ *obrve*] **2. pren.** očerupati // **očúpávati** (što, koga) *nesvrš.* ⟨*prez.* očúpávám, *príl. sad.* -ájúći, *gl. im.* -ánje), v. očúpati, čúpati

✧ O(B)- + v. čúpati

očúvati (se) *svrš.* ⟨*prez.* očúvám (se), *príl. pr.* -ávši (se), *gl. im.* očúvánje) **1.** (koga, što) **a.** sačuvati **b.** spasiti što od uništenja, spasiti što od propadanja [~ *spomenike kulture*] **2.** (se) sačuvati se, održati se // **očúván** *príd.* ⟨*odr.* -í) koji je u dobru stanju; **očúvanost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je očúvan ili onoga što je očúvano

✧ O(B)- + v. čúvati

očvrsnuti (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* očvrsném, *príl. pr.* -úvši, *príd. rad.* očvrснуo) **1.** postati jak, snažan, čvrst (npr. kad dječak postaje muškarac) **2. pren.** steći karakter koji je teško ugroziti ili nadjačati // **očvrščíváč** *m* ⟨G očvrščíváča) sredstvo kojim se što očvrščava, ukrućivač; **očvrščívati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* očvrščújem, *príl. sad.* očvrščújúći, *gl. im.* -ánje), v. očvrsnuti

✧ O(B)- + v. čvrst, čvrsnuti

očáda *ž zool.*, v. ušata

očelavítí (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* -ím, *príl. pr.* -ívši, *príd. rad.* očelavio/očelavila ž, *príd. trp.* očelavljen) učiniti čelavim // **očelavjetí** (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* očelavím, *príl. pr.* -évši, *príd. rad.* očelavio/očelavjela ž) *razg.* postati čelav, ostati bez kose, postati gole glave, *usp.* čela

✧ O(B)- + v. čela, čelav

očóravítí (Ø, koga) *svrš.* ⟨*prez.* očóravím, *príl. pr.* -ívši, *príd. trp.* očóravljen) učiniti koga ócoravim, oslijepiti ga na jedno oko // **očóravjetí** (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* očórayím, *príl. pr.* -évši, *príd. rad.* očóravio) *razg. podr.* **1.** izgubiti dobar vid (za neko vrijeme ili trajno) **2.** izgubiti vid na jedno oko, postati ócorav

✧ O(B)- + v. čór, čórav

očútítí (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* očútím, *príl. pr.* -évši, *príd. rad.* očúto, *príd. trp.* očúčen) *arh. ekspr. jez. knjiž.*, v. osjetiti // **očúćívati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* očúćújem, *príl. sad.* očúćújúći, *gl. im.* -ánje), v. očútjeti, čútjeti; **očút** *m* ⟨G mn očúta) osjet

✧ O(B)- + v. čútjeti

-OD, -ODIA, -ODIJA kao drugi dio riječi

označava ono što se odnosi na pjesmu, pjevanje [*rapsod; melodija*]

✧ *grč.* óidē: pjesma

od prij. (s G) izriče **1.** (ob. u vezi od – do) **a.** početnu točku ili granicu kretanja, pružanja ili prostiranja [*~ Zagreba do Karlovca*] **b.** početak trajanja, razdoblja [*~ jutra do mraka* cijeli dan] **2. a.** odjeljivanje od koga ili čega, udaljšavanje, napuštanje, odstranjivanje, otklanjanje [*zaštita ~ onečišćenja*] **b.** od koje strane, točke [*puše ~ istoka*] **3.** izvor čega, ono što omogućuje, ono što daje [*~ zraka (se ne živi)*] **4.** uzrok čega izvan subjekta [*ne mogu ~ posla* imam mnogo posla; *ne mogu ~ smijeha* vrlo je smiješno] **5.** uzrok koji: **a.** ima izravan dodir sa subjektom [*ne mogu (kroz vrata) proći ~ vas*] **b.** predstavlja izravan zapreku ili uzrok čemu [*ne mogu ~ briga; iscrpljen je ~ bolova*], *usp.* zbog **6.** pojam ili svojstvo u manjoj ili u većoj mjeri od onoga s čime se uspoređuje [*slade ~ meda* vrlo slatko] **7.** gradu, tvar od koje je što napravljeno, izrađeno [*sok ~ višanja*] **8.** (uz neku mjeru) [*ždrijebe ~ dva dana*] **9.** poslije komparativa [*brži ~ tebe* = brži nego ti], *usp.* nego

✧ *prasl.* i *stsl.* otb, ot, o-, pred zvučnim suglasnicima od- (*rus.* ot, oto, *polj.* od, ode), *lit.* at- (< *ie.* *h₂eti (*skr.* ati, *stir.* aith))

OD- (OT-) **1.** dio složenog glagola ili riječi od glagola izriče **a.** odvajanje, udaljšavanje, odstranjivanje [*otići; odbaciti*] **b.** radnju uzvraćanja ili oprečnu glagolu [*odazvati; odmoci*] **c.** izvršenje radnje do kraja ili okončanje stanja [*odsvirati; odspavati*] **2.** imenica motivirana glagolom [*od- + kos(iti) → otkos(iti) + Ø → otkos; otprav(iti) + ak → otpravak*] **3.** dio složenog priloga izriče polaznu točku, početak ili smjer [*odavde; oduvijek*]

✧ v. od

oda ž (G mn ódā) *pov. vojn.* najmanja jedinica plaćene janjičarske vojske [*nekoliko ~ čini jedan džemat*]

✧ *tur.* oda: soba, v. odaja

oda ž *knjiž. glazb.* svečana pjesma zanosa, oduševljenja i divljenja u slavu bogova, vladara, državnika ili značajnih događaja [*simfonijska ~; orkestralna ~*]

✧ *lat.* oda < *grč.* óidē: pjesma

oda prij., ob. u: [*prenuo se ~ sna*]

✧ v. od

odabaša m (N mn -e) *pov. vojn.* zapovjednik ode [*taj ~*]

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Odabašić** (Vinkovci, Bunjevci), **Odobaša** (Daruvar, Sisak, Z Slavonija), **Odobašić** (380, Slavonski Brod, Podravina, Prigorje)

✧ *tur.* oda bai, v. oda + v. baš, baša

odabrati (koga, što) *svrš.* (prez. odaberem, *pril.* pr. -āvši, *imp.* odaberi, *aor.* odabrah, *prid. rad.* odabrao, *prid. trp.* odabrān) **1. a.** izabrati što iz većeg broja **b.** uzeti ili izabrati jedno ili drugo **2.** odlučiti, biti čvrsto opredijeljen [*~ smrt*] // **odabir** m **1.** izbor, proces odabiranja **2.** rezultat odabiranja [*prirodni ~*]; odbir; **odabirač** m (G odabirača) onaj koji odabire što/koga; **odabiračica** ž, v. odabirač; **odabirati** (što, koga) *nesvrš.* (prez. -rēm, *pril. sad.* -rūci, *gl. im.* -ānje) izdvajati biranjem [*~ najbolje*]; odbirati; **odabrānica** ž, v. odabranik; **odabrāničin** *prid.* koji pripada odabranici; **odabrānički** *prid.* koji se odnosu na odabir i odabranike; **odabrānik** m (G odabranika, N mn odabranici) onaj koji je odabran; **odabrāno** *pril.* tako da se što ili koga odabere; izabrano, opredijeljeno, selekcionirano; **odbir** m (N mn odbiri), v. odabir; **odbirati** (što) *nesvrš.* (prez. -rēm, *pril. sad.* -rūci, *gl. im.* -ānje), v. odabirati; **odbrati** (što) *svrš.* (prez. odberem, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odbrao), v. odabrati

✧ OD-(OT-) + v. brati

odadžija m (N mn -e) *reg.* vratar u hanu; poslužitelj, sobar [*taj ~*]

✧ *tur.* odaci, v. odaja

odagnati (što) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* odagnān) otjerati od sebe što nepoželjno [*~ zle misli; ~ strah; ~ brige*]

✧ OD-(OT-) + v. goniti

odahnuti (Ø) *svrš.* (prez. odahnēm, *pril. pr.* -ūvši, *imp.* odahni, *prid. rad.* odāhnuo) **1.** s olakšanjem ispustiti dah iz pluća nakon čega teškog **2.** osjetiti olakšanje nakon čega teškog [*~ dušom*]; predahnuti

✧ OD-(OT-) + v. dah, dahnuti

odaja ž **1.** prostorija, soba, ob. u bogatijim kućama ili dvorovima [*carske ~e; povući se u svoje ~e*] **2. razg.** privatna i intimna prostorija gdje se odmara, presvlači i sl.

✧ *tur.* oda

Ödāk, Krsto (1888–1965), hrv. skladatelj, pri-donio afirmaciji hrv. glazbe poslije I. svjetskog rata; autor orkestralnih i komornih djela, solo pjesama i narodne opere (opera *Dorica pleše, Simfonija Jadrana* i dr.)

ôďakle pril. 1. u izravnim i neizravnim pitanjima **a.** s kojeg mjesta, iz kojeg mjesta (grada, sela), iz kojeg smjera, otkud(a) [~ *si?*? iz kojeg si mjesta, gdje živiš?] **b.** kako, s kojim razlogom, na koji način, s kojim ciljem [~ *to?* kako je to moguće?] **2.** u odnosnom zn. na mjesto s kojeg, na mjesto gdje je bio **3.** u neodređenom zn. s nekog mjesta, odnekle, onekud, s neke strane

✧ *prasl.* *otъ kъ le = v. od + v. tko + v. li

odálámiti (koga) *svrš.* < *prez.* odálámim, *pril. pr.* -ívši, *prid. trp.* odálámljen) udariti iz sve snage // **odálámljivati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* odálámljujem, *pril. sad.* odálámljujúci, *gl. im.* -ánje), v. odalamiti

odáléčiti (se) *svrš.* < *prez.* odáléčim (se), *pril. pr.* -ívši (se), *prid. trp.* odáléčen) udalжити se duhovno od koga ili od čega [~ *se od prijatelja*] // **odálečivati** (se) *nesvrš.* < *prez.* odálečujem (se), *pril. sad.* odálečujúci (se), *gl. im.* -ánje), v. odalečiti

✧ OD-(OT-) + v. dalj, dalek

odáliska (odaľiska) ž < G mn odáliská/-i) *pov.* **1.** bijela robinja u haremu osmanskog sultana **2.** *umj.* tema u slikarstvu i književnosti
✧ *tur.* odalik: ljubavnica, robinja ← odali: sobni, v. ôďa

ôďan prid. (-i) (komu, čemu) privržen, vjeran // **ôďáno pril.** s odanošću, na odan način; privrženo, vjerno [~ *služiti*]; **ôďănôst** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odan; privrženost, vjernost
✧ O(B)- + v. dan¹

ôďande pril. 1. od onoga mjesta, s onoga mjesta, koje je dalje od govornika ili od govornika i sugovornika **2.** s onoga mjesta u nekom smjeru ili bez obzira na smjer; odotamo // **ôďánle pril. razg., v.** odande
✧ *prasl.* *otъ nъ de, v. od

odápěti (što) *svrš.* < *prez.* ôďapněm, *pril. pr.* -ěvši, *prid. trp.* ôďapět) **1.** naglo pustiti ono što je bilo napeto (npr. luk da izleti strijela (sulica)) **2.** *pren.* (+ *potenc.*) naglo što učiniti (npr. izreći) **3.** (ø) *žarg.* umrijeti // **odápinjáč m** < G odápinjáča) ono čime se što odápinje, okidač; **ôďápinjati** (što, ø) *nesvrš.* < *prez.* ôďápinjem, *pril. sad.* -njúci, *gl. im.* -ánje), v. odapeti

✧ OD-(OT-) + v. penjati se (peti se)

ôďar m < G ôďra, N mn ôďri) postolje na kojem počiva lijes s tijelom umrloga [govoriti nad odrom]

✧ *prasl. i stsl.* odrъ: krevet (*rus. i, češ.* odr) = OD-(OT-) + v. drvo

odásipati, v. odsipati

odáslati (što) svrš. < *prez.* odášaljēm, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* ôďaslán) poslati što (od sebe) do kraja (o više predmeta) [~ *poštu* završiti sa slanjem pošte] // **odaslánica** ž, v. odaslanik; **odaslánik m** < G odaslanika) onaj koji je opunomoćen za jednokratni posao; **odaslánstvo sr** < G mn -távâ) skupina odaslanika; izaslanstvo, deputacija, delegacija, misija; **odášiljáč m** < G odašiljáča) uređaj koji odašilje, emitira elektromagnetske valove [*radijski* ~ radioodášiljáč; *televizijski* ~]; predajnik; **odášiljati** (što) *nesvrš.* < *prez.* odášiljam, *pril. sad.* -ljúci, *gl. im.* -ánje), v. odaslati
✧ OD-(OT-) + v. slati

odašta (oda šta) *pril. arh. knjiš.* od čega [~ *se poglavito hrane ljudi* (naslov pregledne karte ljudske hrane u jednom atlasu iz 1922)]
✧ OD-(OT-) + v. što

ôďati (se) svrš. < *prez.* ôďám (se), *pril. pr.* -ávši (se), *imp.* ôďáj (se), *prid. trp.* ôďán) **1.** (što) **a.** prokazati, potkazati, otkriti, izdati [~ *tajnu*] **b.** iskazati, izraziti [~ *priznanje*; ~ *poštovanje*] **2.** (se) **a.** otkriti se, izdati se **b.** (čemu) predati se [~ *se piću*] // **odávati** (što) *nesvrš.* < *prez.* ôďájēm, *pril. sad.* -ajúci, *gl. im.* -ánje) **1.** ostavljati dojam onoga što znači riječ uz koju stoji; pokazivati [*lice mu odaje radost*] **2.** v. odati
✧ OD-(OT-) + v. dati

ôďátle pril., v. otud

ôďávde pril. 1. od ovoga mjesta (blizu govornika ili govornika i sugovornika) dalje (u nekom određenom smjeru uz gestu i stvarni kontekst) **2.** s ovoga mjesta u nekom smjeru ili bez obzira na smjer // **ôďávle pril. razg., v.** odavde

✧ *prasl.* *otъ ovъ de, v. od

ôďávna (ôďávno) pril. od davno proteklog vremena, od prije mnogo vremena, već dugo [~ *se nismo vidjeli*; ~ *je već svanulo*]
✧ OD-(OT-) + v. davni, davno

odázvati se svrš. < *prez.* odázôvěm se, *pril. pr.* -ávši se, *imp.* odázôvi se, *prid. rad.* odázvao se) **1.** (kome) odgovoriti glasom na glas **2.** (na što) činom ili postupkom (dolaskom) udovoljiti pozivu, prijedlogu, prihvatiti poziv // **ôďáziv (ôďáziv) m 1.** odgovor na dozivanje **2.** prihvaćenost, zanimanje za što novo; **odázívati se nesvrš.** < *prez.* odázívám/odázívľjem

se, *pril. sad.* -ajūci/odazivljući se, *gl. im.* -anje), v. odazvati se; **odživati se** *nesvrš.* <*prez.* odživam se, *pril. sad.* -ajūci se, *gl. im.* -anje), v. odazivati se; **odživnik** *m* (V -iće, N *mn* -ici), v. pokazivač (3); **odzvati se** *svrš.* <*prez.* odzovēm se, *pril. pr.* -āvši se, *prid. rad.* odzvao se), v. odazvati se
 ✧ OD-(OT-) + v. zvati

odbaciti (što, koga, se) *svrš.* <*prez.* odbācim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* odbāčen) **1.** pokretom baciti od sebe **2.** odstraniti, prestati držati, prestati se držati čega **3.** odbiti kome što, ne usvojiti [~ *prijedlog*] **4.** (se) odbiti se (3) // **odbacivati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* odbācujem, *pril. sad.* odbācujući, *gl. im.* -anje), v. odbaciti; **odbāčaj** *m* rezultat odbacivanja; **odbāčenica** *ž* ona koja je odbāčena; **odbāčenik** *m* (V odbāčeniče, G odbāčenika, N *mn* odbāčenici), v. odbāčenica; **odbāčeno** *pril.* na odbāčen način; odložen, ostavljen, otpušten; **odbāčenost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odbāčen, svojstvo onoga što je odbāčeno
 ✧ OD-(OT-) + v. baciti

odbiti (se) *svrš.* <*prez.* odbijēm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *imp.* odbij (se), *prid. trp.* odbijen) **1.** (koga, što) **a.** udarom odvojiti komad od cjeline, odvaliti **b.** oduzeti od iznosa, ne uračunati [~ *od plaće*] **c.** odbaciti kome što, ne usvojiti, ne prihvatiti, ne pristati [~ *prijedlog; glatko* ~; *ne daj se* ~] **2.** (se) **a.** odskočiti nakon udara o neku površinu (o predmetu); odbaciti se (**4**) **b.** promijeniti smjer širenja valova (o svjetlosti) // **odbijāč** *m* (G odbijāča) onaj koji što ili koga odbija; **odbijāčica** *ž*, v. odbijāč; **odbijati** *nesvrš.* <*prez.* odbijām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje), v. odbiti; **odbijenica** *ž* *admin.* negativno rješenje, negativan odgovor; **odbítak** *m* (G -tka, N *mn* -ici, G odbítakā) iznos u novcu koji se oduzima, odbija (od zarade itd.); **odbójān** *prid.* (<*odr.* -jni) **1.** koji ponašanjem odbija od sebe, neljubazan, nepristupačan **2.** (+ *potenc.*) (<*odr.* -jni) koji je u vezi s odbijanjem; **odbójnik** *m* (N *mn* -ici) **1.** uređaj za ublažavanje udaraca pomoću opruga na željezničkim vozilima **2.** istureni prednji i stražnji zaštitni dio automobila; **odbójno** *pril.* na odbójān način; nepristupačno, neljubazno; **odbójnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je odbójno, onoga koji je odbójān (**1**) [*medusobna* ~; *osjećati* ~]
 ✧ OD-(OT-) + v. biti²

odbjeći (Ø, od čega) *svrš.* <*prez.* odbjegnēm, *pril. pr.* odbjegāvši, *prid. rad.* odbjegao), *usp.* pobjeći (s nekoga mjesta) // **odbjegnuti** *svrš.* <*prez.* odbjegnēm, *pril. pr.* odbjegāvši, *prid. rad.* odbjegnuo), v. odbjeći

✧ OD-(OT-) + v. bijeg, bježati

odblanjati (što, od čega) *svrš.* <*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* odblanjān) blanjom skinuti od daske i sl. onoliko koliko je potrebno da se dobije željena debljina ili glatkoća površine // **odblanjāvati** (što, od čega) *nesvrš.* <*prez.* odblanjāvam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), v. odblanjati

✧ OD-(OT-) + v. blanja, blanjati

odbljesak *m* (G -ska, N *mn* -sci) bljesak koji ne dolazi od izvora svjetlosti, nego se odbija od neke površine;; odraz, odsjaj // **odbljeskivati** (Ø, od čega) *nesvrš.* <*prez.* odbljeskujem, *pril. sad.* odbljeskujući, *gl. im.* -anje), v. odbljesnuti; **odbljesnuti** (Ø, od čega) *svrš.* <*prez.* odbljesnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* odbljesnuo) odbiti se s površine čega kao bljesak (npr. svjetlo Sunca s površine mora)
 ✧ OD-(OT-) + v. bljesak, bljesak

odbojka *ž* (D L -jci) *sport* igra u kojoj igrači rukama prebacuju loptu preko visoko razape-te mreže; cilj je prebaciti loptu na protivnički dio terena // **odbojkaš** *m* (G odbojkaša) igrač odbojke; **odbojkašica** *ž*, v. odbojkaš; **odbojkašičin** *prid.* koji pripada odbojkašici; **odbojkaški** *prid.* koji se odnosi na odbojku; **odbojkaški** *pril.* kao odbojkaš, na način odbojkaša
 ✧ v. odbiti

odbolovati *svrš.* <*prez.* odbolujem, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* odbolovān) prestati bolovati
 ✧ OD-(OT-) + v. bol, bolovati

odbor *m* skupina osoba koja obavlja određene zadatke, donosi, provodi ili potvrđuje odluke [*organizacijski* ~ odbor koji obavlja poslove organiziranja (znanstvenog skupa, sportskih priredbi itd.); ~ *za proslavu* odbor koji obavlja pripreme organiziranja proslave čega; ~ *za ukop (za pogreb, za ispraćaj pokojnika)* odbor koji obavlja pripremu ukopa; ~ *za doček* izabrano počasno tijelo za doček ugledne osobe] // **odbōrnica** *ž*, v. odbornik; **odbōrnički** *prid.* koji se odnosi na odbornike; **odbōrnički** *pril.* kao odbornik, na način odbornika; **odbōrnik** *m* (V -iće, N *mn* -ici) član odbora; **odborski** *prid.* koji se odnosi na odbor

✧ OD-(OT-) + v. birati

odbrojiti *svrš.* < *prez.* odbrojim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odbrojen > **1.** (što) izdvojiti određeni broj čega; izbrojiti, isplatiti **2.** (komu) sport brojenjem vezanim uz pravila stići do kraja i donijeti odluku koja iz toga slijedi (npr. u boksu doći do deset ili prije toga nakon brojenja donijeti odluku o prekidu borbe) // **odbrajati** (što) *nesvrš.* < *prez.* odbrajam, *pril. sad.* -ajü-ći, *gl. im.* -anje), v. odbrojiti; **odbrojavanje** *sr* **1.** < *gl. im.*), v. odbrojavati **2.** sport radnja koju vrši sudac kad jedan od boksača može biti isključen udarcem iz borbe; **odbrojavati** *nesvrš.* < *prez.* odbrojavam, *pril. sad.* -ajü-ći, *gl. im.* -anje) **1.** (što), v. odbrajati, odbrojiti **(2)** **2.** *pren.* najaviti kraj čije djelatnosti, javne riječi, moći, političkog utjecaja itd. u javnom životu

✧ OD-(OT-) + v. broj, brojiti

odbrusiti *svrš.* < *prez.* odbrusim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* odbrusio > *razg.* oštro odgovoriti

✧ OD-(OT-) + v. brus, brusiti

odcijepiti (se) *svrš.* < *prez.* odcijepim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* odcijepljen, *gl. im.* odcijepljenje) **1. a.** (koga, što) odlomiti, otkinuti dio čega cijepanjem **b. pren.** odvojiti **2.** (se) odlomiti se, odvojiti se (i *pren. pol.*) // **odcijepljen** *prid.* < *odr.* -i) odvojen od čega, razdvojen, otkinut; **odcijepljenje** ž **1.** < *gl. im.*), v. odcijepiti **2. pol.** odvajanje dijela državne cjeline u zasebnu državu; **odcijepljiv** *prid.* < *odr.* -i) koji se može odvojiti, razdvojiti; **odcijepljivač** *m* < *G* odcijepljivača) onaj koji što odvaja, razdvaja, separatist; **odcijepljivački** *prid.* koji se odnosi na odcijepljivanje i odcijepljivače; **odcijepljivački** *pril.* na način odcijepljivača, kao odcijepljivač; **odcijepljivati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* odcijepljujem (se), *pril. sad.* odcijepljujući (se), *gl. im.* -anje), v. odcijepiti

✧ OD-(OT-) + v. cijep, cijepiti

odčepiti (što) *svrš.* < *prez.* odčepim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odčepjen) izvaditi čep (iz grla boce, iz bačve itd.) // **odčepjen** *prid.* < *odr.* -i) protočan, otvoren; **odčepljiv** *prid.* < *odr.* -i) koji se može učiniti prohodnim; **odčepljivlač** *m* < *G* odčepljivlača) **1.** sredstvo kojim se što odčepљуje **2.** onaj koji što odčepљуje; **odčepljivati** (što) *nesvrš.* < *prez.* odčepljujem, *pril. sad.* odčepljujući, *gl. im.* -anje), v. odčepiti

✧ OD-(OT-) + v. čep

odčitati (što) *svrš.* < *prez.* -am, *pril. pr.* -avši, *prid. trp.* odčitán) **1.** jednim pogledom ili

kratkom cjelovitom radnjom registrirati podatke izražene brojkama ili drugim znacima [~ brojilo] **2. razg. izreći u obliku oštre pouke [~ lekciju komu]; očitati **3.** u cjelini obaviti glasno i javno ono što se sastoji od čitanja [ob. ~ misu] // **odčitávati** (što) *nesvrš.* < *prez.* odčitávam, *pril. sad.* -ajü-ći, *gl. im.* -anje), v. odčitati**

✧ OD-(OT-) + v. čitati

odebeo *prid.* < *odr.* odebeli) prilično debeo, koji se ubraja među deblje [~ štap; ~ čovjek] // **odebèliti** *svrš.* < *prez.* odebelim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* odebèlio/odebèlila ž) učiniti koga/što debelim; **odebèljati** *svrš.* < *prez.* odebelim, *pril. pr.* -evši, *prid. rad.* odebèlio/odebèljela ž) postati debeo; **odebljati** *svrš.* < *prez.* -am, *pril. pr.* -avši, *prid. rad.* odebljao) postati debeo

✧ O(B) + v. debeo

odeön *m* **1. arhit. pov.** okrugla zgrada u staroj Ateni za održavanje glazbenih i pjesničkih natjecanja **2. arhit.** dvorana za ples, kinoprosjekije i druge priredbe (krajem 19. i poč. 20. st.)

✧ grč. óideion, v. óda

oderati (što, koga, se) *svrš.* < *prez.* oderēm (se), *pril. pr.* -avši (se), *imp.* odèri (se), *prid. rad.* odèrao (se), *prid. trp.* oderán) **1.** rukom oguliti kožu sa životinje **2.** (se) grubo ozlijediti kožu tako da se dio skine **3. pren. razg.** naplatiti pretjerano visoku cijenu za rad, uslugu ili robu; oguliti koga [~ kožu s leđa (kome)] // **odadržati** *svrš.* < *prez.* odadržēm, *pril. pr.* -evši, *prid. rad.* odadržo/odadržla ž) reg., v. oderati; **oderótina** ž ono što nastaje kad se što odere, odrtina, ogulina; **odrati** *svrš.* < *prez.* -rēm, *pril. pr.* -avši, *prid. trp.* odrán), v. oderati; **odrtina** ž **1.** stara odjeća; dronjak **2.** ruševina

✧ OD-(OT-) + v. derati

Odesa (izg. Oděsa) ž grad i luka na obali Crnog mora (Ukrajina), 1.115.000 stan.

odežda ž < *G mn* odeždá/-i) **1. crkv.** svečana odjeća svećenika (u bogoslužju) kod pravoslavaca i unijata **2. pov. reg.** (+ *srp.*) svečana odjeća kraljeva, plemića; ornat kod pravoslavnih naroda

✧ rus. odežda ← stsl. odežda: odjeća

odgácati (Ø) *svrš.* < *prez.* odgácām, *pril. pr.* -avši, *prid. rad.* odgácāo) udaljiti se, otići gacajući

✧ OD-(OT-) + v. gaz, gacati

odgégati *svrš.* < *prez.* odgégām, *pril. pr.* -avši,

prid. rad. odgégao) udaljiti se, otići gegajući

✧ OD-(OT-) + v. gegati se

odglumiti (što) *svrš.* < *prez.* odglumim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odglumljen) **1.** izvesti glumom (kao glumac) tekst od početka do kraja; odigrati kao glumac, protumačiti ulogu ili tekst **2. pren.** obmanuti koga riječima i djelom tako što se onaj koji obmanjuje lažno predstavlja, namjerno pogrešno prikazuje svoje namjere, činjenice ili okolnosti // **odglumljivati** (što) *nesvrš.* < *prez.* odglumljujem, *pril. sad.* odglumljujući, *gl. im.* -anje), v. odglumiti, glumiti

✧ OD-(OT-) + v. gluma, glumiti

odgoditi (što) *svrš.* < *prez.* odgodim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odgođen) uzrokovati ili organizirati da se priredba, sastanak i sl. dogodi u neko kasnije vrijeme // **odgđati** *nesvrš.* < *prez.* odgđam, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. odgoditi; **odgoda** ž pomicanje roka događanja čega; odgađanje [~ *plaćanja*]; **odgđiv** *prid. (odr. -i)* koji se može odgoditi [~ *rok*]

✧ OD-(OT-) + v. goditi

odgojiti (koga, što) *svrš.* < *prez.* odgojim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odgojen) **1.** odnjegovati, uzgojiti, odgajiti [~ *biljku*] **2.** pobrinuti se za potrebe djeteta (djece) i osigurati mu (im) tjelesni, duševni i društveni razvoj, dati kome potreban odgoj **3.** osposobiti koga za neki posao, vještinu ili dužnost; obrazovati [~ *asistentu*] // **odgajnica** ž ona koju odgajaju; gojenica, pitomica; **odgajaničin** *prid.* koji pripada odgajnici; **odgajanič** m (G odgajanička, N *mn* odgajaniči), v. odgajnica; **odgajati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* odgajam, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. odgojiti, odgajiti; **odgajiti** *svrš.* (koga, što) < *prez.* odgajim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* odgajio) završiti uspješno radnju gajenja, učiniti da se razvije ono što se gajilo; razviti, othraniti, podići; **odgajivač** m (G odgajivača) uzgajač, uzgajatelj; **odgoj** m svjesno djelovanje na mlado biće u nastojanju da stekne osobine, navike prikladne u društvu [kućni ~; bez ~a] △ **principi** ~a zakonitosti i upute za uspješno odgajanje i obrazovanje (principi zornosti, personalizacije, sustavnosti itd.); **odgojen** *prid. (odr. -i)* koji ima osobine što se stječu odgojem; **odgojeno** *pril.* na način koji odgovara dobrim manirama; **odgojenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odgojen; odgoj, *opr.* neodgojenost; **odgojitelj** m onaj

koji odgaja; **odgojiteljica** ž, v. odgojitelj; **odgojiteljčin** *prid.* koji pripada odgojiteljici; **odgojiteljski** *prid.* koji se odnosi na odgojitelja; **odgojiteljski** *pril.* kao odgojitelj, na način odgojitelja; **odgojni** *prid.* koji se odnosi na odgoj, koji je usmjeren na odgoj, namijenjen odgoju [~a *ustanova*; ~i *zavod*]; **odgojno** *pril.* tako da bi se usvojile dobre manire [~ *djelovati*]

✧ OD-(OT-) + v. gojiti

odgonetati (što) *nesvrš.* < *prez.* odgonetām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. odgonetnuti // **odgonetač** m (G odgonetača) onaj koji rješava zagonetke i slične probleme (rebus, skrilalice itd.), *opr.* zagonetač; **odgonetačica** ž, v. odgonetač; **odgonetački** *prid.* koji se odnosi na odgonetače; **odgonetački** *pril.* kao odgonetač, na način odgonetača; **odgonetka** ž (D L -ēcil-i, G *mn* -tākā-i) rješenje zagonetke, odgovor na kakvo zamršeno pitanje; **odgonetljiv** *prid.* koji se može odgonetnuti, razriješiti, shvatiti; **odgonetljivo** *pril.* tako da se može odgonetnuti, učinjeno na razumljiv, razrješiv način; **odgonetnuti** (što) *svrš.* < *prez.* odgonetnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* odgonetnūt) shvatiti smisao čega zagonetnog, zakučastog, zamršenog; riješiti zagonetku

✧ OD-(OT-) + v. gonetati

odgovor m **1.** ono što se izrekne, uzvrat, osobi koja je postavila pitanje [usmeni ~; pismeni ~] **2.** ono što se prihvaća kao rješenje [~ *na problem*] // **odgovarač** m (G odgovarača) etnol. onaj koji u pučkom pjevanju sam ili s više pjevača odgovara na uvodni napjev; **odgovaračica** ž, v. odgovarač; **odgovarajući** *prid.* koji odgovara, koji pristaje uz što; prikladan [~a *kravata*; ~a *košulja*; ~i *ugovor*]; **odgovarati** *nesvrš.* < *prez.* odgovāram, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje) **1.** (što) davati odgovor na pitanje **2.** (komu, čemu, za što) biti pogodan, biti dobar za neku namjenu, pristajati dobro uza što, priličiti komu, pristajati komu **3.** (koga) odvratiti **(2)** **4.** (θ) snositi odgovornost za što [~ *za krađu*; ~ *za umorstvo*]; **odgovoran** *prid. (odr. -rni)* **1.** koji savjesno, s odgovornošću obavlja dužnosti [~an *otac*; ~an *radnik*] **2.** < *odr.* koji ima dužnost obaviti kakav posao, zadatak i za rezultate toga preuzima odgovornost [~ni *urednik*]; **odgovoriti** (komu, čemu, što) *svrš.* < *prez.* odgovorim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odgovoren) **1.** dati odgovor na postavljeno pitanje (pismo itd.)

2. učiniti što na neki poticaj; reagirati [~ na telefon] 3. (koga, od čega) odvratiti (2); **odgovorno** *pril.* na odgovoran način, s odgovornošću, savjesno; **odgovornost** -ž (G -osti, I -osti/-ošću) 1. savjesno, valjano obavljanje dužnosti 2. preuzimanje obveze i dužnosti u obavljanju posla [~ liječnika; ~ ministra] △ **međunarodna** ~ *pravn. dipl.* stanje u kojem jedan subjekt međudržavnog spora snosi odgovornost zbog nekog čina ili propusta; **s punom odgovornošću** *admin.* fraza kojom se prihvaća odgovornost ili potpisuje kakva važna odluka

✧ OD-(OT-) + v. govor, govoriti

odgrabiti (što, od čega) *svrš.* (prez. odgrabim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odgrabljen) od veće količine oduzeti manju grabeći, oduzeti od onoga što se grabi kuhačem, lopatom, rukom (brašna, graha itd.) // **odgrabljivati** (što, od čega) *nesvrš.* (prez. odgraibljujem, *pril. sad.* odgraibljući, *gl. im.* -anje), v. odgrabiti

✧ OD-(OT-) + v. grabiti

odgristi (što) *svrš.* (prez. odgrizem, *pril. pr.* -zavši, *imp.* odgrizi, *prid. rad.* odgrizao, *prid. trp.* odgrizen) grizući odijeliti dio od cjeline, otkinuti zubima // **odgrizak** *m* (G -iska, N *mn* -isci) ono što je odgrizišeno, dio od onoga od čega se odgriza; **odgrizati** (što) *nesvrš.* (prez. odgrizām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. odgristi

◆ *pr.* (nadimačko): **Ōgrizek** (Zagreb i okolica, Z Slavonija, Zagorje)

✧ OD-(OT-) + v. gristi

odgrnuti (što) *svrš.* (prez. odgrnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* odgrnūt) 1. ukloniti gornji sloj čega sipkog (pijeska, zemlje) 2. maknuti ono čime je tijelo bilo zagnuto; otkriti, obnažiti // **odgrtati** (što) *nesvrš.* (prez. odgrčēm, *pril. sad.* odgrčūći, *imp.* odgrčī, *prid. rad.* odgrtao, *prid. trp.* odgrtān, *gl. im.* -anje), v. odgrnuti; **odgrtavanje** *sr* 1. (gl. im.), v. odgrtavati 2. *agr.* proljetno odstranjivanje zemlje s biljaka (trsova, ruža, voćaka i sl.); **odgrtávati** *nesvrš.* (prez. -ām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. odgrtati

✧ OD-(OT-) + v. grnuti

odguditi *svrš.* (prez. odgūdim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odgūden) 1. (što) **a.** završiti gudeenje, proizvesti melodiju na glasula do kraja **b.** *prez.* izgovoriti do kraja što dosadno, ispričati po navici [~ dosadno predavanje] 2. (Ø), v. odsvirati (2)

✧ OD-(OT-) + v. guditi

odgūliti *svrš.* (prez. odgūlim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odgūljen) 1. (što) skinuti ono što se guli, skinuti guljenjem, oderati 2. (Ø) *prez. eksspr. razg.* s mukom obaviti neki posao, učiniti ono što se traži uz napor ili preko volje // **odgūljívati** (Ø, što) *nesvrš.* (prez. odgūljūjem, *pril. sad.* odgūljūći, *gl. im.* -anje), v. odguliti

✧ OD-(OT-) + v. guliti

odgúrati (što, koga) *svrš.* (prez. odgūrām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* odgūrān), v. odgurnuti // **odgúrávati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. odgúrāvām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje) 1. v. odgurnuti, odgurati 2. dijelom tijela opirati se o podlogu, tlo, zid itd. i učiniti da se što kreće ili počne kretati [~ drezinu]; **odgúrávati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. odgúrūjem, *pril. sad.* odgúrūjūći, *gl. im.* -anje), v. odguravati; **odgurnuti** (što, koga) *svrš.* (prez. odgurnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* odgurnūt) gurajući otisnuti, maknuti (od sebe); odgurati

✧ OD-(OT-) + v. gurati, gurnuti

odguslāti *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odgūslo) 1. završiti guslanje 2. *prez. podr.* završiti svoj dio posla (priču, svirku, ulogu); otpjevati, odsvirati [on je svoje ~o]

✧ OD-(OT-) + v. gusle¹, guslati

odignuti (što) *svrš.* (prez. -nēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* odignūt) podignuti tako da se digne djelomice ili ostane oslonjeno jednim dijelom [~ zaklopac; ~ pokrivač; ~ plahu]; podignuti // **odizati** *nesvrš.* (prez. odižēm, *pril. sad.* odižūći, *gl. im.* -anje), v. odignuti

✧ OD-(OT-) + v. dignuti

odigrāti (što, se) *svrš.* (prez. odigrām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* odigrān) 1. (što) **a.** sport završiti igru, utakmicu [~ti utakmicu] **b.** završiti predstavu [glumci su ~li; predstava je ~na] 2. (se) *razg.* dogoditi se [dogadaj se ~o na ulici] // **odigrávati** (što, se) *nesvrš.* (prez. odigrāvām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -anje), v. odigrati

✧ OD-(OT-) + v. igra, igrati

odijéliti (koga, što, se) *svrš.* (prez. odijélīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* odijéljen) odvojiti od čega, izdvojiti iz cjeline, zajednice; razdvojiti (se) // **odijéljeno** *pril.* tako da se što ili koga odijeli; odvojeno, separirano; **odio** *m* (G odjela, N *mn* odjeli, G odjēlā) 1. dio ustavnove, ureda i slično s određenom djelatnošću; odjel 2. zatvorena prostorija u vagonu [~ za nepušače]; odjeljak, kupe; **odjel** *m* 1. v. odio (1) 2. *pov.* izraz za nekadašnje ministar-

stvo u Austro-Ugarskoj i Banskoj Hrvatskoj [*Odjel za bogoštovlje i nastavu*], *usp.* odjelni predstojnik, v. odjelni Δ ; **odjeliti** *prid.* ⟨*odr.* -i) odvojen, nepovezan, zaseban; odijeljen; **odjelito** *pril.* tako da se postupa odijeljeno, posebno sa svakim, zasebno; **odjelitost** $\check{z}$ ⟨*G* -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je odjelito; **odjelni** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na odjel, koji je na čelu odjela $\Delta \sim$ **predstojnik** *pov.* nekadašnji naziv za ministra [$\sim$ *predstojnik za nastavu i bogoštovlje*], *usp.* odjel; **odjeljak** *m* ⟨*G* -eljka, N *mn* -eljci) 1. zatvorena prostorija u vagonu, odio; kupe 2. (+ *potenc.*) manji dio čega, u tekstu odlomak, stav, stavak i sl.; **odjeljenje** *sr* 1. odio, odjel 2. zajednica učenika istoga godišta, npr. sva odjeljenja petoga razreda; **odjeljiv** *prid.* ⟨*odr.* -i) koji se može odijeliti, koji ima svojstvo da se može odijeliti od cjeline (ob. o raznim pojmovima, dijelovima sprava i sl. ili o kompaktnim komadima tvari i sl.); odlubljiv, odljepljiv, *opr.* slijepljen, čvrsto sastavljen; **odjeljivati** (koga, što, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* odjeljujem (se), *pril. sad.* odjeljujući (se), *gl. im.* -anje), v. odijeliti; **odjeljivost** $\check{z}$ ⟨*G* -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je odjeljivo $\diamond$ OD-(OT-) + v. dio, dijeliti

odijelo, v. odjenuti

odijum (ôdij) *m*, v. odium

Odin (Wōdan) *m* *mit.* germanski otac bogova, vrhovni gospodar smrti, pobjede, znanja, pjesništva; uzima pale junake k sebi u Valhalu (Walhall), v.

odinořagija $\check{z}$ *pat.* bolno gutanje, ob. kod tumora usne šupljine i ždrijela

$\diamond$ *grč.* odynē: bol + -FAGIJA

odisati (čime) *nesvrš.* ⟨*prez.* ôdišem, *pril. sad.* ôdišući, *gl. im.* -anje) zračiti čime, davati dojam prožetosti čime (u pozitivnim konotacijama, zadovoljstvom, srećom)

$\diamond$ OD-(OT-) + v. disati

Odisej *m* jedan od junaka Homerove *Ilijade*, v. i glavni junak *Odiseje*, v., lukav, domišljat, snalažljiv i hrabar, većinom mudar, postojan, častan; prema Homeru pravedni i cijenjeni kralj otoka Itake koji je uoči Trojanskog rata pokušavao postići nagodbu i izbjeći rat; nakon desetgodišnje opsade Troje i desetgodišnjeg lutanja i pustolovina vraća se kući, lukavstvom pobjeđuje i poubija drske prosee svoje žene Penelope koja ga je vjerno čekala te ponovno zavlada Itakom // **Odiseja** $\check{z}$

1. *knjiž.* Homerov ep, nastavak *Ilijade* u kojem se opisuju Odisejeva desetogodišnja lutanja nakon pada Troje 2. (odiseja) **a.** *meton.* dugo putovanje ili pustolovina, osobito ako je spojeno s poteškoćama i preprekama; tumačenje, potucanje, lutanje, odisejada **b.** neobičan, nepredvidljiv, uzbudljiv događaj ili pothvat; pustolovina, avantura; **odisejada** $\check{z}$ *meton.*, v. Odiseja (2)

$\diamond$ *lat.* Odyssea $\leftarrow$ *grč.* Odýssea $\approx$ Odysseús: Odisej

odiskona *pril. ekspr.* od početka svijeta, od davnina, od najveće moguće starine, oduvijek, otkad je svijeta i vijeka // **odiskonski** *prid.* koji se odnosi na vrijeme prije iskona

$\diamond$ OD-(OT-) + v. iskon

ôdista *pril.* zaista, doista, zbilja, uistinu, stvarno // **ôdistinski** *prid.* istinski, pravi, stvarni, zaobiljni

$\diamond$ OD-(OT-) + v. isti

oditologija $\check{z}$ sustavna pouka o putovanju po stranim zemljama s osnovnim informacijama za putnike

$\diamond$ *grč.* hoditēs: putnik + -LOGIJA

ôdium (ôdijum, ôdij) *m* odvratnost, odbojnost, omraženost [*tom odlukom primio (preuzeo) je ~ na sebe*] // **ôdiôžan** *prid.* ⟨*odr.* -znī) koji ponašanjem ili izgledom odbija od sebe; odvratan, oduran, odbojan, neugodan, nepriličan [*meni/tebi je takvo ponašanje ~no meni/tebi je to odbojno*]; **ôdiôžno** *pril.* na odiozan način, odvratno, odbojno, odurno, neprilično; **ôdiôžnost** $\check{z}$ ⟨*G* -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga koji ponašanjem odbija od sebe; odbojnost, neljubaznost, nepristupačnost, nepoželjnost, mrskost

$\diamond$ *lat.*: mržnja, neprijateljstvo $\approx$ odisse: mrziti

odiva $\check{z}$ *arh. etnol.* djevojka udata izvan kuće (u odnosu na ukućane i kuću iz koje se udala)

$\diamond$ v. hod, hoditi

ôdjahati (ô) *svrš.* ⟨*prez.* ôdjašem, *pril. pr.* -âvši, *imp.* ôdjaši, *prid. rad.* ôdjahao) otići na konju, otići jašući // **ôdjahivati** (ô) *nesvrš.* ⟨*prez.* ôdjahujem, *pril. sad.* ôdjahujući, *gl. im.* -anje), v. odjahati

$\diamond$ OD-(OT-) + v. jahati

ôdjáviti (što, se) *svrš.* ⟨*prez.* ôdjávim (se), *pril. pr.* -îvši (se), *prid. trp.* ôdjâvljen) izvršiti, obaviti odjavu // **ôdjava** $\check{z}$ 1. riječi kojima se zaključuje nešto što je bilo izvedeno (program radija i sl.) 2. pismeni čin i dokaz da prestaje

nešto što je bilo prijavljeno (boravak u mjestu); **odjavljivač** *m* (G odjavljivača) onaj koji odjavljuje, koji čita odjave; **odjavljivačica** *ž*, v. odjavljivač; **odjavljivaččin** *prid.* koji pripada odjavljivačici; **odjavljivački** *prid.* koji se odnosi na odjavljivače; **odjavljivati** (što, se) *nesvrš.* (prez. odjavljujem (se), *pril. sad.* odjavljujući (se), *gl. im.* -anje), v. odjaviti; **odjavni** *prid.* koji je dio odjave, koji pripada odjavi, koji se odnosi na odjavu [~ *tekst*]; **odjavnica** *ž* **1.** mjesto odjave (na policiji, u hotelu, zrakoplovnoj luci i sl.) **2.** dokument kojim se tko odjavljuje

✧ OD-(OT-) + v. jav, javiti

odjebati *svrš.* (prez. odjebēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* odjebān) *vulg.* **1.** (koga) izvršiti spolni akt na komu **2.** (koga, što) riješiti se koga ili čega bez žaljenja, jednostavnim ili odlučnim postupkom učiniti komu ili čemu kraj [*njega treba ~; odjebi taj posao, samo se nerviraš*]

✧ OD-(OT-) + v. jebati

odjednōm (odjedānpūt) *pril.* **1.** u isti mah, istovremeno **2.** najednom, iznenada, neočekivano

✧ OD-(OT-) + v. jedan, jednom

odjediti (Ø) *svrš.* (prez. odjēdīm, *pril. pr.* -īvši, *prid. rad.* odjēdrio) otploviti jedreci

✧ OD-(OT-) + v. jedro, jedriti

odjēk *m* (N *mn* -ēci) **1.** ono što se čuje kao povratni zvuk; jeka **2.** *pren.* ono što izaziva pozornost većeg broja ljudi [~ u *javnosti*] // **odjēkivati** (Ø) *nesvrš.* (prez. odjēkujēm, *pril. sad.* odjēkujūči, *gl. im.* -anje), v. odjeknuti; **odjēknuti** (Ø) *svrš.* (prez. odjēknēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* odjēknuo) **1.** odgovarati jekom, odbiti zvuk ili glas **2.** *pren.* čuti se daleko [*dogadaj će ~*]

✧ OD-(OT-) + v. jek, jeka

odjēnuti (se) *svrš.* (prez. odjēnēm (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *prid. trp.* odjēnūt/odjēven) navući odjeću, obući (se); zaodjenuti (se), zaodjeti (se) // **odijēlce** *sr dem.* od odijelo; **odijēlo** *sr* muška odjeća kojoj su bitni dijelovi kratki kaput (ili sako) i hlače (treći dio je prsluk); **odijēvati** (se) *nesvrš.* (prez. odijēvām (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.* -anje) oblačiti (se); **odjeća** *ž* ono što se nosi preko rublja, što služi za odijevanje i za oblačenje [*muška ~; ženska ~; dječja ~*]; **odjēven** *prid.* (odr. -ī) koji je obučen, *opr.* razodjeven, neodjeven, gōl¹, nag; **odjēvni** *prid.* koji se odnosi na

odijevanje Δ ~ **predmet** pojedinačan komad odjeće

✧ O(B)- + v. djenuti

odjēzditi (Ø) *svrš.* (prez. odjēzdim, *pril. pr.* -īvši, *prid. rad.* odjēzdio) *ekspr.* **1.** otići jezditi na konju **2.** *pren. razg. eksp.* izgubiti se iz društva, nestati, otići naglo // **odjēžđivati** (Ø) *nesvrš.* (prez. odjēžđujēm, *pril. sad.* odjēžđujūči, *gl. im.* -anje), v. odjezditi

✧ OD-(OT-) + v. jezditi

odjūriti *svrš.* (prez. odjūrīm, *pril. pr.* -īvši, *prid. rad.* odjūrio) otići u velikoj žurbi

✧ OD-(OT-) + v. juriti

odlāgati, v. odložiti

odlāknuti (odlānuti) (komu) *svrš.* (prez. odlāknēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* odlāknuo), ob. u: [*odlāknulo mi oslobodio sam se brige, prestalo me mučiti, pao mi je kamen sa srca (kad prestane mučiti kakva briga)*] // **odlānuti** (komu) *svrš.* (prez. odlānēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* odlānuo) doći komu olakšanje, osjetiti olakšanje [*odlānulo mi je*]; **odlēnuti** (komu) *svrš.* (prez. odlēnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* odlēnuo) *reg.*, v. odlaknuti

✧ OD-(OT-) + v. lak², laknuti

odlāziti *nesvrš.* (prez. -īm, *pril. sad.* -zēči, *gl. im.* odlāženje) **1.** (Ø) napuštati neko mjesto (i eventualno se upućivati u neko drugo), *usp.* otići **2.** (komu) posjećivati koga // **odilaziti** *nesvrš.* (prez. -īm, *pril. sad.* -zēči, *gl. im.* odilāženje), v. odlaziti; **odlāzak** *m* (G -aska, N *mn* -asci) **1.** napuštanje nekog mjesta, odlazanje - *azak na spavanje; zatezati s ~skom* **2.** početak puta, polazak [*datum ~ska; u ~sku*], *opr.* dolazak

✧ OD-(OT-) + v. laz, laziti

odlěditi (se) *svrš.* (prez. odlědim (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* odlěden) **1.** (što) osloboditi leda, otopiti izlaganjem temperaturi na kojoj se led topi; odmrznuti (se), osloboditi se leda i otopiti se **2.** *pren.* prestati se ponašati hladno; otkravit se // **odlědiv** *prid.* (odr. -ī) koji se može odlediti, razmrznuti; **odlědenōst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) stanje onoga što je odledeno; **odlědivāč** *m* (G odlědivāča) sredstvo za odledjivanje kojim se privodi svrsi ono što je zaledeno ili mu je površina pokrivena ledom pokoricom; **odlědivati** (što, se) *nesvrš.* (prez. odlěđujēm (se), *pril. sad.* odlěđujūči (se), *gl. im.* -anje), v. odlediti

✧ OD-(OT-) + v. led, lediti se

odljetjeti (Ø) *svrš.* < *prez.* odlētim, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* odlētio/odlētjela ž) **1.** napustiti mjesto leteći [*ptica je odljetjela*] **2.** otputovati avionom // **odlijétati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* odlijěčem, *pril. sad.* odlijěćući, *gl. im.* -anje), *v.* odletjeti

✧ OD-(OT-) + *v.* letjeti

odležati (Ø) *svrš.* < *prez.* odležim, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* odležān) **1.** provesti neko vrijeme ležeći [~ u bolesti] **2.** mirovati određeno vrijeme (o vinu, drvu kao gradi koja se suši) [*vinu je odležalo*] **3. pren. razg.** provesti neko vrijeme u zatvoru [*odležao je tri godine*] // **odležávati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* odležāvām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), *v.* odležati

✧ OD-(OT-) + *v.* ležati

odličan, *v.* odlika

odlijepiti (se) *svrš.* < *prez.* odlijēpim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* odlijēpljen) odvojiti slijepljeno ili zalijepljeno // **odljepljivati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* odljēpljuēm (se), *pril. sad.* odljēpljujūći (se), *gl. im.* -anje), *v.* odlijepiti

✧ OD-(OT-) + *v.* lijepiti

odlik|a ž (D L -ici) **1.** ono po čemu se tko ili što može prepoznati, izdvojiti prema drugome, istaknuti; bitno svojstvo ili bitna osobina, najuočljivija osobina; značajka **2. razg.** odličan uspjeh u školi [*završiti s ~om*] // **odličan** *prid.* < *odr.* -čni) **1.** koji se ističe najboljim osobinama, izvrstan, poseban, vrhunski **2. knjiš.** zast. ugledan, cijenjen; **odličje** *sr* **1.** vidljivo priznanje za zasluge učinjene narodu, državi, za osobnu hrabrost i sl.; odlikovanje **2. zast.** odlika (**1**); **odličnica** ž, *v.* odličnik; **odličničk|** *prid.* koji se odnosi na odličnost i odličnike; **odličnik** *m* (V -iće, N *mn* -ici) *knjiš. retor.* (ob. za nosioce vlasti i predstavnike plemstva) onaj koji je ugledan, na visokom položaju; **odlično** *pril.* na odličan način; sjajno, izvrsno; **odličnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je izuzetan, kvalitetan, zadovoljavajući; **odlikaš** *m* (G odlikaša) *razg.* učenik koji uvijek ima odlične ocjene, odličan učenik; **odlikašica** ž, *v.* odlikaš; **odlikaški** *prid.* koji se odnosi na odlikaše; **odlikaški** *pril.* kao odlikaš, na način odlikaša; **odlikovanost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odlikovan; **odlikovánje** *sr* posebno izrađena značka koja se daje za građanske ili vojničke zasluge, simbolički se nosi (praktično samo na uniformama);

kolajna, orden, odličje [*pun ~a; visoko ~e*]; **odlikovati** (koga, što, se) *dv.* < *prez.* -kujēm (se), *pril. sad.* -kūjući (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* odlikovān, *gl. im.* -ānje) **1.** (koga, što) dati/davati priznanje komu uručenjem odlikovanja, ordena ili medalje **2.** (se čime) istaći/isticati se čime [*odlikuje se brzinom*]

✧ OD-(OT-) + *v.* lik

odliti (što) *svrš.* < *prez.* odlijēm, *pril. pr.* -ivši, *imp.* odljij, *prid. trp.* odliven) **1.** prelići ili prolići dio tekućine **2.** napuniti kalup masom i dobiti željeni oblik, napraviti odljev [~ kip] // **odlijévati** (što) *nesvrš.* < *prez.* odljēvām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), *v.* odliti; **odljev** *m* **1.** postupak kojim se dobiva neki oblik; odlijevanje **2.** ono što je dobiveno odlijevanjem; odljevak; kopija dobivena odlijevanjem **3. a.** prolaženje vodene mase, njeno odlaženje, otjecanje, odlijevanje **b. pren.** smanjenje broja čega, odlaženje (ob. na drugo, povoljnije mjesto) △ ~ *mozgova sociol.* emigracija mlade, obrazovanije i kreativnije skupine stanovništva iz manje razvijenih u razvijene zemlje; ~ *radne snage* gubljenje, ostajanje bez radne snage; **odljevak** *m* (G -ěvka, N *mn* -ěvci), *v.* odljev (**2**)

✧ OD-(OT-) + *v.* liti

odlomiti (se) *svrš.* < *prez.* odlomim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* odlomljen) **1.** (što) lomljenjem odvojiti dio neke cjeline [*vjetar je odlomio granu*] **2.** (se) odvojiti se od cjeline djelovanjem sile ili zbog istrošenosti // **odlámati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* odlāmām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -anje), *v.* odlomiti; **odlomak** *m* (G -ómka, N *mn* -ómci) **1.** (+ *potenc.*) ono što je lomljenjem odijeljeno od veće cjeline **2. a.** sastavni dio neke cjeline, fragment (npr. iz opere); ulomak **b.** dio cjeline koja nije sačuvana, ostatak (npr. starog rukopisa); ulomak **3.** odjeljak, alineja; **odlomčić** *m dem.* od odlomak

✧ OD-(OT-) + *v.* lom, lomiti

odložiti (što) *svrš.* < *prez.* odložim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odložen) **1.** staviti na stranu, ostaviti da stoji dok ne bude potrebno, na kraće vrijeme **2.** odgoditi // **odlágalište** *sr* mjesto (prostorja, dio prostorije, neki otvoreni ili zatvoreni prostor) gdje se što odlaže [~ *starih stvari*; ~ *smeća*; ~ *rezervnih dijelova*]; **odlágati** (što) *nesvrš.* < *prez.* odlážēm, *imp.* odláži, *pril. sad.* odlážūći, *gl. im.* -ānje) **1.** ostavljati po strani stvari koje su u uporabi [~ *knjigu*; ~

žlicu; ~ *kaput*] **2.** v. odgađati [~ *ispit*; ~ *vjenčanje*] **3.** prikupljanjem slagati i ostavljati u skladu s propisima, na način koji je potreban i sl. [~ *za zimmicu*; ~ *nuklearni otpad*]

✧ OD-(OT-) + v. ležati, log

odlúbiti (što, se) *svrš.* (prez. odlúbim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* odlúbljen) odijeliti ono što čini cjelinu s podlogom, odvojiti lub, *usp.* otpučiti (**2**) // **odlúbljiv** *prid.* (odr. -i) koji se može odlubiti; **odlúbljivati** (što, se) *nesvrš.* (prez. odlúbljujem (se), *pril. sad.* odlúbljujući (se), *gl. im.* -anje), v. odlubiti

✧ OD-(OT-) + v. lubiti

odlućiti (se) *svrš.* (prez. odlučim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* odlučen) **1.** (što) donijeti odluku, donijeti presudu, odrediti konačni ishod čega [odlućivale su minute] **2.** (se) opredijeliti se, riješiti se [*nije se mogao ~*] // **odlućan** *prid.* (odr. -čni) **1.** čvrst u donošenju ili provođenju odluke; nepokolebiv, energičan **2. a.** koji sadrži odluku **b.** odlučujući, koji odlučuje; **odlućivati** (što) *nesvrš.* (prez. odlučujem, *imp.* odlučuj, *pril. sad.* odlučujući, *gl. im.* -anje), v. odlučiti; **odlućno** *pril.* **1.** s čvrstom odlukom; nepokolebivo, energično **2.** odlučujuće, presudno; **odlućnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odlučan, čvrstoća, riješenost; **odlućujuće** *pril.* na odlučujući način; presudno [djelovalo je ~]; **odlućujući** *prid.* koji odlučuje, od kojega zavisi ishod; presudan; **odluk**a ž (D L -uci) **1.** čin volje koji dolazi poslije prosudbe; čvrsta namjera [donijeti ~u; ~a je pala] **2.** administrativno rješenje; presuda, dekret **3.** presudan ishod (npr. borbe)

✧ OD-(OT-) + v. lučiti

odlúnjati (Ø) *svrš.* (prez. odlúnjam, *pril. pr.* -ávši, *prid. rad.* odlúnjao) otići lunjajući u neodređenom pravcu ili smjeru

✧ OD-(OT-) + v. lunjati

odlúpiti (se) *svrš.* (prez. odlúpim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. rad.* odlúpio (se), *prid. trp.* odlupljen) **1.** (što) skinuti lupinu **2.** (se) odvojiti se, oljuštiti se

✧ OD-(OT-) + v. lúpiti

odlútati (Ø) *svrš.* (prez. odlútam, *pril. pr.* -ávši, *prid. rad.* odlútao) **1.** otići u nepoznatom smjeru; izgubiti se [*pas je odlútao*] **2. pren.** otići bez utjecaja volje (o pogledu, mislima i sl.) [*misli su mu odlútale*]

✧ OD-(OT-) + v. lutati

odljeve, v. odliiti

odljúbiti se *svrš.* (prez. odljubim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* odljubljen) *razg.* prestati biti zaljubljen, *opr.* zaljubiti se // **odljubljavati se** *nesvrš.* (prez. odljubljujem se, *pril. sad.* odljubljujući se, *gl. im.* -anje), v. odljubiti se

✧ OD-(OT-) + v. ljubiti

odljúštiti *svrš.* (prez. odljústim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odljúšten) ljušteći skinuti koru [~ *naranču*]

✧ OD-(OT-) + v. ljuska, ljuštiti

odljútiti se *svrš.* (prez. odljutim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* odljücen) *razg.* prestati biti ljut, prestati biti obuzet ljutnjom, *opr.* naljutiti (se) // **odljüćivati se** *nesvrš.* (prez. odljüćujem se, *pril. sad.* odljüćujući se, *gl. im.* -anje), v. odljutiti se

✧ OD-(OT-) + v. ljut, ljutiti

odmaći *svrš.*, v. odmàknuti

odmàgliti *svrš.* (prez. odmaglím, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* odmàglio) **1.** (što) ukloniti maglu sa staklene površine **2. (Ø)** *razg.* nestati, pobjeći, neprimjetno se izgubiti, nestati na brzinu // **odmagljiváč** m (G odmagljiváča) uređaj ili sredstvo za odmagljivanje; **odmagljivati** (Ø, što) *nesvrš.* (prez. odmagljujem, *pril. sad.* odmagljujući, *gl. im.* -anje), v. odmagliti

✧ OD-(OT-) + v. magla

odmáh *pril.* **1.** a. smjesta, ovog časa, istog trenutka [učini to ~]; mam **b.** netom, vrlo brzo [~ *zatim*] **2.** (do čega) neposredno uz nešto, tik uz što, neposredno uz što [~ *do*; ~ *ispod*; *biti ~ iza*]

✧ OD-(OT-) + v. mah

odmáhnuti *svrš.* (prez. odmáhnem, *pril. pr.* -üvši, *prid. rad.* odmáhnuo), v. odmahivati // **odmahivati** *nesvrš.* (prez. odmahujem, *imp.* odmahuj, *pril. sad.* odmahujući, *gl. im.* -anje) **1.** (čime) dijelom tijela (glavom ili kojim od udova) činiti pokrete kao u luku **a.** bez voljnog poticaja **b.** u znak neodobravanja, podcjenjivanja itd. prema stvarnom kontekstu **2.** (komu) na mahanje odgovarati mahanjem u znak pozdravljanja

✧ OD-(OT-) + v. mah, mahnuti

odmàknuti (odmaći) (se) *svrš.* (prez. odmàknem (se), *pril. pr.* -üvši (se), *prid. trp.* odmàknut) **1.** (što) pomaknuti što na veću udaljenost ili razmak prema onome što ostaje na mjestu **2. a.** otići naprijed pred kim **b. pren.** više se razviti, postići veći napredak **3. (Ø)** uznapredovati [*radovi su odmàkli*] **4.** (se) udaljiti se od čega, napraviti razmak

// **õdmāk** *m* (N *mn* -āci) udaljenost ili razmak od čega dobiven tako što se jedna strana odmaknula; **õdmicati** (Ø, što, se) *nesvrš.* <prez. õdmičem (se), *pril. sad.* õdmičući (se), *gl. im.* -ānje), v. odmaknuti

✧ OD-(OT-) + v. maknuti

odmaľena *pril.* od djetinjstva, od malih nogu

✧ OD-(OT-) + v. mal¹, malen

odmāmiti (koga, što) *svrš.* <prez. õdmāmim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* õdmāmljen> mameći učiniti da tko ili što ode s nekog mjesta [~ *odavde*; ~ *kući*] // **odmamljivati** (koga, što) *nesvrš.* <prez. odmāmljujem, *pril. sad.* odmāmljujući, *gl. im.* -ānje), v. odmamiti

✧ OD-(OT-) + v. mamiti

odmārati se, v. odmoriti se

õdmazd|a ž (G *mn* õdmāzdā/-i) osveta nad većim brojem ljudi i njihovom imovinom [*poduzeti mjere* ~e; u ~u na (kao ~a na); vršiti ~u na] // **õdmāzditi** *svrš.* <prez. õdmāzdim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* õdmāzdio> zast. vršiti odmazdu; **õdmazni** *prid.* koji je dio odmazde, koji pripada odmazdi

✧ OD-(OT-) + *prasl.* i *stsl.* mȳzda: osveta, cijena (*rus.* mzda, *čes.* mzda) ← *ie.* *misdhos (*grč.* misthós, *got.* mizdō)

õdmetnuti se *svrš.* <prez. õdmetnēm se, *pril. pr.* -ūvši se, *prid. rad.* õdmetnuo se> pobuniti se protiv vlasti, poretka, organizacije, najčešće izlaženjem ili bježanjem i borbom izvan prijašnjeg mjesta boravka // **õdmet** *m rib.* umjetna prepreka, konop rastegnut s obale i pričvršćen gredinom, skreće jato tuna prema mreži; **õdmētati se** *nesvrš.* <prez. õdmečem se, *pril. sad.* õdmečući se, *gl. im.* -ānje), v. odmetnuti se; **õdmētnica** ž. v. odmetnik; **õdmētničin** *prid.* koji pripada odmetnici; **õdmētnički** *prid.* koji se odnosi na odmetnike; **õdmētnički** *pril.* na način odmetnika, kao odmetnik; **õdmētnik** *m* (V -iče, N *mn* -īci) *pejor.* onaj koji se odmetnuo od vlasti, poretka, organizacije; pobunjenik; **õdmētništvo** *sr* stanje, položaj onoga koji se odmetnuo

✧ OD-(OT-) + v. metnuti

odmikljati (Ø) *svrš.* <prez. odmikljam, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odmikljao> *eksp.* otići od nekud, izgubiti se, izmisliti se, otperjati, otpetrjati, odmagliti // **odmikljávati** (Ø) *nesvrš.* <prez. odmikljavām, *pril. sad.* odmikljavajući, *gl. im.* -ānje), v. odmikljati

✧ OD-(OT-) + v. mig, migoljiti

õdmila *pril.* od milja, odmila, od dragosti (ob.

u tepanju, nadimcima i sl.) Δ **riječī** ~ *term.*, v. hipokoristik // **õdmilica** ž *lingv.* oblik neke riječi kojom se izražava osobit odnos bliskosti ili simpatičnosti, načinjen kraćenjem, sufiksacijom ili sl. (*sestrica*, *braco* i sl.); hipokoristik, umiljenica

✧ OD-(OT-) + v. mio

odmiljeti *svrš.* <prez. õdmilim, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* odmilio> mileći otići

✧ OD-(OT-) + v. militi, miljeti

õdmjena ž čin kojim tko trajno dolazi na čije mjesto [~ *generacija*]; smjena // **odmijéniti** (koga, što) *svrš.* <prez. õdmijēnim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* odmijénio> u kakvu poslu ili dužnosti zamijeniti koga, omogućiti mu da bude smijenjen, da se odmori; **odmjenjívati** (koga, što) *nesvrš.* <prez. odmjenjujem, *pril. sad.* odmjenjujući, *gl. im.* -ānje), v. odmijeniti

✧ OD-(OT-) + v. mijena

õdmjeriti (što, koga) *svrš.* <prez. õdmjerim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* õdmjeren> **1.** primijeniti neku mjeru i po njoj odrediti količinu, težinu, dužinu itd. **2.** vrlo uočljivo obuhvatiti pogledom koga, oštro pogledati kao od glave do pete; osjeći // **õdmjērāvati** (što, se) *nesvrš.* <prez. odmjērāvam (še), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje) **1.** (što) **a.** primjenjivati mjerne jedinice po kojima se određuje količina, težina, dužina itd. **b.** određivati količinu, težinu, dužinu odoka; procjenjivati, odmjerivati **c.** (koga) obuhvaćati pogledom koga (gledanje od glave do pete) **2.** (se) procjenjivati sebe u odnosu s drugim; natjecati se; **õdmjeren** *prid.* <*odr.* -ī) **1.** ravnomjeran, ujednačen (kada se nešto obavlja u ritmu i sl.) **2.** uravnotežen, trezven, uzdržljiv, stalozhen, koji zna mjeru (o osobi); **õdmjereneno** *pril.* na odmjerjen način, uravnoteženo, stalozhen, razumno; **õdmjerenōst** ž (G -osti, I -osti/-ošč-u) osobina onoga koji je odmjerjen ili svojstvo onoga što je odmjereno; **odmjerivati** *nesvrš.* <prez. odmjērujem, *pril. sad.* -rujući, *gl. im.* -ānje), v. odmjeravati; **odmjerlīv** *prid.* <*odr.* -ī) koji se da odmjeriti (**1, 2**)

✧ OD-(OT-) + v. mjera, mjeriti

odmočiti (što) *svrš.* <prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* õdmočen> ostaviti da se moči u tekućini koja otapa i sl. tako da prestane biti masno, nečisto, zapečeno i sl. // **odmāka-ti** (što) *nesvrš.* <prez. õdmāčem, *pril. sad.* odmāčući, *gl. im.* -ānje), v. odmočiti

✧ OD-(OT-) + v. mokar, močiti

òdmoci (komu, čemu) *svrš.* < *prez.* òdmognēm, *pril. pr.* òdmogāvši, *prid. rad.* òdmogao/òdmogla ž) naštetiti u radu ili nastojanju, učiniti štetu smetnjom, otežati komu posao, odnemoći, *opr.* pomoći // **òdmágati** (komu, čemu) *nesvrš.* < *prez.* òdmāžēm, *imp.* òdmāži, *pril. sad.* -āžūći, *gl. im.* -ānje) otežavati komu što, raditi uzrokujući štetu, zastoje, gubljenje vremena, i sl.; odnemagati, *opr.* pomagati
 ✧ OD-(OT-) + v. moć, moći

òdmòriti se *svrš.* < *prez.* òdmorīm se, *pril. pr.* -īvši se, *prid. trp.* òdmoren) **1.** prekinuti rad, biti oslobođen ili odustati od rada ili druge aktivnosti **2.** počiniti // **òdmàrališnji** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na odmaralište [-a zgrada]; **òdmàralište** *sr* objekt sa sobama, blagovaonicom, društvenim prostorijama, sportskim igralištima i sl. u kojem ljudi provode godišnji odmor; **òdmàrati se** *nesvrš.* < *prez.* òdmārām se, *pril. sad.* -ajūći se, *gl. im.* -ānje), v. odmoriti se; **òdmor m 1.** predik rada da bi se nadoknadila utrošena snaga; otpočinak **2. pravn.** razdoblje u kojemu je zaposlenik oslobođen radne obveze [*tjedni* ~; *godišnji* ~] Δ **aktivni** ~ bavljenje lakšim radom za vrijeme odmora od osnovne aktivnosti; **godišnji** ~ zakonom i drugim propisima zajamčen odmor zaposlenih ljudi u propisanom broju dana; **školski** ~ stanka nakon svakog školskog sata; **òdmōran** *prid.* < *odr.* -rni) koji se odmorio; osvježen, okrijepljen, *opr.* umoran; **òdmoreno** *pril.* relaksirano, svježije, orno; **òdmorište** *sr 1.* (+ *potenc.*) mjesto odmora **2. term.** proširen, ponekad uređen prostor na zavojitim stubištima, obično između katova **3.** uređeno mjesto uz cestu za odmor putnika
 ✧ OD-(OT-) + v. mora, moriti

òdmòtati (se) *svrš.* < *prez.* -ām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òdmotān) **1.** (što) **a.** skinuti omot s čega [- *bombon*] **b.** razviti, razmotati ono što je namotano [- *žicu*] **c.** respektljati [- *klupko*] **2.** (se) **a.** izgubiti omot **b.** respektljati se // **òdmátati** (se) *nesvrš.* < *prez.* òdmātām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje) otvarati ono što je smotano, činiti da ostane bez omota; **òdmotávati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* òdmotāvām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje), v. odmotati
 ✧ OD-(OT-) + v. motati

òdmrsiti *svrš.* < *prez.* òdmršīm, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* òdmršen) razmrstiti, rasplesti, rašč-

ešljati, *opr.* zamrsiti // **òdmrsiv** *prid.* < *odr.* -ī) koji se da odmrstiti, rasplesti, razuzlati; **òdmrsívati** *nesvrš.* < *prez.* òdmršujēm, *pril. sad.* -jūći, *gl. im.* -ānje), v. odmrstiti; **òdmršeno** *pril.* tako da se odmrsti; raspleteno, razuzlano, raščešljano

✧ OD-(OT-) + v. mrs, mrsiti

òdmrznuti (što, se) *svrš.* < *prez.* -nēm (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *prid. rad.* òdmrznuo (se), *prid. trp.* òdmrznūt) ono što je bilo smrznuto izložiti temperaturi na kojoj se led topi; odlediti // **òdmrzávati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* òdmr-zāvām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje), v. odmrznuti; **òdmrživāč m** < *G* òdmrživāča) sredstvo za odmrzivanje, sredstvo kojim se odmrzava

✧ OD-(OT-) + v. mraz, mrznuti

òdmúlжити (što) *svrš.* < *prez.* òdmúlжим, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* òdmúlžen) osloboditi neželjenog mulja dno mora, jezera ili rijeke // **òdmuljívānje** (òdmuljāvānje) (čega, Ø) *sr 1.* < *gl. im.*), v. òdmuljívati **2.** tehnički postupak oslobađanja od mulja [- *kori-ta rijeke*]; **òdmuljívati** (što) *nesvrš.* < *prez.* òdmuljujēm, *pril. sad.* òdmuljujūći, *gl. im.* -ānje), v. òdmuljiti

✧ OD-(OT-) + v. mulj

òdnaprijēd *pril. razg.* s prednje strane, sprijeda

✧ OD-(OT-) + v. naprijed

òdnároditi (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* -īm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* òdnárođen) **1.** otuđiti koga od njegova naroda **2.** otuđiti narod od sebe **3.** (se) otuđiti se od naroda // **òdnaròdivòst** ž < *G* -osti, *I* -osti/-ošču) osobina onoga koji se odnarodio; **òdnaròdiváti** (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* òdnaròdujēm (se), *pril. sad.* òdnaròdujūći (se), *gl. im.* -ānje), v. odnaroditi
 ✧ OD-(OT-) + v. narod

òdnatrāg *pril. razg.* od zadnje strane, odnatrške, straga, od stražnje strane // **òdnatrāškē** *pril.* odnatrag

✧ OD-(OT-) + v. natrag

òdnazād *pril. razg.* **1.** odostrag, straga, odzad(a) **2.** (uz vremensku odredbu) od prije [- *dva dana*]; unazad [- *nekoliko godina*]

✧ OD-(OT-) + v. nazad

òdnedāvna (òdnedāvni) *pril.* od prije kratkog vremena; odskora

✧ OD-(OT-) + v. nedavan

òdnekle *pril.* **1.** iz nekog nepoznatog mjesta ili

smjera; odnekud(a) 2. iz nepoznatog razloga; nekako, slučajno; odnekuda // **odnekud** (**odnekuda**) *pril.*, v. odnekle

✧ OD-(OT-) + *prasl.* *ne k₁ le, v. negdje

odnemáriti (koga, što) *svrš.* (prez. odnemárim, *pril. pr.* -ívši, *prid. rad.* odnemário) prestati mariti za koga ili što, zanemariti koga, zapustiti odnos prema komu ili čemu // **odnemá-rívati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. odnemárujem, *pril. sad.* odnemárujúći, *gl. im.* -ánje), v. odnemariti

✧ OD-(OT-) + v. nemar

odněmóiti (komu, čemu) *svrš.* (prez. odněmógneš, *pril. pr.* odněmógávši, *prid. rad.* odněmógao), v. odmoći // **odnemága-ti** (komu, čemu) *nesvrš.* (prez. odněmázem, *pril. sad.* odněmázúći, *gl. im.* -ánje), v. odmagati, odnemoći

✧ OD-(OT-) + v. ne + v. moć, moći

odnòsiti (koga, što) *nesvrš.* (prez. odnòsim, *pril. sad.* odnòseči, *gl. im.* odnòšenje), v. odnijeti // **odnìjēti** (što, koga) *svrš.* (prez. odnèsēm, *pril. pr.* odnìjēvši, *imp.* odnèsi, *prid. rad.* odnìo/odnìjēla ž, *prid. trp.* odnèsen/odnìjēt) 1. noseći premjestiti, staviti na drugo mjesto, noseći udaljiti 2. uzeti, otići, ukrasti 3. raznijeti, uništiti, upropastiti; **odnos** *m* 1. a. položaj dvije ili više stvari jedne prema drugoj [*~ prema*] b. omjer dviju ili više stvari, sastavnih dijelova itd. jedne prema drugoj [*u ~u na*]; razmjer, proporcija 2. uzajamnost, povezanost osoba, stvari ili pojmova [*~i između*]; međuodnos, odnošaj, snošaj Δ **braćni** ~ brak; **dobrosusjedski** ~i *pol. razg.* dobri i razvijeni odnosi među susjednim zemljama ili susjedima u zgradi; **gospodarski** ~i *pol. ekon.* trgovinski, financijski odnosi između zemalja (npr. ulaganja, carinska suradnja); **paradigmatski** ~ *gram.* odnos između jezičnih jedinica koji se tiču odabira (selekcije); vertikalni odnos, »in absentia«, *opr. sintagmatski* ~; **radni** ~ odnos onoga koji radi i onoga tko plaća posao; **sintagmatski** ~ *gram.* odnos koji se tiče razmještaja jezičnih jedinica u nizu; horizontalni odnos, »in praesentia«, *opr. paradigmatski* ~; **spolni** ~ spolni čin, snošaj; **odnòsiti se** *nesvrš.* (prez. odnòsim se, *pril. sad.* odnòseči se, *gl. im.* odnòšenje) 1. biti, stajati u nekom odnosu 2. ponašati se prema kome ili čemu [*~ neprijateljski*]; **odnosnī** *prid.* 1. *admin.* koji se odnosi na što [*~i predmet*] 2. *gram.* relativni, relacijski

[*~e zamjenice/rečenice*]; **odnosno** *pril.* 1. to jest, zapravo 2. što se tiče svakog pojedinog (u nabrajanju) [*djeca mu imaju pet godina ~ dvije godine*]; **odnošaj** *m arh.*, v. odnos

✧ OD-(OT-) + v. nositi

odnjegovati (što, koga) *svrš.* (prez. -gujem, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* odnjegován) njegovanjem usavršiti, proizvesti, odgojiti, postići da se podigne // **odnjegovanòst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je odnjegovan

✧ OD-(OT-) + v. njega², njegovati

odnìjhāti (koga, što) *svrš.* (prez. odnìjšēm, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* odnìjhan) postići da odraсте ono što se njeguje njihovim u kolijevci (o djetetu), odnjegovati, odgojiti, učiniti da izraste iz čega (s pozitivnim konotacijama)

✧ OD-(OT-) + v. njihati

Odoškar *m pov.* vojskovođa iz germanskog plemena Rugijaca, 476. svrgnuo posljednjeg rimskog cara Romula Augustula i u Italiji vladao, barem načelno, po nalogima iz Carigrada

odobriti (što) *svrš.* (prez. odobrim, *pril. pr.* -ívši, *prid. trp.* odobren) 1. složiti se s čim, dopustiti što, pristati na što; dozvoliti 2. dati ili imati dobro ili odlično mišljenje o čemu // **odobrāvatelj** *m* onaj koji što odobrava; **odobrāvateljica** ž, v. odobratelj; **odobrá-vati** (što) *nesvrš.* (prez. odobrávām, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -ánje), v. odobriti; **odobrénje** *sr* dopuštenje, dozvola [*pismo ~; dati ~*]

✧ OD-(OT-) + v. dobar

odobrovoljiti (koga) *svrš.* (prez. odobrovoljim, *pril. pr.* -ívši, *prid. trp.* odobrovoljen) raspoređiti koga, oraspoređiti koga, učiniti da postane dobre volje // **odobrovoljívati** (koga) *nesvrš.* (prez. odobrovoljújēm, *pril. sad.* odobrovoljújúći, *gl. im.* -ánje), v. odobrovoljiti

✧ OD-(OT-) + v. dobrovoljan, dobrovolja

odojak *m* (G odojka, N *mn* odojci) *vet.* prase koje još sisa [*~ na ražnju* odojak pečen kraj otvorene vatre; *pečeni ~*]; pajcek, sisaneč // **odojački** *prid.* koji se odnosi na odojka; **odojčad** ž *zb.*, v. odojče (mali odojak); **odojče** *sr* (G -ta, *zb.* odojčad) 1. *srp.* dojenč-e, v. 2. *ekspr. hip.* od odojak, odojčić; **odojčić** *m dem.* od odojak

✧ OD-(OT-) + v. dojiti

òdoka *pril.* ovlaš, pogledom, bez sredstava za mjerenje, ne mjereći (procijeniti) [*kupiti ~*]

✧ OD-(OT-) + v. oko¹

òdoljen *m reg. bot.*, v. valerijana

♦ *pr.* (nadimačko): **Hadeljan** (Medimurje), **Ōdeljan** (Varaždin, Čakovec, okolica Zagreba), **Odóljević** (Požega)
 ♦ *prasl.* *odolēni (*rus.* odolēj, ódolen, češ. odoljen); vjerojatno *kalk.* prema *lat.* valeriana (*valēre*: biti jak), *usp.* odoljeti
odóljeti (komu, čemu) *svrš.* < *prez.* odolim, *pril.* *pr.* -ēvši, *prid. rad.* odolio/odóljela ž) oduprijeti se čemu, ob. kakvu iskušenju ili nasilju // **odolijevati** (kome, čemu) *nesvrš.* < *prez.* odolijevām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -anje), v. odoljeti
 ♦ *prasl.* i *stsl.* odolēti (*rus.* odolēt*) ← OD-(OT-) + *prasl.* *dolja: sudbina, sreća (*rus.* dólja, *polj.* dola) ≈ v. dio
odomāčiti (što, se) *svrš.* < *prez.* odomāčim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* odomāčen) **1.** (što) učiniti da što postane domaće, da se prilagodi, aklimatizira [~ *biljku*; ~ *duhan* (kao biljku)]; aklimatizirati **2.** (se) postati odomaćen, biti kao domaći nakon podvrgavanja procesu odomaćivanja [*odomaćio se kao da sto godina živi u našem mjestu*] // **odomāčenost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji se odomaćio; **odomāćivati** (se) *nesvrš.* < *prez.* odomāčujēm (se), *pril. sad.* odomāčujući (se), *gl. im.* -anje), v. odomaćiti
 ♦ O(B)- + v. dom'
odōnda *pril.* od onoga vremena (trenutka, događaja, od one zgode poznate iz prošlosti) [*nisam ovdje bio* ~]; otada
 ♦ OD-(OT-) + v. onda
-ODONT, -ODONCIJA, -ODONTIJA kao drugi dio riječi označava ono što se odnosi na zube [*ortodontcija*]
 ♦ *grč.* odoús < G odóntos): zub
ODONT-, ODONTO- kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na zube [*odontalgija*]
 ♦ *grč.* odoús < G odóntos): zub
odontalgija ž *pat.* napad bolova u zubima; zubobolja
 ♦ *grč.* odontalgía ← ODONT- + -ALGIJA
odontitis *m pat.* upala zuba
 ♦ ODONT- + -ITIS
odontojatrija ž *med.* liječenje zubi
 ♦ ODONTO- + -IJATRIJA
odontolitijaza ž *med.* naslaga žučkastog i sitnog tamnog kamenca na zubima; taloži se iz pljuvačke
 ♦ ODONTO- + v. litijaza
odontologija ž *med.* grana medicine koja se bavi proučavanjem građe, funkcija i bo-

lesti zubi; stomatologija // **odontolog** *m* < (N *mn* -ozí) *med.* stručnjak u odontologiji; **odontologijski** *prid.* koji se odnosi na odontologiju kao znanstvenu disciplinu; **odontologinja** ž *neob. konstr.*, v. odontolog; **odontološki** *prid.* koji se odnosi na područje kojim se bavi odontologija i stručnjake koji se njime bave; **odontološki** *pril.* na način odontologa, kao odontolozi
 ♦ ODONTO- + -LOGIJA
odontóm *m* < (G odontóma) *pat.* benigni tumor koji nastaje iz epitelne osnove zubnog zametka
 ♦ ODONT- + -OM
odōnud (a) *pril.* odande, od one strane dalje od govornika i sugovornika, iz onoga smjera, *opr.* odovud(a)
 ♦ OD-(OT-) + v. onuda
ōdora ž **1.** *pov.* svečana stilizirana i tipizirana staleška nošnja [*svečana* ~] **2.** uniforma [*vojnička* ~]
 ♦ OD-(OT-) + v. derati
odorimetrija ž *term.* mjerenje njušnih osjeta izazvanih nekom plinovitom tvari
 ♦ *lat.* odor. miris + -METRIJA
odostrāg (odostrága, ōdstrāg, odstrága) *pril.* **1.** sa stražnje strane, straga, sa zadnje strane **2.** na stražnjoj strani, na zadnjoj strani, straga
 ♦ OD-(OT-) + O(B)- + v. straga
odōtamo *pril.*, v. odande
 ♦ OD-(OT-) + v. otamo
odōvuda (odōvud) *pril.* odavde, od ove strane, iz ovoga smjera blizu govornika
 ♦ OD-(OT-) + v. ovuda
odōzgō *pril.* **1.** s donje strane [~ *naviše*; *inicijativa* ~; *treći redak* ~] **2.** *pren. sociol.* od puka, od naroda, od onih koji ne vode
 ♦ OD-(OT-) + v. ozdo
odōzgō *pril.* **1.** s gornje strane [~ *do dolje*; ~ *naniže*; *gledati* ~ (*s visoka*) *treći redak* ~]; odozgor, ozgor **2.** *pren.* od Boga, od vlasti, od političkog vrha itd. // **odōzgōr** *pril.*, v. odozgo; **ōzgōr** *pril. reg.*, v. odozgo
 ♦ OD-(OT-) + v. gore
Ōdra ž **1.** naselje (u blizini Velike Gorice), 1339 stan. **2.** *geogr.* rijeka u Češkoj i Poljskoj, duga 854 km, utječe u Baltičko more **3.** *geogr.* lijevi pritok Kupe, dug 83 km, nastaje od dva izvorišna kraka (Kosnice i Lomnice), protječe Turapoljem Δ ~ **Sisačka** naselje (u blizini Siska), 1006 stan. // **ōdrānski** *prid.*

koji se odnosi na Odru $\triangle$ **Odranski Obrež** naselje (u blizini Velike Gorice), 1466 stan.

odra ž (G mn -dārā) bot. biljka (*Coronopus pro-cumbens*) iz porodice krstašica (*Cruciferae*)

odraditi (što) svrš. <prez. odradim, pril. pr. -ivši, prid. trp. odraden> **1.** završiti rad **2.** obaviti posao u cjelini **3.** zaraditi radom [~ *zaradu*] **4.** obaviti posao unaprijed ili unatrag [~ *subotu* (u neki drugi dan)] // **odradiva-ti** (što) nesvrš. <prez. odradujem, pril. sad. odradujući, gl. im. -anje>, v. odraditi

✧ OD-(OT-) + v. rad¹, raditi

odrana (način pisanja uz: od rana) pril. od ranih sati, od jutra

✧ OD-(OT-) + v. rani, rano

odranjati se, v. odroniti se

odrapati (što) svrš. <prez. odrapām, pril. pr. -avši, prid. trp. odrāpān> razg. ogrepsti, oderati [~ *krastu*]; skinuti trganjem [~ *plakat sa zida*]

✧ OD-(OT-) + v. drapati

odrapiti (što komu) svrš. <prez. odrāpim, pril. pr. -ivši, prid. trp. odrāpljen> **1.** jako udariti, odalapati, opaliti (batinom, šibom) **2.** razg. odrediti (visoku) kaznu, globu **3.** razg. pren. izreći oštro, naglo // **odrapljivati** (što, komu) nesvrš. <prez. odrāpljujem, pril. sad. odrāpljujući, gl. im. -anje>, v. odrapiti

✧ OD-(OT-) + v. drapati

odrašti (Ø) svrš. <prez. odrāstem, pril. pr. odrāstāvši, prid. rad. odrāstao/odrašla ž> postati odrastao, postati punoljetan, izići iz djetinjstva // **odrašlost** ž (G -osti, I -osti-ošču) osobina onoga koji je odrastao; **odraštao** prid. <odr. -sli> koji je izišao iz djetinjstva; zreo; **odraštati** (Ø) nesvrš. <prez. odrāstām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -anje>, v. odrasti

✧ OD-(OT-) + v. rasti

odratī, v. oderati

odraž m **1. a.** slika predmeta u ogledalu ili na kakvoj glatkoj površini, npr. na vodi **b.** v. odsjaj, odbljesak **2.** povratni učinak čega; protučinak, posljedica **3.** sport pokret u skoku pri kojem se stopalom otiskuje od podloge $\triangle$ **teorija** ~a fil. gnoseološka teorija da ljudska spoznaja nije ništa drugo do odraz okolnog svijeta // **odražiti** (se) svrš. <prez. odražim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. odražen> **1.** (što) **a.** načiniti odraz **b.** poslužiti kao podloga s koje se odražava, odbljesniti **2.** (se) **a.** odbiti se od neke površine (o svjetlosti) **b.** imati učinak, posljedicu

c. sport odskočiti, odbaciti se od tla snagom mišića; **odražavati** (što, se) nesvrš. <prez. odražavam (se), pril. sad. -ajūci (se), gl. im. -anje>, v. odraziti

✧ OD-(OT-) + v. raz¹

odreći (se) svrš. <prez. odrečēm/odrekēm (se), pril. pr. odrekāvši (se), prid. rad. odrekao/odrekla (se) ž> **1.** (što) poreći, zanijekati, osporiti **2.** (se) **a.** prestati priznavati koga ili što [~ *se sina*] **b.** ne htjeti imati što, ne htjeti biti vlasnik čega [~ *se kuće*] // **odrečan** prid. <odr. -čni>, v. odričan; **odrečno** pril., v. odrično; **odrečnost** ž (G -osti, I -osti-ošču), v. odričnost; **odreknuće** sr pravn. izjava kojom se tko čega odriče; **odričanje** sr **1.** <gl. im.>, v. odricati **2.** čin odustajanja od čega **3.** osporavanje valjanosti čega **4.** žrtvovanje **5.** pravn. jednostrani čin kojim subjekt prava izražava volju da se odrekne nekog svojga prava; **odricatelj** m onaj koji se koga ili čega odriče; negator, osporavatelj; **odrićati** (što, se) nesvrš. <prez. odričem (se), pril. sad. odričući (se), gl. im. -anje> **1.** v. odreći **2.** (se) podnositi žrtvu, samoprijegor; **odrićan** (odrečan) prid. <odr. -čni> koji je nijećan, koji nijeće, negira [~ *odgovor*]; **odrično** pril. na odričan način [*odgovorio je ~*]; odričući, nijećno, odrečno; **odričnost** ž (G -osti, I -osti-ošču) svojstvo onoga što je odrično; odrečnost

✧ OD-(OT-) + v. riječ, reći

odrediti (što, koga) svrš. <prez. odredim, pril. pr. -ivši, prid. trp. odreden> **1.** točno što utvrditi; ustanoviti [~li smo vrijeme i mjesto zločina] **2. a.** narediti, naložiti [šef je ~o da otpustimo nas dvojica] **b.** odlučiti administrativnim putem, utanačiti papirom [~ti zakonski] **3.** značajno, presudno utjecati na što [~ti njezinu sudbinu] // **odred** m vojn. jedinica s privremenim zadatkom i prema zadatku određenim brojem ljudi; **odreda** pril. sve bez razlike, bez iznimke (obuhvatiti, podvrgnuti čemu itd.); **odredba** ž (G mn -dāba/-i) **1.** pojedinačan smisao nekog zakona ili paragrafa; klauzula **2.** ono što se određuje, što se mora provoditi **3.** dodatak, riječ ili više riječi u rečenici koje bliže određuju predikat [vremenska ~]; **odredbeni** prid. koji pripada odredbi, koji sadrži odredbu; **odredišni** prid. koji se odnosi na odredište; **odredište** sr mjesto u koje se tko ili što upućuje; mjesto određeno da se u njega stigne; cilj; **odrediv** prid. <odr.

-i) koji se može odrediti; **odrednica** ž riječ ili kratica u rječniku, leksikonu i sl. koja sadrži obavijest o morfološkim, sintaktičkim, stilističkim ili uporabnim svojstvima natuknice (*m, ž, sr, arh., sport* itd.); **određen prid.** (odr. -i) **1.** (Ø) koji je točno utvrđen, koji je usmjeren [*imati ~o djelovanje; na ~o vrijeme; uz ~u brzinu*] **2.** (za što, čemu) koji je propisan **3.** (za što, čemu) koji je namijenjen [*~ za hranu*] **4.** koji je jasan u iskazu **5.** uz riječ uz koju stoji znači nešto donekle izraženo, nešto što postoji u mjeri koja nije određena [*engleskom kritičaru nakon prešućivanja danas priznaju ne samo vrijednost nego i ~u veličinu*]; izvjestan, stanovit, neki **6. gram.** onaj koji izražava nešto već spomenuto ili poznato (npr. dobar čovjek, dobri čovjek) [*~i pridjev; ~a zamjenica*]; **određeno pril.** na određen način, utvrđeno, propisano, jasno naznačeno; **određenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je određen ili svojstvo onoga što je određeno; **određivač m** (G određivača) onaj koji što ili koga određuje, utvrđuje, propisuje, odlučuje; **određivačica** ž, v. odredivač; **određivanje sr** **1.** (gl. im.), v. odredivati **2.** čin utvrđivanja, naređivanja, utjecanja **3. lingv.** odnos povezivanja dvaju pojmova da bi se stvorio treći, i to tako da drugi pojam ulazi u sadržaj prvoga povećavajući ga za barem jedno dodatno svojstvo; determinacija; **određivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. određujem, pril. sad. određujući, gl. im. -anje), v. odrediti

✧ OD-(OT-) + v. red

odrezati (koga, što) *svrš.* (prez. odrežem, pril. pr. -āvši, imp. odreži, prid. rad. odrezao, prid. trp. odrezan) **1.** rezanjem odvojiti dio od cjeline **2. pren.** prekinuti čije veze, odsjeci ga **3. pren.** oštro odgovoriti, odlučno izreći, odsjeci, odbrusiti // **odrezak m** (G -ska, N mn -sci) **1.** (+ *potenc.*) ono što je odrezano od cjeline [*novinski ~*] **2.** tanko rezan komad mesa [*bečki ~; naravni ~*] **3.** dio uplatnice ili sličnoga papira koji se odreže; kupon [*~ od mirovine*]; **odreživ prid.** (odr. -i) koji se može odrezati, odvojiti, odsjeci

✧ OD-(OT-) + v. rez, rezati

odrijemati (Ø) *svrš.* (prez. odrijemam, pril. pr. -āvši, prid. rad. odrijemao) malo, kratko drijemati

✧ OD-(OT-) + v. drijemati

odriješiti *svrš.* (prez. odriješim, pril. pr. -ivši,

prid. trp. odriješén, gl. im. odrješénje) **1.** o-sloboditi, rastaviti od veza, čvora i sl. [*~ kesu dati novac* (ob. veliki iznos i velikodušno)]; odvezati **2. rel.** osloboditi grijeha; razriješiti // **odriješeno pril.** tako da bude odvezano, razuzlano, slobodno; **odriješénost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odriješén, razriješén, oslobođen; **odriješénje sr** **1.** (gl. im.), v. odriješiti **2. rel.** čin oprosténja grijeha koje svećenik udjeljuje pokorniku; razriješénje [*dobiti ~; dati ~*]; **odriješit prid.** (odr. -i) koji je odlučan (u namjerama, postupcima, izjavama itd.); **odriješitelj m** onaj koji odrješuje što, oslobađa koga; **odriješiteljica** ž, v. odrješitelj; **odriješito pril.** na odlučan način; **odriješitost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odrješit

✧ OD-(OT-) + v. riješiti

odrina ž **1. arhit., v.** pergola **2. reg.** naziv za sjenicu po kojoj se penje vinova loza i koja stvara ljetni hlad; loznica, baras, brajda, vjenjak, vinjaga, *usp.* čardaklija²

odroditi (se, koga) *svrš.* (prez. odrodím (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. odrođen) ponašanjem i načinom života odvojiti (se) od običaja i navika porodice, kraja ili domovine // **odrod m**, v. odrođenik; **odrođenica** ž, v. odrođenik; **odrođenik m** (G odrođenika, V odrođenice, N mn odrođenici) onaj koji se odrodio; otpadnik, izrod, odrod; **odrođeno pril.** na način otpadnika, kao otpadnici; izrođeno, degenerativno; **odrođenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odrođen, koji se odrodio; **odrođivati** (se, koga) *nesvrš.* (prez. odródujem (se), pril. sad. odródujúći (se), gl. im. -anje), v. odroditi

✧ OD-(OT-) + v. rod, roditi

odroniti se *svrš.* (prez. (3. l. jd) odróni se, pril. pr. -ivši se, prid. trp. odrónjen) djelovanjem atmosferskih utjecaja odvaljivati se od stijene i brijega i padati (o kamenju, zemlji) // **odránjati se** *nesvrš.* (prez. (3. l. jd) odránja se, pril. sad. -ajúći se, gl. im. -anje), v. odroniti se, odronjavati se; **odron m** mjesto gdje kamenje pada, gdje se odronjava, gdje se roni od stijene; **odronjavati se** *nesvrš.* (prez. (3. l. jd) odrónjáva se, pril. sad. -ajúći se, gl. im. -anje), v. odronjivati se, odroniti se; **odronjivati se** *nesvrš.* (prez. (3. l. jd) odrónjuje se, pril. sad. odrónjujúći se, gl. im. -anje), v. odronjavati se, odroniti se

✧ OD-(OT-) + v. roniti

odrotirati *svrš.* < *prez.* odròtirām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* odròtirān) *žarg. podr.* prijeći na drugi položaj, funkciju (ob. u politici kako bi se prikrila nesposobnost)

✧ OD-(OT-) + v. rotacija, rotirati

odrpati (što, se) *svrš.* < *prez.* òdrpām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òdrpān) **1.** (što) poderati **2.** (se) postati odrpan // **òdrpān** *prid.* < *odr-* -i) koji je u prnjama, krpama, krajnje loše odjeven; **òdrpānac** *m* < *G* -nca, *N mn* -nci, *G* òdrpānāca) **1.** onaj koji je odrpan **2.** onaj koji se loše i neukusno odijeva; **òdrpānica** *ž, v.* odrpanka; **òdrpānka** *ž* < *G mn* -ā/-ī), *v.* odrpanac; **òdrpāno** *pril.* na odrpan način; poderano, ocufano, siromašno; **òdrpānost** *ž* < *G* -osti, *I* -osti/-ošču) stanje onoga koji je odrpan

✧ OD-(OT-) + v. drpati

odrùbiti (što) *svrš.* < *prez.* òdrùbīm, *pril. pr.* -ìvši, *prid. trp.* òdrùbljen) snažnim pokretom mača odjednom odrezati; odsjeći [~ glavu] // **òdrùbljívati** (što) *nesvrš.* < *prez.* odrùbljujem, *pril. sad.* odrùbljujući, *gl. im.* -ānje), *v.* odrubiti

✧ OD-(OT-) + v. rub, rubiti

odrvati se (komu, čemu) *svrš.* < *prez.* odrvām se, *pril. pr.* -āvši se, *prid. rad.* odrvao se) *reg.*, *v.* othrvati se // **òdrvávati se** (komu, čemu) *nesvrš.* < *prez.* odrvāvām se, *pril. sad.* -ajūći se, *gl. im.* -ānje), *v.* othrvati se, odrvati se

✧ OD-(OT-) + v. (h)rvati se

odrvèniti *svrš.* < *prez.* odrvènim, *pril. pr.* -ìvši, *prid. rad.* odrvènio/odrvènila *ž, prid. trp.* odrvenjen) učiniti (što) drvenim, ukočiti, pretvoriti u drvo // **òdrvènjeti** (Ø) *svrš.* < *prez.* odrvènim, *pril. pr.* -èvši, *prid. rad.* odrvènio/odrvènjela *ž*) postati kao od drva, neosjetljiv na podražaj (npr. dio tijela); ukočiti se; **òdrvenjívati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* odrvènjujem, *pril. sad.* odrvènjujući, *gl. im.* -ānje), *v.* odrvenjeti

✧ O(B)- + v. drvo, drvenjeti

održati (se) *svrš.* < *prez.* òdržīm (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òdržān) **1.** (koga, što) **a.** sačuvati da ostane cjelovito i da postoji **b.** očuvati od narušavanja [~ kuću] **2.** (se) **a.** sačuvati se, očuvati se **b.** događati se, zbi-vati se [sastanak se održao jučer] // **òdržāj** *m, v.* dosjelo; **òdržávati** (se) *nesvrš.* < *prez.* održāvām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje) **1.** v. održati **2.** (što) voditi brigu o čemu, nadzor nad čime [~ kuću; ~ posjed] **3.** (se) **a.** ostati u željenu položaju [~ se na nogama;

~ se na vodi] **b.** uspijevati ostati na društvenom položaju [~ veze biti s kime u kontaktu];

održiv *prid.* < *odr-* -i) koji se može održati (u duhovnim pojmovima) [~ postulat], *opr.* neodrživ Δ ~ **razvoj** *ekol.* razvoj s podizanjem standarda i kvalitete življenja, ali uz uvjet da se ne narušava globalni ekološki sustav; **održivost** *sr* < *G* -osti, *I* -osti/-ošču) svojstvo onoga što je održivo [~ ideja; ~ planova; ~ misli o čemu; ~ stavova]

✧ O(B)- + v. držati

òdsada (**òdsad**) *pril.* od ovoga trenutka pa ubuduće, unaprijed

✧ OD-(OT-) + v. sada

òdsánjati (što) *svrš.* < *prez.* òdsānjām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òdsānjān) **1.** dokraja proživjeti u snu, sanjati što (od početka do kraja) **2. pren.** izgubiti iluzije, raščistiti s nerealnim idejama, osloboditi se sanja

✧ OD-(OT-) + v. san

òdsele *pril. zast. knjiš.* odsad(a)

✧ *prasl.* *otъ se le, *v.* OD-(OT-)

òdsèliti (koga, se) *svrš.* < *prez.* òdselim (se), *pril. pr.* -ìvši (se), *prid. rad.* òdsèlio (se), *prid. trp.* òdseljen) promijeniti adresu stanovanja, otići stanovati drugdje // **òdseljávati** (koga, se) *nesvrš.* < *prez.* òdseljāvām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje), *v.* odseliti; **òdseljénica** *ž, v.* odseljenik; **òdseljènički** *prid.* koji se odnosi na odseljenike; **òdseljènik** *m* < *G* odseljenika, *V* òdseljèniče, *N mn* odseljenici) onaj koji se odselio

✧ OD-(OT-) + v. selo

òdsijévati *nesvrš.* < *prez.* òdsijèvām, *pril. sad.* -ajūći, *prid. rad.* òdsijévao, *gl. im.* -ānje) **1.** odbijati svjetlo [mjesečina odsijeva na vodi] **2.** kakvim svjetlom bljeskati // **òdsjāj** *m* odraz svjetla; odbljesak, odsjev; **òdsjèv** *m, v.* odsjaj [~ munje; ~ eksplozije]; **òdsjèvnuti** *svrš.* < *prez.* òdsjèvnēm, *pril. pr.* -ùvši, *prid. rad.* òdsjèvnuo), *v.* odsijevati

✧ OD-(OT-) + v. sijevati

òdsipati *nesvrš.* < *prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūći, *prid. trp.* òdsipān) sipajući istresti; odasipati // **òdasipati** *nesvrš.* < *prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -ānje) sipajući odvajati neki dio [~ brašno]; **òdasūti** *svrš.* < *prez.* òdaspēm, *pril. pr.* -ùvši, *prid. trp.* òdasūt), *v.* odasipati; **òdsūti** (što, čega) *svrš.* < *prez.* òdspēm, *pril. pr.* -ùvši, *prid. rad.* òdsuo) odvojiti, istresti dio, ob. šećera, brašna i sl. iz neke posude

✧ OD-(OT-) + v. sipati

òdsječĩ *svrš.* (prez. odsijjećem, *pril. pr.* òdsjekāvši, *imp.* odsijjēci, *prid. rad.* òdsjekao, *prid. trp.* odsijjēčen) **1.** (što) **a.** sječanjem ili rezanjem odvojiti dio od cjeline **b.** (koga) *pren.* prekinuti čije veze, odrezati ga **2.** (Ø) *pren.* oštro odgovoriti, odlučno izreći; odrezati, odrusiti // **òdsjēcātĩ** (što) *nesvrš.* (prez. òdsijjećām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* odsječĩ; **òdsječāk** *m* (G -čka, *N mn* -čci) **1.** manji dio čega [~ *vremena*] **2.** *mat.* lik određen tetivom i lukom krivulje **3.** *inform., v.* sektor (5) $\triangle$ **kuglĩn** ~ *mat.* dio koji čine površina (kalota) i ravnina presjeka; segment; **òdsječān** *prid.* (odr. -čĩ) vrlo odrješt, koji ne trpi pogovora [*rekao je ~nim tonom*]; **òdsječĩnĩ** *prid.* koji se odnosi na odsjek [~ *sastanak* sastanak odsjeka (za kroatistiku)]; **òdsječno** *pril.* na način koji ne trpi prigovaranja, odrještio, bez prigovora (o načinu govora); **òdsjek** *m* (N *mn* -ēcĩ) **1.** dio neke cjeline [~ *puta*] **2.** jedna od unutrašnjih organizacijskih jedinica ustanove i sl. [~ *za povijest*] $\diamond$ OD-(OT-) + *v.* sječĩ

òdsjestĩ (Ø) *svrš.* (prez. òdsjednēm, *pril. pr.* -ēvši, *imp.* òdsjedni, *prid. rad.* òdsjeo) proboraviti neko vrijeme u hotelu ili kod nekoga u stanu, privremeno se smjestiti (u smislu stanovanja) // **òdsjēdatĩ** (Ø) *nesvrš.* (prez. òdsjēdām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* odsjestĩ; **òdsjēdĩtĩ** (**òdsjēdjetĩ**) (Ø) *svrš.* (prez. òdsjēdim, *pril. pr.* -ĩvši, *prid. rad.* òdsjēdio) **1.** provesti neko vrijeme sjedeći **2.** *pren. razg.* provesti neko vrijeme u zatvoru [*òdsjedio je mjesec dana*] $\diamond$ OD-(OT-) + *v.* sjesti

òdskok *m* (N *mn* -oci) **1.** odbijanje jednog tijela od drugog (elastičnog ili krutog) **2.** odbijanje od podloge u skoku; odraz // **òdskakĩvatĩ** (Ø) *nesvrš.* (prez. òdskākujēm, *pril. sad.* òdskākujūci, *gl. im.* -ānje), *v.* òdskakutati; **òdskakūtātĩ** (Ø) *svrš.* (prez. òdskākucēm/òdskakūtām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* òdskakūtāo) skakućuci se udaljiti od mjesta govornika ili od mjesta koje on označuje (udaljiti se u odnosu na to mjesto), *opr.* do-skakutati; **òdskočĩšte** *sr sport* startna crta, uporišna točka; **òdskočĩtĩ** (Ø) *svrš.* (prez. òdskočĩm, *pril. pr.* -ĩvši, *prid. rad.* òdskočĩo) **1.** odbaciti se, naglo se odvojiti od mjesta na kojem se stoji [~ *u stranu*] **2.** naglo se izdvojiti iz prosjeka [~ *znanjem*]; **òdskočkē** *pril.* onako kako to bude pri odskoku; **òdskočĩnĩ** *prid.* koji služi odskoku $\triangle$ ~ **a daska** **1.** *sport*

daska koja služi za pojačanje odraza u skoku **2.** *pren.* čin, aktivnost ili društveni položaj koji služi samo kao priprema za neku važniju aktivnost, službu i sl.

$\diamond$ OD-(OT-) + *v.* skok

òdskora *pril.* **1.** od skore budućnosti; ubuduće, od onoga što će biti uskoro i poslije toga **2.** *v.* odnedavna

$\diamond$ OD-(OT-) + *v.* skori

òdslĩjē *pril. zast. ekspr.* odsad(a)

òdslĩkatĩ (što) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òdslĩkān) prikazati u slikama, odraditi kao slikom // **òdslĩkāvātĩ** (što) *nesvrš.* (prez. òdslĩkāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* òdslĩkatĩ

$\diamond$ OD-(OT-) + *v.* slika

òdsluštĩ *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òdslušan) završiti slušanje [~ *semestar*; ~ *govor*]

$\diamond$ OD + *v.* slušati

òdslužĩtĩ (što) *svrš.* (prez. òdslužĩm, *pril. pr.* -ĩvši, *prid. trp.* òdslužen) **1.** izvršiti do kraja služenje čega, npr. vojnog roka **2.** *razg.* prestati služiti kome, ne biti za upotrebu, izrabiti se [*òdslužio svoje* nije više ni za što, ne služi više ničemu] // **òdslužĩvatĩ** (što, Ø) *nesvrš.* (prez. òdslužujēm, *pril. sad.* òdslužujūci, *gl. im.* -ānje), *v.* òdslužĩtĩ

$\diamond$ OD-(OT-) + *v.* sluga, služiti

òdspāvātĩ *svrš.* (prez. òdspāvām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* òdspāvāo) završiti spavanje, provesti neko vrijeme u spavanju

$\diamond$ OD-(OT-) + *v.* spavati

òdsprijēd (**òdsprijēda**) *pril. razg. s* prednje strane

$\diamond$ OD-(OT-) + *v.* sprijeda

òdsrca (način pisanja uz: od srca) *pril.* vrlo rado, svim srcem, dajući sebi oduška [*nasmijali smo se* ~]

$\diamond$ OD-(OT-) + *v.* srce

òdstajātĩ (Ø) *svrš.* (prez. odstojĩm, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* òdstajāo) **1.** provesti vrijeme stojeći **2.** biti ostavljen neko vrijeme s određenom svrhom; odležati **3.** (od čega) ostavljati praznog prostora ili ostavljati razmak, ne prilijegati čvrsto, biti odmaknut od čega [*osnovni je zahtjev elegantne košulje da ovratnik odstoji od vrata, da ne steže*] // **òdstojānje** *sr, v.* razmak

$\diamond$ OD-(OT-) + *v.* stati/stajati

òdstrānĩtĩ (koga, što) *svrš.* (prez. òdstrānĩm, *pril. pr.* -ĩvši, *prid. trp.* òdstrānjen) **1.** **a.** po-

maknuti [~ *prepreku na putu*] **b.** izbaciti, isključiti [~ *iz škole*] **2. a.** ukloniti [~ *mrlje*] **b.** izliječiti [~ *tegobe*] // **odstranjiv** *pril.* (odr. -i) koji se može odstraniti, ukloniti; **odstranjivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. odstranjujem, *pril. sad.* odstranjujući, *gl. im.* -anje), v. odstraniti

✧ OD-(OT-) + v. strana

odstrijeliti *svrš.* (prez. odstrijelim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odstrijeljen) **1.** (što) lov. iznijeti iz lovišta divljač prema pravilima upotrebe oružja u lovu i lovačkoj etici **2.** (koga) *pren.* u političkom životu ili u raznim usponima u hijerarhiji potpuno onemogućiti koga, prekinuti čiji javni život, učiniti da nestane iz javnosti ili da u potpunosti izgubi moć i utjecaj // **odstrel** *m* pojedinačan čin upotrebe vatrenog oružja i prava iznošenja divljači iz lovišta △ (**divljač**) **za** ~ **1.** divljač službeno određena i prebrojena za odstreljivanje u lovištu **2.** *pren.* onaj koji je predviđen da bude uništen ili odbačen; **odstreljivati** (što, koga) *nesvrš.* (prez. odstreljujem, *pril. sad.* odstreljujući, *gl. im.* -anje), v. odstrijeliti

✧ OD-(OT-) + v. strijela

odstupiti *svrš.* (prez. odstúpim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* odstúpio, *prid. trp.* odstúpljen) **1.** (Ø) **a.** uzmaknuti, uzmaći, povući se **b.** stati dalje od mjesta na kojem se nalazi *c.* popustiti (npr. u stavovima, visini cijene itd.) **2.** (Ø) dati ostavku, sići s položaja u službi, javnosti **3.** (što) odstupati, dati, prodati nešto od svoje veće količine, imanja, vlastitog interesa i sl. **4.** (od čega) otkloniti (od čega) (ob. *nesvrš.* otklanjati) // **odstup** *m* **1.** *vojn. pov.* **a.** napuštanje mjesta na kojem se nalazi pojedinac **b.** povlačenje jedinice ili formacije **2.** odstupanje, odlazak s nekog službenog položaja; ostavka **3.** odstupanje od neke mjere, onoliko koliko je manje ili veće od predviđenog izraženo mjerom [~ *od dva centimetra*]; otklon **4.** *pov. vojn.* naredba da se odstupi, *usp.* otpust; **odstupati** (Ø, što) *nesvrš.* (prez. odstúpām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. odstupati; **odstupnica** *ž* put ili mogućnost za odstup, za uzmak; **odstupnina** *ž* ono što se isplaćuje za ono što je odstupljenje, *usp.* odstupiti (**3**)

✧ OD-(OT-) + v. stupiti

odsudan *prid.* (odr. -dni) presudan, odlučan, odlučujući, relevantan; izočan

✧ OD-(OT-) + v. sud¹

odsukati (koga, se, što) *svrš.* (prez. odsučem (se), *pril. pr.* -āvši (se), *imp.* odsūči (se), *prid. trp.* odsūkān) izvući što nasukano, *opr.* nasukati // **odsukavati** (koga, što se) *nesvrš.* (prez. odsūkāvām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -anje), v. nasukati; **odsukivati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. odsūkujēm (se), *pril. sad.* odsūkujūći (se), *gl. im.* -anje), v. odsukati

✧ OD-(OT-) + v. sukati

odsutan *prid.* (odr. -tnī) **1.** koji se ovdje ne nalazi, koji sada nije ovdje (o osobi); izočan, *opr.* prisutan, nazočan **2.** (komp. odsūtnijī) *pren.* koji je mislima odlutao, koji ne prati ono što se govori // **odsúće** *sr* zast. odsutnost; **odsustvo** *sr* (G *mn* -tāvā/-ā) **1.** v. odsutnost **2.** *srp.* dopust, v.; **odsustvovati** *nesvrš.* (prez. -vujēm, *pril. sad.* -vujūći, *gl. im.* -anje) *srp.* biti odsutan, izbivati; **odsūtno** *pril.* tako da se odsustvuje; nenazočno, nepriputno, udaljeno nepristupačno; **odsūtnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** činjenica da tko nije ovdje, nema ga na mjestu o kojem se govori, nije prisutan, nazočan (o osobi); nenazočnost, izočnost, odsustvo **2.** stanje onoga tko je odsutan [~ *duhom* rastresenost, rasijanost misli]; odsustvo **3.** (o stvarima, sastavnim dijelovima, sastojcima itd.), *usp.* nepostojanje (**1**), nemanje

✧ OD-(OT-) + *prasl.* *sotynъ: koji jest, v. sušti, suština

odsuti, v. odsipati

odsvagda (način pisanja uz: od svagda) *pril.* oduvijek, od davnine, od iskona

✧ OD-(OT-) + v. svagda

odsvagdje (način pisanja uz: od svagdje) *pril.*, v. odsvakuda

✧ OD-(OT-) + v. svagdje

odsvakuda *pril.* sa svih strana, s neodređeno mnogo mjesta ili krajeva [*Judi su došli* ~]; odsvagdje

✧ OD-(OT-) + v. svakuda

odsvirati *svrš.* (prez. odsvirām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* odsvirān) **1.** (što) završiti sviranje, proizvesti melodiju na glazbalu do kraja **2.** (Ø) *pren. razg. ekspr.* završiti svoju misiju, prestati postojati, nemati više svrhe, propasti [*kad stupe na snagu novi propisi, špekulanti su odsvirali*]: odguditi, otpjevati **3.** (komu) *razg. ekspr.* reći komu što ga pripada, reći mu u lice sve što treba; otpjevati

✧ OD-(OT-) + v. svirati

odšaptati *svrš.* (prez. odšapčēm, *pril. pr.* -āvši,

prid. rad. odšaptao, *prid. trp.* odšaptan) izgovoriti što šapćući // **odšaputati** *svrš.* <prez. odšapučem, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odšaptao, *prid. trp.* odšaputan), v. odšaptati
 ✧ OD-(OT-) + v. šapat, šaptati

odšarāfīti (što) *svrš.* <prez. odšarāfim, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* odšarāfljen) odviti, otvoriti, opr. prišarāfīti // **odšarāfljeno** *pril.* tako da je odvinuto, odvrnuto, izvinuto; **odšarāfljivati** (što) *nesvrš.* <prez. odšarāfljujem, *pril. sad.* odšarāfljujući, *gl. im.* -ānje), v. odšarafiti
 ✧ OD-(OT-) + v. šaraf, šarafiti

odšepati *svrš.* <prez. odšepām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odšepao) udaljiti se, otići šepajući
 ✧ OD-(OT-) + v. šepati

odšetati (do koga, do čega) *svrš.* <prez. odšetām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odšetao) otići nekamo šetajući
 ✧ OD-(OT-) + v. šetati

odšīti (što) *svrš.* <prez. odšijēm, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* odšiven) kidanjem po spojevima odvojiti zašivenne dijelove; otparati // **odšīvati** (što) *nesvrš.* <prez. odšīvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. odšīti
 ✧ OD-(OT-) + v. šīti

odškoloovati (koga, što) *svrš.* <prez. odškolujēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odškoloovao) školoovati koga do kraja, »dati mu školu«
 ✧ OD-(OT-) + v. škola, školovati

odškrīnuti (što) *svrš.* <prez. odškrīnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* odškrīnūt) malo otvoriti, jedva malo rastvoriti (vrata ili prozor), opr. prītvoriti // **odškrīnuto** *pril.* na pola otvoreno, priklopljeno
 ✧ OD-(OT-) + v. škrinja

odštetlja ž naknada za uginjenu štetu △ **ratna** ~a naknada za štete i gubitke prouzročene ratom [u ime ~e; platiti ratnu ~u] // **odštećivati** *nesvrš.* <prez. odštećujēm, *pril. sad.* odštećujući, *prid. rad.* odštećivao, *gl. im.* -ānje) nadoknađivati štetu; **odštetīti** *svrš.* <prez. -īm, *pril. pr.* -īvši, *prid. rad.* odštetio, *prid. trp.* odštećen) nadoknađiti štetu; **odštetnī** *prid.* koji se odnosi na odštetu △ ~ **zahtjev** *pravn.* zahtjev koji se podnosi sudu radi određivanja novčane protuvrijednosti za pretrpljenu štetu
 ✧ OD-(OT-) + v. šteta

odšūljati se *svrš.* <prez. odšūljām se, *pril. pr.* -āvši se, *prid. rad.* odšūljao se) napustiti mjesto šuljajući se, otići tiho, otići neprimijećen
 ✧ OD-(OT-) + v. šuljati se

odšūtjeti (Ø, na što) *svrš.* <prez. odšūtīm, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* odšūtio/odšūtjela ž) na izravni poticaj onoga što je učinjeno ili rečeno odgovoriti šutnjom, ne htjeti se izjasniti, prijeći mučke preko čega, premućati, izbjeći izjašnjavanje, ne usuditi se izreći svoje mišljenje // **odšućivati** (Ø, na što) *nesvrš.* <prez. odšućujēm, *pril. sad.* odšućujući, *gl. im.* -ānje), v. odšutjeti
 ✧ OD-(OT-) + v. šutjeti

odtugōvati (Ø) *svrš.* <prez. odtugujem, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odtugōvao) prestati tugovati, prežaliti, prestati pokazivati tugu za kim/čim
 ✧ OD-(OT-) + v. tuga, tugovati

odučiti (se, od čega) *svrš.* <prez. odučīm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* odučen) samostalno ili uz pomoć tuđih napora napustiti naviku, odviknuti se [~ se od poštapalica u govoru] // **odučāvati** (se, od čega) *nesvrš.* <prez. odučāvām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. odučiti; **oduca** ž (D L oduci), ob. u: [nauka je jedna muka a ~ dvije (muke), usp. nauka]
 ✧ OD-(OT-) + v. učiti

odudarati (od čega) *nesvrš.* <prez. -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) 1. izdvajati se iz sklada, odnosa i sl. 2. isticati se a. u dobrom smislu [odudara zalaganjem] b. u lošem smislu [odudara lošim ponašanjem]
 ✧ OD-(OT-) + v. udariti (udarati)

odug *prid.* <odr. -ī, *komp.* oduži/odulji) koji je dosta dug, prilično dug [~ štap] // **odugačak** *prid.* <odr. -čki), v. odug; **oduljīti** (se) *svrš.* <prez. oduljīm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* oduljen) učiniti što duljim, postati duljim, rastegnuti (se); **oduljivati** (se) *nesvrš.* <prez. oduljujēm (se), *pril. sad.* oduljujući (se), *gl. im.* -ānje), v. oduljiti; **odužiti se**¹ (Ø) *svrš.* <prez. odužīm se, *pril. pr.* -īvši se, *prid. trp.* odužēn) potrajati [razgovor se odužio do ponoći]
 ✧ O(B)- + v. dūg

odugovlāčiti (što, s čim) *nesvrš.* <prez. odugovlāčīm, *pril. sad.* -čēči, *gl. im.* -čēnje) otezati, ne završavati, odgađati [~ posao; ~ s odgovorom]
 ✧ OD-(OT-) + v. dug + v. vući

oduh m (N mn oduši) golubinka (1) golubnjača

oduhovīti (što) *svrš.* <prez. oduhovīm, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* oduhovljen) učiniti da što bude duhovno, da se prožme duhom, duhovnošću // **oduhovljāvati** (što) *nesvrš.* <prez.

oduhovljavām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. oduhoviti

✧ OD-(OT-) + v. duh

odumrijeti (Ø) *svrš.* < *prez.* òdumrēm, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* òdumrō) **1.** nestati, ne postojati nakon procesa koji je vodio umiranju (za više osoba, rod, koljeno, tkivo i sl.) **2. pren.** nestati, izgubiti se (o čemu što je trajalo) [*kazališni život se gasio i naposljetku je odumro*] // **odumirati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* -rēm, *pril. sad.* -rūci, *gl. im.* -ānje), v. odumrijeti Δ **odumiranje šuma** proces obolijevanja šuma uslijed djelovanja antropogenih (kiselih kiša i onečišćujućih plinova) te prirodnih faktora (promjene klimatskih uvjeta, insekta i dr.); **òdumflōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odumro, nestao

✧ OD-(OT-) + v. umrijeti

oduprijeti *se svrš.* < *prez.* òduprēm se, *pril. pr.* -ēvši se, *prid. rad.* òduprō se) **1.** (o što) osloniti se dijelom tijela na što tvrdo i čvrsto **2.** (čemu) **a.** pružiti otpor **b.** usprotiviti se // **odūpirati se** *nesvrš.* < *prez.* -ēm se, *pril. sad.* -ūci se, *gl. im.* -ānje), v. oduprijeti se

✧ OD-(OT-) + v. uprijeti se

òdūr m (G òdūra) *bot.* cvijet (*Loiseleuria procumbens*) iz porodice vriješovki (*Ericaceae*)

✧ *mlēt.*, *tal.* odore: miris

òdūran *prid.* < *odr.* -rni) koji je ogavan, odvratan, gadan // **òdūrnica** ž, v. odurnik; **òdūrník** m (V -iće, N mn -ici) onaj koji je oduran, gadan, odvratan, neprijatan; **òdūrnō** *pril.* na oduran, neprihvatljiv način, odvratno, odbojno, gadno; **odūrnōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je oduran ili svojstvo onoga što je odurno

✧ O(B-) + *prasl.* *durinъ: loš, ogavan (*rus.* durnój) ? = *lit.* pa-durti: ubosti

odūstati (od čega) *svrš.* < *prez.* odūstanēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* odūstao) **1.** napustiti što (npr. kakvu zamisao), napustiti započeto ili zamišljeno **2.** odreći se [~ *od tužbe*] // **odūstajati** (od čega) *nesvrš.* < *prez.* -ēm, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. odustati; **odustatnina** ž *pravn.* svota koju plaća stranaka pri odustanku od ugovora

✧ OD-(OT-) + v. stati

òdušāk m (G -ška, N mn -šci) **1. pren.** izraz osjećaja koji su se nakupili u duši [*davati sebi ~ka* naći olakšanje u čemu (često izgovarati što, otvoreno kazati i sl.)] **2. prirodan** ili izrađen otvor za prolaženje zraka, za vjetrenje;

oduška, *usp.* zvučnica // **òduška** ž (D L -šci, G mn -šākā/-ī), v. odušak; **òdušnī** *prid.* koji se odnosi na odušak ili na odušku, koji služi za odušak, vjetrenje [~*a cijev*; ~*i kanal*]; **òdušník** m (N mn -ici) odušak (2) ventil

✧ OD-(OT-) + v. duša

oduševiti (se) *svrš.* < *prez.* oduševīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* oduševljen) **1.** (koga) izazvati ushićenje, zadiviti **2.** (se) ushititi se, zadiviti se // **oduševljávati** (koga, se) *nesvrš.* < *prez.* oduševljávām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. oduševiti; **oduševljeno** *pril.* na oduševljen način, ushićeno, zadivljeno, entuzijastično; **oduševljenje** *sr* zanos, razdraganost, veliko zadovoljstvo

✧ OD-(OT-) + v. duša

òduvijek *pril.* od najstarijih vremena, od kada se pamti; odvajkad(a), odvijek

✧ OD-(OT-) + v. uvijek

odūzēti (što, koga, komu, se) *svrš.* < *prez.* òduzmēm (se), *imp.* odūzmi (se), *pril. pr.* -ēvši (se), *prid. rad.* òduzeo (se)) **1.** (koga, što) uzeti što ili koga kome protiv njegove volje; oteti, lišiti **2.** (koga, što) **a.** izvaditi iz veće cjeline **b. mat.** veći broj umanjiti za manji, izvršiti radnju oduzimanja, od većeg broja odbiti manji; odbiti, suptrahirati **3.** (se) *pren.* ukočiti se, paralizirati se, prestati funkcionirati (o jeziku i udovima) [*oduzela mi se ruka/noga/jezik*] // **òduzēt** *prid.* < *odr.* -ī) **1.** koji je izvađen iz veće cjeline **2.** koji je nemoćan, ne obavlja funkciju (dio tijela); **òduzetōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je oduzet; **odūzimak** m (G -imka) *mat.* umanjitelj; **odūzimānje** *sr* **1.** < *gl. im.*), v. oduzimati **2.** izdvajanje, lišavanje, prestanak funkcija **3. mat.** binarna operacija na skupu realnih brojeva kojom se umanjniku (minuendu) *a* i umanjitelju (suptrahendu) *b* pridružuje njihova razlika (diferencija) broj *c* takav da vrijedi $a = b + c$ oznaka $a - b = c$; odbijanje, suptrakcija, *opr.* zbrajanje; **odūzimati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* -ām/-mljēm, *pril. sad.* -ajūci/-mljūci, *gl. im.* -ānje), v. oduzeti; **odūzimljiv** *prid.* < *odr.* -ī) koji se može oduzeti (od čega)

✧ OD-(OT-) + v. uzeti

odūžiti se² (komu) *svrš.* < *prez.* òdužīm se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* odūžio se) **1.** uzvratiti kome za kakvo dobro ili za uslugu, vratiti dug **2. pren. razg.** vratiti zlo zlim,

osvetiti se **3.** produljiti se // **oduživati se** (komu) *nesvrš.* < *prez.* odužujem se, *pril. sad.* odužujući se, *gl. im.* -anje), *v.* odužiti se²

✧ OD-(OT-) + *v.* dūg

odvābiti *svrš.* < *prez.* odvābim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odvābljen) vabeći odvesti; odmamiti

✧ OD-(OT-) + *v.* vabiti

òdvaditi (što, čega) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òdvaden) od veće količine u nekoj posudi i sl. izvaditi manju količinu [~ *brašna*; ~ *pšenice*]

✧ OD-(OT-) + *v.* vaditi

odvāgati (koga, što) *svrš.* < *prez.* odvāžem, *pril. pr.* -āvši, *imp.* odvāži, *prid. rad.* odvāgao) **1.** odrediti težinu, izvagati **2.** *pren.* ocijeniti, odmjeriti [~ *za i protiv*] // **òdvāgāno** *pril.* tako da je izmjereno, odmjereno, utvrđeno, ocijenjeno; **odvāgnuti** (koga, što) *svrš.* < *prez.* odvāgnēm, *pril. pr.* -ūvši, *imp.* odvāgni, *prid. trp.* òdvāgnūt), *v.* odvagati

✧ OD-(OT-) + *v.* vaga, vagati

odvājka *pril. razg. ekspr.* od davnih vremena, od davnina, otkad se pamti; oduvijek, odujeka

✧ OD-(OT-) + *v.* kada

odvāliti (što) *svrš.* < *prez.* òdvālīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òdvāljen) **1.** upotrebom snage nešto veliko i teško odvojiti od cjeline [~ *od stijene*] **2.** *pren. a.* riješiti se teškog zadatka [~ *ispi*] **b.** snažno udariti [~ *čušku*] // **odvaljivati**¹ (što, se) *nesvrš.* < *prez.* odvāljujem (se), *pril. sad.* odvāljujući (se), *gl. im.* -anje) **1.** *v.* odvaliti **2.** odlamati, otkidati **3.** (se) naglo se odvajati; otkidati se, otpadati

✧ OD-(OT-) + *v.* val

odvāljeti *svrš.* < *prez.* òdvāljam, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òdvāljan) valjajući odvesti // **odvaljivati**² *nesvrš.* < *prez.* odvāljujem, *pril. sad.* odvāljujući, *gl. im.* -anje), *v.* odvaljati

✧ OD-(OT-) + *v.* valjati

òdvāžan *prid.* < *odr.* -žni) voljan suočiti se s opasnošću; hrabar, smion // **odvāžiti se** *svrš.* < *prez.* odvāžim se, *pril. pr.* -ivši se, *imp.* odvāži se, *prid. rad.* odvāžio se) hrabro se odlučiti, smjelo se upustiti u što, poduzeti ono za što je potrebna odvážnost [~ *na skok*]; **odvāživati se** *nesvrš.* < *prez.* odvāžujem se, *pril. sad.* odvāžujući se, *gl. im.* -anje), *v.* odvāžiti se; **òdvāžno** *pril.* na odvāžan način; hrabro, smiono; **òdvāžnost** ž < (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je odvāžan; smionost, hrabrost

✧ OD-(OT-) + *v.* važan

òdvēc (ø, čega) *pril.* previše, suviše, pretjerano, više nego što treba

✧ OD-(OT-) + *v.* velik, veći

odvèglati (što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òdvèglān) **1.** (doslovno) odsvirati na verglu **2.** mehanički i bez uživljanja, rutinski odsvirati na nekom instrumentu **3.** *pren.* odgovoriti na pitanje bez razmišljanja, *usp.* izverglati

✧ OD-(OT-) + *v.* vergl, verglati

òdvesti¹, *v.* odvoditi

òdvesti², *v.* odvoziti

odvézati (što, se) *svrš.* < *prez.* òdvèžēm (se), *pril. pr.* -āvši (se), *imp.* odvèži (se), *prid. trp.* òdvèžān) osloboditi (se) od veza, odriješiti **(1)** // **odvezivati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* odvezujem (se), *pril. sad.* odvezujući (se), *gl. im.* -anje), *v.* odvezati

✧ OD-(OT-) + *v.* vezati

òdvići *svrš.*, *v.* odvinknuti

odvījati, *v.* odviti

òdvijeka *pril.*, *v.* oduvijek, odvajkada

✧ OD-(OT-) + *v.* vijek

òdviknuti (òdvići) (se, čega) *svrš.* < *prez.* òdviknēm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òdviknūt) **1.** (čega) učiniti da tko napusti neku naviku; odučiti **2.** (se) prestati činiti ono što je bila navika, napustiti naviku, odreći se navike // **odvikávati** (koga, se) *nesvrš.* < *prez.* odvikávām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -anje), *v.* odvinknuti

✧ OD-(OT-) + *v.* naviknuti

òdvirati (ø) *nesvrš.* < *prez.* -ēm, *pril. sad.* -ūći, *gl. im.* -anje) **1.** izlijevati se iz korita rijeke, *usp.* izvirati, uvirati **2.** (od čega) **a.** otjecati dalje od svoga izvora (o vodi tekućici) **b.** odlijevati se, otjecati u drugu vodu tekućicu // **òdvirak** *m* < (G -irka, V -irče, N *mn* -irci) **1.** potok ili rijeka koja teče iz jezera **2.** rukavac, dio koji se odvaja od korita vode tekućice; otoka

✧ OD-(OT-) + *v.* vir, vrijeti

òdvišē (ø, čega) *pril.* previše, suviše, odveć, pretjerano, više nego što treba

✧ OD-(OT-) + *v.* više

òdviti *svrš.* < *prez.* òdvijēm, *pril. pr.* -ivši, *imp.* òdvij, *prid. trp.* odvijen) **1.** (što) **a.** osloboditi omota tako da ostane otvoreno. ono što je bilo uvijeno; odmotati **b.** olabaviti zavrtnj, otpustiti odvijačem **2.** (se) odvrtni se // **odvijač** *m* < (G odvijāča) ručna alatka za otpuštanje i pritezanje vijaka; izvijāč, kacavida, šrafci-

ger; **odvĵati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* odvĵam (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje) **1.** (što), v. odviti **2.** (se) događati se, zbivati se, teći, razvijati se [*događaji se brzo odvĵaju; ~ po planu; ~ bez poteškoća*]; **odvĵnuti** *svrš.* < *prez.* odvĵinēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* odvĵinūt), v. odviti

✧ OD-(OT-) + v. viti

odvjetak *m* (G -etka, N *mn* -eci) ono što od čega potječe, grana se od čega, vodi lozu

✧ OD-(OT-) + *prasl.* *vētъ, *vētuka: grana (*rus.* větka)

odvjetnik *m* (V -iče, N *mn* -ici) *pravn.* branitelj okrivljenog u kaznenom postupku, zastupnik stranke u parničnom postupku; advokat [*državni ~; uzeti ~a; otići ~u*] // **odvjetnica** *ž*, v. odvjetnik; **odvjetničin** *prid.* koji pripada odvjetnici; **odvjetnički** *prid.* koji se odnosi na odvjetnike; *advokatski* Δ **~a komora** *pravn.* udruga odvjetnika na određenom području koja štiti interese struke i koja vodi registar odvjetnika i odvjetničkih pripravnika; **odvjetnički** *pril.* kao odvjetnik, na način odvjetnika; **odvjetništvo** *sr* djelatnost odvjetnika [*baviti se ~m*]; *advokatura*

✧ OD-(OT-) + *prasl.* *vētati: savjetovati, v. vijće

odvōditi (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* odvōdim, *pril. sad.* odvōdeći, *gl. im.* odvōđenje), v. odvesti // **odvesti** *1* (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* odvōdēm (se), *pril. pr.* -ēvši (se), *imp.* odvōdi (se), *prid. rad.* odvōeo (se), *prid. trp.* odvōden) **1.** (koga, što) **a.** vodeći učiniti da tko ili što dođe na neko mjesto **b.** *pren.* učiniti da tko ili što dođe u određeno stanje [*~ u propast*] **c.** usmjeriti u željenom smjeru (ob. o toku vode ili rijeke) **2.** (se) otići prijevoznim sredstvom na neko mjesto; **odvod** *m* **1.** ono što služi za odvođenje čega, ob. tekućine (cijev, kanal); *odvodnik* **2.** odvođenje, otjecanje; **odvodni** *prid.* koji se odnosi na odvod, koji služi za odvod [*~i kanal; ~a cijev*], *opr.* dovodni; **odvodnica** *ž* **1.** *bot.* grana koja izrasta neposredno iz debla **2.** *anat.*, v. arterija; **odvodnik** *m* (N *mn* -ici), v. odvod (**1**) [*začepio se ~; ~ prenapona; smrad iz ~a*]

✧ OD-(OT-) + v. voditi

odvodnjavati (Ø) *nesvrš.* < *prez.* odvodnjāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) od suvišne vode oslobađati zemlju za obrađivanje ili drugu slobodnu površinu // **odvodnja** *ž* **1.** odvodnjavanje, *usp.* odvodnjavati **2.** *grad.* skup

građevinskih zahvata za osiguranje objekta od djelovanja oborinskih voda

✧ OD-(OT-) + v. voda

odvōjiti (se) *svrš.* < *prez.* odvōjim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *imp.* odvōji (se), *prid. trp.* odvōjen) **1.** (koga, što od čega) **a.** odijeliti, rastaviti dio od cjeline **b.** izdvojiti ono što je bilo s čim drugim izmiješano; podijeliti **c.** odrediti za posebnu namjenu, staviti na stranu [*~ novac za kupnju cipela*] **2.** (se) **a.** otići od koga [*~ se od roditelja*] **b.** odijeliti se od čega [*put se odvaja od ceste*], *usp.* odvojak Δ **odvojeni život** *admin.* **1.** **a.** duže razdoblje odsutnosti jednog od supružnika zbog potreba službe ili terenskog rada u drugom mjestu **b.** *meton.* iznos u novcu koji se prema propisima isplaćuje kao dodatak plaći // **odvājānje** *sr* **1.** < *gl. im.*), v. odvajati **2.** *psih.* vrsta ponašanja obilježena općim izbjegavanjem osobnih kontakata; **odvājati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* odvājām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. odvojiti; **odvojak** *m* (G -ōjka, V -ōjce, N *mn* -ōjci) ono što se odvaja od većega i širega (ulice, ceste); ogranak, (manji) krak; **odvojeno** *pril.* na odvojen način; zasebno, odijeljeno, rastavljeno [*živjeti ~*]; **odvojenost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) stanje onoga koji je odvojen (ob. o osobama), *usp.* odvojiti (**2a**); **odvojiv** *prid.* < *odr. -i*) koji se može odvojiti (od čega); **odvōjivo** *pril.* na odvojiv način, razdvajivo, separatno; **odvōjivost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) svojstvo onoga što se može odvojiti; rastavljenost, prekinutost

✧ OD-(OT-) + v. dva, dvojiti

odvōziti (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* odvōzim, *pril. sad.* odvōzeći, *gl. im.* odvōženje) vozeći odvoditi koga ili što na drugo mjesto // **odvesti** *2* *svrš.* < *prez.* odvōzem, *pril. pr.* -zāvši, *imp.* odvōzi, *prid. rad.* odvōzeao, *prid. trp.* odvōzen) (koga, što) vozeći učiniti da tko ili što dođe na neko mjesto; **odvoz** *m* prevoženje s jednog mjesta na drugo; sabiranje i odvoženje [*~ smeća*]; **odvozište** *sr rud.* prostor oko vrha rudničkog okna za prihvati i otpremu otkopane sirovine

✧ OD-(OT-) + v. voziti

odvrātiti *svrš.* < *prez.* odvērātim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odvērāčen) **1.** (Ø) odgovoriti na isti način (po tonu ili sadržaju) **2.** (koga od čega) postići da tko nešto ne učini, odgovoriti koga od čega **3.** (što) upraviti na drugu stranu, skrenuti [*~ tok vode*] // **odvrācati** (Ø, koga,

što) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* odvratiti Δ **snage ~nja** *pol. dipl. vojn.* jedinice Ujedinjenih naroda namijenjene sprečavanju ratnih sukoba u pojedinim zemljama ili između pojedinih zemalja, mirovne snage posebne namjene regulirane sporazumima i posebnim dokumentima; **odvratan** *prid.* ⟨*odr.* -tni) koji je ogavan, gnjusan, oduran; **odvratno** *pril.* ogavno, gnjusno, odurno; **odvratnost** *ž* ⟨*G* -osti, *I* -osti/-ošću) svojstvo onoga što je odvratno; ogavnost, odurnost

✧ OD-(OT-) + *v.* vrati

odvrtjeti (što) *svrš.* ⟨*prez.* odvrtim, *pril. pr.* odvrtjēvši, *prid. rad.* odvrtio) u cjelini obaviti radnju koja se obavlja tako da se što vrti [~ *film*] // **odvrnuti** (što, se) *svrš.* ⟨*prez.* odvrtēnē, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* odvrnuo, *prid. trp.* odvrtēnūt) **1.** (što) odviti ono što je zavrnuto [~ *vijak*] **2.** (se) odviti se, otpustiti se, osloboditi se; **odvrtāč** *m* ⟨*G* odvrtāča) odvijāč, izvijāč, odvrtka; **odvrtati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* odvrtē, *pril. sad.* odvrtēūci, *gl. im.* -ānje), *v.* odvrnuti

✧ OD-(OT-) + *v.* vrtjeti

odvūci (se) *svrš.* ⟨*prez.* odvūčem (se), *pril. pr.* odvūkāvši (se), *imp.* odvūci (se), *aor.* odvūkoh (se), *prid. rad.* odvūkao (se), *prid. trp.* odvūčen) **1.** *v.* odvlačiti **2.** (se) teškim korakom, polagano otići s nekog ili do nekog mjesta (zbog umora, pijanstva i sl.) [~ *se u krevet*] // **odvlāčiti** (koga, što) *nesvrš.* ⟨*prez.* odvlāčim, *pril. sad.* -čēci, *gl. im.* -čēnje) **1.** vučenjem učiniti da što dođe dalje od mjesta na kojem ili o kojem se govori [~ *vreće*] **2.** *pren.* odvajati koga (od prijatelja, od sredine) [~ (*pažnju*) *pozornost* skretati *pozornost* na što drugo]

✧ OD-(OT-) + *v.* vući

odžad (odžāda) *pril.* sa zadnje strane, odostrag [gledati ~]

✧ OD-(OT-) + *v.* zadnji, zadak

odzdrāv *m* odgovor na neposredno upućen pozdrav [bez ~a tako da se ne odzdravi] // **odzdraviti** (komu) *svrš.* ⟨*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* odzdravio) odgovoriti na pozdrav uobičajenim konvencionalnim načinom (*dobar dan!* itd.); otpozdraviti; **odzdravljati** (komu) *nesvrš.* ⟨*prez.* odzdravljam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* odzdraviti

✧ OD-(OT-) + *v.* zdrav

odzīv *m*, *v.* odaziv

odzrāčiti (što) *svrš.* ⟨*prez.* odzrāčim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odzrāčen) osloboditi suvišnog zraka, ispustiti zrak [~ *radijator*] // **odzrāčivati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* odzrāčū, *pril. sad.* odzrāčūjūci, *gl. im.* -ānje), *v.* odzrāčiti

✧ OD-(OT-) + *v.* zrak, zračiti

odzvoniti (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* odzvonim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* odzvonio) **1.** završiti zvonjenje **2.** odjeknuti (*dosl. i pren.*), razleći se (po okolini) **3.** *pren.*, ob. u: [odzvonilo mu je, *iron.* došao mu je kraj] // **odzvánjati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* odzvánjam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* odzvoniti

✧ OD-(OT-) + *v.* zvon, zvoniti

odžvuk *m* ⟨*N mn* -ūci) **1.** *ekspr.* jeka **2.** odjek **(2)** [*ideja je naišla na ~*]

✧ OD-(OT-) + *v.* zvuk

odžak *m* ⟨*G* odžaka, *N mn* odžaci) **1.** *reg.* dimnjak, ognjište **2.** *pov. reg. a. pren.* domaćinstvo, porodica, kuća, dom, koljeno, rod [*u selu je deset ~a*] **b.** bogatiji stambeni objekt turskih feudalaca; dvorac // **odžāčār** *m* ⟨*G* odžāčāra) *reg.* dimnjačar, *usp.* špacakomin; **odžāčārskī** *prid.* koji se odnosi na odžaćare; **odžāčārskī** *pril.* kao odžaćari, na način odžaćara; **odžāklija** *ž reg. zast.* soba, prostorija u kojoj se nalazi ognjište sa zidanim dimnjakom, *usp.* badža'

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Odžaković (Odžāković)** (Benkovac, Županja)

✧ *tur.* ocak

Odžak *m* naselje (u blizini Šamca, S Bosna), o. 7000 stan. // **Odžāčanin** *m* (**Odžāčānka** *ž*) ⟨*N mn* Odžāčani) stanovnik Odžaka; **odžāčkī** *prid.* koji se odnosi na Odžak i Odžāčane

♦ *pr.* (etnik): **Odžāk** (140, Split, *J* i sred. Dalmacija, Posavina)

odzījjeti (što) *svrš.* ⟨*prez.* odživim, *pril. pr.* -evši, *prid. rad.* odživio) proživjeti svoj vijek [~ *svoje*]

✧ OD-(OT-) + *v.* živ, živjeti

odzūlusiti (koga) *svrš.* ⟨*prez.* odzūlusim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* odzūlušen) *reg. eksp.* naplatiti komu globu; oglobiti

✧ *tur.* culus

Oe fiz. znak za za oersted

OEM *krat. inform.* oznaka uz proizvod: proizvođač originalne opreme (za razliku od tvrtki koje nabavljaju već proizvedene dijelove i sastavljaju završni proizvod)

✧ *engl.* Original Equipment Manufacturer

oersted (izg. èrsted) *m fiz.* stara jedinica jakosti magnetskog polja (znak Oe)

✧ prema danskom fizičaru H. C. Oerstedu (1777–1851)

OESS *krat.* Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (*engl.* OSCE)

of *uzv.*, *v. oh* (2)

Ofélija *ž knjiž.* neostvarena i tragična Hamletova ljubav u Shakespeareovoj tragediji *Hamlet*; krhko biće koje je poludjelo u procjepu između ružnih očevih intriga i povremene grube odbojnosti Hamleta kojega voli, ali ga ne razumije

òfentál *m razg.* (među iseljenicima) dozvola boravka [*dobiti* ~]

✧ *njem.* Aufenthaltserlaubnis

ofenzív|a *ž* **1. vojn.** nastupanje, napredovanje, napad velikih strateških razmjera [*poduzeti* ~u] **2. pren.** pokušaj širenja utjecaja [*politička* ~a], *opr.* defenziva // **òfenzív|an** *prid.* (òdr. -vni) **1.** koji je u ofenzivi, koji se odlikuje ofenzivnošću, koji je napadački **2. pren. razg. a.** koji je nasilan **b.** koji je uvredljiv Δ **~na igra sport** **1.** taktika vođenja sportske borbe u nekim igrama (nogomet i sl.) u kojoj je glavni cilj povećanim brojem igrača u napadu i aktivnom igrom postići pogodak **2.** taktika vođenja borbe u tenisu i stolnom tenisu kojoj je glavni cilj snažnim udarcima prisiliti protivnika na grešku; **~ni blok sport** način blokiranja u odbojci u kojem se lopta iz bloka odbije u protivničko polje; **~ni skok sport** u košarci skok u napadu; **ofenzívnošt** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je ofenzivan ili svojstvo onoga što je ofenzivno

✧ *njem.* Offensive ← *fr.* offensive = *lat.* offendere: udariti

òfèrčiti (koga, što) *svrš.* (prez. -im, pril. pr. -ivši, prid. rad. òfèrčio) *ekspr. razg.* procijeniti brzo koga ili što, dati ocjenu o prvim općim dojmovima o komu, ocijeniti pogledom čiju prirodu ili karakter, ošacati

✧ O(B)- + *tur.* fark ← *arap.* farq: razlika

oferírati *nesvrš.* (prez. ofèirām, pril. sad. -ajū-ći, gl. im. -anje) *knjiš. rij.* davati mogućnost da tko što prihvati ili odbaci, ponuditi, dati na izbor; nuditi

✧ *njem.* offerieren ← *lat.* offerre

òfert *m rij.* ponuda, pismena ponuda

✧ *njem.* Offerte = *lat.* offerre, *v.* oferirati

òfèrtòrij (**ofertòrij**) *m kat.* **1.** glavni dio mise,

dolazi poslije evanđelja i propovijedi; prikazanje (kruha i vina) **2. glazb.** stavak mise, prvotno gregorijanski koralni napjev, poslije orguljska skladba

✧ *srlat.* offertorium = *lat.* offerre: *v.* offerirati

off (izg. òf) *prid. term.* **1.** koji nije aktiviran, izvan službe; isključen **2.** koji je drugačiji od uobičajenog, normalnog, standardnog; osebujan **3.** koji je izvan službenog dijela programa, rasprave, razgovora Δ **~beat** (izg. ~bit) *glazb.* stavljanje posebnih melodijskih naglasaka u jazz kompozicijama radi dobivanja neuobičajenog ritma; ~ **Broadway** (izg. ~ Bròdvej) naziv za novatorska kazališna strujanja nastala u SAD-u 1950-ih; **~came-ra** (izg. ~-kàmera) *film.* izvan kadra, prostor izvan kadra; ~ **centri ekon.** investicijski fondovi s pravnim sjedištem u zemljama u kojima postoje potpune slobode ili znatne porezne olakšice; **~line** (izg. ~lājn) *inform.* koji nije priključen (u strujnu mrežu, na internet i sl.), koji nije povezan s računalom [*biti* ~line], *opr.* online, *v.* on² Δ; **~road** (izg. ~-ròud) *autom.* **1.** terenski automobil **2.** utrka terenskih automobila na zahtjevnim terenima izvan cesta; **~shore** (izg. ~šòr) **1.** koji je udaljen od obale, odobalni, *opr.* in-shore **2. ekon. a.** poslovi sklopljeni odnosno poduzeća osnovana izvan granica matične zemlje **b.** povezanost određene djelatnosti ili tehnološkog procesa s iskorištavanjem prirodnih morskih resursa u odobalnom području **c.** koji se odnosi na istraživanje nafte s morskog dna nedaleko od obale [*~shore-platforma*]; ~ **the-board** (izg. ~ d-bòrd) *bank.* **1.** transakcije neuvrštenih vrijednosnih papira **2.** posebna situacija u kojoj se transakcije velikih količina uvrštenih dionica provode izvan organiziranog centraliziranog tržišta; **~the-record** (izg. ~d-rèkord) *publ.* informacija prenesena u tajnosti i povjerenju, kojoj se ne smije navesti izvor; neslužbeno; ~ **tržište ekon.** tržište izvan zakonske kontrole matične zemlje; **~vlakno fiziol.** vlakno živčane stanice koje se aktivira samo pri prestanku djelovanja podražaja // **òfovski** *prid. žarg.* koji je neobičajan, koji je na off način; nestandardan, drugačiji, alternativan

✧ *engl.*

Offenbach (izg. prema *franc.* Ofenbàk, prema *njem.* Òfenbah), **Jacques** (1819–1880), fran-

cuski skladatelj, tvorac operete koja postaje karakterističnom glazbenom formom toga doba, napisao je više od 100 opereta i dr. laganih scenskih glazbi; jedinu veliku njegovu operu *Hoffmannove priče* dovršio je Ernest Guiraud

offer (izg. òfer) *m* **bank.** cijena ili tečaj po kojoj je vlasnik dionica ili deviza spreman na njihovu prodaju; zahtijevana ili najniža cijena $\Delta \sim$ **wanted** (izg. ~ vòntid) **bank.** zahtjev potencijalnim prodavateljima vrijednosnih papira da daju svoje ponude

✧ *engl.*

office (izg. òfis) *m* **1. term.** prostor u kojem se obavljauredskoposlovanje; kancelarija, ured, poslovna prostorija, biro **2. inform. razg.** naziv za programski paket tvrtke Microsoft s nizom različitih korisničkih programa (za obradu teksta, za tablična računanja, za prezentacije i sl.) za automatizaciju uredskog poslovanja

✧ *engl.* ← *fr.* ← *lat.* officium, v. oficij

offset *m*, v. ofset

offside *m*, v. ofsajd

oficij *m* **1. zast. služb.** rad u javnim djelatnostima ili organizacijama države, vojske, crkve; služba **2. kat. a.** služba, dužnost klerika da mole brevijar **b. meton.** dio brevijara koji se mora izmoliti u jednom danu // **oficijāl** *m* (G oficijāla) **1. zast.** državni službenik nižeg položaja **2. kat. u** Katoličkoj crkvi pravni zastupnik biskupije; **oficijant** *m* (G mn -nātā) svećenik koji vrši službu Božju; **òficijēlan** (òficijālan *konstr. neodm.*) *prid.* (òdr. -lnī) **1.** koji se odnosi na službu [~na osoba]; službeni **2.** koji je donesen ili priznat od vlasti [~na odluka] **3.** koji je dogovoren kao važeći [~ni jezik], *opr.* neslužben **4.** koji se vrši ili obavlja po dužnosti ili u službi [~ni položaj; ~ni posjet], *opr.* privatni **5. pren.** koji je u ponašanju suzdržan; krut, formalan, hladan, *opr.* srdačan, ležeran, neformalan $\Delta \sim$ **no načelo** pravilo po kojem se sudski, disciplinski, prekršajni, upravni i dr. postupak pokreće i vodi po službenoj dužnosti; **òficijēlnò** *pril.* na oficijelan način, službeno, kruto, formalno, suzdržano; **oficijēlnòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je oficijelan ili svojstvo onoga što je oficijelno; **òficiožan** *prid.* (òdr. -zni) **1.** koji je iz autorizirana izvora, ali bez službene potvrde; poluslužben **2. podr. ekspr.** koji je uslužan, pretjerano reivan; susretljiv

✧ *lat.* officium ← opificium ≈ opus: rad, djelovanje + facere: činiti; officialis: služben

oficina (oficična) ž *reg.* prostorija u kojoj se obavlja obrt ili neka djelatnost, gdje se nešto izrađuje, stvara ili popravlja; radionica // **oficinālan** *prid.* (òdr. -lnī), ob. u: $\Delta \sim$ **ni lijekovi farm.** lijekovi propisani po službenoj farmakopeji

✧ *tal.* officina

oficir *m* (G oficira) *vojn. pov.* nositelj jednog od viših činova u vojsci u rangi od potporučnika do generala [jugo~], *usp.* časnik (3) // **oficirčič** *m dem.* od oficir *pejor.* oficir nižih činova, ob. poručnik; **oficirčina** *m* (N mn -e) **1. pejor.** grub, surov ili prost oficir **2. razg.** pravi oficir, oficir od glave do pete (npr. po fizičkoj snazi i izdržljivosti, po snalažljivosti i odlučnosti); **oficirskī** *prid.* koji se odnosi na oficire [~i čin]; časnički $\Delta \sim$ **a ramena** *razg.* vrlo široko šivana i podstavljena četvrtasta ramena civilnog kaputa ili ženskog kostima (kao da ima epolete); **oficirski** *pril.* kao oficir, na način oficira; **oficiruća** ž *pejor. razg.* oficirova žena, žena koja je stekla navike života po garnizonskim gradovima, u vojnim naseljima itd.

✧ *njem.* Offizier ← *fr.* officier ≈ *lat.* officarius

oficina ž, v. oficina

ofidiologija ž *zool.* disciplina koja se unutar zoologije bavi proučavanjem zmija

✧ *grč.* óphis: zmija + -LOGIJA

ofidizam *m* (G -zma) *pat.* otrovanje zmijskim otrovom

✧ *grč.* óphis: zmija + -IZAM

ofikleída ž *glazb. pov.* zmijoliki puhači instrument od mjedi, dubokog registra, koristio se u prvoj pol. 19. st. u vojnoj glazbi i u orkestru; zamijenjen je trubom

✧ *grč.* óphis: zmija + kleis: ključ

ofiolatrija ž obožavanje zmija, zmijopoklonstvo

✧ *grč.* óphis: zmija + -LATRIJA

ofistān *m* (G ofistāna) *reg.* dugačka haljina kao dio orijentalne odjeće

✧ *tur.* fistan ← *perz.* fistān

òfit *m* (G ofita) **1.** vrsta mramora protkana štapčastim odnosno zmijolikim šarama **2. pov. rel.** pripadnik ranokršćanske gnostičke sekte; poštovala je zmiju koja je zavela prve ljude na grijeh, kao simbol spoznaje

✧ grč. ophītēs: poput zmije, koji se odnosi na zmije = óphis: zmija

oflāg *m* (G oflāga, N *mn* oflāzi) *pov.* logor u Njemačkoj u 2. svjetskom ratu u kojem su bili smješteni časnici neprijateljskih vojski

✧ njem. Offlag = Offizierslager

oformiti (što) *svrš.* (prez. oformim, pril. pr. -ivši, prid. trp. oformljen) **1.** oblikovati, uobličiti **2.** uspostaviti, formirati [~ odbor za proslavu] // **oformljivati** (što) *nesvrš.* (prez. oformljujem, pril. sad. oformljujući, gl. im. -anje), v. oformiti

✧ O(B)- + v. forma, formirati

ofrljiti *svrš.* (prez. ofrljim, pril. pr. -ivši, prid. rad. ofrljio) *razg.* **1.** napraviti što na aljkav način, površno **2.** napraviti što do krajnjih granica [~ radio pojačati »do kraja«] // **ofrlje** *pril. razg.* (tako da bude izvedeno) površno, nepromišljeno, (suviše) odoka, otprilike, aljkavo, kao ni sebi ni svome

✧ njem. Opfer: žrtva, opferlig: spremno na žrtvu

ofsajd *m sport, v.* zalede (3)

✧ engl. offside

ofset *m tisk.* tiskarska tehnika za dobivanje otiska posredstvom gumenog valjka // **ofsetni** *prid.* **1.** koji se odnosi na ofset **2. razg.** koji je tiskan tehnikom ofseta Δ ~ **tisak** vrsta plošnog tiska, otisak se s ofsetne ploče prenosi pomoću gumenog cilindra na papir

✧ engl. offset

OFTALMO- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s okom

✧ grč. ophthalmós: oko

oftalmologija *ž med.* grana medicine, bavi se proučavanjem i liječenjem bolesti očiju // **oftalmolog** *m* (N *mn* -ozi) *med.* onaj koji se bavi oftalmologijom; **oftalmologijski** *prid.* koji se odnosi na oftalmologiju; **oftalmološki** *prid.* koji se odnosi na oftalmologiju i oftalmologe; **oftalmološki** *pril.* kao oftalmolog, na način oftalmologa

✧ OFTALMO- + -LOGIJA

oftalmoplēgija *ž pat.* kljenut pojedinih ili svih očnih motoričkih živaca; oko ostaje nepokretno ili slabo pokretno

✧ OFTALMO- + -PLEGIJA

oftalmoskōpija *ž med.* metoda pregleda očne pozadine, tj. unutrašnjosti oka; naročito mrežnice // **oftalmoskop** *m med.* sprava koja služi za pregled očne pozadine; očno ogledalo

✧ OFTALMO- + -SKOPIJA

ofucati (se) *svrš.* (prez. ofucām (se), pril. pr. -āvši (se), prid. trp. ofucān) *razg.* izgubiti svježinu, ostarjeti, istrošiti se, otrcati se, olinjati se // **ofucāno** *pril.* tako da je otrcano, istrošeno, olinjalo, bez svježine; **ofucavati** (se) *nesvrš.* (prez. ofucāvam (se), pril. sad. -ajūci (se), gl. im. -anje), v. ofucati

✧ O(B)- + njem. Pfütze: bara

ofuriti (što, koga, se) *svrš.* (prez. -im (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. ofuren) **1.** izazvati osjećaj svrbeža i nadražnosti koprivom **2.** vrućom vodom i nožem skinuti čekinjke ili perje s prasetu ili peradi **3.** izazvati opekline vrelom vodom, politi (se) kipućom vodom i dobiti opekline // **ofuren** *prid.* (odr. -i) opečen, zahvaćen vrelom vodom/parom

✧ O(B)- + v. furiti

ogaditi (komu što) *svrš.* (prez. -im, pril. pr. -ivši, prid. trp. ogaden) učiniti da se što kome počne gaditi, ispuniti gađenjem // **ogadenost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je ogaden; **ogadivati** (što) *nesvrš.* (prez. ogadjem, pril. sad. ogadjūci, gl. im. -anje), v. ogaditi

✧ O(B)- + v. gad

ogalala *ž lingv.* sjevernoamerički indijanski jezik iz porodice siuskih jezika

ogamskī *prid., ob. u:* Δ ~ **o pismo** *lingv. pov.* najstarije pismo staroirskog i piktskoga jezika (5. do 6. st.)

✧ engl. ogham ← stir. ogum, ogom

oganj *m* (G ognja, N *mn* ognji/ognjevi, G ognjā/ognjēvā) *jez. knjiž. ekspr.* **1. a.** vatra, plamen **b.** požar **c. zast.** paljba, hitac iz vatrenog oružja [ognjem i mačem svim sredstvima (u ratu)] **2. zast.** kućanstvo, kuća, družina, porodica, ognjište **3. knjiž. arh.** pakao // **ognjeni** *prid. ekspr.* koji je od ognja, koji nastaje u ognju; **ognjenica** *ž* međuvrača, vatrelica; **ognjica** *ž knjiž. arh.* groznica, vrućica, povišena temperatura [stvaralačka ~]; **ognjičav** *prid.* (odr. -i) koji se odnosi na ognjicu, grozničav; **ognjilo** *sr* **1.** komad čelika kojim se udaranjem o kremen izbijaju iskre; kresivo **2.** naprava za opaljivanje, dio starinske puške; **ognjiščina** *ž pov.* daća na kuću, dimnica;

ognjišni *prid.* koji pripada, koji se odnosi na ognjište [-a vatra; ~i plamen]; **ognjištār** *m* (G ognjištāra) *publ. iron.* onaj koji pristaje uz apologiju književnosti i pogleda na svijet kao idilične slike seoskog života uz domaće ognjište; **ognjištarka** *ž* (G *mn* -ā-i), v. ognji-

štar; **ògnjište** *sr* **1. etnol. a.** mjesto u kući na kojem se loži otvorena vatra **b. meton.** kuhinja **2. pren. a.** rodna kuća, dom [*vratiti se na svoje* ~] **b.** domovina [*domaće* ~] **3.** mjesto na kojem se održava vatra [*kovačko* ~]

♦ **Ògnjeslav** *m.* os. ime (pučkom etimologijom nastalo od *lat.* imena Ignatius); *hip.:* **Ògnjan, Ògnjen; Ògnjana, Ògnjeslava** ž. os. imena ♦ *pr.* (od imena i nadimaka): **Ògnjáčević** (Bjelovar, Virovitica, Čazma), **Ògnjan** (Zagreb, Križevci, Novi Marof), **Ògnjánac** (Bjelovar, Čazma), **Ògnjánovac** (Karlovac, Pokuplje), **Ògnjánović** (110, Virovitica, I Slavonija, Pokuplje), **Ògnjen** (Našice, Virovitica), **Ògnjénović** (820, Knin, Banovina, Lika, I Slavonija)

♦ *prasl. i stsl.* ognъ (*rus.* ogón', *polj.* ogień), *lit.* ugnis ← *ie.* *ngnis (*lat.* ignis, *skr.* agni-)

ògar *m* **1. kinol.** vrsta psa, gonič podrijetlom iz Poljske; poljski gonič **2. reg.** uzica za vode nje psa; povodac

♦ *mađ.* agár: hrt

ògaraviti *svrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ògaravljen) učiniti garavim; očaditi [~ *ruke*] // **ògaravjeti** *svrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ěvši, *prid. rad.* ògaravio) postati garav; čadav

♦ O(B)- + *v.* gar, garav

Ogata (izg. Ogàta) **1. Kenzan** (1663–1743), japanski slikar i keramičar, brat Korina, sljedbenik Zen Buddhizma; primivši kinesko i japansko klasično obrazovanje bavio se lončarstvom, keramikom, izradom porculanskih predmeta; poznat po sjajnoj primjeni boja na keramici **2. Korin** (1658–1716), japanski umjetnik, pripadnik Sotatsu-koetsu škole dekorativnog slikanja; oslikavao zastore, tekstil, keramiku

ògāvan *prid.* < *odr.* -vni) koji je odvratan; gnjusn, oduran // **ògāvno** *pril.* na ogavan način, odvratno, gnjusno, neprihvatljivo; **ògavnost** ž < G -osti, I -osti-ošću) osobina onoga koji je ogavan ili svojstvo onoga što je ogavno

♦ O(B)- + *prasl.* *gaviti: kvariti (*ukr.* gávtyty, *stčes.* haviti) = *v.* govno

ògi *m* < *indekl.*) japanska sklopiva lepeza

♦ *jap.*

ògib *m* *fiz.* otklon valova od smjera širenja pri nailasku na prepreku [*elektromagnetni* ~; *svjetlosni* ~; *zvučni* ~]; defrakcija

♦ O(B)- + *v.* gibati se

ògivālan *prid.* < *odr.* -lnī) *pov. umj.* koji ima šiljate lukove karakteristične za gotski stil

♦ *njem.* ogival = *tal.* ogivale + -AN

ogladniti *svrš.* (koga) < *pr.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ogladnio/ogladnila ž) učiniti gladnim // **ogladnjeti** (Ø) *svrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ěvši, *prid. rad.* ogladnio/ogladnjela ž) osjetiti glad, postati gladan, osjetiti potrebu za hranom; **ogladnjivati** (Ø) *nesvrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ěvši, *prid. rad.* ogladnjujem, *pril. sad.* ogladnjujući, *gl. im.* -anje), *v.* ogladnjeti

♦ O(B)- + *v.* glad, gladan

òglās *m* javna usmena ili pismena obavijest namijenjena informiranju većeg broja ljudi [*novinski* ~; ~ *o kupnji*; ~ *o prodaji*; *dati* ~] // **oglasiti** (se) *svrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ěvši, *prid. trp.* oglasšen) **1.** (što) objaviti javnosti; najaviti **2.** (se) dati glasa o sebi (riječu, pismom ili drugačije); **òglāsni** *prid.* koji se odnosi na oglese, koji služi za oglese [~ *a ploča*]; **òglāsni** *m* < N mn -ici) mjesto gdje se što oglašava [*mali* ~ *u novinama*]; **oglašavati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ěvši, *prid. rad.* oglašavam (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.* -anje), *v.* oglasiti, oglašivati; **oglašivati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ěvši, *prid. rad.* oglašivam (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.* -anje), *v.* oglasiti, oglašivati; **oglašivati** (što) *nesvrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ěvši, *prid. rad.* oglašivam (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.* -anje), *v.* oglasiti, oglašivati

♦ O(B)- + *v.* glas

òglāvlje *sr* **1. etnol.** pokrivalo za glavu žene kao dio narodne nošnje, ob. čvrsto, ne prati oblik glave (za razliku od marame) [*bijelo* ~ *Pažanke*] **2. tehn.** dio svakog kotača koji spaja glavčinu s naplatkom; oglav

♦ O(B)- + *v.* glava

ogledati se *svrš.* < *pr.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ogledao se) **1.** pogledati za sobom ili na sve strane **2.** (s kim) oprobati se, iskušati se, natjecati se s kime u snazi, vještini, znanju, odmjeriti snage, vrijednosti itd. **3.** reflektirati, odraziti, zrcaliti se // **òglēd** *m* **1.** kraći prikaz ili komentar o djelima, događajima i temama iz kulture i znanosti; esej [~ *o filmu*; ~ *o kazalištu*; ~ *o jeziku*] **2.** uzorak, model **3.** provjeravanje, ispitivanje vrijednosti čega; **ogledalce** *sr* **1. hip. i dem.** od ogledalo **2. dem.** od ogledalo, džepno ogledalo, zrcalo; **ogledalo** *sr* uglačana površina ili posebna vrsta stakla koja odražava ono što se pred njom nalazi; zrcalo Δ **krivo** ~ namjerno zakrivljeno da bi se dobila iskrivljena, gro-

teskna slika; **ogledávati se** *nesvrš.* < *prez.* ogledávam se, *pril. sad.* -ajući se, *gl. im.* -anje), v. ogledati se; **òglednī prid.** koji služi za ogled (2) [~ *primjerak*]; pokusni

✧ O(B)- + v. gledati

Òglej *zast.* staro hrv. ime za v. Akvileja // **òglejski prid.** koji se odnosi na Oglej i Oglejane; **Òglejan m** (**Òglejanka ž**) < N mn Òglejani) stanovnik Ogleja

oglobiti (koga) *svrš.* < *prez.* oglobim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oglobljen) naplatiti komu globu // **oglobljívati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* oglobljujem, *pril. sad.* oglobljujući, *gl. im.* -anje), v. oglobiti, globiti

✧ O(B)- + v. globiti

oglodati (što) *svrš.* < *prez.* oglodēm, *pril. pr.* -āvši, *imp.* oglodī, *prid. trp.* oglodān) 1. o-
gristi glodanjem, izglođati s vanjske strane
2. istrošiti trljanjem jedne krute tvari o drugu
3. (koga, što) *pren.* pojesti do kraja, uzeti sve
kome // **oglodávati** (što, koga) *nesvrš.* < *prez.* oglodávam, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje), v. oglodati

✧ O(B)- + v. glodati

ògluha (Ø, na što) ž (D L -usi) čin oglušiva-
nja; hotimični neposluh pojedinca [*njegova*
~ = on se oglušio] // **ogluhnuti** *svrš.* < *prez.* ogluhnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* ogluš-
huo), v. oglušiti; **oglušiti** (se) *svrš.* < *prez.* oglušim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. rad.* oglušio (se), *gl. im.* oglušenje) 1. (Ø) posta-
ti gluhi; ogluhnuti 2. (se na što) ne odazivati
se čemu, namjerno ne poslušati, napraviti se
da ne čuje, napraviti se gluhi; **oglušívati** (Ø,
se) *nesvrš.* < *prez.* oglušujem (se), *pril. sad.* oglušujući (se), *gl. im.* -anje), v. oglušiti

✧ O(B)- + v. gluh

òglupaviti *svrš.* < *prez.* oglopavim, *pril. pr.* -
ivši, *prid. rad.* oglopavio/oglopavila ž, *prid.*
trp. oglopavljen) učiniti (koga) glupavim
// **òglupavjeti** (Ø) *svrš.* < *prez.* oglopavam,
pril. pr. -ēvši, *prid. rad.* oglopavio/oglopavjela
ž) postati glup; oglopjeti; **oglopavlívati**
(Ø) *nesvrš.* < *prez.* oglopavljujem, *pril. sad.* oglopavljujući, *gl. im.* -anje), v. oglopavjeti;
oglopjeti *svrš.* < *prez.* oglopim, *pril. pr.* -ēvši,
prid. rad. oglopio), v. oglopavjeti

✧ O(B)- + v. glup

ognojiti se *svrš.* < *prez.* ognojim se, *pril. pr.* -
ivši se, *prid. trp.* ognojen) ispuniti se gnojem
[*rana se ognojila*] // **ògnojak m** (G -ojka,
N mn -ojci) mjesto na kojem se skupio gnoj;

ognájati se *nesvrš.* < *prez.* ognājām se, *pril.*
sad. -ajući se, *gl. im.* -anje), v. ognojiti se

✧ O(B)- + v. gnoj, gnojiti

ògnjecaviti (Ø) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši,
prid. rad. ognjecavio) postati gnjecav [*kruh*
je ognjecavio]

✧ O(B)- + v. gnjesti, gnjecati

Ògnjena Zemlja ž *geogr.* otočje na J Južne
Amerike, podijeljeno između Čilea i
Argentine, o. 73.000 km², značajan broj sta-
novnika hrv. podrijetla

✧ šp. Tierra del Fuego

ògnjica² ž *bot.* biljka (*Chamaepilum officinale*)
iz porodice krstašica (*Cruciferae*)

✧ v. oganj

ògnjičina ž *bot.* biljka (*Lapsana communis*) iz
porodice glavočika (*Compositae*); škrbinka

✧ v. oganj

ògnjilo, v. oganj

ògnjište, v. oganj

ogolfati (koga) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši,
prid. trp. ogolfān) reg. oduzeti komu novac
ili druge vrijednosti u kartanju ili u kojoj dru-
goj igri; oglobiti, oguliti nekoga, oplindrati
✧ O(B)- + *tal.* gaglioffo: klipani, lopov ≈ ga-
gliardo: snažan prov. galhart

ogòliti (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* ogolim (se),
pril. pr. -ivši (se), *prid. trp.* ogoljen) 1. uč-
initi golim (ob. o skidanju kore stabla, kre-
sanju krošnje i sl.) 2. (što) posjeći drve-
će, uništiti biljke [~ *brda*; ~ *šume*] 3. (se)
pren. otkriti svoje misli do kraja 4. (koga)
pren. otkriti čiju narav, skrivene namjere itd.

// **ogòlicenost ž** < G -osti, I -osti/-ošću) stanje
onoga koji je ogolichen ili onoga što je ogoli-
čeno [~ *kraških terena*]; **ogolícivati** (koga,
što, se) *nesvrš.* < *prez.* ogolícujem (se), *pril.*
sad. ogolícujući (se), *gl. im.* -anje), v. ogoliliti;
ogolítiti (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* ogolítim
(se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ogolichen), v.
ogoliti (2,3); **ogòljati** (Ø) *svrš.* < *prez.* ogolim,
pril. pr. -ēvši, *prid. rad.* ogolio) 1. prirodni
procesom izgubiti lišće [~ *u jesen*] 2. *pren.*
osiromašiti, postati potpuno siromašan; **ogo-
ljívati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* ogoljujem
(se), *pril. sad.* ogoljujući (se), *gl. im.* -anje),
v. ogoliti, ogoljeti

✧ O(B)- + v. gol¹

ògōrak *prid.* < *odr.* -rkī) pomalo gorak
// **ogorčávati** (**ogorčívati**) (koga, se) *nesvrš.*
< *prez.* ogorčavam (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl.*
im. -anje), v. ogorčiti; **ògōrčen** (Ø, na što, na

koga) *prid.* ⟨*odr.* -i) koji je pun gorčine prema onome što je izaziva (nepravda i sl.) [-a borba; ~i protest; ~i neprijatelj]; **ogorčeno** *pril.* na ogorčen način, gorko, oporo, jetko, oštro; **ogorčenost** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću), v. ogorčenje; **ogorčenjak** *m* ⟨G ogorčenjaka, V ogorčenjake, N *mn* ogorčenjaci) onaj koji je ogorčen; **ogorčenje** *sr* stanje onoga koji je ogorčen [izraziti ~]; ogorčenost; **ogorčiti** (se) *svrš.* ⟨*prez.* ogorčim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ogorčen) **1.** (koga) ispuniti gorčinom **2.** (se) postati ogorčen; **ogorčivati** (koga, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* ogorčujem (se), *pril. sad.* ogorčujući (se), *gl. im.* -anje), v. ogorčavati

✧ O(B)- + v. gorak

ogorjeti *svrš.* ⟨*prez.* ogorim, *pril. pr.* -evši, *prid. rad.* ogorio/ogorjela *ž*, *prid. trp.* ogoren), v. ogorijevati // **ogorjivati** *nesvrš.* ⟨*prez.* ogorijevam, *prid. trp.* ogorijevan, *gl. im.* -anje) dogorijevati, gorjeti do kraja; **ogorjelica** *ž* **1.** onaj koji je ostao poslije ogorijevanja **2.** ono što je ostalo poslije ogorijevanja **3. lokal. zast.** lijen čovjek, onaj koji zimi cijeli dan sjedi uz vatru i ništa ne radi; **ogorjelina** *ž* **1.** ono što je ostalo od predmeta koji je gorio; ugarak **2.** znak koji ostane na onome što je gorjelo; ožeglina, oprljotina, ogorjetina **3.** mjesto, prostor na kojem je gorjelo; požarište, zgarište, garište, ogorjelište; **ogorjelište** *sr*, v. ogorjelina; **ogorjetina** *ž*, v. ogorjelina

◆ *pr.* (nadimačka): **Ogorélec** (Samobor, Đurdevac), **Ogorelica** (Nova Gradiška)

✧ *top.:* **Ogørjelica** (brdo, Dalmacija)

✧ O(B)- + v. gorjeti

Ögotaj (Ögodaj) (1185–1241), sin Džingis-kanov, prvi vladar Mongola koji je uzeo titulu kagan (»veliki kan«, 1227–1241); njegovom je smrću prekinut pobjedonosni prodor Mongola u Europu

ogovárati (koga) *nesvrš.* ⟨*prez.* ogovârâm, *pril. sad.* -ajúci, *gl. im.* -anje) prepričavati pojedinosti iz tuđega života, baviti se tuđim problemima s trećim osobama; opadati, olajavati, ocrnjivati // **ogovàrač** *m* ⟨G ogovarača) onaj koji ogovara; ogovaralo, ogovaratelj; **ogovaračica** *ž*, v. ogovarač; **ogovàralo** *sr*, v. ogovarač; **ogovàrački** *prid.* koji se odnosi na ogovaranje i ogovarače; **ogovaratelj** *m*, v. ogovarač; **ogovarateljica** *ž*, v. ogovaračica; **ogovarateljčin** *prid.* koji pripada ogovarateljici; **ögovör** *m* čin ogovaranja, iznošenje

ili pričanje s lošom namjerom manje ili više točnih pojedinosti iz tuđeg života (npr. broj brakova, plaćanje alimentacija, neslaganje u braku itd.)

✧ O(B)- + v. govor, govoriti

ogràditi (se) *svrš.* ⟨*prez.* ogràdim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ogràđen) **1.** (što) podići ogradu, zaštititi ogradom **2.** (se) izdvojiti se od čijeg mišljenja, postupaka i sl. // **öggrad|a** *ž* **1. a.** ono čime je što (zemljište, dvorište itd.) odijeljeno od čega drugoga **b. meton.** ograden prostor voćnjaka, vrta, pašnjaka, livade, polja i sl. **2.** zaštititi na stupovima mosta, balkona, itd. **3. pren.** rezervu uz neku tvrdnju, primjedba, izražena sumnja [bez ikakvih ~a; uz(a) sve ~e; uz ~u]; **öggradnī** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na ogradu [~ zid]; **öggràđenost** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je ograden; **ogràđivati** (što, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* ogràđujem (se), *pril. sad.* ogràđujući (se), *gl. im.* -anje), v. ograditi

◆ *pr.* (nadimačko): **Ograjšek** (Buje, Primorje, Posavina, Zagorje)

✧ O(B)- + v. graditi

ogràma *ž reg.* nervoza, nastaje kad se ograiše, *usp.* ograisati // **ogràisati** (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* ogràišem, *pril. pr.* -ávši, *prid. rad.* ogràisao) *reg. ekspr.* nadrljati, zlo proći; nagraisati, nariči na uroke

✧ *tur.* oğrama: živčano oboljenje koje, prema pripovijedanju, nastaje ako se nagazi na čini i sl.

ögranak¹, v. ogranuti

ögranak² *m* ⟨G -ánka, V -ánče, N *mn* -ancı) **1. knjiš.** manja grana koja se odvaja od veće **2.** (+ *potenc.*) sve što je sporedno, što se odvaja od glavnoga; odvojak (sporedan planinski lanac, niža planinska kosa itd.) **3.** niži dio organizacije, podružnica [~ *Matice hrvatske*]

✧ O(B)- + v. grana

ogràničiti (se) *svrš.* ⟨*prez.* ogràničim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ogràničen, *gl. im.* ogràničenje) **1.** (što) postaviti granice čemu **2.** (se) postaviti, zadati si granicu, zadržati se u određenim granicama // **ogràničávã** *m* ⟨G ograničaváča) **1.** onaj koji se protivi većim planovima, koji ograničuje tuđe želje i ambicije, onaj koji ubija volju za boljim (o osobama) **2. v.** limitator; **ogràničávati** (koga, što, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* ogràničávâm (se), *pril. sad.* -ajúci (se), *gl. im.* -anje), v. ograničiti;

ograničen (Ø, na što) *prid.* (odr. -i) **1.** kojemu su postavljene granice, koji se ne može prostirati ili umnažati preko granice, mjere, broja itd. **2.** *pejor.* kojemu su duh i način mišljenja uski, suženi; uskih vidika; **ograničeno pril.** na ograničen način; **ograničenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga što je ograničeno ili osobina onoga koji je ograničen (**2**); **ograničenje** *sr* (gl. im.), v. ograničiti [~ brzine; ~ uvoza]

✧ O(B)- + v. granica, graničiti

ogrnuti *svrš.* (prez. (3. l. jd) ogranē, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* ogrānuo) izaći iza brda, sinuti (ob. o suncu) // **ogranak**¹ *m* (G -ānka) čas kad Sunce grane [~ *Sunca*]

✧ O(B)- + v. graniti

ogrbaviti *svrš.* (prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ogrebavio/ogrebavila ž, *prid. trp.* ogrebavljen) učiniti (koga/što) grbavim // **ogrbavjeti** (Ø) *svrš.* (prez. ogrebavim, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* ogrebavio/ogrebavila ž) **1.** postati grbav **2.** zgrbiti se, poguriti se

✧ O(B)- + v. grba¹

ogrc *m* (V ogrcē, N *mn* -i) *zool.* morski puž (*Monodonta turbinata*) iz porodice zvrkovki (*Trochidae*)

✧ = *slov.* ogrc: ličinka

ogrebēnati (što) *svrš.* (prez. ogrebēnām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ogrebēnān) obraditi grebenanjem, usrp. grebenati

✧ O(B)- + v. greben

ogrepsti (se) *svrš.* (prez. ogrebēm (se), *pril. pr.* ogrebāvši (se), *imp.* ogrebī (se), *aor.* ogrebōh (se), *prid. rad.* ogrebao (se), *prid. trp.* ogreben) **1.** (koga, što) **a.** napraviti ogrebotinu čim ostrim, zaparati kožu ili kakvu drugu površinu **b.** ostrugati (za radnju žlicom po tanjuru) **c.** očistiti konoplju ili vunu, ogrebenati **2.** (se) **a.** oguliti kožu o nešto oštro **b.** (se za što, se za koga) *pren.* žarg. dobiti, postići nešto traženjem ili spretnošću // **ogreb** *m* **1.** v. grebača **2.** *geol.* metoda terenskog utvrđivanja vrste stijene; **ogrebōtina** ž **1.** površinska, mehanička ozljeda kože **2.** trag takve ozljede; brazgotina

◆ *pr.* (nadimačko): **Ōgrebić** (Osijek, Split)

✧ O(B)- + v. grebati, grepsti

ogresta ž *agr.* vrsta vinove loze, sitnog i tvrdog zrna // **ogrešta** ž *bot.*, v. ogrozd (**1**)

◆ *pr.*: **Ōgresta** (120, Dubrovnik)

✧ *tal.* agresto: divlji, poljski

ogreznuti (u što) *svrš.* (prez. ogreznēm, *pril.*

pr. -ūvši, *prid. rad.* ògrezao) **1.** sav utonuti **2.** *dosl.* biti u vodi **3.** *pren.* biti u bijedi, neznanju, krvi, zločinu itd. **4.** začī dublje u ono u što se tone // **ògrezlōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je ogrezao (u čemu), svojstvo onoga što je ogrezlo (u što) [~ u *izopačenosti*]; **ogrežnjavati** *nesvrš.* (prez. ogrežnjāvam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. ogreznuti

✧ O(B)- + v. greznuti

ògrijati (koga, što, se) *svrš.* (prez. ògrijēm (se), *pril. pr.* -āvši (se), *imp.* ògrij (se), *prid. trp.* ògrijān) **1.** činiti da što postane toplo ili vruće **2.** *pren.* riječima ili djelom uliti drugima nadu, samopouzdanje [~ *srca*] // **ogrijāvati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. ogrijāvam (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. ogrijati, grijati; **ògrjev** *m* materijal koji služi za grijanje loženjem (drvo, ugljen); **ògrjevni** *prid.* koji služi za ogrjev, koji je ogrjev, koji se odnosi na ogrjev [~o drvo; ~i materijal]

✧ O(B)- + v. grijati

ogriješiti se *svrš.* (prez. ògriješim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* ogriješio se) **1.** (Ø) počiniti grijeh **2.** (o koga, o što) učiniti kome krivo, nepravdu, našao // **ogrešēnje** (**ogriješenje**) *sr* čin kojim se tko ogriješio (o neka pravila ili propise i sl.); **ogrešivati se** *nesvrš.* (prez. ogrešujēm se, *pril. sad.* ogrešujūci se, *gl. im.* -ānje), v. ogriješiti se

✧ O(B)- + v. grijeh, griješiti

Ogrízović, Milan (1877–1923), hrv. književnik, pisao pjesme, novele, operna libreta, uspješniji kao dramski pisac; inspiriran narodnom poezijom i nacionalnom poviješću; najpoznatiji po drami *Hasanaginica*

ògrličāri *m mn* *zool.* porodica bičaća (*Choanoflagellata*) iz reda prabičaća

✧ v. ogrliti

ògrliti (što) *svrš.* (prez. ògrlīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ògrljen), v. zagrli // **ògrlica** ž **1.** ženski nakit koji se nosi oko vrata **2.** (+ *potenc.*) *pren.* sve što se vidi oko vrata i djeluje uočljivo ili lijepo (npr. krug od perja na vratu fazana); **ògrličast** *prid.* (odr. -i) koji je nalik (čime) ogrlici; **ògrljak** *m* (G -ljka, N *mn* -ljci) omča koja se stavlja oko vrata životinji (psu, teletu itd.); ogrlica, korlat, okovratnik

✧ O(B)- + v. grliti

ògrlj *m* *zool.* crijeva tune (+ *potenc.* i druge ribe)

✧ O(B)- + v. grlo

ògròm|an *prid.* <odr: -mnì> koji je vrlo velik, izrazito velik; golem [*-an uspjeh*; ~ni *gubici*; ~na *kuća*] // **ògròm|nòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** svojstvo onoga što je ogromno **2.** izrazita, napadna veličina **3.** neprikladnost zbog pretjerane veličine; golemost

✧ *rus.* *ogrómnyj*, *češ.* *ohromný*

ògròzd *m bot.* **1.** trnovit grm (*Ribes uva-crispa*) iz porodice *Ribesiaceae*, raste samoniklo ili se uzgaja radi plodova, zelenkastih ili crvenih boba slatkasta okusa; greš, ogrešta, ogrozla, pastrica **2.** peteljka na kojoj su zrna grožda, sve peteljke grozda (bez zrna) **3.** peteljka na kojoj su zrna grožda, sve peteljke grozda (bez zrna) △ *kineski* ~ *bot.*, v. *kivi*? // **ògrozla** ž, v. ogrozid

✧ *dalmat.* ← *lat.* *agrestis*: poljski

ogr|stiti (se, komu, što) *svrš.* <prez. ògrstim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ògršćen> ogaditi (se, komu), učiniti da bude gadljivo, ogaditi komu što // **ogr|šćivati** (se, komu, što) *nesvrš.* <prez. ogršćujem (se), *pril. sad.* ogršćujući (se), *gl. im.* -anje>, v. ogrstiti

ògršćica ž *bot.*, v. repica

ògrtati (koga, se) *nesvrš.* <prez. ògrtčem (se), *pril. sad.* ògrtčūci (se), *imp.* ògrtci (se), *gl. im.* -anje> **1.** omotavati se ovlaš kakvim odjevnim predmetom [*~ kaput*] **2.** nabacivati kakvu tkaninu radi zaštite od hladnoće ili kiše [*~ deku*] // **ogr|nuti** (što, se) *svrš.* <prez. ògrněm (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *imp.* ogrni (se), *prid. rad.* ogrnuo (se), *prid. trp.* ogrnūt> **1.** prebaciti što preko tijela radi zaštite od hladnoće, vjetra (npr. pokrivač) **2.** odjeću prebaciti preko oba ramena tako da se rukavi ne navlače, (npr. kaput, pelerinu); **ogr|njāc** *m* (G ogrnjāja) strojna alatka, služi za ogrtanje (**2**); **ogr|tāc** *m* (G ogrtāja) dio odjeće koji pokriva tijelo, ob. do ispod koljena, koji se nosi preko druge odjeće [*prolječni* ~; *jesenski* ~; *kućni* ~]; **ògrtānje** *sr* **1.** (gl. im.), v. ogrtati **2.** *agr.* u poljodjelstvu, nagrtanje zemlje na prizemne dijelove biljke

✧ O(B)- + v. grnuti (grtati)

ogrúbiti *svrš.* <prez. ògrubim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ogrubio/ogrúbila ž, *prid. trp.* ògrubljen> učiniti (koga) grubim // **ogrúbjeti** (Ø) *svrš.* <prez. ògrubim, *pril. pr.* ogrubjevši, *imp.* ogrubi, *prid. rad.* ogrubio/ogrúbjela ž> **1.** postati grub, hrapav, oštar, izgubiti glatkoću ili mekoću (o površini čega) **2.** postati neugladen, sirov, prost, neotesan, izgubiti ugladenost,

finoću (o osobi); **ogrubl|ivati** (Ø) *nesvrš.* <prez. ogrubljujem, *pril. sad.* ogrubljujući, *gl. im.* -anje>, v. ogrubjeti

✧ O(B)- + v. grub

ògubaviti *svrš.* <prez. ògubavim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ògubavljen> učiniti gubavim, zaraziti gubom // **ògubavjeti** *svrš.* <prez. ògubavim, *pril. pr.* -evši, *prid. rad.* ògubavio> **1.** *pat.* oboljeti od gube **2.** *pren.* na površini kore, tkiva itd. dobiti izrasline koje se općenito zovu »guba«

✧ O(B)- + v. guba¹

oguglati (Ø, na što) *svrš.* <prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* oguglao> *reg.* postati potpuno ravnodušan od neosjetljivosti na što nepovoljno, neugodno, na nevolju, teškoću // **ogugl|avati** (Ø, na što) *nesvrš.* <prez. oguglávam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje>, v. oguglati

✧ *eksp.*

ògulīn *m* grad na rijeci Dobri (Gorski kotar), 10.857 stan. // **Ogulīnac** *m* (**Ogulīnka** ž) (G -nca, N *mn* Ogulinci, G Ogulīnāc) stanovnik Ogulina; **ògulīn|ski** *prid.* koji se odnosi na Ogulin i Ogulince

♦ *pr.* (etnik): **Ogulīnac** (Turopolje, Sisak, Banovina)

oguliti (se) *svrš.* <prez. ògūlim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ògūljen> **1.** (što) guljenjem skinuti **a.** koru [*~ bananu*] **b.** kožu; oderati [*~ koljeno*] **2.** (koga) *pren.* naplatiti kome previše za robu ili uslugu, uzeti kome previše novca i sl. **3.** (se) ogrepsti se // **ogul|jotina** ž *razg.* trag što ga je ostavilo guljenje [*~ na koži*; ~ na *kori stabla*]

✧ O(B)- + v. guliti

oguzivati se *nesvrš.* <prez. ogūzujēm/ogūzivām se, *pril. sad.* ogūzujūci/-vajūci se, *gl. im.* -anje> *razg. pejor. podr.* gubiti vrijeme, baviti se sporednim sitnicama umjesto bitnim stvarima ili onim što je preče; motati se, dangubiti, prčkati, biti neodlučan, oklijevati

✧ O(B)- + v. guz, guzica

òh *uzv.* **1.** izgovor i konvencija pisanja za razna raspoloženja; ah **2.** izgovor i konvencija pisanja za omalovažavanje ili kad se što ne uzima ozbiljno [A: *Ja sam istaknuti učenjak B: Oh!*]; of

✧ *onom.*

oharábiti (Ø) *svrš.* <prez. ohārābim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ohārābljen> *reg. eksp.* postati trošan; dotrajati, zapustiti se, ofucati se

✧ O(B)- + *tur.* *harāb*: ruševan, zapušten, dotraja ← *arap.* *ḥarāb*

O'Higgins (izg. Ou'hìgins), **Bernardo** (17-76/78–1842), južnoamerički revolucionarni vođa, proglasio nezavisnost Čilea od Španjolske (1818); upravljao zemljom do 1823.

Ohio (izg. Ohâjo) *m* *geogr.* 1. rijeka u središnjem dijelu SAD-a, duga 1579 km, utječe u Mississippi 2. savezna država SAD-a, 107.044 km², 10.847.000 stan., glavni grad Columbus // **Ohájčanin** *m* (**Ohájčanka** *ž*) (N *mn* Ohájčani) stanovnik ili državljanin Ohija

ohlāditi (se) *svrš.* (prez. ohlādim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ohlāden) 1. (što, koga) učiniti da što postane hladno [~ *jelo*] 2. (se) a. izgubiti suvišnu toplinu, postati hladan ili mlak b. *pren.* smiriti se nakon ljutnje c. *pren.* postati ravnodušan prema komu ili čemu // **ohlādnjeti** (Ø) *svrš.* (prez. ohlādnim, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* ohlādnio) 1. postati hladan; ohladiti se [ohlādnlje su mi noge] 2. *pren.* izgubiti osjećaje prema komu [ohlādnlje je prema mužu]; **ohlādnjivati** (što) *nesvrš.* (prez. ohlādnjujem, *pril. sad.* ohlādnjujući, *gl. im.* -anje), v. ohladnjeti; **ohlādeno** *pril.* tako da je rashlađeno, snižene temperature; **ohlādenost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je ohlađen, rashlađen, svojstvo onoga što je ohlađeno; **ohlādivāč** *m* (G ohlādivāča) ono što ohlađuje, rashlađuje [~ *pregrijane pare*]; **ohlādivāti** (što, se) *nesvrš.* (prez. ohlādujem (se), *pril. sad.* ohlādujući (se), *gl. im.* -anje), v. ohladiti Δ **faktor** ~ **nja** *meteor.* izražava se kao »ekvivalentna« temperatura zraka uz uvjet da nema vjetera a ta bi temperatura imala isti učinak ohlađivanja na izloženu čovjekovu kožu kao dana kombinacija stvarne temperature i vjetera (npr. čovjek se uz temperaturu zraka od 0 °C i vjetar od 30 km/sat osjeća kao da je vanjska temperatura čak -14 °C, što je vjetar jači, to je i osjećaj hladnija jači)

✧ O(B)- + v. hlad, hladan

ohlofōbija *ž psih.* bolesni strah od gomile // **ohlofōb** *m* (G ohlofōba) *psih.* onaj koji pati od ohlofobije

✧ *grč.* ókhlos: mnoštvo, svjetina + -FOBIJA

ohlokrācija *ž sociol.* vladavina svjetine; izrođena, neplemenjena demokracija // **ohlokrācijski** *prid.* koji se odnosi na ohlokraciju

✧ *grč.* ókhlos: mnoštvo + -KRACIJA

Ohm (izg. Ōm), **Georg Simon** (1787–1854),

njemački fizičar, bavio se magnetizmom, elektricitetom i akustikom // **ohm** (izg. ōm) *m* izvedena SI jedinica električnog otpora (simbol Ω); otpor između dvije točke vodiča iznosi 1 Ω ako pod utjecajem potencijalne razlike (između tih točaka) od jednog volta vodičem teče struja od jednog ampera (Ω = V/A); **Ohmov** (izg. Ōmov) *prid.* koji pripada Ohmu Δ ~ **zakon fiz.** jakost struje u vodiču proporcionalna je naponu, a obrnuto proporcionalna otporu

ōhme (**ōme**) *sr vet.* ždrijebe nakon što navrši godinu dana, *usp.* paruče // **ōhmica** (**ōmica**) *ž, v.* ohme

ohohō *uzv. razg.* (samostalan ili u okviru konteksta) u zn. *iron.* veće količine čega [bilo je tih lubenica ~; ima ona četrdeset godina i ~ = znatno više od četrdeset (ali manje od pedeset)]

✧ *onom.*

ōhol (*odr.* -i) koji se prema okolini ponaša podcjenjivački, bahato; nadmen, umišljen, uobražen // **ōholica** *m* (N *mn* -e) onaj koji je ohol, koji se voli oholiti [taj/ta ~]; **oholnik**; **ōholičin** *prid.* koji pripada oholici; **ōholiti se** *nesvrš.* (prez. -im se, *pril. sad.* -ēči se, *gl. im.* -ōljēnje) praviti se važnim; **ōholník** *m* (V -iče, N *mn* -ici), v. oholica; **ōholo** *pril.* na ohol način; nadmeno, uobraženo [držati se ~]; **ōholōst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je ohol

✧ ? ≈ O(B)- + *rus.* xolít': čistiti

ōhotsk *m* grad u Sibiru, na obali Tihog oceana // **ōhotski** *prid.* koji se odnosi na Ohotsk Δ **Ohotsko more** *geogr.* rubno more u SZ dijelu Tihog oceana, 1.580.000 km², najveća dubina 3300 m

ohrābriti (se) *svrš.* (prez. ohrābrim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ohrābren, *gl. im.* ohrābrēnje) 1. učiniti koga hrabrijim 2. pomoći komu riječima ili primjerom u savladavanju teškoća 3. (se) postati hrabrijim, osmjeliti se, steći samopouzdanje // **ohrābrívati** (koga, se) *nesvrš.* (prez. ohrābrujem (se), *pril. sad.* ohrābrujući (se), *gl. im.* -anje), v. ohrabriti

✧ O(B)- + v. hrabar

ōhrapaviti *svrš.* (prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ohrapavljen) učiniti hrapavim // **ōhrapavjeti** (Ø) *svrš.* (prez. ohrapavim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ohrapavio) postati hrapav

✧ O(B)- + v. hrapav

Ōhrīd *m* grad na obali Ohridskog jezera (Makedonija), 42.100 stan. // **ohridskī prid.** koji se odnosi na Ohrid i Ohridane [~ *biser*] **Δ** **Ohridska arhiepiskopija** *kršč.* osnovana u 9. st., patrijaršija (976–1018), ukinuta u 18. st.; **Ohridsko jezero** *geogr.* tektonsko jezero na granici Makedonije i Albanije, 349 km², najveća dubina 287 m; **Ohrīdanin** *m* (**Ohrīdānka** *ž*) ⟨*N mn* Ohrīdani⟩ stanovnik Ohrida

ohrōmīti *svrš.* ⟨*prez.* -īm, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* ohromljen⟩ učiniti hromim // **ohrōmjēti** *svrš.* ⟨*prez.* -īm, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* ohrōmio⟩ postati hrom

✧ O(B)- + v. hrom¹

-OID, -OIDAN, v. -ID

ōīdijum *m pat.* gljivično oboljenje vinove loze; pepelina, pepelnica, maća, sijer, lug

✧ *nlāt.* oidium ≈ *grč.* oīdos: nateklina

Oīrātī (Ojratī) *m mn etn.* zapadnomongolski narodi koji govore ojratskim dijalektom mongolskog jezika // **ōjratskī prid.** koji se odnosi na Ojrate: **Δ** ~ **jezik** *lingv.* dijalekt mongolskoga jezika; govore ga Ojrati u Mongoliji i Kini

ōivīčīti (što) *svrš.* ⟨*prez.* -īm, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* ōivīčen⟩ *reg.* (+ *srp.*) obrubiti // **ōivīčīfvati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* ōivīčujēm, *pril. sad.* ōivīčujūči, *gl. im.* -ānje), v. ōivīčīti

✧ O(B)- + v. ivica

ōj *uzv.* 1. izriče dozivanje ili obraćanje [~ *javi se!*] 2. *fam.* izriče odziv na poziv; molim 3. *glazb.* pripjev u ojkanju // **ōjkač** *m* ⟨*G* ōjkača⟩ onaj koji ojka; **ōjkačica** *ž*, v. ōjkač; **ōjkačkī prid.** koji se odnosi na ōjkače; **ōjkačkī pril.** kao ōjkači, na način ōjkača; **ōjkalica** *ž etnol.* pjesma, pjevanje s ojkanjem [lička ~]; **ōjkati** (ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje) *etnol.* otegnuto pjevanje naglašavajući i duljeći »oj«

✧ *onom.*

ōjačati (ø, se, što) *svrš.* ⟨*prez.* -ām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* ōjačan, *gl. im.* ōjačanje) 1. (ø, se) postati jači pravilnom ishranom, ispravnim životom, uzimanjem lijekova itd. 2. (što) učiniti da što postane otpornije na udarac, oštećenje i sl. dodavanjem slojeva, lijepljenjem dodataka itd. [~ *konstrukciju*; ~ *dno ili strane kovčega* (da se ne razvali)] // **ōjačanje** *sr* 1. ⟨*gl. im.*⟩, v. ōjačati 2. stanje onoga što je ōjačalo, što je postalo jače [došlo je do ~a] 3. dio koji se kao sloj i sl.

dodaje na neku podlogu da bude jača; učvršćenje, pojačanje (3); **ōjačāvati** (koga, što, ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* ōjačāvām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje), v. ōjačati; **ōjači** *prid.* koji je veće snage, ali ne najjači

✧ O(B)- + v. jak, jačati

ōjaditi (koga) *svrš.* ⟨*prez.* -īm, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* ōjaden⟩ učiniti da tko postane jadan, pun jada // **ōjadenica** *ž* ona koja je ojađena, ražalošćena, rastužena; **ōjadeničkī prid.** koji se odnosi na ojađenike; **ōjadenik** *m* ⟨*V* -īče, *N mn* ojađenici, *G* ojađenikā), v. ojađenica; **ōjadeno** *pril.* na ojađen način, rastuženo, nesretno; **ōjadenōst** *ž* ⟨*G* -osti, *I* -osti/-ošću) osobina onoga koji je ojađen; **ōjadīfvati** (koga) *nesvrš.* ⟨*prez.* ōjadūjēm, *pril. sad.* ōjadūjūči, *gl. im.* -ānje), v. ōjaditi

✧ O(B)- + v. jad

ōjajina *ž reg.* ljuska jajeta

✧ O(B)- + v. jaje

ōjanjiti (ø, se) *svrš.* ⟨*prez.* -īm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* ōjanjen⟩ donijeti na svijet janje (o ovci)

✧ O(B)- + v. janje

ōjariti (ø, se) *svrš.* ⟨*prez.* -īm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* ōjaren⟩ donijeti na svijet jare (o kozi)

✧ O(B)- + v. jarac, jare

Ōjdan *m.* os. ime; **Ōjdana** *ž.* os. ime ✧ *pr.*: **Ōjdanić** (130, Zagora, Dalmacija)

ōjebina *ž podr. vulg.* osoba koja je tražila i stjerala brojna iskustva u seksualnom životu nakon što je izgubila ljepotu i privlačnost [stara ~]

✧ O(B)- + v. jebati

ōjesti (se) *svrš.* ⟨*prez.* ōjedēm (se), *pril. pr.* -ēvši (se), *prid. trp.* ōjeden⟩ nadražiti kožu čim, iritirati, osuti se, zacrvenjeti // **ōjedica** *ž*, v. ojedina; **ōjedina** *ž* mjesto na koži koje se nadražilo, iritirano mjesto, mjesto na koži koje se crveni i peče od djelovanja mokraće ili znoja [~ *kod male djece liječi se kremom ili praškom*]; ojedica

✧ O(B)- + v. jesti

Ōjstrah 1. **David** (1908–1974), rusko-židovski violinist izuzetne tehnike sviranja i izniznisanog tona; na jedno novinsko pitanje tko je najveći violinist 20. st. Jehudi Menuhin je odgovorio: »David Ojstrah.« 2. **Igor** (1931), violinist, sin i učenik Davidov; poznat po suzdržanim i modernističkim interpretacijama **ojunáčiti se** *svrš.* ⟨*prez.* ōjunáčīm se, *pril. pr.*

-ivši se, *prid. trp.* ojuñačen) ohrabriti se, usuditi se učiniti ili reći što, steći hrabrost // **ojuñačivati se** *nesvrš.* <prez. ojuñačujem se, *pril. sad.* ojuñačujući se, *gl. im.* -anje), v. ojuñačiti se

✧ O(B)- + v. junak, junačiti se

ojužiti (Ø) *svrš.* <prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ojužio) omekšati, otopliti (o vremenu kad zapuše topli južni vjetar ili o vremenu koje mu neposredno prethodi) // **ojuživati** (Ø) *nesvrš.* <prez. ojužujem, *pril. sad.* ojužujući, *gl. im.* -anje), v. ojužiti

✧ O(B)- + v. jug

O. K. (okay, okey-doke, okey-doke) (izg. okěj) *pril.* 1. (riječ kojom se izražava slaganje s riječima ili postupcima sugovornika) dobro, u redu, sve u redu, ispravno, prihvatljivo, slažem se 2. *inform.* tipka za pristajanje, odobravanje izvršenja kakve funkcije ili programa, *opr.* cancel, abort
✧ *amerengl.* (vjerojatno) ← all correct (all correct): sve ispravno

oka ž (D L òki, G mn ókâ) *reg. zast.* mjera za težinu i tekućinu (1,282 kilograma, 1,5 litara) [~ vina; ~ na momka toliko popije pravi momak u društvu] // **okànica** ž boca zapremnine jedne oke

✧ *tur.* okka ← *arap.* ūqıyyâ ≈ *srgrč.* oúgkia ≈ *lat.* uncia, v. unca

okábuliti (što) *svrš.* <prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* okábulio) *reg. ekspr.* složiti se s čim, usuditi se, dopustiti što, pristati na što, prihvatiti, odobriti

✧ *tur.* kabul ← *arap.* qabûl: privola, primanje

okačiti (što) *svrš.* <prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* okačen) *razg.* objesiti što tako da visi u jednoj točki na kuki, vješalici i sl.; okvačiti, nakačiti

✧ O(B)- + v. kačiti

okadar *pril. reg.* mnogo, puno, onoliko, *usp.* bukadar

✧ *tur.* ≈ o: onaj + *arap.* qadr: količina

okáditi *svrš.* <prez. okādim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* okāden) ispuniti mirisom kada [~ crkvu]

✧ O(B)- + v. kad, kaditi

okajati (što) *svrš.* <prez. -ēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* okājān) odužiti grijeh kajanjem, ispaštanjem ili nedaćama platiti svoju nesmotrenost, loš postupak i sl. // **okajávati** (što) *nesvrš.* <prez. okājāvām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. okajati

✧ O(B)- + v. kajati se

okáljati (što) *svrš.* <prez. okāljam, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* okāljan) 1. onečistiti kalom 2. *pren.* osramotiti se, izgubiti dobar glas, kompromitirati se [~ obraz (čast)] // **okaljávati** (što) *nesvrš.* <prez. okāljavām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. okaljati

✧ O(B)- + v. kal, kaljati

okameniti se *svrš.* <prez. -im se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* okāmenjen) 1. postati okamina 2. *pren.* postati kao kamen; skameniti se (od čuda, iznenađenja i sl.), zaprepastiti se, iznenaditi se // **okāmenjen** *prid.* <odr. -i) tako da je pretvoren u kamen, petrificiran; **okāmenjivati se** *nesvrš.* <prez. okāmenjujem se, *pril. sad.* okāmenjujući se, *gl. im.* -anje), v. okameniti se; **okamina** ž 1. ono što je prirodnim procesom dobilo svojstva kamena; fosil 2. *pren. pejor.* stara, u sebe povučena, zatvorena osoba; fosil

✧ O(B)- + v. kam¹, kamen

okamizam, v. Occam

okániti se (koga, čega) *svrš.* <prez. okānim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* okānio se) *razg.* ostaviti se čega, napustiti što, prestati s čim, proći se [~ čorava posla napustiti posao koji nema smisla]

✧ O(B)- + v. kaniti

okāp m *grad.* dio krovne konstrukcije koji usmjerava kišnicu s krova u žlijeb // **okāpina** ž ono što se skuplja tako što kaplje, tekućina nakupljena kapanjem; **okāpnica** ž *arhit.* vanjski odvod nakupljene vode (kišnice i sl.)

✧ O(B)- + v. kap

okāpi m (G -ja, N mn -ji/okāpi) *zool.* kopitar (*Okapia johnstoni*) iz porodice žirafa, živi u Africi

✧ *egz.*

okarakterizirati (koga, što) *svrš.* <prez. okarakterizirām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* okarakteriziran) označiti bitne odlike, opisati po nekim odabranim osobinama, karakteristikama

✧ O(B)- + v. karakterizirati

okarína ž *glazb.* malo puhaće glazbalo od pečene gline

✧ *tal.* ocarina ← oca: guska

okásniti (Ø) *svrš.* <prez. okasnīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* okasnio) 1. stići kasnije na neko mjesto nego što se očekuje; zakasniti 2. sa-zrijeti, roditi kasnije nego što je uobičajeno [voće je ove godine okasnilo] // **okāšnjeli** *prid.* koji je okasnio [~o voće; ~e ideje]; **oka-**

šnjívati (Ø) *nesvrš.* (prez. okàšnjujem, *pril. sad.* okàšnjujúci, *gl. im.* -anje), v. okasniti

✧ O(B)- + v. kasan, kasniti

òkatak *m* (G òkaca, N *mn* òkaci) *agr.* sorta grožda od koje se dobiva originalni prošek

okaziòn *m* (G okazióna) *reg.* 1. povoljan trenutak za kupovanje; zgoda, prigoda, prilika, okolnost 2. *meton.* ono što je kupljeno u povoljnom trenutku [*ta bluza je bila ~*] // **òkazionālan** *prid.* (odr. -lnī), v. okaziōni;

okazionālist (**okazionalist**) *m* pristaša, zagovornik okazionalizma; **okazionalizam** *m* (G -zma) *fil.* mistično i religiozno učenje o prigodnim uzrocima (17. st.); uzajamno djelovanje duše i tijela pod neposrednim je božanskim utjecajem, tj. jedini istinski uzrok svemu je Bog; **òkazioni** *prid.* 1. koji je od slučaja do slučaja, koji se javlja u nekim prilikama; neredovit, okazionalan 2. *pren.* koji je povoljan; izvanredan [*~a prodaja*]

✧ *njem.* Okkasion ← *lat.* occasio: prilika, zgoda = cadere: dopasti, dogoditi se

òkcident *m* (G *mn* -nāta) *rij. neob.* 1. strana svijeta na kojoj sunce zalazi; zapad, *opr.* istok 2. (Okcident) kulturni, politički i gospodarski pojam u različitim određenjima i granicama prostiranja; Zapad // **òkcidental** *m lingv.* umjetnički međunarodni pomoćni jezik što ga je 1922. predložio estonski inženjer E. de Wahl (1867–1948); **òkcidentālan** *prid.* (odr. -lnī) koji se odnosi, koji pripada, koji je na zapadu i Zapadu; zapadni, zapadnjački

✧ *lat.* occidens (sol): padajuće (sunce) ← occidere: pasti, zapasti

òkcipitālan *prid.* (odr. -lnī) *anat.* koji pripada zatiljku (potiljku, šiji), koji se odnosi na stražnji dio glave; zatiljni, potiljni

✧ *lat.* occipitalis = occipitum: zatiljak

okcitànški *prid.*, ob. u: Δ ~ **jezik**, v. langue d'oc

okcizija *ž knjiš. rij. pravn.* zločin silnog oduzimanja života; ubojstvo, umorstvo

✧ *lat.* occisio

okēān *m* (G okeána) (+ *srp.*) ocean, v.

Okeān *m* (G Okeána) *mit.* 1. bog beskonačnih i beskrajno dubokih voda; najstariji titan, sin Urana i Geje 2. ime velike rijeke za koju se držalo da teče oko svijeta i da iz nje izvire sva jezera i sve rijeke // **Okeaníde** *ž mn mit.* morske nimfe, 3000 kćeri Okeana i Tetid

òkefati *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.*

òkefān) *reg.* 1. (što) očetkati 2. (koga) *pren.* izgrditi koga

✧ O(B)- + v. kefa

òker *m* 1. *kem.* mineralna boja od željeznih oksida u žutom, smeđim i crvenim tonovima 2. *razg.* ugašena žuta boja

✧ *njem.* ocker = *grč.* òkhrós: blijed, žut

òki *m* (G -ja) *žarg.*, v. opijum

Òkić-grād *m pov. arheol.* stari utvrđeni grad (12. st.) na Samoborskoj gori, danas ruševina

// **Òkićanin** *m* (**Òkićanka** *ž*) (N *mn* Òkićani) stanovnik Novog Sela Okićkog; **òkički** *prid.* koji se odnosi na Novo Selo Okićko, Okić i Okićane

✧ *pr.* (etnici): **Òkićan** (Sesvete), **Òkički** (Zagreb)

okidati, v. okinuti

okíjati *svrš.* (prez. òkijām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* okijao) 1. (sa zamjenom *h* → *j*) »okihati«, početi kihati [*obuci nešto po toj hladnoći, sad ćeš ~*] 2. osjetiti kao ispaštanje, naći se u situaciji kad čovjeku nešto prisjedne, kad mu izide na nos, podnijeti naknadnu i neočekivanu žrtvu za ono što se mislilo da će proći lagodno [*lijepo je graditi kuću, ali okijaj čemo mi to*]

✧ O(B)- + v. kihati

òkilaviti *svrš.* (prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* òkilavio) 1. dobiti kilu 2. *pren. razg.* iznemoći od teškoga posla

✧ O(B)- + v. kila

Okinawa (izg. Okináva) *ž geogr.* japanski otok u Tihom oceanu, 600 km JZ od velikih japanskih otoka; teškim i krvavim borbama za otok SAD prvi puta osvojile japanski teritorij (lipanj 1945)

òkinuti (Ø) (prez. -ēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* òkinūt) 1. (Ø) povući okidač, otvoriti vatru iz oružja 2. **a.** (koga) *žarg.* izvršiti spolni akt (za muškarce) **b.** pasti (na ispitu, razred i sl.)

// **okidač** *m* (G okidača) 1. dio mehanizma vatrenog oružja kojim se zadržava i pokreće udarna igla; obarač, oroz, otponac, kokot 2. *meton.* otponac na kakvu aparatu; **okidački** *prid.* koji se odnosi na okidač [*~ mehanizam*];

okídati (Ø, koga) *nesvrš.* (prez. òkidām, *pril. sad.* -ajúci, *gl. im.* -anje), v. okinuti

✧ O(B)- + v. kidati

òkititi (što) *svrš.* (prez. òkitim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òkićen) s više ukrasnih predmeta, nakitom ukrasiti što [*~ jelku; ~ bor; ~ božićno drveće*], *opr.* raskititi

✧ O(B)- + v. kita, kititi

ðkladja *ž* dogovor da će o točnosti neke tvrdnje ili o ishodu nekog događaja ovisiti dobitak ili gubitak [*dobiti ~u; izgubiti ~u*] // **ðkladiti se** *svrš.* *⟨prez. -im se, pril. pr. -ivši se, prid. rad. ðkladio se⟩* ugovoriti okladu

✧ O(B)- + v. klada

oklāgija *ž reg.* drveni valjak kojim se tanji i razvija tijesto; valjak za tijesto, rasukač, razvijač, valjalo, matarel

✧ *tur.* oklağu

oklasak *m* ⟨G -ska, N *mn* -sci⟩ *agr.* drvenasta sredina kukuruznog klipa; komuša

✧ O(B)- + v. klas

oklēmbesiti se (Ø) *svrš.* *⟨prez. -im se, pril. pr. -ivši se, prid. trp. oklēmbešen⟩* ružno se izvijesiti, otromboljiti se (o licu i dijelovima lica i tijela)

✧ *ekspr.*

oklēsatī *svrš.* *⟨prez. ðklešēm, pril. pr. -āvši, prid. trp. ðklešan⟩* oštine na površini ili briedove kamena izgladiti klešući [*~ kamen*]

✧ O(B)- + v. klesati

oklevētati (koga) *svrš.* *⟨prez. oklēvečem, pril. pr. -āvši, prid. trp. ðklevetan⟩*, v. klevetati

✧ O(B)- + v. kleveta, kleveta

oklijevati (Ø) *nesvrš.* *⟨prez. ðklijevām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje⟩* iskazivati ili osjećati nesigurnost ili neodlučnost, odugovlačiti u donošenju odluke, biti neodlučan // **oklijevalac** *m* ⟨G -aoca, N *mn* -aoci⟩ onaj koji oklijeva, koji krzma, koji nije odlučan u donošenju odluka; oklijevalo; **oklijevalica** *ž*, v. oklijevalac; **oklijevalo** *sr*, v. oklijevalac

✧ ? O(B)- + *lit.* klajoti; lutati

okliznuti se *svrš.* *⟨prez. ðkliznēm se, pril. pr. -ivši se, prid. rad. okliznuo se⟩* izgubiti ravnotežu u hodu (o osobama), omaknuti se, pomaknuti se iz položaja (o stvarima) na klizavoj površini // **oklizivati se** *nesvrš.* *⟨prez. oklizujēm se, pril. sad. oklizujući se, gl. im. -ānje⟩*, v. okliznuti se

✧ O(B)- + v. klizati, kliznuti

oklōpiti (koga, što, se) *svrš.* *⟨prez. ðklopīm (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. ðklopljen⟩* staviti u oklop, odjenuti u oklop // **ðklop** *m* **1.** *pov.* metalna odjeća koja štiti od neprijateljeva oružja **2.** rožnat jak sloj kao dio tijela nekih životinja, npr. kornjače **3.** *pren.* (+ *potenc.*) tvrd sloj čega koji onemogućuje normalno kretanje ili uobičajen život; **oklōpār** *m* ⟨G oklōpāra⟩ *pov.* kovač (obrtnik) koji kuje oklope; **ðklopljeno** *pril.* tako da je zaštiće-

no oklopom, zatvoreno, osigurano; **ðklopnī** *prid.* koji ima oklop, koji je zaštićen oklopom [*~i vlak; ~o vozilo*] Δ **~e postrojbe** *vojn.* rod vojske u kojem glavnu snagu čine oklopljena borbena vozila; **ðklopnīčkī** *prid.* koji se odnosi na oklop i oklopnike; **ðklopnīk** *m* ⟨V -īče, N *mn* -īci⟩ *pov. vojn.* onaj koji nosi oklop, koji je zaštićen oklopom; **ðklopnjača** *ž vojn. pov.* ratni brod, ojačan na svim vitalnim dijelovima oklopnom zaštitom; **ðklopnjak** *m* ⟨N *mn* -āci⟩ *razg.* ojačano vozilo

♦ *pr.* (prema zanimanju i nadimacka): **Oklōbdžija** (130, Gospić, Banovina, Primorje, Z Slavonija), **Oklōpčić** (sred. Dalmacija, Podravina, I Slavonija)

✧ O(B)- + v. sklop, (s)klopiti

ðklopnjače *ž mn zool.* razred izumrlih čeljustustih riba (*Placodermi*) iz silura i karbona, oklopljene su koštanim pločama

✧ v. oklopiti, oklop

oklūzija *ž* **1.** *fiz.* pojava da čvrsto tijelo u sebi zadržī uklopljenu čvrstu tvar, tekućinu ili plin [*u proizvodnji metala događa se ~ čestica troske i plinova*] **2.** *meteor.* zadnja faza razvoja ciklone: pri tlu dolazi do spajanja hladne i tople fronte, nastupa popunjavanje ciklone i smirivanje vremena; okludirana fronta **3.** *fon.* artikulacijski zatvor (tjesnac) prilikom odgovora nekih glasova **4.** *med.* metoda liječenja ambliopije **5.** općenito, zatvaranje, začepljenje [*koronarna ~*] // **oklūder** *m knjiš.* ono čime se zatvara; zatvarač (ob. kao dio raznih instrumenata, aparata i uređaja); **oklūdīrati** *svrš.* *⟨prez. oklūdīrām, pril. pr. -āvši, prid. trp. oklūdīrān⟩* **1.** zatvoriti, začeptiti **2.** *meteor.* prolaziti fazu okluzije (o cikloni); **oklūzīv** *m* ⟨G oklūzīva⟩ *fon.* suglasnik koji se tvori zatvaranjem prolaza zračnoj struji, pa naglim otvaranjem uz prasak, praskav glas (»b«, »p«)

✧ *lat.* occlusio = occludere: zatvoriti

ðklāstīti (koga, se) *svrš.* *⟨prez. -im (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. ðkljašten⟩* **1.** (koga) učiniti kljastim **2.** (se) postati kljast

✧ O(B)- + v. kljast

ðkljaštrīti (što) *svrš.* *⟨prez. -īm, pril. pr. -ivši, prid. trp. ðkljaštren⟩* **1.** ružno i pretjerano odsjeci grane, osakati **2.** *rij.* okresati, podrezati (grane, lozu) // **okljaštrīvati** (što) *nesvrš.* *⟨prez. okljaštrujēm, pril. sad. okljaštrujući, gl. im. -ānje⟩*, v. okljaštriti

✧ O(B)- + v. kljast, kljaštriti

okno *sr* <G *mn* ôkânâ/ôknâ) **1.** vertikalni otvor, jama u rudniku **2. a.** prozor **b.** prozorsko krilo **3.** (+ *potenc.*) otvor koji omogućuje pogled, npr. okrugao prozor ili prozorčić u koritu broda // **okance¹** *sr dem.* od okno

✧ *prasl.* *okno (*rus.* oknó), v. oko¹

oknjižiti (što) *svrš.* <prez. oknjižim, pril. pr. -ivši, prid. trp. oknjižen> *podr.* predati javnosti u obliku nepotrebne knjige; iznuditi kao knjigu ili književno djelo, zbirku sabranih članaka i sl. [*sabiranje privatne dokumentacije bila bi stvar činovničke pedantnosti bez potrebe da se ona oknjižena nudi javnosti*] // **oknjiživa-ti** (što) *nesvrš.* <prez. oknjižujem, pril. sad. oknjižujući, gl. im. -anje>, v. oknjižiti

✧ O(B)- + v. knjiga

oklo¹ *sr* <G ôka, N *mn* ôči, G ôčijū) **1.** anat. organ osjetila vida čovjeka i životinja **2. a.** vrulja, podvodni izvor **b. ekspr.** gorsko jezero ledenjačkog porijekla Δ **kraljevi oči** *pren.* velike, ali bezizražajne oči osobe; **kurje ~o** žulj na tabanu ili nožnom prstu; **morsko ~o** (*mn* morska oka) *geogr.* ledenjačko jezero, jezero u planini koje nastaje otapanjem ledenjaka; **riblje ~o** **1.** (ob. *mn*) oči sive boje, katkada okrugla oblika, hladne oči osobe **2.** optički fotografski efekt kojim se neka panorama, krajolik i sl. prikazuju u obliku sličnom nutrini kugle // **ôčenje** *sr agr.* okuliranje, *usp.* okulirati; **očetinja¹** ž <N *mn* očetine> (ob. *mn*) *pejor.* od oči [*buljave ~e*; *znatiželjne ~e* oči onoga koji u sve zagleda]; **ôči** ž *mn* <G ôčijū> [*jedne ~;* *dvoje ~;* *troje ~;*], v. oko; **ôčica** ž <G *mn* ôčica> sitni čvorovi (konca, vune, sintetičkih vlakana i sl.) koji povezani oblikuju predivo, pletivo ili tkaninu [*~ čarape*; *pukla ~;*]; **očijúkati** (s kim) *nesvrš.* <prez. očijúkām, pril. sad. -ajući, gl. im. -anje> **1.** izmjenjivati poglede simpatije s osobom suprotnog spola **2.** (s kim, s čim) *pren. pejor.* razg. pokazivati simpatije, šurovati [*~ s političkim protivnicima*]; **ôčinji** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na oči, ob. [*~ vid*]; **ôčište** *sr* **1.** kut iz kojega se gleda, kut pod kojim se gleda, položaj koji uvjetuje što će se vidjeti i s koje strane ili dijela promatranog predmeta [*ta je slikar sve portrete slikao iz istog ~a*] **2.** duplja u kojoj je smješteno oko kao organ tijela; **ôčit** *prid.* <odr. -i, komp. očitiji> **1.** koji se jasno vidi **2.** koji se ne mora dokazivati [*~ primjer*]; očigledan, očevidan; **ôčito** *čest.* (u rečenici na raznim

mjestima pojačava značenje rečenog u smislu da je jasno vidljivo i svakome shvatljivo) [*~, to je bio promašaj*; *To je, ~, bio promašaj*; *To je bio promašaj*, ~ jasno, očigledno, bez sumnje, nesumnjivo; A: *Ovi se ljudi odlično snalaze na poslu* B: ~]; očigledno; **ôčitost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je očit; **ôčitovati** (se) *dv.* <prez. -tujem (se), pril. sad. -tujući (se), pril. pr. -avši (se), gl. im. -anje> **1.** (što) izjaviti, iskazati, pokazati [*~ ljubav*, *arh.* izjaviti ljubav] **2.** (se) izjasniti/izjašnjavati se o čemu; **ôčni** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na oko, na oči, koji se tiče očiju [*~i živac*; *~a spojnica*] Δ **~a ambulanta** *razg.* ambulanta u kojoj ordinira oftalmolog ili okulist; **~i liječnik** *razg.* oftalmolog, okulist; **ôčnjački** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na očnjake; **ôčnjak** *m* <V -ače, N *mn* ôčnjači> anat. zub između sjekutića i prednjih kutnjaka; **ôčurde** ž *pl. tantum* i *zb. pejor.* oči [*te/ove ~;*]; očurine; **ôčurine** ž *zb.*, v. očurde; **okance²** *sr* <G -ta/-a> *dem.* i *hip.* od oko¹; **okašće** *sr* <G okašća/okašćeta> **1.** *dem.* od oko; okce, očica [*~ mreže*] **2.** *hip.* od oko; okica; **okat** *prid.* <odr. -i> **1.** koji ima velike, izbuljene oči **2.** koji oštro i dobro vidi, koji »ima oči da vidi«; **ôkatost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je okat; **okice** ž *mn* *hip.* od oči [*lijepe ~;* *prekrasne ~*]

♦ **Ôkan** *m.* os. ime, *zast.*; isto: **Ôketa**, **Ôko-je** *zast.* ✧ *pr.* (od imena i nadimačka): **Ôčić** (360, Zabok, Zagreb i okolica, Prigorje, v. i otac), **Očigrija** (Kostajnica, Banovina), **Ôčko** (250, Pregrada, Beli Manastir, Zagorje), **Okánović** (180, Labin, Primorje, I Slavonija), **Ôkičić** (Karlovac, Pokuplje), **Ôkić** (130, Ludbreg, Istra, Primorje, Kordun), **Ôkun** (110, Varaždin, Čakovec, Zagorje)

✧ *prasl.* i *stsl.* oko (*rus.* oko, *polj.* oko), *lit.* akis ← *ie.* *h₂ek^w- (*lat.* oculus, *got.* augo)

ôklo² *m* <N *mn* ôka, G ôká) **1. a.** rib. otvor koji čine niti mreže; okašće, okce, šupljika **b.** (+ *potenc.*) okrugla šara, npr. na paunovu peru, vezu itd. **2. agr.**, v. pup Δ **na ~a** *agr.* način cijepjenja voćaka // **ôkast** *prid.* <odr. -i> koji je izrađen na oka, *usp.* oko² [*~a mreža*]; **okce** *sr* <G -al/-ta, G *mn* ôkăcâ>, v. oko²

✧ v. oko¹

ôko³ *sr bot.* biljka (*Zacintha verrucosa*) iz porodice glavočika (*Compositae*); pustošna žutenica

✧ v. oko¹

oko⁴, v. oko (I)

okolčati (što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* okolčan) **1.** postaviti ili pobosti kolce oko zemljišta i tako označiti granicu **2.** pobosti kolce koliko je potrebno [~ *vinograd*]; okoliti, zakolčiti, *usp.* potačkati

✧ O(B)- + v. kolac

okolina ž **1.** kraj, priroda i ono što je izgrađeno oko nekog mjesta ili što nekome mjestu teži, gravitira, prema njemu se odmjerava ili usmjerava; okolica **2.** društvo u kojem se tko kreće i kojim je okružen u životu i radu; sredina, milje **3.** *ekol.*, v. okoliš (**3**) △ ~ **točke mat.** skup svih točaka čija je udaljenost od zadane točke manja od zadanog pozitivnog broja, u poopćenom smislu važan pojam matematičke analize i topologije // **okolica** ž kraj, ono što okružuje neko mjesto; okolina (**1**), okoliš; **okoliš** m **1.** uži okolni prostor [~ *škole*] **2.** ono što se pruža oku pri pogledu na prirodu nekoga kraja; predio, krajolik, pejzaž, krajobraz **3.** *ekol.* ukupnost materijalnoga i živoga svijeta kojega je čovjek biološki dio; sredina, okolina △ **čovjekov** ~ *ekol.* ukupnost prirode koja okružuje čovjeka i koja je posljedica života i djelovanja ljudi; **zaštita** ~a zaštita životne sredine od onečišćenja i uništavanja; **okolišan** *prid.* < *odr.* -šni) koji okoliša, koji ne vodi ili ne govori izravno, zaobilazan [~ *put*; ~ *postupak*; ~ *govor*], *opr.* izravan, direktan; **okolišati** (**okolšiti**) *nesvrš.* < *prez.* okolišam, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje) **1.** zast. doslovno ići uokolo, okolnim putem; obilaziti **2.** ne govoriti odmah o predmetu, obilaziti oko teme, ne ulaziti u bit; vrdati; **okolišno** *pril.* okolišajući, poizdalje, neizravno, okolnim putem, izokola, izdaleka; **okolni** *prid.* **1.** koji se odnosi na okolinu, koji je u okolini (**1**), koji je oko mjesta o kojem (ili na kojem) se govori **2.** zaobilazni, neizravan [~ *m putem*]; **okólnost** ž < *G* -osti, I -osti/-ošću) osobitost, svojstvo neke činjenice, događaja, situacije [*pod tim* ~ima, *splet* ~i; *stjecajem* ~i; u *danim* ~ima] △ **olakotna** (**olakšavajuća**, **ublažujuća**) ~ *pravn.* činjenica koja ublažava, umanjuje odgovornost, *opr.* **otegotna** (**otežavajuća**) ~

✧ O(B)- + v. kolo

okolo (I) *pril.* **1.** po okolini, među svijetom, unaokolo [*svuda* ~ *snijeg*; *raspitajte se* ~; *on svira* ~ *po zabavama*] **2.** okolišno, zaobilaznim putem, zaobilazno // **oko⁴** (I) *prij.*

(s *G*) izriče **1. a.** obuhvaćanje s vanjske površine sa svih strana [*zagrliti* (*rukama*) *oko vrata*] **b.** kružni pravac kretanja [*oko kuće*] **c.** okupljanje u odnosu na ono što (na onog koji) skuplja [*oko učitelja*] **2.** uzrok, razlog, zbog, povodom, u povodu, s(a) [*namučiti se oko čega*] **3.** u vezi s(a), u odnosu na [*imati brige oko djece*]; **oko⁴** (II) *pril.* uz brojeve približno **a.** uzrast, vrijeme zbivanja i sl. [~ *deset godina*] **b.** broj mjera, količina [~ *dva metra*]; **okolo** (II) *prij.*, v. oko⁴ (I) (pojačano) (**1a,b**)

✧ *prasl.* *okolo, *okolъ (*rus.* ókolo, *bug.* okol)

okoločep m *bot.*, v. mandragora

✧ v. oko + v. čep

okomak m < *G* -ômka, N *mm* -ômci) *agr.* unutrašnji dio kukuruznog klipa, ono što ostane kad se okruni, kad se skine zrnje; okoma, otučak, kočanj, kukuruzina, paturica, patura, šepurina // **okoma** ž, v. okomak

okomit *prid.* < *odr.* -i) **1.** razg. koji je upravljen odozgo prema dolje, za razliku od kos i vodoravan; vertikalan **2.** *mat.* koji stoji pod kutom od 90° u odnosu na svoju podlogu, koji s njome čini pravi kut // **okomica** ž *mat.*, v. normala; **okomicē** *pril.* tako da bude ili da se usmjeri okomito na što (pod pravim kutom); uspravno, vertikalno; **okomiti se** (na koga) *svrš.* < *prez.* okomim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* okomio se) **1.** napasti plijen iz zraka (o pticama grabljivicama); ustremiti se, nasrnuti **2.** *pren.* napasti koga riječima ili grubom silom; **okomito** *pril.* na okomit način; okomice; **okomitost** ž < *G* -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga što je okomito; **okomljívati se** (na koga) *nesvrš.* < *prez.* okomljívam se, *pril. sad.* okomljívajući se, *gl. im.* -anje), v. okomiti se

✧ O(B)- + *komъ: strm, okomit (*ukr.* kómit: nad glavom)

okomótati se *svrš.* < *prez.* okomótām se, *pril. pr.* -āvši se, *prid. trp.* okomótān) omotati se oko pasa (pojasom, oblogom i sl.) // **okomótávati se** *nesvrš.* < *prez.* okomótávām se, *pril. sad.* -ajūći se, *gl. im.* -anje), v. okomotati se

✧ v. oko + v. motati

okončati (što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* okončan) završiti, privesti kraju // **okončávati** (što) *nesvrš.* < *prez.* okončávām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. okončati

✧ O(B)- + v. konac²

òkòpati (što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òkopān) kopajući oko biljke i čisteći od trave i korova omogućiti joj da se bolje razvija, da se hrani // **òkòpāč** *m* (G okopāča) oruđe za okapanje usjeva; **òkòpānje** *sr* 1. rahljenje zemlje, kopanje oko biljke 2. *pren.* mukotrpno rješavanje problema [*imati ~a* imati nepritika, poteškoća, ob. zbog ljudskog faktora; brige, nevolje]; **òkòpāiti** (što) *nesvrš.* < *prez.* òkòpām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. okopavati; **òkòpāvati** (što) *nesvrš.* < *prez.* òkòpāvam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. okopati

✧ O(B)- + v. kopati

òkòpnjeti (ò) *svrš.* < *prez.* òkopnīm, *pril. pr.* -īvši, *prid. rad.* òkopnio) 1. otopiti se (o snijegu) 2. *pren. a.* naglo smršavjeti **b.** ostati bez čega [*òkopnila nada; òkopnilo bogatstvo*] // **òkòpnjivati** (ò) *nesvrš.* < *prez.* òkopnjujem, *pril. sad.* òkopnjujući, *gl. im.* -ānje), v. okopnjeti

✧ O(B)- + v. kopno

òkòristiti se *svrš.* < *prez.* -īm se, *pril. pr.* -īvši se, *prid. rad.* òkòristio se) izvući korist, imati koristi; iskoristiti // **òkòrišćivati se** *nesvrš.* < *prez.* òkòrišćujem se, *pril. sad.* òkòrišćujućii se, *gl. im.* -ānje), v. okorištavati se; **òkòrištāvati se** *nesvrš.* < *prez.* òkòrištāvam se, *pril. sad.* -ajūci se, *gl. im.* -ānje), v. okoristiti se

✧ O(B)- + v. korist

òkòriti (se) *svrš.* < *prez.* òkorīm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. rad.* òkòrio (se)) 1. (se) dobiti koru djelovanjem pečenja, grijanjem na suncu itd., skoriti se [*kolač se okorio*] 2. (na što) postati otporan, *usp.* okorijevati // **òkòrāvati se** *nesvrš.* < *prez.* òkòrāvam se, *pril. sad.* -ajūci se, *gl. im.* -ānje) dobivati koru; **òkòrijévati** (se) *nesvrš.* < *prez.* òkòrijēvam (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje) 1. (se), v. okoriti 2. (na što) postajati otporan na nedaće, neprilike, nevolje itd., stjecati obrambenu moć prema čemu, postajati imun na što; **òkòrio** *prid.* (odr: -rjeli) 1. (ò) na kojemu se oblikovala kora; skoren, skorušen 2. (na što) *pren. a.* koji nije sklon promjenama; priviknut, saživljen **b. peyor.** ustrajan u lošem, nepristupačan razlogu [*òkorjeli zločinac*]; **òkòrjelōst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) stanje onoga što je okorjelo ili osobina onoga koji je okorio; **òkòrjeti** (ò, na što) *svrš.* < *prez.* òkorīm, *pril. pr.* -ēvši, *prid. rad.* òkòrio) potpuno se priviknuti na što, postati otporan na vanjske utjecaje, neprilike i sl.

✧ O(B)- + v. kora

òkòštati (ò, se) *svrš.* < *prez.* -ām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. rad.* òkòštao) 1. otvrdnuti i ukrutiti se, postati kao kost 2. *pren.* izgubiti životnost i kreativnost, stvaralačku snagu ustrajanjem u uvijek istim nazorima // **òkosnica** ž 1. tkivo oko kosti 2. osnovna zamisao, osnovna misao, ono oko čega se skuplja, na što se dodaje ostalo; **òkòščati** *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òkoščān), v. okoštati; **òkòščivati** *nesvrš.* < *prez.* òkòščujem, *pril. sad.* òkòščujućii, *prid. trp.* òkòščivān), v. okoščati; **òkòštalo** *pril.* tako da je postalo kost, da se postane kost, kalcificirano, otvrdlo; **òkòštālōst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je okoštao; **òkoštāvānje** *sr* 1. (*gl. im.*), v. okoštavati 2. proces pretvaranja u kruto tijelo, kalcifikacija i sl. [*~ krvnih žila*] 3. stvaranje košanog tkiva iz hrskavičnog i vezivnog; osifikacija; **òkoštāvati** (ò, se) *nesvrš.* < *prez.* òkòštāvam (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. okoštati

✧ O(B)- + v. kost

òkòtiti (se) *svrš.* < *prez.* òkotīm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* òkočen) *vet.* dobiti mlade, *usp.* kotiti // **òkot** *m* *vet.* mlado (samo kod životinja)

✧ O(B)- + v. kotiti

òkòvati (koga, što) *svrš.* < *prez.* òkujēm, *pril. pr.* -āvši, *imp.* òkūj, *prid. trp.* òkovān) 1. staviti kome okove 2. obložiti što kovanim plemenitim metalom (zlatom ili srebrom) 3. *pren.* sputati koga u slobodi mišljenja, rada i djelovanja // **òkov** *m* 1. metalna veza, okvir, zakovica, oplata i sl. kojom se učvršćuju ili ukrašavaju komadi pokućstva i građevinske stolarije (samo *mn*) **a.** pov. lanci i kugle koji se osuđeniciima stavljaju na noge i otežavaju im kretanje, *usp.* negve **b. pren.** ono što sputava slobodu mišljenja, rada, kretanja itd.; **òkòvānka** ž (G *mn* -ā/-ī) *knjiš.* gojzerica, bakandža; **òkòvčić** *m* *dem.* od okov, u neodređenom značenju manjeg pojedinačnog komada okova (1); **òkívati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* òkivām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. okovati

✧ O(B)- + v. kovati

òkòvratnik *m* (N *mn* -īci) 1. v. ovratnik 2. v. kravata 3. v. ogrljak

✧ v. oko, oko + v. vrat

òkra ž *min.* mješavina gline s hidroksidom željeza, crveno obojena, upotrebljava se kao boja

✧ *grč.* òkhrós: blijed, žut

okračati (Ø) *svrš.* < *prez.* okračām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* okračao) postati kratak, prekatak, postati nedovoljno dug gubljenjem na dužini, ući u se, stisnuti se po dužini [*dan je okračao; kaput je okračao*], *usp.* omaliti, suziti // **okračavati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* okračāvam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), v. okračati; **okračati** *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* okračao) postati kraći, skratiti se
 ✦ O(B)- + v. kratak

okrajak *m* < G -ājka, N *mn* -ajci) **1.** odrezan ili odlomljen kraj kruha, pogače, kolača i sl. gdje je najviše kore **2.** (+ *potenc.*) ono što je na kraju čega s odlikom kojom se razlikuje od cjeline (dio njive ostavljen za pašu, otpadak daske i sl.) // **okrajina** *ž* krajnji dio ljudskog tijela, ono što se ističe kao dio veće cjeline na kojoj se nalazi (nos, prsti, uši)
 ♦ *pr.* (nadimačko): **Okrajčić** (Velika Gorica)

✦ O(B)- + v. kraj

okrastati *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* okrastao) dobiti kraste [*~ po licu*]
 ✦ O(B)- + v. krasta

okrasti (koga) *svrš.* < *prez.* okrádem, *pril. pr.* okrávši, *prid. trp.* okráđen), v. okradati // **okrádati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* okrádam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje) dulje vremena pomalo krasti kome što; potkradati koga
 ✦ O(B)- + v. krasti

okrečiti (što) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* okrečen) oličiti, obojiti zidove
 ✦ O(B)- + v. kreč

okrénuti, v. okretati

okrèsati (što) *svrš.* < *prez.* okrešēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* okresān) **1.** odsjeći sve grančice s pruta **2.** odsjeći suvišne grane i vrhove biljke, ob. naglom kretnjom nožem ili sjekirom // **okresina** *ž* trjeska; **okresivati** (što) *nesvrš.* < *prez.* okrésujem, *pril. sad.* okrésujući, *gl. im.* -anje), v. okresati
 ♦ *pr.* (nadimačko): **Okreša** (170, Čakovec, Vukovar, Zagorje)

✦ O(B)- + v. kresati

okréti (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* okréčēm (se), *pril. sad.* okréčūci (se), *gl. im.* -anje), v. okrenuti // **okrénuti** (što, koga, se) *svrš.* < *prez.* okrénēm (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *imp.* okréni (se), *prid. trp.* okrénūt) **1. a.** pomicanjem čega oko osi promijeniti mu položaj [*~ ključ u bravi; ~ glavu*] **b.** usmjeriti nešto prema nečemu **2. a.** potpuno promijeniti

smjer kretanja čega, uputiti na protivnu stranu [*vjetar je okrenuo*] **b.** prijeći u oprečno ponašanje, raspoloženje i sl., promijeniti način ili smisao govora [*~ stranicu*]; prevrnuti **3.** pustiti da se okrene, staviti u obrt, da kruži [*~ novac; ~ kapital*] **4. (se)** **a.** pokrenuti se oko osi **b.** izvršiti kružno kretanje oko čega **c.** promijeniti smjer kretanja **5. (se)** čemu upraviti svoju djelatnost na što (nakon nečega drugačijeg), zainteresirati se za što, početi se baviti čime [*okrenuo se kemiji*]; **òkrēt** *m* pokret u mjestu ukrug, oko osi ili središta, s dolaženjem u prvobitni položaj; zavrtaj; **okrètāč** *m* < G okretāča) **1.** onaj koji što okreće **2.** ono čime se što okreće **3. v.** rotor; **okrètāčica** *ž*, v. okretač (**1**); **òkrētāj** *m* pokret oko osi [*broj ~a u minuti*]; **okrètāljska** *ž* < D L -ljci, G *mn* -ā-i) **1.** vrtuljak **2.** skretница **3. teh.** ručni pokretač, ručica, obtraljka, kurbil; **òkrētan** *prid.* < *odr.* -tni) **1.** koji je spretan, snalažljiv u obavljanju poslova; vješt **2.** koji je brz, koji se lako kreće; **òkrētište** *sr* krajnja točka kretanja na kojoj se okreće; okretница [*~ tramvaja*]; **okrētljiv** *prid.* < *odr.* -i) koji je okretan, spretan, brz; **okrētljivost** *ž* < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je okretljiv; **òkrētnica** *ž*, v. okretište; **òkrētno** *pril.* na okretan način; spretno, brzo, vješto; **òkrētnost** *ž* < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je okretan
 ✦ O(B)- + v. kretati

òkhrnuti (što) *svrš.* < *prez.* -nēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* okhrnūt) *razg.* oštetiti tako da se odloži manji dio krute cjeline; okrnjiti // **okrhati** (što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* okrhnuo), v. okrhnuti; **òkršāj** *m* katak, ali oštar sukob oružjem ili riječima; **okršājčic** *m* *dem.* od okršaj *pejor.* u zn. slabijeg intenziteta ili kraćeg trajanja [*imali smo okršājčic*]; **òkršak** *m* < G -ška, N *mn* -šci) komad koji je okrhnut, ono što se okrhnilo od krute i lomljive cjeline [*~ kamena; ~ olovke*], *usp.* krhotina; **okršāvanje** *ž* *hidr.* proces pretvaranja nekog područja u krš prvenstveno tektonskim djelovanjem, ali i kemijskim procesima (otapanjem vapnenca s vodom u kojoj je CO₂)
 ✦ O(B)- + v. krhak, krhotina

okrijépiti (se) *svrš.* < *prez.* okrijépim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* okrijépljen) **1.** (koga) učiniti da tko bude **a.** krepak **b.** manje malaksao, nešto krepči **2. (se)** povratiti snagu;

osvježiti (se) // **ðkrepa** ž ono što vraća snagu, ono što krijepe; potkrepa; **okrepljiv prid.** (odr. -i) koji okrepljuje [~a juha]; **okrepljivati** (koga, se) nesvrš. (prez. okrepljujem (se), pril. sad. okrepljujući (se), gl. im. -anje), v. okrijepiti; **ðkriježljeno pril.** tako da je osvježeno, ojačano, vraćene snage

✧ O(B)- + v. krepak, krijepeći

okrilatiti (ø, se) svrš. (prez. -im (se), pril. pr. -ivši (se), prid. rad. okrilatio (se)) 1. dobiti krila 2. pren. postati krilat, biti pun poleta, gledati vedro, ojačati (se) // **ðkrije sr** 1. blaga zaštita, topao zaklon onome tko bi bez toga bio izložen, nezaštićen 2. pren. ono što se nadvija nad nešto [~ noć]

✧ O(B)- + v. krilo

okriviti (koga) svrš. (prez. okrivim, pril. pr. -ivši, prid. trp. okrivljen) pripisati, svaliti krivnju za neko djelo na koga, proglasiti krivim koga; optužiti // **okrivljavati (okrivljivati)** (koga) nesvrš. (prez. okrivljavam/okrivljujem, pril. sad. -ajući/-ljujući, gl. im. -anje), v. okriviti; **okrivljenica** ž, v. okrivljenik; **okrivljeničin prid.** koji pripada okrivljenici; **okrivljenički prid.** koji se odnosi na okrivljenike; **okrivljenički pril.** kao okrivljenik, na način okrivljenika; **okrivljenik m** (G okrivljenika, V okrivljeniče, N mn okrivljenici) onaj koji je okrivljen; **okrivljivati** (koga) nesvrš. (prez. okrivljujem, pril. sad. okrivljujući, gl. im. -anje), v. okrivljavati

✧ O(B)- + v. kriv, kriviti

okrnjiti (što) svrš. (prez. okrnjim, pril. pr. -ivši, prid. trp. okrnjen) malo odlomiti, odvojiti dio od cjeline, tako da ostane krnj, oštećen, učiniti krnjim // **ðkrnjak m** (G ðkrnjka, N mn ðkrnjci) ono što se okrnji, odlomi od čega; **ðkrnjeno pril.** tako da je što okrnuto od čega, odlomljeno, otkinuto; **ðkrnjenošt** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je okrnjeno; **okrnjivati** (što) nesvrš. (prez. okrnjujem, pril. sad. okrnjujući, gl. im. -anje), v. okrnjiti

✧ O(B)- + v. krnj

ðkrpiti (ðkrpati) (koga, što, se) svrš. (prez. -im (se), pril. pr. -ivši (se), prid. rad. ðkrpio (se)) 1. (što, koga) a. zašiti, prišiti zakrpu; **ðkrpati b. pren.** udariti, opatrnuti 2. (se) a. okrpiti svoju odjeću b. pren. novčano se oporaviti // **ðkrp m knjiš.** krpanje, snalaženje i štednja (predodžba krpanja rublja i odjeće) [~ kuću drži]; krpež

✧ O(B)- + v. krpa

okrstiti (koga, što) svrš. (prez. okrstim, pril. pr. -ivši, prid. trp. okršten) nazvati koga/što čime [to su ~li velikim napretkom] // **okrstiv prid.** (odr. -i) koji se može imenovati, označiti; kojemu se može dokazati što

✧ O(B)- + v. krst, krstiti

ðkršaj, v. okrhnuti

okruglao (òkrùgao) prid. (odr. òkrùgli) 1. koji ima oblik kugle, loptast 2. razg. a. koji ima oblik kruga, valjka b. koji je blagih linija, obao 3. potpun, zaokružen (o svoti, broju itd.) Δ ~li stol mjesto za diskusije, osobito konferencije ili seminar, ob. u smislu rasprave ravnopravnih sudionika (aluzija na stol kakav su imali kralj Artur i njegovi vitezovi kako nitko ne bi imao prvenstvo) // **òkrùg m** (N mn -üzi) jedna od manjih jedinica na kojoj se prostire vlast ovisno o načinu organizacije; kotar; **okruglast prid.** (odr. i) koji je obao, loptast; **okruglica ž kulin.** tijesto ili slična smjesa okrugla oblika (kao prilog u umaku, kao slatkiš itd.); knedla, njok; **okruglina ž** 1. svojstvo onoga što je djelomično ili u cjelini okruglo; oblost, zaobljenost 2. svojstvo onoga što je izraženo okruglo (kao svota, broj, iznos itd.); **okruglo pril.** u okruglom iznosu, manje-više točno, zaokruženo, nešto više ili nešto manje; **òkrùglòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) okruglina; **okruženje sr** 1. okolina, sredina [društveno ~]; okružje 2. stanje onoga koji je okružen a. opkoljen neprijateljem b. oko kojega se stvorio krug nesklopnih, neprijateljski raspoloženih ili onih koji imaju drugačije poglede; **okružiti (se) svrš.** (prez. okružim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. okružen) 1. (koga, što) stati, postaviti se oko koga ili čega, napraviti krug, okruženje 2. (se) okupiti oko sebe koga [biti okružen brigom (ljubavlju itd.)] uživati dobra od čije brige (ljubavi itd.); **okruživati** (koga, što, se) nesvrš. (prez. okružujem (se), pril. sad. okružujući (se), gl. im. -anje), v. okružiti; **òkrùže sr, v. okruženje (1); òkrùžni prid.** koji se odnosi na okrug, koji pokriva okrug [~ sud]; **òkrùžnica** ž službeno pismo upućeno većem broju ljudi ili ustanova; cirkular, cirkularno pismo

♦ pr. (nadimačka): **Òkrugić** (Rijeka, Primorje), **Òkružnik** (Slavonski Brod) ✧ top. mikrotop. (uglavnom uzvisine i poljane): **Òkrùglà mlàka** (Vukovar), **Òkrùglàš** (Knin), **Òkrùglè jàme** (Brod), **Òkrùglica**

(Čazma, Brod, Ogulin, Mljet), **Ökrüglük** (Vukovar), **Ökrügljak** (**Ökrugljak**) (Zagreb, Samobor, Brod, Senj), **Ökrüglö bläto** (Vinkovci), **Ökrüglö bñdo** (Kostajnica) itd.

✧ O(B)- + v. krug

Ökrüg Gônri *m* naselje (u blizini Trogira), 1514 stan.

ökruniti (koga) *svrš.* < *prez.* ökrunim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ökrunjen) **1. a.** staviti krunu na čiju glavu **b.** uvesti u čast kralja, cara ili drugog krunjenog vladara **2. pren.** (+ *potenc.*) ukasiti ili biti ukrašen čime na glavi (ptice perjem itd.) **3.** dovesti (napore, htijenja) do konačnog (velikog) uspjeha [*~ napore*]

// **ökrúniti** (što) *svrš.* < *prez.* ökrünim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ökrünjen) **1.** skinuti zrnje s klipa; oruniti **2. meton.** odmrвити, odijeliti što od cjeline tako što se mrvli ili kruni kao zrnje; **ökrunjívati** (što, koga) *nesvrš.* < *prez.* ökrünjujem, *pril. sad.* ökrünjujúći, *gl. im.* -anje), v. ökrúniti, ökruniti, krúniti, krúniti se

✧ O(B)- + v. kruna, kruniti

ökrüpnjati (se) *svrš.* < *prez.* ökrüpnjam (se), *pril. pr.* -ävši (se), *prid. rad.* ökrüpnjao (se)) **1.** (Ø što) učiniti da što bude krupno ili krupnije u zn. veliko ili opsežno [*~ seljački posjed; ~ parcele*], *opr.* usitniti, razdrobiti **2.** (se) **a.** narasti **b.** nadebljati se // **ökrupnjávati** (Ø, što, se) *nesvrš.* < *prez.* ökrüpnjávam (se), *pril. sad.* -ajjúći (se), *gl. im.* -anje), v. ökrüpnjati; **ökrüpnjeti** (se) *svrš.* < *prez.* ökrüpnim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. rad.* ökrüpnio/ökrüpnjela (se) ž) postati krupniji u tijelu, ugojiti se, ojačati; raskrupnjati se; **ökrupnjívati** (se) *nesvrš.* < *prez.* ökrüpnjujem (se), *pril. sad.* -njujúći (se), *gl. im.* -anje), v. ökrupnjati

✧ O(B)- + v. krupan

ökrütan *prid.* < *odr.* -tni) nemilosrdan, surov, bezobziran // **ökrütiti** (**ökrütjeti**) (Ø) *svrš.* < *prez.* ökrütim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ökrütio) postati krut (o žitkoj tvari); **ökrütnica** ž, v. ökrutnik; **ökrütnički** *prid.* koji se odnosi na okrutnost i okrutnike; **ökrütnik** *m* (V -iče, N *mn* -ici) onaj koji je okrutan, nesmiljen; **ökrütništvo** *sr* svojstvo i djelovanje okrutnika, okrutnog; **ökrütno** *pril.* na okrutan način, nemilosrdno, surovo, bezobzirnog; **ökrütnöst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je okrutan; svojstvo onoga što je okrutno

✧ O(B)- + v. krut

ökrüziti, v. ökrugao

ökrváviti (što, se) *svrš.* < *prez.* ökrvávim (se),

pril. pr. -ivši (se), *prid. trp.* ökrvávljen) učiniti da bude krvavo // **ökrviti se** *svrš.* < *prez.* -im se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* ökrvavljen) **1.** v. ökrvaviti se **2.** poludjeti od krvi koja je udarila u glavu (ob. o konju, prema nekim objašnjenjima kad krv udari u glavu od previše zobi i energije); **ökrvlijávati se** *nesvrš.* < *prez.* ökrvljujem se, *pril. sad.* ökrvljujúći se, *gl. im.* -anje), v. ökrviti se

✧ O(B)- + v. krv

ökrznuti (koga, što) *svrš.* < *prez.* ökrznem, *pril. pr.* -üvši, *prid. trp.* ökrznüt) **1.** u kretanju malo dotaknuti što (ob. malo oštetiti) **2. pren.** riječima koga usput neugodno dotaknuti, dohvatiti, zakvačiti, pecnuti // **ökrznúce** *sr* ökrznuto mjesto

öksaláti *m mn* (N öksälät, G öksaláta) *kem.* soli oksalne kiseline

✧ v. oksalni + -AT(I)

öksálnĩ *prid.*, ob. u: $\triangle \sim a$ **kiseline** *kem.* najjednostavnija dvobazična organska kiselina (COOH)₂ · 2H₂O, bijela otrovna kristalna tvar, nalazi se u mnogim biljkama; služi u industriji tekstila u procesu bojanja

✧ *fr.* oxalique = *grč.* oksalis: kiselo vino ← oksýs: oštar

ökser *m 1. reg. zast.* ograda za stoku **2. sport** jedna od prepreka u jahačkom natjecanju

✧ *engl.* Oxer ← *ox*: vol

ökserice ž *pl. tantum razg.* noge rastavljene u koljenima koje podsjećaju na slovo O, *usp.* i-kserice

Öksford *m*, v. Oxford

ÖKSI- kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na oštro, kiselo, šiljasto; novije značenje u vezi s kisikom [*oksigen; oksihemoglobin*]

✧ *grč.* oksýs: oštar, kiseo

öksicefalija ž *pat.* deformitet glave koja ima čunjast oblik s izduženim i strmim čelom; šiljastost glave

✧ *grč.* oksyképhalos: šiljate glave = ÖKSI- + -CEFALIJA

öksid *m* (G öksída) *kem.* spoj kisika i nekog drugoga elementa (npr. kalcijev o. CaO, silicijev o. SiO₂ i dr.) // **öksidácija** ž *kem.* kemijski proces u kojem se nekom elementu ili spoju dodaje kisik ili (općenitije) oduzimaju elektroni; oksidiranje, izgaranje, gorenje; **öksidácijski** *prid.* koji se odnosi, koji ima uzrok u oksidaciji [*~ proces*]; **öksidand** (**öksidant**) *m* (G *mn* -nādä) gorivo koje izga-

ra uz pomoć oksidatora; služi za pogon raketa i raketnih motora; **oksidans** *m kem.* kemijski spoj koji lako oksidira druge (oduzima elektrone); oksidator; **oksidator (oksidator)** *m kem.* oksidans koji omogućava oksidaciju bez upotrebe kisika iz zraka; **oksidirati** *dv.* (prez. oksidirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, prid. trp. oksidirān, gl. im. -ānje) **1.** (Ø) a. spajati se s kisikom, izgarati b. hrdati **2.** (što) praviti zaštitne prevlake od oksida na površini metala radi sprečavanja hrđe **3.** (što) bojiti kosu vodikovim superoksidom

✧ *fr.* oxyde ≈ OKSI- + *v.* (ac)id

oksidāza *ž biol.* enzim, sastavni dio biljne ili životinjske stanice; ostvaruje oksidaciju tijekom metabolizma ili katabolizma

✧ *v.* oksid + -AZA

oksidimètrija *ž kem.* skup volumetrijskih metoda kvantitativne analize koji primjenjuju oksidoredukcijske reakcije

✧ *v.* oksid + -METRIJA

oksidoredukcijskī *prid.*, ob. u: $\Delta \sim e$ **reakcije** *kem.* reakcije u kojima je oksidacija jedne tvari vezana za istodobnu redukciju druge (fotosinteza, disanje, izgaranje), važne u kemijskoj industriji; redoks reakcije

✧ *v.* oksid, oksidacija + *v.* redukcija

oksidul *m 1. kem.* niži oksid, oksid s manjim udjelom kisika, suboksid **2. farm.** skraćeni naziv za dušikov oksidul, didušikov oksid, najstariji anestetik i moćan analgetik; rajski plin

✧ *njem.* Oxydul ≈ OKSI- + *grč.* douleia: ropstvo, služba

oksfonija *ž* nenormalno oštar sluh

✧ OKSI- + -FONIA

öksigēn *m kem., v.* kisik // **öksigēnskī** *prid.* koji se odnosi na oksigen

✧ *fr.* oxygène ← *grč.* oxyós: oštar

oksigenoterāpija *ž med.* liječenje kisikom za potrebe različitih indikacija; primjenjuje se inhalacijom kisika u šatoru za kisik, u inkubatoru, u posebnim prostorijama

✧ *v.* oksigen + *v.* terapija

oksihemoglobīn *m* (G oksihemoglobína) *fiziol.* spoj hemoglobina i kisika koji se stvara u plućima te putem krvi odlazi u stanice tijela gdje ispušta kisik

✧ OKSI- + *v.* hemoglobin

oksihīdrāt *m* (G oksihīdrāta) *kem.* spoj vode i oksida

✧ OKSI- + *v.* hidrat

oksikiseline *ž mn* (G oksikiselinā) anorganske kiseline koje sadrže kisik, npr. dušična, sumporna, klorna kiselina i dr., oksikiseline prema propisanoj nomenklaturi

✧ OKSI- + *v.* kiseo, kiselina

oksilikvīt *m* (G oksilikvíta) *tehn.* eksplozivna smjesa s tekućim zrakom, koristi se u rudarstvu i građevinarstvu

✧ OKSI- + *lat.* liquidus: tekući

oksimètrija *ž* metoda određivanja parcijalnog tlaka kisika u zraku ili tekućini // **öksimetar** *m* (G -tra, N *mn* -tri) *med.* instrument koji se primjenjuje u oksimetriji i prilikom određivanja kisika u hemoglobinu

✧ OKSI- + -METRIJA

oksim *m mn kem.* organski spojevi s atomskom grupom C=NOH

oksimorōn *m* (G oksimoróna) *knjiž.* stilski figuracija koja u sebi objedinjuje dva proturječna pojma (npr. vrući led, mudra budala, živi mrtvac, pošten lopov)

✧ *grč.* oksýmōron ← oksýs: oštar, oštrouman + mōrōs: budalast, glup

oksisintéza *ž kem.* moderni postupak organske kemijske sinteze koji se sastoji od istovremene adicije ugljičnog monoksida i vodika na dvostruke veze u nazočnosti katalizatora

✧ OKS(I)- + *v.* sinteza

oksitōcin *m* (G oksitocína) *fiziol.* hormon straznjeg režnja hipofize, stimulira kontrakciju maternice u toku poroda i omogućuje lučenje mlijeka u mliječne žlijezde

✧ OKSI- + *grč.* tókōs: porod + -IN

oksitōna *ž gram.* oštro naglašavanje posljednjeg sloga u riječi; oksitoneza

✧ *grč.* oksýtonon ≈ OKSI- + -TON

oksitōneza *ž, v.* oksitona

oksiurijāza *ž pat.* nametnička bolest u crijevima izazvana crijevnim parazitom *Oxyuris vermicularis*

✧ OKSI- + *grč.* ourá: rep + -IJAZA

ōkta *ž* (G *mn* ōktā-i) *glazb.* u akustici logaritamska jedinica apsolutne razine visine tona

✧ *lat.* octo

OKTA-, **OKTO-** kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s brojem osam [oktaedar]

✧ *lat.* octo, *grč.* októ: osam

ōktaedar *m* (G -dra, N *mn* -dri) *mat.* jedno od pet pravilnih geometrijskih tijela, omeđeno s osam jednakostraničnih trokuta, 6 vrhova i 12 bridova

✧ *grč.* oktéadron ≈ OKTA- + -EDAR

öktālan <odr. -lni> prid. koji sadrži broj osam
 △ ~ **brojčani sustav** mat. inform. brojevni sustav kojem je osnova broj 8; brojevi se izražavaju znamenkama 0–7; osmični, usp. binarni (2), dekadski (2), heksadecimalan
 ◇ nlat. octalis ≈ lat. octo grč. öktó: osam

öktametar m <G -tra, N mn -tri> knjiž. stih od osam stopa (ob. grčki jampsko-katalektički oblik od osam jampskih stopa)
 ◇ OKTA- + -METAR

öktān m <G öktāna> 1. kem. C₈H₁₈, bezbojan, hlapljiv i zapaljiv spoj ugljika i vodika u više izomernih oblika, sastavni dio nafte i benzina, koristi se za pogon strojeva; zasićeni ugljikovodik 2. razg. öktanski broj, usp. öktanski // **öktānski** prid. koji se odnosi na öktan, koji ima svojstva öktana △ ~ **broj** oznaka kvalitete tekućeg motornog goriva (izooktanu se pripisuje vrijednost 100)
 ◇ grč. öktó: osam (jer ima osam ugljikovih atoma) + -AN

öktant m <G mn -nātā> 1. tehn. sprava za mjerenje kutova 2. astron. zast. instrument koji je služio za mjerenje visine nebeskih tijela 3. mat. osmina kruga; osmina prostora određena s tri koordinatne ravnine u prostornom pravokutnom koordinatnom sustavu
 ◇ lat. octans: osmi (dio kruga); osmina

öktāv m <G öktáva> term. 1. tisk. tiskarski arak presavijen osam puta, jedna osmina tiskarskog arka; osmina, 8 listova ili 16 stranica 2. u bibliotekarstvu, knjiga s visinom korica 20–25 cm
 ◇ lat. octavus: osmi

öktāvja ž 1. glazb. razmak između prvoga i osmoga tona dijatonske ljestvice 2. knjiž. strofa koja se sastoji od osam stihova 3. fiz. interval između dvije muzičke note čije su fundamentalne frekvencije u omjeru 2:1 4. rel. a. osmodnevna proslava crkvenog blagdana b. običaj da se neki blagdani slave i tijekom 8 dana koji slijede nakon blagdana // **öktāvni** prid. koji se odnosi na öktavu [~ sud]
 ◇ lat. octava: osma

Oktāvijān (**Öktāvijan**) m <G Oktavijāna> (63. pr. Kr.–14), prvi rimski car (od 43. pr. Kr.), trijumvir s M. Antonijem i M. Lepidom; pobijedivši Antonija i Kleopatru kod Akcija 31. pr. Kr. vladao sam, od Senata 27. pr. Kr. dobio naslov Augustus; s njim započinje carski ustroj rimske države (principat)
 ◆ m. os. ime, rij.; **Öktāvija** ž. os. ime

öktēt m <G öktéta> 1. glazb. a. kompozicija za osam instrumenata ili glasova b. zbor od osam svirača ili pjevača 2. kem. u znanosti o strukturi atoma i o kemijskoj vezi, oznaka za skupinu od 8 elektrona koji tvore stabilnu vanjsku ljusku elektronske ovojnice
 ◇ njem. Oktett engl. octette ≈ lat. octo: osam

öktilijūn m <G öktilijūna> broj izražen sa 1 i 48 nula; öktilion
 ◇ lat. octo + v. (m)ilijun, (b)ilijun

öktöbar m deseti mjesec u godini; listopad // **öktöbarski** prid. listopadski △ ~a **revolucija** pov. revolucija u Rusiji u oktobru (po julijanskom kalendaru) 1917, kojom je uspostavljena vlast Komunističke partije (boljševika) i osnovana Ruska Federativna Sovjetska Socijalistička Republika (RFSR); (od 1922. do 1990. SSSR); Oktobar pov. ideol. retor. Veliki Oktobar
 ◇ lat. october ≈ octo: osam (po starom rimskom kalendaru osmi mjesec u godini)

öktöbrist (**öktöbrist**) m pov. ideol. monarhistički umjereni liberal, pristalica öktobarskog ustava 1905. u carskoj Rusiji; pripadnik stranke Savez 17. oktobra // **öktöbristkinja** ž, v. öktöbrist
 ◇ rus. öktjabrist, v. öktobar, öktobarski

öktögēn m kem. vojn. najsnažniji brizantni eksploziv iz grupe nitramina, služi za izradu plastičnih eksploziva; upotrebljava se u modernim raketnim sustavima i za upaljače nuklearnih bombi
 ◇ tvorničko ime proizvođača

öktögōn m 1. mat. geometrijski lik s osam kutova omeđen s osam dužina; osmerokut 2. arhit. središnja građevina osmerokutnog tlocrta ili osmerokutni prostor unutar građevinskog kompleksa
 ◇ OKTO- + -GON

öktöih m <N mn -isi> pravosl. crkvena knjiga u kojoj su pjesme za liturgiju u osam glasova; osmoglasnik
 ◇ srgrč. öktóëkhos ← grč. Öktáëkhos: osmoglasni ≈ OKTO- + êkhos: glas, jeka

öktönār m <G öktonára> knjiž. stih koji se sastoji od osam stopa ili od osam slogova (latinski öktonar odgovora grčkom tetrametru)
 ◇ OKTO- + -TON

öktöpōd m <G öktopōda> zool., v. hobotnica
 ◇ nlat. octopus ← grč. öktópous: osmonogi ≈ OKTO- + -POD

oktroírati (što) *dv.* < *pres.* oktróirām, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* oktróirān, *gl. im.* -ānje) **1.** nametnuti jednostranim aktom [~ *diktaturu*] **2.** dati, podariti, dopustiti, odobriti // **oktróiran** *prid.* < *odr.* -ī) *pol.* **1.** koji je nametnut **2.** koji je donesen bez ili mimo volje narodnih predstavnika △ ~ *ī* **ustav pov. pol.** ustav Kraljevine Jugoslavije iz 1931. koji je donio kralj bez suglasnosti parlamenta
 ✧ *njem.* oktroieren ← *fr.* octroyer: dodijeliti, jamčiti ← *lat.* *auctorizare, auctorare = auctor: autor

Okučāni *m mn* naselje (u blizini Nove Gradiške), 2267 stan. // **Okučānac** *m* (**Okučānka** *ž*) < *N mn* Okučānci) stanovnik Okučana; **okučānski** *prid.* koji se odnosi na Okučane i Okučance

okućiti (se) *svrš.* < *pres.* -īm (se), *pril. pr.* -īvši (se), *prid. trp.* okućen) **1.** steći kuću, stan; **okućiti** (se) **2.** opremiti kuću, stan **3. pren.** steći obitelj; **skućiti** (se) // **okućivati** (se) *nesvrš.* < *pres.* okućujēm (se), *pril. sad.* okućujući (se), *gl. im.* -ānje), *v.* okućiti; **okućije** *sr rij. neob.*, *v.* okućnica; **okućnica** *ž* zemlja (ob. vrt) koja po kakvu propisu pripada uz obiteljsku kuću; okućje
 ✧ *O(B)*- + *v.* kuća

Okudžava (*izg.* Okudžāva), **Bulat** (1924), ruski popularni pjesnik, glazbenik i svojevremini disident; sam uglazbljuje i uz gitaru pjeva svoje pjesme (*Velikodušni ožujak*)

okūjisati (Ø) *nesvrš.* < *pres.* okūjišēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* okūjisao) *reg. isl.* pozivati vjernike na molitvu s minareta po zakonu islama

✧ *tur.* okumak: učiti, čitati

okuka *ž* < *D L* okuci) krivina, zavoje (rijeke, ceste, ulice)

✧ *O(B)*- + *v.* kuk, kuka

okukati *svrš.* < *pres.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* okukān) ožaliti kuknjavom [~ *poginule*]

✧ *O(B)*- + *v.* kuku, kukati

OKUL- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s okom

✧ *lat.* oculus: oko

okulār *m* < *G* okulāra) *fiz.* leća ili sustav od više leća u optičkom instrumentu; služi kao povećalo, nalazi se pred okom; objektiv

✧ *njem.* Okular ← *lat.* ocularis: očni

okulírati *nesvrš.* < *pres.* okulírām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje) *agr.* urezivati izbojak pitome biljke na divlju; cijepiti, kalemiti, navrtati

// **okulácija** *ž agr.* urezivanje izbojka pitome biljke na divlju; cijepljenje, kalemljenje, navrtanje, očenje

✧ *njem.* okulieren = *lat.* oculus: oko

okulist (**okulist**) *m med.* liječnik specijalist za bolesti očiju; oftalmolog // **okulistički** *prid.* koji se odnosi na okulistiku i okuliste; **okulistika** *ž* < *D L* -ici) *med.* grana medicine, bavi se proučavanjem i liječenjem očnih bolesti; **okulistkinja** (**okulistica**) *ž*, *v.* okulist; **okulus** *m arhit.* okrugao prozor, čest u baroknoj arhitekturi

✧ *njem.* Okulist *fr.* oculiste = *lat.* oculus: oko

okultan *prid.* < *odr.* -tnī) koji je u vezi s tajnim silama u prirodi i čovjeku; tajan, skriven, skrovit, misteriozan, mističan, natprirodan // **okultácija** *ž* **1.** skrivenost od čijeg znanja ili pogleda; tajnost **2. astron.** zaklanjanje jednog nebeskog tijela drugim; pomrčina zvizda; **okultist** (**okulfist**) *m* onaj koji se bavi okultizmom; **okultistica** (**okultistkinja**) *ž*, *v.* okultist; **okultistički** *prid.* koji se odnosi na okultizam i okultiste; **okultistički** *pril.* kao okultist, na način okultista; **okultizam** *m* < *G* -zma) neznanstveno bavljenje tajanstvenim i nedokučivim silama u prirodi i čovjeku različitim parapsihološkim postupcima
 ✧ *lat.* occultus

okumèa *ž* < *N mn* okumèe, *G* okumèa) *bot.* listopadno stablo (*Aucoumea klaineana*) iz *Z* dijela tropske Afrike, daje lako, meko i trajno drvo ugodnog mirisa

✧ *nl.* aucoumea ← *egz.*

okúmiti se (Ø, *s kim*) *svrš.* < *pres.* òkūmīm se, *pril. pr.* -īvši se, *prid. trp.* òkūmljen) postati kum s kim, ući u odnos kuma prema kumu ili kumčetu, uspostaviti kumstvo // **okumljivati** (Ø, *se*) *nesvrš.* < *pres.* okūmljuēm (se), *pril. sad.* okūmljujūči (se), *gl. im.* -ānje), *v.* okumiti se

✧ *O(B)*- + *v.* kum

okúpati (se) *svrš.* < *pres.* òkūpām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òkūpān) **1.** (koga, što, se) oprati u vodi, zaliti vodom, oprati se u vodi **2.** provesti neko vrijeme u vodi (moru, rijeci, bazenu) radi razonode

✧ *O(B)*- + *v.* kupati

okupírati (koga, što, se) *dv.* < *pres.* okūpírām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *pril. sad.* -ajūči (se), *prid. trp.* okūpírān, *gl. im.* -ānje) **1.** (što, koga) vojnički zauzeti, zaposjesti neki teritorij ili ze-

mlju vojnom silom **2.** (se, koga) **a.** zabaviti (se) poslom, probuditi komu zanimanje za što **b.** oduzeti vrijeme, zaokupiti čime **3.** (što) *pren. razg.* zauzeti, zaposjesti (mjesto u prijevoznom sredstvu i sl.) // **okupacija** *ž* **1.** zauzimanje teritorija stranom oružanom silom; zaposjedanje, osvojenje, osvojenost **2. a. rij.** aktivnost koja je u funkciji čijeg posla; zanimanje **b.** interes, zaokupljenost čime [*u slobodno vrijeme ~ su mu marke*]; **okupacijski** *prid.* koji se odnosi na okupaciju i okupatore [*~e snage; ~a vojska*]; **okupator** (**okupator**) *m* onaj koji je zauzeo tuđu zemlju (državu ili njezin dio) oružanom silom; **okupatorica** *ž*, v. okupator; **okupatorski** *prid.* koji se odnosi na okupatore; **okupatorski** *pril.* kao okupatora na način okupatora

✧ *njem.* okkupieren ← *lat.* occupare

okupiti (se) *svrš.* < *pres.* -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* okupljen) **1.** (koga) učiniti da se više pojedinačnih stvari, predmeta nađe na jednom mjestu u isto vrijeme; sakupiti **2.** (se) doći (za više osoba) na neko mjesto u isto vrijeme // **okup** *m.* v. okupiti; **okupljalište** *sr* sastajalište; **okupljati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *pres.* okupljam (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.* -anje), v. okupiti

✧ O(B)- + v. kupiti

okuraziti (se) *svrš.* < *pres.* okurazim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* okurazhen) *eksp.* skupo, hrabro, ohrabriti // **okurazivati** (se) *nesvrš.* < *pres.* okurazujem (se), *pril. sad.* okurazujući (se), *gl. im.* -anje), v. okuraziti

✧ = *fr.* encourager

okus *m* **1. fiziol.** jedno od pet osjetila (uz opip, vid, sluh, njuh) **2.** osjećaj koji jelo izaziva u ustima (sladak, gorak, slan, ljut itd.) // **okusiti** (što) *svrš.* < *pres.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* okusio) **1.** uzeti u usta malo jela ili pića da se odredi okus **2. razg.** iskusiti; **okusni** *prid.* koji se odnosi na okus [*~a osjetljivost*]; **okušati** *se* *svrš.* < *pres.* -am se, *pril. pr.* -avši se, *prid. trp.* okušan) ogledati se, ocijeniti svoje mogućnosti prema čemu, u čemu; **okušavati** *se* *nesvrš.* < *pres.* okušavam se, *pril. sad.* -ajući se, *gl. im.* -anje), v. okušati se

✧ O(B)- + v. kušati

okužiti (koga, se, čime) *svrš.* < *pres.* okužim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* okužen) izložiti (se) zarazi (bolesti, idejama itd.) // **okužen** (*ø*, čime) *prid.* < *odr.* -i) *razg.* koji je u neodre-

nom smislu zaražen ili zagađen čime, zahvaćen čim lošim [*~ bolestima; ~ bakterijama; ~ lošim idejama*]; **okuženo** *pril.* tako da je zaraženo, zagađeno, inficirano; **okuženost** *ž* < G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga što je okuženo ili onoga koji je okužen

✧ O(B)- + v. kuga, kužiti

okvačiti *svrš.*, v. okačiti

okvalificirati *svrš.* < *pres.* okvalificirām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* okvalificiran) odrediti vrijednost komu ili čemu; ocijeniti

✧ O(B)- + v. kvalificirati

okvasiti (što, koga, se) *svrš.* < *pres.* -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* okvašen) lagano (se) po površini ovlažiti prskanjem i sl., ovlažiti tekućinom u kapljicama ili umočiti u tekućinu i iscijediti tako da bude vlažno u maloj mjeri // **okvasivati** (**okvašivati**) (što, koga, se) *nesvrš.* < *pres.* okvasujem (se), *pril. sad.* okvasujući (se), *gl. im.* -anje), v. okvasiti

✧ O(B)- + v. kvasac, kvasiti

okvasiti (što, koga, se) *nesvrš.*, v. okvasivati

okvir *m* < G okvira) **1.** naprava koja okružuje i učvršćuje (sliku, zidno ogledalo, prozorsko staklo, staklo naočala i sl.) **2. pren. a.** granica, polje djelatnosti, rada, mjerodavnosti, nadležnosti [*ostati u zadanim ~ima*] **b.** ambijent, prilike [*povijesni ~; u crnom ~u*] **3.** konstrukcija koja sadrži municiju i puni vatreno oružje (npr. za pištolj) [*~ s 9 metaka*] // **okvirici** (**okvirčić**) *m dem. i hip.* od okvir; **okvirina** *m* (N mn -e) *augm. razg. pejor.* od okvir u zn. glomazan, pretjerano težak, neukusan okvir [*ta/ova ~*]; **okviriti** *svrš.* < *pres.* okvirim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* okviren) učvrstiti što sa svih strana, odrediti granice čemu; **okviran** *prid.* < *odr.* -rni) **1.** koji pripada okviru **2. pren. (u vezanim izrazima) približan, opći, iznesen ili zamišljen u glavnim crtama [*~ plan rada*]; **okvirno** *pril.* približno, *usp.* *øko*⁴ (II)**

✧ O(B)- + kvjer: pergament (s ikavskim odrazom jata) ← *dalmat.* = *lat.* corium: koža

-OL kao drugi dio riječi označava **1.** prisutnost masti u kemijskim spojevima [*karbazol; tijazol*] **2.** često, znači aromatične etere [*anisol*]; alkohole i fenole [*etanol; glicerol*]

✧ *lat.* oleum: ulje

-OLA kao drugi dio riječi iz francuskoga i latinskoga te u kasnijim prilagodbama posude-nica iz novolatinskoga, označava umanjenicu izvorne riječi [*aureola; vakuola*]

✧ *lat.* -olus, -ola, -olum

òlabaviti (što) *svrš.* < *pres.* òlabavim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òlabavljen) učiniti labavim; otpustiti // **olabavljívati** (što) *nesvrš.* < *pres.* olabavljujem, *pril. sad.* olabavljujući, *gl. im.* -anje), v. olabaviti

✧ O(B)- + v. labav, labaviti

Olaf (izg. Òlaf) **1. v. ♦ 2.** ime jednog dansko-norveškog kralja (14. st.), dva northumbrijska kralja (10–11. st.), petorice norveških kraljeva (10–20. st.) i jednog švedskog (11. st.) **3. I Tryggvason** (964–1000), vikinški kralj Norveške (995–1000), slavljen u skandinavskoj književnosti; prvi uspješno uvodi kršćanstvo u Norvešku **4. II Haraldsson** (995–1030), prvipravi vladar svih Norvežana i njihov svetac zaštitnik; tvorac prvog norveškog zakonika (1204) **5. III Haraldsson** (?–1093), kralj Norveške (1066–1093), vodi zemlju kroz razdoblje mira, prosperiteta i stabilnosti, jača organizaciju norveške crkve **6. V** (1903–1991), konstitucionalni kralj Norveške (1957–1991)

♦ m. os. ime (skandinavskoga podrijetla)

òlajati (koga) *svrš.* < *pres.* òlajem, *pril. pr.* -avši, *prid. trp.* olaján) reći laž o kome, olajati, oklevetati, ogovarati // **olajávač m** (G olajaváča) onaj koji ogovara, kleveće; klevetnik; **olajaváčica** ž, v. olajavač; **olajávati** (koga) *nesvrš.* < *pres.* olajávám, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje), v. olajati

✧ O(B)- + v. lajati

òlak *prid.* < *odr.* -i) koji se lako shvaća; nepromišljen, brzoplet [~ *zaključak*] // **òlako** *pril.* nedovoljno promišljeno, ne ulazeći dublje u problem, nedovoljno odgovorno [~ *odbaciti*; ~ *shvaćati*]; **òlakotjan** *prid.* < *odr.* -tni) koji ublažava odgovornost, koji položaj čini lakšim [~ *na okolnost*]; olakšavajući; **òlakotnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je olakotno; **olákšati** (se) *svrš.* < *pres.* -ám (se), *pril. pr.* -avši (se), *prid. trp.* òlakšan) **1.** (što) **a.** učiniti lakšim, smanjiti težinu **b.** učiniti blažim, podnošljivijim [~ *dušu* učiniti što nakon čega se čovjek osjeća oslobođen tegobe], *usp.* olakšanje **2.** (se) **a.** skinuti dio tereta ili čega drugoga što se nosi **b. razg.** izvršiti veliku nuždu; **olákšanje** *sr* fizičko ili psihičko umirenje, osjećaj rasterećenja, osjećaj ublažene boli, patnje itd.; **olákšavajúći** *prid.* koji olakšava, olakotan, *usp.* okolnost; **olákšávati** (što, se) *nesvrš.* < *pres.* olákšávám (se), *pril. sad.* -ajúći (se), *gl. im.* -anje), v. olakšati;

òlakšícja ž **1.** ono što olakšava, donosi olakšanje **2.** ono što oslobađa od velikih obveza, od novčanih davanja i sl. [*porezne* ~e]

✧ O(B)- + v. lak²

Olbers (izg. Òlbrs), **Heinrich Wilhelm Mathias** (1758–1840), njemački astronom i liječnik, proučavao asteroide (Pallas i Vesta) i komete // **Olbersov** (izg. Òlbrsov) *prid.* koji pripada Olbersu Δ ~ **paradoks** u kozmologiji, paradoks da je nebo noću tamno; služi za dokazivanje konačnosti Svemira (»Kada bi Svemir bio beskonačan, nebo bi sjajilo intenzitetom Sunca«), *usp.* Dopplerov efekt, v. Dopplerov Δ

Olbrich (izg. Òlbrih), **Josef Maria** (1867–1908), austrijski arhitekt, jedan od osnivača i glavnih promotora bečke secesije

old (izg. òld) *prid.*, ob. u: Δ ~ **boy** (izg. ~ bôj)

1. veteran (bivši sportaš, glazbenik i sl.) **2.** jedan od partnera više dobi koja je određena posebnim propisima; stariji senior; ~-**fashioned** (izg. ~-fěšnd) što je nekoć bilo moderno, a sada je zastarjelo; staromodno; ~-**timer** (izg. ~-tájmer) **1. term.** stari model motornog vozila (automobila itd.) ili stroja koji se više ne proizvodi i dobiva kolekcionarsku i muzejsku vrijednost po starini i rijetkosti [*ford* ~-*timer*; *singerica* ~-*timer*] **2. pren.** onaj koji se bavi i posebno voli ono što je staro, iz starije generacije (glazba i sl.)

✧ *engl.*

Oldenbarnevelt (izg. Òldenbárnevelt), **John van** (1547–1619), nizozemski pravnik i državnik, jedan od utemeljitelja nezavisne Nizozemske; sklopio savez s Francuskom i Engleskom protiv Španjolaca (1596)

Oldenburg (izg. Òldenbarg), **Claes** (1929), američki ilustrator, slikar i pop-art skulptor, najpoznatiji po svojim gigantskim mekim skulpturama (meki vinil, tkanina) i objektima svakodnevnih predmeta (hamburger, hot-dog, kriška torte)

òldenburger m agr. rasni konj iz sjevernonjemačke pokrajine Oldenburg

✧ *njem.* Oldenburger

OLE *krat. inform.* način razmjene podataka između aplikacija koje se izvršavaju pod Windows operativnim sustavom

✧ *engl.* Object Linking and EmbedDing

OLE-, OLEO- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s uljem [*olein*]

✧ *lat.* oleum: ulje

oleāndar *m* ⟨G -dra, N *mn* -dri⟩ *bot.* sredozemni vazdazeleni vrlo otrovni grm (*Nerium oleander*), kultivira se kao ukrasna biljka; leander, liander // **oleāndrov** *prid.* koji je od oleandra, koji pripada oleandru △ ~ **ljiljak** *zool.* maslinasto zeleni leptir *Daphnis nerii* iz porodica ljiljaka (*Sphingidae*); njegove gusjenice uništavaju oleandrovo lišće

✧ *njem.* Oleander ← *tal.* oleandro *srlat.* laulandrum ≈ *lat.* laurus: lovor

oleāstār (òlikastar) *m bot.* ukrasni grm ili drvece *Elaeagnus augustifolia* nježnih žutih cvjetova i plodova nalik maslini; ruska maslina

✧ *lat.* oleaster: divlja maslina

oleāt *m* ⟨G oleāta⟩ **1. kem.** sol ili ester oleinske kiseline **2. rij. a. lik.** slika radena uljenim bojama na platnu, staklu ili drugoj podlozi **b.** list prozirnog papira (pauza) ili plastična folija s upisanim podacima što se stavlja preko karte, snimka ili sl.

✧ *njem.* Oleat = OLE- + -AT

òledba *ž meteor., v.* glacijacija

✧ O(B)- + v. led

olefíní *m mn* ⟨N olēfin, G olefína⟩ *kem.* spojevi ugljika i vodika, nezasićeni ugljikovodici; niži članovi niza su plinovi, srednji tekućine, a najviši čvrste tvari

✧ OLE- + v. (para)fini

Òleg **1. v.** ✦ **2. Mudri** (?–912), knez novgorodski (od 879) i kijevski (od 882), vikinškog podrijetla, ujedinio slavenska plemena oko Volge i Dnjepra; nakon uglavnom uspješnog ratovanja sklopio povoljan mirovni sporazum s Bizantom, omogućio trgovinu i prodor grčkog kršćanstva

✦ m. os. ime (ruskoga podrijetla)

oleikultúra *ž* **1. agr.** kultura nasada stabala maslina, maslinjak **2. publ. sociol.** mediteranska kultura (kultura u pojasu maslina na Sredozemnom i okolnim morima)

✧ *lat.* olea: maslina + v. kultura

olēin *m* ⟨G oleína⟩ *kem.* **1.** sirova nezasićena uljna kiselina koja se nalazi u prirodnim mastima; koristi se u proizvodnji sapuna i u tekstilnoj industriji kao pomoćno sredstvo; oleinska kiselina **2. (mn)** tekuće masne kiseline izdvojene pri dobivanju stearina, glavni im je sastojak oleinska kiselina

✧ *fr.* oléine = OLE- + -IN

oleogrāfija *ž graf.* **1.** tehnika reproduciranja slikarskog djela uljenim bojama, izvedena u višebojnom tisku (kromolitografija), moder-

na u 19. st., pri čemu se nastoji imitirati uljena slika, a papirom struktura platna **2. meton.** slikarsko djelo reproducirano takvom tehnikom i tehnologijom

✧ OLEO- + -GRAFIJA

oleotòraks *m* ⟨G *mn* -āksā⟩ *med. zast.* ubrizgavanje ulja radi stlačivanja pluća; metoda se koristila u liječenju plućne tuberkuloze

✧ OLEO- + v. toraks

òleum *m* **1.** ulje, tekuća mast, masno ulje **2.** isparive, obično aromatičke tekuće tvari različitog kemijskog sastava često sadržane u biljkama **3. kem.** dimeća sumporna kiselina

✧ *lat.* oleum

olfaktòfòbija *ž psih. pat.* bolestan strah od pojedinih mirisa

✧ *lat.* olfactus: mirisav ← olfacere: mirisati + -FOBIJA

olfaktòmetar *m* ⟨G -tra, N *mn* -tri⟩ *med.* uređaj kojim se regulira količina i intenzitet podražaja prilikom ispitivanja funkcionalnih karakteristika njušnog osjetnog sustava

✧ *lat.* olfactus: njuh + -METAR

òlfaktòrjan *prid.* ⟨odr. -rni⟩ *term.* koji je jako razvijenog osjeta mirisa, koji je osjetljiva njuha (kao važno ili bitno svojstvo) [*pas je ~na životinja*]

✧ *lat.* olfactus: njuh = olfacere: mirisati, njušiti

olfaktòrijus *m anat.* prvi par moždanih živaca; provodi osjetilne utiske koje primaju senzitivna osjetilna tjelešca za miris u nosnoj sluzokoži

✧ *srlat.* olfactorius = *lat.* olfacere

Òlga **1. v.** ✦ **2. ruska** (kijevska) kneginja (945–964), za posjeta Carigradu pokrstila se i prihvatila ime Helena

✧ *ž.* os. ime (ruskoga podrijetla); *hip.:* Òlja, v. Helga

Òlib *m* naselje na Z obali istoimenog otoka, 741 stan. // **Òlibljanin** *m* (**Òlibljānka** *ž*) ⟨N *mn* Òlibljani⟩ stanovnik Oliba; **òlipškí** *prid.* koji se odnosi na Olib i Olibljane

olíciti (se) *svrš.* ⟨*prez.* òličim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òličen, *gl. im.* olíčenje) **1.** (što, se) apstraktan pojam prikazati određenim likom, otjeloviti **2.** (što) obojiti tehnikom lichenja (kistom i bojama), *usp.* líciti // **olíč-ávati** (što, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* olíčavām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. olíčiti (**1**); **olíčenje** *sr* **1.** ⟨*gl. im.*⟩, v. olíčiti **2.** (č-

ega) najpotpuniji izraz, utjelovljen oblik čega (snage, ljepote itd.); slika čega; **oličívati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* oličujēm (se), *pril. sad.* oličujući (se), *gl. im.* -ānje) **1.** *razg.* činiti da bude oličenje (koga ili čega), *usp.* oličiti **(1)** **2.** *rij.*, v. oličiti **(2)**

✧ O(B)- + v. ličiti

olífa *ž teol. pravosl.* maslinovo ulje

✧ *grč.* áleipha: ulje

olífant *m glazb. pov.* srednjovjekovni signalni rog od slonovače vrlo prodorna zvuka, dio viteške odjeće

✧ *fr.* olifant ← *stfr.*: slonovača

OLIG-, OLIGO- kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na maleno, neznatno, kratko [*oligoelement*]

✧ *grč.* olígos: malen, neznatan, kratak

oliga *ž* < D L -i) *zool.*, v. gavun

✧ *lat.* halex

oligàrhija *ž 1.* *pov.* vladavina klike, male grupe ljudi **2.** *pol.* autoritarna vlast političkog vrha često bez poštivanja demokratskih institucija i demokratske volje građana // **oligarh** *m* < N *mn* -rsi) član oligarhije; **oligàrhijški** *prid.* koji se odnosi na oligarhiju; **oligàrhijški** *pril.* kao oligarh, na način oligarha

✧ *grč.* oligarkhía ≈ OLIG- + -ARHIJA

oligémija *ž pat.* bolest izazvana pomanjkanjem crvenih krvnih zrnaca ili hemoglobina; slabokrvnost, anemija

✧ *grč.* oligaimía ≈ OLIG- + -EMIJA

oligocēn *m geol.* razdoblje u razvoju Zemlje, treće razdoblje u tercijaru // **oligocēnški** *prid.* koji pripada razdoblju oligocen

✧ OLIGO- + -CEN

oligodaktílija *ž pat.* manjak prstiju na ruci ili nozi

✧ OLIGO- + *grč.* daktylos: prst

oligodendroglíom *m* < G oligodendroglíoma) *pat.* moždani tumor smješten u bijeloj tvari, dijelom kalcificiran te vidljiv na rendgenskom snimku

✧ OLIGO- + DENDRO- + v. gliom

oligodinàmija *ž med.* baktericidno djelovanje otopljenih teških metala (bakra, srebra) i njihovih soli

✧ OLIGO- + *grč.* dýnamis: snaga

oligoelément *m* < G *mn* -nātā) *biol.* tvar koja se u organizmu živog bića nalazi u tragovima, ali bez koje ne može normalno funkcionirati

✧ OLIGO- + v. element

oligofōtíčkī *prid.*, ob. u: Δ ~a **zona** dubina u

moru do koje može prodrjeti svjetlost neophodna za fotosintezu fitoplanktona

✧ OLIGO- + *grč.* phōs: svjetlo

oligofrénija *ž pat.* naslijeđena ili u ranom djetinjstvu stečena duševna nerazvijenost te mentalna retardacija i slaboumnost; maloumnost, ograničenost

✧ OLIGO- + -FRENIJA

olígoklas *m min.* mineral iz skupine plagioklasa, bijele boje; upotrebljava se u keramičkoj industriji

✧ OLIGO- + *grč.* klásis: lomljenje, kidanje

oligokràcija *ž pol.* vlast u rukama malog broja povlaštenih ljudi, *usp.* oligarhija, *opr.* demokracija

✧ OLIGO- + -KRACIJA

oligomenoréja *ž fiziol. pat.* produženi ciklus menstruacije; razmak između pojedinih ciklusa iznosi barem 5 tjedana

✧ OLIGO- + v. menoreja

oligoméri *m mn zool.*, v. malokolutičavci

✧ OLIGO- + -MER(I)

oligònit *m* < G oligonita) *min.* napušteno ime željezova minerala siderita u kojem je dio željeza zamijenjen manganom

✧ OLIGO(N)- + -IT

oligopedàgog *m* < N *mn* -ozi) odgojitelj i nastavnik u ustanovama za osobe sa smetnjama u razvoju

✧ OLIGO- + v. pedagogija, pedagog

oligopōl (**oligopson**) *m ekon.* tržište na kojem malen broj poduzeća ima pretežiti udio u trgovini neke zemlje, odnosno na lokalnom ili globalnom području

✧ OLIGO- + v. (mono)pol ≈ pōleîn: prodavati

oligopson *m*, v. oligopol

oligospèrmija *ž fiziol. pat.* nedovoljan broj spermija u ejakulatu; čest uzrok otežane oplodnje

✧ OLIGO- + *grč.* spérma: sjeme

oligúrija *ž pat.* smanjeno lučenje mokraćne kao posljedica oboljenja bubrega, srca ili jetre, *usp.* anurija, diureza, poliurija

✧ OLIG- + -URIJA

olíkastar *m*, v. oleastar

òlim *pril. zast. ekspr.* u neodređenoj, davnoj prošlosti; nekoć

✧ *lat.*

Ölímp *m geogr.* najviša gora u Grčkoj (2918 m), mitološko sjedište grčkih bogova // **òlimpskī** *prid.* **1.** koji pripada Olimpu

2. *pren.* koji je uzvišen; poseban, izuzetan
[~e visine; ~a perspektiva]

✧ *grč.* Ólympos ≈ Olympos: olimpijski

Olimpija *ž* *pov.* Zeusovo svetište na SZ Peloponezu, mjesto održavanja antičkih olimpijskih igara // **olimpijác** *m* (G -jca, V olimpijče, N *mn* -jci, G olimpijācā) *sport* sudionik olimpijskih igara; **olimpijāda** *ž* 1. *pov.* razdoblje od četiri godine u staroj Grčkoj, od jednih do drugih antičkih olimpijskih igara 2. (Olimpijada) *razg. sport* suvremene olimpijske igre, v.; **olimpijčev prid.** koji pripada olimpijcu; **olimpijka** *ž* (G *mn* -ā/-ī), v. olimpijac; **olimpijskī prid.** koji se odnosi na Olimpiju i olimpijadu Δ ~a **baklja sport** buktnja koja služi za prijenos vatre iz grčkog mjesta Olimpije na stadion gdje se održavaju OI; ~a **lozinka** geslo olimpijskih igara modernog doba »*citius, altius, fortius*« (izg. čicijus, ālcijus, fōrcijus) – »brže, više, snažniji«; ~a **norma sport** minimalni rezultat koji treba postići sportaš u predolimpijskom razdoblju da bi stekao pravo nastupa na OI (ob. je propisuje nacionalni savez, a MOO daje preporuku); ~a **pravila sport** propisi i principi koji karakteriziraju olimpijske igre i njihovu organizaciju; zabranjena je svaka rasna, vjerska ili politička diskriminacija; ~a **šafeta sport** šafetna trka s olimpijskom bakljom koja se prenosi iz Olimpije u grad gdje se održavaju OI; ~a **vatra sport** »vječni« plamen koji se pali konkavnom lećom što skuplja sunčeve zrake, potom se njime pali baklja i nosi dalje šafetno; ~a **zastava sport** simbol olimpijskog pokreta i službeni amblem MOO: pet isprepletenih krugova na bijelom polju koji simboliziraju pet kontinenta; ~e **igre sport** 1. *pov.* natjecanje sportaša u Grčkoj i antičkom svijetu (776. pr. Kr.–393), isprva samo u trčanju, kasnije u šakanju i nekolicini drugih disciplina 2. suvremeno natjecanje sportaša iz cijeloga svijeta prema antičkoj tradiciji, obnovljeno 1896, održava se svake četvrte godine, u velikom broju sportova [*ljetne/zimske ~e igre*]; ~i **bazen** bazen dužine 50 i širine 21–25 m te dubine vode 1,8–2,2 m; ~i **krugovi sport** pet krugova, simboli međunarodnog olimpijskog pokreta i MOO-a; ~i **pokret sport** ukupnost međunarodnih i državnih institucija na čelu s MOO-om koji promiču ideje olimpizma i vode poslove oko organiziranja olimpijskih

igara; ~i **rekord sport** najbolji rezultat natjecatelja u nekoj disciplini na OI, postizanje olimpijskog rekorda moguće je samo na OI; ~i **sport** koji se nalazi na programu ljetnih ili zimskih olimpijskih igara; ~o **selo sport** sklop zgrada za smještaj natjecatelja na OI; **olimpijski pril.** na način Olimpije i olimpijaca; **olimpižam** *m* (G -zma) ukupnost etike i sadržaja natjecanja na olimpijskim igrama

olimpiōnik *m* (G olimpionika, N *mn* olimpionici) *pov. sport* pobjednik u nekoj od disciplina na olimpijskim igrama u staroj Grčkoj

✧ *grč.* Olympionikēs, v. Olimpija, olimpijski + v. nikōn: pobjednik

olīna *ž* *zast.* određiva i mjerljiva veličina, ono što se daje shvatiti kao određena veličina [*biti ~ za koga ili što*]

olinjati se svrš. (prez. -ām se, *pril. pr.* -āvši se, *prid. rad.* olinjao se) 1. izgubiti dlaku, ostati potpuno ili mjestimično gole kože (o psu i drugim životinjama) 2. *pren. pejor.* izgubiti svježinu (o izgledu osobe, o idejama i pojmovima; ofucati se); izlinjati se // **olinjalost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je olinjao ili onoga što je olinjalo; **olinjao prid.** (odr. -ali) 1. koji je izgubio onoliko dlake koliko gubi linjanjem (o životinji) 2. *pren. pejor.* u šali otrcan, ofucan, oronuo (o osobi, idejama, argumentima itd.)

✧ O(B)- + v. linjati se

olīsibos *m* gumeni, kožnati ili drveni muški ud, imitacija penisa

✧ *grč.* olīsibos

olīva *ž* *bot. reg.*, v. maslina

♦ **Oliver** *m.* os. ime; **Olīvija** *ž.* os. ime (← *tal.* Olivia); isto: **Olīva** ✧ *pr:* **Līverić** (Rijeka, Zadar, Pula, Primorje), **Olīva** (Pula, Garešnica), **Olīvāri** (190, Šibenik, J i sred. Dalmacija, ← *tal.*), **Oliver** (Nova Gradiška, Z Slavonija, Moslavina), **Oliverić** (130, Zadar, S Dalmacija, Primorje), **Oliviēri** (Rijeka, Senj, ← *tal.*)

✧ *lat.* oliva (olea): maslina

Olivier (izg. Olivje), **Laurence, Sir** (1907–1989), engleski kazališni i filmski glumac i redatelj; u oba medija istakao se legendarnim interpretacijama Shakespearea (*Richard III*, *Henrik V*, *Otelo*, *Hamlet*, *Kralj Lear*); prvi u povijesti glumačke profesije kojem je britanska kraljica dodijelila plemstvo

olīvin *m* (G olivina) *min.* mineral različitih boja (od zelenkaste do gotovo crne), neki se bruse

kao drago kamenje (npr. hrizolit); magnezijev željezni silikat

✧ *lat.* oliva: maslina + -IN

olofonija *ž pat.* defektan glas zbog nepravilnosti vokalnih organa

✧ *grč.* oloós: poguban + -FONIJA

ologeneza *ž biol. zast.* idealistička teorija o postanku života na Zemlji i razvoju organskog svijeta; predstavlja mješavinu niza antidarvinističkih zaključaka

✧ *grč.* oloós: poguban + -GENEZA

ološ *m pl. tantum* ljudi najlošijih svojstava, najgori soj u društvu; bagra, šljama

✧ O(B)- + v. loš

olovka *ž* (D L -vci, G mn -vākā/-ī) sredstvo za pisanje i crtanje na papiru, ima srce od grafita [*automatska* ~ olovka koja se puni izmjenjivim srcem; *kemijska* ~; *tehnička* ~] // **olovčica** *ž dem.* od olovka

✧ v. olovo (*kalk.* prema *njem.* Bleiweis)

olovnosiv *prid.* (od: -ī) koji je sive boje nalik na olovo

✧ v. olovo + v. siv

olovo *sr* **1.** *kem.* element velike specifične težine, srebričast, mek, tali se lagano (simbol Pb) [*težak kao* ~] **2.** *razg. a.* sačma iz vatrenog oružja **b.** *eksp. retor.* sve što se ispali iz cijevi vatrenog oružja; kuršum // **olovjan** *prid.* (od: -vni) **1.** koji je od olova [~na cijev] **2.** *pren.* težak, teretan, naporan, zamoran [~na vremena (godine) sumorna, siva vremena koja ne dopuštaju razvoj ideja, sloboda i perspektiva] Δ ~na bronca slitina bakra i olova; ~no staklo teško staklo dobiveno iz kremenog pijeska, potaše i olovnih oksida koje se upotrebljava za optičke leće, prizme itd.

✧ *pr.* (vjerojatno etnik, Kuršumlja, ← *tur.*): **Ölvec** (Zaprešić, Petrinja) ✧ *top.:* **Ölovo** (naselje u BiH)

✧ *prasl.* i *stsl.* olovo (*rus.* ólovo, *polj.* ołów, *lit.* alvas ? = *stir.* luaide stengl. léad

ol-rajt *pril., v.* all-right

ol-raund *prid., v.* all-round

olsun *uzv. reg. eksp.* neka bude! [*Bajram* (šerif) *mubarek* ~! riječi kojima se čestita Bajram]

✧ *tur.* olsun

oltār *m* (G oltāra) **1.** *pov. rel.* povišeno mjesto sažidano od kamena, drva ili zemlje na kojem se prinosi žrtva bogovima ili Bogu **2.** *rel. kat.* najvažniji dio crkve ili hrama, na kojemu se obavlja glavni dio bogoslužja, na kojem se

slavi misa **3.** *pren.* žrtvenik [*dati* (položiti) na ~ (čega), *retor.* žrtvovati za neko javno dobro; *dati život na* ~ domovine] // **oltārak** *m* (G -rka, N mn -rci, G oltārākā) *dem.* od oltar; oltarić; **oltārić** *m, v.* oltarak; **oltārnī** *prid.* koji se odnosi na oltar [~o zvonce] Δ ~i kamen *kat.* posvećena ploča od čvrstoga kamena na koju se za vrijeme mise stavljaju kalež i plitica; ~i prostor *rel.* povišeni prostor u crkvi gdje se nalazi oltar; **oltārnīk** *m rel.* laneno platno kojim se prekriva oltar na bogoslužju; **oltārski** *prid.* koji je dio, koji pripada oltaru, koji se odnosi na oltar

✧ *lat.* altar(e), altarium

oluja *ž* **1.** *meteor. a.* poremećaj u atmosferi koji izaziva značajne promjene u polju vjetera, tlaka i temperature u prostornim razmjerima koje sežu od veličine tornada (promjer ≈ 1 km) do izvantropskih ciklona (promjer 3000 do 5000 km) **b.** vrlo jaki vjetar brzine 62–72 km/h **2.** *pren.* događaj koji ima velikog odraza, metež i sl. **3.** (Oluja) *vojn. pol.* naziv za vojno-redarstvenu operaciju (od 4. do 7. kolovoza 1995) oslobađanja okupiranih prostora RH (Banija, Kordun, Lika, Ravni kotari i Zagora) od srp. pobunjenika, *usp.* bljesak (Bljesak) Δ *grmljavinska* ~ olujni vjetar praćen grmljavinom, katkada i tučom; *prašinska* (*pješčana*) ~ olujni vjetar koji nosi velike količine prašine (pijeska) i znatno smanjuje vidljivost = *pustinjska* ~ // **olujni** *prid.* koji se odnosi na oluju Δ *bura* ~e jačine bura kojoj je utvrđena jačina od 8 bofora; ~i vjetar vjetar jačine 8 bofora (62–72 km/h) koji lomi grančice s drveća i onemogućava hodanje; **olujno** *pril.* kao oluja, na način oluje

✧ *pr.* (nadimačka): **Öluić** (630, Obrovac, S Dalmacija), **Olujević** (Oljjević) (110, Slavonski Brod), **Olujčić** (760, sred. i S Dalmacija, Slavonija)

✧ ? O(B)- + v. lelujati se

oluk *m* (N mn -uci) **1.** cijev kojom s krova otječe kišnica; žlijeb **2.** žlijeb u cijevi vatre-nog oružja, izrađena naoklis (za razliku od glatke cijevi) // **olučast** *prid.* (od: -ī) koji je poput oluka, žlijeba; žljebast, koji je nao-lučen, izlijebljen, *usp.* oluk (2); **olučiti** (što) *nesvrš.* (prez. -im, pril. sad. olučeci, gl. im. olučenje) izrađivati tako da dobije žlijeb s unutrašnje strane cijevi vatre-nog oružja

✧ *tur.*

olúpiti (što) *svrš.* < *prez.* òlupim, *pril. pr.* -ívši, *prid. trp.* òlupljen) skinuti lupinu // **òlupina** ž ostatak ili loše stanje čega što je potpuno dotrajalo ili pretrpjelo havariju; podrtina; **olupljívati** (što) *nesvrš.* < *prez.* olupljujem, *pril. sad.* olupljući, *gl. im.* -anje), v. olupiti
 ✧ O(B)- + v. lúpiti

òljigaviti (ø) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ívši, *prid. trp.* òljigavljen) postati ljigav
 ✧ O(B)- + v. ljigav

oljústiti (se) *svrš.* < *prez.* òljústim (se), *pril. pr.* -ívši (se), *prid. trp.* òljúšten) **1.** (što) skinuti ljusku s ploda **2.** (koga) *iron.* naplatiti visoku cijenu i sl. **3.** (se) izgubiti površinski sloj, oguliti se po površini (bez mehaničkog djelovanja izvana) // **òljúšteno** *pril.* tako da se što oljušti; ogoljelo, nezaštićeno, debelo naplaćeno
 ✧ O(B)- + v. ljuska, ljuštiti

-OM, -OMA kao drugi dio riječi označava da se prvi dio odnosi na izraslinu, tumor (ob. *med.*) [*sarkom*]
 ✧ *grč.* -oma

Om *m* u hinduizmu i drugim religijama indijskog područja sveti slog koji se smatra najvećom od svih mantri ili svetih formula; slog je sastavljen od tri glasa a-u-m koji predstavlja ju nekoliko važnih trijada: tri svijeta zemlje, neba i vode, tri glavna hinduska božanstva (Brahma, Višnu i Šiva) i tri sveta vedska zapisa (Rg-veda, Yajur i Sama); zato Om mistično utjelovljuje esenciju cijelog Svemira; izgovara se na početku i kraju hinduskih molitvi, pjevanja i meditacije

òm *m*, v. ohm

Om *m* *geogr.* desni pritok Irliša (Ruska Federacija), duga 1091 km

omáciti (koga, se) *svrš.* < *prez.* òmácim (se), *pril. pr.* -ívši (se), *prid. trp.* òmácen) *hip.* donijeti na svijet mačiče, mace (o mački); okotiti (se)
 ✧ O(B)- + v. mačka, maca

omadijati (koga) *svrš.* < *prez.* omadijām, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* omadijān) *razg.* zavrtjeti komu glavom, učiniti da izgubi sposobnost rasuđivanja, oduzeti mu prisutnost duha (ljepotom i drugim djeljenja vrijednim odlikama); začarati // **òmadijānōst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je začaran; **omadijávati** *nesvrš.* < *prez.* omadijavām, *pril. pr.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. omadijati
 ✧ O(B)- + v. madija

omàganjiti (što) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ívši, *prid. rad.* omàganjio) *reg. ekspr.* zaprljati, zagaditi, onečistiti, opoganiti

✧ O(B)- + *tal.* magagna: mana, nedostatak
òmaglica ž **1.** rijetka magla, izmaglica **2.** *pren.* unutarnje stanje lakše slabosti, lagana vrtoglavica
 ✧ O(B)- + v. magla

òmagra ž *pat.* gihtično oboljenje ramenog zgloba
 ✧ *grč.* òmos: rame + ágra: lov

omáhnuti (ø) *svrš.* < *prez.* òmahnēm, *pril. pr.* -ívši, *prid. rad.* omáhnuo) **1.** zamahom okrenuti, zavitalati rukom **2.** prijeći ovlaš, jednim pokretom po površini čega, npr. brišući prašinu
 ✧ O(B)- + v. mah, mahnuti

òmakalj *m* (G -klja, N *mn* -klji) *bot.* biljka (*Arthrocnemum glaucum*) iz porodice lobodnjača (*Chenopodiaceae*)

omàknuti se *svrš.* < *prez.* òmaknēm se, *pril. pr.* -ívši se, *prid. rad.* òmakao/omàknuo se) **1.** dogoditi se bez voljnog poticaja, slučajno [*~la mu se riječ* izrekao je nešto što nije trebao] **2.** izmaknuti se, izbaciti se iz ležišta, pasti [*~la se noga* kad se u hodu nepravilno ugazi ili stopalo klizne na tlu] // **òmicati se** *nesvrš.* < *prez.* òmicēm se, *pril. sad.* òmicūći se, *gl. im.* -anje), v. omaknuti se
 ✧ O(B)- + v. maknuti

òmalen *prid.* (< *odr.* -ī, *komp.* òmanjī) koji je prilično malen u vrsti, u usporedbi s drugima // **omáliti** (ø) *svrš.* < *prez.* òmālim, *pril. pr.* -ívši, *prid. rad.* omálio) postati premalen ili pretijesan (o odjeći ili obući koja se skupi ili kad se prerašće) [*omalilo mu odijelo; omalile mu cipele*]; **omalívati** (ø) *nesvrš.* < *prez.* omāljujem, *pril. sad.* omāljujući, *gl. im.* -anje), v. omaliti; **òmanji** *prid.* (< *komp.*), v. omalen bez doslovnog značenja; omalen
 ✧ O(B)- + v. mal¹, malen

omalovažávati (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* omalovažávām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje) umanjivati čiju vrijednost, važnost, podcjenjivati // **omalovážiti** (koga, što) *svrš.* < *prez.* omalovážim, *pril. pr.* -ívši, *prid. trp.* omalovažen) podcijeniti, umanjiti čiju vrijednost, *usp.* omalovažavati
 ✧ O(B)- + v. mal¹ + v. važan

omámiti (koga, se) *svrš.* < *prez.* òmāmim (se), *pril. pr.* -ívši (se), *prid. trp.* òmāmljen) dovesti (se) u stanje ošamućenosti, djelomič-

ne prisebnosti (alkoholom, udarcem i sl.); ošamutiti (se) // **òmama** ž 1. stanje ošamućenosti, drijemeža, slabe prisutnosti duha, usporenosti 2. stanje lakog zanosa, ugodne omamljenosti; **òmamljen** prid. ⟨odr. -i⟩ koji je u omami; **òmamljenòst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ stanje onoga koji je omamljen, *usp.* omama; **omàmljiv** prid. ⟨odr. -i⟩ 1. koji se može omamiti, koji nije otporan na to da bude omamljen 2. koji omamljuje [lažje ~a]; zamaman, zanosan, oćaravajući; **omamljivati** (koga, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* omàmljujem (se), *pril. sad.* omàmljujući (se), *gl. im.* -anje), v. omamiti

✧ O(B)- + v. mamiti

òman m *bot.* rod biljaka (*Inula*) iz porodice glavočika (*Compositae*) s o. 120 vrsta (npr. veliki o. *I. helenium*, podzemni dijelovi služe u medicini); bušinak

◆ *pr.* (nadimačka ili etnici): **Òman** (Split, sred. Dalmacija, Podravina), **Òmanović** (**Ománović**) (180, Pula, Kordun, I Slavonija) ◆ *top.* (naselja): **Òmanovac** (**Ománovac**) (Pakrac, 261 stan.)

✧ *prasl.* *omanъ (*rus.* omán, *polj.* oman)? ≈ O(B)- + v. mana

Òmān m ⟨G Omāna⟩ *geogr.* država u *II* dijelu Arapskog poluotoka s izlazom na Arapski zaljev, 212.457 km², 1.698.000 stan., glavni grad Muscat (Masqat) // **òmānški** prid. koji se odnosi na Oman

ománuti (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* òmānēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* ománuo) *razg.* podbaciti, iznevjeriti očekivanja, promašiti, zakazati // **omanjivati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* omànjujem, *pril. sad.* omànjujući, *gl. im.* -anje), v. omanuti

✧ O(B)- + v. mana

òmar m ⟨G omára⟩ *zast.* gaj, dubrava, manja crnogorična šuma

◆ *top.*: **Òmar** (Ogulin), **Òmari** (kod Zadra)

òmara ž sparno vrijeme pred kišu; omorina, zapara, sparina // **òmāran** prid. ⟨odr. -rni⟩ koji se odnosi na omaru, sparan, težak; **òmarica** ž *dem.* od omara *pat.* bolesno stanje koje se očituje povišenom tjelesnom temperaturom, ubrzanim disanjem, općom klonulosti, nesvjesticom, pa i smrću; **òmorina** ž *reg.*, v. omara

Òmār I (586–644), drugi arapski kalif, ujedinitelj Arabije i osvajač Perzije, Sirije i Palestine

◆ v. Omer

Òmārska ž naselje (u blizini Prijedora, Z Bosna), 1992. u njemu organiziran zloglasni logor u kojem je zatočeno mnogo Muslimana-Bošnjaka i Hrvata, simbol stradanja civila

◆ v. omar

omartritis m *pat.* upala ramenog zgloba

✧ *grč.* òmos: rame + v. artritis

omasòviti (što) *svrš.* ⟨*prez.* omàsòvim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* omàsòvljen) 1. *pol.* učiniti da što ili tko postane masa, da masovno sudjeluje (u čemu), da velik broj ljudi bude zajedno, u masi 2. učiniti da što postane pristupačno masama, da postane masovno // **omasòvljivati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* omasòvljujem, *pril. sad.* omasòvljujući, *gl. im.* -anje), v. omasoviti

✧ O(B)- + v. masa¹

omàstīti (se) *svrš.* ⟨*prez.* òmàstīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òmàšćen/òmàšten) 1. (što) prevući slojem masti ili masnoće 2. (se) *pren.* izvući veliku dobit, okoristiti se // **omašćivati** (što, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* omàšćujem (se), *pril. sad.* omàšćujući (se), *gl. im.* omàšćivānje), v. omastiti

✧ O(B)- + v. mast

òmašan prid. ⟨odr. -šni⟩ prilično velik u svojoj vrsti; povelik, pozamašan // **òmašno** *pril.* tako da je poveliko, pozamašno; **òmašnòst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošču⟩ svojstvo onoga što je omašno

✧ O(B)- + v. masa¹

òmašiti (što) *svrš.* ⟨*prez.* òmašīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* òmašio) 1. promašiti, loše odmjeriti metu, ne pogoditi 2. dati slabiji prinos od očekivanoga (o ljetini); podbaciti, iznevjeriti očekivanja // **òmašić** *pril.*, v. omaške; **omašivati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* omàšuujem, *pril. sad.* omàšujući, *gl. im.* -anje), v. omašiti; **òmaška** ž ⟨D L -šci/-i, G mn -šakā/-i) nehotična pogreška, nešto što je učinjeno bez namjere, u brzini, slučajno; **òmaškē** *pril.* iz zamaha, tako da se baci rukom kad se njome zamahne [baciti kamen ~ (za razliku od baciti s; ramena); sijati ~ (za razliku od sijanja strojem)]; izručke, vrzimice, omašice

✧ O(B)- + v. mah, mahnuti

omàtidij (**omatidij**) m *zool.* *anat.* jednostavno oko; sastavni dio složenih, mrežastih očiju člankonožaca

✧ *nlat.* ommatidium ← *grč.* omatidion: malo oko ≈ òmma: oko

omàtuhiti (**omātušiti**) (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* -īm,

pril. pr. -ivši, *prid. rad.* omâtuho) *reg. ekspir.* (često *pejor.*) u starosti postati slabe pameti, postati matuh poseniliti

◇ *tur.* matuh: senilan

omâž *m*, *v.* hommage

ômb *r* šatirano prugasta tkanina na kojoj tamnija pruga prelazi postupno u svjetlijim tonovima do sljedeće tamnije linije

◇ tvorničko ime proizvoda? ← *fr.* ombre: sjena

ômbrograf *m* *meteor.* uređaj s pisacem koji na dijagramu kontinuirano bilježi trajanje i intenzitet oborine; pluviograf

◇ *grč.* ômbros: kiša + -GRAF

ômbrometar *m* (G -tra, N mn -tri) *meteor.* sprava za mjerenje količine oborine u određenom razdoblju; pluviometar, kišomjer

◇ *grč.* ômbros: kiša + -METAR

ombudsman (*izg.* ombûdzman) *m* **1.** branitelj prava građana **2. pol.** predstavnik parlamenta koji povremeno kontrolira rad izvršne vlasti; pučki pravobranitelj

◇ *šved.*

ômč *a* ž (G mn ômčā/-ī) petlja od užeta ili sl. kojom se što steže (ob. vrat)

◇ od starijega *ômčā = O(B)- + *v.* maknuti, micati

ôme *sr.* *v.* ohme

omēčiti (koga, se) *svrš.* (prez. omēčim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* omēčen) donijeti mlado (o ženki medvjeda) [*~la dvojce*]

◇ O(B)- + *v.* mečka, meče

ômediti (što) *svrš.* (prez. ômedim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ômeden) **1.** postaviti među između susjednih posjeda; razgraničiti **2.** postaviti granice preko koje nije moguće prostrirati se, djelovati, misliti itd.; ograničiti // **omēdivati** (što) *nesvrš.* (prez. omēđujēm, *pril. sad.* omēđujući, *gl. im.* -ānje), *v.* omediti

◇ O(B)- + *v.* međa

ômega ž **1. lingv.** posljednje slovo grčkog alfabeta, dugo ili produženo »« **2. pov.** u grčkom sustavu bilježenja brojeva oznaka za 800 **3. mit.** simbol za kraj, svršetak i smrt [*od alfe do ~e*] **4. pom.** navigacijski sustav velikog dometa

◇ *grč.* ô méga: veliko o

Omejdī (Omajādī) *m mn* arapska dinastija s prijestolnicom u Damasku, u doba najveće ekspanzije vladala je nad Bliskim istokom i velikim dijelom Sredozemlja 661–750. // **omējdskī** *prid.* koji se odnosi na Omejide

△ **Omejdskī Kalifat** *pov.* ime države u kojoj su vladali Omejidi

omēka ž (D L omēci) *rij.*, *v.* meka, mamac

◇ O(B)- + *v.* meka

omēkōputiti (se, koga) *svrš.* (prez. omēkōputim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* omēkōpučen) izgubiti na fizičkoj čvrstoći, kršnosti i otpornosti, postati mekoputan (**2**) (npr. kad se tko prestane baviti fizičkim radom, kad seljak postane seoski gostioničar itd.) // **omēkopu-ćivati** (koga) *nesvrš.* (prez. omēkopućujēm, *pril. sad.* omēkopućujući, *gl. im.* -ānje), *v.* omēkoputiti

◇ O(B)- + *v.* mek + *v.* put

omēkšati (se) *svrš.* (prez. omēkšām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* omēkšan) **1.** (koga, što) **a.** učiniti da što postane mekano ili mekše **b. pren.** promijeniti nečije mišljenje, stavove, svladati čiji otpor **2.** (š, se) **a.** postaviti mekan ili mekši **b. pren.** postati blag, popustljiv, prestati se opirati // **omēkšavati** (š, koga, što, se) *nesvrš.* (prez. omēkšāvām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), *v.* omēkšati; **omēkšivāč** *m* (G omēkšivāča) **1. kem.** tvar koja se dodaje smolama, lakovima i sl. radi dobivanja mekanih i elastičnih masa **2.** sredstvo koje se dodaje u vodu za ispiranje rublja da bi ono postalo mekše, podatljivije

◇ O(B)- + *v.* mek

ômen *m* dobar ili loš predznak, dobra ili loša slutnja (u rimskoj i drugim religijama); kob, znamenje // **ôminōzan** *prid.* (odr. -znī) koji ne sluti na dobro, koji nešto pretkazuje; zloslutan, zloguk, sumnjiv

◇ *lat.* omen

omēntem *m anat.* trbušna ovojnica

◇ *lat.* omentum

Ômer *m.* os. ime (*musl.*); *hip.:* **Ômo** ◇ *pr.:* **Ômeragić** (150. Istra, Primorje, I Slavonija, *v.* i aga), **Ômerāšević** (Pula, Primorje, Slavonija), **Ômerbašić** (Sisak, Slavonija, *v.* i baša), **Ômerbegović** (Jastrebarsko, *v.* i beg), **Ômerčević** (Sisak, Buje, Dubrovnik), **Ômerčić** (Pula, Istra, Banovina, Primorje), **Ômerhodžić** (Pula, Hvar, *v.* i hodža), **Ômerínović** (Zagreb), **Ômérovic** (350, Zagreb, Rijeka, Vinkovci), **Ômić** (Zagreb, Istra, J Dalmacija)

◇ *tur.* ğmer ← *arap.* Umār

ômēsti (koga, što) *svrš.* (prez. omētem, *pril. pr.* ômēvši, *prid. trp.* omēten) **1.** spriječiti koga da ostvari svoje namjere, onemogućiti da se što dogodi **2.** poremetiti ili spriječiti prijem

elektromagnetskih valova (radio, televizija, radar) slanjem drugačijih signala na istoj frekvenciji // **ometać** *m* (G ometaća, N *mn* ometaći) onaj koji ometa što/koga, blokator, sprečavač; **ometaćki** *prid.* koji se odnosi na ometač i ometače; **ometaćki** *pril.* **1.** na način ometača **2.** tako da se što zapriječi, zaustavi, omete; **ometati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. òmētām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), *v.* omesti; **ometeno** *pril.* tako da je zaustavljeno, zapriječeno, blokirano

✧ O(B)- + *v.* mesti

omfalitis *m pat.* gnojna upala i otok pupka, okolne kože i potkožnog tkiva

✧ grč. omphalós: pupak + -ITIS

omfalokēla *ž* (G *mn* omfalokēlā) *pat.* pupčana kila u dojenčadi

✧ grč. omphalós: pupak + kēlē: otekline

òmfalos *m pov.* **1.** u staroj Grčkoj, primitivni kultni objekt u obliku čunjasta kamena (u Delfima, smatran je »pupkom« zemlje) **2.** ojačano ispupčenje u sredini štita grčkih hoplita

✧ grč. omphalós: pupak

òmica *ž, v.* ohmica

òmikrōn *m 1.* petnaesto slovo grčkog alfabeta, označuje kratko zatvoreno »o« **2. pov. u grčkom sustavu bilježenja brojeva oznaka za 70**

✧ grč. ò mikrōn: malo o

òmiliti (komu) *svrš.* (prez. òmilim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* òmilio) postati mio komu [omili mi u selu divojka] // **òmiljelōst** *ž* (G -osti, I -osti-ošću), *v.* omiljenost, obljubljenost, popularnost; **òmiljen** *prid.* (odr. -i) koji je drugima mio, koji uživa simpatije; obljubljen, popularan [~a knjiga; ~i glumac]; **òmiljenōst** *ž* (G -osti, I -osti-ošću) stanje onoga koji je omiljen ili onoga što je omiljeno; popularnost, omiljelost, obljubljenost

✧ O(B)- + *v.* mio

omilozvūčiti (što) *svrš.* (prez. omilozvūčim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* omilozvūčen) obasuti milozvučjem, učiniti da bude milozvučno

✧ O(B)- + *v.* mio + *v.* zvuk

òminōzan, *v.* omen

omirisati *svrš.* (prez. omirishēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òmirisān) **1.** mirišući doživjeti, okusiti, osjetiti [~ novac; ~ barut] **2. v.** pomirisati

✧ O(B)- + *v.* miris

omisija *ž* izostavljanje, ispuštanje, nespominjanje (o osobama, stvarima) // **òmisivan** *prid.*

(odr. -vni) koji je nastao zbog propusta [~na krivnja]

✧ lat. omissio ← omissus: omisivan ← omittere: propustiti

Òmiš *m* (G Omiša) grad na ušću Cetine u Brački kanal (Dalmacija), 6079 stan. // **Òmišanin** *m* (**Òmišanka**, **Òmiška** *lokal. ž*) (N *mn* Omišani) stanovnik Omiša; **òmiški** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na Omiš i Omišane

Òmišalj *m* (G -šlja) **1.** naselje na S dijelu otoka Krka, 1554 stan. **2.** naftni terminal i luka kraj istoimenog naselja // **òmišaljski** *prid.* koji se odnosi na Omišalj i Omišljane; **Òmišljanin** *m* (**Òmišljanka** *ž*) (N *mn* Omišljani) stanovnik Omišlja

òmjer *m 1.* odnos između dviju veličina (težina ili drugoga) jedne prema drugoj **2. mat.** odnos između dva realna broja (*a* i *b* je kvocijent naznačen u obliku *a:b* ili *a/b*) Δ **djelišni** ~ za tri kolinearne točke *A, B* i *C* je omjer udaljenosti *AC : BC* pri čemu se obje dužine uzimaju kao orijentirane, pa je rezultat negativan broj ako točka *C* leži između *A* i *B* // **omjérati** *nesvrš.* (prez. òmjērām, *prid. rad.* omjérāo, *prid. trp.* òmjērān) utvrđivati odnos u omjerima; omjeravati; **omjérávati** *nesvrš.* (prez. omjérāvām, *pril. sad.* -ajūci, *prid. trp.* omjérāvān, *gl. im.* -anje), *v.* omjerati; **òmjeriti** *svrš.* (prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òmjeren), *v.* omjerati; **òmjerni** *prid.* koji se odnosi na omjer

✧ O(B)- + *v.* mjera, mjeriti

omlāditi (Ø) *svrš.* (prez. òmlādim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òmlāden) pojaviti se mlad, ponovo se javiti kao mlad (o travi i biljkama) [kad trava omladi]; ozelenjeti // **òmladina** *ž 1. razg.* mladi ljudi, mladići i djevojke, mladarja; mladež **2. ideol.** organiziran oblik mladeži; **omladinac** *m* (G -nca, V omladinče, N *mn* -nci, G omladināčā) **1. ideol.** član omladinske organizacije **2. sport** natjecatelj, ob. u dobi do 18 godina; junior; **omladinčev** *prid.* koji pripada omladincu; **omladinka** *ž* (G *mn* -ā/-i), *v.* omladinac; **òmladīnki** *prid.* koji se odnosi na omladinu i omladince; koji je namijenjen omladini [~ časopis]; **omladivati** (Ø) *nesvrš.* (prez. omlādujēm, *pril. sad.* omlādujūci, *gl. im.* -anje), *v.* omladiti

✧ O(B)- + *v.* mlad

omlâtiti (što) *svrš.* (prez. òmlâtim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òmlāčen) skinuti sa stabla plod mlačenjem, ob. motkom [~ orahe; ~ šljive] // **omlaćivati** (što) *nesvrš.* (prez.

omlaćujućem, *pril. sad.* omlaćujućí, *gl. im.* -anje), *v.* omlatiti

✧ O(B)- + *v.* mlat, mlatiti

òmlèt *m kulin.* jelo od tučenih jaja s mlijekom, ponekad s malo brašna, prženo na tavi; često se nadjeva sirom, sjeckanom šunkom i drugim sastojcima

✧ *fr.* omelette

òmlitavjeti (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* òmlitavím, *pril. pr.* -ívši, *príd. rad.* òmlitavio/òmlitavjela ž) postati mlitav, biti zahvaćen mlitavošću // **òmlitavjelo** *pril.* omlohavljeno, ostarjelo; **òmlitavjelost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je omlitavio, omlohavio

✧ O(B)- + *v.* mlitav

òmlohaviti *svrš.* ⟨*prez.* -ím, *pril. pr.* -ívši, *príd. rad.* òmlohavio) postati mlohav; omlitavjeti [omlohavilo mu tijelo]

✧ O(B)- + *v.* mlohav

òmmetar *m* (G -tra, N *mn* -tri) *tehn.* instrument za mjerenje električnog otpora

✧ *v.* ohm + -METAR

omne nocet nimium (*izg.* òmne nõcet nímium) škodi sve što je previše

✧ *lat.*

OMNI- kao prvi dio riječi znači sve-, svuda, posvemašnji [omnipotentan]

✧ *lat.* omnis

omnia (*izg.* òmnia), ob. u: Δ ~ **mea mecum porto** (*izg.* ~ mēa mēcum pòrto) sve svoje nosim sa sobom; ~ **mors aequat** (*izg.* ~ mōrs ēkvat) smrt sve izjednačuje; ~ **praeclara rara** (*izg.* ~ preklára rāra) sve odlično je rijetko; ~ **tempus revelat** (*izg.* ~ tēmpus revélat) vrijeme sve otkriva; ~ **vertuntur** (*izg.* ~ vertúntur) sve se mijenja; ~ **vincit amor** (*izg.* ~ vīncit ámor) ljubav sve pobjeđuje

✧ *lat.* omnis: sav, svaki

òmnibus *m* **1.** *pov. prom.* zatvorena putnička kola s konjskom zapregom u gradskom prometu; konjski tramvaj **2.** *prom.* autobus u gradskom prijevozu **3.** *knjiž.* knjiga s cjelovitim zbirkom (članaka, eseja, pripovijedaka, pjesama) jednog ili više autora, iste ili srodne tematike Δ ~ **film** film koji se sastoji od više kraćih filmova povezanih imenom scenarista ili režisera, književnim predloškom i sl.

✧ *njem.* Omnibus ← *fr.* (voiture) omnibus ← voiture: kola + *lat.* omnibus: za sve (← omnis: sav, svaki)

omnipotèntan *príd.* ⟨*odr.* -tní) koji drži svu moć u rukama, svemoćan, svemoguć [Bog je

~] // **omnipotèncija** ž svemoć, svemoćnost

✧ OMNI- + *v.* potencija, potentan

omniprezèncija ž sveprisutnost, svenazočnost

✧ OMNI- + *v.* prezent, prezentnost

omniscijèncija ž **1.** iznimno poznavanje različitih znanstvenih i umjetničkih područja; upućenost, sveznanje **2.** *iron.* tobožnje poznavanje mnogih stvari, lažno prikazivanje sveznanja; sveznadarstvo, »nauk svih stvari«

✧ OMNI- + *lat.* scientia: znanje = sciens: koji je učen, koji zna

omnivóri *m mn zool.* životinje koje se hrane i biljnom i životinjskom hranom (*Omnivora*); svejedi, svežderi

✧ OMNI- + -VOR(I)

omòfåg *m* (G omofága, V -áže, N *mn* omofázi) *term.* osoba koja jede sirovu, nekuhanu hranu

✧ *grč.* òmophágos: koji jede sirovo meso ← òmós: sirov + -FAG

omòfōr *m* (G omofóra) *pravosl.* dio odežde pravoslavnihi svećenika koji se prebacuje preko ramena; naramnik

✧ *srgrč.* òmophóri(on) = *grč.* òmos: rame + -FOR

omogućíti (što) *svrš.* ⟨*prez.* omògüćím, *pril. pr.* -ívši, *príd. trp.* omògüćén) dati kome sredstva ili ovlasti da što učini // **omogućávati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* omògüćávám, *pril. sad.* -ajüći, *gl. im.* -anje), *v.* omogućiti; **omogućívati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* omògüćüjém, *pril. sad.* omògüćüjüći, *gl. im.* -anje), *v.* omogućiti

✧ O(B)- + *v.* moguć

omòrika ž (D L -ici) *bot.* crnogorično stablo (*Picea omorica*) iz roda četinjača i porodice borova (*Pinaceae*)

✧ = *alb.* molikë *bug.* morika, munika, *usp.* omar

òmorina, *v.* omara

omòtati (što, se) *svrš.* ⟨*prez.* -ám (se), *pril. pr.* -ávši (se), *príd. trp.* òmotán) zamotati, uviti trakom, zavojem, koncem (o stvari), obaviti (se) oko čega, opsegnuti najmanje jednom (o životinji, zmiji) // **omátati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* òmätám, *pril. sad.* -ajüći, *gl. im.* -anje), *v.* omotati; **òmot** *m* **1.** ono što je omotano čime, npr. paketić **2.** ono u što je omotano, u što je uvijeno **a.** papir za umatanje **b.** ovitak, npr. knjiga u tvrdom ili mekšem omotu; **omòtáč** *m* (G omotáča) **1.** *dosl.* (+ *potenc.*) ono što omata **2.** opna, ovojnica, vanjsko zaštitno tkivo Δ **ozonski** ~, *v.* ozon-

ski Δ; **òmotnī prid.** koji služi za omatanje [~ *papir*]; **òmotnica** ž omot u koji se ulaže pismo; koverta

✧ O(B)- + v. motati

òmotskī prid., ob. u: Δ ~ **jezici lingv.** grana afrazijske jezične porodice, obuhvaća mnogo malih jezika koji se govore uglavnom u Etiopiji

òmraziti (koga, što) *svrš.* < *prez.* òmrazim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òmražen) baciti mržnju na koga ili na što, učiniti da bude omražen // **òmrazja** ž knjiš. mržnja [*baciti ~u na koga*]; **òmrazivati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* omražujem, *pril. sad.* omražujući, *gl. im.* -anje), v. omraziti; **òmražen prid.** < *odr.* -i) kojega svi mrze, kojega prati omraza, kojega nitko ne voli, *opr.* obljubljen, omiljen, popularan; **òmraženost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je omražen ili onoga što je omraženo; **òmrznuti** (komu, čemu) *svrš.* < *prez.* òmrznēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* òmrznūt) 1. postati mrzak, odojban, neprihvatljiv 2. (na koga) početi mrziti, predati se zaziranju ili mržnji

✧ O(B)- + v. mrziti

òmrciti (što, se) *svrš.* < *prez.* òmrčim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òmrčen) *reg.* 1. zaprljati što, napraviti mrlju na površini čega 2. (-se) *razg.* nanijeti štetu svom dobrom glasu, kompromitirati se, osramotiti se

♦ *pr.* (nadimačka): **Òmrčanin** (Vinkovci), **Òmrčen** (530, Sinj, sred. Dalmacija, Slavonija)

✧ O(B)- + v. mrak, mrciti

òmrkati (se) *svrš.* < *prez.* òmrčēm (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òmrkān) 1. skočiti na ženku 2. (se) spariti se

òmrknuti (Ø) *svrš.* < *prez.* òmrknēm, *pril. pr.* -ūvši, *imp.* òmrkni, *prid. rad.* òmrknuo, *prid. trp.* òmrknūt) 1. zanočiti, dočekati noćni mrak 2. *pren.* dospjeti u velike nevolje [*dok jednom ne omrkne, drugom ne svane*] // **òmrci** *svrš.* < *prez.* òmrknēm, *pril. pr.* òmrkāvši, *prid. rad.* òmrkao), v. omrknuti

✧ O(B)- + v. mrak, mrk

òmrsiti se *svrš.* < *prez.* òmrsīm se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* òmrsio se) 1. okusiti mrsnu hranu, prekršiti pravila posta 2. *razg.* najesti se 3. *pren. pejor.* okoristiti se, izvući korist veću nego zaslužuje // **òmrsivati se** *nesvrš.* < *prez.* omršujem se, *pril. sad.* omršujući se, *gl. im.* -anje), v. omrsiti se

✧ O(B)- + v. mrs, mrsiti

òmršavjeti (Ø) *svrš.* < *prez.* òmršavīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* òmršavio) postati mršav, izgubiti na težini // **òmršavjelost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je omršavio, oslabio; **òmršavljivati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* omršavljujem, *pril. sad.* omršavljujući, *gl. im.* -anje), v. omršavjeti

✧ O(B)- + v. mršav, mršavjeti

omrzòvoljiti (koga) *svrš.* < *prez.* omrzòvoljim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* omrzòvoljen) učiniti da tko postane mrzovoljan

✧ O(B)- + v. mrzovolja

Òmsk m grad i luka na utoku Oma u Irliš, 1.1-66.000 stan.

-ON kao zadnji dio riječi, ob. u: 1. imenima subatomske čestice [*neutron*] 2. kemijskoj nomenklaturi [*neon*] 3. imenicama koje su izvedene od latinskih i grčkih pridjeva [*odeon*]

✧ *grč.* -on ← -os: pridjevski završetak

òn zam. (**òna** ž, **òno sr**) (G A njega *supl./ga*, D L njemu/mu (A ž samostalno) *gl.* biti + *zam.* (3. l. *jd/mn gl.* biti) [*on ju je vidio*], L njemu, I njim) (lična 3. l. *jd*) 1. označava određenu osobu (ili predmet) izvan komunikacijske situacije između (govornika i sugovornika) tj. onoga tko nije prisutan 2. umjesto vlastitog imena (ne smatra se prikladnim u građanskom opšćenju) 3. u raznim kontekstima, bez određenog značenja kao riječ koja se odnosi na prethodno rečeno ili naglašava iskaz, *usp. ja*

✧ *prasl.* i *stsl.* onъ (*rus.* i *polj.* on), *lit.* anas ← *ie.* *h₂eno-: onaj (*skr.* ana-)

on¹ m lingv. ime slova o u glagoljičkoj i ćiriljičkoj azbuci, *usp.* o (l) (2)

on² (izg. òn) *prid.* koji je u funkciji; uključen, aktiviran Δ ~-**air** (izg. ~-ēr) radijsko emitiranje uživo, direktno u eter; ~ **call poslovi** (izg. ~ kôl) *bank.* poslovi na rok; ~ **demand** (izg. ~ dimēnd) na traženje, na zahtjev, po potrebi, ono što se traži; ~ **line** (izg. ~lājn) *inform.* koji je priključen (u strujnu mrežu, na internet i sl.), koji je izravno povezan s računalom, *opr.* offline, v. off Δ; ~-**off vlakno** (izg. ~-ōf) *fiziol.* vlakno živčane stanice koje se aktivira na početku i pri prestanku podražaja, a miruje dok podražaj traje; ~-**the-record** (izg. ~d-rēkord) *publ.* koji se smije objaviti; službeno, *opr.* off-the-record, v. off Δ; ~ **the road** (izg. ~ d rōud) *term.* 1. koji se odnosi na film ili književno djelo s temom

besciljnog lutanja i odbijanja tradicionalnog načina života **2.** koji se odnosi na nekonformistički, liberalan način života; ~ **the rocks** (izg. ~ d ròks) *term.* piće posluženo s kockama leda (ob. viski i sl.)

✧ *engl.*

onáger m 1. *zool.* vrsta divljeg magarca (*Equus hermius onager*); živi u zemljama JZ Azije **2.** *pov. vojn.* sprava za bacanje kamenja u starorimskoj vojsci; katapult

✧ *lat.* onager ← *grč.* ónagros ≈ ónos: magarac + ágrios: divlji, neobraden, pust

onagrokrácija *ž. podr.* vladavina talijanskih fašista (prema Benedettu Croceu); »vladavina magaraca«

✧ *tal.* ← *v.* onager + -KRACIJA

ónāj prid. zam. (ónā ž, ónō sr) (G ónōg(a), D L ónōm(e), I ónim) (pokazna) **1.** upućuje na osobu (ili predmet) izvan komunikacijske situacije između govornika i sugovornika, na onoga koji nije prisutan ili na ono što nije ovdje **2. (sr)** **a.** (s G) zamjenjuje prilog tj. označava da je nešto malo po vrijednosti, obuhvatljivo pogledom, poznato kao neznačajno i sl. [*imam ono zemlje*] **b.** zamjenjuje prilog: onda [*kad sam te ono susreo, poznato kao neznačajno i sl.*] **3.** *gov.* poštaljica bez značenja [*jučer sam vas, ~, tražio*], *usp.* ovaj ✧ *prasl.* *ónajb, *v.* ón

ónākāv zam. (G ónākva, D L ónākvu, I ónākvim) **1.** koji je kao onaj (o kojem se govorilo) ili koji se pokazuje dalje od govornika i sugovornika ili nije vidljiv ni u situaciji **2.** riječ za pojačavanje značenja, osobina, svojstava, odlika [*pisac, i to ~ pisac*]

✧ *prasl.* *ónakb ≈ *v.* on + *v.* kakav

ónākō pril. 1. na poznat ili već viđen način, na način na koji smo vidjeli da se što dogodilo **2.** u mjeri koju poznajemo, u mjeri ili na način, u količini s kojom uspoređujemo ili koju znamo [*~ dobar; ~ plemenit čovjek pa da strada*] **3.** (riječ koja uvodi u neko izlaganje) [*~, teško je to objasniti*] **4.** bez posebne svrhe, bez praktičnog razloga, bez posebnog programa (često u vezi s riječju samo) [*jesi li što trebao ili si me nazvao (samo)*] △ **tek ~, samo** ~ bez posebne namjere, bez razloga, bez posljedica

ónāmo pril. 1. u smjeru trećega, u smjeru nekoga mjesta koje nije ni mjesto onoga koji govori ni onoga koji odgovara (na pitanje kamo?) **a.** kad se to mjesto vidi i smatra se da

je blizu; tamo **b.** kad se to mjesto ili prostor ne vidi i kad su daleko **2.** *reg.* ondje

✧ *v.* on + *v.* tamo

onānija *ž. razg. 1.* masturbacija, samozadovoljavanje **2.** prekinuti snošaj // **onānirati** (Ø) *nesvrš.* (prez. onānīrām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje) **1. bibl.** proljevati na stranu sjeme u spolnom aktu i ne htjeti oploditi ženu **2. razg.** masturbirati **3. žarg. podr.** **a.** pričati gluposti; trabunjati, blebetati **b.** baviti se ispraznim poslom; **onānizam m** (G -zma), *v.* onanija

✧ prema biblijskom liku Onanu, sinu Jude (Knjiga postanka 38:9) *hebr.* 'ónān: jak

Oñate (izg. Onjáte), **Juan de** (1550?–1630), španjolski konkvistador, utemeljitelj kolonije Novi Meksiko; pridonio širenju geografskog znanja o JZ SAD-a

ónbaša m (N mn -e) *reg. pov.* desetnik u osmanjskoj vojsci

✧ *tur.* onbai

ónčas pril. arh. knjiš. istoga časa, odmah, vrlo brzo, taj čas, smjesta

✧ *v.* on + *v.* čas

óndā (I) 1. (kao pril. i riječca s posebnom službom u tekstu) **a.** označuje vrijeme ili odsječak vremena u prošlosti ili u budućnosti koji se podrazumijeva iz onoga što je rečeno ili iz situacije [*to je bilo još ~; ~ kada nas više ne bude* kad svi pomremo, u ono vrijeme, u tom času]; tad, tada **b.** poslije nekog časa, vremena ili radnje ili uvjeta [*najprije skoči ~ reci hop*]; tad, tada **c.** (u vezi s prijedlogom pa) kad se ispune uvjeti, kad se što obavi [A: *Hoćemo li popraviti bicikl?* B: *Najprije da doručujemo, pa ~*]; poslije (toga, čega), nakon (toga, čega) **2.** (u nabranjanju ili redanju čega) [*najprije posao, ~ dječica, ~ druge dužnosti, ~ sve ostalo*] // **óndā (II) 1.** *vezn.* korelativ prema tome, dakle, kad je tako, ako nema druge [*Kad sam toliko radio, ~ treba i da dobijem* A: *Ništa mi nije, a sâm sam sebi dosadan, ubio bih se.* B: *Umri ~. ~ umri, što ti ja mogu*] **2.** (riječ koja potiče sugovornika da iznese mišljenje o onome što je čuo ili vidio) [*~, šta kažeš na moj plivački stil?*]; **óndašnji pril.** koji je bio onda, koji je odonda, koji se dogodio onda; tadašnji

✧ *v.* on + *v.* tada

óndatra *ž* (G mn -ā-i) *zool.* vrsta sjevernoameričkog glodavca (*Ondatra zibethicus*) iz po-

rodice miševa, cijeni se zbog krzna; bizamski štakor

✧ *engl.* ← *egz.* (*irokijski*)

óndje *pril.* 1. na onom mjestu 2. *razg.* na nekoj točki (u vremenu i u izlaganju i sl.)

✧ *v. on + v. gdje*

ondulíratì (što, se) *dv.* <*prez.* ondulírām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *pril. pr.* -āvši (se), *gl. im.* -ānje) oblikovati uvojke, kovrčati kosu // **ondulácija** ž 1. valovito gibanje, lelujanje 2. pravljenje uvojaka, kovrčanje kose

✧ *njem.* ondulieren ← *fr.* onduler = onde: val

one (*izg.* uàn) *br. term.* ono što se sastoji od jednoga, što izvodi samo jedan, ob. kad se očekuje množina [-~ *book man* = čovjek jedne knjige, slabo i nesustavno obrazovana osoba, čovjek uskih pogleda, dogmatična osoba] △ ~-**man** (*izg.* ~mèn) 1. ono što izvodi jedan čovjek ili se sastoji od samo jednog čovjeka kao izvodača 2. *pren.* ono što okuplja vrlo malo ljudi, ideje čovjeka bez sljedbenika, ono za što netko pridobiva jedino sama sebe; ~-**man paper** (*izg.* ~mèn pèjper) *publ.* novine koje ispunjava svojim priložima samo jedan čovjek; ~-**man show** (*izg.* ~mèn šou) *konstr. rij.* 1. predstava u kojoj nastupa samo jedan čovjek 2. *pren. razg.* posao, pothvat, organizacija ili institut u kojem glavnu riječ vodi samo jedan čovjek; ~-**step** (*izg.* ~stèp) *glazb.* 1. *pov.* vrsta plesa popularnog poč. 20. st., brza tempa 2. glazba za taj ples; ~-**string glazba** (*izg.* ~strīng glāzba) *glazb.* koji je »od jedne strune«, »na jednoj struni«, ob. *pejor.* primitivna svirka, »guslanje«; ~-**way** (*izg.* ~vèj) jednostran, jednosmjern; ~-**way street** (*izg.* ~vèj strīt) *prom.* jednosmjerna ulica

✧ *engl.*

onečistiti (što, se) *svrš.* <*prez.* onečistim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* onečišćen) 1. (što) učiniti nečistim, učiniti da više ne bude čisto; zamazati, zagaditi, zaprljati 2. (se) obaviti veliku nuždu pod sebe bez kontrole volje u staračkoj demenciji; ispoganiti (se), *usp.* onerediti (se) // **onečišćenost** ž <G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je nečist, svojstvo onoga što je onečišćeno; zatrovanost, zagađenje △ ~ **zraka ekol.** prisutnost štetnih primjesa u zraku (plinova, prašine); stupanj onečišćenosti se mjeri u milikilogramima po m³; **onečišćenje** *sr ekol.* postojanje

štetnih tvari ili energije u okolišu koja je manja od maksimalno dopuštene; **onečišćivač** *m* <G onečišćivača) 1. onaj koji onečišćuje (osoba) 2. ono što onečišćuje (sredstvo, tvar i sl.); **onečišćivati** *nesvrš.* <*prez.* onečišćujem, *pril. sad.* -onečišćujući, *gl. im.* -enje), *v.* onečistiti

✧ O(B)- + *v. ne + v. čist*

Ónega ž *geogr.* 1. jezero u S dijelu Ruske Federacije, 9720 km², duboko do 116 m 2. rijeka u Arhangelskoj oblasti, duga 416 km, odvirak jezera Lača, utječe u Oneški zaljev

O'Neill (*izg.* Ouníl), **Eugene** (1888–1953), američki dramski pisac čijim je bogatim opusom obilježen uspon američke kazališne umjetnosti između dva svjetska rata; djela proze isprepletenim komponentama tragičnog realizma, naturalizma, ekspresionizma, erotike i psihoanalize, dosegnuvši vrhunac u postumno izvedenoj drami *Dugo putovanje u noć*; Nobelova nagrada za književnost 1936.

onemócati (Ø) *svrš.* <*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* onemócao) doći u stanje nemoći, postati nemoćan, izgubiti snagu, iscrpsti se // **onemóčalost** ž <G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je onemócao, oslabio; iznemoglost

✧ O(B)- + *v. nemoć*

onemogućiti *svrš.* <*prez.* onemogućím, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* onemogućen) 1. (što) učiniti neizvedivim: spriječiti, omesti, osujetiti 2. (koga) različitim postupcima omesti u djelovanje, radu itd. // **onemogućavati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* onemogućávām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* onemogućiti, onemogućivati; **onemogućivati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* onemogućujem, *pril. sad.* onemogućujući, *gl. im.* -ānje), *v.* onemogućiti, onemogućavati

✧ O(B)- + *v. nemoguć*

oneobičavati (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* oneobičávām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) činiti da što postane neobično, činiti neobičnim // **oneobičavanje** *sr* 1. čin kojim se nešto oneobičava 2. *knjiž.* postupak kojim se postiže zanimljivost i egzotičnost davanjem neuobičajenih imena, smještanjem radnje u neobična mjesta itd.

✧ O(B)- + *v. neobičan*

onepismènitì (koga, što) *svrš.* <*prez.* onèpismením, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* onèpismenjen) učiniti da tko postane nepi-

smen [~ ljude; ~ narod; ~ tudi tekst (lošim intervencijama, slabim i nelogičnim čitanjem i sl.)]
// **onepismenjivati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* onepismenjujem, *pril. sad.* onepismenjujući, *gl. im.* -anje), v. onepismeniti

✧ O(B)- + v. nepisan, nepismen

oneraspoložiti (koga, se) *svrš.* < *pres.* oneraspoložim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* oneraspoložen) doći u stanje lošeg raspoloženja, postati neraspoložen
// **oneraspoloženost** ž < G -osti, I -osti/ošču) stanje onoga koji je oneraspoložen; oneraspoloženje; **oneraspoloženje** sr, v. oneraspoloženost; **oneraspoloživati** (koga, se) *nesvrš.* < *pres.* oneraspoložujem (se), *pril. sad.* oneraspoložujući (se), *gl. im.* -anje), v. oneraspoložiti

✧ O(B)- + v. neraspoložen

onerediti (što, se) *svrš.* < *pres.* onèrèdim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* onèrèđen) uprljati (se) izmetom; opoganiti (se) // **oneredivati** (što, se) *nesvrš.* < *pres.* onerèdujem (se), *pril. sad.* onerèdujući (se), *gl. im.* -anje), v. onerediti

✧ O(B)- + v. nered

òneroidan *prid.* < *odr.* -dnì), ob. u: Δ ~ **na stanja** stanja poremećene svijesti

✧ grč. óneiros: san + -OID

ònerózan *prid.* < *odr.* -zni) **1.** *pravn.* koji nameće obvezu (ob. novčanu); težak, tegoban **2.** za koji se dobiva naknada (o poslu)
✧ lat. onerosus = onus: breme, teret

onesposobiti (koga, što) *svrš.* < *pres.* onesposobim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* onesposobljen) **1.** (koga) učiniti nesposobnim za rad, djelovanje i sl., npr. ozljedom **2.** (što) učiniti neispravnim, učiniti da prestane funkcionirati, npr. stroj i sl. // **onesposobljavati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* onesposobljavam, *pril. sad.* -ajüći, *gl. im.* -anje), v. onesposobiti, onesposobljavati; **onesposobljivati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* onesposobljujem, *pril. sad.* onesposobljujući, *gl. im.* -anje), v. onesposobiti, onesposobljavati

✧ O(B)- + v. nesposoban

onesvijestiti (se) *svrš.* < *pres.* onèsvijèstim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* onèsvijèšten) **1.** (koga) učiniti da tko izgubi svijest, izazvati čiju nesvjesticu (udarcom, kemijskim sredstvom i sl.) **2.** (se) izgubiti svijest, pasti u nesvijest // **onèsvijèštenost** ž < G -osti, I -osti/ošču) osobina onoga koji je onesviješ-

ten; **onesvješćivati** (koga, se) *nesvrš.* < *pres.* onesvješćujem (se), *pril. sad.* onesvješćujući (se), *gl. im.* -anje), v. onesvijestiti, onesvješćivati; **onesvještenički** *prid.* koji se odnosi na onesvješćivanje i onesvještenike; **onesvještenik** m < G onesvještenika, N mn onesvještenici) onaj koji je bez svijesti

✧ O(B)- + v. nesvijest

onihija ž *pat.* uraslost nokta u meso; zanoktica

✧ nlat. onychia ≈ grč. ónyks: nokat

onihofagija ž *psih.* nagon za grickanjem ili uništavanjem noktiju različitim sredstvima

✧ grč. ónyks: nokat + -FAGIA

onihomikóza ž *pat.* gljivično oboljenje noktiju uzrokovano različitim patogenim gljivicama, kvascima ili plijesni

✧ grč. ónyks: nokat + v. mikoza

onihopátija ž *pat.* naziv za svaku bolest noktiju

✧ grč. ónyks: nokat + -PATIJA

onihorèksa ž *pat.* pretjerana krhkost noktiju; očituje se u kidanju i cijepanju nokata

✧ grč. ónyks: nokat + rhèksis: kidanje

onijémjeti *svrš.* < *pres.* ònijémim, *pril. pr.* -mívši, *prid. rad.* onijémio) postati nijem, izgubiti dar govora

✧ O(B)- + v. nijem

òniks m < G mn -iksā) **1.** *min.* poludragi kamen, kremen sa slojevima različitih boja (ob. s bijelim i crnim prugama) **2.** *pat.* zagnojenje ispod očne rožnice **3.** v. onyx

✧ grč. ónyks: nokat, dragulj sa žilama

-ONIM, -ONIMAN, -ONIMIJA kao drugi dio riječi označava ono što je u vezi s imenom, nazivom [*oronim; hidronim; toponim; metonimija*]

✧ grč. ónyma: ime

ònim m < G oníma) *lingv.* ime, naziv

✧ grč. ónyma (ónoma)

oniomànija ž *psih.* bolesna potreba za kupovanjem, ob. nepotrebnih stvari // **oniòmān** m < G oniomána) onaj koji je obuzet oniomanijom: **oniòmānka** ž < G mn -ā/-ī), v. oniomani

✧ grč. ónios: koji je za prodaju + -MANIJA

onirizam m < G -zma) *psih.* opći naziv za stanje duha slično snu koje se javlja kod duševnih bolesnika u stanju pomraćene svijesti, ali i kod zdravih ljudi u trenucima pojačanog dužeg duševnog i živčanog pritiska, stresa, intenzivnog maštanja // **oniríčan** *prid.* < *odr.* -čni) koji se odnosi na snove

✧ grč. óneiros: san + -IZAM

oniromantija ž tumačenje snova i na toj osnovi proricanje budućih događanja // **oniròmant** *m* (G -nātā) onaj koji se bavi oniromantijom; **oniròmantica** (**oniròmantkinja**) ž, v. oniromant

✧ *grč.* óneiros: san + -MANTIJA

ònizak *prid.* (odr. òniskī) koji je prilično nizak, koji ostavlja dojam da je nizak // **ònisko** *pril.* tako da bude ili da se odvija, postavlja, leti itd. prilično nisko

✧ O(B)- + v. nizak

ONKO- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s tumorom [*onkologija*]

✧ *grč.* ógkos: masa, debljina, nadutost

onkogèneza ž *pat.* postanak i razvitak tumora i tumorskih tvorbi // **ònkogèn** *prid.* (odr. -ī) koji uzrokuje zloćudne tumore; **onkogénī** *m mn. fiziol.* genske sekvencije u tumorskim virusima, uzrokuju malignu transformaciju stanice

✧ ONKO- + -GENEZA

onkòlit *m* (G onkolīta) *min.* male, različito oblikovane vapnenačke strukture u sedimentnim stijenama

✧ *grč.* ógkos: nadutost, masa + -LIT¹

onkòlogija ž *med.* samostalna grana medicine; ukupnost znanja, proučavanja i liječenja tumora // **onkòlog** *m* (N *mn* -ozī) *med.* onaj koji se bavi onkologijom, stručnjak za tumore; **onkòlogījskī** *prid.* koji se odnosi na onkologiju; **onkòloškī** *prid.* koji se odnosi na onkologiju i onkologe; **onkòloškī** *pril.* kao onkolog, na način onkologa

✧ ONKO- + -LOGIJA

ònkraj (čega) *pril.* s druge strane, s one strane

✧ O(B)- + v. na + v. kraj

òno *zam.* (*sr* 3. l. *jd*) **1. a.** (òno lična), v. on **b.** (pokazna), v. onaj **2. razg. a.** bez značenja i nevezano mjestom u rečenici odnosi se na prethodno rečeno što se potvrđuje [~ što jest jest; ~ nije da nije] **b.** na početku rečenice povezuje prethodno rečeno s onim što će se reći [~ što bi se reklo] **3.** (u nejasnim prisjećanjima na što, kad se očekuje da će sugovornik potvrditi) [*ti ~ (ako se ne varam) ne voliš sladu kavu*] **4. psih., v. id**

✧ v. on

ònodoban *prid.* (odr. -bnī) koji je od onoga doba u prošlosti; ondašnji, tadašnji, onovremeni // **ònodobnòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je onodobno, što je prošlo, što se zbilo

✧ v. ono + v. dob

Onòfriy *m.* os. ime (talijanskog podrijetla), *rij.*

✧ *pr.*: **Ònòfri** (Dubrovnik, J Dalmacija)

✧ *tal.* Onofrio ← *lat.* Onophrius

Onofrio di Giordano de la Cava (*izg.* Onòfri di Džordàno de la Káva) talijanski hidrotehničar i graditelj južnotalijanskog gotičkog stila; radio u Dubrovniku 1436–1443 (Onofrijeva česma)

onòhki *prid.* onako velik, jednak po veličini (koja je poznata i na koju se pokazuje) // **onolīcnī** *prid.* (**onolīcnā** ž, **onolīcnò** *sr*) *razg. hip.* onako malen, majušan (kako je poznato ili kako se pokazuje); **onòhko** *pril.* u onoj mjeri, onako mnogo (koliko je poznato ili na što se pokazuje)

✧ v. on + v. lik

onòmad *pril.* u prošlosti, tada, onda (kad je poznato govorniku i sugovorniku)

✧ v. ono + v. ma¹ + čest. -d(e)

onomàstika ž (D L -īci) **1. lingv.** grana lingvistike, izučava značenje i nastanak vlastitih imena; onomatologija, imenoslovlje **2. ukupnost** vlastitih imena; onomatologija (osobnih, obiteljskih, mjesnih) koja se pojavljuje na nekom etničkom, geografskom ili jezičnom području // **onomàstīčār** *m* onaj koji se bavi onomastikom; **onomàstīčārev** (**onomàstīčārov**) *prid.* koji pripada onomastičaru; **onomàstīčarka** ž (G *mn* -ā-i), v. onomastičar; **onomàstīčkī** *prid.* koji se odnosi na onomastiku i onomastičare; **onomàstīčkī** *pril.* kao onomastičari; **onomàstīkōn** *m term.* **1.** knjiga imena poredanih abecednim redom; imenik **2. leksikon** koji prikazuje građu prema grupama pojmova; realni leksikon **3.** prigodna čestitka u obliku pjesme **4.** ime čovjeka ili predjela

✧ *grč.* onomastikós: koji pripada imenu ≈ ónoma: ime; onomastikōn (biblion): predmetni rječnik

onomatòlogija ž, v. onomastika (**1**)

✧ *grč.* ónoma: ime + -LOGIJA

onomatòmānija ž *psih.* abnormalni interes i bavljenje riječima i imenima

✧ *grč.* ónoma: ime + -MANIJA

onomatopéja ž *lingv.* **1.** stvaranje riječi (ili imena) kojega glasovni oblik podsjeća na stvar ili zvuk koji imenuje **2.** tako nastala riječ ili ime [šuštati, šušanj, vau-vau, mijau itd.] // **onomatopēīčan** *prid.* (odr. -čnī) koji je nalik na onomatopeju; **onomatopēīčnòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je

onomatopeično; **onomatopejski** *prid.* koji se odnosi na onomatopeju; **onomatopejski** *pril.* kao onomatopeja, na način onomatopeje

✧ *grč.* onomatopoiia = ónoma: ime + poieîn: činiti

onomatopoezija *ž term.* dječji govor; tepanje

✧ *grč.* ónoma: ime + poieîsis: *dosl.* pravljenje = poieîn: praviti

onomaziologija *ž lingv.* disciplina koja proučava osnove i način davanja imena svemu u pojavnom i pojmovnom svijetu

// **onomaziolog** *m* (N mn -ozi) onaj koji se bavi onomaziologijom; **onomaziologica** *ž*, v. onomaziolog; **onomaziologijski** *prid.* koji se odnosi na onomaziologiju kao znanstvenu disciplinu; **onomaziologinja** *ž neodom.*, v. onomaziologica; **onomaziološki** *prid.* koji se odnosi na područje kojim se onomaziologija bavi i stručnjake koji se njome bave

✧ *njem.* Onomasiologie = *grč.* onomasia: naziv, izraz + -LOGIJA

onostran *prid.* (odr: -i) koji ne pripada ovome svijetu, koji nije ovozemaljski, koji nije dostupan iskustvima i racionalnim objašnjenjima, *opr.* ovostran, ovozemaljski // **onostranost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je onostrano

✧ v. ono + v. strana

onovremeni *prid. knjiš.* koji se odnosi na ono vrijeme; ondašnji, tadašnji; onodobni

✧ v. ono + v. vrijeme

Onsager (izg. Õnsagr), **Lars** (1903–1976), američki kemičar norveškog podrijetla; za razvitak opće teorije ireverzibilnih procesa Nobelova nagrada 1968.

on-screen (izg. òn-skrin) *m inform.* opcija koja nudi neku uslugu, npr. ispis na ekranu

✧ *engl.*

Ontário *m geogr.* 1. pokrajina u Kanadi, 1.068.580 km², 10,1 mil. stan., glavni grad Toronto 2. najmanje od pet Velikih jezera u Sjevernoj Americi, 19.554 km²

ontički *prid.* koji je bitan; suštinski, presudan

✧ *grč.* ón: ono što jest, biće ← eînai: biti

ONTO- kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na biće, bitak, postojanje [ontologija]

✧ *grč.* ón (G óntos): ono što jest, biće ← eînai: biti

ontogeneza *ž 1. biol.* postanak i razvoj pojedinog životinjskog ili biljnog organizma od trenutka začetka do pune zrelosti. *opr.* filogeneza 2. *fil.* morfološki i funkcionalni razvoj

individualnog bića; oznaka za sve promjene koje se zbivaju u toku individualne životne povijesti // **ontogenetski** *prid.* koji pripada ontogenezi, koji se odnosi na razvoj jedinke; **ontogenija** *ž biol.* povijest razvoja organizma

✧ ONTO- + -GENEZA

ontologija *ž fil.* filozofska disciplina koja se bavi problemom bitka i biti bivstvujućeg, zakonima i strukturom bivstvujućeg uopće; sastavni (prvi) dio metafizike, pored psihologije, teologije i kozmologije // **ontolog** *m* (N mn -ozi) onaj koji se bavi ontologijom; ontologičar; **ontologičar** *m*, v. ontolog; **ontologičarev** (ontologičarov) *prid.* koji pripada ontologičaru; **ontologičarka** *ž* (G mn -ā/-ī), v. ontologičar; **ontologijski** *prid.* koji se odnosi na ontologiju; **ontološki** *prid.* koji se odnosi na ontologiju i ontologe Δ ~ **dokaz** *fil.* dokaz Boga iz njegove definicije savršenstva: »Bog je najviše biće. Kad on ne bi postojao, on ne bi bio najviše biće. Dakle, on postoji.« (Kant)

✧ ONTO- + -LOGIJA

ontologizam *m* (G -zma) *fil.* teorija koja postojeci i pojedinačno izvodi iz ideje i općeg; po kojoj (u teološkoj interpretaciji) razum intuitivno spoznaje bitak (božanstvo)

✧ ONTO- + -LOGIZAM

onuda *pril.* (razg. ònud) onim putem, onim smjerom (na pitanje kuda?) dalje od govornika i sugovornika, *usp.* ovuda, tuda

✧ v. on + v. tuda

onyx (izg. óniks) *m tipogr.* pismo podebljanih poteza, razvijeno iz klasicističke antike

✧ *grč.* ónyks: nokat; autor G. Powell (1937)

ònjušiti (koga, što, se) *svrš.* [pres. -im (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. ònjušen], v. njušiti

✧ O(B)- + v. njuh, njušiti

OO- kao prvi dio riječi označava ono što je povezano s jajem, zametkom, odnosno začecem [oologija]

✧ *grč.* oíon: jaje

oocit *m* (G oocita) *biol.* jajna stanica, ženska spolna stanica kod višestaničnih životinja

✧ OO- + -CIT

ooforitis *m pat.* upala jajnika

✧ OO- + -FOR + -ITIS

oogarnija *ž biol.* oplodnja spolnih stanica nekih algi, gljiva i nižih vrsta stablastih biljaka

✧ OO- + -GAMIJA

oogeneza *ž biol.* proces razvitka ženske spolne

(jajne) stanice kod ljudi i životinja; ovogeneza

✧ OO- + -GENEZA

oögonij *m* *biol.* jednostanični ženski rasplodni organ kod viših oblika algi ili nižih gljiva, okruglasta vrećica u kojoj se razvija jedna ili više jajnih stanica

✧ OO- + *grč.* goné: rađanje

oolit *m* (G oolita) **1.** *geol.* razdoblje u razvoju Zemlje **2.** (*mn*) *min.* mineralna nakupina sastavljena od vapnenačkih okruglastih ili jajastih kristalastih zrnaca

✧ OO- + -LIT¹

oologija *ž* *zool.* proučavanje ptičjih jaja (morfologija, fiziologija rasploda, ponašanje ptica pri rasplodu) // **oölog** *m* (N *mn* -ozi) onaj koji se bavi oologijom; **ooolögica** *ž*, v. oolog; **ooologijski** *prid.* koji se odnosi na oologiju kao znanstvenu disciplinu; **ooolögijski** *prid.* koji se odnosi na oologe i područje kojim se bavi oologija; **ooolöginja** *ž* *neodom.*, v. oologica

✧ OO- + -LOGIJA

oospóra *ž* *biol.* zametak u prvom stupnju razvoja živog organizma; klica algi i gljiva

✧ OO- + v. spora

Öpa *ž*, v. Ops

opadati (koga) *nesvrš.* (prez. òpādām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -ānje) ogovarati, klevetati // **opadač** *m* (G opadača) onaj koji opada; klevetnik, potvornik; **opadačica** *ž*, v. opadač; **opadački** *prid.* koji se odnosi na opadače; **opadački** *pril.* kao opadač, na način opadača; **opadaštvo** *sr* djelatnost opadača, opadanje kao pojava; klevetništvo; **opajdara** *ž* *pejor.* **1.** v. opadačica **2.** prosta i vrlo nesimpatična žena, ona koja je bestidna i vrlo nezgrapna u ponašanju; alapača

✧ O(B)- + v. pasti, padati

òpadati, v. opasti

opáhati (što) *svrš.* (prez. òpāhām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òpāhān) pahalicom skinuti prašinu s čega [~ ormar; ~ stol]; opajati // **opájati**¹ (što) *svrš.* (prez. opājām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* opájao), v. opahati

✧ O(B)- + v. pahati

öpāk *prid.* (odr. -i) **1.** koji je spreman, kadar činiti zlo, zao **2.** koji je strašan, smrtonosan **3.** oštar, žučan **4.** *razg. reg.* naopak, koji je okrenut na drugu stranu, posuvraćen $\triangle \sim \mathbf{a}$ **bolest** formula za rak // **opāčina** *ž* zlo, zloća, hudoba; **opāčiti** *nesvrš.* (prez. òpāčim,

pril. sad. opāčēći, *gl. im.* -ēnje) *rij.* nanositi zloću, pakostiti; **òpāčnik** *m* (V -iće, N *mn* -ici) *zast.* opak čovjek; **òpāko** *pril.* na opak način; **òpākōst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je opak

♦ *pr.* (nadimačka): **Opāčak** (860, Slavonski Brod, Slavonija, J i sred. Dalmacija), **Òpačić** (1890, S Dalmacija, Lika, Banovina, Pokuplje) ✧ *top. mikrotop.:* **Opāčac** (uzv. sina, Zadar), **Òpačić** (zemljišta Karlovac, Knin, nekoliko zaselaka kod Knina)

✧ *prasl.* *opak² (stsl. opak²: naopako, *rus.* opak, *polj.* opak) ← *ie.* *h₃epeh₂ko- (*lat.* opacus: suprotstavljen, *skr.* apākas: odstražni)

òpāl *m* (G opāla) **1.** tkanina izrađena od najbolje fine pamučne prede, upotrebljava se za fino žensko rublje, bluze, haljine i sl. **2.** *min.* dragi kamen, amorfni mineral ortosilicijeve kiseline, SiO₂·H₂O, staklenaste ili voštane sjajnosti, proziran ili neproziran // **òpālñi** *prid.* koji je od opala, koji je opal [~ *prsten*]

✧ *njem.* Opal ← *lat.* opalus ← *grč.* opállios ← *skr.* úpala: dragi kamen

opalescēncija *ž* *meteor.* bjeličasta boja neba ili promjena boje udaljenih objekata (npr. u plavu boju objekata koji su inače crni ili tamni), nastala raspršivanjem svjetlosti na sićušnim suspendiranim česticama u atmosferi

✧ v. opal + v. (lumine)scencija

opāliti *svrš.* (prez. òpālīm, *pril. pr.* -ivši, *imp. opālī, prid. rad.* opālīo, *prid. trp.* òpāljen) **1.** (Ø) izbaciti zrno ili sačmu (o vatrenom oružju) **2.** (koga, što) **a.** zahvatiti vatrom ili izvorom topline po površini [*opālilo ga je sunce*]; nagorjeti, opržiti **b.** udariti [~ *pljusk*] **3.** *a.* žarg. jako zaračunati, pretjerano zacijeniti [~ *globu*; ~ *cijenu*] **b.** obaviti spolni odnos (o muškarcu) // **òpāljen** *prid.* (odr. -i) **1.** s vanjske strane zahvaćen posljedica paljenja, takav da se vidi da je bio izložen vatri ili gorenju (npr. kad se užarenim tijelom ili lećom koja pribire zrake Sunca nanese šare na površinu drva) **2.** žarg. onaj koji se odlikuje pomalo nenormalnim postupcima, koji nije sasvim normalan i ponaša se ekstravagantno; udaren, pomaknut, drmnut, čaknut, opičen; **opālživati** (Ø, koga, što) *nesvrš.* (prez. opāljujēm, *pril. sad.* opāljujući, *gl. im.* -ānje), v. opaliti

♦ *pr.* (nadimačka, etnici): **Òpala** (Donji Lapac, Primorje), **Òpālīčki** (Ozalj, Pokuplje, Z Slavonija), **Opālīć** (230, Lika, Banovina,

Primorje), **Òpalin** (Zagreb, Pregrada) ◇ *top. mikrotop.* (obično za zemljišta stvorena paljenjem šuma): **Òpalić** (zemljišta, Novigrad), **Opaljenac** (lokaliteti kod Rijeke i Ogulina), **Òpāljenā kùla** (brdski greben, Petrinja), **Òpāljenī vřh** (Ogulin, Senj), **Opaljenica** (Ogulin), **Opaljenik** (Senj, Knin, Dubrovnik), **Òpāljenō brdo** (Senj) itd.

◇ O(B)- + v. paliti

opamétiti (se) *svrř.* < *prez.* opamétim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* opaméćen) urazumiti (se) // **opaméćeno** *pril.* na način da se tko opameti, urazumljeno; **opamećívati** (koga, se) *nesvrř.* < *prez.* opamećujem (se), *pril. sad.* opamećujući (se), *gl. im.* -anje), v. opamétiti
◇ O(B)- + v. pamet

òpanak *m* < G -ānka, N *mn* -ānci> **1.** *etnol.* ob. kožnata obuća koju izrađuje majstor opančar, priteže se remenjem ili oputom **2.** *pren. pejor.* prostak, seljačina, onaj koji nije uglađen kako se očekuje od građanina // **òpančār** *m* obrtnik koji izrađuje opanke; **òpančārev** (**òpančārov**) *prid.* koji pripada opančaru; **òpančārica** *ž* **1.** žena opančar **2.** opančareva žena; **òpančārski** *prid.* koji se odnosi na opančare; **òpančārski** *pril.* kao opančar, na način opančara; **òpančīc** *m dem.* i *hip.* od opanak; **òpančina** *ž augm.* od opanak *pejor.*
◆ *pr.* (prema zanimanju): **Òpančār** (130, Donji Miholjac, Slavonija, Primorje)
◇ *prasl.* *opъnъkъ ≈ O(B)- + v. penjati se, peti se

Òpānci *m mn* < G Òpanākā> naselje (u blizini Imotskog), 671 stan.

◆ v. opanak

òpanjkati (koga, što) *svrř.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òpanjkān) *razg. ekspr.* oklevetati, pripisati loše ili kompromitirajuće postupke komu ili čemu // **òpanjkávati** (koga, što) *nesvrř.* < *prez.* òpanjkávām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), v. òpanjkati
◇ *ekspr.*

òpāpućiti se *svrř.* < *prez.* -im se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* òpāpućen) doći do papuča iz opanaka, pogospoditi se, postati ili biti novo-pećeni gospodin, skorojević // **òpāpućívati se** *nesvrř.* < *prez.* òpāpućujem se, *pril. sad.* òpāpućujući se, *gl. im.* -anje), v. òpāpućiti se
◇ O(B)- + v. papuča

òpārati (što) *svrř.* < *prez.* òpārām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òpārān) **1.** ono što je pleteno rasplesiti i dobiti nit **2.** v. rasporiti (**2**) // **òpārīti**

(što) *svrř.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òpōren), v. oparati

◇ O(B)- + v. parati

Oparin (izg. Opàrin), **Aleksandr Ivanovič** (1894–1980), ruski biokemičar; primjenjujući Darwinovu teoriju evolucije pokušao objasniti nastanak složenih organskih spojeva iz jednostavnih organskih i neorganskih tvari

òpārīti se *svrř.* < *prez.* òpārīm se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* òpāren) *razg.* (u šali) doći do para, novca // **òparívati se** *se¹ nesvrř.* < *prez.* òpārūjem se, *pril. sad.* òpārūjūci se, *gl. im.* -anje), v. òpārīti se

◆ *pr.* (nadimačka): **Òparić** (Kutina, Varaždin), **Òparnica** (Vojnić, Banovina, Pokuplje)

◇ O(B)- + v. para

òparīti se *svrř.* < *prez.* -im se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* òpāren) **1.** opēci se vrelom parom **2.** *pren.* povući se nakon neugodnog iskustva // **òparak** *m* < G -ārka, N *mn* -ārci> *farm.* tekućina u kojoj su se oparile biljne droge; **òparenōst** *ž* < G -osti, I -osti/-ošū> stanje onoga koji je oparen; **òparívati se** *se² nesvrř.* < *prez.* òpārūjem se, *pril. sad.* òpārūjūci se, *gl. im.* -anje), v. òparīti se; **òpārīnica** *ž reg.* vrsta kruha koji se peče na zemlji

◇ O(B)- + v. para, pariti

òp-ārt *m* **1.** *pov. umj.* pravac u likovnoj umjetnosti 1960-ih; temelji se na efektima optičkih iluzija; optička umjetnost **2.** modni stil nastao o. 1960. korištenjem tkanina s uzorkom geometrijskih šara koje stvaraju optičku iluziju kretanja // **òpārtist** *m umj.* umjetnik, pristaša, pripadnik op-art pravca

◇ *engl.* optical: optički + art: umjetnost

òpāsān *prid.* <odr. -sni> **1.** koji uključuje ili uzrokuje opasnost [~na životinja]; pogibeljan, prijeteći, opak **2.** *razg. iron.* koji teži da se prikaže kao vrijedan, a nije [~an stručnjak] // **òpāsīnica** *ž* ona koja je opasna; **òpāsīnik** *m* < V -īce, N *mn* -īci), v. opasnica; **òpāsno** *pril.* na opasan način; pogibeljno, zlo, opak; **òpāsīnōst** *ž* < G -osti, I -osti/-ošū> **1.** stanje ili položaj u kojem prijeti ono što je opasno [smrtna ~; bez ~i; biti u ~i; izvan ~i; u sluč-aju ~i]; pogibelj, zlo **2.** ono što donosi pogibelj; zlo **3.** stvar, pojava, životinja ili čovjek koja nanosi ili može nanijeti štetu ili zlo
◇ *prasl.* *opasnъ (rus. opásnyj) ≈ O(B)- + v. pāsti: napasati, štititi

òpāsati (koga, što, se) *svrř.* < *prez.* òpāšem (se),

pril. pr. -āvši (se), *imp.* òpaši (se), *prid. rad.* òpasao (se), *prid. trp.* òpasān) **1. a.** obaviti (se) pasom, pojasom oko struka **b.** opkoliti, okružiti, zaokružiti, podići zid oko čega sa svih strana, stegnuti obručem *c.* pripasati, staviti ono što stoji za pasom [~ *sablju*] **2.** (-koga) spariti sa ženkom (o ždrijepcu, jelenu i srndaću) // **òpàsāč** *m* (G opasáča) remen, pojas; **òpàsiv** *prid.* (odr: -i) onaj koji može biti opasan, stegnut, uobručen; **òpasívati** (se, koga) *nesvrš.* (prez. opàsujēm (se), *pril. sad.* opàsujūci (se), *gl. im.* -ānje), *v.* opasati

✧ O(B)- + *v. pas*¹

òpaska, *v.* opaziti

òpasti (Ø) *svrš.* (prez. òpadnēm, *pril. pr.* òpāvši, *prid. rad.* òpao) **1. a.** pasti prirodnom procesom, otpasti (o lišću, voću, ljudskoj kosi) **b.** sniziti razinu (o površini vode u prirodi) **2.** izgubiti na intenzitetu, jačini vrijednosti, značenju (o poslu, moralu, težini i tjelesnoj snazi) // **òpadati** (Ø) *nesvrš.* (prez. òpadām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) ([u raznim vezama riječi]; *opada lišće* lišće u jesen žuti i pada sa stabla; *opada zanimanje* (interes) za što slabi zanimanje; *opada* (mi, ti itd.); *volja* slabi volja], *v.* opasti

✧ O(B)- + *v. pasti*

òpašica ž *bot.*, *v.* gavez

òpat *m* *crkv.* predstojnik samostana u nekim katoličkim redovima; abat // **òpatīca** ž *crkv.* **1.** *konstr.* glavarica ženskoga samostana (benediktinki, klarisa); časna majka **2. kat. razg.** pripadnica nekog od ženskih redova u Katoličkoj crkvi; abadesa, abatisa, abatiša, redovnica, časna sestra, švora; **òpatīcin** *prid.* koji pripada opatici; **òpatīčki** *prid.* koji se odnosi na opate i opatice; redovnički; **òpatīja** ž *pov. rel.* **1.** samostalna zajednica redovnika benediktinskih pravila kojoj je na čelu opat; abacija **2.** kompleks samostanskih zgrada (i pripadajućih posjeda); badija; **òpatījski**¹ *prid.* koji se odnosi na opatiju; **òpatovina** ž ono što pripada opatiji; **òpātski** *prid.* koji pripada opatu; **òpātstvo** *sr* svojstvo i djelovanje opata, ukupnost pojave opata

◆ *pr.* (nadimačka, prema službi, etnici): **Àpat** (Pula, ← *mad.*), **Àpati** (Đakovo, Slavonija, ← *mad.*), **Àpatić** (Đurdevac, Slavonija, ← *mad.*), **Òpat** (140, Karlovac, Pokuplje, Slavonija), **Òpati** (Pazin, Istra, Primorje) ✧ *top.*: **Bàdija** (otočić kod Korčule, ← *tal.*), **Òpatovina** (**Opátovina**) (dio grada Zagreba); (nase-

lja): **Apàtija** (Ludbreg, 329 stan., ← *mad.*), **Apátovac** (Križevci, 464 stan., ← *mad.*), **Opàtija** (Grad Zagreb, 191 stan.), **Opátinec** (Ivanči Grad, 235 stan.), **Opátovac** (Nova Gradiška, 385 stan.; Vukovar, 550 stan.)

✧ *stvnjem.* *appāt ← *lat.* abbas: opat ← *grč.* abbā(s) ← *aram.* abbā: otac

Opàtija ž grad na Z obali Riječkog zaljeva (Jadransko more), 9073 stan. // **Opatījac** *m* (**Opatījka** ž) (G -jca, N *mn* Opatījci) stanovnik Opatrije; **òpātījski**² *prid.* koji se odnosi na Opatiju i Opatrije

◆ *v.* opat

opatīrnuti (koga) *svrš.* (prez. opatīrnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* opatīrnuo) **1.** jako udariti, ob. otvorenim dlanom po stražnjici ili čim savitljivim [~ *bičem*; ~ *po stražnjici šibom*]; okrpiti **2. pren.** oštro koga kritizirati, napasti // **opatīrnjívati** (koga) *nesvrš.* (prez. opatīrnjujēm, *pril. sad.* opatīrnjujūci, *gl. im.* -ānje), *v.* opatīrnuti

✧ ? O(B)- + ? *prasl.* *patriti: gledati, vidjeti (*polj. patrzyć*)

opāučiti (koga) *svrš.* (prez. opāučīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* opāučen) *eksp.* jako udariti; opatīrnuti [~ *bičem*] // **opāučívati** (koga) *nesvrš.* (prez. opāučujēm, *pril. sad.* opāučujūci, *gl. im.* -ānje), *v.* opāučiti

✧ O(B)- + *njem.* pauken: bubnjati

òpaziti (koga, što) *svrš.* (prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òpažen) **1.** primiti osjetilom vida **a.** ugledati, vidjeti, spaziti **b.** zapaziti, primijetiti **2.** jasno uočiti umom ili osjetilima; razaznati **3.** shvatiti, ili postati svjestan čega; otkriti // **òpaska** ž (D L -sci, G *mn* òpaski) kratko opažanje, usmena ili pismena primjedba; pripomena, napomena, bilješka; **òpažāj** *m* **1.** ono što se opazi **2.** ono što se primi osjetilima, čulna ili osjetilna senzacija; **òpažājni** *prid.* koji pripada, koji nastaje opažanjem, koji se odnosi na opažaj; **opāžanje** *sr* **1.** (*gl. im.*), *v.* opāžati **2.** motrenje, zapažanje, primjećivanje, zamjećivanje, opservacija (*samo-~; objektivno ~*); **opāžatelj** *m* osoba koja nešto opaža; motritelj, opservator; **opāžati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. òpāžām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* opaziti

✧ O(B)- + *v.* paziti

òpcija, *v.* optirati

op. cit. *krat.* u značenju nav. dj. (navedeno djelom) upotrebljava se pri (ponovnom) navođenju istog djela (literature)

✧ *lat.* opus citatum: navedeno djelo

općarati (koga, što) *svrš.* < *prez.* općarām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* općārān) zaniyeti, općiniti // **općarāvati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* općārāvām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje), v. općarati

✧ O(P)- + v. čar, čarati

općiniti (koga) *svrš.* < *prez.* općinim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* općinjen) 1. obuzeti koga činima; začarati, omadijati 2. dovesti koga u stanje zanesenosti, opsjednutosti čime // **općinjati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* općinjām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje), v. općiniti; **općinjāvati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* općinjāvām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje), v. općiniti; **općinjenost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je općinjen

✧ O(P)- + v. čin, činiti

OPĆE- kao prvi dio složenica s pridjevom ili prilogom pokazuje 1. da se pojam sadržan u drugom dijelu složenice uzima u cjelini bez pojedinačnog izdvajanja [*općenarodni; općeljudski*] 2. da se ono što znači drugi dio složenice odnosi na ukupnost, na sve [*općepoznat*]

✧ v. opći

općeljudski *prid.* koji sadržava opće, glavne crte čega zajedničke svim ljudima; generalan
✧ OPĆE- + v. čovjek, ljudi

općeobrazovni *prid.* koji se odnosi na opće obrazovanje
✧ OPĆE- + v. obrazovati

opći *prid.* 1. **a.** koji je potpuno ili gotovo potpuno univerzalan, koji se odnosi na sve [*~e obrazovanje*]; skupni, zajednički, generalan 2. koji nije ograničen ili specijaliziran [*~e znanje*] 3. koji se odnosi na pojavu u cjelini [*~a slika*]; glavni, osnovni, bitni 2. koji je prevladavajući [*~e mišljenje o tom problemu*]; uobičajen 3. koji uključuje sve pojedine slučajeve u skupini i zanemaruje razlike [*~i dojam*] 4. **a.** koji je zadovoljavajući u praktičnoj primjeni [*vozilo ~e namjene*]; širok **b.** koji je široko upotrebljiv [*govoriti u ~im terminima*]; općenit Δ **~a kemija znanstv.** dio kemije koji se bavi zakonitostima i teorijama o građi tvari i kemijskim promjenama; **~i broj** *mat.* naziv za bilo koji broj; u algebi se prikazuje malim slovom (npr. x, a i b itd.) // **opće** *pril.* u glavnim crtama, uopćeno [*~ uzeto*]; **općenit** *prid.* < *odr. -i*) 1. koji se ne bavi pojedinostima; načelan, uopćen 2. *zast.* v. opći; **općenito** *pril.* 1. ta-

ko da se ne ulazi u sve pojedinosti; načelno, uopćeno, u glavnim crtama [*~ govoreći*; *~ uzevši*; *govoriti ~*] 2. među ljudima, u širokim krugovima, u društvu [*~ prihvaćeno*; *~ je poznat*]; **općenitost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) 1. svojstvo onoga što je općenito; općost 2. ono što je prožeto općim, koje se sastoji od općeg [*~ fraza*; *~ riječi*]; uopćenost; **općenost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) *arh. rij.* općenitost; **općiti** (s kim) *nesvrš.* < *prez.* -im, *pril. sad.* -ćēči, *gl. im.* -ćenje) ophoditi se, održavati odnose, komunicirati [*spolno ~ održavati intimne odnose*]; **općost** ž < G -osti, I -osti/-ošću), v. općenitost

✧ *prasl.* *obutji, (*polj.* obcy, *rus.* óbščij) ≈ *obb, v. o

općina ž 1. teritorijalno-upravna jedinica društva i države [*crkvena ~*; *gradska ~*] 2. meton. zgrada u kojoj se obavljaju poslovi općine 3. zajednica [*vjerska ~*] // **općinar** *m* < G općinára) onaj koji pripada općini; **općinārev** (**općinārov**) *prid.* koji pripada općinaru; **općinārka** ž < G *mn* -ā/-ī), v. općinar; **općinskij** *prid.* koji pripada općini, koji se odnosi na općinu; **općinstvo** *sr* < G *mn* -tāvā/-ā) građani općine; javnost, publika Δ **~ sve-tih** svi sveci u Katoličkoj crkvi
✧ v. opći

OPEC *krat.* Organizacija zemalja izvoznica nafte // **općekovac** *m* < G -ovca) *razg.* član međunarodne organizacije OPEC

✧ *engl.*: Organization of Petroleum Exporting Countries

općaćen *prid.* < *odr. -i*) 1. koji je označen pečatom radi evidencije ili prepoznavanja 2. *rel. pren.* koji je primio sakrament i koji će ga nositi zauvijek [*~ Svetom potvrdom*]

✧ O(B)- + v. pečat

opēci (se) *svrš.* < *prez.* opēčēm (se), *pril. pr.* opēkāvši (se), *aor.* opēkoh (se), *imp.* opēci (se), *prid. rad.* opēkao (se), *prid. trp.* opēčen) 1. (koga, što) nečim vrućim ili užarenim izazvati ozljedu na koži; ožeći 2. (se) **a.** zadobiti opekotinu, ozljedu **b. pren.** doživjeti loše iskustvo, loše proći [*~ prste*] // **opēka** ž < D L -eci) *građ.* građevni materijal dobiven pečenjem gline; cigla [*fasadna ~*; *glazirana ~*; *šamotna ~*; *šuplja ~*]; **opēklina** ž ozljeda dobivena ili nanosena komu djelovanjem visoke temperature, kemikalija, električne struje, sunčevih zraka i sl.; opekotina; **opēkōtina** ž, v. opekline

✧ O(B)- + v. peći

ope et consilio (izg. òpe èt konsilio) djelom i savjetom

✧ *lat.*

opekòtina, v. opeći

opelješiti (koga) *svrš.* < *prez.* opelješim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* opelješem) okraštiti, *usp.* ope-rušati // **opelješivati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* opelješujem, *pril. sad.* opelješujući, *gl. im.* -anje), v. opelješiti

✧ O(B)- + v. pelješiti

open (I) (izg. òpen) *prid.* **1.** koji nije pokriven, zakriven ili sakriven **2.** koji je pristupačan svima **3.** koji je spreman raditi, preuzimati poslove i sl. **4.** koji je oslobođen predrasuda Δ ~ **air** (izg. ~ èr) *term.* na otvorenom prostoru, pod vedrim nebom [~*air koncert* (za razliku od onoga što se održava u dvorani)]; ~**minded** (izg. ~màindid) koji želi slušati i drugačija mišljenja; bez predrasuda, otvoren, nepristran; ~ **order** *trg.* dodatne instrukcije na nalogu kojim kupac naručuje robu ili uslugu i određuje uvjete izvršenja; ~ **shop** (izg. ~ šöp) *ekon.* praksa zapošljavanja prema kojoj poslodavac zapošljava i osobe koje nisu članovi sindikata ili nekih posebnih udruga; slobodno zapošljavanje; ~ **society** (izg. ~ sosàjeti) *pol.* društvo u kojem bi svatko imao pravo kritizirati vlast i osporavati autoritete, kao reakcija na totalitarne sustave s ciljem promicanja demokracije; otvoreno društvo; ~ **ticket** (izg. ~ tikit) *term.* avionska karta bez datuma leta; otvorena karta, permanentna karta // **open** (II) (izg. òpen) *m* **1.** *sport* godišnje državno natjecanje u kojem sudjeluju sportaši izvan članstva priredivača, sportskog saveza ili zemlje; otvoreno prvenstvo [Australia ~; Croatia ~] **2.** *inform.* naredba u računalnim programima za otvaranje kakve datoteke ili dokumenta; otvori

✧ *engl.*

opepèliti (ò, se) *svrš.* < *prez.* opepelim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* opepèljen) dobiti na površini boju pepela (u biljaka od određenih nametnika i bolesti) // **opepèljivati** (ò, se) *nesvrš.* < *prez.* opepèljujem (se), *pril. sad.* opepèljujući (se), *gl. im.* -anje), v. opepèliti

✧ O(B)- + v. pepeo

o pèr, v. au pair

opera (izg. òpera) *sr* < *indekl.* plural od opus, u nekim izrazima u značenju djela Δ ~ **et studio** (izg. ~ èt stùdio) marom i nastojanjem; trdom i marljivošću; ~ **omnia** (izg. ~

òmnia) sabrana, cjelokupna djela; ~ **publica** (izg. ~ pùblika) javna djela; ~ **selecta** (izg. ~ selèkta) odabrana djela

✧ *lat.*

òpera ž *glazb.* glazbeno-scensko djelo u kojemu se pjevanjem i orkestrom oblikuje dramska radnja pisanog predloška Δ **opéra ballet** (izg. ~ balè) *pov.* kasnobarokna francuska dramsko-glazbena vrsta u kojoj prevladavaju balet i arija; **opera buffa** (izg. ~ bùfa) *pov.* komična opera, nastala u Italiji u 18. st., glazbeni dijelovi povezuju se recitativom, *usp.* **opéra comique**; **opéra comique** (izg. ~ kom'ik) *pov.* poseban francuski operni oblik s govornim dijalozima, *usp.* **opera buffa**; **opera seria** (izg. ~ zèrija) *pov.* talijanska barokna opera ozbiljnog, patetičnog, povijesnog i mitološkog sadržaja; **sapunska** ~ *glazb.* **1.** *pov.* vrsta opere-serije u 5 činova, razvila se u Francuskoj u 1. pol. 19. st. **2.** (TV serija itd.) vrlo razvučena, melodramska tvorevina, s mnogo iskonstruiranih zapleta i raspleta koji za dugo vrijeme zaokupljaju široko gledateljstvo, *usp.* sapunica // **operèta** (**opèreta**) ž *glazb.* **1.** *pov.* do 18. st. mala opera, kraće operno djelo **2.** od 19. st. glazbeno-scensko djelo s govorenim dijalozima laka i sentimentalna karaktera (uloge se govore i pjevaju); **operètni** *prid.* **1.** koji pripada, koji se odnosi na operetu **2.** koji ima svojstva opere; **òperni** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na operu, koji je dio opere [~ *ansambl*]; **operski**; **òperskī** *prid.*, v. operni

✧ *tal.* opera ← opera in musica: glazbeno djelo ← *lat.* opera; *fr.* opéra

operácija ž **1.** *med.* mehanički zahvat na bolešnom tkivu i organima tijela radi sprečavanja širenja bolesti ili uklanjanja uzroka **2.** *vojn.* složena djelatnost velikih vojnih formacija [~ »Barbarossa«; *vojno-redarstvena* ~] **3.** *inform.* specifična akcija koju kompjuter provodi pri izvođenju programa [~ *pisanja*] **4.** izvršenje financijske, trgovačke, matematičke, kreditne itd. radnje Δ **binarna** ~ *mat.* (na nekom skupu) preslikavanje koje svakom uredenom paru elemenata pridružuje neki element istog skupa (npr. zbrajanje na skupu cijelih brojeva, množenje na skupu realnih brojeva); pojam se poopćuje na *n*-arnu operaciju za svaki prirodni broj *n* // **òperabiljan** *prid.* < *odr.* -lni) **1.** koji radi, djeluje, koji je sposoban operirati [~*ni sustav navođenja*] **2.** koji

se može operirati [~ni tumor]; **operácijsk[i]** *prid.* koji se odnosi na operaciju; operacioni Δ ~i **kod** *inform.* dio naredbe strojnog ili asemblerskog jezika koji određuje tip naredbe (koju vrstu operacije izvodi) i ustroj podataka na kojima ona djeluje; instrukcijski kod; ~i **sustav** *inform.* operativni sustav, v. operativan Δ ; ~o **istraživanje** istraživanje i rješavanje problema uz upotrebu matematičkih i statističkih metoda (binarno programiranje, simulacija), traženje boljeg rješenja pomoću kompjutera; primjena u ekonomiji i tehnici; **operacionalizacija** ž 1. stanje kad je što operacionalizirano [*provesti* ~u] 2. proces u kojem se operacionalizira [*u procesu* ~e]; operacionaliziranje; **operacionalizirati** (što, se) *dv.* (prez. operacionalizirām (se), *pril.* sad. -ajući (se), *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) učiniti da što postane praksa, praktički provesti, uspostaviti kao oblik organizacije radnog ili drugoga procesa, provesti ili provoditi u praksi, oživotvoriti ono što je zamišljeno; **òperaciòni** *prid.*, v. operacijski; **opèrand** (**opèrānd**) *m* 1. *mat.* vrijednost nad kojom se obavlja matematička ili logička operacija 2. *inform.* dio naredbe koji određuje podatak nad kojim će se izvoditi operacija; **opèrāt** *m* (G operāta) dovršeno djelo; proizvod, izradak; **operàtēr** *m* (G operatéra) 1. *med.* liječnik koji obavlja operacije; kirurg 2. *tehn.* onaj koji izvodi određene tehničke operacije, koji upravlja određenim tehničkim uređajima (ob. u projiciranju filmova) [*kino*~] 3. *ekon. bank.* burzovni mešetar koji kupuje i prodaje dionice; špekulant; **operàtērsk[i]** *prid.* koji se odnosi na operatera i operatore; **operàtērski** *pril.* kao operater, na način operatera; **operatíva** ž 1. izvršni dio neke skupine ili zajednice, odio i sl. koji izvodi tehničku stranu pothvata 2. praksa, praktični rad 3. *vojn.* dio vojne strategije koji se bavi pripremom i izvođenjem vojnih operacija; **operatívac** *m* (G -vca, N *mn* -vci, G operatívacā) onaj koji pripada operativi; praktičar, terenac, izvršni organ; **òperatívan** *prid.* (odr. -vni) 1. *med.* koji se izvodi pomoću operacije [~ni zahvat] 2. *razg.* koji radi, djeluje, koji je dinamičan i djelotvoran [~ni čovjek] Δ ~na **karta** *vojn.* radni dokument stožernog časničkog kadra; omogućava lakše praćenje ratne situacije, donošenje odluka, naređenja i dr.; ~na **zona** u mirnodopsko i ratno vrijeme

dio državnog područja, geografski i gospodarski jedinstvenog, na kojem se planiraju i izvode složenije i veće vojne akcije; ~ni **sustav** *inform.* 1. postupak nadzora nad svim sredstvima sustava za obradu podataka 2. glavni program koji upravlja radom računala, povezuje sklopovske dijelove računala s programskom opremom i omogućuje upotrebu drugih specijaliziranih programa (npr. Windows 95/98/ME, Linux i dr.) [*instalirati* ~ni sustav]; operacijski sustav; **operatívn** (**opèrātív**) *prid.* koji pripada operativcu; **òperatívn** (**opèrātív**) *pril.* na operativan način, pomoću operacije; **operatívnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je operativan ili svojstvo onoga što je operativno; **opèrātor** (**operātor**) *m* 1. *mat.* funkcija čija su domena i kodomena vektorski prostori [*linearni* ~] 2. *log. a.* simbol za određene računске operacije i funkcije [*aritmetički* ~] **b.** izraz koji pretpostavlja neku logičku funkciju, proces, isključivost ili slično između dviju ili više uspoređivanih strana (npr. AND, OR, <, >, = i sl.) [*logički* ~; *matematički* ~] 3. osoba koja posluhuje računalni sustav; **operatíra** (koga, što) *dv.* (prez. opèrírām, *pril. sad.* -ajući, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* opèrírān, *gl. im.* -anje) 1. *med.* vršiti ili izvršiti operaciju (1) 2. *vojn.* nadirati, napredovati uz borbu, vojno djelovati, voditi vojnu akciju većih razmjera 3. *pren. a.* trgovati, vršiti špekulacije, špekulirati **b.** kraliti, pljačkati [*nepoznati je ~o po stanovima*] $\diamond$ *lat.* operatio = operatus: učinjen, izveden $\leftarrow$ operari: raditi

opèrnatiti (**opèrjati**, **opèrjatiti**) ($\emptyset$) *svrš.* (prez. opèrnatim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* opèrnatio) 1. steći perje, postati pernat (o pticama) 2. *pren.* ojačati, odrasti u čemu ili za što, steći potrebno iskustvo za što // **opernacívati** ($\emptyset$) *nesvrš.* (prez. opernacívajēm, *pril. sad.* opernacívajūci, *gl. im.* -anje), v. opèrnatiti, pernatiti $\diamond$ O(B)- + v. pero

òpèrnik *m* (N *mn* -ici) *bot.*, v. medvjетка **opèrōn** *m* (G operōna) *biol.* jedinstvo gena-operatora i strukturnih gena kojima on upravlja; pod kontrolom je fizioloških stanja u staničnom plazmi $\diamond$ *lat.* operator + -ON

operušati (što, koga) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òperušān) 1. očupati perje: očerupati, *usp.* perušati 2. *pren. razg.* bezo-

bzirmo koga materijalno oštetiti, prevariti, *usp.* oderati // **òperušano** *pril.* 1. tako da je bez perja, očerupano 2. *pren.* tako da je prevareno, iskorišteno, žestoko izgrdeno

✧ O(B)- + v. pero, perušati

operváziti *svrš.* < *pres.* opervázim, *pril.* *pr.* -ivši, *prid.* *trp.* opervážen > *reg.* izvesti pervaz; uokviriti, postaviti ogradu

✧ *tur.* pervaz: ograda, okvir ← *perz.* perwáz

òpět *pril.* *čest.* 1. a. još jedanput, iznova, ponovo b. pak, međutim [jedni imaju, drugi ~ nemaju] 2. (s veznikom a) sa zn. neočekivane radnje: (pa) ipak, i pored toga, i na sve to, i sa svim tim, i uza sve to [ne želi, a ~ ide] 3. za dovođenje u sumnju neke izrečene ili pretpostavljene tvrdnje, ob. u upitnim rečenicama ili u rečenicama koje počinju s »kao da« [zar smo mi ~ sveznajući?; kao da smo mi ~ sveznajući] 4. ipak, s druge strane, kad se sve uzme u obzir [to su, ~, prilične udaljenosti] 5. (u negiranoj rečenici) na kraju krajeva, kad se pravo uzme, ako ćemo pravo, na koncu konca [nisu to, ~, (baš) neke velike udaljenosti] // **òpetovano** *pril.* *knjiš.* 1. ponavljajući, stalno, više puta 2. ponovo, opet, iznova; **òpetovati** (što) *dv.* < *pres.* -tujem, *pril.* *sad.* -tjući, *pril.* *pr.* -ávši, *gl. im.* -ánje > *knjiš.* ponovo što učiniti, opet učiniti, činiti, ponovo reći, ponovo govoriti, ponavljati/ponoviti; **òpetòvni** *prid.* koji se ponavlja; **opètuša** *ž* *zast. vojn.* brzometka (puška)

✧ *prasl.* *opęts (rus. ópjat', češ. opět) = O(B)- + v. peta

òphod *m knjiš.* 1. obilaženje od jednog mjesta do drugog, pohađanje raznih mjesta 2. prelaženje zatvorene kružne putanje 3. *rel.* svečana povorka s križem na čelu koja se upriličuje u povodu nekog liturgijskog slavlja (Tijelovo, Svijećnica i sl.); procesija // **òphòditi se** (s kim) *nesvrš.* < *pres.* òphodim se, *pril.* *sad.* òphodeći se, *gl. im.* òphodjenje > ponašati se, vladati se, postupati, odnositi se prema kome; **òphodnī** *prid.* koji ide s jednoga mjesta na drugo; kružni $\triangle$ ~o **vrijeme** *astron.* vrijeme za koje nebesko tijelo obide svoju stazu i vrati se u polaznu točku [sinodičko ~o vrijeme; sideričko ~o vrijeme]; **òphodnica** *ž* ona koja ophodi; **òphodnik** *m* (V -iče, N mn -ici), v. ophodnica; **òphòdnja** *ž* < G mn òphòdnjā/-ī > obilaženje, izvidanje i sl., ob. pješke i u manjoj skupini; patrola; **òphòđenje** *sr* 1. < *gl. im.* >, v. ophoditi se 2. način ponašanja, vla-

danja, odnošenja prema komu [*pristojno* ~; *uzvišeno* ~]

✧ O(P)- + v. hod

ophrvati (**obrvati**) *svrš.* < *pres.* ophrvām, *pril.* *pr.* -ávši, *prid.* *trp.* òphrvān > svladati, obuzeti, osvojiti [san ga je ophrvao]

♦ *pr.* (nadimačko): **Òbrvān** (110, Metković, J i sred. Dalmacija, v. i obrva)

✧ O(P)- + v. hrvati se

òpica *ž zool. reg.* majmun, jopac

♦ *pr.* (nadimačko): **Òpica** (Koprivnica, Ludbreg)

✧ *prasl.* *opica (rus. ópica, češ. opice) ← *stvnjem.* affo ≈ *njem.* Affe ? ≈ *skr.* kapi-

òpíciti *svrš.* < *pres.* òpíčim, *pril.* *pr.* -ivši, *prid.* *rad.* òpíčio, *prid.* *trp.* òpíčen > *žarg.* udariti // **òpíčen** *prid.* < *odr.* -ī > *pren.*, v. udaren (2), opaljen (2)

✧ *ekspr.*

-OPIJA, v. -OPTIČKI

opijāt *m* < G opijāta > 1. a. *farm.* sredstvo koje dovodi u stanje psihičke ovisnosti; općenito, droga (npr. kanabis, LSD) b. ono što djeluje na umrtvljivanje moći rasuđivanja tako što dovodi u stanje opijenosti [Ako je politika vrsta otrovnog ~a, onda francuski filozof ima za nj sedativ u obliku bijega u usamljenost] 2. zajednički naziv za opijum, njegove preparate i alkalioide dobivene iz opijuma

✧ *srlat.* opiatum ≈ *lat.* opium, v. opijum

opijatòmān *m* < G opijatomána > ovisnik o opijatu // **opijatòmānka** *ž* < G mn -ā/-ī >, v. opijatoman

opijélo *sr pravosl.* obred posvećen mrtvima // **opòjiti** *svrš.* < *pres.* -im, *pril.* *pr.* -ivši, *prid.* *rad.* opòjio > 1. (koga, što) *ekspr.* opjevati, pjesnički ukasiti lijepim riječima i pjesničkim izrazom 2. (koga) *pravosl.* u bogoslužju pravoslavnih i drugih istočnih kršćana opjevati umrloga, *usp.* opajati? (3)

✧ *stsl.* opělo

òpijùm (**òpij**) *m* 1. *bot.* zgusnut i osušen mliječni sok koji se dobiva zarezivanjem nezrelah glavica maka (*Papaver somniferum*) služi za dobivanje lijekova za ublažavanje boli 2. od te tvari dobivena droga, uživa se naročito u Dalekom istoku 3. *pren.* svako sredstvo koje potpuno zaokuplja pojedincu ili mase [moderna pop i rock glazba ~ su za mase]; oki // **òpijumskī** *prid.* koji se odnosi na opijum

✧ *lat.* opium: makov sok ← *grč.* ópion ≈ opós: sok

òpiljak *m* (G -iljka, N *mn* -iljci) ono što nastaje kao otpadak pri turpianju metala i drva
 ✧ OD-(OT-) + v. piliti

opinio iuris (izg. opinio jūris) *pravn.* pravna svijest; shvaćanje da neka norma nije samo običaj, već odraz postojeće pravne obveze
 ✧ *lat.*

opinion (izg. opinijon), ob. u: Δ ~ **maker** (izg. ~ mējker) *term.* onaj koji stvara ili bitno utječe na javno mišljenje
 ✧ *engl.*

opioídi *m mn* (N opioíd, G opioída) *farm.* farmakološki supstituti alkaloida opijuma (s različitim kemijskom strukturom)
 ✧ v. opi(jum) + v. (alkal)oidi

opiomàinja *ž pat.* pretjerana sklonost uživanju opijata // **opiomān** *m* (G opiomāna) ovisnik
 1. o opijumu 2. o opijatima; opijatoman;
opiomānka *ž* (G *mn* -ā/-ī), v. opioman
 ✧ v. opijum + -MANIJA

òpip *m fiziol.* osjetilo dodira, doticanje
 // **òpipati** (što, koga, se) *svrš.* (prez. òpipām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òpipān) 1. v. pipati 2. saznati osjetilom dodira, saznati dodir, zaključiti po dodiru Δ ~ **bilo** (**puls**)
 1. dodir, bila istražiti rad srca 2. *pren.* doznati čije mišljenje, istražiti okolnosti, ispitati prilike, izvidjeti situaciju; **opipávati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. opipávām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *prid. trp.* opipāvān, *gl. im.* -ānje), v. opipati; **opipljiv** *prid.* (odr: -ī) 1. koji se može opipati 2. *pren.* koji je konkretan; nedvojben [~ *dokaz*]; **opipljivost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je opipljivo
 ✧ O(B)- + v. pipati

òpirati se (Ø, čemu, komu) *nesvrš.* (prez. -ēm se, *pril. sad.* -rūci se, *gl. im.* -ānje) 1. naslanjati se na što čvrsto da se ne padne, da se lakše stoji, sjedi ili odrazi 2. pružati otpor; odupirati se, suprotstavljati, protiviti se tuđem mišljenju, pritisku, vlasti itd. // **òprečan** *prid.* (odr: -čni) (čemu) koji je u opreci prema čemu po smislu ili sadržaju, potpuno različiti, koji se razlikuje u najvećoj mjeri, koji proturječi drugome; protivan; **òprečno** *pril.* na oprečan način, suprotno, protivno, različito; **òprečnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je oprečno; **òpreka** *ž* (D L -eci) 1. a. usporedba koja pokazuje jasne razlike ili protivnost b. tako dokazana protivnost 2. pojava ili osoba koja pokazuje vrijednosti ili karakteristike značajno drugačije od dru-

gih; **òprijeti se** *svrš.* (prez. òprēm se, *pril. pr.* -ēvši se, *prid. trp.* òprīt), v. opirati se
 ✧ O(B)- + v. prati: udarati

opisa'ti (koga, što) *svrš.* (prez. òpišem, *pril. pr.* -āvši, *imp.* opiši, *prid. rad.* opisao, *prid. trp.* òpisān) 1. naznačiti, navesti svojstva, osobine, odlike, značajke koga ili čega 2. ocrtati rub Δ ~ **ti krug** kretanje koje oblikuje u predodžbi sliku kruga; vratiti se na početak; ~ **na kružnica mnogokuta** *mat.* kružnica koja prolazi svim vrhovima mnogokuta; ~ **na sfera poliedra** *mat.* sfera koja prolazi svim vrhovima poliedra // **òpis** *m* 1. čin ili proces prikazivanja svojstava, izgleda, osobina, značajki koga ili čega 2. pismeni ili usmeni izvještaj o tom poslu; **òpisiv** *prid.* (odr: -ī) koji se može opisati; **òpisivāč** *m* (G opisivāča) onaj koji što opisuje, deskriptor; **òpisivāčica** *ž*, v. opisivač; **òpisivāčkī** *prid.* koji se odnosi na opis i opisivače; **òpisivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. opisujēm, *pril. sad.* opisujūci, *gl. im.* -ānje), v. opisati; **òpisnī** *prid.* koji se zasniva na opisu, koji je opis, koji se odnosi na opis Δ ~ **o mjerstvo** *zast.* deskriptivna geometrija; deskriptiva
 ✧ O(B)- + v. pisati

opismēniti (koga, što, se) *svrš.* (prez. opismenīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* opismenjen) 1. (koga) učiniti koga pismenim, naučiti koga da čita i piše 2. (se) naučiti čitati i pisati // **opismenjāvjanje** *sr* 1. (*gl. im.*), v. opismenjavati 2. proces usvajanja osnova pismenosti [tečaj ~a; kompjutersko ~e]; **opismenjāvati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. -ām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. opismeniti; **opismenjivati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. opismenjūjem (se), *pril. sad.* opismenjūjūci (se), *gl. im.* -ānje), v. opismeniti
 ✧ O(B)- + v. pisati, pismen

opistòdōm *m* (G opistodōma) *arhit. pov.* u grčkoj arhitekturi zatvorena prostorija u stražnjem dijelu hrama (ob. većih dimenzija) koja služi kao riznica hrama ili državna blagajna
 ✧ *grč.* opisthódomos = ópisthen: straga, iza + dōmos: kuća, hram, dvorana

opistognātija *ž pat.* abnormalna uvučenost donje čeljusti
 ✧ *grč.* ópisthen: straga + gnáthos: čeljust

opistògraf *m pov.* rukopis ili knjiga kod kojih se tekst nalazi na naličju listova, odnosi se uglavnom na svitke papirusa ili drvorezne knjige

✧ *grč.* opisthógraphos ≈ ópisthen: straga + -GRAF

opistokefāl *m* (G opistokefála) *anat.* stražnji dio vrata; zatiljak, šija

✧ *grč.* opisthoképhalon ≈ ópisthen: straga + -KEFAL

opistorhóza *ž pat.* bolest koju uzrokuju neki od endoparazitskih metilja, sibirski metilj (*Opisthorchis felineus*)

✧ *grč.* ópisthen: straga + órkhis: testis + -OZA

opistotónus *m pat.* ukočenje zatiljka ili opružacke muskulature leđa koji dovodi bolesnika u položaj luka s glavom savijenom unatrag

✧ *grč.* ópisthen: straga + tónos: napetost

òpit *m srp.* ob. *term.* i *razg.* pokus

✧ *rus.* opýt

òpiti (*se*) *svrš.* (prez. òpijem (se), *pril. pr.* -ivši (se), imp. òpij (se), *prid. trp.* opijen) **1.** (se) zapasti u stanje omame, pijanstva od vina ili kojeg drugog alkoholnog pića; napiti se **2.** (se čime) *pren.* zanjieti se, oduševiti se, opajati se **3.** (koga), v. napiti (**2b**) // **opíjati** (se, čime) *nesvrš.* (prez. òpijam (se), *pril. sad.* -ajúći (se), *gl. im.* -anje), v. opiti (se); **opijeno** *pril.* napito, omamljeno; **opíjenost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je opit, omamljen, zanesen

✧ O(B) - + v. piti

opízdi *svrš.* (prez. òpizdim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* opízdio) *žarg. vulg.* udariti

✧ O(B) - + v. pizda

òpjevati (koga, što) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òpjevān) sastaviti stihove ili uglazbiti stihove o kakvu događaju, o kakvoj osobi, o kakvoj pojavi // **opíjévati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. òpijevām, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje), v. opjevati; **opjevávati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. opíjevāvām, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje) **1. razg.**, v. opjevati; opíjevati **2. iron.** pretjeranim hvaljenjem raditi na uspostavljanju čije slave, proizvoditi slavu ili reputaciju koga ili čega

✧ O(B) - + v. pjevati

òplada *ž reg.* (+ *srp.*) oklada, v.

✧ O(P) - + v. klada

òpkòlim (koga, što) *svrš.* (prez. òpkolim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òpkoljen) postaviti se, rasporediti se u krug oko koga ili čega s namjerom napada; okružiti [~ neprijatelja; ~ grad] // **òpkolja** *ž*, v. obruč (**2**) [izvesti ~u]; **òpkoljávati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. opkòljávām,

pril. sad. -ajúći, *gl. im.* -anje), v. opkoliti

✧ O(P) - + v. kolo

òpkòpati (što) *svrš.* (prez. opkòpām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òpkopān) iskopati rov, jarak oko čega // **òpkop** *m* veći rov iskopan oko čega, ob. oko zamka ili tvrđave; **òpkopār** *m* *vajn. zast. dosl.* pripadnici roda vojske koji kopaju opkope; inženjeri; **òpkopárstvo** *sr* *vajn.*, v. inženjerija; **òpkopávati** (što) *nesvrš.* (prez. opkòpávām, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje), v. opkopati

✧ O(P) - + v. kopati

òpkòračiti (koga, što) *svrš.* (prez. opkòračīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* opkòračēn, *gl. im.* opkoračēnje) jednim korakom stati jednom nogom na jednu, a drugom nogom na drugu stranu onoga što leži na tlu, ostaviti na tlu koga ili što između svojih nogu, ob. prije nego što se želi objema rukama podignuti [~ mrtvaca; ~ trupac] // **òpkoračēnje** *sr* **1.** (*gl. im.*), v. opkoračiti **2. knjiž.** vrsta sintaktičko-intonacijske strukture stiha kada se jedna ili više riječi prenosi u idući stih radi postizanja stilematičnosti; **òpkoračívati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. opkòračījēm, *pril. sad.* opkoračūjūći, *gl. im.* -anje), v. opkoračiti; **òpkročiti** *svrš.* (prez. òpkročīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* opkročio, *prid. trp.* òpkročēn), v. opkoračiti

✧ O(P) - + v. korak

òplāhnuti (što) *svrš.* (prez. òplāhnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* òplāhnūt) lagano i jednokratno proprati ono što je već oprano ili približno // **òplahnjívati** (što) *nesvrš.* (prez. oplāhnjūēm, *pril. sad.* oplāhnjūjūći, *gl. im.* -anje), v. oplahnuti

✧ O(B) - + v. plahnuti

òplākati (što) *nesvrš.* (prez. òplāčēm, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) zapljuskivati npr. obalu, djelovati na obalu u obliku morskih valova, *usp.* plākati // **òplākívati**¹ (što) *nesvrš.* (prez. oplākujēm, *pril. sad.* oplākujūći, *gl. im.* -anje) udarati o obalu; [more oplakuje obalu]; ispirati (o moru, vodi), zapljuskivati

✧ O(B) - + v. plākati

òplakati (koga) *svrš.* (prez. òplāčēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òplākān) izraziti veliko žaljenje za kim; plakati za kim // **òplākívati**² (koga) *nesvrš.* (prez. oplākujēm, *pril. sad.* oplākujūći, *gl. im.* -anje), v. oplakati

✧ O(B) - + v. plākati

òplata *ž 1. grad. a.* drvena ili čelična konstru-

koja u koju se lijeva beton i koja mu daje oblik **b.** zaštitna ili ukrasna obloga zidova **2.** daske ili ploče koje izvana pokrivaju trup plovila, aviona itd. // **oplačivati** *nesvrš.* (prez. oplaćujem, pril. sad. -ćujući, gl. im. -anje) stavljati oplatu, oblagati oplatom; **đplatica** ž, v. furnir

✧ O(B)- + *njem.* Platte: ploča

oplaz *m, v.* plaz, laz

✧ O(B)- + *v.* plaz

oplećak *m* (G -ćka, N *mn* -ćci) dio nošnje koji pokriva pleća, kraći ogrtač; kraća košulja, ob. ukrašena vezom

✧ O(B)- + *v.* pleća

oplemeniti (koga, što) *svrš.* (prez. oplēmenim, pril. pr. -ivši, prid. trp. oplēmenjen) **1.** učiniti koga plemićem **2.** učiniti koga plemenitijim, boljim **3.** dodati kovini neku tvar za poboljšanje svojstava **4.** primijeniti postupke stvaranja plemenitih vrsta biljaka ili pasmina radi veće proizvodnosti i bolje kvalitete // **oplemenjivač** *m* (G oplemenjivača) **1. rij.** onaj koji oplemenjuje **2.** (+ *potenc.*) tvar, dodatak i sl. koja se primjenjuje uz osnovno sredstvo za pranje, čišćenje itd. sa svrhom da dade poseban sjaj ili drugi učinak; **oplemenjivačica** ž, v. oplemenjivač; **oplemenjivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. oplēmēnjujem, pril. sad. oplēmēnjujući, gl. im. -anje), v. oplemeniti **Δ ~nje mineralnih sirovina** prerada mineralnih sirovina radi odvajanja korisnih od nekorisnih sastojaka; **~nje tekstila** niz završnih postupaka u proizvodnji tekstila kada mu se daju željena uporabna i estetska svojstva

✧ O(B)- + *v.* plemeniti

oplesti *svrš.* (prez. oplētēm, pril. pr. oplēvši, imp. oplēti, prid. trp. oplēten) **1.** (što) obložiti onim što se plete (likom, konopom, plastičnom žicom) [*~ bocu*] **2.** (koga) *pren.* razg. udariti (ob. bičem ili šibom) // **opleť** *m pom.* isprepleteni dio na konopcu broda koji služi za zaštitu ili ukras; **opleťati** *nesvrš.* (prez. oplēćēm, pril. sad. oplēćujući, gl. im. -anje), v. oplesti

✧ O(B)- + *v.* plesti

oplićiti *svrš.* (prez. opličim, pril. pr. -ivši, prid. rad. opličao) postati plitak (o vodama) // **oplićivati** (što) *nesvrš.* (prez. opličujem, pril. sad. opličujući, gl. im. -anje), v. oplićiti; **oplićati** (Ø) *svrš.* (prez. opličām, pril. pr. -āvši, prid. rad. opličao) postati pli-

ćim u razmišljanju (o osobi); **oplićavati** (Ø) *nesvrš.* (prez. opličāvām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -anje), v. oplićati

✧ O(B)- + *v.* plitak

oplijēniti (koga, što) *svrš.* (prez. oplijēnim, pril. pr. -ivši, prid. trp. oplijēnen) odnijeti plijen s nekoga mjesta, iz nekoga osvojenoga grada nakon opsade ili borbe, provaliti i opljačkati; orobiti // **opljēnjivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. opljēnjujem, pril. sad. opljēnjujući, gl. im. -anje), v. oplijeniti

✧ O(B)- + *v.* plijen

oplijēviti (što) *svrš.* (prez. oplijēvīm, pril. pr. -ivši, prid. trp. oplijēvljen) očistiti od korova (biljku, vrt, voćnjak itd.) // **opljēvljivati** (što) *nesvrš.* (prez. opljēvljujem, pril. sad. opljēvljujūci, gl. im. -anje), v. oplijeviti, plijeviti

✧ O(B)- + *v.* pljeva, plijeviti

oplındrati *svrš.* (prez. -ām, pril. pr. -āvši, prid. trp. oplındrān), v. plındrati

✧ O(B)- + *v.* plındrati

opłočiti *svrš.* (prez. opłoćim, pril. pr. -ivši, prid. trp. opłoćen) dovršiti pločenje, složiti i učvrstiti ploče ili pločice na kakvu površinu // **opłočenje** *sr* gornji zaštitni i ukrasni sloj zida ili pod izveden u pločama ili pločicama (od kamena, keramike itd.); **opłoćivati** (što) *nesvrš.* (prez. opłoćujem, pril. sad. opłoćujući, gl. im. -anje), v. opłoćiti; **opłoćje** *sr pom.* nepropusni plašt broda, *usp.* oplata

✧ O(B)- + *v.* ploča

opłoditi (što, koga) *svrš.* (prez. opłodīm, pril. pr. -ivši, prid. trp. opłoden) **1.** učiniti da se začne plod (o čovjeku i životinji) ili da se zametne plod (o biljci) **2.** donijeti dobit (o novcu) **3. pren.** razviti, obogatiti (o duhovnim vrijednostima, javnim djelatnostima itd.) // **opłodan** *prid.* (odr. -dni) koji se odnosi na oplodnju; **opłoditelj** *m* onaj koji što opłodava; opłodivač; **opłoditeljica** ž, v. opłoditelj; **opłoditeljčin** *prid.* koji pripada opłoditeljici; **opłodiv** *prid.* (odr. -i) koji može biti opłoden; **opłodivost** ž (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji može biti opłoden; **opłodnik** *m* (N *mn* -içi) *biol.* ono što opłoduje; **opłodnja** ž (G *mn* opłodnjā/-i) združivanje spolnih stanica suprotnih spolova (spermija s jajnom stanicom) [*umjetna ~; vanjska ~*]; fekundacija, osjemenjivanje **Δ izvantjelesna** ~ postupak u kojem se dijete začne opłodnjom jajne stanice, izva-

den iz ženina tijela, sa sjemenom supruge ili davatelja koje se potom prenese u ženinu maternicu; fertilizacija in vitro; **umjetna** ~ instrumentalno uvođenje sjemena u rodnicu radi začeća na dan ovulacije; **oplođivač** *m* (G oplođivača), *v.* oplođitelj; **oplođivačica** *ž.* *v.* oplođiteljica; **oplođivački** *prid.* koji se odnosi na oplođnju i oplođivače; **oplođiva-ti** (što, koga) *nesvrš.* (prez. oplođujem, *pril. sad.* oplođujući, *gl. im.* -anje), *v.* oplođiti

✧ O(B)- + *v.* plod

opložje *sr.* *v.* površina Δ ~ **geometrijskog ti-jela** *mat.* zbroj površina svih ploha koje omeđuju to tijelo

✧ O(B)- + *v.* ploha

oploviti (što) *svrš.* (prez. oplovim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oplovljen) ploveći obići što [~ *rt*] // **oplovljivati** (što) *nesvrš.* (prez. oplovljujem, *pril. sad.* oplovljujući, *gl. im.* -anje), *v.* oploviti

✧ O(B)- + *v.* ploviti

opljačkati (koga, što) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* opljačkān) izvršiti nad kime ili nad čime pljačku; orobiti

✧ O(B)- + *v.* pljačka, pljačkati

opna *ž* (G *mn* opnā/-i) **1.** *anat.* tanka kožica koja oblaže tkivo; ovojnica [moždana ~] **2.** (+ *potenc.*) tanka kožica ili pločica, napeta ili tako postavljena da titra ili prenosi titraje i sl.; membrana, ob. dio nekog stlašta, tjelesnog organa ili instrumenta i sl. [slušna ~] // **opnast** *prid.* (odr. -i) koji je nalik opni; **opnica** *ž dem.* od opna

✧ O(B)- + *v.* penjati se (peti se)

opnokrīlac *m* (G -lca, N *mn* -lci, G opnòkrīlācā) (*mn*) *zool.* red kukaca (Hymenoptera), imaju dva para tankih prozirnih krila, dijele se na široknozadčane i utegnutozadčane (drvarice, vlatarice, listarice, šiškarice, najeznice) // **opnokrīlan** *prid.* (odr. -lni) koji se odnosi na opnokrila; **opnokrīčev** *prid.* koji pripada opnokrīlcu

✧ *v.* opna + *v.* krilo

opodručiti (što, se) *svrš.* (prez. opodručim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* opodručēn), *v.* teritorijalizirati // **opodručivati** (što, se) *nesvrš.* (prez. opodručujem (se), *pril. sad.* opodručujući (se), *gl. im.* -anje), *v.* opodručiti

✧ O(B)- + *v.* područje

opōjan *m bot.* biljka (*Samolus valerandi*) iz porodice jaglaca (*Primulaceae*)

✧ *v.* opōjan

opōjan *prid.* (odr. -jni) koji izaziva opojnost Δ ~ **ne droge**; ~ **no sredstvo** ukupnost tvari koje izazivaju opojna stanja, stanja opojnosti, *usp.* opijat // **opājati**² (se) *nesvrš.* (prez. opājam (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -anje) *eksp.* **1.** opijati (se), omamljivati čim opojnim **2.** zanositi (se) čim lijepim ili ugodnim **3.** (koga), *v.* opiti; **opojeno** *pril.* tako da je omamljeno, u zanosu; **opōjiti**² (koga, se) *svrš.* (prez. opōjim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* opōjen), *v.* opajati²; **opōjnōst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** svojstvo onoga što opaja, omamljuje **2.** ushijeni ili zanos u omami

✧ O(B)- + *v.* pojiti

opol (**opolo**) *m agr.* tip primorskog, posebno dalmatinskog ružičastog vina Δ **srednji** ~ **i** vina otvorenije boje ili nešto zagastije (npr. od sorte *plavine* ili pomiješana s drugima sortama); **vatreni** ~ **i** crna vina srednje ili umjerenе boje

✧ *lat.* apalus ← *grč.* hapalós: mekan, nježan

opoménuti (koga, što) *svrš.* (prez. opomēnem, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* opomēnūt) **1.** uputiti, izreći opomenu [opominjem te već drugi put] **2.** služiti kao opomena [prošlogodišnja nesreća opominjala ih je da to ne čine] // **opomena** *ž* **1.** skretanje pozornosti na kakvu opasnost, lošu posljedicu postupka itd. [kao ~a] **2.** najblaži ili jedan od blažih oblika kazne (ili mjere prije kazne) kad se ne izvršavaju obveze [izreći ~u]; **opōminjati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. -ēm, *pril. sad.* -ūci, *gl. im.* -anje), *v.* opomenuti

✧ O(B)- + PO- + *v.* misliti, mmiti

oponāšati (koga, što) *nesvrš.* (prez. oponāšām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje) ponavlja-ti čije ponašanje, pokrete, govor, oblačenje kako bi mu se postalo sličnim; imitirati // **oponāšatelj** *m* onaj koji oponaša; imitator; **oponāšateljica** *ž.* *v.* oponašatelj

✧ O(B)- + *v.* ponijeti, ponašati se

oponirati (Ø) *dv.* (prez. oponirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) **1.** suprotstavljati se, protiviti se; proturječiti **2.** stavljati/staviti prigovore, davati zamjerke; osporavati, pobijati // **opōnent** (**oponēnt**) *m* (G *mn* -nātā) onaj koji se suprotstavlja komu; protivnik; **opōnēntica** *ž.* *v.* oponent; **opōnēntičin** *prid.* koji pripada oponentici; **opōnēntskī** *prid.* koji se odnosi na opONENTE

✧ *njem.* opponieren ← *lat.* opponere ≈ opo-nens: suprotstavljen

opopònaks (opopànaks) *m* (G *mn* -àksā) *biol. kem.* smeda ili crvenkasto-žuta mirisna smola nekih južnoeuropskih i azijskih biljaka, upotrebljava se u kozmetici

✧ *lat.* opopanax ← *grč.* opopánaks = opós: sok + pân: sve + ákos: lijek

òpor *prid.* (òdr: -ì) **1.** koji ima takav okus da steže usta, pomalo gorak i pomalo kiseo, trpak (okus nekih crnih vina) **2. pren.** koji je oštar; neugodan, grub [*~a stvarnost*] // **òporba** *ž* (G *mn* òpòrbā/-ì) **1.** oprečno ili drugačije mišljenje; protivljenje, opiranje **2. pol.** opozicija (**2**); **òporbeni** *prid.* koji se odnosi na oporbu; **òporbènjāčki** *prid.* koji se odnosi na oporbenjake; **òporbènjāčki** *pril.* kao oporbenjak, na način oporbenjaka; **òporbènjāk** *m* (G oporbenjāka, V òporbenjāče, N *mn* oporbenjāci) **1.** koji je dio ili član oporbe; opozicionar **2.** koji se opire, koji je stalno u oporbi; pravdaš; **òporbenjākinja** *ž*, v. oporbenjak; **òporbenjāštvo** *sr* djelatnost oporbe i oporbenjaka; **òporo** *pril.* na opor način; trpko; neugodno, oštro; **òporòst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) svojstvo onoga što je oporo

✧ O(B)- + *por-: grub, v. doprijeti

opòravak *m* (G -āvka, N *mn* -āvci) vraćanje snage ili zdravlja poslije slabosti ili bolesti, poboljšanje u bilo kojem smislu (materijalno, zdravstveno) nakon nazatka ili propadanja // **oporāvilište** *sr* mjesto/kuća oporavka; **opòraviti se** *svrš.* (prez. -im se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* opòravljen), v. oporavak; **opòravljati se** *nesvrš.* (prez. opòravljām se, *pril. sad.* -ajūci se, *gl. im.* -ānje), v. oporaviti se; **oporavljènik** *m* (G oporavljènika, N *mn* oporavljènici) onaj koji se oporavio; rekonvalescent; **oporāvljiv** *prid.* (òdr: -ì) koji se može oporaviti, prizdraviti, pridici

✧ ≈ *rus.* opòra: oslonac ≈ O(B)- + *por-: krut, grub, v. doprijeti

opòreći (što) *svrš.* (prez. oporečēm/opòreknēm, *pril. pr.* oporekāvši, *imp.* oporeći, *prid. rad.* oporekao, *prid. trp.* oporečen) poreći // **oporeciv** *prid.* (òdr: -ì) koji se može oporeći; **opòricati** (što) *nesvrš.* (prez. opòričem, *pril. sad.* opòričūci, *gl. im.* -ānje), v. oporeći

✧ O(B)- + v. poreći

oporeživ *prid.* (òdr: -ì) **1.** koji podliježe plaćanju poreza **2.** koji se može oporezovati // **oporežanica** *ž*, v. oporezanik; **oporežānik** *m* (G oporežānika) koji je oporezovan, porezni dužnik; **oporeživati** (što)

nesvrš. (prez. oporeživām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) određivati iznos, visinu poreza; **opòreznik** *m* (V opòreznīče, N *mn* -īci) porezni obveznik; **opòrezovati** (koga, što) *svrš.* (prez. opòrezujēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* opòrezovām), v. oporezivati

✧ O(B)- + v. porez

opòriti, v. oparati

òportūn *prid.* (òdr: -ì) **1.** koji je sklon kompromisima; prilagodljiv [*njegovo ponašanje je ~o*] **2.** koji se pojavljuje u određeno vrijeme; pravodoban, pravovremen Δ *~a infekcija* *pat.* infekcija koja se javlja istodobno s nekom osnovnom bolešću // **opòrtunist** (opòrtunīst) *m* onaj koji se prilagođuje svakoj situaciji bez obzira na moralne dileme i načela; koji izbjegava jasna opredjeljenja, rizike i sukobe; popustljivac; konformist; onaj koji će prilagodljivošću i popustljivošću nastojati izvući korist za sebe, ob. u političkom životu, javnom djelovanju, službenim odnosima i sl.; **opòrtunistički** *prid.* koji se odnosi na oportunistizam i oportuniste; **opòrtunistički** *pril.* kao oportunist, na način oportuniste; **opòrtunistkinja** *ž*, v. oportunist; **opòrtunizam** *m* (G -zma, N *mn* -zmi) **1.** ponašanje i djelovanje oportuniste **2.** beznačelno, neprincipijelno prilagođavanje prilikama u političkom i javnom životu; priklanjanje jačoj strani da bi se postigao često moralno problematičan materijalni probitak ili društvena promocija; **òportūno** *pril.* na oportun način, prilagodljivo, spremno na kompromise; **opòrtunòst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) svojstvo onoga što je oportuno

✧ *lat.* opportunus

òporukā *ž* (D L -uci) **1.** dokument kojim se određuju prava nad imovinom i druge pojedinosti koje će se provesti i poštivati poslije sastavljačeve smrti; testament [*bez ~e; izvršiti ~u; načiniti ~u*] **2. pren.** tekst, djelo i sl. koje ima takvu vrijednost [*njegov posljednji roman svojevrsna je ~a*] // **òporučan** *prid.* (òdr: -čni) koji se odnosi na oporuku, koji je izrečen oporukom; testamentaran; **opòručitelj** *m* onaj koji ostavlja oporuku; **opòručiteljica** *ž*, v. oporučitelj; **opòručiti** *svrš.* (prez. opòručīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* opòručio, *prid. trp.* opòručèn) sastaviti oporuku, ostaviti oporuku; **opòručivati** *nesvrš.* (prez. opòručujēm, *prid. rad.* opòručivao, *prid. trp.*

oporučivān), v. oporučiti; **òporučno** *pril.* putem oporuke; oporukom [~ *ostaviti*]

✧ O(B)- + v. poruka

òposum *m* *zool.* krznaš (*Didelphys virginiana*) iz reda tobolčara, živi na oba američka kontinenta, love ga zbog skupocjenog krzna; sjevernoamerička naboruša

✧ *amer.engl.* opossum ← *egz. (algonkijski)* oposon

opòšteniti se *svrš.* (*prez.* opòštenim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* opòštenio se) **1.** postati pošten, ne biti više nepošten, učiniti što časno **2. razg.** galantnošću ili širokogrudnošću napraviti lijepu gestu // **opòštenjivati se** *nesvrš.* (*prez.* opòštenjujem se, *pril. sad.* opòštenjujući se, *gl. im.* -anje), v. opòšteniti se

✧ O(B)- + v. pošten

opoteràpija *ž med., v.* organoterapija

opòvrgnuti (opòvrci) *svrš.* (*prez.* opòvrgnēm, *pril. pr.* -üvši, *prid. trp.* opòvrgnūti) (oporeći, osporiti, pobiti // **opovrgàvati** (što) *nesvrš.* (*prez.* opovìrgàvām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. opovrgnuti; **opovrgnuće** *sr* čin ili rezultat opovrgavanja

✧ O(B)- + PO(B)- + v. vrgnuti

opozicija *ž* **1.** oprečno ili drugačije mišljenje; protivljenje; opiranje **2. pol.** skupina stranaka ili stranka koja istupa protiv vladajućeg mišljenja ili djelovanja; oporba **3.** ono što je na protivnim stranama istoga pravca, druga vrijednost po funkciji ili po značenju; opreka **4. astron.** položaj dvaju nebeskih tijela kojima se duljine u ekliptičkom koordinatnom sustavu razlikuju za 180° [*Mjesec je u ~i prema Suncu kad je uštap*] // **opozicijski** *prid.* koji se odnosi na opoziciju; oporbeni, opozicioni; **opozicijski** *pril.* na način opozicije, kao opozicija; **opozicionār** *m* (G opozicionára) **1.** pripadnik opozicije **2.** onaj koji je sklon proturječenju, opoziciji i opozicionarstvu; **opozicionārev (opozicionārov)** *prid.* koji pripada opozicionaru; **opozicionārka** *ž* (G *mn -ā-i*), v. opozicionar; **opozicionārski** *prid.* koji se odnosi na opozicionare; **opozicionārski** *pril.* kao opozicionar, na način opozicionara; **opozicionārstvo** *sr* djelatnost opozicije i opozicionara; **òpoziciōni** *prid., v.* opozicijski; **òpozīt** *m* (G opozíta) **1.** ono što je u oprečnosti, suprotnosti prema čemu **2. lingv.** riječ suprotnog značenja [*hladno-toplo, svjetlo-tama*], *usp.* antonim

✧ *lat.* oppositio ≈ oppositus: koji leži nasuprot

òpoziv *m* **1.** smjenjivanje koga s funkcije **2.** poništenje, ukinuće valjanosti nekog službenog teksta (zakona, propisa) // **òpoziv** *prid.* (*odr. -i*) koji se može opozvati; **òpozívati** (koga, što) *nesvrš.* (*prez.* opòzivām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. opozvati; **òpozivòst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je opozivo ili osobina onoga koji je opoziv; **òpozvati** (koga, što) *svrš.* (*prez.* opòzovēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òpozvān) **1.** smijeniti koga s funkcije **2.** poništiti, ukinuti, dokinuti

✧ O(B)- + v. pozvati, poziv

Oppenheimer (*izg.* òpenhajmer), **Robert** (1904–1967), američki nuklearni fizičar; za vrijeme 2. svjetskog rata direktor laboratorija u Los Alamosu, v. u kojem je izrađena prva atomska bomba (»otac atomske bombe«); optužen za špijunažu, rehabilitiran 1963.

opràsiti (što, se) *svrš.* (*prez.* òpràsīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òpràšen) izleći mlađo (o krmači) // **oprasívati** (što, se) *nesvrš.* (*prez.* opiràsujēm (se), *pril. sad.* opiràsujūći (se), *gl. im.* -anje), v. oprasiti, prasiti

✧ O(B)- + v. prasac, prase

opràšiti (koga, što) *svrš.* (*prez.* òpràšīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òpràšen) **1.** zaprašiti, prekriti prašinom, očistiti od prašine, skinuti prašinu s čega **2. term.** oploditi biljku prenošenjem peluda // **òprašak** *m* (G -ška, N *mn* -šci) otpadak koji se nalazi kao oblikovana prašina ili u hrpicu oblikovane dlake, vlasi ili niti, grudasta nakupina prašine, smjesa prašine, dlaka itd. [*pamučni ~i*]; gvalja, mačka; **oprašívānje** *sr* **1.** (*gl. im.*), v. oprašivati **2. bot.** prenošenje peluda na sjemeni zametak ili njušku tučka, uvjetuje oplodnju biljaka; **oprašívati** (koga, što) *nesvrš.* (*prez.* opiràšujēm, *pril. sad.* opiràšujūći, *gl. im.* -anje), v. oprašiti

✧ O(B)- + v. prah, prašiti

òprałti (koga, što, se) *svrš.* (*prez.* opèrēm (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. rad.* òprao (se), *prid. trp.* òprān) **1.** ukloniti prljavštinu s koga ili čega [~ti pod; ~ti lice] **2. pren.** smočiti [*val ih je ~o*] **3. žarg.** a. ukoriti koga **b.** uvjerljivo pobijediti [~li smo ih s pet razlike]

✧ O(B)- + v. prati

òprava, v. opraviti

òpràvdati (se) *svrš.* (*prez.* òpràvdām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òpràvdān) **1.** (koga,

što) **a.** otkloniti s koga sumnju ili optužbu dokazujući da je ona neosnovana **b.** nave-
sti razloge za neki postupak, radnju i sl. [*~
izdatke*]; obrazložiti **2.** (se) **a.** dokazati svo-
ju nevinost **b.** obrazložiti [*ta tvrdnja se ne
može ~*] // **opravdān prid.** (odr. -i) za kojeg
(koji, što) su iznijeti razlozi opravdanja, koji
je učinjen s razlogom; osnovan, razložen [*~i
razlozi*; *~ izostanak*; *~i sati*]; **opravdano**
pril. na opravdan način; s pravom, s razlo-
gom; **opravdanost** ž (G -osti, I -osti/-ošću)
svojstvo, osobina onoga što je opravdano;
osnovanost, razločnost [*slaba ~*; *veća ~*];
opravdanje *sr* ono što se navodi kao razlog
za neki propust, neprimjeren ili loš postupak
[*naći ~e*; *bez ~a*; *s ~em*]; izlika, izgovor (**2**);
opravđavati (koga, što, se) *nesvrš.* *prez.*
opravđavām (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.*
-anje), *v.* opravdati

✧ O(B)- + *v.* pravda, pravdati

opraviti *svrš.* *prez.* *opraviām*, *pril. pr.* -ivši,
prid. trp. *opravljen* **1.** obući, urediti **2.** *v.*
popraviti **3.** *v.* opremiti // **oprava** ž **1. reg.**,
v. haljina, vešta **2. v.** popravak **3. v.** oprema;
opravica ž *dem.* od oprava (**1**)

✧ *prasl.* *oprava: odjeća (*rus.* opráva, *češ.*
oprava) ← O(B)- + *v.* praviti

oprečan, *v.* opirati se

opredati, *v.* opresti

opredijeliti se (Ø, za što) *svrš.* *prez.* *opredijelim*
se, *pril. pr.* -ivši *se*, *prid. trp.* *opredijeljen*, *gl.*
im. *opredjeljenje*) odlučiti se za koga ili za
što, prikloniti se čemu, izabrati između dvi-
ju ili više mogućnosti // **opredijeljeno** *pril.*
tako da je priklonjeno čemu, odlučeno za što;
opredijeljenost ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobi-
na onoga koji je opredijeljen; određenost,
odlučnost, jasnost; **opredjeljiv** *prid.* (odr.
-i) koji se može opredijeliti; **opredjeljivati**
se nesvrš. *prez.* *opredjeljujem se*, *pril. sad.*
opredjeljujući se, *gl. im.* -anje), *v.* opredijeliti *se*
✧ O(B)- + PRE- + *v.* dio, dijeliti

opredmetiti (što) *svrš.* *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši,
prid. trp. *opredmećen*) učiniti što stvarnim u
materijalnom smislu, učiniti da što od zamisli
ili ideje prijede u materijalnu činjenicu (pro-
jekt u izvedenu zgradu, napisan tekst itd.);
materijalizirati // **opredmećeno** *pril.* tako da
je materijalizirano, konkretizirano; **opre-**
dmećivati (što) *nesvrš.* *prez.* *opredmećujem*,
pril. sad. *opredmećujući*, *gl. im.* -anje), *v.*
opredmetiti

✧ O(B)- + *v.* predmet

opreka, *v.* opirati se

opremiti (se) *svrš.* *prez.* *opremim* (se), *pril.*
pr. -ivši (se), *prid. trp.* *opremljen* **1.** (koga,
što) opskrbiti opremom, onim što je potre-
bno za neku aktivnost, namjenu ili upotrebu;
opraviti **2.** (se) nabaviti opremu // **oprema** ž
1. sredstva i stvari koje imaju neku zajednič-
ku namjenu, koje služe istoj svrsi [*tehnička*
~; *vojnička* ~]; oprava **2. etnol.** odjeća i na-
mještaj koji udavača unosi u muževu kuću;
sprema, prćija, miraz, oprava; **oprematelj** *m*
onaj koji nabavlja opremu, brine o opremi;
opremateljica ž, *v.* oprematelj; **opremati**
(koga, što, se) *nesvrš.* *prez.* *opremām* (se),
pril. sad. -ajući (se), *gl. im.* -anje), *v.* opre-
miti; **opremljeno** *pril.* tako da je pripremlje-
no, opskrbjeno; **opremljenost** ž (G -osti, I
-osti/-ošću) stanje onoga koji je opremljen ili
onoga što je opremljeno

✧ O(B)- + *v.* (s)premiti

opresija ž **1. fiz.** sila koja djeluje na neko tijelo
ili površinu; pritisak, tlačjenje **2. pol.** politič-
ka, policijska i vojna prisila, snažno prisutna
nesloboda; ugnjetavanje, tiranija, podjar-
mljivanje, zatiranje, represija **3. psih.** osjećaj
nespokojstva ili pritiska; tjeskoba, nevolja,
potištenost, osjećaj nemoći ili utučenosti
// **opresivan** *prid.* (odr. -vni) koji sadrži
opresiju, kojemu je opresija bitno svojstvo [*~
režim*]; **opresivno** *pril.* na opresivan način, s
tlačanjem, podjarmljeno, ugnjetavano; **opre-**
sivnost ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga
što je pod opresijom

✧ *lat.* *oppressio* = *oppressus*: pritisnut ← op-
primere: pritisnuti

opresti (što) *svrš.* *prez.* *opredēm*, *pril. pr.*
oprešvi, *prid. trp.* *opređen*) izvesti neki oblik
predenjem [*~ čahuru*] // **opredati** (što)
nesvrš. *prez.* *opredām*, *pril. sad.* -ajući, *gl.*
im. -anje), *v.* opresti

✧ O(B)- + *v.* prestiti

oprez *m* **1. a.** nastojanje da se izbjegne opa-
snost; budnost, pozornost, pomnija **b.** uzdržljivi-
nost u iznošenju mišljenja i donošenju odluka
[*zbog ~a*; *na ~u*]; smotrenost **2.** upozorenje
da se bude smotrean [*brzina, ali ~*] // **oprežan**
prid. (odr. -zni) koji je smotrean, uzdržan u
odlukama; **oprežno** *pril.* na oprezan način;
pažljivo, budno, smotreno; **oprežnost** ž (G
-osti, I -osti/-ošću) **1.** stanje ili osobina onoga
tko nastoji izbjeći opasnost ili nepriliku, koji
je oprezan **2. oprez**; **opreznjaković** *m* *razg.*

onaj koji je oprezan, na oprezu, suzdržljiv u odlukama, smotren

✧ O(B)- + v. pregnuti, prezati

Òprič *m* naselje (u blizini Opatije), 791 stan. // **òprički prid.** koji se odnosi na Oprič

opričati (što) *svrš.* < *prez.* òpričām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òpričan> popratiti neku zgodu svojom pričom, proširiti činjenično stanje proizvoljnim dodacima, proširiti priču o kome ili o čemu // **opričavati** (što) *nesvrš.* < *prez.* opričāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje>, v. opričati; **òpričicia** *ž* ono što se opriča, proizvoljni dodatak priči o kome ili o čemu, trač [priče i ~e razni komentari i tračevi koje ljudi pričaju]

✧ O(B)- + v. priča, pričati

òpričina (**opričina**) *ž* *pov.* 1. u feudalnoj Rusiji udovički dio koji se izdvajao iz oporučnih zemalja umrlog muža-feudalca 2. za Ivana Groznog a. careva zemlja (za razliku od boljarske) b. ukupnost mjera carskog autokratskog režima // **òpričnik m** < V -iče, N mn -ici> *pov.* sitni plemić, pripadnik zloglasnih vojno-policijskih odreda ruskog cara Ivana Groznog; korišteni u obračunu protiv boljara koji su se suprotstavljali samodržavlju

✧ *rus.* opričina

òprijeti se, v. opirati se

oprimjeriti (što) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oprímjeren> *konstr. knjiš.* navesti u tekstu potrebne primjere, dati primjere, pokazati na primjerima // **oprimjerivati** (što) *nesvrš.* < *prez.* oprimjèrjëm, *pril. sad.* oprimjèrjūci, *gl. im.* -ānje>, v. oprimjeriti

✧ O(B)- + v. primjer

Oprisāvcī m mn < G Oprisāvācā> naselje (u blizini Slavenskog Broda), 1106 stan. // **oprisāvač-ki prid.** koji se odnosi na Oprisavce

òprištaviti (se) *svrš.* < *prez.* òprištāvim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. rad.* oprištāvio (se), *prid. trp.* òprištāvljen> osuti se prištevima // **oprištāvljivati** (se) *nesvrš.* < *prez.* oprištāvljūjem (se), *pril. sad.* oprištāvljūci (se), *gl. im.* -ānje>, v. oprištaviti

✧ O(B)- + v. prišt

òprljiti (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* òprljim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òprljen>, v. osmuditi // **òprlina** *ž* opeklin; **òprljenost** *ž* < G -osti, I -osti/-ošću> stanje onoga koji je oprljen, svojstvo onoga što je oprljeno; **òprljivati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* oprljūjem

(se), *pril. sad.* oprljūci (se), *gl. im.* -ānje>, v. oprljiti; **òprljotina** *ž*, v. ogorjelina (2)

✧ O(B)- + v. prljiti

òpròbati (se) *svrš.* < *prez.* òpròbām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* òpròbān> iskušati (se), provjeriti (se) // **òprobāvati** (se) *nesvrš.* < *prez.* òpròbāvām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje>, v. oprobati

✧ O(B)- + v. proba, probati

òpròstiti (se) *svrš.* < *prez.* òprostīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òprošten> 1. (komu što) uzeti u obzir čije razloge za što loše počinjeno 2. otpustiti, zaboraviti (dug, kaznu i sl.) 3. (se) a. pozdraviti se s kime pri odlasku b. *pren.* odustati od čega [~ se od puštanja; ~ se od zarade] c. izraz koji se upotrebljava pri obredu sahrane [~ se od pokojnika] // **òpraštati** (komu, što, se) *nesvrš.* < *prez.* òpraštām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje>, v. oprostiti; **òprosnī prid.** kojim se daje oprost od čega, kojim se tko pošteduje od čega [~o pismo pismo kojim se daje oprost (od gnijeha, od dugova itd.)]; **òprost m** 1. v. oproštaj (1) [~ od gnijeha] 2. v. amnestija; **òproštāj m** 1. uzimanje u obzir izgovora ili razloga za što loše počinjeno; oprost 2. pozdrav na rastanku; **òproštājī prid.** koji se odnosi na oproštaj (2) [~a večera; ~i govor]; **òproštenje sr** 1. oslobađanje od dužnosti, obveze ili kakve kazne 2. uzimanje u obzir izgovora ili razloga za što loše počinjeno

✧ O(B)- + v. prost

òprsak m < G -ska, N mn -sci> prednji dio kaputa koji pokriva prsa; prednjica // **òpršnjāk m** < N mn -āci> dio dječje odjeće koji sprečava prljanje; bavarin, siperak, parthila, podbradak, podbradnik

✧ O(B)- + v. prsa

Òptalj m < G -tlja> grad u S Istri (I od Buja), 87 stan. // **òptaljski prid.** koji se odnosi na Oprtalj i Oprtljane; **Òptljanin m** (< Oprtljānka *ž*) < N mn Òptljani> stanovnik Oprtlja

òpružiti (se) *svrš.* < *prez.* òpružīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òpružen> pasti svom dužinom, pasti cijelim tijelom po dužini (o osobi) // **òpruga** *ž* < D L -uzi> *tehn.* gibak komad metala raznih oblika koji se vraća u prvobitno položaj kad prestane sila koja na nj djeluje [navojna ~; spiralna ~; tlačna ~; vlačna ~]; feder, pero, pruglo; **òprūžati** (se) *nesvrš.* < *prez.* òprūžām (se), *pril. sad.* -ajūci

(se), *gl. im. -anje*), v. opružiti; **oprūžica** *ž dem.* od opruga

✧ O(B)- + v. pružiti

opržiti (koga, što, se) *svrš. <prez. -im (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. opržen>* **1.** (koga, što, se) izazvati bol vrućim predmetom; opeći, opaliti, ožeći **2.** (se) *pren.* steći loše iskustvo iz čega, iskusiti što loše, opeći se

✧ O(B)- + v. pržiti

Ops (**Ōpa**) *ž mit.* Saturnova žena, rimska božica plodnosti i žetve, zaštitnica braka i djece

opscen *prid. <odr. -i>* koji vrijeđa čudoređe ili izaziva stid, takav da na javnost i u javnosti djeluje vrlo nepristojno; skaredan, sraman, prostački, nepristojan, razvratan // **opsceno** *pril.* na opscen način, skaredno, sramno, nepristojno, šokantno; **opscenost** *ž <G -osti, I -osti/-ošću>* svojstvo onoga što je opsceno, skaredno, prosto, razvratno

✧ *lat.* obscenus

opseđantan *prid. <odr. -tni>* koji je nametljiv; napastan, dosadan

✧ *fr.* obsédant ← *obséder*: gnjaviti, salijetati ≈ *lat.* obsidere: opsjedati

opsēg *m <N mn -ēzi>* **1.** ukupna duljina vanjskih rubova neke površine [*~ kruga*] **2. razg.** granice čega, okvir čega, domet, djelokrug (izlaganja, zakona, pravila, teme itd.) Δ *~ geometrijskog lika* *mat.* duljina zatvorene krivulje koja ga omeđuje (npr. za mnogokut zbroj duljina stranica, za krug duljina kružnice); perimetar; *~ pojma* *lingv.* sveukupnost nižih pojmova koje dotični pojam obuhvaća (npr. afiks podrazumijeva prefiks, sufiks i infiks); ekstenzija, *usp.* opsegovna definicija, v. opsegovan Δ // **obasízati** (**obasézati**) (što) *nesvrš. <prez. obasížem, pril. sad. -ižući, gl. im. -anje>* obuhvaćati, opsezati; **opsēgnuti** (koga, što) *svrš. <prez. opsēgnēm, pril. pr. -ivši, imp. opsēgni, prid. trp. opsēgnūt>*, v. obasizati; **opsēgōvan** *prid. <odr. -vni>* koji se odnosi na opseg, *usp.* opsežan Δ *~ na definicija* *lingv.* definicija utemeljena na iscrpnom nabranjanju predmeta na koje se pojam odnosi ili na vrsnim pojmovima na prvij nižoj razini uopćavanja; ekstenzijska definicija; **opsézati** (koga, što) *nesvrš. <prez. opsēžēm, pril. sad. opsēžući, gl. im. -anje>*, v. opsegnuti; **opsēžan** *prid. <odr. -žni>* koji ima veliki opseg; opširan, širok, obiman, *usp.* opsegovan; **opsēžno** *pril.* na opsežan način [*~ tumačiti*]; opširno,

iscrpno; **opsēžnost** *ž <G -osti, I -osti/-ošću>* osobina onoga što je opsežno

✧ O(B)- + v. segnuti

opsekvije *ž ma pov.* obred polaganja tijela ili pepela pokojnika u zemlju; ukop, pogreb, sprovod, sahana

✧ *lat.* obsequiae ≈ OB- + sequi: slijediti, ići za čim

opservācija *ž služb. zast.* ponašanje prema pravilu, održavanje regula, obavljanje dužnosti; običaj, pažljivost, pomnjinost

✧ *lat.* observans: držeći, pazeći

opservant (**opservant**) *m <G mn -nātā>* *kat. pov.* pripadnik franjevačkog reda koji se u 13. st. razlikovao od konventualaca i zagovarao strogo pridržavanje zavjeta siromaštva

✧ *lat.* observans: koji se pridržava

opservirati (koga, što) *nesvrš. <prez. opservīrām, pril. sad. -ajući, gl. im. -anje>* **1.** promatrati koga ili što radi utvrđivanja promjena [*~ bolesnika*; *~ Sunce*; *~ biljke*] **2. pravn.** pratiti koga u cilju istrage [*~ osumnjičenog*] // **opservācija** *ž* **1.** čin opserviranja; opažanje, opažaj, promatranje **2.** opaska, primjedba **3. a. med.** promatranje simptoma i razvoja bolesti, ili promatranje osobe da se ustanovi postoji li uopće bolest (osobito u psihijatriji) **b.** svaka radnja kojom se bilježi, snima i sl. što kao pojava; **opservācijski** *prid.* koji se odnosi na opservaciju; **opservātor** (**opservātor**) *m* **1.** onaj koji opservira; promatrač, motritelj, opažatelj **2. meteor.** djelatnik koji radi u opservatoriju; **opservātōrij** (**opservātōrij**) *m* posebno uređena zgrada za astronomska, meteorološka, seizmička i druga znanstvena mjerenja i promatranja

✧ *njem.* observieren ← *lat.* observare

opsesija *ž psih.* **1. a.** učestale i trajne misli, porivi ili slike koje se doživljavaju kao namećuće i ometajuće [*imati ~e*] **b. pren. razg.** glavni motiv, želja ili cilj koji nekoga nagoni na djelovanje [*~a brzom vožnjom*] **2.** stanje opsjednutosti, bolesna obuzetost idejom, osobom ili sl. [*biti u ~i*]; maničnost // **opsesivan** *prid. <odr. -vni>* **1.** koji uzrokuje opsesiju, koji je uzrok opsesije **2.** koji je obuzet opsesijom, koji se predaje opsesiji; **opsesivno** *pril.* na opsesivan način, manično, opsjednuto; **opsesivnost** *ž <G -osti, I -osti/-ošću>* osobina onoga koji je obuzet opsesijom, opsjednutost

✧ *lat.* obsessio ≈ obsidere: opsjedati

opsidiĵan (**obsidiĵan**) *m <G opsidiĵāna>* *min.*

amorfna eruptivna stijena (ob. crne ili sive boje); vulkansko staklo u kameno doba, koristilo se za izradu noževa, šiljaka za koplja i sl.

✧ *lat.* Obsidianus, kako je pogrešno pisalo kod Plinija Starijega, umjesto Obsianus: Obsijanov; taj je kamen otkrio Obsije u Etiopiji

opsignacija *ž* *prav.* zapečaćivanje nečije imovine odlukom suda

✧ *lat.* obsignatio = obsignare: pečatiti

-OPSIJA, v. -OPTIČKI

opsjedati, v. opsjednuti

opsjednuti (koga, što) *svrš.* (prez. opsjednēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* opsjednūt), v. opsjedati // **opsadja** *ž* **1. a.** *vojn.* operacija s ciljem da se neprijatelj u gradu, tvrđavi i sl. prisili na predaju **b.** slična policijska operacija s ciljem da se preda naoružana osoba **2. pren.** biti pod velikim pritiskom mnogih ljudi [*banka je bila pod ~om štetiša*]; **opsadnī** *prid.* koji se odnosi na opsadu △ **~o stanje** *vojn.* iznimna situacija u nekoj zemlji kada vojska, zbog vanjske ili unutarnje opasnosti, preuzima vlast; **opsjedatelj** *m* onaj koji što/koga opsjeda; **opsjedateljica** *ž*, v. opsjedatelj; **opsjedati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. opsjedām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje) **1.** vršiti opsadu [~*dvorac*] **2. pren. razg.** dosadivati komu molbama, pitanjima i sl.; **opsjednūt** *prid.* (odr. -ī) **1. rel.** koji je pod utjecajem kakvih nadnaravnih sila (najčešće zlih); ureknut **2. razg.** koji se ne može otrgnuti od kakvih misli, ideja, planova; **opsjednutost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je opsjednuto; **opsjesti** *svrš.* (prez. opsjednēm, *pril. pr.* -ēvši, *prid. trp.* opsjednūt), v. opsjedati

✧ O(P)- + v. sjesti, sjediti

opsjena *ž* obmana, varanje (izvedeno uljepšavanjem činjenica, skretanjem pozornosti i sličnim trikovima); sljeparija // **opsjenār** *m* (G opsjenāra) onaj koji se bavi opsjenama, opsjenarstvom; **opsjenārka** *ž* (G *mn* -ā/-ī), v. opsjenar; **opsjenārski** *prid.* koji se odnosi na opsjenu i opsjenare; **opsjenārski** *pril.* kao opsjenar, na način opsjenara; **opsjenarstvo** *sr* djelatnost opsjenara (ob. kao pojava u društvu); **opsjeniti** *svrš.* (prez. -īm, *pril. pr.* -īvši, *prid. trp.* opsjenūt) obmanuti; **opsjenjeno** *pril.* na način opsjene, obmanuto; **opsjenjivati** *nesvrš.* (prez. opsjenjuēm, *pril. sad.* opsjenjuūci, *gl. im.* -anje), v. opsjeniti

✧ O(P)- + v. sjena

opskrbiti (koga, što, se) *svrš.* (prez. opskrblim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* opskrbljen)

1. nabaviti, stvoriti potrebnu količinu čega

2. zbrinuti koga, materijalno osigurati za budućnost // **opskrblja** *ž* postupak naba-

vljanja i stvaranja potrebne količine čega;

opskrbljivanje [~*a* *vodom*; *prekinuti ~u*];

opskrbljenost *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svoj-

stvo onoga što je opskrbljeno [*dobra ~*; *slaba ~*];

opskrbljivač *m* (G opskrbljivača) onaj

koji opskrbljuje; dobavljač; **opskrbljivačica**

ž, v. opskrbljivač; **opskrbljivački** *prid.* koji

se odnosi na opskrbljivače; **opskrbljivački**

pril. kao opskrbljivač, na način opskrblji-

vača; **opskrbljivati** (koga, što, se) *nesvrš.*

(prez. opskrbljuēm (se), *pril. sad.* opskrblju-

jući (se), *gl. im.* -anje), v. opskrbiti; **opskrbrni**

prid. koji se odnosi na opskrbu [~*centar*];

opskrbrnica *ž*, v. opskrbrnik; **opskrbrnički**

prid. koji se odnosi na opskrbrnike; logistič-

ki; **opskrbrnički** *pril.* kao opskrbrnik, na način

opskrbrnika; **opskrbrnik** *m* (V -iče, N *mn* -ici)

onaj koji opskrbljuje; **opskrbrništvo** *sr* *vojn.*,

v. logistika

✧ O(P)- + v. skrb, skrbiti se

opskūrjan *prid.* (odr. -rni) **1.** koji nema dovolj-

no svjetla, do kojeg ne dopire dovoljno svje-

tla; mračan, taman **2.** koji se ne može lako

razumjeti ili je nerazumljiv, nejasan [~*ni*

argumenti] **3. pren. a.** koji je malo ili slabo

poznat, potajan, prikriven **b.** koji je moralno

problematičan [*u tu birtiju zalazi ~an svijet*]

// **opskūrant** (opskūrānt) *m* (G *mn* -nātā)

onaj koji je protiv svjetla (prosvjete, zna-

nosti), koji se bori protiv slobodne savjesti,

neprijatelj oslobađanja čovjeka; mračnjak,

natražnjak; **opskūrantkinja** (opskūrantica)

ž, v. opskurant; **opskūrantski** *prid.* koji se

odnosi na opskurante; **opskūrantski** *pril.*

kao opskurant, na način opskuranata; **op-**

skūrnost *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** tmina,

mрак **2. pren.** prikrivenost, nerazgovijetnost,

nerazumljivost

✧ *lat.* obscurus

opslužiti (koga, što) *svrš.* (prez. opslužim, *pril.*

pr. -ivši, *prid. trp.* opslužen), v. opsluživati

// **opsluživati** (koga, što) *nesvrš.* (prez.

opslužjuēm, *pril. sad.* opslužjuūci, *gl. im.* -

anje) **1.** posluživati redom, po redu **2.** pružati

uslugu (npr. popravaka) većem broju zainte-

resiranih, većem broju strojeva itd.

✧ O(P)- + v. sluga, služiti

opsòletan *prid.* (odr. -tni) zastario, neuobičajen

✧ *lat.* obsoletus

opsomenoreja ž *fiziol.* menstruacija koja kasni po nekoliko dana, tjedana pa i mjeseci; zakašnjela menstruacija

✧ *grč.* opsé: kasno + v. menoreja

opsòni *m* (G opsonína) *fiziol.* antitijelo koje kao dio krvne tekućine omogućuje bijelim krvnim zrnima uništavanje mikroba koji su prodrli u organizam, na čemu se temelji cijepljenje

✧ *grč.* ópson: hrana + -IN

opsòvati (Ø) *svrš.* (prez. ópsujēm, *pril. pr.* -āvši, *imp.* ópsuj, *prid. trp.* ópsovān) izreći psovku, izreći ono što se ne izriče u pristojnom društvu

✧ O(B)- + v. psovati

òpstati (Ø) *svrš.* (prez. òpstānēm, *pril. pr.* òpstāvši, *imp.* òpstani, *prid. rad.* òpstao) održati se nastojanjem i borbom za život; održati svoje postojanje, preživjeti usprkos komu ili čemu; obastati // **òpstanak** *m* (G -ānka, N *mn* -ānci) 1. održanje života ili nastavak života na nekom mjestu 2. *sport* održanje momčadi ili pojedinca u istom rang natjecanja [osigurati ~] △ **borba za** ~ borba za život i nastavak života, borba protiv propasti, nestajanja i uništavanja; **òpstojati** (Ø) *nesvrš.* (prez. -im, *pril. sad.* -ēći, *gl. im.* -ānje) 1. održavati se svojim ili tuđim (vanjskim) nastojanjem i borbom za život, održavati svoje postojanje 2. *retor.* biti; egzistirati, postojati, *usp.* bitak, bivstvovati; **òpstójnòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) čvrstina u opstanku, izdržljivost u postojanju, činjenica životne sposobnosti za opstanak, postojanost u trajanju [~ države]

✧ O(P)- + v. stati

opstetricija ž *med.* grana medicine koja proučava normalne i patološke trudnoće i porođaje; porođiljstvo, primaljstvo // **opstetričar** *m* porođničar; **opstetričarka** ž (G *mn* -ā/-i), v. opstetričar; **opstetrički** *prid.* koji se odnosi na opstetriciju i opstetričare, porođnički

✧ *nlat.* obstetricia ≈ *lat.* obstetrix: babica, primalja

opstināntan *prid.* (odr. -tni) 1. *pejor.* koji tvrdoglavo ustrajava u svojim idejama ili načinu djelovanja; svojeglav, uporan, tvrdokoran 2. koji ne prihvaća da se njime upravlja, kontrolira ili da ga se podvlasti: postojan, nepo-

kolebljiv, uporan // **opstinācija** ž stanje onoga koji uporno ostaje pri svome; svojeglavost, tvrdoglavost, upornost, nepokolebljivost

✧ *lat.* obstinans ← obstinare: tvrdoglaviti se

opstipācija ž *pat.* akutni ili kronični zatvor (izostanak stolice), nepotpuno pražnjenje crijeva; začepljenost, zapečenost, konstipacija [patiti od ~e] // **opstipirānòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je opstipiran; **opstipírati** *dv.* (prez. opstipirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* opstipirān) začepiti/začepljavati, konstipirati [hrana koja ~]

✧ *lat.* obstipatio ≈ obstipare: začepiti

opstruirati (koga, što) *dv.* (prez. opstruirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) ometi/ometati, blokirati namjerno nečiji rad, neku akciju // **opstruirān** *prid.* (odr. -i) koji je namjerno blokirao, onemogućen; **opstruirano** *pril.* koristeći se opstrukcijom, zapriječeno, onemogućeno, blokirano; **opstrúkcija** ž 1. ometanje, zaprečavanje normalnog rada 2. *pol.* metoda parlamentarne borbe oporbe u sprečavanju usvajanja nekog zakona (npr. odugovlačenjem s odlukama, dugim govorima i sl.) 3. *pat.* djelomična začepljenost krvne ili limfne žile ili šupljeg organa; **opstrukciònist** (opstrukcionist) *m* 1. onaj koji vrši opstrukciju 2. *pov.* Irci, članovi engleskog parlamenta, koji su se istakli time što su na razne načine pokušali ometati rad parlamenta; **òpstruktivan** *prid.* (odr. -vni) koji sadrži opstrukciju, koji djeluje kao opstrukcija

✧ *njem.* obstruieren ← *lat.* obstruere: zagrađivati, zatvarati

òpširan *prid.* (odr. -rni) koji iznosi mnoge pojedinosti, koji nije kraćen, koji (se) izlaže s mnogo riječi, nadugo i naširoko; opsežan (za kakvo pismeno ili usmeno izlaganje) // **òpširno** *pril.* na opširan način; **òpširnòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je opširno

✧ O(P)- + v. širina, širok

òpšiti (što) *svrš.* (prez. òpšijēm, *pril. pr.* -ivši, *imp.* òpšij, *prid. trp.* òpšiven) izvesti šav, zašiti rub platna ili tkanine; obrubiti // **òpšav** *m* opšiveni rub; **òpšítak** *m* (G -tka, N *mn* -íci, G òpšitākā), v. porub; **òpšívati** (što) *nesvrš.* (prez. òpšivām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. opšiti

✧ *pr.* (nadimačka): **Obšivāč** (120, Metković, J Dalmacija), **Opšivāč** (Metković, Donji Miholjac)

✧ O(P)- + v. šiti

opštežitije *sr crkv. pravosl.* manastir // **opštežitelj** *m pravosl.* kaluder koji u manastiru sudjeluje u obavljanju svih poslova, kenobit, *usp.* idioritmik

✧ *stsl.* obštežitije

optant, *v.* optirati

optativ, *v.* optirati

opteretiti (se) *svrš.* (*pres.* opteretim (se), *pril.* *pr.* -ivši (se), *prid.* *trp.* opterećen, *gl.* *im.* opterećenje) **1.** (što) **a.** staviti teret na što s nekom namjerom (npr. da se što ispravi, zaljepi itd.) **b.** djelovati silom na neku konstrukciju **2.** (koga) *dosl.* i *pren.* staviti teret previše težak za nošenje, pritisnuti koga tere-
tom, navaliti teret na koga, staviti teret veći nego je uobičajeno, učiniti teškim za savlađivanje, pretrpati (npr. školski program) **3.** (se) **a.** staviti na sebe teret **b.** *pres.* nametnuti si pretjerane obveze **4.** (što) otežati [*~ odnose*] // **opterećen** *prid.* (*odr.* -i) onaj koji ne može misliti ili djelovati drugačije nego pod tere-
tom svojih predrasuda, mržnje, dogme (i drugih loših ili za nj štetnih osobina + pritisnut fizičkim teretom); **opterećeno** *pril.* s previše tereta, s previše obveza; **opterećenost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je opterećen Δ **nasljedna** (*hereditarna*) *~ pat.* bolest uvjetovana nasljednim razlozima; **opterećenje** *sr* **1.** ono što opterećuje izraženo količinom ili mjerom [*veliko/malo ~e; visoko/nisko ~e; bez ~a*] **2.** ukupnost osjećaja i uvjerenja koja ograničuju razlozan odnos prema ljudima i ukupnoj zbilji; predrasuda [*ideološko ~e*]; **opterećivati** (koga, što, se) *nesvrš.* (*pres.* opterećujem (se), *pril.* *sad.* opterećujući (se), *gl.* *im.* -anje), *v.* opteretiti
✧ O(P)- + *v.* teret

-OPTIČKI, -OPIJA, -OPSIJA kao drugi dio riječi označava ono što se odnosi na vid, viđenje [*disopsija*]

✧ *grč.* optikós: vidni; ópsis: vid, viđenje

optika *ž* (D L -ici) **1.** *fiz.* grana optike koja proučava djelovanje elektromagnetskog polja vrlo visokog intenziteta (npr. laserskog snopa) [*geometrijska ~; valna ~*] **2.** ukupnost optičkih instrumenata i sprava **3.** *meton.* način gledanja na neku pojavu, kut pod kojim se gleda na što konkretno ili apstraktno Δ **nelinearna** *~ fiz.* disciplina o posljedicama djelovanja elektromagnetskog polja vrlo intenzivnog svjetla (npr. laserskog snopa) // **optičar** *m* onaj koji izrađuje, popravlja i

prodaje optičke instrumente i sprave; **optič-
arev** (**optičarov**) *prid.* koji pripada optičaru; **optičarka** *ž* (G *mn* -ā/-i), *v.* optičar; **optičarski** *prid.* koji se odnosi na optičare; **optički** *prid.* koji se odnosi na optiku [*~o staklo*] Δ **~a aktivnost** *kem.* svojstvo nekih organskih spojeva i njihovih otopina da zatreću ravninu polariziranog svjetla ulijevo ili udesno zbog asimetričnog ugljikovog atoma; **~a bjelila** tvari koje apsorbiraju zrake ultraljubičastog dijela spektra, a emitiraju u plavom dijelu spektra; **~a rešetka** *fiz.* optička naprava koja se upotrebljava za ispitivanje ogiba, razdvajanje spektralnih linija i mjerenje valne dužine svjetlosti; **~a varka** osjetna varka, netočna percepcija čega osjetilom vida; **~a vlakna** snop tankih staklenih ili plastičnih vlakana visokog indeksa loma, koristi se kao svjetlovod za višekanalni prijenos u optoelektronici ili optičkim elektrokomunikacijama; **~e elektrokomunikacije** prijenos informacije pomoću vidljive svjetlosti ili infracrvenog i ultraljubičastog zračenja (omogućuju brz prijenos svih vrsta podataka); **~i čitač** *inform.* uređaj koji pomoću optičkih senzora prenosi napisane podatke s podloge izravno u kompjuter radi daljnje obrade; **~i disk** *tehn.* sredstvo, medij na koji se upisuju i s kojeg se upisani podaci čitaju pomoću posebnih uređaja koji u tu svrhu koriste laserske zrake; pogodan za dugotrajno čuvanje velikih količina podataka; **~i govor** svako izražavanje i sporazumijevanje vidljivim znakovima; gestovni, pokretni govor, govor pokreta; **~i kabel** *tehn.* kabel za prijenos svjetlosne energije uz pomoć optičkih vlakana; svjetlovodni kabel; **~i miš** *inform.* vrsta miša koji digitalizira pomake koristeći se svijetlećim diodama, fototranzistorima ili podlogom s ucrtanom mrežicom; **~i sustav** *fiz.* skup optičkih elemenata kao što su prizme, zrcala i leće složene tako da utječu na svjetlosne zrake; **~o računalo** *inform.* računalo u kojem središnji procesor obrađuje svjetlosne i električne signale; **~o uzorkovanje** *inform.* optički postupak uzimanja uzoraka pregledavanjem podataka u analognom obliku, te osvjetljavanje i presnimavanje optičkim uređajem
✧ *grč.* optikḗ (tékhḗ): znanost o vidu $\approx$ optikós: gledni, vidni

optima (izg. óptima), ob. u: Δ **~ fide** (izg. ~

fide) u najboljoj vjeri, u najboljoj nakani; ~ **forma** (izg. ~ föрма) na najbolji način
 ✧ *lat.*

optima ž *tisk. graf.* vrsta tipografskog pisma iz skupine polugroteska

✧ autor H. Zapf (1958), *usp.* optimalan

optimālan *prid.* (odr. -lni) koji najbolje odgovara; najpovoljniji, najbolji [~no rješenje] // **optimālnu** *pril.* na najprihvatljiviji način; najbolje, najviše; **optimāt** *m* (G optimāta) *pov.* 1. odličnik, aristokrat u starom Rimu 2. pripadnik konzervativnog oligarhijskog sloja koji se oslanja na rimski Senat, a protivni se stranci naroda (puka); **optimīranje** *sr* postupak kojim se pri projektiranju ili planiranju (u ekonomiji, tehničkim i prirodnim znanostima) ostvaruje (određuje) najbolji mogući izbor ekonomskih i/ili tehničkih veličina na temelju prethodno određenih kriterija; **optimizacija**; **optimirati** (Ø) *dv.* (prez. optimīrām, *pril. sad.* -ājući, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) izvršiti/izvršavati optimiranje; **optimist** (**optimīst**) *m* 1. onaj koji se nada dobromu, koji gleda optimistički 2. sport klasa jedrilica u natjecateljskom jedrenju; **optimističan** *prid.* (odr. -čni) koji se odnosi na optimizam, bodar, vedar, životan; **optimistički** *prid.* koji se odnosi na optimiste; **optimistički** *pril.* kao optimist, na način optimista; **optimistkinja** ž, v. optimist; **optimizācija** ž, v. optimiranje; **optimizam** *m* (G -zma) nazor proniknut životnom radošću, bodrošću, vjerom u budućnost; promatranje života s najljepše strane, *opr.* pesimizam; **optimum** *m* 1. ukupnost najpovoljnijih uvjeta ili okolnosti, najviše što se može postići [to je ~ mogućnosti to su najbolje mogućnosti] 2. ekon. najbolji rezultat koji se prema određenom kriteriju i zadanim uvjetima može ostvariti

✧ *nl.* *lat.* *optimālis* ← *lat.* *optimus*: najbolji, odličan ← *bonus*: dobar; *optimum*: najbolje

optirāti *dv.* (prez. optirām, *pril. sad.* -ājući, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) 1. (Ø, za što, za koga) *pol.* odlučiti/odlučivati o svojem stalnom životu i građanstvu u drugoj zemlji 2. (za što) odlučiti se za jednu od dviju ili više mogućnosti prijedloga ili zamisli; pledirati, izabrati // **opcija** ž 1. a. *sociol.* čin ili postupak biranja; izbor između različitih mogućnosti opredjeljivanja; **opcija** b. *prav. pol.* pravo stanovnika nekog područja, ob. ustupljenog ili područja s mješovitim stanovništvom da

zadrži svoje ili izabere novo državljanstvo, *usp.* optant, optirati 2. ekon. a. način sudjelovanja u nekom trgovačkom poslu ili kupnje u roku b. financijski instrument koji kupcu daje pravo izvršenja transakcije u budućnosti 3. opredjeljenje za što, odluka u korist čemu, volja koja po interesu ili ukusu odlučuje o tome da se što učini i sl. Δ **call** ~ (izg. kōl ~) ekon. opcija za kupnju; **put** ~ (izg. pūt ~) ekon. opcija za prodaju; **opcionālan** *prid.* (odr. -lni) koji se nalazi pod opcijom [~ *do-datak* za *matične ploče*]; moguć; **optācija** ž, v. opcija (1a); **optant** *m* (G *mn* -nātā) 1. onaj koji ima mogućnost optirati, zajedno se s većim brojem ljudi javnom odlukom opredjeliti u kojoj državi želi živjeti (u onoj u kojoj živi ili u onoj u koju ima pravo iseliti) 2. osoba koja se koristi svojim pravom opcije ili ga je već iskoristila u skladu s važećim međunarodnim ugovorom; **optativ** *m gram.* glagolski način kojim se u nekim jezicima izriče želja da bi se ostvarilo glagolom označeno zbivanje, stanje i sl.; željni način; **optativan** *prid.* (odr. -vni) koji se odnosi na optativ [~ *ni imperativ*]

✧ *njem.* *optieren* ← *lat.* *optare*: željeti, birati; *optativus*: koji izražava želju

optjecati *nesvrš.* (prez. optjećēm, *pril. sad.* optjećūći, *gl. im.* -anje) kružiti, cirkulirati, gibati (se) // **optjećaj** *m* kretanje, kruženje među ljudima, prelaženje iz ruke u ruku (o novcu), od usta do usta (o kakvoj priči, novosti itd.); kolanje; **optočan** *prid.* (odr. -čni) koji se odnosi na optok; **optok** *m* (N *mn* -oci) kruženje, cirkulacija Δ ~ *krvi anat.* opskrbljivanje organizma krvlju preko srca i krvnih žila

✧ O(P)- + v. teći

OPTO- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s vidom [*optometar*]

✧ v. optika, optički

optočiti (što) *svrš.* (prez. optočīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* optočen) 1. obrubiti 2. *eksp.* ukrasiti (odjeću, knjigu) srebrom, zlatom, dragim kamenjem i sl. // **optākati** (što, oko čega) *nesvrš.* (prez. optāčēm, *pril. sad.* optāčūći, *gl. im.* -anje) tokom, koritom u kojem teče obilaziti ili obuhvaćati (o vodi tekućici); **opteći** (što, oko čega) *svrš.* (prez. optēcēm, *pril. pr.* optekāvši, *imp.* optēcī, *prid. trp.* optēčen), v. optakati; **optočivati** (što) *nesvrš.* (prez. optočūjēm, *pril. sad.* optočūjūći, *gl. im.* -anje), v. optočiti

✧ O(P)- + v. točiti

optoelektronika ž (D L -ici) 1. grana elektronike koja proučava svojstva i ponašanje svjetlosti; bavi se elektroničkim uređajima za stvaranje, otkrivanje, odašiljanje i moduliranje elektromagnetskog zračenja u infracrvenom, vidljivom i ultraljubičastom dijelu spektra 2. tehnika koja omogućava otkrivanje objekata na većim udaljenostima

✧ OPTO- + v. elektron, elektronika

optoizolator (optoizolator) m *tehn.* optoelektronički vezni element za slanje signala između električno izoliranih sklopova; optički izolator

✧ OPTO- + v. izolirati, izolator

optomehanički *prid.*, ob. u: $\Delta \sim$ **miš** *fiz.* elektronički miš koji digitalizira pomake uz pomoć kuglice i optičkih elemenata

✧ OPTO- + v. mehanika

optometar m (G -tra, N *mn* -tri) sprava za mjerenje vida i određivanje jačine stakala za naočale // **optometrija** ž *med.* provjeravanje vidnih sposobnosti, mjerenje vida

✧ OPTO- + METAR

optotip m *med.* ogledna tablica za određivanje oštine vida

✧ OPTO- + -TIP

optučiti (što, koga, oko koga) *svrš.* (prez. *optučim*, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* *optučan*), v. optučavati // **optučavati** *nesvrš.* (prez. *optučavam*, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -ānje) 1. sport u nekim disciplinama (atletici, konjičkim utrkama itd.) trčeci savladivati kružnu stazu 2. *pren.* posjetiti, stići na više mjesta u kratkom vremenu [*~ kulturne spomenike na turističkom putovanju; ~ ordinacije; ~ urede*] 3. (oko koga) *razg. iron.* moljakti, gnjaviti, dosađivati (npr. molbama, udvaranjem)

✧ O(P)- + v. trčati

opturacija (obturacija) ž *pat.* začepljenje nekog kanala ili cjevastog organa

✧ lat. obturatio

optužiti (koga, što) *svrš.* (prez. *optužim*, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* *optužen*) 1. baciti na koga krivicu, okriviti koga 2. *pravn.* podići optužbu // **optužba** ž (G *mn* -žābā/-i) 1. akt tužitelja u kaznenom postupku kojim se predlaže protiv određene osobe za određeno kazneno djelo provođenje glavne rasprave i izricanje presude (sudski postupak kojim se opisuje nečije djelo koje podliježe kazni) [*svjedok ~e; pod ~om; odbaciti ~u*] 2. *razg.* bacanje krivice na koga, okrivlja-

vanje, tvrdnja da je tko kriv; **optuženā** ž, v. optuženi; **optuženī** m (G *optuženōga*) onaj koji je optužen; **optuženica** ž ona koja je optužena; **optuženičin** *prid.* koji pripada optuženici; **optuženički** *prid.* koji se odnosi na optuženike [*~a klupa*]; **optuženički pril.** kao optuženik, na način optuženika; **optuženik** m (G *optuženika*, V *optuženiče*, N *mn* *optuženici*) onaj protiv koga je podignuta optužnica; **optužitelj** m onaj koji optužuje, tužitelj; **optuživ** *prid.* (odr. -i) koji može biti optužen; **optuživati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. *optužujem*, *pril. sad.* *optužujući*, *gl. im.* -ānje), v. optužiti; **optužnica** ž tužilački dokument kojim se obrazlaže, formulira optužba

✧ O(P)- + v. tuga, tužiti

opugnačija ž *neob. rij.* 1. navala, napad, juriš 2. *pren.* napad riječima; proturječenje, kontradiranje

✧ lat. oppugnatio ≈ oppugnare: napasti, udariti ≈ pugna: bitka

opūhnuti (što) *svrš.* (prez. *opūhnēm*, *pril. pr.* -ūvši, *imp.* *opūhni*, *prid. trp.* *opūhnūt*) jednim dahom puhnuti [*~ prašinu s čega*] // **opuhivati** (što) *nesvrš.* (prez. *opuhujem*, *pril. sad.* *opuhujući*, *gl. im.* -ānje), v. opuhnuti

✧ O(B)- + v. puhati

opulencija ž obilje materijalnih dobara, život u obilju; veliko bogatstvo, blagostanje, izobilje, raskoš // **opulentan** *prid.* (odr. -tnī) 1. koji živi u blagostanju, raskoši; bogat (o ljudima) 2. koji je pun raskoši, bogatstva; izobilan [*~ život*]; **opulentno** *pril.* na opulentan način, raskošno, u izobilju, bogato

✧ lat. opulentia ← opulentus: bogat

opuncija ž *bot.* indijska smokva, v. indijski Δ ✧ prema imenu starogrčkog grada Opunta *grč.* Opoūs (Opoūntos)

opunomoćiti (koga, što) *svrš.* (prez. *opunomoćim*, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* *opunomoćen*) dati komu punomoć da djeluje u nečije ime, ovlastiti koga da što radi ili da čime raspolaže // **opunomoćenik** m (G *opunomoćenika*, V *opunomoćeniče*, N *mn* *opunomoćenici*) onaj koji je dobio punomoć, koji je opunomoćen; **opunomoćenica** ž, v. opunomoćenik; **opunomoćeno** *pril.* na osnovi punomoći, ovlašteno, legalno; **opunomoćitelj** m onaj koji daje punomoć; **opunomoćiteljica** ž, v. opunomoćitelj; **opunomoćiteljčin** *prid.* koji pripada opunomoćiteljici; **opunomoćivati** (koga,

što) *nesvrš.* ⟨*prez.* opunomogućem, *pril. sad.* opunomogućujući, *gl. im.* -anje), *v.* opunomočiti
 ✧ O(B)- + *v.* punomoć

opus (izg. òpus) *m* **1.** sva djela nekog umjetnika ili znanstvenika gledana kao cjelina [Krlježin ~] **2.** *glazb.* naziv kojim kompozitori obilježavaju djela redom, kako su nastajala Δ ~ **citatum** (izg. ~ citátum) navedeno djelo, *usp.* op. cit.; ~ **Dei** (izg. ~ Dèi) *kat.* ustanova posvećena životu; cilj: živjeti prema evanđeoskim načelima u svakidašnjem životu; ~ **operatum** (izg. ~ operátum) *kat.* izričaj kojim se potvrđuje valjanost sakramenata; ~ **pustumum** (izg. ~ pòstumum) posmrtno djelo, ob. djelo koje se objavljuje poslije smrti autora

✧ *lat.* opus: radnja, posao

opùsatiti (koga, se) *svrš.* ⟨*prez.* -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* opùsačen) *reg.* **1.** *vojn.* opremiti (se) oružjem; naoružati (se) **2.** opremiti, nakriti konja

✧ *tur.* pusat: oružje; konjska oprema

opùstiti (se) *svrš.* ⟨*prez.* opustim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. rad.* opùstio (se), *prid. trp.* opùšten) **1.** (što) **a.** pustiti da slobodno visi [~ *ruke*]; pustiti da se izvjesi **b.** činiti što da popusti napetost ili zategnutost, učiniti obratno od ukočiti, zategnuti, nategnuti [~ *atmosferu vicom*; ~ *tijelo*] **c.** (se) osloboditi se napetosti, postati ležeran // **opùštati** (što, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* opùštām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -anje), *v.* opustiti; **opùšten** *prid.* ⟨*odr.* -i) koji se opustio, koji je ležeran; **opùšteno** *pril.* na opušten način [~ *se zabavljati*]; smireno, neusiljeno, ležerno; **opùštenost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je opušten

✧ O(B)- + *v.* pustiti

opùstiti *svrš.* ⟨*prez.* opùstim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* opùšćen) učiniti pustim; opustošiti // **opustinjávanje** *sr.* *v.* desertifikacija; **opùstjeti** (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* opùstim, *pril. pr.* -evši, *prid. rad.* opùstio) ostati ili postati pust; **opùstjelost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću) stanje, svojstvo onoga što je opustjelo; **opùstošeno** *pril.* na opustošen način, uništeno, razrušeno, devastirano; **opùstošenost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je opustošeno; **opustošitelj** *m* onaj koji razara, uništava, devastator; **opùstošiti** (što) *svrš.* ⟨*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* opùstošen, *gl. im.* opustošenje) uništiti sve vrijedno. značajno,

plodno, pretvoriti u pustoš, ostaviti (negdje) pustoš; poharati; **opùstošiv** *prid.* ⟨*odr.* -i) koji se može opustošiti; **opùšćivati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* opùšćujem, *pril. sad.* opùšćujući, *gl. im.* -anje), *v.* opustjeti

✧ O(B)- + *v.* pust

òpušak *m* ⟨G -ška, N *mn* -šci) ostatak cigarete, nepopušten dio; čik, pikavac, dogorak, čepac
 ✧ O(B)- + *v.* pušiti

òputa ž **1.** nit, uzak remen od kože kojim se oplicu opanci **2.** ono čime se veže, sputa (konj na paši) // **opùtāš** *m* ⟨G oputāša) *reg.* opanak od opute; **òputina** ž *pejor.* od oputa
 ✧ O(B)- + *v.* put

òputina ž *bot.* biljka (*Polygonum aviculare*) iz porodice slakova (*Convallariaceae*); troskotac

Òpuzen *m* naselje (u blizini Metkovića), 2778 stan. // **Opuzénac** *m* (**Òpuzénka** ž) ⟨G -nca, N *mn* Opuzénci, G Opuzénacā) stanovnik Opuzena; **òpuzénski** *prid.* koji se odnosi na Opuzen i Opuzence

òpuznuti (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* opuznēm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* opuznuo) spustiti se s nekog stalnog ili predviđenog mjesta (za ono što se spušta po podlozi, npr. dijelovi rublja ili odjeća)

✧ O(B)- + *v.* puzati, puziti

OR **1.** *inform.* logičko ili (*engl.* or) **2.** *mat.* operacijsko istraživanje (*engl.* operations research)

ora (izg. òra) *uzv. rel. kat.* pomoli se!, moli! Δ ~ **et labora** (izg. ~ èt labóra) moli se i radi!; ~ **pro nobis** (izg. ~ prò nòbis) moli za nas!
 ✧ *lat.*

orácija, *v.* orator

òrāda ž *zool.* morska riba (*Sparus aurata*); komarča, lovrata, podlanica

✧ *mlet.* orāda. *tal.* orata

òrah *m* ⟨N *mn* òrasi) *bot.* **1.** *a.* do 25 m visoko drvo (*Juglans regia*) iz porodice oraha (*Juglandaceae*), u drvenastom plodu jestiva jezgra bogata uljem **b.** pojedinačan plod toga stabla **2.** vrsta suhog, nadraslog ploda nepucavca, sjemenka nije srasla s usplodnem Δ ~ **h koštunjavac** (*koštunac*, *koščun*) orah vrlo tvrde ljuske; **mirisni** ~ *h* muškati orasčić, *v.* muškati Δ; **sirijski** ~ *si* *bot.*, *v.* pistač // **orāhnjača** ž kolač s nadjevom od mljevenih oraha; orehnjača; **òrahov** *prid.* koji se odnosi na orah, koji pripada orahu [~ *o drvo*] Δ ~ **a ljuska** brod malen i nemoćan

pred morskim valovima; **òrahovača** ž raki-
ja s okusom oraha; orahovica; **òrahovica** ž,
v. orahovača; **òrahovinja** ž orahovo drvo za
obradu [stol od ~e]; **òrašac** m (G -šca, N mn
-šci) bot. knjiž., v. kikiriki; **òrašak** m (G -ška,
N mn -šci) 1. *hip.* od orah 2. pojedini plod
oraha koji služi za bacanje uroka; **òrašar** m
(+ *potenc.*) koji ima veze s orasima (voli,
obrađuje, sadi, prodaje) △ **puh** ~ puh koji
jede orahe; **òrašćić** m 1. *dem.* i *hip.* od orah
2. muškati orášac, začín od ploda muškato-
va drveta; **òrašica** ž okruglast jednosjemeni
plod u tvrdog drvenkastoj ili kožnatij ljušci
(žir, kesten, orah, lješnjak); **òrehnjača** ž *reg.*,
v. orahnjača

♦ *pr.* (nadimačka i etnici): **Òrašćanin**
(Banovina, Istra), **Òrehovac** (Našice,
Bjelovar), **Òrehovački** (Križevci), **Òrehovec**
(300, Čakovec, Zagorje, Podravina), **Òrešan**
(Sveti Ivan Zelina, Prigorje), **Òrešćanin** (510,
Gvozd, Pokuplje, Banovina, I Slavonija),
Òrešćanin (Pokuplje), **Òrešec** (Zlatar
Bistrica), **Òrešek** (Koprivnica), **Òrešić**
(510, Donja Stubica, Zagorje, Posavina),
Òreški (880, Čakovec, Zagorje, Podravina),
Òrešković (**Òrešković**) (2710, Otočac, Lika,
Slavonija), **Òrešnik** (**Òrešnik**) (Križevci, Pula,
Zaprešić), **Òrihovac** (Poreč, Istra), **Òrišák**
(**Òrišák**) (Nova Gradiška), **Òrišković** (Požega,
Velika Gorica, Kutina) ♦ *top. mikrotop.*: **Òrah**,
Òrahova (rječica kod Slatine), **Òrahovo**
(Pakrac), **Òraovica** (Kostajnica), **Òrasi** (po-
tok Požega), **Òrašje** (Osijek, Bjelovar, Knin),
Òrehova (**Òréhova**) (Zagreb), **Òrehovec**
(Samobor), **Òrehovica** (Gorski kotar), **Òrešje**
(Zagreb, Samobor), **Òrešnják** (**Òrešnják**)
(Samobor, Donji Miholjac); (naselja): **Òrah**
(Vrgorac, 290 stan.), **Òraovac** (Donji Lapac,
303 stan.), **Òrašac** (Dubrovnik, 515 stan.),
Òrehovā Gòrica (Donja Stubica, 75 stan.),
Òrehovec (Novi Marof, 276 stan.; Križevci,
116 stan.), **Òrehovec Rādobòjskī** (Krapina,
282 stan.), **Òrehovica** (Zabok, 386 stan.),
Òrešac (Virovitica, 441 stan.), **Òrešje** (Grad
Zagreb, 857 stan.), **Òrešje Húmškò** (Pregrada,
213 stan.), **Òrešje Òkičkò** (Jastrebarsko, 22
stan.), **Òrihi** (Pula, 122 stan.), **Òrijevac** (Duga
Resa, 11 stan.), **Òriovčić** (Slavonski Brod, 149
stan.), **Òrišje** (Duga Resa, 119 stan.)

♦ *prasl.* *orēxī, (*rus.* orēx, *polj.* orzech), *lit.*
riešutas ← ? *ie.* *h₂er- (*grč.* áryon, *alb.* arrë)

òrahovica, v. orah

Òrahovica ž naselje u podgorju Papuka
(Podravina), 4314 stan. // **òrahovač-**
kī (**òrahovički**) *prid.* koji se odnosi na
Orahovicu i Orahovčane; **Òrahovčanin** m
(**Òrahovčanka** ž) (N mn Òrahovčani) stano-
vník Orahovice

♦ v. orah

òrakul m 1. hram u kojem su se izricala pro-
ročanstva; proročište 2. *meton.* proročanstvo
na osnovi znakova koje daju bogovi u odre-
đenim hramovima 3. općenito, zagonetka ili
dvosmislena izreka 4. svećenik ili vrač koji
u ime Boga daje odgovore ili objašnjenja na
upite vjernika 5. autoritet, nepogrešiv sudac
♦ *lat.* oraculum

òrāljan *prid.* (*odr.* -lni) 1. koji se odnosi na usta,
koji se uzima na usta, usni [-no *uzimanje*
lijevka] 2. koji nije napisan, koji je samo
izgovoren; usmeni, nepisani [-ni *zakon*; ~na
kultura] // **òrālno** *pril.* na usta, kroz usta,
ustima

♦ *lat.* oralis ≈ os: usta

-ORAMA kao drugi dio riječi označava ono
što je u vezi s gledanjem; prizor, pogled
[*diorama*; *panorama*]

♦ *grč.* hórama: pogled

òran (za što) *prid.* (*odr.* òrni) *razg.* 1. koji je
živo raspoložen ili voljan da što čini ili po-
duzme; pripravan [-za *pjesmu*] 2. bodar, čio
// **òrnòst** ž (G -osti, I -osti/-ošču) stanje onog-
a koji je oran, raspoloženost za što

♦ v. har, haran

òrandžáda ž, v. oranžada

òrandžina ž *reg.* 1. vrsta oranžade 2. *žarg. lo-*
kal. neugledna, debela djevojka (koja podsje-
ća na kruškoliu ambalažu orandžine)

♦ v. oranžol

òrange *prid.*, v. oranž

òrangútān m 1. *zool.* uskonosni čovjeko-
liki majmun (*Pongo pygmaeus*), biljož-
der 2. *razg. pejor.* glup, neskladan čovjek
// **òrangútānskī** *prid.* koji se odnosi na oran-
gutane; **òrangútānskī** *pril.* kao orangutan, na
način orangutana

♦ *mal.* orangutan: šumski čovjek

òranica, v. orati

òrans m, v. orant

òrant m (G mn -nātā) 1. *pov. umj.* u starokršć-
anskoj umjetnosti stojeći ljudski (ob. ženski)
lik s rukama uzdignutim na molitvu; orans
2. *umj.* ikonografska personifikacija Crkve
ili prikaz Bogorodičina uzašašća

✧ *lat.* orans: koji moli ← *orare*: moliti, govoriti

oranž *prid.* ⟨*indekl.*⟩ *rij.* koji je narančaste boje [*bluza je ~ boje; bluza je ~*] // **oranžada** *ž* bezalkoholno piće od narančina soka; oranadžada, narančada

✧ *njem.* orange ← *fr.* orange ← *arap.* nāranğ ← *perz.*

oranžerija *ž razg.* **1. agr.** zgrada sa staklenim krovom i ugrađenim grijanjem radi uzgajanja bilja ili kultura netipičnih za dotično podneblje; zimski vrt, staklenik **2. agr.** nasad limuna i naranči

✧ *njem.* Orangerie ← *fr.* orangerie

oranžizam *m* ⟨*G -zma*⟩ **1. pov.** ideje koje su promicali pristaše Vilima Oranskog, suprotstavljeni katoličkoj strani u engleskoj revoluciji 1688. **2. rel.** dio protestantskog pokreta u sjevernoj Irskoj

✧ *engl.* Orangeism

oranj *m bot.* biljni rod (*Sisymbrium*) iz porodice krstašica (*Cruciferae*)

Oranje *sr geogr.* **1.** rijeka u Južnoafričkoj Republici, duga 1860 km, izvire u Lesotu, tvori mnoge slapove, utječe u Atlantski ocean **2. pov.** nekadašnja pokrajina u sred. dijelu Južnoafričke Republike (do 1994)

orao *m* ⟨*G* orla, *N mn* orlovi/orli) *term. jez. knjiž.* **1. zool.** najveća ptica grabljivica naših planinskih krajeva, rod (*Aquila*) iz reda sokolovki, snažnih pandža i jakoga kljuna, simbol snage i junaštva; akvila, *usp.* sokol **2. žarg. zast.** njemačka novčana jedinica – marka (zbog orlova lika na novčanicama) **Δ dvoglavi** ~ simbol orla s dvije glave u grbovima nekih država // **orlič** *m 1. dem. i hip.* od orao **2. razg. pov.** pripadnik katoličke organizacije Orao; **orlov** *prid.* koji pripada orlu; **orlovski** *prid.* koji se odnosi na orlove **Δ ~ nos** povijen nos, zavinut kao kljun; **orlušina** *ž augm. i pejor.* od orao

◆ **Oral** *m.* os. ime, *zast.* ✧ *pr.* (nadimačka i etnici): **Oraić** (130, Krapina, Zagorje, Prigorje), **Orajić** (**Orájić**) (Klanjec, Zagorje), **Oravec** (Osijek, Bjelovar, Krk), **Orējaš** (Križevci, Podravina, okolica Zagreba), **Orél** (Zagorje, Međimurje, Primorje), **Orelj** (170, Banovina, Lika, Posavina), **Orlič** (1665, Istra, Primorje, Lika), **Orlovac** (Petrinja, Čakovec, Crikvenica), **Orlovčić** (*I* Slavonija), **Orlović** (1546, *S* Dalmacija, Lika, *I* Slavonija) ✧ *mikrotop.* (vrlo često za visoke stijene, br-

dске prolaze, uzvisine i sl.): **Órlova gréda** (Knin), **Órlova stijéna** (Ogulin), **Órlovac** (Zagreb, Šibenik, Brod, Makarska, Dubrovnik, Gospić, Knin, Bjelovar, Banovina), **Órlovača** (Banovina, Gospić, Senj), **Órlovica** (Gorski kotar), **Órlov kùk** (Zadar, Knin, Makarska), **Orlòvňjak** (Vinkovci), **Órlovo gnijézdo** (Senj), **Òrluša** (Makarska), **Òrljača** (Zadar), **Órljā glāva** (Dubrovnik), **Órljak** (Karlovac, Vinkovci, Požega, Zadar, Novigrad) ✧ *top.* (naselja): **Órlakovo** (Ozalj, 219 stan.), **Órle** (Grad Zagreb, 77 stan.), **Órlec** (Cres-Lošinj, 148 stan.), **Órlovac** (Bjelovar, 279 stan.), **Órlovac Zdenački** (Grubišno Polje, 350 stan.), **Órljavac** (Požega, 297 stan.), **Podòrljak** (Šibenik, 210 stan.)

✧ *prasl.* *orъlъ (*rus.* orël, *polj.* orzeł), *lit.* erelis ← *ie.* *h₃er- (*grč.* órnis: ptica, *got.* ara)

orār¹ *m* ⟨*G* orāra) *crkv. pravosl.* duga uska traka koju pravoslavni dakoni nose preko lijevog ramena; epitrahilj

✧ *lat.* orarium: ubrus

orār² *m, v.* orarij (**1**)

orārij *m 1.* raspored sati; satnica, orar **2.** red vožnje, plovidbe ili letenja sredstava javnog prijevoza; itinerer

✧ *tal.* orario ← *ora*: sat *srlat.* horarius: satovni ≈ *lat.* hora: sat, ura, vrijeme

oraspoločiti (koga) *svrš.* ⟨*prez.* oraspoločim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oraspoložen) učiniti da tko postane raspoložen, učiniti da bude bolje volje // **oraspoločivati** (koga) *nesvrš.* ⟨*prez.* oraspoločujem, *pril. sad.* oraspoločujući, *gl. im.* -anje), *v.* oraspoločiti

✧ *O(B)- + v.* raspoločiti

Orāšje *sr* naselje u Bosanskoj Posavini // **Orāšanin** *m* (**Orāšanka** *ž*) ⟨*N mn* Orāšani) stanovnik Orašja; **orāški** *prid.* koji se odnosi na Orašje i Orašane

◆ *v.* orah

orati (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* orēm, *imp.* ori, *pril. sad.* orūči, *prid. trp.* orān, *gl. im.* orānje) praviti brazde u zemlji plugom radi daljnje obrade // **orāč** *m* ⟨*G* orāča) onaj koji ore; **orāčica** *ž 1. v.* orač **2. v.** oranica; **orāčki** *prid.* koji se odnosi na orače; **orāčiti** *prid.* koji služi za oranje; **orānica** *ž* zemlja koja se ore, koja je namijenjena oranju; oračica; **orānjje** *sr* ⟨*G* orānja) **1.** ⟨*gl. im.*), *v.* orati **2. a. agr.** obrada tla plugom pri čemu se zemlja prevrće i drobi **b.** uzorana zemlja **c.** brazda **Δ dan** ~*a* obradivo zemljište

koliko se može uzorati za jedan dan, jutro zemlje, *usp.* jutro (2)

♦ *pr.* (prema zanimanju, nadimačka):

Ōrač (190, okolica Zagreba, Podravina, Z Slavonija), **Ōrak** (180, Križevci, Zagorje, Prigorje) ♦ *top.* (naselje): **Ōrnice** (Gospić, 55 stan.)

♦ *prasl.* i *stsl.* orati (*rus.* orát', *polj.* orać), *lit.* arti ← *ie.* *h₂er- (*lat.* arare, *grč.* aroûn)

ōrātor *m* 1. *ekspr.* dobar govornik 2. *pejor.* onaj koji isprazno govori; verbalist // **orācija** ž 1. *rij.* govor, besjeda 2. *kat.* molitva koju svećenik moli za vrijeme bogoslužja u određenim prigodama; **ōrātorica** ž, *v.* orator; **orātōrij** (**orātōrij**) *m* 1. *glazb.* veliko glazbeno djelo za zbor, soliste i orkestar, napisano na dramski sadržaj (ob. crkveni) i namijenjeno koncertnim izvedbama 2. *crkv.* kapelica, soba za molitvu, bogomolja; **orātōrijski prid.** koji se odnosi na oratorije; **ōrātorski prid.** koji se odnosi na oratore; **ōrātorski pril.** kao orator, na način oratora
♦ *lat.* orator: govornik, molitelj ≈ orare: govoriti

oratorijānac *m* (G -nca, V -nče, N *mn* -nci, G oratorijānācā) *pov. kršč.* član katoličke družbe svjetovnih svećenika i braće koji žive u zajednici, ali ne polažu javne zavjete, osnovane u 16. st.

♦ prema oratoriju San Girolamo u Rimu gdje su osnivači držali sastanke

Orbīni, Mavro (o.1550–1614), dubrovački benediktinac i povjesničar, pisao o povijesti Slavena (*Il regno degli Slavi*)

orbis terrarum (izg. ōrbis terárum) (zemni svijet)
♦ *lat.*

orbitā ž 1. *astron.* krivulja po kojoj se kreću nebeska tijela ili umjetni satelit; putanja [*biti* u ~i; *ući* u ~u] 2. *anat.* očna šupljina, duplja 3. *pren.* krug, sfera utjecaja, područje djelovanja // **orbital** *m* (G orbitalā) *anat.* najniža točka na donjoj strani lubanje; **orbitalā** ž 1. krivulja kretanja oko čega 2. *fiz.* valna funkcija elektrona u atomu (atomska orbitala) ili molekuli (molekulska orbitala), dobiva se kao rješenje Schroedigerove jednadžbe, u kvantnoj teoriji zamjenjuje se pojam položaja iz klasične teorije (elektron se nalazi u orbitali, a ne na nekom točno određenom mjestu u prostoru); **orbitirati** (Ø) *nesvrš.* <prez. orbitirām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje) le-

tjeti orbitom oko Zemlje (ili nekog drugoga svemirskog tijela); oblijetati (u svemirskom brodu)

♦ *lat.* orbita: kružnica, krug

orbitotōmija ž *med.* operativno ulaženje u očnu šupljinu

♦ *v.* orbita (2) + -TOMIJA

ōrbo *m* (N *mn* -i, G -ā) *reg.* onaj koji ne vidi ni na jedno oko; slijepac

♦ *tal.* orbo

Orcagna (izg. Ōrkānja), **Andrea** (1308–1386), najpoznatiji firentinski slikar, kipar i arhitekt quattrocenta u Italiji; radio poliptihe za oltare sa zlatnim fondom, tabernakul u oratoriju Or San Michele i arhitekt na Duomu u Firenzi

ōrdaga *m* (N *mn* -e) *pov. reg.* komandant u osmanskoj vojsci

♦ od riječi aga, po uzoru na *tur.* ordu aġasi ← ordu: vojska (*v.* ordija) + aġa: *v.* aga

ōrdālija ž *pov. pravn.* u starogermskim pravima naziv za božji sud

♦ *stengl.* ordál

ōrdēn *m* (G ordēna, N *mn* ordēni, *zb.* ōrdēnje) posebno izrađena značka koja se daje za građanske ili vojničke zasluge, simbolički se nosi (ob. samo na uniformama); kolajna, odličje, odlikovanje // **ordēnčić** *m* *hip.* od orden *pejor.*; **ordēnčina** ž *augm.* od orden *pejor.* napadan, jako istaknut orden; **ōrdēnje** *sr zb.*, *v.* orden

♦ *njem.* Orden ← *lat.* ordo: red

ōrder *m* *ekon.* kupovni ili prodajni nalog klijenta brokeru s definiranim uvjetima kupnje ili prodaje; nalog za transakciju

♦ *engl.* order

ordēvr *m*, *v.* hors d'oeuvre

ordija ž 1. *pov. reg. a.* horda **b.** vojna jedinica (ob. osmanska) 2. *pren.* gomila, rulja

♦ *tur.* ordu

ordinālia *sr mn gram.* redni brojevi [*prvi, drugi*], *opr.* cardinalia // **ōrdināljan** *prid.* <odr. -i> redni [~ni broj]

♦ *lat.* ordinalis: redni ≈ ordo: red

ordinār *m* (G ordinára) *fiz.* srednja visina tekuće ili stajće vode dobivena mjerenjem kroz duže vrijeme

♦ *lat.* ordinarius: redni, redoviti

ōrdinārjan *prid.* (<odr. -mi>) 1. koji je redovan; redni, običan, osrednji 2. *razg. pejor.* koji je običan do vulgarnosti; vulgaran, prost, nepristojan, pravi (u negativnom smislu) [~ni glupan] // **ōrdinārno** *pril.* na ordinaran nač-

in; vulgarno, prosto; **ordinárnôst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) redovitost; običnost, normalnost
 ✧ *njem.* ordinär ← *fr.* ordinaire ← *lat.* ordinarius: redni, uobičajen, redovit

ordinarij (ordinarij) *m kat.* 1. crkveni poglavar s jurisdikcijskom vlašću (dijecezanski biskup, vikar, opat i dr.), ordinarijus (3) 2. središnji dio časoslova koji sadrži tekstove glavnih molitvi // **ordinarijus (ordinarijus)** *m* 1. u organizaciji sveučilišta naslov redovnog profesora 2. *med.* liječnik koji samostalno vodi liječenje, ob. predstojnik odjela 3. v. ordinarij
 ✧ *lat.* ordinarius ≈ ordo: red

ordinarijât *m* (G ordinarijâta) 1. a. biskupski duhovni stol b. ordinarijev upravni ured 2. *zast.* dužnost redovitog profesora na sveučilištu
 ✧ *nlat.* ordinarius: v. ordinarij + -AT

ordinâta ž *mat.* druga koordinata točke u pravokutnom koordinatnom sustavu, *usp.* apscisa
 ✧ *nlat.* (linea) ordinare (applicata): (crta) smještena u red ← ordinatus: uređen

ordinati (Ø, što) *nesvrš.* (prez. -âm, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ânje) *reg. ekspr.* biti zauzet poslom (ob. uredskim ili u radu s ljudima)
 ✧ *tal.* ordinare

ordinirati (Ø) *dv.* (prez. ordinirâm, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -âvši, gl. im. -ânje) 1. primiti/primiti bolesnike na pregled u ordinaciji 2. *pejor.* obaviti/obavljati svoju djelatnost 3. *kat.* zaređiti/zaređivati // **ordinâcija** ž 1. prostorija za a. liječničke preglede b. ambulantno liječenje bolesnika 2. *kršć. crkv.* podjela kleričkih redova, obred zaređenja; **ordinâcijski** *prid.* koji se odnosi na ordinaciju
 ✧ *njem.* ordinieren ← *lat.* ordinare: srediivati

ordnung *m* (N mn -nzi) *reg.* strog red, disciplina (ob. kao asocijacija na prusku, njemačku i austrougarsku vojničku disciplinu)
 ✧ *njem.* Ordnung

ôrdo *m* 1. *pov.* u antičkom Rimu društveni stalež; red 2. *biol.* red
 ✧ *lat.* ordo

ordônans *m* (G mn -anâsâ/-ânâ) *pov. vojn.* 1. vojnik dodijeljen nadređenom radi prenošenja vijesti ili pošte; kurir, teklić, oficirsdiner, posilni 2. oficir na službi kao pomoć nadređenom; adutant (u domobranskoj tradiciji: pobočnik)
 ✧ *njem.* Ordonnanz ← *fr.* ordonnance

ordôvik *m* (G ordôvika) *geol.* razdoblje u geološkom razvoju Zemlje, dio paleozoika; donji silur; ordovicij

✧ *fr.* ordovique ≈ ordovicien, prema arheološkom nalazištu u Welesu, gdje je živjelo keltsko pleme Ordovici

Oreâda ž *mit.* gorska nimfa u grčkoj mitologiji
 ✧ *grč.* Oreiâs ≈ ôros: gora, planina

Ôreb *m.* os. ime, *zast.*; v. jarebica i v. vrabac

Ôrebić (Ôrebići) *lokal. m* naselje na poluo-toku Pelješcu, 1489 stan. // **Ôrebićanin** *m* (**Ôrebićanka** ž) (N mn Ôrebićani) stanovnik Orebića; **ôrebički** *prid.* koji se odnosi na Orebić i Orebićane
 ✧ v. jarebica

Orêhovica ž naselje (u blizini Čakovca), 1761 stan. // **Orêhovićanin** *m* (**Orêhovićanka** ž) (N mn Orêhovićani) stanovnik Orehovice; **orêhovički** *prid.* koji se odnosi na Orehovicu i Orehovićane
 ✧ v. orah

ôrreljef *m umj.* kiparski prikaz u kojem se likovi izdižu iznad osnovne plohe gotovo u punoj visini; visoki reljef, *opr.* bareljef
 ✧ *fr.* haut-relief, *usp.* reljef

ôrrenda ž *mit.* nadnaravna snaga u ljudima, životinjama i stvarima (npr. prema vjerovanju sjevernoameričkih Indijanaca Irokeza)
 ✧ *engl.* ← *egz.* (vijandot)

orêôla (orêôla) ž, v. aureola

oreopitek *m* (N mn -eci) *antrop.* čovjekoliki preteča, pronađen u Italiji (Toskana)
 ✧ *grč.* ôreios: gorski + pítthēkos: majmun

ôrrepina ž *pom.* konop koji vezuje sidreni plovak i sidro
 ✧ O(B)- + v. rep

Ôrest *m mit.* tragični osvjetnik grčke mitologije i književnosti: uz pomoć sestre Elektre, v. ubio majku Klitemnestru, v. i njenog ljubavnika Egista, v. osvećujući smrt oca Agamemnona, v.; zbog toga su ga progonile Erinije, dok ga nije oslobodila božica Atena
Ôrêše (Orêše) *sr* naselje (u blizini Zagreba), 857 stan.
 ✧ v. orah

ôrrezati (što) *svrš.* (prez. ôrezēm, pril. pr. -âvši, imp. ôreži, prid. trp. ôrezân) odrezati sa svih strana suvišne mladice (biljke, stabla, loze) // **ôrrezivati** (što) *nesvrš.* (prez. ôrezujēm, pril. sad. ôrezujūci, gl. im. -ânje), v. orezati
 ✧ O(B)- + v. rez, rezati

oreziliti (koga, što, se) *svrš.* (prez. ôrezilim

(se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* orēziljen)
reg. ekspr. osramotiti, obrukati, posramiti,
 izvrgnuti (se) ruglu, poniziti (se)

✧ *tur.* rezil: sramota ← *arap.* rađil

orfan *m* (N *mn* -ani) *reg.* dijete bez roditelja,
 dijete kojeg su se roditelji odrekli; siročce
 // **orfána** ž, v. orfan

✧ *lat.* orphanus: koji je bez roditelja ← *grč.*
 orphanós

orfanotrôfij (orfanotrôfij) *m* dom za siročad;
 sirotište, utočište (ob. kad je osnivač koji crkveni red); orfelinat // **orfanotrôfac** *m* (G
 -fca, V -fče, N *mn* -fci, G orfanotrôfâcâ) štićenik u sirotištu; siročce, nahoće; orfanotrof
 ✧ *grč.* orphanotrophêion ← v. orfan +
 trophê: othranjivanje, odgoj

Orfej *m* *mit.* grčki pjevač i svirač iz Tracije;
 pjesmom oćaravao ljude, životinje, drveće i kamenje; sin muze Kaliope, pošao je u podzemni svijet po svoju ženu Euridiku, ali ogleđavši se za njom prije negoli je smio, morao ju je opet prepustiti carstvu sjena; čest umjetnički motiv

orfelināt *m*, v. orfanotrofij

Orff (izg. Őrf), **Carl** (1895–1982), njemački skladatelj, glavna su mu djela (uključujući popularni oratorij *Carmina burana*) skladana za grandiozne izvedbe na pozornici

orfik *m* (V -iče, N *mn* -ici) *pov. rel.* pripadnik mistične sekte u Grčkoj (6. st. pr. Kr.) koja je obećavala vječno blaženstvo asketima i onima koji se redovito čiste od grijeha // **orfičkī** *prid.* 1. koji pripada orficima, koji se odnosi na orfike [~a sekta] 2. *preen.* koji je tajanstven; misteriozan; **orfist** *m* pristalica orfizma, onaj koji širi ideje orfizma; **orfistkinja** (**orfistica**) ž, v. orfist; **orfistički** *prid.* koji se odnosi na orfizam i orfiste; **orfištički** *pril.* kao orfist, na način orfista; **orfizam** *m* (G -zma) 1. orfičko učenje, *usp.* orfik 2. *pov. umj.* trend u kubističkom slikarstvu koji je boji davao najveću važnost (R. Delaunay, S. Delaunay, F. Leger, F. Picabia, M. Duchamp); ime 1912. dao G. Apollinaire radi asocijacije na orkestraciju boja i Orfejevu poeziju
 ✧ *grč.* orphikoí ← orphikós: Orfejev, orfejski ≈ Orpheús: Orfej, ime mitskoga pjesnika i pjevača u Trakiji

org *krat. int.* nenacionalna oznaka (.org) koja označuje internetsku stranicu vezanu za razne organizacije, udruženja i društva [*http: www.caritas.~*], *usp.* edu, com, hr
 ✧ *engl.* organization

orgān *m* (G orgāna) 1. *anat. a.* dio organizma s funkcijom po kojoj se ob. imenuju [*dišni ~i; govorni ~i*] b. ljudski glas, ukupnost odlika u snazi, boji itd. [*lijep ~; snažan ~*] c. *razg.* muški spolni organ 2. a. ustanova koja ima zadatke na planu javnog, društvenog ili političkog života b. (*mn*) predstavnici takve ustanove [~i reda policajci] 3. list, glasilo neke stranke, udruženja i sl. Δ **umjetni ~i** aparati koji zamjenjuju funkciju oštećenog tjelesnog organa // **organizizam** *m* (G -zma) *sociol.* smjer u sociologiji koji nastoji objasniti društvo biologistički, tj. kao organizam ili nadorganizam sa svim zakonitostima koje vladaju u svijetu živih bića; **organički** *prid.* 1. *zast.*, v. organski 2. *lingv. zast.* etimološki, korijenski, morfo(no)loški (pravopis), opr. fonetski, fonološki; **orgānika** ž (D L -ici) 1. proučavanje organskih tvari 2. organska povezanost, sklop, struktura; **organizam** *m* (G -zma, N *mn* -zmi) 1. *biol.* ukupnost organa i svega ostaloga što čini jedinstvo funkcije i života tijela čovjeka ili životinje 2. jedinka živoga svijeta [*morski ~; primitivni ~*] 3. *preen.* ono što je organizirano, što radi kao organizam; **organizmičkī** *prid.* koji se odnosi na organizam Δ ~a **psihologija** pristup u psihologiji po kojemu je predmet istraživanja čovjekov organizam kao biološka cjelina; **orgānskī** *prid.* 1. a. koji se odnosi na organe; organički b. koji je svojstven organizmu; urođen c. koji je u bitnoj vezi, prirodno povezan; prirodan 2. koji pripada živom svijetu, opr. neorganski, anorganski 3. *preen.* koji je primjeren strukturi cjeline, koji je neodvojivo srastao s cjelinom Δ ~a **bolest** *med.* bolest obilježena prepoznatljivom strukturnom ili biokemijskom nenormalnošću organa ili tkiva; ~a **kemija** kemija spojeva ugljika; ~i **spojevi** *kem.* velika skupina kemijskih spojeva, opr. anorganski; ~i **testovi** *fiziol.* način ispitivanja funkcionalnih sposobnosti pojedinih organskih sustava (ob. kardiovaskularni i respiratorni sustav); ~i **vodiči** *fiz.* naziv za organske polimere koji provode električnu struju poput kovina (npr. poliacetilen, poliparafenilen itd.)

✧ *njem.* Organ *lat.* organum ← *grč.* órganon: orude, sprava

orgāndi *m* (G -ja) vrsta lake pamučne tkanine s posebnom obradom površine (apreturom) [*od ~ja*]

✧ *fr.* organdi

organela (organèla) *ž* *biol.* modificirani dijelovi jednostaničnog organizma koji vrše određene funkcije u stanicu

✧ *nlat.* organella, *v.* organ

orgànet *m* *glazb.* mehanička glazbena sprava, pokreće se rukom, te proizvodi određeni broj melodija; verglec, vergl, organin

✧ *tal.* organetto: male orgulje ≈ organo: orgulje

òrganigram *m* *ekon.* grafički prikaz organizacijske strukture poduzeća

✧ *v.* organ, organika + -GRAM

organìst (organist) *m, v.* orguljaš // **òrganistica (organìstkinja)** *ž, v.* organist; **organìstičin** *prid.* koji pripada organistici

✧ *tal.* organista ← *srlat., v.* organ

organizírati (koga, što) *dv.* (prez. organizíram, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje)

1. spojiti/spajati, urediti ili sastaviti (što) u smislenu i funkcionalnu cjelinu [~ *poduzeće*;

~ *stranku*] 2. dati/davati čemu koherentan oblik [~ *povorku automobila*] 3. (na)praviti što usklađivanjem rada drugih ili planiranjem [~ *proslavu*] // **organizácija** *ž* 1. a. radna ili potporna cjelina većeg broja ili više grupa ljudi uspostavljena radi koordiniranog ostvarivanja zacrtanih namjena, zadataka, ciljeva [dobrotvorna ~; sindikalna ~; ugoditeljska ~; stranačka ~] b. institucija koja objedinjuje ili usklađuje djelovanje većeg broja zasebnih tijela [~ *sportskih društava*; međudržavna ~ (Organizacija) Ujedinjenih naroda] 2. organiziranje, usklađivanje zadataka i odnosa da bi se proveli neki ciljevi [ad hoc ~; ~ *proslave*; ~ *turističke propagande*] 3. razg. odnosi među dijelovima neke cjeline Δ **mafijáška** ~ mafija; **osnovna** ~ **udruženog** *radf. pov.* poduzeće ili dio poduzeća organizirano po načelima Zakona o udruženom radu iz 1974, vrhunac razrade sustava samoupravljanja u SFRJ; **organizácijski** *prid.* koji se odnosi na organizaciju; **organizácijski** *pril.* po primjeru organizacije, kao organizacija; **organizátor (organizátor)** *m* 1. onaj koji organizira rad drugih, koji ima sposobnost za organizaciju; onaj koji se brine oko pripreme čega; priredivač, pokretač, utemeljitelj 2. *biol.* dio životinskog zametka koji u vrijeme razvoja embrija ima ključni utjecaj na formiranje funkcija u drugim dijelovima tijela; **organizátorica** *ž, v.* organizator; **organizátorski** *prid.* koji se odnosi na organizatore; **organizátorski**

pril. kao organizator, na način organizatora; **organizíran** *prid.* (odr. -i) koji je sreden, uređen; **organizírano** *pril.* tako da je usustavljeno, usklađeno, osmišljeno; **organizíranost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje i svojstvo onoga što je organizirano

✧ *v.* organ

ORGANO- kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na oruđe, spravu, sredstvo; što se odnosi na organe, organizam [*organografija*]

✧ *grč.* órganon: oruđe, sredstvo

òrganogèn *prid.* (odr. -i) koji je organskog podrijetla, potječe ili je svojstven živim bićima Δ ~e **stijene** *min.* stijene nastale od fosilnih, biljnih i životinjskih organizama

✧ ORGANO- + -GEN

organogèneza *ž* *biol.* faza u embrionalnom razvoju višestaničnih organizama; očituje se diferencijacijom i razvojem organa

✧ ORGANO- + -GENEZA

organogràfija *ž* *biol.* znanstveno proučavanje strukture i organizacije organa; organologija

✧ ORGANO- + -GRAFIJA

organomètállan *prid.* (odr. -lni), ob. u: Δ ~ni **spojevi** *kem.* organski spojevi u kojima su atomi ugljika izravno spojeni s atomom metala

✧ ORGANO- + *v.* metal

òrganôn *m* naziv za Aristotelove logičke spise, pomagalo za spoznavaju

✧ *grč.* órganon: organ

organoteràpija *ž* *med. zast.* liječenje preparatima životinjskih organa (jetre, gušterače, jajnika i sl.) ili sekreta; opoterapija

✧ ORGANO- + *v.* terapija

organotròpija *ž* *med.* svojstvo nekih lijekova da se vežu za pojedine organe

✧ ORGANO- + -TROPIJA

òrganum *m* *pov. glazb.* najraniji i najjednostavniji oblik europske umjetničke višeglasne glazbe; javlja se u 9. st., razvijen osobito u 12. st.

✧ *lat.* organum

orgàzam *m* (G -zma, N *mn* -zmi) *fiziol.* vrhunac seksualnog doživljaja; seksualni klimaks // **orgàstičan** *prid.* (odr. -čni) orgastički; **orgàstički** *prid.* koji ima svojstva orgazma, koji pripada orgazmu, koji se odnosi na orgazam, orgastičan; **orgàstički** *pril.* kao u orgazmu, kao u doživljaju orgazma; **orgàzmički** *prid.* koji se odnosi, koji je u vezi s orgazmom [~ *doživljaj ljepote*]

✧ *nlat.* orgasmus ← *grč.* orgasmós = orgân: nabreknuti, uzbuditi se

orgija *ž* (N *mn* -e) (ob. *mn*) **1.** *pov.* antički tajni obredi posvećeni nekim bogovima, najpoznatiji su oni Dionizu, bogu plodnosti, uživanja, opojnosti i vina, simbolu pijanstva i ljubavnog zanosa **2.** općenito, razuzdana zabava, raskalašeno veselje više ljudi, ob. povezano sa seksualnom aktivnošću // **orgijastičan** *prid.* (odr. -čni) **1.** koji je razuzdan **2.** koji je sanjarski zanesen; **orgijati** (Ø) *nesvrš.* (prez. orgijam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje) **1.** provoditi vrijeme u orgijama, sudjelovati u orgijama **2.** *pren. pejor.* bezobzorno provoditi vlast, teror ili pokazivati svoju moć nedostojnim i nepravednim činima

✧ *grč.* orgia: tajni obred

orgulje *ž* *pl. tantum* (G *orgulja*) *glazb.* instrument koji proizvodi zvuk pritiskom tipke na klavijaturi i strujanjem zgusnutog zraka (mehaničkim, električnim ili pneumatskim putem) iz mijeha u sviralu Δ **Staljinove** ~ *pov. razg.* višecijevno teško oružje (bacač raketa) sovjetske proizvodnje u 2. svjetskom ratu; kačusa // **orguljar** *m* (G *orguljara*) graditelj orgulja; **orguljaš** *m* (G *orguljaša*) *glazb.* svirač na orguljama; organist; **orguljašica** *ž*, *v.* orguljaš; **orguljaški** *prid.* koji se odnosi na orguljaše; **orguljati** (Ø) *nesvrš.* (prez. orguljam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje) **1.** *pejor. razg.* svirati orgulje po dužnosti i bez umjetničke snage **2.** *pren. ekspir.* zanovijetati, dosadivati; **orguljicje** *ž* *pl. tantum dem.* od orgulje *glazb.* instrument sa sviralama, pokretnom ručicom svirač ih opskrbljuje zrakom koji pokreće valjak sa šiljcima i otvara ventile svirala [ulični svirač ~a]; **orguljski** *prid.* koji se odnosi na orgulje

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Orgonaš** (Osijek, ← *mad.*), **Orgony** (izg. Ōrgonji) (Vinkovci, ← *mad.*), **Orgulan** (Zaprešić, Zagreb i okolica, I Slavonija), **Orguljan** (Zaprešić)
✧ *stvnjem.* argela, organa ← *lat.* organa, *v.* organ

orhan *m* *zool.*, *v.* gof

✧ *grč.* orphnós: taman, mrk

Ōrhan **1.** *v.* ♦ **2.** (1288–1360), drugi vladar osmanske dinastije (1324–1360), započeo osmansku invaziju na Balkan

♦ *m. os. ime (musl.)* ♦ *pr.*: **Ōrhanović** (**Orhánović**) (Dubrovnik, *J* i sred. Dalmacija)

✧ *tur.*

ørhestra *m*, *v.* orkestar

orhidalgija *ž* *pat.* bol u testisima različita uzroka

✧ *grč.* órkhis: mudo + -ALGIJA

orhidéje *ž* *mn* (N *orhidēja*, G *mn* *orhidēja*) *bot.* porodica jednosupnica (*Orchidaceae*), trajne zeleni sa živo obojenim cvjetovima, više od 20.000 vrsta (*orhideje*, *vanilija* i sl.); kačuni

✧ *fr.* orchidée ← *grč.* órkhis: mudo, zbog oblika gomolja *nlat.* Orchideae

ørhis *m* *anat.* muški organ u kojem se stvaraju sjeme stаницe; mudo, testis, sjemenik

✧ *grč.* órkhis

orhitis *m* *pat.* upala testisa

✧ *grč.* órkhis: mudo + -ITIS

orhitomija *ž* *med.* kirurško odstranjenje testisa; kastracija

✧ *grč.* órkhis: mudo + -TOMIJA

ørhonsk(i) prid., ob. u: Δ ~o **pismo**, ~e **rune** *pov.* pismo kojim su pisani staroturski epigrafski spomenici 7–8. st. s područja Mongolije i J Sibira

✧ Orhon, desni pritok Selinge u sjevernom dijelu Mongolije

oribati (što) *svrš.* (prez. oribām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* oribān) **1.** (što) isprati i očistiti trljanjem oštrom četkom [~ stol; ~ pod] **2.** (koga) *pren.* izgrditi koga, oštro ukoriti, očitati lekciju komu (u smislu oštre pouke i ukora)

✧ O(B)- + *v.* ribati

origāmi *m* (G *origāmija*) *umj.* japanska tehnika izrađivanja dvodimenzionalnih i trodimenzionalnih figura od papira

✧ *jap. ori:* svitak + *kami:* papir

origāno (**origāno**) *m* *bot.*, *v.* mravinac

✧ *tal.* origano

Ōrigen (*lat.* Origenes Admantius) (o.185–o.254), aleksandrijski pisac i kršćanski teolog // **origenizam** *m* (G -zma) *teol.* pravac u kršćanskoj (ponajprije monaškoj) teologiji Istoka koji je utemeljio Origen; zastupa tezu da je kršćanska teologija prirodno dovršenje helenske filozofije

original *m* (G *originála*) **1.** primjerak nekog djela, isprave ili sl. onako kako je vlastoručno izrađeno ili prvi put napisano **2.** a. djelo kako je napisano (prema prijevodima ili interpretacijama); izvornik **b.** rukopis s koje se slaže slog, ono što će biti umnoženo i objavljeno **3.** a. prvi primjerak (za razliku od kopije) [pokazati ~] **b.** *razg.* izvorna pjesma koja nije presnimljena s nekog medija,

već legalno kupljena i koja se od presnimke razlikuje po kvaliteti [*prodavati samo ~e*]
c. inform. razg. legalno kupljen i registriran softver (za razliku od nelicenciranog (piratskog) softvera) **4. pren. a.** onaj koji je dobrih, nesvakodnevnih odlika **b. razg.** onaj koji se ističe neobičnim, čudnim, ali simpatičnim osobinama // **đorigināl'an prid.** (odr. -lni) **1. a.** koji prethodi svima drugima u vremenu; prvobitan **b.** koji je kvalitativno najbolji [*~na snimka*] **2.** koji je nov; izvoran, samonikao, pravi, neobičan **3. razg.** koji je neobičan; nesvakidašnji **4. inform.** koji je licenciran, registriran i legalno plaćen [*~ni softver*]; **đoriginālno pril.** na originalan način; s originalnošću; **origināl'nost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je originalan i onoga što je originalno

✧ *lat.* originalis = origo: početak, izvor

orijaš m (G orijaša) **1.** onaj koji je golema rasta; div, gorostas, džin, kolos **2. bot. razg.** mladi luk velike lukovice // **orijašica** ž, v. orijaš; **orijaški prid.** koji se odnosi na orijaše, divovski, gorostas, džinovski; **orijaški pril.** kao orijaš, na način orijaša

✧ *mađ.* óriás

orijent m geogr. 1. istok, istočna strana svijeta **2.** (Orijent) *pov.* zemlje koje leže na istoku od »Staroga svijeta«, tj. srednje i J Europe // **orijentalac m** (G -lca, V -lče, N mn -lci, G orijentalāca) onaj koji potječe s istoka, istočnjak; **đorijental'an prid.** (odr. -lni) **1.** koji se odnosi na istok, koji se nalazi na istoku, istočnjački **2.** koji se odnosi na Orijent, odnosno na Bliski, Srednji i Daleki istok △ *~ne crkve kršć.* crkve pravoslavnog svijeta koje se nalaze istočno od carigradske patrijaršije; *~ni jezici lingv.* naziv koji se koristi na različite načine **1.** skupno ime za različite jezike Azije, Afrike i Tihog oceana **2.** jezici Bliskog i Srednjega istoka; *~ni sag razg.* sag (tepih) s velikim brojem čvorova, iznimne ljepote i kolorita, izrađen ob. u zemljama Bliskog i Srednjeg istoka; **orijentalčev prid.** koji pripada orijentalcu; **orijentalist (orijentalist) m** onaj koji se bavi proučavanjem kulture i jezika naroda Orijenta, orijentalistikom; **orijentalistički prid.** koji se odnosi na orijentalistiku i orijentaliste; **orijentalistički pril.** kao orijentalist, na način orijentalista; **orijentalistkinja (orijentalistica)** ž, v. orijentalist; **orijentalistika** ž (D L -ici) znan-

stveno proučavanje duhovne i materijalne kulture Orijenta; **orijentalizam m** (G -zma, N mn -zmi) **1.** orijentalna pojedinost, orijentalni element u drugoj sredini **2.** usvojena prepoznatljiva orijentalna riječ u nekom jeziku; **orijentalka** ž (G mn -ā/-i) istočnjakinja, *usp.* orijentalac; **đorijentalno pril.** na način orijenta; **orijental'nost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je orijentalno ili što je orijentalizam

✧ *lat.* oriens: istok (prema izrazu sol oriens: sunce koje se uzdiže)

orijentācija ž **1.** položaj prema nekoj točki u prostoru, usmjerenost, smjer prema željenom cilju **2.** usmjeravanje djelatnosti na što, određivanje za što, stav posebne pažnje prema čemu [*profesionalna ~*] **3.** ideološko određivanje, politički stav **4. rel.** praksa kod nekih religija da se moli licem okrenutim prema I **5. psih.** u psihijatriji autopsihičko ili alopsihičko stanje svijesti **6. mat.** relacija kojom se poopćuje pojam dviju suprotnih usmjerenja na pravcu, uvodi se pomoću orijentiranih koordinatnih sustava (npr. lijevi i desni koordinatni sustav u trodimenzionalnom prostoru) **7. sport** natjecanje u prirodi u kojem se, uz pomoć karte i kompasa, nastoji što brže stići u nepoznatoj okolini do cilja (trčanjem, planinarenjem, vožnjom bicikla i sl.) // **orijentācijskī prid.** koji pripada, koji se odnosi na orijentaciju [*~o trčanje; ~i sport*]; orijentacioni; **orijentācijski pril.** za orijentaciju, kao orijentacija [*moći reći samo ~*]; orijentaciono; **đorijentāciōni prid.**, v. orijentācijski; **đorijentāciōno pril. razg.**, v. orijentācijski; **orijentīr m** (G orijentīra) **1.** onaj koji služi orijentiranju; pokazatelj, putokaz, smjerokaz [*~ u istraživanju obično su pogreške prethodnih istraživača*] **2. vojn.** lako uočljiv prirodni ili umjetni objekt na zemlji (vodi) koji služi za pronalaženje i pokazivanje ciljeva, kretanje i snalaženje na velikim prostorima; **orijentīran prid.** (odr. -i) koji je usmjeren prema čemu △ *~a dužina mat.* dužina za čije je krajnje točke zadano koja je početna, a koja završna; **orijentīrano pril.** tako da je usmjerenom prema određenom pravcu/točki; **orijentīranost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** svojstvo onoga što je orijentirano **2. psih.** svijest o vlastitom položaju u prostoru, vremenu i prema drugim osobama; **orijentīrati** (se) *dv.* (prez. orijentīram

(se), *pril. sad.* -ajući (se), *pril. pr.* -avši (se), *gl. im.* -anje) **1.** (koga, što) usmjeriti/usmjeravati **2.** (se) **a.** odrediti/određivati položaj prema nekoj točki u prostoru **b.** usmjeravati se prema željenom cilju, okretati se prema, *usp.* orijentacija (2)

✧ *fr.* orientation = *lat.* oriens: istok, *v.* orient

Orinoco (izg. Orinòko) *m* *geogr.* rijeka u Južnoj Americi, duga 2150 km, izvire u Sierra Parimi (Venezuela), utječe u Atlantski ocean

orinjasjèn (orinjasjèn) *m* (G orinjasijèna) *geol.* razvojna faza mladeg paleolitika; prva pojava *homo sapiensa*

✧ *fr.* aurignacien, prema Aurignac, mjesto u Francuskoj, gdje je arheološko nalazište iz toga vremena

Oriòlik *m* (G Oriolika) naselje (u blizini Vinkovaca), 864 stan. // **Oriòličanin** *m* (**Oriòličanka** ž) (N *mn* Oriòličani) stanovnik Oriolika; **oriòlički** *prid.* koji se odnosi na Oriolik i Orioličane

Òrion *m* **1.** *mit.* Posejdonov sin, lijepi gorostasni lovac **2.** *astron.* zvijezde na nebeskom ekvatoru

Òriovac *m* (G -òvca) naselje (u blizini Slavonskog Broda), 2049 stan. // **òriovački** *prid.* koji se odnosi na Oriovac i Oriovčane; **Òriovčanin** *m* (**Òriovčanka** ž) (N *mn* Òriovčani) stanovnik Oriovca

◆ *v.* orah

òris *m* obris, kontura // **òrisati** (koga, što) *svrš.* (prez. òrišem, *pril. pr.* -avši, *imp.* òriši, *prid. trp.* òrisān) nacrtati, prikazati vjerno kao da je risano; **orisívati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. orisujem, *pril. sad.* orisujući, *gl. im.* -anje), *v.* orisati

✧ O(B)- + *v.* risati

òriti se *nesvrš.* (prez. òrim se, *pril. sad.* òreći se, *gl. im.* òrènje) *jez. knjiž. razg.* razlijevati se na velikom otvorenom prostoru; odjekivati, odzvanjati (o zvuku ili glasu) [*pjesma se ori*] ✧ *prasl.* *orati, oriti (*rus.* orát') ? ≈ *skr.* āryati: slavi

òriz *m*, *v.* riža

✧ *mak.* ← *grč.* óryzon

orjašica ž, ob. u: Δ **velika** ~ *bot.* biljka (*Tordylium maximum*) iz porodice štitarki (*Umbelliferae*)

Òrjen *m* *geogr.* planina na granici Crne Gore i Bosne i Hercegovine, visina 1894 m // **òrjenski** *prid.* koji se odnosi na Orjen

Orjúna ž *pov. pol.* organizacija osnovana 1921, podržava integralno jugoslavenstvo, sklona fašističkim idejama i nasilnom suzbijanju aktivnosti političkih protivnika, posebice komunisti i hrv. nacionalnih stranaka, raspuštena 1929. // **orjúnāš** *m* (G orjunaša) *pov. razg.* član ili pristaša Orjune; **orjunašev (orjunašov)** *prid.* koji pripada orjunašu; **orjunašica** ž, *v.* orjunaš; **orjunaški** *prid.* koji se odnosi na orjunaše; **orjunaški** *pril.* kao orjunaš, na način orjunaša

✧ *krat.* Organizacija jugoslavenskih nacionalista

Òrk *m* *mit.* rimski bog smrti i podzemlja

òrkān *m* (G orkána) **1.** *meteor.* izuzetno jak vjetar, jačine 12 bofora, brzine veće od 118 km/h koji razornom snagom može opustošiti čitav kraj **2.** *vojn.* višecijevni raketni bacač smješten na kamionu // **òrkānski** *prid.* koji se odnosi na orkan, koji je snage orkana [-vjetar]

✧ *njem.* Orkan ← *nizoz.* orkaan ← *fr.* ouragan, *v.* uragan

òrkestar *m* (G -tra, N *mn* -tri) **1.** *glazb.* sastav glazbenika koji pod ravnanjem dirigenta zajedno izvode glazbena djela [*simfonijski* ~; *komorni* ~] **2.** *pov.* u starogrčkom kazalištu, kružni prostor između pozornice i gledališta, na kojemu se zbor kretao i plesao; orhestra // **òrkestarski** *prid.* koji se odnosi na orkestar; orkestralni [-a *izvedba*]; **orkestrácija** ž **1.** *glazb.* usklađivanje, prilagodavanje skladbe za orkestarsko izvođenje **2.** *pren. pejor.* usklađena, ob. dirigirana složna akcija više ljudi ili organizacija, organa vlasti itd. s nekim zajedničkim ciljem; **òrkestrālan** *prid.* (odr. -lni) koji je za orkestar, pripada orkestru, namijenjen je orkestru [-na *glazba*]; orkestarski; **òrkestrāš** *m* (G orkestrāša) *glazb. razg.* orkestralni glazbenik, onaj koji svira u orkestru, glazbenik iz orkestra; **òrkestrika** ž (D L -ici) *pov.* u staroj Grčkoj umjetnost pokreta, ples; ta je disciplina obuhvaćala još i poeziju i dramsko predstavljanje; **òrkestrion (orhestrion)** *m* *glazb. pov.* vrsta mehaničkih orgulja koje s pomoću različitih limenih naprava vrlo vjerno oponašaju zvuk limenog orkestra; **òrkestrirano** *pril.* na način orkestra, usklađeno, uigrano; **òrkestrírati** (što) *dv.* (prez. orkestrírām, *pril. sad.* -ajući, *pril. pr.* -avši, *gl. im.* -anje) **1.** *glazb.* prirediti/prirediti za orkestar **2.** *pren. iron. pejor.* orga-

nizirati napad, hajku i sl. u javnom životu ili izvesti/izvoditi potajnu organiziranu akciju, *usp.* orkestracija (2)

✧ *grč.* orkhēstra ≈ orkhēisthai: plesati; orkhēstrikē (tékhnhē): vještina plesanja

Orlândo (Orlando) 1. v. ✧ 2. francuski plemić koji je u vojsci Karla Velikog u S Španjolskoj ratovao protiv Saracena i junački poginuo 778. u Pirenejima; usmena predaja i znameniti starofrancuski ep iz 12. st. *Pjesma o Rolandu* pretvorili su ga u legendarnog viteza, borca za slobodu, kojem su srednjovjekovni gradovi podizali spomenike u obliku stupova kao simbole slobode △ *Bijesni* ~ *knjiž.* veliki epski spjev talijanskog pjesnika Ludovica Ariosta, v. u kojem se u mješavini simpatije i ironije opisuju viteški podvizi i nesretna ljubav junačkog viteza Orlanda (Rolanda) u ratovima protiv Saracena // *Orlândov prid.* koji pripada Orlandu △ ~ *stup* stup u Dubrovniku podignut 1417. na mjestu ranijeg sličnog stupa u spomen vitezu Orlandu (Rolandu) koji je prema jednoj legendi pomogao i Dubrovčanima da se 783. oslobode od napada i opsade Saracena; simbol slobode na kojem se vijala zastava Dubrovačke Republike

◆ m. os. ime (talijanskog podrijetla); *hip.*: **Lândo**, **Óre**, **Órko** ✧ *pr.*: **Lândić** (Pula, Vinkovci), **Órlandić** (Split, J Dalmacija), **Orlandini** (190, Split, priobalje, ← *tal.*), **Orlândo** (Buje, Velika Gorica)

✧ *tal.* Orlando, *fr.* Roland

orlêan m (G orleána) 1. *kem.* vrsta crvene boje za bojenje tkanina i mliječnih preradevina 2. lagana sjajna pamučna tkanina

✧ tvorničko ime proizvoda⁶ ≈ *fr.* orléane, prema francuskom gradu Orléansu (o.l. 860), prema prezimenu španjolskoga vojnika i otkrivača te boje, koji se zvao F. de Orellana (umro 1549)

Orléans (izg. Orleân) m mn ime obiteljske loze francuskih vojvoda koji su tvorili četiri dinastije prinčeva u francuskoj kraljevskoj kući (ukupno petnaest vojvoda, 14–20. st.)

Órlić m naselje (u blizini Knina), 848 stan. // **Órlićanin** m (**Órlićanka** ž) (N mn Órlićani) stanovnik Orlića; **órlički** *prid.* koji se odnosi na Orlić i Orlićane

◆ v. orao

órlôn m (G orlóna) 1. sintetično predivo od polimeriziranog akrilonitrila, upotrebljava se

za pletenu robu, veste i pulovere, toplo rublje 2. tkanina od takvog prediva

✧ tvorničko ime proizvoda²

órlovac m (G -óvca, N mn -óvci) *bot.*, v. gallega

✧ v. orao

órljava ž 1. bučno prolaženje, probijanje brze rijeke ili potoka 2. tutnjava, grmljavina, treskanje (zvukovi velike snage koje proizvode jaki izvori kao topovi, lavine itd.) // **órljati** (Ø) *nesvrš.* (prez. órljâm, pril. sad. -ajúći, gl. im. -anje), v. orljava; **órljavina** ž, v. orljava ◆ *top.*: **Órljava** (rječica kod Požege), **Órljavac** (zaselak kod Požege), **Órljavica** (potok kod Požege)

✧ v. oriti se

órm|a ž (G mn -â/-i) ob. kožnata naprava za uprezanje životinja; konjska oprema [staviti ~u] // **ormànica** ž *pom. pov.* starohrvatski laki ratni brod; galijica; **órmati** *nesvrš.* (prez. -âm, pril. sad. -ajúći, gl. im. -anje) *reg. zast.* opreмати oružjem; naoružavati

✧ *lat.* arma: oružje, oruđe (prvotno: prostor za spremanje oružja ili oruđa) ≈ armare: oružati, naoružati

órmār m (G ormára) dio pokućstva s vratima u kojem se drži rublje, odjeća i sl. // **ormārčić** m *dem.* od ormar; **ormàrić** m 1. *dem.* od ormar 2. a. manji predmet pokućstva za posebne svrhe b. oglasna vitrina na zidu

✧ *srlat.* armarium

Ormond (izg. Ōrmond) ime četvorice irskih vitezova i vojvoda (15–18. st.)

ornament m (G mn -nâtâ) 1. likovni element koji čini dekoraciju, glavni motivi su biljnog i životinjskog podrijetla ili su geometrijski stilizirani; šara, motiv 2. *glazb.* melodijski ukras // **ornamentácija** ž ukrašavanje, urešivanje, kićenje, šaranje; **òrnaméntâlan** *prid.* (odr. -lni) 1. koji pripada ornamentu; ukrasni 2. *pren.* koji služi kao površinski ukras prikrivajući pravo stanje; **ornamentàlist** (**ornamentàlist**) m onaj koji se bavi izradom ornamenata; **ornamentàlistica** ž, v. ornamentalist; **òrnaméntâlnô** *pril.* kao na ornamentu; **ornaméntika** ž (D L -ici) ukupnost odlika ornamenata jednog tipa [*orijentalna* ~; *barokna* ~]; **ornaméntirano** *pril.* na način oblikovanja/izrade ornamenata; **ornaméntirati** (što) *dv.* (prez. ornaméntirâm, pril. sad. -ajúći, pril. pr. -âvši, gl. im. -anje) ukrasiti ili ukrašavati ornamentima

✧ *lat.* ornamentum: naoružanje, oprema, ukras ≈ ornare: ukrašavati

örnāt *m* (G ornáta) **1.** *kat.* svečano ruho za služenje mise **2.** *razg.* ruho u povijesnoj tradiciji ili stilizaciji (službena odjeća suca u nekim zemljama i sl.)

✧ *lat.* ornatus: ukras, ures ← ornare: ukrašavati, uresiti

ornitòhnit *m* (G ornitihníta) *geol. zool.* fosilni otisak (u stijenama) nogu pretpovijesnih ptica

✧ *grč.* órnīs: ptica + íkhnos: stopa, trag

ORNITO- kao prvi dio riječi znači ono što se odnosi na ptice [*ornitofobija*]

✧ *grč.* órnīs (G órnithos): ptica

ornitodórus *m zool.* stajski krpelj (*Ornithodorus*), porodica *Argasidae*

✧ *nlát.* ornithodorus ≈ ORNITO- + *grč.* dorós: kožni mijeh

ornitofauna *ž zool.* sav ptičji svijet, ptičje carstvo

✧ ORNITO- + *v.* fauna

ornitofobija *ž psih.* bolestan strah od ptica, jaka odbojnost prema pticama

✧ ORNITO- + -FOBIIJA

ornitografija *ž znanstveno* opisivanje ptica

✧ ORNITO- + -GRAFIJA

ornitohórija *ž biol.* širenje, dijaspora biljaka pomoću ptica

✧ ORNITO- + *grč.* khóreîn: širiti se

ornitologija *ž zool.* grana zoologije koja se bavi proučavanjem ptica // **ornitòlòg** *m* (N mn -ozi) onaj koji se bavi ornitologijom, stručnjak u ornitologiji; **ornitologica** *ž, v.* ornitolog; **ornitòlògijǵskǵ** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na ornitologiju; **ornitologinja** *ž, v.* ornitologica; **ornitòlòškǵ** *prid.* koji se odnosi na područje kojim se bave ornitologija i ornitolozi

✧ ORNITO- + -LOGIJA

ornitomórfan *prid.* (odr. -fnǵ) sličan ptici, u obliku ptice

✧ ORNITO- + -MORFAN

ornitònim *m* (G ornitoníma) *lingv.* naziv ptice (npr. češljugar, kos, slavuj itd.)

✧ ORNITO- + -ONIM

ornitóza *ž pat.* zarazna bolest koju prenose ptice, osobito golubovi; manifestira se upalom dišnog i probavnog sustava

✧ ORNIT(O)- + -OZA

órnòst, *v.* oran

óro *sr* (N mn óra) *glazb. etnol.* vrsta naro-

dnog plesa u Makedoniji, Srbiji i C. Gori [*makedonsko* ~]; kolo

✧ *ngrč.* khorós: kolo ← *grč.*, *v.* kor

ORO- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s brijegom, gorom, povišenim mjestom; odnosi se na gore, planine [*orogenija*]

✧ *grč.* óros: brdo, gora

oròbiti (koga, što) *svrš.* (prez. òrobím, pril. pr. -ivši, prid. trp. òrobljen) opljačkati, poharati // **orobljávati** *nesvrš.* (prez. oròbljávám, pril. sad. -ajúci, prid. trp. oròbljáván, gl. im. -ánje), *v.* orobiti

✧ O(B)- + *v.* roba

oròčiti (što) *svrš.* (prez. òročím, pril. pr. -ivši, prid. trp. òročen, gl. im. oročénje) **1.** postaviti rok **2.** bank. uložiti novac u banku na određeni rok radi dobivanja većih kamata ili kredita [*~ sredstva*] // **oročávati** (što) *nesvrš.* (prez. oròčávám, pril. sad. -ajúci, gl. im. -ánje), *v.* oročiti; **oročénje** *sr bank.* **1.** (gl. im.), *v.* oročiti **2.** ograničenost određenim rokom, ugovorna odredba da će se neka prava ostvariti tek nakon dogovorenog roka; **oročívati** (što) *nesvrš.* (prez. oròčujém, pril. sad. oròčujúci, gl. im. -ánje), *v.* oročavati; **oròčljiv** *prid.* (odr. -i) koji se može oročiti

✧ O(B)- + *v.* rok¹

oròditi se *svrš.* (prez. òrodím se, pril. pr. -ivši se, prid. trp. òrođen) pomoću braka stupiti u srodničke odnose s rodbinom bračnog druga // **orodávati se** *nesvrš.* (prez. oròdávám se, pril. sad. -ajúci se, gl. im. -ánje), *v.* oroditi se; **orodívati se** *nesvrš.* (prez. oròdujém se, pril. sad. oròdujúci se, gl. im. -ánje), *v.* orodavati se

✧ O(B)- + *v.* rod

orogèneza *ž geol.* proces nastajanja ulančanih gora rasjedanjem i ubiranjem Zemljine kore // **orogènetskǵ** *prid. meteor.* **1.** koje se odnosi na orogenezu **2.** koje je uvjetovano djelovanjem planina na strujanje zraka (npr. orogenetske oborine na planinama Gorskog kotara)

✧ ORO- + -GENEZA

orogrǵfija *ž geogr.* grana geomorfologije ili fizičke geografije, bavi se znanstvenim istraživanjem i opisivanjem reljefa na površini Zemlje

✧ ORO- + -GRAFIJA

oromètrija *ž geogr.* znanost koja se bavi mjerenjem visine gora

✧ ORO- + -METRIJA

ōromo *m lingv.* jezik kušitske grane afrazijskih jezika, govori se u Etiopiji; gāla

orōnīm *m* (G oroníma) *lingv.* naziv, ime brda u jezikoslovlju

✧ ORO- + -ONIM

orōnuti *svrš.* (prez. orōnēm, pril. pr. -ūvši, prid. rad. orōnuti) starenjem ili slabljenjem izgubiti snagu; istrošiti se, propasti, dotrajati (o stvarima, ljudima) // **orōnulōst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je oronuo; **orōnuo** *prid.* (odr. -uli) koji je na izmaku snaga, koji je starenjem ili slabljenjem istrošen [-starac]; propao, trošan, dotrajao

OR operacija *ž infom.* jedna od osnovnih operacija algebre logike, logičko zbrajanje (dijunkcija)

✧ *engl.* operations research

orōsiti se (čime) *svrš.* (prez. orōsīm se, pril. pr. -ivši se, prid. trp. orōšen) **1.** ovlažiti se rosom, nakupiti kapi rose **2.** biti prekriven kapima znoja // **orošāvati se** *nesvrš.* (prez. orōšāvām se, pril. sad. -ājući se, gl. im. -anje), v. orositi se; **ōrošeno** *pril.* tako da je prekriveno rosom, ovlaženo; **orošivati se** *nesvrš.* (prez. orōšujēm se, pril. sad. orōšujući se, gl. im. -anje), v. orošavati se

✧ O(B)- + v. rosa

ōroslān *m reg. knjiš.* lav

✧ *tur.* arslan

Ōroslāvje *sr* naselje (u blizini Donje Stubice), 3503 stan. // **Oroslāvčanin** *m* (**Oroslāvčanka** *ž*) (N mn Oroslāvčani) stanovnik Oroslavja; **ōroslāvskī** *prid.* koji se odnosi na Oroslavje i Oroslavčane

ōrōž *m 1. reg., v. pijetao 2.* okidač vatrenog oružja

✧ *pr.* (nadimačka, od značenja oroz (1)): **Ōrōž** (330, Slavonski Brod, Banovina, Posavina, I Slavonija), **Oróžović** (330, Daruvar, Z Slavonija, Podravina), **Ōrōž** (Slavonski Brod), **Oróžović** (Pakrac)

✧ *tur.* ← *arap.* horaz ← *perz.* hurūz

Orozco (izg. Oròsko), **José Clemente** (1883–1949), meksički slikar, jedan od najznačajnijih muralista 20. st.; nadahnut starom meksičkom umjetnošću izgradio je stil monumentalnog simboličkog realizma

orōžiti se *svrš.* (prez. orōžīm se, pril. pr. -ivši se, prid. trp. orōžen) postati rožnat, otvrdnuti // **orožāvati se** *nesvrš.* (prez. orōžāvām se, pril. sad. -ājući se, gl. im. -anje), v. orožiti se

✧ O(B)- + v. rog

Ōrsāg *m* (N mn -āzi) *reg. zast.* država, zemlja (u uporabi do 19. st.) // **Ōrsāškī** *prid.* koji se odnosi na orsag

✧ *pr.* (prema službi, nadimačko): **Ōrsāg** (320, Zaprešić, Zagorje, Pokuplje)

✧ *mađ.* ország: zemlja, država

ōrsān *m* (G orsāna) *reg. zast. 1.* radionica za izrađivanje, popravljanje i čuvanje brodova; brodogradilište, škver **2.** skladište opreme, oružja ili municije; arsenal

✧ *arap.* dar as-sinā'a: kuća u kojoj se radi, tj. radionica, v. arsenal

Ōrsat *m. os.* ime (uglavnom u Dubrovniku); *hip.:* **Ōrso** ✧ *pr.* (v. i Ursula): **Ōrsić** (Osijek), **Ōršanić** (110, Zagreb, Otočac, Pokuplje, Primorje, okolica Zagreba), **Ōršiček** (Samobor), **Ōršić** (300, Samobor, Zagorje, Z Slavonija, Krk, Primorje)

✧ *tal.* Orsato ← *lat.* Ursus: medvjed

Orseolo (izg. Orsèolo) mletačka obitelj, dala više značajnih duždeva između 976. i 1032, *usp.* Oton²

Ōršići *m mn* hrv. grofovska obitelj; bogati se u 17. st., značajni u 18. i poč. 19. st. (Krstó Ōršić, 1718–1782. te sin Adam, 1748–1820); posjedi oko Severina i u Hrvatskom zagorju

ōrt *m* (N mn -ovi) *mat.* jedinični vektor

✧ *grč.* orthós: uspravljen, uspravan, prav, valjan

ōrta *ž* (G mn -ā/-ī) **1.** *reg.* središte, sredina **2.** *pren.* pozornica **3.** *pov.* janjičarski odred od 400 vojnika // **ortāluk** *m* (N mn -uci) *reg.* strop, plafon, tavanica

✧ *tur.* orta, v. ortak

ōrtāk *m* (G ortāka, V ōrtāče, N mn ortáci) **1.** sudradnik u zajedničkom (trgovačkom) poslu ili obrtu; partner, kompanjon **2.** *pejor.* sudionik, kompanjon u nepoštenom poslu // **ortāčiti** (Ø, se) *nesvrš.* (prez. ōrtāčīm (se), pril. sad. -čēči (se), gl. im. -čēnje) biti ortak; **ōrtāčki** *prid.* koji se odnosi na ortaka i ortake; **ōrtāčki** *pril.* kao ortaci, na način ortaka; **ortākinja** *ž, v. ortak; ortāklu *m* (N mn -uci) *reg. 1.* partnerstvo, ortaštvo, *usp.* ortak (1) **2.** *pejor.* sudioništvo, *usp.* ortak (2); **ortāštvo** *sr, v. ortakluk**

✧ *tur.*

Ortega Saavedra (izg. Ortéga Savedra), **Daniel** (1945), nikaragvanski političar, član sandinističke fronte u borbi protiv diktatora Somoze, 7 godina u zatvoru; predsjednik Nikaragve (1979–1990); njegov pokušaj da marksistički usmjeri zemlju omele su SAD

òrtikôn *m* *tehn.* elektronska cijev za snimanje, bitan dio televizijske kamere, njime se optičke slike pretvaraju u elektronski signal; ikonoskop, vidikon

✧ *orthós*: v. ort + -ON

ORTO- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s uspravnim, pravim, pravilnim, ravnim, valjanim [*ortopeija*]

✧ *grč.* *orthós*: uspravljen, prav, valjan

òrtocentar *m* (G -tra, N *mn* -tri) *mat.* u trokutu, sjecište visina trokuta, odnosno produžetaka visina – pravaca određenih visinama

✧ ORTO- + v. centar

òrtòdòksan *prid.* (òdr. -snì) **1.** koji se vjerno, iskreno pridržava načela, pravog nauka; istinski **2.** koji se doslovno, dosljedno i bez odstupanja drži nekog učenja, ideologije itd. [*~ni komunizam*]; pravovjeren **3. a. kršć.** koji je pravoslavne vjere **b. jud.** koji strogo poštuje vjerske propise i zabrane, koji se priklanja tradicionalnom tumačenju židovske vjere i običaja, *opr.* reformist Δ *~ne crkve* pravoslavne crkve koje nisu u jedinstvu s rimskom crkvom // **òrtòdòksa (òrtòdòks)** *m* *razg.* onaj koji je ortodoksan; **òrtòdòksija** *ž* **1. pravosl.** **a.** nauk službene crkve (stavovi prvih sedam ekumenskih sabora) suprotstavljen heretičkim i shizmatičkim tvrdnjama; pravovjere **b.** ukupnost organizacije, stavova i postupaka pravoslavnih crkava nakon crkvenog raskola 1054; pravoslavlje **2.** prihvaćanje, zastupanje nekog naučavanja (teorijskog, ideološkog i sl.) koje se smatra jedino ispravnim **3.** slijepo, jednostrano i nekritičko podržavanje nekog nauka ili ideologije; **òrtòdòksno pril.** doslovno, dogmatski, bez odstupanja, pravovjerno

✧ *grč.* *orthódoksos* = *orthodoksía*: ispravno mišljenje = ORTO- + -DOKSIJA

òrtòdòncija (òrtòdòntija) *ž med.* grana stomatologije koja se bavi proučavanjem nepravilnog razvoja i položaja zubi i njihovog liječenja // **òrtòdònt (òrtòdònt)** *m* (G *mn* -nātā) onaj kojemu je struka ortodoncija; **òrtòdòntica** *ž*, v. ortodont; **òrtòdòntski** *prid.* koji se odnosi na ortodonciju i ortodonte

✧ ORTO- + -ODONCIJA

òrtòdròma *ž* **1. geogr.** najkraća linija između dvije točke na Zemlji **2. mat.** luk velike ili glavne kružnice // **òrtòdròmskī** *prid.* koji se odnosi na ortodromu [*~a plovidba*]

✧ ORTO- + -DROM(A)

òrtòèpija *ž lingv.* pravila o pravilnu izgovoru glasova i izgovornih cjelina jednoga jezika; pravogovor // **òrtòèpičār** *m* onaj koji se bavi ortopeijom, kome je ortopeija struka; **òrtòèpskī** *prid.* koji se odnosi na ortopeiju; **òrtòèpskī pril.** kao što traže pravila ortopeije, po ortopeiji

✧ *grč.* *orthoépeia* = ORTO- + *grč.* *épos*: v. ep

òrtòfir *m* (G *ortofíra*) *min.* površinska eruptivna stijena, sastavljena od ortoklasa i biotita

✧ ORTO- + v. (por)fir

òrtòfònija *ž* pravilan zvuk glasa, *usp.* ortopeija

✧ ORTO- + -FONIJA

òrtòfònmètar *m* (G -tra, N *mn* -tri) sprava za bilježenje disanja pri govoru radi otklanjanja govornih mana (mucanja)

✧ ORTO- + v. fonometar

òrtòfòsfāt *m* (G *ortofosfáta*) *kem.* sol i ester ortofosforme kiseline, nastaje razgradnjom terpena

✧ ORTO- + v. fosfat

òrtòfrènjia *ž med.* disciplina koja se bavi proučavanjem pravilnog duševnog razvoja

✧ ORTO- + -FRENIIJA

òrtògèneza *ž biol.* proces u kojem se postupno, jednosmjerno usavršavaju ili unazađuju svojstva ili organi // **òrtògènètičkī** *prid.* koji se odnosi na ortogenezu

✧ ORTO- + -GENEZA

òrtògènjia *ž sociol.* skup stavova koji promiču kontrolirani prirast stanovništva; kontrola rađanja

✧ ORTO- + -GENIJA

òrtògnātija *ž med.* pravilno formirana donja čeljust, *usp.* prognatija, agnatija

✧ ORTO(B)- + *grč.* *gnáthos*: čeljust

òrtògôn *m* *mat.* **1.** kut od 90°; pravi kut **2.** lik ili tijelo koje ima prave kutove (kvadrat, pravokutnik, kocka, kvadar) // **òrtògonālān** *prid.* (òdr. -lnī) koji se na podlogu projicira pod pravim kutom, koji je u relaciji ortogonalnosti [*~na projekcija*]; **òrtògonálnòst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) *mat.* relacija kojom se pojam okomitosti iz euklidske geometrije poopćuje na različite objekte (krivulje, funkcije, skupove)

✧ *nl.* *orthogonus* = ORTO- + -GON'

òrtògrāfija *ž lingv.* skup pravila za ispravno bilježenje riječi nekog jezika korištenjem odgovarajućeg sustava znakova; pravopis // **òrtògrāf** *m* onaj koji se bavi ortografijom;

ortografski *prid.* koji se odnosi na ortografiju i ortografe; **ortografski** *pril.* kao što traže pravila ortografije, po ortografiji; pravopisno

✧ *lat.* orthographia ← *grč.* orthographía ≈ ORTO- + -GRAFIJA

ortoid *m* (G ortoida) *mat.* lik koji ima četiri stranice i četiri kuta; četverokut

✧ ORTO- + -ID

ortoklās *m min.* mineral, KAlSi_3O_8 , vrsta kalijeva glinenca koji, ovisno o primjesama, po prima različite boje

✧ ORTO- + *grč.* klāsīs: lomljenje, razbijanje

ortokromatski *prid.* koji ima svojstvo fotografske ploče da točno prenese primljene boje spektra

✧ ORTO- + -KROMATSKI

ortopèdija *ž med.* grana medicine, bavi se proučavanjem urođenih ili stečenih oštećenja kostiju, zglobova, mišića i tetiva // **ortopèd** *m* (G ortopèda) *med.* onaj koji se bavi ortopedijom; **ortopèdica** *ž, v.* ortoped; **ortopèdijski**

prid. koji se odnosi na ortopediju; **ortopèdskī** *prid.* koji se odnosi na ortopede i ortopediju

[~a gimnastika; ~o pomagalo]

✧ ORTO- + -PEDIJA¹

ortopsihijatrija *ž* disciplina psihijatrije koja u istraživanje i liječenje ljudskog ponašanja uključuje psihologiju i druge društvene značnosti

✧ ORTO- + v. psihijatrija

òrtoptēr *m zool.* red kukaca ravnokrilaca (*Orthoptera*)

✧ ORTO- + -PTER

òrtoskop *m vojn. tehn.* sprava za neposrednu provjeru ciljanja pri obuci u gađanju streljačkim oružjem

✧ ORTO- + -SKOP

ortostatizam *m* (G -zma) *pat.* bolesno stanje organizma u kojem okomiti položaj tijela uzrokuje razne poremećaje (vrtoglavicu i sl.)

✧ ORTO- + *grč.* statós: stojeći + -IZAM

ortotóna *ž gram.* riječ sa samostalnim naglaskom, *usp.* enklitika, proklitika // **ortotónija** *ž gram.* pravilno naglašavanje riječi

✧ *grč.* orthótonos ← ORTO- + -TON(A)

ortóza *ž med.* pomagalo kod oštećenja funkcije lokomotornog sustava; ortopedski aparat

✧ *grč.* orthósis: uspravljanje, vođenje ≈ ORTO- + -OZA

ortulān *m* (G ortulāna) *zool.* vrsta ptice pjevice (*Emberiza hortulana*)

✧ *lat.* hortulanus: vrtni ≈ hortus: vrt

Òrubica *ž* naselje (u blizini Nove Gradiške), 855 stan. // **Orubičānac** (**Òrubīčanin**) *m* (**Òrubīčānka** *ž*) (N mn Òrubīčāni/Orubičānci) stanovnik Orubice; **òrubīčkī** *prid.* koji se odnosi na Orubicu i Orubičane

Òrubīčanin *m, v.* Orubičanac, Orubica

orúbiti (što) *svrš.* (prez. òrubīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òrubljen) **1.** porubiti **2.** (okolo) opšiti rubom // **orublĳivati** (što) *nesvrš.* (prez. orublĳujēm, *pril. sad.* orublĳujući, *gl. im.* -ānje), v. orubiti

✧ O(B)- + v. rub

òrūde *sr* **1. a.** predmet napravljen za obavljanje kakvoga posla; alat, alatka **b.** skup takvih predmeta; alat **2. pren.** sredstvo pomoću kojega se što ostvaruje Δ **slĳepo** ~ (nečije) poslušan izvršitelj (tude) volje

✧ *prasl.* *orǫdje (stsl. orǫdije, polj. orędzie) ? ≈ O(B)- + v. red

òrukvica *ž knjiš. neodom.* manšeta (1)

✧ O(B)- + v. ruka

orúniti (se) *svrš.* (prez. òrunīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òrunjen) **1.** (što) **a.** skinuti runo (s ovčje kože) **b.** učiniti da klip ostane bez zrnja, *usp.* runiti (1) **2.** (se) ostaniti na površini ogoljen od onoga što se runi // **òrunjaviti** *svrš.* (prez. òrunjavīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òrunjavio) postati runjav; odlakaviti, *usp.* orutaviti

✧ O(B)- + v. runo

òrutaviti *svrš.* (prez. òrutavīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* òrutavio) postati rutav, *usp.* orunjaviti

✧ O(B)- + v. rutav, rutaviti

òrūžje *sr* **1. a.** sredstvo za napad i obranu u borbi čovjeka s čovjekom i vojske s vojskom [*atomsko* ~; *biološko* ~; *kemijsko* ~] **b.** sredstvo za lovljenje životinja usmrćivanjem **2. pren.** sredstvo za postizanje kakva cilja [*dignuti, dići, skočiti na* ~ dignuti ustanak; *izbiti kome* ~ *iz ruku* u raspravi učiniti da sugovornik ostane bez argumenata; *položiti* ~ *predati se; zveckati* ~ *m* prijetiti ratom, zastrašivati pokazivanjem svoje spremnosti na rat ili borbu] Δ **hladno** ~ sredstva za sječenje i bodenje bez upotrebe eksplozivnih punjenja (sablja, mač, nož); **vatreno** ~ oružje iz kojega se ispaljuje pomoću eksplozivnih punjenja (pištolj, revolver, puška, top) // **òružān** *prid.* (odr. -ī) **1.** koji je izveden upotrebom oružja [~i sukob; ~a sila; ~i napad] **2.** koji ima oružje, koji je pod oružjem; naoružan

△ **~e snage** *vojn.* ukupnost vojnih potencijala neke zemlje (kopnena vojska, mornarica i zrakoplovstvo); **oružar** *m* (G oružara) **1.** zanatlija koji izrađuje ili održava oružje; puškar **2.** onaj koji čuva rekvizite ili oruđe (u sportu, u radionicama škola itd.); **oružarka** ž (G *mn -ā-i*) **1.** v. oružar **2.** žena oružara; **oružarnica** ž radionica u kojoj se izrađuje ili čuva oružje; **oružarski** *prid.* koji se odnosi na oružare; **oružati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) naoružavati, opremiti koga oružjem (vojsku, neku zemlju); **oružni** *prid.* koji se odnosi na oružje △ **~ list** dozvola za nošenje oružja; **oružnica** ž *knjiš.* **1.** v. oružnik **2.** prostorija s oružjem **3. a.** radionica oružja, *usp.* oružarnica **b.** tvornica oružja, puškara **4.** stalak za puške; soška; **oružnički** *prid.* koji se odnosi na oružnike, koji pripada oružnicima; **oružnički** *pril.* na način oružnika, kao oružnici; **oružnik** *m* (V -iče, N *mn -ici*) *pov.* pripadnik policijskih snaga organiziranih na vojnički način; žandar; **oružništvo** *sr* (G *mn -tāvā-ā*) *pov.* žandarmerija u hrv. zemljama

◇ O(B)- + *prasl.* *rōžije (*stsl.* rōžije: mač, *rus.* ružžē: puška) = *lit.* ap-ranga: oprema

Orwell (*izg.* Ōrvel), **George** (1903–1950), engleski književnik; u tradiciji klasične engleske satire izvrgava ruglu totalitarizme i diktatore 20. st. i upozorava na opasnost tehnobirokratski organizirane civilizacije (1984, *Životinjska farma*) // **ōrvelovski** *prid.* koji se odnosi na 1. Orwella i na stanje tjeskobe i nemoći čovjeka pritisnutog totalitarnim režimom, svemoćnom silom vlasti i dehumanizacijom kao u romanu 1984 **2.** manipulaciju činjenicama i krivotvorenje povijesnih istina u propagandne svrhe, kao u Orwellovim romanima; **ōrvelovski** *pril.* kao Orwell, na način Orwella

ōrzo *m* *reg.* ječam (biljka i plod) (*Hordeum sativum*)

◇ *tal.* orso ← *lat.* hordeum

Os *kem.* simbol za element osmij

ös ž (G *ösi*, N *mn ösi*, G *ösi*) **1.** zamišljen pravac koji prolazi kroz kakav lik ili tijelo [*simetrijska* ~]; središnjica **2.** zamišljeni pravac oko kojega se okreće neko tijelo [*Zemljina* ~; *rotacijska* ~] △ **sile** **~i** *pov.* sile osovine, osovinske sile u 2. svjetskom ratu, *usp.* osovina (2) // **ōsnac** *m* (G *mn osnā-cā*) *tehn.* dio osovine ili vratila kojim se oni

oslanjaju o ležajeve; **osōvcē** *pril.* osovno, *usp.* povalce; **osōvina** ž **1. tehn.** element stroja koji nosi dijelove što rotiraju ili se njišu (npr. kotače ili poluge) **2. (sile** Osovine) *pov.* savez Njemačke i Italije sklopljen 1936. kojem su se naknadno pridružile Bugarska, Rumunjska, Mađarska, Japan, Finska, Slovačka i NDH; **osōvinski** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na osovinu; **osōviti** (što, se) *svrš.* (prez. *ösōvim* (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* *ösōvljen*) **1.** ustati **2. pren.** ojačati u poslovima, uzdići se nakon poteškoća, dobro napredovati; **osōvljivati** (se, što) *nesvrš.* (prez. *ösōvljujem* (se), *pril. sad.* *ösōvljujući* (se), *gl. im.* -ānje), v. osoviti; **ösōvno** *pril.* tako da se osovi, postavi uspravno ili na jednu od užih ploha [*postaviti opeku* ~]

◇ *prasl.* i *stsl.* osъ (*rus.* os', *češ.* os), *lit.* ašis ← *ie.* *h₂ek'si (*lat.* axis, *grč.* áksōn)

ōsa ž (G *mn ösä*) *zool.* kukac (*Paravespula vulgaris*), opnokrilac sa žalcem iz porodice osa (*Vaspididae*); obična osa, zolja △ **morska** ~ *zool.* meduza reda *Cubomedusae*, opasna uboda // **ōsica** ž *dem.* od osa; **ōsinjak** *m* (N *mn -āci*) **1.** gnijezdo koje grade ose **2. pren. a. veliko mnoštvo ljudi [*~ na stadionu*] **b.** skupina neprijateljski raspoloženih osoba [*upasti u* ~ naći se u neprijateljskom okruženju]; **ōsinji** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na ose △ **~e gnijezdo** **1.** gnijezdo koje su izgradile ose **2. pren.** okolina, sredina u kojoj vlada stalna nesnošljivost i neslaganje među ljudima [*dirmuti u* ~e gnijezdo]**

◇ *prasl.* *osa (*rus.* osā, *polj.* osa), *lit.* vapsa ← *ie.* *wobhseh₂ (*lat.* vespa, *stvnjem.* wafsa)

Osaka ž grad i luka na J obali otoka Honshua (Japan), 2,6 mil. stan.

osakatiti (koga, što) *svrš.* (prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* *osakačen*) **1. a.** teško tjelesno ozlijediti tako da tko ostane sakat [*~ čovjeka*] **b.** oštetiti tako da što postane manje vrijedno [*~ tekst*] **2. pren.** općenito, teško kome naštetiti; nanijeti mu kakvo zlo [*lošim radom* ~ *čitave generacije*] // **osakačeno** *pril.* na osakačen način, teško oštećeno, povrijeđeno; **osakačenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osakačen; **osakaćivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. *osakaćujem*, *pril. sad.* *osakaćujući*, *gl. im.* -ānje), v. osakatiti

◇ O(B)- + v. sakat, sakatiti

ōsal, v. osao

ōsaliti (se) *svrš.* (prez. *ōsalim* (se), *pril. pr.* -ivši

(se), *prid. trp.* šsaljen, *gl. im.* osaljenje) nago-
milati salo; udebljati (se) // **šsaljenšst** ž (G
-osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je osa-
ljen; **osaljenje** *sr* 1. (gl. im.), v. osaliti 2. obi-
lježe nečega što je osaljeno 3. v. lipomatoza
✧ O(B)- + v. salo

šsam *br.* (glavni) broj koji se obilježava brojkom
8; (redni) osmi = 8. // **šsmāk** *m* (G osmāka)
agr. tvrdi kukuruz s osam redova zrna na kli-
pu; **šsmāš** *m* (G osmāša) *razg.* osmoškolar;
šsmāšica ž, v. osmaš; **šsmērac** *m* (G -rca, N
mn -rci, G šsmērača) 1. *sport* čamac s osam
veslača i kormilarom 2. *knjiž.* stih od osam
slogova; **šsmērački** *prid.* koji je u osmercu,
koji čini osmerac (2) [- *stih*]; **šsmērački**
pril. kao što traže pravila osmerca (1), *neob.*
(2); **ššmeri** (ššmori) *prid. br.* (ššmere ž,
ššmera *sr*) (u zn. osam) kojih parova ili sku-
pova ima ukupno osam; **ššmero** (ššmoro) *sr*
zb. br. 1. jedno i još sedmero živo srednjega
roda (dijete ili mlado životinje) 2. osam oso-
ba koje nisu istoga gramatičkog roda i spola
(muškarac, žena, dijete) [*nas* (vas, njih, ono)
~]; **ššmi** *prid. br.* (redni) prema broju osam,
koji po redu dolazi iza sedmoga i ispred de-
vetoga; **ššmicla** ž brojka osam (8) Δ **praviti**
~e kretati se na ledu i sl. ostavljajući trag
u obliku brojke osam; **ššmični** *prid. mat.*
koji se odnosi na brojevnii sustav s osnovom
u broju 8; oktalni, *usp.* dvojećani, desetićni,
šesnaestićni; **ššmina** ž (G *mn* osmīnā) osmi
dio jednog cijelog; **ššminka** ž (G *mn* -āl-i)
1. osmi dio jednog cijelog; osmina 2. *glazb.*
nota koja traje jednu osminu cijele note

◆ *pr.* (nadimačka, ob. prema pućkom
obićaju da se djeca nazivaju brojem koj-
jim su redom rođena, *usp.* Oktavijan):
šsmāk (Pakrac, Bjelovar, Delnice, Labin),
šsmakćić (Vinkovci, Źupanja), **ššmec**
(Osijek, Zagreb), **ššmērićić** (Slavonski
Brod), **ššmićević** (Gunja, Źupanja,
Karlovac), **ššmić** (Labin, Istra, Primorje, J
Dalmacija, i Osman), **ššmōkrović** (Gospić,
Lika, Prigorje, Z Slavonija), **ššmōrićić** (Đ
akovo, I Slavonija), **ššsmek** (Garešnica, Z
Slavonija), **ššsmik** (Rijeka)

ššamja ž 1. mjesto udaljeno od naselja [*kuća*
na ~i] 2. stanje osamljenosti [*tišti me* ~a]
// **ošamiti** (se) *svrš.* (prez. ššamim (se), *pril.*
pr. -ivši (se), *prid. trp.* ššamljen) 1. izdvojiti
(se) iz društva 2. živjeti na osami; **ššamljen**
prid. (odr. -i) 1. koji je bez društva 2. koji

osjeća osamu; **osamljenik** *m* (G osamljeni-
ka, V -iće, N *mn* osamljenici) onaj koji se
osamio, koji je osamljen; **ššamljeno** *pril.* na
osamljen način, samo, pusto; **ššamljenšst** ž
(G -osti, I -osti/-ošću) 1. stanje onoga koji
je bez društva 2. stanje onoga koji osje-
ća osamu; **osamljivati** (se) *nesvrš.* (prez.
ošamljujem (se), *pril. sad.* ošamljućii (se),
gl. im. -anje), v. osamiti

✧ O(B)- + v. sam

osamaršiti *svrš.* (glavni. ššamārim, *pril. pr.* -
ivši, *prid. trp.* ššamāren) *reg.* staviti samar
(na konja ili na magarca) // **osamarivati**
(koga) *nesvrš.* (prez. ššamārujem, *pril. sad.*
ošamārućii, *gl. im.* -anje), v. osamariti, sa-
mariti

✧ O(B)- + v. samar

osamššiti *br.* (glavni) broj koji se obilje-
žava brojkom 80; (redni) osamdeseti = 80.
// **osamdesetak** *m br.* (najčešće *indekl.*)
oko osamdeset, otprilike osamdeset osoba
ili predmeta; **osamdesetēri** (osamdeseteri,
osamdesetōri) *prid. br.* (osamdesetēre ž,
osamdesetēra *sr*) (u zn. osamdeset) kojih
parova ili skupova ima ukupno osamdeset;
osamdesētero (osamdesētoro) *sr zb. br.*
1. jedno i još sedamdesetdevetero živo sre-
dnjega roda (dijete ili mlado životinje) osam-
deset osoba koje nisu sve istoga gramatičkog
roda (muškarac, žena, dijete) [*nas* (vas, njih,
ono) ~]; **osamdesēti** *prid. br.* (redni) prema
broju osamdeset, koji po redu dolazi iza se-
damdesetdevetoga i ispred osamdesetprvoga
[~ *rodendan*]

OSAMDESET-, *usp.* PEDESET- (u kolićini od
osamdeset)

osamššetoro *sr zb. br.*, v. osamdesetero

ošamnaest *br.* (glavni) broj koji se obi-
lježava brojkom 18; (redni) osamnaesti
= 18. // **ošamnaestēri** (ošamnaestēri,
ošamnaestōri) *prid. br.* (ošamnaestēre ž,
ošamnaestēra *sr*) (u zn. osamnaest) kojih
parova ili skupova ima ukupno osamnaest;
ošamnaestero (ošamnaestoro) *sr zb. br.*
1. jedno i još sedamnaestero živo srednjega
roda (dijete ili mlado životinje) 2. osamnaest
osoba koje nisu istoga gramatičkog roda i
spola (muškarac, žena, dijete) [*nas* (vas, njih,
ono) ~]; **ošamnaestī** *prid. br.* (redni) prema
broju osamnaest, koji po redu dolazi iza seda-
mnaestoga i ispred devetnaestoga

ošamnaestoro *sr zb. br.*, v. osamnaestero

osamostáliti (koga, se) *svrš.* (prez. osamostálím (se), *pril. pr.* -ívši (se), *prid. trp.* osamostáljen)

1. (koga) učiniti koga samostalnim **2.** (se) postati samostalan; osoviti (se) na vlastite noge // **osamostáljenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je osamostaljen; **osamostaljenje** *sr* **1.** stanje nakon osamostaljivanja **2.** *pol.* stjecanje samostalnosti (država, regija, pokrajina); **osamostaljívati** (koga, se) *nesvrš.* (prez. osamostáljújēm (se), *pril. sad.* osamostáljújūči (se), *gl. im.* -anje), v. osamostaliti

✧ O(B)- + v. samostalan

O. sancta simplicitas! (izg. O, sänkta simplicitas!) o sveta bezazlenosti (izgovorio, prema predaji, Jan Hus kada je vidio neku osobu kako domeće drva na lomaču pod njim; citira se kada se želi iskazati nečija prostodušnost spojena s velikom gorljivošću)

✧ *lat.*

ösao *m* (G ösla, N *mn* ösli, G ösälä) magarac; osal, osel // **ösal (ösel)** *m reg.*, v. osao [svaki ~ na svoj posal/posel]; **ösalski** *prid.* koji se odnosi na osle; **ösalski** *pril.* kao osao, na način osla

♦ *pr.* (nadimačka): **Öslaković (Osláković)** (190, Samobor, Pokuplje, Moslavina), **Öslić** (Zlatar Bistrica, Slavonija), **Öslovär** (Bjelovar, Čazma), **Öslovčan** (Đurđevac, Bjelovar, sred. Dalmacija)

✧ *prasl.* *oslŋh (rus. osěl, *polj.* osiol) ← *got.* asilus ← *lat.* asinus

osapunjívānje *sr.*, v. saponifikacija

ösär *m geogr.* pješčane i šljunčane uzvisine na sjeveru Europe, posljedica otapanja ledene mase

✧ *šved.* aos; greben

ösärij *m*, v. osuarij

ösat, v. osje

Osborne (izg. Ösborn), **John** (1929–1994), britanski dramatičar i filmski producent; s njim započinje pokret »gnjevnih mladih ljudi« u britanskoj drami (*Osvrni se gnjevno*)

OSCE *krat.*, v. OESS

✧ *engl.* Organization for Security and Cooperation in Europe

osciliráti (Ø) *nesvrš.* (prez. oscilirām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -anje) **1. a.** njihati se naprijed-nazad u pravilnom ritmu **b. fiz.** mijenjati se periodično (ili gotovo periodično) oko neke srednje vrijednosti (osciliraju npr. njihalo, glazbena viljuška, vibracije molekula)

2. razg. a. lavirati između dvije mogućnosti **b.** mijenjati se na bolje/lošije, više/nije tijekom vremena [~ u znanju; ~ u sportskoj formi] // **oscilácija** ž **1.** titranje, titraj, kolebanje, njihanje, neujednačenost [~a cijena]

2. pren. nestalnost, uspon i pad [~e u njegovu ponašanju su česte]; **oscilácijski** *prid.* koji se odnosi na oscilaciju; **oscilátor (oscilátor)** *m 1. tehn.* elektronički sklop za proizvodnju neprigušenih električnih titraja, pretvara istosmjernu struju ili napon (ulaz oscilatora) u izmjeničnu struju ili napon **2. fiz.** sustav u kojem neka fizikalna veličina periodički oscilira [mehanički ~; harmonični ~; električni ~]; **öscilátoran** *prid.* (odr. -rni) koji se odnosi na oscilator

✧ *njem.* oszillieren ← *lat.* oscillare ≈ oscilum: njihaljka

OSCILO-, OSCILOB- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s osciliranjem [oscilogram]

✧ *lat.* oscillare, v. oscilirati

oscilográfija ž *med.* dijagnostička metoda kojom se utvrđuje protok krvi kroz ekstremitet ili jedan njegov dio // **oscilògraf** *m tehn.* instrument koji bilježi brze promjene električnih veličina (napona, jakosti struje i sl.)

✧ OSCILO- + -GRAFIJA

oscilogram *m* krivulja koja prikazuje oscilaciju; grafikon s takvom krivuljom

✧ OSCILO- + -GRAM

öscilometar *m* (G -tra, N *mn* -tri) *tehn.* naprava za mjerenje oscilacija

✧ OSCILO- + -METAR

osciloskop *m tehn.* instrument koji promjene električnih veličina čini vidljivima na fluorescentnom ekranu

✧ OSCILO- + -SKOP

oscitácija ž *fiziol.* duboko udisanje širom otvorenih usta, a potom polagano izdisanje; zijevanje

✧ *lat.* oscitatio: zijev, zijevanje ≈ oscitare: zijevati

ösebjūjan *prid.* (odr. -jnī) **1.** koji se izdvaja neuobičajenim svojstvima (karaktera, rada i sl.) [~ stil; ~ umjetnik]; svojstven, originalan **2.** koji je neobičan; čudan // **osebujñost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osebujan ili svojstvo onoga što je osebujno

✧ O(B)- + v. sebe, se

ösedlati (koga, što) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ösedlān) namjestiti, pričvr-

stiti sedlo na konja // **osedlávati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. osedlávám, pril. sad. -ajúči, gl. im. -anje), v. osedlati

✧ O(B)- + v. sedlo

osein *m* (G oseiná) *biol.* glavni sastojak koštanog tkiva

✧ lat. os: kost

őseka *ž* (D L -eci) *geogr.* prirodno povlačenje mora pod utjecajem Mjeseca, *opr.* plima

✧ ≈ osehnuti: osušiti se ← *prasl.* *sekti (*rus.*) *dijal.* (sjač*)

Ősekovo *sr* naselje (u blizini Kutine), 1015 stan. // **ősekovački** *prid.* koji se odnosi na Ősekovo

♦ *pr.* (etnik): **Ősekovac** (**Osékovac**) (Osijek)

osevápiti se *svrš.* (prez. osěvápim se, pril. *pr.* -ivši se, *prid. rad.* osevápio se) *reg.* učiniti sevap, steći sevap

✧ O(B)- + v. sevap

osfresiofilija (**osfreziofilija**) *ž psih. pat.* bolesna sklonost prema mirisima

✧ *grč.* ósphrēsis: miris + -FILIJÁ

osfresiofobija *ž psih. pat.* bolestan strah od mirisa

✧ *grč.* ósphrēsis: miris + -FOBIJÁ

Ősib (**Ősip**) *m.* os. ime, *hip.* od Josip, v.

osifikácija *ž fiziol.* proces stvaranja koštanog tkiva, pretvaranje hrskavice u kost; okoštavanje, okoštalost

✧ lat. os: kost + -FIKACIJÁ

osigürati (se) *svrš.* (prez. osigüräm (se), pril. *pr.* -ävši (se), *prid. trp.* ősigürän, gl. im. osigüränje) **1.** (koga, što, se) **a.** učiniti sigurnim, zaštititi od opasnosti [~ *granice od napada*] **b.** učiniti stabilnim; učvrstiti, zaštititi [~ *nasip*] **c.** učiniti da nešto ne nedostaje, poduzeti sve potrebno [~ *novac*] **d.** zaključiti ugovor o osiguranju (policu osiguranja) [~ *kuću*] **2.** (se) **a.** zaštititi se od opasnosti **b.** zaključiti ugovor o osiguranju // **osigüráč** *m* (G osigüráčá) *tehn.* naprava koja zaštićuje električne instalacije tako da prekine dovod struje u slučaju kratkog spoja ili povećanog napona; **osigüranica** *ž.* v. osiguranik; **osigüraníč-kí** *prid.* koji se odnosi na osiguranike; **osigüraník** *m* (G osigüraníka, V ősigüraníče, N *mn* osigüraníci) onaj koji je osiguran; **ősigüráno** *pril.* u sklopu osiguranja, zaštićeno; **osigüranje** *sr* **1.** odnos koji se sklapa između dviju stranaka radi novčane nadoknade koju u slučaju pretrpljene štete isplaćuje

stranka koja osigurava [*socijalno* ~; *životno* ~] **2.** opći naziv za službe koje osiguravaju, čuvaju pojedine ustanove, sportske objekte ili osobe iz političkog života [~ *stadiona*]

3. posao koji obavljaju specijalizirane službe; posao tjelesnog čuvara, posao tjelohranitelja; **osigüratelj** *m refer.* onaj koji osigurava, pazi da bude sigurno (od nepogode, da ne padne i sl.); pazitelj; **osigürávajúči** *prid.* onaj koji osigurava [~ *zavod*]; **osigürávalac** *m* (G -aoca, V -aoče, N *mn* -aoci) osiguratelj; **osigürávateľ** *m* onaj koji po ugovoru obavlja osiguranje, koji osigurava što po administrativnom postupku; **osigüravatěljica** *ž.* v. osiguratelj; **osigüravatěljičín** *prid.* koji pripada osigurateljici; **osigürávati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. osigürávám (se), pril. sad. -ajúči (se), gl. im. -anje), v. osigurati; **osigürnina** *ž* (G *mn* osigürníná) iznos koji se isplaćuje za pretrpljenu štetu

✧ O(B)- + v. siguran

osijédjeti (*ø*) *svrš.* (prez. ősiyédim, pril. *pr.* -ivši, *prid. rad.* osijédio/osijédjela *ž*) postati sijed

✧ O(B)- + v. sijed

Ősijek *m* grad i pristanište na rijeci Dravi, 10-4.761 stan. // **Ősječanin** *m* (**Ősječánka** *ž*) (N *mn* Ősječani) stanovnik Osijeka; **ősječki** *prid.* koji se odnosi na Osijek i Osječane

osiliti (se) *svrš.* (prez. -im (se), pril. *pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osiljen) **1.** (koga) učiniti da tko stekne silu **2.** (se) **a.** steći, dobiti silu, snagu **b.** *pren.* postati agresivan, netrpeljiv, bezobziran [*djeca se osilila*] // **osiljávati** (se, koga) *nesvrš.* (prez. osiljávám (se), pril. sad. -ajúči (se), gl. im. -anje), v. osiliti

✧ O(B)- + v. sila

ősim (I) *prj.* (s G) **1.** u zn. izuzimanja [*svi ~ njega*]; izim **2.** *zast.* u zn. izvan [*biti ~ kuće*] // **ősim** (II) *pril.* u zn. izuzimajući [*druži se sa svima ~ s njim*]

✧ O(B)- + *prasl.* i *stsl.* svēnti: bez

Osimo *m* grad u Italiji, 20 km J od Ancone // **ősimskí** *prid.* koji se odnosi na Osimo △ **Osimski sporazumi** *pov.* sporazumi Italije i SFRJ 1975 (ratificirani 1977) o granici na području nekadašnje Slobodne Teritorije Trsta i pravilima u rješavanju manjinskih pitanja

ősinica *ž bot.*, v. drijas

ősinják, v. osa

ősiön *prid.* (odr. -i) koji se osilio, drzak, koji što želi postići silom, koji se ponaša kao siledži-

ja, koji sve obavlja uz nasilje // **ošiono pril.** na drzak način; **osiónost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osion ili svojstvo onoga što je osiono

✧ O(B)- + *silnъ, v. sila

ošip, v. osuti

osiromašiti *svrš.* (prez. -im, pril. pr. -ivši, prid. trp. osiromašen) **1.** (Ø) postati siromašan **2.** (koga) učiniti koga siromašnim **3.** (Ø) pren. izgubiti na živosti i vrijednosti [~ kazališni život; ~ filmski repertoar] **4.** (Ø) pren. izgubiti na duhovnim vrijednostima [~ duh] // **osiromašen** *prid.* (odr. -i) koji je siromašan, jadan, bez sredstava za život; **osiromašivati** (Ø, koga) *nesvrš.* (prez. osiromašujem, pril. sad. osiromašujući, gl. im. -anje), v. osiromašiti; **osirotiti** *svrš.* (prez. osirotim, pril. pr. -ivši, prid. rad. osirotio/osirotila ž, prid. trp. osiroćen) učiniti koga sirotim, siromašnim; **osirotjeti** (Ø) *svrš.* (prez. osirotim, pril. pr. -evši, prid. rad. osirotio/osirotjela ž) **1.** postati sirot, osiromašiti **2.** ostati siročić, ostati sirota bez roditelja

✧ O(B)- + v. sirot, siromašan

-OSIS kao drugi dio riječi označava stanje (ob. med.) [neurosis]; **-OZA**

✧ grč. -osis

ošjak m (N mn -aci) *bot.* biljni rod (*Cirsium*) iz porodice glavočika s o. 250 vrsta (npr. poljski o. *C. arvense*); osjakovina, ošjak

✧ v. osje

ošje *sr zb.* **1.** *bot.* tanki krajnji izbojci na vrhu žitnoga klasa [pšenično ~; raženo ~] **2.** *zool.* oštre, čvrste pokrivne dlake u sisavaca // **ošat** *prid.* (odr. -i) koji ima osje

✧ v. osa

ošjećaj, v. osjetiti

ošjeći (se) *svrš.* (prez. osijjećem (se), pril. pr. -avši (se), prid. trp. osječen) *zast.* **1.** odsjeći **2.** v. procijeniti **3.** v. odmjeriti **4.** v. prosuditi **5.** (se) okositi se, breccnuti

✧ OD- + v. sjeći

osjemeniti *svrš.* (prez. osjemenim, pril. pr. -ivši, prid. trp. osjemenjen) donijeti, nanijeti, unijeti sjeme; oploditi // **osjemenjivanje** *sr* **1.** postupak ubacivanja sjemena [umjetno ~] **2.** *biol.* prijenos spermija do jajne stanice pomoću spermatofora (hrskavične ribe), kopulacijskih organa (sisavci, kukci, puževi), priljubljuvanjem spolnih organa (obličji, ptice), *usp.* oplodnja; **osjemenjivati** *nesvrš.* (prez. osjemenjujem, pril. sad. -ujući, gl. im. -anje), v. osjemeniti

osjenčati (što) *svrš.* (prez. -am, pril. pr. -avši, prid. trp. osjenčan) nacrtati sjene na crtežu; šrafirati // **osjenčanost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je osjenčano; **osjenčavati** (što) *nesvrš.* (prez. osjenčavam, pril. sad. -ajući, gl. im. -anje), v. osjenčati

✧ O(B)- + v. sjena

osjetiti (se) *svrš.* (prez. -im (se), pril. pr. -ivši (se), prid. rad. osjetio/osjetila (se) ž) **1.** a. ispitati ili tražiti dodir b. imati osjećaj dodira [~o sam nešto] **2.** a. iskusiti [svi će ~ti njegov gnjev]; oćutjeti b. izraziti ili biti svjestan osjećaja, doživljaja ili uvjerenja; oćutjeti **3.** imati poseban osjećaj ili reakciju na podražaj [~o sam potrebu da ga udarim] **4.** znati [~o sam da u ovoj stvari ne griješim] **5.** (se) **a.** doživjeti što na određen način **b.** biti u određenom psihofizičkom stanju // **osjećaj** m **1.** *psih.* oblik doživljavanja koji, nasuprot objektivnom opažanju, izražava određeni emotivni odnos [~ usamljenosti reakcija na samoću ili otuđenje od okoline; ~ krivnje reakcija nakon svjesnog kršenja neke moralne norme; ~ manje vrijednosti reakcija pojedinca da je društveno onemogućen (nemoćan); bez ~a; iz ~a dužnosti; s ~em]; čuvstvo **2.** **a.** sposobnost da se osjeća; osjet (odnosi se na osjetila) **b.** fizički osjet **3.** **a.** posebna emotivna reakcija [~ beznada] **b.** emotivna osjetljivost [to je pogodilo moje ~e] **4.** posebna sklonost za što [~ za književnost] **5.** mišljenje, shvaćanje, osobito iracionalno [imam ~ da ću ga naći]; **osjećajan** *prid.* (odr. -jni) **1.** koji se odnosi na osjećaje, na čulne doživljaje **2.** koji je pun osjećaja, koji je osjetljiv; **osjećajno** *pril.* na osjećajan način, s osjećajem; **osjećajnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osjećajan; **osjećajti** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. -am (se), pril. sad. -ajući (se), gl. im. -anje) **1.** čuvstvovati ćutjeti, *usp.* osjetiti **2.** a. imati dojam [~m da sam u pravu] **b.** smatrati, misliti [~m da valja pregovarati] **3.** (se) biti svjestan [~m se lijepo; ne ~m se dobro] **4.** imati, gajiti osjećaj prema kome (ljubavi, mržnje, žaljenja); **osjet** m **1.** doživljaj koji nastaje djelovanjem fizikalnog procesa na osjetilo; čulni opažaj **2.** *fil.* onaj dio spoznaje koji zahvaća materijalne kvalitete objekta (protežnost, boju, oblik, otpor, toplinu itd.); **osjetan** *prid.* (odr. -tni) **1.** koji se odnosi na osjet [~ni organ] **2.** primjetan, znan [~no poboljšanje]; **osjetilni** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na osjetilo i osjetila; **osjetilno** *pril.* pomoću osjetila, osjetilom [to se može ~

provjeriti]; **osjetilo** *sr anat.* 1. jedna od pet urođenih mogućnosti čovjeka i životinje da uspostavi fizički odnos s okolinom (vid, sluh, opip, okus, miris); čulo 2. dio uređaja koji reagira na podražaje; senzor Δ **mjerno** ~ dio mjerila koji osjeća promjene mjerne fizikalne i kemijske veličine i pretvara ih u signal pogodan za mjerenje; **osjetljiv** ($\emptyset$, na što) *prid.* (*odr. -i*) 1. koji brzo reagira na podražaj 2. koji se lako emocionalno uzbuđi 3. *razg.* koji je delikatan, sporan, koji se po čemu drugome razlikuje od drugih primjera [*~a tema; ~o mjesto*]; **osjetljivac** *m* (G -ivca, V -ivče, N *mn* -ivci) *razg.* onaj koji je osjetljiv; **osjetljivica** *ž*, *v.* osjetljivac; **osjetljivo** *pril.* na osjetljiv način, senzibilno, delikatno; **osjetljivost** *ž* (G -osti, I -osti-ošću) 1. osobina onoga koji je osjetljiv 2. svojstvo osjetila da na odgovarajuće podražaje reagira osjetima određene jačine i kakvoće; **osjetni** *prid.* koji se odnosi na osjet Δ **-a tjelešca** *anat.* sitne formacije koje posreduju u nastanku nekih vrsta osjeta (npr. receptori za osjet, okus); **osjetnik** *m tehn.*, *v.* senzor; **osjetno** *pril.* (+ komparativ) znatno, primjetno, jako, zamjetno, u velikoj mjeri, vidljivo [*bolesnik se osjeća ~ bolje/slabije/gore/lošije*]
 $\diamond$ O(B)- + *v.* sjetiti

Škār 1. $\diamond$ 2. ime dvojice švedskih kraljeva (18–20. st.) **a. I** (1799–1859) **b. II** (1829–1907) 3. (*engl.* Oscar) godišnja nagrada koju od 1927/1928. dodjeljuje Američka filmska akademija za najbolja ostvarenja u američkoj kinematografiji te za najbolji strani film // **škarovac** *m* (G -ovca, V -ovče, N *mn* -ovci) *razg.* onaj koji je dobio nagradu Oskar; **škarovka** *ž*, *v.* oskarovac
 $\diamond$ *m.* os. ime (germanskog podrijetla)

škoruž *ž bot.* rod *Sorbus* iz porodice ruža (*Rosaceae*) s nekoliko vrsta: jarebika/jarzebina (*S. aucuparia*), škoruša (*S. domestica*), mukinja (*S. aria*), brek (*S. terminalis*)

$\diamond$ *pr.* (nadimačka): **Škoruš** (100, Varaždin), **Škorušek** (Jastrebarsko) $\diamond$ *mikrotop.* (uglavnom zemljišta i manje uzvisine): **Škoruš** (D. Miholjac), **Škoruša** (Petrinja), **Škoruše** (Brod), **Škorušica** (Korčula), **Škorušnica** (Mljet), **Škuruša** (**Škuruša**) (Petrinja) $\diamond$ *top.* (naselja): **Škorušno** (Dubrovnik, 185 stan.), **Škorušica** (Buje, 53 stan.)

$\diamond$ *prasl.* *oskoruša = O(B)- + *v.* skoriti se
škorušica *ž bot.* biljka (*Poterium sanguisorba*) iz porodice ruža (*Rosaceae*)
 $\diamond$ *v.* oskoruša

oskrnāviti *svrš.*, *v.* oskvrnuti

šskudan (u čemu) *prid.* (*odr. -dni*) 1. koji je u stanju neimaštine 2. kome što nedostaje, koji je manjkav [*~ ručak*] // **šskudica** *ž* 1. neimaština 2. pomanjkanje čega [*~ čvrste valute*]; **oskudijēvati** ($\emptyset$) *nesvrš.* (*prez.* oskudijēvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) nemati čega dovoljno, nemati u dovoljnoj količini [*~ u novcu; ~ u hrani; ~ u lijekovima*]; **šskudno** *pril.* tako da mu je oskudica bitno svojstvo, tako da je to premalo prema potrebama ili običajima [*odjenuti se ~*]; **šskudnost** *ž* (G -osti, I -osti-ošću) svojstvo onoga što je oskudno, čemu nešto manjka, čemu nedostaje sadržaj ili dio koji se smatra sastavnim [*~ u idejama; ~ u materijalnim (ili drugim) mogućnostima*]

$\diamond$ O(B)- + *prasl.* *skōdnŭ: siromašan (*rus.* skūdnyj, *stpolj.* oskundzić: sramotiti)

oskulirati *nesvrš.* (*prez.* oskulirām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) lagano se prislanjati jedno uz drugo; dodirivati, priljubljavati // **oskulācija** *ž mat.* dodir (višeg reda) dviju krivulja ili ploha

$\diamond$ *njem.* oskulieren $\leftarrow$ *lat.* osculari: poljubiti

oskvrniti (**oskrnāviti**) (koga, što) *svrš.* (*prez.* oskvrnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. trp.* oskvrnūt) povrijediti, oštetiti ono što se smatra svetim [*~ spomenike*] // **oskvrnitelj** *m* onaj koji je povrijedio, obezvrijedio kakvu svetinju; **oskvrniteljica** *ž*, *v.* oskvrnitelj; **oskvrnuće** *sr čit* kojim se što oskvrnjuje [*~ svetinje; ~ svetišta*]; **oskvrnjivati** (koga, što) *nesvrš.* (*prez.* oskvrnjuēm, *pril. sad.* oskvrnjuūci, *gl. im.* -ānje), *v.* oskvrnuti

$\diamond$ O(B)- + *prasl.* *skvrna: nečistoća (*stsl.* skvrna, *češ.* skvrna)

šslabiti *svrš.* (*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* šslabio) 1. ($\emptyset$, koga, što) učiniti da tko ili što postane slabim [*~ napad; ~ pritisak*] 2. ($\emptyset$) postati slab; smanjiti se, *usp.* šslabjeti // **šslabjeti** ($\emptyset$) *svrš.* (*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* šslabljen) 1. postati slab, izgubiti silu, snagu; šslabiti 2. *razg.* omršavjeti; **šslabljeno** *pril.* na šslabljen način, bez snage, nemoćno, jedva; **šslabljevati** (koga, što, $\emptyset$) *nesvrš.* (*prez.* šslabljuēm, *pril. sad.* šslabljuūci, *gl. im.* -ānje), *v.* šslabiti
 $\diamond$ O(B)- + *v.* slab

šslad *m bot.* 1. paprat (*Polypodium vulgare*) iz porodice šslada, biljka šsenovitih obronaka i šuma, ponekad raste kao epifit na stablima 2. (*mn*) porodica paprati s velikim perastim

listovima (*Polypodiaceae*), pripada joj najveći broj naših paprati (bujad, jelenjak, oslad i dr.)

✧ O(B)- + v. sladak, slad

osladak *prid.* (odr. -tki) pomalo sladak // **oslađiti se** *svrš.* (prez. oslađim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* oslađen) **1.** razg. pojesti što slatko **2.** (komu što) *pren. razg.* svidjeti se komu **3.** (komu što) *pren.* početi uživati u čemu [osladila mu se krada]; **oslađivati** (se) *nesvrš.* (prez. oslađujem (se), *pril. sad.* oslađujući (se), *prid. trp.* oslađivan), v. oslađiti se

✧ O(B)- + v. sladak

oslan *prid.* (odr. -i) pomalo slan // **oslaniti** (ø, se) *svrš.* (prez. oslanim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. rad.* oslanio (se)) postati slan, dobiti osjetnu količinu soli (ob. o slatkoj vodi kad postane bočata); **oslanjivati** (ø, se) *nesvrš.* (prez. oslanjujem (se), *pril. sad.* oslanjajući (se), *gl. im.* -anje), v. oslaniti

✧ O(B)- + v. slan

oslastan *prid.* (odr. -sní) slastan, ukusan (o jelu), koji ide u tek, tečan // **oslastnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je oslastno

✧ O(B)- + v. slast, slastan

Osler (izg. Ösler), **William, Sir** (1849–1919), kanadski liječnik, organizator medicinske obuke (udžbenik *Načela i principi medicine*); naglašava važnost kliničkog iskustva

ošlic *m zool.* morska riba izdužena oblika (*Merluccius merluccius*) iz porodice tovariki; mol

✧ v. osao

oslijepiti (koga, što) *svrš.* (prez. oslijepim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oslijepljen) učiniti koga slijepim // **oslijepjeti** (ø) *svrš.* (prez. oslijepim, *pril. pr.* -evši, *prid. rad.* oslijepio) postati slijep; **oslijepjivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. oslijepljujem, *pril. sad.* oslijepljujući, *gl. im.* -anje), v. oslijepiti

✧ O(B)- + v. slijep

oslikati (što) *svrš.* (prez. oslikam, *pril. pr.* -avši, *prid. trp.* oslikan) **1.** likovno obraditi veću površinu (zid i sl.), ukasiti umjetnički obradom površine veliki prostor [~ dvoranu; ~ izložbeni paviljon] **2.** *pren.* živo opisati riječima, zorno prikazati u slikama predstima verbalnog jezika // **oslikavati** *nesvrš.* (prez. oslikavam, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje), v. oslikati

✧ O(B)- + v. slika

Oslo *sr* glavni grad i luka Norveške, 473.300 stan. // **Osloānac m** (**Osloānka** ž) (G -nca, N *mn* Osloānci, G -nācā) stanovnik Osla; **osloānskī** *prid.* koji se odnosi na Oslo i Osloance

osloboditi (se) *svrš.* (prez. oslobodim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osloboden) **1.** (koga, što) **a.** učiniti koga slobodnim, izbaviti, pustiti koga iz zatvora, ropstva **b.** riješiti koga obveza, dužnosti i sl. **c.** otpustiti, otkvačiti i sl. ono što je zakvačeno, pritisnuto i sl. **2.** (se) **a.** izbaviti se iz zatvora, ropstva **b. pren.** izbaviti se stega, obzira, čega nepovoljnog [~ treme] // **oslobađati** (koga, što, se) *nesvrš.* (prez. oslobađam (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.* -anje), v. osloboditi; **oslobodilac m** (G -ioca, N *mn* -ioci) onaj koji oslobađa; **oslobodilački** *prid.* koji se odnosi na oslobodioce [~ i rat; borac ~og pokreta]; **oslobodilački** *pril.* na način oslobodilaca; **osloboditelj m** onaj koji oslobađa; **osloboditeljica** ž, v. osloboditelj; **oslobodjenik m** (G oslobodjenika, V oslobodjeniče, N *mn* oslobodjenici) onaj koji je oslobođen; **oslobodenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) odlika ili stanje onoga koji je oslobođen; **oslobodenje** *sr* rezultat oslobađanja, stjecanje slobode

✧ O(B)- + v. sloboda

osloniti se (na koga, na što) *svrš.* (prez. oslonim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* oslonjen), v. oslanjati se // **oslanjati se** (na koga, na što) *nesvrš.* (prez. -am se, *pril. sad.* -ajući se, *gl. im.* -anje) **1.** opirati se na nešto [~ na zid] **2.** (na koga) prihvaćati čiju pomoć, podršku [~ na roditelje; ~ na prijatelje]; **oslonac m** (G -onca, N *mn* -onci) **1.** predmet o koji se tko oslanja; potporanj, uporište **2. pren.** osoba, ideja, koja ulijeva povjerenje, koja podržava; podrška

✧ O(B)- + *prasl.* *sloniti (*rus.* -slonit'), v. kloniti

osloviti (koga) *svrš.* (prez. oslovim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oslovljen), v. oslovljavati // **oslovljavati** *nesvrš.* (prez. oslovljavam, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje) obraćati se komu, ob. u kontekstu [~ sa ti; ~ sa vi]

✧ O(B)- + v. slovo

oslúhnuti (koga, što) *svrš.* (prez. oslúhnem, *pril. pr.* -üvši, *prid. trp.* oslúhnüt) **1.** u trenutku što čuti [~ korake] **2.** napregnuti se da se što čuje [~ da li se što čuje] // **oslúhivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. oslúhujem, *pril. sad.* oslúhujući,

gl. im. -anje), v. osluhnuti; **oslušivač** *m* (G oslušivača) onaj koji osluškuje; **oslušivačica** *ž*, v. oslušivač; **oslušivački** *prid.* koji se odnosi na oslušivače; **oslušivački** *pril.* uz osluškivanje; **oslušivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. osluškujem, *pril. sad.* osluškujući, *gl. im.* -anje) **1.** naprezati se da se što čuje, biti u stanju napregnutog slušanja **2.** *pren.* pomno paziti na odjeke čega u javnosti [~ *javnost*; ~ *reakcije javnosti*]
 ◇ O(B)- + v. sluh

Osman **1.** v. ◆ **2.** ime dvojice osmanskih sultana (13–17. st.) **3.** **I** (1258–1324), prvi osmanski sultan (od 1299), osnivač osmanske dinastije, od 1285. stvara moćnu državu **4.** **II** (1603–1622), osmanski sultan, za kratke vladavine (od 1618) shvatio da je potrebno reformirati Carstvo

◆ m. os. ime; *hip.*: **Ósmo** ◇ *pr.* (od imena, ali i kao vjerska ili etnonimska odrednica, v. Osmanlije): **Osman** (190, Koprivnica, Podravina, Prigorje, Posavina), **Osmanagić** (Sisak, Kordun, Pokuplje, v. i aga), **Osmanbašić** (Županja, Pula, v. i baša), **Osmánčević** (Kaštela, Labin, Split, Rijeka), **Osmanović** (**Osmánović**) (480, Zagreb, Pula, Đurđevac, Županja)

◇ *tur.* ← *arap.* Utmān

Osmānlije *m mn pov.* **1.** dinastija čiji je rodonačelnik sultan Osman **I** **2.** opći naziv za podanike univerzalnog Osmanskog (Osmanlijskog) Carstva // **osmanistika** *ž* proučavanje povijesti i kulture Osmanskoga Carstva i Turaka; **osmānlijski** *prid.* koji se odnosi na Osmanlije; **osmānlijski** *pril.* kao Osmanlija, na način Osmanlija; **osmanski** *prid.* **1.** koji se odnosi ili pripada sultanu Osmanu **2.** koji se odnosi na Osmanlije, koji pripada Osmanlijama; otomanski **Δ** **Osmansko Carstvo** *pov.* carstvo koje nastaje pod vodstvom Osmana i njegovih nasljednika na području sve slabijeg Bizantskog Carstva od 14. st. i traje do 1922; turski etnički element i islam dominiraju (u nas je tradicionalno bilo nazivano Tursko Carstvo); **osmanizam** *m* (G -zma) *pov.* doktrina turskih građanskih krugova (Mladoturci) potkraj 19. st. prema kojoj osmansku naciju čine i ne-turski narodi u Carstvu koje treba asimilirati

◆ *pr.* (etnonimi ili kao vjerska odrednica):

Osmāni (260, Novska, Posavina, Primorje), **Osmānlić** (Osijek, Sisak, Beli Manastir)

◇ prema sultanu Osmanu

osmérac, v. osam

ošmī, v. osam

osmīgača *ž bot.* trava (*Gaudinia fragili*) iz porodice trava (*Gramineae*)

ošmij *m kem.* element (simbol Os, atomski broj 76), teško taljiv metal (talište 2750 °C), vrlo tvrd i krhak karakterističnog neugodnog mirisa

◇ *grč.* osmé: miris, vonj, smrad

ošmijeh *m* (N *mn* -ěsi) izraz na licu kada se usne blago izvijaju, odaje dobro raspoloženje, veselje i sl. [*prijateljski* ~] // **osmjéhivati** *se nesvrš.* (prez. osmjehujem se, *pril. sad.* osmjehujući se, *gl. im.* -anje) imati često osmijeh na licu, imati duže vremena osmijeh na licu; **osmjéhnuti se** *svrš.* (prez. osmjehnem se, *pril. pr.* -ůvši se, *prid. rad.* osmjehnou se) imati u trenutku osmijeh na licu

◇ O(B)- + v. smijeh

ošmisli (što) *svrš.* (prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ošmišljen) dati smisao čemu [~ *tekst*; ~ *ideju*] // **osmišljávati** (što) *nesvrš.* (prez. osmišljevam, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje), v. osmisлити; **osmišljívati** (što) *nesvrš.* (prez. osmišljujem, *pril. sad.* osmišljujúći, *gl. im.* -anje) *neob.*, v. osmišljavati

◇ O(B)- + v. smisao, smisliti

ošmjeliti (koga, se) *svrš.* (prez. -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. rad.* ošmjelio (se), *prid. trp.* ošmjeljen) **1.** (koga) uliti komu samopouzdanje **2.** (se) dobiti samopouzdanje; smionost, hrabrost // **osmjeljívati** (koga, se) *nesvrš.* (prez. osmjëljujem (se), *pril. sad.* osmjëljujúći (se), *gl. im.* -anje), v. osmjeliti

◇ O(B)- + v. smjeti, smjelost

osmogodišnji *prid.* **1.** koji ima osam godina [~i *dječak*] **2.** koji traje osam godina [~a *škola*]; osmoljetni

◇ v. osam + -GODIŠNJI

osmolálnost *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) *kem.* koncentracija neke tvari u 1 kg otapala; mjeri se izravno osmometrom

◇ *grč.* osmé: miris, vonj, smrad

osmologija *ž* znanost koja se bavi proučavanjem mirisa

◇ *grč.* osmé: miris + -LOGIJA

ošmoljetni *prid.*, v. osmogodišnji // **ošmoljetka** *ž* (G *mn* -ů/-taka/-ětkā) *razg.* osmogodišnja škola

◇ v. osam + v. ljeto

ošmometar *m* (G -tra, N *mn* -tri) *tehn.* sprava za mjerenje osmotskog tlaka

◇ v. osmoza + -METAR

osmoregulacija ž održavanje stalnog osmot-skog tlaka tjelesnih tekućina

✧ v. osmoza + v. regula, regulacija

osmoro sr zb. br., v. osmero

osmosat[an] prid. (odr. -tni) koji ima ili traje osam sati [~no radno vrijeme]

osmóza ž fiz. gibanje tekućine (u biološkom kontekstu to je uvijek voda) kroz polupropusnu membranu koja dijeli dvije otopine različite koncentracije kako bi se koncentracije s obje strane membrane izjednačile Δ **reverzna** ~ tehnološki postupak kojim stlačena voda iz otopine veće koncentracije difundira u otopinu manje koncentracije // **osmótički** prid., v. osmotski; **osmótski** prid. koji se odnosi na osmozu; osmótički Δ ~ **tlak** fiz. tlak koji uzrokuje da se tekućina giba iz otopine s manjom koncentracijom otopljenе tvari u otopinu s većom koncentracijom

✧ grč. ósmós: guranje, tiskanje + -OZA

osmrtnica ž objava o čijoj smrti otisnuta na papiru ili objavljena u novinama; umrlica, smrtnovnica; martecetl

✧ O(B)- + v. smrt

osmúđiti (koga, što, se) svrš. <prez. ósmúđim (se), pril. pr. ósmúđivši (se), prid. trp. ósmúđen> kratkotrajno izložiti slabu plamenu tako da se površinski spalí [~ dlaku]; oprljiti // **osmúđivati** (koga, što, se) nesvrš. <prez. ósmúđujem (se), pril. sad. ósmúđujući (se), gl. im. -anje>, v. osmuditi

✧ O(B)- + v. smuditi

osnážiti (se, koga, što) svrš. <prez. ósnážim (se), pril. pr. ósnáživši (se), prid. trp. ósnážen> 1. (koga) učiniti da što postane snažno, uliti snagu 2. (se) postati snažan, moćan 3. (što) ob. očistiti staju // **osnáživati** (koga, što, se) nesvrš. <prez. ósnážujem (se), pril. sad. ósnážujući (se), gl. im. -anje>, v. osnažiti

✧ O(B)- + v. snaga

osnijétiti (se) svrš. <prez. ósnijétim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. rad. ósnijétio (se)> biti zahvaćen sniježom, postati snjetljiv

✧ O(B)- + v. snijet, snjetljiv

osnova ž 1. a. ono na čemu se što gradi, tvori, stvara [bez ~e; mijenjati iz ~e; na ~i (čega); u ~i]; temelj, baza b. glavno ili odlučujuće načelo [sve ovdje radimo na komercijalnoj ~i] 2. lingv. dio riječi koji se u promjeni ne mijenja i koji može biti temeljem za tvorbu tvorenica (ruk-, pek-) [prijevrska ~a; pre-

zentska ~a; imenska ~a], usp. nastavak (3)

Δ **vezana** ~a lingv. osnova koja nikada ne dolazi kao osnova samostalnih riječi, nego samo u tvorbi složenica i u prefiksalsnoj tvorbi (npr. -teka) // **osnivač** m <G osnivač-a> onaj koji osniva, koji je začetnik; utemeljitelj, tvorac [~ sportskog društva onaj koji je osnovao sportsko društvo; ~ pokreta za prava čovjeka]; **osnivačica** ž, v. osnivač; **osnivač[ki]** prid. koji pripada, koji se odnosi na osnivanje [~i kapital; ~a skupština]; **osnívanje** sr proces ili početak stvaranja čega novog [poslije ~a]; osnutak; **osnívati** nesvrš. <prez. ósnívam, pril. sad. -ajúći, gl. im. -anje> stvarati, organizirati što novo, počinjati proces osnivanja; **osnóvac** m <G -vca, V -vče, N mn -vci, G ósnóvacá> gov. učenik osnovne škole; **ósnóvan** prid. (odr. -i) 1. koji je utemeljen, koji ima osnovu 2. pravn. koji se temelji na dokazima; opravdan [~a sumnja];

ósnováno pril. tako da je utemeljeno, s razlogom; **ósnovánošt** ž <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga što je osnovano (2); opravdanost; **osnovatelj** m konstr. neol. osnivač; **osnovateljica** ž, v. osnovatelj; **osnovati** svrš. <prez. ósnujem, pril. pr. -ávši, prid. trp. ósnóvan>, v. osnivati; **osnovica** ž 1. mat., v. baza 2. sociol. materijalni, ekonomski temelj društva; **osnovčev** prid. koji pripada osnovcu; **ósnóvka** ž <G mn -á/-i>, v. osnovac; **ósnóvnī** prid. temeljni, početni, elementarni [~a škola] Δ ~a riječ lingv. riječ od koje se polazi u tvorbi (»mali« prema tvorenci »malenkast«); ~i lik lingv. 1. oblik riječi izabran prema leksikografskom dogovoru za navođenje riječi (infinitiv za glagole, nominativ za imenske riječi itd.) 2. predstavnik istovjetnih pojava; **osnútak** m <G -tka, N mn -úci, G ósnútaká> 1. čas i čin osnivanja 2. knjiš., v. osnivanje [~ Društva za zaštitu životinja = osnivanje Društva za zaštitu životinja]

✧ prasl. *osnova (stsl. osnovanie, rus. osnóva) ← O(B)- + prasl. *snovati (rus. snóvat')

osoba ž 1. svaki čovjek pojedinačno 2. fil. biće koje se izriče samo od sebe u činu u kojem shvaća, želi i ljubi 3. v. lice (2) // **osoblan** prid. (odr. -bni) koji se odnosi na osobu, koji je ličan, intiman, privatn, vlastit [~ni problemi intimni problemi] Δ ~na iskaznica isprava kojom se dokazuje identitet osobe; legitimacija; ~na prava niz prava koja zakonski pripadaju svakom pojedincu (npr. pravo

glasovanja, slobode kretanja, izjašnjavanja itd.); ~**ni dozimetar** *tehn.* uređaj za mjerenje stupnja ionizirajućeg zračenja kod onih koji su pod zdravstvenim nadzorom zbog mogućeg ozračenja; ~**no računalo**, v. računalo; **osobenjački prid.** koji se odnosi na osobenjake; **osobenjački pril.** kao osobenjak, na način osobenjaka; **osobenjak** *m* (G osobenjaka, V osobenjače, N *mn* osobenjaci) koji se ističe iz okoline neuobičajenim, nesvakidašnjim, pomalo čudnim ponašanjem; **osobina** *ž* (G *mn* osobina) **1.** svojstvo koje pripada čovjeku [~ *mu je da često šuti*]; svojstvo koje pripada životinji [~ *ježa jest da se u opasnosti skupč-a*] **2. razg.** svojstvo koje pripada biljci, predmetima ili pojavama; **osobit prid.** (odr. -i) koji je poseban, naročito, koji se ističe na sebi svojstven način; **osobito pril.** **1.** (uz pridjev ili prilog) naročito, vrlo, veoma [~ *lijep*; ~ *radin*; ~ *mnogo* (čega)] **2.** (uz glagol) s posebnom namjerom, s određenim ciljem [govori ~ *zato da je razljuti*]; **osobitost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga što je osobito; jedinstvo; **osoblje** *sr* zajednički naziv za osobe okupljene različitim poslovima u jednoj ustanovi [~ *hotela*; ~ *bolnice*] Δ **diplomatsko** ~ članovi diplomatskog, administrativnog i tehničkog osoblja u nekom konzulatu ili veleposlanstvu; **osobno pril.** personalno, intimno, za sebe, sam [došao je ~ došao je sam (glavom), nije poslao drugoga; *primio nas je* ~ on sam, upravo on]; **osobnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) ukupnost odlika koje čine izuzetnost i neponovljivost osobe, karakteristični način na koji osoba razmišlja, osjeća i ponaša se i koji čine vlastiti stil života i način življenja; ličnost (**1**)

✧ *prasl.* *osoba (*rus.* osóba, *polj.* osoba) = O(B)- + v. sebe, se

ošoj *m* sjenovita strana nekog mjesta, mjesto koje nije izloženo suncu, *opr.* prisoj // **ošoja** *ž* zemlja ili obradiva površina na osojnoj strani, koja je osojna, koja nije izložena suncu; **ošojan prid.** (odr. -jni) koji nije okrenut suncu, hladovit, *opr.* prisojan [~*na strana brda*]; **ošoje** *sr* predio na osojnoj strani

◆ *pr.* (etnici): **Ősoja** (Ozalj, Pokuplje), **Ősojnak** (Opatija), **Ősojnički** (Vrbovsko, Banovina, Primorje), **Ősojnik** (Zagreb, okolića Zagreba, Banovina) ✧ *mikrotop.*: **Ősoj** (J Dalmacija, Pakrac), **Ősoj dofine** (Dubrovnik), **Ősoje** (brojni lokaliteti po čitavoj Hrvatskoj),

Ősojnica (vrelo, Novigrad), **Ősojnik** (Dubrovnik) itd. ✧ *top.* (naselja): **Ősoje** (Sinj, 280 stan.), **Ősojnik** (Vrbovsko, 197 stan.; Dubrovnik, 392 stan.), **Pòdòsoje** (Imotski, 73 stan.; Sinj, 512 stan.)

✧ *prasl.* *osoja (*slov.* osoja) ← O(B)- + v. sjati **òsoka** *ž* (D L òsoci) **1.** mokraća s razmočenim izmetom domaćih životinja koja se dubrenicom odvodi iz staje **2.** iscjedak bilja, ono što bilje luči u obliku tekućine **3. lokal.**, v. sukrvica **4. v.** sirutka // **òsočina** *ž*, v. osoka

✧ O(B)- + v. sok

osòkoliti (koga, se) *svrš.* (prez. osòkolim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osòkoljen) naglo (se) ohrabriti, dobiti ili dati poticaj // **osokoljivati** (koga, se) *nesvrš.* (prez. osokòljujem (se), *pril. sad.* osokòljujući (se), *gl. im.* -anje), v. osokoliti

✧ O(B)- + v. sokol, sokoliti

osòliti *svrš.* (prez. òsolim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òsoljen) dodati čemu soli, posuti solju // **osoljivati** (što) *nesvrš.* (prez. osòljavam, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje), v. osoliti

✧ O(B)- + v. sol¹, soliti

Ősor *m* (ant. Apsarus) grad na J otoka Cresa, 80 stan. // **Ősorski** *prid.* koji se odnosi na Osor

òšòran (ø, s kim, prema komu) *prid.* (odr. -rni) koji je grub, neugodan u ponašanju, pretjerano odrješit u razgovoru [~ *odgovor*] // **òšòrno pril.** na osoran način; **osòrnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina ili način opfodjenja, postupak onoga koji je osoran

✧ *prasl.* *všorinъ (*stsl.* všorinъ: težak)

osòvina, v. os

òspice *ž pl. tantum pat.* zarazna virusna dječja bolest praćena osipom i visokom temperaturom; morbili // **òspičav** *prid.* (odr. -i) koji se odnosi na ospice, koji je zaražen ospicama; **òspičavost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je ospičav

✧ *prasl.* i *stsl.* ospa (*rus.* óspa, *polj.* ospa) ← O(B)- + v. sipati

ospòriti (koga, što) *svrš.* (prez. òsporim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òsporen), v. osporavati // **osporavatelj** *m* onaj koji osporava; **osporavateljica** *ž*, v. osporavatelj; **osporavateljčin** *prid.* koji pripada osporavateljici; **osporavati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. osporávam, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje) **1.** pobijati čije tvrdnje; opovrgavati **2. pravn.** ne priznavati čije pravo na što [~

pravo na zemljište]; **òsporen** *prid.* (odr. -i) koji je opovrgnut; pobijen [-a *tvrdnja*]

✧ O(B)- + v. spor²

osposòbiti (se) *svrš.* <*prez.* osposòbim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osposòbljen) 1. (što) učiniti što sposobnim za upotrebu, popraviti [- *automobil*] 2. (koga, se) učiniti koga sposobnim za obavljanje kakva posla [- *invalidnu osobu za obavljanje kakva posla*] // **osposobljavati** (koga, što, se) *nesvrš.* <*prez.* osposòbljavâm (se), *pril. sad.* -ajüći (se), *gl. im.* -anje), v. osposobiti, osposobljavati; **osposobljeno** *pril.* na osposobljen način, popravljeno, spremno za uporabu; **osposobljavati** (koga, što, se) *nesvrš.* <*prez.* osposòbljujem (se), *pril. sad.* osposòbljujüći (se), *gl. im.* -anje), v. osposobiti, osposobljavati

✧ O(B)- + v. sposoban

òsram *m kem.* legura osmija i volframa koja se zbog posebnih svojstava koristi u elektrotehnici i elektroindustriji [- *žarulje*]

✧ *njem.* Osrām, što je nastalo spajanjem Osmium: osmij i Wolfram: volfram

òsramòtiti (se) *svrš.* <*prez.* osràmotim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osràmoćen) 1. (koga, što) nanijeti komu sramotu 2. (se) a. osjetiti se osramoćenim b. učiniti što sramotno // **osramoćivati** (koga, što, se) *nesvrš.* <*prez.* osramoćujem (se), *pril. sad.* osramoćujüći (se), *gl. im.* -anje), v. osramotiti; **osràmoćenòst** *ž* (G -osti, I osti/-ošču) stanje onoga koji je osramoćen

✧ O(B)- + v. sram, sramota

òsřćje *sr anat.*, v. perikard [upala ~a]

✧ O(B)- + v. srec

òsrednji *prid.* koji je bez velikih vrijednosti i bez velikih mana, koji je između dobrog i lošeg // **òsrednjòst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) svojstvo onoga što je osrednje, što nije ni najbolje ni najgore

◆ *pr.* (nadimačka i etnici): **Osrèčák** (210, Donja Stubica, Zagreb, Zagorje, Slavonija), **Osrèčkì** (150, Zagreb, Pregrada, I Slavonija, okolica Zagreba), **Osrèčák** (Kutina), **Osrèčkì** (Đakovo, Pregrada), **Osredèčkì** (150, Krapina, Zagorje, okolica Zagreba), **Òsredèk** (Varaždin, Čakovec) ✧ *top.* (naselja): **Òsredci** (Donji Lapac, 190 stan.), **Òsredèk Dèsinickì** (Pregrada, 45 stan.), **Òsredèk Žumberackì** (Grad Zagreb, 25 stan.)

✧ O(B)- + v. sredina, srednji

Ossian, v. Macpherson (James)

Ostade (izg. Ostàde), **Adriaen van** (1610–1658), nizozemski barokni slikar i grafičar; poznat po glasovitim genre idiličnim prikazima svakodnevnog života u interijerima; popularan za života, 1662. na čelu haarlemske slikarske gilde

òsták *m* (G ostàka, N *mn* ostàci) *bot.*, v. svinjak **òstakličice** *ž mn zool.* skupina pretežito izumrlih riba koštunjača (*Ganoidea*), ljuske su im prevučene ostaklicom

✧ O(B)- + v. staklo

òstakli (što) *svrš.* <*prez.* òstaklim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òstakljen) postaviti staklo na predviđena mjesta [- *vrata*] // **ostakljívati** (što) *nesvrš.* <*prez.* ostàkljujem, *pril. sad.* ostàkljujüći, *gl. im.* -anje), v. ostakliti

✧ O(B)- + v. staklo

òstàli *prid.* drugi, preostali; ini

✧ v. ostati

òstan *m zast.* ostruga, mamuza

✧ *prasl.* i *stsl.* ostъnъ: vršak, bodlja (*rus.* ostén, *češ.* osten), *lit.* akstinas

Òstap Bènder, v. benderovština

òstariti (ò) *svrš.* <*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* òstarìo/òstarila *ž*) učiniti koga starim // **ostarijévati** (ò) *nesvrš.* <*prez.* ostàrijèvâm, *pril. sad.* -ajüći, *gl. im.* -anje), v. ostarjeti; **òstarjelo** *pril.* u poznim godinama, poslije mnogo godina; **òstarjeti** *svrš.* <*prez.* òstarim, *pril. pr.* -èvši, *prid. rad.* òstarìo/òstarjela *ž*) postati star

✧ O(B)- + v. star

òsta|ti (ò) *svrš.* <*prez.* òstanèm, *pril. pr.* -àvši, *prid. rad.* òstao) 1. zadržati se na jednom mjestu [-ti kod kuće; ~ti u krevetu], *opr.* otići 2. preostati [-lo je malo dana] 3. naći se u nekoj situaciji [-li smo bez struje] 4. a. biti uvijek isti, ne mijenjati se, zadržati bitna svojstva [Zagreb ~je Zagreb], *opr.* izmijeniti (se) b. ne dati se ugroziti od koga ili čega, odoljeti usporedbi s čime, biti i dalje najbolji, najpotrebniji ili bez konkurencije [zlatò ~je zlato (prema novcu)] // **òstajati** (ò) *nesvrš.* <*prez.* -èm, *pril. sad.* -ajüći, *gl. im.* -anje), v. ostati; **òstanak** *m* (G -ánka, N *mn* -ànci) 1. ostanje 2. *arh. knjiš.* ostatak; **òstáták** *m* (G -tka, N *mn* -áci, G òstàtākà) ono što (pre)ostane nakon čega kao manji ili kraći dio; izvrtak, kusur; **òstatnì** *prid.* koji je ostatak, koji se očituje ili mjeri kao ostatak [- *urin* urin koji ostaje u mjehuru nakon mokrenja]; rezidualni

♦ **Ōstoja** m. os. ime (narodno), *zast.*

◇ *pr.*: **Ōstić** (Kostajnica, Primorje, okolica Zagreba), **Ōstoić** (120, Koprivnica, Banovina, Podravina), **Ōstoja** (Split, *J* i sred. Dalmacija, Pokuplje), **Ōstojčić** (110, Slavonski Brod, Podravina, Prigorje), **Ōstojčić** (3370, Dvor, Banovina, Dalmacija), **Ōstović** (500, Otočac, Pula, Lika, Primorje, Slavonija)

◇ O(B)- + v. stati

ostaviti (koga, što) *svrš.* ⟨*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ostavljen) **1. a.** odložiti što [*ostavio sam knjigu na stol*] **b.** okaniti se čega [~ *alkohol*] **2.** (koga) napustiti koga [~ *muža*] **3.** odmaknuti od koga [*ostavili smo ih daleko iza sebe*] **4.** prepustiti, dati kome što u naslijeđe [*otac mu je ostavio kuću*] // **ostava** ž **1.** prostorija u kući ili stanu u kojoj se drži hrana: smočnica, špajza **2. pravn.** akt kojim jedna strana predaje drugoj pokretnine na čuvanje uz ugovornu obvezu da ih nakon isteka roka, ili na njezin zahtjev, vrati: depozit **3. arheol.** nalaz skupine predmeta koje je netko namjerno zakopao **4.** prostor unutar nekih institucija (npr. knjižnica, muzeja itd.) namijenjeno pohranjivanju predmeta i drugih sadržaja; depo; **ostavina** ž materijalna dobra koja nakon čije smrti pripadaju kome u naslijeđe; ostavština (**1**); **ostavinski** prid. koji se odnosi na ostavinu [~ *a masa*; ~ *i postupak*] △ ~ *i spor pravn.* spor oko naslijeđa; **ostavitelj** m onaj koji što ostavlja, ob. oporuku; **ostaviteljica** ž, v. ostavitelj; **ostaviteljčin** prid. koji pripada ostaviteljici; **ostāvka** ž ⟨*D L* -vci, *G mn* -ā/-i) javni čin kojim se tko odriče kakva položaja, funkcije △ **ministar u ostavi** ministar koji je podnio ostavku, ali do dolaska druge osobe na dužnost obavlja poslove ministra: **pismena** ~ pisana ostavka; **usmena** ~ izrečena ostavka; **ostavljati** (koga, što) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje), v. ostaviti; **ostāvština** ž **1.** materijalna i duhovna dobra koja ostaju nakon čije smrti **2. pren.** ono što nasljeđuju buduće generacije

◇ O(B)- + v. stav, staviti

ostalgija ž *pat.* bol u kostima; kostobolja

◇ OSTEO(O)- + -ALGIJA

osteitis m, v. ostitis

ostentativan prid. ⟨*odr.* -vni) **1.** koji vrlo jasno, nedvosmisleno i očito pokazuje i najavljuje svoje namjere, upadljiv, vidljiv **2.** koji

te namjere pokazuje razmetljivo ili agresivno △ ~ **na potrošnja ekon.** nametljiva, ekstravaganatna potrošnja kojom se želi pokazati bogatstvo ili moć // **ostentativno pril.** onako kako radi onaj koji je ostentativan, vrlo jasno, nedvosmisleno, očito, razmetljivo, agresivno, nametljivo; **ostentativnost** ž ⟨*G* -osti, *I* -osti/-ošću) postupak ili osobina onoga koji je ostentativan, svojstvo onoga što je ostentativno

◇ *srlat.* ostentativus ≈ *lat.* ostentare: pokazivati

ostenzibilan prid. ⟨*odr.* -lni) koji je vrijedan da bude pokazan, iznesen na vidjelo

◇ *fr.* ostensible ≈ *lat.* ostensus ← ostendere: pokazati

ostenzorij (ostenzorij) m *kat.* zlatan ili pozlaćen moćnik u kojem se izlaže posvećena hostija; monstranca, pokaznica

◇ *lat.* ostensorium ≈ ostendere: pokazati

OSTEO- kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na kosti [*osteoporoza*]

◇ ← *grč.* ostéon: kost

osteoblast m *fiziol.* mlada vezivna ili koštana stanica koja sudjeluje u stvaranju osnovne koštane tvari pri čemu se pretvara u osteocit

◇ OSTEO- + -BLAST

osteocit m ⟨*G* osteocita) *fiziol.* koštane stanice smještene u šupljinama kosti, zvjezdastog izgleda

◇ OSTEO- + -CIT(I)

osteodistrofija ž *pat.* poremećeno stvaranje koštanog tkiva

◇ OSTEO- + v. distrofija

osteoektomija ž *med.* operativno odstranjenje kosti

◇ OSTEO- + v. ektomija

osteofibrôm m ⟨*G* osteofibrôma) *pat.* dobroćudni tumor čeljusti, građen od vlaknasta veziva unutar kojega se stvara kost

◇ OSTEO- + v. fibrom

osteofit m ⟨*G* osteofita) *pat.* izraštaj na kosti različita podrijetla, ob. upalno-degenerativna

◇ OSTEO- + -FIT

osteogēn prid. ⟨*odr.* -i) *med.* koji je koštanog podrijetla, on iz čega se stvara kost

◇ OSTEO- + -GEN

osteohondritis m *pat.* upala kosti i mekog vezivnog tkiva (hrskavice)

◇ OSTEO- + v. hondritis

osteohondrôm m ⟨*G* osteohondrôma) *pat.* be-

nigni tumor građen od koštanog i hrskavič-
avog tkiva

✧ OSTEO- + v. hondrom

osteohondroza *ž pat.* poremećaj normalnog
razvoja osifikacijskih jezgara

✧ OSTEO- + v. hondroza

osteoklast *m (N mn osteoklasti) pat.* ori-
jaške stanice, resorbiraju kost i ovapnjenu hrskavicu

✧ OSTEO- + grč. *klastós*: razbijen

osteoliza *ž pat.* rastapanje, nestajanje kosti, gu-
bitak kalcija u kostima

✧ OSTEO- + -LIZA

osteologija *ž med.* dio anatomije, bavi se prouč-
avanjem građe i oblika kostiju // **osteolog**

m (N mn -ozí) stručnjak za osteologiju;

osteologica *ž, v.* osteolog; **osteològičín**

príd. koji pripada osteologici; **osteològijskí**

príd. koji se odnosi na osteologiju kao znan-

stvenu disciplinu; **osteològinja** *ž neodom., v.*

osteologica; **osteolòškí** *príd.* koji se odnosi

na osteologiju i osteologe

✧ grč. *osteologia* ≈ OSTEO- + -LOGIJA

osteomalacija *ž pat.* metaboličko oboljenje ko-
stiju kod odraslih osoba; dolazi do omekšava-

nja i deformiranja kostiju

✧ OSTEO- + grč. *malakía*: mekoća

osteomètrija *ž antrop.* mjerenje dijelova kostu-
ra i pojedinih kostiju

✧ OSTEO- + -METRIJA

osteomijelítis *m pat.* upala koštane srži, gnojna
upala kosti

✧ OSTEO- + v. mijelitis

osteonekróza *ž pat.* odumiranje koštanog tki-
va, različitih je uzroka (upale, traumatska
oštećenja i dr.)

✧ OSTEO- + v. nekroza

osteopátija *ž pat.* bol u kostima // **osteòpat m**
stručnjak za osteopatiju; **osteòpatskí** *príd.*

koji se odnosi na osteopatiju i osteopate

✧ OSTEO- + -PATIJA

osteoplàstika *ž (D L -ici) med.* operativno na-
domještanje kosti

✧ OSTEO- + -PLASTIKA

osteoporóza *ž pat.* nenormalna metabolička
šupljikavost ili razrijeđenost koštanog tkiva;
kosti su slabe i lomljive; atrofija kostiju

✧ OSTEO- + grč. *póros*: prolaz, rupica + -
OZA

osteopsatiróza *ž pat.* nepotpuni razvitak kosti
koji uzrokuje njihovu laku lomljivost

✧ OSTEO- + grč. *psathyrós*: mekan + -
OZA

osteosarkóm m (G *osteosarkóma*) *pat.* izrazito
zloćudan rak koštanog tkiva

✧ OSTEO- + v. sarkom

osteotómija *ž med.* operativni zahvat na kosti
da bi se ispravila deformacija

✧ OSTEO- + -TOMIJA

òšti *ž pl. tantum (G -ju) rib.* trozubi čelični šiljak
pričvršćen na dug štap, služi za hvatanje ribe
i glavonožaca [*ove* ~]

✧ *prasl.* *ostb-, (mn) *osti (*rus.* ost', *češ.* ost')

← *ie.* *h₂ek'- (*lat.* acus: igla)

ostijàrij (ostijàrij) m kat. nosilac prvog od četiri
stupnja svećeničkog reda // **ostijarijät m** (G

ostijarijåta) *kat.* 1. prvi od četiriju stupnjeva

svećeničkog čina 2. sam obred kojim se po-
djeljuje red

✧ *lat.* ostiarius: vratar ≈ ostium: vrata, ulaz

òstika *ž (D L -ici) bot.* biljni rod (*Aegilops*) iz
porodice trava (*Gramineae*)

ostinàto pril. glazb. oznaka za stalno ponavlja-
nje glazbene fraze ili teme, ritmički i melo-
dički izrazite, sažete i lako uočljive

✧ *tal.:* uporan

ostítis m pat. upala kosti; osteitis

✧ OSTEO- + -ITIS

òstjačkí *príd.* koji se odnosi na Ostjake Δ ~ **je-
zik lingv.** jezik ugarske skupine ugrofinskih
jezika, govori se u Sibiru

Òstoja, v. Stjepan (Ostoja)

ostracizam (ostrakizam) m (G -zma) 1. *pov.*
sud građana u antičkoj Grčkoj na kojem su
potencijalni ugrožavatelji demokracije mo-
gli biti osuđeni na progonstvo 2. *pol. ideol.*
u totalitarnim i autoritarnim društvima izgon
nepoćudnih osoba iz javnog života (potajan
ili razglašen)

✧ grč. ostrakismós ≈ ostrakon: v. ostrakon

ostràguša *ž vojn. lov. zast.* svaka puška koja
se puni tako da se ne nabija, nego se gotov
naboj umeće u stražnji dio pomične cijevi,
opr. spreduša

✧ O(B)- + v. straga, stražnji

ostrakològija *ž zool.* grana malakologije, pro-
učava ljuštore u mekušaca

✧ grč. ostrakon: školjka, ljuska + -LOGIJA

ostràkôn m (G ostrakóna) *pov.* glinena pločica
na kojoj su se u staroj Grčkoj ispisivala imena
nepoćudnih osoba osuđenih na prognanstvo i
kojom se glasalo za progonstvo

✧ grč. ostrakon

òštrašćen *príd. (odr. -i)* koji je obuzet strašću
kad se očekuje hladnoća, razložnost ili pri-

branost [~ *razgovor*; *biračko tijelo je ~o*]
// **òstrāšćenōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je ostrāšćen ili onoga što je ostrāšćeno

✧ O(B)- + v. strast

ostreikultura ž umjetni uzgoj školjaka kamenica u gospodarske svrhe

✧ grč. òstreion: oštriga + v. kultura

òstrići svrš. <prez. ostrižem, pril. pr. ostrižāvši, prid. trp. ostrižen> **1.** ošišati ovcu **2. reg.** ošišati čovjeka // **ostrízati** nesvrš. <prez. ostrižem, pril. sad. ostrížući, gl. im. -ānje>, v. ostríci; **òstrižak**¹ m (G -iška, N mn -išci) **1.** komadić čega odrezanog od znatno veće cjeline [~ *kose*; ~ *papira*]; strizak **2. pejor.** neznatan izdvojen dio čega [~ *imanja*; ~ *livade*; ~ *oranice*]; **ostríženo** pril. **1.** tako da je skinute dlake/runa, ošišano (ob. ovce) **2. pejor.** ošišano (ob. osoba ružno potkraćene kose)

✧ O(B)- + v. strići

òstriga (òstriga) ž *zool.*, v. kamenica

✧ mlet. ostrèga, tal. ostrica ← grč. òstreion

òstrižak² m (G -iška) bot. biljka (*Centaurea jacea*) iz porodice glavočika (*Compositae*)

Òstrogoti m mn Istočni Goti, *usp.* Goti // **òstrogotskī** prid. koji se odnosi na Ostrogote

Ostrógović, Kazimir (1907–1965), hrv. moderni arhitekt, pripadnik naprednih strujanja između dva rata (projektirao u Zagrebu nakon 1950: Institut »Ruder Bošković«, Gradsku vijećnicu, ljetnu pozornicu na Tuškancu, Strojarsko-brodograđevni fakultet)

Òstrovica ž *pov.* utvrda SZ od Šibenika (u blizini Bribira), ključna za kontrolu šireg područja, u 14. st. neko vrijeme sjedište knezova Bribirskih

Òstrovo sr naselje (u blizini Vinkovaca), 884 stan. // **òstrovskī** prid. koji se odnosi na Ostrovo

Ostrovski (izg. Ostròvski), **Aleksandr Nikolajevič** (1823–1886), ruski književnik, stvorio realistički nacionalni ruski kazališni repertoar (*Šuma, Oluja, Talenti i obožavatelji, Siromaštvo nije porok*)

Ostròžac m **1.** selo na cesti Bihać – Cazin **2. pov.** srednjovjekovni grad-tvrđava, vlasništvo knezova Babonića-Blagajskih, pada pod Osmanlije 1577.

òstruga ž (D L -uzi) **1.** metalni dodatak na peti čizme kojim se konj podbada; mamuza **2.** za-

dnja pandža, rožnat izraštaj na stražnjem dijelu noge nekih ptica **3. reg.** bodljikavo grmlje ✧ *prasl.* *ostrōga (rus. ostrógá, češ. ostruga) ≈ oštar, v.

ostrúgati svrš. <prez. òstružēm, pril. pr. -āvši, prid. trp. òstružān> struganjem skinuti površinski sloj čega // **òstružāno** pril. tako da je očišćeno od čega s kakve površine, abradirano; **òstružak** m (G -ška, N mn -šci), v. ostružina; **òstružina** ž ono što se javlja kod struganja; strugotina, ostružak

✧ pr. (nadimčko): **Ostružāč** (Zagreb)

✧ O(B)- + v. strugati

òstružnjāk m (N mn -āci) bot. biljka (*Plectranthus fruticosus*) iz porodice usnača (*Labiatae*)

ostřviti se svrš. <prez. òstřvīm se, pril. pr. -ivši se, prid. trp. òstřvljen> **1.** navići se na strvinu (npr. medvjed koji je inače biljojed) **2. pren. a.** postati do krajnosti zao; poživinčiti se **b.** (-na koga) napasti, navaliti na koga // **ostřvljivati** se nesvrš. <prez. ostřvljujem se, pril. sad. ostřvljujući se, gl. im. -ānje>, v. ostřviti se

✧ O(B)- + v. strv, strvina

ostvāriti (što, se) svrš. <prez. òstvārim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. òstvāren> **1.** učiniti da što zaživi [Krljezin tekst dojmljivo je ostvaren na pozornici] **2.** pretvoriti u stvarnost; postići [~ *ideje*; ~ *želje*] **3.** (se) postići rezultat koji pruža zadovoljstvo [~ *se kao nogometni trener*] **4.** pretvoriti u vrijednost [~ *profit*] // **òstvārāj** m ostvarenje, realizacija; **òstvāreno** pril. tako da je realizirano; **ostvārenje** sr rezultat rada, želja, stvaranja Δ **umjetničko** ~ umjetničko djelo; **ostvāritelj** m onaj koji što ostvaruje, realizator; **ostvariteljica** ž, v. ostvaritelj; **ostvariteljčin** prid. koji se odnosi na ostvariteljicu; **ostvārivati** (što, se) nesvrš. <prez. ostvārujem (se), pril. sad. ostvārujući (se), gl. im. -ānje>, v. ostvariti; **ostvārljiv** prid. koji se može ostvariti, realizirati

✧ O(B)- + v. stvar

Ostwald (izg. Östvald), **Wilhelm Friedrich** (1853–1932), njemački kemičar i filozof, osnivač fizikalne kemije kao zasebne grane znanosti; za rad na katalizama, kemijskim omjerima i brzinama reakcija Nobelova nagrada 1909.

osuārj (osuārj) m term. mjesto ili posebna građevina za pohranu kostiju, na groblju ili u sklopu većeg memorijalnog kompleksa; osarij, kosturnica

✧ lat. ossuarium, ossarium ≈ os: kost

osúđiti (koga, što) *svrš.* < *pres.* osúđim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* osúđen) **1.** izraziti jasno neslaganje s čim [~ čije ponašanje] **2. pravn. a.** proglasiti koga krivim; okriviti **b.** odrediti kaznu [~ na tri godine zatvora; ~ na smrt] **3.** biti predodređen ili prepušten čemu (ob. nepovoljnom ili nepoželjnom) [osuden na živo t; u siromaštvu] // **osud|a** ž intimno ili javno iskazani negativan, optužujući stav prema komu i prema kakvu događaju; **osudēnica** ž, v. osuđenik; **osudēnički** *prid.* koji se odnosi na osuđenika, koji pripada osuđeniku; **osudēnički** *pril.* kao osuđenik, na način osuđenika; **osudēnik** m < G osuđenika, V osuđeniče, N mn osuđenici) onaj koji je osuđen; **osudivati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* osuđujem, *pril. sad.* osuđujući, *gl. im.* -anje), v. osuđiti

✧ O(B)- + v. sud¹, suditi

osujetiti (koga, što) *svrš.* < *pres.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* osujećen) spriječiti koga u namjeri da što učini; onemogućiti [~ plan; ~ nečije zle namjere] // **osujećenica** ž, v. osujećenik; **osujećenik** m < G osujećenika, V osujećeniče, N mn osujećenici) *pejor.* onaj čiji su postupci određeni time što je u životu osujećen u planovima i namjerama, onaj koji je prikraćen za puno ostvarenje i uspjeh u životu; **osujećenost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osujećen, frustriranost; **osujećivati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* osujećujem, *pril. sad.* osujećujući, *gl. im.* -anje), v. osujetiti

✧ O(B)- + v. sujeta

osumnjičiti (koga) *svrš.* < *pres.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* osumnjičen) **1.** sumnjati u koga, bacati sumnju na koga **2. pravn.** pokrenuti postupak prikupljanja dokaza // **osumnjičen** *prid.* < *odr.* -i) koji je pod sumnjom; **osumnjičēnica** ž, v. osumnjičenik; **osumnjičēnik** m < G osumnjičenika, V osumnjičeniče, N mn osumnjičenici) *pravn.* onaj koji je osumnjičen; **osumnjičenost** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osumnjičen; **osumnjičivati** (koga) *nesvrš.* < *pres.* osumnjičujem, *pril. sad.* osumnjičujući, *gl. im.* -anje), v. osumnjičiti

✧ O(B)- + v. sumnjati, sumnja

osunčati (što, se) *svrš.* < *pres.* -ām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *pril. sad.* osunčan) izložiti suncu, prepustiti se neko vrijeme djelovanju sunca i sunčanih zraka [~ leđa] // **osunčāvānje**

sr **1.** < *gl. im.*), v. osunčavati **2. meteor.** v. insolacija; **osunčāvati** (što, se) *nesvrš.* < *pres.* osunčavam (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. osunčati

✧ O(B)- + v. sunce

osunetiti (koga) *svrš.* < *pres.* osunetim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* osunēčen) *isl.* obrezati (kožicu penisa po propisima islama)

✧ O(B)- + v. sunet

ōsupnuti (koga, se) *svrš.* < *pres.* ōsupnēm (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *prid. trp.* ōsupnūt) neugodno (se) iznenaditi, biti zatečen // **ōsupnūto** *pril.* na osupnut način, zgranuto, zatečeno; **ōsupnūtōst** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osupnut; **osupnjivati** (koga, se) *nesvrš.* < *pres.* osupnjujem (se), *pril. sad.* osupnjujući (se), *gl. im.* -ānje), v. osupnuti

✧ O(B)- + *prasl.* sōpiti (< *stsl.* po-sōpiti, *polj.* sēpic)

osušiti (što, se) *svrš.* < *pres.* osušim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osušēn) **1.** (što) ukloniti vlagu iz čega; sasušiti [~ rublje; ~ šunku; ~ kosu; ~ šljive] **2.** (se) **a.** ostati bez vlage **b.** uvenuti **c. pren. razg.** omršavjeti // **ōsūšeno** *pril.* bez vlage, uvelo, fenirano; **ōsūšenōst** ž < G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osušen, svojstvo onoga što je osušeno

✧ O(B)- + v. suh, sušiti

ōsūti (se) *svrš.* < *pres.* ōspēm (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *imp.* ōspi (se), *prid. rad.* ōsuo (se), *prid. trp.* ōsūt) **1.** (koga) zasuti, obasuti koga čime [~ riječima izreči mnogo riječi; dobiti napadaj govora; ~ vatrom otvoriti paljbu] **2. a.** (se) pokazati se na površini čega na više mjesta [~ se pjegama (na koži)] **b.** raspasti se (kao u prah), razdrobiti se [zemlja se osula] **c. pren.** nestati (predodžba praha ili prašine) [članstvo (kluba) se osulo članovi su se raziliš, prestali su biti članovi, klub se raspao] // **ōsip** m < G mn ōsipā) *pat.* upalne promjene na koži ili sluznici koje se očituju crvenim, sitnim izbočenjima koja obično svrbe Δ **alergijski** ~ promjene na koži izazvane alergijom; **gnojni** ~ osip kod kojeg su izbočenja inficirana i zagnojena; **ōsipānje** *sr* **1. pat.** proces dobivanja osipa **2.** postupno smanjivanje broja čega [~ publike; ~ stanovništva] **3.** gubljenje na masi, trenjem, starenjem, prirodnim procesom [~ dotrajalih fasada; ~ zidova]; **ōsipati** (koga, se) *nesvrš.* < *pres.* ōsipām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), v. osuti; **osipāvati se** *nesvrš.*

(*prez.* osipāvām se, *pril. sad.* -ajūci se, *gl. im.* -ānje), *v.* osipati (se); **ošulina** ž odlomljeni dijelovi stijene

◇ O(B)- + *v.* sipati

osuvremeniti (koga, što, se) *svrš.* (*prez.* osuvrēmenim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osuvremenjen) činiti suvremenim, prilagoditi duhu vremena, učiniti da ne bude više zastario; modernizirati // **osuvremenjeno** *pril.* na suvremen način, modernizirano; **osuvremenjivati** (koga, što, se) *nesvrš.* (*prez.* osuvremenjujem (se), *pril. sad.* osuvremenjujući (se), *gl. im.* -ānje), *v.* osuvremeniti

◇ O(B)- + *v.* suvremen

osvajački, *v.* osvojiti

Ösväld m. os. ime (engleskog podrijetla) ◇ *pr.*: **Ösvadić** (Osijek, Sesvete, ← *mad.*), **Ösväld** (I Slavonija), **Ösväldić** (Ogulin, Podravina), **Özvačić** (Zagreb, Zagorje), **Özväldić** (Krapina), **Özbölt** (500, Primorje, Gorski kotar, Prigorje, ← *mad.*), **Özvačić** (Zaprešić, Ogulin, Zabok, ← *mad.*), **Özväld** (170, Zagreb, Zlatar Bistrica, Karlovac, ← *mad.*), **Özvält** (Sisak, Beli Manastir, Zagorje, ← *mad.*), **Özvat** (Županja, I Slavonija, ← *mad.*), **Özvatić** (Varaždin, Virovitica, Zagorje, I Slavonija, ← *mad.*)

◇ *engl.* Oswald

osvanuti (Ø) *svrš.* (*prez.* òsvanēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* òsvānuo) **1.** prijeći iz mraka, iz noći u svjetlo [*sunce je osvanulo; dan je osvanuo*]; prosvanuti **2.** naglo se pojaviti [*~ iznenada*] **3.** naći se u svanuću u zori [*omrk'o u Zagrebu, osvanuo u Splitu*] // **osvanjivati** *nesvrš.* (*prez.* osvanjujem, *pril. sad.* osvanjujući, *prid. rad.* osvanjivao), *v.* osvanuti; **òsvit** m početak svitanja [*u ~ dana*]; rana zora, svitanje

◇ O(B)- + *v.* svanuti

òsvetja ž postupak kojim se pokušava uzvratiti nanesena bol, uvreda, gubitak [*kao ~a za; iz ~e. izvršiti ~u nad*] △ **krvna ~a** ubojstvo počinitelja prethodnog ubojstva ili članova njegove obitelji od strane žrtvine obitelji // **osvećivati** (koga, što, se) *nesvrš.* (*prez.* osvēcujem (se), *pril. sad.* osvēcjujući (se), *gl. im.* -ānje), *v.* osvetiti; **osvétiti** (se) *svrš.* (*prez.* osvētēm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osvēćen) **1.** (koga, što) izvršiti osvetu **2.** (se) **a.** izvršiti osvetu, uzvratiti **b.** biti kažnjen, loše proći zbog nekog postupka [*to bi*

ti se moglo ~]; **osvètljiv** *prid.* (*odr.* -i) osvetoljubiv; **òsvetnica** ž, *v.* osvetnik; **òsvetnički** *prid.* koji se odnosi, koji je poput osvetnika, koji se osvećuje; **òsvetnički** *pril.* na način osvetnika; **òsvetnik** m (V -iće, N mn -içi) onaj koji se osvećuje; **òsvetništvo** sr osveta kao pojava u društvu, djelovanje osvetnika

◇ O(B)- + *v.* svet

osvetoljubiv *prid.* (*odr.* -i) koji je sklon osvećivanju, koji se voli osvećivati // **osvetoljubivost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osvetoljubiv

◇ *v.* osveta + *v.* ljubiti

osvijestiti (koga, se) *svrš.* (*prez.* òsvijēstim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òsvijēšten) **1.** probuditi (se) iz nesvijesti, dovesti (doći) k svijesti **2.** *pen. razg.* uvidjeti, spoznati pogrešnost svoga stava, mišljenja, ideja, ponašanja // **òsvijēšten** *prid.* (*odr.* -i) **1.** koji je probuden iz nesvijestice, koji je došao k svijesti **2.** koji je uvidio, spoznao pogrešnost svoga stava, mišljenja, ideja, ponašanja; **òsvijēštenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je osviješten (ob. *usp.* osviješten **2**); stanje svjesnosti, prosvjetljenost; **osvješćivati** (se) *nesvrš.* (*prez.* osvješćujem (se), *pril. sad.* osvješćjujući (se), *gl. im.* -ānje), *v.* osvijestiti, osvješćavati; **osvješćavati** (koga, što, se) *nesvrš.* (*prez.* osvješćāvām (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -ānje), *v.* osvijestiti, osvješćavati

◇ O(B)- + *v.* svijest

osvijétliti (se) *svrš.* (*prez.* òsvijētlim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òsvijétljen) **1.** **a.** upaliti svjetlo **b.** početi svijetliti [*vatra je osvjetlila okolinu*] **2.** dati svjetlo [*~ gradske ulice*] **3.** (koga, što) **a.** usmjeriti svjetlo ka čemu, izložiti što svjetlu **b.** *pen.* razriješiti nejasnoće u kakvu problemu, razriješiti dileme **4.** (-se) postati osvjetljen △ ~ **film** izložiti film svjetlu // **osvjetlati** (što) *svrš.* (*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òsvjetlān) **1.** uložiti **2.** iznimno, izuzetno se iskazati; **osvjetlāvati** (što) *nesvrš.* (*prez.* osvjetlāvam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* osvjetlati; **osvjetljāvati** *nesvrš.* (*prez.* osvjetljāvam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), *v.* osvjetliti; **osvjetlénje** sr **1.** fiz. omjer između svjetlosnog toka i površine osvjetljene plohe (jedinica luks, oznaka lx) **2.** sva rasvjeta tijela u nekom prostoru (kući, stanu, ustanovi); rasvjeta **3.** način osvjetljavanja [*dobro ~e; filmsko ~e*] **4.** *tehn.*

a. razina zasjenjenosti prikaza na ekranu; svjetlina **b.** promjena jačine svjetlosti na ekranu [*digitalna funkcija ~a*]; **osvjetljivač** *m* (G osvjetljivača) onaj koji osvjetljuje, onaj koji postavlja rasvjetu (u kazalištu, na televiziji i sl.); **osvjetljivati** (koga, što) *nesvrš.* <prez. osvjetljujem, *pril. sad.* osvjetljujući, *gl. im.* -anje), v. osvjetljivati

✧ O(B)- + v. svjetlo

ošvit, v. osvanuti

osvjedočiti se *svrš.* <prez. osvjedočim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* osvjedočen) uvjeriti se u što na primjeru, tako da se vidi svojim očima ili uvaži dokaze; uvjeriti se u što kao svjedok, biti svjedokom čega // **osvjedočen** *prid.* (<odr. -i) koji je provjeren, za kojeg postoje svjedoci [*~i lopov*]; **osvjedočenje** *sr* ukupnost uvjerenja koja ima onaj koji se osvjedočio; **osvjedočivati se** *nesvrš.* <prez. osvjedočujem se, *pril. sad.* osvjedočujući se, *gl. im.* -anje), v. osvjedočiti se

✧ O(B)- + v. svjedok, svjedočiti

osvješćivati, v. osvijestiti

osvještavati, v. osvijestiti

osvjetlati, v. osvjetliti

osvjetljavati, v. osvjetliti

osvježiti (θ, se, koga, što) *svrš.* <prez. osvježim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* osvježen) **1.** (koga, što) **a.** učiniti svježim, povratiti snagu **b.** obnoviti znanje **2.** (se) okriepiti se (kupkom, snom, hranom, pićem) **3.** (θ) zahladnjeti [*jutros je osvježilo*] // **osvježavajući** *prid.* koji osvježava [*~e piće*]; **osvježavanje** *sr* **1.** (<gl. im.), v. osvježavati **2. tehn.** učestalo ponavljanje videosignala da bi se postigao dojam neprekinutog prikaza; obnavljanje slike [*~ na 85 Hz*]; **osvježavati** (koga, što, se) *nesvrš.* <prez. osvježavam (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -anje), v. osvježiti; **osvježivač** *m* (G osvježivača) ono što osvježava, onaj koji osvježava [*~ prostora*]

✧ O(B)- + v. svjež

osvojiti (koga, što) *svrš.* <prez. osvojim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* osvojen) **1.** zauzeti čije teritorije **2.** pronaći neotkrivene ili malo poznate predjele **3.** uspeti se na vrh najviših planina **4.** spustiti se u velike dubine **5.** postići iznimne rezultate u sportu [*~ prvenstvo*; *~ medalju*] **6.** razg. uspeti u udvaranju **7.** ovladati radnim procesom i tehnologijom [*~ tehnologiju*] // **osvajać** *m* (G osvajača) **1.** onaj koji osvaja [*~ novih zemalja*; *~ neot-*

krivenih predjela] **2. pren. iron.** onaj koji ima uspjeha u udvaranju; zavodnik **3.** onaj koji ima uspjeha u sportu [*~ medalje*]; osvajač; **osvajati** *ž*, v. osvajač; **osvajajući** *prid.* **1.** koji pripada, koji se odnosi na osvajače **2.** koji osvaja [*~ rat*]; **osvajajući** *pril.* na način osvajača, kao osvajač; **osvajati** (koga, što) *nesvrš.* <prez. osvajam, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -anje), v. osvojiti; **osvojitelj** *m*, v. osvajač (**3**); **osvoživ** *prid.* (<odr. -i) koji se može osvojiti

✧ O(B)- + v. svoj

osvrnuti se (θ, na koga, na što, za kim) *svrš.* <prez. osvrnem se, *pril. pr.* -ūvši se, *prid. rad.* osvrnuo se) **1.** okrenuti glavu i pogledati **2.** (na što) *pren.* komentirati kakav događaj [*~ na film*] // **osvrt** (θ, na što) *m* kraći prikaz ili komentar kakva događaja, knjige, članka, kazališne predstave i sl.; **osvrtni** *se* *nesvrš.* <prez. osvrćem se, *pril. sad.* -osvrćući se, *gl. im.* -tanje), v. osvrnuti se

✧ O(B)- + v. svrnuti

Ošwiecim (izg. Ošvjenćim) *m* grad na rijeci Visli, J Poljska, 45.300 stan.; za vrijeme 2. svjetskog rata zloglasni logor, *usp.* Auschwitz

ošacati *svrš.* <prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* ošacao) *reg.* odmjeriti vrijednost; procijeniti, ocijeniti, odvagnuti

✧ O(B)- + v. šacati

ošāk *m* (N mn ošaci) *bot.* biljka (*Cnidium silaifolium*) iz porodice štitarki (*Umbelliferae*)

✧ v. osa

ošamariti (koga) *svrš.* <prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ošamaren) udariti koga dlanom po licu, opaliti zausnicu; pljusnuti, čuštuti

✧ O(B)- + v. šamar

ošamutiti (se) *svrš.* <prez. ošamutim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ošamućen) **1.** (koga) udariti ili opiti koga tako da ne bude sasvim pri svijesti **2.** (se) **a.** ne biti sasvim pri svijesti od udarca, šoka, lijekova, alkohola i sl. **b. pren.** krajnje se uzbuditi ili krajnje uzbuditi koga // **ošamućeno** *pril.* na ošamućen način, smućeno, izgubljeno; **ošamućenost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je ošamućen; **ošamućivati** (koga, se) *nesvrš.* <prez. ošamućujem (se), *pril. sad.* ošamućujući (se), *gl. im.* -anje), v. ošamutiti

ošasnost *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) *arh. rij. pravn.*, v. kaducitet

ošće *pril.*, v. jošće

ošćela ž *zb. reg.* otpaci kod obrade drva blanjom; hoblovina, blanjevina, šuška

✧ *lat.* assula: treska, iver

ošepaviti (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* ošepavim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ošepavio⟩ postati šepav // **ošepavjelost** ž ⟨*G* -osti, *I* -osti/-ošću⟩ osobina onoga koji je ošepavio

✧ *O*(B)- + *v.* šepati

ošćariti (se) *svrš.* ⟨*prez.* ošćarim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. rad.* ošćario (se), *prid. trp.* ošćaren⟩ *reg.* postići kakav dobitak, okoristiti se

✧ *v.* ušćariti

ošinuti (koga, što) *svrš.* ⟨*prez.* ošinēm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ošinūt⟩ udariti šibom, snažno udariti tankim štapom, udariti bičem [~ *pogledom* pogledati u znak upozorenja, ili pogledati s mržnjom]; šinuti

✧ *O*(B)- + *v.* šib, šibati

oširok *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji u mjeri prema tijelu ima više od najnužnije širine [~ *e* hlače], *opr.* tijesan, priljubljen, *v.* priljubiti

✧ *O*(B)- + *v.* širina, širok

oššati (se) *svrš.* ⟨*prez.* oššam (se), *pril. pr.* -avši (se), *prid. trp.* oššan⟩ **1.** (koga, što) skratiti ili odrezati kosu, dlaku i sl. **2.** (se) **a.** skratiti si kosu **b.** dati si skratiti kosu // **oššano** *pril.* tako da je skraćene, podrezane, odrezane kose

✧ *O*(B)- + *v.* šišati

ošit *m anat.* pregrada od mišića i tetiva, odjeljuje prsnu šuplinu od trbušne; dijafragma // **ošitnj** *prid.* koji pripada ošitu, koji se odnosi na ošit [~ *a* kila]

oškröpiti (što, koga) *svrš.* ⟨*prez.* oškropim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oškropljen⟩ lagano poškröpiti, izložiti škropljenju laganije i kratkotrajnije, ovlažiti škropljenjem (npr. iz boce iz koje se tekućina izbaci kroz rupice u kapljicama) // **oškröpljivati** (što, koga) *nesvrš.* ⟨*prez.* oškropljujem, *pril. sad.* oškropljujući, *gl. im.* -anje), *v.* oškropiti

✧ *O*(B)- + *v.* škropiti

ošljáriti (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* ošljárim, *pril. sad.* -reći, *gl. im.* -rjenje⟩ raditi površno ili bez volje, raditi tek da se radi, raditi koliko je najmanje potrebno da se zadovolji obaveza, raditi kao »ni sebi ni svome«, zabušavati, šmirati

ošmrk *m* ⟨*N mn -rci*⟩ *knjiš.*, *v.* pijavica² (3)

ošpedò *m* ⟨*G* ošpedála⟩ *lokal. zast.* ustanova i zgrada za liječenje, njegu i boravak bolesnika; bolnica, špital

✧ *mlet.* ospidàl *tal.* ospedale

oštar *prid.* ⟨*odr.* oštri⟩ **1.** koji je izbrušen napravama za oštrenje [~ *nož*], *opr.* tùp **2.** koji je neugodan, snažan, hladan [~ *vjetar*] **3.** strog **4.** koji je izrazito označen [oštra granica] **5.** koji naglo zavija ili se uspinje [~ *uspon*; ~ *zavoj*], *opr.* blag **6.** koji je jasan [oštra slika]; izoštren **7.** koji je izrazito brz i precizan [~ *um*] Δ ~ **jezik** koji govori britko, bez uvijanja, izravno; ~ **kut** *mat.* kut čija je mjera između nule i pravog kuta; šiljasti kut // **oštrac** *m* ⟨*G* oštraca⟩ oštar kamen, neobrađen kamen, kamen koji izlazi iz tla oštrim bridovima; **oštrač** *m* ⟨*G* oštrača⟩ onaj koji što oštri; **oštračica** ž, *v.* oštrač; **oštrica**¹ ž vrh šiljka, oštra strana predmeta za rezanje [~ *a* noža]; **oštrilo** *sr* **1. rij.** *neob.* brus **2. zast.** šiljilo; **oštrimić** *pril.*, *v.* sječimice [postaviti ~]; **oštrina** ž osobina onoga koji je oštar, svojstvo onoga što je oštro [~ *tona* u razgovoru; ~ *zaključivanje*]; **oštriti** *nesvrš.* ⟨*prez.* -im, *pril. sad.* -reći, *gl. im.* -rjenje⟩ činiti što oštrim pomoću naprava za brušenje i oštrenje [~ *nož*]; **oštro**¹ *pril.* na oštar način, s oštrimom [~ *prigovoriti*; ~ *igrati* (u nogometu itd.)]; odrješito, vrlo odlučno

♦ *pr.* (nadimačka i etnici): **Östir** (14, Karlovac, Samobor), **Östranić** (Garešnica, Karlovac), **Östrec** (Kutina, Prigorje), **Östrek** (Novi Marof, Pokuplje, Zagorje), **Östrić** (690, Zadar, sred. i S Dalmacija, Primorje), **Östrina** (Slunj, Pokuplje), **Östrkapa** (Koprivnica, Podravina), **Östrò** (Split, Vukovar) ✧ *mikrotop.* (vrlo često ob. za uzvisine, vrhunce, stijene): **Östrov**, **Östrova**, **Östrovac**, **Öströvcí**, **Östrovica**, **Östrovo**, **Öströvska**, **Östrožin**, **Östra**, **Östrac**, **Östrá gláva**, **Östrá glávica**, **Östrák**, **Östrá kòsa**, **Östrá lúka**, **Östrá strána**, **Östrc**, **Östrelj**, **Östrenjak**, **Östri**, **Öštric**, **Öštrica**, **Östrić**, **Östrić**, **Östri grč**, **Östri kòzjak**, **Östri kùk**, **Östri oblaj**, **Östri vrh**, **Östrò**, **Östrò bñdo**, **Östroj**, **Östrovica** itd. ✧ *top.* (naselja): **Dónji Östrc** (Jastrebarsko, 161 stan.), **Dónji Östri Vrh Özaljski** (Ozalj, 91 stan.), **Górnji Östrc** (Jastrebarsko, 103 stan.), **Górnji Östri Vrh Özaljski** (Ozalj, 19 stan.), **Östrá** (Gospić, 233 stan.), **Östri Vrh** (Nova Gradiška, 226 stan.), **Öštrice** (Novi Marof, 534 stan.), **Östri Zid** (Garešnica, 177 stan.), **Öströbradić** (Krk, 71 stan.)

✧ *prasl. i stsl.* ostrb (rus. óstryj, polj. ostry), *lit.* aštrus ← *ie.* *h₂ek¹ros (*lat.* acer, *grč.* ákros)

oštarija *ž reg. zast.* gostionica na putu, uz cestu
// **oštar** *m* ⟨G oštara⟩ vlasnik oštarije; krčmar, gostioničar

◆ *pr.* (premazanimanju i etnici): **Oštárčević** (Duga Resa, Pokuplje, S Dalmacija, Z Slavonija), **Oštárčević** (110, Zagreb, Ogulin, Pokuplje), **Oštarić** (180, Pag, Primorje, Lika), **Oštarijaš** (Podravina), **Oštarijaš** (**Oštarijaš**) (Ivanec, Prigorje) ◆ *top.*: **Oštarija** (Zagreb), **Oštarske ravnice** (Ogulin), **Oštarski dólovi** (Karlovac), **Oštarski stánovi** (zaselak, Karlovac); (naselja): **Bášké Oštarije** (Gospić, 48 stan.), **Otok Oštarijski** (Ogulin, 471 stan.)

◆ *mlet.* ostaria, *tal.* osteria

Oštarije *ž mn* naselje (u blizini Ogulina), 1557 stan. // **Oštárac** *m* (**Oštárka** *ž*) ⟨G -rca, V -rče, N mn Oštárci, G Oštárčā⟩ stanovnik Oštarija; **Oštarijanin** *m* (**Oštarijanka**, **Oštarkinja** *ž*) ⟨N mn Oštarijāni⟩ stanovnik mjesta koja sadrže u nazivu Oštarije [*Báške Oštarije*]; **oštarijski** *prid.* koji se odnosi na Oštarije i Oštarijane; oštarski; **oštarski** *prid.*, v. oštarijski

◆ v. oštarija

Oštarkinja *ž*, v. Oštarijanin, Oštarije

oštarski, v. Oštarije

ošteniti (se) *svrš.* ⟨*prez.* (3. l. *jd*) oštenī (se), *pril. pr.* -ivši (se), *trp.* *trp.* oštenjen) donijeti na svijet štenad (o kuji)

◆ O(B)- + v. štene

oštetiti (se) *svrš.* ⟨*prez.* -īm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* oštećen) 1. (koga, što) nanijeti komu ili čemu štetu 2. (se) pretrpjeti štetu // **oštećenica** *ž*, v. oštećenik; **oštećenik** *m* ⟨G oštećenika, V oštećenīče, N mn oštećenīci⟩ *pravn. admin.* onaj koji je oštećen u nekom sporu ili postupku; oštećeni; **oštećenje** *sr* 1. nanesena šteta manjih razmjera [~ *kuća prilikom slabijeg potresa*] 2. natuknuće, povreda kakva predmeta [~ *namještaja prilikom selidbe*] 3. *pat.* trajna povreda od dugotrajne bolesti [~ *bubrega; ~ jetre*]; **oštećivati** (koga, što, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* oštećujēm (se), *pril. sad.* oštećujući (se), *gl. im.* -ānje), v. oštetiti

◆ O(B)- + v. šteta

oštiya *reg.* 1. *uzv.* riječ kojom se u dijaloškoj situaciji na riječi sugovornika ili u nekom stvarnom kontekstu izražava nevjerica, iznenađenje s ironijom ili dosada [A: *Gdje ja bacim parangal, tu mora doći riba* B: ~!; A:

Danas su nam se najavili u posjet B: ~!] 2. *ž rij. zast.* hostija, v.

◆ *mlet.* ástio (pri bezvoljnom radu) *tal.* ostia

← *lat.* hostia

oštrica *ž bot.* 1. biljni rod (*Oxytropis*) iz porodice leptirnjača (*Papilionaceae*) 2. biljka (*Dactylis glomerata*) iz porodice trava (*Gramineae*)

◆ v. oštar

oštriga *ž*, v. ostriga

oštrigati (koga) *svrš.* ⟨*prez.* oštrigām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* oštrigao, *prid. trp.* oštrigān) *reg.* (ob. u šali) ružno i previše ošišati kosu komu; potkusiti

◆ O(B)- + v. štrigati

oštrika *ž* ⟨D L -ici⟩ 1. *bot.* biljni rod (*Onosma*) iz porodice oštrolista (*Boraginaceae*) 2. v. barika

◆ v. oštar

oštriti, v. oštar

oštro² *m* i *sr* ⟨G oštra) *meteor.* J vjetar na Jadranu i u Italiji

◆ *tal.* ostro ← *lat.* auster: južni vjetar

oštrókóndža *ž* ⟨G mn -ā/-ī) svadljiva, zajedljiva, agresivna ženska osoba

◆ v. oštar + v. kandža

oštrokútan *prid.* ⟨*odr.* -tnī) koji ima oštar kut Δ ~ **ni trokut** *mat.* trokut kojem su sva tri kuta oštra; šiljastokutni trokut

◆ v. oštar + v. kut

oštrolisti *ž mn bot.* porodica zeljastih, vrlo dlakavih dvosupnica s dvospolnim, pravilnim cvjetovima (*Boraginaceae*), velik broj vrlo raširenih vrsta (npr. boražina, mišjak, gavez, plućnjak i dr.)

◆ v. oštar + v. list¹

oštrópèlutka *ž* ⟨G mn -tākā/-ī) *bot.*, v. godijerka

◆ v. oštar + v. pelud

oštroúman *prid.* ⟨*odr.* -mni) koji je oštra uma, koji je pametan, pronicav // **oštroúmnno** *pril.* pronicavo, na oštrouman način; **oštróúmnōst** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je oštrouman

◆ v. oštar + v. um

oštrovidan *prid.* ⟨*odr.* -dni) 1. koji ima oštar vid, koji vrlo dobro vidi 2. *pren.* koji vidi unaprijed, koji predviđa // **oštrovidno** *pril.* na oštrovidan način; **oštrovidnōst** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je oštrovidan

◆ v. oštar + v. vid

oštrulja ž *zool.* morska riba, vrsta girice (*Smaris vulgaris*) iz porodice *Aenidae*; menula

ošugaviti se *svrš.* ⟨*prez.* -im se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* ošugavljen) dobiti šugu // **ošugavjelost** ž ⟨*G* -osti, *I* -osti/-ošću) osobina onoga koji se ošugao

✧ *O(B)*- + *v.* šuga

ošuljak *m* ⟨*G* -uljka, *N mn* -uljci) (ob. *mn*) otpaci koji ostaju kad se u rešetu prosijava zrnje žita

ošuriti (koga, što, se) *svrš.* ⟨*prez.* -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ošuren) **1.** izazvati osjećaj svrbeža i nadraženosti koprivom **2.** vrućom vodom i nožem skinuti perje s peradi ili čekinj s praseta **3.** izazvati opekline vrelom vodom, politi (se) kipućom vodom i dobiti opekline

✧ *ekspr.*: v. ofuriti

OT-, OTO- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s uhom [*otorinolaringologija*]

✧ *grč.* oūs ⟨*G* otós): uho

otac *m* ⟨*G* oca, *N mn* očevi/oci *ekspr.*, *G* očevā/otācā, *D L* očevima/ocima *jez. knjiž. eksp.*) roditelj muškog spola; čaća, čaće, čačko, čačo, čako, čale, pape Δ **gradski oci** *retor.* članovi gradskog poglavarstva, oni koji upravljaju gradom: ~ **domovine**, v. domovina Δ // **očetina**² *m* ⟨*N mn* -e) *pejor.* od otac, *usp.* materusina; **očev** *prid.* koji pripada ocu, koji je od oca [~ *savjet*; ~ *sar*]; **očevina** ž

1. etmol. naslijeđe koje pripada djeci nakon smrti oca ili roditelja **2. pren.** ono što se baštini, ono što nasljeđuju generacije **3.** postojbina, domovina; **očinski** *prid.* koji je od oca i očeva, koji se odnosi na oca i očeve; **očinski** *pril.* kao otac i očevi, na način oca i otaca [~ *savjetovati*]; **očinstvo** *sr* ⟨*G mn* očinstvā/očinstavā) stanje oca Δ **dokazati** ~ *pravn.* pred sudom iznijeti dokaze da je tko otac djeteta; **očinja** *prid. eksp.* koji pripada, koji se odnosi na oca i očeve [*poruka* ~ poruka očeva, očinska, otačka]; **očuh** *m* ⟨*N mn* očūsi) majčin muž njezinoj djeci iz prethodnog braka; **otački** *prid. rij. eksp.* očinski

◆ *pr.* (nadimačka): **Ocić** (Osijek, Vukovar), **Očokoljić** (Dubrovnik, Rijeka, i oceubojica), **Očevčić** (Vinkovci)

✧ *prasl.* i *stsl.* oticъ, (*rus.* otéc, *polj.* ojciec) ← *ie.* *atta (*grč.* átta: tata, *got.* atta)

otada (òtad) *pril.* od tog(a) časa, od tog(a) vremena

✧ *v.* od + *v.* tada

otadžbina ž *srp.* domovina // **otadžbinski** *prid.* koji se odnosi na otadžbinu

✧ *v.* otac

otagra ž *pat.* bol u ušnim kostima

✧ *OT(O)*- + *grč.* ágra: lov

otajstvo *sr* ⟨*G mn* otajstāvā/-ā) ob. *kat.* tajna, misterij // **otajstven** *prid.* ⟨*odr.* -i) koji sadrži otajstvo; **otajan** *prid.* ⟨*odr.* -jni) *ekspr.* otajstven; **otajstvenost** ž ⟨*G* -osti, *I* -osti/-ošću) svojstvo onoga što je otajstveno

✧ *O(B)*- + *v.* tajiti

otalgija ž *pat.* bol uha, bol u uhu; uhobolja

✧ *grč.* otalgía = *OT(O)*- + -ALGIJA

otamo *pril.* reg. odande

otànčati (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* otančān) istrošiti se, istanjiti (se) // **otančavati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* otančāvām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -ānje), v. otančati

✧ *OD*-(*OT*)- + *v.* tanak

otapati, v. otopiti

otapatáza ž *anat.* prirodna mana položaja ušnih školjki; klempave uši, klempavost

✧ *lat.* otopeta ← *grč.* otōpetēs: dugouhi

otarásiti se *svrš.* ⟨*prez.* otarásim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* otarásio se) riješiti se čega, odbaciti što // **otarasívati se** (čega) *nesvrš.* ⟨*prez.* otarásujēm se, *pril. sad.* otarásujući se, *gl. im.* -ānje), v. otarasiti se

✧ izmijenjeno prema *v.* otresti

otava ž pokošena trava druge kosidbe

✧ *prasl.* *otava (*rus.* otáva, *polj.* otawa) = *O(B)*- + *prasl.* *tyti: biti debeo

otavić *m* *pov. hip.* stara venecijanska mjera, osmi dio litre (pola kvartina) [~ *žlahtine*], *usp.* kvartin

✧ *tal.* ottava: osmina

oteci¹ (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* otèčēm, *pril. pr.* otekāvši, *prid. rad.* otekao) **1.** dovršiti otjecanje [*otekla je bujica*] **2. pren.** proći bespovratno // **otječanje** *sr* **1.** ⟨*gl. im.*), v. otjecati **2. hidr.** dio oborine koji otječe prema vodotoku (rijeci, potoku) na površini tla ili unutar tla (podzemno otjecanje); **otjecati** (òtcati) (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* otječēm, *pril. sad.* otječūći, *gl. im.* otječānje), v. oteći¹; **òtoka** ž ⟨*D L* -oci), v. odvirak

✧ *top. mikrotop.*: **Òtoka** (Petrinja), **Òtoke** (Brod)

✧ *OD*-(*OT*)- + *v.* teći

oteci² (òteknuti) (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* otèčēm, *pril. pr.* oteknūvši, *prid. trp.* otèčen) dobiti oteklinu, nateći // **òtekline** ž izbočenje nastalo

nakupljanjem tjelesnih sekreta ili plinova; **oticati** (Ø) *nesvrš.* < *pres.* otičem, *pril. sad.* otičući, *gl. im.* -anje), v. oteći²; **otōk** *m* (N *mn* otoci) otekline

✧ O(B)- + v. teći

otēgliti *svrš.* < *pres.* otēglīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* otēgljen) tegleći odvući i sl. [~ *brod*]

✧ OD-(OT-) + v. teg, tegliti

otēgnuti (se) *svrš.* < *pres.* otēgnēm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* otēgnūt) **1.** (što) razvući što više [~ *govor*] **2.** (se) produžiti se, razvući se [~ *papke, žarg. iron.* umrijeti] // **otēzati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *pres.* otēžēm (se), *pril. sad.* otēžući (se), *gl. im.* -zanje) razvlačiti što više, odugovlačiti Δ ~ **s isplatom** ne plaćati na vrijeme; ~ **s odgovorom** ne odgovarati na vrijeme

✧ OD-(OT-) + *prasl.* *tēgnōti, v. težak

otēliti (što, se) *svrš.* < *pres.* otēlim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* otēljen) **1.** donijeti tele (o govedu pitomom i divljem) **2.** *žarg.* izmučiti se čekajući, govoreći i sl. (predodžba težeg teljenja krave) [*otelio sam se čekajući te*]

✧ O(B)- + v. tele

Otēlo *m knjiž.* glavni lik i istoimena Shakespeareova tragedija Ljubomora (1604); na početku junačka i časna ličnost, Otelo pod utjecajem spletke pokvarenjaka Jaga postaje ubojica koji u zabludi ljubomora zadavi svoju ženu Desdemonu, zatim ubija sebe, moleći da bude zapamćen kao onaj koji »nije volio mudro, već previše«

O tempora, o mores! (*izg.* O tēmpora, ō mōres!) o vremena, o običaji!

✧ *lat.*, Ciceron

otēretiti se *svrš.* < *pres.* otēretim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* otērećen, *gl. im.* oterećenje) riješiti se tereta, osloboditi se fizičkog ili psihičkog opterećenja // **oterećivati se** *nesvrš.* < *pres.* oterēćujem se, *pril. sad.* oterēćujući se, *gl. im.* -anje), v. oteretiti se

✧ OD-(OT-) + v. teret

otēsati (koga, što) *svrš.* < *pres.* otēsēm, *pril. pr.* -avši, *prid. trp.* otēsān) **1.** izdvojiti iz drveta ili kamena **2.** uobličiti tesaњem **3.** *pren. razg.* koga strogo odgovoriti // **otesāvati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* otēsāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), v. otesati

✧ OD-(OT-) + v. tesati

otēti (se) *svrš.* < *pres.* otēmēm (se), *pril. pr.* -ēvši (se), *prid. trp.* otēt) **1.** (koga, što) **a.** nasilno oduzeti **b.** izvršiti otmicu **2.** (se) osloboditi

se čega [~ *se dojamu*] // **otimāč** *m* (G otimāč-a) onaj koji otima; **otimāčica** *ž*, v. otimač; **otimāčina** *ž* (Ø, čega, oko čega, za što) bezobzirno otuđivanje imovine, osvajanje pozicija u društvu, otimanje oko čega [*nastala je ~ za položaje; to je ~, ne legalno stjecanje imovine*]; **otimāčki** *prid.* koji se odnosi na otimače, otimanje, otmicu; **otimāčki** *pril.* kao otmicari, metodom, načinom otmice; **otimānje** (oko čega, za što) *sr* **1.** (< *gl. im.*), v. otimati **2.** upotreba sile, snage ili utjecaja, novca itd. u nastojanju da se što postigne [~ *oko vlasti; ~ oko novca/za novac; ~ za položaj*]; **otimati** (koga, što, se) *nesvrš.* < *pres.* -ām/otimlēm (se), *pril. sad.* -ajūci/-mljūci (se), *gl. im.* -anje) **1.** v. oteti (**1a**) **2.** (se) **a.** boriti se za nešto, natezati se **b.** nastojati se osloboditi od koga; **otmica** *ž* (G *mn* otmica) čin nasilnog odvođenja i prisvajanja koga ili čega [~ *djeteta; ~ avionu*]; **otmičar** *m* onaj koji je izvršio otmicu; **otmičarev** (**otmič-arov**) *prid.* koji pripada otmicar; **otmičarka** *ž* (G *mn* -ā-i), v. otmicar; **otmičarski** *prid.* koji se odnosi na otmicare; **otmičarski** *pril.* kao otmicar, na način otmicara

✧ *prasl.* *otēti ← OD-(OT-) + v. imati

otetūrati (Ø) *svrš.* < *pres.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* otetūrao) udaljiti se od nekog mjesta teturajući, otići teturajući

✧ OD-(OT-) + v. teturati

otežati *svrš.* < *pres.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* otežān) **1. a.** (što) učiniti da što postane teško [~ *posao*] **b. pren.** postati težim, nepovoljnijim [*otežani uvjeti privređivanja*] **2.** (Ø) postati težak, udebljati se // **otegotan** *prid.* (< *odr.* -tni) koji je otežavajući, *opr.* olakotan Δ **otegotne okolnosti** *pravn.* otežavajući uvjeti; **otegotiti** *svrš.* < *pres.* otēgotīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* otēgotān), v. otežati; **oteščati** (što, Ø) *svrš.* < *pres.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* otēščao, *prid. trp.* otēščān), v. otežati; **oteščavati** *nesvrš.* < *pres.* otēščāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), v. oteščati; **otežak** *prid.* (< *odr.* otēški, *komp.* oteži) koji je podosta težak; **otežāno** *pril.* tegotno, s težinom; **otežāvajūci** *prid.* koji otežava [~ *okolnosti*]; otegotan, *opr.* olakšavajući; **otežavati** (koga, što) *nesvrš.* < *pres.* otēžāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), v. otežati (**1**); **oteži** *prid.* (< *komp.*), v. otežak; dosta težak

✧ O(B)- + v. težak

otfaksati *svrš.* < *pres.* otfaksām, *pril. pr.* -āvši,

prid. trp. otfaksān) *razg.* poslati faksom, faksirati

✧ OD-(OT-) + v. faks'

otfkariti (što) *svrš.* (prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* otfkario, *prid. trp.* otfkaren) *razg. ekspr.* naglo prerezati ili odsjeći tako da se odvoji na veći i manji dio (značenje se odnosi na dio koji se odvaja od cjeline) [~ *kino kartu*]

✧ OD-(OT-) + *tal.* ficcare: udariti

otheftati *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* otheftān) *reg.* skinuti heft-spajalice

✧ OD-(OT-) + *njem.* haften

othōditi *nesvrš.* (prez. othodim, *pril. sad.* othodeći, *gl. im.* othodjenje) odlaziti, *opr.* dohoditi

✧ OD-(OT-) + v. hod, hoditi

ōthramati *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* othramao) otići hramljući; odšepati

✧ OD-(OT-) + v. hrom', hramati

othrániti (koga) *svrš.* (prez. othranim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* othranjen) **1.** hraniti do predviđene granice (o životinjama) **2. razg.** odgojiti (o djeci) // **othranitelj** *m* onaj koji othranjuje; **othraniteljica** *ž*, v. othranitelj; **othranjenica** *ž* ona koja je othranjena; **othranjenik** *m* (G othranjenika, V othranjeniče, N *mn* othranjenici), v. othranjenica; **othranjivati** (koga) *nesvrš.* (prez. othranjujem, *pril. sad.* othranjujući, *gl. im.* -anje), v. othraniti

✧ OD-(OT-) + v. hrana, hraniti

ōthrvati se *svrš.* (prez. othrvem se, *pril. pr.* -āvši se, *prid. rad.* othrvao se, *prid. trp.* othrvān) uspjeti se obraniti ili izići na kraj s većim teškoćama, problemima ili nedaćama [~ *nevoljama*; ~ *bolesti*; ~ *bijedi*]; odrvati se // **othrvavati se** *nesvrš.* (prez. othrvavam se, *pril. sad.* -ajući se, *gl. im.* -anje), v. othrvati se

✧ OD-(OT-) + v. hrvati se

othūknuti *svrš.* (prez. othūkņēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* othūknuo) ukloniti hukanjem // **othūkivati** *nesvrš.* (prez. othūkujem, *pril. sad.* othūkujuci, *gl. im.* -anje), v. othuknuti

✧ OD-(OT-) + v. huk, huknuti

ōtīci *svrš.* (prez. otiđem/ōdēm, *pril. pr.* otišavši, *imp.* otiđi, *aor.* otiđoh/ōdoh, *prid. rad.* otišao/ōtišla *ž*) **1.** (Ø) **a.** napustiti neko mjesto, udaljiti se **b.** proći, proteći, minuti **c.** nestati [~ *u vjetar* **1.** besmisleno se potrošiti (o novcu i sl.) **2.** ne ostvariti se (o obećanjima, planovima i sl.); ~ *bestraga* nestati, izgubiti se

(bez žaljenja); ~ *k vragu* nastradati] **d. razg. eufem.** umrijeti, poginuti **2.** (kome) **a.** posjetiti koga **b.** smjestiti se kod koga **3.** ob. u: [ne znati ~ suviše se dugo zadržati ili zadržavati u gostima, nemati mjere; ~ *praznih ruku* ne dobiti ništa, ne obaviti posao]

✧ OD-(OT-) + v. ići

otijātrija *ž med.* grana medicine koja se bavi liječenjem uha

✧ OT(O-) + -IJATRIJA

ōtimati, v. oteti

ōtipkati (što) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* otipkān) napisati što tipkajući na pisaćem stroju // **otipkāvati** *nesvrš.* (prez. otipkavam, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje), v. otipkati

✧ OD-(OT-) + v. tipka, tipkati

ōtirati, v. otrti

ōtisnuti (se) *svrš.* (prez. -nēm (se), *pril. pr.* -ūvši (se), *prid. trp.* otišnūt) **1.** (što) izraditi tiskanjem, izraditi otisak; odšampati **2.** (se) **a.** opiranjem o što udaljiti se ili pomaknuti dalje od onoga o što se opire (čamcem od obale odgurnuvši se nogom); odgurnuti se **b. pren.** isplovit [~ *se od obale*] **c.** početi što raditi, uputiti se u neku djelatnost, maknuti se od početka // **ōtisak** *m* (G -ska, N *mn* -sci) **1.** trag čega na podlozi (ob. na papiru) **2.** tiskani primjerak čega **3.** jedinica kapaciteta tiskarskog stroja; **ōtiskati** (što) *svrš.* (prez. otiškām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* otiškān) izraditi tiskanjem; otisnuti (**1**)

✧ OD-(OT-) + v. tiskati

ōtišić *m* naselje (u blizini Sinja), 1006 stan. // **ōtišićki** *prid.* koji se odnosi na Otišić

otītis *m pat.* upala uha, upala vanjskoga slušnog kanala, upala bubnjića i upala srednjeg uha, najčešće kao posljedica infekcije organa za disanje i zaraze streptokokom (angina, šarlah)

✧ OT- + -ITIS

otjelōviti se *svrš.* (prez. otjelōvim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. rad.* otjelōvio se, *prid. trp.* otjelōvljen) **1.** postati tijelo, objaviti se u ljudskoj spodobi **2. razg.** ostvariti, uprizoriti // **otjelōvljivati se** *nesvrš.* (prez. otjelōvljujem se, *pril. sad.* otjelōvljujući se, *gl. im.* -anje), v. otjeloviti se

✧ OD-(OT-) + v. tijelo

ōtjerati (koga) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* othjerān), v. tjerati

✧ O(B)- + v. tjerati

òtkačiti (se) *svrš.* < *pres.* -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òtkačen) *razg.* **1.** (što) skiniti, osloboditi ono što je bilo zakvačeno [~ *vagon od lokomotive*]; otkvačiti **2.** (se) **a.** prestati biti zakvačen; otpasti **b.** žarg. početi se neobično ponašati, postati ekscentričan // **òtkačen** *prid.* < *odr.* -i) žarg. koji ima neobične nazore; ekscentričan, originalan; **òtkačeno** *pril.* na otkaćen način, nesvakidašnje, originalno, zezatorski; **òtkačenost** ž < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) žarg. osobina onoga koji je otkaćen (**2**); **òtkačenjački** *prid.* koji se odnosi na otkaćenjake; **òtkačenjački** *pril.* kao otkaćenjaka, na način otkaćenjaka; **òtkačenjak** *m* < *G* otkaćenjaka, *V* òtkačenjače, *N mn* otkaćenjáci) žarg. onaj koji je otkaćen; osobenjak, original, koji je na svoju ruku, pomaknut, nekonvencionalan, ekstravagantan; **òtkačenjášto** *sr* **1.** osobina otkaćenjaka **2.** ponašanje otkaćenjaka kao pojava
 ✧ OD-(OT-) + v. kačiti

òtkad (**òtkada**) *pril.* **1.** od kojeg vremena [~ *ste zaposleni?*]; **otkako** **2.** (u izražavanju nerijeke, u zn. da tako nije nikada bilo) [~ *je onaj tko piše pjesme književnik*] **3.** (poslije riječi ili teksta koji kažu da je nešto bilo ili se dogodilo u prošlosti) već dugo, odavna, prije mnogo vremena [*to mi znamo ~; nema ga, umro je ~*]
 ✧ OD-(OT-) + v. kada

òtkako *pril.*, v. otkad
 ✧ OD-(OT-) + v. kako

òtkantati¹ (što) *svrš.* < *pres.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* otkāntao) *reg.* otpjevati
 ✧ OD-(OT-) + v. kantata, kantati

òtkantati² (koga) *svrš.* < *pres.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òtkantān) *reg.* žarg. otjerati koga, riješiti se koga kratkim postupkom; otpisati, otperjati, otperjašiti
 ✧ OD-(OT-) + *njem.* Kante: rub, brid

òtkázati *svrš.* < *pres.* òtkāžēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* òtkāžān) **1.** (što) **a.** dati otkaz, raskinuti neki odnos [~ *stan*] **b.** ne izvršiti nešto dogovoreno, najavljeno [~ *predavanje; ~ predstavu*] **2.** (Ø) pokvariti se, zatajiti [*otkazao je motor*] **3.** *razg.*, v. izdati (**4**) [*otkazale su mi oči/ruke/noge*] △ ~ **poslušnost** odbiti izvršiti naredbu // **òtkáz m** **1.** akt kojim se (koga) udaljava, otpušta s radnog mjesta [*dati ~; pod ~om*] **2.** čin kojim se što otkazuje [~ *predstave; ~ putovanja*]; **òtkazívati** (što, Ø) *nesvrš.* < *pres.* otkāzujem, *pril.*

sad. otkāzujūći, *gl. im.* -ānje), v. otkazati; **òtkāznī** *prid.* koji se odnosi na otkaz △ ~ **rok** vrijeme koje po propisima i zakonima biva uračunato uz otkaz radnog odnosa
 ✧ OD-(OT-) + v. kazati

òtkeljiti se *svrš.* < *pres.* òtkeljīm se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* òtkeljen) *reg.* odlijepiti se
 ✧ OD-(OT-) + v. kelje, keljiti

òtkinuti (se) *svrš.* < *pres.* òtkinēm (se), *pril. pr.* -iūvši (se), *prid. trp.* òtkinūt) **1.** (što) trganjem odvojiti dio čega; otrgnuti **2.** (se) odvojiti se, otrgnuti se // **òtkidati** (što, se) *nesvrš.* < *pres.* òtkidām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje), v. otkinuti; **òtkinūto** *pril.* grubo odvojeno, odcijepljeno, otrgnuto
 ✧ OD-(OT-) + v. kidati

òtklēčati (što) *svrš.* < *pres.* otklēčīm, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* otklēčao) dugo vremena provesti klečeći [~*ti pokoru*; ~*la je pola života u crkvi*]
 ✧ OD-(OT-) + v. klecati, klečati

òtkličiti (što) *svrš.* < *pres.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òtkličen), v. obesklíčiti // **òtkličívati** (što) *nesvrš.* < *pres.* òtkličujem, *pril. sad.* otkličujūći, *gl. im.* -ānje), v. otkličiti
 ✧ OD-(OT-) + v. kljati, klica

òtklipsati *svrš.* < *pres.* òtklipsēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* otklipsao) udaljiti se, otići klipšujući, *usp.* klipsati
 ✧ OD-(OT-) + v. klipsati

òtklízati se *svrš.* < *pres.* òtklízēm se, *pril. pr.* -āvši se, *prid. rad.* otklízao se) **1.** (Ø) klizanjem s višega mjesta doći na niže, kretanjem od položaja na većoj visini doći na nižu visinu (na strmini po ledu, kad tlo klizi itd.) **2.** (u što) *pren.* lošim radom, nespretnošću i sl. dospjeti u loše stanje [*s vremenom smo se svojom taktikom ~li u potpun neuspjeh*]
 ✧ OD-(OT-) + v. klizati

òtklòniti (što, se) *svrš.* < *pres.* òtklònīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òtklònjen), v. otklanjati // **òtklanjati** (se) *nesvrš.* < *pres.* -ām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -ānje) **1.** (što) odbijati [~ *mogućnost; ~ prijedloge*] **2.** (što, se) odmiciati (se) od čega, odmiciati što [~ *opasnost* činiti da što postane bezopasno, da nestane opasnost] **3.** (od čega) pokazati drugačiju mjeru od predviđene, pokazivati se većim ili manjim od onoga što je bilo predviđeno i iskazano mjerom ili nekim opisom [~ *za dva centimetra; ~ od standarda uređenog posebnim propisom*]; odudarati,

odstupati; **ōtklon** *m* 1. v. odstup 2. skretanje od smjera, ob. izraženo nekom mjerom [~ od *pet stupnjeva*]; devijacija

✧ OD-(OT-) + v. kloniti se

otklōpiti (što) *svrš.* < *prez.* ōtklopīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ōtklopljen) otvoriti, podići poklopac (s lonca i sl.), *opr.* poklopiti (što) // **otklāpati** *nesvrš.* < *prez.* ōtklāpām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. otklopiti

✧ OD-(OT-) + v. klopiti

otključati (što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ōtključān) otvoriti bravu ključem // **ōtključāno** *pril.* tako da je otvoreno ključem, otvoreno, nezaključano; **otključāvati** (što) *nesvrš.* < *prez.* otključāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. otključati

✧ OD-(OT-) + v. ključ

otkočiti (se) *svrš.* < *prez.* ōtkočīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ōtkočen) 1. (što) **a.** otpustiti, osloboditi ono što je zakočeno **b.** otpustiti kočnicu 2. *prez.* (se) prestati biti zakočeno, opustiti se // **ōtkočeno** *pril.* tako da je oslobođeno, bez zavora, steg; **otkočivati** (se) *nesvrš.* < *prez.* ōtkočūjem (se), *pril. sad.* -ujūci (se), *gl. im.* -ānje), v. otkočiti

✧ OD-(OT-) + v. kočiti

otkopati (što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ōtkopān) kopanjem doći do čega, kopanjem što izvaditi; iskopati // **ōtkop** *m* mjesto na kojem se kopa, ob. o rudniku; **otkopāvati** (što) *nesvrš.* < *prez.* ōtkopāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. otkopati

✧ OD-(OT-) + v. kopati

otkopčati (što) *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ōtkopčān) otvoriti zakopčano, odvojiti kopče, izvući dugme iz rupice; otpučiti // **otkápčati** (što) *nesvrš.* < *prez.* ōtkápčām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. otkopčati; **ōtkopčāno** *pril.* tako da je oslobođeno kopči, dugmadi; slobodno u ponašanju; **otkopčāvati** (što) *nesvrš.* < *prez.* ōtkopčāvām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje), v. otkopčati

✧ OD-(OT-) + v. kopča, kopčati

otkorāčiti *svrš.* < *prez.* ōtkorāčīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ōtkorāčio) učiniti korak natrag ili u stranu; ustuknuti

✧ OD-(OT-) + v. korak

otkositi (što) *svrš.* < *prez.* ōtkosīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ōtkošēn) u košenju završiti jedan dio // **ōtkos** *m* 1. ono što se skine s polja košenjem (trava, žitarice) [*prvi* ~; *drugi* ~] 2. širina koliko se zahvati kosom pri košnji

✧ OD-(OT-) + v. kosa², kositi

otkotrljati (koga, što, se) *svrš.* < *prez.* ōtkotrljām (se), *pril. pr.* -āvši (se), *prid. trp.* ōtkotrljan) odvojiti kotrljanjem, otići kotrljajući (se), zavrtnuti što oblo ili okruglo i gurnuti [~ se niz *brijeg*]

✧ OD-(OT-) + v. kotur, kotrljati se

otkotūrati *svrš.* < *prez.* -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ōtkoturān) odgurati koturajući [~ *kotač*]

✧ OD-(OT-) + v. kotur, koturati

otkōvati *svrš.* < *prez.* ōtkujēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ōtkovān) 1. (koga) osloboditi okova [*otkovaše ga i oslobodiše*] 2. (što) okraditi otkivanjem // **ōtkivak** *m* < G -ivka, N mn -ivci) ono što se dobije u otkivanju; otkovak; **otkívati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* ōtkivām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) 1. v. otkovati (1) 2. v. klepati (1); **ōtkovak** *m* < G -ōvka, N mn -ōvci), v. otkivak

✧ OD-(OT-) + v. okovati

otkračūnati (što) *svrš.* < *prez.* ōtkračūnām, *pril. pr.* -āvši, *prid. rad.* ōtkračūnao) *reg.* otvoriti kračun, otvoriti vrata i sl. koja su pod kračunom, *opr.* zakračunati // **otkračūnāvati** *nesvrš.* < *prez.* ōtkračūnāvām, *pril. sad.* -ajūci, *prid. trp.* ōtkračūnāvān), v. otkračunati

✧ OD-(OT-) + v. kračun, kračunati

ōtkraja (način pisanja uz: od kraja) *pril.* od kraja prema sredini ili prema početku čega, od konca prema početku kakva događaja [*početi* ~ ob. početi naopako; početi odande gdje je trebalo završiti; *počeli ste* ~ *umjesto otpočeka*], *opr.* otpočeka

✧ OD-(OT-) + v. kraj

otkrāviti (se) *svrš.* < *prez.* ōtkrāvīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ōtkrāvljen) 1. **a.** djelomično otopiti [*snijeg se otkravio* počeo se topiti, od suhoga postao vlažan, ovlažio, djelomično okopnio] **b.** ogrijati se u toploj prostoriji nakon podnošenja hladnoće i mraza 2. *prez.* postati prirodniiji i pristupačniji u ponašanju // **otkravljívati** (se) *nesvrš.* < *prez.* ōtkrāvljūjem (se), *pril. sad.* ōtkravljūjući (se), *gl. im.* -ānje), v. otkraviti

✧ *prasl.* *otkraviti (*rus.* otkrovét': osloboditi se) ← OD-(OT-) + *prasl.* *korviti (*slov.* kroviti: ležati u krevetu)

otkrēsati *svrš.* < *prez.* ōtkrēsēm, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ōtkrēsān) 1. (što) kresanjem što ukloniti 2. (kome što) *prez.* reći što na oštar način [~ u *brk*]

✧ OD-(OT-) + v. kresati

ōtkrhnuti (što) *svrš.* < *prez.* ōtkrhnēm, *pril. pr.* -

üvši, *prid. trp.* òtkrhnüt) odbiti jedan dio udarom, øštetiti što tako da se jedan komad odbije od cjeline udarcem, izgubiti dio s površine od upotrebe ili nepropisnog rukovanja [~ *lonac*; ~ *čašu*; ~ *šalicu*]; øštetiti na površini ili na rubu tako da nedostaje dio predmeta ili cjelovitog krutog tijela [~ *kristal*; ~ *dragulj*]; učiniti da što ostane krmjavo, *usp.* krmjav (2) // **otkrhnjívati** (što) *nesvrš.* <*prez.* otkrhnjujem, *pril. sad.* otkrhnjujući, *gl. im.* -anje), v. otkrhnuti

✧ OD-(OT-) + v. krhak, krhati

òtkriti (se, koga, što) *svrš.* <*prez.* òtkrijēm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* otkriven) 1. skinuti što (ob. pokrivač) s koga ili s čega [~ *dijete*] 2. pronaći što nova [~ *nove predjele*; ~ *što novo u znanosti*] 3. **a.** *pren.* izdati koga [~ *ilegalne suradnike*] **b.** (se) izdati se riječima; gestama, voljnom radnjom ili nehotice prikazati što se misli ili kakve se namjere skrivaju iza konvencionalnog ponašanja u društvu [*dugo je glumio poštenjaka, a onda se otkrio*] 4. **a.** pronaći koga [~ *lisicu*] **b.** promovirati umjetnika ili neku medijsku zvijezdu [~ *glumca*; ~ *slikara*] Δ ~ **toplú vodu** ponavljati već znano // **otkríce** *sr* značajan pronalazak [~ u *kemiji*; ~ u *medicini*; ~ u *astronomiji*]; otkrivenje, otkrovenje; **otkriváč** *m* (G otkriváča) onaj koji otkriva; **otkriváčica** *ž*, v. otkrivač; **otkriváčki** *prid.* koji se odnosi na otkrivanje i otkrivače; **otkrívati** (koga, što, se) *nesvrš.* <*prez.* òtkrivām (se), *pril. sad.* -ajüći (se), *gl. im.* -anje), v. otkriti; **òtkriven** *prid.* <*odr.* -i) koji je **a.** oslobođen pokrovca **b.** pronađen **c.** izveden na svjetlo dana; **otkrívénje** *sr* 1. v. otkríce 2. v. objavljénje [*Ivanovo* ~]; otkrovenje 3. (Otkrivenje) *bibl.* zadnja knjiga Novoga zavjeta koja govori o smaku svijeta i suđenju svim ljudima; Apokalipsa; **otkrovénje** *sr* pravosl., v. otkríce, otkrovenje

✧ OD-(OT-) + v. kriti

òtkucati (ø, što) *svrš.* <*prez.* -ām, *pril. pr.* -ävši, *prid. trp.* òtkucān) 1. prestati kucati u zn. odbijanja punog sata [*otkucalo je podne, otkucalo je sa zvonika*] 2. (koga) *žarg.* odati koga, izdati, prijaviti, denuncirati // **òtkucāj** *m* zvuk čega što kuca [~ *sata*; ~ *srca*]; **otkucávati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* otkücävām, *pril. sad.* -ajüći, *gl. im.* -anje), v. otkucati

✧ OD-(OT-) + v. kuc, kucati

òtkud (òtkuda) *pril.* 1. s kojega mjesta, od ko-

jega mjesta, iz kojega kraja ili grada i sl. [~ *dolaziš?*] 2. (u izražavanju nevjerice, u zn. da se ne zna način kako bi to moglo biti) [~ *je onaj tko piše pjesme književnik*]; otkad (2)

✧ OD-(OT-) + v. kuda

òtküpiti (koga, što) *svrš.* <*prez.* òtküpīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òtküpljen, *gl. im.* otkupljénje) uzeti u vlasništvo uz novčanu naknadu ono što ne mora biti namijenjeno prodaji [~ *sliku*; ~ *otetu osobu*] // **òtkup** *m* 1. *trg.* ugovorom utvrđen novčani iznos kojim se što otkupljuje, kojim što mijenja vlasnika 2. preuzimanje viška poljoprivrednih proizvoda uz garantiranu novčanu naknadu; **òtküpitelj** *m* 1. onaj koji što otkupljuje 2. (Otküpitelj) *m rel.* Isus Krist otkupljuje grijehe; **òtküpiteljica** *ž*, v. otkupitelj; **òtkupljénica** *ž* ona koja je otkupljena; **òtkupljénčiki** *prid.* koji se odnosi na otkup i otkupljenike; **òtkupljénik** *m* (G otkupljénika, V òtkupljénice, N *mn* otkupljenici) onaj kome se što otkupljuje; **òtkupljénje** *sr* 1. <*gl. im.*), v. otkupiti 2. *kršč.* čin oslobođanja od grijeha i krajnje spasenje koje je učinio Krist po svojoj muci i smrti na križu; **òtkupljíváč** *m* (G otkupljíváča) onaj koji se bavi otkupom, kupovanjem; **òtkupljíváčica** *ž*, v. otkupljivač; **òtkupljívati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* otkupljujem, *pril. sad.* otkupljujući, *gl. im.* -anje), v. otkupiti; **òtkupni** *prid. trg.* koji se odnosi na otkup, koji je dio otkupa [~ *a cijena*]; **òtkupnica** *ž* *trg.* potvrda o otkupljenoj robi; **òtkupnina** *ž* novčani iznos kojim se vrši otkupljivanje

✧ OD-(OT-) + v. kupiti

òtkvačiti (što, se) *svrš.* <*prez.* -īm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òtkvačen) odvojiti zakvačeno; otkvačiti (se) // **òtkvačeno** *pril.* tako da je oslobođeno kvačila, slobodno; **otkvačívati** (se) *nesvrš.* <*prez.* otkvächujem (se), *pril. sad.* otkvächüjüći (se), *prid. rad.* otkvächüvao (se)), v. otkvačiti

✧ OD-(OT-) + v. kvaka, kvačiti

òtmica, v. oteti

òtmjen *prid.* 1. **a.** koji je uglađena ponašanja **b.** koji se lijepo oblači 2. **a.** koji je kvalitetan i lijep [~ *hotel*; ~ *o odijelo*] **b.** koji je na visokoj cijeni [~ *a četvrt*] 3. koji je rafiniran [~ *ukus*] // **òtmjeno** *pril.* na otmjen način; uglađeno, elegantno, rafinirano; **òtmjenøst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je otmjen ili svojstvo onoga što je otmjeno

✧ *otmēnъ = OD-(OT-) + v. imati

Ōto m. os. ime (← *njem.* Otto); isto: **Ōton** (← *fran.* Othon) ◇ *pr.*: **Ōto** (Čakovec)

OTO-, v. OT-

otobòljiti se *svrš.* ⟨*prez.* otòboljim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* otòboljen) otromboljiti se // **otoboljivati se** *nesvrš.* ⟨*prez.* otoboljujem se, *pril. sad.* otoboljujući se, *gl. im.* -anje), v. otoboljiti se

Otočac (**Ōtočac**) *m* ⟨*G* Otòčca) grad na Gacki (Lika), 5404 stan., nekoć japodsko naselje i tvrđava Arupium, mjesto pobjede P. Zrinskog nad Smail-pašom Čengićem (1663), 1943. održano Prvo zasjedanje ZAVNOH-a // **otočacki** *prid.* koji se odnosi na Otočac i Otočane (stanovnike Otočca); **Otočanin** *m* (**Otočanka** *ž*) ⟨*N mn* Otòčani) stanovnik Otočca

◆ v. otok

otoččento *m pov.* ukupnost zbivanja u 19. st. (ob. se odnosi na umjetnost)

◇ *tal.* ottocento: osamsto, tj. (tisuću) osamstote godine

otoič *pril. zast.* skoro, učas, ovoga časa

otok *m* ⟨*V* otoče, *N mn* otoci, *G* òtòk) **1.** kopno manje od kontinenta okruženo sa svih strana morem ili vodom jezera ili rijeke [*koraljni* ~; *priobalni* ~; *vulkanski* ~] **2.** (+ *potenc.*) pješačko stajalište na sredini ulice, mjesto za pješake okruženo prometnim površinama **3. pren.** mjesto izolacije, osame [~ *tišine*] △ **riječni** ~, v. ada // **otočanin** *m* ⟨*N mn* otòčani) onaj koji je rodom s otoka, onaj koji živi na otoku; **otočanka** *ž* ⟨*G mn* -ā/-i), v. otočanin; **otočanski** *prid.* koji se odnosi na otočane; **otočić** *m dem.* od otok; **otočje** *sr* grupa, skupina otoka [*kvarnersko* ~; *zadarsko* ~]; arhipelag; **otočni** *prid.* koji se odnosi na otok i otoke; **otočnost** *ž* ⟨*G* -osti, *I* -osti/-ošću) otočni položaj, ograničenost na stanoviti otok i život na njemu

◆ *pr.* (etnici): **Otočan** (120, Rovinj, Pula) ◇ *top.*: **Otočak** (zaselak, Brod), **Otočec** (zaselak, Zagreb); (naselja): **Mali Otok** (Koprivnica, 181 stan.), **Otočak** (Koprivnica, 310 stan.), **Otok** (Čakovec, 329 stan.), **Otok na Dòbri** (Duga Resa, 116 stan.), **Otok Nàrtski** (Dugo Selo, 108 stan.), **Otok Oštàrijski** (Ogulin, 471 stan.), **Otok Svibovskì** (Dugo Selo, 166 stan.), **Otok Virje** (Varaždin, 248 stan.), **Otok-Dúba** (Metković, 108 stan.), **Sàmoborski Otok** (Grad Zagreb, 630 stan.), **Vèliki Otok** (Koprivnica, 375 stan.), **Vràtnò Otok** (Varaždin, 76 stan.)

◇ O(B)- + v. tok¹

Otok *m* **1.** naselje (u blizini Sinja), 3431 stan.

2. naselje (u blizini Vinkovaca), 5889 stan.

// **Otočanin** *m* (**Otočanka** *ž*) ⟨*N mn* Otòčani) stanovnik Otoka; **otočki** *prid.* koji se odnosi na Otok i Otočane

otòlit *m* ⟨*G* otolita) *fiziol.* kristali kalcijeva karbonata kojih je više u polukružnim ušnim kanalčićima i sastavni su dio organa za ravnotežu

◇ OTO- + -LIT¹

otologija *ž med.* dio medicine i otorinolaringologije koja se bavi proučavanjem i liječenjem bolesti uha; otijatrija // **otòlog** *m* ⟨*N mn* -ozi) *med.* liječnik specijalist za bolesti uha; **otològica** *ž, v.* otolog; **otològijski** *prid.* koji se odnosi na otologiju kao znanstvenu disciplinu; **otològinja** *ž neodm.*, v. otologica; **otolòški** *prid.* koji se odnosi na otologe i otologiju

◇ OTO- + -LOGIJA

òtomān *m* **1. reg.** mekan divan, ležaj bez naslona; počivaljka, kanape **2.** teža tkanina od pojačanog ripsom

◇ *njem.* Ottomanne *fr.* ottoman(e); turska (ležaljka) ← *arap.* U t mān: Osman = Otoman

òtomānski *prid.*, v. osmanski

Ōton¹ *m* naselje (u blizini Knina), 699 stan.

// **òtonski** *prid.* koji se odnosi na Ōton

Ōton² **1. v.** ◆ **2.** ime četvorice njemačko-rimskih kraljeva (10–13. st.), jednog grčkog kralja (19. st.), jednog bavarskog kneza (11. st.) i jednog bavarskog kralja (19. st.) **3.** (32–69), rimski car (69) **4. I Veliki** (912–973), saski vojvoda, njemački kralj (od 936), vladar Svetog Rimskog Carstva (962–973); učvrstio i kulturno ojačao njemačko carstvo **5. II** (955–983), njemačko-rimski car (od 973) **6. Orseolo** mletački dužd (1008–1026), podvlašćuje dijelove istočnojadranske obale

◆ m. os. ime (germanskog podrijetla)

òtopiti (što, se) *svrš.* ⟨*prez.* -im (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òtopljen), // **otà-palo** *sr* tekućina koja otapa stvari stvarajući otopinu; rastvarač; **otàpati** (se) *nesvrš.* ⟨*prez.* otàpām (se), *pril. sad.* -ajūći (se), *gl. im.* -anje) **1.** (što) **a.** zagrijavanjem odmrzavati smrznutu [~ *led*; ~ *hladnjak*] **b.** krutu tvar rastopiti u tekućem otapalu **2.** (se) **a.** odmrzavati se **b.** prelaziti u otopinu, *usp.* otopiti; **òtopina** *ž* rezultat otapanja krute tvari u vodi ili drugoj tekućini, rastopina, rastvor

◇ OD-(OT)- + v. topiti

otòpliti (Ø) *svrš.* < *prez.* otoplím, *pril. pr.* -ívši, *prid. rad.* otòplio, *gl. im.* otopljenje) postati toplije (o vremenu); zatoplit // **otopljenje** *sr* 1. < *gl. im.*), v. otoplit 2. *meteor.* stanje klimatskog prelaska iz hladnog u toplo razdoblje Δ ~ **odnosa** mijenjanje loših međuljudskih političkih odnosa nabolje; **otopljívati** *nesvrš.* < *prez.* otòpljujem, *pril. sad.* otòpljujúći, *gl. im.* -anje), v. otoplit
 ✧ O(B)- + v. topao

otorinolarinologija *ž med.* medicinska znanost o bolestima i liječenju uha, nosa i grla // **otorína** *ž razg.*, v. otorinolarinologija; **otorinolarinologíjski** *prid.* koji se odnosi na otorinolarinologiju kao znanstvenu disciplinu; **otorinolarinološki** *prid.* koji se odnosi na otorinolarinologe i na područje kojim se bavi otorinolarinologijom; **otorinolarinološki** *pril.* kao otorinolarinolog, na način otorinolarinologa; **otorinolarinolog m** (N mn -ozi) *med.* liječnik specijalist za bolesti uha, nosa i grla
 ✧ OTO- + RINO- + LARINGO- + -LOGIJA

otoskleróza *ž pat.* bolest srednjeg uha s progresivnom gluhoćom kao posljedicom okoštavanja i ankilozе malih košćica srednjeg uha
 ✧ OTO- + v. skleroza

otoskòpija *ž med.* pregled vanjskog i srednjeg uha pomoću otoskopa // **òtoskop m med.** instrument sa zrcalom za pregled srednjeg uha; metalni ljevčić
 ✧ OTO- + -SKOPIJA

otpàrati (što) *svrš.* < *prez.* otpàrám, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* otpàrán) odijeliti dva dijela koja su spojena šavom, skinuti ono što je prišiveno rukom ili strojem (npr. znak na odjeći) // **otpòriti** *svrš.* < *prez.* otpòrim, *pril. pr.* -ívši, *prid. trp.* otpòren) otvoriti što parajući, razrezati porub
 ✧ OD-(OT-) + v. parati

otpàsati (što, se) *svrš.* < *prez.* otpàšem (se), *pril. pr.* -ávši (se), *prid. trp.* otpàsán) 1. skinuti pojas 2. skinuti s pojasa [~ sablju] // **otpàsano** *pril.* na otpasan način, bez stegе remena, bez ikakve stegе; **otpasívati** (što, se) *nesvrš.* < *prez.* otpàsujem (se), *pril. sad.* otpàsujúći (se), *gl. im.* -anje), v. otpasati
 ✧ OD-(OT-) + v. pas¹, pasati

òtpasti (Ø) *svrš.* < *prez.* otpadnēm, *pril. pr.* otpávši, *prid. rad.* otpao) 1. odvojiti se od čega nenasilno (npr. žbuka sa zidova)

2. *pren.* ne biti u mogućnosti sudjelovati u čemu ili slijediti koga (ili što) [~ iz stranačkog vodstva; ~ iz trke za prvo mjesto] 3. ne doći u obzir [ta mogućnost je otpala] 4. (na koga) pripasti, odnositi se na, biti dio koji pripada komu [otpalо je tri jabuke na svakoga] 5. *pren. ekspr.* biti napadnut od patnje, boli, napora ili opterećenja u dijelu tijela [leda mi otpadnu kad perem suđe; noge su mi otpale od hodanja], *usp.* puknuti (3) // **òtpad m** 1. neiskoristiv ostatak čega (nakon upotrebe, industrijske prerade i sl.) [industrijski ~; radioaktivni ~] 2. mjesto na koje se odlazu takvi ostaci [kupiti što na ~u] Δ **opasni** ~ *ekol.* naziv za tvar koja svojim fizikalnim ili kemijsko-biološkim svojstvima može ugroziti život ljudi, životinja ili bilja (npr. radijacija, toksičnost itd.); **òtpadak m** (G -atka, N mn -aci) ono što je otpalo od čega; što je suvišno, beskorisno [otpací od hrane]; **òtpadati** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* -ám, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje), v. otpasti; **òtpadní** *prid.* koji se odnosi na otpad, koji predstavlja otpad [-e vode]; **òtpadnica** *ž*, v. otpadnik; **òtpadničin** *prid.* koji pripada otpadnici; **òtpadnički** *prid.* koji se odnosi na otpadnike; **òtpadnički** *pril.* kao otpadnik, na način otpadnika; **òtpadnik m** (V -iče, N mn -ici) 1. onaj koji se odvojio od skupine kojoj je idejno pripadao 2. onaj koji je promijenio vjeru ili postao nevjernik; **òtpadništvo** *sr* čin otpadnika

✧ OD-(OT-) + v. pasti

otpečatiti (što) *svrš.* < *prez.* -ím, *pril. pr.* -ívši, *prid. trp.* otpečaćen) skinuti pečat s čega (ob. s pisma) // **otpečaćeno** *pril.* tako da je oslobođeno pečata, otvoreno; **otpečativ** *prid.* < *odr.* -i) koji se da otpečatiti; **otpečaćivati** (što) *nesvrš.* < *prez.* otpečaćujem, *pril. sad.* otpečaćujući, *gl. im.* -anje), v. otpečatiti
 ✧ OD-(OT-) + v. pečat, pečatiti

otpèljati (koga, što) *svrš.* < *prez.* -ám, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* otpèlján) reg. odvesti stvar ili osobu (odavde na drugo mjesto), *opr.* dopeljati // **otpeljavati** *nesvrš.* < *prez.* otpèljavám, *pril. sad.* -júći, *gl. im.* -anje), v. otpeljati
 ✧ OD-(OT-) + v. peljati

otperjati (Ø) *svrš.* < *prez.* otperjám, *pril. pr.* -ávši, *prid. rad.* otperjáo), v. otperjati (1) // **otperjášiti** *svrš.* < *prez.* otperjášim, *pril. pr.* -ívši, *prid. rad.* otperjášio) *ekspr. razg.* 1. (Ø) otići, ispariti, izgubiti se, odmagliti, odmikljati 2. (koga) otjerati koga, otprašiti

ga, otpustiti ga, riješiti se koga (tako da ga se otjera ili otpusti); **otperjavati** (Ø) *nesvrš.* <prez. otpèrjavám, pril. sad. -ajúći, gl. im. -ánje>, v. otperjšiti, otperjati

✧ OD-(OT-) + v. pero, perjati

otpijávati, v. otpjevati

otpliti *svrš.* <prez. òtplim, pril. pr. -ívši, prid. trp. òtpljen> **1.** (što) piljenjem, upotrebom pile odvojiti od veće cjeline ili od bitnoga dijela [~ granu (od stabla)] **2.** (koga) *pren.* razg. iron. žrtvovati **(3)** // **òtpiljak** *m* (G -iljka, N *mn* -iljci) ono što se dobije otpiljivanjem; **otpiljavati** (što, koga) *nesvrš.* <prez. otpiljujem, pril. sad. otpiljujúći, gl. im. -ánje>, v. otpliti

✧ OD-(OT-) + v. pila, piliti

òtpirati (Ø, što, se) *nesvrš.* <prez. -ëm (se), pril. sad. -úći (se), gl. im. -ánje> **1.** v. otprti **2.** (se) otprijeti se // **òtpiráč** *m* (G otpiráča) ono čime se otvara brava (osim ključem); kalauz, »šperhakk«

✧ OD-(OT-) + *prasl.* *pertī: udariti (*rus.* *per-rét'*)

otpíriti *svrš.* <prez. òtpírīm, pril. pr. -ívši, prid. rad. otpirío> **1.** otpuhati što **2.** žarg. brzo nestati, izgubiti se [~ s mjesta događaja] // **otpirívati** *nesvrš.* <prez. otpirujem, pril. sad. otpirujućī, gl. im. -ánje>, v. otpiriti

✧ OD-(OT-) + v. piriti

otpísati *svrš.* <prez. òtpišēm, pril. pr. -ávši, prid. trp. òtpisān> **1.** (komu) odgovoriti pismom **2.** (koga, što) **a.** umanjiti vrijednost pokretne ili nepokretne imovine **b.** *pren.* ne računati više na koga ili što [*prijatelj su ga ~ li*] Δ ~ **ti dugove** oprostiti dugove // **òtpis** *m* **1.** knjigovodstveni postupak kojim se bilježi smanjenje vrijednosti sredstava **2.** odgovor na dopis [*poslati ~*]; **otpisívati** (koga, što, komu) *nesvrš.* <prez. otpisujem, pril. sad. otpisujućī, gl. im. -ánje>, v. otpisati; **òtpisnī** *prid.* koji se odnosi na otpis

✧ OD-(OT-) + v. pisati

òtpiti *svrš.* <prez. òtpijēm, pril. pr. -ívši, prid. trp. otpijen> popiti dio tekućine iz čaše, boce ili kakve posude // **otpřjati** *nesvrš.* <prez. òtpijām, pril. sad. -ajúći, prid. trp. òtpijān, gl. im. -ánje>, v. otpiti

✧ OD-(OT-) + v. piti

otpízditi *svrš.* <prez. òtpízdīm, pril. pr. -ívši, prid. rad. otpízdio> *vulg.* **1.** (koga) riješiti se koga odrješito i grubo **2. a.** biti uklonjen, maknut [~o je s mjesta direktora] **b.** otići,

otputovati (ob. naglo i brzo) [~o je na more]

✧ OD-(OT-) + v. pizda

otpješáčiti (Ø, od kuda) *svrš.* <prez. otpješáčīm, pril. pr. -ívši, prid. rad. otpješáčio> pješačenjem se udaljiti s kakva mjesta, otići pješke

✧ OD-(OT-) + v. pješáčiti

òtpjevati *svrš.* <prez. òtpjevām, pril. pr. -ávši, prid. trp. òtpjevān> **1.** (što) završiti pjevanje, proizvesti melodiju glasom do kraja **2.** (Ø) *razg. ekspr.*, v. odsvirati **(2,3)** // **òtpijávati** (Ø, što) *nesvrš.* <prez. òtpijevām, pril. sad. -ajúći, gl. im. -ánje> pjesmom odgovarati na pjesmu, u kanonskom pjevanju odgovarati kako obred traži; **òtpjev** *m rel.* oblik pjevanja u kojem zajednica prekida soliste pripjevnim retkom

✧ OD-(OT-) + v. pjevati

otplátiti (što) *svrš.* <prez. òtplátīm, pril. pr. -ívši, prid. trp. òtplačen> uplatiti posljednju otplatu i podmiriti dug [~ dugove, *pren.* snositi posljedice za počinjeno] // **otplaćívati** (što) *nesvrš.* <prez. otplaćujem, pril. sad. otplaćujućī, gl. im. -ánje>, v. otplatiti; **òtplatja** *ž* **1.** proces postupnog vraćanja duga, kredita i sl. [*kupiti na ~u*] **2.** iznos kojim se djelomično plaća novčani dug; rata; **otplátiv** *prid.* <odr. -ī> koji se može otplatiti

✧ OD-(OT-) + v. platiti

òtplaviti *svrš.* <prez. òtplavīm, pril. pr. -ívši, prid. trp. òtplavljen> odnijeti bujicom, poplavom [~ zemlju] // **otplavljavānje** *sr* **1.** <gl. im.>, v. otplavljivati **2. agr.** način odstranjivanja gnojnice iz staja; **otplavljavati** *nesvrš.* <prez. otplavljujem, pril. sad. otplavljujúćī, gl. im. -ánje>, v. otplaviti

✧ OD-(OT-) + v. plav, plaviti

otplésati (što) *svrš.* <prez. òtplēšēm, pril. pr. -ávši, prid. trp. òtplēsān> u cjelini izvesti ples [~ tango]

✧ OD-(OT-) + v. plesati

òtplesti (što, se) *svrš.* <prez. otplētēm (se), pril. pr. òtplēvši (se), prid. trp. otplēten> **1.** (što) razmotati pletivo, rasplesti [~ klupko] **2.** (se) *razg. pren.* početi se odvijati nakon stagnacije i zamršenog stanja; raspletati se // **òtpletati** *nesvrš.* <prez. òtplečēm, pril. sad. òtplečúćī, gl. im. -ánje> [*situacija se počela ~*], v. otplesti

✧ OD-(OT-) + v. plesti

otplíniti (što) *svrš.* <prez. òtplinīm, pril. pr. -ívši, prid. trp. òtplinjen> *tehn.* osloboditi od plina (neku cijev, vod. prostor itd.) // **otplinjavā-**

nje sr 1. (gl. im.), v. otplinjavati¹ 2. *tehn.* postupak izdvajanja plina suhom destilacijom ugljena, uz istovremenu proizvodnju katra-na i koks; **otplinjavati**¹ (što) *nesvrš.* <prez. otplinjavâm, *pril. sad.* -ajüci, *gl. im.* -anje), v. otpliniti

✧ OD-(OT-) + v. plin

otplínuti *svrš.* <prez. otplinêm, *pril. pr.* -üvši, *prid. trp.* otplinüt) 1. (što) odnijeti plimom, povući u more kad djeluje plima, nestati u širini mora djelovanjem plime 2. (Ø) *pren.* nestati kao odnesen plimom // **otplinjavati**² (što) *nesvrš.* <prez. otplinjavâm, *pril. sad.* -ajüci, *gl. im.* -anje), v. otpliniti

✧ OD-(OT-) + v. plivati

òtplivati (Ø) *svrš.* <prez. -âm, *pril. pr.* -ävši, *prid. rad.* otplivao) 1. udaljiti se plivajući 2. *sport* završiti dionicu ili završiti natjecanje u plivanju

✧ OD-(OT-) + v. plivati

otplòviti (Ø, kamo) *svrš.* <prez. otplovim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* otplòvio) otići ploveći // **otplovljivati** *nesvrš.* <prez. otplovljujem, *pril. sad.* otplovljuüci, *gl. im.* -anje), v. ot-ploviti

✧ OD-(OT-) + v. ploviti

òtplutati (Ø) *svrš.* <prez. òtplutâm, *pril. pr.* -ävši, *prid. rad.* òtplutao) udaljiti se plutajući, *opr.* doplutati

✧ OD-(OT-) + v. plutati

otpočëti (Ø, što) *svrš.* <prez. òtpoçnêm, *pril. pr.* -ëvši, *prid. trp.* òtpoçët) započeti // **otpočëtk**a (način pisanja uz: od početka) *pril.* 1. od samog početka pa dalje, nastavlajući se od prvoga časa kad je što ostvareno ili zamišljeno [oni su ozbiljno nastupali kao partneri ~ (i sada su takvi, nepromijenjeni)] 2. tako da se uhvati i sl. s jednoga kraja koji se uzima ili shvaća kao početak, *opr.* otkraja; **otpočinjati** (Ø, što) *nesvrš.* <prez. -ëm, *pril. sad.* -njuüci, *gl. im.* -anje), v. otpočeti

✧ OD-(OT-) + v. početi

otpočinak *m* (G -inka, N *mn* -inci), v. odmor // **otpočinuti** *svrš.* <prez. -nêm, *pril. pr.* -üvši, *prid. rad.* otpočinuo) odmoriti se; **otpočivati** (Ø) *nesvrš.* <prez. otpoçivâm, *pril. sad.* -ajüci, *gl. im.* -anje), v. otpočinuti

✧ OD-(OT-) + v. počivati

òtponac *m* (G -önca, N *mn* -önoci), v. obarač

✧ v. odapeti

òtpor *m* (G *mn* òtpörâ) 1. iskazivanje nezadovoljstva ili neslaganja s kime ili čime;

odbijanje, protivljenje (da se kome ili čemu podvrgne) 2. snaga takvog odbijanja ili protivljenja 3. *fiz.* protivljenje materijala silama koje na njega djeluju [mehanički ~] 4. *psih.* svjesna ili nesvjesna psihološka obrana protiv naviranja potisnutih (nesvjesnih) misli u svijest Δ **električni** ~ *fiz.* (simbol R) omjer potencijalne razlike između dvije točke vodiča i struje koja tim vodičem teče; otpor vodiča se mjeri prema toku električnog naboja kroz njega; **oružani** ~ oružana obrana; **pružati** ~ protiviti se, odupirati se // **òtpöran** *prid.* <odr. -rni) koji je snažan; jak, izdržljiv [~ na bolesti koji rijetko obolijeva]; **òtpörnîk** *m* (N *mn* -ici) *tehn.* uređaj za povećanje otpora u električnom strujnom krugu radi regulacije jakosti struje [stalni ~; promjenjivi ~]; **òtpörnô** *pril.* na otporan način, jako, izdržljivo; **òtpörnîčki** *prid.* koji se odnosi na otpor i otpornike; **òtpörnôst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošču) 1. sposobnost (tijela ili čega drugoga) da se nečemu odupre; izdržljivost 2. *biol. a.* sposobnost vrste da se suoči s različitim uvjetima preživljavanja **b. med.** nepostojanje reakcije na lijekove, insekticide i sl. zbog dugotrajne izloženosti njihovu djelovanju ili genetske prilagodbe, *usp.* imunitet

✧ OD-(OT-) + *prasl.* *porъnъ ≈ *pertî: udarati (*rus.* perët')

otpörîti, v. otparati

otposlati (što) *svrš.* <prez. otpöšaljêm, *pril. pr.* -ävši, *prid. trp.* otpöslân) poslati (pošiljku)

✧ OD-(OT-) + v. poslati

otpövjediti *svrš.* <prez. otpövjedim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* otpövjedio) *zast. knjiš.* odgovoriti

✧ *stsl.* otîpovëditi

otpovrnuti (što) *svrš.* <prez. otpövñnêm, *pril. pr.* -üvši, *prid. rad.* otpovrnuo) uzvratiti riječima, odgovoriti

✧ OD-(OT-) + PO(B)- + v. vratiti

otpözdraviti (komu) *svrš.* <prez. -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* otpözdravio) *razg.* v. odzdraviti // **otpözdravljati** (komu) *nesvrš.* <prez. -âm, *pril. sad.* -ajüci, *gl. im.* -anje), v. otpözdraviti, odzdraviti

✧ OD-(OT-) + v. pozdraviti

otprašiti (koga, što) *svrš.* <prez. òtprašim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òtprašën) *neol.* 1. ukloniti prašinu, odstraniti sitne čestice iz zraka 2. *žarg.* otputovati, otići (aluzija na dizanje oblaka prašine na neasfaltiranoj cesti)

// **otprašivač** *m* (G otprašivača) *tehn.* uređaj koji usisava prašinu iz zraka u radnim prostorijama gdje je otežano disanje (npr. u stolarskim radionicama); **otprašivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. otprašujem, pril. sad. otprašujući, gl. im. -anje), v. otprašiti
 ✧ OD-(OT-) + v. prah, prašiti

otpratiti (koga, što) *svrš.* (prez. -im, pril. pr. -ivši, prid. trp. otpraćen) **1.** pratiti koga dio puta **2.** završiti praćenje // **otpraćivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. otpraćujem, pril. sad. otpraćujući, gl. im. -anje), v. otpratiti
 ✧ OD-(OT-) + v. pratiti

otpraviti (se) *svrš.* (prez. -im (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. otpravljen) **1.** (koga) razg. poslati koga da ode, riješiti se koga, otpustiti ga iz službe i sl. (ob. uz neko slabo podmirenje, bez riječi zahvalnosti, uz nedovoljnu naknadu); ostreti se koga, riješiti se koga **2.** (što) **a.** postupiti kao otpravnik [~ vlak] **b. admin.** riješiti predmet, poslati odgovor na dopis, napisati otpravak **3.** (se) otputiti se kamo (ob. na put, u goste) // **otpravak** *m* (G -āvka, N mn -āvci) *admin.* akt ili dokument kojim se daje odgovor i ujedno rješenje na neko traženje, pismeni odgovor sa sadržajnim rješenjem ili uputom za daljnji postupak; **otpravljati se** *nesvrš.* (prez. -am se, pril. sad. -ajuci se, gl. im. -anje), v. otpraviti; **otpravnica** *ž*, v. otpravnik; **otpravnički** *prid.* koji se odnosi na otpravnike; **otpravnik** *m* (V -iće, N mn -ici) **1.** onaj koji otpravlja što, koji obavlja tekuće poslove [~ vlakova] **2. dipl.** privremeni šef diplomatske misije
 ✧ OD-(OT-) + v. praviti

otpremati (koga, što) *nesvrš.* (prez. otpremam, pril. sad. -ajuci, gl. im. -anje) slati, odašiljati // **otprema** *ž* postupak oko otpremljivanja i odašiljanja [~ pošte]; **otpremiti** (koga, što) *svrš.* (prez. otpremim, pril. pr. -ivši, prid. trp. otpremljen), v. otpremati; **otpremní** *prid.* koji se odnosi na otpremu [~ list]; **otpremnica** *ž* **1.** službena pisana potvrda da je što otpremljeno **2. v.** otpremnik; **otpremníčin** *prid.* koji pripada otpremnici (2); **otpremníčki** *prid.* koji se odnosi na otpremu i otpremnike; **otpremnik** *m* (V -iće, N mn -ici) osoba koja organizira otpremu ili dopremu čega [~ vlakova]; dispečer; **otpremnina** *ž* (G mn otpreminā) novčana naknada koja se dodjeljuje prilikom odlaska u mirovinu ili ukinuća

radnog mjesta i sl.; **otpremníštvo** *sr* (G mn -tāvā/-ā) mjesto s koga se vrši otprema
 ✧ OD-(OT-) + v. spremiti, (s)premati

otpretati *nesvrš.* (prez. otprećem, pril. sad. otprećuci, gl. im. -anje) otvarati što, razgrtati, opr. zapretati // **otpretavati** *nesvrš.* (prez. otpretavam, pril. sad. -ajuci, gl. im. -anje), v. otpretati
 ✧ OD-(OT-) + v. pretati

otprezati *nesvrš.* (prez. otprežem, pril. sad. otprežuci, gl. im. -anje) skidati zapregu, opr. zaprezati, usp. zapregnuti
 ✧ OD-(OT-) + v. prezati

otprhnuti *svrš.* (prez. otprhnem, pril. pr. -üvši, prid. rad. otprhnuo) **1.** naglo odletjeti (o ptici), usp. prhnuti **2. pren.** nestati, naglo pobjeći (o osobi)
 ✧ OD-(OT-) + v. prhnuti

otprije (način pisanja uz: od prije) *pril.* od ranije, iz nekog vremena u prošlosti, iz neke prijašnje zgrade, iz prošlosti, iz iskustva [znam ga ~; to je ~ poznato]
 ✧ OD-(OT-) + v. prije

otprilike *pril.* približno, po prilici, oko [~ sto; ~ deset itd. uz broj; ~ tako; ~ toliko]
 ✧ OD-(OT-) + v. prilik, prilika

otprti (što) *svrš.* (prez. otprem, pril. pr. -fvši, imp. otpri, prid. trp. otpřt) *knjiš.*, v. otvoriti
 ✧ = v. otvor

otprtiti (koga, što) *svrš.* (prez. otprtím, pril. pr. -ivši, prid. trp. otprčen) odnijeti preći na ledima // **otprćivati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. otpřćujem, pril. sad. otpřćujući, gl. im. -anje), v. otprtiti
 ✧ OD-(OT-) + v. prtiti¹

otprve *pril.* u prvom pokušaju, isprve, otprva [usp. pio ~]
 ✧ OD-(OT-) + v. prvi

otpućiti (se) *svrš.* (prez. otpučim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. otpučen) **1.** (što), v. otkopčati **2. (se)** odlijepiti se, odijeliti se, odlubiti se [snijeg se topi jače uz stijenu pećine, pa se otpući od stijene] // **otpućivati** (što, se) *nesvrš.* (prez. otpučujem (se), pril. sad. otpučujući (se), gl. im. -anje), v. otpući
 ✧ OD-(OT-) + v. puce

otpuhati *svrš.* (prez. otpušem, pril. pr. -āvši, prid. trp. otpuhan), v. otpuhivati // **otpuhivati** *nesvrš.* (prez. otpuhujem, pril. sad. otpuhujući, gl. im. -anje) **1.** puhanjem odstranjivati ono što je vrlo lagano [~ pepeo; ~ prašinu; ~ dim] izbacivati duhanski dim] **2.** sna-

žnije disati nakon kakva napora; **otpúhnuti** (što, Ø) *svrš.* (prez. òtpúhñem, *imp.* otpúhni, *prid. trp.* òtpúhñut), v. otpuhivati

♦ *pr.* (sredimačka): **Opúhãč** (Zagreb i okolica, sred. Dalmacija), **Opúvačić** (Donji Miholjac)

✧ OD-(OT-) + v. puhati

otpústiti (koga, što) *svrš.* (prez. òtpústim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òtpúšten), v. otpuštati // **òtpusnĩ** *prid.* koji se odnosi na otpuštanje Δ **~i list**, **~o pismo** potvrda kojom se otpušta iz bolnice itd.; **òtpusnica** ž pisan dokument kojim se koga otpušta (npr. iz bolnice); **òtpust** *m* 1. dopust, oslobođenje [častan ~; na uvjetnom ~u] 2. uzv. vojn. zapovijed kojom pretpostavljeni daje na znanje da je završen razgovor (prijava, predavanje zapovijedi ili sl.) nakon čega slijedi odjavak »na zapovijed«; **otpústiti se** (od čega) *svrš.* (prez. òtpústim se, *pril. pr.* -ivši se, *prid. trp.* òtpúšten) otkvačiti se, odvezati se, ob. u: [~ od kraja, razg. 1. udaljiti se od vèza, udaljiti se od samoga kraja gdje je bio vezan (o brodu, čamcu, splavi itd.), otisnuti se od kraja 2. *pren.* početi djelovati, izjasniti se, prestati biti sapet ili mutav, konačno se izjasniti, zabilježiti početni napredak, izjasniti se o ženidbenim namjerama prema djevojci (nakon nejasnog držanja)]; **otpúštati** *nesvrš.* (prez. òtpúšťam, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje) 1. (što) olabavljivati pričvršćeno [~ remen na hlačama] 2. (koga) **a.** davati otkaze radnicima [~ s posla] **b.** puštati iz bolnice, iz zatvora i sl. 3. *kat.* opraštati [~ grijehu] 4. **a.** (Ø) gubiti hladnoću ili tvrdoću kao jako izraženo svojstvo; odledivati se, omekšati se (kad se u toploj prostoriji što želi otopiti ili učiniti da se time omekša) **b.** (Ø) prestati biti zalijepljen, zakorišten, smrznut, skrutnut ili skoren (o čemu na što se uhvatila pokorica, što se smrзло, npr. o posudama za kuhanje koje treba ostaviti u vodi prije pranja, o kruhu koji je bio izložen velikoj hladnoći, pa ga treba ostaviti uz toplu peć ili u toploj prostoriji itd.); otkravit se, odmočiti (se), odlediti, odmrznuti; **otpúšťati se** (od čega) *nesvrš.* (prez. òtpúšťam se, *pril. sad.* -ajúći se, *gl. im.* -anje), v. otpustiti se; **òtpušteno** *pril.* tako da je odvojeno od čega, slobodno

✧ OD-(OT-) + v. pustiti

otpútiti (se) *svrš.* (prez. òtpútĩm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òtpúćen) 1. (se) počĩ na

put (u smislu odluke i početka radnje), krenuti na put, početi savladavati prostor kretanjem ili raznim oblicima putovanja između dvije daleke točke u prostoru 2. (što) učiniti da se počne odvijati neki proces; učiniti prve radnje u nekom procesu koje će daljnjim radnjama dovesti do kraja [~ ručak; ~ predstavu] // **òtputovati** (Ø) *svrš.* (prez. òtpútujem, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* òtputovao) otići na put

✧ OD-(OT-) + v. put

òtpuzati (Ø) *svrš.* (prez. òtpuzem, *pril. pr.* -ávši, *prid. rad.* òtpuzao) udaljiti se, otići puzeci // **òtpúziti** *svrš.* (prez. -ĩm, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* òtpúzio) vrlo polako se pomicati prema dolje

✧ OD-(OT-) + v. puzati

òtračati (koga) *svrš.* (prez. òtračãm, *pril. pr.* -ávši, *prid. rad.* òtračao) o nekoj osobi napričati mnogo tračeva, proširiti trač, *usp.* izgovarati // **òtračavati** (koga, što) *nesvrš.* (prez. òtračãvam, *pril. sad.* -ajúći, *gl. im.* -anje), v. otračati

✧ O(B)- + v. trač

òtrãga *pril.* straga

òtrantskĩ *prid.*, ob. u: Δ **Otrantska vrata** *geogr.* morski prolaz koji spaja Jadransko i Jonsko more (širok 75–140 km, dug 90 km)

òtrcati (se) *svrš.* (prez. òtrcãm (se), *pril. pr.* -ávši (se), *prid. trp.* òtrcãn) biti u krajnje lošem stanju, izlizati se, ofucati // **òtrcãn** *prid.* (odr. -ĩ) 1. koji je iznošen, koji je u krajnje lošem stanju; izlizan 2. *pren.* dosadan od ponavljanja [~i vic više puta ponavljan, stari vic]; **òtrcãno** *pril.* na otrcan način, izlizano, pohabano, dosadno, nepotrebno; **òtrcãnòšt** ž (G -osti, I -osti/-ošču) stanje onoga koji je otrcan ili onoga što je otrcano; **òtrcãvati** (se) *nesvrš.* (prez. òtrcãvam (se), *pril. sad.* -ajúći (se), *gl. im.* -anje), v. otrcati

✧ *eksp.*

òtrčati (Ø) *svrš.* (prez. òtrčĩm, *pril. pr.* -ávši, *prid. rad.* òtrčao) 1. otići trkom 2. *sport* završiti radnju trčanja u cjelini, završiti dionicu ili natjecanje u trčanju [~ utrku]

✧ OD-(OT-) + v. trk, trčati

òtrěsti (se) *svrš.* (prez. otrěšẽm (se), *pril. pr.* -ávši (se), *prid. trp.* otrěsen) 1. (što) **a.** tresući ukloniti što iz čega [~ krpu od prašine] **b.** tresući učiniti da plod padne s grane [~ orahe] 2. *pren.* **a.** (se čega) otarasiti se, osloboditi se **b.** (se na koga) izderati se na koga; obratiti se kome grubim riječima i poviše-

nim tonom // **otrésati** (što, se) *nesvrš.* (prez. otrēsām (se), pril. sad. -ajūci (se), gl. im. -ānje), v. otresti; **otrésit** prid. (odr. -ī) koji je vrlo odrešit, koji je oštar u odgovorima, ob. prilično neljubazan; **otrésitost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je otresit

✧ OD-(OT-) + v. tres, tresti

otrgnuti (se) *svrš.* (prez. otrgnēm (se), pril. pr. -ūvši (se), prid. trp. otrgnūt) **1.** (što) otkinuti, otrgati **2.** (se) **a.** naglo se, nasilno, snažno odvojiti od koga ili od čega **b.** *pren.* odvojiti se od čega opasnog ili štetnog [~ se od alkohola, pušenja] // **otrgati** (se) *svrš.* (prez. -ām (se), pril. pr. -āvši (se), prid. trp. otrgān), v. otrgnuti; **otrgnūti** pril. na silu odvojeno, otkinuto; **otrzati** (što, se) *nesvrš.* (prez. -ām (se), pril. sad. -ajūci (se), gl. im. -ānje), v. otrgnuti

✧ OD-(OT-) + v. trgati

Ōtrič-Sēōci *m mn* naselje (u blizini Metkovića), 850 stan.

otrijebiti *svrš.* (prez. otrijēbim, pril. pr. -īvši, prid. trp. otrijēbljen) **1.** čisteći uništiti [~ korov] **2.** očistiti plodove ili sjemenke od nepoželjnih primjesa [~ grah]

✧ OD-(OT-) + v. trijebiti

otrijezniti (se, koga) *svrš.* (prez. otrijēznīm (se), pril. pr. -īvši (se), prid. trp. otrijēznjen) **1.** eliminacijom alkohola iz krvi uspostaviti normalne psihičke i fizičke funkcije **2.** *pren.* uspostaviti normalno, trijezno razmišljanje // **otrežnjavati** (koga, se) *nesvrš.* (prez. otrēznjāvām (se), pril. sad. -ajūci (se), gl. im. -ānje), v. otrijezniti, otrēznjivati; **otrežnjivati** (koga, se) *nesvrš.* (prez. otrēznjuēm (se), pril. sad. otrēznjuūci (se), gl. im. -ānje), v. otrēznjavati, otrijezniti; **otriježnjenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je otriježnjen

✧ O(B)- + v. trijezan

otrombōljiti se *svrš.* (prez. otrōmbōljīm (se), pril. pr. -īvši se, prid. trp. otrōmbōljen) razg. ružno se opustiti, ružno se izvjesti, lijeno se opustiti tako da dio tijela ili cijelo tijelo visi [otromboljen trbuh] // **otromboljivati se** *nesvrš.* (prez. otrōmbōljjuēm se, pril. sad. otrōmbōljjuūci se, gl. im. -ānje), v. otromboljiti se

✧ O(B)- + v. tromboza

otrōmiti (Ø) *svrš.* (prez. otrōmīm, pril. pr. -īvši, prid. rad. otrōmio) postati trom // **otromljivati** (Ø) *nesvrš.* (prez. otrōmljuēm, pril. sad. otrōmljuūci, gl. im. -ānje), v. otrōmiti

✧ O(B)- + v. trom

ōtrov *m* (G *mn* otrōvā) tvar opasna po zdravlje i život ljudi i životinja [*prirodni ~i; kemijski ~i; stručníjak za ~e*] // **ōtrōvjan** prid. (odr. -vni) **1.** koji sadrži otrov [~ne gljive] **2.** *pren.* koji je zajedljiv [~na primjedba]; zloban, ciničan; **ōtrōvān** prid. (odr. -ī) koji je bio pod utjecajem otrova [*pas je uginuo jer je bio ~*], -usp. otrovati; **ōtrōvāno** pril. tako da je zagađeno otrovnim tvarima; **ōtrōvānost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je otrōvān; **ōtrōvānje** *sr* oštećenje organizma djelovanjem otrovnih tvari [*smrtonosno ~*]

△ ~ **krvi** pat. sepsa; intoksikacija; **otrōvati** (koga, što, se) *svrš.* (prez. otrūjem (se), pril. pr. -āvši (se), prid. trp. otrōvān), v. trovati; **ōtrōvnica** ž **1.** **a.** opći naziv za zmije koje u zubima imaju otrov **b.** otrovna gljiva **2.** *pren.* zla žena, žena otrovna jezika; **ōtrōvničin** prid. koji pripada otrovnici; **ōtrōvnički** prid. koji se odnosi na otrov i otrovnike; **ōtrōvnik** *m* (V -iče, N *mn* -ici) zao čovjek, čovjek otrovna jezika; **ōtrōvno** pril. tako da je opasno po zdravlje/život; **ōtrōvnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je otrov ili onoga koji je otrōvān [~ njegovih riječi]

✧ O(B)- + v. trovati

Otrovānac *m* (G -nca) naselje (u blizini Đurđevca), 654 stan. // **ōtrovanečki** prid. koji se odnosi na Otrovānac

otrōpjeti (što) *svrš.* (prez. otrōpīm, pril. pr. -ēvši, prid. trp. otrōpljen) **1.** izdržati bol **2.** suzdržati se u reakcijama na uvredu

✧ OD-(OT-) + v. trpjeti

ōtrti (što) *svrš.* (prez. otrēm/ōtarēm, pril. pr. otrvši, imp. otri/ōtari, prid. rad. otrō), v. otirati // **ōtirāč** *m* (G otirāča) prostirka pred vratima za otiranje, čišćenje potplata na cipelama; **ōtirati** (što) *nesvrš.* (prez. otrēm, pril. sad. otrirūci, gl. im. -ānje) čistiti cipele o otirač, brisati (prašinu, npr.)

✧ OD-(OT-) + v. trti

otrūsiti *svrš.* (prez. otrūsīm, pril. pr. -īvši, prid. trp. otrūšen) otresti, oruniti

✧ OD-(OT-) + v. trus, trusiti

ōtrzati, v. otrgnuti

Ottawa (izg. Ōtava) ž **1.** *geogr.* pritok rijeke St. Lawrence (I Kanada), dug 1271 km **2.** glavni grad Kanade, 314.000 stan.

otterhound (izg. oterhāund) *m* *kinol.* vrsta psa, podrijetlom iz Engleske; gonič na vidre, vi-draš

✧ *engl.*

òtúci (što) *svrš.* (prez. otúčem, *pril. pr.* otukāvši, *imp.* otúci, *prid. trp.* otúčen) **1.** udarcem odvojiti komad željeza, kamena ili kakve druge tvrde tvari **2.** oštetiti metalno posude [~ lonac] **3.** (što), v. stući¹ (1) // **òtucati** (što) *svrš.* (prez. -ām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* otucān) obraditi tucanjem tako da se čekićem ili sličnim pomagalom skinu s površine neki dijelovi; **òtucak** *m* (G -čka, N *mn* -čci), v. okomak

✧ OD-(OT-) + v. tući

òtuda (**òtuda**) *pril.* **1.** (pokazuje smjer od mjesta bližeg sugovorniku ili mjesta na koje se može pokazati prema mjestu bliskom govorniku) [*voda se slijeva ~; oni dolaze ~*]; s tog mjesta, odatle **2.** (u tekstu s obzirom na ono što je rečeno i što se sažimlje kao uzrok ili razlog koji ukazuje na posljedicu) [*Imali su zajednički interes od preprodaje, ~ njihovo veliko slaganje; Izvršena su istraživanja, pa ~ (zaključak) da pušenje šteti*]; zato, iz toga proizlazi, slijedi da, prema tome

✧ OD-(OT-) + v. tuda

òtúđiti (se) *svrš.* (prez. òtúđim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òtúđen) **1.** (se) udaljiti se od koga ili od čega u duhovnom smislu [*~ se od porodice; ~ se od ideje*] **2.** (što) *pren.* oduzeti, ukrasti, prisvojiti // **òtudenik** *m* (G otudenika, V òtudenice, N *mn* otudeníci) onaj koji je otuđen, stranac, usamljenik, čudak; **òtudenica** *ž*, v. otudenik; **òtúđen** *prid.* (odr. -i) **1.** koji je posebnom radnjom prestao biti čiji; oduzet, ukraden **2.** koji je izgubio izravan odnos prema komu ili čemu; udaljen, alijeniran, *usp.* otuditi (2); **òtúđeno** *pril.* na otuđen način, udaljeno, alijenirano; uzeto, oteto, ukradeno; **òtúđenost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je otuđen; **òtúđenje** *sr* **1.** *prav.* nasilno oduzimanje čega; krađa **2.** *psih.* a. duhovno udaljavanje od koga ili od čega **b.** osjećaj odvojenosti u okolnostima koje osoba doživljava kao strane, nepredvidljive ili neprihvatljive; alijenacija **3.** *sociol. fil.* stanje čovjeka u kojemu su proizvodi njegova rada i njegove ideje postale njemu tuđe [*marksističko ~*]; **òtúđivati** (što, se) *nesvrš.* (prez. otúđujem (se), *pril. sad.* otúđujući (se), *gl. im.* -anje), v. otuditi

✧ OD-(OT-) + v. tud

òtúpiti (koga, što) *svrš.* (prez. òtúpim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* òtúpljen) **1.** učiniti što tupim [~ nož] **2.** *pren.* učiniti da što ne djeluje do-

voljno efikasno [~ čije napore] // **òtúpjelost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je otupio ili svojstvo onoga što je otupjelo; **òtúpjeti** (Ø, na što) *svrš.* (prez. òtúpim, *pril. pr.* -evši, *prid. rad.* otúpio/otúpjela *ž*) **1.** postati tupo [*nož je otupio*] **2. a. pren.** prestati biti osjetljiv **b. pren. razg.** oglupjeti; **òtupljíva-ti** (koga, što) *nesvrš.* (prez. otúpljujem, *pril. sad.* otúpljujući, *gl. im.* -anje), v. otupiti

✧ O(B)- + v. tup

òturak *m* (G -úrka, N *mn* -ürci) *reg.* **1.** ono na čemu se sjedi, podložak za sjedenje; podmetač (na stolicu itd.) **2.** stražnjica, čmar

✧ tur.

òtúžan *prid.* (odr. -žni) **1.** koji djeluje sumorno, žalosno, koji odiše tugom **2. a.** bljutav, bez okusa, nedovoljno slan (o hrani) **b. pren.** neukusan, bljutav, koji izaziva neugodan dojam slادنjavosti, suviše sentimentalnosti, neukusne retorike i sl. [*~na pričā; ~na govorkanja*] // **òtúžno** *pril.* na otužan način [~ izgledati]; sjetno, tugaljivo; **òtúžnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je otužno ili osobina onoga koji je otužan

✧ O(B)- + v. tuga, tužan

OTVORENO- kao prvi dio složenog pridjeva znači da boja izražena drugim dijelom ima svjetliju nijansu [*otvorenoplav; otvorenosiv*]

✧ v. otvoriti

otvòriti (se) *svrš.* (prez. òtvorim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* òtvoren) **1.** (koga, što) **a.** ukloniti ili pomaknuti ono čime je što bilo zatvoreno [~ vrata; ~ prozor], *opr.* zatvoriti **b.** omogućiti pristup u što [~ trgovinu] **c.** postaviti što u položaj koji omogućava komunikaciju ili kontakt s okolinom [~ oči pogledati, biti pažljiv, obratiti pozornost; ~ usta, *razg. iron.* početi govoriti], *opr.* zatvoriti **d.** probušiti rupu, napraviti šuplinu u čemu da bi se osigurao prolaz ili pristup; probiti **e. pren.** učiniti pristupačnim, osloboditi [~ put komu] **f. pren.** otkriti, pokazati [~ plan grada] **g.** otpočeti, uspostaviti, načeti [~ vatru; ~ raspravu; ~ račun; ~ izložbu] **h.** osnovati, stvoriti (o nečemu što je namijenjeno javnosti, npr. biznis, lokal i sl.) [~ firmu] **2.** (se) **a.** postati otvoren [*prozor se otvorio*] **b.** iskreno izreći svoje osjećaje, misli [~ dušu] **3.** (što) načeti ono što se troši ili jede najednom, što je cjelina koja prestaje to biti kad se načne [~ lubenicu; ~ konzervu; ~ pekmez (ako je u staklenci i sl. zatvorenoj

posudi]], *usp.* načeti $\Delta \sim$ **apetit** potaknuti želju za jelom // **otvârač** *m* (G otvarâča) pomagalo koje služi za otvaranje čega (npr. boca, konzervi itd.); **otváрати** (što, se) *nesvrš.* (prez. otváram (se), pril. sad. -ajući (se), gl. im. -anje), *v.* otvoriti; **otvor** *m* 1. slobodan prostor, šupljina, rupa na zidu, stijenci i sl. koji služi za prolaz, dovod, odvod, prozračivanje i sl. 2. mjesta na organizmu tijela kroz koja se unosi hrana, izlučuju tvari i sl. 3. slobodan završetak cijevi ili crijeva kroz koji izlazi ili ulazi ono što je predviđeno; usta; **otvoren** *prid.* (odr. -i) 1. koji u prostornom smislu omogućuje slobodan prolaz, koji ima otvorena vrata, kroz koji je moguć prolaz, vjetrenje, strujanje itd. [~a soba], *opr.* zatvoren 2. *pren.* a. koji ne osjeća zapreke da bude iskren, koji bez zazora govori što misli [~a osoba; ~o sveučilište], *opr.* zatvoren b. iskreno voden, vođen bez prešućivanja činjenica, bez ograda, međusobne sumnjičavosti i sl. [~ razgovor; ~a namjera] 3. koji je svakomu pristupačan, u koji je dopušten pristup [~o prvenstvo], *opr.* zatvoren, ekskluzivan 4. rastvoren, *usp.* rastvoriti $\Delta \sim$ **i grad** *pol. publ.* naziv za naseljeno mjesto u jednoj od zaraćenih država koje mjesne vlasti proglaše nebranjanim i tako sprječše bombardiranje (npr. Pariz u 2. svjetskom ratu); **~i samoglasnik** *fon.* samoglasnik koji se izgovara s većim usnenim otvorom (npr. »a« je najotvoreniji samoglasnik); **~i (galaktički) skupovi astron.** nakupine od 20 do 1000 zvijezda iste ili približne starosti; **~i slog** *lingv.* slog koji završava samoglasnikom ili dvoglasom; **~o društvo** *sociol. razg.* demokratsko i pluralističko društvo; **~o more** *pom.* 1. morsko područje daleko od kopna [otisnuti se na ~o more] 2. more koje se prostire izvan teritorijalnog mora neke države; **~o tržište ekon.** tržište na kojem kupci i prodavači slobodno djeluju bez diskriminacije i državne kontrole; **otvoreno** *pril.* na otvoren način, iskreno, bez okolišanja, bez uvijanja [govoreći ~ (formula koja najavljuje da će nešto biti rečeno bez okolišanja ili izbjegavanja nezgodnih činjenica i sl.)]; **otvorenost** ž (G -osti, I -osti/ošču) 1. *konstr.* stanje onoga što je otvoreno 2. osobina onoga koji je otvoren u razgovoru, iznošenju mišljenja ili razmjeni zamisli i ideja, *opr.* zatvorenost; **otvorénje** *sr* čin kojim se otvara [~ izložbe; ~ doma; ~ ustanove za

djecu], *opr.* zatvorenje, zatvaranje, *v.* zatvarati; **otvôrnik** *m* (N mn -ici) *fon.* vrsta glasa koji nastaje tako da zračna struja slobodno prolazi između govornih organa dok glasnice pri tome titraju (a, e, i, o, u); vokal, samoglasnik, *opr.* zatvornik, poluotvornik

✧ OD-(OT-) + *v.* tvoriti

otvrdnuti *svrš.* (prez. otvrdnêm, pril. pr. -üvši, prid. rad. otvrdnuo) 1. (Ø) postati tvrd; stvrdnuti se 2. (na što) *pren.* postati neosjetljiv, postati vrlo otporan (na napore, teškoće itd.) // **otvrdnúće** *sr* 1. stanje onoga što je otvrdnulo kao tvar ili prošlo kroz razna iskušenja [s vremenom dode do ~a] 2. tvrdo mjesto, ob. na tijelu, ono što se oblikovalo kao kvrga, tvrda otekline ili tvrdo mjesto; tvrdina; **otvrdnjivati** (Ø, na što) *nesvrš.* (prez. otvrdnju-jem, pril. sad. otvrdnjujući, gl. im. -anje), *v.* otvrdnuti

✧ O(B)- + *v.* tvrd

Oud (izg. Òut), **Jacobus Johannes Pieter** (1890–1963), nizozemski revolucionarni avangardni i moderni arhitekt, znamenit po neoplasticizmu u arhitekturi (utjecaj Mondrianove geometrije i grupe nizozemskih arhitekata i umjetnika *De Stijl*, čiji je bio suosnivač 1917); službeni gradski arhitekt Rotterdama 1918–1933.

ounce ž, *v.* unca

ourizirati (što, se) *dv.* (prez. ourizirâm (se), pril. sad. -ajući (se), pril. pr. -ävši (se), gl. im. -anje) *pov.* urediti, oblikovati (se) kao organizacija udruženog rada

✧ prema kratici OOUR = osnovna organizacija udruženog rada, *usp.* zurovski (do 1990)

out (izg. àut) *pril.* koji je izvan, zastario, nije više moderan ili aktualan [biti ~ biti zastario, nemoderan, iziđi iz mode]; vani, *opr.* 'in

✧ *engl.*: izvan, vani

outfit (izg. àutfit) *m* odjeća koja se nosi u nekoj određenoj prilici

✧ *engl.*

outlaw (izg. autlô) *m* *publ.* onaj koji je izvan zakona, bjegunac pred zakonom; odmetnik $\Delta \sim$ **country** (izg. ~ kântri) *glazb.* podžanr countryja iz 1970-ih koji zagovara povratak tradicionalnim vrijednostima žanra uz prisvajanje utjecaja folka, rocka i bluesa

✧ *engl.*

output (izg. àutput) *m* 1. *ekon.* rezultat nečijeg rada, djelovanja 2. a. *inform.* izlazni podaci iz kompjutera (crtež, tekst, brojke) b. *tehn.*

stražnji priključak na nekim uređajima koji služi za slanje signala u druge jedinice; izlaz, *opr.* input

✧ *engl.*

outsider *m*, *v.* autsajder

Ou-yang (izg. Ōu-jāng), **Hsiu** (1007–1072), kineski pjesnik i državnik iz dinastije Sung; ponovo uveo jednostavni »stari stil« u kinesku književnost, pokušao reformirati političke institucije slijedeći konfucijska načela

ovacija *ž* **1.** *pov.* u starom Rimu »mali trijumf« koji se priređivao vojskovođi pobjedniku (za razliku od velikog trijumfa) **2.** oduševljeno i burno odobravanje, javno iskazivanje priznanja i počasti pozdravima i pljeskom

✧ *lat.* ovatio

òvāj *zam.* (**òvā** *ž*, **òvō** *sr*) ⟨G òvōg(a)/òvē *ž*/òvōgā *sr*, N *mn* òvi/òvē *ž*/òvā *sr*⟩ **1.** (pokazna) za ono što je blizu onoga koji govori (bliže nego sugovorniku) **2.** (u *im.* službi) nije uvijek prikladna za pristojno ophođenje [*~ vas traži*] **3.** poštapalica bez značenja u *m* rodu (osim u doslovnom bilježenju, nema je u pisanom tekstu) **4.** (*sr*) (čega) *razg.* u zn. mala količina, malo čega ili male vrijednosti [*ovo stvari, ovo kuće*]

✧ *prasl.* i *stsl.* *ovъ (*strus.* ovyj, *polj.* ów) ← *ie.* *h₂ewo- (*stperz.* ava-)

ovākāv *prid.* koji je nalik na ovoga // **ovākō** *pril.* **1.** kakav jest, kakav se pokazuje, na način kakav se pokazuje i kakav se sada vidi u našoj prisutnosti ili najbliže meni **2.** (riječ koja uvodi u neko izlaganje) [*~, to je počelo jučer...*] **3.** *razg. gov.* na najjednostavniji način, bez pomagala, aparata i sl. [*razgovarali smo telefonski, ali i ~*], *opr.* upotrebljavajući (što), uz upotrebu (čega) **4.** (riječ koja dopunja neki pokret kojim se što predočuje ili opisuje) [A: *Je li bilo mnogo ljudi?* B: *Bilo je ~ (puno)* u zn. dupkom puno, puno puncato (pri čemu se svi prsti jedne ruke jednom ili više puta sastave); A: *Kako su vas primili?* B: *Primili su nas ~* u zn. vrlo lijepo, srdačno, raširenih ruku, objeručke (pri čemu se ruke rašire)] **5.** općenito, sve u svemu, inače [*nesposoban je ili barem nesiguran, ali simpatičan je ~, ne može se reći*]

✧ *prasl.* i *stsl.* ovaki

òvāl *m* ⟨G ovāla, N *mn* ováli⟩ **1.** linija koja zatvara jajolik ili eliptičan prostor ili površinu **2.** *meton.* predmet (slika, reljef, medaljon, gema i sl.) ili tlocrt građevine (arena) takva

oblika // **òvāljan** *prid.* ⟨*odr.* -lni⟩ **1.** koji je jajolik **2.** koji je eliptičnog oblika, eliptičan [*~ni ured*]; **òvālno** *pril.* na ovalan način, oblo, eliptično

✧ *nlat.* ovalis = *lat.* ovum: jaje

òvāmo *pril.* **1.** u smjeru onoga koji govori (kao odgovor na pitanje kamo?); simo **2.** *reg.* ovdje

✧ = ovaj + *v.* (ta)mo

òvan *m* ⟨G òvna, N *mn* òvnovi⟩ **1.** *zool.* mužjak domaće ovce; brav **2.** (Ovan) zodijački znak od 21. ožujka do 20. travnja [*rođen u Ovn*]; *rođen u znaku Ovna*] **Δ** **muflonski** *~ zool.* mužjak muflona; ~ **predvodnik** **1.** ovan koji ide na čelu stada, ob. s klepkom **2.** *pejor. pren.* onaj koga drugi slijede kao stado // **òvnēči** *prid.*, *v.* ovnujski; **òvnōvskī** *prid.* koji se odnosi na ovnovce; **òvnūjskī** *prid.* koji je od ovna [*~ rog*]; ovneći; **òvnūjski** *pril.* kao ovan, na način ovnova

✧ *pr.* (nadimacka): **Ovniček** (Jastrebarsko, Opatija), **Ovničević** (Slavonski Brod, Velika Gorica, Donja Stubica), **Óvnić** (Koprivnica)

✧ *prasl.* *ovъnъ (*rus.* ovén, *stpolj.* owien), *lit.* avinas = *v.* ovca

ovaplōtiti (što, se) *svrš.* ⟨*prez.* ovāplotim (se), *pril.* *pr.* -ivši (se), *prid.* *trp.* ovāploćen, *gl. im.* ovaploćenje) (+ *srp.*) *pravosl.* otjeloviti, utjeloviti // **ovaploćenje** *sr pravosl.* u teologiji istočnih crkava pojam koji označuje primanje ploti, tijela čovječjeg koje je primio Krist; **ovaploćivati** (što, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* ovaplōćujem (se), *pril.* *sad.* ovaplōćujući (se), *gl. im.* -ānje), *v.* ovaplotiti

✧ *stsl.* ovāploštenie

ovāpniti *svrš.* ⟨*prez.* òvāpnīm, *pril.* *pr.* -ivši, *prid.* *rad.* ovāpnio/ovāpnila *ž*, *prid.* *trp.* òvāpnjen) obijeliti vapnom // **ovāpnjeti** (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* òvāpnīm, *pril.* *pr.* -ēvši, *prid.* *rad.* ovāpnio/ovāpnjela *ž*) postati vapnen, krut [*žile su ovāpnjele*]; **ovāpnjivati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* ovāpnjivām, *prid.* *rad.* ovāpnio, *gl. im.* ovāpnjénje) obložiti se, ispuniti i sl. vapnom; zakrečiti [*ovāpnjenje žila*]

✧ O(B)- + *v.* vapnenac, vapno

òvārij (**ovārij**) *m* *anat.* rasplodni organ koji proizvodi jajne stanice; jajnik

✧ *nlat.* ovarium = *ovum*: jaje

ovarijektoimija *ž med.* vadenje jajnika (ob. zbog tumora ili sterilizacije) [*izvesti ~u*; *obaviti ~u*]

✧ *v.* ovarij + *v.* ektomija

ovariotòmija ž *vet.* kastracija ženki životinja

✧ v. ovarij + -TOMIJA

ovàrisati (Ø, što, se) *svrš.* ⟨*prez.* ovàrišem (se), *pril. pr.* -àvši (se), *prid. rad.* ovàrisao (se)⟩ *reg. ekspr.* pogoditi, brzo shvatiti, steći vještinu, uputiti se u što

✧ *tur.* varmak: doći, dospjeti; shvatiti, razumjeti

òvas m ⟨G -vsa⟩ *bot. reg., v. zob* // **òvsen** *prid.* ⟨*odr. -i*⟩ koji je od ovasa; **ovsènica**¹ ž *reg.* ovseni kruh

✧ *pr.* (nadimačka, etnici): **Opsènica** (200, Ogulin, S Dalmacija, Lika, Primorje), **Óvas** (Otočac, Banovina, Z Slavonija)

✧ *prasl.* *ovъstъ (*rus.* ovēs, *polj.* owies), *lit.* aviža ≈ *lat.* avena

òvca ž (mužjak: ovan; mlado: janje) ⟨N *mn* òvce, G ovàcā⟩ **1.** domaća životinja preživač, daje vunu, mlijeko i meso **2. pren. pejor.** a. glupa osoba **b.** strašljiva, pitoma osoba Δ **divlja** ~ **1.** muflon **2. lokal.** srna, v. // **òvčār** m ⟨G ovčāra⟩ **1.** čuvar ovaca (osoba) **2. kinol.** opći naziv za pse koji prate ili čuvaju ovce, ili porijeklo vuku od takvih pasa [*njemački* ~; *hrvatski* ~]; **òvčārica** ž, v. ovčār; **òvčāriti** *nesvrš.* ⟨*prez.* òvčārim, *pril. sad.* -rèći, *gl. im.* -rènje) istjerivati ovce na pašu, boraviti s ovcama na ispaši; **òvčārnica** ž štala za ovce; ovčarnik; **òvčārník** m ⟨N *mn* -ici), v. ovčarnica; **òvčārski** *prid.* koji se odnosi na ovčare; **òvčārski pril.** kao ovčār, na način ovčāra; **òvčārstvo** *sr* grana stočarstva koja se bavi uzgojem ovaca radi dobivanja vune, mesa i mlijeka; **òvčētina** ž ovčje meso kao hrana; **òvčīca** ž ⟨N *mn* òvčīce⟩ *hip. i dem.* od ovca **1.** (samo *mn*) *meteor. gov.* rad visokih oblaka cirkumulusa, koji se pojavljuju kao sloj bjeličastih sitnih grudica **2.** naziv za razne kukce, ribe i cvijeće; **òvčīji** *prid.* koji je od ovce [-i *sir*] Δ ~e **boginje** *razg.* zarazna dječja bolest

✧ *pr.* (prema zanimanju, nadimačka ili etnici): **Òvcin** (Donji Miholjac, Rijeka), **Òvčār** (420, Čakovec, Zagorje, Prigorje, I Slavonija), **Òvčāriček** (140, Krapina, Zagorje, Prigorje), **Òvčāric** (300, Zabok, Zagorje, Primorje), **Òvčāriček** (Križevci, Zagorje, Prigorje), **Òvčārik** (Đakovo, Osijek), **Òvčina** (Dubrovnik, Osijek) ✧ *top. mikrotop.:* **Òvčāra** (Slatina), **Òvčārevo** (Vinkovci, Osijek), **Òvčīca** (Senj)

✧ *prasl.* i *stsl.* ovъca (*rus.* ovca, *polj.* owca),

lit. avis ← *ie.* *h₂ewis (*lat.* ovis, *grč.* óis)

Òvčāra ž **1.** naselje (u blizini Osijeka), 1146 stan. **2.** lokalitet kod Vukovara na kojem se nalazi jedna od najvećih grobnica hrv. žrtava iz Domovinskog rata // **òvčārski** *prid.* koji se odnosi na Ovčāru

✧ v. ovca

òvčas *pril. arh. knjiš.* u ovaj čas, ovoga trenu, odmah

✧ v. ovaj + v. čas

òvčīca ž *zool.* morska riba crnih okomitih pruga (*Pagellus mormyrus*) iz porodice ljuškavki (*Spicarae*); živi na pijesku

✧ v. ovca

òvdje *pril.* na ovome mjestu **1.** gdje je onaj koji govori **2.** gdje su zajedno govornik i sugovornik // **òvdašnji** *prid.* **1.** koji je odavde, iz ovoga mjesta ili kraja [*ja sam* ~]; ovdješnji **2. a. pov.** (u nekim vezama riječi koje znače zvanja ili položaj u društvu u tekstovima kao što su oglasi, osmrtnice i sl.) [*trgovac* ~; *posjednik* ~] **b. iron.** onaj koji mnogo ne vrijedi izvan svoga mjesta, prijateljskog kruga i sl., koji je za domaću uporabu [*pjesnik* ~]; domaći, zavičajni, lokalni; **òvdješnji** *prid. knjiš., v. ovdašnji*

✧ *prasl.* *ovъdē, v. ovaj

òvelik *prid.* ⟨*odr. -i, komp.* òveći⟩ koji je prilično velik u vrsti, u usporedbi s drugima; dosta velik // **òveći** *prid.* **1.** ⟨*komp.*⟩, v. ovelik bez doslovnog značenja **2.** koji je nešto veći nego što je potrebno; obilat, komotan, povelik

✧ O(B)- + v. velik

ovenizam, v. Owen (Robert)

overalls (izg. òveròls) m **1.** široko zaštitno odijelo u jednom komadu koje se nosi u radu iznad obične odjeće kombinezon **2.** žensko pamučno sportsko odijelo nalik kombinezonu s našivenim džepovima i pojasom, popularno 1960-ih

✧ *engl.*

overdozirati (se) *svrš.* ⟨*prez.* overdòzirām (se), *pril. pr.* -àvši (se), *prid. rad.* overdòzirao (se), *gl. im.* -ànje) *žarg.* dati (uzeti) preveliku količinu čega (ob. droge), dovesti vlastiti ili nečiji život u opasnost; predozirati (se)

✧ *engl.* overdose

òverdraft m *bank.* **1.** oblik bankovnog kratkoročnog kreditiranja prema ugovoru o dopuštenom prekoračenju u ugovorenom vremenu **2.** svaki oblik prekoračenja

✧ *engl.*

overdrive (izg. òverdrajv) *m autom.* **1.** dodatna (peta) brzina kod nekih automobila za ekonomičnu potrošnju kod velikih brzina uz manji broj okretaja **2.** prekomjernost, pretjeranost, preuveličavanje **3. tehn.** hi-fi pojačalo
 ✧ *engl.*

overklókrati *dv. (prez. overklòkrām, pril. sad-ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) inform. žarg.* podignuti/podizati brzinu radnog takta procesora, napona ili brzine sabirnice u računalu iznad nominalne i tvornički podešene vrijednosti
 ✧ *engl.* overlock

ovèrnjanski *prid., ob. u:* $\Delta \sim$ **ptičar** *kinol.* vrsta psa, podrijetlom iz Francuske; braque d'Auvergne

overseas (izg. òversiz) *prid.* prekomorski, koji pripada, koji se odnosi na zemlje s one strane svjetskih mora (gledano iz Europe), koji se odnosi na daleke zemlje (Amerika, Australija itd.) $\Delta \sim$ **trade** (izg. $\sim$ trèjd) *trg.* prekomorska trgovina, trgovanje robom iz dalekih zemalja ili u dalekim zemljama (ob. u brodarstvu)
 ✧ *engl.:* inozemni

overshoot (izg. òveršūt) *m tehn.* prebačaj, porast signala preko stanovitve vrijednosti // **overshooting** (izg. òveršūting) *m ekon.* slučaj drukčijeg djelovanja neke pojave u kratkom roku nego što je njezino djelovanje na dugi rok
 ✧ *engl.*

Ovidije Nàzon, Publije (43–18. pr. Kr.), rimski pjesnik, glavno djelo *Metamorfoze*, 250 stihovanih priča iz mitologije, od pretvaranja kaosa u kozmos do pretvorbe Julija Cezara u zvijezdu; posljednjih 10 godina života proveo u progonstvu na obali Crnoga mora, kamo ga je prognao car August, navodno zbog nekih aluzija u erotično-didaktičkom spjevu *Umijeće ljubavi*

òvidukt *m anat.* vod između jajnika i maternice u tijelu žene; jajovod
 ✧ *lat.* ovum: jaje + ductus: vod

ovijati, v. oviti

òvipàrjan *prid. (odr. -rñi) biol.* koji nosi (leže) jaja i tako se rasploduje, koji se leže iz jaja [*~e životinje*]

✧ *lat.* ovum: jaje + -PARAN

òvisiti (o kome, o čemu) *nesvrš. (prez. òvisim, pril. sad. òvisèci, gl. im. òvišenje)* **1.** biti ograničavan, uvjetovan ili određen kime ili čime; zavisiti **2. a.** oslanjati se na koga **(2) b.** biti u

nemogućnosti da se što učini bez koga ili čega // **òvisan** *prid. (odr. -snì)* koji ovisi o komu ili o čemu, koji ne može bez čega [*~ o drogi*]; **òvisnica** *ž, v.* ovisnik; **òvisničin** *prid.* koji pripada ovisniku; **òvisnički** *prid.* koji se odnosi na ovisnike; **òvisnički** *pril.* kao ovisnik, na način ovisnika; **òvisnik** (o čemu) *m (V -iće, N mn -ici)* onaj koji ne može bez čega, rob neke navike [*~ o drogi*; *~ o alkoholu*; *~ o lijekovima*; *~ o pušenju*]; zavisnik; **òvisništvo** *sr 1.* stanje onoga koji je ovisan **2.** ovisnost kao pojava [*~ o duhanu*; *~ o drogama*]; **òvisno** *pril. 1. (Ø)* (u dijaloškoj situaciji na riječi sugovornika u zn. da ono o čemu se govori ovisi o okolnostima, uvjetima itd. koji se podrazumijevaju, koji su poznati ili će biti spomenuti) [A: *Kad će to biti?* B: *Ovisno.*] **2. (o čemu) u zavisnosti od čega, prema komu ili prema čemu, s obzirom na koga ili što [*~ o vremenskim uvjetima*; *~ o novcu*; *~ o materijalnim mogućnostima*]; **òvisnòst** *ž (G -osti, I -osti/-ošću)* stanje koje ne dopušta slobodan odnos prema komu ili čemu [*~ o moćnima*; *~ o duhanu*; *~ o drogi*]; zavisnost**

✧ O(B)- + v. visjeti (visiti)

òvisok *prid. (odr. -i)* prilično visok, koji ostavlja dojam visine // **òvisoko** *pril.* tako da bude ili da se odvija, postavlja, leti itd. na prilično velikoj visini ili tako da se doima kao visoko, tako da ima visinu kao svojstvo

✧ O(B)- + v. visok

òviti (se) *svrš. (prez. òvijēm (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. ovijen)* **1. (se), v.** ovijati **2. (se oko čega)** priljubiti se oko čega, rasti i pokriti gornju površinu uokrug čega [*bršljan se ovio oko stabla*]; omotati (se) // **ovijāci** *m mn vojn.* obojci, *usp.* obojak **(2); ovijāti** (što, se) *nesvrš. (prez. òvijām (se), pril. sad. -ajūci (se), gl. im. -ānje)* oblagati izvana sa svih strana tako da se dotiče cijele površine (npr. kao ovojnica unutarnjih organa); omatati (se); **ovijati** (što) *svrš. (prez. òvijām, pril. pr. òvivši, imp. òvij, prid. trp. òvijān)* završiti vijanje, oplijeviti zrnje, očistiti od pljeve; **ovitak** *m (G -tka, N mn -ici)* omotnica [*~ knjige*; *~ ploče*]; **òvoj** *m* zavoj **(1); òvojnī *prid.* koji se odnosi na ovoju, koji pripada ovoju [*~e ljuske*]; **òvojnica** *ž* mekana plosnata i tanka površina koja priliježe izvana uz što; tanka opna koja ovija neki plod ili tjelesni organ [*plućna ~*; *~ unutarnjeg organa tijela čovjeka*]**

✧ O(B)- + v. viti

ovjekovječiti (koga, što) *svrš.* < *prez.* -im, *pril.* *pr.* -ivši, *prid. trp.* ovjekovječen, *gl. im.* ovjekovječenje) učiniti vječnim, sačuvati trajnu uspomenu // **ovjekovječavati** *nesvrš.* < *prez.* ovjekovječavam, *pril. sad.* -ajūci, *prid. trp.* ovjekovječavan, *v.* ovjekovječiti; **ovjekovječivost** *ž* < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) osobina onoga koji je ovjekovječen
 ✧ O(B)- + *v.* vijek

ovjencati (koga, se) *svrš.* < *prez.* -ām (se), *pril.* *pr.* -āvši (se), *prid. trp.* ovjencan) okriti (se) vijencem ili kao vijencem // **ovjencano** *pril.* tako da je okićeno vijencem, proslavljeno, slavljenički, laureatski; **ovjencavati** (koga, se) *nesvrš.* < *prez.* ovjencavam (se), *pril. sad.* -ajūci (se), *gl. im.* -anje), *v.* ovjencati
 ✧ O(B)- + *v.* vijenac, vjenčati

ovjeriti (što) *svrš.* < *prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ovjeren) službeno potvrditi istinitost čega, ovjerovati [~ *potpis*] // **ovjera** *ž* čin kojim se što potvrđuje, ovjerava; **ovjeravati** (što) *nesvrš.* < *prez.* ovjeravam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), *v.* ovjeriti; **ovjereno** *pril.* u smislu ovjere, potvrđeno, pravovaljano, verificirano; **ovjeritelj** *m* onaj koji što ovjerava, atestor; **ovjeriteljica** *ž*, *v.* ovjeritelj; **ovjerovitelj** *m* onaj koji je što ovjerovio; **ovjeroviteljica** *ž*, *v.* ovjerovitelj; **ovjeroviti** (što) *svrš.* < *prez.* ovjerovim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ovjerovljen) ovjeriti, potvrditi vjerodostojnost, ob. zapisnik; **ovjerovljivati** (što) *nesvrš.* < *prez.* ovjerovljujem, *pril. sad.* ovjerovljujući, *gl. im.* -anje), *v.* ovjerovati
 ✧ O(B)- + *v.* vjera

ovjesiti (se) *svrš.* < *prez.* ovjėsīm (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ovješen) objesiti, spustiti (se) // **ovjes** *m* *tehn.* mehanizam za spoj kotača s osovinama vozila koji prigušuje udare
 ✧ O(B)- + *v.* vješati

ovještati *svrš.* < *prez.* ovjėshtām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ovjėshtan) istrošiti se, otrcati // **ovještalošt** *ž* < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) svojstvo onoga što je ovještalo; **ovještalo** *prid.* < *odr.* -ali) *ekspr.* otrcan, istrošen, ofucan [~ *la fraza*]

ovladati (čime) *svrš.* < *prez.* ovlādām, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* ovlādān) 1. staviti pod punu kontrolu područje, grad i sl.; zauzeti [~ *vrhovi- ma Velebita*] 2. steći potpuna znanja o nekom procesu, poslu, tehnici [~ *tehnikom*] // **ovladavati** (čime) *nesvrš.* < *prez.* ovlādavam, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje), *v.* ovladati
 ✧ O(B)- + *v.* vladati

ovlastiti (koga, što) *svrš.* < *prez.* ovlāstīm, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ovlāšten/ovlāšćen) dati kome punomoć, dati kome mogućnost zastupanja u čije ime; opunomoćiti // **ovlāst** *ž* < *G* -asti, *I* -asti/-ašću) 1. pravo na što; ovlaštenje, punomoć 2. *admin.* zaduženost nekog tijela, povjerenstva ili institucije za određeni djelokrug poslova; odgovornost, kompetencija; **ovlašćivati** (koga) *nesvrš.* < *prez.* ovlašćujēm, *pril. sad.* ovlašćujući, *gl. im.* -anje), *v.* ovlastiti; **ovlaštenje** (**ovlašćenje**) *sr* *pravn.* dokument kojim se na koga prenosi pravo da u ime nekoga nešto uradi; ovlast, punomoć; **ovlastitelj** *m* onaj koji ima određena prava na što, opunomoćitelj; **ovlastiteljica** *ž*, *v.* ovlastitelj; **ovlastiteljčin** *prid.* koji pripada ovlastiteljici; **ovlašteno** *pril.* s punim pravom, punomoćno
 ✧ O(B)- + *v.* vlast

ovlaš *pril.* usput, uzgred, mimogred, gotovo neprimjetno, letimično [~ *dotaći*]; ovlašno // **ovlašno** *pril.*, *v.* ovlaš
 ✧ O(B)- + *v.* vlas

ovnujski, *v.* ovan

ovō *zam.*, *v.* ovaj

OVO- prvi dio pridjevskih i imenskih riječi koje označavaju onoga koji se slaže ili koji se vezuje za vrijeme ili mjesto u kojem se govori [ovogodišnji, ovomjesni]
 ✧ *v.* ovaj

ovodoban *prid.* < *odr.* -bnī) koji je od ovoga doba, koji pripada ovome dobu; sadašnji, suvremeni, moderni, današnji
 ✧ OVO- + *v.* dob, doba

ovogēneza *ž*, *v.* oogeneza

ovogodišnji *prid.* koji se događa, koji se dogodio ove godine
 ✧ OVO- + -GODIŠNJI

ōvoīdan *prid.* < *odr.* -dnī) *term.* koji je u obliku jaja; jajolik, jajast
 ✧ *lat.* ovum + -IDAN

ōvoj, *v.* oviti

ovōlik *prid.* < *odr.* -ī) ovako velik, velik kao što drugo s čim se uspoređuje ili što se gestom ili u blizini govornika pokazuje; ovolikački // **ovolicni** *prid.* *hip.* ovako malen (kao što drugo s čim se uspoređuje ili što se gestom u blizini govornika pokazuje); **ovolikački** *prid.* < *neodr.* ovolikačak) *gov.* ovolik, *v.* **ovolikō** *pril.* u toj mjeri, tako mnogo; **ovolišni** *prid.* *hip.* ovako malen, malen kao što drugo s čim se uspoređuje ili što se gestom ili u blizini

govornika pokazuje (*npr.* kao kad se približe vrhovi palca i kažiprsta)

-i) ovozemaljski, *opr.* onostran // **ovòstranòst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je ovostrano; **òvostranskì prid.** koji je s ovih strana, odvašnji, koji je s ove strane neke prirodne ili političke granice koja u svijesti oblikuje postojanje dviju strana od kojih je jedna »ova«; odvašnji (koji nije s »te« ili »one« strane)

✧ OVO- + v. strana

òvovijetskì prid. ovozemni, ovostrani, *usp.* ovozemaljski

✧ OVO- + v. svijet

òvotjednì prid. koji se dogodio u ovome tjednu (tjednu koji traje) [~a top-lista]

✧ OVO- + v. tjedan

òvovivipàran prid. (*odr.* -mì) *zool.* koji leže jaja u kojima je mladunče već donekle ili potpuno razvijeno

✧ *lat.* ovum + vivus: živ + -PARAN

ovozemàljskì prid. koji je na ovom svijetu, u ovom životu, koji ima svojstvo onoga što je vezano uz život na Zemlji dostupan iskustvima i racionalnim objašnjenjima; ovostrani, *opr.* onostran // **ovozemàljskì pril.** na ovostrani, zemaljski način, ovostrano; **òvozèmnì prid.**, v. ovozemaljski, ovosvjetski; **òvozèmskì prid.** *eksp.* knjiš. ovozemaljski; **òvozèmskì pril.** *eksp.* (na način) kao na ovoj Zemlji, kao na ovome svijetu, kako je dano smrtniku, na način smrtnika

✧ OVO- + v. zemlja

òvratnik m (N *mn* -ici) zavrnuti dio košulje i sl. oko vrata; kragna, kolar, okovratnik

✧ O(B)- + v. vrat

òvratnjàk m (N *mn* -aci) *bot.* biljni rod (*Carpesium*) iz porodice glavočika (*Compositae*)

✧ O(B)- + v. vrat

òvràž ž (I -i/-ju) *bot.*, v. jagnjevac

òvršàk m (G -ška, N -šci) *bot.* ono što raste kao sam vrh biljke ili izbija na samom vrhu kao posebno oblikovan i prepoznatljiv dio (vrh izbojka, vrh grane ili krošnje); brk (3), brkovi, vršika (2) // **ovršiti¹ svrš.** (*prez.* ovršim, *pril. pr.* -ivši, *prid. rad.* ovršio) obaviti vršidbu [~ žito]

✧ O(B)- + v. vrh

ovršiti² svrš. (*prez.* ovršim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ovršen) *rij. admin.* učiniti, obaviti, provesti (*npr.* ovrhu) // **òvrha ž** (D L òvrši)

pravn. zapljena dužnikove imovine kao prisilna naplata duga; pljenidba, egzekucija; **ovrhovòditelj m** onaj koji provodi ovrhu, izvršilac ovrhe; ovršitelj, egzekutor, kutor, pljenitelj; **ovrhovoditeljica ž**, v. ovrhovoditelj; **ovršivati nesvrš.** (*prez.* ovršujem, *pril. sad.* -šujući, *gl. im.* -anje), v. ovršiti; **ovršitelj m**, v. ovrhovoditelj; **ovršiteljica ž**, v. ovršitelj; **òvršnì prid.** koji je dio postupka ovrhe, koji se odnosi na ovrhu $\Delta \sim$ **bubanj 1.** znak bubnjem kojim se oglašava ovrha **2. pren.** propadanje, padanje pod stečaj, materijalna propast

✧ O(B)- + v. vršiti¹

ovsènica² ž bot. višegodišnja trava (*Arrhenatherum*) iz porodice trava (*Gramineae*), značajna krmna biljka, česta u travnjačkim smjesama; francuski ljulj, pahovka

✧ v. ovas

òvsìk m (G ovsika, N *mn* ovsici) *bot.* rod biljaka (*Bromus*) iz porodice trava (*Gramineae*); stoklasa

✧ v. ovas

òvuda (òvud) pril. ovim putem, ovim smjerom, u ovom smjeru (koji je blizu onoga koji odgovara na pitanje kuda?) [A: Kuda ćeš? B: Ovuda], *usp.* onuda

✧ *prasl.* *ovōda (*strus.* ovudu), v. ovaj

òvulum m biol. rasplodna, jajna stanica // **ovu-lácija ž fiziol.** faza u menstrualnom ciklusu (približno u polovici) kada se sazrelo jajašce oslobađa iz folikula; **ovulirati svrš.** (*prez.* ovuliram, *pril. pr.* -avši, *prid. trp.* ovuliran) u procesu ovulacije izmetati jajašce

✧ *lat.* ovulum

òvum m biol. jaje

✧ *lat.* ovum

Owen (*izg.* Ōuen), **Robert** (1771–1858), engleski industrijalac i utopijski socijalist; u SAD-u osniva prve komunističke općine na bazi egalitarizma koje se nisu održale; zatim »Veliki nacionalni strukovni savez« koji je u borbi za radnička prava okupio pola milijuna članova // **ovenizam m** (G -zma) *pov.* doktrina socijalne reforme i filantropije kojom se željela stvoriti pravednija podjela društvenog bogatstva; teorija utopijskog socijalizma

Owens (*izg.* Ōuens), **Jesse** (1913–1980), američki lakoatletičar, Crnac; na OI u Berlinu 1936. osvojio 4 zlatne medalje na kratkim trkačkim prugama i u skoku u dalj te postavio 3

nova svjetska rekorda i time pred Hitlerovim očima dezavuirao nacističku teoriju o superiornosti arijevac

Oxford (izg. Ōksford) *m* glavni grad istoimene grofovije u Engleskoj, 98.500 stan., glasovito sveučilište (osnovano 1249) // **ōksford m** 1. čvrsta, laka pamučna tkanina u platnovezu, od vrlo kvalitetne prede, upotrebljava se za košulje 2. *agr.* pasmina ovaca razvijena u Engleskoj, sada raširena u Sjevernoj Americi, daje mnogo kvalitetne vune 3. *sport* udarac lopte petom (ob. u nogometu); **ōksfordski prid.** koji se odnosi na Oxford [~ *engleski*]

-OZA, v. -OSIS

ōzād (ozáda) pril. razg. iza čega, pozadi, straga

✧ O(B)- + v. zadnji

ozákoniti (što) *svrš.* <prez. ozákonim, pril. pr. -ivši, prid. trp. ozákonjen> osnažiti, potvrditi što donošenjem ili prihvaćanjem zakona [~ *amandman*; ~ *vezu, brak*] // **ozákonjeno pril.** u skladu sa zakonom, legalno; **ozakonjívati** (što) *nesvrš.* <prez. ozakónjujem, pril. sad. ozakonjujúći, gl. im. -ánje>, v. ozakoniti

✧ O(B)- + v. zakon

ozálid m <G ozalída> *tehn.* 1. kemijski papir za kopiranje dokumenata 2. proces kopiranja upotrebom tog papira

✧ tvorničko ime proizvoda^x

Ōzalj m <G Ōzlja> grad na Kupi, SZ od Karlovca, 1184 stan., razvio se ispod starog grada (prvi put se spominje 1244) // **Ōzaljčanin (Ōzljanin) m** (Ōzaljčanka, Ōzljanka ž) <N mn Ōzaljčani/Ōzljani> stanovnik Ozlja; **ōzaljski prid.** koji se odnosi na Ozalj i Ozljane [~ *književni krug*]

ozáriti (se) *svrš.* <prez. ôzārim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. ôzāren> 1. (što) a. obasjati b. (koga) usrećiti, razveseliti 2. (se) biti zadovoljan, sretan, kao obasjan unutrašnjim žarom // **ôzāreno pril.** na ozaren način, sretno, radosno; **ôzārenost ž** <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je ozaren; **ozarívati** (koga, što, se) *nesvrš.* <prez. ôzārujem (se), pril. sad. ôzārujúći (se), gl. im. -ánje>, v. ozariti

✧ O(B)- + v. zora

ôzbiljan prid. <odr. -ljni> 1. koji je sreden, odgovoran za svoje postupke, promišljen [~*an mladić*] 2. koji je važan, značajan [~*an prijedlog*; ~*an politički zbornik*] 3. koji je težak po posljedicama, opasan [~*na bolest*]

4. a. koji je bez veselosti, bez osmijeha, zamišljen, bez topline, hladan (o osobi) b. koji ima važnost i dostojanstvo, stvaralačku vrijednost [~*na glazbu*], *opr.* lagan, zabavan 5. koji je iskren, a ne ironičan ili sarkastičan [jesi li ~*an?*] // **ôzbiljávati** (što) *nesvrš.* <prez. ôzbiljávam, pril. sad. -ajúći, gl. im. -ánje>, v. ozbiljiti; **ôzbiljiti** (što) *svrš.* <prez. ôzbiljim, pril. pr. -ivši, prid. trp. ôzbiljen> učiniti zbiljskim, učiniti da postane zbilja ili dio zbilje; provesti u djelo; ostvariti; **ôzbiljno pril.** na ozbiljan način; bez šale, odgovorno [ne misleći ~; *sasvim* ~; *shvaćati* ~]; **ôzbiljnost ž** <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je ozbiljan, svojstvo onoga što je ozbiljno; **ôzbiljnjak m** <G ôzbiljnjaka, V ôzbiljnjače, N mn ôzbiljnjáci> *razg., opr.* zabavnjak

✧ O(B)- + v. zbiti se, zbilja

ôzdō (ôzdōl, ôzdōla) pril. razg. knjiš. odozdo **ôzdraviti** *svrš.* <prez. ôzdravim, pril. pr. -ivši, prid. rad. ôzdravio, prid. trp. ôzdravljen, gl. im. ôzdravljenje> 1. a. opet steći zdravlje nakon bolesti; preboljeti b. oporaviti se, izaći iz bolesti 2. (koga) učiniti da tko stekne zdravlje poslije bolesti; izliječiti // **ôzdravljati** *nesvrš.* <prez. ôzdravljam, pril. sad. -ajúći, gl. im. -ánje>, v. ozdraviti; **ôzdravljenje sr** stanje kad se bolest povuče, stanje zdravlja nakon bolesti; **ôzdravljiváč m** <G ôzdravljiváča> iscjelitelj; **ôzdravljiváčica ž, v.** ozdravljivač; **ôzdravljívati** (Ø, koga) *nesvrš.* <prez. ôzdravljujem, pril. sad. ôzdravljujúći, gl. im. -ánje>, v. ozdraviti

✧ O(B)- + v. zdrav

ôzēbao, v. ozepsti

ozéčiti (što, se) *svrš.* <prez. ôzēčim (se), pril. pr. -ivši (se), prid. trp. ôzēčen> donijeti na svijet mlade (o zečici)

✧ O(B)- + v. zec

ozelēniti *svrš.* <prez. ôzelenim, pril. pr. -ivši, prid. rad. ôzelenio/ôzelenila ž> učiniti zelenim // **ôzelenjeti** (Ø) *svrš.* <prez. ôzelenim, pril. pr. -njévši, prid. rad. ôzelenio/ôzelenjela ž> dobiti lišće nakon zime, postati zelen (o bilju); **ôzelenjívati** (Ø) *nesvrš.* <prez. ôzelenjujem, pril. sad. ôzelenjujúći, gl. im. -ánje>, v. ozelenjeti

✧ O(B)- + v. zelen

ozēlot, v. ocelot

ôzēmje sr 1. *zast.* porječje 2. *neol. rij.* područje, teritorij

✧ O(B)- + v. zemlja

ozéna ž *pat.* kronična bolest nosa koja se očituje kao atrofija sluznice

✧ *lat.* ozaena ← *grč.* ózaina ≈ ózein: mirisati

özëpsti (Ø) *svrš.* <*prez.* özëbem, *pril. pr.* özëbävši, *prid. rad.* özëbao/özëbla ž) prehladiti se // **özëbao** *prid.* <*odr.* -bli) koji je prožet hladnoćom; **özëblina** ž (ob. *mn*) oteknuće i crvenilo dijelova tijela, ob. prstiju, izazvano hladnoćom; mrazotina, smrzotina, buganac; **özëblo** *pril.* prehladeno, promrzlo; **özëblöst** ž <(G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je ozebao

✧ O(B)- + v. zepsti

özgör, v. odozgo

ozidati (što) *svrš.* <*prez.* özidäm, *pril. pr.* -ävši, *prid. trp.* özidän) neku površinu obložiti zidom ili čime sličnim u tehnici zidanja iznutra ili izvana [~ *bunar*] // **ozidávati** (što) *nesvrš.* <*prez.* ozidäväm, *pril. sad.* -ajüci, *gl. im.* -anje), v. ozidivati; **ozidívati** (što) *nesvrš.* <*prez.* ozidujëm, *pril. sad.* ozidujúci, *gl. im.* -anje), v. ozidati

✧ O(B)- + v. zid, zidati

özimri *prid.* koji se sije ujesen [~ *usjev*] // **özimac** *m* <(G -imca, N *mn* -imci) 1. *agr.* onaj koji se sije ujesen 2. *bot.*, v. ječam; **özimina** ž *agr.* usjev koji se sije u kasno ljeto ili tijekom jeseni, a žanje sljedećeg proljeća ili ljeta; ozimi usjev, jesenji usjev

◆ *pr.* (nadimačka, moguće i od *slov.* ozin: mora, čarobnjak): **Özimac** (Grubišno Polje, Garešnica), **Özimec** (590, Donja Stubica, Zagorje, Prigorje), **Özimin** (Velika Gorica)

✧ O(B)- + v. zima

özimnica ž *bot.* rod niskih trajnica sa žutim cvjetovima (*Eranthis*) iz porodice žabnjaka (*Ranunculaceae*)

✧ O(B)- + v. zima

Öziris *m mit.* 1. egipatski bog podzemnog svijeta i sudac mrtvim dušama; muž i brat Izide; ubio ga je Set, ali je Izida sakupila diljem Egipta njegovih 14 dijelova tijela i svojim ga čarolijama oživjela 2. Oziris i Izida smatraju se u povijesno-mitološko-okultnom smislu prvim tzv. srodnim dušama (*soul mates*, *twin self*), idealnim polovicama čiju je vječnu ljubav uništio na fizičkoj razini Set ubojstvom Ozirisa; nakon što se Oziris inkarnirao na Zemlji četrnaest puta ponovno će svi naći svoje druge polovice

özlijéditi (se) *svrš.* <*prez.* özlijëdim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* özlijëden) 1. (ko-

ga) nanijeti ozljedu 2. (se) zadobiti ozljedu // **özlijëden** *prid.* <*odr.* -i) koji je zadobio ozljedu [~i *su prevezeni u bolnicu*]; **özlijëdenöst** ž <(G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je ozlijeđen ili svojstvo onoga što je ozlijeđeno; **özljëda** ž *pat.* povreda tijela izazvana djelovanjem vanjske sile [unutrašnja ~; vanjska ~; mehanička ~]; rana, lezija, trauma, povreda; **özljëdenica** ž, v. ozljedenik; **özljëdeničin** *prid.* koji pripada ozljedenici; **özljëdenik** *m* <(G ozljedenika, V özljëdeniče, N *mn* ozljedenici) *knjiš.* onaj koji je ozlijeđen, ob. kao predmet obrade; ozljedeni; **özljëdivati** (koga, se) *nesvrš.* <*prez.* özljëdujëm (se), *pril. sad.* özljëdujúci (se), *gl. im.* -anje), v. ozlijediti

✧ O(B)- + *prasl.* *zlëditi, *zlëdi, ≈ v. zao, zlo

ozloglāsiti (koga, što) *svrš.* <*prez.* ozloglāsim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ozloglāšen, *gl. im.* ozloglāšënje) razglasiti o komu ili o čemu što zlo, iznijeti koga na zao glas // **ozloglāšávati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* ozloglāšäväm, *pril. sad.* -ajüci, *gl. im.* -anje), v. ozloglasiti; **ozloglāšen** *prid.* <*odr.* -i) koji je na zlu glasu; **ozloglāšenöst** ž <(G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je ozloglašen; **ozloglāšívati** (koga, što) *nesvrš.* <*prez.* ozloglāšujëm, *pril. sad.* ozloglāšujúci, *gl. im.* -anje), v. ozloglasiti, ozloglašavati

✧ O(B)- + v. zloglasan

ozlójëditi (koga) *svrš.* <*prez.* ozlójëdim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ozlójëden) najediti koga, jako naljutiti, ogorčiti // **ozlójëdenöst** ž <(G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je ozlojeden; **ozlójëdivati** (koga) *nesvrš.* <*prez.* ozlójëdujëm, *pril. sad.* ozlójëdujúci, *gl. im.* -anje), v. ozlojediti

✧ O(B)- + v. zao + v. jed, jediti

ozlövöljiti (koga) *svrš.* <*prez.* ozlövöljim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ozlövöljen) učiniti da tko bude zlovoljan, izazvati zlu volju, razljutiti, rasrditi // **ozlövöljávati** (koga) *nesvrš.* <*prez.* ozlövöljäväm, *pril. sad.* -ajüci, *gl. im.* -anje), v. ozlovoljiti; **ozlövöljeno** *pril.* na ozlovoljen način, neraspoloženo, rasrdeno

✧ O(B)- + v. zlovolja, zlovoljan

özljëda, v. ozlijediti

OZNA (izg. Ōzna) *krat.* komunistička policija u Jugoslaviji nakon završetka 2. svjetskog rata (kasnije Udba) // **öznaš** *m* <(G oznāša) *pov. razg.* pripadnik Ozne; **öznaški** *prid.* koji se odnosi na Oznu

✧ *srp.* Odelenje za zaštitu naroda

oznaka ž (D L -aci) ploča, simbol, trag, pečat i sl. koji se stavlja da bi se na što uputilo, što prepoznalo, pojasnilo, objavilo, o čemu obavijestilo [*~a na cesti; ~a u knjizi*], *usp.* znak Δ *~e crkve* teol. četiri konstitutivna obilježja Kristove crkve – jedinstvo, svetost, katolicitet i apostolstvo // **označavati** (koga, što) nesvrš. (prez. označavam, pril. sad. -ajući, gl. im. -anje), v. označiti; **označen** prid. (odr. -i) koji je obilježen; **označenik** m (G označenika, V označeniče, N mn označenici) lingv. dio jezičnoga znaka koji izražava njegovo značenje; **designat**, sadržaj, označeno, *opr.* označitelj; **označenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je označen, svojstvo onoga što je označeno, markiranost; **označitelj** m lingv. dio jezičnoga znaka koji se sastoji od slijeda glasova koji tvore morfem, riječ ili skupinu riječi; etiketa, izraz, označivač, *opr.* označenik; **označiti** (što, koga) svrš. (prez. označim, pril. pr. -ivši, prid. trp. označen) 1. postaviti znak, obilježiti 2. pren. obilježiti koga, oklevetati, nanijeti uvredu [*označen od Boga grdi od vraga, posl.* onaj koji ima neku vidljivu fizičku manu (i zbog toga je zao)]; **označivač** m (G označivača) 1. v. označitelj 2. onaj koji označuje što, koji stavlja neke oznake, obilježuje prijelaze na ulici itd. 3. listić ili prikladna drugačija (vrpca i sl.) koja se umeće između stranica gdje se prekinulo čitanje knjige; zaloga; **označivačica** ž, v. označivač; **označivati** (koga, što) nesvrš. (prez. označujem, pril. sad. označujući, gl. im. -anje), v. označavati; **označnica** ž konst. 1. v. oznaka 2. ono čime se označuje, sredstvo kojim se označuje

✧ O(B)- + v. znak

oznojit se svrš. (prez. oznojem se, pril. pr. -ivši se, prid. trp. oznojen) 1. ovlažiti se od znoja, oblići se znojem, biti znojan 2. tehn. zamaglit se od pare, orositi se (o raznim materijalima i predmetima: staklo, čaše) // **oznojeno** pril. tako da se oblije znojem, ovlaženo, promočeno

✧ O(B)- + v. znoj

ozokerit m (G ozokerita) min. zemni vosak, vosak kao mineral, žućkast, zelen do smeđ, ugodna mirisa, sastoji se od alifatskih ugljikovodika i naftena

✧ grč. ózein: mirisati + kēros: vosak

ozon m (G ozóna) kem. alotropski oblik kisika čija molekula ima tri atoma kisika, O₃; u zraku nastaje pri električnim izbojima (mu-

nje, iskrenje) i jakom ultraljubičastom zračenju posebno u visokim slojevima atmosfere gdje tvori ozonski sloj koji štiti površinu Zemlje od štetnog ultraljubičastog zračenja; ima prepoznatljiv miris; upotrebljava se za čišćenje vode i zraka te u tehnici bijeljenja // **ozonizator (ozonizator)** m uređaj za proizvodnju ozona i za dodavanje ozona zraku u prostorijama; **ozonski** prid. koji se odnosi na ozon, koji ima ozon kao obilježje, kao bitan dio [*~i sloj*] Δ *~a sonda meteor*: vrsta sonde za mjerenje vertikalne koncentracije ozona u atmosferi; nošena je visinskim balonom; *~e rupe* ekol. oštećenja u ozonskom sloju zbog djelovanja nekih plinova, prije svega spojeva klora, kao što su klorofluorouglijci (freon) zbog čega dolazi do pojačanog prodiranja Sunčevih UV zraka do površine zemlje; *~i omotač* sloj ozona u atmosferi koji zaštitno djeluje apsorbirajući UV zračenje Sunca

✧ grč. ózōn: koji miriše ← ózein: mirisati

ozonometar m (G -tra, N mn -tri) meteor. instrument za mjerenje ozona optičkim ili kemijskim sredstvima, njegove ukupne količine u atmosferi i koncentracije na jednom mjestu

✧ v. ozon + -METAR

ozonosfera ž meteor. sloj atmosfere između 10 i 50 km u kojem je zbog djelovanja Sunčevog ultraljubičastog zračenja povećana koncentracija ozona, najveća koncentracija je općenito između 20 i 25 km

✧ v. ozon + v. sfera

ozorina ž 1. bot. lokal. biljka (*Cytinus*); šipčić, šipakčić 2. (mn) porodica ozorina (*Rafflesiaceae*); nametnici na stablu ili korijenu drugih biljaka

ozračje sr knjiš. retor. 1. okolina, čovjekova sredina 2. radna i društvena atmosfera 3. ukupnost okolnosti u nekom krugu društva ili u društvu 4. ugodaj 5. arh. Zemljina atmosfera // **ozraččenost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) 1. stanje onoga koji je ozračen ili onoga što je ozračeno, *usp.* ozračiti (2) 2. fiz. umnožak ozračenja i njegova trajanja; ekspozicija; **ozračenje** sr fiz. omjer toka zračenja i veličine ozračenosti površine; iradijacija; **ozračiti** (koga) svrš. (prez. ozračim, pril. pr. -ivši, prid. trp. ozračen) 1. knjiš. retor. objasniti zrakama 2. izložiti koga zračenju; **ozračivati** (koga) nesvrš. (prez. ozračujem, pril. sad. ozračujući, gl. im. -anje), v. ozračiti

✧ O(B)- + v. zrak

Ōzren m. os. ime ◇ *pr.*: **Ōzretić** (240, Split, Brač, Rovinj)

◇ v. zreti

ozvaničiti (što) *svrš.* ⟨*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ozvaničen⟩ *srp. razg.* službeno potvrditi, prihvatiti, dati službeni i nekad svečani oblik // **ozvaničivati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* ozvaničujem, *pril. sad.* ozvaničujući, *gl. im.* -anje⟩, v. ozvaničiti

◇ O(B)- + v. zvati, zvaničan

ozvučiti (što) *svrš.* ⟨*prez.* ozvučim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ozvučen⟩ **1.** popratiti što zvukom, snimiti zvuk uz tekst, sliku i sl. **2.** postaviti razglas na neko mjesto [~ *dvoranu*] **3.** postaviti uređaje za prislušivanje // **ozvučeno** *pril.* tako da je popraćeno zvukom, glazbenom kulisom, prislušivano; **ozvućenje** *sr* **1.** snimanje zvuka **2.** uređaji za prijenos i emitiranje zvuka; razglas [*preko* ~a; *diskretno* ~e]; **ozvučivanje** *sr* **1.** ⟨*gl. im.*⟩, v. ozvučivati **2.** *lingv.* promjena bezvučnoga suglasnika u njegov zvučni parnjak; **ozvučivati** (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* ozvučujem, *pril. sad.* ozvučujući, *gl. im.* -anje⟩, v. ozvučiti

◇ O(B)- + v. zvuk

ožaliti (koga) *svrš.* ⟨*prez.* -im, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ožaljen⟩ izraziti žalost, predati se žalosti za pokojnikom // **ožalošćenost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ stanje onoga koji je ožalošćen; **ožalošćivati** (koga, se) *nesvrš.* ⟨*prez.* ožalošćujem (se), *pril. sad.* ožalošćujući (se), *gl. im.* -anje⟩, v. ožalostiti; **ožalostiti** (se, koga) *svrš.* ⟨*prez.* ožalostim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* ožalošćen⟩ **1.** (koga) izazvati žalost; rastužiti **2.** (se) postati žalostan, rastužiti se

◇ O(B)- + v. žal', žaliti

ožbukati (što) *svrš.* ⟨*prez.* ožbukam, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* ožbukān⟩ nanijeti žbuku na zid

◇ O(B)- + v. žbuka

oždriježiti (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* oždriježim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oždriježbljen⟩ donijeti na svijet ždrijebe (o kobili) // **oždrebljivati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* oždrebljujem, *pril. sad.* oždrebljujući, *gl. im.* -anje⟩, v. oždriježiti

◇ O(B)- + v. ždrijebe

ožeći *svrš.* ⟨*prez.* ožežem, *pril. pr.* ožegāvši, *prid. trp.* ožežen⟩, v. opeći // **ožeg** m ⟨N *mn* ožezi, G ožega⟩ **1.** željezna šipka za razgrtanje žara i čarkanje vatre; žarač **2.** v. ožegli-

na; **ožeglina** (ožegōtina) ž rana na koži koja nastaje kad se ožeže, opeče; ožeg (**2**), ožega, opekline, opekotina

◇ *pr.* (nadimačka): **Ōžeg** (120, Zagreb, Varaždin, Zagorje, Prigorje, Z Slavonija), **Ōžegić** (Zagreb), **Ōžegović** (Ōžegović) (590, Zagora, S Dalmacija, Prigorje)

◇ O(B)- + v. žeći

Ōžegović 1. Metel (1814–1890), hrv. političar, u mladosti ilirac, 1848. zauzima konzervativan stav; zaslužan za osnivanje prve narodne čitaonice u Varaždinu **2. Mirko** (1775–1869), senjsko-modruški biskup, pristaša iliraca i pisac političkih brošura; osnivač javne gimnazije u Senju (Ōžegiana)

oženiti (se) *svrš.* ⟨*prez.* oženim (se), *pril. pr.* -ivši (se), *prid. trp.* oženjen⟩ **1.** (koga) a. učiniti da muškarac stupi u brak [~ *sina*] b. uzeti za ženu **2.** (se) izvesti čin kojim muškarac stupa u brak, *usp.* udati **3.** (što) *prez.* uspjati prodati, zamijeniti, unovčiti ono što je neispravno, što malo vrijedi, oštećeno je itd. (stari automobil, oštećenu novčanicu itd.); riješiti se čega, uvaliti komu što, podmetnuti komu što // **oženjenički** *prid.* koji se odnosi na oženjenike; **oženjenik** m ⟨V oženjeniče, N *mn* -ici⟩ onaj koji je oženjen; **oženjenost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ stanje onoga koji je oženjen

◇ O(B)- + v. žena

ožica ž, v. žličica (**2**) // **ožičica** ž *dem.* od ožica

ožiljak m ⟨G ožiljka, N *mn* ožiljci⟩ **1.** trag na koži od rane koja je zarasla; brazgotina **2. prez.** trag teškog duševnog stanja [~ *na dušu*] // **ožiljčić** m *dem.* od ožiljak; **ožiljni** *prid.* koji se odnosi na ožiljak

◇ O(B)- + v. žila

oživiti (koga, što) *svrš.* ⟨*prez.* oživim, *pril. pr.* -ivši, *prid. trp.* oživljen⟩ **1. a.** učiniti živim b. *prez.* učiniti da se probudi iz mrtvila **2.** učiniti življim, *opr.* umrtviti // **oživjelo** *pril.* vraćeno u život; **oživjeti** (Ø) *svrš.* ⟨*prez.* oživim, *pril. pr.* -jevši, *prid. rad.* oživio⟩ postati živ, vratiti se u život, probuditi se; **oživljavanje** *sr* **1.** ⟨*gl. im.*⟩, v. oživljavati **2.** vraćanje u život; reanimacija; **oživljavati** *nesvrš.* ⟨*prez.* oživljavam, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje⟩, v. oživjeti, oživiti; **oživljenica** ž *lingv.* leksem koji se iz pasivnoga jezika vratio u aktivni

◇ O(B)- + v. živ

oživotvòriti (što) *svrš.* < *pres.* oživòtvorim, *pril.* *pr.* -ivši, *prid. trp.* oživòtvoren, *gl. im.* oživotvorénje> provesti neku zamisao u život; ostvariti // **oživotvorávati** (što) *nesvrš.* < *pres.* oživotvòravâm, *pril. sad.* -ajüci, *gl. im.* -ánje>, *v.* oživotvoriti, oživotvorivati; **oživòtvorenòst** ž < G -osti, I -osti/-ošüu> stanje onoga što je oživotvoreno; **oživotvorívati** (što) *nesvrš.* < *pres.* oživotvòrujem, *pril. sad.* oživotvòrujúci, *gl. im.*

-ánje>, *v.* oživotvoravati, oživotvoriti

✧ O(B)- + *v.* živ + *v.* tvoriti

òžujak *m* < G òžüjka, N *mn* òžüjci> treći mjesec u godini; mart // **òžujskĩ** *prid.* koji se odnosi na ožujak, koji je u ožujku [-o vrijeme]

✧ *l̥žujakъ ≈ *prasl.* *l̥žis: laž, *v.* lagati, laž

ožüljati *svrš.* < *pres.* -ām, *pril. pr.* -avši, *prid. rad.* ožüljao> dobiti žulj [*ruke su mi ~le*]

✧ O(B)- + *v.* žulj

P

p, P 1. <indekl.> lingv. **a.** (m) fon. bezvučni, dvousnjeni (bilabijalni), praskavi (okluzivni), zatvorni (konsonantni) glas [ovaj p] **b.** (sr) dvadeset i drugo slovo hrvatske latinice i petnaesto (ili šesnaesto) u većini drugih latiničnih sustava kojim se piše taj glas [malo p; veliko P] **c.** (sr) izvan konteksta [ovo pe; <mn> ova pe] 2. pov. u glagoljici oznaka za brojčanu vrijednost 90, a u bosanici 80 3. fiz. **a.** znak stare jedinice sile pond **b.** simbol za proton 4. mat. simbol dekadskog prefiksa PIKO- 5. glazb. **a.** znak za piano (tiho) **b.** u orguljskoj i klavirskoj glazbi, znak za pedal **c.** kod orgulja, oznaka za treći manual (pozitiv) 6. (p.) rij. krat. za stranicu (engl., fr.: page) 7. (P) kem. simbol za element fosfor 8. (P) simbol dekadskog prefiksa PETA- 9. (P) znak stare jedinice poaz

Pa kem. simbol za protaktinij

PA- kao prvi dio riječi kazuje da je ono što drugi dio znači nešto drugo, drukčije, lošije, sporedno, da je imitacija čega, da nije izvorno, prvobitno, pravo [patisak; pajeka]

✧ prasl. i stsl. pa- (rus. pa-), lit. po- ≈ v. PO-

pa (I) vezn. 1. vezuje rečenice i rečenične dijelove koji izriču ono što se dogodilo poslije onoga što je rečeno u glavnoj rečenici 2. u vremenskoj ili prostornoj uzastopnosti; a zatim, a onda [kiša pa sunce] 3. po redu, važnosti, intenzitetu i sl. [ti ~ ja] 4. u jednostavnom nabrajanju [učenje ~ odmor ~ zabava] 5. vezuje rečenicu koja izriče nešto što se ne bi očekivalo iz rečenoga, a unatoč tome, a ipak; a opet, pa i pored toga [stalno radim ~ (opet) ništa nemam] 6. vezuje rečenicu koja izriče posljedicu onoga što je rečeno prethodnom rečenicom [nije se čuvao,

~ se razbolio]; pak 7. vezuje iste riječi koje se ponavljaju radi pojačanja [ja ~ ja] // **pa** (II) čest. u kontekstima: 1. (pa da) pojačava značenje riječi pred kojom stoji, čak makar, pa makar [neće mu uspjati, pa da se ubije] 2. potiče na što, zn. daj, ded(er) [pa daj] 3. sa značenjem čuđenja na početku uskliknih rečenica; zar?, je li moguće?, ma nije valjda? [pa to nije moguće] 4. u samostalnoj upotrebi s upitnom intonacijom kad se želi da sugovornik izrekne svoju misao dokraja, ili radi omalovažavanja; i što je bilo?, i što onda? [pa?] 5. izriče sumnju, nepovjerenje, bojazan, nesigurnost [pa (paaa) jest] 6. **a.** služi da se istakne jedan rečenični dio [pa to!/] **b.** upozorava na naglost u izvođenju radnje [preko rijeke pa u šumu] 7. (zaključni konektor) nakon šireg konteksta ili opisa situacije uvodi rečenicu negativnog sadržaja prema prethodno rečenom ili opisanom [~ se (ti sad) ženi (nakon opisa lošeg iskustva sa ženidbom)]

✧ ≈ slov. i bug. pa, stsl. paky, v. PA-

pab m (N mn -ovi) razg. gostionica tipična za V. Britaniju, dopušteno je točenje alkoholnih pića, pivnica

✧ engl. pub ← pub(lic house)

pabirak m (G -irka, V -irče, N mn -irci) 1. plod koji zaostane na polju nakon žetve ili u vinogradu nakon berbe; paljetak 2. ostatak čega [~ jela] 3. (mn) tekst koji se sastoji od manjih dijelova drugih tekstova; kompilacija // **pabirčar** m onaj koji pabirči; **pabirčarka** ž, v. pabirčar; **pabirčiti** (što) nesvrš. (prez. -im, pril. sad. -čeći, gl. im. -čenje) 1. kupiti pabirke, kupiti ono što ostane (poslije žetve ili berbe); paljetkovati 2. (+ pejor.) skupljati sitnice, ostatke s raznih strana [~ tude izreke]

✧ PA- + v. birati

pablisiti *m*, v. publicity

Pabst (izg. Pābst), **Georg Wilhelm** (1885–1967), austrijski filmski redatelj; na tragu Brechtova teatra, spoja ekspresionizma i realizma te jake psihološke i emotivne tenzije (*Pandorina kutija* 1928. s likom Lulu)

pabulātor (**pabulātor**) *m mn* (N pabulātor) *term.* skupljači hrane

✧ *lat.* pabulator ≈ pabulum: hrana ≈ pascere: hraniti

pāc *m* (N *mn* pācovi) *reg.* 1. slana voda s različitim začinima u kojoj se drži divljač ili meso prije sušenja ili pripremanja za jelo; salamura, marinat, rasol 2. *žarg.* neugodna situacija, težak položaj // **pācati** (što, se) *nesvrš.* (prez. -ām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje) *reg.*

1. **a.** stavljati u pac; kiseliti **b.** kupati se (u kadi ili moru, rijeci, ali bez plivanja); brčkati se 2. *žarg.* **a.** biti u teškoj položaju, zapasti u neprilike **b.** dugo biti u vodi; kiseliti se

✧ *njem.* Beize

pacemaker *m*, v. pejsmejker

pācer *m reg. žarg.* 1. šeprtlja, nespretnjaković, nesolidan radnik, neznalica 2. *šah* loš igrač, igrač koji pravi teške previde // **pācerica** *ž*, v. pacer; **pācerski** *prid.* koji se odnosi na pacere; **pācerski** *pril.* kao pacer, na način pacera [*igrati* ~]

✧ *njem.* Patzer

pacificirati (što) *dv.* (prez. pacificirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje)

1. uspostaviti/uspostavljati mir, smiriti (va)ti, (u)činiti da zavlada mir na nekom većem području ili u nekoj zemlji 2. (u)gušiti pobunu u nekom području // **pacifikacija** *ž* 1. stanje uspostavljenog mira [*provesti* ~u] 2. proces kojim se uspostavlja mir; pacificiranje;

pacifikātor (**pacifikātor**) *m* 1. onaj koji uspostavlja mir raznim sredstvima (vojnim i diplomatskim) među državama i drugim zaraćenim ili sukobljenim stranama; miritelj 2. *rij.* pacifist; **pacifist** (**pacifist**) *m* pristaša, privrženik pacifizma; onaj koji uspostavlja mir, mirotvorac; **pacifistkinja** *ž*, v. pacifist; **pacifistički** *prid.* koji se odnosi na pacifizam i pacifiste; **pacifistički** *pril.* kao pacifist, na način pacifista; **pacifizam** *m* (G -zma) učenje ili pokret koji osuđuje rat bez obzira na razloge i ciljeve, koji osuđuje svako nasilje i propagira miroljubivo rješavanje sporova; mirotvorstvo

✧ *njem.* pazifizieren ← *lat.* pacificare ≈ pax: mir

Pacifik *m* (**Pacifički** *oceān m*) *geogr.*, v. Tihí ocean // **pacifički** *prid.* koji se odnosi na Pacifik (Tihí ocean) △ ~a **željeznica** željeznica koja vodi od istoka prema zapadu SAD-a, od Atlantskog do Tihog oceana

✧ *lat.* pacificus: mirotvoran

pacifikāl *m* (G pacifikāla) *kat.* liturgijski predmet što ga svećenik pruža vjernicima na poljubac mira

✧ *lat.* pacificare, v. pacificirati

pacijencija *ž reg.* sposobnost podnošenja onoga što je mučno ili iritantno, ustrajnost u kakvu dugotrajnom pothvatu, mirnoća, hladnokrvnost u čekanju ili očekivanju; pacijenca, strpljivost [*imati* ~u] // **pacijenca** (**pacijēnca**) *ž reg.*, v. pacijencija

✧ *lat.* patientia

pacijent (**pacijēnt**) *m* (G *mn* pacijenātā) 1. *med.* onaj koji se liječi; bolesnik 2. *žarg.* nedorasla, nesposobna, naporna, dosadna osoba; osoba neuobičajena ponašanja // **pacijentica** (**pacijēntkinja**) *ž*, v. pacijent; **pacijentičn** *prid.* koji pripada pacijentici

✧ *njem.* Patient ← *lat.* patiens: strpljiv

Pacioli (izg. Pačōli), **Luca** (1445–o.1510), talijanski matematičar, franjevac; izradio sumaran zbornik aritmetike i geometrije svoga vremena (1494); u kasnijem djelu *De divina proportionē* (koje je ilustrirao Leonardo da Vinci, 1509), zacrtao opća pravila geometrijskih omjera koja u stvari proizlaze iz odnosa dijelova ljudskog tijela i koja se mogu primijeniti u arhitekturi, slikarstvu i dr.

paciscent (**paciscēnt**) *m* (G *mn* -nātā) ugovor na strana, ona koja ugovara pogodbu, sporazum, nagodbu, utanačenje, savez

✧ *njem.* Paziszent ← *lat.* pacisci: ugovoriti, nagoditi se, v. pakt

pāckla *ž* (D L -i, G *mn* pācākā/-ī) 1. udarac šibom, prutom ili čim sličnim po dlanu (nekoć pedagoška mjera, kazna u školi) [*dobiti* ~e]; srdela 2. prijekor zbog loše obavljena posla 3. mrlja (od tinte, boje) // **pāckalo** *sr razg.* *pejor.* onaj koji je loš pisac, loš slikar; mazalo; **packarija** *ž* 1. umrljana, zapackana površina (npr. na papiru) 2. *pejor.* loše načinjena slika; mazarija; **pāckati** (Ø, po čemu) *nesvrš.* (prez. -ām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje) izvoditi packe ili packarije; mrljati, mrčiti, *usp.* packa (3)

✧ *ekspr.* ≈ *njem.* patschen: pljesnuti

Pacta Conventa (izg. Pàkta Konvènta) tobožnji ugovor o personalnoj uniji između Mađarske i Hrvatske, što su ga predstavnici 12 hrv. plemena sklopili s kraljem Kolomanom 1102, najvjerojatnije falsifikat iz 14. st.

✧ *lat.*: zaključeni sporazumi

pacta sunt servanda (izg. pàkta sùnt servànda) načelo rimskog prava, sporazume valja poštivati, stranke se moraju držati dogovora

✧ *lat.*

pačaluk *m* (N *mn* -uci) *reg.* 1. donji dio nogavice čakšira, dimija ili koje druge odjeće koja pokriva noge (ob. orijentalnoga kroja) 2. vrsta suknene gamašne koja se stavlja preko nogavice čakšira (štiti od rose)

✧ *tur.* paçalik

pačānga (pačānga) *ž* (G *mn* -i) *glazb.* društveni ples, sadrži elemente sambe i čarlstona

✧ *šp.* pachanga

pačariz *m reg.* 1. gubitak, šteta, kvar, učinjeni manjak 2. onaj koji nanosi štetu ili je uzrokom kakva gubitka

✧ *tur.* paçariz ← *perz.* čepu-râst: lijevo i desno

pačati se (u što) *nesvrš.* (prez. -ām se, pril. *sad.* -ajūci se, *gl. im.* -ānje) *razg.* miješati se (u tuđe poslove), upuštati se (u što osjetljivo), uplitati se, dirati u što [*ne pačam se (u to)*]

✧ *prasl.* *pačiti: kvariti (*slov.* pačiti, *polj.* pacyć) ≈ v. opak

pačāvra (pačāura) *ž* (G *mn* -i) *reg.* 1. krpetina, komad starog platna ili dijela odjeće što služi samo za čišćenje i otiranje, nešto bezvrijedno što se baca u otpatke; otirača, kanavača 2. *pren.* beskarakteran čovjek bez svoje volje i svoga »ja«

✧ *tur.* pačavra ← *perz.* pārče-i ūre: komad beza (tankog platna)

pače, v. pak¹

pače, v. patka

pačēmpres *m bot.* biljni rod zimzelenog drveća (*Chamaecyparis*) iz porodice čempresa (*Cupressaceae*) podrijetlom iz S Amerike i J Azije, pojedine vrste uzgajaju se u dekorativne svrhe

✧ PA- + v. čēmpres

Pačetin *m* naselje (u blizini Vukovara), 851 stan. // **Pačetinac** *m* (Pačetinka *ž*) (G -nca, N *mn* Pačetinci) stanovnik Pačetina; **pačetinški** *prid.* koji se odnosi na Pačetin i Pačetince

pačetina, v. patka

pačetvòrina *ž mat.* četverokut kojemu su dvije i dvije suprotne stranice paralelne i jednake; paralelogram

✧ PA- + v. četiri, četvorina

pačji, v. patka

pačuga *ž bot.*, v. duglazija

pačuli *m* (G *mn* -ijā) mirisna indijska biljka (*Pogostemon Patschouly Pellet*) [~ulje eterično ulje dobiveno iz osušenog lišća pačulija]

✧ *engl.* patchouli/patchouly ← *tamil.* paccu-li

pačvork *m* (G *mn* -ōrkā) komadići tkanine, kože, vunenog pletiva i sl. raznih boja i uzoraka sastavljeni u cjelinu za različitu uporabu

✧ *engl.* patchwork

pačel *m reg.* nevjestin veo, pokriva se njime idući na vjenčanje

✧ *pr.* (nadimačko): **Pačalat** (Varaždin, Zagorje, Pokuplje), **Pačelat** (Poreč, Rijeka), **Pačalat** (Pazin, Istra), **Pačelat** (Pazin, Istra, Primorje)

✧ *mađ.* patyolat

paćenik, v. patiti

pād, v. pāsti

Pād (Pō) *m geogr.* rijeka u Italiji duga 652 km, izvire u Kotijskim Alpama, uvire u Jadransko more // **Pādānija** *ž pol. publ.* predviđeno ime države koja bi mogla nastati kad bi se sjeverna Italija odcjepila od južne prema planovima Sjeverne lige formuliranim prvi put 1996; **pādski** *prid.* koji se odnosi na rijeku Pad (Po) u Italiji [*Padska dolina*]

pađat *m* figura pješaka u čaturangi (kreće se kao pješak u šahu, ali uvijek samo za jedno polje)

✧ *skr.* padāti

pađati, v. pāsti

pađavica *ž pat.*, v. epilepsija // **pāđavičār** *m* onaj koji pati od padavice; epileptičar, epileptik; **pāđavičārev (pāđavičarov)** *prid.* koji pripada padavičaru; **pāđavičarka** *ž*, v. padavičar; **pāđavičarski** *prid.* koji se odnosi na padavičare; **pāđavičarski** *pril.* kao padavičar, na način padavičara

✧ v. pasti, padati

paddleball *m*, v. pedibol

paddy (izg. pēdi) *m* (G pēdija) neoljuštena, integralna riža

✧ *engl.* ← *mal.* padi

pàdela *ž* (G *mn* pādēlā) *reg.* metalna posuda,

plitka i dugoljasta oblika, u kojoj se peče; tepsija

♦ *pr.* (nadimačko): **Padèlin** (Zadar, Opatija)

♦ *tal.* padella

Paderewski (izg. Paderèvski), **Ignaci Jan** (1860–1941), poljski pijanist, skladatelj, čuveni interpretator Chopina; 1919. prvi predsjednik privremene vlade i ministar vanjskih poslova novostvorene Republike Poljske

pádež *m gram.* oblik deklinacije kojim se označuju odnosi i funkcije imenskih riječi (imenici, pridjeva, zamjenica, brojeva) u rečenici Δ **kosi** $\sim$ *i gram.* padeži koji su ovisni o nekom drugom članu rečeničnog ustrojstva (genitiv, dativ, akuzativ, lokativ i instrumental), *opr.* **samostalni** $\sim$ *i* // **pádežni** *prid.* koji pripada, koji je svojstven padežu, koji oblikuje padež [$\sim$ *nastavak*; $\sim$ *oblik*]

♦ *v.* pasti, padati (*kalk.* prema *lat.* casus: padež $\leftarrow$ cadere: pasti)

pàdina, *v.* pàsti

pàdišah *m pov.* naslov vladara u nekim orijentalnim zemljama; car, veliki sultan

♦ *tur.* padiah $\leftarrow$ *perz.* pàdišah $\leftarrow$ *perz.* pād: velik + šah, *v.*

pàdlačica ξ tanka, sitna dlačica u tkanju, *usp.* baršun

pàdobrán *m* pomagalo od svilenog ili najlonskog platna koje se u zraku otvara u obliku kupole i tako usporava pad osoba ili tijela koja padaju s velike visine, služi skakanju ili spuštanju iz aviona [*sportski* $\sim$] // **pàdobránac** *m* (G -nca, V pàdobránče, N *mn* -nci, G pàdobránčā) **1.** a. onaj koji se spušta padobranom **b.** vojnik uvježban za spuštanje padobranom, ob. onaj koji se spušta padobranom u neprijateljsku pozadinu *c.* sportaš koji se bavi padobranstvom **2.** *žarg.* onaj koji sa strane upada u red, koji dolazi kamo nepozvan ili nepredviđen; **pàdobránčev** *prid.* koji pripada padobrancu; **pàdobránka** ξ , *v.* padobranac; **pàdobránški** *prid.* **1.** koji se odnosi na padobrane **2.** koji se odnosi na padobrance [$\sim$ *tečaj*]; **pàdobránški** *pril.* kao padobranac, na način padobranca; **pàdobránstvo** *sr* (G *mn* pàdobránstāva/-a) **sport** **1.** disciplina skakanja padobranom iz aviona u letu [*baviti se* $\sim$ *m*] **2.** *vojn.* zrakoplovne postrojbe koje djeluju skakanjem padobranom

♦ *v.* pasti, padati + *v.* braniti

pàdok *m* (N *mn* -oci) *sport* ograden prostor na hipodromu u kojem se konji zagrijavaju prije

trke (da bi ih se moglo ocijeniti prije kladanja)

♦ *engl.* paddock

Pàdova ξ grad u S/I Italiji, 215.100 stan., na padovanskom sveučilištu, utemeljenom 1222, školovali su se mnogi Hrvati // **Padovánac** *m* (**Padòvānka** ξ) (G -nca, N *mn* Padovánci) stanovnik Padove; **Padòvānski** *prid.* koji se odnosi na Padovu i Padovance

♦ *pr.* (etnici): **Pàdovān** (510, Korčula), **Pàduan** (Hvar)

padòvana ξ , *v.* pavana

Pàdovec, **Ivan** (1800–1873), hrv. gitarist i skladatelj; kompozicije nacionalno intonirane; napisao priručnik («školu») sviranja

padow (izg. pèdow) *m pom.* indijski obalni jeđrenjak duga i ispružena pramca i tupe četvrtaste krme; 1–2 jarbola

♦ *egz.*

pàdre *m kat.* svećenik, osobito redovnik (*pov.* ob. u oslovljavanju)

♦ *tal.* $\leftarrow$ *lat.* pater

pàdža ξ *reg.*, *v.* šipun

padènija ξ *pov.* (u Srbiji) obvezatan rad, ob. prema manastiru; rabota, kuluk, tlaka // **padènijaš** *m* (G padènijaša) *reg. pov.* kulučar

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Pàdjen** (110, Rijeka, Zagreb), **Pàden** (470, Ogulin, Primorje, Lika, Banovina, Kordun) ♦ *top.*: **Padènovac** (Primorje); (naselje): **Pàdene** (Knin, 561 stan.)

♦ *lat.* *paginus $\leftarrow$ pagus: selo

paèlja ξ *kulin.* tradicionalno španjolsko jelo od riže s dodacima mesa ili plodova mora

♦ *šp.* paella

pàe-pàe *m* (*indekl.*) polinezijska splav od gređa, s četverokutnim jedrom, duljine 12–15 m; take-take

♦ *egz.*

Paestum (izg. Pèstum) *m* antički grčki grad u Italiji blizu Salerno znamenit po izvrsno sačuvanim ostacima Cererina hrama posvećena Ateni, bazilike posvećene Heri, Herina hrama (tzv. Neptunov hram) i jedinim primjerima grčkog klasičnog zidnog fresco-slikarstva (osnovan o.600. pr. Kr.)

pāf *uzv.* u zn. neodređenog zvuka kad što **1.** neskladno padne uz zvuk pada (npr. čovjek u blato) **2.** muklo odjekne bez oštine zvuka (npr. kad patrona i sl. ne opali) **3.** kad se opisuje pljuska

♦ *njem., ekspr.* paff

päfta *ž reg.* **1.** ukrasna metalna kopča na ženskom pojasu ili na nošnji **2.** metalna spona ili karika **3.** metalna grivna na pušci
 ✧ *tur.* ← *perz.* bäfte: izatkan, vezom ukrašen

Pág *m* (G Pága) **1. geogr.** otok u sjevernodalmatinskoj otočnoj skupini, 284,6 km², 7969 stan. **2.** luka i naselje na *JI* otoka Paga, 2421 stan. // **pāškī** *prid.* koji je proizveden na Pagu, koji se odnosi na Pag i Pažane Δ ~ **čipka** čipka izrađena kao ručni rad posebnom tehnikom i šarom na Pagu; ~ **i sir** vrsta ovčjeg sira s Paga; **pāški** *pril.* kao Pažanin, na način Pažana; **Pāžanin** *m* (**Pāžanka** *ž*) (N *mn* Pāžani) stanovnik Paga

◆ *pr.* (etnik): **Pāžanin** (480, Trogir, Vinišće kod Trogira, sred. Dalmacija)

pagadebit *m* **1.** dalmatinska loza, grožđa **2.** vino od toga grožđa

✧ *tal.* pagare: platiti + *v.* debit

pāgān *m* (+ *srp.*) paganin, *v.* // **paganizam** *m* (G -zma) poganstvo, *v.*; **pāgānski** *prid.* koji se odnosi na pagane i paganizam; **pāgānski** *pril.* kao pagan, na način pagana

✧ *lat.* paganus: seljak ≈ pagus: selo (kršćanstvo se u Rimskom Carstvu prvo proširilo u gradovima, a sela su ostala poganska)

Paganini (izg. Paganīni), **Niccolò** (1782–1840), talijanski skladatelj i violinski virtuoz izuzeo temperamenta i neobičnih tehničkih dostignuća, jedan od najvećih svih vremena

pāgar *m zool.* morska riba (*Pagrus pagrus*) iz porodice ljuskavki (*Sparidae*)

✧ *lat.* phager ← *grč.* phāgros

pāgat *m* najviša karta u rasporedu karata u taroku; nosi oznaku rimskoga broja jedan [~ *ultimo* posljednji pagat]

✧ *tal.* pagare: plaćati

pageant *m* (izg. pēdžent) **1. pov.** dramska izvedba koja prikazuje cikluse živih slika s biblijskim, mitološkim, alegorijskim temama; alegorična slika **2.** svečana povorka, parada, pompozna svečanost, priredba **3. pren.** lažan sjaj

✧ *engl.* ← *lat.* pagina: stupac ispisa, *v.* pagina

pager *m, v.* pejdzēr

pāgina *ž term.* jedno od dvaju lica lista u knjizi ili bilježnici; stranica, strana // **paginācija** *ž* **1.** obilježavanje stranica knjige ili rukopisa brojkama [*obaviti* ~u] **2.** brojevi stranica u knjigama ili rukopisima i sl. [*bez* ~e]; **pa-**

ginirati (što) *dv.* (prez. paginirām, *pril. sad.* -ajūći, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) obilježiti/obilježavati brojkama stranice knjige (rukopisa i sl.)

✧ *lat.* pagina

pāgoda *ž arhit.* kulna budistička građevina u zemljama Dalekog istoka, ob. četverokutna (ili mnogokutna) **a.** na više katova [*kineska* ~] **b.** sa stepenastim krovom [*indijska* ~]; dagaba Δ ~ **rukav** rukav u obliku stepeničastog krova pagode; popularan u ženskoj modi sredinom 19. stoljeća

✧ *port.* pagode: hram ← *perz.* butkada ≈ but: idol + kada: hram

pāgoskop *m meteor.* instrument za ocjenu rizika pojave mraza u noći koja dolazi

✧ *grč.* pāgos: mraz + -SKOP

pāha *ž* (G *mn* pāhā) *reg.* ono što je na rubu tkanine posuvraćeno i zašiverio; vrh, obrub, rub, opšitak bilo koje gornje odjeće

✧ *tur.* pah, pay: dio

pahālī *prid.* (indekl.) *reg. ekspr.* koji ima visoku cijenu, koji stoji mnogo novaca; skup, vrijedan

✧ *tur.* pahali ← paha, beha ← *perz.* behā: vrijednost, cijena

pāhati *nesvrš.* (prez. pāšēm, *pril. sad.* pāšūći, *gl. im.* -ānje) **1.** (što) odstranjivati prašinu s namještaja **2.** vonjati, zaudarati // **pāhālīca** *ž* metlica izrađena kao kukma od perja, na dršku, kojom se briše prašina, oprašuje namještaj; pahaljka, *usp.* peruška¹; **pāhālī** *m* (G pāhlja, N *mn* pāhlji) pramen, čuperak; **pāhālīka** *ž* (D L -ci) **1. v.** pahalice **2. reg.** široka daska kojom se udara žito kako bi se odvojilo zmo od ljuske

◆ *pr.* (nadimačko): **Pāhanić** (Karlovac), **Pāhlić** (Rijeka, Primorje), **Pāhljina** (260, Rab, Primorje)

✧ *prasl.* *paxati: mahati (*rus.* paxát', *polj.* pachać)

pahidermija *ž pat.* bolest izrazitog zadebljanja kože

✧ *nlat.* pachydermia ≈ *grč.* pakhýs: debeo + -DERMIJA

pahigirija *ž pat.* težak prirodni poremećaj u razvoju mozga, vijuge su deformirane i zadebljane, a bolesnik mentalno retardiran

✧ *grč.* pakhýs: debeo + gyrós: krug

pahohilija *ž med.* urođena odeblljalost usana

✧ *grč.* pakhýs: debeo + kheílos: usna

pähōvka *ž bot.*, *v.* ovsenica

pàhulja ž (G *mn* pàhuljā) (ob. *mn*) 1. mala nakupina kristala snijega 2. **a.** meko, nježno perje (na tijelu ptica) **b.** (zb.) paperje, fino perje 3. soj trave 4. *bot.*, v. mačica (2) // **pàhuljast** (pàhuljav) *prid.* (odr. -i) 1. koji je pun pàhulja, paperja 2. koji je sličan pàhuljama, koji je u obliku pàhuljica, koji kao da se sastoji od pàhulja; pàhuljičav 3. koji je lagan kao pàhulja; **pàhuljica** ž *hip.* i *dem.* od pàhulja 1. sitna pàhulja 2. (*mn*) prešana ili prerađena zrna žitarica, služe kao obrok ili dio obroka [*zobene -e*]; **pàhuljičav** *prid.* (odr. -i) *prid.*, v. pàhuljast
 ✧ = v. pahati: mahati, lepršati

paidèia (paideia) ž *pov.* u starih Grka odgojni razvoj duha i tijela kao priprema za uključ enje u političku zajednicu
 ✧ *grč.* paideia

paimèla ž *bot. grm* (*Symphoricarpus racemosus*) iz porodice kozokrvnica (*Caprifoliaceae*), podrijetlom iz S Amerike, uzgaja se radi lije-pih ukrasnih plodova u obliku bijelih boba
 ✧ PA- + v. imela

Paine (izg. Péin), **Thomas** (1737–1809), englesko-američki pisac politoloških rasprava i političkih polemika; gorljivi republikanac i demokrat, brošurom *Zdravi razum* (1775, u prva tri mjeseca prodano o. 500.000 primjerkara), bitno utjecao na formuliranje i širenje ideja iz kojih je niknula američka *Deklaracija o nezavisnosti* (1776); knjigom *Prava čovjeka* (1791) branio ideje Francuske revolucije (kojoj se pridružio i postao član Konventa), knjigom *Doba razuma* pokušao definirati položaj religije u građanskom demokratskom društvu

paisley (izg. pèjsli) *m* stilizirani kašmirski češerasti uzorak

✧ *engl.* Paisley, grad u Škotskoj gdje se proizvodi najpoznatija kamgarn tkanina od češljane vune

Paisley Underground (izg. Pèjsli Àndergräund) *m glazb.* glazbeni podžanr u SAD-u o. 1985. temeljen na pop melodijama i zvečecim gitarama, ishodište folk rocka i psihodelija
 ✧ *amer.engl.*

pàja ž *pov. reg.* mjesto koje tko zauzima u društvu, službi ili zvanju; položaj, čin, opće uvažavanje, počast, čast, stupanj
 ✧ *tur.* pàye ← *perz.* pàye

pàjac (pajàco) *m* (G pajàca) 1. *kazal. pov.* komični lik iz talijanske komedije dell'arte

2. figura kostimiranih balova; bajaco, la-krdijaš, komedijaš, harlekin, klaun 3. dječja igračka koja prikazuje smiješnu lutku // **pàjacki** *prid.* koji se odnosi na pajace

✧ *tal.* pagliaccio (prema odjeći koju ima na sebi) ← *pagliaccia:* slamarica

pajàla ž *pom.* indonezijski jedrenjak uzdignuta pramca i oštre uzdignute krme s kobilicom
 ✧ *egz.*

pàjanta ž (G *mn* -anātā/-i) *reg.* gredica koja služi za spajanje rogova na krovu; pajvanta, žioka, panta, letva

✧ *tur.* payvand ← *perz.* paywand: veza, spona

pàjasèn *m bot.* drvo (*Ailanthus glandulosa*) iz porodice *Simarubaceae* podrijetlom iz Azije i Australije; neke vrste koriste se u hortikulturi

✧ PA- + v. jasen

pàjasmīn *m* (G pajasmina) *bot.* biljni rod (*Philadelphus*) listopadnih grmova iz porodice kamenika (*Saxifragaceae*), u nas česti ukrasni lažni jasmīn (*Ph. coronarius*); skobotovina

✧ PA- + v. jasmīn

pàjcek *m reg.*, v. odojak, prase

✧ *ekspr.* = *slov.* pajcek, *polj.* paciuk

pajdaš (pajtaš, pajdo) *m* (G pajdaša) *reg.* drug, sudrug, kompanjon, ortak, jaran // **pajdaški** *prid.* koji se odnosi na pajdaše; **pajdaški pril.** kao pajdaš, na način pajdaša; **pajdaštvo** *sr* (G *mn* pajdaštava/-a) *reg.* osjećaj bliskosti i povezanosti među prijateljima; prijateljstvo

♦ *pr.* (nadimačka): **Pajdaš** (Senj, Pula, Primorje), **Pajdek** (sred. i S Dalmacija), **Pajdić** (Nova Gradiška, Karlovac, Zaprešić, I Slavonija), **Pajtašev** (Split)

✧ *mad.* pajtas; *tur.* pada ← *perz.* pāydaš: drug, suputnik

pajeka ž (D L -eci) odjek jeke, druga jeka, slabiji odjek jeke koji slijedi poslije prvoga i jačega

✧ PA- + v. jek, jeka

pajkan *m fam.* policajac, v.

pajkeles *m mn* dugački uvojci kod ortodoksnih Židova, počinju na sljepoočnici i spuštaju se niz uši do vrata; pejesi

✧ *jidiš*

pajkiti (Ø) *nesvrš.* (pres. -im, pril. sad. -keći, gl. im. -kēnje) *fam.* (ob. o maloj djeci) spavati

✧ *ekspr.* (iz dječjeg govora)

pajnkrt *m razg. eksp. pejor.* 1. izvanbračno di-jete 2. dijete kojemu se ne zna otac; kopile

♦ *pr.* (nadimačka, *usp.* Kopilaš): **Pànjkrč** (Sveti Ivan Zelina), **Pànjkret** (Pregrada, Petrinja, Kutina, Banovina), **Pànkretić** (Vrbovec), **Pinkert** (Baranja)

♦ *njem.* Bankert

pàjōl *m* (G pajōla) *reg. term.* prenosiv pod broda, ob. dva, tri ili više komada pokriva dno; podnica // **pajōla** ž, v. pajol

♦ *tal.* pagliolo

pajpers *m mn* žarg. jedan od naziva za bitnike
♦ *engl.* pipers = pay the piper: platiti cijenu čega; podnositi neugodne posljedice svojih činova i užitaka

pajser *m reg.* masivna metalna šipka koja ob. služi kao poluga (za podizanje tereta, nasilno otvaranje vrata, lokota i sl.)

♦ *fr.* pisé ← piser: utabati zemlju = *lat.* pisare

pajvān (pajvānt) *m* (G pajvāna) *reg.* spona, konop na konjskim nogama; čustek

♦ *pr.* (nadimačko): **Pajvančić** (Vukovar, I Slavonija)

♦ *tur.* payvant ← *perz.* pāybend: nožna vezi-ca

pajvānta ž, v. pajanta

pajzl *m* (N mn -il/-ovi) *reg. pejor.* 1. neugledna omanja gostionica; krčma 2. *pren.* prljava, neuredna prostorija // **pajzlovski prid.** koji se odnosi na pajzlove; **pajzlovski pril.** kao pajzli, na način kao u pajzlu

♦ *njem.* Beisel = beisen: prigristi

pak' *vezn.* 1. v. pa (I) (6) 2. (postpozitivno) stavlja riječ iza koje stoji u naglašenu suprotnost prema onome što je prethodno rečeno; nasuprot, naprotiv [*to je ~ drugačije; istina je ~ da; ona je ~*] // **pače pril.** (čest.) zast. pa i, *usp.* dapače, štoviše, čak

♦ *prasl.* *pakъ, *paky (*stsl.* paky, *rus.* paki) = v. opak

pāk² *m* (N mn pākovi) *sport* tvrda gumena pločica za hokej na ledu

♦ *engl.* puck ← poke

pāka ž *zool.* južnoamerički glodavac (*Cuniculus paca*) iz porodice agutija, u jagodičnoj kosti rezonator za glasanje (jedinstveni slučaj u sisavaca); pjegava p.

♦ *šp.* paca ← *egz.*

pākām *m* (G -kla, N mn -kli, G pakālā) 1. *kršč.* boravište duša mrtvih gdje duše grešnika trpe vječne muke 2. *pren.* simbol užasa i strave 3. užasni uvjeti života, teško, nepodnošljivo stanje; velika patnja 4. mjesto gdje se vodi

velika bitka ili oštre, nepomirljive svade 5. nesnosna žega, vrućina // **pāklen prid.**

1. (odr. -i) koji je svojstven paklu 2. a. koji je nepodnošljiv [*~a buka*] b. koji je opak, zao, zloban; dijaboličan [*~e namjere; ~i plan*] △ *~a mašina, ~i stroj* eksplozivna naprava s tempiranim upaljačem; **pākleno pril.** kao u paklu; užasno, žestoko vrlo naporan; **pāklenški prid.** koji se odnosi na pakao; **pāklenški pril.** kao u paklu [*namučili smo se ~*]; pakleno; **pāklenjāčki prid.** koji se odnosi na paklenjake; **pāklenjāčki pril.** kao paklenjak, na način paklenjaka; **pāklenjāk m (G paklenjāka, V -ače, N mn paklenjāci) 1. *reg.* vrag, davo 2. opak, zao čovjek; **pākлина ž zast.** smola, katran; **pāklinški prid.** koji se odnosi na paklinu; **pākiliti nesvrš.** (prez. -im, pril. sad. -leći, gl. im. -lenje) *razg.* 1. činiti da bude kao u paklu 2. zalijevati katranom, katraniti, smoliti**

♦ *pr.* (nadimačka ili prema zanimanju, od paklina): **Paklar** (120, Drniš, Zagora, sred. Dalmacija, I Slavonija), **Paklec** (Sisak, Dugo Selo, Posavina) ♦ *top.:* **Pāklena, Pākleni ōtoci** (Hvar), **Pākleni řt, Pākline**

♦ *prasl.* *pъkъlъ (*rus.* pěklo, *polj.* piekło) = *prasl.* *pъkъlina ← *ie.* *pik-: smola (*lat.* pix, *grč.* píssa)

pākēt m (G pakéta) 1. više komada ili više predmeta složenih ili povezanih zajedno, ob. omotanih u čvrsti papir ili karton radi slanja; omot (ob. od papira); oveća poštanska pošiljka 2. *int.* jedinica informacije prenesena kao cjelina s jednoga na drugi uređaj u mreži; mrežna poruka koja sadrži skup e-mail podataka poput teksta poruke, zaglavlja, adresnih informacija, privitaka i sl. △ **aplikacijski (programski) ~ inform.** skup više međusobno povezanih računalnih programa, krajnji proizvod softverskih tvrtki; *~aranžman term.* putovanje koje organizira turistička agencija, uključuje, ob. prijevoz i noćenje, eventualno obroke i druge usluge; *~bomba žarg.* suvremeno terorističko sredstvo, bomba sakrivena u paketu ili većem pismu, eksplo-dira pri otvaranju; *~ mjera publ. žarg.* više propisa, odluka i sl. nekog državnog tijela sa zajedničkom svrhom i usklađenim djelovanjem (ob. u sferi gospodarstva) // **pāker m razg.** 1. onaj koji pakira robu; pakirer 2. stroj za pakiranje, ambalažiranje robe 3. *sport žarg.* igrač koji ostalima u momčadi priprema

šansu za postizanje pogotka (u košarci, nogometu i sl.); asistent; **pakèraj** (**pakerāj**) *m reg.* prostoriya u kojoj se pakira roba; **pàkerica** *ž*, *v.* paker; **pakètić** *m dem.* od paket; **pakètina** *ž* **1.** *augm.* od paket **2.** *pejor.* u zn. glomazan, nespretni paket; **pakètni** *prid.* koji pripada, koji je svojstven paketu; **pakírati** *nesvrš.* (*prez.* pakírām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -anje) **1.** (što) slagati, vezati u svežanj jedan ili više predmeta i omotati papirom ili stavljati u ambalažu, radi slanja poštom **2.** *pren.* (kome, što) stavljati kome što na teret, teretiti koga čim, podmetati, pakovati **3.** (se) **a.** pripremati se za odlazak **b.** *pren.* odlaziti odnekud protiv svoje volje **4.** *inform.* pohranjivati informaciju na kompaktniji način; **pakírer** *m*, *v.* paker; **pàkovānje** *sr* **1.** (*gl. im.*), *v.* pakovati **2.** način i oblik na koji je što pakovano [*veliko* ~; *malo* ~; *luksuzno* ~]; pakung; **pàkovati** (što, komu, se) *nesvrš.* (*prez.* -kujēm, *pril. sad.* -kujūci, *gl. im.* -anje), *v.* pakirati; **pàkovina** *ž* ono u što se pakuje roba; ambalaža; **pàkung** *m* (N *mn* -nzi) *reg.* **1.** industrijsko pravljenje paketa, dizajn ambalaže, način ambalažiranja robe; pakovanje [*~ od 2 kg*; *~ tetrapak*] **2.** u kozmetici, mješavina raznih korisnih, ljekovitih sastojaka radi njege kose i vlasišta
 ◇ *njem.* Packet (Packung) ← *fr.* paquet

Pakistān *m geogr.* država u J Aziji s izlazom na Arapsko more, 796.095 km², 127.962.000 stan., glavni grad Islamabad △ **Istočni** ~ *pov.* I dio Pakistana 1947–1971, otada Bangladeš // **Pakistānac** *m* (**Pakistānka** *ž*) (G -nca, N *mn* Pakistānci, G Pakistānācā) stanovnik ili državljaniin Pakistana; **pakistānski** *prid.* koji se odnosi na Pakistan i Pakistancu

pàkl *m* (**pàklo** *sr*) *reg.* paketić u mekom papiru i određenoj težinskoj mjeri [*~ duhana*]; paklič // **pàklič** *m*, *v.* pakl
 ◇ *njem.* Packel ← Pack

pàklara *ž zool.* **1. a.** zmijasta morska riba (*Petromyzon marinus*) iz porodice paklarki (*Petromyzonidae*); lampreda **b.** riječna riba (*Lampetra fluviatilis*); piškor **2.** (*mn*) zmijaste životinje (*Petromyzontes*) obla, duguljasta i sluzava tijela, žive u moru i kopnenim vodama (potočna p. *Lampetra planeri*); kružnouse
 ◇ *v.* pakao

Paklènica *ž* nacionalni park na JI dijelu Velebita, 36 km²

◆ *v.* paklina, pakao

pàkler *m pom.* vrsta teglenice za prijevoz komadnog tereta u unutrašnjoj plovidbi

◇ *v.* pakl

pàklina, *v.* pakao

pàkn *m* (**pàkna** *ž*) *reg. tehn.* obloga (dio sustava za kočenje u automobilima, na strojevima i sl.)

◇ *njem.* Backe

pàkōst *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** (potajno) osjećanje radosti zbog tuđe nesreće **2.** nizak, ružan postupak kojemu je cilj koga uvrijediti ili poniziti △ **kao za** ~ **1.** kao za inat, upravo drugačije nego što bi trebalo **2.** na nesreću, u zao čas // **pàkosnica** *ž*, *v.* pakosnik; **pàkosnik** *m* (V -iče, N *mn* -ici) pakosna, zla osoba; **pàkosnički** *prid.* koji se odnosi na pakosnike; **pàkosnički** *pril.* kao pakosnik, na način pakosnika; **pàkosno** *pril.* s pakošću, na pakostan način, zlobno [*~ se smijati*]; **pàkōstan** *prid.* (*odr.* -snī) **1.** koji čini ili ima u sebi pakost **2.** koji izražava, pokazuje pakost; **pàkōstiti** (komu) *nesvrš.* (*prez.* -im, *pril. sad.* -tēci, *gl. im.* -ošćenje) činiti pakosti, činiti za inat, smišljeno štetiti

◇ *prasl.* i *istsl.* pakostь (*rus.* pàkost', *polj.* pak-kość) = *v.* opak

pàkovak *m* (G -ōvka, N *mn* -ōvci) *zast. neo-*dom., *v.* kalk

pàkovānje, *v.* paket

pàkpapír *m reg.* čvršći papir za umatanje paketa i oblikovanje paketnih pošiljaka

◇ *njem.* Packpapier

Pàkrac *m* naselje u Slavoniji, na rijeci Pakri u podnožju Psunja, 8197 stan. // **Pàkračanin** *m* (**Pàkračanka** *ž*) (N *mn* Pàkračani) stanovnik Pakraca; **pàkrački** *prid.* koji se odnosi na Pakrac i Pakračane

◆ *pr.* (etnici): **Pàkrac** (110, Zagreb, Zlatar Bistrica, Zagorje), **Pàkračić** (Zlatar Bistrica, Zagorje, Pokuplje)

pàkt *m* (N *mn* pàktovi) svečani dogovor, sporazum, ugovor znatnije važnosti između dviju ili više država, stranaka ili osoba; nagodba kojom se stupa u savez [*sklopiti, potpisati, razvrgnuti* ~; ~ *o nenapadanju*] △ **Varšavski** ~ *pol. pov.* blokovska vojna organizacija socijalističkih zemalja istočne Europe // **pàktírati** (s kim) *dv.* (*prez.* pàktírām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) **1.** (na)pravit pakt, sporazum, udružiti (va)ti se **2.** biti/bivati u dosluhu; šurovati

◇ *njem.* Pakt ← *lat.* pactum

pà kùā ž ⟨indekl.⟩ sport stil kineskog boksa; vještina borbe i samoobrane, karakteristična po kružnim pokretima i udarcima otvorenim dlanom (rjeđe stisnutom šakom)

✧ kin.

pakújac *m* ⟨G -jca, N *mn* -jci, G *pàkūjācā*⟩

1. bot. biljni rod (*Aquilegia*), trajne zeleni iz porodice žabnjaka (*Ranunculaceae*) sa sastavljenim listovima i lijepim, živo obojenim cvjetovima, o. 55 vrsta (Kitajbelov p., Pančićev p.) **2.** rel. lik. u kršćanskoj ikonografiji označuje nazočnost i djelovanje Duha Svetoga

pakung, *v.* paket

PAL krat. tehn. način emitiranja televizijskog signala koji se koristi u većini europskih zemalja, *opr.* NTSC

✧ engl. Phase Alternation Line

pālā' ž ⟨G *mn* *pālā*⟩ *eksp.* knjiš. kratki široki mač, ob. ima držak i korice okovane srebrom [*britka* ~]

✧ tur.

pālā' ž ⟨G *mn* *pālā*⟩ **1.** obojeni plašt, haljina Rimljanki **2.** kat. bijelo, laneno, kvadratično pokrivalo misnog kaleža na oltaru **3.** u crkvenoj umjetnosti, ploča s reljefima i slikama na prednjem dijelu oltara, često u više dijelova

✧ lat. palla

pālāc *m* ⟨G *pālca*, V *pālče*, N *mn* *pālcī/pālčēvi*, G -ācā/pālčēvā) **1.** anat. najkraći, najснаžniji i najdeblji prst na ruci, najkrupniji prst na nozi [*ručni* ~ac; *nožni* ~ac] **2.** pov. mjera za dužinu (2,634 cm) **3.** v. žbica **4.** pom. a. drvena oblica za koju se zahvate štropovi za držanje vesla; škaram b. klin uz jarbol za namatanje konopa // **pālčāni** *prid.* koji pripada, koji je svojstven palcu [~ *zglob*]; **pālčīc** *m* dem. i hip. od palac

✧ pr. (nadimačka, za sitnog čovjeka):

Pālāček (Rijeka, Orahovica, Slavonija), **Pālāčīc** (Medimurje), **Pālčec** (130, Zagorje, Posavina), **Pālček** (Orahovica), **Pālčīc** (710, Samobor, Pag, Sisak, Jastrebarsko)

✧ *prasl.* *palicь (rus. pālec: prst, polj. palec) = lat. pollex: palac

pālāča ž ⟨G *mn* *pālācā*⟩ **1.** velika raskošno uređena zgrada kao prebivalište poglavara države, velikaša ili bogata pojedinca [*bānska* ~]; dvorac **2.** velika i raskošno uređena građevina za javne (kulturne, sportske itd.) manifestacije ili za rad pojedinih institucija [~ *sportova*;

~ *Ujedinjenih naroda*] **3.** reg. pov. primaća soba u gospodskoj kući

✧ top. (naselja): **Pālāča** (Osijek, 413 stan.), **Mōrpolāča** (Benkovac, 407 stan.), **Pālāče** (Mljet, 123 stan.)

✧ lat. ⟨mn⟩ palatia ← palatium, prvotno ime jednog od rimskih brežuljaka, Palatina

palāčīnka ž ⟨DL -i/-ci, G *mn* *palāčīnākā/-i*⟩ (ob. *mn*) *kulin.* jelo (ob. slatko) od brašna, mlijeka (vode, piva) i jaja, u obliku okrugla tanka lista pečena u tavi ili na vrućoj ploči, poslužuje se, ob. premazano nadjevom; prevrta [~e s orasima; ~e s pekmezom; ~e sa sirom]

✧ njem. Palatschinke ← češ. palāčinka ← mađ. palacsinta ← rum. placinta

palāda ž term. izgrađena zaštita luke od valova; lukobran

✧ pr. (etnik): **Palāda** (360, Trogir, sred. Dalmacija, Posavina)

✧ mlet. palāda, tal. palata

palādij' (palādij) *m* **1.** pov. umj. drveni kip božice Atene obučen u skupocjenu odjeću **2.** pov. u antičkoj Ateni, sudište efeta, v. **3.** *eksp.* rij. zaštita, utočište, okrilje, jamstvo

✧ lat. Palladium ← grč. Palládion (= Pallás); Paladin; mit. drveni kip božice Atene, prema predanju pao je s neba (poput asteroida) i čuvao se u Troji jer je o njemu ovisila sigurnost grada

palādij² (pāldij) *m* kem. element (simbol Pd, atomski broj 46), srebrnastosivi platinski metal, upotrebljava se i kao katalizator

✧ v. paladij¹

palādīn *m* ⟨G *paladína*⟩ **1.** pov. jedan od dvanaest legendarnih vitezova iz pratnje Karla Velikog (8. st.) **2.** pren. a. onaj koji prednjači u viteštvu; junak b. onaj koji odlučno brani ili zagovara plemenita djela

✧ **Palādīn** m. os. ime, zast. reg. (Dubrovnik)

✧ pr. (nadimačka ili od imena): **Palādīn** (250, Buzet, Primorje, sred. Dalmacija), **Paladína** (Pag, Primorje), **Paladīnić** (Zagreb, Novska, Posavina, Primorje) ✧ top. (naselje): **Paladīni** (Buzet, 48 stan.)

✧ njem. Paladin = lat. palatinus: carski službenik usp. Palatin

palādōr *m* ⟨G *paladóra*⟩ kem. spoj paladija i zlata; uporaba u zubarstvu

✧ v. paladij² + fr. or. zlato

palāfit *m* ⟨G *palafita*⟩ arhit. **1.** nastamba na vodi koja počiva na drvenim stupovima; sojenica **2.** takva kuća ili naselje

✧ fr. palafitte

Palagrůža (Palagrůža) ž *geogr.* skupina naseljenih otočića između Lastova i obale Italije // **palagrůški** *prid.* koji se odnosi na Palagružu i Palagružane; **Palagrůžanin** *m* (**Palagrůžanka** ž) <N mn Palagrůžani> onaj koji boravi na Palagruži

palamār *m* <G palamára> *reg.* 1. uže kojim se brod veže za obalu; gumina, grlin 2. debeo željezni klin

◆ *pr.* (nadimačko): **Palamār** (Glina)

◇ *tur.* ← *ngrč.* palamári

palamída (palamída) ž *zool.* jestiva morska riba koštunjača (*Sarda sarda*) iz porodice *Scombridae*; polanda, pastirica

◇ *mlet.* palamita ← *srgřč.* palamída ≈ palámē: šaka

palamizam *m* <G -zma> *teol.* učenje Grigorija Palame (14. st.) o razlikovanju u Bogu božanske biti (božanske suštine) i božanske energije dostupne čovjeku kao stvarnom biću

◇ prema osnivaču G. Palami

palamúdići (θ) *nesvrš.* (prez. palamúdim, *pril. sad.* -deći, *gl. im.* -úđenje) *reg.* žarg. isprazno govoriti, dosađivati uzaludnim pričama, gnjaviti razgovorom; mudrovati, mudrijašiti, filozofirati (2)

◇ ? ≈ *tal.* palamidone: mršavko

pālāndra ž *reg. pejor.* žena koja ulazi u veze s muškarcima za novac; kurva, prostitutka, bludnica

◇ vjerojatno prema Flandriji, *usp.* flundra

pālānka ž <D L -nći, G mn -anākā/-i> 1. *pejor.* a. provincijski balkanski gradić; varošica b. zaostalo mjesto 2. *pov.* drvena utvrda radi zaštite putnika na cestama Osmanskog Carstva // **pālānački** *prid.* koji se odnosi na palanku i na palančane [~ *ukus*; ~ *mentalitet*], *usp.* malogradanski; **pālānački** *pril.* kao u palanci, na palanački način; **palānčanin** *m* <N mn palānčani> 1. (Palančanin) onaj koji je iz mjesta koja se zovu Palanka (Bačka P., Kriva P.) 2. onaj koji je iz naselja tipa »palanka« i sličnih 3. *pejor.* onaj koji ponašanjem i uskočom vidika pokazuje da je zaostao i zatučan, čovjek uskih horizontata, onaj koji je zalupan;

palānčanika ž <D L -ki>, v. palančanin

◆ *pr.* (etnički): **Pālānčaj** (Pula), **Pālānčan** (Glina, Sisak), **Palānčanin** (Glina), **Palānček** (Zagreb), **Palānčević** (Osijek) ◇ *top.* (naselja): **Bōk Palānječkī** (Sisak, 204 stan.), **Nōvō Sēlo Palānječko** (Sisak, 585 stan.),

Palānčani (Čazma, 201 stan.), **Pālānka** (Gračac, 84 stan.)

◇ *tur.*

palānkin *m* <G palankína> lagana pokrivena nosiljka na kojoj se nose dostojanstvenici, uobičajena u Kini i Indiji, u posebnim ceremonijama i u Europi

◇ *port.* palanquin ← *skr.* palayanka-

palāruša ž *agr.* dalmatinska loza i vino od te loze

pālas (pālās) *m* *pov. arhit.* u srednjovjekovnom utvrđenom gradu (burgu) 1. zgrada za stanovanje sa svečanom dvoranom, *usp.* palača 2. sama svečana dvorana

◇ *njem.* Palas ← *srlat.* palacium, palatium ← *lat.* Palatium: ime brežuljka u Rimu na kojemu je smješten carski dvor

pālaška ž <G mn -šākā/-i> *bot.*, v. jezernica

palātāl *m* <G palatála> *fon.* glas koji se artikulira na prednjem nepcu (palatumu) (u hrvatskom jeziku šuštavi palatal, alveopalatali: »č«, »dž«; pravi palatal: »ć«, »đ«, »j«, »nj«, »lj«); nepčani suglasnik, nepčanik // **palatalizácija** ž *lingv.* prelaženje nepalatalnog glasa u palatalni (»k«, »g«, »h« u »ć«, »ž«, »š«) [*dječak: dječaće*]; **pālātālñi** *prid.* koji je palatal, koji je takav da se oblikuje (artikulira) kao palatal Δ ~ **vokal** samoglasnik koji se artikulira prednjim dijelom jezika u prednjem dijelu usne šupljine (»i«, »ü«, »e«, »ö«, »æ«, »æ«); prednji samoglasnik; **palatálnost** ž <G -osti, I -osti/-ošću> svojstvo onoga što je palatalno

◇ *fr., njem.*: nepčani ≈ *lat.* palatum: nepce

Palātín *m* *pov.* 1. jedan od sedam brežuljaka grada Rima s najstarijim svetištima 2. rimska carska palača, službena carska rezidencija // **palātín** *m* <G palatína> *pov.* 1. kraljevski ili carski namjesnik ili službenik (ob. u srednjovjekovnoj Europi, u Bizantu, Poljskoj i Francuskoj) 2. u Ugarskoj do 1848. najviši dvorski službenik (regent, vrhovni sudac, zapovjednik vojske, kraljev namjesnik); nadvornik; **palatínāt** *m* <G palatínáta> *pov.* čast i dostojanstvo palatina

◆ *pr.* (prema službi ili nadimačka): **Palatínus** (Bjelovar), **Palatínuš** (260, Krapina, Zagorje, Medimurje, Prigorje, ← *mad.*)

◇ *lat.* mons Palatinus ≈ palatinus: onaj koji je iz Palatina, dvorjanin

palatogrāfija ž *gram. fon.* proučavanje i objaš-

njavanje tvorbe glasova pomoću palatograma

✧ v. palatal + -GRAFIJA

palatogram *m fon.* dijagram koji pokazuje dio ili dijelove nepca što ih jezik dodiruje pri tvorbi pojedinih suglasnika

✧ v. palatal + -GRAM

Pàlau (Bàlau) *m geogr.* otočje i država u u Z dijelu Tihog oceana, 487 km², 16.000 stan., glavni grad Koror // **palauanski** *prid.* koji se odnosi na Palau [~ jezik]

pàlavra *ž* (G mn -i) *reg. zast. 1.* prijevara izvedena pomoću lažnih riječi ili privida; podvala, varka **2.** svjesno izrečena neistina ili obmana; laž

◆ *pr.* (nadimačko): **Pàlavra** (Sisak, Daruvar, Brač, Rijeka)

✧ *tur.* ← *šp.* palabra: brbljavac, koji mnogo govori

pàlčič *m zool.* ptica (*Troglodytes troglodytes*) iz reda vrapčarica; carič, grmuša, strijež, trtak

✧ v. palac

pàldum *m reg. 1.* remen sedla koji je provučen ispod konjskog repa i zadržava sedlo da ne klizi **2.** kožni ili platneni pojas kojim se steže i pridržava hernija [udariti nekom ~ podvaliti komu što, prirediti psinu]

✧ *tur.* paldım ← *perz.* pārdūm

pàle *sr* (G -ea) *pov. sport* u antičkoj Grčkoj, naziv za šakanje

✧ *grč.* pālē

Pàle *sr* mjesto nedaleko Sarajeva; za vrijeme rata u BiH (1991–1995) središte tzv. Republike Srpske [na Palama] // **Pàljanin** *m* (Pàljanka) *ž* (N mn Pàljani) stanovnik Pala; **pàljanski** *prid.* koji se odnosi na Pale i Paljane

paleàrktik *m* zoogeografsko područje koje obuhvaća Europu, izvantropski dio Azije i S Afrike

✧ PALE(O)- + v. Arktik

pàlenk *m* (N mn -nci, G -ēnkā) obiteljska nastamba domorodaca u Srednjoj Americi okrugla ili ovalna oblika

✧ *ameršp.* palenque ← *egz. (maja)*

pàlènta *ž* (G mn -enātā/-i) *kulin.* jelo od ukuhanog kukuruznog brašna; žganci, pura, kačamak

✧ *tal.* polenta ← *lat.* polenta: ječmena kaša

PALEO- kao prvi dio riječi označava da se riječ odnosi na davnu prošlost; star, drevan, zastario [*paleoantropologija*]

✧ *grč.* palaiós: star

paleoantropologija *ž antrop.* znanost koja

proučava rase i biološke tipove čovjeka u pretpovijesti

✧ PALEO- + v. antropologija

paleobiologija *ž biol.* grana biologije, bavi se proučavanjem života izumrlih organizama na temelju iskustava stečenih na živim organizmima

✧ PALEO- + v. biologija

paleobotanika *ž* (D L -ici), v. paleofitologija

✧ PALEO- + v. botanika

pàleocēn *m geol.* prva, najstarija epoha tercijara, *usp.* paleogen

✧ PALEO- + -CEN

paleoeuropidi *m mn* (N paleoeuròpid) *antrop.* rasna loza europida, danas samo u SI Rusiji, Z Sibiru, Kurilskim otocima, J Sahalinu

✧ PALE(O)- + v. Europa

paleofitologija *ž* znanost koja se bavi proučavanjem biljaka na temelju fosilnih ostataka (okamina); paleobotanika, *usp.* paleontologija

✧ PALEO- + v. fitologija

pàleogēn *m geol.* prvi period kenozojske ere ili najdonji period tercijara; obuhvaća paleocen, eocen i oligocen // **pàleogēnski** *prid.* koji se odnosi na paleogen

✧ *grč.* palaiogēnēs: davno rođen = PALEO- + -GEN

paleogeogràfija *ž* grana geologije, znanost o podjeli voda i izgradnji kopna i mora na Zemlji za vrijeme geoloških doba

✧ PALEO- + v. geografija

paleogràfija *ž 1.* pomoćna povijesna znanost koja se bavi proučavanjem postanka i razvoja pisma [*latinska* ~; *slavenska* ~] **2. glazb.** proučavanje starog notnog pisma // **paleògraf** *m* onaj koji se bavi paleografijom, stručnjak u paleografiji; **paleogràfijski** *prid.* koji se odnosi na paleografiju; **paleògrafski** *prid.* koji se odnosi na paleografe i paleografiju; **paleògrafski** *pril.* kao paleograf, na način paleografije

✧ PALEO- + - GRAFIJA

paleoklíma *ž meteor.* klima prethistorijskog razdoblja, može se ustanoviti na temelju geoloških ili paleobioloških (fosilnih) nalaza

✧ PALEO- + v. klima

paleoklimatologija *ž meteor.* znanost koja se bavi proučavanjem paleoklime

✧ PALEO- + v. klimatologija

paleolít (**paleolítik**) *m* (G paleolíta) *geol.* starije kameno doba, najstarije pretpovijesno

doba, ljudi žive od lova i ribolova, služe se grubim, neotesanim oruđem // **paleòlitskī** *prid.* koji se odnosi na paleolitik

✧ PALEO- + -LIT¹ (-LITIK)

Paleòlozi *m mn pov.* dinastija u Bizantskom Carstvu 1259–1453.

paleomagnetizam *m* ⟨G -zma, N *mn* -zmi⟩

1. stanje magnetne polarizacije u stijenama od vremena akumulacije sedimenata i kristalizacije magme 2. metoda kojom se određuje snaga magnetnog polja tijekom geoloških doba

✧ PALEO- + v. magnetizam

paleomastòdонт (paleomastodònt) *m* ⟨G *mn* -nātā⟩ *zool. geol.* izumrli slon iz oligocena

✧ PALEO- + v. mastodont

paleomongolídí *m mn* ⟨N paleomongòlid⟩ *antrop.* rasna grana mongolida, nastavaju pojedine predjele I i II Azije

✧ PALEO- + v. mongolid

paleontologija *ž* znanost koja se bavi proučavanjem biljaka i životinja na temelju fosilnih ostataka (okamina), *usp.* paleofitologija, paleozoologija // **paleontòlog** *m* ⟨N *mn* -ozi⟩ stručnjak za paleontologiju; **paleontològijskī** *prid.* koji se odnosi na paleontologiju;

paleontòloškī *prid.* koji se odnosi na paleontologiju i paleontologe; **paleontòloškī pril.** kao u paleontologiji, na način paleontologa

✧ PALEO- + ONTO- + -LOGIJA

paleopatològija *ž* znanost koja proučava tragove bolesti i ozljeda na ljudskim i životinjskim ostacima iz prethistorijskog doba

✧ PALEO- + v. patologija

paleopsihològija *ž psih.* 1. pokušaj rekonstrukcije psihičkih karakteristika pretpovijesnog čovjeka na osnovi različitih arheoloških i drugih nalaza 2. proučavanje primitivnih psihičkih procesa za koje se smatra da potječu iz ranih razdoblja čovjekova razvitka

✧ PALEO- + v. psihologija

paleotèrij *m zool. geol.* sisavac iz porodice konja, sličan tapiru; živio u eocenu i donjem oligocenu

✧ PALEO- + -TERIJ

paleotrópi *m mn bot.* florno carstvo koje obuhvaća tropske dijelove Afrike, indo-malajsko područje i Polineziju

✧ PALEO- + -TROP(I)

paleozòik *m geol.* najstarija grupna formacija u geološkom razvoju Zemlje za koju je karakteristično intenzivno stvaranje planina;

dijeli se na kambrij, silur, devon, karbon i perm // **paleòzojskī** *prid.* koji se odnosi na paleozoik

✧ PALEO- + -ZOIK

paleozoologija *ž term.* znanost koja se bavi proučavanjem životinja na temelju fosilnih ostataka (okamina), *usp.* paleontologija

✧ PALEO- + v. zoologija

Palestína *ž geogr. pov.* pokrajina na I obali Sredozemnoga mora s obiju strana rijeke Jordana; biblijska obećana Zemlja (Sveta Zemlja) koju je Bog obećao Abrahamu i njegovim potomcima, kamo je Mojsije poveo Izraelce iz egipatskog sužanjstva; nastavali su je različiti narodi i davali joj ime (Kanaan, Zemlja Amorićana, Zemlja Židova, Izrael); danas se na 77% teritorija nalazi država Izrael u kojoj žive Židovi i Arapi, a na manjem dijelu PLO postupno preuzima vlast i formira arapsku državu pod imenom Palestina // **arapskī** *m* (Palestínka) *ž* ⟨G -nca, V -nče, N *mn* Palestínci, G Palestínacā⟩ stanovnik Palestine; **palestínskī** *prid.* koji se odnosi na Palestinu i Palestince △ **Palestínska oslobodilačka organizacija (PLO)** *pol.* najvažniji palestinski politički pokret, osnovan 1963, vremenom objedinila više vojnih i političkih organizacija; **palestínskī pril.** kao Palestinac, na način Palestinaca

pàlestra *ž* ⟨G *mn* pālèstrā⟩ *pov.* 1. u staroj Grčkoj, mjesto prvotno samo za hrvanje i šakanje, poslije i za druge tjelesne vježbe; isprva na otvorenom, kasnije se grade trijemovi i zgrade; bornica 2. *meton.* sportovi i vježbe koji se vježbaju u palestri // **palestrít** *m* ⟨G palestríta⟩ *pov.* sport vježbač u palestri; u antičkoj Grčkoj; borac, hrvač, gimnastičar ✧ *grč.* palaistra: hrvalište ≈ palaistrítēs: hrvač

Palestrina (izg. Palestína), **Giovanni Pierluigi da** (o. 1525–1594), talijanski renesansni skladatelj, vrhunski majstor višeglasne muzike; skladao pretežno crkvena djela (105 misa, 326 moteta, 45 himni, 36 lamentacija, 180 duhovnih i svjetovnih madrigala)

Palešnik *m* naselje u Moslavini, 591 stan. // **palešničkī** *prid.* koji se odnosi na Palešnik

◆ v. paliti

palèta *ž* ⟨G *mn* palétā⟩ 1. slikarska daščica koja se drži u ruci i služi za miješanje boja 2. *pren. lik.* a. boje na nekom platnu ili u nekom opu-

su; kolorit [svijetla ~; tamna ~] **b.** izražajna sredstva umjetnika; stil **3.** *inform.* skup boja koje se mogu prikazati u nekom računalnom programu ili operativnom sistemu **4.** *pren.* dijapazon, raspon, raznovrsnost, bogatstvo [~ ideja] **5.** drvena (plastična, metalna) podloška za slaganje i prijevoz tereta, ob. se prevozi viličarom, služi za lakši ukrcaj i iskrcaj tereta // **paletizacija** ž sustav prijevoza u kojem je jedinični teret paleta (5); omogućuje racionalizaciju transporta; **paletizirati** *dv.* (prez. paletizirām, *pril. sad.* -ajūći, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) uvesti/uvoditi palete u prijevoz tereta; **paletni** *prid.* koji pripada paleti, koji je svojstven paleti i paletizaciji [~ kamion, brod i sl.] .

✧ *fr.* palette ← *tal.* paletta: lopatica = pala: lopata

Pāletin, Vicko (1508–o.1575), hrv. dominikanac, Korčulanin; u mladosti kao konkvistador sudjelovao u pacifikaciji domorodaca u Srednjoj Americi; 1541. u Meksiku pristupa u dominikanski red, osuđivao nesmiljen odnos prema Indijancima; kasnije, sveučilišni profesor u Vicenzi (*O pravu i opravdanosti rata što ga kraljevi španjolske vode protiv naroda Zapadne Indije*)

palētūn *m* (G paletūna) *lokal. razg.* kratak muški kaput, sako; palto

✧ *tal.* paletto, paletone

pālež¹, v. paliti

pālež² *m* pigmentirani biljeg, dlaka druge boje u životinje [~ na čelu]; lisa // **pāleški** *prid.* koji se odnosi na palež

pāli *m* (G -ja) *lingv.* **1.** najstariji srednjoindijski jezik; s ostalim praktima čini srednji stupanj u razvitku indijskih jezika; književni jezik budističkih svetih spisa, palijski jezik, *usp.* prakt **2.** sveto budističko pismo; temelj mnogih pisama južne i istočne Azije
✧ *skr.* pāli bhāša ← pāli: crta, kanon + bhāša: jezik

pālica ž **1.** komad tanka drveta koji može služiti u razne svrhe **2.** štap kojim se pri hodu podupire **3.** štap, ob. ukrašen, koji služi kao simbol zvanja, položaja, čina, starješinstva [biskupska ~; maršalska ~] △ **dirigentska** ~ štapić kojim se dirigenti služe pri dirigiranju; **policijska** ~ *term.* pendrek; **štafetna** ~ kratki štapić, predmet izrađen u obliku kraćeg štapa, koji nosioci pri trčanju štafete predaju jedan drugome
✧ v. palac

pāličnjāk *m* (N *mn* -āci) *zool.* kukac *Carausius morosus* iz reda nakaznjaka, imitira oblik grančice na kojoj boravi, živi u J Europi (p. europski)

✧ v. palica

palidrŕvce *sr* (G -eta) *zast.*, v. žigica

✧ v. paliti + v. drvo

paligrāfija ž *psih.* patološka pojava ponavljanja već napisanih slova, riječi ili dijelova teksta

✧ PALI(N)- + -GRAFIJA

pālīj *m* **1.** *pov.* plašt od bijele vune u obliku četverokuta koji su nosili stari Grci, a onda i Rimljani; himatij **2.** *crkv.* a. vunena stola koja se prebaci preko ramena (prethodno se polaže na grob Sv. Petra), obilježje kojim papa označuje čiju vjernost Crkvi [dodijeliti ~] **b.** vrpca s križem koju nose oko vrata papa i biskupi **3.** *zool.* plašt u mekušaca

✧ *lat.* pallium

pālījāta ž *knjiž. pov.* stariji oblik rimske komedije prema uzorima grčke komedije

✧ *lat.* (fabula) palliata, v. palij

pālījativ *m* **1.** *farm.* lijek koji privremeno ublažuje bolove **2.** *pren.* ono što prikriva loše strane; prividno rješenje, privremeno sredstvo, polovična mjera, provizorno rješenje // **pālījativan** *prid.* (od- -vni) koji djeluje kao palijativ, koji predstavlja privremeno rješenje [~no rješenje] △ ~no liječenje liječenje usmjereno samo na ublažavanje subjektivnih teškoća bolesnika, ne uklanja uzroke bolesti; **pālījativno** *pril.* na palijativan način; **pālījativnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je palijativno

✧ *njem.* Palliativ *fr.* palliatif ≈ *lat.* palliativus: pokriven, ogrnut *srlat.* palliativus: ublažavajući

pālīkuća *m* (N *mn* -e) onaj koji namjerno podmeće požar (u objektima različitih namjena)

♦ *pr.* (nadimačko): **Pālīkuća** (100, Sesvete, Slavonski Brod, Prigorje)

✧ v. paliti + v. kuća

palilālīja ž *pat.* ponavljanje istih rečenica, obično sve brže i brže

✧ PALI(N)- + -LALIJA

palīlija ž *pov.* starorimska svetkovina u čast božice Pales, 21. travnja, na obljetnicu osnivanja Rima

✧ *lat.* Palilia, prema starorimskoj božici Pales, zaštitnici stada i pastira

palilògija ž *retor.* stilska figura ponavljanja ri-

ječi ili fraze na kraju ili početku stiha (rečenice) u svrhu pojačanja značenja

✧ *grč.* palillogia: ponavljanje = PALI(N)- + -LOGIJA

palimbákhej *m* (G palimbakhéja) *jez. knjiž.* pjesnička stopa od dva naglašena i jednog nenaglašenog sloga

✧ *grč.* palimbákheios: okrenuti bakhej = PALIN- + Bakheios: bakhej (pjesnička stopa)

palimpsest *m* tekst ispisan na pergamentu s kojeg je prethodno izbrisan prvotni tekst

✧ *lat.* palimpsestus ← *grč.* palímpsēstos: ponovno izbrisan = PALIN- + psēstós: izbrisan, izgreben

PALIN- kao prvi dio riječi znači opet, ponovno [*palingeneza*]

✧ *grč.* pálin (*pril.*): natrag, opet, ponovno

palindróm *m* (G palindróma) **1.** igra riječi u kojoj se čitanjem jedne riječi ili čitave rečenice obrnutim redom dobiva isto značenje kao i pravilnim čitanjem **2.** vrsta zagonetke postavljene na palindromskom principu

✧ *grč.* palíndromos: koji trči natrag = PALIN- + -DROM

palingeneza *ž* **1. fil.** ponovno rađanje; preporod, postajanje **2. a. meton.** ponovna pojava svih stvari **b. biol.** ponavljanje osobina predaka kod novih generacija **3. teol. a.** novo stanje koje nastaje dolaskom Kraljevstva Božjeg **b.** preporod vjernika krštenjem, krsni preporod **4. pren.** moralni preobražaj čovjeka

✧ PALIN- + -GENEZA

palinóda (palinódija) *ž* **1. knjiž.** pjesma kojom se opoziva, poriče nešto što je rečeno u ranijoj pjesmi **2. meton.** promjena mišljenja ili gledišta; poricanje, opozivanje

✧ *grč.* palinóidia = PALIN- + oídē: pjesma

palinologija *ž* *bot.* dio botanike; proučava pelud i spore

✧ *grč.* palýnein: posipati + -LOGIJA

Palínovec *m* (G -óvca) naselje (u blizini Čakovca), 895 stan. // **palínovečki** *prid.* koji se odnosi na Palinovec

♦ *v.* paliti

pàlir *m* (G palíra) *reg. zast.* nadzornik zidara i radnika; građevinski poslovođa

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Pàler** (Medimurje),

Palír (Medimurje, Novi Marof, Split)

✧ *njem.* Palier ← *lat.* polire: gladiti, izravnavati

palisáda *ž* prepreka od zašiljenih stupova zašiljenih u zemlju, ograda od kolaca (ob. služi u obrambene svrhe)

✧ *njem.* Palisade ← *fr.* palissade = *lat.* palus: kolac

palisándar *m* (G -dra, N *mn* -dri) *bot.* tvrdo crvenkastosmede drvo roda *Jacaranda* iz porodice *Bignoniaceae* s tamnim prugama; raste u tropskoj Americi // **palisándrovina** *ž* drvo palisandra kao materijal ili grada

✧ *fr.* palissandre ← *braz.port.* ← *egz.*

Pàlit *m* naselje na otoku Rabu, 1567 stan.

// **pàlitski** *prid.* koji se odnosi na Palit

pàliti *nesvrš.* (*prez.* pàlim, *pril. sad.* -lěci, *gl. im.* pàljnje) **1.** (što) **a.** uništavati ognjem, vatrom **b.** činiti da nešto gori, radi grijanja, kuhanja, svjetlosti i sl. [*~ vatra*]; užigati **c.** koristiti kao gorivo, kao rasvjetno sredstvo

2. a. (Ø) štetiti vrućinom, peći, žeci (obično o sunčanin zrakama) **b.** izazivati osjećaj vrućine **c.** izazivati neugodan i oštar osjećaj okusa [*paprika pali*] **3. pren.** izazivati osjećaje

poleta, oduševljenja, raspaljivati, uzbuđivati [*~ maštu*] // **pálež¹** *m* podmetanje požara, paljevina; **paliónica** *ž* mjesto gdje se što pali

(ob. otpad); **paliónički** *prid.* koji pripada palionici; **pàliste** *sr kem.* temperatura paljenja;

palitelj *m* onaj koji što pali; **palitěljica** *ž, v.* palitelj; **pàliti se** *nesvrš.* (*prez.* pàlim se, *pril. sad.* -lěci se, *gl. im.* pàljnje) **1.** pojavljivati se svijetleći, počinjati svijetliti, sijati **2.** (se na što) *žarg.* oduševljavati se čime, zagrijavati se za što [*ona se pali na dobru glazbu*];

palucati (Ø, čime) *nesvrš.* (*prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) **1.** brzo izbacivati i

uvlačiti jezik [*zmijapaluca jezikom*] **2. a.** puštati plamen na mahove, plamsati **b. svjetlucati, treperiti; **palúcnuti** (Ø, čime) *svrš.* (*prez.* pàlūcnēm, *pril. pr.* -ūvši, *prid. rad.* pàlūcnuo),**

v. palucati; **pàljba** *ž* (G *mn* pàljbā/-i) pucanje, pucnjava u čestim plotunima, zvuk te pucnjave [*puščana ~a; mitraljeska ~a; topovska ~a; počasna ~a*]; **pàljenica** *ž* **1. rel.** žrtva pri

kojoj se spaljuju dijelovi životinje ili plodovi na žrtveniku **2.** (u atributnoj upotrebi) koja se pali, spaljuje [*žrtva ~*]; **pàljenje** *sr* **1.** (*gl. im.*), *v.* paliti **2.** ukupnost radnji potrebnih da se motor stavi u pogon [*~ čokom*] **3. žarg.** sposobnost shvaćanja onog što je neposredno prije učinjeno ili rečeno [*imati brzo (dobro) ~ dobro shvaćati, brzo kapirati, opr. imati sporo ~ teško shvaćati, polagano shvaćati*];

páljevin|a ž 1. ono što gori; požar 2. ono što je izgorjelo, što je oštećeno vatrom [*miris ~e*] 3. namjerno izazivanje požara tuđe imovine 4. dio šume stradao u požaru

♦ *pr.* (nadimačka i etnici): **Paleščák** (**Paleščák**) (Zagreb, Zaprešić, Zagorje), **Paleščák** (**Paleščák**) (Zaprešić, Karlovac), **Pálešić** (Dugo Selo, Sesvete), **Paleško** (Sinj, sred. Dalmacija), **Paléžac** (Zagreb, Dvor), **Páljević** (120, Turopolje, Našice, Ivanić Grad), **Páljić** (Vukovar, I Slavonija), **Páljug** (130, Jastrebarsko, Pokuplje, okolica Zagreba), **Páljuh** (Pazin, Istra) ♦ *mikrotop.* (ob. za mjesto gdje su spaljene šume): **Pále**, **Pálež** ♦ *top.* (naselja): **Pálje Břdo** (Dubrovnik, 159 stan.), **Páljevina** (Đakovo, 247 stan.), **Páljevine** (Čazma, 295 stan.), **Páljugi** (Jastrebarsko, 41 stan.), **Páljův** (Zadar, 481 stan.)

♦ *prasl. i stsl.* paliti (*rus.* palít', *polj.* palić) = *lit.* pelenai: pepeo

Pálizna 1. hrv. plemićka obitelj koja je imala vidnu ulogu u dinastičkim borbama za hrv. krunu potkraj 14. st. boreći se protiv kraljice regentkinje Marije i njenog supruga kralja Žigmunda; najistaknutiji Ivan, v.; njegov nećak Berislav zarobljen i pogubljen u Budimu 1387; cijela obitelj gubi položaje, imanja i utjecaj pošto je Žigmund učvrstio svoju vlast poč. 15. st. 2. **Ivan** (?–1391), vranski prior, inicijator pobune dijela hrv. i bosanskog plemstva protiv kraljice Marije i kralja Žigmunda; Karlo Drački, imenovan od pobunjenika za kralja, postavlja ga hrv.-slavonsko-dalmatinskim banom (1386–1391), koji na očigled kraljice Marije daje zadaviti njenu majku Elizabetu (1387), ali gubi bitku protiv kralja Žigmunda i umire od rana zadobivenih u toj bitki

Palladio (izg. paládio), **Andrea** (1508–1580), talijanski kasnorenesansni arhitekt i teoretičar arhitekture, vodeći arhitekt 16. st. u S Italiji; njegov traktat *Četiri knjige o arhitekturi* (1570) temeljen na klasičnim antičkim redovima bio je teoretska podloga značajnim arhitektonskim stilovima 17. i 18. st. (*palladijanizam*)

pal|lone (izg. palóne) *m* *pov. sport* stara talijanska igra u kojoj se lopta udara rukom ojačanom drvenom manšetom; opisana u 16. st., danas se igra samo u pokrajini Emiliji

♦ *tal.*

pálma ž <G mn pālmā/pālmī> *bot.* biljka iz

porodice *Palmae* tropskih i suptropskih krajeva, često visoka stabla, s krunom lepezastog ili perastog lišća [*kokosova ~*; *uljna ~*] △ **pobjednička** ~ prvo mjesto u kakvu natjecanju (prema običaju u antičkoj Grčkoj kad su pobjednika u natjecanju nagrađivali palminom grančicom) // **pālmica** ž 1. *dem.* od palma 2. *bot.* uzgojna voćka s kosim i vodoravnim granama u obliku palminog lista 3. *žarg.* kosa skupljena u obliku konjskog repa i podignuta na vrh glave; **pālmin** *prid.* koji pripada palmi, koji je svojstven palmi; *palmov* △ ~o **ulje** ulje dobiveno iz mesnatih dijelova nekih palmi, služi kao hrana domoćima i za dobivanje sapuna; ~ **šećer** smedi šećer dobiven kuhanjem nekoliko vrsta palmi; **pālmov** *prid.* koji pripada palmi ♦ *lat.:* (prvotno značenje) šaka

Palma (izg. Pālme) 1. **Jacopo** (il **Giovane**), **MI.** (1544–1628), talijanski slikar i grafičar, manirist na razmeđu između visoke renesanse i baroka; njegovih slika ima i kod nas (Brač, Split, Zadar) 2. **Jacopo** (**Vecchio**), **St.** (o.1480–1528), talijanski slikar, predstavnik mletačke visoke renesanse, blještava kolorita (slika Sv. Katarine u dubrovačkoj katedrali)

Palme (izg. Pālme), **Sven Olof** (1927–1986), dugogodišnji vođa Švedske socijaldemokratske radničke stranke, predsjednik švedske vlade 1969–1976. i 1982–1986; državnik s velikim ugledom i osobnim utjecajem u međunarodnoj politici; ubili ga nepoznati atentatori

pālmerstōn *m* teško debelo sukno za zimske kapute

♦ prema engleskom političaru lordu Palmerstonu (1784–1865)

palmēta (**palamēta**) ž 1. *arhit.* u klasičnoj arhitekturi, ornament izrađen reljefno u kamenu u obliku stiliziranog palminog lista ili grančice 2. *pom.* mala trokutna platforma izvan čvrstog trupa galije

♦ *fr.* palmette

pālmipēd *m* <G pālmipēda> 1. *zool.* podvrsta ptica koje imaju opnu (kožicu) za plivanje; ptice plivačice (patke, pingvini, pelikani i sl.) 2. *anat.* onaj koji ima građu nožnih prstiju koja sliči ptičjim kandžama (tri ili četiri prsta i sl.)

♦ *v.* palma + -PED

Palmira ž *geogr.* oaza s ruševinom antičkog grada u Sirijskoj pustinji, *SI* od Damaska

palmitin *m* (G palmitina) *kem.* smola palmina drva, ester glicerola i palmitinske kiseline // **palmitinski** *prid.* koji se odnosi na palmitin $\Delta \sim a$ **kiselina** *kem.* masna kiselina $C_{16}H_{31}COOH$, njezini esteri jedan su od glavnih sastojaka životinjskih masti; cetilna kiselina

✧ *v.* palma + -IN

Palmotić, Junije (1606–1657), hrv. književnik, Dubrovčanin, plodan dramatičar, vješt pisac baroknih i prigodnih stihova (satira *Gomnaida*, drame *Atalanta*, *Pavlimir*, *Akile*, *Elena ugrabljena*, *Danica* i dr.)

Palmović, Andrija (1847–1882), hrv. svećenik i pjesnik domoljubnih i ljubavnih pjesama te balada i romanca u duhu književnog romantizma

pālmtop *m inform.* malo prijenosno računalo

✧ *engl.* palm: dlan + top: vrh

pālōcija *ž reg. zast.* soj mršave svinje iz Mađarske

✧ prema pokrajini Palóc

pālōr *m* (G pālōra) *med.* klinički simptom koji može biti predznak brojnih bolesnih stanja; bljedilo

✧ *lat.* pallor

pāloš *m* dugačka i široka dvosjekla sablja

✧ *pr.* (nadimacka): **Palaš** (Koprivnica, Dubrovnik), **Palašek** (Medimurje), **Palašić** (Đakovo, Dugo Selo, Sisak), **Paloš** (140, Đakovo, Podravina, Slavonija, i Pavao, ← *mađ.*), **Palošek** (Zagreb), **Paloši** (Slavonski Brod), **Palošić** (Osijek), **Palošija** (Đurđevac), **Palošika** (Čazma, Križevci, Varaždin, Prigorje), *usp.* Sabljak

✧ *mađ.* pallos

paloterapija *ž med.* metoda liječenja, sastoji se od uvođenja mehaničke energije u živčani sustav

✧ *grč.* pāllein: tresti + *v.* terapija

palōtin *m* (G palotina) *kat.* član vjerske kongregacije koju je 1835. osnovao Sv. Vincent Paloti

✧ prema osnivaču V. Palotiju

Palovec *m* (G -ōvca) naselje (u blizini Čakovca), 1132 stan. // **pālovečki** *prid.* koji se odnosi na Palovec

pālpabilan *prid.* (odr. -lni) *med.* koji se može ustanoviti pipanjem (palpacijom); opipljiv // **pālpabilnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** svojstvo onoga što se može osjetiti pipanjem (palpacijom) **2.** *pren. rij.* svojstvo onoga što se lako uočava, što je očigledno; **pal-**

pācija *ž med.* dijagnostička metoda pregleda bolesnika pri kojoj se dijelovi tijela pipaju rukom i vršcima prstiju; pipanje, opipavanje; **pālpirati** *dv.* (prez. pālpirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) *med.* pregledati/pregledavati opipavanjem; pipati/opipavati ✧ *lat.* palpabilis ← palpāre: pipati

pālpī *m mn* (N pālp) *zool.* osjetni privjesci oko usnog otvora nekih životinja, npr. mnogočeti-naša, rakova i kukaca

✧ *lat.* palpus

pālpitācija *ž 1. fiziol.* snažno, ubrzano kucanje srca, lupanje srca; pojačan rad, udaranje bila **2.** treperenje, titranje, drhtanje, uzbuđenost

✧ *lat.* palpitatio

Pāltašić, Andrija (o. 1450–o. 1500), tiskar i izdavač u Veneciji, rodom iz Kotora; njegova izdanja se ubrajaju među najuspjelije knjige ranoga mletačkog tiskarstva

pāltō *m* (G -ōa) muški crni ogrtač specifičnog kroja, s ovratnikom od baršuna; paletun

✧ *fr.* paletot, *v.* paletun

pālūbja *ž pom. 1.* vodoravni dio oplata broda, skup vodoravnih oplata broda, gornji dio broskog trupa koji pokriva nutritinu (velikih brodova) **2.** pregrada koja dijeli brod na katove [glavna ~a, srednja ~a; donja ~a] // **pālubica** *ž 1. dem.* od paluba **2. pom.** brodska pokretna ploha kojom se proširuju teretne površine između brodskih paluba;

pālubni *prid.* koji se odnosi na palubu [~a dizalica; ~a straža; ~i teret]

✧ *rus.* pāluba (riječ uveo B. Šulek)

pālūcati, *v.* paliti

pālūčak *m* (G -čka, N mn -čci, G pālūčākā) prirodno, ob. neuređeno mjesto gdje mogu pristati čamci ili manje splavi ili skele na rijeci; riječna dolina

✧ *PA* + *v.* lūka

pālūza *ž reg.* vrsta kompota od različita voća, zgusnuta razmućenim nišestom

✧ *tur.* pālūze ← *perz.* pālūde: procijeden

pālī *m* (N mn pāljevi) *reg. 1.* izdubljena drvena naprava za izbacivanje vode iz čamaca; ispolac, šešula, šešulja **2.** drveni tučak kojim se zbija sir i kupus // **pālīja** *ž* štap kojim se izbija klis tako da što dalje odleti s polaznog mjesta (rupica u zemlji i prečka na koju se postavlja) [igrati klisa i ~e]; **pālījati** *nesvrš.* (prez. pālīām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje) *pom.* izbacivati vodu iz čamca (paljem)

✧ od starijega *pālīj = *lit.* pīlti: zalijevati, *v.* plākati

pàljba, v. paliti

paljéтак *m* ⟨G -tka, N *mn* -éci, G pàljétàkà⟩

1. ostatak koji se sakupi na polju poslije skidanja ljetine, poslije žetve ili poslije berbe; pabirak 2. *pren. pejor.* ono što se skupi kao ostatak sa svih strana i uvede u cjelinu (u intelektualnom radu, književnom djelovanju itd.) // **pàljétkovati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*pres.* -kujēm, *pril. sad.* -kujūci, *gl. im.* -ānje) skupljati paljetke, pobirati paljetke

♦ *pr.* (nadimačka): **Pàljar** (Pula, Virovitica, Istra), **Paljéтак** (Dubrovnik)

◇ ≈ palje: pljeva, mekinje ← *dalmat.* ← *lat.* palea

Paljéтак 1. **Luko** (1943), hrv. pjesnik, izuzetno plodan, s bogatim spektrom izražajnih oblika; dramski pisac, književni povjesničar, dječji pjesnik, esejist, feljtonist, pjesnik starog i novog Dubrovnika (*Pjesni na dubrovačku*) 2. **Vlaho** (1893–1944), hrv. šansonjer i skladatelj zabavne glazbe (*Marijana, Fala, Popevke sem slagal, Adio Mare*)

pàma ž ⟨G *mn* pàma/-ī) *zool.* zmija otrovnica (*Bungarus fasciatus*)

◇ *austral.aboridž.*

pamekušci *m mn* (N pamekušac) *zool.* beskralješnjaci (*Molluscoidae*)

◇ PA- + v. mekušac

pàmět ž ⟨I -eti/-ěcu) 1. sposobnost čovjeka da misli, shvaća i prosuđuje, spoznajna sposobnost, sposobnost za otkrivanje odnosa (uzročnosti, istovjetnosti itd.) među činjenicama i stvarima; razum, um, inteligencija 2. prirodna sposobnost, nadarenost za što 3. sjećanje, moć sjećanja, pamćenje [*ne dolazi mi u ~; imao je na ~i (da)*] 4. *arh.* davnina [*od ~i od davnine*] // **pàmčénje** *sr* 1. ⟨*gl. im.*⟩, v. pamtiti 2. *psih.* proces usvajanja i zadržavanja novih sadržaja ili novih oblika ponašanja; memorija [*dobro ~; loše ~*]; **pàmet[an]** *prid.* ⟨*odr.* -tnī) 1. **a.** koji ima pameti, koji ima sposobnost rasuđivanja; razborit, mudar, oštrouman, pronicav **b.** koji je misaono bogat [*~na knjiga*] **c.** koji je prosvijećen, obrazovan 2. koji je stvoren pameću, koji svjedoči o sposobnosti rasuđivanja, mudrosti [*~na stvar*]; **pàmetār** *m* 1. onaj koji pamti minule događaje; pamtilo, pamtilac 2. *zast.* v. ljeto-pisac; **pàmetnica** ž, v. pametnik; **pàmetničin** *prid.* koji pripada pametnici; **pàmetník** *m* ⟨V -iče, N *mn* -ici) 1. pametan čovjek 2. *iron.* onaj koji pametuje, onaj koji se pravi mudar;

pametnjaković; **pàmetno** *pril.* na pametan način; mudro, promišljeno, oprezno [*je li to ~; on govori ~; ~ postupiti*]; **pametnjaković** *m razg. iron.* onaj koji se pravi pametan, onaj koji pametuje (1); **pametnjakovička** ž, v. pametnjaković; **pàmetovati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*pres.* -tujēm, *pril. sad.* -tujūci, *gl. im.* -ānje) *iron.* praviti se mudar; mudrovati; **pàmtilac** *m* ⟨G -ioca, V -ioče, N *mn* -ioci), v. pametar; **pàmtilo** *sr*, v. pametar; **pàmтити** *nesvrš.* ⟨*pres.* -īm, *pril. sad.* -tēči, *gl. im.* pàmčénje) držati u pameti, sjećati se, ne zaboravljati; zapamćivati; **pàmtiliv** *prid.* ⟨*odr.* -ī) koji se lako pamti [*~a melodija*]; **pàmtiljivōst** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je pamtljivo

◇ *prasl.* i *stsl.* pamětu (*rus.* pámjat', *polj.* pamięć) ≈ PA- + *mētъ: um *lit.* mintis ← *ie.* *mntis (*lat.* mens, *skr.* mati-)

pàmflēt *m* ⟨G pàmfléta) manji spis ili knjižica uvredljiva sadržaja; članak, brošura, letak i sl. protiv kakve osobe, društvenog poretka, političke stranke i sl., cilj je javno diskreditiranje // **pàmflētist** (**pamfletist**) *m* ⟨G -a) pisac, autor pamfleta; **pàmflētistica** ž, v. pamfletist; **pàmflētistički** *prid.* koji se odnosi na pamflet i pamfletiste; **pàmflētistički** *pril.* u stilu i na način pamfleta i pamfletista; **pàmflētistkinja** ž, v. pamfletist

◇ *engl.* pamphlet ← *srlat.* Pamphiletus ≈ Pamphilus (naziv jedne komedije, 12. st.)

Pàmír *m geogr.* planinski masiv u središnjoj Aziji, najviši vrh 7495 m

pàmjāt ž ⟨G -i) *pravosl.* sjećanje na koga ili što; spomen, uspomena Δ **vječnaja** ~ vječna uspomena, neka mu je vječno sjećanje (riječi koje se upućuju pokojniku)

◇ *rus.* pámjat'

pàmpa ž ⟨N *mn* -si) *geogr.* prostrana travnata stepa bez drveća u umjerenom pojasu Južne Amerike (Argentina)

◇ *amer.šp.* ← *egz.*

pàmpero *m* ⟨N *mn* -si) *meteor.* hladan, mahovit vjetar iz J ili JZ smjera koji puše s područja pampa u Argentini i Urugvaju

◇ *amer.šp.*: pampaski, v. pampa

pàmpersice ž *mn razg.* papirnate dječje pelene za jednokratnu uporabu

◇ *Pampers*, tvorničko ime proizvoda⁶, jedan od proizvođača takvih pelena

pàmplast *prid.* ⟨*odr.* -ī) neskladan, takav da ne može u hodu uskladiti pokrete trupa i udova, ob. predugih udova i pogrbljena držanja

[*simpatičan Dalmatinac, u neku ruku tipičan, markantan, pomalo ~*]

✧ *ekspr.*

pàmpūr *m* (G pampūra) *reg. neob. (+ srp.)* pluteni čep za bocu; šušar, tap, zapušać

✧ *fr.* tampon

pàmtivijek *m* davnina, iskon

✧ *v.* pamet, pamtiti + *v.* vijek

pàmuk *m* **1.** *bot.* biljni rod (*Gossypium*) pretežitog jednogodišnjih biljaka iz porodice sljezova (*Malvaceae*), uzgaja se u suptropskoj i toploj umjerenoj zoni radi jednostaničnoga celuloznog vlakna kojim su obrasle sjemenke (od sjemenki se dobiva jestivo i tehničko ulje); pamučika **2.** sirovina za tkanje koja se dobiva od vlakana te biljke // **pàmučan** *prid.* (odr. -čnī) **1.** koji je (istkan, napravljen) od pamuka [*~na košulja; ~na tkanina*] **2.** koji se odnosi na pamuk [*~na industrija*]; **pàmučast** *prid.* (odr. -ī) koji je poput pamuka [*~i oblaci*]; **pamučika** *ž* (D L -ci) *bot.*, *v.* pamuk; **pamuklija** *ž reg.* **1.** zimska odjeća podstavljena pamukom i cijela prošivena **2.** mali jastuk za bebe, obično punjen pamukom **3.** kakav odjevni predmet (košulja, haljina ili debela marama) od pamuka

✧ *pr.* (prema zanimanju i nadimaka): **Pamučar** (100, Šibenik, sred. i S Dalmacija), **Pamuković** (150, Zagreb, Šibenik, Zagora, sred. Dalmacija)

✧ *tur.* pamuk, panbuk ← *perz.* penbe

pân *m* (N mn pánovi) gospodin, gospodar; velikaš plemić

✧ *češ., polj.*

Pân *m mit.* grčki bog šuma, pašnjaka, stada, pastira i lovaca; karakteristična izgleda (kozje noge, rep, rogovi); pronalazač siringa (pastirska frula); izaziva iznenađen i neobjašnjiv »panični« strah; u Rimu poistovjećen s Faunom i Silvanom

PAN-, PANI-, PANTO-, PASI- kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na sve, svakoga; sav, svaki [*panamerički; panslavizam; panteizam*]

✧ *grč.* *m* pās, *sr* pân (G pantós, D mn pāsi): sav, svaki

panacéja *ž pov.* lijek za sve bolesti, sredstvo koje može pomoći u svakoj prilici (katkada ironično)

✧ *lat.* panacea ← *grč.* panákeia ≈ PAN- + akeīsthai: liječiti

pànāda *ž reg.* juha u kojoj je ukuhan kruh, ob.

začinjena maslacem i češnjakom; popara

✧ *pr.* (nadimacko): **Panadić** (Split, sred. Dalmacija)

✧ *šp.* ← *lat.* panis: kruh

panađūr *m* (N mn panađūri) *ekspr.* sajam, vašar, pazar

✧ *tur.* panayır ← *ngrč.* panēgyíri

panafrikanizam *m* (G -zma) *pol.* pokret u 20.

st., poticao političko i kulturno ujedinjenje svih afričkih država i naroda u federalnu ili konfederalnu zajednicu; stvorio uvjete za dekolonizaciju

✧ PAN- + *v.* Afrika, afrikanizam

panagija *ž pravosl.* **1.** epitet Bogorodice, presveta **2.** Bogorodičina ikonica koju episkop nosi na prsima kao znak episkopskog dostojanstva; golfija, golpion, najsvetija, presveta

✧ *ngrč.* Panagía: Djevice ← panágios: presveti ≈ PAN- + *grč.* hágios: svet

panahija *ž pravosl.* kuhana, zašecerena pšenica koja se služi kod određenih obreda (pogreba, slave); koljivo, žito

✧ *ngrč.* panagía

panakamilávka *ž* (D L -vci) *pravosl.* prekrivač preko kamilavke kod pravoslavnih monaha

✧ *v.* kamilavka

pànaks *m bot.*, *v.* ginseng

Pànama *ž 1. geogr.* država na Panamskoj prevlaci (Srednja Amerika) s izlazom na Tihi ocean i Karipsko more, 75.517 km², 2.563.000 stan., glavni grad Panamá **2.** (panama) **a.** vrsta posebno tkanog platna za toplu klimu i vruće vrijeme **b.** ljetni šešir širokog oboda (u originalnoj izvedbi od vlakana palme) **c. zool. agr.** pasmina ovaca razvijena u SAD-u poč. 20. st, daje kvalitetnu vunu i meso **d.** vez koji nastaje međusobnim naizmjeničnim povezivanjem dviju ili više niti potke s isto toliko niti osnove // **Panámac** *m* (**Pànāmka** *ž*) (G -mca, N mn Panámci, G Panamácā) stanovnik ili državljani Paname; **pànamski** *prid.* koji se odnosi na Panamu i Panamce Δ **Panamski kanal** *geogr.* umjetni kanal (izgrađen 1903) na prevlaci Srednje Amerike, spaja Atlantski i Tihi ocean, dug 81,6 km

panamerikanizam *m* (G -zma) *pol.* težnja za stvaranjem uže političke, gospodarstvene, kulturološke federalističke zajednice država Sjeverne, Srednje i Južne Amerike; dijelom izraz nastojanja SAD za širenjem svoga utjecaja

✧ PAN- + *v.* Amerika, amerikanizam

panàngija *ž* pristup nekom pitanju, sa svih strana, potpuno osvjetljenje problema

✧ PAN- + *lat.* angulus: kut

panangiogràfija *ž med.* rendgenska metoda kontrastnog prikaza krvnih žila

✧ PAN- + *v.* angiografija

pànār *m* (G panára) *reg. rib.* široka košara za lovljenje ribe

✧ *mlet.* panarleto

panarabizam *m* (G -zma) *pov.* pokret koji teži za političkim, gospodarstvenim, kulturnim ujedinjenjem ili suradnjom svih arapskih naroda (stvara se poč. 20. st.) // **panàrapski** *prid.* koji se odnosi na panarabizam

✧ PAN- + *v.* Arapin, arapski

panaricij *m pat.* infekcija na prstu, ob. pored nokta, uzrokovana streptokokima ili stafilokokima, izražena otokom i jakim bolom; kukac, poganac

✧ *lat.* panaricium, iskvareno ← *grč.* parōnychia ≈ PARA- + ónyks: nokat

panašira *ž bot.* bolesna pojava bijeložućkasto pjegavih listova, zbog nedostatka kloroplasta

✧ *v.* panaširati

panaširati *nesvrš.* (*prez.* panaširām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje) ukrašavati, uljepšavati šarama, šarati, kititi [~*n list* bijelo isprugani list biljke] // **panaširanje** *sr* 1. (*gl. im.*), *v.* panaširati 2. izborni sustav prema kojemu birač glasujući za kandidatsku listu nije njom vezan, već je može kombinirati s osobama s protivničkih lista

✧ *fr.* panacher

panatèla *ž* vrsta dugačke kubanske cigare

✧ *šp.*: vrsta biskvita

panatèneje *ž mn pov.* starogrčka svetkovina u čast božice Atene, slavila se svake četvrte godine žrtvama, ophodima (povorka prikazana na frizu Partenona) i sportskim natjecanjima // **panatènejski** *prid.* koji se odnosi na panateneje Δ ~ *e igre pov. sport* natjecanja u čast božice Atene

✧ *grč.* Panathēnaia

panavizija *ž film.* način snimanja filma za široko platno, omogućuje obuhvatniju sliku

✧ PAN- + *engl.* vision: pogled

panazijsizam *m* (G -zma) 1. pokret koji teži za političkim, gospodarstvenim, kulturnim ujedinjenjem ili suradnjom svih azijskih naroda 2. koncepcija političke, gospodarske i kulturne solidarnosti azijskih naroda radi

zajedničkog otpora europskoj i američkoj dominaciji

✧ PAN- + *v.* Azija, azijskizam

panbabilonizam *m* (G -zma) *rel.* teorija prema kojoj je sumersko-babilonska religija izvor svim drugim religijama, posebno židovskoj

✧ PAN- + *v.* Babilon

pancerfaust *m vojn.* njemačko protuoklopno oružje u 2. svjetskom ratu, slično bazuki; oklopna šaka

✧ *njem.* Panzerfaust

pànceta *ž reg.* 1. slanina prošarana mesom 2. (+ *potenc.*) svaki potrbušni dio shvaćen kao pozicija [~ *tune*; ~ *ribe*]

✧ *tal.* pancetta

pancīr (**pàncer**, **pàncijer**) *m* (G pancíra)

1. *pov.* u srednjem vijeku pletena košulja, ob. od žice, štitila je od ranjavanja mačem ili kopljem 2. *vojn.* zaštitni neprobojni prsluk, izrađen od kompozitnih materijala (keramika, sintetika i sl.); pancir-košulja, pancirka 3. *pom.* oklop ratnih brodova // **pàncerica** *ž razg.* nekoć kožna, danas lijevana plastična skijaška cipela; **pàncirka** *ž, v.* pancir (2); **pàncirnī** *prid.* koji je izrađen kao pancir, oblikovan ili krojen od pancira, koji je u vezi s pancirom [~*a košulja* pancir-košulja] Δ ~ *o*

zrno *vojn.* vrsta zrna (streljačkog, protuzračnog i avionskog) kod kojeg se kinetička energija kretanja pretvara u mehanički rad; napravljeno za razaranje teže probojnih materijala

♦ *pr.* (nadimacka): **Pàncer** (110, Zagreb, Međimurje, Orahovica), **Pàncić** (Osijek, Zaprješić, Primorje), **Pàncīr** (Koprivnica, Rijeka), **Pàncírov** (210, Šibenik, sred. Dalmacija)

✧ *njem.* Panzer: oklop, *tal.* panciera ≈ pancia: trbuh

pancitopenija *ž pat.* snižene vrijednosti svih triju krvnih loza (leucociti, eritrociti, trombociti) u perifernoj krvi ispod normalnih vrijednosti; simptom različitih poremećaja i bolesti

✧ PAN- + *v.* citopenija

pānc *m* (N mn pāncevi) *žarg.* vrlo loša mješavina bez okusa, bučkuriš (patvoreno piće, slaba kava itd.) // **pāncāti** *nesvrš.* (*prez.* -ām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje) *žarg.* miješati loše jelo ili piće, praviti što lažno tek slično čemu pravom; patvoriti, *usp.* paštroć

✧ *engl.* punch, *v.* punč

Pančatāntra *ž knjiž.* indijska zbirka basni i po-

učnih priča (4.? i 5. st.), preko perzijskoga i arapskoga jezika ušle u gotovo sve europske književnosti

✧ *skr.* pañcatantra-: petoknjižje

Pâncić, Josip (1814–1888), liječnik i botaničar rodom iz Bribira u Hrv. primorju, djelovao u Beogradu; prvi predsjednik Srpske akademije nauka, svestrani istraživač flore i faune južnoslavenskih zemalja, otkrio i opisao velik broj biljnih vrsta (Pančićeva omorika *Picea omorica*)

pânda ž (G mn -â) *zool.* 1. životinja iz porodice rakuna (*Ailurus fulgens*) 2. medvjedolika crna ili žuta zvijer (*Ailuropoda melanoleuca*), živi u brdovitim predjelima Kine i Tibeta; himalajski medvjed

✧ *fr.* ← *egz.* (*nepalski*)

pândân (pandân) m (G pandána) stvar, pojava, oblik, osoba i sl. koji se može usporediti s nekom drugom, koja je simetrična drugoj; ona koja se dopunjuje ili podudara [*njegov* ~], *opr.* antipod

✧ *fr.* pendant ← *lat.* pendens: viseći ≈ penderice: objesiti

pandantiv m (G pandantiva) *arhit.* ugaoni sferični trokut koji omogućuje postavljanje kupole na četvornu osnovicu

✧ *fr.* pendentif

pandânus m *bot.* rod tropskih obalnih drveta (*Pandanus*) sličnih palmama (»zavojite palme«) iz porodice *Pandanaceae*

✧ *nl.*

pandekta ž (D L -i) *prav.* 1. (Pandekta) drugi dio kodificiranog prava u doba cara Justinijana, sadrži propise starog rimskog prava 2. u srednjem vijeku naziv za rimsko pravo // **pandektist (pandektist)** m (G mn -istâ) *prav.* stručnjak, znalac pandekta

✧ *lat.* Pandectae ← *grč.* pandéktēs: koji sve prima, sakuplja ≈ PAN- + dékhesthai: primiti

pandēmija ž *term.* epidemija velikih razmjera, zahvaća više zemalja, kontinent ili čitav svijet // **pandēmičan** *prid.* (odr. -čni) koji zahvaća čitav narod, cjelinu čega; opći, sveopći

✧ *grč.* pandēmia: čitav narod ≈ PAN- + dēmos: narod

pandēmōnij (pandemōnij) m *mit.* mjesto gdje borave demoni; središte, odn. područje krajnje pokvarenosti, divljeg bezakonja i zla; pakao

✧ *konstr.* Pandemonium, naziv za glavno

mjesto pakla u epu *Izgubljeni raj* engleskog književnika G. Milтона (1608–1674) ≈ PAN- + v. demon

pandēšpanja (pandēšpānja) ž *reg.* vrsta suhog kolača od brašna, šećera i jaja; biskvit, »španjolski kruh«, pandišpanj, patišpanja // **pandēšpanj** m, v. pandēšpanja

✧ *tal.* pan di Spagna

pandijatonika ž (D L -ici) *glazb.* postupak u suvremenoj glazbi; slobodna i neograničena upotreba svih sedam tonova dijatonske ljestvice kod akordičkih kombinacija (time se ukidaju funkcionalni odnosi i harmonijska dinamika svojstvena klasičnim harmonijskim shvaćanjima)

✧ PAN- + v. dijattonika

pândil m (G pandíla) *reg.* dio ženske odjeće, haljina, suknja

✧ *tal.* panno: suknjo

pândit m naziv za učene ljude u Indiji; znanstvenik, učenjak

✧ *engl.* pandit ≈ *hind.* ← *skr.* pandita

Pandóra (Pandôra) ž *mit.* u grčkoj mitologiji, prva žena na zemlji, stvorio ju je Hefest; otvorila posudu koju joj je darovao Zeus, iz koje su izašla sva zla, a kad je posudu zatvorila, ostala je u njoj samo varava nada // **Pandôrin** *prid.* koji pripada Pandori Δ ~a **kutija** *pren.* izvor velikih i nepredvidivih nevolja, pogubni dar

pândūr m (G pandúra) 1. (mn) *pov.* a. stražari, pratnja, dio ratničke družine hrv. i ugarskih feudalaca (17. i 18. st.) b. stražari koji čuvaju red u gradovima i selima 2. *pren.*

pejor. a. izvršitelj grubog nasilja ili samovolje b. policajac Δ **Trenkovi** ~i *pov. voj.* postrojba u službi austrijske krune koju je pukovnik barun Franjo Trenk unovačio u Slavoniji // **pandūrina**¹ (pandūrčina) m (N mn -e) 1. *pejor.* okrutan, grub, sirov pandur

2. komad pandura, kršan pandur, pandur od glave do pete; **pandūrina**² ž *pov. zast.* daća za uzdržavanje vlasteoskog pandura; **pandūrski** *prid.* koji se odnosi na pandura ili na pandure, koji je svojstven pandurima [~a služba; ~o ponašanje]; **pandūrski** *pril.* na način pandura, kao pandur [*derati se* ~]; **pandūrstvo** *sr* djelatnost ili služba pandura

✧ *pr.* (prema zanimanju i nadimačka): **Bândūr** (120, Petrinja, J Hrvatska), **Pândūr** (230, Medimurje, Đurđevac), **Pandúrević** (Vukovar, I Slavonija, Zagora), **Pândurić**

(400, Donji Miholjac, Slavonija, Koprivnica), **Pandúrović** (110, Vinkovci, *I* Slavonija, Banovina)

✧ *mad.* pandúr

pandúra (**bandúra**) *ž glazb.* **1.** u staroj Grčkoj, lutnja s dugim vratom **2.** trzalački žičani instrument, upotrebljavao se u 16. i 17. st.

✧ *grč.* pandourá

pândžla *ž* (G *mn* -ā/-ī) **1.** oštar, zavinut rožnat nokat u mnogih ptica i životinja uopće **2.** *ekspr. pren.* čovjekov nokat, kada se dugo ne obrezuje i čisti // **pândžast** *prid.* (od: -ī) koji je sličan pandži Δ *a ruka pat.* vrlo jaka, izrazita deformacija šake, pri čemu je nalik na kandže grabežljivica; nastaje zbog atrofije i afunkcije mišića

✧ *pr.* (nadimačka): **Pândža** (550, Vinkovci, Drniš, *I* Slavonija, sred. Dalmacija), **Pândžić** (640, *S* Dalmacija, Zagora, Slavonija), **Pânda** (Biograd, Vinkovci, *S* Dalmacija, *I* Slavonija), **Pândić** (Požega, Vinkovci, Solin), **Pânžić** (Makarska, Vrgorac, sred. Dalmacija, Istra)

✧ *tur.* pençe ← *perz.* penge ← peng: pet

pândžabi *m* (G -ja) *lingv.* novindijski jezik kojim se govori u Pandžabu // **pandžapski** *prid.*, ob. u: Δ ~ **jezik**

pândžāš *m* (G pandžāša) *zool.* maližužnoamerički majmun, sličan vjeverici (*Callitrichidae*)

✧ *v.* pandža

panegirik *m* (N *mn* -ici) **1.** govor, pjesma ili napis u pohvalu osobi, državi i sl.; hvalospjev, slavopojka **2.** *pren.* nekritičko, ulizivačko hvaljenje // **panegiričan** *prid.* (od: -čni) koji je svojstven panegiriku; **panegiričar** *m* **1.** onaj koji piše ili govori panegirike **2.** *pren.* onaj koji odviše hvali, koji pretjeruje u pohvalama; **panegiričarev** (**panegiričarov**) *prid.* koji pripada panegiričaru; **panegiričarka** *ž*, *v.* panegiričar; **panegirički** *prid.* koji je u obliku panegirika, koji se služi panegirikom, koji sadrži panegirik; **panegirički** *pril.* kao u panegiriku, na način panegiričara

✧ *grč.* panēgyrikós ≈ panēgyris: svečani skup ≈ PAN- + ágyris: okupljanje

panegoizam *m* (G *mn* -zma) *psih.* sveopća samoživost, svedenost na samoga sebe; osobni ego kao mjera svih stvari

✧ PAN- + *v.* ego, egoizam

pànel *m* **1.** *grad.* ravna drvena, ob. pravokutna ploča koja čini dio površine ili je pokriva (na zidu, stropu, vratima i sl.) **2.** ploča na kojoj se nalaze instrumenti ili drugi kontrolni

uredaji **3.** komadi raznobojnih tkanina umešnuti u haljinu **4.** diskusija u kojoj sudjeluje više osoba i na kojoj se raspravlja o nekom aktualnom problemu [~*diskusija*; ~*anketa*] **5.** *sociol.* metoda stalnog praćenja ponašanja i mišljenja na odabranom uzorku ispitanika Δ ~**ploča** *grad.* ploča od tankih dašćica, lijepljenih ukriz pod hidrauličnim tlakom, oblijepljena furnirom; zamjenjuje drvo u industriji namještaja; šper-ploča, špera; panelka // **panelirati** *dv.* (*prez.* panèlirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) **1.** umetnuti/umetati, obložiti/oblagati, ukrasiti/ukrašavati drvenim pločama, umecima, panoima, oplatama **2.** (raz)dijeliti na mala polja, površine **3.** ukrasiti/ukrašavati haljinu šarenim umecima; **panèlist** (**paneflist**) *m* sudionik u panel diskusiji ili emisiji; **panèlistica** (**panèlistkinja**) *ž*, *v.* panelist

✧ *njem.* Paneel ← *nizoz., fr.* panneau

panela *ž*, *v.* panula

panencefalitis *m pat.* upala mozga najvjerojatnije virusna, dovodi do oštećenja stanica sive i bijele moždane supstance

✧ PAN- + *v.* encefalitis

panenteizam *m* (G -zma) religijsko filozofsko učenje koje nastoji spojiti panteizam i teizam; svijet postoji u Bogu, tako da ga Bog svega obuhvaća i prožima

✧ PAN- + *v.* enteizam

paneuropèizam (**panevropèizam**) *m* (G -zma) *pol.* pokret kojemu je cilj kulturno, političko i gospodarsko ujedinjenje Europe

✧ PAN- + *v.* Europa, europeizam

panfòbija *ž psih.* poseban osjećaj odbojnosti ili bolesnog straha od svega i svačega, opći strah

✧ PAN- + -FOBIJA

pangèa *ž geol.* hipotetično cjelovito kopno iz paleozoika (pred o. 300–200 milijuna godina); razlomljeno u nekoliko dijelova osnova je današnjih kontinenata

✧ *konstr.* Pangaea; ime dao njemački meteorolog A. L. Wegener (1880–1930) ≈ PAN- + *grč.* gaia: zemlja

pangermanizam *m* (G -zma) *pov.* politička doktrina u 19. st., propagira ujedinjenje svih germanskih naroda pod vodstvom Njemačke i širenje utjecaja s obzirom na povijesno-kulturnu misiju germanstva // **pangermànist** (**pangermanìšt**) *m* pristaša, zagovornik pangermanizma;

pangèrmānski *prid.* koji se odnosi na pan-germanizam i pangermaniste

✧ PAN- + v. Germani, germanizam

pangòlin *m* ⟨G pangolina⟩ *zool.* živi sisavac na najnižem stupnju razvoja, bezub i prekriven ljuskama, ljuskavac (*Pholidota*)

✧ *hind.*

pangratta (izg. pangrāta) *ž reg.* krušne mrvice, *usp.* prezla, zemlprezle

✧ *tal.*

panhelenizam *m* ⟨G -zma⟩ *pov.* težnja za ujedinjenjem svih Grka u jednu velikogrčku državu; pokret nastao u 19. st. // **panhelēnist** (**panhelenist**) *m* pristaša, zagovornik panhelenizma; **panhelēnski** *prid.* koji se odnosi na panhelenizam i panheleniste

✧ PAN- + v. Helen, helenizam

paniberizam *m* ⟨G -zma⟩ doktrina koja propaga suradnju na Iberskom poluotoku, kao i suradnju Španjolske i Portugala s narodima Južne i Srednje Amerike

✧ PAN- + iberizam: prema Iberskom poluotoku

panihída *ž pravosl.* služba za mrtve, opijelo nad mrtvacem; parastos

✧ *grč.* pannychis: noćna svečanost ≈ PAN- + *nyks*: noć

panijēr *m* ⟨G panijéra⟩ *pov.* široka suknja s obručen, podstavljena i skrojena tako da poveća kukove

✧ *fr.* panier

pānik|a *ž* ⟨D L -ici⟩ iznenadan i nekontroliran strah, najčešće bezrazložan, uznemirenost, pometenost, uzbuna koja zahvaća pojedinca i mnoštvo, izbezumljenost od straha [*upasti u ~u; bez ~e*] // **pāničān** *prid.* ⟨*odr.* -čni⟩ koji je u vezi s panikom, koji je pun panike, strave [*~ bijeg; ~ strah*], *usp.* panika; **pāničār** *m* 1. onaj koji izaziva paniku 2. onaj koji lako pada u paniku; strašljivac, kukavica; **pāničārev** (**pāničārov**) *prid.* koji pripada paničaru; **pāničāriti** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* paničārim, *pril. sad.* -reći, *gl. im.* -rēnje) 1. doživljavati paniku ili prouzročivati njezin nastanak 2. *prez.* strahovati bez pravog razloga [*nemoj ~*]; **pāničārka** *ž, v.* paničar; **pāničārski** *prid.* koji se odnosi na paniku i paničare; **pāničārski** *pril.* kao paničar, na način paničara; **pāničārstvo** *sr* pojava paničarenja; **pānično** *pril.* s panikom, na paničan način

✧ *njem.* Panik ← *fr.* panique ≈ Panikós: Panov ≈ Pán (bog pastira koji je u grčkoj mitologiji strašio usamljene putnike)

Pānini (izg. Pānīni) (o.5. st. pr. Kr.), staroindijski gramatičar, pisac gramatike sanskrt sa o. 4000 pravila izraženih u aforizmima (*Osam razdjela*); najstarija poznata gramatika uopće

panirāti (što) *dv.* ⟨*prez.* pānirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* pānirān, *gl. im.* -anje) pripremiti/pripremiti meso ili povrće za prženje (pohanje) tako da se manji komadi uvaljaju u brašno, razmučeno jaje i krušne mrvice

✧ *njem.* panieren ← *fr.* paner ≈ *lat.* panis: kruh

panislamizām *m* ⟨G -zma⟩ *pol.* pokret za političku i vjersku suradnju svih islamskih država i naroda // **panislāmist** (**panislamist**) *m* pristaša, zagovornik panislamizma; **panislamistički** *prid.* koji se odnosi na panislamizam i panislamiste; **panislamistički** *pril.* kao panislamist, na način panislamista

✧ PAN- + v. islam, islamizam

pānk¹ *m* ⟨N mn pānkovi⟩ *razg. lokal.* tokarski stroj; strug

✧ *njem.* Bank

pānk² *m, v.* punk // **pānker** *m* pripadnik punk pokreta; **pānkerica** *ž, v.* panker; **pānkeričin** *prid.* koji pripada pankerici; **pānkerski** *prid.* koji se odnosi na punk i pankere; **pānkerski** *pril.* kao pankeri, na način pankera

✧ *v.* punk

pankalizām *m* ⟨G -zma⟩ *fil.* učenje o ljepoti kao sveobuhvatnoj kategoriji cjelokupne stvarnosti

✧ PAN- + *grč.* kalós: lijep + -IZAM

pankarditis *m pat.* upala svih dijelova srčane stijenke (endokarda, miokarda, perikarda)

✧ PAN- + v. karditis

Pankhurst (izg. Pēnkerherst), **Emmeline Goulden** (1858–1928), britanska političarka, punih 40 godina predvodnica sufražetkinja; 1903. osnovala *Ženski socijalni i politički savez*, organizirala borbu za žensko pravo glasa, zbog raznih provokativnih istupa prekršajno kažnjavana i zatvarana o. 20 puta; napokon, nekoliko tjedana prije smrti, dočekala zakon o izjednačavanju biračkih prava muškaraca i žena u Velikoj Britaniji (1928)

pānk|l *m* ⟨N mn -i⟩ *razg. lokal.* postolarski radni stolić, ob. s postolarskim nakovnjem

✧ *aust. njem.* Bankerl

pankōmičār *m* onaj koji ukupnu stvarnost podvrgava humoru [*Satirik ne smatra sebe smiješnim. Humorist kao ~ drži smiješnim sve, pa i sebe.*] // **pankōmičārev** (**pankōmičārov**)

prid. koji pripada pankomičaru; **pankomič-arka** ž, v. pankomičar

✧ PAN- + v. komičan, komičar

pankomiizam *m* (G -zma) *rel.* oblik panteističkog shvaćanja svijeta koje Boga vidi u tjelesnoj stvarnosti

✧ PAN- + v. kozmos

Pankrácij (**Pankrácije**) *m.* os. ime (svetačkoga podrijetla; Sv. Pankracij štovao se osobito u Mlecima i J Italiji); *zast.*; isto: **Pàkrat**, **Pàkrac**, **Pòkrat** (Dubrovnik); *hip.*: **Páne**, **Pókre**, **Pòkrica** ✧ *pr.*: **Pánić** (1830, Medimurje, Podravina, Kordun, Slavonija, v. i Pantaleon), **Pòkrājčić** (100, Zagreb i okolica), **Pongrac** (1150, Medimurje, Zagorje, Zagreb), **Pongrácije** (Kutina), **Pongračić** (250, Zagorje, Medimurje, Slavonija), **Pongračić** (Zagorje, Prigorje), **Pongrec** (Zabok, Križevci) ✧ *top.*: **Pongračevac** (Križevci), **Sùpokrač** (otok Šipan)

✧ *lat.* Pankratius ← *grč.* Pagkrátios

pankrátija ž *pov. sport* u staroj Grčkoj, kombinacija hrvanja i šakanja, dio olimpijskih igara

✧ *grč.* pagkrátion ≈ PAN- + krátos: snaga

pankreas *m anat.* trbušna žlijezda; gušterača, želudnjača // **pankreasni** *prid.* koji je svojstven gušterači, koji pripada gušterači △ ~ **kanali** *anat.* dva kanala, glavni vod gušterače te mali kanal koji skuplja sekret iz glave gušterače

✧ *nlat.* pancreas ← *grč.* págkreas ≈ PAN- + kréas: meso

pankreatitis *m pat.* upala gušterače (kronična i akutna)

✧ v. pankreas + -ITIS

pankristijanizam *m* (G -zma) *teol.* pokret koji teži ujedinjenju svih kršćanskih crkvi; eku-menizam

✧ PAN- + v. kristijanizirati, kristijanizam

panlogizam *m* (G -zma) *fil.* naučavanje koje drži da je sve što postoji racionalno i da sve racionalno postoji; sva je stvarnost razvitak i očitovanje logičke ideje i samostvaranje razuma

✧ PAN- + -LOGIZAM

panmelanizam *m* (G -zma) *pol. ideol.* u Americi i u Africi, pokret otpora crnih ljudi protiv bijelih

✧ PAN- + v. melanin, melanizam

panmiksija ž *biol.* mogućnost razmnožavanja svake jedinke sa svakom u populaciji

✧ PAN- + *grč.* mîksis: miješanje

pannus (*izg.* pãnus) *m meteor.* rastrgani dijelovi oblaka u obliku krpa, ispod podnice nimbostratusa i kumulonimbusa, katkada u sloju ✧ *lat.*: krpa

pañò (**pañò**) *m* (G panòa) veća, ob. prenosiva ili privremeno postavljena površina, ploča koja služi za izlaganje tekstova, crteža itd., kao pregrada, paravan i sl.

✧ *fr.* panneau, *usp.* panel

pañoge ž *mn* (N pãnoga) *zool.* ostaci nogu u gušjenica // **pañožice** ž *mn*, v. parapodiji

✧ PA- + v. noga

Pañònija ž *pov. geogr.* latinski naziv za područje koje se protezalo od Bečke šume na SZ do desne obale Dunava na I do utočka Save u Dunav na II do Save i Kupe na J rimska provincija od 1. st. pr. Kr. [*Gornja* ~; *Donja* ~]; pri diobi Rimskog Carstva pripala Zapadnome // **pañòn** *m* (G panóna) *min.* ukupnost neogenih naslaga Panonske nizine, taloženih na prijelazu miocena u pliocen; **Pañónac** *m* (**Pañónka**) ž (G -nca, N *mn* Panónci, G Panónaća) **1. pov.** onaj koji nastava Panonsku nizinu **2. razg.** onaj koji je iz krajeva oko Panonske nizine, kontinentalac, ravničar, *opr.* primorac; **pañónskij** *prid.* koji se odnosi na Panoniju △ **Panonska Hrvatska** *pov.* u historiografiji, naziv za S hrvatske krajeve u ranom srednjem vijeku; **Panonska nizina** *geogr.* velika nizina u srednjoj Europi u porječju srednjeg toka Dunava, o. 200.000 km², proteže se većim dijelom u Mađarskoj, a manjim u Hrvatskoj, Austriji, Slovačkoj, Jugoslaviji i Rumunjskoj; ~o **blato** *knjiž.* u Krležinim djelima česta metafora za provincijalnu ustajalost, duhovnu i materijalnu zaostalost

pañoplja ž *pov.* potpuna sprema teško naoružana pješaka u staroj Grčkoj

✧ *grč.* panoplía ≈ PAN- + hóplon: oružje

pañoptikum *m* **1.** muzej voštanih figura i drugih predmeta koji izazivaju zanimanje neobičnošću i rijetkošću **2. pren.** niz raznolikih predmeta ili tema [~ *želja*; ~ *novosti*] **3. film.** *pov.* projektor koji se koristio u SAD-u do 1895.

✧ *njem.* Panoptikum ≈ PAN- + *grč.* optikós: koji pripada gledanju

panoráma ž (G *mn* -ã/-i) **1.** (čega) vidik prostrana i široka krajolika (obično s povišena mjesta), pogled na sve strane **2. a.** mehanizam u kojem se male slike uvećavaju pod

osvjetljenjem optičkog stakla **b.** perspektivni prikaz terena koji zahvaća širok obzor vidljiv s neke uzdignute točke ili iz zrakoplova
3. *vojn.* optički kutomjerni instrument, dio nišanske sprave topničkog oružja [~ *oružja*]
4. (čega) *pren.* živ, jasan, cjelovit prikaz, sintetički pregled [~ *hrvatske književnosti*]
 // **panoramirati** *nesvrš.* (prez. panoramiram, pril. sad. -ajući, gl. im. -anje) *film.* rotirati kameru oko glave stativa; **panoramski** *prid.* koji se odnosi na panoramu, koji je izrađen kao panorama [~i *pogled*; ~i *snimak*; ~a (*geografska*) *karta*]; **panoramski** *pril.* kao u panorami, na način panorame [obuhvatiti ~; snimiti ~; izraditi ~]

✧ *njem.* Panorama ≈ PAN- + grč. hórama: pogled, vidik

pànos *m* svjetlosni signal; baklja, buktinja, luč, zublja

✧ grč. phanós

panpsihiizam *m* (G -zma) *fil.* metafizičko naučavanje prema kojem sve stvari u svijetu imaju dušu, posjeduju izvjestan oblik psihičnosti; psihično je jedina konačna realnost koja postoji

✧ PAN- + v. psiha², psihiizam

panseksualizam *m* (G -zma) *psih.* psihoanalitička teorija prema kojoj se sve psihološke pojave izvode iz seksualnog nagona

✧ PAN- + v. seks, seksualan + -IZAM

pansiôn *m* (G pansióna) **1.** *pov.* odgojni zavod u kojem pitomci uz nastavu imaju stan i hranu **2.** internat pri nekim srednjim školama **3.** objekt koji nudi potpunu uslugu (smještaj i prehranu), manji hotel $\triangle$ **puni** ~ noćenje, doručak, ručak i večera u hotelu (za razliku od polupansiona) // **pansiônski** *prid.* koji se odnosi na pansion [~ *boravak*]; **pansiônski** *pril.* kao u pansionu, na način da se ugovori pansion [boraviti ~; hraniti se ~]
 ✧ *fr.* pension

panslavizam *m* (G -zma) *pov.* pokret za kulturno i političko ujedinjenje svih slavenskih naroda i ideologija toga pokreta; sveslavenstvo // **panslavenski** *prid.*, *v.* panslavistički; **panslavist** (**panslavist**) *m* pristaša, sljedbenik ili tumač panslavizma; **panslavistica** *ž.*, *v.* panslavist; **panslavistički** *prid.* koji se odnosi na panslavizam i panslaviste; panslavenski; **panslavistički** *pril.* kao panslavist, na način panslavizma
 ✧ PAN- + v. Slaveni + -IZAM

pansòfija *ž* enciklopedijsko izlaganje cjelokupnih znanosti i mudrosti; sveznanje

✧ PAN- + grč. sophía: vještina, mudrost

Panspèrmija *ž* *rel. mit.* svetkovina sjemenja i rađanja novoga života, dolazi sa zimskim solsticijem 22. prosinca (u vezi je s poganskom germansko-slavenskom Luci, u kršćanstvu sa Sv. Lucijom)

✧ *nlat.* Panspermia ← grč. panspermía: mješavina sveg sjemenja ≈ PAN- + spérma: sjeme

pansrbizam *m* (G -zma) politička velikosrpska ideja ujedinjenja svih Srba u jednu državu

✧ PAN- + v. Srbija

pànt *m* (N *mn* -i/pàntovi) *reg.* željezna naprava koja pridržava vrata i na kojoj se ona okreću; šarka, zglobnica, baglama

✧ *njem.* Band: veza

pánta *ž.*, *v.* pajanta

pantàgāna *ž* *reg. zool.*, *v.* štakor

✧ *tal.* pantegana

Pantagruel (*izg.* Pantagruël) lik iz Rabelaisova fantastično-satiričnog romana *Gargantua i Pantagruel*, sin diva Gargantue, oličenje proždrljivca, sladokusca života; satirička antiteza asketizmu // **pantagruelski** *pril.* nezasitno, beskrajno proždrljivo, neutaživo

✧ *fr.* Pantagruel (ime je izmislio Rabelais)

pantalèon *m* (G pantaleóna) *glazb.* povećani cimbal konstruiran krajem 17. st.; pol. 18. st. iščezava iz prakse

✧ prema konstruktoru Panteleonu Habenstreitu

Pantalèon *m.* os. ime (uglavnom *pravosl.*); isto: **Pantelèjmon**, **Pantèlija**; *hip.*: **Páne**, **Pándak**, **Pándo**, **Pánta** ✧ *pr.*: **Pānčić** (270. Vukovar, Donji Miholjac, v. i pandža), **Pándak** (Zagreb, Jastrebarsko, Slavonski Brod), **Pāndek** (Sesvete, okolica Zagreba), **Páne**v (Zadar, Pula), **Pānković** (I Slavonija, v. i Pankracij), **Pánov** (Sisak, Split, Turopolje), **Pānović** (Zadar, Garešnica, Dalmacija), **Pánta** (Našice), **Pāntelić** (**Pantèlić**) (350, Đurđevac, Gračac, Lika, Podravina), **Pantelínac** (Osijek, Vukovar), **Pántić** (240, Lika, I Slavonija, S Dalmacija, Primorje), **Pāntović** (Dubrovnik, Poreč)
 ✧ grč. Panteleémōn

pantalôn *m* (G pantalóna) *pov.* **1.** u starovenečijanskoj komediji, karikirani tip senilna i pohotljiva starca, koga svi varaju i ismijavaju (nosio duge crvene hlače i crvene papuče)

2. pren. komedijaš, lakrdijaš, šaljivčina, prevrtljivac

✧ *mlet.* Pantàlon: nadimak za Venecijance, prema Sv. Pantaloneu

pantalóne *ž pl. tantum* **1. pov.** dugačke hlače prihvaćene od vremena Francuske revolucije kad su zamijenile hlače duljine do koljena; pantole **2. srp.** hlače, v.

✧ *fr.* pantalon

panta rei (*izg. pànta rèi*) »sve teče«, izraz koji se pripisuje Heraklitu čime se izriče glavna misao njegova promišljanja svijeta

✧ *lat.*

pantàruo *m (N mn -ui) reg. zast.* vilica, dio pribora za jelo; pirun

✧ *tal.* punteruolo

panteizam *m (G -zma) rel. fil.* učenje u kojem se priroda promatra kao očitovanje božanstva, jer je Bog sve što postoji [*akozmički* ~; *ateistički* ~] // **panteist** (**panteíst**) *m* onaj koji slijedi panteizam; **panteistica** *ž, v.* panteist; **panteistički** *prid.* koji se odnosi na panteizam i panteiste; **panteistički pril.** kao panteist, na način panteista; **panteistkinja** *ž, v.* panteist

✧ PAN- + *grč.* theós: bog

pantelizam *m (G -zma) fil.* shvaćanje svijeta prema kojem svršnost uključuje čitav univerzum

pànteôn *m* **1. pov. a.** hram posvećen svim bogovima **b.** svi bogovi neke religije **2.** (Panteon) kružni hram s kupolom u Rimu, koji je 120–124. podigao car Hadrijan, od 7. st. služi kao crkva **3. a.** zgrada počasti i slave u koju su preneseni ostaci slavni ljudi neke zemlje **b. pren.** skup slavni ličnosti // **pànteōnskī** *prid.* koji se odnosi na panteon [*~a arhitektura*]; **pànteōnski** *pril.* kao u panteonu, na način panteona, kao kad se polaže u panteon

✧ *lat.* Pantheon ← *grč.* Pántheion ≈ PAN- + theós: božji

pantérja *ž zool.* **1.** zvijer *Felis pardus* iz porodice mačaka [*spretan kao ~a*] **2. (mn) a. zool.** *Pantherinae*, potporodica najsnažnijih pripadnika porodice mačaka (npr. leopard *Panthera pardus*, lav, tigar, puma, jaguar) **b. žarg.** izraz za razne grupacije koje silom žele utjecati na društvene promjene u SAD-u, ali i u europskim zemljama [*crne ~ e; sive ~ e*]

✧ *lat.* panthēra ← *grč.* pánthēr

pàntērka *ž bot.* otrovna gljiva lističavka (*Amanita pantherina*)

pàntīn *m (G pantína)* **1.** lutka, pajac na konopčiću koja skače (dječja igračka) **2. pren.** povodljivac, prevrtljivac, nestalan čovjek, onaj koji lako podliježe čijem utjecaju

✧ *fr.*

pàntlika *ž (D L -ici) reg.* vrpca, v.

✧ *njem.* Band

PANTO-, v. PAN-

pantōcid *m (G pantocída) kem.* klorni preparat, upotrebljava se za dezinfekciju vode

✧ PANTO- + -CID

pantōfāg *m (G pantofága, N mn -ofāzi/-ofāgi, G mn pantofágā) biol.* biće koje ne bira hranu nego jede sve, i biljke i životinje; svežder, polifag

✧ PANTO- + -FAG

pantōfule (**pantōfle**) *ž mn reg. zast.* duboke tople i zatvorene papuče

✧ *njem.* Pantoffel

pantōgraf *m tehn.* **1.** stroj za mehaničko kopiranje, uvećavanje ili umanjivanje planova, crteža, slika i sl. **2.** uređaj za prijenos struje na električnim lokomotivama // **pantografirati** *dv. (prez. pantografirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje)* smanjiti/smanjivati ili uvećati/uvećavati pantografom crtež ili kakvu sliku s jedne ravnine na drugu

✧ PANTO- + -GRAF

pantōkrātor (**pantokrātor**) *m* **1.** svemoćnik, svevladar, svedržitelj, ob. se odnosi na Krista **2. lik.** motiv istočne crkvene ikonografije

✧ *grč.* pantokrātōr ≈ PANTO- + krateîn: biti moćan

pantole *ž pl. tantum, v. pantalone*

pantomíma *ž* **1. kazal. a.** scensko prikazivanje u kojem se glumac služi samo kretnjama tijela i mimikom, bez govora **b.** takav kazališni komad **2. pren.** prenemaganje u gestama i manirama // **pantomimičar** *m* umjetnik koji osjeća, misli i stavove izražava tehnikom i pravilima pantomime; **pantomimičarev** (**pantomimičarov**) *prid.* koji pripada pantomimičaru; **pantomimičarka** *ž, v.* pantomimičar; **pantomimičarski** *prid.* koji se odnosi na pantomimičara; **pantomimički** *prid.* koji se odnosi na pantomimu

✧ *njem.* Pantomime ≈ *grč.* pantómimos: plešač koji glumi samo mimikom ≈ PANTO- + mimos: oponašatelj, glumac

pantòtenskiř *prid.*, ob. u: Δ ~a **kiselina** kem. aktivni sastojak iz skupine B-vitamina

✧ *grč.* pánthēn: sa svih strana

Pantovčák (**Pantovčák**) *m* (G Pantovčáka)

1. zagrebačka ulica (i dio grada) u kojoj se nalazi službena rezidencija predsjednika Republike Hrvatske 2. *pren.* službena hrvatska politika [odluke s ~a]

pantry (izg. pēntri) *m* soba za serviranje prije donošenja jela na stol (na brodu); smočnica, ostava

✧ *engl.* ← *stfr.* panetierie: soba za kruh = lat. panis: kruh

panuranizam *m* (G -zma) *pol.* pokret za ujedinjenje svih turanskih naroda (Turci, Azerbejdžanci, Turkmeni, Uzbeci itd.)

✧ PAN- + v. Turan, turanski + -IZAM

pānula ž *rib. reg.* naprava za ulov ribe iz plovida u pokretu; sastoji se od dugačke niti s udicama, otežane olovom: panela, pendula // **panuláš** *m* (G panuláša) *reg.* onaj koji lovi ribu panulom

✧ *tal.* pannello

pānus *m pat.* kronična upala površinskih slojeva rožnice

✧ *lat.*

panvitalizam *m fil.* mišljenje da je sav svemir prožet životom

✧ PAN- + v. vitalan, vitalnost

pānj *m* (N mn pānjevi) 1. a. dio drveta koji ostaje uz korijen kad se stablo otpili i sruši; šuljak b. debeli komad drveta [mesarski ~] 2. krupan komad balvana, klada koja služi za sječenje, za cijepanje drva; drvocjep 3. *reg.* trs, čokot vinove loze Δ **janjetina** s ~a *ku-lin.* janjetina s ražnja koja se prilikom prodaje siječe na panju ili na kakvoj debeloj dasci // **pānjčić** *m*, v. panjić; **pānjić** *m* 1. *dem.* od panj; panjić 2. *hip.* od panj u zn. prikladan, zgodan, dobrodošao panj (npr. da se na nj sjedne); **pānjina** ž 1. *augm.* od panj 2. *pejor.* glomazan, nezgodan panj

✧ *prasl.* *pānjь (*rus.* pen', *polj.* pień) ≈ *grč.* pínaks: daska

pānja ž (G -ē) *reg.* 1. kruh 2. *žarg.* hrana uopće // **pānjati** *dv.* (prez. -ām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) *žarg.* (po)jesti

✧ *tal.* pane: kruh

pānjevčica ž *bot.* jestiva gljiva listićarka (*Kühneromyces mutabilis*), raste na panju Δ **baršunasta** ~ *bot.* jestiva gljiva

(*Flammulina velutipes*), raste na panju bje-logorice

✧ v. panj

pānjevka ž *bot.* jestiva gljiva listićarka (*Hypholoma capnoides*), raste na panju crnogorice

✧ v. panj

pānjić, v. panj

pānjati (koga, što) *nesvrš.* ⟨prez. -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) *razg.* klevetati, ogo-varati // **pānjakavac** *m* (G -āvca, V -āvče, N mn -āvci) onaj koji klevče, ogovara, lažac

♦ *pr.* (nadimačka): **Pānjkota** (Šibenik, Zagreb), **Pānjkov** (Osijek, Vukovar, Novska, Split), **Pānjković** (192, Korenica, Našice, Sisak, v. i Panteleon)

✧ ? od starijega *patkati, v. pāsti

pānjoka ž *reg.* uobičajeni duguljasti oblik kruha, nekih kolača i mesa; štruca

✧ v. panja

Paolo Veneziano (izg. Pàolo Venecijàno) (?–1362), talijanski slikar bizantske tradicije, ali i elemenata gotike (poliptisi na Krku i Rabu, oslikano raspelo u Dubrovniku); začetnik venecijanskog trecenta u slikarstvu

pāor *m* 1. *reg.* seljak, v. 2. *žarg. pejor.* vrlo neuglađena osoba seljačkih manira; seljačina // **pāorka** ž, v. paor; **pāorski** *prid.* 1. koji se odnosi na paore (1) 2. seljački, prostački

♦ *pr.*: **Pāorčić**, **Pāur** (Daruvar), **Paūrević** (Nova Gradiška, Split, Varaždin, Ploče), **Pāurić** (100, Nova Gradiška, Prigorje, Slavonija), **Pāuro** (Pula, Istra), **Paūrović** (Bjelovar, Podravina)

✧ *njem.* Bauer

pa-pā *uzv. fam.* m. odzdrav; bok, doviđenja (ob. u obraćanju maloj djeci)

pāpa *m* (N mn -e) *kat. crkv.* naslov rimskog biskupa kao vrhovnog poglavara Katoličke crkve, vidljivi namjesnik Kristov i nasljednik Sv. Petra apostola; Sveti Otac // **pāpinskiř** *prid.* koji se odnosi na papu [~i *nuncij*] Δ **Papinska Država** država nastala u središnjoj Italiji u 8. st., ukinuta u vrijeme Francuske revolucije, obnovljena Bečkim kongresom 1814, papa Pio XI priznat je suverenom teritorija koji je ograničen područjem Vatikana, usp. lateranski ugovor, v. lateranski Δ ; ~a **kruna** svečana papinska kruna (trokruna), znak trostruke najviše crkvene vlasti; ~a **stolica** Sveta stolica; ~i **infalibilitet** *kat.* papina nepogrešivost; stav Katoličke crkve da papa

ne može zabludjeti kada službeno, sa svoje Stolice, naučava Kristov nauk o vjeri i moralu; ~i **primat** *teol.* papino prvenstvo koje prema katoličkom učenju pripada rimskom biskupu; **pāpinstvo** *sr kat.* osobina i svojstvo papinske časti i dužnosti; pontifikat, papizam, papstvo; **papisa** (**papīsa**) ž žena koja je postala papa (prema legendi, žena, prurušena u muškarca pod imenom Johannes Angelicus bila je 855. izabrana za papu); **pāpist** (**papīst**) *m* pristaša pape (nasuprot onima koji su za drugačiju organizaciju crkava); **pāpistički** *prid.* koji se odnosi na papiste; **pāpistkinja** ž, *v.* papist; **papizam** *m* (G -zma) papinska vlast; papinstvo; **pāpstvo** *sr, v.* papinstvo
 ◆ *pr.* (nadimačka ili po službi): **Pāpišta** (130, Zabok)

◆ *lat.* papa: otac, papa ← *grč.* pāpas

papāgaj (**papagāj**) *m* 1. *zool.*, *v.* papiga 2. *pren.* onaj koji samo ponavlja tuđe riječi // **papāgājke** ž *pl. tantum* (G *mn -i*) vrsta ključa ili kliješta kojima se, uz podešavanje, pritežu matice; oblikom asociraju na papagajski kljun; papige; **papagājnica** ž *podr.* mjesto gdje ljudi ponavljaju uvijek iste stavove, misli i sl., kao papagaji; papige; **papāgajski** *prid.* koji se odnosi na papagaje [*~o oblačenje*] △ ~a **bolest**, *v.* psitakoza; **papāgajski** *pril.* kao papagaj, na način papagaja; mehanički, bez razumijevanja [*ponavlja ~*]; **papagājstvo** *sr* (G *mn* papāgājstāvā/-ā) djelatnost onih koji isprazno ponavljaju ono što čuju, zamorno ponavljanje istih stvari, istim riječima i tuđim mislima; **pāpiga** ž (D L -i, G *mn* pāpīgā) *zool.* tropska ptica (*Psittaci*) iz reda papigovki (*Psittaciformes*), ima ih o. 350 vrsta, ob. šarenog perja, prepoznatljivo jakog i savijenog kljuna (tri porodice: loriji *Loridae*, kakadui *Cacatuidae* i papige *Psittacidae*); neke oponašaju ljudski govor (npr. žako *Psittacus erithacus*); **pāpige** ž *pl. tantum lokal. razg.*, *v.* papagajke; **pāpigica** ž 1. *dem.* od papiga 2. *zool.* vrsta papagaja [*australska ~*]
 ◆ *pr.* (nadimačka): **Pāpiga** (Zabok, Vinkovci, Zagorje), **Pāpuga** (Vukovar, Dubrovnik, I Slavonija)

◆ *njem.* Papagei ← *nizoz.* ← *arap.* babbagā' ← *perz.* bapgūa

papagallo (izg. papagālo) *m* 1. *zool.* papagaj 2. *žarg.* mladić sklon lakim doživljajima i poznanstvima
 ◆ *tal.*

papagayo (izg. papagājo) *m meteor.* vrlo jak S vjetar, puše u hladno doba godine uz Z obale Karipskog mora

◆ ime prema zaljevu Papagayo

pāpāin *m* (G papaina) *biol.* enzim u mliječnom soku papaje, koristi se u medicini

◆ *v.* papa(ja) + -IN

papāja ž *bot.* stablo tropskih krajeva (*Carica papaya*) iz porodice *Caricaceae*, sočna okruglasta ploda

◆ *šp.* papaya ← *egz.*

pāplak *m* (G -pka, N *mn* -pci, G pāpākā) 1. rožnata rasječena zaštitna tvorba koja pokriva vrhove prstiju nekih sisavaca (goveda, ovce, koze, svinje) 2. *pren. iron.* nožni prsti u čovjeka 3. *žarg.* cipela 4. *razg. pejor.* onaj koji se spušta s kamenjara ili dolazi iz zaostalih krajeva u gradove a. prostak, seljačina, primitivac b. bezvezant, niškorišni [*on je ~ak, ništa on ne razumije*] // **pāpčić** *m dem.* od papak; **pāpkār** *m zool.* životinja koja ima papke (govedo, jelen itd.); **pāpkārski** *prid.* koji se odnosi na papkare; **pāpkārski** *pril.* kao papkar, na način papkara

◆ *pr.* (nadimačka): **Pāpak** (570, Šibenik, Vukovar), **Pāpković** (Split)

◆ ≈ *slov.* papak

papālina ž *zool.* sitna morska riba (*Clupea sprattus*); gavica

◆ *mlet.* papalina

papamobil *m* (G papamobila) specijalni, bijeli, visoki blindirani automobil prozirnih stakala u kojem se vozi papa

◆ *v.* papa + *v.* (auto)mobil

Papandōpulo, **Boris** (1906–1991), hrv. skladatelj i dirigent, o. 440 djela europske pripadnosti i nacionalne orijentiranosti; majstor kompozicione tehnike (simfonije, koncerti, komorna i glasovirska djela, glazba za film) (opere *Rona*, *Marulova pisan*, oratorij *Gospodina našeg Isukrsta*, *Hrvatska misa*)

pāpra *m* (G -pra, N *mn* -pri) 1. *bot.* tropska biljka povijuša (*Piper nigrum*) iz porodice *Piperaceae*, podrijetlom iz Indije; biber 2. plod u obliku sitnih zrna, ob. samljeven u prah, služi kao začim, oštra okusa [*crni ~ sušeni nezreli plodovi; bijeli ~ oguljeni, od zrelih plodova*] △ **divlji** ~ *bot.*, *v.* konopljika // **pāpren** *prid.* (odr. -i) 1. koji je začinjjen paprom; zapapren, oštro začinjjen 2. *pren.* koji je ljut, oštar; **pāpreni** *pril.* oštro poput papra [*izraziti se ~*]; **pāprēnjāk** *m* (G papre-

njaka, *N mn* paprenjáci) 1. beskvasan kolač začinjen paprom 2. *bot. a. v.* paprenjača **b. v.** žutulja², nizanj 3. (+ *potenc.*) ono što je s paprom ili ima oštar okus (npr. od mente) [*bombon ~*]; **paprenjār** *m rij.*, *v.* paprenjarka; **paprenjarka** *ž* ona koja mijesi i prodaje paprenjake; **pāpřiti** *nesvrš.* (prez. -im, *pril. sad.* -reči, *gl. im.* -rēnje) posipati, začinjati paprom (ob. o jelu); papricirati, zapapřiti

◆ *pr.* (nadimačka, po naglosti ili za sitna čovjeka): **Pāparić** (160, Rab, Primorje), **Pāprica** (Sisak, Banovina), **Pāpřić** (120, Osijek, Slavonija), **Přprović** (Medimurje)

◇ *lat.* piper ← *grč.* pēperi ← *skr.* pippali-

paparazzo (izg. paparāco) *m razg.* agresivni fotoreporter koji nastoji snimiti slavne ličnosti ili važne političare u nesvakidašnjim, senzacionalističkim situacijama za potrebe tabloida i visokotiražnih listova

◇ *tal.*

papatāči (**papatāči**) *m mn* <G papatāča> mali noćni kukci (*Phlebotomus papatasi*) iz porodice leptirašica (*Psychodidae*), prenosnici raznih bolesti; nevidi, flebotomi, papataži △ ~-**groznica** *pat.* virusna bolest ljetnih mjeseci, prenose je papatači // **papatāži** *m mn razg.*, *v.* papatači

◇ *tal.* papataci

Pāpa-tēst *m med.* metoda ranog utvrđivanja karcinoma grlića maternice

◇ *amer.engl.* Pap test, prema američkom liječniku grčkog porijekla G. Papanicolaou (1883–1962)

pāpati (što) *nesvrš.* (prez. pāpām, *pril. sad.* -ājući, *gl. im.* -ānje) *fam.* jesti (u tepanju ili obraćanju djeci) // **pāpica** *ž žarg.* 1. jelo koje ne treba gristi, ob. prilagođeno djeci u najmlađem uzrastu [*dječja ~*] 2. *podr.* jelo bez okusa, oštine i arome, ob. kašasto

◇ *eksp.* (riječ iz dječjeg jezika), *usp. tal.* pappare

papavērīn *m* <G papaverīna> *farm.* jedan od alkaloida opijuma, koristi se u farmakologiji

◇ *lat.* papaver: mak + -IN

pāpaz *m reg. pov.* pop, svećenik (ob. u Osmanskom Carstvu pravoslavni svećenik)

◆ *pr.* (nadimačka): **Papázović** (Slavonski Brod, Našice)

◇ *tur.* ← *grč.* pāppas: tata

papazjānija (**papazjāhija**) *ž 1. a. reg.* bravlje meso s crvenim lukom i začинима **b.** općenito, pirjano jušno jelo od mesa i svakovrsnog povrća 2. *pren. pejor.* nešto loše i zbrkano,

loša smjesa čega; zbrka, loš proizvod, zbrka misli, smušeno izlaganje, zbrka pojmova, kaša, ričet [*muka je bila slušati tu ~u*]

◇ *tur.* papas yahnisi: popovo varivo

pāpe *m* <G pāpē> *reg. fam.*, *v.* otac

◆ *pr.* (nadimačka): **Pāpeša** (Šibenik), **Pāpīć** (1650, sred. i S Dalmacija, Primorje, Kordun, Banovina, Prigorje, Zagorje, i papa, papaz)

◇ *tal.* papa ← *lat.*

pāpendekl *m* <G -a, *N mn* -i> *reg.* debeli papir, karton; kruti materijal u obliku tanke ploče izrađen od slijepljenih komada papira; ljepenka

◇ *njem.* Pappendeckel

paperback (izg. pējperbek) *m* meko broširano izdanje knjiga u velikoj nakladi; džepna knjiga

◇ *engl.*

pāpērje *sr zb.* 1. meko i nježno perje na tijelu ptica; pahuljice 2. **a.** prve dlačice na licu mladića **b.** dlačice na sjemenju ili na površini biljaka **c.** (+ *potenc.*) ono što je po nježnosti, mekoći slično papjeru [*mekan kao ~; nježan kao ~*] // **pāperjast** *prid.* (<odr: -ī) koji oblikom ili mekoćom podsjeća na paperje [*~ oblak*]

◇ *PA-* + *v.* pero

pāpērta *ž* <G *mn* -ā/-ī> predvorje, prednji dio crkve; preprata

◇ *grč.* *parapōrta ≈ *lat.* porta

papiamēnto (**papiamēntu**) *m lingv.* jezik koji se govori na otocima Antila; kreolski jezik nastao na temelju španjolskoga

◇ *šp.*

pāpiga, *v.* papagaj

papila *ž anat.* 1. grudna bradavica; mamilla 2. izdanci vezivnog tkiva s krvnim kapilarama u mnogoslojni pločasti epitel kože ili sluznice; bradavica 3. (*mn*) izbočenja površinskog dijela sluznice jezika

◇ *lat.* papilla

papilōm *m* <G papilōma> *pat.* benigni zrnast, grozdast, malinast izrastaj (tumor) kože i sluzokože; bradavičnjak

◇ *v.* papila + -OM

papilomatōza *ž pat.* istodobna pojava brojnih papiloma

◇ *v.* papilom + -OZA

papilōta (**papilōtna**) *ž razg.* komadić papira, tkanine ili metalnog valjčića oko kojeg se namota pramen kose da bi kosa postala kovčava; vikler

◇ *fr.* papillote ≈ papillon: leptir

Papin (izg. Papên), **Denis** (1647–1712), francuski fizičar, jedan od pronalazača parnog stroja; izumio i hermetički lonac sa sigurnim ventilom za kuhanje uz povišen tlak (Papinov lonac, u nas, ob. ekspres-lonac)

pàpîr *m* (G papíra) **1.** materijal na kojem se piše, tiska, crta i sl., načinjen od tanko razvučene i osušene mase biljnih vlaknaca, većinom drvene celulozne mase ili mase od pamučnih krpa [novinski ~; industrija ~a] **2. razg.** a. komad takvog materijala, ob. dimenzija cca 30x15 cm **b.** papirnat novac, novčanica **3. razg.** pismeni dokument službenog karaktera; isprava Δ **flis**~ vrsta tankog prozirnog papira; **masni** ~ papir prevučen slojem te je podesan za umatanje mesa i slične vlažne hrane, uljeviti papir; **vrijednosni** ~i mjenice, obveznice i sl.; **živi** ~ vrsta tankog papira koji se savija na vlagu ljudskog daha // **papirčina** *ž* **pejor.**, v. papirina; **papirina** *ž* **pejor.** **1.** velik komad papira (koji smeta, koji nije spretan za rukovanje i sl.); **papirčina** **2.** papir kao smeće, mnogo nepotrebnog papira ili otpadaka papira [pusta ~ vrlo mnogo papira]; **papirnat** *prid.* (odr. -i) **1.** koji je od papira; **papirni** [~i novac] **2. pren.** a. koji postoji samo na papiru, a ne ostvaruje se [~i zakoni] **b.** koji je bez života i neuvjerljiv [~i stil; ~i način izražavanja]; **papirnatost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je papirnat ili osobina onoga koji je papirnat (**2**, **3**); **papirni** *prid.* **1.** koji je od papira **2.** koji je svojstven papiru [~a industrija] Δ **~i novac** novčanice od papira koje se izdaju kao platežno sredstvo; **papirnica** *ž* prodavaonica u kojoj se prodaje papir i potrepštine za pisanje, crtanje, slikanje i sl.; **papirničar** *m* onaj koji radi u papirnici; **papirničarka** *ž*, v. papirničar

✧ *njem.* Papier ← *lat.* papyrus ← *grč.* pápyros, v. papyrus

papirmasē (papirmasē) *m* masa od papira, ljepila i krede od koje se oblikuju razni predmeti za dekoraciju; maše

✧ *fr.* papier mâché: žvakani papir

papirologija *ž* **1.** pomoćna povijesna znanost koja se bavi proučavanjem sastava, porijekla, starosti, izrade i vrsta papira **2. razg.** **pejor.** nepotrebno stvaranje briga oko sređivanja papira i dokumenata koje traže administrativne formalnosti; birokracija, birokratiziranje

✧ v. papir + -LOGIJA

pàpirus *m* **1. bot.** močvarna suptropska biljka (*Cyperus papyrus*) iz porodice šiljevki (*Cyperaceae*) **2. pov.** a. listovi za pisanje izrađeni od srčike te biljke upotrebljavani u antici (Egipat, Grčka, Rim); biblos **b. meton.** stari rukopis na takvu materijalu // **pàpirusni** *prid.* koji je od papiруса

✧ *lat.* papyrus ← *grč.* pápyros

pàpkâr, v. papak

papocezarizam *m* (G -zma), *opr.* cezaropapizam

✧ v. papa + v. Cezar, cezarizam

pàpokret *m* *psih.* pasivni, nenamjerni pokret, najčešće uda nakon što je njime svladana veća sila ili održavan veći teret

✧ PA- + v. pokrenuti, pokret

pàprac *m* (G paprâca) *bot.* biljka (*Polygonum hydropiper*) iz porodice dvornika (*Polygonaceae*); paprica

✧ v. papar

pàprât *ž* (I -i/-âću) *bot.* **1.** biljka planinskih šuma Europe, mladi izdanci jestivi, podanak otrovan, služi kao lijek protiv trakavice **2. (mn)**, v. papratnjača Δ **gorska** ~ *bot.*, v. bujad; **zlatna** ~ *bot.*, v. zlatinjak // **paprâta** *m* (G paprâca, G *mn* pàprâtâca) *bot.* krilata paprat (*Pteris*);

pàpratište *sr* zemljište koje prekriva paprat, na kojem raste paprat; **pàpratka** *ž* (G *mn* -tâkâ/-i) *bot.* vrsta paprati (*Cystopteris*); **pàpratnjača** *ž* *bot.* **1.** vrsta paprati (*Aspidium aculeatum*) **2. (mn)** naziv za sve skupine nižih stablašica (*Pteridophyta*) bez pravoga cvijeta (u karbonu su mnogi drvoliki oblici izgrađivali visoke šume), današnje vrste čine uglavnom prizemni sloj vegetacije (npr. preslice *Equisetaceae*, paprati *Filicinae*)

♦ *pr.* (etnik): **Papratović** (Slavonski Brod, I Slavonija) ✧ *mikrotop.*: **Paprač**, **Papratni dô** (**Papratni dôl**), **Pràpratno** ✧ *top.* (naselja): **Pràpatnica** (Vrgorac, 228 stan.; Trogir, 315 stan.), **Pràpoče** (Buzet, 41), **Pràporčan** (Čakovec, 218 stan.), **Pràputnjak** (Rijeka, 581 stan.)

✧ *prasl.* *paportъ (*rus.* páporot', *polj.* paproć), *lit.* papartis

paprenjača *ž* *bot.* jestiva gljiva (*Lactarius piperatus*) iz porodice krasnica; mliječnica, paprenjak

✧ v. papar

paprenjak² *m* (G paprenjâka, N *mn* paprenjâci) *bot.* gljiva (*Cantharellus cibarius*) iz porodice pečurki

✧ v. papar

pàpric|a¹ ž **1.** komad željeza koji se uglavljuje u gornji mlinski kamen **2.** lijevak kroz koji se kukuruz pušta u žrvanj **3.** v. paprac **4.** onaj koji je sklon ljutnji, koji je paprene naravi [ta/velika ~a]; grizica

✧ v. papar

pàprica² ž *bot.* gospin vlasak, v. gospin Δ

✧ v. papar

pàprica³ ž drvce kojim se zatvara mijeh u kojem se čuva sir i sl.

pàprika ž (D L -ici, G mn pàpri|kà) *bot.* vrtna biljka (*Capsicum annuum*) iz porodice pomoćnica (*Solanaceae*), oblih ili izduženih plodova, ob. oštra okusa, začim ili hrana [ljuta ~; mljevena ~; kisela ~] // **papricirati** (što) nesvrš. <prez. papricirām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -anje) **1.** v. papričiti **2.** žarg., v. papriti; **pàpričica** ž *dem.* od paprika; **pàpričiti** (što) nesvrš. <prez. -im, pril. sad. -čēci, gl. im. -čēnje) začinjati paprikom; papricirati; **pàpri|kàš** m *kulin.* pirjano jelo od isjeckana mesa i luka, začinjeno paprikom [pileći ~; teleći ~]

◆ *pr.* (nadimačka, zanagla ili ljutita čovjeka):

Pàprika (Vinkovci, Kostajnica, Banovina)

✧ v. papar (*mađ.* paprikás: paprikaš)

pàprikašpek m *lokal. razg.* sušena slanina s mnogo crvene paprike

✧ v. paprika + v. špek

pàprsti m mn vanjski zakržljali prsti i stopala papkara (*digiti minores, digiti secundi*) // **pàpršnjiak** m (N mn -āci), v. zaponac (5)

✧ PA- + v. prst

papuanídi m mn (N papuānid) *antrop.* grana australoida niska pigmejskog rasta; nastanjuju Novu Gvineju

✧ v. Papua Nova Gvineja, Papuanci + -ID

Pàpua Nòvā Gvinéja ž *geogr.* država u I dijelu otoka N. Gvineje i na otočjima Z dijela Tihog oceana, 462.840 km², 3.918.000 stan., glavni grad Port Moresby // **Papuānac** m (Papūānka ž) (G -nca, N mn Papuānci, G Papuānāci) stanovnik Papue Nova Gvineja; **Papuānāci** m mn zajednički naziv za autohtono stanovništvo Nove Gvineje i susjednih otoka; **Papuānčev** prid. koji pripada Papuancu; **pàpuān|skí** prid. koji se odnose na Papuu i Papuance

✧ *mal.* papua: kudrave kose

pàpuč|a ž (G mn pàpūčā) **1.** laka obuća koja se nosi po kući [meke ~e; ženske ~e] **2.** ispast, daska na koju se staje kad se ulazi u vozilo (vagon, tramvaj, automobil, kočiju i sl.); papučica **3.** (+ *potenc.*) metalna ploča koja se

pričvršćuje uz kotače lokomotive da se pri vožnji ne klišu // **pàpučār** m **1.** majstor koji pravi papuče **2.** *iron.* muž koji je podčinjen ženi, koji je pod ženinom papučom; **papuč-ē|tina** ž **1.** *augm.* od papuča **2.** *pejor.* u zn. ružna, istrošena i sl. papuča; papučina; **pàpuč-ica¹** ž **1.** *dem.* od papuča (1) **2.** a. spojka u vozilu (motornom vozilu, lokomotivi) kojom se reguliraju određene komande [~ za gas]; pedala b. dio stremena itd. koji se pritiska stopalom Δ ~ **obična** *zool.*, v. paramecij; **pàpuč|ić** m papučar (2)

◆ *pr.* (nadimačka): **Pàpuča** (Glina), **Pàpuč|ić** (100, Imotski, sred. Dalmacija, Slavonija)

✧ *tur.* pabuç: lagana cipela ← *perz.* pāypūš = pāy: noga + pūšiden: pokriti

pàpučica² ž *bot.*, v. kalceolarija Δ **gospina** ~ *bot.*, v. gospin Δ

✧ v. papuča

Pàpuk m *geogr.* planina u Slavoniji, najviši istoimeni vrh 954 m

pàpula¹ ž (G mn pàpūlā) *pat.* promjena na koži, uzdignuta iznad površine, obično crvena; prištić, bubuljica, osip // **pàpulōzan** prid. <odr. -znī) koji je osut prištevima; bubuljičav, prištav

✧ *lat.*

pàpula² ž *reg. kulin.* namaz od pasiranog graha začinjenog uljem, paprikom i paprom

✧ *ngřč.* papoula

-PAR, -PARAN kao drugi dio riječi označava ono što se odnosi na radanje [*vivi paran*]

✧ *lat.* parere <prez. pario): donijeti, uzgojiti, roditi

PAR-, PARA- kao prvi dio riječi znači da je nešto čemu nalik, da se javlja pored čega regularnog, redovnog ili očekivanog, da je druga pojavnost čega [*paranazalan; parapsihološki*]; ob. u značenju da se ne priznaje ili da nema bitna tražena svojstva [*paravojne jedinice; paradržava*]

✧ *grč.* parā: (*prij.*) kod, uz, pokraj, prema, protiv

pār¹ m *zast.* čas, trenutak

✧ ? = *rus.* porā: vrijeme

pār² m (N mn pārovi) **1.** a. dva podjednaka predmeta ili dvije osobe koje obično idu zajedno, rade zajedno, imaju jednu funkciju ili čine cjelinu [~ čizama; ~ rukavica; pet ~i cipe-la; plesni ~; bračni ~] b. dvije životinje koje se upotrebljavaju zajedno [~ volova] **2.** onaj koji je kome po kakvoj osobini jednak [*baš*

su ~; nema mu ~a) 3. (indekl.) razg. mali broj čega [~ komada], usp. nekoliko 4. sport dvoje natjecatelja koji u nekim sportovima (stolni tenis, tenis, badminton, boćanje, kuglanje) zajednički nastupaju u disciplini parova Δ ~-**nepar** vrsta igre na parne i neparne brojeve; ~ **sila** fiz. dvije antiparalelne sile jednake veličine (jačine) koje djeluju u dvije različite točke; sraz sila // **párac** *m* (G -ra, V páre, N mn -rci, G párača) 1. vršnjak, usp. parnjak 2. natjecatelj 3. neob. rij., v. parničar; **pârjan** prid. (odr. -mî) koji se pojavljuje u paru, koji dolazi u paru, koji je djeljiv sa dva, koji podijeljen sa dva daje cijeli broj, opr. neparan [~ni broj]; **pàrica** ž 1. ona koja je u paru, koja čini par s kim ili čim 2. vršnjakinja 3. tehn. završetak električnih žica [spojiti ~e]; **parírati** (komu, čemu) dv. (pres. parírām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) 1. a. pren. pobi(ja)ti tvrdnje u raspravi, prepirci itd. b. spretno izbjeći/izbjegavati nezgodna pitanja (u diskusiji) 2. sport na adekvatan način odgovoriti/odgovarati na napadačke prijetnje i lukavstva protivnika, odgovoriti/odgovarati istom mjerom; **páriti** nesvrš. (pres. párim, pril. sad. -reči, gl. im. -rēnje) 1. (koga, što) sparivati, sastavljati u par radi zajedničkog posla, djelovanja 2. (se) biol. spajati se (o mužjaku i ženki) radi oplodnje 3. (s kim) lokal. razg. družiti se, biti s kime par, biti ravan po godinama s kim, družiti se kao sa sebi ravnim ili s vršnjakom; **pâr-nōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) 1. svojstvo para 2. a. mat. svojstvo broja koji je djeljiv s dva b. inform., v. paritet; **párnjāk** *m* (G parnjāka, N mn parnjāci) 1. vršnjak 2. onaj koji je s kim u paru [zvučni/bezvučni ~] ◇ njem. Paar ← lat. par: jednak

pârja ž (N mn -e, G pâra) 1. žarg. novac [sitna ~a malo novca] 2. pov. stoti dio dinara, kao novčane jedinice (u SFR Jugoslaviji ili hrvatskog dinara u Republici Hrvatskoj itd.) 3. (ob. mn) novac, novčana sredstva 4. rij. kovani komadnovca općenito; novčić, kovanica Δ **Judina** ~a bibl. novac primljen kao mito za izdajnički posao // **parâjlja** *m* (N mn -e) razg. onaj koji ima mnogo para, novaca (ob. onaj koji se razbacuje novcem) ◇ tur. para ← perz. pâre

pârja ž (G mn pâra) 1. stanje u koje prelazi tekućina pri zagrijavanju 2. jako zagrijan, vlažan zrak 3. vidljive čestice pri izdisanju

na hladnom vremenu [~a iz usta] // **pàrica** ž dem. i hip. od pâra (1); **pâriti** nesvrš. (pres. -im, pril. sad. -reči, gl. im. -rēnje) izlagati što pari; **pârni** prid. koji radi pomoću pare [~kotoa]; **párnjača** ž 1. parni mlin 2. brod na paru 3. lokomotiva na paru

◆ top. mikrohidronimi (ob. za vrela):

Parènjak, **Pârilo**, **Párnja**

◇ prasl. *para, *paгъ (rus. par, polj. para) = *preti: grijati (rus. pret')

parábaza ž kazal. u starogrčkom kazalištu, direktno obraćanje publici, izvan sadržaja dramskog teksta

◇ grč. parábasis = PARA- + básis: stupanje

parabèlum *m* marka automatskog pištolja velike snage i kalibra

◇ tvorničko ime proizvoda® ≈ lat. parare: pripremiti + bellum: rat

parabióza ž med. zajednički život dvaju organizama koji su spojeni operativnim putem; služi u istraživačke svrhe

◇ PARA- + -BIOZA

parábola ž 1. knjiž. a. vrsta pjesničke figure; usporedba b. alegorijska priča koja sadrži istinu ili nauk, priča u kojoj se usporedbom i prenesenim značenjem ilustrira moralna ili religiozna ideja (npr. Isusova priča o gorušičinu zrnu kao slikovita poruka vjere) 2. mat. a. ravninska krivulja sa svojstvom da su sve njezine točke jednako udaljene od zadane točke (fokusa) i zadanog pravca (direktrise); hitnica b. krivulja koja nastaje presijecanjem stošca 3. žarg. let u visokom luku (ob. lopte) // **parabòličan** prid. (odr. -čnî) 1. koji je svojstven paraboli 2. mat. koji ima oblik parabole 3. knjiž. koji ima preneseno značenje; alegoričan Δ ~na **interpolacija** mat. metoda približnoga izračunavanja u kojoj približavanje je točnijem izračunu kao da slijedi funkciju parabole; ~no **zrcalo** površina za refleksiju udubljena u obliku rotacijskog paraboloida (farovi, reflektori i sl.)

◇ lat. ← grč. parabolé: usporedba ≈ PARA- + -BOL

parabolòid *m* (G paraboloida) mat. neograničena ploha bez centra simetrije, presjeci ravninama su parabole i druge konike, s obzirom na koje paraboloid može biti eliptički (posebno rotacijski) i hiperbolički

◇ grč. paraboloeidés: koji ukazuje na poredivanje, v. parabola + -OID

párac² *m* (G -rca, V pârce, N *mn* -rci, G pârácâ) *reg.* svetac zaštitnik; patron

◆ *pr.* (nadimačka, v. i par, parac): **Párac** (Požega, Karlovac), **Pârčić** (Krk, Primorje, Istra), **Parčina** (270, Split, Kaštela, sred. Dalmacija, Prigorje), **Pàrica** (Zadar)

◇ v. patron

Paracelsus (*izg.* Paracëlsus) (**Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim**) (1494–1541), švicarsko-njemački liječnik, prirodoslovac i angažirani renesansni filozof; iako sklon alkemiji, astrologiji i mistici, inzistiranjem na egzaktom promatranju prirode precizno je opisao neke profesionalne bolesti, kugu, sifilis, razne neuroze i psihoze, a kemiju je orijentirao prema pripremanju lijekova; pionir medicinske kemije (ijatrokemija) i eksperimentalne psihoterapije

paracentéza *ž med.* bušenje opne i probijanje u neku od tjelesnih šupljina kako bi se aspirirao sadržaj, ob. u dijagnostičke svrhe ili omogućilo istjecanje sekreta

◇ *lat.* paracentesis ← *grč.* parakéntēsis ≈ PARA- + kenteîn: probadati

parachal (*izg.* paračâl) *m pom.* u Karibima, naziv za malen čamac (1–2 m) od pletena pruca premazan masom koja ne propušta vodu; coracle, pelota, guffa

◇ *amer.šp.* ← *egz.*

Pârâć 1. Dalibor (1921), hrv. slikar, kompozicije i apstraktni pejzaži mediteranskih boja Dalmatinske zagore, mrtve prirode na tragu lirske apstrakcije i redukcije pojavnog svijeta; bavi se i medaljerstvom **2. Ivo** (1890–1954), hrv. skladatelj i zborovoda, kasni romantičar s duhom i zvukovnim elementima impresionizma **3. Vjekoslav** (1904–1986), hrv. autor profinjenih pejzaža na tragu impresionizma, slikar života dalmatinskih seljaka, portreta, tema iz hrvatske povijesti

paráda *ž* **1.** svečana povorka; svečanost **2. vojn.** svečana smotra; mimohod **3. sport a.** svečana povorka sportskih organizacija i sl. **b.** vješt, požrtvovan skok za loptom **c.** poseban pokret u mačevanju **4. pren.** svako nepotrebno isticanje, svaka isprazna svečanost // **paràdër** *m* (G paradéra) **1.** onaj koji je sklon paradiiranju, postupcima usmjerenim na vanjske efekte; pozer **2. sport žarg.** nogometni vratar koji voli izvoditi parade; **paràdërka** *ž*, v. parader; **paràdërski** *prid.*

koji se odnosi na parade; **paràdërski** *pril.* kao paraderi, na način paradera; **paradírati** (Ø) *nesvrš.* (*prez.* paràdirâm, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje) **1.** sudjelovati u paradi **2. pejor.** nametati se, pokazivati se (odijelom, znanjem, vještinom i sl.) s ciljem da se bude zapažen; kočoperiti se, praviti se važan, razmetati se; **paràdnî** *prid.* koji je određen za paradu, za svečane prigode, proslave, svečan [*~i korak*; *~a uniforma*; *~i konj*]; **paràdno** *pril.* kao na paradi, na način paradnog; svečano, disciplinirano

◇ *njem.* Parade ← *fr.* parade ← *šp.* parada: zaustavljanje

paràdajz (**paradâjz**) *m bot. reg.*, v. rajčica

◆ *pr.* (nadimačko): **Parazàjder** (Jastrebarsko, Pokuplje)

◇ *njem.* Paradiesapfel: rajska jabuka, v. paradiz

paràdajzturist *m pejor.* turist koji malo troši u ugostiteljskim objektima i hrani se onim što sam priredi, uglavnom rajčicom i suhom hranom // **paràdajzturistkinja** *ž*, v. paràdajzturist

◇ v. paràdajz + v. turist

paradentoza *ž pat.* kronična degenerativna bolest, parodonticija tkiva koje pričvršćuje zub u čeljusti; rezultira povlačenjem desni, ogoljavanjem korijena zuba, klimavošću i ispadanjem zubi; paradontoza // **paradentôzni** *prid.* koji je uzrokovan paradentozom [*~ proces*]

◇ PARA- + *lat.* dens: zub + -OZA

paradigma *ž* (G *mn* -gāmā/-i) **1.** općenito, primjer, obrazac, uzor **2. fil. a. pov.** u platonskoj filozofiji, svijet ideja, prototip stvarnog svijeta u kojem živimo **b.** skup pravila i metoda koji karakteriziraju neku znanost ili disciplinu **3. gram.** uzor u sklanjanju i sprezanju, odnosno za deklinaciju ili konjugaciju [*glagolska ~*; *imenička ~*] // **paradigmâtika** *ž* (D L -ici) *lingv.* istraživanje međusobnih odnosa jezičnih jedinica u cjelini jezičnih odnosa; **paradigmatski** *prid.* koji se odnosi na paradigma △ ~ **odnosi** *lingv.* odnosi među jedinicama jezika koje su međusobno zamjenjive; **paradigmatski** *pril.* tako da se promatra kao paradigma, da se uspostavlja kao paradigma [*promatrati ~*]

◇ *grč.* parádeigma: primjer ≈ PARA- + deignâinai: pokazivati

parādīz (paradīz) *m* rij. *knjiž.* raj

◆ *pr.* (nadimačko): **Parādīš** (Koprivnica, Crikvenica)

◇ *njem.* Paradies ← *lat.* paradisus ← *grč.* parádeisos: perivoj, vrt ← *avest.* pairi-dačža: odvojeni, ograđeni prostor

paradižet *m* reg. *kulin.* domaći slatkiš od tučenog bjelanjka i u mlijeko ukuhanog žutanjka; šnenokle

◇ *mlet.* paradiset, *tal.* paradisiaco: rajski

parādoks (paradòks) *m* 1. misao, sud koji po nečemu izgleda proturječan opće usvojenom 2. zaključak koji prividno ili u stvarnosti proturječi ispravnom zaključivanju [*nisam dovoljno bogat da kupujem jeftine stvari*] // **pārādoksālān** *prid.* (<odr. -lnī) koji sadrži paradoks, koji je zasnovan na paradoksu, koji je paradoks [~na činjenica; ~an postupak]; **parādoksālno** *pril.* na način paradoksa, zasnovano na paradoksu

◇ *grč.* parádoksos: neočekivan ≈ PARA- + -DOKS

paradoksogrāfija *ž* pov. *knjiž.* antička literarna vrsta s temama iz života, prirode i povijesti

◇ v. paradoks + -GRAFIJA

paradontóza *ž*, v. paradentoz

paradromīs *m* pov. otvoreni prostor za vježbanje u dvorištu starogrčkog gimnazija

◇ *grč.* paradromīs ≈ PARA- + -DROM

paradržava *ž* pol. 1. područje koje nastoji imati karakteristike države (granice, novac, vojsku), ali ga međunarodna zajednica ne priznaje kao državu 2. sustav unutar države koji se ne podvrgava državnoj vlasti i uobičajenoj proceduri odlučivanja, onaj koji je država u državi // **paradržāvnī** *prid.* koji postoji pored onoga što je državno [~a vojska; ~a vlast]

◇ PARA- + v. država

paradžik *m* (N mn -ici) reg. 1. manji komad, komadić 2. v. arpadžik

◆ *pr.* (nadimačka): **Pārādžik** (220, Đakovo, I Slavonija, J Dalmacija), **Paradžiković** (Đakovo, I Slavonija, Istra), **Pārādīk** (Vinkovci, I Slavonija), **Parādīković** (Osijek, Našice, Samobor)

◇ *tur.* pare cik ← *perz.* pāre: komad

parāf *m* skraćeni potpis, katkada samo početno slovo prezimena, stavlja se na administrativni akt u okviru rutinskog postupka, znači da je onaj tko je stavio paraf suglasan, da odobrava sadržaj i sl. [*staviti* ~] // **parāfirati** (što) *dv.*

(*pres.* parāfirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* parāfirān, *gl. im.* -ānje) 1. staviti/stavljati paraf 2. potpis(iv)ati ugovor

◇ *fr.* parapher

parafāzija *ž* *pat.* poremećaj pri kojem oboljela osoba zamjenjuje pojedine riječi ili glasove u govoru

◇ PARA- + v. afazija

parafilija *ž* *psih.* zajednički naziv za sve oblike seksualnog ponašanja izazvane socijalno neprikladnim ili neuobičajenim podražajima

◇ PARA- + -FILIJA

parafimóza *ž* *pat.* suženi prepucij penisa koji pri erekciji prekida površinsku vensku cirkulaciju

◇ *grč.* paraphímōsis ≈ PARA- + phymós: brnjica

parāfin *m* (G parafina) *kem.* 1. masna tvar nalik na vosak, dobiva se preradom nafte i mrkog ugljena, koristi se za izradu svijeća, maziva itd. 2. (mn) osnovna skupina organskih spojeva ugljika i vodika [*plinoviti* ~ (metan, etan, propan, butan); *tekući* ~; *čvrsti* ~] // **parāfinka** *ž* razg. šibica s parafinskom glavicom; **parāfinskī** *prid.* koji sadrži parafin, koji je izrađen od parafina, koji se odnosi na parafin Δ ~o **ulje** proizvod destilacije katrana mrkog ugljena, upotrebljava se kao mazivo za strojeve i u medicini

◇ *fr.* paraffine ← *lat.* parum affinis: slabo poveziv (zbog slabog vezivanja s drugim tvarima)

parafiskālñī *prid.* koji se ne realizira u redovitom sustavu poreza Δ ~a **davanja** ekon. obvezatna davanja koja nemaju karakter poreza (doprinosi za socijalno, zdravstveno osiguranje i sl.)

◇ PARA- + v. fis, fiskalni

parafīza *ž* bot. u gljiva, sterilna vlaknasta tvorba koja se nalazi između organa koji stvaraju spore ili gamete

◇ *nl.* paraphysis ← *grč.* paráphysis ≈ PARA- + -FIZA

parafly (izg. pāraflāj) *m* sport letenje pomoću padobrana što ga vuče brzi motorni čamac

◇ *krat., engl.* para(chute) fly(ing)

parafonija *ž* glazb. intervali kvinte i kvarte koji zvuče usporodno (npr. u bizantskom kanonskom pjevanju) // **parafonist (parafonist)** *m* glazb. pov. jedan od pjevača ranosrednjovjekovnog zbora koji ob. pjeva u parafoniji

◇ *grč.* paraphōnía: blagozvučnost ≈ PARA- + -FONIJA

paràfraza (parafráza) ž 1. *jez. knjiž.* prepričavanje, opisivanje formulirane misli, naziva itd. istog smisla drugim ili jasnijim riječima 2. *glazb.* unošenje varijacija na muzičku temu (ob. tudu) // **parafrázirati** (koga, što) *dv. (prez. parafrázirām, pril. sad. -ajući, pril. pr. -āvši, prid. trp. parafrázirān, gl. im. -ānje)* (po)služiti se parafrazom, izvesti/izvoditi parafrazu

✧ *grč.* *paráphrasis* = PARA- + -FRAZA

parafrènjia ž *pat.* oboljenje starijih osoba koje pate od bolesnih ideja proganjanja i patoloških odnosa; za razliku od paranoje, u kasnijoj fazi javljaju se i halucinacije

✧ PARA- + -FRENIJA

paragèneza ž *min.* postanak i međusobna veza minerala na istom rudnom ležištu

✧ *grč.* *paragénēsis*: prisutnost = PARA- + -GENEZA

paragliding (*izg. pàraglajding*) *m sport* letenje pomoću padobrana kojim se spušta s litica i uzvisina; »padobransko jedrenje« // **paraglider** (*izg. pàraglajder*) *m sport* padobran za paragliding

✧ *engl.*

pàragnost *m* u parapsihologiji, medij s telepatiskim i proriceatelskim sposobnostima

✧ PARA- + *grč.* *gnōstēs*: znalac

paràgoga ž *gram.* dodavanje jednog glasa ili sloga na kraju riječi [*svog svoga; dodidi dodider*]

✧ *grč.* *paragōgē*: izvođenje, mijenjanje = PARA- + -AGOG

paràgōn *m* (G *paragóna*) 1. *tipogr.* vrsta slova (od 20 točaka) 2. dijamant od 100 karata 3. *pren. mit.* kamen kušnje Δ ~-**blok** kopija računa, izdaje se za slučaj reklamacije

✧ *tal.* *paragone*: usporedba; (isprva) kamen-kušač ← *grč.* *parakonān*: oštriti

paràgraf *m* 1. novi stavak teksta (ob. zakonskog ili znanstvenog) koji ima samostalno značenje (ob. obilježen kakvim brojem ili znakom); odlomak, članak 2. *graf.* znak kojim se obilježava takav odlomak 3. *sport* najteži dio obaveznog programa (izvođenje osmica) u umjetničkom klizanju i koturaljkanju // **paràgrafski** *pril.* 1. tako da se promatra, rješava itd. prema slovu paragraf a 2. koji se odnosi na paragraf

✧ *njem.* *Paragraph* ← *grč.* *parágraphos*: crta ili potez na rubu stranice = PARA- + -GRAF

paragràfija ž *psih.* poremećaj pri kojem se zbog

uzbuđenja u pisanju deformiraju ili zamjenjuju riječi, slogovi ili slova; teži oblik poremećaja je agrafija

✧ PARA- + -GRAFIJA

paràgram *m* 1. pogreška u pisanju; pisanje jednog slova umjesto drugog ili čitave riječi umjesto druge 2. igra riječi, promjena slova ili riječi da bi se postigao komičan efekt // **paràgrama** ž, *v.* paragram

✧ *grč.* *parágramma*: ono što je napisano sa strane = PARA- + -GRAM

Paraguay (*izg. Pàragvāj*) *m geogr.* rijeka u Brazilu i Paragvaju (Južna Amerika), desni pritok Parane, dug 2549 km

Pàragvāj *m geogr.* država u srednjem dijelu Južne Amerike, 406.752 km², 4.613.000 stan., glavni grad Asunción // **Paragvájac** *m* (**Pàragvājka** ž) (G -jca, N *mn* Paragvájci, G *Paràgvājācā*) stanovnik ili državljanin Paragvaja; **pàragvājiskī** *prid.* koji se odnosi na Paragvaj i Paragvajce Δ ~ **rat** *pov.* pobjedonosni rat Urugvaja, Argentine i Brazila protiv Paragvaja (1864–1870), jedine latinskoameričke zemlje u kojoj su Indijanci uspješno čuvali identitet

♦ *pr.*: **Pàragvāj** (Zadar, Primorje)

pàrahor *m* mjera za molni volumen (P); primjenjuje se za utvrđivanje strukture mnogih spojeva

paràjlja, *v.* pàra

parakinežija ž *pat.* abnormalnost motoričkih funkcija, posebno finih automatiziranih kretnji (u oftalmologiji, nepravilne kretanje jednog od očnih mišića)

✧ *grč.* *parakinēsis*: smetnja = PARA- + -KINEZIJA

parakláza ž *geol.* veća tektonska pukotina ili rasjed; izaziva izdizanje, spuštanje ili uzdužno pomicanje litosfere

✧ *grč.* *paráklasis*: prijelom = PARA- + klásis: lom

Paràklet *m* 1. *teol.* u crkvenoj terminologiji: Duh Sveti, tješitelj apostola 2. (paraklet) tješitelj, pomagač

✧ *srlat.* *Paracletus* ← *grč.* *Paráklētos*: tješitelj = PARA- + kaleîn: zvati

pàrakis *m pravosl.* molitva koja se nad nekim moli u posebnim prilikama i obredima

✧ *grč.* *paráklēsis*: dozivanje, utjeha = PARA- + kaleîn: dozivati

paraklís ž *pravosl.* bogomolja (ob. manja crkva prizidana uz veću) ili dio crkvene zgrade

// **paraklisār** *m* (G poklisára) *pravosl.* poslužitelj u crkvi; crkvenjak

◇ PARA- + grč. ekklesiá: crkva

parakúzija *ž pat.* bolesno stanje sluha pri kojem se čuju nepostojeći zvuci; iluzija, nenormalnost sluha

◇ grč. parákousis ≈ PARA- + ákousis: slušanje

paraláksa *ž* (G mn parálaksá/-ī) **1. fiz.** prividna promjena položaja objekta, uzrokovana promjenom položaja promatrača **2. astron.** kut pod kojim se s nekog nebeskog tijela vidi: **a.** polumjer Zemlje [*dnevna* ~] **b.** polumjer Zemljine staze oko Sunca [*godišnja* ~]

// **paralákser** *m tehn.* uređaj kojim se otklanja utjecaj paralakse; **paraláktički** *prid.* koji se odnosi na paralaksu △ **o gibanje** *astron.* prividno kretanje zvijezde

◇ grč. parállaxis: promjena ≈ PARA- + al-lásein: mijenjati

pàralaža *ž* osoba koja mnogo laže, krajnji lažov; nadlažac [*velika* ~]

◇ PARA- + v. lagati

paraldèhid *m* (G paraldehida) *kem.* trimetiltrioksan, bezbojna tekućina ugodna mirisa, hipnotik

◇ PARA- + v. aldehid

paralèksija *ž pat.* smetnje u čitanju, pogrešno čitanje riječi ili čitavih rečenica, ob. uzrokovano patološkim oštećenjem moždane kore

◇ PARA- + grč. léksis: način govora

paralèlja (**paralèla**) *ž* (G mn paralèlā) **1.** općenito

a. usporedba, poredba [*napraviti* ~u, *razg.* usporediti] **b.** analogija **2. mat.** pravac ili krivulja čije su sve točke jednako udaljene od zadanog pravca odnosno krivulje; usporednica **3. geogr.** zamišljena crta na zemaljskoj kugli, kojoj su sve točke jednako udaljene od ekvatora (od 0° na ekvatoru do 90° na polovima); određuje geografsku širinu; usporednica **4. sport** u stolnom tenisu i tenisu, udarac uspoređan s bočnim stranama stola odnosno igrališta; paralelni udarac // **paralèljan** *prid.* (odr. -lni) **1. mat.** koji je u relaciji paralelnosti [~ni pravci]; uspoređan **2.** koji se poklapa po sadržaju, mjestu ili vremenu [~ni događaji]; uspoređan, napoređan, istog pravca △ ~ni

komputer *inform.* kompjuter s nekoliko paralelno povezanih procesora (koji rade istovremeno i koji omogućuju bržu obradu podataka); ~ni **priključak** *inform.* vrsta ulazno-izlaznog međusklopa za prijenos podataka;

~ni **pristup** *inform.* mogućnost istovremene pohrane i dobave svih bitova koji čine pojedinu informaciju; istovremeni pristup; ~ni

slalom *sport* disciplina alpskog skijanja, na dvije paralelno postavljene staze istovremeno startaju dva skijaša; bolji iz dvije vožnje nastavlja natjecanje; ~ni **spoj** *tehn.* spoj električnih elemenata u kojem su priključci spojeni samo na dvije točke tako da su svi pod jednakim naponom iako njima teku struje različitih jakosti, *opr.* serijski spoj, v. sèrijski △; ~ni **udarac**, u paralela (4); ~no **kretanje** *glazb.* istovremeni pokret dvaju ili više glasova u istom pravcu; **paralelizam** *m* (G -zma, N mn -zmi) **1. mat., v.** paralelnost **2. pren.** **a.** stalan uzajaman odnos **b.** potpuno poklapanje između čega dvoga **3. knjiž.** jednako sintaktičko ili ritmičko ustrojstvo dviju rečenica koje slijede jedna za drugom; **paralèlno** *pril.* **1.** usporedno, tako da jedno od drugoga bude cijelom dužinom jednako udaljeno, *usp.* paralelan (1) **2.** istovremeno, istodobno, u isto vrijeme, usklađeno, sinkronizirano [*ta akcija se odvijala* ~]; **paralèlnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) *mat.* u euklidskoj geometriji, relacija među pravcima u istoj ravnini koji se ili podudaraju ili nemaju zajedničkih točaka; analogno vrijedi i u prostoru za paralelnost dviju ravnina te pravca i ravnine; usporednost, paralelizam

◇ njem. Parallele ≈ grč. parállēlos: jedan pokraj drugoga ≈ PARA- + allélōn: jedan drugoga

paralelepìpèd (**paralelopìpèd**) *m* (G paralelepìpèda) *mat.* geometrijsko tijelo omeđeno s tri para sukladnih paralelograma; prizma čija je baza paralelogram

◇ grč. parallēlipēdon: tijelo s paralelnim stranicama ≈ v. paralela + epípedos: ravan

paralelògram *m mat.* četverokut kojem su po dvije stranice paralelne, a stoga i jednake duljine; romboid

◇ grč. parallēlógrammon ≈ v. paralela + -GRAM

paralipofòbija *ž psih.* jak napad tjeskobe uz osjećaj neminovne nesreće

◇ PARA- + grč. leípein: ostavlja + -FOBIJA

paralipòmena *ž* **1.** ukupnost dopuna pisanom djelu ili manji radovi dodani za objašnjenje **2.** povijesne knjige uključene u biblijski kanon **3. pren.** književna ostavština

✧ *lat.* paralipomenon: v. (2) ← paralipomena: v. (1) ← *grč.* (tá) paraleipómēna: izostavljene (stvari) = PARA- + *leipein*: ostavljati

paralíza ž 1. *pat.* gubitak ili oštećenje motoričke funkcije (voljnih pokreta) zbog oštećenja živaca ili bolesti mišića; potpuna kljenut, uzetost 2. *pren.* gubitak sposobnosti za djelovanje, za rad, stanje zakočenosti, nesposobnost 3. *pren.* kolaps, raspad, prestanak rada nekog sustava [~ *privrede*; ~ *školstva*] △ **centralna** ~ *pat.* posljedica oštećenja mozga ili ledne moždine; **dječja** ~, v. poliomi-jelitis // **paralitičar** m onaj koji je obolio od paralitike; **paralitičar**; **paralitičar** (paralitičarov) *prid.* koji pripada paralitičaru; **paralitičarka** ž, v. paralitičar; **paralitičarski** *prid.* koji se odnosi na paralitičare; **paralitičarski** *pril.* kao paralitičar, na način paralitičara; **paralitički** *prid.* koji sadrži paralizu, koji je svojstven paralizi [~ *proces*; ~ *simptom*]; **paralitički** *pril.* kao paraliza, na način paralize [djelovati ~]; **paralitik** m (N mn -ici), v. paralitičar; **paraliziranost** (paraliziranost) ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje, osobina onoga koji je paraliziran; ukočenost, umrtvljenost, uzetost; **paralizirati** (koga, što, se) *dv.* < *pres.* paraliziram (se), *pril. sad.* -ajući (se), *pril. pr.* -ávši (se), *prid. trp.* paraliziran, *gl. im.* -anje) 1. dovesti/dovoditi u stanje paralize 2. *pren.* a. (o)slabiti, spriječiti/sprečavati, onemogućiti/onemogućavati djelovanje koga, čega [~ *promet*] b. (se) ostati/ostajati zaprepašten od iznenađenja; blokirati se ✧ *njem.* Paralyse ← *lat.* paralysis ← *grč.* parálysis = PARA- + -LIZA

paralógija ž *psih.* poremećaj normalnog rasuđivanja; umjesto logičkog slijedi asocijativan niz misli // **paralogički** *prid.* koji se odnosi na paralogizam, koji je svojstven paralogizmu; **paralogički** *pril.* na paralogički način; **paralogizam** m (G -zma) *fil.* pogrešan zaključak izveden iz krivih ili nepotpunih pretpostavki (premisa)

✧ *grč.* paralogia: krivi oblik = PARA- + -LOGIJA

paralúmān m (G paralumána) *kem.* slitina, legura aluminija i magnezija

✧ *konstr.* PARA- + v. aluminij + v. magnezij

paramagnétskī *prid.*, ob. u. △ ~ **e materije** *fiz.* tvari koje imaju (malenu) pozitivnu magnetsku susceptibilnost, imaju orbitalni ili spinski magnetski moment koji se pod utjecajem

vanjskog magnetskog polja usmjerava u pravcu tog polja, sadrže atome, ione ili molekule s jednim ili više nesparenih elektrona (kisik, natrij, mangan, modra galica itd.), magnet ih privlači (ali vrlo slabo, za razliku od feromagnetskih tvari koje magnet privlači vrlo jako i dijamagnetskih tvari koje magnet vrlo slabo odbija) // **paramagnetizam** m (G -zma) *fiz.* pojava paramagnetskog djelovanja, svojstvo paramagnetskih materija koje u prisutnosti vanjskog magnetskog polja pojačavaju jakost magnetskog polja unutar materije

✧ PARA- + v. magnet, magnetski

parāmān m (G paramána) *reg.* iznošena odjeća, iznošeno rublje; prnja, rita, dronjak, cunja

✦ *pr.* (nadimačko): **Pàrman** (Trogir)

✧ *rum.* ← *srgrč.* parāmandi

parámēcij (paramēcij) m *zool.* praživotinja s jako diferenciranim staničnim tijelom (*Paramecium caudatum*), živi u stajaćim vodama bogatim organskim materijama; treptiljkaš, papučica

✧ *nlat.* paramecium ← *grč.* paramēkēs: ovalan

paramedicína ž znanja koja imaju veze s medicinskom znanošću i praksom, ali joj izravno ne pripadaju; rezultati su dvojbeni (alternativna medicina i sl.) // **paramedičinski** *prid.* koji se odnosi na paramedicinu

✧ PARA- + v. medicina

paramēnti m mn (N paramēnt) *kat.* crkveni ukrasi, misna odijela, pokrivalo za žrtvenik itd.

✧ *srlat.* paramentum = parare: ukrasiti

pārametar m (G -tra, N mn -tri) 1. *mat.* veličina, obično realna varijabla, čije vrijednosti služe za razlikovanje elemenata nekog skupa točaka, funkcija, jednadžbi ili drugih matematičkih objekata 2. općenito, »prva« ili uzorna veličina prema kojoj se što odmjera, koja je mjerilo; pramjera 3. *fiz.* karakteristična veličina u tehnološkom procesu // **pārametarskī** *prid.* koji se odnosi na parametar [~ *a jednadžba*]

✧ *nlat.* parametrum = PARA- + -METAR

paramimija ž *psih.* pojava pri kojoj odnos između mimičkog izraza i stvarnog raspoloženja nije adekvatan

✧ PARA- + v. mim¹, mimika

paramitija ž *knjiž.* parabola s izmišljenim događajima iz kruga mitoloških bića

✧ *grč.* paramythia: uvjeravanje = PARA- + v. mit

paramnézija *ž psih.* ukupnost smetnji pamćenja izraženih u prepletanju doživljenoga i izmaštanoga, u sjećanju na događaje koji se nikada nisu zbili

✧ PARA- + v. amnezija

parànak *m* (N *mn* -aci) *reg.* sprava kojom se što diže ili vuče; kolotura, nateg, čekrk

✧ *tal.* paranco

paraneuróni *m mn* (N *paraneurôn*) *anat.* zajednički naziv za međusobno različite stanice u različitim organima koje imaju sposobnost sekrecije i neka zajednička svojstva s neuronima

✧ PARA- + v. neuron

paràngāl *m* (G *parangála*) *rib.* pomagalo za hvatanje riba u obliku dugačke niti na koju su u razmacima privezane udice [*loviti na ~*]

✧ *tal.* palangaro ≈ *grč.* polyágkistrón ≈ POLI- + ágkistrón: udica

paranojá *ž pat.* psihoza, kronična duševna bolest koja je karakterizirana bolesnim idejama proganjanja i odnosa uz inače očuvanu inteligenciju, jasno i uredno mišljenje izvan sistema paranoičnih ideja, bez halucinacija; manija proganjanja // **paranoičan** *prid.* (odr. -čni) **1.** *pat.* koji boluje od paranoje **2.** koji se ponaša kao da je obuzet paranojom; paranoidan; **paranoički** *prid.* koji se odnosi na paranoju i paranoičare; **paranoički pril.** kao paranoičar, na način paranoičara; paranoično; **paranoično pril.**, v. paranoički; **paranoičnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina ili stanje onoga koji je paranoičan; **paranoīd|an** *prid.* (odr. -dni), v. paranoičan [*~na psihoza; ~na ličnost*] Δ *~na reakcija* *pat.* bolesna stajališta i uvjerenja od kojih bolesnik ne odstupa izgrađivši sustav bolesnih misaonih konstrukcija; **paranoīdno** *pril.* kao paranoik, na način paranoje; **paranoik** *m* (V -iče, N *mn* -ici) *pat.* onaj koji boluje od paranoje, onaj koji iskazuje znakove paranoičnog ponašanja

✧ *nlat.* paranoia ← *grč.* paránoia: ludilo ≈ PARA- + noeín: opažati, misliti

paranòrmāl|an *prid.* (odr. -lni) koji odstupa od onoga što se u iskustvenom objašnjenju svijetu smatra normalnim Δ *~ne pojave* pojave koje se javljaju kao stalne zagonetke (leteći tanjuri, čudnovato pravilni krugovi i šare na žitim poljima u Engleskoj bez drugih tragova i sl.)

✧ PARA- + v. normalan

parànthelij *m meteor.* fotometeor, svijetla, blješćuća, okrugla mrlja, nešto većeg promjera od Sunca smještena izvan malog haloa na parhelijskoj kružnici na azimutnoj udaljenosti od 120° od Sunca

✧ PARA- + *grč.* hélios: sunce

parànthropus *m*, v. australopitek

parantiselēna *ž meteor.* analogna pojava kao paranthelij, ali uz prisutnost Mjeseca

✧ PARA- + *grč.* sélēna: mjesec

paranza (paranzella) (*izg.* paránca/parancēla)

ž pom. **1.** talijanski jedrenjak, upotrebljavao se na Jadranu za kočarenje u parovima **2.** mreža koju vuče paranza

✧ *tal.*

paraolimpijskī *prid.*, ob. u: Δ *~e igre* sport olimpijske igre posebnih skupina u društvu (npr. paraplegičara)

✧ PARA- + v. Olimpija, olimpijski

paraparéza *ž pat.* slabost donjih udova bez oduzetosti

✧ *nlat.* paraparesis ≈ PARA- + v. pareza

parápēt *m* (G *parapé ta*) **1.** ograda, naslon (obično od većeg komada kamena i sl.) na prozoru, balkonu, na rubu mosta, ceste (štiti vozila od pada) itd.; sims, rubnjak **2.** *vojn.* nasip od nabijene zemlje, zida ili kamena, služi kao zaklon; prsobran **3.** *lokal.* raspored (ciferšlus) na (muškim) hlačama

♦ *pr.* (nadimačka): **Paràpati**ć (Sisak, Daruvar, Gvozd), **Paròpati**ć (110, Petrinja, Banovina), **Poròpati**ć (100, Glina, Petrinja, Pokuplje)

✧ *tal.* parapetto

parápītek *m* najstariji poznati čovjekoliki majmun; živio u oligocenu

✧ PARA- + *grč.* pítthēkos: majmun

paraplázma *ž* (G *mn* -zmi) *biol.* sastojci citoplazme nastali kao proizvod metabolizma (sekret, mast, glikogen i sl.)

✧ PARA- + -PLAZMA

paraplégija *ž pat.* istodobna uzetost gornjih ili donjih ekstremiteta zbog oboljenja ili ozljede središnjeg ili perifernog živčanog sustava [*~ superior* uzetost gornjih ekstremiteta; *~ inferior* uzetost donjih ekstremiteta] // **paraplégīčār** *m* onaj koji je obolio od paraplegije; **paraplégīčārev (paraplégīčārov)** *prid.* koji pripada paraplegičaru; **paraplégīčārka** *ž*, v. paraplegičar

✧ *nlat.* paraplegia ← *grč.* paraplēgīē ≈ PARA- + -PLEGIJA

parapleróma (paraplèroma) ž nepotrebna, suvišna riječ u govoru; poštapalica

✧ grč. *paraplérōma*: umetnuta riječ ≈ PARA- + plérōma: punjenje

pàrāpōdij *m zool.* lažne nožice na tijelu mnogočetinaša; panožice, bataljice

✧ PARA- + -PODIJ

paraprāksija ž (N *mn* -e) **1.** rij. nehotična greška, omaška **2.** *psih.* pogrešna djelatnost, proput ili pogrešno pamćenje kao što su previd u govoru, gubljenje predmeta i sl.

✧ PARA- + grč. *prāksis*: čin, djelo, radnja

parapsihologija ž područje izvan medicinsko-psihološke stvarnosti koje nije znanstveno provjerljivo (hiromantija, proricanje, spiritizam, okultizam, astrologija, telepatija, vidovitost, bioenergija) // **parapsihòlog** *m* (N *mn* -ozi) onaj tko se bavi parapsihologijom; **parapsihòloški** *prid.* koji se odnosi na parapsihologiju i parapsihologe [~ *fenomen*]; **parapsihòloški** *pril.* kao u parapsihologiji, pomoću parapsihologije, na način parapsihologije

✧ PARA- + v. psihologija

parasānga ž *pov.* starogrčka mjera za dužinu; imala je o. 30 stadija ili »sat puta« (između 5,5 i 6 km)

✧ grč. *parasāggēs* ← *perz.*

parasimpàtikus *m anat.* dio vegetativnog živčanog sustava; aktiviranje ima suprotne učinke od aktiviranja simpatikusa

✧ PARA- + v. simpatikus

Paraskéva ž. os. ime, rij. (*pravosl.*), *usp.* Petka

✧ pr.: **Paraskéva** (Vukovar)

✧ grč. *Paraskeuē*

paràsol (parasôl) *m* suncobran

✧ fr.: parasol

parasòmnija ž *psih.* skupina poremećaja spavanja (mjesječarenje, noćni strahovi i sl.)

✧ PARA- + lat. *somnus*: spavanje

paràstos *m pravosl.* služba Božja za pokojne u crkvama istočnog obreda; opijelo

✧ grč. *parástasis*: stajanje uz nekog = PARA- + *histánai*: stajati

parasuicíd *m* (G *parasuicída*) *term.* samooštećenje ili prekomjerno uzimanje lijekova bez smrtnog ishoda, ob. u smislu apela na društvo, »demonstrativno samoubojstvo«

✧ PARA- + v. suicíd

parašā ž *jud.* podjela Biblije na 54 ulomka u skladu s tjednim čitanjem Biblije u sinagogama tijekom godine

✧ hebr. *pārāšāh*: dio, odjeljak

parašūštavac *m* (G -āvca, N *mn* -āvci) *pat.* razna bolest svih domaćih životinja i čovjeka, maligni edem

✧ PARA- + v. šušak, šuštati

parašutirānje *sr term.* tehnika ubrzanog spuštanja i smanjivanja brzine zrakoplova, ob. pri slijetanju ili treningu // **parašutist (parašufist)** *m zast.* padobranac

✧ engl. *parashooting*

parátaksa ž **1.** *lingv.* nezavisno, usporedno slaganje rečenica ili dijelova rečenica, *opr.* hipotaksa **2.** *jez. knjiž.* usporedba kao pjesnička figura

✧ grč. *parátaksis*: svrstavanje ≈ PARA- + *táksis*: red, poredak

Paratētis *m geol.* terciarno more odvojeno od Tetisa izdizanjem Alpa, Dinarida i Karpata (ostaci Paratetisa su Balaton, Crno more i Kaspijsko jezero)

pàrati (se) *nesvrš.* (prez. (3. l. *jd*) *pàra* (se), *pril. sad.* -ajući (se), *gl. im.* -ānje) *reg.* umišljati sebi što, praviti se, doimati se [~ *mi se* čini mi se, izgleda mi, smatram, držim]

✧ pr. (nadimačka): **Pàranos** (Karlovac, Čazma, Đurdevac, Pokuplje), **Pàranosić** (Slavonija)

✧ tal. *parere*

pàrati (što) *nesvrš.* (prez. *pàrām*, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -ānje) **1.** rastavljati, razdvajati po šavu ono što je sašiveno; rašivati, poriti **2.** a. kidati u komade, razdirati, raskidati ono što je čvrsto priraslo [~ *platno*] **b.** rasijecati čim oštrim (nožem, noktima) **c. pren.** praviti pruge, linije [~ *more*] **3. pren.** zadavati oštru bol, izazivati bolne osjećaje [~ *dušu/srce/grudi*]

✧ prasl. **-parati* ≈ *poriti ≈ *perti: udarati (*rus.* *perēt'*, *polj.* *przeć*)

pàratifus *m pat.* infektivna crijevna bolest, slična tifusu, ali s blažim simptomima; uzročnici razne vrste salmonele (*Sallmonella*) // **pàratifusni** *prid.* koji ima svojstva paratifusa

✧ PARA- + v. tifus

paratīmija ž *psih.* poremećaj općeg raspoloženja i ponašanja, krajnje neprilično ponašanje u određenim situacijama (misaoni sadržaj nema odgovarajući emocionalni odjek); ob. se iskazuje u shizofrenika

✧ nlat. *parathymia* ≈ PARA- + grč. *thymós*: duša, duh, um

paratireoida ž *anat.* dva para malih žlijezda

(epitelna tjelešca) s unutrašnjim lučenjem, nalazi se na vratu iza štitnjače, sudjeluje u metaboličkoj regulaciji kalcija i magnezija

✧ **PARA-** + *grč.* thyreoeidēs: štitnjača ≈ thyreos: štit (*dosl.*: u obliku vrata) + -ID

parāvān *m* (G paravāna) **1.** pomični stojeći zaslون koji štiti od pogleda, može biti višedijelani i može se preklapati; zaklon, španjolski zid **2. vojn. pov.** sredstvo za zaštitu brodova od sidrenih kontaktnih mina **3. pren.** ono što služi prikrivanju prave djelatnosti ili pravih namjera; smokvin list, dekmantl [*to poduzeće zapravo je ~ za kriminal*]

✧ *fr.* paravent: vjetrobran

paravójska *ž* (D L -sci) neregularna vojska, vojska koja nema sva svojstva koja ima državna vojska po zakonskim, moralnim i drugim pravilima // **pàravójnī** *prid.* koji ne pripada redovnoj vojsci koji je svojstven paravojsci [~a jedinica; ~e postrojbe]; neregularan, *opr.* regularan

✧ **PARA-** + *v.* vojnik, vojska

paràzīt *m* (G parazitā) **1. biol.** organizam (životinja ili biljka) koji živi na površini ili u tijelu drugoga organizma i iz njega crpi sastojke koji su mu nužni za prehranu; nametnik **2. pren.** onaj koji živi od tuđeg rada, koji živi na tuđi račun; muktaš, gotovan // **parazitírati** (Ø) *nesvrš.* (*prez.* parazitírām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) **1.** živjeti kao parazit **2. pren.** biti parazit, živjeti na tuđi račun; **parazitizam** *m* (G -zma, N *mn* -zmi) **1. biol.** odnos i stanje u kojem jedno živo biće (parazit) živi na račun drugoga živog bića (domadar) od kojeg uzima potrebnu energiju i tvari te pritom dovodi do poremećaja fizioloških procesa domadara, ali i do njegove smrti [*obligatni (striktni); ~ fakultativni (uvjetni)*] **2. pren.** a. življenje na tuđoj muc, na tuđi račun; stanje potpune besposlice **b. ekon.** prisvajanje dijela društvenog proizvoda bez naknade u obliku proizvoda ili privatnih i javnih usluga; **paràzītiskī** *prid.* koji se odnosi na parazite, koji potječe od parazita [~a upala] Δ ~e **bolesti** velika skupina infektivnih bolesti koje uzrokuju prazivotinje (protozoi, protozojske bolesti) ili crvi (helmini, helmintijaze); **paràzītiskī pril.** na način parazita, kao parazit [*živjeti*] ~
✧ *njem.* Parasit ← *grč.* parásitos: koji jede pokraj ≈ **PARA-** + sítos: žito, hrana

parazitofóbija *ž* *psih.* osjećaj jake odbojnosti

ili bolesnog straha od nametnika na ljudskom tijelu

✧ *v.* parazit + -FOBIJA

parazitologija *ž med.* disciplina koja se bavi proučavanjem biljnih ili životinjskih parazita, posebno onih koji napadaju ljude, domaće životinje i kultivirane biljke // **parazitološki** *prid.* koji se odnosi na parazitologiju

✧ *v.* parazit + -LOGIJA

parazlāma *ž reg.* prsten ili karika, kao okov za učvršćenje, na puščanoj cijevi, na dršci sablje, noža i sl.

✧ *tur.* parazvana ← *perz.* berāzwān ← berāz: sastaviti

pārba *ž arh.* **1.** parničenje, spor pred sudom, parnica **2.** prepirka, svađa, raspra // **pārbenī** *prid.* koji je svojstven parbi, parnični

✧ *v.* par², pariti (se)

parcēla *ž* (G *mn* parcēlā) **1. a. agr.** komad zemljišta kao dio veće cjeline na kojem se ob. gaji ista kultura **b. gradilište** **2. admin.** jedinica izmjerene površine koja se u zemljišnim knjigama vodi pod određenim brojem // **parceláciija** *ž term.* dioba većeg zemljišnog kompleksa na manje parcele (podjela feudalnog imanja nekada, danas uređenje i revizija katastra, pri nasljedivanju i sl.) [*provesti ~u*]; **parcelírati** (što) *nesvrš.* (*prez.* parcelírām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) **1.** dijeliti zemljišnu površinu na parcele **2. pren.** usitnjavati, mrviti; **pārcijālan** *prid.* (*odr.* -lnī) **1.** koji nije ni cjelovit ni kompletan; djelomičan, nepotpun, *opr.* opći, zajednički **2.** koji se odnosi samo na dio veće cjeline [~ *interēs*], *opr.* opći, zajednički **3.** koji pretpostavlja ili favorizira jednu stranu ili osobu pred drugom; pristran, neobjektivan; **parcijālñost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je parcijalno

✧ *njem.* Parzelle ← *fr.* parcelle ← *lat.* particella ≈ pars: dio + cella: ćelija, jedinica

parcours *m, v.* parkur

pārcov *m žarg.* (+ *srp.*) štakor, v.

pārče *sr* (G -ta, *zb.* pārčād) *reg. ekspr.* (+ *srp.*) odijeljeni dio cjeline, manji dio čega; komad // **pārčād** *ž zb.* (I -i), *v.* pārče

✧ *tur.* parça ← *perz.* pārče: komadić

pārdāl *m* (G pardāla) *zool. rij. neob.* pantera, leopard

✧ *grč.* párdalis

pārdôn (I) (**pardôn**) *m* **1.** uzimanje u obzir čijih razloga za što loše počinjeno [*tko prekrši*

propis bit će kažnjen bez ~a]; oprost, poštuda
2. pravn. zast. akt visokog državnog organa kojim se tko potpuno ili djelomice oslobađa izdržavanja kazne ili kaznenog progona ili mu se poništavaju pravne posljedice kazne; milost; pomilovanje // **pàrdôn** (II) (**pardôn**) *uzv.* oprostite, ne ljutite se, molim; **pardoní-raiti** *dv.* (prez. pardónirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) *razg. 1.* (Ø) **a.** riječju »pardon« ispričati/ispričavati se za učinjeno **b.** (za)moliti za napuštanje društva, (za)moliti za prekidanje razgovora **c.** (za)moliti za razgovor, ljubazno se predstaviti kome **2.** (što) uzeti/uzimati u obzir, popustiti/popuštati u čemu, oprostiti/oprašati [*ja to ne ~m*]
 ◇ *fr.*

Paré (izg. Parê), **Ambroise** (1510–1590), francuski liječnik, prema nekim povjesničarima medicine otac moderne kirurgije (uveo implantate na zubima, umjetne udove i oči od srebra i zlata, izumio mnoge medicinske instrumente)

pàrek *m pov. 1.* u staroj Grčkoj doseljenik koji nije imao građanska prava **2. v.** parik
 ◇ *grč.* pároikos: susjed ≈ PARA- + oikēin: stanovati

parēmija *ž* sažeta izreka, kao izraz životnog iskustva ili mudrosti, ob. u obliku savjeta ili tvrdnje; poslovice

◇ *grč.* paroimía ≈ PARA- + oîmos: put

paremiologija *ž* disciplina koja se bavi proučavanjem i tumačenjem poslovice (osobito s obzirom na mentalitet društvenih slojeva u kojima žive)

◇ *v.* paremija + -LOGIJA

parenéza *ž* preporuka što i kako treba dobro činiti u određenom slučaju, moralna pouka, savjet, nauk, propis, poticanje na dobra djela (ob. u teološkom smislu) // **parenētičan** *prid.* (odr. -čnī) koji se odnosi na parenezu, koji ima svojstva pareneze

◇ *grč.* paraínēsis ≈ PARA- + aineîn: hvaliti; parainetikós: koji opominje

parēnhīm *m 1. bot.* temeljno slabo diferencirano tkivo u biljaka izgrađeno od parenhimskih živih stanica ograđeno od živih izodijametralnih stanica bez osobitih zadebljanja, najčešće celuloznim stijenkama **2. anat.** funkcijski specifično tkivo organa kod čovjeka i viših životinja (jetrene stanice, epitelne stanice žlijezda, bubrega i dr.)

◇ *nl.* parenchyma ← *grč.* parégkhyma: nešto uliveno sa strane ≈ PAR- + EN- + khýma: izlučina

parentálie *ž mn pov.* u starom Rimu, svečano-sti u čast umrlih roditelja ili rodaka

◇ *lat.*

parentèla *ž 1. pravn.* skup srodnika koji rođenjem proistječu od predaka istog stupnja **2. rodbina**, rod, srodstvo, rodaci, obiteljska loza // **pàrentālan** *prid.* (odr. -lnī) **1.** roditeljski, koji se odnosi na roditelje; očinski, materski **2.** izvoran, prvobitan, iskonski

◆ *pr.* (nadimacko): **Pàrēnta** (280, Zadar, Primorje, S Dalmacija)

◇ *lat.* parentela ≈ parentes: roditelji

parentērālān *prid.* (odr. -lnī) *farm.* koji se kao lijek daje preko kože, mišića ili vena, koji zaobilazi probavni trakt

◇ PAR- + *grč.* énteron: utroba, crijevo

parentéza *ž 1. gram.* uklopljena, umetnuta rečenica ili riječ (izraz) radi vezivanja rečenice ili radi objašnjenja **2.** okrugla zagrada ( ) **3.** umetak u umjetničkom djelu // **parentētičan** *prid.* (odr. -čnī) **1.** koji se odnosi na parentezu **2.** koji je usput spomenut; izrečen, ubačen

◇ *lat.* parenthesis ← *grč.* parénthesis: umetak sa strane ≈ PAR- + EN- + -TEZA

pàreo *m žarg.* veliko, pamučno platno koje žene nose omotano oko tijela kao haljinu; popularna ženska odjeća za plaže

◇ *amer.engl.* ← *egz. (tahićanski)* pareu

parestēzija *ž pat.* poremećaj osjeta na površini tijela, reagiranje receptora na podražaje koji ne postoje; utrnulost, trnjenje, bockanje, škakljanje

◇ *nl.* paraesthesia ← *grč.* paraísthēsis: kri- vi opažaj ≈ PAR- + aisthēsis: osjećanje

par excellence (izg. par ekselāns) savršeno, primjereno, uzorito, u najvećoj mjeri

◇ *fr.*

paréza *ž pat.* djelomična nemogućnost izvođenja voljnih pokreta; paraliza u manjem stupnju // **parētičan** *prid.* (odr. -čnī) *pat.* zahvaćen parezom, koji ima svojstva pareze; neosjetljiv, djelomično nepokretan, utrnuo
 ◇ *nl.* paresis ← *grč.* páresis: mlitavost ≈ PAR- + hiénai: slati

pàrfēm *m* (G parfēma) **1. razg.** ono što ugodno vonja (ob. tekućina) i služi za njegu tijela; miris, kolonjska voda (Kölnisch Wasser) **2. (mn) kem.** hlapljive tvari ugodna mirisa (eterična ulja, terpeni, aromatski aldehidi),

ob. otopljene u alkoholu, služe u parfimeriji i kozmetici // **parfēmskī** *prid.* koji se odnosi na parfem; **parfimerija** (**parfumērija**) ž 1. prodavaonica parfema i kozmetičkih sredstava; mirisnica 2. industrija parfema; **parfimerijski** *prid.* koji se odnosi na parfimeriju; **parfimirati** (koga, se) *dv.* < *pres.* parfimirām (se), *pril. sad.* -ajući (se), *pril. pr.* -āvši (se), *gl. im.* -ānje) (po)prskati parfemom, ispuniti/ispunjavati mirisom, za njegu tijela, nanijeti/nanositi parfem na tijelo i sl.
 ◇ *fr.* parfum ← *tal.* profumo ← *lat.* per fumum: kroz dim (tj. kroz tamjan)

par force (*izg.* pār förs) *m* 1. *pov.* način lova gonjenjem velikim čoporom pasa uz pratnju lovaca na konjima (ob. lov na lisicu) 2. *sport* disciplina konjičkog sporta
 ◇ *fr.*

parfumērija ž *v.* parfem

parhēlij *m* *meteor.* optička pojava u obliku bijele, okrugle svjetleće mrlje s lijeve i/ili s desne strane Sunca, na istoj visini nad horizontom kao Sunce ali u blizini malog ili velikog haloa s njegove vanjske strane; »pasunce«
 ◇ *lat.* parelion ← *grč.* parēlion = PAR- + hēlios: sunce

parhet *m*, *v.* barhend // **parhetast** *prid.* < *odr.* -ī) koji je od ili poput parheta [-a košulja]; **parhetni** *prid.* koji je svojstven parhetu, *usp.* parhetast
 ◇ *v.* barhend

paricid *m* (< G paricida) *term.* 1. ubojstvo oca, roditelja, bližih rodaka; ocubojstvo 2. izdajstvo domovine
 ◇ *lat.* parricidium

paricidja ž onaj koji je počinio paricid [*toga/ovoga ~e*]
 ◇ *lat.* paricida = pater: otac + -CID

paricija ž *pravn.* izvršenje naloga // **paričijski** *prid.* koji se odnosi na pariciju △ ~ **rok** *pravn.* određeni rok kojim osuđeni mora ispoštovati sudsku presudu; rok za dobrovoljno izvršenje obveze utvrđene sudskom odlukom
 ◇ *srlat.* paritio = *lat.* parere: pokoriti se, poslušati

parić *m* (< G parica) malo veslo za male brodice [*veslanje* na ~e, *sport* način veslanja pri kojem svaki veslač vesla s dva vesla, po jednom na lijevoj i desnoj strani; *dvojac* na ~e = dubl skul; *četverac* na ~e = skul četverac] // **paričati** *nesvrš.* < *pres.* -ām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -ānje) *reg.* 1. (što) a. spremati,

gotoviti, pripravlјati, spravljati **b.** *pren. reg. ekspr.* podvaliti komu što, prirediti psinu, namjestiti igru (komu) 2. (Ø) veslati parićem
 ◇ *mlet.* parechiar *tal.* apparecchiare

pàrija *m* (< N mn -e) 1. *pov.* čovjek najniže kaste ili koji ne pripada nijednoj kasti u Indiji 2. *pren.* obespravlјen čovjek, potlačen čovjek [*običan ~*] // **pàrijskī** *prid.* koji se odnosi na pariје; **pàrijskī** *pril.* kao pariја, na način pariја

◇ *tamil.* paraiyar ← paraiyan: bubnjar ← parai: bubanj (parije su tradicionalno bili bubnjari)

pàrik *m* (< N mn -ici) *pov.* ovisni obrađivač veleposjedničke zemlje u Bizantskom Carstvu; parek

◇ *v.* park

pàrip *m* 1. *ekspr.* dodatni konj, lošiji, običan konj; škopljen konj 2. *pren. pejor.* tvrdoglav čovjek naglih postupaka

◆ *pr.* (nadimačko): **Paripović** (450, Daruvar, Gospić, Lika, Banovina), **Ūbipàrip** (Kaštela, v. ubiti)

◇ *grč.* párippos = PAR- + híppos: konj

paríрати, *v.* par²

Pàris *m* *mit.* sin trojanskog kralja Prijama; presudivši u sporu božica (Hera, Atena, Afrodita) da je Afrodita najljepša, za nagradu otima prekrasnu Helenu, ženu spartanskog kralja Menelaja, što je dovelo do Trojanskog rata u kojem se Paris ne ističe kao junak, iako je ubio Ahileja

◆ *m. os. ime, rij. reg.* ◇ *pr.* (od imena, ← *tal. ili mađ.*): **Pàris** (160, Pazin, Istra, Primorje), **Pàriž** (Koprivnica, Istra)

parisilaban *prid.* < *odr.* -bni) *gram.* koji se sastoji od jednakog broja slogova; jednakoslozan (ob. za imenice i pridjeve u kojima nastavci dodani osnovi ne povećavaju broj slogova)

◇ *v.* par² + *v.* silaba

pariškī, *v.* Pariz

paritēt *m* (< G paritēta) 1. jednakost, ravnopravnost, jednak udio (u sporu, sastavu radnog tijela itd.) 2. *ekon.* osnova za odnos jedne jedinice s drugom u vrijednostima ili obvezama kupaca i prodavača [*robnī ~*; *deviznī ~*; *troškovnī ~*] 3. *inform.* paritet binarnog broja je 0 ili 1, ovisno o tome da li je broj jedinica u broju paran ili neparan; parnost 4. *bank.* odnos dviju valuta prema zlatu ili trećoj valuti // **paritētnī** *prid.* koji se zasniva na paritetu △ ~a **klauzula** *pravn.* odredba koja u

financijskim ugovorima štiti vjerovnika od moguće deprecijacije novca; **paritétност** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je u paritetu, osobina onoga što je u paritetu [~ odnosa; ~ snaga; ~ mjerila]

✧ *njem.* Parität ← *lat.* paritas, v. par²

páriti, v. par²

pàriti, v. pàra

Pariz *m* (*fr.* Paris) (G Paríza) glavni grad Francuske na obalama Seine, 2,18 mil. stan. (s predgradima 9,3 mil.) // **pàriškī** *prid.* koji se odnosi na Pariz △ **Paríška komuna**, v. komuna △; ~ **a škola** skupina slikara stranaca udomaćenih u Parizu u razdoblju 1905–1925 (Picasso, Gris, Van Dongen, Foujita, Modigliani, Soutine, Chagall); ~ **o plava** nijansa tamnoplave boje; **pàriški** *pril.* kao Parižanin, na način Parižanina; **Parižanin** *m* (**Parížanka** ž) (N *mn* Parížani) stanovnik Pariza

parízer *m* *reg.* nemasna, kratkotrajna kobasica

✧ *njem.* Parieserwurst

pàrk *m* (N *mn* pàrkovi) **1.** omeđeno, pošumljeno zemljište u gradu ili izvan grada s planski zasadenim drvećima, cvjetnjacima itd., namijenjeno za odmor i rekreaciju **2.** ukupni inventar vozila ili strojeva kojim raspolaže kakvo poduzeće, institucija ili država [*vozni* ~] △ **engleski** ~ park u pejzažu, perivoj; **francuski** ~ detaljno projektiran i izveden park s alejama koje se sijeku pod pravim kutovima ili poput zvijezde, pravilno šišano zelenilo s nizom ukrasa; **nacionalni** ~ prostranije područje pod državnom zaštitom zbog prirodnih ljepota ili rijetke flore i faune; **tehnološki** ~ uređaji i oprema smješteni u nekom prostoru za potrebe učenja i praktične obuke // **pàrčić** *m* *dem.* od park; parkić; **pàrkić** *m*, v. parčić; **pàrkiranje** *sr* **1.** (gl. *im.*), v. parkirati **2.** oblikovanje parkova, izbor i njegovanje raslinja primjerenog parkovima, *usp.* pejzažno vrtlarstvo, v. vrtlarstvo △; **pàrkōvnī** *prid.* koji se odnosi na parkove (na ono što je u parkovima i ono što pripada parkovima) [~ *o oblikovanje* oblikovanje parkova; ~ *a arhitektura* **a.** arhitektonsko oblikovanje raslinja u parku **b.** izgradnja građevina u parku (paviljona, reduitnih dvorana, spomenika itd.)], *usp.* vrtni

✧ *engl.* ← *stfr.* parc: zatvoreni prostor

pàrka ž (G *mn* -i) zimska nepropusna jakna s kapuljačom, podstavljena krznom, šepana, i sl.

✧ *rus.* pàrka ← *egz. (samojedski)*

Pàrke ž *mn* rimske božice sudbine, *usp.* Moire
Parker (*izg.* Pàrker), **Charlie** (1920–1955), američki saksofonist, promotor modernog eksperimentalnoga jazz

pàrkēt *m* (G parkéta) **1.** glatke dašice s užlijebljenim rubom, služe za pokrivanje podova **2.** *meton.* pod pokriven takvim dašicama **3.** donje gledalište u kazalištu i kinu; parter // **pàrkētār** *m* (G parketára) obrtnik koji polaže, brusi i lakira parkete; **pàrkētārski** *prid.* koji se odnosi na parket i parketare [~ *radovi*]; **pàrkētirati** (što) *dv.* (*prez.* pàrkētīrām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) staviti/stavljati parket

✧ *njem.* Parkett ← *fr.* parquet

pàrking *m* (N *mn* -nzi) *razg.* **1.** prostor ureden za parkiranje većeg broja vozila; parkiralište [~ *prostor*; ~ *platforma*; ~ *sat*] **2.** v. parkiranje // **pàrkirališnī** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na parkiralište [~ *i prostor*; ~ *a pristojba*]; **pàrkiralište** *sr* prostor ureden za parkiranje vozila; **pàrkirati** (što) *dv.* (*prez.* pàrkīrām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* pàrkīrān, *gl. im.* -ānje) **1.** ostaviti/ostavljati auto ili kakvo drugo vozilo na mjestu određenom za to [*nepropisno* ~ ostaviti vozilo na mjestu koje nije određeno za parkiranje] **2.** v. parkiranje (2)

✧ *engl.* parking

Parkinson (*izg.* Pàrkinson) **1.** Cyril Northcote (1909–1993), engleski povjesničar i publicist, autor tzv. Parkinsonovih zakona, v. (u knjizi *Zakon i profit*, 1960), kojima ironično definira paradokse suvremene ekonomije **2.** **Jannies** (1755–1824), engleski liječnik, opisao bolest poznatu pod imenom Parkinsonova bolest, v. // **Parkinsonov** (*izg.* Pàrkinsonov) *prid.* koji pripada Parkinsonu △ ~ **a bolest** *pat.* degenerativna bolest centralnoga živčanog sustava nepoznata uzroka; ~ **zakon** dokaz negativnog utjecaja administracije na proizvodnost rada (Prvi: »Posao se produljuje na vrijeme potrebno za njegovo izvršenje.«; Drugi: »Troškovi rastu do razine prihoda.«)

pàrkūr *m* (G parkúra) **1.** *sport* u konjičkom sportu, natjecanje u preskakanju prepona **a.** put od starta do cilja preko svih prepona **b.** zbroj svih prepona **2.** *rij.* staza, pista (na kojoj se odvijaju natjecanja)

✧ *fr.* parcours

pàrlafōn *m* *tehn.* interni uređaj koji na znak

zvučnog signala omogućava komunikaciju stanara i osobe koja želi ući u zgradu

✧ *tal.* parlare: govoriti + *v.* (tele)fon

pàrlak *m* (N *mn* -aci) *reg.* otopina koja daje manje ili više sjajnu prevlaku materijalu na koji se nanosi; lak

✧ *tur.* parlak: sjajan, blještav

parlāmēt *m* (G *mn* -nātā) **1.** *pov. a.* u srednjoeuropskoj Engleskoj, kraljevo savjetodavno tijelo sastavljeno od kraljevih vazala, kasnije i od predstavnika gradova i pokrajina **b.** u Francuskoj do 1789, naziv za visoko sudsko tijelo – kraljev apelacijski sud **2.** *pol.* u suvremenoj demokraciji, najviše zakonodavno tijelo koje donosi i ključne odluke o državnoj politici; izabrano je slobodnim višestranačkim izborima ravnopravnih državljana (u Hrvatskoj Sabor, u SAD-u Kongres, u Poljskoj Sejm, Bundestag u Njemačkoj itd.) i sastavljeno od 1, 2 ili više domova biranih na različite načine prema predstavničkom sustavu // **parlamentārac**

m (G -rca, V pàrlamentārče, N *mn* -rci, G parlamentārčā) **1.** član parlamenta **2.** *pren.* onaj koji pregovara, pregovarač, *usp.* parlamentar; **pàrlamentārjan** *prid.* (odr. -mī)

1. koji je svojstven parlamentu, koji se zasniva na parlamentarizmu [~na većina; ~na debata; ~na monarhija] **2.** *pren.* koji je snošljiv u borbi mišljenja; koji je spreman saslušati i drugačije mišljenje; koncilijsantan, tolerantan; **parlamentarizam** *m* (G -zma, N *mn* -zmi) **1.** demokratsko uređenje u kojem je parlament u svakom pogledu najviša državna vlast koju ne dijeli s predsjednikom države (za razliku od predsjedničkog sustava); parlament donosi sve zakone samostalno bez supotpisivanja predsjednika države, imenuje vladu i druga izvršna tijela koja su odgovorna parlamentu **2.** *pren.* snošljivost, uvažavanje drugoga (ob. u političkim borbama); **parlamentārka** *ž.* v. parlamentarac; **pàrlamentārno** *pril.* na način koji podrazumijeva oblike rada i ponašanja u parlamentu, snošljivo, tolerantno; **parlamentārnōst** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga koji je parlamentaran ili onoga što je parlamentarno

✧ *njem.* Parlament ← *fr.* parlement: govorni skup

parlāmētār *m* (G parlamentāra) *dipl. zast.* osoba koju ovlasti jedna zaraćena strana da u

njezino ime stupi u vezu s neprijateljem radi pregovora

✧ *tal.* parlamentario

parlando (izg. parlāndo) *m glazb.* poseban način pjevanja približava se karakteru i zakonitostima govora (ob. u tal. komičnoj operi 18–19. st.); »govoreći«

✧ *tal.*

parlati *nesvrš.* (prez. -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) *žarg.* (ob. u šali) **1.** govoriti strane jezike (ob. talijanski) **2.** mnogo govoriti, naveliko i ob. brzo pričati

✧ *tal.* parlare: govoriti ← *parabolare ≈ *grč.* parabolē: prispodoba, priča

parlātōrij (parlatōrij) *m* soba za razgovore (ob. u samostanu)

✧ *srlat.* parlatorium

Parler (izg. Pàrler) razgranata obitelj glasovitih njemačkih srednjovjekovnih kipara i graditelja koja je djelovala u Češkoj i Njemačkoj (14. st); kasna razvijena gotička dekoracija (katedrala Sv. Vida u Pragu) i inovacije u lukovima kao arhitektonskim elementima

parlog *m* (N *mn* -ozi) **1.** zapušten vinograd **2.** zapuštena zemlja s tragovima sasušenog kultiviranog raslinja // **pārložina** *ž* **1.** ono što je sparloženo, parlog, zapušteno polje **2.** *pren.* nedjelovanje, žabokrečina (**2**); **pārložiti se** *nesvrš.* (prez. -im se, *pril. sad.* -žēči se, *gl. im.* -žēnje) postajati parlog, pretvarati se u parlog

parlōgraf *m razg.* sprava za snimanje i reprodukciju kazanog, za diktiranje; diktafon

✧ *tal.* parlare: govoriti + -GRAF

Pàrlov, Mate (1948), hrv. sportaš, olimpijski pobjednik 1972, europski i svjetski prvak u amaterskom boksu, svjetski profesionalni prvak (u poluteškoj kategoriji)

pàrmak *m* (N *mn* -aci) *reg.* **1.** proštac koji služi kao kostur za ogradu **2.** palac kotača zaprežnih kola **3.** (*mn*) rešetke (na prozoru) // **parmàkluk** *m* (N *mn* -uci) *reg.* ograda od kolja

◆ *pr.* (nadimačka): **Pàrmač** (Split, Slavonski Brod, J Dalmacija), **Parmáčević** (Valpovo), **Pàrmač** (130, Ploče, J i sred. Dalmacija, I Slavonija), **Pàrmak** (Virovitica), **Parmáković** (Vinkovci, Slavonski Brod)

✧ *tur.* paramak

pàrmelija *ž bot.* rod lišajeva (*Parmelia*) iz porodice *Physciaceae*; raste po stijenju i na kori drveća

✧ *nlat.* parmelia ≈ Parma: grad u Italiji

Parmènid (o.520–o.440. pr. Kr.), grčki filozof, glavni predstavnik elejske škole koja svijet drži nepromjenjivim i nepokretnim bitkom, a promjene i kretanje prividom osjetila; daleki predsokratovski preteča metafizike i idealističke filozofije

parmènka ž (D L -nci, G mn -enākā/-i) bot. sorta jabuke, porijeklom iz Engleske [zlatna ~]

parmèzān m (G parmezāna) polumasni tvrdi sir iz Parme, ob. nariban, dodatak jelima [~ za jelo; ~ za gratanje, reg.]

✧ tal. parmigiano: parmanski (Parma, grad u S Italiji)

Parmigianino (izg. Parmidanino) (1503–1540), talijanski slikar i bakrorezac, predstavnik manirizma između visoke renesanse i baroka, utjecao na A. Medulića (*Djevica s dugim vratom*)

Párnas m pov. **1. a.** geogr. gora u sred. Grčkoj, visina 2457 m **b.** mit. u antičko doba sjedište Apolona i muza **2. pren.** pjesništvo ili pjesnički skupno; središte pjesničke ili umjetničke aktivnosti **3.** pjesnički pokret s kraja 19. st. (javio se nakon romantizma i trajao sve do pojave simbolizma), zalagao se za larpurlartizam, isticao važnost metričke forme i povratak klasičnim uzorima (Leconte de Lisle, Sully Prudhomme, J. M. de Hérédia); naziv dobio prema časopisu u kojem su članovi pokreta objavljivali: *Suvremeni Parnas* (*Le Parnasse Contemporain*) // **párnaski** prid. koji se odnosi na Parnas; **párnasovac** m (G -ōvca, V -ōvče, N mn -ōvci) pripadnik Parnasa (2); **párnasōvčev** prid. koji pripada parnasovcu

párnica ž *prav.* građansko-pravni spor između dviju ili više pravnih osoba/stranaka. koji se vodi pred sudom; (sudski) proces [građanska ~a; dobiti (izgubiti) ~u; podići ~u započeti sudski proces] // **párničar** m **1.** onaj koji sudjeluje u parnici; parac **2.** onaj koji se rado i često parniči **3. razg.** sudac koji vodi parnične sporove; **párničarka** ž (G mn -ā/-i). v. parničar; **párničiti se** nesvrš. (prez. -im se, pril. sad. -čēći se, gl. im. -čēnje) voditi parnicu s kim; parbiti se; **párnični** prid. koji se odnosi na parnicu, koji je svojstven parnici [~ postupak]

◆ pr. (nadimacka): **Párnek** (Zagreb), **Párnica** (Novska, Zagreb), **Párnicki** (Vukovar)

✧ v. par², pariti

parnoprštāš m zool., v. takoprštāš (tahoprštāš)

✧ v. par², paran + v. prst

pārobrod m pom. brod s pogonskim strojem na paru [putnički ~; teretni ~; riječni ~] // **parobrodārski** prid. koji se odnosi na parobrod [~o društvo]; **parobrodārstvo** sr. bavljenje parobrodima kao profesijom, plovidba i brodarenje parobrodima; **pārobrodski** prid. koji se odnosi na parobrod [~ stroj]

✧ v. para + v. brod

paróda ž kazal. nastupna, ulazna pjesma kora u starogrčkoj drami

✧ grč. párodos: pokrajnji put, prolaz ≈ PAR- + hodós: put

pārōdija ž **1. knjiž.** šaljiva imitacija nekog slavnog književnog djela, davanje drugog oblika nekom djelu ili tekstu s namjerom da se postigne humoristički učinak **2. glazb.** preoblikovanje postojeće kompozicije ili muzičke građe u novo djelo bez karikiranja; posebna vrsta preradbe bliska parafrazi **3. pren. pejor.** loša reprodukcija, loš rezultat onoga što se htjelo oponašati ili slijediti kao uzor; groteskna imitacija, iskrivljavanje, nagrdivanje predloška [~ demokracije] // **parōdičār** m onaj koji izvodi parodije; **parōdičārev** (parōdičārov) prid. koji pripada parodičaru; **parōdičarka** ž, v. parodičar; **pārōdijski** prid. koji se odnosi na parodiju Δ ~a *misā* glazb. polifonijska kompozicija temeljena na muzičkoj gradi već postojećeg djela; **pārōdijski** pril. kao parodija, na način parodije; **parōdirati** (koga, što) dv. (prez. parōdirām, pril. sad. -ajūći, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) (na-)praviti, stvoriti/stvarati, izvesti/izvoditi parodiju; **parōdist** (parōdist) m **1.** pisac parodije **2. kazal.** glumac koji glumi parodije

✧ grč. parōidia ≈ PAR- + ōidē: pjesma

parōditelj m neob. jez. knjiž. usvojitelj (djeteta) prema djetetu usvojeniku

✧ PA- + v. rod. roditelj

parōdont m anat. tkivo koje podupire zub (gingiva, parodontni ligamenti, zubni cement i prava alveolna kost)

✧ nlat. parodontium ≈ PAR- + -ODONT

parodontitis m pat. upala potpornog tkiva zuba, ob. progresivni destruktivni proces

✧ v. parodont + -ITIS

parodontóza ž pat. degenerativna bolest parodonta zbog koje se zubi klimaju i ispadaju

✧ v. parodont + -OZA

pāroh m (N mn -osi) crkv. pravoslavni sveće-

nik na čelu parohije; parohijan // **paròhija** ž **1.** najmanja upravna jedinica Pravoslavne crkve i crkava istočnog obreda kojom upravlja paroh **2.** kuća u kojoj stanuje i uređuje paroh; **pàrohijālān** *prid.* <odr. -lānī **1.** koji ima svojstva parohije, koji pripada parohiji **2.** *pren.* ograničen na mali prostor, bez širokih vidika [*~na književnost*]; **parohijān** *m* <G parohijāna> *razg.*, *v.* paroh; **parohijanin** *m* pripadnik parohije, župljanin; **paròhrijskī** *prid.* koji se odnosi na parohiju [*~a crkva*; *~a zgrada*]; **pàroški** *prid.* koji se odnosi na paroha

◆ *pr.* (prema statusu i zanimanju): **Paròški** (Vukovar, Nova Gradiška)

◇ *grč.* párokhos: opskrbljivač državnih činovnika

paròhet *m jud.* zavjesa na ormaru za čuvanje svetih knjiga u sinagogi izrađena od samta, svile ili brokata, često bogato izvezena zlatnom i srebrnom žicom

◇ *hebr.* pàrokhēth

paròkija ž *crkv.* **1.** u prvim stoljećima kršćanstva **a.** kršćanska općina, zajednica **b.** područje biskupove vlasti **c.** područje župnikove vlasti **2.** (ob. u Dalmaciji) **a.** župni dvor **b.** župa

◇ *lat.* parochia – iskvareno od paroecia ← *grč.* paroikía: boravak u inozemstvu ≈ PAR- + oikēin: stanovati

paroksitonōn *m* (**paroksitona** ž) *gram.* oštar naglasak na pretposljednem slogu

◇ *grč.* paroksytonon ≈ PAR- + oksýs: oštar + tónos: naglasak

paroksizam *m* <G -zma, N *mn* -zmi **1.** *pat.* a. naglo pogoršanje simptoma ili naglo ponovno poboljšavanje **b.** iznenađen, žestok napadaj, osobito grč **2.** najviši stupanj uzbuđenosti, strasti; vrhunac, kulminacija // **paroksištički** *prid.* koji je obuhvaćen paroksizmom; koji se odnosi na paroksizam; **paroksištički** *pril.* kao u paroksizmu

◇ *grč.* paroksysmós ≈ PAR- + oksýnein: oštriti

paròla (**paròla**) ž **1.** *ideol.* **a.** riječ ili rečenica propagandnog karaktera; krilatica, slogan **b.** kao misao vodilja ili politički program; geslo **2.** tajna ugovorena riječ ili izraz za prepoznavanje u vojnoj službi ili u konspirativnim organizacijama; lozinka // **paròlaš** *m* <G paròlaša> *pejor.* onaj koji se u govoru služi parolama (**1**), koji izvikuje parole; onaj

koji se želi istaknuti navođenjem parola, a ne radom; **paròlašica** ž <G -e>, *v.* parolaš; **paròlašiti** (Ø) *nesvrš.* <prez. paròlašim, *pril.* sad. -šēči, *gl. im.* -šēnje> *pejor.* prikrivati pomanjkanje ideja ili stvarnih namjera parolama, izbacivati prazne riječi u obliku parola kad nema stvarnog sadržaja govora, izlaganja ili raspravljanja; **paròlaški** *prid.* koji se odnosi na parole i parolaše; **paròlaški** *pril.* kao parolaš, na način parolaša; **paròlašтво** *sr* <G paròlaštvā> *reg.* svojstvo parolaša i općenito političko djelovanje svedeno na upotrebu parola i ispraznih obećanja

◇ *njem.* Parole ← *fr.* parole: *dosl.* riječ ← *srlat.* parabola ← *grč.* parabolē: prispodoba, priča

pàromlin *m* mlin na parni pogon, mlin što ga pokreće parni stroj; parni mlin // **pàromlinski** *prid.* koji se odnosi na paromlin [*Paromlinska ulica*]

◇ *v.* para + *v.* mlin

pàrōn (**pàrūn**) *m* <G paróna> *reg.* **1.** kućegazda **2.** poslodavac, gazda **3.** glava obitelji // **pàrōna** ž, *v.* paron

◆ *pr.* (prema statusu ili nadimka): **Pàronić** (Pula, Istra), **Pàrūn** (Makarska, priobalje), **Pàrunov** (Split)

◇ *tal., dij. al.* parron, *usp.* patron

parònim *m gram.* **1.** riječ srodna po postanku s nekim drugim riječima [*reći, riječ, izricati*] **2.** **a.** riječ po obliku prividno slična kojoj drugoj riječi, ali se od nje razlikuje po postanku, značenju i sl. [*grād – grād; rezimirati – remizirati*] **b.** dvije ili više riječi istoga korijena ili izgovora, različita značenja [*rebro a.* dio skeleta **b.** brdska kosa, laz, oplaz, rebar] // **paronimija** ž *lingv.* sličnost među riječima ili dijelovima riječi različitih značenja; **parònimski** *prid.* koji se odnosi na paronim

◇ *grč.* parónymon ≈ PAR- + -ONIM

paronomàzija ž *knjiž.* retorička stilska figura

nabrajanja riječi istog ili sličnog korijena, a etimološki različitih značenja

◇ *grč.* paronomasía ≈ PAR- + onomázein: imenovati

paròsmija ž, *v.* parozmija

pàroštrj *m* stroj na paru, parni stroj; lokomotiva

pàroški, *v.* paroh

parotída ž *anat.* parotidna žlijezda, slinovnica smještena između uha i donje čeljusti; podušna žlijezda, zaušna žlijezda, zaušnjak

✧ *nlat.* parotis ← *grč.* parōtís ≈ PAR- + oūs: uho

parotitis *m pat.* dječja zarazna bolest, uzrokuje otok žlijezda slinovnica; zaušci, zaušnjaci, mumps

✧ *v.* parotida + -ITIS

parovod *m tehn.* cijevni sustav kojim se provodi para

✧ *v.* para + *v.* voditi, vod

parozmija (paròsmija) *ž pat.* prolazno ili trajno izopačen osjet njuha; bolesnik osjeća krive mirise [*funkcionalna* ~; *organska* ~]

✧ PAR- + *grč.* osmē: miris

parožak *m* ⟨G -oška, N *mn* -ošci⟩ **1.** šiljak koji izraste na glavnom dijelu roga u govečeta ili jelena **2.** jedan od šiljaka na vilama // **paroščić** *m dem. i hip.* od parožak

✧ PA- + *v.* rog

parricida (*izg.* paricida), *v.* paricida

parsec (*izg.* parsèk) *m astron.* posebna jedinica za daljinu u astronomiji; udaljenost zvijezde od Sunca pri kojoj zvjezdana paralaksa iznosi 1''; znak pc

✧ *krat., engl.* par(allax): paralaksa + sec(-ond): sekunda

parsèlena *ž meteor.* pojava analogna parheliju, ali uz prisutnost Mjeseca

✧ PAR- + *grč.* selēnē: mjesec

parser (*izg.* pàrser) *m inform.* program koji obavlja sintaktičku analizu nekog jezika; sintaktički analizator

✧ *engl.*

Pàrsi *m mn* ⟨N Pàrs⟩ *etn.* potomci sljedbenika mazdaizma u Indiji, o. 100.000 pripadnika

Pàrsifal jedan od viteзова Okruglog stola kralja Artura (u francuskoj i engleskoj predaji Perceval); našao je Sveti Gral, v., ali ga nije mogao dobiti jer nije umio postaviti pravo pitanje; simbol drame čovjeka u borbi između stvarnosti i ideala, čest motiv umjetničkih interpretacija (najpoznatija u istoimenom njemačkom epu W. von Eschenbacha iz 13. st. po kojem je R. Wagner komponirao svoju posljednju operu, 1882)

Parsons (*izg.* Pàrsenz), **Charles Algernon** (1854–1931), engleski inženjer, izumitelj parne turbine (1884)

pàrt *m glazb.* dionica instrumentalne i vokalne višeglasne skladbe

✧ *lat.* pars: dio

pàrta¹ *ž, v.* partecetl // **partecèt** *m reg.* objava

o čijoj smrti otisnuta na papiru ili objavljena u novinama; osmrtnica, parta

✧ *austrijem.* Partezettel

pàrta² *ž reg.* nakit na glavi djevojke, »kruna«, oznaka djevojaštva Δ *stara* ~ *podr.* usidjelica, djevojka koja se nije udala

♦ *pr.* (nadimačko): **Pàrtić** (Donji Miholjac, Slavonija uz Dravu)

✧ *njem.* Borte: obrub

pàrtékust *m med.* aparat koji u pretporodnim i porodnim situacijama kontrolira rad dječjeg srca i trudove porodilje

✧ *lat.* partus: rađanje + *grč.* akoúein: čuti

pàrtènij (partènij) *m* starogrčka lirska pjesma koju je pjevao kor djevojaka u slavu Artemide

✧ *grč.* parthénios ← parthénos: djeвица, djevojka

partenogèneza *ž biol.* način razmnožavanja nekih beskralješnjaka pri kojem se ženska spolna stanica razvija u organizam bez prethodne oplodnje

✧ *grč.* parthénos: djevojka, djeвица + -GENEZA

partenokàrpija *ž bot.* nastajanje besjemenih plodova biljaka bez oplodnje

✧ *grč.* parthénos: djevojka + karpós: plod

Pàrtènōn *m arhit.* Atenin hram na Akropoli u Ateni, građen 447. do 438. pr. Kr., općenito smatran najljepšim sačuvanim starogrčkim hramom, neslužbeni simbol grada Atene

✧ *grč.* Parthénos

Partènopà *ž pov.* starogrčko ime grada Napulja // **partènopejskì** *prid.* koji se odnosi na Partenopu Δ **Partènopejska Republika** *pov.* republika koju su napuljski revolucionari proglasili u pobuni protiv vlasti Burbonaca, propala 1799.

✧ prema mitskome grobu jedne od sirena

pàrtēr *m* ⟨G partéra⟩ **1. a.** prostor za publiku u prizemlju (dvorane, kazališta, kina i sl.) **b.** dio površine parka na kojem se nalaze travnjak i cvijetnjak **2. sport a.** položaj kada se oboreni hrvač odupire rukama o strunjaču i ne da se prevrnuti **b.** u džudu, borba na tlu poslije neuspjelog bacanja **c.** u gimnastici, natjecateljski podj *meton.* vježba na tlu **3. a.** stan itd. u visini razine zemlje; razizemlje **b.** međukat, mezanin // **pàrtèrnj** *prid.* koji pripada parteru, koji se odvija na parteru [~a *gimnastika*; ~o *mjesto* ob. *mjesto* u parteru]

✧ *njem.* Parterre ← *fr.* parterre ← *par* terre: pri zemlji

pàrti *m* (G -ja) *razg.* susret uz čašćenje u prijateljskom, kolegijalnom i sl. krugu [*koktel* ~]; primanje, domjenak, čajanka, zabava
 ◇ *engl.* party

Pàrti *m mn pov.* stari iranski narod naseljen (1. tisućljeće pr. Kr.) na području *Jl* od Kaspijskog jezera i *JZ* od Amu-Darje, u 3. st. uklopljeni u novoperzijsku državu, u kojoj su se asimilirali tijekom 6–7. st.

particella (izg. partičèla) *ž glazb.* skica za partituru na kojoj su označene pojedine sekcije instrumenata

◇ *tal.*

particija *ž* 1. čin dijeljenja čega, dioba na dijelove; podjela, razdioba 2. *inform.* logički odvojen dio diska koji operativni sistem tretira kao posebnu jedinicu [*imati dvije ili više* ~e] // **pàrtitiv|an** *prid.* (odr. -vni) koji dijeli, odjeljuje, označava diobu [~ni *genitiv* pokazuje dio cjeline]

◇ *lat.* partitio = partiri: dijeliti = pars: dio

particip *m* (G participa) *gram.* 1. termin iz klasične latinske gramatike, glagolski oblik pridjevske funkcije 2. u hrvatskoj gramatici **a.** glagolski pridjev [*glagolski pridjev radni/trpni*] **b.** glagolski prilog [*glagolski prilog sadašnji/prošli*] // **participskī** *prid.* koji se odnosi na particip

◇ *lat.* participium = particeps: sudionik

participíрати (Ø) *nesvrš.* (prez. participírām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) sudjelovati, biti dionik u čemu; imati udjela u čemu, zajedno s kim snositi troškove, *usp.* participacija // **participácija** *ž* 1. sudjelovanje, sudioništvo, udio, učešće [~ u *novcu*; ~ u *sredstvima* za proizvodnju] 2. sudjelovanje građana u procesima odlučivanja i aktivnostima na svim područjima društvenog života; sudjelovanje zaposlenih u odlučivanju o radnim/prirednim poslovima u poduzećima i javnim ustanovama [*neposredna/posredna* ~] 3. *fil.* **a.** uvjerenje da sve pojave nastaju djelovanjem nadnaravne sile **b.** odnos osjetne stvari i ideje (Platon); **participant** (participànt) *m* onaj koji u čemu participira, sudionik; **participantica** *ž*, v. participant

◇ *njem.* partizipieren ← *lat.* participare

pàrtija *ž* (G *mn* pàrtija) 1. *pol.* **a.** organizacija s određenim programom; stranka **b.** *razg. pejor.* naziv stranke koja se pozitivno odnosi prema komunističkom naslijeđu ili vladavini **c.** (Partija) *pov.* Komunistička partija 2. *rij.*

dio kakve cjeline [~ *puta*] 3. društvena igra od početka do kraja [~ *karata*] 4. *glazb. razg.* dio glazbenog djela koji izvodi jedan pjevač ili jedan instrument [*solistička* ~] 5. *razg.* osoba s uvjetima, imovnim stanjem i osobinama prikladnima i poželjnima za stupanje u brak [*dobra* ~] 6. **a.** *šah* slijed poteza od početka igre pa sve do pobjede jednoga od protivnika ili sklapanja remija **b.** *sport* u sportskim igrama (tenis, stolni tenis) sinonim za jednu igru (utakmicu) // **partijac** *m* (G -jca, V pàrtijče, N *mn* -jci) 1. član partije (ob. komunističke i drugih koje u nazivu imaju riječ »partija«) 2. *razg. pejor.* osoba čija su politička gledišta s vremenom zastarjela i koja ne uvažava nove okolnosti; stari zanesenjak, komunjar; **partijčev** *prid.* koji pripada partijcu; **pàrtijica** *ž dem. pejor.* mala, neutjecajna partija; **pàrtijka** *ž*, v. partijac; **pàrtijni** *prid. ideol.* koji slijedi liniju ideologije i partije, koji je prožet partijskim načinom mišljenja [~ *stav*]; **partijñost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je privržen, odan partiji; **pàrtijskī** *prid.* 1. koji se odnosi na partiju 2. *razg. pejor.* komunistički; **pàrtijski** *pril.* kao partija ili kao partijac, na način partije ili partijca

◇ *njem.* Partei ← *fr.* partie ← *lat.* partiri: dijeliti ← pars: dio

pàrtikl *m reg.* platneni ubrusčić koji se veže oko vrata dojenčeta i malog djeteta; balavac, bavarin, siperak, opršnjak, slinčec // **pàrtihla** *ž reg.*, v. partikl

◇ *njem.* Barttuchlein

partikula *ž gram.* nepromjenjiva, ob. sasvim kratka riječ koja upotpunjuje značenje punoznačne riječi; čestica, riječca [*li*; *ne* i sl.] // **partikulskī** *prid.* koji se odnosi na partikulu

◇ *lat.* particula

pàrtikularjan *prid.* (odr. -rni) 1. koji je djelomičan 2. koji je poseban, *opr.* univerzalan Δ ~ni *sud fil.* tvrdnja koja izriče vezu predikata samo s jednim dijelom subjekta (npr. »Neki cvjetovi nisu mirisni.«) // **partikularist** (partikularišt) *m* pristaša partikularizma; zastupnik posebnih ili izdvojenih interesa neke grupe ili lokalnog područja; **partikularistički** *prid.* koji se odnosi na partikularizam i partikulariste; **partikularistički** *pril.* kao partikularist, na način partikularista; **partikularistkinja** *ž*, v.

partikularist; **partikularizam** *m* ⟨G -zma, N *mn* -zmi⟩ težnja teritorijalno-političke jedinice, neke grupacije, organizacije ili ceha da realizira zasebne, lokalne interese, pretpostavljajući ih interesima društva kao cjeline

✧ *lat.* *particularis*

partimento (izg. *partiménto*) *m glazb.* kontrapunktska vježba u improviziranju; njegovala se u 17–18. st., izvodila na instrumentu s tipkama

✧ *tal.*

partíta *ž glazb.* 1. zbir varijacija na karakteristične melodije 2. višestavčana kompozicija ciklične strukture; *suita* 3. u suvremenoj glazbi naslov većih djela

✧ *tal.*

pàrtitivan, *v.* particija

partitokràcija *ž pol.* 1. u totalitističkim režimima i diktaturama jednostranačka vlast, vlast jedne političke stranke koja provodi svoju volju kroz sve političke institucije 2. u višestranačkim državnim sustavima, vlast jedne stranke ili koalicije stranaka koja je pobijedila na izborima i na temelju toga uzurpirala svu vlast koju provodi nedemokratski

✧ *v.* partija + -KRACIJA

partitúra *ž glazb.* grafičko predočivanje muzičkog djela komponiranog za više dionica koje su raspoređene jedna ispod druge tako da omogućuju jasan pregled nota koje zvuče istodobno // **pàrtiturnī** *prid.* koji pripada partituri, koji se odnosi na partituru

✧ *tal.*

partizān *m* ⟨G *partizána*⟩ 1. *zauz. zn.* **a.** onaj koji pripada nekoj od stranaka okupljenih na privremenom programu; pristaša, privrženik, strankaš **b.** onaj koji iscrpljuje političku djelatnost u borbi za uske interese stranke ili stranaka; strančar 2. onaj koji vodi borbu u neprijateljskom zaleđu, u pozadini neprijatelja; gerilac; ustanik **a. pov.** borac partizanskih odreda, kasnije preimenovanih u NOV (Narodnooslobodilačka vojska) na području Hrvatske, bivše Jugoslavije, Albanije i Grčke u 2. svjetskom ratu **b.** borac partizanskih odreda u zaleđu njemačke vojske na okupiranim dijelovima tadašnjeg SSSR-a u 2. svjetskom ratu // **partizāncina** *m* ⟨N *mn* -e⟩ *augm. ekspr. pejor.* od partizan; **partizānija** *ž* 1. *pov.* partizanski način života 2. *v.* partizanstvo; **partizānka** *ž* ⟨D *L* -i⟩ 1. žena partizan 2. troroga kapa koju su 1941–1942. nosili

partizani u Hrvatskoj i Sloveniji po uzoru na neke interbrigadiste Španjolskoga građanskog rata 1936–1939. 3. pjesma koju su pjevali partizani; **partizānški** *prid.* koji se odnosi na partizane [~ *odred*; ~ *rat*]; **partizānški pril.** 1. na način partizana 2. *pren.* improvizirajući [*raditi* ~]; **partizānstvo** *sr* ukupnost svojstava i postupaka partizana (često *pejor.*); partizanština, partizanija; **partizānština** *ž, v.* partizanstvo

✧ *fr.* *partisan* ← *tal. dijal.* *partezan* (*toskanski* *partigiano*) ≈ *parte*: klika, stranka

partizānština, *v.* partizan

pàrtner *m* 1. **a.** onaj koji zajedno s kim sudjeluje u izvedbi čega u paru [*plesni* ~] **b.** protivnik u igri [*šahovski* ~; *kartaški* ~]; suigrač 2. bračni suputnik ili onaj koji dijeli intimnosti s drugim [*bračni* ~; *ljubavni* ~] 3. suradnik u zajedničkom poslu, ulaganju i sl.; kompanjon, ortak // **pàrtnerica** *ž, v.* partner; **pàrtneričin** *prid.* koji pripada partnerici; **pàrtnerski** *prid.* koji se odnosi na partnere [~ *odnos*]; **pàrtnerski pril.** kao partner, na način partnera; **pàrtnerstvo** *sr* ⟨G *mn* -erstāvā/-ērstvā) sudioništvo u igri ili u poslu; ortaštvo Δ **Partnerstvo za mir** program NATO saveza namijenjen istočnoeuropskim zemljama radi stvaranja osnova kolektivne sigurnosti i stabilnosti (od 1990-ih)

✧ *engl.*

partològija *ž med. rij.* porodiljstvo

✧ *v.* *partus* + -LOGIJA

part-time (izg. *pàrt tāj*m) *m razg.* radno vrijeme kraće od punog; honorarno radno vrijeme // **part-timer** (izg. *pàrt tāj*mer) *m razg.* onaj koji ne radi puno radno vrijeme

✧ *engl.*

pàrtus *m med.* fiziološki čin rađanja djeteta, porod, porodaj

✧ *lat.* ≈ *parere*: donositi, iznijeti

pàrtviš (**partfīš**) *m reg.* pomagalo koje na dugom štapu ima prečno postavljenu meku četku za skidanje prašine i lakih otpadaka s glatkih površina; otprašnik

✧ *njem.* *Bartwisch*

party *m, v.* parti

parūče *sr* konj nakon što navrši dvije godine

parúlīs *m pat.* oteklina obraza zbog akutne upale zubnog korijena

✧ *nlat.* ← *grč.* *paroulis* ≈ *PAR-* + *oûlon*: zubbno meso

pàrūn *m, v.* paron

Pàrùn, Vesna (1922), hrv. pjesnikinja često opisivana kao »najveća poetesa hrv. književnosti«; već njena prva pjesnička zbirka *Zore i vihori* (1947) obilježila je prijelom u poslijeratnoj književnosti; pjesnikinja ljubavi, senzibilnosti, ispovjednosti, ljubavne ranjivosti i boli, ali i afirmacije ljubavi; na probleme vremena reagira poetski u poznijim djelima satikom i politiziranim rugalicama; igrokazi i poezija za djecu, prepjevi i prijevodi znamenitih pjesama iz svjetske književnosti; ukupno objavila više od 50 knjiga, prevedena na više stranih jezika

parusija (parúzija) ž 1. *fil.* postojanje ideje (Platon), odnosno oblika (Aristotel) u materiji 2. *kršć.* u *Bibliji* ponovni dolazak Isusa Krista u slavi da sudi i dovrši Kraljevstvo Božje

✧ *grč.* parousía: prisutnost ≈ PAR- + ouσία: biće

parvenī (parvenī) m (G parvenija) onaj koji se odnedavno obogatio ili probio u više društvo, onaj koji oponaša stil višeg društvenog sloja; skorojević, arivist

✧ *fr.* parvenu ≈ parvenir: stići, doseći

pàs m (G psà, V psè/psù, N mn psī, G psà) 1. *zol.* a. domaća životinja *Canis canis*, *Canis familiaris* [lovački ~; ovčarski ~; ~ *lutilica*; policijski ~]; čuko b. (u raznim usporedbama) [žedan kao ~, ljut kao ~, umoran kao ~, lažljiv kao ~ jako žedan itd.] 2. *astron.* ime zvijezde [Mali ~; Veliki ~] Δ **divlji** ~ pas koji na velikim područjima živi kao divlja životinja (npr. australski dingo); **krvavi** ~, v. krvosljedn; **morski** ~ *zool.* grabežljiva morska riba hrskavičarka (*Carcharias lamia*) ljudožder iz reda *Squaliformes*; pešikan; ~ **lutilica** lov. pas koji po lovačkim propisima nije ovlašteno ušao u lovište; **psi rata** profesionalni vojnici koji ratuju na raznim ratištima u svijetu, najamnici; **vezirski** ~ *kinol.* rasa ovčarskog psa u Bosni i u nekim krajevima Hrvatske; tornjak // **pàsjača**¹ ž (G mn pàsjača) 1. *reg.* groznica koja dugo traje 2. (+ *potenc.*) *pejor.* glava (kao u psa); njuška; **pàsjak** m (N mn -aci) 1. *anat.* zub očnjak 2. *lokal.* pasji izmet; **pasjáluk** m (N mn -uci) *reg. ekspr.* postupak onoga koji je okrutan, čin onoga koji je kao pas (kao bijesan ili u predodžbi kao zao); pakost zloća, zloba; **pàsji** *prid.* 1. koji pripada psima, koji se odnosi na pse; pseći [~a kućica] 2. dodatak za pojačavanje uz neke

pejor. riječi [lažljivac ~i; varalica ~a; ~a žega, *opr.* ~a zima] Δ ~a **loćika** *bot.* biljka (*Thelygonum*) iz porodice *Thelygonaceae*; ~a **ruža** divlja ruža (*Rosa canina*); ~i **dri-jen/dren** *bot. grm* (*Rhamnus cathartica*); ~i **jezik** *bot.*, v. mišjak; ~i **trn** *bot.* trnovit grm riječnih prudova (*Hippophaë rhamnoides*) iz porodice *zlolesina* (*Elaeagnaceae*); ~i **zub** *bot.* trajna zelen (*Erythronium dens canis*) iz porodice *lilijana* (*Liliaceae*); košutovina; ~i **život** vrlo težak život, teška životna borba; **pàsji** *pril.* kao pas, na način pàsà [izgristi se ~]; **pàsčad** ž *zb.* (I -adi), v. pašče; **pàsčara** ž kućica za psa; psarnica, psetarnica; **pàsče** *sr* (G -ta, *zb.* pàsčad) *pejor.* razg. pas (ob. mladi); **psâr** m (G psàra) *pov.* zvanje onoga koji se brine za lovačke pse feudalnog gospodara; psetar; **psárnica** ž, v. paščara; **psèći** *prid.* koji pripada psetu [~ izmet], *usp.* pasji; **psèći** *pril.* kao pseto, na način pseta; **psetance** *sr* (G -ta/-a) *dem.* i *hip.* od pseto; **psètâr** m psar; **psètarnica** ž 1. pseća kućica, pasja kućica; paščara 2. nastamba za više pasa (za uzgoj, za pokuse i sl.); **psèto** *sr* (G -a) 1. *ekspr.* pas 2. *pren.* *pejor.* onaj koji izaziva prezir; **psīc** m *dem.* od pas; čuko; **psīna** ž (G mn psīnà) *augm.* od pas 1. *pejor.* pseto 2. *pren.* učinjena pakost, podvala [napraviti ~u]

✧ *pr.* (nadimačka, u dijalektima preklapanje s v. pijesak): **Pasek** (Ogulin), **Pesek** (Medimurje, Zagorje)

✧ *prasl.* i *stsl.* pьсь (rus. pēs, polj. pies)

pàs¹ m (G -a, N mn pàsovi) 1. *reg.*, v. pøjās 2. dio čovječjeg trupa iznad kukova [tanka u ~u]; struk // **pàsati¹** (koga) *nesvrš.* [prez. pàsēm, *pril.* sad. -šūci, gl. im. -ānje] stavljati pas, pojas, stavljati što oko pasa, obuhvaćati [~ pregaču; ~ sablju]; **pàsica** ž djelomično ili potpuno našivena traka, ukrašava i pridržava (povezuje) dijelove odjeće, *usp.* paspoal

✧ *pr.* (prema zanimanju ili nadimačka):

Pasariček (180, Pregrada, Zagorje, Prigorje),

Pasarić (480, Zagreb, Zaprešić, Zagorje, v. i

pazar)

✧ v. pojas¹

pàs² m 1. *sport* u igrama dobačaj, dodavanje lopte suigraču [centar ~] 2. pri kartanju, izjava da se odustaje u dotičnoj igri, neigranje do sljedećeg dijeljenja; u zn. »dalje« Δ **dupli** ~ situacija kad igrač doda loptu suigraču, a ovaj mu je odmah vrati, »pasira« // **pasirati²** (koga, što) *dv.* [prez. pàsirām, *pril.* sad. -ajući,

pril. pr. -āvši, *prid. trp.* pàsīrān, *gl. im.* -ānje) **razg. 1.** u kartanju propustiti jedno dijeljenje ili napustiti igru **2. sport** dodati suigraču loptu (u nogometu, ob. lagano i precizno); prepuštiti/prepuštati

✧ *engl. pass, fr. passe = lat. passus: korak*

pàsabilan *prid. <odr. -lni> 1.* koji je između dobrog i lošeg, koji se može prihvatiti; podnošljiv, osrednji, kakav-takav, prihvatljiv **2.** koji je prolazan, prohodan (o raznim neprilikama, komplikacijama, teškoćama itd.)

✧ *srlat. passabilis*

pasacalle (izg. pasakāle) *m glazb. pov.* ulična glazba u zemljama Južne Amerike, svira se poput koračnice ili brzoga plesa ili se pjeva kao razuzdana serenada

✧ *šp.*

pasāmān *m, v.* pašaman

pasānci *m mn* (N pasānac) *zool.* porodica sisavaca (*Dasyproctidae*) zdepasta tijela koje je pokriveno pokretnim pločastim oklopom (npr. devetopasni pasanac *Dasyprocta novemcinctus*, tzv. armadilo)

♦ *pr.* (nadimka): **Pasānec** (120, Donja Stubica, Zagreb)

✧ *v. pas¹*

pāsant (pasānt) *m* (G mn -nātā) *reg.* onaj koji prolazi mimo koga ili kroz što; prolaznik, pješak

✧ *njem. Passant fr. passant ≈ tal. passare: prolaziti*

pàsara¹ *ž pom.* morski čamac na dva vesla, kaic

✧ *tal. passara*

pàsara² *ž* (G mn -ārā) *zool.* morska riba (*Pleuronectes flessus*) iz porodice plosnavki (*Pleuronectidae*), *usp. iverak²*

✧ *mlet. passara*

pāsati *m mn* (N pāsāt) *meteor.* postojani vjetrovi, uglavnom u nižoj troposferi koji pušu od suptropskog područja visokog tlaka prema ekvatorijalnom području sniženog tlaka, *SI* smjera na *S* te *II* smjera na južnoj polutki; ovi su vjetrovi bili od golemo značenja u vrijeme jedrenjaka za promet od Europe prema Južnoj Americi Δ **jugoistočni** ~ na *J* polutki; **sjeveroistočni** ~ na *S* polutki // **pāsātni** *prid.* koji je svojstven pasatu [~ vjetrovi]

✧ *njem. Passat*

pāsati (Ø) *dv.* (prez. -ām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -ānje) *reg.* krećući se mimoići/mimoilaziti se s kim, prijećī/prelaziti preko kakva prostora,

proći/prolaziti [*modele brodova radim za ~ vrijeme*]

✧ *tal. passare*

pāsati¹, *v. pās¹*

pāsati² (komu, čemu) *nesvrš.* (prez. pāšem, *pril. sad.* pāšūći, *gl. im.* -ānje) *reg. 1.* pristajati, dolikovati, odgovarati [*pašu mi hlače*] **2.** goditi, biti po ukusu [*paše mi biti ovdje*] // **pāsēnt** *prid. <indekl. >* *reg.* koji odgovara potrebi, zahtjevu, koji pristaje uz što drugo; prikladan, odgovarajući [*cipele uz odijelo su ti ~*]

✧ *njem. passen ← fr. passer*

pasatizam *m* (G -zma, N mn -zmi) pomanjkanje inicijative; neaktivnost, letargija, učmalost, bezvoljnost (u društvenim aktivnostima javnoga karaktera) // **pasātist** (pasafist) *m* onaj koji radi ili djeluje u znaku pasatizma, koji je zahvaćen pasatizmom; **pasatistički** *prid.* koji se odnosi na pasatiste i pasatizam; **pasatistički** *pril.* kao pasatist, na način pasatista; **pasātistkinja** *ž, v.* pasatist

✧ *tal. passato: prošlost + -IZAM*

pasaž *m* (G pasaža) **1.** natkrivena ulica, pokriven trijem s trgovinama na jednoj i drugoj strani; prolaz **2. knjiž. glazb., v.** pasaža **3. sport** u konjičkom sportu vrsta kratkog kasa u kojem konj istovremeno podiže suprotne noge (element u dresuri) // **pasaža** *ž rij. 1. glazb.* kraći ili dulji ukrasni slijed tonova u brzom tempu, ob. virtuosnog karaktera; pasaž **2. knjiž.** odlomak iz teksta prožet posebnim ugođajem [*lirska ~*]; **pasažni** *prid.* koji pripada pasažu, koji je svojstven pasažu Δ ~ **instrument** *astron.* instrument koji određuje trenutak prolaza određenog nebeskog tijela kroz meridian

✧ *fr. passage*

pasažir *m* (G pasažira) onaj koji putuje, prolazi; putnik, prolaznik, pasant

✧ *njem. Passagier ← fr. passager*

Pascal (izg. Paskāl), Blaise (1623–1662), francuski filozof, matematičar i fizičar; ne negirajući racionalnu spoznaju držao da joj je nadređena intuitivna spoznaja, »logika srca«; kršćansku je vjeru smatrao pouzdanim kriterijem istinitosti našeg intuitivnog uvida; odlučni kritičar jezuitskog morala (*Misli*); u matematici postavio temelje računu vjerojatnosti i teoreme o šesterokutu i trokutu, u fizici poznati Pascalov zakon // **pascal** (izg. paskāl) *m fiz.* jedinica tlaka (simbol Pa), izvedena jedinica SI, definirana tlakom koji

nastaje pri djelovanju sile od jednog newtona okomito na površinu od jednog četvornog metra ($Pa = N/m^2$); **Pascalov** (izg. Paskálov) *prid.* koji pripada Pascalu $\triangle \sim$ **zakon fiz.** temeljni zakon hidrostatike, tvrdi da se tlak izazvan djelovanjem sile u nekoj točki površine tekućine širi kroz tekućinu jednako u svim smjerovima

PASCAL *m inform.* proceduralni viši programski jezik s raznovrsnim tipovima podataka i struktura

Pascoli (izg. Pàskoli), **Giovanni** (1855–1912), talijanski lirski pjesnik melankoličnog senzibiliteta, idiličnih doživljaja prirode, uspomena na djetinjstvo i bolnih životnih iskustava; perfekcionista u kompoziciji, rimi, ritmici i muzikalnosti pjesme, bio je uzor talijanskim pjesnicima na počecima moderne i omiljeni pjesnik mnogih kasnijih čitateljskih generacija (*Tamarisi, Pjesme Castelveccchia* i deset drugih pjesničkih zbirki)

pasdārān *m*, v. pazdaran

pasè *prid.*, v. passè

pasèo *m* (G -a) u borbi s bikovima, paradni ulazak ekipe u arenu na početku koride

◇ *šp.*

Pàsha *ž* (G *mn* Pàshā/-i) **1. jud.**, v. Pesah **2. kat.** blagdan Kristova uskrsnuća, Uskrs // **pàshālī** *prid.* koji je svojstven Pashi, koji pripada Pashi, *usp.* Pesah $\triangle \sim$ **i misterij** *kršč.* otajstvo muke, smrti i uskrsnuća Isusa Krista kao jedinstveno otajstvo u objavi Božjoj, vazmeno otajstvo; $\sim$ **o janje** prvotno jedini dopušteni žrtveni dar prigodom Pashe; $\sim$ **o trodnevje** *kat.* trodnevje kojim se slavi spomen na tri posljednja dana Kristova života na zemlji, počinje navečer na veliki četvrtak, završava navečer na uskrсну nedjelju

◆ **Pàskval** *m*. os. ime ($\leftarrow$ *mlet.*); isto:

Pàskal; *hip.*: **Pàško**; *ž.* os. imena: **Paskvālina** (**Paskvālina**), **Pàskvālina**; *hip.*: **Pàška** (ime-na se, ob. daju djeci rođenoj na Uskrs) ◇ *pr.*: **Pàška** (230, Ivanec, Zagorje, Slavonija), **Pàškaš** (170, Gospić, Ogulin, Lika), **Paskičević** (Dubrovnik, Zagreb), **Pàško** (Koprivnica), **Pàškojević** (Dubrovnik, Ploče), **Pàškota** (Zagreb), **Pàšković** (Dubrovnik, Rijeka, Zagora), **Pàskvāli** (Split, Omiš), **Pàskvalići** (Dubrovnik), **Paskvālīn** (Šibenik), **Pàškālīn** (Šibenik, sred. Dalmacija), **Pàško** (Zagreb, Pakrac, Vinkovci, Omiš, Split), **Pàškotić** (Metković), **Pàškov** (Šibenik,

sred. Dalmacija), **Pàškvalić** (Pazin, Rijeka), **Pàškvalīn** (Šibenik, Sisak), **Pàškvan** (290, Rijeka, Delnice) ◇ *top.*: **Pàskaši** (Lika)

◇ *srlat.* pascha $\leftarrow$ *hebr.* pesah

pàsiflōra *ž bot.* tropska povijesna lijepih cvjetova osobite građe iz roda *Passiflora* (porodica *Passifloraceae*), neke se vrste uzgajaju kao ukrasne penjačice, neke kao voćke (granadilja, maracuja); gospodinova kruna, Kristov cvijet

◇ *nlat.* passiflora $\approx$ flos passionis: cvijet Muke Isusove, v. pasija

pasigrāfija *ž* univerzalno pismo pojmova pomoću simbola, znakova koji su prepoznatljivi svim ljudima

◇ *grč.* pās: sav + -GRAFIJA

pàsija *ž* (G *mn* pàsija) **1. a.** snažan osjećaj, emotivna ovisnost; strast **b.** predmet takve želje ili ljubavi **2. a.** veliki entuzijazam **b.** predmet takvog entuzijazma **3. kršč.** muka, stradanje, *usp.* Pasija // **pasiōniran** *prid.* (od -i) koji je obuzet pasijom, koji snažno osjeća, koji je zanesen čime; strastven, oduševljen [$\sim$ *i filatelista*; $\sim$ *i posjetilac koncerta*]; **pasiōnirano** *pril.* na način koji upućuje na pasiju; strastveno, odano, zaneseno; **pasiōniranost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je obuzet pasijom; **pasiōnirati se** *dv.* (prez. pasiōnīrām se, *pril.* sad. -ajūći se, *pril.* pr. -āvši se, *gl. im.* -ānje) steći/stjecati što kao pasiju

◇ *lat.* passio: strast, patnja $\leftarrow$ pati: trpjeti

Pàsija *ž rel.* **1.** Kristove muke od Posljednje večere do smrti **2. knjiž.** dramsko prikazanje Kristove muke; pasijska igra **3. glazb.** oratorij, vokalo-instrumentalna kompozicija dramskog karaktera na temu muke i smrti Kristove // **pàsijskī** *prid.* koji se odnosi na pasiju $\triangle \sim$ **a igra** dramsko prikazivanje Kristove muke, prvo u crkvama (od 12. st.), poslije i na trgovima i drugim javnim prostorima; **pasiōnāl** *m* (G pasionála) knjiga u kojoj su sabrane priče o životu, mukama i stradanju svetaca i mučenika; pasionar, život svetaca; **pàsiōnskī** *prid.* koji se odnosi na pasije

◇ *srlat.* passio: Muka Isusova $\leftarrow$ *lat.*: patnja $\approx$ pati: patiti, podnositi $\approx$ passionalis: pasijski

pàsijans *m* igra kartama za jednu osobu; sastoji se u slaganju i razmještanju karata prema određenim pravilima [*bacati* $\sim$; *slagati* $\sim$]

◇ *fr.* patience: strpljivost

pàsim *prid.*, v. *passim*

pasing šot *m.*, v. *passing shot*

passionist (pasionist) *m. kat.* pripadnik redovničkog instituta »Kongregacija Muke Gospodina našega Isusa Krista«, osnovanog u Italiji 1720; duh zajednice je molitva, pokora, život u osami i apostolsko služenje
 ✧ *tal.* *passionista* ← *lat.* *passio*: muka, patnja

pasirati¹ (koga, što) *dv.* (prez. *pàsirām*, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* *pàsirān*, *gl. im.* -ānje) *razg.* protisnuti/protiskivati kroz sito, (pro)cijediti (voće, povrće) kroz sito ili kroz napravu za takav posao [~ *raščice*]
 ✧ *njem.* *passieren*

pasirati², v. *pas²*

pasiv *m.* (G *pasiva*) *gram.* glagolski oblik koji znači da se gl. radnja vrši na subjektu; trpno stanje [*pobijeden sam*], *opr.* aktiv [*pobjeđujem* (koga)]
 ✧ *njem.* *Passiv* ← *lat.* *passivum* (verbum) = pati: trpjeti, podleći

pàšivjan *prid.* (odr. -vni) **1.** koji ne djeluje; neradan, neaktivan (o osobi) **2.** koji se ne protivi, koji sve mirno podnosi, *opr.* aktivan **3.** *ekon.* koji ima pasivu, koji se nalazi u pasivi [~ *na bilanca*] **4.** (odr.) *gram.* trpni [~ *ni oblik*], *usp.* pasiv Δ ~ **na igra** sport odugovlačenje igre (u raznim sportovima) i zadržavanje lopte bez namjere da se ugrozi protivnički gol (u rukometu); ~ **ni kraj** područje s niskim prinosima od obradivanja zemlje, slabim prirodnim rezervama, bez jače industrije itd.; ~ **ni ofsajd** sport zabranjeni položaj (ofsajd) u kojem se nalazi igrač u napadu, koji prema procjeni suca nema utjecaja na tijek akcije; ne radi se o prekršaju (u nogometu); ~ **ni otpor** oblik suprotstavljanja sili vlasti bez odgovaranja silom na silu [~ *na rezistencija*]; ~ **no pravo glasa** *pol.* pravo glasača da bude biran, *opr.* aktivno pravo glasa, v. aktivan Δ; ~ **no učenje** oblik učenja u kojem je učenik objekt nastave, *opr.* aktivno učenje, v. aktivan Δ // **pasíva** ž *ekon.* negativna razlika u visini dugovanja ili izdataka prema prihodima izražena brojkama; **pasívac** *m.* (G -vca, N *mn* -vci, G *pàsivācā*) *razg.* 1. onaj koji je neaktivan, neinicijativan **2. term.** u ekonomskom sustavu bivše SFRJ poduzeće koje više uvozi negoli izvozi, ili uopće ne izvozi; **pasivírānje** *sr. tehn.* zaštita metalnih površina od korozije stvaranjem pasivnog, nereaktivnog sloja; **pa-**

sivizácija ž povlačenje, odvajanje od bilo kojih djelatnosti, inaktivnost, mirovanje; **pasivizírati** (koga, što, se) *dv.* (prez. *pasivizírām*, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) dovesti/dovoditi (koga, što, se) u pasivno stanje, *opr.* aktivi(zi)rati; **pàsívno** *pril.* na pasivan način; neaktivno; **pasívnošt** ž (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** osobina ili stanje onoga koji je pasivan; neaktivnost, nerad **2. sport** izbjegavanje borbe ili vođenje borbe bez napadačke inicijative (u borilačkim sportovima)
 ✧ *njem.* *passiv* ← *lat.* *passivus*, v. pasiv

pasjača² ž (G *mn* *pàsjačā*) *bot.* **1.** vrsta trave **2. reg.** vrsta šljive koja dozrijeva ljeti (o danima pasje žege)
 ✧ v. pas

pàsjemjenik *m. anat.*, v. *epididimus*

pàška ž (D L -i) nadgledanje koga, nadzor nad kim
 ✧ v. paziti

pàskāl (paskāl) *m.* (G *paskála*) *fiz.*, v. *pascal*
 ✧ prema B. Pascalu

Pàskalić ili **Pàsković (Pasquali)**, **Ludovik** (1500?–1551), pjesnik iz Kotora, pisao na talijanskom i latinskom jeziku (zbirka petrarkističkih stihova *Rime volgari*)

pàškvica ž *bot.* biljka (*Solanum dulcamara*) iz porodice pomoćnica (*Solanaceae*); gorkoslad

pàškvil (paskvila) *m.* (G *paskvila*) *jez. knjiž.* napis uvredljiv, klevetničkog sadržaja, pogrdan, podrugljiv sastav, ob. u nepotpisanu pismu ili u tiskanu obliku // **paskvìlant (paskvilant)** *m.* (G *mn* -nātā) pisac paskvila; **paskvilantica** ž, v. *paskvilant*
 ✧ *nlat.* *pasquillus* ← *tal.* *pasquillo* ← Pasquino, kip u Rimu na kojega su se vješali stihovi

paskvila ž, v. *paskvil*

pàslika ž (D L -ici) *fiziol.* slika koja se pojavljuje kao druga slika u odrazu, slika kao odraz neke slike ili prizora, optički efekt druge slike, efekt odraza u obliku slike
 ✧ PA- + v. slika

pasmàndžija (pavàndžija) *m. reg. pov.* noćni čuvar čaršije, osoba koja noću pazi na javni red i mir; noćobdija, noćni stražar
 ✧ *tur.* *pasvançı*, *pasbançı* ← *perz.* *pāsbān*, *pāswān*

pàšmina ž *zool.* ukupnost jedinki sa zajedničkim nasljednim osobinama i tjelesnim znač-

ajkama unutar jedne zoološke vrste; rasa, soj [plemenita ~; čistokrvna ~]

✧ v. pas

pàsmo *sr pom.* uzdužni jak nosač u simetrali broda s jednostrukim dnom, pašma

✧ *tal.* passone

pasodòble *m* (G -a) **1.** *glazb.* južnoamerički ples, izvodi se u četiri razna ritma, figure potječu iz borbe s bikovima **2.** *sport* jedan od obaveznih natjecateljskih plesova u umjetničkom klizanju i koturaljanju

✧ *šp.* paso doble: *dosl.* dvostruki korak

Pasolini (*izg.* Pazolini), **Pier Paolo** (1922–1975), talijanski filmski redatelj, pjesnik i pisac, znamenit po društveno kritički angažiranim filmovima, tematiziranju religijskih i mitoloških motiva (*Kralj Edip*, *Medeja*, *Dekameron*, *Canterburyjske priče*)

pàsoš *m razg.* **1.** knjižica (dokument) sa slikom vlasnika koja omogućuje slobodno kretanje preko granica država; putna isprava, putovnica, pasport [zatražiti ~; izvaditi ~] **2.** isprava o vlasništvu stoke (na sajmovima) [stočni ~] // **pàsoški** *prid.* koji se odnosi na pasoš [~ odjel, razg.]

✧ *mađ.* paszus ← *njem.* Pass ← *fr.* passe, v. paspartu

pàspàlj *m* (G *paspálja*) *reg.* **1.** sitan prah od brašna koji otpada kad se melje žito **2.** otpaci pri grebananju lana ili konoplje; trunje od lana ili konoplje; pozder

◆ *pr.* (nadimačko): **Pàspàlj** (Glina, Zagreb)

✧ *ngrč.* *paspáli*, *usp.* *pálē*: fino brašno

paspartù *m* (G -úa) **1.** podloga i sl. od kartona ili ljepenke koja obrubljuje grafike ili slike (na nju se stavlja čvrst okvir) [staviti ~] **2.** ključ koji otvara više brava **3.** stalna nenumerirana ulaznica (za neku predstavu i sl.)

✧ *fr.* passe-partout

paspòal (**paspùl**) *m* (G *paspoála*) *reg.* **1.** porubljeni kraj, porub, opšiv, ispust na haljini **2.** gajtan na opšivenim hlačama, livreji itd. // **paspoalíрати** (**paspulíрати**) *dv.* (prez. *paspoalíram*, *pril. sad.* -ajúči, *pril. pr.* -ávši, *gl. im.* -ánje) zavrnuti/zavrtati, posuvratiti/posuvraćivati i ušiti/ušivati rub platna ili tkanine, porubiti/porubljivati; opšiti/opšivati što gajtanom

✧ *fr.* passepoil

pàsport *m razg., v.* *pasoš*

✧ *engl.* passport ← *fr.* ← *stfr.* = *passee*: proći + port: luka

passpùl *m, v.* *paspoal*

passacaglia (*izg.* *pasakàlja*) *ž glazb.* instrumentalna kompozicija umjerena tempa u trodobnoj mjeri; klasična se sastoji od niza kontrapunktskih varijacija na melodijsku frazu

✧ *tal.*

passage de route (*izg.* *pasâž d rùt*) *m sport* u konjičkom sportu prepona za uzastopno preskakanje, različitog oblika i dimenzija; fingira prijelaz preko nekog puta

✧ *fr.*

passamezzo (*izg.* *pasamèco*) *m glazb.* brzi i živahni talijanski ples u dvodobnoj mjeri (16–17. st.)

✧ *tal.*

passé (*izg.* *pasē*) *prid.* (indekl.) koje je prošlo i više se ne upotrebljava, koje više nema važnosti, komu je vrijeme isteklo, zastarjelo, otišlo u naftalin [*to je jako ~ za današnje vrijeme*]

✧ *fr.*

passim (*izg.* *pàsím*) *prid.* (indekl.) koje je razbacano, tu i tamo, svuda pomalo, na sve strane; razasuto, raštrkano (ob. o podacima u knjigama i sl.)

✧ *lat.*

passing shot (*izg.* *pàsíng šòt*) *m sport* u tenisu, precizan obično i snažan udarac izvan dohvata protivnika koji se nalazi na mreži; može biti dijagonalni (crosscourt) ili paralelan (down the line)

✧ *engl.*

password (*izg.* *pàsvòrd*) *m inform.* niz brojaka ili slova koji služe za potvrdu identifikacije korisnika prilikom logiranja; zaporka, lozinka, šifra

✧ *engl.*

pàsta *ž* (G *mn* *pàstā-i*) **1.** polugusta masa kao sredstvo za čišćenje (ob. u tubi) [*zubna ~*; ~ za cipele; ~ za parkete] **2.** *farm.* mekan farmaceutski pripravak sličan mastima, upotrebljava se za sušenje rana ili ozljeda // **pàšta** *ž reg.* **1.** tjestenina **2.** slastičarski kolač s kremom

◆ *pr.* (prema zanimanju): **Pàstār** (Omiš, sred. Dalmacija)

✧ *tal.* *pasta*: tijesto ← *lat.* ← *grč.* *pastá*: ječmena kaša (prvotno posoljena zobena kaša) = *pássein*: posipati

paste (*izg.* *pějst*) *m inform.* naredba u računalnim programima za »unesi« (»dodaj«, »prilijepi«) neki tekst ili podatak u već postojeću datoteku

pàstel *m* (G *pastèla*, G *mn* *pastèlâ*) *lik*. **1.** suha boja u obliku meke olovke ili krede **2.** *meton.* **a.** tehnika slikanja u kojoj se primjenjuje ta boja **b.** slika načinjena takvim bojama // **pastèlist** (*pastefist*) *m* (G *pastèlista*) umjetnik koji se izražava pastelom; **pastèlistica** (*pastèlistkinja*) *ž*, v. *pastelist*; **pastèlnij prid.** **1.** koji koji je svojstven pastelu, koji je od pastela **2.** koji je po dojmu svjež i mekan [*~a boja*]

✧ *njem.* Pastell ← *tal.* pastello, v. *pastila*

PASTELNO- kao prvi dio pridjevske riječi ističe svježinu i mekoću u značenju drugog dijela složenice [*pastelnolirski*; *pastelnoplav*]

✧ v. *pastel*, *pastelni*

pasterizirati, v. *Pasteur*

Pasternak (*izg* Pasternäk) **Boris Leonidovič** (1890–1960), moderan ruski pjesnik, novelist, svjetski poznat po romanu *Doktor Živago*, štampanom prvi put u Italiji (1957); Nobelova nagrada 1958 (nije ju prihvatio nakon kampanje protiv njega u SSSR-u); prevodio na ruski Shakespearea, Goethea, Rilkea, Verlainea

Pasteur (*izg.* Pastèr), **Louis** (1822–1895), francuski kemičar i biolog; dokazao da su bakterije uzročnici zaraznih bolesti, pronašao cjepivo protiv bjesnoće, crvenog vjetra i nekih drugih bolesti; uveo sterilizaciju toplinom (*pasterizacija*); velik pacifist i vizionar, vjerovao »da će znanost, pokoravajući se zakonu humanosti, stalno nastojati (opirući se zakonu rata, krvi i smrti) da proširi frontu života« // **pasterizácija** *ž* djelomična sterilizacija hranjivih proizvoda (mlijeko, itd.); **pasteriziran prid.** (*odr. -i*) koji je prošao proces *pasterizacije* [*~o mlijeko*]; **pasterizirati** (*što*) *dv.* (*prez.* *pasterizirâm*, *pril.* *sad.* -ajüći, *pril. pr.* -ävši, *gl. im.* -ânje) djelomično sterilizirati prehrambene proizvode, zagrijavanjem ispod 100 °C, pa naglim hlađenjem

pàsti (*Ø*) *nesvrš.* (*prez.* *pàsem*, *pril.* *sad.* *pàsü-ći*, *prid. rad.* *pàsao*) **1.** biti na paši, hraniti se travom, djetelinom itd. (o stoci, životinjama) **2.** (koga, što) paziti na stoku na paši, voditi stoku na pašu **3.** (što) jesti na paši (o stoci) // **pàsjac** *m* (G -sca, N *mn* -sci, G *pàsácâ*) životinja koja se hrani tako što pase [*ovakav busen može nahraniti ~ca kao što je mošusno govedo*], *usp.* *brstac*; **pàsšiste** *sr* veliki, ob. općinski ili zajednički prostor gdje stoka pase; **pàstir** *m* (G *pastíra*) **1.** onaj koji čuva

stoku na paši, osoba koja vodi stoku na pašu; čuvar stoke **2.** *tehn.* električna naprava kojom se ograduje livada za pašu **3.** *kršč.* svećenik kojemu je povjerena briga za duhovni život vjernika [*duhovni ~*]; **pàstirčad** *ž* *zb.* (I -i), v. *pastirčec*; **pàstirčec** *sr* (G -ta, *zb.* *pàstirčad*) *dem.* i *hip.* od *pastir*; **pàstirčić** *m*, v. *pastirčić*; **pàstirica**¹ *ž*, v. *pastir* (**1**); **pàstiričin** *prid.* koji pripada *pastirici*; **pàstirić** *m* *dem.* i *hip.* od *pastir*; *pastirčić*; **pàstirskij** *prid.* koji se odnosi na *pastire* [*~i štap*; *~i blagoslov*] △ *~a iglica* *bot.* vrsta livadnog samoniklog ljekovitog cvijeca (*Geranium Robertianum*) iz porodice *iglica* (*Geraniaceae*), upotrebljava se za zaustavljanje krvarenja; živa trava; *~a igra*, v. *pastorala*; *~a svirala*, v. *frula*; *~i rog* *glazb.* jednostavan puhači instrument bez rupica, srodan trubi; *~i štap* *štap* koji biskup nosi prigodom svećanih liturgijskih funkcija; biskupski štap, *pastoral*; **pàstirski** *pril.* na način *pastira*, kao *pastiri*; **pàšja**¹ *ž* **1.** *pasenje*, *napasanje* [*ići na ~u*; *voditi na ~u*] **2.** pašnjak, *pašiste*, *ispaša*; **pàšnjak** *m* (N *mn* -áci) mjesto gdje stoka pase, travnata površina koja služi za *napasanje* stoke; **pàšnjarstvo** *sr agr.* ukupnost djelovanja u gospodarenju pašnim prostorom

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Pàstir** (Rijeka), **Pàstirac** (Zagreb), **Pàstva** (Đakovo, Slavonija)

✧ *prasl.* i *stsl.* *pasti* (*rus.* *pasti*, *češ.* *pásti*) ← *ie.* **peh-* (*lat.* *pascere*, *got.* *fōdjan*: hraniti)

pàsti (*Ø*) *svrš.* (*prez.* *pàdnēm/pànēm jez. knjiž.*, *aor.* *pàdoh*, *imp.* *pàdni/pāni jez. knjiž.*, *pril.* *pr.* *pāvši, prid. rad.* *pāo/pāla ž*) **1.** izgubiti ravnotežu zbog spoticanja, okliznuća ili udarca i vlastitom težinom biti naglo povučen dolje i udariti o tlo, biti svom težinom povučen naniže i naglo gubeći snagu, oslonac, uporište [*~na zemlju*] **2.** **a.** spustiti se (o atmosferskim talozima ili oborinama) na zemlju [*pao je snijeg*] **b.** spustiti se, prostrijeti se po zemlji, leći povrh čega, pokriti (o svjetlosti, mraku i sl.), spustiti se za horizont, zaći (o suncu, zvijezdama i sl.) **c.** spustiti se na koljena u znak štovanja, molbe, u molitvi; kleknuti [*~ničice*] **3.** **a.** nasilno prekinuti let (o ptici, o avionu i sl.) **b.** *pren.* zadržati se, zaustaviti se na čemu [*pao pogled na što*] **4.** poginuti u ratu, na bojnom polju **5.** **a.** biti osvojen, zauzet (o gradu, tvrđavi i sl.) **b.** prekinuti svoje postojanje (koga, čega), biti srušen, svrgnut,

zbačen [*pala vlada*] **6. pren. a.** smanjiti se u snazi, intenzitetu; opasti [*voda je pala*] **b.** sniziti se (o cijeni), izgubiti vrijednost **c.** pretrpjeti neuspjeh u čemu, dobiti nedovoljnu ocjenu na ispitu **7. pren.** iznenada se pojaviti negdje, doći [*~ s neba*] **8.** razboljeti se [*~ u krevet*] **9. pren. a.** pojaviti se kao posljedica čega, dogoditi se **b.** biti donesen, objavljen [*pala odluka; pala zapovijed*] **c.** biti primljen, dobiven (o novcu) **d.** začuti se (o zvuku, riječi, pjesmi i sl.) **10. pren. a.** dospjeti, zapasti u kakvo stanje, u kakvu situaciju [*~ pod stečaj*] **b.** (na koga) naći se, biti kriv zbog čega [*na njega je pala krivica*] // **pād** *m* (N *mn* pādovi) **1. a. fiz.** kretanje tijela prema Zemlji zbog sile teže, njihove vlastite težine [*slobodni ~*] **b.** posljedica gubitka ravnoteže zbog spoticanja, okliznuća ili udarca **2.** rušenje, čin padanja [*~ s krova; ~ na ledu*] **3.** opadanje razine (npr. vode, rijeke) **4.** smanjenje vrijednosti čega, sniženje [*~ vrijednosti novca*] **5.** dobivanje slabe ocjene na ispitu, neuspjeh **6. pren. a.** propast, slom [*~ Rimskog Carstva; ~ staljinizma*] **b.** osvojenje [*~ Jeruzalema*] **7. geol.** nagnutost u odnosu na vodoravnu površinu [*~ zemljišta*]; kosina, nagib, *usp.* pāsti; **pādjūcī** *prid.* takav da pada, koji pada, *opr.* rastući [*~i deficit; ~a inflacija*]; **pādalica** **ž** **1.** (+ *potenc.*) ono što se može odrediti kao nešto što pada, najčešće ako za to nema postojeće riječi, ponekad u prijevodima s drugih jezika [*zvijezda ~, usp. meteor*] **2.** rusaljka (**2**); **pādaline** **ž** *mn term.* **1.** v. oborina **2.** ono što je palo i izmjereno kao vodeni talog; **pādalīšte** *sr* mjesto na kojem se stočari nomadi zaustavljaju na putu u planinu; konak; **pādati** (*Ø*) *nesvrš.* (*pres.* -ām, *pril. sad.* -ajūcī, *gl. im.* -ānje) **1.** v. pāsti **2.** u raznim vezama riječi [*pada lišće* opada lišće; *pada volja* opada volja; *slabi volja; pada zanimanje* (*interes*) za što opada zanimanje; *slabi zanimanje*; (*interes*); za što]; **pādavine** **ž** *mn zast.*, v. oborina; **pādež**² *m* slap, vodopad; **pādina** **ž** kosina, nagnuta površina (brda, planine); nagib, obronak, strana ♦ *top. mikrotop.* (ob. za posjede, šume, potoke): **Pādež** (Požega), **Pādežine**, **Pādežna**, **Pādežnik** ♦ *prasl. i stsl.* *pasti* (*rus.* *past'*, *polj.* *paść*) ← *ie.* *ped-/*pod- (*skr.* *padyate*: *pada*, *stengl.* *fetan*: *pasti*)

pasticcio (izg. *pastičo*) *m glazb. pov.* **1.** u užem

smislu, opera sastavljena od popularnih arija ili većih odlomaka, preuzetih iz različitih opera prilagođenih novom libretu (praksa 17–19. st.) **2.** u širem značenju, muzičko djelo koje je izvorno komponirala nekolicina autora

♦ *tal.*

pastila **ž** *farm.* lijek u obliku okruglih pločica, polako se otapa u ustima

♦ *njem.* *Pastille* ← *fr.* *pastille* ← *šp.* *pastilla* = *lat.* *pastillus*: gruda brašna

pastirica² **ž** *zool.* **1.** v. palamida **2. (mn)** porodična ptica pjevica (*Motacillidae*) duga repa iz reda vrapčarki; pliske [*bijela ~; žuta ~*]

♦ v. pāsti, pastir

pāstīrka **ž** *bot.*, v. gorušina

♦ v. pāsti, pastir

pāstīš (**pastiš**) *m* (G *pastiša*) *pejor.* **1.** loše imitirano umjetničko djelo **2.** krivotvorina, patvorina, lažno izdanje

♦ *fr.* *pastiche* ← *tal.* *pasticcio*

pāstor *m* *crkv.* protestantski (evangelički, adventistički itd.) svećenik, duhovni pastir u više reformiranih crkava; župnik // **pāstōrāl** *m* (G *pastorāla*) *kat.* **1.** biskupski (pastirski) štap, v. biskupski Δ **2.** obavljanje službe katoličkih svećenika, briga nad pastvom; dušobrižništvo; **pāstorāljan'** *prid.* (od *-lji*) koji je svojstven pastoru i pastoralu, koji pripada pastoru i pastoralu; pastveni, duhovnički [*~na konferencija; ~ni rad*] Δ **~no vijeće** *crkv.* vijeće koje pod biskupovom vlašću istražuje, razmatra i predlaže praktične zaključke u odnosu na pastoralni rad u biskupiji; **pastorizācija** **ž** *kat.* **1.** vršenje svećeničke, obično župničke službe **2.** provođenje vjerskog odgoja; **pāstorski** *prid.* koji se odnosi na pastore; **pāstorski pril.** kao pastor, na način pastora; **pāstva** **ž** *zb.* stado u odnosu na pastora; vjernici

♦ *pr.* (prema zanimanju, u značenju pastira, ← *mad.*): **Pāstor** (Vinkovci, / Slavonija)

♦ *lat.* *pastor*: *pastir*, hranitelj = *pastoralis*: *pastirski*

pāstorak *m* (**pāstōrka** **ž**) (G -ōrka, V -ōrče, N *mn* -ōrci) sin/kći iz prethodnog braka prema supružniku u novom braku, prema očuhu ili maćehi; *pastorče* // **pāstorčād** **ž** *zb.* (I -ī), v. *pastorče*; **pāstorče** *sr* (*zb.* *pāstorčād*), v. *pastorak*; **pāstorčica** **ž** *dem.* od *pastorka*

♦ *pr.* (nadimačko): **Pāstōrčić** (280, Pag, Pazin, Moslavina, Istra)

♦ *prasl. i stsl.* *pastorikъ* (*slov.* *pastorch*) = *PA-* + *ie.* *ph₂tēr: otac (*lat.* *pater*)

pastorála *ž knjiž.* lirsko scensko djelo inspirirano idiličnošću života pastira u prirodi (17. i 18. st.); pastirska igra // **pàstorāl'an²** *prid.* (odr. -lni) koji je svojstven pastoralu, koji pripada pastoralu; idiličan [~ni prizori]

✧ *tal.* pastorelle ← *lat.* pastoralis: pastirski

pastourelle (izg. pasturèl) *m glazb. pov.* u lirici trubadura i truvera (12–13. st.), pjesma u formi dijaloga u kojoj se pjesnik natječe za ljubav pastirice ili seoske ljepotice

✧ *fr.*

pastóza *ž lik.* debeli sloj nanese boje koji se plastično izdiže iznad oslikane površine (ob. od kraja 19. st.) // **pàstòz'an** *prid.* (odr. -zni) 1. *lik.* koji se odlikuje vidljivim ili izrazitim slojem uljene boje [~ni namaz; ~ni sloj]; obilan, bogat 2. koji je sličan tijestu; mekan, gnjecav

✧ *tal.* pastoso, *usp.* pasta

pàstrica *ž bot., v.* ogrozđ (1)

pàstrma *ž kulin.* sušeno ovčje ili govede meso (rebra i but), kastradina

✧ *tur.* pastırma

pàstrnák (**pàstrnják**) *m bot., v.* paškanat

pàstrnják *m, v.* pastinak

pàstruga *ž zool.* kamenoljuska (*Acipenser stellatus*) iz porodice jesetrovki, iz Crnog mora ulazi u rijeke dunavskog sliva radi mriješćenja; riblji kralj

✧ *PA-* + *v.* struga

pàstrva *ž zool.* slatkododna šarena riba, potočna (*Salmo trutta fario*) i jezerska riba (*Salmo trutta lacustris*), mekorepka vrlo ukusna mesa; forela, bistranga

✧ *prasl.* *pistr̥y (*rus.* pestruxa, *polj.* pstrąg) ≈ *pistr̥i: šaren, *v.* pisati

pàstùh *m* (V pàstùše, N mn -ùsi) *zool.* neuskopljen konj sposoban za rasplod: ždrijebac // **pastùhàrnica** *ž* mjesto prebivanja pastuha

✧ *pr.* (prema zanimanju, od starijega značenja pastira): **Pàstùh** (Nova Gradiška), **Pastùhović** (Sisak, Rijeka, Baranja), **Pastùović** (530, Zadar, Drniš, Lika, Posavina, I Slavonija, Zagora)

✧ *prasl.* *pastuxi: pastir (*rus.* pastux, *polj.* pastuch), *v.* pàsti

pàstva, *v.* pastor

pàsúl *m* (G pasúlja) *reg.* (+ *srp.*) *bot., v.* grah [čorbast ~; srpski ~; ~ prebranac]

✧ *pr.*: **Pasúlji** (Buje)

✧ *mad.* paszuly ← *ngrč.* fasóuli ← *grč.* phá-sēlos

pasunce *m meteor.*, *v.* parhelij

pàsus *m* 1. stavak, odlomak, mjesto u knjizi – mali ulomak, *usp.* pasáža (2) 2. rimska mjera za dužinu (1,48 m)

✧ *lat.* passus: korak

pasvándžija *m, v.* pasmandžija

pàša² *m* (N mn -e, G pàšā) *pov.* naslov visokih vojnih i civilnih dostojanstvenika u Osmanskom Carstvu i nekim drugim država-ma; guverner pokrajine Δ ~ **od tri tuga** paša koji je na čelu pašaluka; vezir // **pašalija** (**pašajlija**) *m pov.* onaj koji je u pašinoj službi, pašin službenik; **pašaluk** *m* (N mn -uci)

1. **a.** najveća upravno-teritorijalna jedinica u Osmanskom Carstvu, pokrajina kojoj je na čelu paša izravno podložan Carigradu [*Bosanski* ~; *Beogradski* ~] 2. **b.** zvanje paše 2. *pren. pejor.* ono s čime tko upravlja kao svojim, ono gdje ima neograničenu vlast [*Institut je njegov* ~]; **pašarina** *ž pov.* porez ili pristojba koja se daje za pravo paše; **pašinica** *ž* pašina žena; **pašovati** (Ø) *nesvrš.* (prez. -šujem, pril. sad. -šujući, gl. im. -anjē)

1. *pov.* obnašati čast paše, vladati u činu paše 2. *pren. razg.* uživati kao paša, provoditi svoju volju i puštati sebi na volju; baniti se, kraljevati, carevati

✧ **Pàšan** *m.* os. ime (*musl.*) ✧ *pr.* (prema statusu ili službi): **Pàša** (160; Đurđevac, Podravina, S Dalmacija, Banovina), **Pàšagić** (Omiš, Koprivnica + *v.* aga), **Pàšajlić** (Baranja, Ploče, Šibenik, Turopolje), **Pàšalić** (640, Zagreb, Makarska, sred. Dalmacija, Prigorje), **Pàšica** (Koprivnica, Prigorje), **Pàšić** (700, Knin, Primorje, Banovina, Kordun, Gorski kotar), **Pàšović** (Županja)

✧ *tur.* paa ← baa

pašamān *m* (G pašamāna) *reg.* dio ograde stubišta i sl., služi za pridržavanje; pasaman, gelender, rukohvat

✧ *mlt., tal.* passamano

pašanac *m* (G -nca, V pašānce, N mn -nci, G pašāncā) *etnol.* onaj koji se oženio drugom sestrom u odnosu na onoga koji se oženio prvom: pašo, pašenog // **pašančev** *prid.* koji pripada pašancu; **pašenog** ( ) *m* (V -ože, N -ozi), *v.* pašanac

✧ *pr.* (nadimacka): **Pāš** (Pregrada)

✧ ≈ *slov.* pašenog ← *avca.*

Pāšić, Nikola (1845–1926). *srp.* političar, u četiri mandata predsjednik vlade Srbije, zatim predsjednik vlade Kraljevine SHS

(1921–1926) i glavni zagovornik centralističko-monarhističke koncepcije u novoj državi; vješt političar, sklon manipulaciji i intrigama, uz kralja Aleksandra najutjecajniji srpski državnik svoga vremena

pàškanat *m* ⟨G -anta, N *mn* -anti⟩ *bot.* dvo-godišnja aromatična biljka žutih cvjetova (*Pastinaca sativa*); pastrnak, pastrnjak

✧ *lat.* pastinaca

pàškī, *v.* Pag

pàšmag (**bašmag**) *m* ⟨N *mn* -azi⟩ *reg.* vrsta lake cipele; papuša

✧ *tur.* bamak, pamak

Pašman *m* **1.** *geogr.* otok u S Dalmaciji **2.** mjesto na istoimenom otoku // **Pašmánac** *m* (**Pašmānka** *ž*) ⟨G -nca, V Pašmānče, N *mn* Pašmānci⟩ stanovnik Pašmana; **pàšmanski** *prid.* koji se odnosi na Pašman i Pašmance

pàšnjāk, *v.* pàšti

pàšta, *v.* pasta

paštafažol *m* ⟨G paštafažóla⟩ *kulin. reg.* jelo od tjestenine s grahom

✧ *tal.* pasta fagiolo

paštašūta *ž kulin.* kuhani špageti s raznim dodacima, mljevenim mesom i struganim sirom, »na suho« kao bitnim obilježjem, jede se vilicom

✧ *tal.* pasta asciutta

paštéta *ž* **1.** *kulin.* jelo smiješano od usitnjena mesa, (jetre, ribe, divljači itd.), masti i začina i sl. **2.** *vojn. žarg.* mala protupješaka nagazna mina okrugla oblika // **paštètica** *ž* **1.** *dem.* od pašteta **2.** *kulin.* dio kakvog manjeg obroka [~ *od lisnatog tijesta*]

✧ *njem.* Pastete ≈ *tal.* pastetta ≈ *srlat.* pasta: tijesto

paštičāda *ž kulin. reg.* pikantno jelo od goveđeg mesa u umaku s vinom i suhim šljivama, ob. se servira s njokima

✧ *tal.* pasticcio + -ADA

paštičijēr (**paštičjēr**) *m* ⟨G paštičijéra⟩ *reg.* onaj koji pravi i prodaje slastice; slastičar // **paštičerija** *ž reg.* slastičarnica

✧ *tal.* pasticciere

pàštiti se *nesvrš.* ⟨*pres.* -im se, *pril.* *sad.* -tēči se, *gl. im.* -šćenje⟩ *reg.* **1.** žuriti se **2.** (čime) *ekspr.* naprezati se, brinuti se, trsiti se, nastojati

pàšto, *v.* Paštunci

pàštroč *m reg.* ono što se dobije kad se paštroća, loš proizvod (vino, jelo); bučkuriš // **paštročati** (ø, što) *nesvrš.* ⟨*pres.* -ām, *pril.*

sad. -ajūči, *gl. im.* -ānje⟩ *reg.* loše proizvoditi što (ob. vino), loše priređivati hranu; prčkati, muljati, patvoriti (vino)

✧ *mlet.* parechiar *tal.* apparecchiare

Paštúnci (**Patánci**) *m mn* ⟨N Paštúnac⟩ *etn.* narod iz iranske skupine naseljen u Afganistanu (o. 9 mil. stan.) i u Pakistanu (16,8 mil.); Afgani // **pàšto** *m lingv.* jedan od naziva za afganistanski jezik; afganski

-PAT, -PATIJA, -PATSKI drugi dio riječi koji označava trpljenje, bol, osjećanje, čuvstvo [*homeopatija*]

✧ *grč.* páthos: doživljaj, čuvstvo, patnja

pāt *m* **1.** *šah* jedan od mogućih završetaka partije remijem, kada igrač na potezu ne može povući nijednu figuru u skladu s pravilima šahovske igre **2.** *pren.* stanje u kojem se ne može ništa učiniti, u kojem su ruke »vezane« [~*-pozicija*]

✧ *fr.* ← *tal.* patto: izravnaje ← *lat.* pactum: dogovor

Patačići od Zajezde *m mn* feudalna obitelj u Hrvatskoj, od 18. st. baruni i grofovi // **Patačić** **1.** Adam (1716–1784), leksikograf i promicatelj glazbe, autor *Rječnika latinsko-ilirskog i njemačkog* **2.** Katarina (o.1743–?), kajkavska pjesnikinja (*Pesme horvatszke*)

Patagōnija (**Patagōnija**) *ž geogr.* najjužniji dio Južne Amerike, o. 675.000 km², o. 1.600.000 stan. // **patagōnskī** *prid.* koji se odnosi na Patagoniju

pátak, *v.* patka

pátaka *ž* ⟨D L -aci⟩ *pom. pov.* trgovački i ratni brod 14–18. st., veličine karavele, okruglog i šireg trupa; zamjenjuju ga brik, korveta i kuter

✧ *tal.* patacchia

Pàtaki, Stjepan (1905–1953), hrv. pedagoški i filozofski pisac (*Kultura i odgoj, Opća pedagogija*)

Patánci *m mn*, *v.* Paštunci

patàrèn *m* ⟨G pataréna⟩ *kršć. pov.* **1.** pripadnik nekog od heretičkih dualističkih pokreta koji se se pojavili u Europi u 11. st.; katari, albigenzi **2.** pripadnik Crkve bosanske, bosanski krstjan (12–15. st.) // **patàrēnka** *ž*, *v.* pataren; **patàrēnskī** *prid.* koji se odnosi na patarene; **patarénstvo** *sr* djelatnost i služba patarena

♦ *pr:* **Patālèn** (Zagreb), **Patàrān** (Đakovo, Otočac), **Patàrčec** (Medimurje, Zagorje,

Podravina, v. i patricij), **Pàtârčić** (Vinkovci, sred. Dalmacija), **Pàtarić** (Osijek, Vinkovci)

✧ *srlat.* patarenus (ime su dobili prema nazivu Pataria, kako se zvala četvrt obrtnika koji su izradivali tepihe u Milanu, gdje su se patarenici okupljali)

patàrica ž **1.** pomagalo za oslanjanje u hod; štap, palica, batina **2. pravosl. a.** episkopski štap, skiptar; znak episkopske vlasti nad duhovnim stadom **b.** dan poslije krsne slave **3. razg.** potporna gredica, prečka
✧ *ngrč.* pateritsa

pàtate ž *mn* (N pàtata) *reg.* krumpir prireden kao jelo // **patatíni** *m mn* (N patatín) *kulin.* rošići od krumpira kao prilog jelu priredeni na ulju; kiflinci

✧ *tal.* patata: krumpir ← *šp.* patata ← *egz. (kečuan.)* papa: krumpir (ukršteno s *egz.* batate: slatki krumpir)

patch (izg. pèč) *m inform.* dio programskog koda, umeće se u gotov program kako bi se ispravila pogreška ili poboljšao program
✧ *engl.*

patchwork. v. pačvork

pàtela ž *anat.* kost koljena u tetivi mišića pružača potkoljenice; iver, čašica

✧ *lat.* patella ← *patera:* plitica

paténa ž **1. kat.** zlatna ili pozlaćena plitica, ob. služi za hostiju **2. pravosl. a.** metalni kružić u službi pri liturgiji; diskos **b.** ubrus, pokrovac preko obredne čaše, putira

✧ *srlat.* ← *lat.:* patina ≈ *grč.* patánē: plitica posuda

pàtent (patènt) *m* (G *mn* -nàtā) **1. a.** dokument, isprava koja potvrđuje isključivo pravo izumitelja na primjenu svoga izuma **b.** ono na što je dobiven takav dokument; sam izum, poboljšanje ili racionalizacija **c.** naročito udešen uređaj [~*-olovka*] **2.** vrsta kopče na povlačenje, pomicanje (ob. na dijelovima odjeće); smičak, patentni zatvarač **3. pov.** akt donesen s visokog mjesta, ukaz, dekret, naredba vlasti [*carski* ~] **4. pren. razg.** svaka složena naprava [*to je neki čudni ~!*] △ **Patent o toleranciji** *pov.* ukaz cara Josipa II kojim se pripadnicima svih vjeroispovijesti daju puna prava u čitavoj Habsburškoj Monarhiji (u Hrvatskoj se primjenjuje od 1783) // **patentibilnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) *term.* zakonom propisane karakteristike koje izum treba imati kako bi mogao dobiti zaštitu patentom; **patentíran** *prid.* (*odr.* -i) **1. ko-**

ji je dobio potvrdu da je postao patent (**1b**) [~i izum] **2. žarg. iron.** koji je predodređen, kome je zapisano da bude što [~i idiot] △ ~i **lažljivac** *žarg.* koji je predodređen da laže, onaj koji laže gdje stigne; **patentíratí** *dv.* (prez. patentíram, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) **1.** (što) izum, pronalazak ili racionalizaciju nekog procesa itd. (za)štititi zakonski i imati pravo proizvodnje **2.** (koga) *žarg. iron.* proizvesti/proizvoditi koga, izmisliti/izmišljavati koga da bude što, ustoličiti/ustoličavati koga; **paténtni** *prid.* koji je svojstven patentu, koji pripada patentu △ ~ **ured** *term.* nacionalni ili međunarodni ured koji prima i ispituje prijave patenata, kontrolira izdavanje patentnih prava i pomaže pri registraciji patenata i zaštitnih znakova; ~ **zatvarač.** v. patent (**2**)

✧ *njem.* Patent ← *fr.* patent ← *lat.* patens: otvoren, očit *srlat.* litterae patentes: otvoreno pismo

pater (izg. pàter) *m kat.* naslov nekih svećenika, ob. redovnika Isusovačkog reda △ ~ **familias** (izg. ~ familias) glava obitelji, otac u zn.: **1.** suvremenog poimanja oca **2. pov.** starorimske glave familije koja je, između ostaloga, imala i pravo odlučivati o životu i smrti svojih članova; ~ **patríae** (izg. ~ pàtrie) *pov. 1.* počasna titula zaslužnih ljudi **2.** titula rimskih careva // **paternalist** (**paternalist**) *m* pristalica paternalizma; **paternalistkinja** (**paternalistica**) ž, v. paternalist; **paternalistički** *prid.* koji se odnosi na paternalizam i paternaliste; **paternalistički** *pril.* kao paternalist, na način paternalista; **paternalizam** *m* (G -zma, Nmn -zmi) **1. pejor.** shvaćanje prema kojem osoba na vlasti treba da se prema onima nad kojima vlada odnosi slično kao otac prema djeci **2.** blagonaklon, pokroviteljski odnos prema podčinjenima u obavljanju vlasti **3. ekon. a.** tradicionalno nastojanje poslodavaca da brigom o zaposlenima umanje utjecaj sindikata **b.** suvremeni menadžerski stil karakterističan po uvjerenju da su podređeni manje sposobni od šefova, pa ne mogu znatnije sudjelovati u procesu odlučivanja; **paternitèt** *m* (G paternitèta) **1.** podrijetlo po ocu, očinstvo; pravni odnos oca prema djeci **2. pren.** podrijetlo, izvor, autorstvo; **pàtérno** *m sociol.* pojam koji označava pojavu među iseljenicima: treće se koljeno vraća izvornom jeziku, svom podrijetlu

✧ *lat.*: otac; paternalis (paternus): očinski, pokroviteljski

paternòster *m* **1.** *kat.* na latinskom, »Očenaš«, molitva **2.** *reg. žarg. a.* dizalo u stalnom pokretu, male brzine, s otvorenom kabinom u funkciji, interne uporabe **b.** pokretna traka s posudama razmještenim u jednakim razmacima za prijenos tereta; elevator // **pàtrice** *ž pl. tantum reg.* niska zrna koja se drži među prstima za vrijeme molitve; krunica, brojaniće, čislo

✧ *lat.* pater noster: oče naš

patetičan, *v.* pàtos

Pathelin (*izg.* Patlèn) *m knjiž.* glavno lice u srednjovjekovnoj francuskoj farsu *Meštar Pierre Pathelin* (o.1464), smatra se remek-djelom toga žanra, toliko popularno da je ime glavnog junaka advokata Pathelina postalo pojmom i ušlo u francuski rječnik kao sinonim za prevaranta, varalicu, laskavca

pathfinder (*izg.* pàtfajnder) *m* **1.** onaj koji pokazuje put i omogućuje snalaženje u nepoznatom kraju; izviđač, vodič, skaut **2.** *vojn. pov.* u 2. svjetskom ratu, noćna rasvjeta u obliku divovskih baklji puštana iz aviona nad prostorom predviđenim za bombardiranje **3.** (Pathfinder) naziv znanstveno-istraživačkog vozila koje je NASA uspješno spustila na Mars

✧ *engl.*

pathname (*izg.* pàtnějm) *m inform.* popis direktorija koji vode do neke datoteke u hijerarhijskom sustavu organizacije podataka na disku

✧ *engl.*

patibulum *m pov. umj.* okomita greda na golgotskom križu

✧ *lat.*

pàtika *ž* ⟨D L -i/-ici⟩ *reg.* (+ *srp.*) sportska, gimnastička papuča; tenisica

✧ *tur.* patik

pàtina *ž* **1. a.** *kem.* jednolična tanka prevlaka, bez sjaja (zelenkasta do crna) što je s vremenom dobivaju predmeti izrađeni od bakra ili bronce i koja ih štiti od daljnje oksidacije **b.** sloj nanesenoga taloga (nečistoće iz atmosfere, kemijske promjene) na tvarima i predmetima (ob. fasadama, spomenicima i dr.) **2. pren.** obilježje starine kao poželjno svojstvo predmeta, govora, stila umjetničkog stvaranja, književnog teksta itd. **3. reg.**

pasta za cipele **4. pejor.** prosto, teško vino primorskih krajeva (crno koje »veže« usta) // **patinati** *nesvrš.* ⟨*prez.* patinām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje) *reg.* laštiti (cipele) patinom; patinavati, *usp.* patina (3); **patinávati** *nesvrš.* ⟨*prez.* patinávām, *pril. sad.* -avajući, *gl. im.* -anje) *razg., v.* patinati; **patiníranòst** *ž* ⟨G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo ili stanje onoga što je dobilo patinu (**1, 2**); **patinírati** (što) *dv.* ⟨*prez.* patinírām, *pril. sad.* -ajući, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* patinírān, *gl. im.* -anje) prevući/prevlačiti, pokri(va)ti patinom, dati/davati umjetnu ili prirodnu patinu; nanijeti/nanositi nemetalne anorganske prevlake na površinu nekih metala radi zaštite od korozije

✧ *tal.* ← *lat.*: zdjela

pàtio *m arhit.* **1.** dvorišni prostor unutar stambene kuće u Španjolskoj i Južnoj Americi **2.** čest element u suvremenoj arhitekturi obiteljske kuće

✧ *šp.* ≈ *srlat.* patium: livada, pašnjak

pàtisak *m* ⟨G -ska, N *mn* -sci) *zast.* ponovni otisak čega već tiskanog; pretisak, reprint [~ *zabranjen*]

✧ PA- + *v.* tiskati, tisak

pàtiti *nesvrš.* ⟨*prez.* -im, *pril. sad.* pàtēci, *prid. trp.* pàčen, *gl. im.* pàčenje) **1.** (od čega) **a.** podnositi muku, bol ili bolest, imati kakvu bolest, bolovati, trpjeti bol, mučiti se [~ *od glavobolje*; ~ *od ljubomore*; ~ *od čira na želucu*] **b. pren.** imati kakvo negativno svojstvo, kakav nedostatak [~ *od viška radoznalosti*; ~ *od nedostatka mašte*] **2.** (Ø, od čega) **a.** osjećati moralnu, duševnu bol, patnju [~ *od čežnje za domom*] **b.** osjećati bol zbog žalosti, muke, nesreće itd. **c.** (Ø) podnositi muke, nepravde **d.** trpjeti zbog kakvih teškoća, neprilika **e. tehn.** ne nalijegati dobro, biti izložen trljanju, pritisku i sl. [guma pati (o automobilu)]; trpjeti **3.** (se) voditi život izložen patnji, imati posla s čime što zadaje patnju [~ *se s djecom*; ~ *se s vatrom* (ako su drva sirova i vatra se ne razgorijeva); ~ *se s ručkom* mučiti se dugim miješanjem i sl.] // **pàćenica** *ž, v.* paćenik; **pàćenički** *prid.* **1.** koji se odnosi na paćenike **2.** koji je ispunjen patnjom, koji izražava patnju [~ *izraz lica*]; **pàćenički** *pril.* kao paćenik, na način paćenika; **pàćenik** *m* ⟨V -iće, N *mn* -ici) onaj koji je mnogo propatio ili mnogo pati, onaj koji podnosi ili je podnio mnogo patnji; patnik, mučenik; **pàćeništvo**

sr (G -tāvā/-ā) ono čemu je izložen i što proživljava paćenik; **pàtnica** ž, v. patnik; **pàtnič-kī** prid. koji je pun patnje, koji je svojstven patnicima; paćenički; **pàtnički** pril. kao patnik, na način patnika; **pàtnik** m (V -iće, N mn -ici) onaj koji pati, koji trpi velike patnje; paćenik, patilac; **pàtništvo** sr (G mn -tāvā/-ā) stanje ili svojstvo patnika; patnja; **pàtnja** ž, v. patništvo

✧ ? dalmat. ← lat. pati

pàtka ž (G mn -tākā/-i) zool. 1. vodena ptica (*Anas*) široka plosnata kljuna, kratka vrata, s opnama za plivanje 2. (mn) porodica takvih ptica (*Anatidae*) Δ **divlja** ~ *A. platyrhynchos*; **domaća** ~ *A. boscas domestica*; **novinska** (*novinarska*) ~ izmišljena, podmetnuta konstrukcija kao istina (u novinama); lažna vijest, novinska izmišljotina; ~ **krčuga** pupčanica (*A. querquedula*); ~ **krža** (*krdža*) *A. crecca*, kržulja; ~ **žličarka** *Spatula clypeata* // **pāčād** ž zb. (I -i), v. pāče; **pāče** sr (G -ta, zb. pāčād) mladunče od patke (bez obzira na spol); paćić, patkica; **pāčetina** ž paćje meso; **pāčica** ž, v. patkica; **pāčić** m dem. i hip. od patak; **pāčji** prid. koji je svojstven patkama, koji pripada patkama [~ *kljun*] Δ ~ **hod** hod kao u patke; geganje u hodu; **pātak** m (G pātka, N mn pāci, G pātākā), mužjak raznih domaćih i divljih vrsta koje se nazivlju patke [*divlji* ~ = mužjak divlje patke; *pitomi* ~ = mužjak domaće, pitome patke]; **pātkast** prid. (odr. -i) koji je sličan patki, koji je kao patka, koji je kao kod patke [~ *hod*]; **pātkica** ž dem. i hip. od patka; paćica

◆ pr. (nadimačka): **Pātak** (Nova Gradiška), **Pātek** (120, Daruvar, šira okolica Zagreba, Zagorje, i patricij), **Pātko** (Kutina, Vukovar, Slavonija), **Pātkoš** (Valpovo, Slavonija), **Pātković** (200, Vukovar, I Slavonija)

✧ prasl. *pātka, v. ptica

patidžān m bot. povrtna biljka (*Solanum melongena*) mesnatog ploda iz porodice pomoćnica (*Solanaceae*) [*plavi* ~]; balancana, melancana

✧ tur. patlıcan ← perz. bādinğān

pātna ž (G mn -i) reg. posuvratak na džepu; klapna

✧ njem. Patte

pāto m (G -a) sport argentinska konjička igra loptom; 2 momčadi od po 4 jahača nastoje ubaciti loptu u koš

✧ amer.šp.: patka

PATO- kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na bolest, bol, trpljenje [*patognomičan*]

✧ grč. pāthos: doživljaj, osjećanje, trpljenje, bol

patofiziologija ž med. grana medicine koja proučava patološke promjene fizioloških procesa u organizmu nastale zbog bolesti

✧ PATO- + v. fiziologija

patofobija ž psih. poseban osjećaj jake odbojnosti ili patološkog straha od bolesti; sličan hipohondriji

✧ PATO- + -FOBIJA

patogēn prid. (odr. -i) koji izaziva bolest [~i *proces*; ~a *bakterija*] Δ ~i **konflikti** psih. emocionalni konflikti potisnuti u podsvijest; dovode do stvaranja neurotskih simptoma // **pàtogēnōst** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je patogeno

✧ PATO- + -GEN

patogēneza ž med. postanak i razvoj neke bolesti

✧ PATO- + -GENEZA

patognōmičan prid. (odr. -čni) koji je karakterističan za neku bolest, npr. izgled lica, držanje tijela, hod, kretanje [~ *simptom*]

✧ grč. pathognōmonikōs = PATO- + gnōmē: spoznaja

patogrāfija ž med. dio anamneze, opis svih bolesti što ih je pacijent prebolio

✧ PATO- + -GRAFIJA

patois (izg. patoà) m lingv. u Francuskoj, narodni dijalekatski govor izvan književnoga; narječje

✧ fr.: nezgrapan govor

pàtoka ž (D L -oci) 1. pri pečenju rakije, posljednja slaba rakija 2. kem. smjesa viših alkohola koji pri alkoholnom vrenju nastaju od bjelanjčevina kvasca // **pàtočni** prid. koji je svojstven patoki

✧ PA- + v. tok¹

patolōgija ž 1. grana medicine koja se bavi proučavanjem bolesti, bolesnih procesa i pojava u organizmu čovjeka, životinja i biljaka [*humana* ~; *životinjska* ~; *fitopatologija*] 2. ukupnost funkcionalnih i anatomskih manifestacija neke bolesti // **patōlog** m (N mn -ozi) stručnjak za patologiju, onaj koji se bavi patologijom (1); **patolōgijski** prid. koji se odnosi na patologiju; **patōloškī** prid. a. koji ima svojstva bolesti; nenormalan, abnormalan, bolestan [~a *pojava*] b. koji se odno-

si na patologe i patologiju [*~i nalaz*] Δ *~i prijelom* *pat.* spontani prijelom koji nastaje zbog nekog patološkog procesa u kosti (tumora, upale i sl.); **patološki** *pril.* bolesno, abnormalno [*~ ljubomoran*]; **patološkinja** *ž* *konstr.*, v. patolog

✧ *grč.* pathologia = PATO- + -LOGIJA

pátos *m* (G -a) *reg.* (+ *srp.*) pod², v.

✧ *grč.* pátos: put, staza

pátos *m* (G -a) **1. a.** jako oduševljenje, zanos, uzbuđenost, snažan i svečan osjećaj koji se postiže posebnim sredstvima (velikim riječima, snagom tona u glazbi itd.) **b. pov. knjiž. kazal.** u Aristotelovoj poetici, glavni element tragedije prema kom dolazi do katarze (pročišćenja) **2.** pretjerano povišen ton govora, ob. pri recitiranju, glumljenju i sl. (neprirodnost, napuhanost) // **patetičan** *prid.* (odr. -čni)

1. koji je pun patosa, koji je nabijen patetikom; potresan, zanosan, dirljiv, uzbuđljiv **2.** koji je izvještačen, teatralan; **patetično** *pril.* uzvišeno, zanosno, oduševljeno; izvještačeno, teatralno; **patetičnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je patetičan ili svojstvo onoga što je patetično; **patetika** *ž* (D L -ici) **1.** uzbuđljiv ton, zanos, strastveno oduševljenje **2.** poticanje, pobuđivanje nekih osjećaja (npr. simpatije, samilosti, tuge i sl.), ali na neprirodan, izvještačen način

✧ *grč.* páthos: doživljaj, patnja, strast; pathētikós: osjetljiv ≈ pathētós ← páschein: patiti

pāt-pāt *uzv.*, v. li-li

patria (izg. pàtria) *ž* domovina Δ **ubi bene, ibi**

~ (izg. ūbi bēne, ūbi ~) gdje je dobro, tamo je i domovina, načelo egoista i oportunista

✧ *lat.*

pàtrica *ž reg.* **1.** čelični kalup u koji su urezani razni oblici šare i prema kojem se liju matrice **2. tisk.** ispupčeni pečat, žig za reljefni tisak **3.** spiralno svrdlo

✧ *njem.* Patrizie ≈ *lat.* pater: otac

pàtrice, v. paternoster

pàtrícij (**patríci**) *m pov.* **1.** u antičkom Rimu, pripadnik plemićkog staleža po rođenju, posjeduje posebna prava (različita od plebejaca) **2.** u kasnoj antici i Bizantu **a.** titula najviših građanskih i vojnih magistrata **b.** počasna titula (bez stvarne vlasti) koju su carevi davali istaknutim osobama i stranim vladarima **3.** u srednjovjekovnim komunama, pripadnik plemićkog staleža koji se ističe bogatstvom // **patricijāt** *m* (G -a) patricij kao druš-

tveni sloj ili stalež; **pàtrícijka** *ž*, v. patricij; **pàtrícijsk[i]** *prid.* **1.** koji se odnosi na patricije [*~a kuća*] **2.** koji je dostojanstven, profinjen [*~i ukus*]; **pàtrícijski** *pril.* kao patricij, na način patricija; dostojanstveno

♦ **Pàtrícij** *m.* os. ime, *rij.*; isto: **Pàtrik** (← *engl.*); **Pàtrícija** (**Patrícija**) *ž.* os. ime ✧ *pr.*: **Pàtača** (110, Donji Miholjac, Benkovac), **Pàtačić** (Zagreb, I Slavonija, S Dalmacija), **Pàtačko** (170, Đurdevac, Podravina), **Patřčević** (310, Ivanec, Koprivnica, Zagorje, Podravina, v. i patrice, pater), **Patricia** (Krk), **Patricija** (Rijeka)

✧ *lat.* patricius ≈ pater: otac

patrijarh (**patrijār**) *m* (N *mn* -rsi) **1. a.** (*mn*) *bibl.* praoci židovskog naroda Abraham, Izak, Jakov **b.** rodonačelnici izraelskih plemena (12 Jakovljevih sinova) i drugi vode plemena prije Mojsija **2. rel. a.** biskup jedne od velikih apostolskih stolica (Jeruzalem, Rim, Antiohija, Aleksandrija i Carigrad) **b. pravosl.** glavar autokefalne Pravoslavne crkve (u Carigradu, Aleksandriji, Jeruzalemu, Moskvi, Srbiji, Gruziji, Rumunjskoj, Bugarskoj, Ukrajini) **c.** u Katoličkoj crkvi, počasni naslov što ga nose biskupi Rima, Venecije, Lisabona, Jeruzalema, Zapadne Indije i Istočne Indije (Panjim, Goa) **3. pren.** ugledan starac, stari uglednik koji se ističe među ljudima istih ili sličnih zanimanja **4. sport** element na gimnastičkim ručama Δ **vaseljenski** ~ *pravosl.* vrhovni poglavar, najviši dostojanstvenik Pravoslavne crkve // **pàtrijarhāl**an *prid.* (odr. -lni) koji se pridržava starih tradicija, a izbjegava sve što je moderno; starinski, konzervativan [*~ni odnosi*]; **pàtrijarhālno** *pril.* na patrijarhalan način; **patrijarhálnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) **1.** osobina onoga koji je patrijarhalan ili onoga što je patrijarhalno **2. sociol. pov.** društveni sustav u kojemu je vlast u rukama najstarijega muškarca; **patrijārhat** *m* (G patrijārhata) **1. sociol.** društveno uređenje rođovske zajednice u kojoj je grupa povezana srodstvom po muškoj liniji **2. rel. a.** dostojanstvo patrijarha **(2) b.** crkveno područje kojim vlada patrijarh; **patrijāršija** *ž* **1.** patrijarhat **(2b) 2. a.** crkveno poglavarstvo kojemu je na čelu patrijarh **b.** zgrada, sjedište poglavarstva; **patrijāršijski** *prid.* koji se odnosi na patrijaršiju; **patrijārški** *prid.* koji se odnosi na patrijarhe

♦ *pr.* (prema službi): **Patriarch** (Valpovo), **Patriarka** (Zadar, Đurđevac), **Pòdreka** (Buzet, Istra)

✧ *lat.* patriarcha ← *grč.* patriárkhēs: glava roda = patriá: rod + -ARH

patrimōnij (patrimōnīj) *m* **pravn.** 1. skup stvari, prava i tereta jedne osobe, njegova imovina 2. naslijeđe koje pripada djeci poslije očeve smrti; očevina, baština // **pātrimonijālan** *prid.* {*odr.* -lni} 1. koji je svojstven patrimoniju (1) 2. koji je nasljedan po ocu; baštinen, očinski

✧ *lat.* patrimonium

patriot (patriōt) *m* 1. onaj koji voli domovinu i narod; rodoljub, domoljub 2. *reg.* onaj koji je iz istog kraja; zemljak // **patriotica** *ž, v.* patriot; **patriotizam** *m* {*G* -zma} ljubav prema domovini, prema svojem narodu; rodoljublje, domoljublje △ **lokalni** ~ ljubav prema kraju ili užem zavičaju bez obaziranja na interese šire zajednice; **patriotski** *prid.* koji se odnosi na patriotizam i patriote; **patriotski** *pril.* kao patriot, na način patriota

✧ *njem.* Patriot ← *fr.* patriote ← *lat.* patriota ← *grč.* patriōtēs: sunarodnjak, pripadnik roda

patripasionizam *m* **teol. kat.** stav nekih sljedbenika monarhijanizma u 2. i 3. st. koji su poricali Sveto Trojstvo, ali nisu nijekali Isusovo Božanstvo; iz toga proistječe da je sam Otac kao jedina Božja osoba trpio u Isusu

✧ *lat.* pater: otac + *v.* pasiја

patristika *ž* {*D L* -ici} *pov. rel.* u crkvenoj i teološkoj povijesti razdoblje crkvenih otaca, *usp.* patrologija // **patristi** *m mn* {*N* patrist} *kršč.* kršćanski oci koji u razdoblju od 1–7. st. filozofski utemeljuju i izgrađuju kršćanstvo; **patristički** *prid.* koji se odnosi na stare crkvene oce ili na njihova djela △ ~ **a literatura** sva kršćanska književnost do 7. st. koju su pisali crkveni oci

✧ *njem.* Patristik ≈ *lat.* pater: otac *grč.* patēr

pātrljak *m* {*G* -ljka, *V* -ljče, *N mn* -ljci, *G* pātrljākā} 1. ostatak posječene ili slomljene grane, stabljike drveta i sl. 2. (+ *potenc.*) ostatak slomljene, osakaćene, amputirane ruke, noge, krila; bataljak, batrljak

♦ *pr.* (nadimačka): **Pātrlj** (120, Imotski, sred. Dalmacija, Posavina), **Pātrlja** (Garešnica, Rovinj, Bjelovar)

✧ *v.* batrljak

patrōcīnij (patrocīnīj) *m* 1. *pov.* u kasnoj anti-

ci, zaštitništvo velikih zemljoposjednika nad seljacima, zauzvrat, seljaci im ustupaju svoju zemlju; pokroviteljstvo, zaštita 2. *kat.* svetkovina mjesnog patrona (zaštitnika) crkve

✧ *lat.* patrocinium, *usp.* patron

Patroklo *m* *mit.* grčki junak odgojen s Ahilejem i njegov nerazdvojni prijatelj; u Trojanskom ratu ranjen, zatim ubijen od Hektorove ruke; to je navelo Ahileja da se osvetnički vrati u borbu i tako dolazi do prekretnice u Trojanskom ratu u korist Grka

patrōlja *ž* *vojn.* 1. izviđačka akcija kojom se nadzire neko područje i brine za njegovu sigurnost [iči u ~u] 2. odred ili nekoliko vojnika, policajaca ili lovaca koji idu u patrolu [motorizirana ~a; policijska ~a]; ophodnja, izvidnica // **patrōlirati** {*Ø*} *nesvrš.* {*prez.* patrōlirām, *pril. sad.* -ajući, *gl. im.* -anje} 1. obavljati patrolnu službu, biti u patroli; izvidati 2. *žarg.* stalno se šetati na nekom određenom području (ob. s nakanom da se nekoga dočeka); **patrōlni** *prid.* koji pripada patroli [~ čamac]

✧ *engl.* patrol ← *fr.* patrouille ≈ patrouiller, prvotno: gaziti po blatu

patrolōgija *ž* *teol.* znanost o životu i o spisima crkvenih otaca i ostalih kršćanskih pisaca u prvim stoljećima kršćanstva; povijest starokršćanske književnosti (na Zapadu do o. 636, na Istoku do 749)

✧ *lat.* pater: otac + -LOGIJA

pātrōn *m* {*G* patrōna} 1. *pov.* u antičkom Rimu, patricij koji štiti svoje klijente i libertine 2. *crkv.* a. osnivač crkve, zaklade, beneficija b. svetac koji se slavi kao zaštitnik grada, pokrajine, bratovštine; zaštitnik 3. *pov.* stari naziv za brodovlasnika i zapovjednika broda, za vlasnika ribarskog čamca ili mreža; parun. paron. parun 4. *razg.* onaj koji nekoga štiti; pokrovitelj [on je njegov ~] // **patrōna** *ž* 1. ona koja štiti, ona koja je pokrovitelj; ženska osoba patron (1, 2, 4) 2. *zast.* ugledna gospođa u starijoj dobi; **patrōnāt** *m* {*G* patrōnāta} 1. a. pokroviteljstvo, zaštitništvo (ob. nad nekom neprofitnom ustanovom ili tijelom); patronaža b. moć i vlast patrona 2. *pov. kat.* zbir povlastica s nekim obvezama koje je Crkva davala zakladnicima crkve, kapele (ob. obveza gradnje i izdržavanja crkvenih zgrada); **patrōnātski** *prid.* koji pripada, koji se odnosi na patronat; **patrōnātski** *pril.* tako da bude patronat, (kao da je) pod patronatom;

pàtrōnškī¹ *prid.* koji se odnosi na patrona;
pàtrōnški *pril.* kao patron, na način patrona

♦ *pr.*: **Pàtrūn** (Đakovo, okolica Zagreba)

✧ *lat.* patronus: zaštitnik

patróna ž **1.** zaštitni omotač cilindričnog oblika **2.** obrazac, kalup, šablona, uzorak **3.** (kod vatrenog oružja) čahura s kapislom, nabojem i metkom **4.** spremnik valjkasta oblika, uložak [*~ s tušem; ~ s tintom*] // **pàtrōnškī²** *prid.* koji se odnosi na patronu

✧ *njem.* Patrone ← *fr.* patron

patronāža ž ⟨G -e⟩ **1.** v. patronat **2.** med. aktivnost zdravstvenog osoblja (liječnika, patronažnih medicinskih sestara) izvan zdravstvene ustanove, na mjestima gdje ljudi žive i rade; patronažna služba // **pàtrōnāžnī** *prid.* koji pripada, koji je svojstven patronaži [*~a služba; ~a sestra* medicinska sestra koja obavlja patronažu, koja se brine za bolesnike u njihovim domovima, koja dolazi u kućne posjete]

✧ *fr.* patronage, v. patron

patrōnim m ⟨N mn patronimi⟩ *lingv.* obiteljsko ime, prezime, izvedeno prema imenu oca ili imenu nekog pretka // **patronimičkī** *prid.* koji se odnosi na patronim; **patronimik** m ⟨N mn -ici⟩ v. patronim

✧ *lat.* patronymicus ← *grč.* patrōnymikós ≈ patér: otac + -ONIM

pàtrūn m, v. patron (3)

Pattiera (izg. Patijëra), **Tino** (1890–1966), hrv. pjevač, dramski tenor, gostovao na svim velikim europskim i američkim pozornicama

Patton (izg. Pëtn), **George Smith** (1885–1945), američki general; znamenit po agresivnoj i hrabroj taktici njegovih tenkovskih jedinica u 2. svjetskom ratu

patuljak m ⟨G -ljka, V -ljče, N mn -ljci, G pàtuljākā⟩ **1.** čovjek niska rasta, malen čovjek iz bajke **2.** čovjek vrlo malen rastom; kepec **3.** *pren.* beznačajan čovjek [*duhovni ~*] // **patulj**ast *prid.* ⟨odr. -i⟩ **1.** koji je malen kao patuljak **2.** koji je malen u vrsti [*~a voćka; ~a država*] △ *~a galaktika* astron. galaktika niska sjaja, mase i dimenzija; **patuljč**ica ž *dem.* od patuljica; **patuljč**ić m *dem.* i *hip.* od patuljak; **patulj**ica ž, v. patuljak

✧ ≈ *slov.* patulek

pàtura ž *reg.*, v. okomak // **pàturica** ž *dem. reg.* okomak kukuruznog klipa; kočanj

patvòriti (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* -im, *pril.* sad. -reći, *gl. im.* -rènje⟩ **1.** praviti što lažno slično

čemu pravom; krivotvoriti, falsificirati **2.** loše oponašati, (nevješto) imitirati // **pàtvoren** *prid.* ⟨odr. -i⟩ koji je svojstven patvorini; krivotvoren, falsificiran; **pàtvorina** ž ono što je patvoren; krivotvorina, falsifikat, imitacija; **patvòritelj** m onaj koji patvori; falsifikator

✧ PA- + v. tvoriti

pàuk m ⟨V pàučē, N mn pàüci, G -ā/-ōvā⟩

1. zool. **a.** životinja iz reda pauka **2.** (mn) **a.** red paučnjaka (*Araneae*) (vrste: kućni p. *Tegenaria derhami*, krstaši *Aures diadematus* i dr.) **b.** jestiva morska riba (*Trachinus sp.*) iz porodice paukovki (*Trachinidae*) s otrovnim bodljama; draganja, ranj **3.** *razg.* vozilo s dizalicom za odnošenje ili premještanje automobila // **pàuč**ić m *dem.* i *hip.* od pauk; **pàuč**inja ž **1.** tanke niti koje nastaju od ljepljive paukove izlučevine i mreža od njih **2.** *pren.* ono što je vanjskim izgledom nalik na takve niti i mrežu △ **jesenska** (**jesenja**) *~a*, v. babinjak, babosvilka; **pàuč**inast *prid.* ⟨odr. -i⟩ koji je poput paučine; **pàučj**ī *prid.* koji je od pauka, koji je svojstven paucima [*~i ujed; ~a mreža*]; **pàuč**njāci m mn zool. *Arachnida*, razred člankonožaca sa žlijezdoma u trbuhu koje luče tanke niti, paučinu, služi kao zamka za kukce i kao zaklon (glavni redovi: pauci, škorpioni, grinje); **pàuk**ov *prid.* koji pripada pauku, *usp.* paučji

♦ **Pàuk** m. os. ime (narodno, zaštitno), *zast.* ✧ *pr.* (nadimačka i od imena): **Pàuč**ek (Novska), **Pàuč**ić (Rijeka, Primorje), **Pàuk** (230, Šibenik, sred. Dalmacija, Dvor, Posavina), **Pàuk**ovac (Samobor, Pakrac, Pokuplje, Prigorje), **Pàuk**ović (520, Kostajnica, Ogulin, Banovina, Primorje)

✧ *prasl.* *paokъ (*rus.* paúk, *polj.* pająk) ← PA- + *qkъ: kuka ← *ie.* *h₃enkos (*lat.* uncus, *grč.* ógkos: kuka)

Pauli (izg. Pàuli), **Wolfgang** (1900–1958), švicarski fizičar, zaslužan za razvoj kvantne fizike; Nobelova nagrada 1945. za otkriće jednoznačnosti u građi atoma (*Paulijevo načelo*)

Paulik, **Franjo** (1921–1995), hrv. operni pjevač, karakterni tenor, solist zagrebačke opere, gostovao na mnogim svjetskim pozornicama

paulikijánac m ⟨G -nca, N mn -nci, G paulikijānācā⟩ *pov. rel.* pristaša paulikijanstva // **paulikijánstvo** sr ⟨G -a⟩ *pov. rel.* dualističko učenje, oblikovano u Armeniji u pr-

voj pol. 7. st. pridonijelo nastanku (kasnijih) bogumilstva i katarstva

✧ *grč.* Paulikianós

paūlin *m* (N *mn* paulíni) *kat.* pripadnik »Družbe Sv. Pavla za apostolat sredstava javnog pripočavanja«, redovničke kongregacije koju čine svećenici i braća što rade u medijima, osnovana 1914. u Italiji

Paulín i **Ante** (1696–1757), liječnik i povjesničar, prikupio vrijednu arhivsku građu i objavio dvije knjige o povijesti otoka Korčule

Pauling (izg. Póling), **Linus Charles** (1901–1994), američki kemičar, radio na primjeni kvantne mehanike u kemiji, strukturi kemijskih veza i molekula; borac protiv nuklearnog naoružanja i za slobodu znanstvene misli; Nobelova nagrada za kemiju (1954) i za mir (1962)

paūlist (**pau**list) *m kat.* pripadnik »Družbe svećenika misionara Sv. Pavla Apostola«, osnovane 1858. u New Yorku; bavi se misionarskim radom u SAD-u, izdavaštvom i sl., *usp.* Pavao (Sv.)

✧ prema apostolu Pavlu, *lat.* Paulus

Paulus¹ (izg. Pāulus), **Friedrich von** (1890–1957), njemački feldmaršal, u 2. svjetskom ratu zapovjednik njemačke 6. armije; opkoljen u Staljingradskoj bitki, kapitulirao s ostacima svoje armije protivno Hitlerovoj naredbi

Paulus² (izg. Pāulus), **de Paulo** (**Pavao Pavlović**) (o.1347–1416), zadarski sudac i kroničar; njegova knjiga *Memoriale* važan je izvor podataka za razdoblje hrv. povijesti 1371–1408.

pāun *m* (N *mn* -i/pāunovi) **1.** *zool.* krupna ptica iz porodice fazana šarena perja i velika repa u mužjaka (*Pavo cristatus*) **2.** *pren. iron.* onaj koji se šepuri, koji se pravi važan; razmetljivac, oholica // **pāūncād** ž *zb.* (I -i), v. paunče; **pāūnce** *sr* (*zb.* pāūncād) *dem.* od paun, mlado pauna; **paūnica** ž ženka pauna; **pāūnov** *prid.* koji pripada, koji je od pauna [~*rep*; ~*o pero*]; **pāūnski** *prid.* koji se odnosi na paunove [~*rep*]; **pāūnski** *pril.* kao paun, na način paunova [~ *se šepiriti*, *pren.* praviti se važan (2)]

♦ **Pāun** *m.* os. ime (narodno, zaštitno) *zast.* ✧ *pr.* (nadimačka i od imena): **Pāūn** (380, Slavonski Brod), **Pāunić** (Petrinja, I Slavonija), **Paūnković** (Našice, Baranja).

Paūnović (640, Petrinja, Pakrac, Banovina, Podravina, Prigorje, sred. Dalmacija)

✧ *tal.* pavone ← *lat.* pavo

pāuper *m publ. sociol.* siromah, bijednik, ubogar // **pauperizácija** ž *sociol.* masovno i stalno osiromašivanje stanovništva ili nekog društvenog sloja (npr. srednjeg građanskog sloja); **pauperizam** *m* (G -zma) siromaštvo; bijeda, oskudica, ubogarstvo; **pauperizírati** (koga, što) *dv.* (prez. pauperizírām, *pril. sad.* -ajući, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) činiti/učiniti pauperom; siromašiti/osiromašivati [~*selo*]; **pāuperski** *prid.* koji se odnosi na paupere; **pāuperski** *pril.* kao pauper, na način paupera

✧ *lat.*

pause (izg. pōz) *m tehn. inform.* tipka i naredba za privremeno zaustavljanje neke radnje (npr. na audio i videouređajima ili u računalnim programima)

✧ *engl.*

Pāusija (4. st. pr. Kr.), grčki slikar, jedan od začetnika enkaustičke slikarske tehnike

pāus-pāpīr *m* (G pāus-papíra) *reg.* specijalni, poluprozirni papir, služi za kopiranje, presnimavanje, umnažanje rukopisa

✧ *njem.* Pauspapier

pāušāl *m* (G pāušála) iznos, svota određena globalno, otprilike, bez specifikacije // **pāušāl/an** *prid.* (odr. -lni) **1.** koji je određen odoka, otprilike, bez varijabilnih uvjeta [~*ni doprinos*] **2.** koji je netočno izrečen ili određen; neprecizan [~*na ocjena*] Δ ~*ni po-rez* porez koji porezne vlasti nameću u okvirnom iznosu, umjesto utvrđivanja oporezivog dohotka; **pāušālo** *pril.* tako da se ne izdavaju pojedinačni slučajevi, da se ne uzimlju u obzir nijanse, da se obuhvati sve bez razlike upoprijeko, sve poprijeko, uzduž i poprijeko, osjekom [~ *osuditi*; ~ *oklevetati*; ~ *hvaliti*]

✧ *austrijem.* Pauschale ← *njem.*

Pauschalquantum

pāuza ž **1.** kraći prekid u čemu (poslu, govoru i sl.); odmor, počivka, predah **2.** *glazb. a.* ritmički prekid **b.** znak koji označuje dužinu prekida u notnim zapisima glazbenih kompozicija **3.** *kazal.* prekid između slika ili činova; stanaka Δ **čik**~ žarg. kraći predah u radu sjednice // **pauzírati** (θ) *dv.* (prez. pauzírām, *pril. sad.* -ajući, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) (u)činiti, uzeti/uzimati pauzu; predahnuti/predahnjivati, prekinuti/prekidati na neko vrijeme

✧ *njem.* Pause ← *lat.* pausa ← *grč.* paúsīs: zastoj

pavàna *ž glazb. pov.* 1. ceremonijalni sporijski ples europske aristokracije 16. i 17. st. koji je otvarao ceremonije, balove te služio pokazivanju garderobe pred uzvanicima; nakon nje slijedila brza živahna galjarda, v.; padovana 2. jedan od stavaka ranobarokne instrumentalne suite, kasnije se osamostaljuje u zasebnu formu (19. i 20. st.)

✧ *tal.* ← (danza) padovana: iz Padove

Pávao (G Pávla) 1. v. ✧ 2. Sv. (između 5. i 8-o.67), apostol, rodom iz Tarza (u Maloj Aziji), prauzor kršćanskog misionarstva; shvatio da se kršćanstvo može odvojiti od roditeljskog židovstva, smatra se osnivačem kršćanstva kao crkve; napisao 14 poslanica, pogubljen u Rimu 3. ime jednog grčkog kralja (20. st.), jednog ruskog imperatora (kraj 18. i početak 19. st.) i šestorice papa (8–20. st.) 4. VI (1897–1978), papa (od 1963), u postkoncilskom razdoblju angažira se u borbi protiv gladi, siromaštva i socijalne nepravde; težio pomirenju s ostalim kršćanskim crkvama

✧ m. os. ime (preko 300 imenskih likova); isto: **Pával**, **Pável**, **Pávle** (uglavnom pravosl.); *hip.*: **Pájo**, **Páko**, **Pávác**, **Pávež**, **Pávica**, **Pávic**, **Pávlan**, **Pávlen**, **Pávleša**, **Pávo**, **Pávosh**, **Pávusha** itd.; ž. os. imena: **Pàola** (← *tal.*), **Pàula**; *hip.*: **Pávica** ✧ *pr.* (od imena i etnici): **Bilopávlović** (190, Imotski, J i sred. Dalmacija), **Depòli** (Rijeka, Šibenik, ← *mlet.*), **Depòlo** (110, Korčula, ← *mlet.*), **Děšpalj** (Arbanasi u Zadru, ← *alb.*), **Nikpalj** (Arbanasi u Zadru, ← *alb.*, v. i Nikola), **Pácek** (Osijek, I Slavonija, ← *mad.*), **Páic** (1420, Šibenik, Zagora, Banovina, Kordun), **Pajač** (Sveti Ivan Zelina, Prigorje, Zagorje), **Pajagić** (Kostajnica, Banovina), **Pajalić** (Krk, Rijeka), **Pajan** (Novi Marof, Zagorje, Posavina), **Pajčić** (Kaštela, Split), **Pajek** (Sveti Ivan Zelina, Prigorje, Podravina, Zagorje), **Pajević** (Baranja, Požega, Dubrovnik, Rijeka), **Pájić** (1050, Vojnić, Kordun, Pokuplje), **Pajkánović** (Županja, Vinkovci), **Pajkić** (sred. Dalmacija, Istra), **Pajkin** (Zadar), **Pajković** (180, Pula, Istra, I Slavonija), **Pajović** (Rijeka, Zadar, J Dalmacija), **Pákséc** (160, Zlatar Bistrica, Zagorje, Prigorje), **Pál** (200, Medimurje, Podravina, Prigorje, ← *mad.*), **Pálac** (140, Zagreb, Vukovar, Split, Bjelovar, v. i palac), **Paláic** (320, Sisak, Banovina, Podravina, v.

i pàla¹), **Palájić** (Sisak, Turropolje, Pregrada, Kutina), **Páleka** (490, Arbanasi kod Zadra, ← *alb.*), **Pálfi** (270, Medimurje, Podravina, Prigorje, ← *mad.* + fi: sin), **Pálic** (830, Zagreb, Vukovar, Čazma, Prigorje, ← *mad.*), **Pálinić** (320, Šibenik, J i sred. Dalmacija), **Pálko** (Baranja, I Slavonija, Istra), **Pálković** (Slavonski Brod, Đurđevac, Posavina), **Pall** (izg. Pál) (Sisak, Šibenik), **Palla** (izg. Pála) (Križevci, Đakovo), **Pálnec** (Medimurje), **Páljak** (Ivanec, Petrinja, Prigorje, Zagorje), **Paolčić** (Buje, Istra, Primorje, ← *tal.*), **Pàul** (Novska, Ploče), **Pàulaj** (Osijek), **Pàulena** (Vinkovci, Turropolje), **Pauletić** (220, Rovinj, Istra, Primorje, ← *tal.*), **Pàuli** (Karlovac), **Pàulica** (Korenica), **Paulić** (930, Slunj, Slavonija), **Pàulik** (Osijek, Sesvete, Nova Gradiška), **Pàulin** (160, Čabar, Primorje, Istra, Posavina), **Paulína** (Zadar), **Paulinić** (Rovinj, Slavonski Brod, Vrbovsko, Istra), **Paulinović** (Drniš), **Paulišić** (Pazin, Istra), **Paulović** (130, Pazin, Istra), **Pàulus** (Požega, okolica Zagreba, Slavonija), **Pušić** (290, Ogulin, Nova Gradiška, Posavina, Primorje), **Pávačić** (140, Krk, Rijeka), **Paválec** (Opatija, Pula), **Pavalić** (Donja Stubica, okolica Zagreba, Podravina), **Pávao** (Omiš, Medimurje, sred. Dalmacija), **Pavásović** (410, Šibenik, S Dalmacija, okolica Zagreba), **Pávát** (Pazin, Istra, Primorje), **Pávčec** (Medimurje, okolica Zagreba), **Pávčević** (Nova Gradiška), **Pávčić** (Vinkovci, Gospić, Kostajnica), **Pávéc** (120, Đurđevac, Bjelovar, Pokuplje), **Pávčić** (Vrbovec, Zagreb i okolica), **Pávèk** (Gvozđ, okolica Zagreba, Pokuplje), **Pavèla** (270, Sinj, Split), **Pavèli** (Koprivnica), **Pavèlić** (1885, Primorje, Lika, I Slavonija), **Pavèlik** (Našice, Požega), **Pavèlin** (Kaštela, sred. i S priobalje), **Pavèlka** (Vinkovci, Slavonija, S Dalmacija), **Pavèlko** (Vinkovci, Virovitica, Slavonski Brod), **Pavěšić** (430, Rijeka, Koprivnica, Podravina, Gorski kotar), **Pavěšković** (Omiš, sred. Dalmacija, Podravina), **Pavetiček** (Zabok, Split), **Pavetić** (290, Zabok, Zagorje, Prigorje), **Pavíčević** (110, J i sred. Dalmacija, Istra, okolica Zagreba), **Pavíčić** (3430, sred. Dalmacija, Hvar, Banovina, Lika), **Pavíčin** (Split), **Pávić** (7340, sred. i S Dalmacija, Zagorje, Kordun), **Pavíčević** (Split, Rijeka, Knin, Osijek), **Pavíčić** (Sisak, Hvar), **Pávin** (360, Zadar, Podravina), **Pávina** (Ozalj, Zagreb), **Pavínčić** (Labin, Primorje), **Paviša** (Đurde-

vac, Turopolje, *I* i sred. Dalmacija), **Pavišić** (690, Turopolje, Prigorje, sred. Dalmacija, Istra), **Paviškov** (Kaštela, sred. Dalmacija), **Pavitović** (Vukovar, Osijek), **Pavkić** (Županja), **Pávko** (Križevci), **Pávkov** (Vukovar, *I* Slavonija, Podravina), **Pávković** (2150, Trogir, Posavina, Pokuplje, Lika, Slavonija), **Pavlačić** (160, Karlovac, Pokuplje), **Pavлак** (270, Jastrebarsko, Prigorje, Lika, Banovina), **Pavlaković** (410, Duga Resa, Pokuplje), **Pavlas** (Vrbovec, Ludbreg), **Pavlec** (Varaždin, Zagorje), **Pavleček** (Zagreb), **Pavlečić** (210, Turopolje, Pokuplje, *Z* Slavonija), **Pavlek** (960, Zagorje, Prigorje, Podravina), **Pavleka** (Požega, Bjelovar), **Pavleković** (690, Ivanec, Medimurje, Prigorje, Podravina), **Pavlenić** (120, Sisak, Posavina), **Pavlenjak** (Pakrac, Crikvenica), **Pavleš** (Koprivnica), **Pavlešić** (160, Slunj, Čazma, Pokuplje), **Pavlešin** (Slavonski Brod, Cres-Lošinj), **Pavletić** (1060, Buzet, Rijeka, Istra, Pokuplje), **Pavlic** (400, Medimurje, Prigorje, *I* Slavonija), **Pavlica** (680, Lika, Banovina, *Z* Slavonija), **Pavliček** (220, Varaždin, Zagorje, Prigorje), **Pavličević** (500, Varaždin, Dubrovnik, Zagorje), **Pavličić** (520, Ogulin, Slunj, Slavonija, Primorje), **Pavlič** (1800, Gorski kotar, Primorje, Kordun, Zagorje), **Pavlik** (Vinkovci, Slavonija, Primorje), **Pavlin** (290, Zagorje, Samobor, Pula, Čabar, Rijeka), **Pavlina** (210, Dubrovnik, Donja Stubica, Zagorje), **Pavlinac** (Karlovac, Vrbovsko, Banovina, Pokuplje), **Pavlinec** (180, Križevci, Prigorje, Zagorje), **Pavlinek** (Ivanec, Nova Gradiška, Zagorje, Prigorje), **Pavlini** (Vukovar), **Pavlinić** (Klanjec, Zagorje), **Pavlinić** (820, Zabok, Vrbovsko, Zagorje), **Pavlinjak** (**Pavlinjak**) (Bjelovar, Prigorje, Zagorje), **Pavlinovac** (Čazma, Garešnica), **Pavlinovec** (Čazma, Koprivnica), **Pavlinović** (Makarska, sred. Dalmacija, Posavina), **Pavlinušić** (100, Sinj, Osijek, Županja, Križevci), **Pavliš** (Bjelovar, Koprivnica, Grubišno Polje), **Pavliša** (160, Zabok, Zagorje, Podravina), **Pavlišić** (Pula, Istra, *I* Slavonija), **Pavliško** (Zagreb), **Pavljak** (Križevci, Prigorje), **Pavljuk** (Slavonski Brod, Donji Miholjac), **Pavlouić** (Otočac, *S* Dalmacija), **Pávlov** (260, Kaštela, sred. Dalmacija), **Pávlovic** (Vinkovci, *I* Slavonija), **Pávlović** (Metković, *I* Slavonija), **Pávlović** (9320, Kordun, Dalmacija, Lika, Banovina), **Pavlovski** (Priobalje), **Pavlušec** (Zabok),

Pávo (Đurdevac, Podravina), **Pavókozić** (310, Valpovo, Podravina), **Pávošev** (Đakovo, *I* Slavonija), **Pavóšević** (580, Valpovo, Osijek, *I* Slavonija), **Pávša** (Koprivnica, Podravina), **Pávšek** (Samobor, Bjelovar), **Pávšić** (Ogulin, Rijeka, Labin, Donji Miholjac), **Pávuša** (Našice), **Pávušek** (190, Sisak, Glina, Banovina), **Polëto** (130, Kutina, Nova Gradiška, *Z* Slavonija, ← *tal.*), **Pólic** (1330, Rijeka, sred. Dalmacija, Gorski kotar, ← *mlet.*, v. i Apolonije) ◇ *top.*: **Pavljë bŕdo** (Dalmacija); (naselja): **Pavičići** (Duga Resa, 20 stan.), **Pavićini** (Pula, 54 stan.), **Pávković Selo** (Karlovac, 62 stan.), **Pavličani** (Čazma, 107 stan.), **Pavlin Kloštar** (Bjelovar, 189 stan.), **Pávlovac Vrebački** (Gospić, 164 stan.), **Pávlóvci** (Požega, 172 stan.), **Pávlóvci** (Nova Gradiška, 82 stan.), **Pávlóvčani** (Jastrebarsko, 229 stan.), **Pávlovec Pregradski** (Pregrada, 224 stan.), **Pávlovec Ràvenski** (Križevci, 142), **Pòvlja** (Brač, 393 stan.)

◇ *lat.* Paulus

Pavelić, Ante (1889–1959), hrv. odvjetnik, vođa desničarske Hrvatske stranke prava, poslanik u skupštini Kraljevine SHS (1927–1929); po uvođenju šestogodišnje diktature 1929. emigrira u Italiju, gdje organizira revolucionarno-nacionalistički Ustaški pokret; pod okriljem fašističke Italije i Trećega Reicha u travnju 1941. postao šef NDH, v. s titulom poglavnik; uspostavio ekstremno nacionalistički režim po uzoru na nacifašističke totalitarizme, zemlju uveo u rat na strani sila Osovine, genocidnom i represivnom politikom antagonizirao stanovništvo i ojačao antifašističku borbu u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, što je sve zajedno dovelo do propasti NDH; 1945. bježi iz Hrvatske u Argentinu, umire u Francovoj Španjolskoj

pàvënka ž <G mn -enākā/-i> *bot.* zimzeleni (*Vinca*) iz porodice *Apocynaceae*
 ◇ *tal.* pervinca (*tal.* prefiks) (PER-) (zamijenjen je našim) (PA-)

Pavese (izg. Pavêze), **Cesare** (1908–1950), talijanski pjesnik, romanopisac, neorealist (pripovijetke *Prije nego pijetao zakukuriče*, *Lijepo ljeto*, pjesme *Doći će smrt i imati tvoje oči*); prevoditelj američkih pisaca

pàvetina (**pàvitina**) ž *bot.* biljni rod trajnih zeleni i grmova s viticama s o. 400 vrsta iz porodice žabnjaka (u nas najčešća penjačica obična p. *Clematis vitalba*); šeputljika, vitina, pavet, pavit // **pàvët** (**pàvët**) ž, v. pavetina

Pávić 1. Armin (1844–1914), hrv. povjesničar književnosti i političar, autor znanstvenih rasprava iz stare hrvatske književnosti (*Historija dubrovačke drame, O kompoziciji Gundulićeva Osmana, Studije o hrvatskom akcentu*) **2. Milan** (1914–1986), hrv. fotografski umjetnik, snimao reportažnu fotografiju **3. Nikola** (1898–1976), hrv. pisac izvornih kajkavskih stihova, klasik dijalektalne poezije (*Pozabljeno cvetje, Popevke, Medumurska zemlja, Zvira voda, Prsten zvenknu!*)

pāvijān *m* *zool.* snažni dugodlaki majmun (*Papio hamadryas*) iz roda *Papio*, porodića zamoraca; živi na visoravnima i kamelenoj goleti Arapskog poluotoka i SI Afrike // **pāvijānski** *prid.* koji se odnosi na pavijane

✧ *njem.* Pavian ← *nizoz.* baviaan ← *fr.* babouin: budala

paviljōn *m* ⟨G paviljōna⟩ *arhit.* **1. a.** manja samostojna građevina, ob. od laka materijala, služi u prigodne svrhe [izložbeni ~] **b.** natkrivena laka građevina djelomice ili potpuno otvorena u parku ili vrtu, služi za odmor i zabavu [glazbeni ~] **2.** samostojna stambena zgrada višekatnica u okviru većeg gradskog naselja [stambeni ~] // **paviljōnski** *prid.* koji se odnosi na paviljon

✧ *fr.* pavillon ← *stfr.* paveillon ← *lat.* papilio: leptir

pāvinac *m* ⟨G -inca, V -inče, N *mn* -inci⟩ *bot.* biljni rod (*Jasione*) i vrste *J. montana*, *J. orbiculata* iz porodice zvončica (*Campanulaceae*); prisadnik

pāvitina *ž*, v. pavetina

Pavlek, Mihovil Miškina (1887–1942), hrv. književnik, objavljuje u okviru tzv. seoske književnosti, stradao u koncentracionom logoru (*Za svojom zvijezdom, Trakavica, Krik sela*)

pāvlīn *m* ⟨G pavlīna, N *mn* pavlīni⟩ *kat.* **1.** pripadnik crkvenog reda posvećenog Sv. Pavlu pustinjaku iz Tebe, osnovan u 13. st. u Mađarskoj i Hrvatskoj **2. (mn)** bijeli fratri, svrakari // **pāvlīnski** *prid.* koji se odnosi na pavline [~ red]

✧ *srlat.* Paulinus: Pavlov

Pavlinović, Mihovil (1831–1887), hrv. političar i književnik, svećenik; kao zastupnik Dalmatinskog sabora, Hrvatskog sabora i Carevinskog vijeća tražio ujedinjenje

Dalmacije s Hrvatskom; sjajan govornik i izvrstan pisac; stoji na čelu narodnog preporoda u Dalmaciji; sabirač narodnih pjesama, dobar poznavalac narodnog jezika

Pavlov (izg. Pāvlov), **Ivan Petrovič** (1849–1936), ruski fiziolog, otkrio i proučavao prirodne i uvjetovane reflekske; Nobelova nagrada za medicinu 1904. // **Pāvlovļjev** *prid.* koji pripada Pavlovu Δ ~ **refleks** prirodno uvjetovan refleks (npr. curenje slina u psa pri pogledu na hranu)

Pavlova (izg. Pāvlova), **Ana** (1882–1931), ruska baletna umjetnica, virtuoz klasične plesne tehnike, izuzetne osjećajnosti

pāvlovac *m* ⟨G -ōvca, V -ōvče, N *mn* -ōvci⟩ *bot.*, v. dubačac

Pāvlovac *m* ⟨G -ōvca⟩ naselje (u blizini Grubišina Polja), 842 stan. // **Pāvlovčanin** *m* (**Pāvlovčanka** *ž*) (N *mn* Pāvlovčani) stanovnik Pavlovca

♦ v. Pavao

Pāvlovac Zabočki *m* naselje (u blizini Zaboka), 597 stan.

♦ v. Pavao

pāvōr *m* ⟨G pavóra⟩ *psih.* stanje uznemirenosti, zabrinutosti, bojazan od kakve opasnosti (smrti, bolesti, kazne); strah

✧ *lat.*

Pāvučnjāk *m* naselje (u blizini Zagreba), 559 stan.

pax (izg. pāks) *m* **1.** stanje među državama i narodima bez rata, sukoba, bez gloženja, prepirke, svade; mir **2. pren.** vječni mir, spokojstvo, pokoj Δ ~ **americana** (**britannica** i sl.) (izg. ~ amerikána, británika) *publ.* žarg. mir odnosno ustroj međunarodnih odnosa koji svojim političkim i vojnim autoritetom krajem 20. st. nameće SAD (ili neka druga sila u druga vremena); mir koji je namećen i održava se po uvjetima jedne sile; ~ **Romana** (izg. ~ Romána) *pov.* rimski mir; razdoblje mira i općeg kulturnog i gospodarskog napretka u Rimskom Carstvu u 1. i 2. st. [prema ovom, *potenc.* i druge veze]

✧ *lat.*

paysage, v. pejсаž

pàzār *m* ⟨G pazára⟩ *reg.* **1.** kupovina i prodaja, kupoprodaja poljoprivrednih proizvoda, trgovanje, trgovina, promet robe **2.** mjesto, obično pod otvorenim nebom, gdje se obavlja trgovina; trg, pijaca, sajam [ići na ~] **3. a.** trgovačka roba koja se prodaje **b.** novac, zara-

da, utržak od prodane robe **4. meton.** pazarni, sajmeni dan [*danās je ~*] // **pāzarište** *sr reg.* manje mjesto, prostor gdje se održava pazar; trgovište; **pazāriti** (što, Ø) *dv. (prez. pāzārim, pril. sad. -rēči, pril. pr. -ivši, gl. im. -rēnje)* *reg.* **1.** kupiti/kupovati **2.** trgovati [*~ na veliko; ~ na malo*]; **pāzārnī** *prid.* koji pripada pazaru [*~ dan*]

♦ *pr.* (etnici): **Pazārac** (Vinkovci), **Pazārčević** (Poreč), **Pazārica** (Čazma) ♦ *top.* (naselja): **Dōnje Pāzarište** (Gospić, 307 stan.), **Pōpovača, Pāzariškā** (Gospić, 175 stan.)

♦ *tur.* pazar ← *perz.* bāzār

pazdārān (pasdārān) *m* (G pasdārāna) **1. pov.** pripadnik revolucionarnih odreda i garde u Iranu nakon islamističke revolucije krajem 1980-ih **2.** u nekim zemljama Istoka, oružani borac za islam **3.** (ob. *mn*) *pren. pejor.* revolucionarni čistunac koji svojom navodnom pravovjernošću stječe pravo progona ideoloških protivnika

♦ *pr.*: **Pāzdrijan** (Čazma, Bjelovar, Prigorje)

♦ *perz.* pāsdārān: čuvari ← pāsdār: čuvar, stražar; pouzdan i častan čovjek

pāzikuća¹ *m* onaj koji pazi na kuću s više stanova i stanara i na red u njoj; domar, kućepazitelj, nadstojnik kuće

♦ *v.* paziti + *v.* kuća

pāzikuća² *ž bot.* jedna od domaćih biljaka pu-zavica

♦ *v.* paziti + *v.* kuća

Pāzin *m* naselje u središnjoj Istri, 5282 stan. // **pāzīnīski** *prid.* koji se odnosi na Pazin i Pazinjane; **pāzīnštīnīa** *ž* **1.** (Pazinština) pazinski kraj, kraj koji gravitira Pazinu, mikroregija oko Pazina **2.** jezik toga kraja [*na ~i*]; **Pāzinjanin** *m* (**Pāzinjānka** *ž*) (N *mn* Pazinjani) stanovnik Pazina

pāzīti *nesvrš.* [*prez. -im, pril. sad. -zēči, prid. trp. pažen, gl. im. pāženje*] **1.** (na koga, na što) **a.** pratiti pogledom [*~ kroz prozor*]; gledati **b.** biti usredotočen, koncentrirati se gledajući, slušajući itd. [*~ na predavanju*] **c.** nadzirati, motriti, stražariti [*~ na bolesnike*] **d.** brinuti o čemu, čuvati što **2.** (koga, što) brinuti se (o kome, čemu), čuvati [*~ dijete*] **3.** (se) **a.** čuvati se zla [*pāzi*] **b.** živjeti u prijateljsstvu, voljeti se [*susjedi se paze*] // **pāzītēl** *m* onaj koji po dužnosti pazi, motri, nadgleda [*~ parka*]; **pāzītēljica** *ž, v.* pazitelj; **pāzītēljīcin** *prid.*

koji pripada paziteljici; **pāžljiv** *prid.* (odr. -i) **1.** koji radi, prati s pažnjom, zanimanjem; budan, pozoran, oprezan, pomniji **2.** koji je obziran, obazriv, ljubazan; **pāžljivo** *pril.* na pažljiv način, s pažnjom; pomnijivo, brižljivo, pozorno; **pāžljivost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga koji je pažljiv; **pāžnja** *ž* (G *mn* pāžnjā/-i) **1.** upravljanje svijesti na što; napregnutost duha koji je na nešto usmjeren; usredotočenost, koncentriranost (misli, vida, sluha) na što **2.** susretljivost, uslužnost, ljubaznost [*dočekati s ~om*] **3.** pozornost, zanimanje, zainteresiranost [*izazivati ~u; svratiti/svracati ~u*] **4. a.** v. pozor **b.** riječ upozorenja na moguću nezgodu ili na to da je potreban oprez (u zn. da treba obratiti na što pažnju) [*~a' pada kamenje*]; pazi!

♦ samo južnoslavenski (*stsl.* paziti, *bug.* pazja) ? = *stisland.* spakr: bistar, pametan

pāzl *m, v.* puzzle

pāzuho *sr* (**pāzūh** *m*) (D *mn* -usima) **1. a.** anat. unutrašnji, udubljeni dio ramenog članka između prsnog koša i gornjeg dijela nadlaktice u kojem su smještene znojne žlijezde, kod odrasle je osobe obrastao dlakom **b.** dio odjeće koji pokriva to mjesto **2. reg.** udubljene u brdovitom predjelu **3. bot.** udubljenje između lista i stabljike Δ **pod ~m** nositi što držeći pod ramenom nadlakticom uz tijelo // **pāzūšce** *sr* (G *mn* pāzūščā/pāzūščā) *dem.* od pazuh; **pāzūšnī** *prid.* koji pripada pazuhu, koji je svojstven pazuhu [*~e dlake*]

♦ *prasl.* *pazuxa, *pazuxo (*rus.* pāzuxa, *polj.* pazucha), *latv.* paduse

pāzvuk *m* (N *mn* -ūci) **1. fiz., v. jeka **2.** popratni zvuk koji se javlja u uhu poslije jakog akustičkog nadražaja**

♦ *PA-* + *v.* zvuk

pāž *m* (N *mn* pāžēvi) *pov.* **1.** dječak, mladi plemić u službi na dvoru; plemče **2.** pitomac vojnog zavoda za plemićke sinove (u Rusiji) // **pāževski** *prid.* koji se odnosi na pazeve, koji čine pazevi [*~ korpus, pov.* vojna jedinica u carskoj Rusiji]; **pāževski** *pril.* kao paž, na način pažev

♦ *fr.* page ← *grč.* paidion: dječak

Pāžanin, *v.* Pag

pāžnja, *v.* paziti

Pb *kem.* simbol za element olovo

PC (*izg. pi šti prema engl.*) *krat. inform.* osobno računalo, *v.* računalo Δ

♦ *engl.* Personal Computer

PCI *krat. inform.* vrsta lokalne sabirnice koja povezuje vanjske uređaje i središnji procesor

✧ *engl.* Peripheral Component Interconnect

PCL *krat. inform.* programski jezik za upravljanje radom pisača

✧ *engl.* Printer Command Language

pčela *ž* (G mn pčelâ) *zool.* kukac opnokrilar (*Apis mellifica*), uzgaja se radi dobivanja meda, voska, matične mliječi i propolisa // **pčelâr** *m* (G pčelára) čovjek koji se bavi pčelarstvom, uzgojem pčela, uzgajač pčela; **pčelârica**² *ž*, v. pčelar; **pčelâriti** *nesvrš.* (prez. pčelârim, *pril. sad.* -reči, *gl. im.* -rjenje) držati pčele, baviti se pčelarstvom; **pčelârski** *prid.* koji je svojstven pčelarima [~ *pribor*]; koji se odnosi na pčelarstvo i pčelare [~ *priručnik*]; **pčelârski pril.** kao pčelar, na način pčelara; **pčelârstvo** *sr* (G mn pčelârstâvâ/-â) grana gospodarstva, bavi se uzgojem pčela radi dobivanja meda i voska, umijeće uzgoja pčela; **pčelica** *ž dem.* od pčela; **pčelinjak** *m* (N mn -âci) 1. skup košnica za uzgoj pčela, mjesto s više košnica ili kućica s više košnica za uzgoj pčela 2. *bot.*, v. medenika; **pčelinji** *prid.* koji pripada pčelama [~ *med*; ~ *vosak*]

♦ *pr.* (prema zanimanju, moguće preklapanje s v. čelo): **Čelan** (450, Imotski, sred. Dalmacija), **Čelânović** (Zagreb), **Čelâr** (230, Imotski, sred. Dalmacija), **Čelârević** (Gospić, Split), **Čelec** (Zabok, Z Slavonija), **Čelica** (Benkovac, sjeDalmacija, Vinkovci, Sisak), **Čelić** (250, Istra, Z Slavonija)

✧ *prasl.* i *stsl.* bčela (*slov.* čebela, *rus.* pčelâ), *lit.* bitis ← *ie.* *bhiko-/bhoyko- (*lat.* fucus, *stir.* bechi)

pčelârica¹ *ž zool.* ptica (*Meropidae*), hrani se pčelama i osama; žura △ **žuta** (*krasna*) ~ *Merops apiaster*

Pčelić *m* naselje (u blizini Virovitice), 565 stan. // **pčelićki** *prid.* koji se odnosi na Pčelić

Pd *kem.* simbol za paladij

PDA *krat. inform.* osobno računalo džepnih dimenzija rabi se za vođenje adresara, poslovnog dnevnika, slanje i primanje poruka i sl. ✧ *engl.* Personal Digital Assistant

PDF *m krat. inform.* format zapisa dokumenata na računalima, osobito prikladan za distribuciju preko interneta i međusobno neusklađivim računalnim platformama

✧ *engl.* Portable Document Format®

PDV *m krat. ekon.* porez u Republici Hrvatskoj

(porez na dodanu vrijednost) uveden 1. siječnja 1998. zamijenivši Porez na promet

peacekeeper (*izg.* pîskiper) *m pol.* onaj koji kontrolira održavanje potpisanog primirja ili mira

✧ *engl.*

Peacock (*izg.* Pikok), **Thomas Love** (1785–1866), engleski romanopisac sedam satiričkih romana nazvanih »konverzacijskima«, jer glavna lica uglavnom sjede za stolom i raspravljaju o svemu i svačemu, od filozofije do svakodnevnih malih briga, kritizirajući sve oko sebe

pěân *m* (G peána) 1. *pov.* starogrčka korska pobjednička pjesma, zahvalnica, hvalospjev, ob. Apolonu 2. *jez. knjiž.* u peanu, četverodijelna stopa s neodređenim brojem dužina 3. *med.* sprava za zaustavljanje krvarenja iz prerezane žile; hemostatička kliješta

✧ *lat.* paeon ← *grč.* Paían: liječnik bogova, ozdravitelj (epitet Apolona)

Pearl Harbor (*izg.* Pěrl Hårbor) *m* ratna luka u istoimenom zaljevu na J obali otoka Oahua (Havajsko otočje); iznenadnim napadom 7. 12. 1941. japanske pomorsko-zračne snage onesposobile su značajan dio američke pacifičke flote usidrene u luci i time izazvale ulazak SAD-a u 2. svjetski rat

pěbrina *ž pat.* bolest koja napada svilenu bubu, kuga svilene bube

pěc (**pěc-pěc**) *uzv. fam.* djeci u smislu zabrane (ne!, ne diraj to!) // **pěckalica** *ž* zajedljiva, bockava šala ili sl.; **pěckalo** *sr* onaj koji koga pecka, zadaje, ne da mira, podbada; **pěckati** (koga, se) *nesvrš.* (prez. -âm, *pril. sad.* -ajûci, *gl. im.* -ânje) bockati, zadirivati riječima, dražiti, izazivati; **pěckav** *prid.* (*odr. -i*) koji je a. bolan, nadražujući b. *pren.* koji bocka riječima; zafrkantski, provokativan; **pěckavo** *pril.* na peckav način; **pěcnuti** (koga) *svrš.* (prez. -nēm, *pril. pr.* -ûvši, *imp.* pěcni, *prid. trp.* pěcnût), v. peckati

✧ *onom.*, v. peći

pěcati (koga, što) *nesvrš.* (prez. -âm, *pril. sad.* -ajûci, *gl. im.* -ânje) 1. loviti ribu udicom 2. *žarg. iron.* loviti (muža, društvo, mušterije itd.); mamiti 3. ubadati, bosti (o kukcima), gristi (o ribi) // **pěcâc** *m* (G pecâca) onaj koji peca; ribič; **pěcâčica** *ž*, v. pecač; **pěcâčkî** *prid.* koji se odnosi na pecače; **pěcâčki** *pril.* kao pecač, na način pecača; **pěcâlîjka** *ž* (G mn -i) 1. *razg.* štap s udicom na kraju niti

kojim se peca, lovi ribu; ribički štap **2.** dugačka i pomična naprava za snimanje zvuka u televizijskim studijima, pomični mikrofona na dugačkom štapu; **pěčároš** *m reg.* onaj koji na jezeru ili na rijeci udicom peca ribu, *usp.* pecač, ribič

✧ od starijega *pěcati: bosti = v. pikati

pěčāvka *ž zool.* muha sa šiljastim rilcem kojim ubada i siše krv (*Stomoxys calcitrans*); pakosna peckavica

✧ v. pec, peckati

Pechstein (izg. Pěštājn), **Max** (1881–1955), njemački ekspresionistički slikar i grafičar; od 1906. član skupine *Die Brücke* (Most); osebujan slikarski izričaj pod utjecajem umjetnosti primitivnih oceanijskih naroda (jednostavni oblici, snažne boje)

pěčivo, v. peći

Pecos (izg. Pěkos) *m geogr.* lijeva pritoka rijeke Rio Grande, u JZ dijelu SAD-a, duga 1490 km

pěča¹ *ž reg.* **1.** komad, dio čega **2.** (čega) [~ čovjeka]; ob. naočit čovjek, ljudina

✧ tal. pezzo

pěča² *ž reg.* **1.** crna koprena na licu muslimanke **2.** ženska marama; rubac **3.** konjska obrazina s otvorima za oči // **pěčica** *ž dem.* od pečac²

✧ tur. peçe

pěčāk *m* (N mn -āci) *bot.* biljka (*Asphodeline lutea*) iz porodice ljljiana (*Liliaceae*); zlato-glavica

pěčāl *m ekspr. jez. knjiž.* **1.** tuga, snuđenost, sjetno raspoloženje **2.** nevolja, jad, bijeda // **pěčālan** *prid.* (odr. -lnī) *ekspr. jez. knjiž.* **1. a.** koji osjeća tugu, bol; snuđen, sjetan **b.** koji izražava bol, u kojem se ogleda tuga **c.** koji je jadan; nevoljan **2. a.** koji izaziva tužno raspoloženje **b.** koji prolazi, protječe u tuzi; **pěčālno** *pril. ekspr. jez. knjiž.* s pečali; tužno, žalosno, teško, gorko

✧ stsl. pečalb (i rus. pečal')

pěčālbja *ž* (G mn -ā/-i) **1.** privremeni, ob. višmesečni ili sezonski najamni rad izvan stalnog mjesta boravka [*iči na/u ~u*] **2. pren.** općenito, težak, naporan, najamni rad [novinarska ~a] // **pěčālbār** *m* onaj koji ide u pečalbu, nadničar; **pěčālbārīti** *nesvrš.* <prez. pečālbārīm, pril. sad. -rěči, gl. im. -rěnje> raditi u pečalbi, raditi kao pečalbar; **pěčālbārka** *ž.* v. pečalbar; **pěčālbārskī** *prid.* koji se odnosi na pečalbare i pečalbu; **pěčālbār-**

ski *pril.* kao pečalbar, na način pečalbara

✧ mak., v. pečal

pěčāt *m* (G mn pěčātā) **1. a.** predmet s urezanim reljefnim znakom koji se može otisnuti na čemu (ob. na papiru, ako je premazan bojom, u vosku, glini i sl.); žig, štambilj [udariti ~] **b. meton.** otisak s pomoću takve naprave kao dokaz ispravnosti čega (ob. dokumenta) **2.** trag, obilježje, žig čega [~ tuge] **3.** (Pečāt) »mesečnik za umjetnost, nauku i sve kulturne probleme«, izlazio u Zagrebu 1939–1940, M. Krleža suradnik brojeva 1–8, urednik 9–15; u posljednjem broju objavljen *Dijalektički antibarbarus* Δ **čuvār državnog ~a** visoka funkcija, ministarski resor u nekim državama; **Salamunov** ~ šestokraka zvijezda, sastavljena od dva trokuta, simbol Židova; **salamunov** ~ bot., v. pokosnica¹ // **pěčatiti** (što) *nesvrš.* <prez. -im, pril. sad. -teči, gl. im. -ačenje> stavljati, utiskivati ili udarati pečat (na što); zapečaćivati; **pěčatnī** *prid.* koji je za pečat, koji služi za pečaćenje [~ vosak]; **pěčatnījāk** *m* (N mn -āci) **1.** naprava u obliku metalne pločice, prstena i sl. u koju je ugraviran kakav znak (grb, inicijali i sl.) za pečaćenje pisama, isprava, pošiljki i sl. **2.** prsten u koji je urezan pečat (ob. inicijali vlasnika)

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Pěčatnik** (Zagreb, Medimurje, Zagorje, Prigorje)

✧ *prasl.* *pečat- (stsl. pečatu, rus. pečat', polj. pieczęć) ? ≈ v. peći

pěčatoslōvlje *sr zast. neodom.*, v. sfragistika

✧ v. pečat + v. slovo

Pečēnezi *m mn pov.* nomadski ratnici turkijskog podrijetla (6–11. st.), živjeli su u Ukrajini

pěčēnka¹ *ž* (D L -i) *bot.* vrsta gljive (*Lactanus volemus*)

pěčēnka² *ž* (D L -i) *zool.* riba deverika (*Abramis brama*)

pěčēnka³, v. peći

Pečōra *ž geogr.* rijeka na SI dijelu Ruske Federacije, duga 1809 km, izvire na Uralu, utječe u Sjeverno ledeno more

Pečuh *m* grad u J Mađarskoj, 171.600 stan.

// **Pečūjac** *m* (**Pečūjka** *ž*) (G -jca, N mn Pečūjci) stanovnik Pečuha; **pěčūškī** *prid.* koji se odnosi na Pečuh i Pečujce

♦ *pr.* (etnik): **Pečūjlīja** (Baranja)

pěčūrka *ž* (D L -rci, G mn -rākā/-i) *bot.* **1.** rod (*Agaricus*) pretežito cijenjenih jestivih gljiva lisičarki **2.** (+ *srp.*) općenito gljiva Δ **šumska**

~ (*A. silvicola*); **livadna** ~ rudnjača (*Agaricus campestris*); **velika** ~ kračun (*A. macrosporus*); **golema** ~ (*A. augustus*); **otrovná** ~ (*A. xanthoderma*); **plemenita** ~ uzgajana vrsta (*A. bisporus*); šampinjon // **pečūrčica** ž *dem.* od pečurka; **pečūrkica** ž *hip.* od pečurka (kao umjetni ukras u vrtu, u loncu s cvijećem, kao manji komad nakita za božićno drveće i sl.)

✧ *prasl.* *pečura (*rus.* pečúra, *bug.* pečurka)
peč ž (G peći) **1.** naprava od pečene zemlje, kamena, metala ili dr. za zagrijavanje prostorija, pripremanje hrane i sl. [*kuhinjska* ~; *krušna* ~] **2.** *meton.* količina koja stane u krušnu peč [~ *kruha*] **3.** *tehn.* **a.** uređaj za obradu ili dobivanje čega zagrijavanjem [*kovačka* ~; *metalurška* ~] **b.** uređaj za spaljivanje [~ *za otpad*] **c.** uređaj za termičku razgradnju ili obradu u različitim tehnološkim postupcima // **pečār** *m* (G pečára) majstor koji zida i održava peći; **pečārija** ž **1.** obrt pečara **2.** radionica pečara; **pečārski** *prid.* koji se odnosi na pečare; **pečica** ž **1.** *dem.* od peč **2.** (+ *potenc.*) manja peč; **pečnica** ž **1.** dio štednjaka predviđen da se u njemu peče; rerna; ror [*plinska* ~; *električna* ~] **2.** kuhinjski aparat za pečenje ili grijanje hrane [*mikrovalna* ~] △ **visoka** ~ *tehn.* peč za proizvodnju lijevanog željeza

◆ *pr.* (prema zanimanju): **Pečār** (190, Bjelovar, Ploče, J Dalmacija), **Pečárević** (Dubrovnik, Split), **Pečarić** (120, Otočac, Ozalj, Primorje, Lika), **Pečarina** (Rab, Primorje)

✧ *prasl.* *pekty (*stsl.* pešty, *rus.* peč', *polj.* piec) ≈ v. peći

Pěć ž grad na Kosovu, 55.000 stan. // **Pěćanin** *m* (**Pěćánka** ž) (N *mn* Pěćani) stanovnik Peći; **pěčki** *prid.* koji se odnosi na Peć △ **Pečka patrijaršija** *rel.* vrhovno crkveno tijelo u Srbiji (osnovano 1346)

pěći (koga, što, se) *nesvrš.* < *prez.* (I. l. *jd*) pěk-ēm (se), (3. l. *mn*) pěkū (se), *impf.* pěkijāh/ pěkāh (se), *aor.* pěkoh (se), *imp.* pěci (se), *pril. sad.* pěkūci (se), *pril. pr.* pěkāvši (se), *prid. rad.* pěkao/pěkla (se) ž, *prid. trp.* pěk-en, *gl. im.* pěkēnje) **1. a.** spremati, pripremati hranu za jelo kraj vatre, na žaru, na ražnju, na roštilju ili u peći [~ *kruh*; ~ *meso*] **b.** pripremati alkoholni napitak djelovanjem vatre (kuhanjem, destilacijom i sl.) [~ *rakiju*] **2.** izlagati vatri kakvu tvar ili predmet radi

stjecanja novih svojstava (čvrstoće i dr.) [~ *glinu*] **3.** paliti, žeci zrakama (o Suncu, papru) **4. a.** djelovanjem čega užarenog, zapaljenog, vrućeg, vrelog, čega što nagrizi, proizvesti opekotine ili boli kao od opekotina [*rana peče*] **b. pren.** pričinjati duševne, moralne muke, patnje, gristi, mučiti [*peče savjest*] **5. a.** (se) izlagati se toplini ili zrakama Sunca [*pečem se od vrućine*] **b. pren.** biti u neprilici // **pečār** *m* onaj koji peče (pečenje ili rakiju); **pečara** ž zgrada u kojoj se peče radi dobivanja alkoholnog pića (ob. rakije); **pečivo** *sr* sitni pekarski proizvod, ob. za jutarnji obrok (žemičke itd.) [*slano* ~; *slatko* ~; ~ *s nadjevom*]; **pečen** *prid.* < *odr. -i*) **1.** koji je pečenjem došao u željeno stanje [~ *o meso*; ~ *a glina*] **2. pren. razg.** koji je mnogo vidio i iskusio; iskusan, vičan, vješt, umješan; **pečenica** ž **1.** pečenka (1,2,3) **2.** kobasica za pečenje; **pečénka** ³ ž (D L -i, G *mn* -i) **1.** pečeno meso kao jelo, pečenje **2.** meso (svježe ili sušeno) s jedne i s druge strane svinjske hrptenice [*masna* ~ poslastica; *pisana* ~, *reg.*] **3.** životinja određena za pečenje, ob. o većim svetkovinama i blagdanima; **pečēnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) stanje onoga što je dobro i dovoljno pečeno, onoga što ne treba više peći, kad s pečenjem treba završiti; **peč-énjāk** *m* (G -njka, N *mn* -njci) *reg.* kukuruzni klip koji se jede pečen; purenjak; **pečēnjāk** *m* (G pečēnjāka, N *mn* pečēnjāci) vino načinjeno od napola suha grožđa; **pečēnjār** *m* (G pečēnjāra) onaj koji peče i prodaje pečeno (meso, kestenje itd.); **pečēnjara** ž **1.** mjesto gdje se peče i prodaje meso, kestenje i sl.; pečēnjarnica **2.** (+ *potenc.*) posuda za pečenje; **pečēnjāriti** (Ø) *nesvrš.* < *prez.* pečēnjārim, *pril. sad.* -reći, *gl. im.* -rēnje) baviti se poslom pečēnjara; **pečēnjārka** ž (G *mn* -arākā/-ī) *lokal.* vrsta tikve; **pečēnjārница** ž **1.** kućica ili lokal u kojem pečēnjari peku, prodaju pečeno meso ili njime poslužuju; pečēnjara **2.** naprava, peč za pečenje kestena i kukuruza; **pečēnjārski** *prid.* koji se odnosi na pečēnjara i pečēnjare; **pečēnjārstvo** *sr* djelatnost i služba pečēnjara; **pečēnje** *sr* (gl. *im.*), v. peći; **pečēnje** *sr* ispečeno meso [*janječē* ~; *telečē* ~], *usp.* pečenica (pečenka)

◆ *pr.* (nadimačka ili prema zanimanju): **Pěćić** (Vukovar, Omiš, Posavina), **Pěćigoš** (Zagreb, Osijek), **Pěćigus** (Pregrada), **Pěćikoza** (Z Slavonija, Posavina), **Pěćikozić** (120,

Posavina, Podravina), **Pěcimotika** (Virovitica, Đurđevac), **Pěcirěp** (Pula, Međimurje, Osijek), **Pěćenjak** (Slavonski Brod, Rijeka, Klanjec), **Pěćenjčković** (Vinkovci), **Pěćenko** (Sveti Ivan Zelina, okolica Zagreba), **Pěćenčković** (Split, Krk, Đakovo)

✧ *prasl.* *pěkti (*stsl.* pěšti, *rus.* peč', *polj.* piec), *lit.* kepti ← *ie.* *pek*-, (*lat.* coquere, *grč.* pēssein)

pěčina ž (G *mn* pěčinā) **1.** v. špilja **2.** neugodna, hladna prostorija // **pěčinār'** *m* onaj koji živi u pěčini; **pěčinārka'** ž (D L -i), v. pěčinar; **pěćinica** ž *dem.* i *hip.* od pěčina (1); **pěćinski** *prid.* koji se odnosi na pěčine, koji živi u pěčinama [~ *medvjed*]

♦ *pr.* (nadimačka i etnici, od starijega peč): **Pěčina** (Čazma, Poreč, Bjelovar, v. i pěč, Petar), **Pěčanac** (120, Lika, Banovina, S Dalmacija), **Pěčanić** (100, Crikvenica, S Dalmacija, Primorje), **Pěčanin** (Rijeka, Split), **Pěčina** (Zagreb, Gospić, Čazma) ♦ *top.* (naselja): **Pěčane** (Korenica, 118 stan.), **Pěčarići** (Ozalj, 8 stan.), **Pěčca** (Crikvenica, 53 stan.), **Pěčišće** (Delnice, 11 stan.)

✧ *pěktina, v. peč

pěčinār² *m* (N *mn* -i) **zool.** **1.** divlji golub koji živi u pěčinama [*južnoafrički* ~; *etiopski* ~, *Procavia habessinica*] **2.** (*mn*) red malih sisavaca (*Hyracoidae*), prastari odio kopitara // **pěčinārka²** ž **zool.** **1.** ptica narančaste boje s čuperkom na glavi, gradi gnijezdo na stijeni (*Rupicola rupicola*) **2.** riba nerazvijenih očiju u spiljama Sjeverne Amerike (porodica *Amblyopsidae*); špiljska mračnica

✧ v. pěčina

-PED-, **-PEDIJ-**, **-PEDIJA'**, **-PEDIJSKI'** kao drugi dio riječi označava ono što se odnosi na noge

✧ *lat.* pes (G *pedis*): noga

PED-¹, **PEDO-¹** kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na dijete, dječji [*pedijatrija*]

✧ *grč.* país (G *paidós*): dijete

PED-², **PEDO-²** kao prvi dio riječi označava ono što se odnosi na tlo, zemlju [*pedologija*]

✧ *grč.* pēdon: tlo, zemlja

pedagōgija ž **1.** ukupnost znanja o metodama, sredstvima itd. odgoja i naobrazbe; znanost o odgoju [*opća* ~; *školska* ~; *industrijska* ~] **2.** profesija i znanje poučavanja i odgajanja drugih // **pedāgog** *m* (V -ože, N *mn* -ozi) onaj koji se bavi pedagogijom, stručnjak za

pedagogiju, odgojitelj, učitelj; **pedagōgica** ž *razg.*, v. pedagog; **pedāgōgij** (**pedagōgij**) *m* *pov.* **1.** odgojni zavod **2.** pedagoška škola; **pedagōgijskī** *prid.* koji se odnosi na pedagogiju; **pedagōginja** ž, v. pedagoškinja; **pedāgōškī** *prid.* **1.** koji se odnosi na pedagoge i pedagogiju [*~a priprema*] **2.** poput pedagoga [*~i postupak*]; odgojni; **pedāgōški** *pril.* kao pedagog, na način pedagoga; odgojno; **pedāgōškinja** ž *konstr.*, v. pedagog

✧ *grč.* paidagōgía ≈ PED- + -AGOGIJA

pědāl *m* (G *pedála*) **1.** v. papučica (**2a**) **2.** *glazb.* a. uređaj na različitim muzičkim instrumentima koji se pritišće nogom; namjena mu je različita (za sviranje, za postizavanje efekata i sl.) **b.** na orguljama klavijatura većih razmjera, na kojoj se svira nogama **c.** oznaka za duge izdržane tonove, ob. u najdubljoj dionici kompozicije **3.** *tehn.* poluga u strojevima i vozilima koja se pokreće nogom; podnožnik, podnožnica, papučica // **pedála** ž, v. pedal; **pedālín** *m* (G *pedalína*) čamac za rekreaciju, pokreće se okretanjem pedala; brodocikl, pedalinka, pedalina; **pedālína** ž, v. pedalín; **pedālínka** ž, v. pedalín; **pedālirati** *dv.* [*prez.* pedālírám, *pril.* sad. -ajući, *pril. pr.* -ávši, *gl. im.* -anje] **1. razg. a.** (po)služiti se pedalom, pritiskivati/pritisnuti pedal (na klaviru i sl.) **b.** upotrijebiti/upotrebjavati pedale na biciklu, (na)gaziti pedale, voziti bicikl **2. žarg. a.** brzo (za)lamatati nogama (u vodi, po zraku) oponašajući pokretanje pedala, ob. kao izraz bespomoćnosti **b.** neprincipijelno pritiskivati/pritiskati, (po)tlačiti slabije od sebe (a ponizno se odnositi prema moćnijima); **pědālín** *prid.* koji je svojstven pedalu, koji pripada pedalu △ ~ **klavír** *glazb.* klavir kojem je dodana pedalna klavijatura kao kod orgulja; ~ **ton.** v. pedal (2); **pědel'** *m* (G *mn* pědělā) **a.** kratko veslo s uskom lopaticom **b.** lopatica na kotaču, kolu parobroda, vodeniце

✧ *njem.* Pedal ← *fr.* pédale *tal.* pedalino ← *lat.* ← pedalis: nožni

pědāl *m* (G -dlja, N *mn* -dlji/pědljevi) **1.** mjera za dužinu jednaka razmaku između vrha palca i vrha malog prsta kad se oni ispruže **2.** mali, neznatni dio prostora

✧ *prasl.* *pědъ, (*rus.* pjad', *polj.* piądź)

pědāt (**pedāt**) *m* (G *mn* -nātā) **1.** onaj koji je strog, savjestan u ispunjavanju formalnih zahtjeva (u znanosti, u životu i sl.) **2. pe-**

por. nekretna osoba koja se iscrpljuje u pojedinostima i sitničavostima; cjeplidaka // **pédantan** *prid.* <odr. -tni> **1.** koji se ističe urednošću, točnošću, brižljivošću **2.** koji cjeplidlači, koji je sitničav; **pedantèrija** *ž* **1.** strogošć i pomnjava u obavljanju poslova i obaveza **2. pejor.** nekretnost, pretjerana sitničavost i cjeplidlačenje u obavljanju tih poslova i obaveza; **pédantno** *pril.* brižljivo, točno, temeljito [~ *raditi*; ~ *čistiti*]; **pédantnost** *ž* <G -osti, I -osti/-ošću> osobina onoga koji je pedantan, *usp.* pedant (**1**); **pédantski** *prid.* koji se odnosi na pedante, koji je svojstven pedantima [~ *postupak*]; **pédantski** *pril.* kao pedant, na način pedanta [obraditi temu ~] ◆ *njem.* Pedant ← *fr.* pédant ← *tal.* pedante ← *grč.* paideia: podučavanje

pèdel¹, v. pedál

pèdel² *m* <G *mn* pèdèlā> *reg. zast.* podvornik (ob. na fakultetima) // **pèdelski** *prid.* koji se odnosi na pedele; **pèdelski** *pril.* kao pedel, na način pedela

◆ *njem.* Pedell ← *srlat.* pedellus

pèdèpsa *ž* <G *mn* pèdèpsā/-i> *pov.* fizička kazna u odgojne svrhe u školama; kaštiga // **pèdèpsati** *dv.* <prez. pèdèpsam, *pril.* sad. -ajūci, *pril.* pr. -āvši, *gl. im.* -ānje> *pren. zast.* izvršiti/vršiti nad kim nasilje riječima, kritikom, javnim napadom i sl.; kazniti/kaznjavati

◆ *grč.* paideuein: podučavati

pèderast *m* homoseksualac sklon dječacima; peder // **pèder** *m* **1. razg.** muška osoba spolno naklonjena osobama istoga spola; homoseksualac **2. žarg. vulg. a.** nepoduzetna, troma osoba; mlakonja **b. razg.** osoba neprincipijelna ponašanja; beskičmenjak; **pèderast** *prid.* <odr. -i> koji je kao peder, koji ima vanjstinu ili podsjeća na pederu; **pèderastija** *ž* *razg.* spolna sklonost muškarka k osobi istog spola; homoseksualizam, pederstvo; **pèderski** *prid.* koji se odnosi na pedere; **pèderski** *pril.* kao peder, na način pedera; **pèderstvo** *sr.* v. pederastija

◆ *grč.* paiderastēs: ljubavnik dječaka ← *país*: dječak + *erastēs*: ljubavnik

pèdesèt *br.* (glavni) broj koji se obilježava brojkom 50; (redni) pedeseti = 50. // **pèdesètača** *ž* *razg.* v. pedesetica (**1**); **pèdesétak** *m* *br.* <najčešće *indekl.*> oko pedeset, otprilike pedeset osoba ili predmeta; **pèdesetèri** (**pèdeseteri**, **pèdesetòri**) *prid.*

br. (**pèdesetère** *ž*, **pèdesetèra** *sr.*) (u zn. pedeset) kojih parova ili skupova ima ukupno pedeset; **pèdesètero** (**pèdesètoro**) *sr* *zb. br.* **1.** jedno i još četrdesetdevetero živo srednjega roda (dijete ili mlado životinje) **2.** pedeset osoba koje nisu sve istoga gramatičkog roda (muškarac, žena, dijete) [*nas* (*vas*, *njih*, *ono*) ~]; **pèdesètica** *ž* **1.** komad novca u vrijednosti od pedeset osnovnih jedinica novca **2.** predmet označen brojkom ili rednim brojem 50 (automobil na trkama); **pèdesètina** *ž* pedeseti dio; **pèdesetòrica** *ž* pedeset muških osoba

PEDESET- (PEDESETO-) prvi dio riječi s tim osnovnim značenjem: pedesetak, oko pedeset [*pèdesetogodišnjak*]

◆ v. pedeset

pèdesetgòdišnják (**pèdesetogòdišnják**) *m* <N *mn* -áci> onaj koji ima pedeset ili oko pedeset godina // **pèdesetgodišnjákinja** (**pèdesetogodišnjákinja**) *ž*, v. *pèdesetgodišnjak*

◆ **PEDESET(O)- + -GODIŠNJAK**

pèdesetgòdišnjí (**pèdesetogòdišnjí**) *prid.* koji je od pedeset godina

◆ **PEDESET(O)- + -GODIŠNJI**

pèdesetgòdišnjica, **pèdesetogòdišnjica** *ž* pedeseta godišnjica, pedeset godina od čega, pedeseta obljetnica

◆ **PEDESET(O)- + -GODIŠNJICA**

Pèdesètница *ž* *kat. 1.* blagdan koji dolazi pedeseti dan nakon Uskrsa; Duhovi, *usp.* **2.** posljednja nedjelja pred korizmu

pèdesetòdnevni *prid.* koji traje pedeset dana

◆ **PEDESET(O)- + v. dan¹, dnevni**

pèdesètoro *sr* *zb. br.* v. *pèdesetero*

pèdicelárije (**pèdicelàrije**) *ž* *mn* <N *pèdicelárija*> *zool.* štipaljke na pločicama morskih ježinaca i zvjezdaca; služe za čišćenje i obranu

◆ *nlat.* *pedicellaria* ← *lat.* *pedicellus*: nožica

pedigrè (**pedigrê**) *m* <G *pèdigrèa*> **1.** dokument koji sadrži podatke o podrijetlu i selekciji (rasi) životinja (pasa, konja i drugih); rodovnik **2. pren.** informacije o podrijetlu, naobrazbi, karijeri neke osobe **3. žarg.** građansko podrijetlo, podrijetlo iz bolje građanske kuće

◆ *engl.* *pedigree* ← *srfr.* *pié de grue*: noga ždrala (maštovit način opisa pojave genealoških linija)

-PEDIJA², -PEDIJSKI² kao drugi dio riječi

označava ono što se odnosi na odgoj, obrazovanje [logopedija]

✧ *grč.* paideía: odgoj

pedijatrija *ž med.* grana medicine, proučava duševni i tjelesni razvoj djeteta (do adolescentne dobi), dječje bolesti i njihovo liječenje // **pedijatar (pedijatar)** *m* ⟨G -tra⟩ *med.* liječnik specijalist za pedijatriju; **pedijatričica** *ž*, v. pedijatar; **pedijatrijski** *prid.* koji se odnosi na pedijatriju i pedijatre; **pedijatrijski pril.** kao pedijatar, na način pedijatara

✧ PED¹ - + -IJATRIJA

pedikacija *ž* analni spolni odnos, uobičajen u homoseksualnim i rjedi u heteroseksualnim vezama

✧ *lat.* p(a)edicare

pèdikeb *m* prijevozno sredstvo, zamjena za rikše, pokreće se pedalom

✧ *engl.* pedicab *konstr.* ← *lat.* pes: noga + *engl.* cab: kočija

pedikër *m* ⟨G pedikéra, V pèdikëru⟩ osoba koja stručno obavlja njegu stopala i nokata // **pedikërka** *ž* ⟨DL-i⟩, v. pediker; **pedikërski** *prid.* koji se odnosi na pedikere; **pedikërski pril.** kao pediker, na način pedikera; **pedikíratí** (koga) *dv.* (prez. pedikirām, *pril. sad.* -ajući, *pril. pr.* -ávši, *prid. trp.* pedikirān, *gl. im.* -ānje) obaviti/obavljati posao pedikera; **pedikúrja** *ž* posao pedikera [obaviti ~u]

✧ *njem.* Pediküre: pedikura ← *fr.* pédicure
← *lat.* pes ⟨G pedis⟩: noga + cura: briga, nastojanje

pedikulóza *ž med.* 1. infekcija ušima (vlasišta kose, stidnih mjesta, kože itd.) 2. poremećaj koje te uši izazivaju

✧ *lat.* pediculus: uš + -OZA

pediment (pedimènt) *m geogr.* blaga kosina gorskog podnožja

✧ *lat.* pes: noga

pèdin *m* ⟨G pedína⟩ *reg.* šah pijun, pion; pješak

✧ *tal.* pedone

pèdlbol *m* igra odbijanja u kojoj igrači reketom nastoje uputiti loptu u čeonu zid, slična squashu

✧ *engl.* paddleball

pèdler *m reg.* onaj koji prodaje sitnu robu po kućama ili po sajmovima; pokućarac, torbar, sitničar

✧ *engl.* peddler

PEDO⁻¹, v. PED⁻¹

PEDO⁻², v. PED⁻²

pèdoid *m publ.* žarg. istrebljivanje djece kao

dio širih genocidnih radnji i etničkih čišćenja, zaokruživanja etnički čistih nacionalnih ili vjerskih teritorija

✧ PEDO⁻¹ + -CID

pedodoncija *ž med.* grana stomatologije, bavi se liječenjem bolesti zubi i usta u djece

✧ PED⁻¹ + -ODONCIJA

pedofilija *ž* ⟨G -e⟩ *psih.* seksualna sklonost odrasle osobe prema djeci // **pedòfil** *m* ⟨G pedofíla⟩ onaj koji boluje od pedofilije; **pedofílski** *prid.* koji se odnosi na pedofiliju i pedofile

✧ *nlat.* pedophilia ≈ PEDO⁻¹ + -FILIJA

pedofòbija *ž pat.* bolesni strah od djece

✧ PEDO⁻¹ + -FOBIIJA

pedogèneza *ž biol.* pojava u kojoj do partenogeneze dolazi u stanju ličinke

✧ PEDO⁻¹ + -GENEZA

pedologija *ž* 1. *geol.* znanost koja se bavi istraživanjem postanka i razvitka tla 2. *agr.* proučavanje fizičkih, kemijskih i bioloških svojstava tla // **pedòlog** *m* ⟨V -ože, N mn ozi⟩ stručna osoba u pedologiji; **pedològica** *ž*, v. pedolog; **pedològičin** *prid.* koji pripada pedologici; **pedològijski** *prid.* koji se odnosi na pedologiju kao znanstvenu disciplinu; **pedòloški** *prid.* koji se odnosi na područje kojim se bavi pedologija i stručnjake koji se njime bave

✧ PEDO⁻² + -LOGIJA

pèdometar *m* ⟨G -tra, N mn -tri⟩ sprava za mjerenje pješice prevaljenog puta, brojilo učinjenih koraka

✧ *njem.* Pedometer ≈ *lat.* pes: noga + -METAR

pedopsihijatrija *ž med.* grana psihologije, bavi se proučavanjem i liječenjem duševnih bolesti djece

✧ PEDO⁻¹ + v. psihijatrija

pedopsihològija *ž term. neodom.* psihologija djeteta; razvojna psihologija

✧ PEDO⁻¹ + v. psihologija

pèdot *m reg.* onaj koji upravlja kormilom, usmjerava plovidbu i pristajanje broda ili čamca; kormilar

✧ *tal.* pedotto

pèdotrib *m pov.* plaćeni voditelj tjelesnog vježbanja u starogrčkom gimnaziju

✧ *grč.* paidotribēs ≈ PEDO⁻¹ + tribein: tjerati na nešto

Pèdro *m* ⟨G -a⟩ 1. španjolsko ime 2. *pren.* žrtveni jarac [neka visi ~ neka taj bude ka-

žnjen ili primjerno osuđen da bi se prikrila zlodjela moćnijih i pravih krivaca]

✧ *šp.*

peeling *m*, *v.* piling

peep show (izg. píp šou) *m* *razg.* erotska predstava (ob. striptiz) koju gledatelji, svaki iz posebne kabine, kako bi ostali neviđeni, gledaju kroz otvor; vrijeme je ograničeno iznosom ubačene kovanice/žetona

✧ *engl.* ≈ *peep*: viriti + *v.* *show*

peer-to-peer (izg. pîr tu pîr) *m* *int.* lokalna mreža ili način za povezivanje računala na malim udaljenostima tako da svako umreženo računalo ima ravnopravnu ulogu, ne zasniva se na klijentsko-poslužiteljskom načelu

✧ *engl.*

Pëgáz *m* **1.** *mit.* krilati konj, iskočio je iz Meduzina tijela kad joj je Perzej odrubio glavu; pod udarom njegova kopita izbio je izvor vode posvećen muzama, nadahnuće pjesnika **2.** *prent.* simbol pjesničkog nadahnuća [uzjahati ~a postati pjesnik] **3.** *astron.* veliko zvijezde na S nebu

pëgel *m* *tehn. reg.* sprava za mjerenje vodostaja; vodomjer

✧ *njem.* Pegel ← *nizoz.* ← *srlat.* pagella: mjerilo

pëgla *ž* < *G mn* pëgālā/-ā) *reg.*, *v.* glačalo // **peglašica** *ž*, *v.* glačarica; **pëglati** (koga, što) *nesvrš.* < *prez.* pëglām, *pril. sad.* -ajü-ći, *gl. im.* -anje) *razg.* **1.** glačati (peglom) tkanine, platno itd. **2.** *žarg.* **a.** grđiti, koriti **b.** gnjaviti, dosadivati **c.** *prent.* uljepšavati (ob. o događajima); **pëglica** *ž* **1.** *dem.* od pegla **2.** *žarg.* **a.** naziv za mali automobil, ob. za fiat 126 **b.** *reg. zast.* mala lokomotiva »Samoborčeka«, nekad popularnog vlaka Zagreb–Samobor

✧ *njem.* Bügel

pegleraj (peglerà) *m* < *G* peglerāja) *reg.* **1.** peglanje, *usp.* peglati **2.** **a.** uslužna radnja u koju se donosi odjeća na peglanje **b.** odjel u tvornici u kojem se peglaju proizvodi; glač-aonica

✧ *austrijem.* Büglerei

pegmatit *m* < *G* pegmatita) *min.* gruba zrnasta ruda u obliku žila, potječe iz novije faze razvoja Zemljine kore

✧ *grč.* pëgma: čvrsta veza + -IT

pëgolja (pëgula) *ž* *reg.* **1.** *bot.* ljepljivi proizvod koji luče četinari; smola **2.** (pegula) *prent. razg.* nesreća u čemu, smola [imati ~u ima-

ti smolu, imati nesreću, nemati sreće]; *peh*, *maler*, *zla sreća* // **pëgulan** *prid.* < *odr.* -i) koji ima pegulu, koji ima smolu, kojega prati nesreća, koji nema sreće (ob. u svakodnevnim poslovima, željama, planovima i sl.), koji je pehist; malerozan

✧ *tal.* ← *lat.* picula ← *pix*: smola

pëh *m* < *G* pëha, *N mn* pëhovi) *reg.* nezgoda, neprilika, nesreća, smola, pegula [imati ~ imati smolu, naći se u neprilici] // **pëhist** *m* < *G* -a) *reg.* onaj koji ima ili kojega prati *peh*; zlosretnik; **pehistica** *ž*, *v.* *pehist*; **pehistički** *prid.* koji se odnosi na *peh* i *pehiste*; **pehistički** *pril.* kao *pehist*, na način *pehista*

✧ *njem.* Pech: smola ← *lat.* *pix*: smola

pëhâr *m* **1.** veća posuda za piće, viša nego šira, u obliku velike čaše na podnošku; vrč, krčag **2.** stilizirana čaša, pokal koji se daje pobjedniku u kakvu sportskom natjecanju; kup // **pëhârček** *m* *reg. razg.*, *v.* *peharčić*; **pëhârčic** *m* *dem.* od *pehar*; *peharček*; **pëhârčina** *ž* *augm.* od *pehar*; **pëhârnîk** *m* < *V* -içe, *N mn* -ici) *pov.* službenik koji je na dvoru obavljao nadzor nad pićem i za stolom pićem posluživao kralja ili visokog feudalca
♦ *pr.* (nadimačka): **Pëhâr** (400, *J* Dalmacija, *I* Slavonija), **Pëhârec** (210, okolica Zagreba, Zagorje, Istra), **Pëhâric** (Križevci)

✧ *stvnjem.* behhari (*njem.* Becher)

pëhblënda *ž* *min.* uraninit, uranski smolinac, uranov dioksid, rijetka uranova ruda, crne boje kao smola; važan u znanosti i tehnici zbog dobivanja radioaktivnih materija

✧ *njem.* Pechblende

pëhiğra *ž* < *G mn* -gārâ/-i) *pat.* bol u laktu

✧ *grč.* pëhmys: lakat + âgra: lov, plijen

pëhlëvi *m* < *G* -ja) *lingv.* jedan od srednjeiranskih jezika, jezik sasanidske države

✧ *perz.* pahlavi: perzijski

pëhlivân *m*, *v.* pelivan

pei (fei) *m* *lingv.* **1.** sedamnaesto slovo hebrejskog alfabeta **2.** *pov.* u hebrejskom bilježenja brojeva oznaka za 80

✧ *hebr.* pë'pëy

Pei (izg. Pëi), **Leoh Ming** (1917), kinesko-američki moderni arhitekt znamenit po velikim i elegantno dizajniranim poslovnim, gradskim objektima i kompleksima i maštovitom uporabom stakla (staklena piramida u dvorištu Louvrea u Parizu)

Péić, Matko (1923–1998), hrv. povjesničar umjetnosti, slikar i književnik, autor brojnih

likovnih monografija, studija i eseja, pjesama, rasprava, književnih članaka i putopisa (Nikola Mašić, *Slava Raškaj, Lirika, Skitnje, Jesen u Poljskoj*)

Peirce (izg. Piers), **Charles Sanders** (1839–1914), američki znanstvenik, logičar i filozof, značajan po istraživanju logičkih relacija i pragmatizma kao metode istraživanja; uveo pojam semiotike kao vrste logičkog raščlanjivanja; inovator na polju logičke algebre; začeo modernu psihologiju u SAD-u

Pejáčević 1. Dora (1885–1923), hrv. skladateljica, na temeljima romantičke tradicije razvija samosvojan glazbeni izraz, unosi elemente impresionističke harmonije (prvi hrv. *Koncert za glasovir i orkestar, Glasovirski trio, Simfonija u fis-molu, Maštanja*) **2. Ladislav** (1824–1901), hrv. političar, ban (1880–1883), pristaša Hrvatsko-ugarske nagodbe **3. Teodor** (1855–1928), hrv. povjesničar i ban (1903–1907), pristaša Kluen-Héderváryja; sin Ladislavov, otac Dorin

pejdžer *m tehn.* mali prijenosni elektronski aparat (prijemnik) koji zvučnim signalom upozorava vlasnika da se javi na radno mjesto, radnu jedinicu i sl.; pozivnik, *usp.* beeper

✧ *engl.* pager

pejəsi *m mn*, v. pajkeles

pejgamber *m* u islamskoj terminologiji, Božji vjesnik, Božji poslanik

✧ *tur.* peyamber ← *perz.* peygamber: glaso-noša, onaj koji donosi objavu

pejorativ *m lingv.* riječ pogrдна ili podrugljiva značenja; pogrдна, deprecijativ // **pejoracija** *ž* pogoršanost, pogoršavanje; **pejorativan** *prid.* (odr. -vni) (riječ ili izraz) koji ima pogrдна, ružan sadržaj; **pejorativno** *pril.* na pejorativan, pogrдна način, deprecijativno; **pejorativnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošć-u) svojstvo onoga što je pejorativno

✧ *srlat.* peiorativus = peiorare: pogoršati ← peior: gori

pejöl *m farm.* halucinogena droga, dobiva se sušenjem vršaka meksičkog kaktusa *Anhalonium lewinii*, uporaba u farmakologiji i na narkotrižistu; meskal

✧ *meks.šp.* peyote ← *nahuatl* peyotl

pejs *m sport* konjski lagani hod, trpanje

✧ *engl.* pace ← *lat.* passus: korak

pejsaž (**pejžaj**) *m* (G pejsáža) **1.** predio, kraj, krajolik **2. lik.** crtež, slika koja prikazuje kakav predio, krajolik **3. pren.** opis, ob. u općim

crta, neke situacije [~ *društvenog stanja*] // **pejsažist** (**pejsažist**) *m lik.* slikar pejsaža; **pejsažistički** *prid.* koji se odnosi na pejsažiste; **pejsažistkinja** *ž*, v. pejsažist; **pejsažni** *prid.* koji pripada pejsažu, koji je svojstven pejsažu [~ *motiv*; ~ *o slikarstvo*]

✧ *fr.* paysage: predio

pejser *m sport* konj koji ide laganim hodom, koji trupka

✧ *engl.* pacer

pejsmejker *m 1. med.* aparat koji, ugrađen u tijelo bolesnika, stimulira rad srčanog mišića; elektrostimulator srca, srčnik **2. sport** trkač koji u utrka (na srednje i duge pruge) vodi prvi dio utrke kako bi favoritima omogućio postizanje vrhunskih rezultata; zec

✧ *engl.* pacemaker

pejžaj *m*, v. pejsaž

pekla *ž* (G *mn* pēkā) *reg.* crepulja ili željezna posuda u obliku crepulje kojom se na ognjštu poklopi kruh ili što drugo da se što prije ugrije ili ispeče; pekva [kruh ispod ~e]; sač // **pekār** *m* onaj koji po zanimanju mijesi, peče (negdje i prodaje) kruh; **pekara** *ž*, v. pekarnica; **pekaraica** *ž*, v. pekar; **pekaričin** *prid.* koji pripada pekari; **pekarnica** *ž* mjesto (radnja, prostorija) na kojem se mijesi, peče ili prodaje kruh i druge prerađevine od tijesta; pekara; **pekarski** *prid.* koji se odnosi na pekare i pekara [~ *proizvod*]; **pekarski** *pril.* kao pekar, na način pekara; **pekárstvo** *sr* djelatnost i služba pekara; **pekva** *ž* (G *mn* -kāvā/-i), v. peka

♦ *pr.* (prema zanimanju): **Pečār** (130, Zagreb, Bjelovar, Čazma, v. i peč, pečar), **Pečarević** (Vis, priobalje), **Pečarić** (180, Križevci, Vis, Delnice, Pokuplje), **Pečárko** (Čakovec), **Pekār** (Županja, Rijeka, Primorje), **Pekarić** (Pula, I Slavonija), **Pekvarić** (Dugo Selo), *usp.* **Pek** (370, Zaprešić, Zagorje, I Slavonija, *njem.* Beck), **Beck** (izg. Běk) (110, Zagreb, Slavonija, *njem.*), **Becker** (izg. Běker) (S Hrvatska, *njem.*), **Běk** (410, Zagorje, Slavonija, *njem.*), **Beker** (120, I Slavonija, Baranja, *njem.*)

✧ v. peči

pekan *m bot.*, v. hikori

✧ *engl.* pecan ← *egz.* (algonkijski)

pekār, v. peka

pekári *m* (G -ja) *zool.* američka divlja svinja (*Tayssus pecari*), luči tekućinu nalik na mošus; bizamska svinja, mošusno prase

✧ *amerengl.* ← *egz.* (*karip.*) peccary

pekatifobija ž *psih.* poseban osjećaj jake odbojnosti ili bolesnog straha od grijeha

✧ *lat.* peccatum: grijeh ≈ peccare: griješiti + -FOBIJA

Pekić, Borislav (1930–1992), srp. književnik, mnogo objavljivao i u Zagrebu; izuzetno plodan dramski pisac (više od 40 drama i radiodrama) i romanopisac (magistralni šestotomni ciklus *Zlatno runo* o odiseji jedne cincarske obitelji od kasnog srednjeg vijeka do 2. svjetskog rata, te još desetak proznih naslova); kao protivnik komunističkog režima 1947–1951. u zatvoru (memoari *Godine koje su pojeli skakavci*)

pekinézer *m kinol.* patuljasti dugodlaki pas podrijetlom iz Kine; pekinški psić

✧ prema glavnom kineskom gradu Pekingu

Peking *m* glavni grad Kine, 5,8 mil. stan. // **pekinški** *prid.* koji se odnosi na Peking △ ~ **čovjek** (*Homo erectus pekinensis*), ostaci ljudskih kostura iz doba srednjeg pleistocena

Peklenica ž naselje (u blizini Čakovca), 1284 stan. // **peklenički** *prid.* koji se odnosi na Peklenicu

◆ v. pakao

pekmez *m* 1. slatka gusta masa koja se dobiva ukuhavanjem voća sa šećerom; marmelada, *usp.* džem 2. *razg. peyor.* a. plačljivo dijete b. osoba bez čvrstine // **pekmezast** *prid.* (odr. -i) 1. koji je poput pekmeza 2. *pren.* koji nema čvrstine, koji je plačljiv, osjetljiv, koji je mekušac [~a osoba]

✧ *tur.* ← *perz.* begmāz

pěks *m term.* popust koji se ostvaruje na cijeni zrakoplovne karte ako su unaprijed utvrđeni datumi povratnog leta koji se naknadno ne mogu mijenjati; mora uključivati vikend u odlasku ili povratku [~a tarifa]

✧ *engl.* pex: purchase excursion ticket

peksijān, v. peksin

peksimet (**peksimit**) *m reg.* dobro upečeno ili osušeno pecivo koje može dugo trajati (jede se kad omekša u bijeloj kavi ili u juhi i sl.); dvopek, cvibak

✧ *tur.* ← *perz.* peksimād, peksimāt ← *srgrč.* paksamādi

peksin *prid. reg.* 1. koji na sebi ima mrlja; prljav, nečist, zamazan 2. *pren. peyor.* koji je nečastan; nepošten // **peksijān** *m* (V pěksijane, G peksijāna) *reg.* 1. onaj koji je prljav; prljavac, nečist čovjek 2. čovjek dru-

ge vjere, inovjerac, onaj koji ne pripada pravoj (islamskoj vjeri); **peksinluk** *m* (N mn -uci) *reg. ekspr.* 1. stanje prljavštine; nečistoća 2. nečasno djelo, vrlo ružan postupak; svinjarija

✧ *tur.*

pěktin *m* (G pektína) *kem.* organski spoj, visokomolekularni hidrat biljnog podrijetla; nalaži se u mesu voćnih plodova (dunja, jabuka, krušaka), služi za proizvodnju voćnih želea

✧ *grč.* pěktós: čvrst, otvrdnut + -IN

pěktorāl *m* (G pektorála) 1. *jud.* latinski naziv za ukrasnu ploču koju na prsima nosi židovski svećenik (*hebr.* hošen) 2. *kat.* križ koji na prsima nose viši katolički svećenici i misionari; naprsnik 3. (*mn*) *zool.* prsne peraje 4. *anat.* a. prsni oklop, prsna ploča b. prsni mišići 5. *farm.* lijek za prsa // **pěktorālān** *prid.* (odr. -lni) 1. koji pripada pektoralu, koji je svojstven prsima; prsni, grudni 2. koji se upotrebljava kao lijek za prsa, pluća [~ni čaj]

✧ *srlat.* pectorale ← pectoralis: prsni

pěkulijārān *prid.* (odr. -mī) 1. koji se razlikuje od uobičajenog; čudan, osebujan 2. koji je svojstven isključivo nekoj grupi ili osobi △ ~no **kretanje** *astron.* vlastito kretanje zvijezde u svemiru

✧ *lat.* peculiaris: vlastit ≈ peculium: vlasništvo ≈ pecus: stoka

pěkva, v. peka

pělagičān *prid.* (odr. -čnī) koji pripada otvorenom moru; oceanski, morski [*bucanj je ~na riba*] // **pelagijāl** *m* (G pelagijála) 1. područje otvorenoga mora, graniči s litoralom 2. *bot. zool.* biljke, i životinje koje plivaju u vodi i nisu vezane za dno; **pělagijālan** *prid.* (odr. -lni) 1. koji je svojstven dubokom moru, oceanu; morski, oceanski 2. koji živi u dubokom moru, oceanu

✧ *lat.* pelagicus ← *grč.* pelagikós ≈ pélagos: otvoreno more

Pelàgije (o.360–420), britski monah, naučava da nema istočnoga grijeha te je stoga besmisleno i krštenje; čovjek ima slobodnu volju i može vlastitim snagama postići spasenje i blaženstvo; osnivač kršćanske sekte pelagijanizma, osuđen kao heretik // **pelagijanizam** *m* (G. -zma) *rel.* učenje koje niječe istočni grijeh, Božju milost i krštenje, osuđeno kao krivovjerie; u 5. st. stvara se sljedba pelagijanista

Pelagōnija (Pelagōnija) ž *geogr.* područje u JZ Makedoniji, o. 3200 km² // **pelagōnijski** *prid.* koji se odnosi na Pelagoniju

pèlagra ž *pat.* avitaminoza (nedostatak vitamina B₂), očituje se promjenama na koži i drugim smetnjama; ob. kod onih kojima je osnovna hrana kukuruz

✧ *tal.* pellagra ← *lat.* pellis: koža + *grč.* ágra: lov, plijen

pèlard *m kem.* slitina platine, bakra i srebra, služi u izradi nekih dijelova za satove
✧ *fr.*

pelargōnija ž (G -e) *bot., v.* geranija

✧ *nl.* pelargonium ← *grč.* pelargós: roda

Pèlazgi *m mn* (G *mn* Pèlāzgā) *pov. etn.* skupni naziv za predgrčko, možda i predindoeuropsko stanovništvo Grčke i dijela Balkana // **pèlāzgički** *prid.* koji se odnosi na Pelazge

pèlc *m* (N *mn* pèlcovi) *reg.* 1. za odjeću prerađeno krzno nekih životinja 2. bunda od tog krzna // **pèlicār** *m reg. zast.* krznar

◆ *pr.* (prema zanimanju, *usp.* Kožar, Čurčija): **Pèlicār** (Poreč), **Pelicari** (Rovinj), **Peliciarić** (120, Biograd, sred. i S Dalmacija) ◆ *top.*: **Pèline** (SI dio Dubrovnika gdje su se strojile kože; zaselak na Šipanu)

✧ *njem.* Pelz ← *srlat.* pellicia ← *lat.* pellis: koža

pèlcer *m agr., v.* cijêp // **pèlcovati** (što) *dv.* (prez. -cujêm, *pril. sad.* -cujûci, *pril. pr.* -âvši, *prid. trp.* pèlcôvan, *gl. im.* -ânje) *reg.* (+ *srp.*) cijepiti (1), v.

✧ *njem.* Pelzer ← *lat.* pella: mali štit ← *grč.*

Pele (izg. Pèle), **Edson Arantes do Nascimento** (1942), brazilski nogometaš, cijenjen kao najbolji svjetski nogometaš svih vremena, vodio svoju reprezentaciju 3 puta do naslova svjetskoga prvaka

pelègrīn (perègrīn. piŕgrīn) *m* (G pelegrina) *zast.* hodočasnik, hadžija (u islamu i pravoslavlju)

◆ **Pelègrīn** *m. os. ime, zast.* ◆ *pr.*: **Pelègrīn** (Kutina, Z Slavonija), **Pelegriŕni** (Zagorje, Primorje, ← *tal.*), **Pèlić** (Primorje, Istra, sred. Dalmacija), **Pellegrini** (izg. Pelegriŕni) (Rijeka, Pakrac), **Perèglīn (Pereglīn)** (130, Zagorje, Grigorje)

✧ *tal.* pellegrino ← *lat.* peregrinus: stran ≈ peregre: izvan (granice) polja

pelègrīnka ž (G *mn* -i) *bot. reg.* vrsta smokve

✧ *v.* pelegrin

Pelegriŕnović, Mikša (o. 1500–1562), hrv. pra-

vník sa službom u općinskim upravama Hvara, Korčule i Zadra, književnik renesansnog doba, kao pjesnik spominje se već 1525; izvorna pokladna maskerata *Jedupka* (ubraja se među najuspješnija djela starije hrv. književnosti) i poslanica dubrovačkom pjesniku Mišetiću; vješta versifikacija, bogatstvo izraza, osebujna liričnost

Pèlej *m mit.* vladar u tesalskoj Ftiji, oženio se neregijdom Tetidom, otac Ahilejev; u mladosti sudjelovao u pohodu Argonauta i u više drugih junačkih i pustolovnih pothvata

pèlena ž (ob. *mn*) komad tkanine, platna (ili danas posebnih upijajućih materijala) u koji se povija novorođenče oko struka i bedara, ulošci koji se koriste pri povijanju novorođenčeta, malog djeteta; povoj

✧ *prasl. i stsl.* pelena (*rus.* pelená, *češ.* pléna) ← *ie.* *pel(h,)no- (*lat.* pellis: koža, *grč.* pélas)

pèleng *m* (N *mn* -nzi) 1. kut između pravca koji zatvara kompasna igla s pravcem promatranog predmeta 2. *vojn.* bojni red u stupnjevitom postrojavanju letjelica

✧ *nizoz.* peleng

pelèngaće ž *mn reg.* široke gaće, čakšire od gruba sukna koje sežu do ispod koljena

✧ *v.* pelena + *v.* gaće

pelerína ž široki ogrtač bez rukava, s kapuljačom i prorezom za ruke; popularan dio ženske garderobe u 19. st. i ponekad u 20. st.

✧ *njem.* Pelerine ← *fi.* pèlerine ← pèlerin: hodočasnik, v. pelegrin

pèlig *m* (N *mn* -izi) *pom.* obalni jedrenjak sličan trabakulu, ali veći od njega (duljina do 28 m)

✧ *mlet.* pièlego

pelikān *m* (G pelikána) 1. *zool.* velika vodena bijela tropska ptica *Pelecanus onocrotalus* s velikim kljunom ispod kojega se nalazi rastezljiva vrećica za spremanje hrane; ružičasti nesit, gem 2. marka nalivpera i drugoga pisačeg pribora (tinte, bojica i sl.) // **pelikānski** *prid.* koji se odnosi na pelikane (1) [~ *kljun*]

◆ *pr.* (nadimačko): **Pelikān** (170, Daruvar, Sisak, Bjelovar, Rijeka)

✧ *njem.* Pelikan ← *lat.* pelicanus ← *grč.* pelēkās ≈ pélekys: sjekira

pelikula ž 1. *film. reg.* a. celuloidna filmska vrpca b. negativ fotografije na takvoj vrpici 2. *zool.* prozirna opna na površini tijela prazivotinja (trepetljikaši, bičaši), derivat protoplazme

✧ *tal.* pellicola ← *lat.* pellicula: kožica ≈ pellis: koža

pèlin *m* (G *mn* pèlinā) **1. bot.** ljekovita biljka (*Artemisia absinthium*) aromatična mirisa i gorka okusa iz porodice glavočika (*Compositae*) (pravi p. *A. absinthium*); akšennac, gorčika **2.** napitak koji se dobiva namakanjem ili kuhanjem te biljke; apsint **Δ** *divlji* ~ *Artemisia vulgaris*, služi kao začín; **mor-ski** ~ *bot.*, v. santonika // **pèlinkovac** *m* (G -òvca) gorko žestoko piće, liker priređen s pelinom; **pèlinov** *prid.* koji pripada pelinu, koji je od pelina

◆ **Pèlinko** *m.* os. ime (narodno), *zast.* ✧ *pr.* (nadimačka i etnik): **Pèlin** (200, Krapina, Prigorje, Slavonija), **Pèlinjak** (Vrbovec)

✧ *prasl.* i *stsl.* pelynъ (*rus.* polyn', *polj.* piolyn', *latv.* pelējums)

pèlir *m* (G pelira) *term.* vrlo tanki papir, ob. služi za pisma; avionski papir

✧ *fr.* pelure: ljuska, kožica

pèliti *m mn* (N pèlit) *min.* glinasto kamenje sastavljeno od blata i mulja

✧ *grč.* pèlós: glina + -LIT(I)

pèlivān (**pèhlivān**) *m* (G pèlivāna, V pèlivāne)

1. reg. akrobat, plesač na užetu **2. sport** borac u narodnom hrvanju, hrvač **3. pren. a.** onaj koji sračunato izvodi vanjske efekte; ekshibicionist **b.** neozbiljna osoba s potrebom za javnim nastupima i djelovanjem; komedijaš, lakrdijaš // **pèlivānski** *prid.* koji se odnosi na pèlivane **Δ** ~ **o hrvanje** oblik hrvanja raširen u Makedoniji, Sandžaku i dijelu Kosova; natjecatelji nastupaju u posebnim kožnim hlačama, goli do pojasa; **pèlivānski pril.** kao pèlivān, na način pèlivāna; **pèlivānstvo** *sr* **1.** borbe pèlivāna kao pojava i običaj; ukupnost pravila i običaja u borbama pèlivāna **2.** postupak i djelovanje pèlivāna (**3**)

◆ *pr.* (nadimačka): **Pèhlivānović** (Split, Knin), **Pèlivān** (200, sred. Dalmacija, okolica Zagreba), **Pèlivānović** (Valpovo, Prigorje)

✧ *tur.* pèhlivan ← *perz.* pèhlwān, pèhlwān

pèloidi *m mn* (N pèloïd) *min.* tvari nastale u prirodi geološkim zbivanjima, fino usitnjene i pomiješane s vodom upotrebljavaju se za kupke i obloge radi liječenja; ljekovito blato

✧ *grč.* pèlós: glina + -ID(I)

Pèlop *m mit.* sin lidijskog kralja Tantala; ovaj ga ubije i priredi bogovima za hranu da isпита jesu li sveznajući; shvativši varku, bo-

govi oživješe Pelopa koji postade miljenik Posejdonov te kao kralj u Eulidi zavlada velikim dijelom Grčke koji i danas nosi njegovo ime (Peloponez, -v.) // **Pelopídi** *m mn mit.* potomci Pelopovi, mit im pripisuje mnoge okrutnosti; česta su tema antičkih tragičara

Pelopònēz *m* (G Peloponéza) *geogr.* poluotok u J Grčkoj, između Jonskog i Egejskog mora, 21.556 km² // **pelopònēski** *prid.* koji se odnosi na Peloponez [~ *rat*] **Δ** **Peloponeski rat** *pov. rat* (431–404. pr. Kr.) za hegemoniju u Grčkoj između Peloponeskog saveza (sa Spartom na čelu) i Atičkog pomorskog saveza (Atena); završio pobjedom Sparte; **Peloponéžanin** *m* (**Peloponéžanka** *ž*) (N *mn* Peleponéžani) stanovnik Peloponeza ✧ prema Pelopu, v.

pèlota' *ž* **1. reg.** lopta **2. sport** stara baskijska narodna igra odbijanja lopte rukom, raširena u zemljama španjolskog jezičnog područja, u Francuskoj i SAD-u; postoje mnoge verzije (rebote, pasaka i sl.)

✧ *šp.*: lopta ← *srfr.* pelote

pèlota' *ž* **1. reg.** južnoamerički naziv za malen čamac (1–2 m) od pruča premazan masom koja ne propušta vodu; coracle, parachal, guffa

✧ *šp.*

pèlotōn *m sport* skupina biciklista koji u cestovnoj trci voze zajedno, u grupi

✧ *fr.* peloton

pèlta *ž* (G *mn* -ā/-ī) *pov.* malen, lagan mjeseću sličan štit starih Grka, načinjen od pletera presvučena kožom

✧ *lat.* pelta ← *grč.* pèltē

pèlud *m bot.* žuti prašak koji se nalazi u prašniku biljaka i koji oploduje biljku; cvjetni prah, polen // **pèludnī** *prid.* koji pripada peludu, koji je od peluda **Δ** ~ **a groznica** *pat.* alergijska bolest uzrokovana peludom; **pèludnica** *ž bot.* dio prašnice u kojoj nastaje pelud

✧ *češ.* pel, pyl + -ud (tvorba B. Šuleka)

peludjèjak *m* (G -jka, N *mn* -jci, G -ākā) *bot.*, v. ambrozija (**2**)

pèlvimetar *m* (G -tra, N *mn* -tri) *med.* antropometrijska sprava za mjerenje većih promjera (npr. zdjelice radi procjene mogućnosti porođaja djeteta prirodnim putem)

✧ *lat.* pelvis: zdjelica + -METAR

pèlvīs *m anat.* zdjelica, karlica

✧ *lat.*

pèljati (*što*) *nesvrš.* (prez. -ām, pril. sad. -ajūci,

gl. im. -anje) **1. reg.**, v. vući (što kao teret, prevoziti kolima) [*~ sijeno*] **2.** obavljati posao peljara; peljariti // **peljār** *m* (G peljára) **1.** onaj koji vodi, pelja, provodi brod u luku ili iz luke [*lučki ~*]; (brodski) pilot **2. zast.** putni vodič; **peljārjenje** *sr* **1.** (*gl. im.*), v. peljariti **2.** v. peljati (**2**) [*lučko ~; obalno ~*]; **peljārina** *ž* pristojba za peljanje; provodnina; **peljāriti** *nesvrš.* (prez. peljārim, pril. sad. -reći, *gl. im. -rjenje*), v. peljati (**2**); **peljārskī** *prid.* koji se odnosi na peljare [*~a služba*] ◇ *prasl.* *pel(j)ati (*sl. pelat'*: goniti, *polj.* pilać: spješiti) ← *ie.* *pel- (*lat. pellere*: tjerati)

Pelješac *m* (G -šca) poluotok u J Hrvatskoj, na I jadranskoj obali, 348 km², 11.000 stan. // **pelješački** *prid.* pelješki; **Pelješčanin** *m* (**Pelješčanka**, **Pelješka** *lokal. ž*) (N *mn* Pelješčani) onaj koji je s Pelješca; **pelješki** *prid.* koji se odnosi na Pelješac i Pelješčane **pelješiti** (*koga*) *nesvrš.* (prez. -im, pril. sad. -šeci, *gl. im. -šenje*) *razg.* lišavati čega (ob. novca), uzimati u većim količinama, uzimati mnogo; perušati

◇ ? = *sl. pelašt'*: tjerati, v. peljati

Pelješka *ž lokal.*, v. Pelješčanin, Pelješac

Pémac *m* (G -mca, N *mn* Pémci, G Pëmācā) *razg. fam.* **1.** Čeh ili Nijemac iz Češke **2.** Čeh pripadnik nacionalne manjine u našim krajevima // **Pëmica** *ž*, v. Pemac

◆ *pr.* (etnonimsko): **Pëm** (Zabok, Jastrebarsko), **Pémac** (Donji Lapac, Vis, Rijeka), **Pëmić** (Zagreb, Garešnica)

◇ prema *njem.* Böhme

pemfigus *m pat.* kronična kožna bolest s gnojnim mjehurićima, nepoznata uzročnika ◇ *nlăt.* pemphigus ← *grč.* pëmphiks: bubuljica

pemikam *m* osušeno, kosano meso, hrana konzervirana sušenjem na način sjevernoameričkih Indijanaca ◇ *amerengl.* pemmican ← *egz.*

PEN *m krat.* međunarodna udruga književnika, osnovana 1921. u Londonu sa svrhom poticanja veza i kulturne razmjene među piscima različitih naroda i očuvanja slobode izražavanja; **PEN-klub** // **pënovac** *m* (G -övca) *razg.* član PEN kluba

◇ *engl.* International Association of Poets, Playwrights, Editors, Essayists and Novelists: Međunarodna udruga pjesnika i dramskih pisaca, esejista, urednika i romanopisaca

PEN-, PENTA-, PENTO- kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s brojem pet [*pentagon*]

◇ *grč.* pënte: pet

pëna *ž pravn.* izrečena ili izvršena mjera ili postupak za učinjeni prijestup, propust i sl.; kazna, globa

◇ *tal.*

pëna *ž reg.* pero, perjanica, stilizirani ukras od perja na kapi ili šeširu, kao dio nošnje, odore, mode i sl. // **pënal'** *m* (G penála) *reg. rij.* kutija za pera, držala, olovke i gumice; pernica ◇ *tal.* penna

pënal' *m* (G penála) **1.** (ob. *mn*) novac koji se plaća za neispunjenje ugovorenih obaveza **2. sport a.** najstroži kazneni udarac zbog prekršaja u blizini gola; u nogometu jedanaesterac, u rukometu sedmerac **b.** u odbojci, smečirana lopta neposredno iznad mreže, udarena brže i ranije negoli u običnom smeču **c.** (+ *srp.*) prekršaj (osobna pogreška) u košarci // **penalizirati** (*koga*, što) *dv.* (prez. penalizirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, *gl. im. -anje*) izvrnuti/izvrgavati negativnim posljedicama za kakav čin; kazniti/kaznjavati, (o)globiti; **pënal'tik** *m reg.* (+ *srp.*) penal² (**2a**), v.

◇ *lat.* poenalis: kazneni ≈ poena: kazna

penāti *m mn* (N pënāt) *pov.* starorimski kućni bogovi, zaštitnici obitelji i države; svetište im je ognjište u atriju, *usp.* lari

◇ *lat.* Penates

pëndentan *prid.* (odr. -tnī) **1. reg.** koji visi, obješen, koji se nadvio **2. pren.** koji je neodređen; neodlučan **3.** koji je zavisan o čemu, koji se ne može oblikovati kao sud o čemu bez novih ili nepoznatih podataka **4. pravn.** koji se nalazi u postupku, rješenje kojeg je neizvjesno

◇ *lat.* pendens ← pendere: visjeti

Penderëcki, Krzysztof (1933), najznačajniji avangardni poljski kompozitor; velike inovacije na polju orkestracije (korištenje novih tehnika izvlačenja tonova i šumova iz instrumenata, clustera, glisanda), vrstan polifoničar velikih formi

pëndul *m reg.* klatno, njihalo, *usp.* pendul

◆ *pr.* (nadimačko): **Pëndl** (Pakrac, Kutina)

◇ *njem.* Pendel ← *fr.* pendule ← *lat.* pendulum, v. pendul

pëndrek *m* (N *mn* -eci, G pëndrëkā) *razg.* policijska, ob. gumena palica, hladno oružje

za zadavanje udaraca // **pèndrečiti** (koga) *nesvrš.* ⟨*prez.* -im, *pril. sad.* -čēči, *gl. im.* -čēnje) tući pendrekom, postupak policije kad upotrebljava pendrek; **pèndrēkaški** *prid.* koji se odnosi na pendrek i pendrekašenja; **pèndrēkaški** *pril.* pendrekom, policijski, brutalno

✧ *njem.* Barendreck (očvrtnuti dio biljke sladić od kojeg se prave šećerni štapići)

pèndul *m reg.* 1. klatno (npr. zidnog sata), *usp.* pendl 2. jedna od naprava na principu klatna što se upotrebljavaju u radiesteziji

✧ *nlat.* pendulum ← *lat.* pendulus: viseći ≈ pendēre: visjeti

pèndula *ž, v.* panula

pèndulār *m* (G pendulāra) *razg.* onaj koji svaki dan daleko putuje između posla i doma

✧ *njem.* Pendler ≈ *tal.* pendolare

pèndže *sr* (G -ta, N *mn* pendžeta) *reg.* donji dio cipele i druge obuće, pokriva taban [*pribiti* ~]; poplat, don // **pèndžetūrati** (što) *dv.* ⟨*prez.* pèndžetīrām, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* pèndžetīrān, *gl. im.* -ānje) *reg.* staviti/stavljati (pribiti/pribijati) poplate; podoniti, potumpla(va)ti

◆ *pr.* (nadimačka): **Pèndžić** (Požega, Slavonski Brod), **Pèndak** (Vrbovec, Prigorje, Moslavina)

✧ *tur.* pençe ← *perz.* penğe

pèndžer *m jez. knjiž. ekspr.* prozor, v.

◆ *pr.* (nadimačka, v. i pendati): **Pèndžer** (Šibenik), **Pènder** (Šibenik, sred. Dalmacija)

✧ *tur.* pencere ← *perz.* pengere

pèndati (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje) *reg. ekspr.* olako izdavati novac, olako trošiti; tračiti

✧ *tal.* spendere

pèndēviš (pindēviš) *m* (G pendeviša) *reg.* 1. debelo crijevo bravčeta (burag) 2. *kulin.* jelo od isječena pendeviša, jetrice i loja, poprženo služi za meze

✧ *tur.* bungevi ← *perz.* bün: crijevo + *tur.* ge-: preživljavanje

Penēlopa (Penelōpa) *ž mit.* žena kralja Odiseja, v.; na otoku Itaka (Grčka) dvadeset godina čekala muža odbijajući prosce; čuvena po svojoj mudrosti i uzvišenosti, simbol vjerne žene, bračne ljubavi i odanosti; prosce je Odisej, vrativši se, sve pobjijao

pèneplēn *m* (G peneplēna) *geol.* blago valovita površina zemlje, nastala riječnom erozijom i denudacijom za relativnog tektonskog mirovanja i nepromjenljivih klimatskih uvjeta

✧ *engl.* peneplain ← *lat.* paene: skoro, gotovo + planus: ravan

pènetā *ž* (G *mn* pènetā) 1. *reg.* čuperak koji strši na tjemenu dječaka, posebno pri nekim načinima šišanja (na razdjeljak); pero, kuražfeder 2. (*mn*) tip talijanske tjestenine, koso rezan makaron (podsjeća oblikom na pero za pisanje); peresniki

✧ *tal.* penna di coraggio; pennato: poput pera

pènetrīrati (Ø, što, u što) *dv.* ⟨*prez.* pènetrīrām, *pril. sad.* -ajūči, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* pènetrīrān, *gl. im.* -ānje) 1. prodirati/prodrijeti (u što), probijati/probiti se, razlijevati/razliti se 2. *pren.* shvatiti/shvaćati smisao čega

// **penetrācija** *ž* (G -e) 1. a. pravljenje sebi puta u što ili koga, često uz primjenu sile; prodiranje, probijanje b. *term.* prodiranje muškog spolovila u vaginu 2. razlijevanje ili prodiranje kroz pukotine ili spore 3. *pren.* pronicljivo shvaćanje smisla ili značaja čega; intelektualna prodornost; **penetrāntan** *prid.* ⟨*odr.* -tni) 1. koji lako prodire u što; prodoran 2. *pren.* koji je pronicljiv, koji brzo i dobro predviđa, koji lako uspijeva; oštrouman, bistar; **penetrāntno** *pril.* kao u penetraciji; prodorno

✧ *njem.* penetrieren ≈ *lat.* penetrare

pènezī *m mn* (G *mn* pènezā) *reg. ekspr.* novac, v. [imati/nemati ~e] // **pjènez** *m* (u izvorima kao prva, »sveslavenska prastara riječ« za penez, pinez je kasniji oblik) novac, v.; **pjèneznica** *ž zast.* kuća gdje se pohranjuju državni, javni novci; **pjèneznik** *m* (N *mn* -ici) *zast.* blagajnik; **pjènezoslōvlje** *sr zast.* numizmatika kao znanost

◆ *pr.* (nadimačko): **Pjèzezić** (470, Zagreb, Jastrebarsko, Zagorje, Z Slavonija), **Pjèzezić** (190, Primorje, Istra)

✧ *stvnjem.* Pfenning: novčić

pèngati (što) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūči, *gl. im.* -ānje) *reg.* premazivati bojom, farbati, ličiti

◆ *pr.* (nadimačko): **Pēnga** (Kaštela, sred. i S Dalmacija)

✧ *tal.* pingere

pènholder *m reg.* 1. držalo za pero, stalak ili posuda za držalo 2. *sport* način držanja reketa u stolnom tenisu [~ *stil* reket se drži palcem i kažiprstom s jedne strane, udara se samo jednom stranom reketa (ob. igrači iz azijskih zemalja)]

✧ *engl.*

pèni *m* (G -ja) **1.** sitni engleski novac, stoti dio britanske funte **2.** sitni novac uopće

✧ *engl.* penny

Pènia *ž mit.* grčka božica siromaštva, s Porosom, bogom izobilja, rodila Erosa

penicilin *m* (G penicilina) *farm.* ekstrakt plijesni *Penicillium notatum*, organska kiselina $C_9H_{11}O_4N_2S \cdot CH_2 \cdot C_6H_5$, lijek kod mnogih infektivnih bolesti, antibiotik // **penicilinski** *prid.* koji sadrži penicilin, koji se odnosi na penicilin

✧ *nlat.* penicill(um): repić + -IN

-PENIJA kao drugi dio riječi. ob. u medicinskoj terminologiji, označava oskudicu, da nečega nema ili ima premalo [*leukopenija*]

✧ *grč.* penia: oskudica, potrebitost, v. Penia

pénis *m anat.* muški spolni erektilni organ; spolovilo, udo

✧ *lat.*: rep, spolovilo

pèniša *ž pom.* plovilo tipa barže, danas redovito čelično, služi za prijevoz i prekrcaj rasutog tereta u lukama i sl.

✧ *fr.* péniche

penitencija *ž kat.* djela pokajanja koja grešniku određuje svećenik; kajanje, pokajanje, ispaštanje // **penitencijar** *m* (G penitencijara) *kat.* **1.** posebno određen svećenik, ob. kardinal, koji ima ovlaštenje odrješenja od najvećih grijeha **2. pov.** knjiga u koju su se, u srednjem vijeku, bilježile pokajničke ispovijedi; **penitencijaran** *prid.* (odr. -mi) *pravn.* koji se tiče kazne; kazneni

✧ *lat.* paenitentia

Penkála, Slavoljub Eduard (1871–1922), hrv. konstruktor, inženjer kemije, patentirao je o. 80 izuma s područja kemije, avijacije, strojarstva; 1906. konstruirao prvu mehaničku olovku i nalivpero, *usp.* penkala // **penkála** *ž razg.* **1.** olovka s promjenljivim grafitnim punjenjem **2. žarg.** **a.** nalivpero **b.** patentna ili kemijska olovka

penologija *ž* (G -e) *pravn.* grana kriminologije, proučava uzroke, podrijetlo i razvitak kazne, njenu primjenu i djelovanje na kažnjenike // **penolog** *m* (N mn -ozi) onaj koji se bavi penologijom; **penološki** *prid.* koji se odnosi na penologiju i penologe $\triangle \sim$ **a psihologija** posebna oblast forenzične psihologije: istražuje psihološke i sociopsihološke učinke, izricanja i provedbe društvene kazne

✧ *lat.* poena: kazna + -LOGIJA

pènsa *ž* (G mn -â-i) *pov.* u starim hrv. pravnim

spomenicima **1.** iznos od 40 jedinica nekog novca (u Slavoniji, 13–15. st.) **2.** daća što je slobodni kraljevski gradovi ili trgovišta svake godine plaćaju kraju **3.** kazna koja se plaćala u novčanim jedinicama

✧ *srlat.* $\approx$ *lat.* pensum

pènsnè (pensnè) *ž pl.* *tantum zast.* naočale koje se drže na nosu pomoću posebne kvačice, kad nisu u upotrebi, vise na vrpici; cviker // **pînč-iti** (se) *nesvrš.* (prez. -im (se), pril. sad. -čēči (se), gl. im. -čēnje) *razg.* praviti se važan, dizati visoko nos

✧ *fr.* pince-nez $\approx$ pincer: štipati + nez: nos

pentáda *ž reg. rij.* **1.** brojka pet **2.** skupina ili niz od pet **3.** razdoblje od pet dana, mjeseci, godina **4.** cjelina od pet osoba, dostojanstvenika patrijaršijske crkve; čine patrijarhovu pratnju u crkvenom obredu

✧ *grč.* pentás $\approx$ pēnte: pet

pèntačdar *m* (G -dra, N mn -dri) *mat.* geometrijsko tijelo omeđeno s pet ravnina

✧ PENTA- + -EDAR

pentáfora *ž arhit.* **1.** zidna ploha s nizom od 5 niša **2.** zidni otvor (prozor), razdijeljen stupićima na 5 dijelova od kojih je svaki nadsvođen posebnim lukom

✧ PENTA- + *lat.* foris: krilo vrata

pèntagôn *m* **1. mat.** peterokut **2.** (Pentagon) **a.** peterokutna zgrada blizu Washingtona u kojoj su uredi Ministarstva obrane SAD-a **b. meton.** glavni stožer vojske Sjedinjenih Američkih Država // **Pentagonála** *ž* projekt ekonomske suradnje pet zemalja Srednje Europe; **pèntagōnski** *prid.* koji se odnosi na pentagon (Pentagon)

✧ PENTA- + -GON¹

pèntagram *m* (N mn -i) **1.** zvjezdast peterokut konstruiran od tri isprepletana istokračna trokuta, ornamentalni ukras **2. mit.** **a.** magični simbol Pitagorejaca; upotrebljavan i kasnije u antičkoj i srednjovjekovnoj mistici i magiji **b. rel.** simbol vječnosti, kasnije i Sv. Trojstva

✧ *grč.* pentágrammon $\approx$ PENTA- + -GRAM

pèntakord¹ *m glazb.* niz od pet dijatonskih tonova

✧ PENTA- + v. akord

pèntakord² *m glazb.* instrument s pet žica

✧ *grč.* pentákhordon $\approx$ PENTA- + khordé: žica

pentalógija *ž knjiž.* pet romana ili pet drama jednog pisca koji tematski čine cjelinu

✧ PENTA- + -LOGIJA

pěntametar *m* ⟨G -tra, N *mn* -tri⟩ *jez. knjiž. grč.* ki i rimski stih od pet stopa [*daktilski* ~]

✧ *grč.* pentámetros ≈ PENTA- + -METAR

pěntān *m* ⟨G pentána⟩ *kem.* alifatski ugljikovodik C_5H_{12} , hlapljiva tekućina (najlakši tekući alkan), javlja se u tri izomerna oblika; služi kao otapalo

✧ *njem.* Pentan *engl., fr.* pentane ≈ PENTA- + -AN

pěntāngulum *m mat.* geometrijski lik omeden s pet stranica; peterokut

✧ PENTA- + *lat.* angulus: kut

pěntāpolis *m pov.* **1.** u antičkoj Grčkoj, vojni, politički i državni savez od pet gradova; petograde **2.** u bizantskoj Italiji (6–8. st.), 5 biskupskih gradova na Jadranu i 5 u unutrašnjosti **3.** u Palestini: Sodoma, Gomora, Adama, Segor, Seboim

✧ *grč.* pentápolis ≈ PENTA- + pólis: grad

pěntārhija *ž pol.* vladavina petorice

✧ *grč.* pentarkhía ≈ PENTA- + -ARHIJA

pěntastih *m* ⟨G -a, N *mn* -ovi⟩ *jez. knjiž.* strofa od pet stihova

✧ *grč.* pentástikhos ≈ PENTA- + v. stih

Pentatēuh *m, v.* Petoknjižje

pěntati (Ø) *nesvrš. ⟨prez. -ām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -ānje⟩ reg. pejor.* mučiti se s izražavanjem misli, zamuckivati u neprilici

✧ *eksp.*

pěntatlōn *m sport pov.* petoboj, najvažnija disciplina antičkih olimpijskih igara (trčanje, skok udalj, bacanje koplja, bacanje diska, hrvanje)

✧ *grč.* péntathlon ≈ PENTA- + áthlon: natjecanje

pěntatōnika *ž* ⟨D L -ici⟩ *glazb.* tonski sustav koji se temelji na ljestvici od pet cijelih stupnjeva, bez polustupnjeva današnje ljestvice; tradicija u Kini

✧ PENTA- + -TONIK(A)

pěntekontéra *ž pov. pom.* veći starogrčki ratni brod na vesla s 50 veslača

✧ *grč.* pentékónteros ≈ pentékonta: pedeset + éréssein: veslati

pěntekóstalnĭ *prid., ob. u: Δ ~e crkve kršč.* crkve unutar protestantskih crkava, nastale u 19. st. u SAD-u Sveto pismo tumače fundamentalistički (Bog je nepogrešivo nadahnuo Sveto pismo, Isus je bezgrešni i vječni Sin Božji) // **pěntekóstalac** *m* ⟨G -lca, N *mn* -lci⟩ pripadnik kršćanske crkve (Pentekostalna) koja učenje zasniva na tu-

mačenjima Petoknjižja kao dijela *Biblije* naglašava djelovanje Duha Svetoga te slobodu izražavanja vjere; **pěntekostalizam** *m*

učenje koje je ideja vodilja pentekostalnih crkava, ali ga dijelom prihvaćaju i druge protestantske denominacije i katoličanstvo, kao svojevrsnu karizmatiku obnovu (unutarnji doživljaj Duha Svetoga, dar ozdravljanja);

pěntekóstalka *ž, v.* pentekostalac

✧ *lat.* pentecostalis ≈ *grč.* pentékosté (hēméra): pedeseti (dan); katolički praznik sedme nedjelje nakon Uskrsa koji slavi silazak Svetoga Duha apostolima, tzv. Duhovska nedjelja

pěntemĭmera *ž* ⟨N *mn* -e⟩ *jez. knjiž.* cezura u daktilskom heksametru poslije 5. polustope, tj. poslije teze 3. stope; tzv. cezura iza treće jačine, muška cezura

✧ *grč.* pentēmimerēs ≈ PENT(A)- + HEMI- + -MER

pěntera *ž pov. pom.* antički brod s 5 redova veslača na svakom boku

✧ *grč.* pentērēs ≈ PENT(A)- + araríkein: sastavljati

Pěntsilēja *ž mit.* amazonska kraljica, u Trojanskom ratu, poslije Hektorove smrti, borila se protiv Grka, obećavši da će Troji vratiti ratnu sreću; ubio je Ahilej pred Trojom

pěnthaus *m arhit.* moderan mondeni stan na vrhu velike zgrade s terasom, često vrtom i panoramskim pogledom

✧ *engl.* penthouse

pěntil *m kem.* jednovalentni radikal C_5H_{11} , izveden iz pentana, v.; amil

✧ v. pentan

pěntium *m inform. 1.* (Pentium) suvremeni mikroprocesor (predstavljen 1993) **2. meton. razg.** naziv za računalo koje pokreće pentium procesor ili koje je u generaciji s pentium procesorom

✧ *engl.* prema nazivu proizvođača²

pěntjak silat *m* skupni naziv za brojne (o. 150) i vrlo raznolike forme i načine borbe s oružjem ili bez oružja na velikom indonezijskom arhipelagu

✧ *mal.* pentjak silat: vještina borbe

pěntóda *ž term.* elektronka za primanje s pet elektroda

✧ PENT(A)- + v. (elektr)oda

pentožáni *m mn* ⟨N pentózan⟩ *kem.* polisaharidi, sastavni dijelovi pentoza, nalaze se u

stanicama mnogih biljaka (kukuruzni klip, ljuska zobí, drvo i dr.)

✧ v. penteze

pentóze ž *mn* (N pentóza) *kem.* monosaharidi s pet C-atoma u molekuli formule $C_5H_{11}O_5$ (npr. arabinosa, ksiloza, riboza), nastaju razgradnjom pentozana i nukleinskih kiselina
✧ PENT(A)- + -OZA

pènratrí se, v. penjati se

penúltima ž *gram.* pretposljednji slog u riječi
✧ *lat.* paenultima ← *paene*: skoro + *ultima*: posljednja (syllaba: slog)

penúrija ž **1.** *pat.* stanje potpune iscrpljenosti
2. *knjiž. rij.* krajnje siromaštvo; bijeda
✧ *lat.* penuria: oskudica

pénzija ž (G -è) *razg. 1.* v. mirovina [*primiti* ~u] **2.** pozicija, stanje osobe koja prima penziju [*biti u* ~i] // **pènzic** *m razg.*, v. penzioner (**1**); **pénzijski** *prid.* koji se odnosi na penzije [~ *fond*]; mirovinski, umirovljenički, penzioni; **pènzionèr** *m* (G penzionèra, V pènzionèru) **1.** *razg.*, v. umirovljenik **2.** *pejor. razg.* onaj koji ima staračke manire i navike, onaj koji više nije koristan, koji je zastario; penzić; **pènzionèrka** ž (D L -i), v. penzioner; **pènzionèrski** *prid.* koji se odnosi na penzionere; **pènzionèrski** *pril.* na način penzionera, kao penzioner; **pènzioni** *prid.*, v. penzijski, mirovinski; **pènzioníratí** (koga, se) *dv.* < *prez.* pènzioníram, *pril. sad.* -ajūći, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* pènzioníran, *gl. im.* -ānje), v. umiroviti, umirovljivati
✧ *njem.* Pension ← *fr.* pension ← *lat.* pensio

pènj *m reg.*, v. fant [*igrati (se) na* ~e]

✧ *tal.* pegno: zalog

pènjati se (**pèti se**) *nesvrš.* < *prez.* pènjēm se, *pril. sad.* -njūći se, *gl. im.* -ānje) **1.** podizati se, dizati se u visinu s nižeg mjesta na više, uzlaziti, pružati se uvis **2.** *prez.* razvijati se, povećavati (se), napredovati [*proizvodnja se penje; temperatura se penje; ~ na društvenoj ljestvici*] // **pènratrí se** *nesvrš.* < *prez.* -ām se, *pril. sad.* -ajūći se, *gl. im.* -ānje) s mukom uzlaziti, penjati se; verati se; **pènjáč** *m* (G penjáča, V pènjáču) onaj koji se penje; **pènjáčicja** ž **1.** ženska osoba koja se penje **2.** biljka koja se penje [*ruže* ~e]; povijuša, lijana; **pènjalice** ž **1.** pomagalo za penjanje (npr. na stupove električnih ili telefonskih vodova) **2.** konstrukcija (ob. metalna) koja djeci u parkovima služi za penjanje
✧ *prasl. i stsl.* pèti: napinjati, pokretati (*rus.*

pjat', *polj.* piąć), *lit.* pinti: plesti ≈ ? *grč.* pé-nesthai: raditi

penjoār (**penjoār**) *m* (G penjoára) široki ženski kućni ogrtač nakon kupanja; kapatoj, bade-mant(i)l

✧ *fr.* peignoir

pèon *m* (G peóna) *jez. knjiž.* pjesnička stopa od četiri sloga, tri kratka i jednoga, bilo kojeg dugačkoga

✧ *grč.* paíon

Pèonije (druga pol. 5. st. pr. Kr.), grčki kipar iz Mende u Trakiji, autor sačuvanog mramornog kipa Nike, najboljeg ostvarenja grčke skulpture u razdoblju prije Fidije

pepèlnica ž *bot.* pojava sličusnih gljivica (*Didium erysiphe*) na biljkama; medljika [~ *vinove loze; ~ duhana*]

✧ v. pepeo

Pepèlnica ž *kat.* prvi dan korizme, tada svećenik vjernicima na čelu pepelom pravi znak križa pozivajući ih na pokajanje; Čista sri-jeda // **pepèlnički** *prid.* koji se odnosi na Pepelnicu

pèpeljastoplāv *prid.* (< *odr.* -i) koji je sive boje pepela s plavom nijansom

✧ v. pepeo, pepeljast + v. plav

pepèljuga ž (D L -uzi/-i) **1.** *bot. a.* v. cinerarija **b.** rod zeleni (*Atriplex*) iz porodice loboda (*Chenopodiaceae*) s o. 200 vrsta (npr. lobo-da *A. hortensis* uzgaja se kao lisnato povrće) **2. a.** (Pepeljuga) (D L -i) junakinja istoimene bajke **b.** *prez.* djevojka prisiljena da obavlja sve teške kućne poslove

✧ prijevod *fr.* i *engl.* imena Cinderella ≈ *fr.* cendre: pepeo

pèpeo *m* (G -ela) **1. a.** ostatak u obliku praha od onoga što je izgorgjelo [*prah i* ~o] **b.** *kem.* anorganski ostatak izgaranja organskih tvari **2.** *prez.* mrtvo tijelo, posmrtni ostaci [*urna s* ~lom] // **pepèljara** ž posudica u koju se stresa pepeo s cigarete i u kojoj se ostavlja-ju opušci; pepeonik, čikobernica; **pèpeljast** *prid.* (< *odr.* -i) **1.** koji je boje pepela; pepeljav, pepelnosiv, sivkast **2.** tamnoplav (o kosi) Δ ~a **kosa** kosa koja ostavlja dojam sivila, kosa bez sjaja; prdimiše; **pepèljati** (koga, se) *nesvrš.* < *prez.* -ām, *pril. sad.* -ajūći, *gl. im.* -ānje) posipati glavu pepelom kao simboličan znak pokajanja, prema običaju obavlja sveće-nik u crkvi na Pepelnicu; **pèpeljav** *prid.* (< *odr.* -i) **1.** v. pepeljast **2.** koji sadrži pepeo, posut pepelom; napepeljen; **pèpeljuša** ž, v. podzol;

pepeònik *m* (G pepeonika, N *mn* pepeonici),
v. pepeljara

◆ *pr.* (nadimačka, po sivkastoj boji puti ili kose): **Pepeljnják** (Sesvete), **Pepèlko** (190, Varaždin, Zagorje, Prigorje, Podravina), **Pepèlnik** (Križevci, Ivanec), **Pepeònik** (Zagreb)

◇ *prasl.* *pepelь (*rus.* pépel, *polj.* popiół), *lit.* pelenai ← *ie.* *pel-/ *pl- (*lat.* pollen: prah, *grč.* pále: prašina)

pèpermint (pepermìnt) *m* 1. (Pepermint, tvorničko ime proizvoda²) marka bombona od metvice 2. *meton.* svaka vrsta bombona slična okusa ili općenito s osvježavajućim učinkom; prominela

◇ *engl.* peppermint, v. papar + v. menta

pepita *ž* (indekl.) 1. tkanina karakterističnog uzorka, karirani, izmjenični, tamniji i svjetliji nepravilni kvadratići u crno-bijeloj, smeđe-bijeloj, zeleno-bijeloj ili nekoj drugoj kombinaciji boja 2. krupnije zrno ili grumen čistog zlata

◇ *šp.*, prema vlastitom imenu jedne plesačice

pèplos *m* *pov.* u klasičnoj Grčkoj i Rimu, ženska duga haljina bez rukava, bogatih nabora

◇ *grč.* péplos

pèpsin *m* (N *mn* pepsíni) *fiziol.* ferment želučanog soka, razgrađuje bjelančevine na peptone i time pomaže probavu

◇ *grč.* pépsis: kuhanje, vrenje + -IN

peptídi *m mn* (N pèptid) *kem.* spojevi od dviju ili više (polipeptidi) aminokiselina, vezanih preko karboksilne i aminoskupine, tzv. peptidnom vezom –NHCO–, sastavni su dio bjelančevina // **pèptidní** *prid.* koji pripada peptidima, koji je svojstven peptidima [~a veza]

◇ *grč.* peptós: skuhan + -ID(I)

peptizácija *ž kem.* proces prijelaza koloida iz stanja gela u stanje koloidnih soli, *opr.* koagulacija

◇ v. peptoni

peptokóki *m mn* (N peptòkòk) *biol.* rod anaerobnih, loptastih bakterija, često su u parovima, lancu ili paketu; nalaze se u zdravih ljudi, ali mogu izazvati infekcije ženskih spolnih organa

◇ *grč.* peptós: skuhan + v. koki

peptóni *m mn* (N pèptòn) 1. *kem.* tvari koje sadrže dušik; osnove su bjelančevina iz kojih i

nastaju kod probave 2. *farm.* umjetno proizvedeni u medicinske svrhe

◇ *grč.* peptón: kuhano, probavljeno

për *m* (N *mn* -ovi) 1. titula pripadnika plemstva određenog ranga u V. Britaniji i Irskoj, člana Gornjeg doma 2. *pov.* u feudalnoj Francuskoj, pripadnik najvišeg plemstva

◇ *engl.* peer *fr.* pair ← *lat.* par: jednak

PER- prvi dio riječi sa značenjem po, oko, pre, pro, kroz [perhidrol]

◇ *lat.* per (*prij.*)

per acclamationem (*izg.* pèr aklamacióne) *pril.* jednoglasnim odobravanjem, bez pojedinačnog glasovanja [*izabran je* ~], *usp.* akklamacija

◇ *lat.*

pèrād, v. pero

perája, v. pero

perajári *m mn zool.* podred sisavaca (*Pinnipedia*) iz reda zvijeri (*Carnivora*), prilagođeni za život u moru, s nogama pretvoranima u peraje (porodice: tuljani, morževi, ušati perajari)

◇ v. pero

per annum (*izg.* pèr ànum) *pril.* godišnje, po pojedinoj godini [*porez se plaća* ~]

◇ *lat.*

Pèrast *m* mjesto u Boki kotorskoj, Crna Gora, 446 stan., duga pomorska tradicija // **pèraški**

prid. koji se odnosi na Perast i Peraštane;

Pèraštanin *m* (**Pèraštánka**, **Pèraškinja** *ž*) (N *mn* Pèraštani) stanovnik Perasta

Pèraškinja *ž*, v. Peraštanin, Perast

perboráti *m mn* (N perbòrāt) *kem.* aditivni spojevi borata i vodikova peroksida (npr. natrijev perborat NaBO₃); sastavnica su deterdženata, sapuna i sl.

◇ PER- + v. bor

per capita (*izg.* pèr kápita) *pril.* po jednom stanovniku, po glavi stanovnika, izražava relativnu razinu neke veličine u odnosu na broj stanovnika [*bruto nacionalni proizvod* ~]

◇ *lat.*

percipírati (što) *dv.* (*prez.* percipíram, *pril.* sad.-ajući, *pril. pr.* -ávši, *gl. im.* -ánje) 1. primiti/primati dojmove; opaziti/opazati 2. postići/postizati da se što spozna, shvati ili prihvatiti // **percèpcija** *ž* 1. čin, proces ili rezultat percipiranja, *usp.* percipirati (1) 2. sposobnost percipiranja, sposobnost da se spozna istina ili istinska priroda stvari; shvaćanje [*naša* ~a najnovijih zbivanja u politici; ~a

tehnoloških dosega] 3. *psih.* proces stvaranja predodžbi u svijesti na temelju osjeta, dojmova; opažanje, opažaj, poimanje, zor [*brzina ~e; točnost ~e*]; **percèpcijski prid.** koji je dobiven percepcijom, koji se odnosi na percepciju; **percèpcijski pril.** uz pomoć percepcije, percepcijom; **percepicionizam** *m* (G -zma) *fil. nauk* prema kojem percepcija daje subjektu neposrednu i istinitu spoznaju izvanjske stvarnosti; **pèrcept (percèpt)** *m* (G *mn* -pātā) *psih.* ono što je percipirano, rezultat percepcije, doživljaj nastao procesom percepcije (podrazumijeva iskustveni pojam); **percipijent (percipijènt)** *m* (G *mn* -nātā) 1. onaj koji osjeća, prima, opaža dojmove; primatelj, opažatelj 2. medij u telepatiji; **percipijentica** *ž*, v. percipijent; **percipijentičin** *prid.* koji pripada percipijentici

✧ *njem.* perzipieren ← *lat.* percipere

percôvka *ž* (D L -i) *rij.* žestoka, zaparena rakija

✧ *rus.* peréc: papar

perčín *m* (G perčina) 1. pletenica (kose) 2. dio grive koji konju pada niz čelo između ušiju
♦ *pr.* (nadimačka): **Pèrčin** (Dalmacija, v. Petar)

✧ *tur.* perçem ← *perz.* perçem

perdendo (*izg.* perdendo) *m* (indekl.) *glazb.* oznaka koja upućuje da treba smanjivati jačinu tona do potpunog pianissima, srodna morendu // **pèrdeta** *sr glazb. reg.* pregradica na onom dijelu glazbenih udarnih instrumenata gdje se prstima pritišću žice

✧ *tal.*

perēc *m* (G peréca) 1. slano, odozgo vidljivo osoljeno i ob. hrustavo pecivo, traka tijesta savijena nalik slovu B ili brojki 8 2. *pol. žarg.* simbol zemljopisnog oblika Republike Hrvatske [*hrvatski ~*] // **perēcār** *m* (G perecára) onaj koji peče ili prodaje perce; **perēcārka** *ž* (D L -i), v. perecar
♦ *pr.* (nadimačko): **Pèrēc** (130, Bjelovar, Zagorje), **Perečinac** (Velika Gorica)

✧ *mad.* ← *njem.* Brezel

Pèrec, Jichok Lejbuš (1851–1915), židovski pisac pjesama, pripovijetki, dramskih tekstova i esaja na jidišu u rasponu od realističkih proznih slika o potlačenom židovskom »štetlu« (gradiću) u zemljama pod ruskim carem do neoromantične i simbolističke poezije i drama o hasidskom, v. duhu i težnja-

ma tadašnjeg diskriminiranog i progonjenog židovstva

perègrín *m*, v. pelegrin

pèremptōrjan *prid.* (*odr.* -rni) 1. koji prekida, dokončava sve diskusije ili radnje [*~ni akt*] 2. koji ne prihvaća odbijanje ili proturječje; imperativan, naredbovan 3. koji je siguran u sebe; samosvjestan

✧ *lat.* peremptorius: razoran, smrtonosan ≈ perimere: raznijeti, ubiti

peréna *ž* (G -e) *bot.* trajnica, biljka koja živi duže od dvije godine i nakon inicijalnog perioda u pravilu cvate svake godine

✧ *lat.* perennis: koji traje čitavu godinu

peresníki *m mn reg. kulin.* tip tjestenine rezan kao pero za pisanje; penete

✧ *slov.*

perestrojka *ž žarg.* 1. *pov.* promjene i reforme ekonomskog i političkog sustava SSSR-a, predložene 1979, provedene za vrijeme predsjednika M. Gorbačova (od 1985. do 1991) 2. prestrojavanje, reorganizacija

✧ *rus.* perestrojka

Perez de Ayala (*izg.* Pères de Ajàla) (1880–1962), španjolski romanopisac, dramatičar, esejist i pjesnik, kritičan prema društvenim prilikama i razočaran svojim učiteljima jezuitima (roman *Na veću slavu Božju* 1910), često gorak i ironičan u poeziji, dramskoj riječi i prozi, cijenjen u Španjolskoj kao pisac rafiniranog modernog izraza, misaono mudar i etički dosljedan

Pérez Galdós (*izg.* Pères Haldôs), **Benito** (1843–1920), klasični španjolski romanopisac realizma; u romanima iz suvremenog života Španjolske oživljuje najznačajnija strujanja, ljudske i opće dileme i događaje 19. st.; u ciklusu povijesnih romana (o. 100 svezaka) realistički opisao glavna zbivanja i ličnosti iz povijesti svog naroda; pisao i drame, književne kritike, putopise

perfekcija *ž* 1. *a.* stanje ili kvaliteta onoga što je perfektno, najviši ili najvredniji oblik čega; savršenstvo [*~ slike; ~ kompozicije*] *b.* savršena vještina, visoka umještost, majstorstvo u radu, izvođenju itd. 2. *teol.* svojstvo Boga, ono što je u Bogu; savršenstvo // **perfekcionirati** (*što, se*) *dv. (prez.* perfekcionirām, *pril. sad.* -ajući, *pril. pr.* -avši, *gl. im.* -anje) učiniti/činiti perfektnim po kvaliteti, dovesti/dovoditi do perfekcije; perfektuirati [*~; zna- nje jezika*]; **perfekcionist (perfekcionist)** *m*

onaj koji teži za perfekcijom, onaj kojemu je svojstvo težnja za perfekcijom i postizanje perfekcije; **perfekcionistica** ž, v. perfekcionista; **perfekcionistački** prid. koji se odnosi na perfekcionizam i perfekcionista; **perfekcionistački** pril. kao perfekcionista, na način perfekcionista; **perfekcionistačkinja** ž, v. perfekcionista; **perfekcionizam** m (G -zma, N mn -zmi) 1. težnja ka savršenstvu, često u pejorativnom značenju 2. fil. etički pravac koji drži da je svrha moralnoga djelovanja postizanje savršenstva; **perfektan** (perfektan) prid. (odr. -tni) 1. kojemu se ne može naći nikakva zamjerka; besprijekoran, savršen, potpun 2. razg. koji je izvrstan, odličan, majstorski; **perfektno** (perfektno) pril. na perfektan način; savršeno, odlično, onako kako treba; **perfektnost** (perfektnost) ž (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je perfektan, svojstvo onoga što je perfektno; **perfektuirati** (što) dv. (pres. perfektuirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, prid. trp. perfektuirān, gl. im. -ānje) 1. precizno dogovoriti/dogovarati, zaključiti(va)ti, utanačiti(va)ti, ugovoriti/ugovarati [~ rok isporuke] 2. razg. perfekcionirati
 ✧ lat. perfectio: dovršavanje ≈ perficere: dovršiti, zgotoviti

pèrfekt m (G mn pèrfèktā) gram. 1. glagolski oblik koji znači radnju u prošlosti 2. u hrv. jeziku, složeno prošlo glagolsko vrijeme [pisao sam] // **pèrfektiv/an** prid. (odr. -vni) koji je svršen Δ ~ni **glagoli** gram. svršeni glagoli, opr. imperfektivni glagoli, v. imperfektivan Δ; **perfektivizacija** ž lingv. postupak kojim nesvršeni (imperfektivni) glagol postaje svršeni (perfektivni); **perfektivni** prid. koji se odnosi na perfekt [~ oblik]
 ✧ lat. perfectum ← perfectus: završen, gotov

pèrfidan prid. (odr. -dni) 1. koji je prepreden, lukav 2. koji je lažljiv, neiskren 3. koji je podmukao, podao, zloban // **pèrfidija** ž 1. skrivanje osjećaja i misli s namjerom da se nekoga nadmudri ili prevari; drska i ustrajna lukavost, smišljena lažljivost, prepredenost, neiskrenost 2. potajno činjenje zla, prikrivanje zlih namjera šutnjom, ljubaznim ponašanjem i sl.; podmuklost, podlost, himba 3. vojn. korištenje postupaka u ratu koji su prema ratnom pravu zabranjeni (nepovlasno korištenje bijele zastave, neprijateljskih za-

stava i znakova, znaka Crvenog križa i sl.); **pèrfidno** pril. na pèrfidan način; podlo, lukavo, maliciozno; **pèrfidnost** ž (G -osti, I -osti/-ošču) osobina onoga koji je pèrfidan; podmuklost, podlost

✧ lat. perfidus

pèrfo m film. žarg. u filmskoj montaži naziv za perforiranu magnetsku tonsku vrpču Δ ~ **blank** (izg. ~ blānk) film. nesnimljena, ali u laboratoriju razvijena filmska vrpca, služi kao vodilica perfa na filmskom montažnom stolu

✧ njem. Perfo(band)

perforacija ž 1. rupica na kartici u kartoteci, karton za evidenciju ili film [~ filma] 2. pravljenje niza takvih rupica kako bi se kasnije moglo lakše obaviti odvajanje 3. med. probijanje šupljih tjelesnih organa zbog bolesti, upale; prsnuće [~ slijepog crijeva] // **perforator** (perforator) m sprava za bušenje, pravljenje rupica, otvora, bušilica i sl.; zumba; **perforirati** (Ø, što) dv. (pres. perforirām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, prid. trp. perforirān, gl. im. -ānje) probiti/probijati, (pro)bušiti se

✧ lat. perforatio: probušivanje ≈ perforare: probušiti, probiti

performāncija ž (ob. mn) ukupnost traženih svojstava; zahtjevi koji se moraju ispunjavati ili uzimati u obzir pri ocjeni (ob. u radu motora, elektroničkih uređaja, aparata i sl. ili u natjecanju za neki stručni posao); performans [imati dobre ~e] // **performānsja** ž (G -ē) umj. 1. izvođenje, izvedba prezentacija dramskog ili glazbenog djela [dobra ~a] 2. oblik akcijske umjetnosti koji se javlja 1970-ih; za razliku od happeninga izvodi ga gotovo u pravilu jedna osoba; koncept snažno prožet umjetnikovom osobnošću i ponekad ekshibicionizmom; preklapa se s body artom, neokonceptualnom umjetnošću i multimedijalnim projektima [izvesti ~u]; performans; **performer** m term. onaj koji reproducira i tumači dramsko djelo, koji glumi; izvođač

✧ engl. performance

performans m, v. performans (2)

perfúzija ž 1. fiziol. normalan protok krvi kroz pojedine organe; prostrujavanje [koronarna ~] 2. med. postupak umjetnog prostrujavanja organa krvlju ili nekom drugom tekućinom (fiziološkom otopinom i sl.)

✧ lat. perfusio ≈ perfundere: izlijevati

Pèrgam *m* *pov.* antički grad u maloazijskoj Turskoj // **pèrgamski** *prid.* koji se odnosi na Pergam $\triangle$ **Pèrgamska država** *pov.* helenistička država u Maloj Aziji (282–133. pr. Kr.)

pergament (pergamènt) *m* <G -a> **1. a.** životinjska (ob. jareća) koža posebnim postupkom obrađena i priređena za pisanje, uvezivanje knjiga i izradu bubnjeva **b. meton.** spis ili povelja napisani na takvoj koži **2.** čvrst papir na lik koži koji ne propušta masnoću i vlagu; pergamentni papir // **pergaména** *ž.* v. pergament; **pergamentni** *prid.* koji je od pergamenta, koji je kao od pergamenta [*~ papir*]

✧ *njem.* Pergament ← *lat.* membrana Pergamena ≈ *grč.* Pérgamon: maloazijski grad Pergam, u Starom vijeku poznat po proizvodnji pergamenta

pèrgola *ž* *arhit.* **1.** u starokršćanskoj i romaničkoj arhitekturi, oltarna pregrada sastavljena od niza stupića ili pilastara između kojih su uklopljeni pluteji **2.** sjenica sastavljena od niza usporednih stupova, obraslih penjačicama (ob. vinovom lozom), element sredozemne arhitekture; odrina, brajda, baras, vjenjak

✧ *tal.* ← *lat.* pergula

Pergolesi (*izg.* Pergolèzi), **Giovanni Battista** (1710–1736), talijanski skladatelj napuljske operne škole; zdravi humor, odlično ocrtani karakteri i svjež, jednostavna melodika u buffo operi *Služavka gospodarica* (1733), klasičnom prototipu toga muzičkog žanra

Pèrgošić, Ivan (?–1592), hrv. pravnik i pisac, objavio 1574. prijevod *Tripartituma* I. Verbőczyja na »slovjenski« kolebajući se između kajkavskog i štokavskog narječja; preveo i izdao jedan spis Erazma Rotterdamskog (1587)

perhidrōl *m* <G perhidrōla> *kem.* 30% otopina vodikova superoksida, služi za dezinfekciju
✧ PER- + HIDR- + -OL

perhorešćirati *dv.* <prez. perhorešćirām, pril. sad. -ajūći, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje> **1.** (čega) osjetiti/osjećati odvratnost, krajnju odbojnost prema čemu **2.** (nad čim) zgroziti/zgražati se, moralizirati itd.; užasnuti/užasavati se, (z)gaditi se **3. pravn.** (po)tražiti izuzeće suca zbog pretpostavljene pristranosti
✧ *lat.* perhorrescere: prepasti se

PERI- kao prvi dio riječi znači oko, prema, o [*perinatalan*]
✧ *grč.* perī (*prij.*)

periānālan *prid.* <odr. -lnī> koji se nalazi oko otvora na kraju debelog crijeva; okoločmaran *rij. neodom.*

✧ PERI- + v. anus, analni

periārktīčki *prid. geogr.* koji se nalazi oko Arktika (ili samog Sjevernog pola)

✧ PERI- + v. Arktik, arktički

periartritis *m* *pat.* promjene mekih struktura (čahura, tetive, sveze, sluzne vreće itd.) u neposrednoj okolini zgloba, ob. u području ramena i kuka

✧ PERI- + v. artritis

periāster *m* *astron.* točka staze nekog svemirskog objekta koja je najudaljenija od središnje zvijezde

✧ PERI- + *grč.* astér: zvijezda

peribōl *m* <G peribōla> *pov.* posvećeni prostor na kojem je podignut grčki hram; u njemu su žrtvenici, sveta stabla, statue, zavjetni darovi i sl., u nj se ulazi kroz propileje

✧ *grč.* peribolos: ograđen prostor ≈ PERI- + -BOL

peribranhijālan *prid.* <odr. -lnī> *zool.* koji se nalazi oko škrga; okološkržni

✧ PERI- + v. branhije

pèricentar *m* <G -tra> *astron.* točka na stazi небесkog tijela najbliža središnjem tijelu oko kojeg se ono kreće

✧ PERI- + -CENTAR

pericīkal *m* *bot.* sloj stanica u korijenu koji obavlja centralni cilindar, u njemu se začinje bočno korijenje

✧ PERI- + v. ciklus

pericistitis *m* *pat.* upala tkiva oko mokraćnog mjehura

✧ PERI- + v. cistitis

peridentitis *m* *pat.* upalna lokalna reakcija tkiva oko zubnog korijena

✧ PERI- + *lat.* dens: zub + -ITIS

peridërma *ž* <G mn peridèrmā-i> **1. bot.** sekundarno pokorično tkivo na starijim biljnim organima **2. zool.** histidinski ili vapneni omotač nekih nižih životinjskih vrsta

✧ *nlat.* peridermis ≈ PERI- + -DERMA

peridija *ž* *bot.* tanki ovoj oko plodišta nekih gljiva

✧ *nlat.* peridium ← *grč.* pèridion: gljiva, torbica ≈ pèra

peridoti *m* mn <N peridōtī> *min.* skupina bazičnih dubinskih stijena tamne boje; sastavljene od olivina s piroksenom ili amfibolom (npr. verlit, herburgit, lerkolit)

✧ *fr.* pèridots

periegéza (periègeza) ž *pov.* starogrčki opis putovanja; putopis, *usp.* periplus (**1b**)

✧ *grč.* periégēsis: vođenje oko ≈ PERI- + hēgēisthai: voditi

periferál *m* <G periferála) *inform.* uređaj posredno ili neposredno priključen na centralnu jedinicu komputera; periferijski uređaj ili »periferija«

✧ *engl.* peripheral, *v.* periferija

periferija ž **1. a.** vanjski, rubni dio nekog prostora ili predmeta (nasuprot središtu) **b.** vanjski, krajnji dio grada; predgrađe **c. pren.** mjesto udaljeno i izolirano od svih relevantnih zbivanja **2. mat.** skup graničnih točaka nekog skupa u ravni ili prostoru, rub; često zatvorena krivulja koja omeđuje dio ravnine ili plohe u prostoru // **përiferjan** *prid.* <odr. -rni) **1. a.** koji je na periferiji na rubu [~na ulica] **b.** koji je vanjski; površinski [~ni živčani sustav] **2. pren.** koji je sporedan, drugorazredan [~an problem]; **përiferijski** *prid.* koji se odnosi na periferiju; rubni, granični, vanjski, prigradski; **përiferño** *pril.* na način perifernog; rubno, izvanjsko, tangencijalno; **periférnost** ž <G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je periferno

✧ *lat.* periphēria ← *grč.* periphēreia: obod, opseg ≈ PERI- + phērein: nositi

perifitón *m* <G perifitóna) *biol.* biljni i životinjski organizmi na predmetima koji plutaju vodom dulje vrijeme ili se nalaze na dnu

✧ PERI- + *grč.* phytón: biljka

perifraza ž *jez. knjiž.* **1.** stilski figura u kojoj se s više riječi kaže ono što se može reći jednom riječju **2.** opis, opisivanje, opisno kazivanje, *usp.* parafraza // **perifrastičan** *prid.* <odr. -čni) **1.** koji opisivanjem objašnjava nešto; opisni **2. gram.** koji se tvori pomoćnim glagolom [~na konjugacija]

✧ *grč.* periphrasis ≈ periphrastikós ≈ PERI- + -FRAZA

perigej *m astron.* točka na putanji nebeskog tijela, napose Mjeseca ili umjetnog satelita, koja je najbliža Zemlji

✧ *nlat.* perigeum ← *grč.* perigeion (sēmeion: znak) ← perigeios: blizu zemlje ≈ PERI- + gē: zemlja

perigōn *m* <G perigóna) *bot.* cvijeće koje nije razlučeno na čašku i vjenčić, nego ga čine međusobno isti članovi

✧ *nlat.* perigonium ≈ PERI- + -GON²

perigraf *m lik.* opis ili opisivanje lika koji se prikazuje na ikoni

✧ PERI- + -GRAF

perihel *m astron.* točka na putanji planeta ili kometa najbliža Suncu (zemlja je u perihelu svake godine o. 3. siječnja)

✧ PERI- + *grč.* hēlios: sunce, *usp.* perigej

perihondrij *m anat.* ovoj hrskavica, ima istu građu i funkciju kao pokosnica kosti

✧ *nlat.* perichondrium ≈ PERI- + *grč.* khondrion: hrskavica

Perijandar (7–6. st. pr. Kr.), tiranin u Korintu, ojačao političku i ekonomsku moć grada; zaštitivao znanost i umjetnost, cijenjen kao uzoran vladar, jedan od »sedam grčkih mudraca« (pored Talesa, Bijanta, Pitaka, Hilona, Solona i Kleobula)

perijant *m* <G mn -nātā) *bot.* čaška i vjenčić, odn. listovi perigona; ocvijeće

✧ *nlat.* perianthium ≈ PERI- + *grč.* ánthos: cvijet

perijéci *m mn* <N perijek, V -če) **1. pov.** pokoreni starosjedioci Sparte, s osobnom, građanskom slobodom, ali bez političkih prava **2. geogr.** stanovnici iste geografske širine **3. rij.** okolni stanovnici, oni koji stanuju ili žive u blizini drugoga; susjedi

✧ *grč.* perioikoi ≈ PERI- + oikein: stanovati

pèrika ž <D L -ici, G mn pèrikā) posebno složena i uređena kosa ili imitacija kose koja se nosi umjesto prirodne ili preko prirodne kose; vlasulja [barokna ~; sudačka ~; ženska ~]

✧ *njem.* Perücke ← *fr.* perruque ← *tal.* perucca

pèrikard *m anat.* serozna opna kojom je obavijeno srce; osrčje, srčana kesa, srčana maramica

✧ *nlat.* pericardium ← *grč.* perikárdion ≈ PERI- + kardia: srce

perikarditis *m pat.* upala osrčja, ob. kao posljedica bakterijskih i virusnih infekcija; nastaje i kod sistemskih bolesti vezivnog tkiva, pri srčanom infarktu itd.

✧ *v.* perikard + -ITIS

pèrikarp *m biol.* omotač oko ploda, sjemeni omotač

✧ *nlat.* pericarpium ← *grč.* perikárpion ≈ PERI- + karpós: plod

periklas *m min.* rijedak mineral, magnezijev oksid MgO, javlja se uglavnom u bezbojnim oktaedarskim kristalima

✧ *nlat.* periclasia ≈ *grč.* períklasis: lomljenje oko ≈ PERI- + klásis: lomljenje

Pèriklo (o.495–429. pr. Kr.), atenski državnik i strateg, od 447. do smrti stalno biran i reizabiran za stratega, što mu je stvarno davalo svu vlast; obogatio Atenu i njene građane, podupirao znanost i umjetnost, dao izgraditi Odeon i hramove na Akropoli (zlatno Periklovo doba) // **Pèriklov prid.** koji pripada Periklu $\Delta \sim$ **o doba** *pov.* doba vladavine Perikla u kojem Atena doseže vrhunac političke i gospodarske moći te znanstvenoga i umjetničkog procvata

perikopa ž **1.** *kat.* ulomak iz Svetog pisma, čita se na misi i služi kao osnova za propovijed **2.** *jez. knjiž.* pjesničko djelo u metrički nejednakim strofama **3.** (+ *potenc.*) ulomak, umetnut dio u rečenicu ili u tekst

✧ *lat.* pericope ← *grč.* perikopê: odsječak = PERI- + kóptein: sjeći

perikulôzo *pril. reg.* opasno

✧ *tal.* pericoloso

perikulum *m pravn. pov.* u rimskom pravu, opasnost i odgovornost za nesretan slučaj

✧ *lat.* periculum

pèrilica, *v.* prati

pèrimetar *m* (G -tra, N *mn* -tri) **1.** *mat.* duljina krivulje koja omeđuje neki dio ravnine, opseg (npr. zbroj duljina stranica mnogokuta, duljina kružnice) **2.** *med.* aparat za određivanje vidnog polja **3.** *vojn.* prednji kraj kružne obrane // **perimetričan prid.** (odr. -čnī) koji ima velik opseg; opširan, širok, obiman; **perimetrija** ž *med.* ispitivanje vidnog polja perimetrom

✧ *grč.* perimētron: opseg = PERI- + -METAR

perimīzīj (perimīzīj) *m anat.* vezivna ovojnica oko mišićnih vlakana

✧ PERI- + *grč.* mŷs: mišić

pèrina, *v.* pero

perinatáln prid. (odr. -lnī) koji se zbiva oko porodaža $\Delta \sim$ **na medicina** grana medicine, proučava perinatalno razdoblje života, od začeca do sedam dana nakon rođenja; perinatologija; **na zaštita med.** djelatnost koja se brine o razvoju djeteta od začeca do porodaža; neonatalna skrb; **ni pomor term.** umiranje djeteta u trudnoći, porodu i prvih 7 dana nakon rođenja // **perinatálnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je perinatalan, svojstvo onoga što se zbiva oko porodaža

✧ PERI- + *v.* natalni

perinatologija ž perinatalna medicina, *v.* perinatalan Δ

✧ *v.* perinatalan + -LOGIJA

perinej m (G perinēja) *anat.* prostor između velikih stidnih usana i analnog otvora (u žene) ili od skrotuma do analnog otvora (u muškarca); *medica*

✧ *nlat.* perineum ← *grč.* perineos

period m **1.** odsječak vremena [*~ srednjega vijeka*]; doba, razdoblje **2.** faza u razvoju, razdoblje koje je po čemu karakteristično [*~ nasilja*] **3.** *fiz.* (simbol T) vrijeme potrebno nekom oscilirajućem sustavu da izvrši jedan puni titraj, period nekog sustava inverzan je frekvenciji tog sustava ($T = 1/v$) $\Delta \sim$ **funkcije mat., usp.** periodična funkcija, *v.* periodičan Δ // **periódla** ž **1.** *astron.* vrijeme u kojem planet prijede putanju oko Sunca **2.** *lingv.* niz od nekoliko smislom povezanih rečenica koje skladno slijede jedna za drugom i tvore stanovitu cjelinu; rečenični sklop [*govornička ~a*; *ciceronska ~a*] **3.** *fiziol. razg.* menstruacija, mjesečno pranje, mjesečnica [*imati ~u a.* imati menstruaciju] **b.** biti nervozan, težak okolini, nepodnošljiv (o osobama oba spola) **4.** *glazb.* zaokružena muzička misao čiji se dijelovi međusobno odnose kao pitanje i odgovor **5.** *kem.* jedan od vodoravnih redova u periodnom sustavu elemenata, *usp.* **6.** *zast.* period (1), *v.*; **periódličan prid.** (odr. -čnī/-čki) koji se ponavlja u određenom vremenskom razmaku [*~ni obračun*] $\Delta \sim$ **an decimalni broj mat.** decimalni broj u kojem se, počevši od nekog mjesta nadalje, ponavlja određena znamenka ili skupina znamenaka, npr. 2,4999.... ili 0,587587....; **na funkcija mat.** funkcija *f* za koju postoji realni broj $T \neq 0$ takav da vrijedi $f(x+T) = f(x)$ za svaki *x* iz domene od *f*, takav *T* naziva se period funkcije; npr. sve trigonometrijske funkcije su periodične s periodom 2π ; **periódlički pril.** po periodima, na periode [*podijeliti ~*]; na razdoblja; **periódličnost** ž (G -osti, I -osti/-ošću) svojstvo onoga što je periodično; **periódika** ž (D L -ici) časopisi i druga izdanja koja izlaze povremeno, ob. u redovitim vremenskim razmacima; **periodizácija** ž podjela prema periodima, na razdoblja koja prema nekim osobinama čine cjelinu [*~a hrvatske književnosti*; *provesti ~u*]; **periodizirati dv.** (prez. periodizirām, *pril. sad.* -ajūći, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) provo-

diti/provesti periodizaciju; (po)dijeliti po razdobljima; **periodni** *prid.* koji pripada periodu $\triangle \sim$ **sustav elemenata** sustav kemijskih elemenata prema porastu njihovih atomskih brojeva poredanih u 7 horizontalnih redova (perioda) pri čemu srodni elementi stvaraju 9 vertikalnih skupina, a svojstva svakog osmog elementa periodički se ponavljaju; elementi iste periode imaju jednak broj elektronskih ljusaka; Mendeljejevjev sustav elemenata
 ✧ *lat.* *periodus* ← *grč.* *períodos*: put oko, razdoblje vremena, govora ≈ PERI- + *hódos*: put

periódevt *m* (G *mn* -vātā/-ēvtā) *pravosl.* u pravoslavnim crkvama, svećenik određen da s episkopom obilazi parohije radi pregleda
 ✧ *grč.* *periedeutēs*, *v.* *period*

periodóncija *ž med.* grana stomatologije, bavi se dijagnostikom i liječenjem bolesti potpornih i okolnih zubnih tkiva i njihovim nadomještanjem pomoću implantata
 ✧ *nlat.* *periodontia* ≈ PERI- + -ODONCIJA

periodónik *m* (G *periodonika*, N *mn* *priodonici*) *poz.* počasna titula atletu koji je u jednoj od 4 klasične discipline uzastopce pobijedio na antičkim igrama u Olimpiji, Delfima, Nemeji i na Istamu
 ✧ *grč.* *periodonikēs* ≈ *v.* *period* + *nikân*: pobijediti

periodóntitis *m pat.* akutna upala zuba oko korijena, često obuhvaća kost i pokosnicu
 ✧ *lat.* *periodontium*: (tkivo) oko zuba ≈ PERI- + -ODONT + -ITIS

perióha *ž* (D L -i/-ósi) kratak prikaz sadržaja duljeg teksta ili govora; sažetak, rezime
 ✧ *lat.* *periocha* ← *grč.* *periokhē* ≈ PERI- + *ékhein*: imati, držati

periórbita *ž anat.* opna iznad očne šupljine
 ✧ PERI- + *v.* *orbita*

perióst *m anat.* tanka i čvrsta ovojnica, bogata krvnim žilama i živcima, obavija svaku kost osim mjesta u predjelu zgloba; pokosnica
 ✧ *nlat.* *periosteum* ← *grč.* *periosteos*: oko kosti, pokosnica ≈ PERI- + *ostéon*: kost

periofitis *m pat.* akutna ili kronična upala pokosnice, najčešće posljedica nekoga drugoga oboljenja
 ✧ *v.* *periost* + -ITIS

peripatétik *m* (V -če, N *mn* -ici) *pov. fil.* pripadnik grčke filozofske škole (peripatetici su poučavali šetajući s učenicima)
 // **peripatétičar** (**peripatétičarov**) *prid.*

koji pripada peripatetičaru; **peripatétičarka** *ž, v.* peripatetik; **peripatétički** *prid.* 1. koji se odnosi na peripatetika 2. koji se odnosi na onoga koji se kreće ili šeće uokolo
 ✧ *lat.* *peripateticus* ← *grč.* *peripatetikós*: koji se predaje šetanju uokolo (o Aristotelu i njegovim učenicima) ≈ PERI- + *pateîn*: hodati

peripatus *m zool.* crvonožac (*Peripatus torquatus*, koljeno *Onychophora*) veličine do 15 cm, prijelazni oblik između kolutičavaca člankonožaca
 ✧ PERI- + *grč.* *pátos*: stupanje

peripétija *ž* 1. neočekivan zaplet, iznenadna komplikacija, obrat sudbine na dobro ili na zlo [*imati mnoge ~e u životu*] 2. *knjiž.* preokret, rasplet dramske radnje
 ✧ *grč.* *peripéteia*: obrat, iznenadna promjena ≈ PERI- + *píptein*: padati

péripl *m, v.* *periplus* (3)

periploka *ž* (D L -óci/-i) 1. zaobilazan, ne potpuno jasan govor 2. *jez. knjiž.* u literaturi i drugim oblicima pisanja namjerno zamršeno, zapleteno, uvijeno iznošenje glavne misli
 ✧ *grč.* *periploké*: prepletanje ≈ PERI- + *ploké*: pletenje

périplus *m pom.* 1. *pov. a.* u antičkoj Grčkoj, plovidba uz obalu neke zemlje **b.** opis te plovidbe; oplovba (specifična forma ondašnjeg putopisa) 2. *pov. vojn.* u bitkama grčkih ratnih brodova, završna faza u manevru: obilazak neprijateljskog broda po luku i napad kljunom 3. priručnik s podacima za obalnu plovidbu; peripl
 ✧ *grč.* *periplous* ≈ PERI- + *plóus*: plovidba

peripróktitis *m pat.* upala debeloga crijeva
 ✧ PERI- + *v.* *proktitis*

péripter *m arhit. pov.* hram okružen sa sve četiri strane stupovima tako da oko njega oblikuju trijem
 ✧ *grč.* *peripteros*: koji leti oko ≈ PERI- + -PTER

périska *ž* (D L -sci, G *mn* -i) *zool.*, *v.* lostura

périskop *m tehn.* optička sprava s prizmama (ili zrcalima) i lećama, služi za promatranje predmeta koji se nalaze iznad ili izvan izravnog promatračeva vidnog polja (na podmornicama, u oklopnim vozilima i sl.)
 ✧ PERI- + -SKOP

perisoma *ž rel.* tkanina kojom su u prikazu raspeća pokrivene Kristove slabine
 ✧ PERI- + *grč.* *sôma*: tijelo

perispòmena *ž gram.* 1. riječ s dugim akcentom na posljednjem slogu 2. dug akcentat na posljednjem slogu

✧ *grč.* perispóménē ≈ PERI- + spân: vući

peristáltika *ž* (D L -ici) *fiziol.* o volji neovisno stezanje i širenje želuca i crijeva kojim se hrana pomiče kroz probavni sustav // **peristáltičkī** *prid.* koji se odnosi na peristaltiku [*~a kretnja*]

✧ *grč.* peristaltikós: koji stišće i steže ≈ PERI- + stélein: uredivati

pèristil *m arhit.* 1. unutrašnje dvorište otmjene antičke kuće s bazenom, okruženo trijemom sa stupovima i ukrašeno statuama 2. kolonada, slobodan prostor, trg okružen stupovima i natkriven, unutrašnje dvorište antičke palače [*splitski ~*] // **pèristilskī** *prid.* koji se odnosi na peristil

✧ *lat.* peristylum ← *grč.* peristylon ≈ PERI- + -STIL

pèriš, *v.* perorez

peritècij (**peritècij**) *ž bot.* plodište gljiva mješnarki (*Ascomycetes*) u obliku kruške ili boce s malim otvorom na vrhu

✧ *nlát.* perithecium ≈ PERI- + *grč.* thékion: kutijica

périti (što) *nesvrš.* (prez. -im, pril. sad. -reći, gl. im. -renje) upraviti što u pravcu čega (prst, koplje, oštar predmet i sl.) [*mjesecima nitko nije vidio neprijatelja, ma koliko perio durbin na onu stranu*]

✧ ≈ *prasl.* *pertī: pritisnuti (*rus.* perét', *polj.* przeć), *lit.* spirti

peritífitis *m pat. zast.* upala slijepog crijeva; apendicitis

✧ PERI- + *v.* tífitis

peritonèum *m anat.* tanka ovojnica koja s unutrašnje strane pokriva trbušnu šupljinu i prelazi na neke trbušne organe; potrbušnica

✧ *lat.* peritoneum ← *grč.* peritónaion ≈ PERI- + teínein: napinjati

peritonitis *m pat.* upala potrbušnice, ozbiljno i teško oboljenje

✧ *v.* peritoneum + -ITIS

pèrivoj *m* visokokultivirani zeleni prostor oblikovan čovjekovom kreativnošću i elementima prirode, uključuju vegetaciju, građevinske elemente (glavna i sporedne staze, odvodnja) i opremu (klupe, fontane, skulpture itd.) i eventualno jezero; park [*Maksimirski ~*] Δ **pejzažni** ~ engleski park // **pèrivojnī** *prid.* koji pripada perivoju i perivojima;

pèrivojskī *prid.* koji se odnosi na perivoje

✧ *ngrč.* peribóli ← *grč.* peribolos: ograda = PERI- + bállein: bacati

perjanica, *v.* pero

perjodáti *m mn* (N perjòdāt) *chem.* soli perjodne kiseline

✧ *engl.* periodate

pèrkelt *m kulin.* jelo od isjeckanog mesa, sa začinima, u umaku [*teleći ~*]; teleći paprikaš

✧ *mađ.* pörkölt

perklòrāt *m* (N *mn* perkloráti) *chem.* sol perklorne kiseline // **pèrklorñī** *prid.* koji pripada perkloratu, koji daje perklorate Δ *~a kiseli-na kem.* HClO₄, vodikov tetraoksiklorat

perkolíráti (što) *dv.* (prez. perkolíram, pril. sad. -ajūći, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) izvršiti/vršiti perkolaciju: (pro)cijediti, (pro)filtrirati // **perkolácija** *ž* 1. *chem.* ekstrakcija materijala, obično iz bilja, pomoću organskih otapala 2. propuštanje tekućine kroz poroznu opnu ili drugačiji filter; cijeđenje, procjeđivanje, filtriranje 3. *hidr.* protok vode kroz nezasićenu poroznu sredinu do zasićene sredine: voda pod djelovanjem gravitacije perkolora kroz zonu aeracije do podzemne vode u zasićenoj zoni; **perkolátor** (**perikolátor**) *m* 1. *chem.* cijev u kojoj se vrši perkolacija 2. stvar ili naprava kroz koju se što cijedi; cjedilo, filter, aparat za filtriranje

✧ *njem.* perkolieren ← *lat.* percolare: filtrirati

Pèrkovac, **Ivan** (1826–1871), hrv. književnik, publicist i političar; pobjedom unionista na izborima 1867, koja je omogućila Hrvatsko-ugarsku nagodbu (1868), povlači se iz politike; piše memoaristiku i realističke novele iz seoskog života; osnivač časopisa *Vienac*, *v.*

perkusija, *v.* perkutirati

pèrkutāni *prid. med.* koji je primijenjen ili učinjen na koži ili preko kože (namaz ljekovita sredstva, biopsija iglom i sl.)

✧ PER- + *lat.* cutis: koža

perkutíráti (ø, što) *dv.* (prez. perkutíram, pril. sad. -ajūći, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje)

1. *med.* (iz)vršiti perkusiju 2. lagano udariti/udarati, kratkim udarcima, ob. male snage; kuckati, lupkati // **perkusija** *ž* 1. *med.* način liječničkog pregleda kucanjem po tijelu iznad neke šupljine (prsa, trbuh) 2. *glazb.* ukupnost udaraljki u orkestru 3. općenito, udaranje. udar, sudar, potres; **perkusionist** (**perkusionist**) *m* reproduktivni umjetnik,

muzičar specijalist na udaraljka; udaraljkaš; **perkusiònistinja** ž, v. perkusionist

✧ *njem.* perkutieren ← *lat.* percutere

perkvirirati (što) *dv.* < *pres.* perkvirirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -anje) *prav.* sudbeno istraži(va)ti; službeno prègledati/ prègledati stan, kuću, poslovni prostor itd. da se nađe što skriveno, (iz)vršiti premetačinu

✧ *lat.* perquirere

pèrl *m* < *G* pèrla) **1.** (samo *jd*) *tipogr.* jedna od najsitnijih tiskarskih veličina slova od 5 točaka [složiti u ~u] **2.** < *N mn* -ovi) rafinirano velur- no sukno, na vlasastoj vanjskoj površini ima sitne začetakane bubuljice biserna oblika

✧ *njem.* Perl ← *fr.* perle: biser

Perl (*izg.* Pèrl), **Martin Lewis** (1927), američki kemičar i fizičar; Nobelova nagrada za fiziku 1995. (s F. Reinesom)

PERL *inform.* interpretirani programski jezik s mnogobrojnim funkcijama za baratanje tekstom i tekstovnim datotekama

pèrla ž < *G* -e) **1. razg.** zrno bisera; biser **2.** probušeno zrno, kuglica koja oblikom podsjeća na biser i koja se niže u ogrlicu ili drugačiji ukras odjeće **3. razg. pejor.** onaj koji je poznat po nepoželjnim postupcima ili kao osoba koja ostavlja bolji dojam nego što vrijedi [on je isto jedna ~] // **pèrlica** ž **1. dem.** od perla (**1**) **2. (mn)** sitna staklena i sl. zrna, probušena i našivena ili nanizana na nit radi ukrasa na odjeći i sl.

◆ *pr.* (nadimačka): **Pèrl** (Zagreb), **Príla** (Ozalj), **Pèrlić** (480, Otočac, Banovina, Moslavina)

✧ *njem.* Perle ← *lat.* *perula ← perna: vrst školjke

pèrlgarn *m* sjajni mercerizirani konac za ručni rad, biserni konac

✧ *njem.* Perlgarn

pèrlika ž < *D L* -i/-ici) *zool.* domaća kokoš (*Numida meleagris*) sivkaste boje; morska kokoš // **pèrlinka** ž < *G mn* -i), v. perlika

✧ v. perla

pèrlit *m* < *G* perlíta) eutektoidna mješavina ferita i cementita, strukturirana u legurama željeza i ugljika

✧ *engl.* perlite ← *fr.* perle ← *stfr.* pearl; *njem.* Perlite

pèrlmutter *m reg.* unutrašnji sloj ljuštare nekih školjki i puževa, prelijeva se u raznim bojama i služi za izradu ukrasnih predmeta: se-def, madre- -perla

✧ *njem.* Perlmutter ← *lat.* perlarum mater: majka bisera

pèrlon *m* < *G* perlóna) sintetično plastično vlakno, služi za pravljenje tehničkih tkiva, platna i sl.

✧ tvorničko ime proizvoda⁹

pèrlüdicus *m meteor.* podvrsta oblaka stratokumulus i altokumulus, kod kojih se između pojedinih gruda ili ploča oblaka vidi plave-tnilo neba

✧ *lat.*

perlustrácija ž **1.** pregledavanje pisama, uzoraka i sl. **2. pren.** skupljanje podataka o nekoj osobi tajnim praćenjem; uhodjenje, uhodarenje, špijuniranje

✧ *lat.* perlustrare: pregledavati

pèrm *m geol.* geološka formacija, najmlađe razdoblje paleozoika, trajao o. 55 mil. godina (na kopnu razvoj golosjemenjača, vodozemaca i gmazova u moru raznovrsne životinje, os. ribe)

✧ po gradu Permu, v.

Pèrm *m* grad i pristanište na rijeci Kami, Rusija, 1.100.000 stan. // **pèrmski** *prid.* koji se odnosi na Perm

pèrmafrost *m geol.* trajno zamrznuto tlo što nastaje pri temperaturi koja je tijekom više godina ispod ništice

✧ *engl.* perma(nent) frost: vječni led

permanèntan (permanèntan) *prid.* < *odr.* -tni) koji postoje trajno [~ *pritisak javnosti*]; stalan, trajan, neprekidan, nepromjenljiv // **permanèncija** ž, v. permanentnost; **permanèntno** *pril.* na permanentan način; neprekidno, stalno, trajno; **permanèntnòst** ž < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) svojstvo onoga što je permanentno; trajnost, stalnost, postojanost, permanencija

✧ *lat.* permanens ← permanere: ostati

pèrmànija ž *pov.* oblik podložničkog davanja, ob. hrane, za gospodara (pojam u *Vinodolskom zakoniku*, permani su osobni službenici gospodarevi)

✧ ? *langobard.* faramanno

përmeabilan *prid.* < *odr.* -ilni) koji se može probiti, koji propušta tijelo koje probija; propustan, propustljiv, promoćiv // **permeabilnòst** ž < *G* -osti, *I* -osti/-ošću) **1. fiz.** fizikalna veličina (simbol μ), omjer gustoće magnetskog toka (magnetske indukcije) unutar materije i jakosti vanjskog magnetskog polja koje djeluje na materiju ($\mu = B/H$), jedinica: henry po

metru (H/m) **2. kem.** propustljivost različitih membrana Δ **apsolutna** ~ *fiz.* permeabilnost vakuumu (simbol μ_0); **magnetska** ~ *fiz.* svojstvo propusnosti magnetnog toka; **relativna** ~ *fiz.* (simbol μ_r), omjer permeabilnosti neke materije i apsolutne permeabilnosti ($\mu_r = \mu/\mu_0$) (relativna permeabilnost je manja od jedinice za dijamagnetske materije a veća od jedinice za paramagnetske i naročito za feromagnetske materije); **permeancija** *ž fiz.* propuštanje magnetnih silnica (jedinica henry), vodljivost magnetnog kruga, recipročna vrijednost reluktancije

✧ *lat.* permeabilis = permeans: propustan

pèrmes *m reg.* dopuštenje

✧ *tal.* permesso

pèrmisiv *an prid.* (odr. -vnī) koji je pretjerano popustljiv, previše tolerantan, liberalan, opr. restriktivan, represivan [*~ni odgoj slobodan odgoj*]

✧ *fr.* permissif = *lat.* permissio: dopuštenje

permutivnōst *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) *fiz.* fizikalna veličina (simbol ϵ); omjer električne indukcije u dielektriku i jakosti električnog polja koje djeluje na dielektrik, jedinica: farad po metru (F/m) Δ **apsolutna** ~ *fiz.* permutivnost vakuumu (simbol ϵ_0); **relativna** ~ *fiz.* (simbol ϵ_r) omjer permutivnosti dielektrika i apsolutne permutivnosti ($\epsilon_r = \epsilon/\epsilon_0$); varira od jedinice (za vakuum) do preko 4000 (za feroelektrične materijale) ali obično ne prelazi vrijednost 10

permutirati (što) *dv.* (pres. permūtīrām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje) izmijeniti/mijenjati oblik ili redosljed, uzajamno zamijeniti/mijenjati elementima mjesta u poretku // **permutacija** *ž* (G -e) **1.** općenito, proces i rezultat permutiranja **2. lingv.** zamjenjivost mjesta riječi ili rečeničnih dijelova u rečenici, a da se smisao rečenice ne promijeni; premještanje, uzajamnina **3. glazb.** **a.** u višeglasnoj kompoziciji, izmjena svih glasova u višestrukom kontrapunktu, što dovodi do primjene svih kombinacijskih mogućnosti u stavku **b. pov.** matematički postupak mijenjanja poretka elemenata određenoga tonskog niza (19. st.) Δ ~ **n-tog reda** *mat.* svaka bijekcija na skup od *n* elemenata; svaka permutacija zadaje jedan poredak elemenata *n*-članog skupa

✧ *njem.* permutieren ← *lat.* permutare

Pèrna *ž* selo na Baniji, 471 stan.; 1225. dobi-

lo povelju slobode, 1530. sastao se u Perni Hrvatski sabor // **pèrnski prid.** koji se odnosi na Pernu

pèrnatka *ž* (G *mn* -adākā/-ī) *bot.* biljka (*Caucalis daucoides*) iz porodice štitarki (*Umbelliferae*); podlanica

✧ *v.* pero

pèrnazālo pril. kroz nos, pomoću nosa

✧ PER- + *v.* nazalni

pèrniciōz *an prid.* (odr. -znī) koji je krajnje opasan, koji uzrokuje štetu; poguban, pogibeljan, ubitačan Δ ~ **na anemija** *pat.* teški, nekada smrtonosni oblik anemije // **perniciōznost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) osobina onoga koji je perniciozan, svojstvo onoga što je perniciozno

✧ *lat.* perniciosus: razoran = pernicies: ruševina = PER- + nex: ubojstvo

perniōnes *m term.* ozeblina

✧ *lat.* pernio: ozeblina

pèr|o *sr* (G -a, zb. pèrje) **1.** rožnata i vlaknasta izraslina iz kože ptica **2. a.** čelična ili od drugoga metala načinjena naprava kojom se piše i crta **b.** crtačka tehnika [*crtež ~om*] **3. pren.** pisac, autor teksta, novinar, književnik itd. [*veliko ~o; oštro ~o*] **4. a.** sabljasti list bilja (ob. koji se samostalno odvaja) mladog luka **b.** oštar listić uz veći list; isprak **c.** cvjetni listić, latica **5.** trzalica **6.** (+ *potenc.*) elastična naprava kojom se nešto napinje ili pokreće; opruga **7.** žbica, palac na kotaču **8.** šiljak buzdovana **9.** kobilica jedrilice Δ **čovjek od ~a** *razg.* onaj koji se bavi pisanjem, pisac, književnik; **elastično ~o** opruga; **gušće ~o** glavni pišaći pribor do sredine 19. stoljeća // **pèrād** *ž zb.* (I -i) *term.* domaće životinje koje imaju perje (kokoši, patke, pure); **perādār** *m* (G perādāra) onaj koji se bavi uzgojem peradi; **perādārka** *ž* (D L -i), *v.* peradar; **perādārnik** *m* (N *mn* -ici) nastamba za uzgoj peradi; **perādārski** *prid.* koji se odnosi na peradare i peradarstvo [*~a industrija*]; **perādārski pril.** kao peradari, na način peradara, kao u peradarstvu; **peradārstvo** *sr* gajenje peradi kao privredna djelatnost, uzgoj peradi; **perāja** *ž* (ob. *mn*) **1. zool.** organ ribe koji služi za plivanje i zadržavanje ravnoteže [*ledna ~; repna ~*]; plivač **2. sport** rekvizit koji se obuva na stopalo radi bržeg plivanja i boljeg ronjenja; **perājār** *m* (G perajāra) onaj koji ima peraje, onaj koji pripada skupini onih koji imaju peraje u raznim sistematiza-

cijama životinja; **perće** *sr* ⟨G -a/-ta⟩ *dem.* i *hip.* od *pero*; **pèrina** ž **1.** donji dio posteljine napunjen perjem (na kojem se leži) **2.** gornji dio posteljine, pokrivač napunjen perjem; **pèrjanica** ž **1.** stiliziran ukras od perja na kapi ili na šeširu, kao dio nošnje, uniforme ili slične paradne odjeće [viteška ~; indijanska ~] **2.** sport loptica s perima koja se koristi u društvenoj igri badminton **3.** *pren. iron.* onaj koji predvodi u čemu, koji je najistaknutiji; **pèrjanik** *m* ⟨V -iće, N *mn* -ici⟩ **1.** onaj koji nosi perjanicu, perjaničar **2.** *pov.* tjelesni stražar i izvršni organ crnogorskih vladara; **pèrjast** *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji stršećim dijelovima podsjeća na perje, koji sličí perju na hrpi tako da pojedina pera strše i izdvajaju se od cjeline [~a kosa; ~ oblak]; **pèrjášiti** *nesvrš.* ⟨*prez.* pèrjášim, *pril. sad.* -šéći, *gl. im.* -šénje⟩ *eksp.* **1.** (Ø) perjati **(2)** **2.** (koga) tjerati koga kao nepoželjnog, rješavati se koga; **pèrjati** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ám, *pril. sad.* -ájúći, *gl. im.* -ánje⟩ **1.** dobivati perje, pernatiti **2.** *eksp.* bježati, gubiti se onekud, izmicati se (od pogleda); nestajati, izvlačiti se; **pèrjatiti** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ím, *pril. sad.* -tèći, *gl. im.* -ač-énje⟩, *v.* pernatiti; **pèrje** *sr* ⟨G -a⟩ **1.** ⟨*zb.*⟩, *v.* pero [čihati ~e] **2.** ukupnost pera kojima je prekriveno tijelo ptice [šareno ~e] **3.** žarg. **a.** napadna odjeća **b.** novac; **pèrnat** *prid.* ⟨*odr.* -i⟩ koji je obrastao perjem, koji je pun perja [~i jastuk] Δ ~a **divljač** ptice koje se love (fazani, jarebice itd.), *opr.* dlakava divljač (zec itd.), *v.* divljač Δ; **pèrnatiti** (Ø) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ím, *pril. sad.* -tèći, *gl. im.* -ač-énje⟩ **1.** dobivati perje (o mladim pticama i peradi) **2.** zreti, dobivati snagu, dorastati za što (ob. o čemu još mladom, o početnicima i sl.); perjatiti; **pèrnica** ž **1.** kutija za pera, držala i olovke **2.** *reg.* perina, *v.*; **perušati** (koga, što) *nesvrš.* ⟨*prez.* -ám, *pril. sad.* -ájúći, *gl. im.* -ánje⟩ **1.** čerupati perje s peradi **2.** ljuštiti kukuruz, komušati, komati **3.** *pren.* gultiti, izrabljivati, pljačkati; pelješiti, perutati; **pèrušćica** ž *dem.* od peruška; **pèrušina** ž **1.** *a.* istrgnuto, iščupano pero **b.** veliko pero **2.** komušina (na klipu kukuruz) **3.** *reg.*, *v.* kadulja; **pèruška** ž ⟨D L -šci, G *mn* -šakā/-i⟩ **1.** *rij.* perce **2.** vrh gušćeg krila ili svežnjic perja što se upotrebljava kao metlica kojom se čisti, briše, skida prašina, podmazuje i sl. **3.** pero kao ukras; **pèruškica** ž *hip.* od peruška

♦ *pr.* (nadimačka): **Pèrina** (Šibenik, Dalmacija, *v.* i Petar), **Pèrjan** (Zaprešić), **Perjánec** (Sesvete) ♦ *top.* (naselje): **Perjásica** (Duga Resa, 116 stan.)

✧ *prasl.* i *stsl.* pero (*rus.* però, *polj.* pióro), *lit.* sparnas: krilo ← *ie.* *petr (*lat.* penna, *grč.* pterón)

perodaktilija ž *term.* malformacija, pomanjkanje jednog dijela prsta

✧ *grč.* pèrós: osakaćen, okrnjen + dáhtylos: prst

pèroksid *m kem.* oksid koji u molekuli sadrži par direktno povezanih atoma oksida (– O – O –) (npr. vodikov peroksid H₂O₂, natrijev peroksid Na₂O₂), služi kao jako oksidacijsko sredstvo

✧ PER- + *v.* oksid

peroksidáza ž *kem.* enzim koji iz peroksida oslobađa kisik ukoliko je prisutna neka tvar koja se može oksidirati

✧ *v.* peroksid + -AZA

pèrolak[i] *prid. sport* koji je težine do 62 kg [~a kategorija]

✧ *v.* pero + *v.* lagan

peromèlija ž *pat.* malformacija, manjak pojedinih dijelova udova, kao da su amputirani

✧ *grč.* pèrós: osakaćen, okrnjen + mélos: ud

pèrôn *m* ⟨G peróna⟩ **1.** *arhit. pov.* vanjsko stubište ili kosa ploha (rampa **2a**) što vodi do glavnog ulaza reprezentativne građevine (dvorac, palača i sl.) **2.** natkrivena platforma za pristup jednom ili više kolosijeka na željezničkom kolodvoru ili za ulaz i izlaz na autobusnom kolodvoru // **pèrônsk[i]** *prid.* koji se odnosi na peron Δ ~a **karta** karta koja se plaća za ulaz na peron

✧ *fr.* perron

Perón (izg. Perôn), **Juan Domingo** (1895–1974), argentinski političar i diktator, predsjednik Argentine (1946–1955. i od 1972) autokratskog karaktera; za njegove vladavine našli su u Argentini utočište najgori ratni zločinci **2.** svjetskog rata

peronòspora ž ⟨G -e⟩ *biol.* parazitna gljivica iz porodice *Peronosporaceae*, izaziva bolesti vinove loze i nekih drugih viših biljaka; plamenjača

✧ *grč.* perónē: šiljak + -SPORA

perorácija ž ⟨G -e⟩ **1.** tekst koji ima poseban način naglašavanja dijelova i izgovaranja prilagođen prilici; blagoglagoljiv, bombastičan, javni govor **2.** svečani, kićeni zaključak,

završetak govora // **perorírati** nesvrš. < prez. perorírām, pril. sad. -ajūci, gl. im. -anje > govoriti nadugačko i naširoko, opširno, patetično pričati ili razlagati

✧ lat. peroratio

pèroràlno prid. med. koji se događa kroz usta ili preko ustiju $\Delta \sim$ **uzimanje lijekova med.** uzimanje lijekova na usta

✧ PER- + v. oralan, oralno

pèrorēz m džepni nožić // **pêriš m reg., v.** perorez

✧ v. pero + v. rez, rezati

pèrovođa m (N mn -e) pov. niži administrativni službenik; pisar

✧ v. pero + v. voda, voditi

peróza ž pat. metabolička bolest na kostima udova peradi

✧ grč. pērós: osakaćen + -OZA

perpendikulára ž 1. mat. pravac koji zatvara pravi kut s nekim pravcem ili površinom; kutomjer, normala, okomica **2. tehn.** uteg na niti, pomagalo za određivanje vertikalnog položaja, okomice; visak // **pèrpendikulārjan prid.** < odr. -rni > **1. razg.** koji je upravljen odozgo prema dolje (za razliku od kosog i vodoravnog) **2. term.** koji stoji pod kutom od 90° u odnosu na svoju podlogu, koji s njom zatvara pravi kut; okomit $\Delta \sim$ **ni stil arhit.** kasna gotika u engleskoj arhitekturi s naglašenim vertikalnim linijama u sustavu građevne konstrukcije

✧ lat. perpendiculum = perpendicularis

pèrper m pov. novčana jedinica Crne Gore, od 1909. do 1918. // **pèrpera ž pov.** zlatni ili srebrni novac određene težine (bizantski, mletački, dubrovački)

✧ srgrč. hypérpyros: sjajan

perpetuírati (što) dv. < prez. perpetuírām, pril. sad. -ajūci, pril. pr. -āvši, gl. im. -anje > (u)činiti trajnim, neprekidno održa(va)ti, ovjekovječiti, spasiti/spašavati od zaborava // **perpetuácija ž 1.** neprestano trajanje, čuvanje od zaborava, ovjekovječenje; obnavljanje, činjenje trajnim, besmrtnim **2. pravn.** neograničeno doživotno posjedovanje, uživanje prihoda i dr.; doživotna renta

✧ lat. perpetuare

perpetuum mobile (izg. perpètuum mòbile) m (indekl.) 1. fiz. idealno zamišljen stroj koji bi radio bez utroška energije, »vječni motor« **2. glazb.** u 19. st. instrumentalna kompozicija virtuoza karaktera; brza melodijsko-ritmička

ka figura odvija se neprekidno od početka do kraja stavka $\Delta \sim$ **prve vrste** stroj koji bi proizvodio koristan rad bez utroška energije; stroj je nemoguć jer se njegovo postojanje protivi prvom zakonu termodinamike (zakon očuvanja energije); $\sim$ **druge vrste** stroj koji bi toplinsku energiju iz nekog izvora bez ostatka pretvarao u neki drugi oblik energije omogućujući time koristan rad; (primjer takvog stroja je brod koji bi se kretao koristeći kao izvor energije toplinsku energiju oceana), stroj je nemoguć jer se njegovo postojanje protivi drugom zakonu termodinamike (entropija zatvorenog sistema može se samo povećavati, a nikako smanjivati); $\sim$ **treće vrste** stroj koji bi se stalno kretao bez utroška energije, ali ne proizvodeći nikakav koristan rad; postojanje takvog stroja ne protivi se zakonima prirode i takav stroj je moguć

✧ lat.

pèrpleksan prid. < odr. -sni > **1.** koji stvara smetenost, zbrku ili je doveden u stanje smetenosti, zbrke (posebno proturječnim izjavama, postupcima); zbunjen **2. pren.** koji je složen, težak (za svladavanje, ob. u intelektualnom smislu), nerješiv

✧ lat. perplexus

Perrin (izg. Perēn), Jean (1870–1942), francuski fizičar i kemičar, istraživao katodne i rendgenske zrake, bavio se problemom određivanja molekularne težine i sedimentne ravnoteže; Nobelova nagrada za fiziku 1926.

per se (izg. pèr sē) pril. po sebi, iz sebe, sam od sebe, automatski [to se razumije ~]

✧ lat.

persekúcija ž 1. gonjenje, hvatanje onoga koji bježi; proganjanje, potjera **2.** loše postupanje s kim, zlostavljanje koga; šikaniiranje, maltretiranje **3.** pismeni nalog, naredba o traženju i privođenju koga; potjernica // **persekútor (persekútor) m** progonitelj i dosadan čovjek, nasrtljivac

✧ lat. persecutio

pèrsening m nepromočiva, jaka tkanina u platanom prepletaju za jedra, šatore i sl.

✧ nizoz. persenning

perseverácija ž 1. psih. a. ustrajavanje u određenom obliku ponašanja neprikladnom situaciji ili podražaju koji ga je izazvao **b.** uporno vraćanje nekog sjećanja, misli ili osjećaja bez prepoznatljiva povoda **c.** stalno i neprikladno ponavljanje neke riječi ili fraze **2. pravn.**

teza da zločinac ponavlja zločin na sličan ili isti način **3.** općenito, stanje uvriježenih navika, ustrajavanje u čemu

✧ *lat.* perseveratio

persiflirati (koga, što) *dv.* < *pres.* persiflirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) izrugati/izrugivati, ismijati/ismijavati // **persiflaža** *ž* izvrgavanje ruglu na ironičan i duhovit način, ob. kao tekst koji iskrikljuje stavove predloška; izrugivanje, ismijavanje [izvesti/provesti/napraviti ~u]

✧ *njem.* persiflieren ← *fr.* persifler: izrugivati se = PER- + sifler: zviždati

persijana *ž reg.* drvena, metalizirana, plastična prozorska krila s pokretnim rebrima, omogućuju stalno zračenje i ujedno zaštitu od sunca; rebrnice, žaluzine, grilje, šalaporke

✧ *tal.* persiana

persistirati *dv.* < *pres.* persistirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) **1.** ustrajati/ustrajavati (u čemu), ostati/ostajati (pri čemu), ne popustiti/popušati, biti/bivati uporan **2.** nastaviti/nastavljati, dalje trajati // **persistencija** *ž* **1.** stalnost, ustrajnost, izdržljivost, upornost, tvrdoglavost **2.** postojanje, opstojanje, realni ili idealni opstanak ✧ *lat.* persistere: *dosl.* neprekidno čvrsto stajati

-PERSON *žarg.* kao drugi dio riječi ponekad se javlja kao zamjena za -MAN da se jasnije naglasi neovisnost zanimanja ili posla koji se obavlja od spola onoga koji radi [showperson: showman]

✧ *engl.*, *v.* persona

persona (izg. persóna) *ž* **1.** svaki čovjek pojedinačno; osoba, čeljade **2.** *pren.* istaknuta ličnost; »netko« **3.** *psih.* izraz za masku osobe kojom se svaka osoba predstavlja izvanjskome svijetu (C. G. Jung) Δ ~ **grata** (izg. ~ grāta) **1.** draga i poželjna osoba, uvažena ličnost **2.** *dipl.* oznaka da je neki strani diplomat, političar, državnik prihvatljiv vlastima države primateljice, *opr.* ~ **non grata**: ~ **non grata** (izg. ~ nōn grāta) **1.** osoba čija je nazočnost nepoželjna **2.** *dipl.* oznaka za spornu osobu da napusti područje primateljice države radi kršenja propisa, *opr.* ~ **grata** // **persónal** *m* (G persónala) osoblje koje radi u nekoj radnji (ob. izravno s ljudima) ili u uslužnoj djelatnosti; **persónalac** *m* (G -lca, V persónalce, N mn -lci, G persónalāca) *razg.* službenik koji vodi podatke o zaposlenima;

personalni referent; **pèrsónallan** *prid.* (<odr. -lni) **1.** koji se odnosi na personu, koji pripada personi; osoban **2.** koji se odnosi na pojedinca; individualan, privatan [to su ~ne stvari, ne bih u to ulazio], *opr.* impersonalan Δ ~ **na unija** zajedništvo dviju potpuno odvojenih država putem zajedničkog vladara; ~ **ni referent** *term.* službenik zadužen za kadrovska pitanja; personalac; **persónalije** (persónalije) *ž mn* opći osobni podaci, *usp.* generalije; **personalitèt** *m* (G persónalitèta) osobina onoga koji je izražen kao osoba i pojedinac, kao individualnost; osobnost, ličnost, personalnost; **personalizam** *m* (G -zma) *fil.* nazor prema kojem je najveća vrijednost čovjek, personalnost, a najbitnija etička dužnost samostalno i jedinstveno djelovanje persone; sve zbiljno i živo personalne je naravi i nosi svoju vrijednost u sebi; **personalizirati** (<što) *dv.* < *pres.* personalizirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) (u)činiti da jedna ili više osoba budu simbol, određen izvršitelj čega; (po)vezati uz konkretne osobe ili imena; **persónalka** *ž* (D L -i), *v.* personalac; **pèrsónalni** *m razg.* **1.** personalni referent **2.** personalni odjel; **pèrsónalno** *pril.* na personalan način [ja (ti, on itd.) lično i ~, pleon. iron. *žarg.* baš, upravo ja (ti, on itd.)]; osobno; **persónálnost** *ž* (G -osti, I -osti/-ošću) ukupnost odlika nečije osobnosti; personalitet, osobnost, ličnost [jaka ~]

✧ *lat.*: maska, uloga, lice ← *etrušč.* pharsu ← *grč.* prósōpon: lice

personal (*m inform. neodom.* personalni kompjuter (osobno računalo); malo računalo prilagođeno osobnoj uporabi (za razliku od velikih kompjuterskih sustava) *krat.* PC

✧ *engl.* personal computer

personāža *ž* **1.** *knjiž.* lik u drami, romanu i sl. **2.** pojava, vanjština, opći dojam

✧ *fr.* personnage = *srlat.* personagium, *v.* persona

personificirati (koga, što) *dv.* < *pres.* personificirām, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *prid. trp.* personificiran, *gl. im.* -ānje) **1.** da(vati) pojavama, stvarima ili pojmovima svojstva, lik, jezik itd. razumnih, ljudskih bića **2.** utjeloviti/utjelovljivati, predstavljati // **personifikacija** *ž* **1.** prikazivanje ili predočivanje apstraktnog pojma (prirodne sile, predmeta, ideja i sl.) u liku neke osobe [Hitler je ~ zla]; prozopopejsaž **2.** *knjiž.* pjesnička fi-

gura u kojoj se pojavama, stvarima ili pojmovima pridaju svojstva živih bića

✧ v. persona + -FICIRATI

perspektíva ž **1. lik.** umijeće prikazivanja trodimenzionalnih predmeta na ravnoj plohi, pri čemu se uspostavlja odnos između udaljenosti predmeta i veličine njegova prikaza; ukupnost pravila o prikazivanju tijela itd. gledanih s jedne određene točke ili mjesta **2. lik.** crtež ili slika čega promatranog iz daljine **3. gledište, stajalište** s kojeg se što promatra [iz *moje* ~e; iz *ptičje* ~e s visoka, iz visine ptičjeg leta, odozgo; iz *žablje* ~e **a.** odozdo **b. pejor.** bez dolična uvida, prizemno, sitničavo, malograđanski] **4. pogled** u daljinu koji se pruža s nekog mjesta **5. pren.** budućnost, izgledi, nađe, uvjeti za budućnost [loša ~a; glupa ~a] △ **atmosferska** ~a **lik.** način prikazivanja prostora tako da se dubina prikazuje većom razrijeđenošću atmosfere (npr. Mona Liza i pozadina toga portreta); **koloristička** ~a **lik.** način prikazivanja prostora tako da se dubina postiže drugačijim rasporedom boja prema objektu u prednjem planu; **obrnuta** ~a način prikazivanja volumena i prostora tako da se paralelne linije ne približavaju nego udaljavaju, obratno od vizualnog iskustva promatrača (npr. u slikarstvu gotike); **linearna** ~a (linije se suzuju); **ptičja** ~a očiste je iznad horizonta i predmeti su prikazani »odozgo«; **semantička** ~a **psih.** vrednovanje u mišljenju koje se očituje u prikazivanju najvažnijeg lika kao najvećeg (u dječjem crtežu i u srednjovjekovnom slikarstvu i kiparstvu); **ubrzana** ~a **umj.** linije koje vode u dubinu skraćuju se prema točno određenim zakonima (što oštiri kut. to kraća linija), u manirizmu često korištena; **vertikalna** ~a **lik.** način prikazivanja odnosa u prostoru prema zakonitosti plohe, ono što je u prostoru iza čega, prikazuje se kao da je iznad (npr. u egipatskom slikarstvu); **žablja** ~a očiste je ispod horizonta i predmeti su naslikani »odozdo« // **perspektívan** prid. ⟨odr. -vni⟩ **1.** koji se donosi u perspektivi (**1.**), koji je prikazan u perspektivi **2. razg. a.** kojega čekaju uspjesi, lijepa budućnost [~an *stručnjak*] **b.** koji se odnosi na budućnost [~ni *plan razvoja*]; **perspektivizam** m (G -zma) **fil.** učenje po kojem je shvaćanje stvarnosti moguće samo iz jednog subjektivno odabranog gledišta; svaka spoznaja je relativna dosega, izvedena

iz specifične perspektive: **perspektívnost** ž ⟨G -osti, I -osti/-ošću⟩ odlika onoga koji je perspektivan ili onoga što je perspektivno

✧ *srlat.* perspectiva (ars): optička (znanost), perspectivum: optičko staklo ← perspectivus: optički ≈ perspicere: gledati izbliza

perspirácija ž **fiziol.** disanje kroz kožu, lučenje znoja; znojenje, isparavanje // **pèrspiratōran** prid. ⟨odr. -rni⟩ **1.** koji je svojstven perspiraciji, koji pripada perspiraciji **2.** koji pospješuje ili uzrokuje znojenje

✧ *nlat.* perspiratio

persuadírati nesvrš. ⟨prez. persuadirām, pril. sad. -ajūči, gl. im. -anje⟩ **razg. 1.** uvjeravati (koga), dokazivati kome istinitost, pravilnost čega, činiti da tko povjeruje u što; osvjedočiti **2.** nagovarati koga na što; navoditi // **persuázija** ž **1.** nagovaranje, uvjeravanje **2.** uvjerenje, osvjedočenje **3. psih.** oblik psihoterapije u kojem se pojedincu tumače uzroci i simptomi njegova poremećaja ili poteškoća, kako bi ih racionalno mogao shvatiti i na njih djelovati

✧ *njem.* persuadieren ← *lat.* persuadere

persuflácija ž **med.** propuhivanje kanala nekoga organa zrakom

✧ PER- + *lat.* sufflare ≈ flare: puhati

pèršin (**pèršun**) m **bot.** dvogodišnja začinska zeljasta biljka *Petroselinum crispum* iz porodice štitarki (*Umbelliferae*), sadrži eterična ulja; petrusimen, petrosimul, petrusimul

♦ *pr.* (nadimačka, v. i Petar): **Pèršin** (310, Jastrebarsko, okolica Zagreba), **Pèršinec** (Zagreb), **Pèršinović** (Đurđevac, Županja), **Pèršun** (140, Zagreb, Prigorje, Zagorje)

✧ *lat.* petroselinum ← *grč.* petroselinon

pèršing m (N mn -nzi) američka dvostupnjevita raketa

✧ prema američkom generalu J. J. Pershingu (1860–1948)

pèrtinaks¹ m izolacijski materijal u elektroindustriji, sačinjen od vrste tvrdih papira s vezivom smole

✧ tvorničko ime proizvoda? ← v. pertinaks²

pèrtinaks² prid. koji je vrlo nepopustljiv; tvrdokoran, uporan, postojan, jogunast

✧ *lat.* pertinax

pèrtinantan (**pèrtinèntan**) prid. ⟨odr. -tni⟩ koji se odnosi na razmatrani predmet; relevantan, pripadan // **pèrtinèncija** ž **1.** ono što čemu pripada; pripadni dijelovi, pripadnost **2. pravn.** sporedna stvar koja služi glavnoj stvari (proi-

zvodnji, radu i sl., npr. oruđe za rad, strojevi)
3. djelokrug, nadležnost **4.** ono što se odnosi na bit stvari; relevantnost; **pertinentno** *pril.* na pertinentan način, relevantno

✧ *lat.* pertinens ← pertinere: dopirati, odnositi se (na što)

Pertini (izg. Pertîni), **Alessandro** (**Sandro**) (1896–1990), talijanski političar i pravnik, od 1918. član Socijalističke stranke Italije, jedan od najpopularnijih talijanskih antifašističkih političara i poslijeratnih državnika; predsjednik Doma zastupnika u talijanskom parlamentu 1968–1976. i predsjednik Republike 1978–1985.

pèrtit *m* (G *pertita*) *min.* mineral nastao sraščivanjem ortoklasa i albita

✧ prema Perthu, Australija

pèrtla *ž* (G *mn -ā-i*) *reg.* (+ *srp.*) vrpca, uzica za vezanje cipela; vezica, žniranac, špigeta
 ✧ *njem.* Bortel

pertraktirati *dv.* (prez. *pertraktirām*, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) sustavno, razmotriti/razmatrati pitanje sa željom da se do kraja objasni

✧ PER- + *v.* traktat

perturbirati (Ø, što, se) *dv.* (prez. *perturbirām*, *pril. sad.* -ajūci, *pril. pr.* -āvši, *gl. im.* -ānje) poremetiti/poremećivati se, narušiti/narušavati se // **perturbácija** *ž* **1.** poremećaj, smetnje ili zastoj u funkcioniranju, nagla i velika promjena, narušavanje ustaljenog toka **2. astron.** narušavanje pravilnog kretanja planeta pod utjecajem privlačnih sila drugih nebeskih tijela

✧ *lat.* perturbare: pobrkati

pertúsis *m* *pat.* dječja zarazna bolest, izaziva grčevit hripav kašalj; hripavac, rikavac, veliki kašalj

✧ *nlat.* pertussis ≈ PER- + *lat.* tussis: kašalj

Peru (izg. Pèru) *m* *geogr.* država na Z Južne Amerike s izlazom na Tihi ocean, 1.285.216 km², 22.9165.000 stan., glavni grad Lima // **Peruánac** *m* (**Peruānka** *ž*) (G -nca, V Pèruānče, N *mn* Peruānci, G Peruānāčā) stanovnik ili državljanin Perua; **peruānski** *prid.* koji se odnosi na Peru i Peruance

Pèruča *ž* **1. geogr.** akumulacijsko jezero u Dalmaciji, kraj Sinja, nazvano po pritoku Cetine **2. hidroelektrana** na tom jezeru // **pèručkī** *prid.* koji se odnosi na Peruču [-a brana]

peručac *m* (G -čca, N *mn* -čci, G pèručāčā)

1. krastica, perutac **2. reg.** na vodi, mjesto s virovima

Perugino (izg. Perudžino) (1445/50–1523), talijanski ranorenesansni slikar umbrijske škole; radio freske (Sikstinska kapela) i oltarne slike; učitelj Rafaela, uzor nazarencima

pèrūn *m*, v. pirun

Pèrun *m* (G Pèruna, V Pèrune) *mit.* praslaven-sko božanstvo; gromovnik, nebesnik, obitava na planinskim vrhovima, u krošnji svetog duba (hrasta); bog neba, oluje i pobjede, čuvar i izvršitelj sudbine, sudac dušama; na mjestima gdje se štovao, podizane su, poslije kristijanizacije, crkvice posvećene Sv. Iliji Gromovniku

♦ **Pèrūn** *m.* os. ime, *zast.* ✧ *pr.* (od ime-na ili etnici): **Pèrūn** (Trogir, Dubrovnik),

Perūničić (Poreč), **Perūnović** (Zagreb,

Karlovac) ✧ *top.:* **Pèrun** (brdo na Učki),

Pèrunić (Poljica), **Pèrūnskō** (Poljica)

perūnika *ž* (D L -ici) *bot.* **1.** rod trajnih zeleni (*Iris*) sabljastih listova iz porodice perunika (*Iridaceae*); iris, sablja, sabljica **2. (mn)** porodica jednosupnica *Iridaceae*, trajne zeleni s podancima ili gomoljima; dvospolni cvjetovi živo obojeni, raširene pretežito u tropima i suptropima Δ **modra**, **vrtna** ~ *Iris germanica*; **bijela** ~ *Iris florentina*

✧ prema Perunu, praslavenskom bogu gromovniku

perušati, v. pero

Perušić *m* naselje (u blizini Gospića), 1316 stan., kula s bedemima iz 15. st. Δ ~ **Benkovački** naselje (u blizini Benkovca), 595 stan. // **Perušićanin** *m* (**Perušićanka** *ž*) (N *mn* Perušićani) stanovnik Perušića; **perušickī** *prid.* koji se odnosi na Perušić i Perušićane

♦ v. Petar

pèruška¹, v. pero

pèruška² *ž* *zool.* ptica (*Parus lugubris*); mrka sjenica

✧ v. pero

pèrūt *ž* (I -uti) ljsuke izumrlih dijelova površinske kože, osobito na glavi; prhut // **perútac** *m* (G -úca, N *mn* -úci, G pèrūtāčā), v. peručac; **perútav** *prid.* koji je pun peruti; **perútati** *nesvrš.* (prez. -ām, *pril. sad.* -ajūci, *gl. im.* -ānje) **1.** (što, koga), v. perušati (3) **2.** (se), v. prhutati (se)

✧ *perot-, particip *prasl.* glagola *perti: pristikati, v. periti

Pèrvan, Budimir (1910–1982), hrv. moderni arhitekt (Skupština općine Split, rekonstrukcija palače Milesi u Splitu, hotelsko naselje Pharos u Hvaru)

pèrváz *m* 1. obrub, optok, opšav, porub 2. ž. vica kao granica imanja, parka itd., ograda 3. *reg.* okvir prozora, okvir vrata; dovratnik // **perváziti** (što) *nesvrš.* (prez. pèrvázim, pril. sad. -žēči, gl. im. pervážēnje) rubiti, obrubljivati, optakati, ograditi

◆ *pr.* (nadimačka): **Pèrvíz** (Sisak)

◇ *tur.* ← *perz.* perwáz, perwez

pervértirati (koga, što) *dv.* (prez. pervértirám, pril. sad. -ajūči, pril. pr. -āvši, gl. im. -ānje)

1. povesti/voditi, na krivi put (s pravog, prihvaćenog i sl.); (po)kvariti, (is)kvariti 2. upotrijebiti/upotrebljavati što ili ponašati se na krivi način; izopačiti/izopačavati // **pervértit** *m* (G pervetita) 1. spolno nastran čovjek

2. *razg. pren.* onaj koji je iskvaren, izopačen u moralnom smislu; **pèrverzan** *prid.* (odr. znj) 1. koji ustrajava u lošem i neprirodnom; izopačen, nastran 2. *prez. razg.* koji je suprotan ili koji čini suprotno dobrom i pravednom; iskvaren, pokvaren; **pervèrzija** ž 1. neobuzdani poriv da se spolna aktivnost i žudnja usmjeri prema neprirodnim živim ili neživim podražajima te prema neprirodnom zadovoljavanju 2. *prez. razg.* izopačenost u moralnom smislu; **pèrverzno** *pril.* na perverzan način; izopačeno, neprirodno; **pèrverznōst** ž (G -osti, I -osti-ošću) osobina onoga koji je perverzan ili svojstvo onoga što je perverzno; **pervèrznjāčki** *prid.* koji se odnosi na perverznjake; **pervèrznjāčki** *pril.* kao perverznjak, na način perverznjaka; **pervèrznjāk** *m* (G perverznjāka, N *mn* perverznjāci) onaj koji je perverzan; **pervèrznjākinja** ž, v. perverznjak; **pervèrznjāstvo** *sr* osobina i postupci perverznjaka [~ kao pojava u društvu]

◇ *njem.* pervertieren ← *lat.* pervertere: prevnuti; perversus: izokrenut

pervibrātor (pervibrātor) *m* *tehn.* priključna alatka ili alatka s vlastitim pogonom za sabijanje betona pri izradi betonskih i armirano-betonskih objekata

◇ *PER-* + *v.* vibrirati, vibrator

Perzèfona ž *mit.* kći Zeusova i Demetrina, žena boga podzemnog svijeta Hada i njegova suvladarica; simbol mijena u prirodi – s proljeća dolazila na zemlju, a s ješenjem se vraćala u carstvo mrtvih, *usp.* kóra (Kora)

Perzej *m* 1. *mit.* sin Zeusov i Danajin, po ljepoti ravan bogovima, jedini od velikih junaka antičke mitologije koji nema nikakvih slabosti ni negativnih osobina; ubio je Gorgonu Meduzu i od morske nemani spasio Andromedu i oženio se njome; postao kralj Arga, po jednoj verziji i Tirinta, utemeljio Mikenu 2. *astron.* zvijezde S nebeske hemisfere

Perzèpolis *m* *pov.* glavni grad stare perzijske države (6. st. pr. Kr.)

Perzija ž *pov.* zemlja Perzijanaca u starom vijeku, do 1935. službeni naziv za Iran; Adžam, *usp.* Iran // **Perzijānac** *m* (**Perzijānka** ž)

(G -nca, V Pèrzijānče, N *mn* Perzijānci, G Perzijānāčā) 1. *pov.* stanovnik Perzije; Adžamija 2. pripadnik naroda iranske skupine naseljen pretežito u Iranu, o. 27,7 mil. pripadnika; **perzijānski** *prid.* koji se odnosi na Perzijance; **perzijānski** *pril.* kao Perzijanac, na način Perzijanaca; **pèrzijski** *prid.* koji se odnosi na Perziju Δ ~ **jezik** *lingv.* iranski jezik koji se govori u Iranu (isto: farski), iz njega su mnogi orijentalizmi u hrvatskome (ob. preko turskoga); **Perzijski zaljev** *geogr.* zaljev Indijskog oceana između poluotoka Arabije te iračke i iranske obale, 240.000 km², najveća dubina 110 m; Arapski zaljev; Zaljev; **Perzijsko Carstvo** *pov.* država koja traje punih 12 st. – od Kira Starijeg (6. st. pr. Kr.) do 651. kada sasanidsku dinastiju ruše Arapi

perzijāner *m* ženski zimski kaput načinjen od skupocjenog kovrčavog krzna tek ojanjene janjadi, *usp.* karakul, astrahan // **pèrzer** *m* sag od vune perzijskih ovaca; perzijski sag; **perzijānerski** *prid.* koji je od perzijanera [ob. ~ kaput]

◇ *njem.* Persianer, prema Perziji

pèržen (perzjēn) *m* pamučna ili svilena tkanina s perzijskim uzorcima

◇ *fr.* persienne, prema Perziji

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 811.163.42(038)

HRVATSKI enciklopedijski rječnik. -
Zagreb : EPH : Novi Liber, 2004- .

ISBN 953-6045-28-1 (Novi Liber)(cjelina)

<Sv.> 7: Nes-Per. - 2004.

ISBN 953-6045-36-2

441201175